
x-rite
colorchecker CLASSIC
mm

12144. f. E. C. 4°

4° IV.

Inuẽtariũ eorũ que in ope/
ribus Gersonis cõtinentur

K K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

Hain *7622.
(3 vol.).

A ante B

Inuentariū prom

ptum eorū que in operibus et libris Johā/nis de gerson Christiani doctoris / vel tra/ctantur/vel tanguntur.

Abbas noster

christus iesus 92 J
Abbas noster christus con/struxit nobis officinas i cru/ce Jbidem
Abbas quam ptātem absoluendi habeat su/per monachos et nouicios 34 P
Abbas suam potestatem absoluēdi delega/re potest Jbidem (tur 93 D
Ab initio et ante secula creata sum exponi/
Abissi septē in euāgelij iohannis principio
Abissus abissum inuo (93 E F
cat ⁊c. mystice 56 L
Abnegatione quatuor modis inspicitur de
Abortū faciētibus in (us 97 F
uite non grauis penitentia presertim publi/ca danda est 33 A
Abrae ꝓiugiū cuius sit signū 8 y 10 y
Abrae egressus triplex significat incipien/tes ⁊c 46 R Q
Abrogatio legū positiuarū 24 E
Abscondit deus dulcedinem timētibus nō
reuelat 82 R 54 J
Absentium vite detrahere/aliquādo oppo/situm est tētatiōe diabolica puenit 70 Q
Absentia dei dilecti prodest 91 T
Absolutionis forma sacramentalis De hac
Absolutionis forma hec (plura 33 H
est 32 F 33 J 34 D 25 H
Absolutiōis forma sufficiēs ⁊ secura de pec/catis et ex cōmunicationibus 33 E
Absolutionis forma sup excōmunicationi/bus et irregularitatibus 33 H
Absoluitur a pena ⁊ culpa etiam in mortis
articulo orans 32 H
Absolutio ab excōmunicatione etiam obli/ta valet ſm iuristas 33 R
Absoluens non habēs potestatem absoluē/di qualiter se hr̄e debeat 33 L 41 J
Absolutio defuncti an fieri possit ⁊ quomo/
Absolutio q̄druplex Jbidē (do 33 M
Absoluēdi/in foro cōsciētie ptātem an pdat
suspēsus vel excōicatus a iure 62 Z
Absoluere simplex sacerdos ab his non po/test 32 F
Absolutio an differat a dispensatione 33 R
Absolutio iuridica non requirit certam for/mam verborum 33 R
Absolutio iudicialis potest fieri circa absen/tem etiam inuitum Jbidem
Absolutio potest fieri ab irregularitatis sen/tentia 33 S
Absolutio et dispēsatio circa irregularitatē
differunt ſm canonistas 33 R
Absoluere q̄libet sacerdos nō religios⁹ quē
libz sac̄dotē an possit de cōsuetudie. 34 P
Abstinētia indiscreta pniciosissima .19. R
Abstinētia cartusiēsiū et (31 U 71 F
aliorū defendit ⁊ laudatur 39 F
Abstinere totaliter facilius est q̄z vsum mo/derari in desiderabilibus 38 D
Abstinētia qui de hac scribāt 39 F
Abstinentia ppetua carnium licita esse pro/batur 39 O
Abstinētia indiscreta periculosior est q̄z eda/citas immoderata 39 R
Abstinentia ne sit immoderata prudens re/ctor attēdat 39 S
Abstinētia hypocritalis reph̄dit 71 L
Abstinētie singularitas sic sanabatur i quo/dam 71 D
Abstractiões docent 58 U 66 R S
86 Q U ⁊c.
Abstrahētiū nō ē mēdaciū. 60. Q. 64. Q
Abundantia aliquando magis laboramus
q̄z inopia 46 P
Abuti omnibus contingit 38 y
Achademici dicūt hoc/scio qō nescio .40.
Acedia qñ pctm̄ sit. 24. O. 29. F. 32. M
Acedia De hac ⁊ filiab⁹ ei⁹. 28. y. 32. E
Acceptio psonarō peccatū 24 T
Accidentia vnius partis aliquando deno/mināt totū compositum 60 J
Accōmadatio quid sit 35 J
Achor furanti religiosus peruersus compa
Acribologie in moralibus (rat 23 K
vituperabiles sunt 88 K
Actionum quinq̄ genera 28 A
Actionem tria deprauant 28 A
Actiões bone sunt mala punica 31 H
Actiua vita ꝓtemplatiuam p̄cedat. 60. S
Actiua ⁊ ꝓtēplatiua vite quot (74 S
modis dicant ⁊ q̄ sit elegibilior 16 T
Actiua vita quedā p̄cedit que (17 A
dam comitatur contemplationē 49 L
Actiuam vitaz quis relinquere potest vt in
tendat contemplatiue 74 M
Actiui contemnendi non sunt 71 J
Actiui ⁊ ꝓtēplatiui sil'aliq̄ nūerant. 49. X

Actualis attentio non requiritur in oratiõe sed sufficit habitualis 37 x
Actus amoris duo 98 7
Actus idem an possit esse meritorius et peccatum 61 L 63 D
Actus nullus intrinsice est bonus vel malꝰ sed respectu diuine voluntatis 61 E K
Actus indifferens 85 K
Actus hierarchici tres 86 K Infra hie
Actus moralis materia et (rarchici
forma quod sit 33 U
Actus morales sunt triplices Ibidem
Actus exterior peccatum non est nisi denominatione extrinseca 37 U
Actus exterior super interiorem nihil addit malicie 38 L
Actus exteriores habent laudem vel vituperium ex libertatis participatiõe 79 I
Actus liberi essentialiter et liberi participatiue hi sunt 79 I
Actus virtutum sed non habitus se mutuo impediunt 86 S
Actus quidam boni ex genere quidaz mali ex genere quidam indifferentes 30 U
Actus exteriores possunt addere super meritum interius ꝛc. 34 D
Adam habuit amorẽ dei qui tempore legis nulli conceditur 97 y
Ada m quomodo deum viderit 97 I
Adã añ lapsuz expedite ꝓtẽplabat. 65. S
Ade ꝓiugiũ si non peccasset cuius fuisset si/
Adã vñ seductꝰ fuerit 17 B (gnũ. 10. x
Adam si non peccasset nõ fuisset infernꝰ p hominibus nec christus mortuus 20 D
Adam quomodo potuerit peccare 88 B
Adã fuit primus canonista ꝛ legista 51 Z
Ade fecit deꝰ tunicas pelliceas sic intelligi/
Adã oĩb animãtib impo/ (tur 51 Z
suit noĩa qz cognitiõez eoꝝ habuit. 78. D
Adeamꝰ cũ fiducia thronũ gr̃e i deo. 37. A
Aditorium spirituale triplex 34 L
Adolescentes ecclesiastici quib insistere debeant 65 7
Adolescentes in moribus nõ institui quid cause sit et q̃z pernicios̃um 18 Z
Adolescẽtes vt cõuertantur ad deum horta
Adolescẽtes indisciplinati (tur 47 A
garriunt in sermonibus 48 S
Adolescentum corruptio per magistros et socios 48 T
Adolescentum mos iste est 71 7
Adolescentes ad contemplationem sunt incepti 78 D
Adoratio latrie an imagini et asino et ceteris debeatur 78 P
Adoramꝰ crucẽ ꝛ nõ asinũ christi 87 I
Adoratio canis mortui in vienna 87 7
Adorãs diabolũ ostẽdentẽ se vice xp̃i vl̃ hostiã nõ ꝓsecratã 18 D 19 A 24 D
Adoratio imaginum per simplices quomodo excusetur 24 D infra imaginum
Adoratio et colere quõ differunt 25 O
Aduẽtus dei ad nos quadruplex 50 K
Aduersitas incipientibus et proficientib multum prodest 66 L
Aduersitates occurrentes patiẽter feramus nec opus est aduocare alias 22 F
Aduersitates corporales trahunt ad lucruz
Aduersa iustis prodesse: (bonũ 45 x
obesse malis exemplo ostẽdit 52 Z
Aduersitatẽ deuote suscipit contemplatiuꝰ tanq̃z sibi vtilem 74 S
Adulatio subdola p̃ncipes ꝛ papã seduc̃ 2 K L O. 4. A. 6. E M. 9. O. 8. S. 18. I
Adulatio p̃strepit corripiẽtibus 6 L
Adulatio corrumpit veritatem doctrine inscribentibus et consulentibus 18 I
Adulterini ex fundo mariti nasc̃it 59. A
Adultero q̃dã mulier h̃ mõ r̃ndit 88 A
Adulterio filiũ dilectum ꝓsecutus an odire teneatur 88 L 70 x 41 D
Adultere illegitimos filios ad hereditatem permittens accedere 31 y
Aduocati nõnulli furib sũt pares. 24 P
Aduocati quidam oẽm causam ad se delatã iustificandam suscipiunt 36 x
Aduocati ĩiusti vic vn q̃z satisfaciũt. 41. K.
Aduocati emendentur 43 A
Aduocatio falsa peccatum est 31 y
Affectio quasi affixio 84 A
Affectiões quatuor p̃ncipales 81 F
Affectiones omnes vt laudabiles sint quomodo fiet 66 D O
Affectiones peruerse fiunt dãnabiliter vbi q̃z/damnosius in ecclesia 40 L
Affectiones melius per experientiã q̃z p doctrinam noscuntur 68 D x
Affectionis amorose viã ambulare periculosissimum est 73 O
Affectionibus violentis pernicios̃uz est nõ resistere 69 O
Affectionum numerus varie a varijs assignabatur 78 Z
Affectiue potentie conceptiones 60 P
Affectꝰ quid sit et q̃ttuplex. 19. A. 72. S
Affectꝰ ẽspõtanea ꝛ suauis iclinatio. 86. E

030041078

Affectus proprietas est i vnum se colligere
Affectus et intellectus debent (88 L
correspondere 32 L
Affectus orantis multiplices viginti nu-
mero 76 S
Affectus tuus sit sicut tuba ductilis et cor-
Affectus cordis sic ostēdi (nea 78 P
vel tradi possunt alijs 89 S
Affectib9 diuersis et aduersis cor quō simul
tangi possit. 81. F. K. 83. B D W H
Affectu corrupto sequitur error intellectus
etiam in principijs moralib9 2 E 4 D
6 EZ 7 O 10 T 11 E 17 B J L
Afflictio triplex in rebus (55 D H
corpore et mente 50 F
Agalma formatur per abstractiones solum
58 U 86 S 69 W 66 A
Ager est homo et agricola 48 K
Agri quadruplices trahūtur ad quadrupli-
ces scientiarum facultates 8 S
Agere aliquid volens quando id secura cō-
scientia possit 56 B
Agere ex causa 24 B
Agere quod melius est non semper oportet
Agentia naturalia quomodo (86 S
etiam contingenter agant 55 B
Agibilia quedam deducunt imediate ex pri
mis principijs alia non 35 U
In agibilibus humanis sufficit certitudo
moralis 56 S
Agibiliū consideratio nō clarificat ingeniū
quātū exercitatio in speculabilib9 52 S
Agnus paschalis quomodo comedi debeat
Alacritas quid sit 80 F (89 E
Albertus magnus multā operā naturalib9
et astrologicis tribuit 20 O
Albigenses negant eucharistiam esse in al-
tari &c. 25 T 37 L
Alexander de balis laudatur 18 P
Allegationes quottarū nimie et coram do-
ctis et in manifestis culpantur 7 O 11
T 16 E 35 S
Aliena dicta doctor licet afferre 85 S
Aliena desiderare qñ sit peccatum 32 O
Aliena bona vel pcā considerare ex diabo-
lica plerūq tētatione inducimur 70 P
Almaricus hereticus q̄d senserit 65 P
78 W 86 L
Aloes cū mellis plus habent omnia 42
Alphabeti ordine quidā (A 47 O
psalmi et alie scripture incedunt 76 O
Amandus est deus ideo 71 Y
Amamus plus q̄ nostra sunt 94 W
Amans periculum peribit in illo 35 T
Amari si vis ama 19 A 82 H
Ambicioſi vario modo aspirant ad dignita
tes 73 W
Ambrosius augustinum lenitate acquisiuit
ecclesie 35 E
Ambrosius libros quos dictabat etiam ma
nu scripsit 1 A
Ambrosij faccia ꝓtra symoniacos 44 J
Amen multipliciter exponitur 25 E
Amicus quasi amoris custos &q̄d addat su
per amorē & dilectionē 97 T 99 J
Amicus alicuius nō est inimicus qui correc
tionem eius querit 4 L 18 J
Amici sunt fures temporis 48 K
Amicus veniens de via quis sit 71 T
Amicorum vnus vult esse alter Quomodo
intelligitur 78 W
Amicus nominatur iudas a xpō 42 K
Amicitiam esse inter deum et hominem nul
lus philosophorum suspicatus est 78 O
Amicitiam ceptam deseri excusationem su-
am nonnunq̄ habet 4 L 8 O
Amo te hec vox m'ta bēt mysteria. 98. W
Amor dei triplex/liber/arbitrarius/ gratui-
tus 67 RSTU 97 O
Addit quartus scilicet amor glie. 99. L
Amor naturalis ad deum quid sit . 66
TU 98 E
Amor naturalis ad deum plures affectio-
nes generat 97 S
Amor gratuitus qui est caritas quid sit &q̄t
duplex 97 E
Amor dei sub multiplici triplicitate conside
ratur 87 Z 98 U 95 D
Amor seraphicus triplex 97 O
Amor dei an possit esse totalis in creatura
98 L
Amans deum quid amet ibidem
Amor diligendo deum an cognoscat quid
sit deus ibidem
Amor dei an possit esse nimi. 98. STU
Amor triplici totalitate coniungit animam
deo 23 L
Amoris dei tres gradus 48 B
Amoris dei excitatiua 48 F
Amorem dei vt quis acquirat iuuant quat-
tuor 48 K
Amor dei dicitur nedum passiue sed et acti
ue 71 E
Amor dei perfectus antecq̄ acquiratur plu-
ra requirit 74 A
Amor dei perfectus quem debet habere con

templatiuus talis est 74 E
Amor dei quantus sufficiat ad deletionem peccati 67 O
Amorem dei et proximi deus limitauit certis terminis 93 Q
Amor ſ dini feruor ē altiſſia affectio. 76. L.
Amor quid ſit 98 D
Amore dign⁹ ſit an odio nemo nouit 66 X 97 X 34 M
Amor ſpōſe dicitur in canticis quia ille castus zelotes et ſumm⁹ eē debet. 8. X. 98. A.
Amor parit audentiā et fiduciā 98 B
Amor et cognitio coincidunt 66 Z 68 X 98 D 73 X
Amor an poſſit eſſe ſine cognitione/prouia. 66 T V X Y Z 69 O 84. N. 86. L
Amor perceptiuus quis ſit 98 E B
Amor fruitiuus quis ſit 98 Q
Amor ſanct⁹ ſine genere eſt. 66. X. 98. Y
Amor vbi eſt ibi oculus/ vbi vulnus ibi digitus/vbi theſaurus ibi cor. 98. O. 82. H
Amoris ordo in quo conſiſtat 99 L M
Amor triplex purgatiuus illuminatiuus perfectiuus 99 N
Amoris purgatiui conditiones 99 Q
Amor nouicius 99 S T V X
Amor rapit vnit ſatiſfac̄. 65. M N O P
Amor eſt pondus. 65. N. 66. T. 84. N
Amor principium omnis affectionis 66 H P 72 Y
Amor duplex perfectus et impfect⁹. 66. P
Amor triplex naturalis ſupernaturalis habitualis 66 T
Amor et ratio differunt 58 X
Amor intrat vbi cognitio foris ſtat/quomodo intelligitur 68 X
Amor eſt cecus quomodo intelligit. 68. X
Amor inſanire facit dantur exēpla. 68. Y Z
Amans ſibi ſomnia fingit 19 T
Amor carnalis ſimilat ſe diuinum. 19. T
Amor perſonarum valde ſuſpectus eſt 19 T 68 Z 70 R
Amor in affectiua tot habet oculos ḡt habet cognitio in apprehenſiua 69 R
Amoris obiectum 82 I
Amoris voces quare non perficiant. 83. A
Amor duplex dei et ſui 85 I
Amor indifferens 85 K
Amor carnalis diſpergit /ſpiritualis vnit 86 L 92 S
Amorem tuum ne des indigno 61 T
Amores duo duas conſtituunt ciuitates. 92 S
Amor minor ſemper eſt in anima q̄ eſſe debeat 26 D
Amor naturalis omnibus inſit⁹ eſt 93. E
Amor ſui quomodo filia luxurie et quomodo non 28 D
Amor immoderatus parentum erga filios rē. peccatum eſt 31 S
Amor omnia vincit 38 R
Amor duplex bonus et malus 47 T
Amor eſt vehementiſſima paſſio 47 T
Amoris linguagium non amans non intelligit 47 T
Amorem noſtruz trahit ad ſe deus vehemēter 47 D
Amoris ars diſci debet 48 A
Amor amorē interfecit in bernardo. 48. E
Amor extaticus quid efficiat 48 H
Amoris mali conditiones 48 I
Amor pondus eſt potius leuitas 49 Q
Amor noſter ieſus eſt q̄uis ſimus peccatores 71 X
Amor mundanus comperat multis. 73. Y
Amorem mundi dimittere pena magna eſt 73 Y 74 F
Amorem mundanum quidd expellat. 73 Y Z rē.
Amor mundanus radicitus non euellitur niſi per tribulationem 73 D
Amor mundanus hoc operatur 74 D
Amor mundanus et diuinus pugnant pro nido in homine 64 F
Amorem naturalem gloria non tollit ſed auget et perficit 77 Y
Amor ſpiritus eſt 78 X
Amor creatus quid ſit et plura de amore 78 Y
Amor creatus quadruplex eſt naturalis animalis rationalis et intellectualis Ibidem
Amor naturalis malus eſſe non poteſt ſic intelligitur Ibidem
Amoris quodlibet genus reperitur in homine Ibidem
Amor ſupernaturalis et nuptialis quid ſint 78 T
Amor carnalis tot dolores habet quot ſunt in littore conche 79 L
Annate prime beneficiorum 36 K I i T ii O
Anne coniuges et proles enumerant 59 O 57 Y
Angeli quomodo ceciderint de ordinibus 47 Z
Angeli et anima an ſpecies con creatas habeant 64 Y

Angelus bonus et malus dat̃ homini. 87 B 88 O X 51 A
Angeli ſm quoſdam beatitudinem quã iaz habent merent̃ miniſtrando hoĩb; 87 B
Angelus noſter cur deſerat nos 87 C
Angelorum velocitas ibidem
Angeli ſinguli ſingulorũ q̃ fuerint 88 S
Angelus ꝓpri⁹ cuiuſlibet d̃r vriel 88 S
De angeloꝝ cuſtodia pl̃es q̃ſtiões. 88. T
Angel⁹ vriel hẽt ignis ꝓprietates ſeptẽ / ſm ſeptem dona ſpiritus ſancti 88 T
Angeli debent nos iuuare multis de cauſis
Angeli ſepe nos preueniunt an/ (88 X
te q̃ oremus 88 X
Angeli aſſiſtunt ſacramento / ſed non om̃s
Angelorum officium eſt alios (90 B
inducere ad bonum 35 F
Angelis debemus honorem impedire ideo 73 C
Angeli ſemper vidẽt faciẽ patris 64 K
Angelum proprium ſit ora 76 M
Angeli paſſiones ſpũales ĩmittũt 73 F
Angelus bonus agit in ſpirituz noſtrũ hoc modo 73 F
Angeli omnium hierarchiarum influunt in ſpiritum noſtrum 43 F
Angelicarum hierarchiarum officia iohanni comparantur 16 F
Angelice reuelationi qñ credatur 19 U
Angelos bonos concludi in lapidibus ꝑ artes magicas ꝛc. error 21 R
Angelicum auxilium implorandum eſt / nõ de eo diſputandum 88 U
Angelica cuſtodia 87 T U 76 A
in fine 77 A
Angelicus iuuenis ſenibus ꝛc. reprehenditur 93 A 34 X
Angelica ſalutatio 94 S
Angelica ſalutatio literis aureis in lilijs re/l peritur 48 L
Angelicam cognitionem in pluribus non oportet eſſe diſcurſiuam 60 A 69 R
Angelica cognitio qualis ſit 69 R S
Angeli intellectus poſſibilis idem eſt cum intellectu agente 60 O
Angelus ſathane in angeluz lucis ſe trãſformat 73 B 6 B et quare 19 C L
Angeli boni an triſtati ſint de ruina malorum 6 U
Angeli quomodo tremant deum 54 S
Angelus libere agit 20 H K L
Angelus non attingit creationez anime aut illapſum vel libertatẽ eius 20 J L 69
Angelos bonos datos eſſe homi/ (Z T
ni / magna eſt conſolatio 20 J
Angelorum bonorũ ſubſidiũ inuocare licet molorũ non 20 K A S 21 K
Angelus bonus omnia noſtra ĩ bonuz ſicut diabolus in malũ conatur vertere 70 C
Angeli dicunt̃ intelligẽtie 82 P 93. S
Anglus et francus in dialogo contendũt et ibi plura 52 X ꝛc.
Annihilare quidam dixerunt deũ nihil poſſe 86 L
Anima rationalis naturaliter agitur vt diligat deum et illa aptitudo in damnatis manet 97 E 95 C E
Anime potentie plures mens / ſpũs. 97. P
Anime libertas vno reſpectu eſt inuariabilis / alio variabilis 97 U 95 C
Anime liquefactio quomodo fiat ꝛ quomodo eius duricies 98 T 99 H
Animaz in ſui beatificatione vel amore nõ mutari in eſſe diuinum 15 Z T C 16 C 65 P 40 Q
Animam non diſtingui realiter a ſuis potẽtijs 64 Q
Aĩa in gr̃a mater eſt et filia dei 60 A B
Anima ſatiatur et quieſcit in deo per amorem 64 R 98 O
Aĩabus defunctorũ ſuccurrẽdũ eſt 72 R
Anima cur dicatur enthelechia 66 U
Anima in cãticis appellatur a deo ſoror / filia / ſponſa / et quare 10 Z
Circa animã multi errores 20 D
Anima rationalis celeſtibus influẽtijs nõ ſubiacet 20 D
Anima multiplices operationes in corpore habet 55 D
Anima rationalis / naturalis et ſpũalis vite capax eſt ꝛ quid ſit 60 T U X
Anime quadruplex vita ꝛ mors 60 X Y
Anima quomodo operetur dupliciter et ei⁹ diuiſio et quomodo in eam angelus operari poſſit 69 Z T
Anima coniuncta et ſeparata quid intelligit et quare ſit collocata in corp⁹. 69. R S
Anima mens et ſpiritus quomodo differãt et ſecentur 95 F
Anima ſeparat ſentit ſm caſſiodorum ꝛ autorem de ſpiritu et anima 81 M
Anime diffinitio 81 S 93 S
Anime nomina 82 L
Anima chriſti ꝑfectior anima iude 84 Q
Anima pluribus nominibus cur nominetur 86 B

De animabus philosophorũ opinio. 89. F
Animam esse in toto totam ꝛc. imaginatio non capit 89 Z
Anime sensibilis vires interiores et exterio(res 29 P
Anime continenti non est condigna ponderatio 38 T
Anime rationalis dignitas 40 Q
Anima nedum se sed et omnia alia in deum referre debet 40. Q
Anima christi exit ꝛ redit ad deũ. 40. Q R
Anima sine deo est profundissima miseriarum abyssus 42 A
Anime tres vires 42 R
Anime domus ex his cõstituitur 44 O
Anima nostra est facta velut ĩ orisonte duorum mundorum 45 S
Anima in contemplatione substãtialiter corpus non deserit 74 Q
Anima verius est vbi amat q̃ vbi animat.
Anima deuota quomodo ele(74 Q
uetur extra mundum ꝛc. 74 Q
Anime omnem cognitionẽ vel affectionem quidam dicunt fieri per intelligentias celestes 73 H
Animam se habere solum passiue ad omnẽ suam cognitionem vel affectionem quidam dicunt Ibidem
Anime insequuntur corpora / sic intelligitur 73 J/ 55 C/ 78 O
Aĩaliũ varioꝝ ꝓprietates canit 55 A
Animalia perfecta habent sensum cõmunẽ non autem imperfecta 60 J
Animalium irrationaliuꝫ omnes motꝰ pulchri sunt 60 K/ 69 S/ 72 Z
Aĩaliũ brutoꝝ mirabilis instinctꝰ 82 T
Animalia quedam signa habent amorꝭ concupiti 94 M
Anniuersaria ant similia ꝑagenda acceptare volẽtes hec cõsiderent 37 D
Anniuersariũ instituere volẽs q̃d ꝛ qualiter facere debeat 36 UXY
Anniuersaria plura simul peragi ĩ ecclesijs
Anniuersaria nõnunq̃ (25 C/ 36 O
augent ꝑ auariciam 37 D
Bnniuersarium Johãnis de gerson in lugduno ad sanctũ paulum 37 L
Annos non habemus 52 X
Antixp̃i aduẽtus quõ sit p̃dicãdus 22 H
Antixp̃i miracula nunquid vera erunt 19 P U/ 44. S
Antiparistasiꝫ suã vtꝰ hẽt 90 X (80 K
Antiphonas ad psalmos ignatius addidit
Antiqua restaurare melius est q̃ noua eri(gere 37 K
Antonius interp̃tatur sursum tenens 9 Z (M N
Antonij laudes alique 9 O/ 10 C D ꝛc
Antonius cognoscebatur leticia spũali quã vultu expressit 34 L
Antonius sic fugabat cogitationes turpes
Antonius fugat ignẽ sacrũ a cor(71 Q
poribus 10 N/ 96 S
Annunciatio angelica mysticatur anagogice 91 A/ 94 K
Appellatio ad misericordiam 37 N/ 40 F/ 75 C/ 77 U/ 85 N
Appellari potest a papa ad conciliũ generale 33 T/ 14 XY/ 17 F
Apertio celorum quomodo fiat 90 N
Apes imitande 85 C
Appetitus et affectus differunt 64 T
Appetitus rationalis quid sit ꝛ quottuplex 29 R/ 64 U
Appetitus intellectiuus quid sit 29 X
Appetitus sensualis ꝛ carnalis executio est sub rationis imperio difficultate non obstã
Appetitus grãdis possessiõis (te 38 U
supprimendus est ideo 41 T
Appetitus est sub ratiõis dominio hoc mo(do 73 A
Appetitũ ad virtutes non habentes consolantur 72 N
Apex mẽtis ratio suꝑior dicitur 93 J
Apolonistarum error 25 Q
Apostasia quid sit 24 M
Apostoli añ ascẽsionẽ xp̃i carnales post spi(rituales effecti 6 T
Apl'i nõ cõstitue(rũt petrum in principẽ sed cõstitutũ a xp̃o de(clarauerũt 3 J
Apl'oꝝ vita originẽ de(dit regularibꝰ obseruãtijs 22 N
Apostolorum primoꝝ autoritas altera fuit quo ad aliquid q̃ successorum 61 R
Apl'i duodecim ãnis in hierusalẽ 49 U
Aqua lachrymaꝝ sic est hauriẽdi 41 P
Arbitrium liberum potest in suspẽso se tenere 60 P/ 55 C/ 68 E
Arbitrij libertas 54 S/ 55 C D
infra libertas
Architriclinus est spũs rationalis 85 R UXY/ 89 Q/ 94 H
Arre dei nobis date 91 C
Argumentatio viciosa est que ad vtrũq̃ flecti potest 9 A
Arriani ponũt inequalitatem personarum in trinitate 25 O
Aride aĩe status talis est 77 K
Ariditas cordis post orationẽ ideo ꝯtingit.
Aridus quomodo orare debeat (75 T

deum 69 Y
Aridus deuoto nonnunq̃ est tutior et deo gratior 69 Y/ 70 H
Aristoteles a rebus didicit q̃ mẽtiri non no-
Aristoteles trinitatẽ facili⁹ (rũt 85 C
admisisset q̃ nõ philosophus 88 M
Aristoteles caudam metaphisice euellit.
Aristoteles a semitis rationũ na (82 L
turalium non deuiauit 38 L
Aristoteli defecit creaturaꝝ scala Ibidem
Aristoteles ait: inueni te causaꝫ primam fac me tibi placentem 38 X
Aristoteles ignorauit originem repugnan-tie sensualitatis ⁊ rationis 45 S
Aristocratia quid sit 2 T
Arma spũalia et eis contraria 7 G
Arnoldus de noua villa impugnat 39 G
Arrogantia 24 J
Ars vilis excellenter cognita laudabilẽ red-dit artificem 68 H
Ars est circa difficilia ab initio post acquisi tionem circa facilia 68 A O
Ars obligationũ in quo fundetur 88 M
Ars artiũ est regimen animarum 35 S
Ars moriendi 32 G
Arte bene viuẽdi nihil difficilius 41 C
Artes singule quomodo et vnde originem habuerint 78 M/ 51 Z
Arsenius sic se locabat ad contemplandum 74 J
Arsenius dixit se alphabetum nescire cuius dam heremite 79 X
Articulus anglicanus 83 F
Articulus parisiensis 84 86 O/ 91 A/ 18 Q/ 20 E/ 21 H P Q/ 64 Y/ 66 Z/ 98 O
Articulus de eucharistia factus est. 90 S
Articulus fidei quid sit ⁊ vñ dicat. 25 M
Articuli fidei exponuntur 25 A
Articulorũ fidei duplex distinctio. 25. Y Z
Artifices nouitates ĩutiles inueniẽtes pec-cant 32 D
Ascensus tres aĩaꝝ ĩ trinitate 46. M R
Asscendendum in montem 46 S
Asscensus et saltus vnicus ad deũ ille est ꝑm augustinum 46 J P
Asscẽsio xp̃i multa bona ꝯtulit. 6. U. ⁊c. T
Asscendente christo an cum eo asscenderint qui cum eo resurrexerant 6 X
Astrologi sunt incerti in iudicijs 59 O
Astrologia cui reuelata et qualiter de turpa ta multa 20 C. ⁊c.
Astrologicorum iudiciorum difficilis veri-tas vñ aduertat 20 G A O. plene
Astrologos aliquando predicere verum vn de sit 20 G
Astrologi graues expti et naturales nõ sunt ꝯtẽnẽdi sed nec necessario inseq̃ndi. 20. A
Astrologicis iudicijs quantum tribuere de bent christiani 20 P
Astrologum se esse professus examinari de-bet si non sit supersticiosus 20 P
Astrologici libri qui legendi qui refutandi sint 20 Q
Contra astrologorum ⁊c. curiositatẽ remp. regere existimantium 86 X
Asine more ambulet qui patitur muscas co gitationum 37 J
Asina iude ad vitem alligata pulcre mysti-catur 47 J
Asininam naturam quidam habẽt 73 O
Asina sis iesu 73 O
Astare deo ꝑm dionisiũ quid sit 87 Z
Attentio in horis canonicis qualis sit ne-cessaria ne quis cogatur iterare 32 A 70 B (37 H/ 78 E
Attẽtiones in oratiõe multiplex distinctio.
Attrahit de⁹ hoĩem varijs modis. 73. Y Z
Attritio confitenti sufficit 33 H E
Auaricia nec diuinis nec hũanis ꝑcit. 18. L
Auariciam et acediam suadet hostis ⁊ quo modo sit ei resistendum 70 R
Auaricia periculosa 87 R
Auari in spiritualibus 90 E
Auaricia et de hꝛc plura 24 P/ 28 Z 32 D (28 Z
Auaro nihil est scelestius propter quattuor
Auaricia est idolorum seruitus ibidem
Auaricia quando sit peccatuꝫ mortale ⁊ quã do non 29 G/ 32 O (35 T
Auariciam expulit quidaꝫ de corde hoc mõ
Auaricia stulta est 41 T
Auaricia generaliter accipitur 42 A
Auaricia ceca egrescit medendo 42 F
Auaricia non sinit crescere lilia virtutuꝫ sed spinas 48 Y
Auari typus duplex ponitur 42 C
Audacia accedendi ad deum quomodo lici ta esse possit 98 B C
Audaces hi sunt naturaliter 73 J
Audientes nouitates ⁊ diffamationes pec-cant 31 T
Auditores quidam predicationum similes sunt colatorio lactis 42 U
Auertere se a lege eterna et ꝑm habitum to-taliter quid sit 30 J

Auerrois latrat cõtra fidẽ christi propter eu
charistie sacramentum 89 F
Auerrois procacissimus aduersarius noster
Augustinus lamẽtabatur circa (91 F
mortem propter duo 85 E
Augustinus loquitur cum matre sua ad fe-
nestrã 86 P 75 F 74 Z
Augustinus in laude pythagore nimius fu
it 86 P
Augustinus versus in mensa scripsit contra
detractores 34 B
Augustin⁹ celibatũ ambrosij horruit. 38. T
Augustinus platonis et pythagore discipli
nis fuit institutus 93 J
Augustino placuit cãt⁹ eccl'e. 74. J. 78. H
Augustinus lugubrem etiam in senecta du
xit vitam 79 E
Augustinus cantũ vocalẽ in eccl'ia neq; re-
probare nec approbare audebat 79 M
Augustini mater monica sursum agebatur
Augustinus super psalterio le (49 Q
gendus est 72 E
Augustinus profecit exemplis antonij 10
D 69 DE
Augustinus regularibus suis proprietatez
interdicit 22 MA ꝛc
Auicenam reprehendit 44 Z
Auicenna in fauorem machometi mentitus
est 60 O
Aures dei sunt eius immensa virtus cogni
tiua 98 A
Autoritatibus solis inherentes culpantur.
56 K
Autoritate sacre scripture non prophanorũ
scripta nostra roborentur 16 E
Autor de spiritu et anima multa digna no-
tauit 85 Y
Autor de spiritu ꝛ anima richardi verba po
nit in propria forma 79 Q
Sequitur de litterra B
Balneum contẽ-
platiuis ꝑm chrysostomũ non est
impedimentum 74 J
Baptismus Johannis non fuit sacramen-
talis 16 S
Baptismus iohannis et christi quomodo
differebant 60 T
Baptismus flaminis quid sit 60 U
Baptismus flaminis potest conferri pue-
ris in vtero 59 R
In baptismo infunditur gratia 97 Y
Ad baptisma quomodo obligentur paruu-
li cum ignorent 61 K
Baptismus fluminis flaminis et sanguinis
24 O 26 A
De baptismo plura 25 A
Baptismi sacramentuz de hoc specialis tra-
ctatus 26 A
Baptizati paruuli an habeãt fidẽ. 27 S
Baptizati infantes honorandi sunt vt an-
geli 97 Y
Baptizati infantes faciũt opera grata deo
sed non meritoria / peccant sed non demerẽ-
tur 97 Y
Non baptizatos infantes si moriantur ĩsci
entijs et ceteris proficere non est improba-
bile 16 M
Baptismo puer ne careat parentes pecuni-
am dare possunt 36 L
Baptizat⁹ sit qui potestate ecclesiastica vti-
tur 1 MA 3 R
Baptizatus an teneat obedire prelato pre-
cipiẽti confiteri peccata sua 16 S
Barnabe et pauli dispersio 88 H
Bartholomei vox quasi tuba 78 Q
Beatitudo 55 Y 94 Y ꝛ ibi plura de
beatitudine 44 Y 45 D
Beatitudo duplex obiectalis et terminati-
ua 97 A
Beatitudo creature an sit ip̃e de⁹ 97 P
Beatitudo an compatiatur aliquam lesio-
nem vel imperfectionem 6 TU
Beatitudo est speculatiua 82 M
Beatitudo consistit in visione et fruitione
62 Q 84 K
Beatitudo triplex 83 E
Beatitudo obiectalis et formalis 84 Q
Beatitudo est dei fruitio 88 Z 90 J
Beatitudo duplex 88 T
Beatitudo nr̃a formalis de⁹ nõ est 91 A
Beatitudo quomodo vna sit omnium ꝛ cũ
quolibet singulariter instar centri spere 91
T 86 U
Beatitudo cuiuslibet creature in quo consi
stat 94 X
Beatitudo pendet in bñplacito dei. 94. Y
Beatitudo machimetica reprobat. 44 Z
Beatitudo hominis in quo consistat quatu
or philosophorum sententie 45 Q
De beatitudine opiniones varias concor-
dat 45 R
Beatitudo in scripturis significatur sub no
mine comestionis 71 Z
Beatitudo vltima omnium reruz est in lau-
de domini posita 78 P

Beatitudinē ponit philosopus in dei contē
platione sed amorē nō sequestrat 78 ☽
Beatitudines habitus sunt 86 L
Beatitudines octo et de his specialis tracta
Beatitudines sunt virtu (tus 28 H
tes purgati animi 28 H
Beatitudines dona et virtutes quō diffe⁊
Beatitudines septem sunt (rant 28 H
cubicularie sanctorum 45 A
Beatitudo principalis beatorum non est le⁊
ticia 45 D
Beatitudo hois christiani in quo cōsistat ⁊
q̄ citius eā assequmur q̄ phūs asserit. 95. L
Bton⁊ ofirmatio in q̄ ꝓsistat 63 Z
Beatificationis dignificatio in homine a q̄
bus causis sit 61 L
Ad beatam vitam tria preparant que tribus
libris complectitur salomon 97 ♂
Beatitudo luctus quid sit 45 T
Beatitudines septē sub typo septē saltuum
Beatorū sensus an delectenk (46 J
in proꝑijs obiectis 44 y 45 F
Beatorū cuiuslibet delectatio an sit infinita
Beator⁊ leticia an augeak vel (45 D
diminuatur 45 D
Beati cōpatiunk malis nostris 45 D
Beati deum oculis corporalibus videbunt
hoc modo 45 F
Beati non sunt surdi aut muti 46 F
Beati habent suas grāmaticā logicā retho⁊
cā medicinā decreta ⁊ theologiā. 46. FH
Beati post resurrectionem habebunt musi⁊
cam vocalem 78 V
Beati viri officium est laudare deū. 78. T
Beatior in hac vita ē luctu plenior. 45. X
De beatitudine vide infra sub noīe Sa⁊
lus et felicitas
Beati vident totam gloriam dei sed non to
taliter 97 O
Beatitudo angelorum quomodo compa⁊
tiatur tremorem dei 54 S
Beggadorum et turelupinor⁊ error 18 M
19. ♂. 64. P. 78. M. 48. V. 49. FV
Bella christianor⁊ principū p cōcilij genera
lis cognitionē sopiri possunt 3 E
Bellum iniquum est quod fundatur in labi
dine dominandi 52 X
Bene et fideliter aliquid agere discimus si
id laboriose et attēte conemur 68 L
Beneficiorum pluralitas mala est 4 B
7. E. 24. O. 25. C. 78. B. 31. Y. 40. E
Beneficia an melius esset conferri p ordina
rios an p papā Vide infra ordinarij
Beneficiorum omniū collatio et tpaliū bo
nor⁊ administratio q̄ iure pape cōpetat. 4.
Beneficior⁊ pluralitas qñ admittak. 62. ☽
Beneficia ecclesiastica plus oneris q̄ hono
ris habent et quibus conferri debeāt. 70. J
Beneficiorum ecclesiasticorum expectatio⁊
nes quando liceant 55 S
Beneficiatorum pericula 87 A
Beneficiati ad quid obligentur et alia plu⁊
ra de his 24 Q
Beneficiorum collatores 24 R
Beneficium ecclesiasticum optare quomo⁊
do liceat 30 R
Bñficiū dak ꝓpter officium 36. M. 42. T
Beneficiū trifariā sumitur 36 J
Beneficium ecclesiasticum vendi non pōt
sicut nec officium 36 J
Beneficium sibi deditum papa non potest
quomodocunq̄ exigere 36 J
Beneficia inferiorum papa onerare non de
bet hoc modo 36 J
Beneficiati dant prelatis aut canonicis pe
cuniam de consuetudine 36 L
Beneficium si prorsus deperijt seruitio astri
ctus non remanet beneficiatus 36 Z
Beneficiatus ex tribus causis non tenetur
seruare suam fundationē in forma 36 Z
Beneficio suo temporalia addere an quis
possit/alias sufficientem habens sustenta⁊
tionem 36 ♂
Beneficiatus aliquando recipit tempora⁊
lia non pro se sed pro alijs pie releuandis
36 ♂
Beneficia sacerdotum non sufficerēt p vxo⁊
ribus et liberis 38 ♂
Beneficio suo non deseruiens an ad restitu
tionem teneatur 40 E
Beneficia elemosine sunt 40 H
Beneficij fructus facit esse suos ecclesiastic⁹
etiam in mortali existens peccato 40 J
Beneficia collata homini a deo 88 A
91 L 50 Z 76 ☽
Beneficijs dei abutimur 77 B
Benedictus posuit decretalem de beatitu⁊
dine 84 K
Benedictus papa ne cederet per amicos fu
it deceptus 51 S
Benedictionis petitio a papa benedicto.
7 A
Benedictus ꝛc. canticum zacharie/metrice
58 M
Benedictus vidit in contemplatione totuz
mundum 85 H

Beneuolentia dilectio amicicia zelus iamo
ratio. caritas dei ad nos 91 C
Bernardus sub quercubus didicit sed nõ si
Bernardi cõfessor nullo (ne libris 1 B
signo sibi applaudebat 18 J
Bernardus caute legatur ad fratres de mõ-
te dei libro secundo 40 O
Bernardus debilis fuit corpore 37 E
Bernardus et specialis sermo de eo. 47. T
Bernardus intrauit religionem austerã an
no etatis sue vigesimosecũdo 46 B
Bernardus meditans nesciebat quid circa
se agebatur 48 E
Bernardus in solitudine h̃ agebat. 48. F
Bernardũ quatuor iuuerũt ad amorẽ diui-
num compescendum 48 K
Bernard⁹ q̃lẽ cõplexionẽ habuerit. 48. K
Bernardi miraculuz quod fuerit maximum
Bernardus in perpetuas infir (48 K
mitates inciderat ex abstinẽtia 39 P
Bernardus sic ab initio meditabat̃. 74. T
Bernardus dictum suum de conceptiõe ma
rie submittit examini eccl'ie romane. 47. Z
Berengarius in die epiphanie moriens sic
dixisse fertur 41 K
Bestiales hoĩes q̃ sint 91 B 94 M
Biblie totus canon ad fidẽ ꝑtinet. 13. K O
14 E
Bissinũ iustificatiões sunt sanctorũ 9 Z
Blasphemia quid sit 24 M
Blasphemie spũs quõ retundat̃ 68 P
32 S 34 A 38 G 71 M rc̃. S
Blaspheme cogitationes ne nimis curẽtur
Blasphemie diaboli vincũ (70 C E T
tur deridendo Ibidem 88 B 38 D
Blasphemi et periuri deberẽt puniri a terre
Blasphemare deũ (nis principib⁹. 31. T.
et sanctos peccatum magnum 32 M
Blasphemie tentatio ideo infestat homĩes
ad deum nouiter conuersos 71 A
Blasphema tentatio consilio cuiusdam se-
nis repellebatur a iuuene 71 A
Bona eccl'ie duplicia quõ ꝯseruent̃. 17. A
Bona si eis male vtamur perniciosa fiunt.
Bona in se/si plura mala pari- (ii D E
ant/sunt reijcienda 22 C
Bono maiori et minori proposito quod sit
acceptandum 5 F
Bonarũ mentiũ est ibi culpã agnoscere vbi
nõ est. 14. O. 56. C. 63. A. 24. C. 37. X
Bonum est aliquid quia deus id voluit nõ
econuerso 54 Z
Bonis etiam in operib⁹ fallit demon Ideo
semper pauendum 55 T Ꝯ
Boni est se transfundere in aliud 58 X
Bona eccl'iastica quomodo dicantur spiri-
tualia 16 Z 61 A
Bonis omnia in bonũ cooperant̃ 64 H
Bonis duobus incompassibilibus ꝓpositis
an quod melius est debeat semper eligi. 68
D E F G 70 F 86 B
Boni generalis ratio est conueniẽtia ad ap-
petitum 68 Q
Bonũ aliquid ꝑ essentiaz primũ tale est/sed
nullum malũ primum ꝑ essentiam 68 T
Bona propria considerãs ne superbiat sed
timeat 70 X Y
Bonitas volũtatis et actuũ resultat ex con-
formitate ad bonitatem dei 61 F
Bonũ triplex vtile delectabile et honestum
92 O 94 M
Bonũ honestũ quid sit 92 P 94 X
In bonũ honestuz sola creatura intellectua-
Bonũ honestum (lis intẽdit. 94. M X
cõpetit appetitui rationali vt rationalis est
Bonũ ex genere 28 A (94 U
Bonitas et moralis malicia vnde suman-
tur 24 G
Bonitas actus depẽdet a volũtate 21 A
Bonum etiam quantumcunqꝫ exiguum a
deo remuneratur 32 A
Boni socij inimici dei et sui 93 Q
Bona minora non semper per maiora bo-
na recompensari possunt 79 O
Bonũ qd̃ volo opari non possum 79 R
Bona paupeꝝ sunt oĩa supflua clericorum
Bonauenturam mire cõmen (42 Ꝯ
dat 18 O P R S 19 G 49 J
Bonauẽture tractatus asscribitur a quibus
dam beato thome 38 J
Bouis mores teneat religiosus 50 Ꝯ
Brachium dei 83 Q
Breuitas obscuritas 88 Z
Brutales hoĩes qui sunt 91 B 94 M
Bruta in suis actionibus crimen non ha-
bent 38 M
In brutis nec virtus nec vicium nisi meta-
phorice reperitur ibidem
Bruta non omnia habent vagum concubi
tum 38 A
Brutorum animaliũ passiones pulcre sunt
omnes 72 Z Supra aĩalium.

Sequit̃ de littera C

Chain desperat
alphabeto 86 Ꝯ

Calendarium sanctorum laudes carmine complectens incipit 96 M
Caligo quid sit 89 U
Caligo in qua cognoscitur deus 97 D
Caliginem relinquit (F G H 98 D
et intrat contemplatiuus 86 L
Caligine cognoscēs deū nihil erroris defectibilitatꝫ vel insidiarꝫ diaboli patit. 97. L
Campanarum officium quid sit in metris comprehenditur 78 S
Campsio quid sit 35 J
Campsores 24 U
Campsoriam artem iudicat petrus de palude licitam Ideo 36 F
Cancellario parisien si cōmissa est cura scholarium 35 D
Canes quidaꝫ magis proni sunt ad inuidi
Canū venaticorum morem (am 29 E
habent contemplatiui 73 Z
Canis adorabatur mortuus 87 T
Canonici quomodo pecuniam recipiant a beneficium adepto licite 36 L
Canon misse non continet confessores et quare 39 A
Canonis particula Jube hec perferri ꝛc. exponitur 90 A
Canones non sunt nisi conclusiones elicite ex principijs theologicis 51 T
Canones multiplicati sunt ideo 51 T
Canones cur contineant ea que ꝓprie sunt
Canonum super plenitudi (fidei 51 Ɔ
ne potestatis papalis concordia 2 H y
Canonum omniuꝫ lex atqꝫ traditio circa q̄tuor versatur pcincipaliter 51 U
Canonista primus fuit Adam 51 Z
Canoniste nō fuissent necessarij in statu nature primitus institute 51 y
Canoniste ideo necessarij sunt ecclesie dei
Canonista theologus: am (51 T T Ɔ
bidexter est 52 S
Canoniste se ad propria principia eleuare nolentes reprehenduntur Ibidem
Canonista et theologꝰ si discordare videantur lex theologica erit iudex 35 R
¶ De canonistis vide Decretorum
Canonizatio sanctorum 87 T
Canonizatio sanctorum nō est ab antiquo sed de nouo introducta ideo 39 C
Canonizatio alicuiꝰ scti q̄d req̄rat. 44. C
Canonizationis sanctorum quale debeat argumentum sumi 42 J
Canonizationes sanctorum non sunt de necessitate fidei 35 X
Canonizatio persone non compellit adherere doctrine sue 17 Ɔ
Canonizationes hoīm restringēde. 17 U
Canonizatus est hugo cartusieñ. ad instantiam regis anglie 39 C
Canonizati licet aliqui non sint tamen in secreto orari possunt 77 y
Cantans qui distrahitur sic agat 80 C
Cantantes quomodo se consolari debeant docentur 79 O
Canticordum 81 F G
Canticordum quid sit 79 P
De canticordo speciale opusculuꝫ 79 F
Canticum quid sit 80 P
Canticorū subiectū quid sit 82 L
Canticum in sua generalitate sumptum describitur 78 T
Canticum cantat omnis creatura
Canticorum originalis ratio / De hoc specialis tractatus 78 M
Canticum nouum et vetus 79 H
Canticum cordis habet materiam vocem ꝛ figurationem 81 G
Canticum triplex sensuale rationale et intellectuale 78 M 80 P Q R T
Canticum rationale intellectuale et naturale quid sit 78 Z (sto 78 T
Canticū exultationis ꝛ laudationis in chri
Cantica nutriunt amorē sanctum 94 A
Cantica non exigūt certum expositiōis ordinem q̄ nullo sunt ordine contexta 82 T
Cantica diuini amoris castissima sed nō infectis corde 8 X 58 F 60 P
Cātico glorie spūs apostate dissonare p̄sum
Cāticū elizabeth zacha (pserūt 94 T
rie angeloꝝ pastoꝝ symeonis 94 P
Canticū nouū quoddā fit in corde. 79. P
Cātica vocalia apud apl'os fuisse nō legun
Cāticoꝝ multiplicatio sepe (tur. 79. M
magis tediū gignit q̄ꝫ deuotionē 37 A
Cantica cāticoꝝ cur sic dicantur 98 A
Cātica cāticoꝝ vt intelligāt notāt necessario aliq̄ 98 T 99 C D A. 79. S. T.
Cātica cāticoꝝ exponūt. 81. X. 82. C H Z 83. P. 89. M A. 91. Z. 97. R. plene
Cātica cāticoꝝ exponēdo finiri nō possunt
Cātica cāticoꝝ fecit salomon in (82 C
spiratus spiritu sancto 79 A
Cantica canticorū cecinit maria 81 X
In cāticis cāticoꝝ sexus excludit 79 C
Cantica canticorum sic dispositus cantet. 79 A 8 X 58 F 60 P
Cantus celestis qualis sit 46 G

Cātus marie ⁊ aliaꝝ mulieꝝ 83 G
Cāt⁹ petulātes in eccl'ia rep̄hēdit . 64 . G
Cantus ecclesie vnde ⁊ quomodo habuerit
Cātus hoc mō format̄ (ortū 76 M
in corde imaginitiua ⁊ ore 79 J
Cantus an obstet vel conducat cōtēplatiōi
Cātum vocalē augustin⁹ nec re (66 S
probare nec approbare audebat 79 M
Cāt⁹ repetitio . aīam valde grauat . 79 . A
Cantū armonicū gratia cum natura confi-
ciunt 97 O infra carmen
Caprea q̄si capiens alta 92 T
Captiuoꝝ angustie enumerant̄ 75 R
Caput a capiendo 92 J
Caput tres habet cellulas 60 J
Capita quot sunt tot sentētie 37 S
Capitalia vicia septem 51 JR 88 H
Capitalia peccata omnia prohibent̄ l'n de-
cem preceptis legis 26 J
Capitalia vicia septem infirmitatibus cō-
parantur et bestijs 28 Q
Capitalia vicia se palliant sub specie virtu
Capitalia peccata non sem (tū 28 Q
per sunt mortalia 32 J
Caracter sacramētalis indelibilis est ⁊ fide
stante certe imprimitur 3 Q
Caractarez sacerdotalem maria non habet
Caracteres an vllā effica- (82 . y . 89 S
ciā habeāt ex cā pure naturali 21 A F
Carbo est christus 89 Z
Carbones desolatorij virtutes 38 U
Cardinales v̄tutes q̄si cordiales 27 X
Cardinalium status a christo fundatus
est 4 K 8 Q
Cardinalis florētinus laudatur 13 X
Cardinalis cameracensis Req̄re infra Pe
trus cameraceñ .
Caritas De hac multa 27 U
Caritas q̄si cara vnitas 89 P 91 C
Caritas spēs est dilectionis 27 U
De ordine diligendorum ex caritate satis
clara distinctio Ibidem
Caritas a se incipit 12 M
Caritas sub nomine amoris gratuiti quid
sit ⁊ quot modis consideretur 97 X
Caritas reliquis virtutibus etiam thelogi
cis nobilior 98 Q
Caritas est numisma legitimū ꝑ qd̄ merca-
mur cum deo de regno dei 61 T
Caritas miraculū opat̄ in nobis 61 H
Caritas est perfectuum principiū vite chri-
stiane 67 M
Caritatis perfectio est sub p̄cepto 67 A
sed non de necessitate precepti 67 O
Caritate iesus multa operatus est 50 A
Caritatis diuine et humane locus iesus est
Caritatis feruor dicitur actus ex (50 A
caritate proueniens 63 D
Caritatez distinctam poni pro iustificatiōe
impij non est necesse 61 D
Caritas finis legis humane . dū seruat̄ sat̄
esse videt̄ etiam si lex mutetur 63 A
Caritas ad multas questiones respondere
potest quia est finis legis 41 F
Caritas gratuita quomodo possit habere
oculos ad mercedem 98 R
Caritas fraternalis apparet in sanctis pau
lino et sanctulo 39 A
Caritas seu gr̄a non exigit̄ necessario vt q̄s
habeat potestatem ecclesiasticaz 1 MA
3 QR 4 M
Ex caritate agere nō semꝑ tenemur . 24 . D
Caritas post pctm̄ nō stat licet actus infor-
mis dilectionis manere possit . 19 . 7 . 63 . 7
Caritas fructus differt a charitate virtute
De caritate vide aliqua in di (86 R
ctione Dilectio
Carmina deū sonātia laudant̄ 56 7 Q
80 KLMAO . 95 Q 97 yZ
Carmē pulcerrimū ex graui tenore iusticie
et molli cātu misericordie 45 F 46 G
49 G 54 R 80 R
Carmina bucolica et cetera inde habuerūt
ortum 78 M in fine
Carmina blasphema in choreis sunt ꝑ in-
quisitorem damnanda 43 R
Carnales audiendi nō sunt in suis iudicijs
Carnalia vitia duo sunt . 51 . R (45 Q
Carnalia desideria nocent 49 C
Carnalibus cogitationibus ab initio reclu
dendus est aditus . Et quid sit agendum si
semper redeant 70 ST
Carnales cogitationes vincuntur diuersi
one multiplici 38 G
Carnales nuptie 9 yZ
Carnis illecebre sic sunt respuēde 48 C
Carnes comedere in die Sancte veneris
tenetur quis in casu 39 G
Carnibus abstinere non abbreuiat vitam
Carnes suillas machabei come- (10 M
dere noluerunt 39 H
Caro significat totam humanam naturam
Johannis primo 46 y
Cartusiensium ordinem defendit speciale
opusculum 39 A
Cartusiēsiū ordo ꝯfirmat⁹ ⁊ sepe 39 D

C ante A

Cartusiensium ordo incepisse dicitur ꝑter quēdā sepeliēdum loquētem ꝛc. 68 T
Cartusiensiū ordo oibus antiq̄or excepto benedicti et augustini ordinibus 39 D
Cartusiensium statutū de nō esu carniū defendit speciali tractatu 39 E
Cartusiensis tenetur comedere carnes in ca
Cartusiēsis quidā in siti de san (su 39. H guine equi sui bibit 39 I
Cartusienses morerent aut egrotarēt si carnibus vescerentur Jdeo 39 P
Cartusienses aliquibus horis opi manuuz in cellis indulgent Jdeo 71 O
Cartusiensiū statutū sup reseruatōe casuum quorundā an sit rationabile 33 E
Cartusiēses suos ōfunctos absoluūt. 33. M
Cassianus notatur 49 O/ 16 A
Castitas quid sit diffinitiue 38 M
Castitas moralis heroica et diuinalis 38
Castitas matrimonialis vidualis (H X et virginalis 38 O
Castitas diuinalis differt a castitate idola
Castitas heroica pēsanda (trarū 38 X er duobus est 38 O
Castitas virginalis nō in oibus laudabilis esset quia periret successio 38 L
Castitatem seruare perpetuā facilius est q̄z interpolatam sine vicio 38 R
Castitas non est causa abbreuiationis vite
Castitatis damna que appare (io M ant enumerantur 38 Y
Castitas voto solēni annexa est ordinibus sacris 63 R/ 67 T
Castitas ecclesiasticorum / presertim sacerdotum/maxime platorum talis sit 38 X
Castitatē q̄ vouit/si sibi ꝑter hoc mortis periculum immineat an possit vxorem ducere
Castitas clericis indicta est in cō (29 O cilio Niceno 38 P J
Castus habet multarum virtutum associationem et liber est 38 T
Si non caste tamen caute 35 F
Castrare nemo se debet autoritate propria
Castratio debilitat corpus et (38 U alterat Jbidem
Casus quid sit 95 M
Casus reseruati De his plura notabilia 41 B Vide infra reseruationes
Cataracte 85 F
Cathene due aurea et argentea 40. O/ 52 K
Cato quō dic̄ Si de⁹ ē anim⁹ ꝛc. 85. S
Causa per se et p accidēs quid sit 33 X
Causam extendit richardus ad productiōez personarum in diuinis 91 D
Cause prime nulla ratio assignari pōt/ sed secundarum sic 95 D
Causas secūdarias sibi de⁹ vult cooperari
Causarū triū genera ꝑm exigē (75 H tia finis moderari oportet 89 B
A causis extrinsecis res pl⁹ depēdet q̄z ab intri
Causas successuū infeliciū fal (sec. 95. P sas et supsticiosas cōfingunt homines 20 U
Causidicus quidā disputabat in mortis articulo 88 U
Cautele quatuor cōtra so (ticule 88 U phistam diabolum 87 D
Cecilia portabat euangelium christi in pectore suo hoc modo 74 T
Ceci et claudi spūaliter qui sint 50 B
Cecamur cogitationibz et desideriis carnali
Cecari quis visu spirituali (tali 76. M meretur ex eius abusu 37 T
Cecus quō se nouit cecum esse 75 K
Cedere bonis quid sit 39 Z
Cedere bonis spiritualibz quidam volunt
Cedere tenet (36 O/ 37 S/ 78 A papa papatui si tria concurrant 5 F
Celare peccatū qñ sit peccatum 24 J
Celebraturus missam et fiducialiter et cum humili tremore accedat. 37 T/ 70 EZ
Celebrationi qualiter sordes corporales obsistant 37 Y/ 38 F
Celebrare quotidie bonum est/ nunq̄z autē/ vituperabile 25 S L
Celebrare quotidie neclaudo nec vitupero ait augustinus 37 T
Celebrare quidam renuerunt ppetuo Jbidem
De celebratiōe vide infra eucharistia ꝛ missa
Celibatus ecclesiasticorum De hoc specialis tractatus 38 K
Celibatus perpetui sacerdotum rationabilitatem/fundant electio libertas et auaricia 38 Z
Celum in creatione sui quam potentiam influendi in inferiora susceperit/plene/ 20 D E F B ꝛc. 57 U/ 58 Z
Celi actiones per omnem orbem stellarum formant corpus humanum 73 F
Celestis hierarchia quelibet influit in spiritum nostrum Jbidem
Celum causat passiones spirituales in nobis hoc modo 73 D
Celestes influxus imprimunt miras ꝑprietates in lapidibus et ceteris 73 D

Celi quõ dicantur aperiri 90 A
Celum est locus vbi mendicare debemus.
Celorum orbes an causent (75 M Q
armoniam 78 U
Celum esse animatum quidam philosophi
Extra celũ sunt aĩalia (dixerũt 79 Q
optimã vitam ducentia 93 T
Cenam facit domino Symon leprosus pe
trus matheus zacheus 91 Y
Cena domini moralizatur 91 Ɔ
Censualis contractus licitus est in multis
casibus 35 S
Censualis pensio quid sit 35 J
Censualis contractus ad vitã de se viciosus
In censuali contractu p̃ (nõ est 35 S
ciũ et merx quid sit et plura alia Ibidem
Cẽsualistas q̃dã ĩpugnãt. 35. Ɔ/36. A C
p censualistis octo rõnes 35. Ɔ
Censualis contractus quõ det occasionem
machinãdi in mortẽ alterius. 36 C
Censualis cõtractus noĩe solũ et nõ re ipsa
emptio est ꝼm quẽdaꝫ Ibidem
Censuales contractus iustificantur pluribꝫ
autoritatibus 36 F B
Centilogia plura numerantur 81 S
Centrum et circumferentia in deo idẽ sunt
Centrum est diuinꝰ (91 E P T/92. P
spiritus omniũ per illapsum 94 R
Centrũ cordis est spũs hominis Ibidem
Cerimonialia legis non obligant 24 Ɔ
Cerimoniales institutiones quomodo ob
ligent in anniuersariis et similibus 36 Z
Certitudo duplex reuelatiõis ⁊ spei. 54. J
Certitudo triplex supernaturalis naturalis
moralis 56 A S/69 L/70 Z
Certitudo moralis non mathematica req̃
ritur in equo interp̃te legum 4 H
Certitudo probabilis sufficit in moralibus
vt quis nõ cõmittat se periculo 35 T
Certitudo moralis non remouet omnẽ im
probabilitatem 35 T/ 37 S
Certitudo moralis quid sit 37 R
Certũ tene dimitte incertũ quõ sit intelligẽ
Cibus vsualiter dicit̃ qui (dũ 35 T
transit in ventrem 27 S
Cibũ moderate copiosum necessariũ esse in
Cibo grauari plus (cipiẽtibꝫ 66 M
nocet incipiẽti q̃ꝫ exercitato 66 A
Cymbala quid sint 78 S
Cymibilis parcus et tenex differũt 28 Z
Cingulũ tradere cananeo quid sit 51 J
Cinici philosophi dicebãt publice cõmisce
ri debere feminis ad instar canũ 38 A
Cyprianus dixit a scismaticis nihil confer
ri in sacramentis 42 H
Circũeunt impij qꝛ in se recurui 89 R
Circũeunt et iusti sed circa cẽtrũ deũ. 89. R
In circũitu impij ambulant 16 K
Circũitis mare et aridam ⁊c. 38 S
Circulus egressionis et regressionis in deũ
Circũcisio moralis allegorica (49 J
abstractiua. 58 U
De circũcisione domini prosa (60 E
Circũcisi christi p̃puciũ an in terris manse
Circũcisio moralis et (rit 6 A/ 58 X
de ea multa 5 Ɔ/ 58 U
Circa circũcisionem christi et aliorum mul
tas questiones ponit 6 A C S
Circũcisio si continebat virtutẽ erat longe
minor q̃ꝫ in sacramẽtis noue legis 90 Y
Circũincessio in trinitate p̃sonarũ 89 R
Circũcessio dei ⁊ creaturarum 96 T
Circũincessio quedã apparet in potentijs
habitibus et actibus 86 K
Circũincessio virium motiue et discretiue
Circũspectio maxima pars pru (92 O
dẽtie quid sit 56 Q T
Circũstantiaꝝ cõsideratio q̃d q̃ et q̃t ptinet
ad theologũ 31 B H J/ 41 F
Circũstantia quotiẽs an sit circũstãcia. 31. J
Circũstantie inq̃rẽde in cõfessione 33 C
Circũstantie luxurie in confessione sunt co
gnoscende potius q̃ꝫ verbis aut scriptꝫ pub
lice reserande 32 E
Circũstantia facit ex bono actu malũ et ecõ
Circũstãtias casuũ nõ attẽ (uerso 24 B
dentes falluntur in iudicio 36 U
Circũstãtie sex 38 M/ 17 T/ 56 Q
Circumstantie quedaꝫ concomitantes que
dam informantes actum 24 B
Cithara mystica 73 A/ 78 Q
Ciuiles videri cupiẽtes inimici dei consti
Ciuilis cõmutatio post (tuunt̃ 93 Ɔ
peccatum inuenta est 35 H
Ciuilis dissensio 54 A
Ciuitas bonum et malum significat in scri
pturis 98 7/ 99 H
Ciuitas est celestium habitatio 93 T
Claues ecclesie quid sint 33 P
Claues diuersis respectibꝫ petro date sunt
et ecclesie 8 Q
Clauis in oĩ negocio morali hec 38 D
Clemẽtie singularis factũ narrat̃ 7 S
Clericorum regula 4 R
Cleri pars est deus 42 A
Clericoꝝ officiũ honestissimum est. 79. Q

Clerici beneficiati etiam possunt esse in sta
tu perfectionis 67 Q
Clericū ledēs ipo facto incurrit sentētiam ex
Clerici p antonomasiā (cōicatiōis 31 X
dicuntur ecclesiastici 41 Z
Clericorum priscorum et pauperum magn⁹
honor inde pueniebat 40 A B D F H
Clerici mali plus nocent malo exēplo ecclie
q̄z heretici aut persecutores 4 U
Clericorum malum regimen describit 4
U X/ꝛc 5 A B/ 7 E ꝛc.
Clericorū pōpa et vita indecora scandalizat
laicos 40 A B D F H
Clerici reprehēdunt de auaricia 41 Y
Clerici quidaz super omnes hoīes sunt ceci
et ob/durati Ideo 42 K
Clericus habens sustentationem plus debi
to auarus est 78 D
Climachus et cassianus notantur 16 A
Climachus qui et iohānes heremita de car
cere quorundam loquitur 93 M
Cogitatio quid sit 64 7 Q
Cogitationes etiaz bone tēporibus non su
is a diabolo īmittuntur 70 T
Cogitationes turpes quomodo debeāt cō/
fessori aperiri 70 C
Cogitationes hominum nec a celo causant
nec per artem magicam sciri possunt. 21 R
Cogitationes vage nocent 85 M
Cogitare de deo modo non possumus sine
impedimento 74 P
Cogitationes turpes et importune contem
nēdo vincunt 34 A/ 37 G/38 G/ 71
Q R S 74/ U vide supra blaspheme
Cogitationes morose 32 E
Cogitatio carnalis De hac. 31 7/ 71 P
Cogitare de actu carnali contingit bene et
male 38 D
Cogitationis penā nemo meretur 13 Q
Cogitare imagines sctāꝝ virginū viri cau/
Cogitatiōes quātūcū (te debēt 71 M
q̄z turpes nō sunt pctā nisi eis consentiatur.
Cogitatōi turpi si nimiū resistit (71. O S
magis accenditur 71 S
Cogitationū cognitio in xp̄o signū deitatis
Cognitio quottuplex sit in (est 43 7
anima 64 3/ 66 T
Cognitio q̄dditatiua rei triplex 84 S
Cognitio quedam speculatiua quedā expe
rimētalis 38 T Infra experimentalis.
Cognitio intellectualis supra sensuz sex ha/
bet modos 97 S
Cognitio intuitiua quid sit 84 J
Cognitio vnitiua 60 O
Cognitio omīs ortū hēt ab aliq̄ experientia
Cognitio dei sine creaturꝫ. 81. P (86. G
Cognitionem omnez anime quidam dicūt
esse ab influxu intelligentiarum 73 H
Coit⁹ est sicut cibꝰ veneno iunctus 26 E
Colere deū signis varie contingit 24 Z
Collectio mentis 86 C
Collectoriū septē sportaꝝ q̄d ꝯtineat. 81. A
Columba 82 H/ 49 Q/ 66 P Q
Comatuli abigāt a curijs p̄latoꝝ 43 D
Comedere volētes quidā orabāt prius p de
Comedit nos xp̄s in sa (functis. 72 R
cramēto verius q̄z nos ipsum 71 Z
Comes facundus in via pro vehiculo est p
uerbium laberij 44 X/49 A
Comodatio quid sit 35 J
Comparatio ꝑm eligibilitatem et meliorita
tē penes quid fieri debeat 16 Z/ 68 B
Cōpassionem maria nō p̄didit sic intellige
Cōpassionē habet vera iusticia (80 G
falsa indignationem 40 Y
Cōpassiue se non habēs ad proximū p̄mitti
tur a deo cadere in peccatum 71 C O
Cōpendiū theologie cōmendat 29 C
Cōplexionis male homīes facile a diabolo
vincunt et q̄d eis sit consulenduz 69 Q
Cōplexio corporalis plurimū iuuat vel im/
pedit passiōes spirituales 73 J
Cōplexio multum operatur 73 K
Cōplexe significantibus quō entitas tribui
Cōprehendere triplicit di (tur 46 U
citur ꝑm bonauenturam 97 K
Compunctio contritio 65 D
Cōpunctio est optimū remediuz cōtra quas
cunq̄z tentationes 71 S
Cōpunctio maxime animū lauat 49 R
Cōmunicatio multiplex sacramētalis spūa
lis et vtroq̄z modo 27 Q/ 33 F
Cōmunicare et cōfiteri quotidie quibusdaz
vtile/alijs non 32 R
Cōicantes raro stulte faciūt. 37 T/90. S
Cōmunicās etiā nō sacerdos plus meret q̄z
Cōmunicatio sub vtra (ꝯsecrās. 90 S
q̄z specie laicꝫ nō ē necessaria. 17. K L/ꝛc.
Cōmunio multiplex 90 D (plene.
Cōmunio sctōꝝ quid sit 25 T/ 90 B
Cōia sunt oīa iure poli ait augustin⁹. 41. Q
Cōmunia sunt oīa ablutis p gr̄am. 41 Q
Cōmunis error facit ius/ꝛ cōmunis inobe/
diētia absoluit ab inobediētia 24 E vi
Cōmunis hoīm inclina (de infra error
tio opat vt aliqua tolerari ꝛ fieri possint que

alias non licerent 5 T
Cũmunitas tota principẽ corrigere vel de/
stituere põt 3 M/ 4 M/ 5 U
Cõmutabile bonum est creatura 28 K
Cõmutationum diuerse species 35 H
Cõceptio de hac specialis sermo 47 L
Cõceptã fuisse mariã in originali octo ratõi
bus arguit & ptrariũ phat 47 PQR
Cõceptio marie q̃ die celebranda 47 Z
De cõceptõe marie vide infra Maria
Cõceptio xpi hoc mõ est a spũsctõ 25 P
Cõceptus in suo genere & conceptus entis
58 U/ 60 FL/ 68 S
Concept⁹ dei de deo & creaturax 60 B
Concept⁹ cõpleti euidentes (68 RS
medij abortiui 60 A
Conceptiones intelligentie 60 O
Conceptiones affectiue potentie 60 P
Concept⁹ cognitiu⁹ simplex q̃d sit 60 Q
Conceptus veri et xpij sic gignunt. 42. B
Concipe q̃si simul cape & intelligere. 60. H
Concilij generalis diffinitio 2 AO/ 3
M/ 12 J/ 33 P
Conciliũ generale oẽm ptãtem ecclesie ha/
bet i RY &
Conciliorum obmissio pniciosissima pestis
est in ecclesia i V/ 2 V/ 3 O
Conciliũ generale noie eccl'ie hẽt plenitudi
nẽ eccl'iastice pt̃ãt 2 FHY/ 3 ABL
Conciliũ generale includit auto (36 A
ritatem papalem 2 F/ 3 O
Conciliũ generale ꝛuocari põt sine papa si
ipe ptinaciter renuit et alias etiã 2 FA
et quare 3 L/ 4 A/ 5 J/ 7 A/ 8
R/ 12 K/ 15 B/ 36 B
Conciliũ generale q̃d possit mortuo vel eie
Conciliũ loquebat nõ pa (cto papa. 2. B
pa in cõstitutiõibꝫ pmor conciliox 2 B
Cõciliũ cõmittere põt q̃ p se exeq̃ nõ posset
Cõciliũ an posset facere q̃ (2 B/ 3 O
eccl'ia staret semp sine papa 2 H/ 3 L
Conciliũ etiã viuẽte papa executionẽ pt̃ãt
Cõcilij generalis (supme hẽt. 2. H/ 11. O
pt̃ãs an sit extẽsione maior potestate papali
In concilio aliq̃ hñt vocẽ ꝛsultiuã (2 A
aliqui diffinitiuam 2 O
Conciliũ constãtiense tria scandala ameuit
scismatũ heresum et vitiox 2 TO
Conciliũ ꝛstãtiẽse alia tribꝫ excellũt. 56 Z
Concilij ꝛstãtien. decretũ ꝛtra assertionẽ q̃/
Concilij ꝛstãtien. de (libet tyrãn⁹. 56. R
cretũ de cõcilio celebrãdo/ post 5 X
Concilij constantien. varie determinatões
i R/ 2 LO/ 8 B/ 14 LX/
Conciliũ generale quadrupliciter princípa
lius hẽt ptãtem eccleſiasticã q̃s papa i R
3 A/ 10 AB/ 12 Y
Conciliũ generale põt moderari vsum pt̃ãt
papalis. 2 FY/ 3 LMO/ 5 U 10
Concilioꝝ frequẽs celebratio (B/ 12 R
vtilissima esset 3 E/ 8 B/ 12 K
Concilij generalis determinatiõi nemo nõ
consentiat 3 M/ 10 AB
Cõcilia aliq̃ sine potestate pape conuocata
A 7/ 35 L
Concilij cause q̃tuor 8 BD/ 17 F
Conciliũ aialis hõ impedire nitit 8 M
Concilia dupliciter pñt ꝛuocari 8 R
Cõciliũ significat p tẽplũ mystice ii U
In concilio magna opa domini 12 D
Ad concilium a papa appellari an possit in
materia fidei 14 XYZ
Conciliũ debet errorib⁹ in fide & morib⁹ pro
uidere 12 K AO/ 13 DA &
Concilium generale finaliter iudicat doctri
nas fidẽ tãgẽtes 17 O/ 18 A
Concilium potest compellere papam vt ex
causa cedat 3 AT
Conciliũ dictat papa exequitur 3 D
Concilium de guerris principũ & de celebra
tione alioꝝ ꝛciliox cognoscit 3 E/ 12 K
Conciliũ statuit modũ eligendi (13 L
papam 3 D/ 10 O
Conciliũ est sapiẽs cuius iudicio mediũ in
omnibus iuribus et ceteris determinatur.
2 F/ 4 BDM
Conciliũ in q̃bus põt errare in quibus non
Conciliũ vnius obediẽ (5 L/ 60 R
tie an conuocandũ fuerat in scismate bene/
dicti & gregorij. 5. JK cc. O PO. cc. 8. B
Concilium pro leuibus causis celebrari nõ
Concilium eo spiritu vnit (debet 33 T
quo pater et filius 49 D
Conclusiões ex pncipijs deducere facili⁹ est
Cõcubinarius tenet xpe (q̃s ecõtra. 52. B
et loco dimittere concubinam 62 T
Concubinari⁹ publicus vitãdus nõ videt
in sua missa 32 T/ 62 XY
Concubinarij non sunt pro questu annuo
Concupiscibilis et ira (consouẽdi. 43. J
scibilis appetitus 64 U
Cõcupiscibilis vis nõ ab amore sed a cõcu
piscẽtia nomẽ accepit Jdeo 72 Y
Concupiscẽtia et nõ solũ actus in q̃busdaꝫ
prohibetur ideo 26 EH
Cõcupiscẽtia carnalis Debac 31 T

C ante D

Cõcupiuit aia mea desiderare ꝛc 81 J/
Conditionales ꝛ causales dictio (85 K
nes q̃ notẽt in locutiõib de exercitijs spũali
Sub conditione desideriũ (bus 36 M
rei illicite non est mortale 24 B
Confessio de hac plura 25 EFBD
27 FBꝛc. 32 R/ 41 F
Confessio ꝓpter recidiuũ redditur inualida.
Confessiõe venialiũ nimis fati/ (85 Q
gari inutile est 32 R/ 37 P/ 41 F
Confiteri breuiter bonum est Ibidem
Confessum se bñ esse nemo scit 32 L
Cõfiteri actus dubitatos quomodo debea/
mus 5 T/ 14 M/ 25 B
Confiteri ꝓprio sacerdoti qñ non oporteat.
Confiteri quando quis tenea (27 B
tur 32 BFR/ 41 F
Confessio quãtũ possit differri 27 D
Confessurus conscientiam tenet examinare.
In cõfessiõe mẽdaciter pec/)32 BLE
catũ celare pctm̃ est 31 T/ 32 L
Confitẽti ꝛ satisfaciẽti an caritas sit necessa
Confitẽs debet celare cõpli (ria 27 D
ces in peccato hoc modo 32 BLE
Confessus penitentiam iniunctam reuela/
re non debet 32 B
In confessione cela alterius peccatum sicut
tuum celari velles 32 RZ
Cõfessio de hac notabilis ỏtermiatio .33.E
Cõfitẽs ficte an itez ꝓfiteri teneat notabilis
Cõfitẽs bñs pctm̃ qỏ tan (decisio.34.J
git psonã sacerdotis q̃d agere debeat Ibidẽ
Confessionẽ diuidere aliqñ licet Ibidem
Confessio ficta obtinet efficaciam cessante
fictione fm sanctum thomam Ibidem
Confessiõis sigillũ ꝟ includit.34.P/41.D
Confessionis reuelatio sic fiat Ibidem
Confessionis reuelator ad superiorẽ remitti
Confiteri sepius (debet i terrorẽ.34.Q
cadẽ peccata vtile est 34 R
Confiteri pctã eiusdẽ speciei sufficit in gene
Cõfitẽs remissus ad su (re hoc mõ.34.R
periorẽ in solo casu ꝓpter quẽ remittit audiri
Confessionẽ generalẽ q̃libet (põt.34.J
faciat alicui prudẽti Jdeo 38 D
Confessionem integram facere non minus
est q̃s si muto reparetur vox Ibidem
Confitẽdum est crebro q̃uis quis recidiuet
Cõfessio efficax est ad trahendum (35 A
paruulos ad christum 34 Q
Confessos ad q̃tuor instituebat Jo. de ger/
Cõfiteri tenet defraudãs etiã (son.35.F
citra dimidiũ iusti precij 35 S
Cõfessiõis multiplicatio nõ erit inq̃etatõis
Cõfitẽs an teneat ire (cã hoc mõ 37 D
ad aliũ ꝓfessorẽ ne noscat psona cũ q̃ pecca/
Cõfitẽs nõ ꝓrit9 an absolui (uit 41 F
Cõfiteri curato regulari/ (debeat.41.D
ter melius est 41 J/ 40 O
Confessionẽ quatuor impediunt 41 J
Cõfessio tpib9 nñis fit vt pure nude et inte
Confessionem refugunt qui (gre 40 Y
Cõfessio audiẽda in patẽti (dam.41.P
Confessio sacramentalis (loco 43 D
de lege euangelica 51 T
Cõfiteri quidã p verba nõ voluit ꝓpter vir/
Cõfessa ꝛ ỏrita pctã no (tutẽ silẽtij.71.L
li recogitare continue 71 B
Cõfessus sic se quietare debet Ibidẽ Infra
Cõfessio cogitatiõis blasphe (eucharistia
me nõ fiat cuilibet sacerdoti q̃s̃q̃s plurimũ li/
terato sed tali et taliter cõfiteatur.71.OS
Confessione crebra quis nõ liberat a cogita
tionib9 blasphemie 71 S
Cõfessiões audiẽdi ars/specialis tractatus
Confessionẽ generalẽ exigere a 32 X
paruulis et rusticis bonum est 32 Y
Confessiõis ꝓseruat vnitas etiam in remis/
sione ad superiores 33 A
Confitentur sibi inuicem sacerdotes secula
res ꝛ an se absoluãt de cõsuetudine 35 X
Cõfitẽdũ est pctm̃ quãtũcunq̃ turpe Jdeo
In cõfessionib9 scrupulosi quid (45.D
agere debeãt 70 BEF
Confessus qñ habeat certitudinẽ moralẽ q̃
Cõfessus quõ p crimẽ (satis egerit.70.Z
ꝓfesso a ꝓfessorẽ plato puniri possit.55.S
Cõfessio an possit p hominẽ ꝑcipi 62 B
Cõfessus in articulo mortis casus reserua/
tos quare teneat si qualescat itez ꝓfiteri ma
Cõfessiõis p̃ceptũ diuinũ est (iuri.16 T
nõ sic auditionis missarũ 16 TU
Cõfessus semel an possit iterato ad idẽ con/
Cõfessio vitet (fitẽdũ obligari.16.TU
torqueatur in peccatis carnalibus 9 Y
Confessus priuilegiatus non tenet eadẽ cu
rato rursus confiteri 4 P/ 11 P
Cõfessio sacramẽtalis cõdicionalis qñ suffi
Cõfitebant pctã sua (ciat 5 T/ 14 M
baptizati a Johanne et quomodo 16 S
Confessores 55 T
Cõfessores neq̃s̃q̃ laudẽt ꝓfessos sibi. 18.J
Cõfessoꝛ tẽtatio. 87.Q (55 S
Confessor curiosus 88 D
Confessor ad superiorẽ qñ remittere debeat
confitentem notabilis doctrina 32 E

Confessor ꝑ occulto pctõ publicã penitenti
am non iniungat Ibidem
Confessor ⁊ confitẽs quõ se habere debeant
Cõfessor in pctis car (32. F R/43. H J
nalibꝫ inq̃rẽdo sic ꝓcedat 32 Y
Confessor timẽs ꝯfitẽtis fictionem sic agat
Confessor plus exercẽdo (32 Ɔ/ 34 K
et orãdo erudiet q̃ꝫ legendo 32 Ɔ
Cõfessor q̃ꝫuis gerat vices dei tñ manet hõ
et scandalizari potest 34 J
Confessor moneat pueros ne se inuicem tã-
Confessor det solidã respõsio (gãt 38 B
nẽ et diffinitiuã ꝯfitẽti inquirenti 38 G
Coofessor lubricus quomodo se habere de-
beat in audiendo confessores 38 J
Confessor inquirere debet ab idiotis Ideo
Cõfessor cñ austeritate vocis ⁊ ge (41 F
stus confitentẽ non abijciat 42 M
Confessorez ad reuelationẽ ꝯfessiõis iudex
Cõfessores antiq̃tꝰ (cogere nõ põt. 25. F
nõ colebant vt sancti Ideo 39 A
Confessoꝝ sanctorum differẽtia Ibidem
Confidẽtia nimia erga deũ et ꝓximũ est pas
sio pessima 70 A
Confidentes erga deuz esse possumꝰ si mul-
tum diligimus 98 C
Confirmantur beati in amore dei sicut dã-
nati in odio et quomodo 97 U
Confirmatiõis sacramẽtũ 25 B/26 T
Confirmatio an sit necessitatis sacramẽtuz
i P/ 15 A
Confirmatio an possit per papam cõmitti
simplici sacerdoti i P/ 26 U
Confirmari debent pueri etiam nõ mature
Confirmatõis sacramẽtũ (etatis 26. U
sic conferatur 43 G
In confirmatiõe fit crux de oleo ⁊ balsamo
Congregatio ecclesie multiplex (87 J
8 O P Q R
Cõiugia multiplicia describũt doctores in
Cũiugati ꝑfecti esse pñt (cãticis 79 R
etiã quo ad continẽtiã 67 R
Coniugium mysticum 94 J
Coniugalis ꝯcubitus qñ fiat sine peccato.
Cõiugalibꝫ vti cõmercijs quidã (22 B
non possunt propter tria 38 P
Cõiugij onera ꝓsequit copiosissime hiero-
Consciẽtia de hac (nimus 38 T
64 U/ 55 T/ 56 B C
Consciẽtias strictas nimis in populis ge-
nerare admodum nocet 63 A
Consciẽtia vbi silet de peccatis ꝑnicies ma
Consciẽtiã oẽm scrupulosaz (xima. 23. A
esse non immerito 55 T
Conscia ne sit nimis scrupulosa. 70. B Z
Consciẽtia accusat quantũlibet bonũ ⁊ quo
modo hoc vere fiat 56 C D
Consciẽtia vt secura sit in agẽdis 56 G
Contra consciam agẽs edificat (62 M
ad gehẽnam quomodo intelligit 61 B
68 P/ 24 C/ 32 Q
Consciẽtia sumi ⁊ deponi debet ad consiliũ
sapientis et boni 62 M/ 68 P
Conscie vermis vñ ꝯsurgat 66 U
Consciẽtia de preteritis 56 D E
Conscientia de futuris 56 G H
Consciẽtia arta et laxa nimis a diabolo sua
detur 70 M/ 30 T
Conscientia duo importat ⁊ eius plures dif
finitiones 30 S
Conscientie sillogismus Ibidem
Conscientia erronea an obliget vel excuset.
Consciẽtia formata et (30 U/ 31 A C
scrupulus differunt 30 Z
Consciẽtia aliud est q̃ꝫ timor conscie. 30. T
Conscia dictat ꝑm cõtra ⁊ ꝑter legẽ 30 Z
Consciam deponẽdi triplex modus 30 Ɔ
Conscie error ꝓuenit ex octo causis 30 Ɔ
Conscia q̃ liget ꝑm bonauẽturam 30 Z
Conscie stimulꝰ vrget ad trahendũ aratrum
Conscientia propria quid tibi ꝓ (50 G
dest si ꝑm alienam agis 52 Y
Consciamala nihil horridius 45 B
Conscientiã est cubile bonum. 44 Ɔ
Consecrãdi corpus xp̃i ptãs quando et quil
bus a christo collata sit i M
Cõsensus ratiõis nunq̃ꝫ est in primis moti-
bus nisi post deliberationem vere interpre-
Cõsensus facit pctm̃ nõ (tatiue 70 F
sensus 69 X/ 70 F T
Consentire malo quid sit 37 H
Consensus interpretatiuus quid sit ⁊ plu-
ra alia de consensu 24 C/ 30 B C H
33 H/ 38 D
Consensus in veniale peccatum est venia-
lis 24 C/ 32 A/ 61 B
Cõsensus in delectationẽ et delectatio non
sunt proprij actus diuersi 29 T
Cõsensus in delectationẽ quando sit pecca-
tum et quod 30 F/ 34 S T
Consensus in actum de hoc 30 G
Consensus in delectationẽ et in actum cui
attribuantur 29 T
Consensus in delectationem cogitationis
et operis differunt 30 D In fine
Consentit ratio superior etiã non cogitans

de regulis eternis 30 H
Consensus quõ causet peccatum 38 E
Consensus circa pollutionem diuersimode contingit 38 H
Consequentia bona et formalis fundaturi dici de omni vel nullo 88 K
Consequentie topice seu rethorice congruunt morali negocio Ibidem
Consequentia omis in agibilibus debet reduci in vltimum finem 88 JL
Cõsiderationis fructus qui sint 48 L
Cõsideratio ẽ directrix ⁊ auriga ꝟtutũ ibidẽ
Consilia diuina nõ ligãt sed p̃miũ pollicent
Consilia euãgelica non p/ (⁊c. 63 A
ficiunt essentialiter vitã christianã sed instrumentaliter 67 O P ⁊c. R S
Consilia ad precepta ordinãtur et quomodo sint de meliori bono 67 S
Consilia trium votorum substantialiũ religionis quare data sint 67 R/ 78 J
Consilioꝝ discreta obseruatio ceterꝫ paribꝫ est pfectior q̃ tm̃modo p̃ceptoꝝ 68 B
Consilium euangelicum quando sit obligatorium 24 C/ 25 T
Consilia euãgelica aggredi nõ oim est ꝓpter impedimenta 39 Y/ 67 B/ 70 H
Cõsiliũ meũ istificatões tue. 73. E. 79. L
Consilij donum 28 F/ 19 R
Consilium dñi insequi possum⁹ oratiõis columbina penna 52 R
Consilium solidum pro moralibus non expedit ab omnibus querere 36 U
Consilium dissimile aliquando datur a patribus 34 M/ 36 U
Consilium salubre quis alteri plerumq; et non sibi dare solet 37 S
Consilio alieno niti saluberrimũ 19 R/ 56 HL/ 62 M/ 67 GJ/ 68. P
Consilia aliorum quãdo te/ (70 A T
neamur sequi 68 G
Cõsiliarios tales habeat p̃nceps 52 R
Cõsolẽdi sũt sapiẽtes p̃cipue deuoti 31 Ɔ
Cõsolatio q̃d sit descriptiue 45 Ty
Cõsolationũ q̃tuor loci xp̃iani 54 A ⁊c
Consolatio in aduersis 54 T/ 55 K/ 56 M A O P ⁊c. 45 T
Consolatio peregrini 54 CX 55 T
Consolatio in afflictiõe populi 56 M
Consolationes temporales relinquũt post se aculeum 87 D
Cõsolatio traxit sctõs ad mirabilia. 45. Z
Consolationem maiorem habent lugentes q̃ carnales 45 Ɔ
Consolationem sine luctu adipisci non possumus 80 Ɔ
Cõsolatio p orationẽ acquisita 76 H
Cõsolationẽ vide infra solatium
Cõstãtes sunt hi naturaliter 73 J
Cõstitutionũ humanaurm nimiã multiplicationem deplorat 61 J
Consuetudo est altera natura 38 T
Cõsuetudo rational' ⁊ irrationabilis. 23. P
Cõsuetudo q̃ dicat' irrationabilis 62. P
Cõsuetudĩe q̃nti tp̃is lex abroget' 62. Q
Cõsuetudo pctã nõ excusat 23 A P
Cõsuetudines malas plerumq̃ expedientius est in bonum finem conuertere q̃ conari extirpare 59 B/ 62 Ɔ
Cõsuetudo optima legũ interpres 2 E 17 MO/ 62. P/ 24. E/ 34 K/ 35 X
Consuetudinem tuam laudabilem illesam
Consuetudo tunc valet quã (serua. 32. A
do prelati tolerant 34 K
Cõsuetudinis vis magna est 34 X
Cõsuetudo facit de veneno cibum 39 P
Cõsuetudini male resistẽdi modus. 32 B
Cõsuetudo ecclesie multun autoritatis habet 22 C/ 36 X
Contemnere quid sit 24 L
Cõtemnẽs autoritatem superioris quando peccet mortaliter 24 L/ 32 L
Cõtemnẽs temporalia copiosius cõtẽtatur q̃ ex nuda possessiõe ciuili 40 U
Ne cõtemnamus alios vel alijs nos cõparemus ratio 70 XY
Cõtemptus quot modis dicat' ⁊ qñ inducat mortale 63 FQ
Ex cõtemptu agere vel cũ ɔtẽptu differunt et quid sint 63 F/ 33 Z/ 34 M
Cõtemptus clauiũ de hoc notabilis tracta/
Cõtemptus directe implici (tus 33 Z
te ⁊ interpretatiue Ibidem
Cõtemptus ɔtemnẽdus est 93 Q
Cõtemplationis diffinitio 55 F/ 68 O/ 98 Y/ 64 T/ 81 Q/ 85 G/ 88 O/ 49 Q/ 77 Z
Cõtemplatio tres processus habet ad instar ignis grani ⁊ plante 98 C/ 74 A
Cõtemplatio licet fructuosior sit ceterꝫ occupationibus tamen non omnibus semper est fructuosa 67 ZT/ 98 R
Cõtẽplatio differt a meditatiõe 68 A
Cõtemplatiõis due species 16 A
Cõtemplationi licet plus prosit vnctio tamẽ ⁊ lectio conducit 16 X/ 66 O
Cõtẽplatia vita ɔparat' actĩe 65 Ɔ 74 O

Cõtemplatiua vita ⁊ actiua q̃t modis dican
Contemplatio facilita (tur 16 Z7
tem habet omnia perspiciendi 64 ⁊
Contemplatiue vite qui debeant operã da/
re ⁊ quales sint apti vel inepti 65 D/48
Z/ 73 R/ 74 LKLH/ 75 K
Contemplationi apti aliquando eidem va
care nõ pmittunt 74 B
Contẽplationi aptus et se ei nõ tradens mi
nus bene agit 74 H
Contemplatio absq; meditatione nisi p mi/
raculũ hñi nõ potest 68 W/ 40 R
Cõtẽplatio donũ ẽ gr̃e grat; date. 66. LX
A cõtemplatiuis qñq; ad tẽpus declinat de
us sed nõ in ira Et quare 66 LD
Ad contemplationis laborem exhortatio.
Cõtemplatiõis gratiã adept⁹ (66 FS
a quibus cauere debeat 66 F
Cõtemplatiui quidã etiã ex lasciuijs materi
am capiũt se in deũ eleuandi 66 J
Contemplationi aptus locus tps ⁊ habitu
do corpis 66 JK/ 74 JK
Contemplatio aliquando a theologia mysti
ca differt 66 ⁊
Contemplatione exercitati in medijs pplis
tranquilli sunt io W
Contemplatiua vita apud religiosos qua/
re dicatur cum plura agant 67 D
Contẽplatiui in religionib⁹ honorãdi sunt
sed si astringant ad actionẽ non conqueran
tur 67 E
Cõtemplatiue vite signa multa in naturali/
bus et vtraq; lege 96 F/ 74 B
Cõtẽplatiu⁹ laudat q̃ sit amic⁹ dei 95 L
Contemplatio non acquiritur nisi edomitis
passionibus 84 B/ 39 P
Contra contemplatiuos murmurãtes rep/
hendunt 93 Q/74 L
Cõtẽplatiua vita simpliciter optimũ bonũ
hominis est 93 R
Cõtemplatiuorum impedimenta 93 D
73 X/ 74 UXY
Cõtẽplatiuos doctores recenset Jbidem
Cõtẽplatio noria ẽ obediẽtia spreta 94. E
Contẽplatiõis raritas vnde proueniat. 39
Contẽplatim simul rapiunt (P/ 51 S
ad diuina et rebellionẽ i sensu patiũt. 45. U
Contẽplatiue vite acq̃rẽdi modus 48 B
7D/ 49 E/ 73 Q/ 74 B/ 77 Z
Contemplatiõis cognitio differt (in fine
a cognitione cõmuni hoc modo 48 Z
Cõtemplantes nõ oportet pl'a scire q̃ alios
sed pluribus modis ⁊ alijs 48 Z
Cõtẽplatiuus crescat more lilij 48 D
Cõtẽplatiuus ducat ruth in vroẽ 48 D
Contemplatiui et actiui simul quidaz sunt
vt angeli 49 L
Cõtẽplationis pconia 49 T/ 74 O
Cõtemplatiui corpus lucescit 49 U
Contemplationẽ sequentia scilicet deuotio
illuminatio delectatio ⁊c. 49 R
Cõtemplationi vt vacarẽt platuris cesserũt
gregorius nazansenus et petrus celestinus
Contẽplationi quidã iuuenes (51 S
aptiores sunt senibus 71 Q
Contemplatiue vite doctrina tradenda est
etiam simplicibus 73 Q
Contemplationem quidam docti non acq̃
runt Jdeo 73 Q (scia 73 QTU
Contemplatiuus non est necessaria magna
Contemplatiõis duo modi vnus in scien/
tia alius in affectu 73 S
Contẽplatiue vite initium et finis sit amor
dei 73 X/ 74 ED
Cõtemplatiui simplices perfectius cogno/
scunt deum q̃ alij 73 U
Contemplatiua et actiua vita debẽt esse mi
Cõtẽplatiu⁹ ⁊ vagabũdus (xte 74. L
mẽte nõ sunt solitarij licet differẽter. 64. D
A contemplatiua contingit quẽ descendere
ad actiuã duplici de causa 74 K
Contemplatiuus sibi et alijs prodest h̃ mo/
Cõtẽplatiui sũt oratores (do. 74. L D
⁊ directores sine oculi corpis mistici. 74. D
Contemplatiui actiuos non contemnant.
Contẽplatiui quidam ef (fi J/ 64 A
ficiuntur melancolici propter indiscretionẽ
74 O
Contemplatiui iudicantur a mundanis fa/
tui Jdeo 74 O
Contemplatiuo nihil nocere põt 74 S
Contemplatiuus non semper manet in eo/
dem statu 74 S
Contemplatiui aliquando grauiores tẽta/
tiones proferunt q̃ alibi Jbidem
Contemplatiuus non perseuerans compa/
ratur his rebus 74 T
Contemplatiuorum superbia 74 X
Contemplatõnis finis sit vt melius q̃s pla
ceat deo ⁊c. 74 X/ 66 A
Contemplatiõis mille sunt modi 75 B
Contemplatiue vite tres scalas posuit etiaz
beatus bernardus 75 K
Cõtẽplatiui facilit̃ se ad deũ conuertũt. 37. Z
Cõtẽplatiu⁹ caueat colloq̃a. 77. M/ 18. X
Contẽplatiuus põt inter orandũ ad alia ra/

pi q̃ orationis verba sonent 78 G
Contemplatiui non sunt grauãdi cãtu con/
tinuo 79 O/ 66 B/ 67 E
Contemplatiui dispositio in amore ⁊ luctu
talis est 79 B C D
Cõtemplatiui mens versatur quasi assidue
in aperto lumine 78 T
Cõtẽplatiui audiãt ⁊ noctent hoc 48 H
Cõtentiones rixosas dãnat. 8. Z O/ 9. B
Continens esse nemo potest nisi deus de/
derat 38 R
Continendi difficultas causatur ex imagi/
natiua virtute 38 S
Cõtingens effectus oĩs est ad quã cõcurrit
aliqua causa ɔtingenter agens 55 G
Cõtract⁹ De his tractat⁹ notabilis. 55. G
Cõtractus humani pre supposito pctõ sunt
naturales et necessarij 35 O
Contractus tales non debent leuiter repro/
bari Ibidem
Contractus cẽsuales esse licitos in concilio
cõstantieñ. a doctoribꝫ ostẽsum est 36 G
In contractibus intentio multum conside/
randa est 35 U
Contractus quando sint liciti vel non/regu
le quatuor 35 Z
In contractuũ materia ɔsiliũ habendũ est a
theologis et canonistis 35 R
Contradictio vera q̃d req̃rat. 81 J M
Contradictoria quasi videntur dici de deo
Cõtradictoria theologie mysti (89 A
ce soluuntur 86 X S
Cõtradictoria an verificẽt simul 88 J
Cõtrarijs ɔtraria cura vide exẽpla 70 C
Contritio quid sit De hac plura 27 E/
Contritio ꝑ pctõ an req̃ (41 E/ 65 D
rat dolorẽ corꝑalem 70 Y
Contrit⁹ si resurgeret a mortuis ɔfiteri tene
Contritio an vera sit ita co (ret 26 L
gnoscitur 27 E
Cõtritionis primũ actũ quidã dixerũt seq̃n
tibꝫ magꝫ meritoriũ sed false 34 A
Cõtritio sit ɔtinua hoc modo 41 E
Cõtritionis aq̃ sic hauriẽda est 41 P
Cõtritio fortꝫ necessaria ẽ volẽti se a sensibi/
libus ad spũalia conuertere 45 S
Contritio dolor sensibilis nõ debet esse ma
ximus hoc modo 79 K
Cõtumelia qñ sit peccatum 24 A
Cõtumelia ⁊ ɔuiciũ quid sint 34 T
Conuerti ad dominum ne tardes 91 O
46 O/ 77 F
Cõuerti sine inspiratõe nemo põt 50 J
Conuersi nouiter ad deum sentiunt dolorẽ
multo plus q̃ antea 73 Y
Cunuicia pati vtile est 76 J Supra
contumelia
Conuiuium foliorum Job 89 O
Cordis proprij impulsus non semper secu/
re sequendus est 63 Y
Cordis totalitas in dilectione dei triplex in
telligitur 67 Z
Cor simplificat 68 Q ⁊c. plene
Cor stabilitur et mundificatur 68 O
Cor dirigit ⁊ rectificat. 69 A. ⁊c. plene
Cor dei 83 R
Cor durũ 85 H/ 86 E/74 K/33 T
Corda quomodo demones habeãt. 85. S
Cor hominis suum centrum ponit pietas.
Cordis mẽtalis motu bernar/ (91 M
dus p̃sentiã verbi experiebatur 91 A
Cordis mot⁹ in cõtemplatiuis q̃d sit Ibidẽ
Cor hoĩs est instar molẽdini 71 Q
Cordis varia habitudo in passiõibꝫ. 73. B
Cor impij tanq̃ mare feruẽs 73 M
Cor simplex quid sit 74 P
Cordis duricia emollitur hoc mõ 75 O
Cor sublime et ĩclitũ vt habeat orat. 77. Q
Cordis directio in oratione necessaria est ⁊
hoc modo 78 T
Cordis instabilitas ostẽdit ꝑ exemplũ cogi
tantis de sella ꝓmissa equo 78 E
Cordis stabilitas acq̃rit nõ deambulando
sed quiescendo 78 F
Corde cessante a motu animal cõtinuo mo/
ritur 78 R
Cordis abũdãtia est act⁹ ⁊c. 79 J
Cor in medio corꝑis sicut sol ĩ celo. 79 F
Cor significat liberꝫ arbitriũ hoĩs 76 H
Cordis carnalis motus non est signum vir
tuosioris hominis 79 L
Cor non durũ sed molle habet quicũq̃ stre/
nue penite 79 K
Contra cor tumidum versus notabiles. 40
O/ 96 A
Cordati et consideratiui viri despiciuntur
a prelatis 48 A
Corrigere proximũ nõnunq̃ diabolus sua
det nonnunq̃ oppositum 70 K Q
Corrigere libẽter vtilissimũ est 18 J K
Corrigere volẽs sit lenis 35 C
Correptio ꝓximi est in p̃cepto sex conditio/
nibꝫ concurrẽtibus 34 T
Correptio qñ debeat p̃cedere denũciationẽ
Correct⁹ secrete nihilomin⁹ (qñ nõ ibidẽ.
prelato detegi debet hoc modo Ibidem

Correctio fraternalis cuilibet iusto compe-
tit Ideo 41 U /42 X
Correctio subditorum sic fiat 43 B
Correctio fraterna qñ obliget et qualis esse
debeat 55 S T 32 Q
Correctionis fraterne preceptum papā cō-
plectitur 14 Z/ 15 B C E/ 18 A
Corrigere volētes alios attendāt passionuz
Cornua se quidā habe (origines 73 K
re imaginabatur 73 L
Corpus nostruz quantas molestias anime
sibi coniuncte afferat 37 Q
Corpis pulcritudo ⁊ robur plerūqꝫ occasio
Corpus in pfectis est si- (est ruine 38 Q
mulacrū quoddā interioris hoīs 18 S
Corporis christi veri ad mysticum vtilis cō
paratio 12 H/ 8 O/ 19 C/23 T
Corpus christi mysticum quomodo sit vnū
et viuum 8 O P Q/ 12 H J K
Corp⁹ xp̄i mysticū varias habet cōnexiōes
Corpus quod corrumpitur ag- 3 R
grauat animam 72 T
Corp⁹ xp̄i videre quō dicamur 89 K
Corpus christi non contaminatur a fetulen
to stomacho 37 Q
Corpus nostrum bos est 44 R
Corpus nutriri cum aliquali excessu minus
periculosuz est q̄ꝫ nimia abstinentia 71 F
Corporis christi mēbra nō eundē actum ha
Corpus sustentandū ⁊ alēdum (71 H Q
est sed minori diligētia q̄ꝫ solemus 75 R
Corpis satellites insaciabiles sunt 75. S
Corporali labore et dolore premantur sub-
diti religiosi a prelatis 37 E
Chorus instrumentū musicū q̄d sit. 78. R
Chorū non intrent laici 43 Q
Crapula ⁊ ebrietas rep̄hēdit̄. 39 A ⁊c̄.
Creatura quo perfectior eo plus deo nitit̄ ⁊
in illo influxu pax eius consistit 63 X
In creaturis nō reperitur talis idētitas ⁊ di
stinctio sicut in diuinis et quare 69 A
Creatio an sit cōmunicabil̄ creature. 83. Q
Creare an deus posset si nō esset trinus in p
Creaturarū egressus cōpat̄ (sonis 83. R
circulis spere apti⁹ q̄ꝫ numeris 91 T
Creatura nulla compatur ad deum sicut ad
obiectū cognoscibile amabile ⁊ memorabile
preter intellectualem 94 M
Creatura sola ītellectualis dei capax ē ibidē
Creature inaīate tendūt in solū vtile non in
delectabile Sensitiue in delectabile Intel
lectuales etiā in honestum 94 M X
Creare proprie attribuitur patri 25 A
Creaturarum quatuor gradus 52 E
Creature ꝯtra nos clamat de abusu earum.
Credendorum vel non/triplex (77 B
Credere ꝓniores sunt (distinctio. 69. E
hoīes supstitiōes q̄ꝫ vere credenda 21 J
Credendum esse expertis 64 O
Credulitas generalis 55 Q
Credere oportet pri⁹ q̄ꝫ intelligere 89 D
Credēs volēs ⁊ fantasias inuolūtarie in cō
trariū patiēs infidelis non est 24 M
Credere deo/deū ⁊ in deū differunt 25 A
Credēda sunt q̄dā vltra articulos 25 X
Credere quid teneat̄ simplex 27 S
Credere q̄d quilibet teneatur 32 S
Credere in agendis plus aliis q̄ꝫ nobis de-
bemus 30 Q
Christus solus semper habuit in se obediēti
am sensualitatis ad rationem 72 Q
Christ⁹ rex iudeoꝝ spūalis 59 P
Christ⁹ an mēdicus fuerit. 59. Q/68. C
Christi humanitas deo innititur 54 S
Christi quadruplex voluntas 55 B/57
T/ Duplex 69 X
Christi triplex natiuitas. 59 Z T. 60 A
Christus potentia ordinata nō est auferibi
lis a matrimonio eccl̄e sec⁹ de absoluta. 3. F
Christus signū est cui ꝯtradicitur a multis
Christus cū frueret̄ gau (4 U/ 58 Q
dio beatitudinis quomodo dolebat 6 C
Christus quomodo legem veterem non sol
uit sed impleuit 6 D
Christ⁹ quare breuē legem dedit 6 F
Christū colēs ꝓpter bona tpalia errat sic̄ iu-
de⁹ messiā expectās tpalem regē 96 M
Christi iugum quomodo dici possit suaue
cum aduersetur carni 95 Y/ 96 A
Christ⁹ defectib⁹ nr̄is oīb⁹ opez fert oratus
Christ⁹ aliqñ vtebat̄ priuilegiis (55 J
status innocētie/aliquando non 57 M
Christus didicit p experientiā more hūano
licet s̄m deitatem oīa sciret 57 S X
Christus amissus p peccata q̄rēdus est sicut
eū parētes q̄sierūt 59 D/ 96 Q
Christū egredi ⁊ regredi ad deū q̄d sit. 40
Christi anim⁹ duplicē habuit por (P Q
In xp̄o fuit r̄bellio q̄lis. 83. Z (tionē. 81. L
Christ⁹ tradidit nobis maxime a sensib⁹ elō
Christ⁹ sufficiētē p̄buit (gata ido. 89. Z
doctrinā p regulāda ecclesia 83 U
Christi anima qualis fuerit ab instanti cōce
Christū nihil habuisse (ptōis ⁊c̄. 76 D
etiā ī cōi q̄dam dizerūt. 42 L (41 L
Christ⁹ est monarcha vniuersal̄ triplici iure

Christus in passione sua consolationem nõ
habuit ⁊ hoc miraculose 45 ⁊/ 49 X
Christꝰ trigita ãnos cũ ioseph mãsit. 59. D
Christi tẽtatio describitur 59 B
Christus etiam si adam non peccasset an in
carnatus fuisset 99 A
Christi cognitio beatitudo dolor experiẽtia
q̃ ꝓfecerit ⁊ multa succincte. 15 P Q R S
Christus puer minimus 16 L
Christꝰ ter ⁊ i triplici dexto clamauit. 16. B
Christus ascẽdẽs quid restaurauerit 6
Christus natus misericor (T U X Y Z
diã fecit superexaltare iudicium 11 T U
Christianus omnis potest esse in statu ꝑfe/
Christianꝰ ꝑuersus (ctionis 68 A H
est q̃ adiutoriũ diaboli vel suꝑsticiosa i ceptꝫ
suis ꝯtẽti sunt recipe 20 S/ 21 K
Christiana lex. lex amoris paucꝫ sacramẽtꝫ
cõtenta nihil crudelitatis in se hẽt 22 A
Christiane legis libertas nõ tã (62 O
malis ꝯtẽptus q̃ꝫ bonis sedulitatis occasio/
nem prebet 62 O
Christianitatꝫ limites artati plorãt. 7 A
Christianus quilibet tenetur pro pace pub
lica ꝓ viribus operam dare 7 O
Christiani vita magis pẽdet a miraculis q̃ꝫ
Christiane religiõis (a natura 86 X
fundamentale principium 89 F
Christiani veri tria signa 40 Y
Christianus q̃libet potest esse instar christi
oĩm monarcha triplici iure 41 M
Christianꝰ est oĩpotẽtissimꝰ h̃ ꝓbat. 41. M
Christianoꝝ q̃tuor genera 45 N O
Christianum esse re et nomine est dignis/
sima nobilitas 52 H
Crucis meditatio fructꝰ ⁊ laus. 96 K L
Crux potissimũ subsidiũ cõtra tẽtatiões dia
Crucẽ ferũt quidã in insi (boli 87 B
gnijs militaribꝫ sacrilega dominandi tyran/
nide 87 H
Crucꝫ exaltatio plena mysterijs 87 K
Crux fit de oleo ⁊ balsamo in confirmatio/
ne 87 J
Crux cõtra septẽ vicia capitalia 87 H
Crucis lignũ vt lignum nõ est adorandum
Crux habet longitudinẽ latitu (87 H
dinem ⁊c. 89 Y
Crucifigitur rursus filius dei a clericis hoc
modo 41 O
Crux christi de hac 79 Y ⁊
Crux ẽ vita xp̃iani Et pl'a de cruce. 72. O
Cubile duplex bonum et malum 44 O
Cubile sanctorum et peccatorũ quale sit cuꝫ
suis cubicularijs 44 O/ 45 B
Cubilia tria ꝓ tribꝫ generibꝫ hoĩm. 45. C
Cultus verꝰ q̃lis sit ꝑ reuelationẽ acceptus
est supra/non contra naturam 38 X
Culpa grauis quid sit 33 E
Cupido seu cupiditas quid sit 65 D
Cupiditas causat inuidiam et impatientiã
Cupiditas quomodo sit insatia (31 O
bilis ostenditur late 42 B
Cupiditas obuoluit caligine vt turpitudi/
nẽ suã quis latere putet 42 E
Cupiditas ad dura impellit 47 F
Cupiditas sic eijcitur 49 Y
Cura pro humano auxilio habendo quãdo
Cure sunt canes mor (sit suꝑflua 96 A
dentes ceruum 76 B
Cure pastorali cedunt quidam 93 O
Curati ordĩarij sũt nõ delegati ep̃oꝝ. 67. Y
Curatorum statuꝫ papa ñ tollere nõ posset/
sic nec subiectionẽ ppl'i ad eos 67 Y
Curati an habeant statum et an sint obliga
ti suis ecclesijs non cedere 68 C
Curati quõ possint effici monachi 68 C
Curatorum obligatio ad suos est ꝓportiona
bilis obligatiõi ep̃i ad suos 68 C
Curã animarũ an q̃s aliq̃ñ possit appetere
⁊ an liceat hr̃e respectũ cõmodi tꝑal'. 69. L
Curati sunt hierarche 2 N/ 4 N/ 1 O
Curati non pñt alios hierachas (67 C
instituere 1 O/ 67 C
Curatis prudentibus et potentibus iniu/
ste dantur tutores 1 P/ 4 O
Curatus etiã nõ sacerdos cõmittit simplici
sacerdoti vt in eccl'ia sua hierarchizet 2 B
Curati prima institutiõe xp̃i hñt q̃ mẽdican
tes habẽt ex priuilegio 2 O/ 4 L
Curatorum status quõ sit institutus ad q̃d
obligetur ⁊ q̃ꝫ est statꝰ ꝑfectiõis ⁊c 4 N
67 C X Y/ 68 C
Curatorũ status suꝑior est statu religiosorũ
Curato mĩstrã (4 N/ 67 C/ 68 C
ri sacramẽta decet mundiciẽ sui subditi esse
Curato ꝯfiteri securiꝰ (ostẽsam 4 N P
⁊ iustius ẽ ceterꝫ paribꝫ q̃ꝫ ꝑuilegiatꝫ. 4. O
Curati non magnã litteraturã hr̃e tenẽtur
sed ea scire q̃ ad officiũ suũ ꝑtinẽt 4 O
Curati obuentiones ordinatas exigere pñt
dũmodo caute ⁊c. fiat Ibidem
Curati priuilegiatos cũ bona gr̃a admittãt
nisi sit causa repellendi eos 4 O
A curatis licentia videtur petenda pro con
fessione et auditione missarum tempore suo
alibi faciendis 4 O

Curam animarum prelatos suscipere quibusdam videtur indignum 35 B
Curatus sit sic spiritualis Ibidem
Curati hec scire tenent alias non sunt in statu salutis 40 J/ 42 T
Curator medicitati occurrendum est ne despi
Curati quo ecclesias cu (ciantur 42 D
rare debeant 43 H
Curialium miserie 87 H
Curiositas qd sit 66 L/ 37,B/40,X
Curiosus plenus curis 97 D
Curiositas multa parturijt mala 17 X
18 K/ 19 J/ 20 B/ 70 S/
Curiositatem fuge 87 L
Curiositate circa eucharistiã repelle fide sim
Curiositas in doctrina aut (plici. 92,L
studio qñ sit 24 B/ 18 Tr̃.
Curiositas religiosorum reprehendit 51 F
Curiositas famelica vix satiari pot 71 R
Curi⁹ dei decẽ milib⁹ multiplex r̃. 83,D
Curui sum⁹ i terrena 40 R (92 D

Damnadũ forte

o se cogitas qd agere debeat 54
L/ 69 B/ 70 X
Dãnati aptitudine deformitatem seruant
In dãnatis manifestat gloria dei (97,E
Dãnati etiã habẽt car (63 X/ 97 O
mẽ armoniacũ et pulcrum 98 H
Damnati non videtur ligari aliqua lege diuina preceptiua 61 L
Dãnatos frustra defleri 37 O
Damnati sic punientur 45 F
Dãnati ꝑm aliquos i iudicio videbũt deum
ad eorũ ampliorem penam 95 U
Daniel in lacu leonũ esurijt 92 B
Dãs formã dat ꝺ seqntia formam 84 H
Datio ad firmam quid sit 35 I
Dare in vita mel⁹ est q̃ relinqre post mor
Dauid virilis r tñ lachrymis (tẽ 34 L
orat vt muliercula 85 I
Debitores plures qbꝫ obligamur 92 E/
Debitũ reddere r exigere. 25,I (78 A
Debitor nõ hñs in ere luat in corpe. 39,Y
Debitoribꝫ dimittere quõ debeam⁹ 85 O
Deceptus alium decipere non (27 D
Decipere se licet in contra (debet si y
ctu r̃ 35 S/ 36 A
Decimarum solutio 24 U
Decimata fuit maria in lũbis abrae. 47,Y
Decreta continent ea que proprie sunt fidei
Ideo 51 D
Decretorum doctores necessarij sunt in ec
clesia 51 T
Decretorũ r theologie facultates in hoc dis
Decretor doctores nõ (tinguũt 51 D
sufficiunt sine theologis 51 D
Decretiste theologos vituperare nõ debent
nec econtra 52 A
De dedicatione sermo 43 UA
Defectio quid est 60 F
Defectio in cõtẽplatõe siue extasis. 49,S
Defectus proprios occultos cautius est tegere q̃ prodere 37 Z
Defectus fratris sunt tolerandi 72 J
Defect⁹ ꝓprios quidã nõ cognoscũt. 72,L
Defẽdẽdo se aliũ occidere an liceat. 26,D
Defraudans vltra medium iusti precij restituere tenetur 35 S
Defraudatio directe ꝺ straria iusticie. 36,T
Defraudatio ad deum proximum et scip̃m
Ibidem
Defunctorum coniuncti mouentur ad officia pietatis hoc modo 36 Y
Defunctorum memoria nobis multum vtilis est 72 R
Degradatus episcopus vel sacerdos an cõferat sacramenta i H 3 W
Degradationem an annihilatio potestatis ordinis consequatur 3 P
Delectatio vnde dicatur 66 Z 98 D
Delectatio quid sit 81 - Q/ 83 Z/ 66,Z
Delectationes spirituales cõmẽdabiles sũt
pro voluptate carnis exnouem 99 D
Delectatio sed et contristatio tenet operantem in opere 90 X
Delectationem natura quare animalib⁹ ingeniauit 92 O
Delectationem querens sine vtilitate facit
preter intentionem nature 92 O
Delectatio quomodo causetur 92 O
Delectatio quedam carnalis quedam spiritualis 29 XY
Delectatio appetitus intellectiui quid sit
29 X
Delectatio non est in infantibus quia eam
non cognoscunt 29 X/ 30 E
Delectatio proprie dicta tria requirit 29
X/ 30 E
Delectatio spiritualis quedam in deo quedam propter deum 29 Y
Delectatio carnalis quedam naturalis quedam voluntaria Ibidem
Delectatio regulata alia irregulata 29 Z
Sine delectatiõe corporali impossibile est
quem viuere 29 Z

D ante E

Delectatio quando sit peccatum et quale. 29 Z/ 30 K
Delectatio morosa mora 29 Z
temporis vel consensus 29 Z
Delectationis morose pcm̃ ratiõi attribuit 29 Z
Delectatio t̃ consensus in eã Jdeo 29. Z
solũ ratiõi inferiori ꝑprie attribuit 29 Z
Delectatio fortis vt mors 49 S
Delectari in dño se putant quidam in occu/
pationi delectari 51 D
Delectationẽ ratio sermodis respicere põt/
et quando sit peccatum 29 D/ 30 A
Delectatio circa peccatum mortale in tripli
ci differentia reperitur 29 Z
Delectatio hẽt multiplex obiectum 30 E
Delectatio habet triplex obiectum 30 F
Delectatio i diuino officio an queri debeat
Delectatio libidinosa in pudẽdis 34 L
prouenit frequenter absq; fluxu 38 B
Delectatio quelibet prohibita est cuiꝰ actus
Delectari in cogitatiõe phibitꝰ ẽ 38. D
carnali nõ vxoratis prohibitum est 38 D
Delectatio cõtinue stimulat q̃ nisi sedet ali/
Delectatio du quãdo mortificat. 38. R
plex fm philosophũ bona t mala 44 D
Delectatio sanctorũ plura de hac 45 D
Delectatiõis cã an liceat obseruare dei man
Delectatões carnales ꝓpo data. 45. D
nunc nõnunq̃ spũalibus Jdeo 45 D
Delectatio maxima sequitur luctũ 45 Z
Delectatio quasi delactatio 80 F
Delectatio de hac plura sub nomine solacij
Deliberans non omnis agit ex 80 U
deliberatione 24 B
Delicie mee eẽ cũ filijs hoim quõ intelligit.
Democratia q̃d sit 27 U 99 D
Democritus semper flebat 45 D/ 42
L/ 85 L
Demones credunt et contremiscũt sed i ma
Demoniũ meridianũ q̃d lũ suũ 97 P
sit 55 D/ 64 F/ 71 D
Demones in artibus magicis cum effectu
operantur 20 LS/ 21 LR
Demones placare ne noceant est idolatria
Demones esse et vnde sit 20 U/21. O
q̃d aliqui negant 21 B
Cum demonibus pactum implicitũ vel ex/
plicitum quid sit 21 BO
Demon inimicꝰ noster cur ꝑmittatur a deo
Demones cogi pos nocere nob. 21. BR
se licite nõ nisi per miraculum 21 H
Demones aliquos nec dãnatos nec salua/
tos t reges esse terrarum error 21 R
Demones eĳcientes quidam peiores sunt
demoniacis 39 B
Demoniorũ potestas magna 73 B
Demones ideo volũt fieri thurificatiões t̃
Demones habent corpora fm 73 B
platonicos 79 L
De demonibus Vide diabolos
Denũciationẽ debet p̃cedere correptio secre
ta 34 T
Deridere quando sit peccatum 32 M
Derisores deuotorum peccant 31 S
Desiderare quid debeamꝰ nescimꝰ 52 X
Desiderio pficiscimur ad deõ 75 M
Desiderium nr̃m semp exaudit nisi propter
aliquam trium causarum 75 M
Desiderium tuum sit sicut equus alatus et
currus belie 75 E
Desiderij erectio i deũ difficilis est 75 O
Desidia iners noxios hũores affert. 89. L
Desperatio bona 76 L
Desperatio sic fugatur 50 LE/71 R
76 TU
Desperare nemo debet de eo qõ crebro reci/
Desperãdũ nõ est si in bñ diuat 71 O
ceptis semel non successit 70 P
Detractio et diffamatio q̃ t quale peccatũ
24 H/ 29 E/ 32 M/34 E
Detractor vno ictu tres alias ĩterficit. 26. D
Detractiõis remedia hec sunt 34 B
Detractorũ auditores peccant 34 B
Detractiõis detestatio t compatio Jbidem
Detractionem audiens alicui fieri q̃d agere
debeat instruitur 20 K 34 M
Detrahere volẽs hoc cogitet S/23. L
Deuotõis diffinitio. 86. L/65. D/72.
Deuotor periculũ sine logica 81 T
Deuotiõis q̃tuor cause 86 L/ in fine
Deuotio simplex sufficit ad salutẽ 86 E
Ad deuotionẽ apti sunt hi 86 E
Deuotissima mens hẽt mirabilia 86 B
Deuotis indoctis non licet suo loquẽdi mõ
tractatus scribere 16 AL/99 LM
Deuoto nõnunq̃ acceptior est deo aridus
et tutior 69 Y/ 70 AH
Deuotionis dulcedo a diabolo nonnunq̃
immittitur 69 T/ 70 MH
Deuotio q̃ in se habeat venenũ 96 B
Deuoti potissime consulendi sunt 31 O
vide consilium
Deuotorum simplicium pericula hec sunt.
Deuotioni deditis prodest cogno 71 F
scere passiones animi/precipue spirituales
72 S/ 73 L 3 T
Deuoti q̃uis simplices tamen deo placent

Deuotione carẽs sic disponitur 77 K
Deuota anima hec sentit 77 L
Deuotus est femineus sexus 79 L
Deuotoꝝ obseruatiões licet videant̃ sup̃sti
ciose non a q̃libet passim culpent̃ 69 E
Deuotionis velamẽ plerumq; magis q̃ de
uotio muliebres occupat 68 Z
Deuotionẽ sepe acq̃rim⁹ lectõe vite alicui⁹
scti magꝭ q̃ si cogitaremus de eo ⁊ hoc ideo
Deus sortit̃ plura nomina (73 7
60 M/ 68 S/ Sꝫ speciale nomẽ ab eẽ
sumit̃. 58 U/ 66 S/ 68. S/ 69 M
A deo oĩs punitio ⁊ quõ 56 M N O
In deo tres cause coincidunt efficiens for
malis finalis 60 B
Dei cognitio nõ ẽ discursiua 60. N/ 69. R
Dei noticia habita per ignorantiam vel ab
negationem ꝑm vnionez supra montẽ 65
M /66 R Z/ 69 U/ 95 A F
Deus q̃drupliciter cognoscit̃ ab intellectua
De⁹ ꝓprie dicit̃ for (li creatura 95 P
ma ꝑm tres conditiones forme 95 P
De⁹ etiã clare visus odiri potest 95 U
Deus se habet triplici habitudine ad creatu
ram rationalem vltra ceteras 96 F
Deus an possit totus diligi et totaliter a di
ligente amor eius haberi 96 L
Deus quomodo cognoscatur vel videatur
a viatoribꝫ 69 O T/ 96 L/ 86 K
De deo quãtũ q̃sq; nouit q⁹ est tm̃ nouit q̃d
Dei ad creaturã ꝓportio. 96. T (ẽ. 96. L
Deus cui⁹ vult miseret̃ et quẽ vult indurat.
Deus vnico amore amat oĩa sed (97. H
diuersimode ꝑ capacitate cuiuslibet. 97. P
Deum non esse cognitionẽ ip̃i⁹ aĩe rationa
lis formaliter nec ei⁹ amorẽ 64 X Y 65
P/ 69 T
A deo omne donũ est/ tm̃ ⁊ industria hoĩs iu
Deus sub ratione pa (uat. 65. U. 66. E
tris cõsultissima obseruatiõe colit̃ 65 Y
Deus dupliciter diligitur 96 U
Deus tripliciter cognoscitur et multe opini
ones de ei⁹ visiõe quomodo fiat 69 T
Deus in maximis ⁊ dubijs periculis inuo
cãdus est 5 N/ 6 L/ 21 O/ 69 B
Dei sapientia iusticia et potẽtia et gratia cir
ca peccatorem 5 Z/ 11 T/ 58 R
Deus cognoscitur in creaturis 5 Z 7
Deus vbiq; est 12 E
Deus tentatur duobus modis 69 B
Dei dilectio etiam a deceptione nõ est tuta
Deus ad extra nõ natura (19 Ꝯ/ 68 Z
liter sed libere agit 20 E N/ 54 Y Z
58 X/ 69 O/ 98 A vide infra libere
Dei noticia ꝑ experientiã varijs noĩbus di
De⁹ ĩmediata cã est oĩm reꝝ (cit̃. 64. M
et ita ĩmediate põt ei ꝯiũgi creatura. 98. O
Deus causa oĩm propinquissima 20 E
Deũ inuocãdũ eẽ oĩs scripture declarãt/ nõ
celũ vel demones 20 K N S/ 21. K O
Dei inuisibilia per visibilia cognosci neces
sarium non est christianis 20 N
Dei omnia opa bona sunt 21 E
Deũ orãtes ne ꝯq̃rant̃ se nõ exaudiri. 21. O
Deus nõ placat̃ sed inhonorat̃ ꝑ inuocatio
De⁹ tripli (nes ĩ magicꝭ. 20. L/ 21. L O
cẽ thronũ habet gr̃e misericordie et iusticie
Dei dilectio ꝓbat̃ ĩ aduerꝭ. 55. X (54. B
Dei auxilium sine alia cura potest sperare q̃
facit quod in se est 69 H
Deus scandalorũ causa nõ est licet submini
stret materiam 56 N
Deus cõuertit egyptiorum cor vt odirẽt po
In deo viuim⁹ moue (pulũ suũ 56 N
mur et sumus 60 S T
De⁹ iustissimos affligere posset nõ autẽ pu
Deo gr̃am debem⁹ q̃ pctã (nire 61 A
venialia ⁊ iusticias nr̃as nõ imputat ad mor
Deus an puniat peccatum (tem 61 B
ad condignum 61 C D
Deus quõ possit sine sui mutatiõe peccatuꝫ
nunc imputare et postea non 61 D
Deus an possit creaturã sine aliquo ei⁹ actu
dignificare vel indignificare 61 E
Ex dei bonitate veritate pulcritudine potẽ
tia/ talia resultãt ĩ creaturis ⁊ nõ aliter. 61. F
In deo quõ diuersa ꝯcipim⁹ sine sui diuersi
Dei vnitas qualẽ in se distin (tate 61. F
ctionẽ cõpatiat̃ et exemplũ ponit̃ de cẽtro li
neas infinitas terminante 69 N R
Deus non obligat creaturam nisi per noti
ficationem sue voluntatis 61 K
Deus quẽlibet facientẽ quod in se est de ne
cessarijs ad salutẽ illustrat 61 L/ 62 J
Dei volũtas ⁊ recta ratio/ neutrũ altero pri
De⁹ donat se creaturꝭ (us. 61. T/ 95. D
q̃tuor modis 61 Y Z/ 83 A
De⁹ quintuplici volũtate ꝑcipit ⁊ ꝓhibet ꝑ
mittit ꝯsulit ĩplet/ ⁊ descriptões illoꝝ. 93. A
Deus et diabolus tripliciter hominem im
pellunt et diuersimode 63 Z
Deus illapsũ suo q̃d agat in anima 63 Z
Ex dei attributis tribus oratio et meditatio
omnis cõsurgere põt 5 7/ 61. B/ 66. B
De dei clara visione in patria concordia in
ter grecos et latinos 95 S

Dante J

Deus potest ex puris naturalibus diligi super omnia 63 T
Deum ex toto corde &c. diligi/quid sit 67 Z/ 68. DK/ 70 Y/ 69 O/ 24 Z/ 71 B/ 31 S
Dei precepta cognoscere ē finalis reductio in via dei 68 D
Deo potest haberi p cōceptus noticia absoluta sed non intuitiua 68 RS
Deus quō diligi possit sine fantasmate aliq rū accidētiū loci tpis &c. dank exēpla. 68. U
Deum non esse cogitās quid sibi ipi respōdere debeat 68 X
Deus videtur facialī speculari & nubilari visione &c. 69 TU
Dei visio viatoribus nō sufficit ad salutem sed impletio mandatoz eius 69 U
Deū nō videbit viuēs exponitur 48 O
Deus sicut vult sic oia fiūt tñ nō ideo cessandū est ab opib bonis 95 E/ 96 D
Deo nō vult malū quō intelligitur 95 E
Deus solus immēse se nouit amat et fruitur 95 D/96 D
Deo nobis factus ē pater frater soci⁹ mīster spōsus filius sapiētia iusticia &c 95 R
Deo puniat vel cōsolet possum⁹ abuti/petēdū est igit vt fm bīplacitū suū agat. 96. F
Deus vnus et multiplex 82 A
Deus est spera intelligibilis 82 D
De deo quedā sunt affirmatiue quedā negandū esse anselm⁹ de (tiue dicta 86. A
mōstrare voluit sz sophisticabat 86 O
Dei cognitio triplex symbolica ppria mysti/
Dei dile (ca 86 SJ infra theologia ctioni plus ē insistēdū q̄z speculatiōi. 88. L
Deus non ideo facit aliqua quia decētia sūt sed ideo decētia sunt qz facit 88 Q/ 61 EB/ 54 Z/ 15 RS
Deus est ens/est p se nota 88 D
Deus est omnia in omnibus 89 Z
Deus est in rebus tripliciter 91 BDJ
Deus immutabilis cognoscit mutabilia futura psentialiter &c. 91 O
Deo⁹ obijcit se et illabitur anime 92 P
Deus fuit dñs ab eterno 94 L
Deo⁹ pōt diligi ppt mercedē. 24 F infra
Deos plres esse repbat 25 H (spūalia.
Dei dilectio an sit primū mandatū 25 O
Dei dilectio facit clari⁹ intellige (in fine. re scripturas 48 Z
Deū diligere debes ppter B. 50. Z 71 y
Dei dilectio erga nos pbat ex his 77 A
Dei dilectionē nō oportet eē semp maximā in sensu sed in mente hoc modo 79 D
Dei dilectionis varij gradus 48. S
Deū dilige qz illud vult et iubet 48 F
Deus tenet p moysen & alios sctōs 41 R
Deū fastidiātes sic cruciant 42 D
De⁹ venit apparet recedit & euanescit. 50. L
De⁹ q̄si dolet cū hoīem dānare debz. 71 O
De⁹ originat passiōes in nobis 73 E
Deus q sit hic videri non pōt 75 F
Deum talem tibi inuenies qualis tu fueris in desideriis 75 A
Deum post q̄z mūdum fabricauit exultauit Deus in adiutoriū meū (gaudio. 79 L
intēde/versiculus est ad quē oēs affectus reducunt in collationibus patrum 80 D
Dei sumus triplici iure 37 O
Deum ppter deum deserere 49 U
Dextera tua nesciat quid faciat sinistra exponitur 40 L
Diabolus quasi deorsum fluens 86 y
Diaboli machinamēta multa quis euadat
Diabolus nō cogit p artē magicā (6 D
sed fingit se cogi 20 D/ 21 JAR
Diabolus cur fallat hoīes visionib et reuelationibus falsis 20 B/ 21 J
Diabolice pactiōis inite cū hoīb in actionibus aliquibus signū 20 BP/ 21 AD
Diabolus quō nos fallat 21 J/ 64 B L/ &c. plene/70 BD &c
Diabolus q̄re p obseruatōes q̄sdā & instituta supsticiosa hoīb opari suadeat 21 J
Diaboli adiutoriū in nullis nobis invocare conuenit 20 RS/ 21 RAQ
Diabolus sicut deus tripliciter hoīem impellit sed diuersimode 63 Z
Diabolus fraudat oēs/pcipue eos q̄ de viribus suis cōtra eum confidunt 64 B
Dicta sctōz asserta et opinata 47 Z
Dicere volens curet vt sit accept⁹ auditoribus
Dici de oī & nullo. 88. JK. (35 Z
Dici p se & p accidēs p se primo &c. 60 R
Dicere turpia aufert pudorem 48 U
Difficultas in ope virtutis an diminuit me
Digestionē impediunt vi (ritū 24 O
gilie solitudo &c. 39 P
Digito stult⁹ loquit sic intelligit 79 D
Digiti quinq; De his 79 D
Dignitas nihil habet virtutis 53 A
Dilatio executionis testamentorū nocet defunctis 37 A
Dilectio fundamētū est officij pastoralis et legū 3 L/4 B/ 6 D/8 L/ 18 S
Diligere deum Vide deus

Diligere proximū quid sit 24 Z
Dilectionem proximi non habet qui in eo vicia nutrit io E
Dilectio tres comites habeat 8 L
Dilectio extatica ⁊ anagogica q̄d sit. 75. D
Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum 50 B/64 H
Diligi primū sicut seipm quid sit 70 Y
Dilect⁹ me⁹ mihi ⁊ ego illi exponit 83 A
Diluculū hēt aliquid mysteriū 94 O
Dimittere an teneantur pfecti iniurias sine satisfactione 27 O
Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c. exponit 76 J/ 78 D J/ 37 H in fine
Dimitte nobis debita nr̄a ⁊c. an possit dicere q̄ ira tangit sed displicet ei 70 T
Cui plus dimittitur plus diligit quomodo
Diocesis et prouincie (intelligit 73 X
cur distincte 7 D
Dionisius tres libros fm triplicē theologiam conscripsit 64 H
Dionisij liber de symbolica theologia ad latinos nos peruenit 82 A
Dionisij libros trāstulit iohs scot⁹. 97 H
Dionisius de hierarchia multiplici tradit q̄ summatim recensentur 99 LM
Dionisij verba mirabilia de deo exponun/
Dionisij de mystica theolo/ (tur 86 H
gia multe interptationes 97 ABH
Dionisij regula 82 XT
Dionisiū iesus cōicauit in carcere 89 E
Directio cordis in oratione necessaria ē et hoc modo 78 E Supra Cor
Dirupisti domine vincula mea ⁊c. dictum in morte quid valeat 33 L
Discessio q̄ veniet añ antichristū 4 U
Dischola exactio 93 Bl
Discretio est maxime necessaria 92 T
Discretio obseruāda est quo ad corpus et q̄
Discretio est auriga (ad aiam 7i FS
virtutum io F/ 19 K/ 68 H
Discretio has seruat industrias 73 O
Discretio seruanda in meditationibus ⁊ sermonibus 73 HO
Discretio necessaria est in rectoribꝫ 39 S
Discretio optima ⁊ ex humilitate generatur io F/ 19 RS/ 67 B/68 P
Discretio generatur ex diuina gratia et p se/
dulū alteri⁹ expti nos diligētis ⁊ sapiētis cōsilium 68 HP/ 70 M
Discrete āmouēde sūt cause ⁊ occasiones pec
Discretionis speciem dissi (cādi 38 H
mulatio mentitur ii J
Discretōe op⁹ ē ꝺ tēplatiuo ⁊ actiuo. 74. H
Discrimini se subijciens tūc peccat 37 S
Infra dubio
Dissimulatio speciē discretōis mētit. ii J
Dispēsatio ⁊ absolutio an differāt 33 F
Dispēsatio legū q̄d sit ⁊ qñ releuet in cōscie;
Dispensatio pertinet ad pre (tia 2 D
latos 36 Z
Dispēsatio plato⁹ vbi habeat locū 24 E
Dispensationes superioris tutius est sem/
per assumer 36 Z
Dispensatio i māifestis malis nō excusat a peccato 33 O (2. E/7. L/67. K
Dispēsatiōes faciles quāta mala intulerint
Dispersio felix 85 T
Dispersio mētis cām hēt duplicē 86 A
Dispergit mens virtuose 86 B
Dispositonē nr̄am ad gr̄am deus preuenit
Disputauit quidā causidicus in (49 O
mortis articulo 88 U
Disputatores scolastici nō gustāt 93 Z
Disputationi hoīm deus mundum dedit ⁊
quare 18 O
Disputatio vtilis qualis esse debeat. 18. X
Distinctionis septē modi fm scotistas tres
fm occanistas et que sit distinctio ratōis seu
Distinctio absoluta in (formalis. 60 R
diuinis fingitur 94 R
Distinctio qualis sit in vnitate diuina. 69 HR/ 18 R
Distinctiones ideo 51 O/ 52 A
Distractus in horis canonicis quando teneatur iterare 70 B
Distrahunt in oratōe philocapti ⁊c. 78. B
Distributionē bonor̄ tuorū nulli magis q̄m tibe confide ideo 37 K
Distributiones in eccles⁹is clerici quidā furtiue rapiunt 80 K
Diuersitas capitalis inter fidem et philoso.
Diuersiōe multiplici vin (pbiā 89 F
cuntur cogitationes carnales 38 H
Diuicie superbiam generant 22 R
Dines fieri si vis diuitijs non adijce sed cupiditatibus detrahe 38 O
Diuitum regula 4 S
Diuitie q̄ suffocāt verbū dei cadūt etiam in
mendicitatem io B/ 7 E
Diuites fructū nō capiūt de diuitijs sed in/
Dines et paup⁹ qualiter sit (sti 4i T
idem homo 4i U
Diuites habent diuicias sicut molam asinariam 46 JO
Diuitie stant cum perfectione 67 P

D ante D

Diuina essentia simplicissima et perfectissima est 18 R
Diuinorum causas propiquas non frustra inuestigamus quia primam non possumus
Diuini instinct⁹ z reue (intueri 68 E
latiões q̃ regula sint sequẽdi 68 H
Diuina officia impediẽtes peccãt 32 E
Diuino officio tres scrupuli sese ingerunt.
Diuinitatis in christo argumen (37 E
ta tria 43 y
Diuina lex non recipit exceptionẽ p huma/
Diuina lex recipit inter/ (nã 15 B L
pretationẽ 17 T/ 18 A plene
Diuina lex vna est apꝰ oẽs natiões non sic humana 3 J/ 62 P
Diuini iuris principia et regule multe enu/
merantur 4 H 7 D
Diuisio anime et spũs quomodo fiat 81
L D/ Et plura ibi declarat 82 Q S
83 F/ 86 R/ 95 F/ 78 T
Diuisionẽ aĩe z spũs habuit maria mõ pfecto sed differẽter a xpo q̃dupliciter 81 L
Diuisionẽ spũs et aĩe est impossibile fieri p
Diuisio spũs et aĩe est mi (naturã. 81. R
rabilior q̃ corpis et anime 48 J
Diuisio nimia z pauca culpãda est 36 F
Docendi modus 88 T
Docere nemo p̃sumat nisi vocatus 55 R
Docti necessaria nesciũt q̃ facilia legere de/
Docti indeuoti sunt deo (speꝛerũt. 41. L
odibiles ostendit p exemplũ 73 T
Docti etiam/ꝓpter maliciã sepe errãt 2 E
17 L Supra affectu
Doctissimi quidã optãt se nunq̃ peruenisse ad tantam scientiam 73 Q
Doctor theologie tenet explicite cognosce/
re mandata zc. 14 K P
Doctores nouissimi cur relicto ornatu p q̃/
stiones theologiam tradant 16 B
Doctores intellectu et affectu prestantes hi sunt 64 P
Doctores hieronimum/ambrosiũ/augustinum/thomam/gregorium/bernarduz comparat 65 Z
Doctoralis interp̃tatio quõ releuet 2 E
Doctor theologie quid possit z debeat i̇ doctrinis examinandis 18 B/ 55 R
Doctoꝝ scribẽtium tentatio 87 P
Doctores scti cur tot q̃stiões iduxerit. 88. B
Doctor profundus 88 D
Doctores ꝓtẽplatiui nõ officiabãt circa tpalia aut spiritualia 93 J
Doctorẽ creãdi forma 18 B
Doctoꝝ theologorũ q̃s p intellect⁹ aut affectus pfectu idone⁹ magis videat. 18 O P
Doctores viuẽtes nõ minorẽ hñt (19 F
autoritatem q̃ mortui zc. 36 H
Doctoꝝ viuẽtiũ p̃silĩ nõ est contemnendũ
Doctoꝝ q̃ũdã nimia hũilitas vl (36. H
vanitas solũ dicta alioꝝ allegantiũ 36 H
Doctores magni pauca miracula fecerunt
Doctorum parisiensium decisio (39 A
sup quodam casu ponitur 63 J
Doctoꝝ stat⁹ est p̃cipu⁹ in ecclesia 40 X
Doctorẽ facit silere superbia 40 X
Doctoris humilitas triplex scilicet 40 X
Doctores theologie z decretoꝝ dñs voluit
Doctores veteres negligi et (esse. 51. X
noua excerpere pnicios̃um 18 T S
Doctores recentiores magis resoluti sunt
Doctoribꝫ cõtemplatiuis nõ cre (78 H
dere insanire est 79 T
Doctores theologi qui alĩs sunt vtiliores 18 V/ 19 F H
Doctores pfecti in theologia z iure simul sicut veteres fuerũt cur taz pauci reperiantur
Doctores sanctos plerũq̃ in (56 K L
experientia temporum fallit 62 y
Doctores scti plerũq̃ reuereter glosandi nõ ampliandi sunt 61 F
Doctores dũ dissentiũt in materia fidei vemorum sic agendum est 35 T/ 37 H
Doctores diuersa opinant ideo 35 T
Doctores vix sciunt euoluere nodos cupiditatis 35 T
Doctoralis licẽtia ideo dat 52 D
Doctor creatus p hoc idoneus mõstrat. sed nõ ideo dat potestas regitiua 55 R
Doctores i interpretãda sacra scriptura qui sint alĩs preferendi 17 L/ 18 H
Doctrinaꝝ inuẽtores quõ pcesserit. 60. Q
Doctrine quõ z a q̃bꝫ examinãde sunt 17
Doctrinas q̃s recipe q̃s su (T J 18 A zc
spectas habere debent simplices 18 F L
D/ 19 K/ 20 P
Doctrinaꝝ varietas plurimũ nocet. 48. X
Doctrine moralis modus optimus iste est.
Doctrinas edere qñ z quõ sine (si X
superbia debeamus 18 K
Doctrine audaces z extreme ꝓtra cõmunez obfuãtiã pnicios̃e solẽt eẽ. 62. D/69. E F
Dolor sensibilis in cõtritione põt esse nimi
Doluit xp̃s ab instnti ꝓceptio (us. 41. D
nis ſm quosdam 45 X
Dolor duplex ratõis z sensualitatis. 79. K
Domiari rebus est eis vti posse iuste vt pla

cuerit 40 U
Dñatio mẽtꝫ sup carnẽ fragilis est 10 Ɔ
Dñatio oĩs hẽt annexã obligationẽ ad serui
tutẽ ꝑter dñationẽ diuinam 62 D
Dñicis diebꝫ clerici ⁊ laici ꝫ obſuẽt. 78. H
Dñicis diebꝫ ad q̃d obligeꝫ homo 31 T
Dñico die licꝫ ludũ honestũ assumere ibidẽ
Dñiũ q̃d sit ⁊ q̃tuplex ⁊ descriptões 2 S
Dñim nõ om̃e (61 Y/ 25. H/ 41. R S
vt sit iustũ ꝑsupponit caritatẽ 3 Q/ 5 J
58 O/ 61 Z/ plene 62 B
Dñim ciuile q̃bꝫ titulis a deo doneꝫ/ q̃bꝫ ab
Dñim naturale nõ fundaꝫ (diceꝫ 61 Z
in caritate 61 Y
Dominiũ euãgelicũ q̃d sit et q̃ꝫ nobile ⁊ eiꝰ
Dominiũ euãgelicũ et ci (tituꝰ 61 Z Ɔ
uile differunt 62 A B C
Dominiũ quomodo abdicetur 62 F
Dominij oĩs abdicatio re et aĩo fieri põt et
que sit expedientior 62 F
Dominiũ in q̃busdã rebꝫ nõ est separatũ ab
Dominiũ reꝝ duplex diuinũ (vsu. 25. J
et humanũ tã naturale q̃ꝫ ciuile 39 T
Dominij capax ẽ sola creaꝫa rationaꝫ. 41. R
Dominiũ gratuitũ digniꝰ est ciuili propter
Dominiũ ciuile multas se (tria 41 S
cũ affert anxietates 41 S U
Dominiũ extẽsius hñt iusti post passionem
christi q̃ꝫ ante peccatum fuisset 41 Y
Dominiũ euãgelicũ facit gratia 49 Y
De dominio supbiendũ non est 77 B
Dñs deꝰ nr̃ Cur totiẽs hec tria ꝯiungãtur
Dñoꝝ ad seruos regula 4 T (98 F
Dñs a domo dicitur 94 H
Dñe iesu suscipe spm̃ meũ optauit iohãnes
gerson esse vltimũ suũ verbum 92 H
Domus est homo 94 H
Domus est beata virgo 43 U
Domus quadruplex 43 X
Domus multiplices in quas se mali recipi
Domum suã scilicet eccle (unt 44 L
siam clerici ingredi debent 44 M
Domus aĩe nostre quõ fabricãda et regen/
da pulcre deducitur 44 N
Domꝰ ſm aristotelẽ ĩ politicꝫ ex his constat
Domꝰ ꝯscie sic orneꝫ 44 S (44 O
Domus celestis ꝑconia 44 T
Donat se deus 83 A/ 61 Y Z
Dona spũssancti an sint v̄tutes triplex opi/
nio et specialis tractatus 28 C
Donorum sufficiẽtia Ibidem
Donum quid sit 35 J
Dormiendo tempus male occupantes pec
cant 32 E
Dormientes exercent opera vigilantiũ ido
Dormiens orat 75 Ɔ (73. L
Dormire contẽplatiuorum 90 Z
Dorothea mittit theophilo mala ex paradi
Dotes aĩe ⁊ corpis 25 X (so 89 T
Dotes aĩe quid sint 82 Q/ 84 Q
Dotes spũs et aĩe quatuor 83 F G
Dos ecclesie quadruplex a christo data 10
Drama neutriꝰ vel femini (A B S T
generis 79 B
Dramatica cãtica hec dicuntur 80 B
Dubium ꝓbabile quid sit 3 Y/ 5 T
Dubium leue quid sit 70 Z
In dubio aliter agens an peccet mortaliter
Dubitãs an actꝰ sit mor (35 T/ 37 S
talis et faciẽs an peccet mortaliter. 5 H T
22 G/ 55 Ɔ/ 56 G/ 62 M
Dubia ꝯfitẽda sunt sub cõditiõe ⁊ sequiꝫ ve
nia absoluta. 5. T/ 14. N/ 25. G/ 41. F
Dulcedo diuina magna est 46 A
Dulcedo abscõdiꝫ timẽtibꝫ deũ 54 J
Duo sunt in carne vna ad opus (42 R
cõmune filiorum 38 O
Durandus doctor exercitatissimus in casi/
bus reseruatis dicit ⁊c̃ 41 G
Duris corde ꝫ sufficit 85 K supra Cor
Duri et indeuoti sic se emolliãt 37 B
Duriciã cordis sic vincat ꝯtẽplatiuꝰ. 75. D
Duricia cordis emolliꝫ verberibꝫ 75 Ɔ
Dux noster deus sit 44 U

Ebetes speculis

dei abutuntur 84 S
Ebionitarũ heresis 22 P
Ebrietas 24 X
Ebrietas qñ pctm̃ 29 H/ 32 P
Inebriare alium peccatum est 32 P
Ebrioꝝ varietas inde prouenit 73 K
Ebrietas prima aut secunda aut centesima
nõ est pctm̃ mortale nisi tunc 34 M
Ebrietas q̃dã suffocat ratõeꝫ q̃dã nõ. 26. R
Ecce notat certitudinẽ nouitatẽ ammiratio
Eccl'ia ꝑ quo capiꝫ dũ de re (nẽ ⁊c̃. 37 N
genda ecclesia fit sermo 2 U
Ecclesie caput est xp̃s et an fuerit ecclesia añ
Ecclesia quã cõnexionẽ vel (christũ 3 F
habitudinẽ ad christum/ ⁊ quã ad papã ha/
beat 3 F/ 8 L O P/ 10 U/ 12 J
Ecclesia iurisdictionẽ hẽt in oẽs etiã in pa/
pã 1 Q R/ 3 H/ 10 A U/ 14 X ⁊c̃
15 B C/ 17 Ɔ/ 18 A
Ecclesiarum dotatio vbi fundetur 1 U

4 KH/ io BT
Ecclesia integrat ex ptãte papatus cardina/
latus patriarchatus archiepatus epat⁹ ꝛ sa/
cerdotij ꝛc. i Y/ 2 F/ 8 PQ
Ecclesia q̃ maculã nõ hẽt introducit vt pec/
Ecclesia quõ viuificat influ (catrix 2 H
ꝓu spũs xpi p qualitatiuas dispositões 3 B
Eccl'ia gradus et dignita (8 O/ i2 J
tes suas a xpo ꝓstitutas fuat 3 H/ 8 P
Eccl'ia hẽt q̃si semẽ viuificũ q̃ põt sese conti
nuare 3.H/8.HO P/io.A/i2.J/i5.A
Ecclesia in solis mulieribꝫ vel laicis mane/
Ecclesia necessa (re nõ posset.3 J/ 8 P
rio regit vno capite nõ sic pollicie seculares
3 J/ 2 A/ 5 R/ i5 A
Eccl'ia q̃ iure et quibꝫ casibꝫ possit suũ spon
sum vicariũ repudiare 3 LS/ io U
Ecclesie quõ possit pesse q̃ p pctm̃ separatus
est ab ecclesia 3 R
Ecclesia in veteri et nouo testamento m'tas
psecutiones ꝛ scismata passa est 3 7O
Eccl'ia tanq̃ corp⁹ aliud seipam põt vnire
et ꝓgregare p vnione et ꝓseruatiõe sua 4
Ecclesia quõ decora fuerit (B/ 2 HJ
in adolescẽtia et nunc deturbata videat 4
UX/ 6 O/ 7 LDEFH
Ecclesia ĩ plurib⁹ eget reformatiõe q̃ enume
Ecclesia ab initio si/ (rant 5 A/7.EF
ne tpaliũ administratiõe/post eam hr̃e cepit
non iniuste 5 Q
Ecclesia si nõ ad statũ tpis ap'lor/saltem ad
cõditionẽ tpis siluestri reformãda eet.5 Q
Ecclesia in his q̃ facti sunt nõ q̃ fidei errare
põt 5 L/ 6 OQ/ i7 O/ i8 L/
Ecclesia quadrupli (6i QR/ 62 H
cẽ dotẽ a xpo spõso recepit io AST
Ecclesia materialis spiritualẽ significat ideo
in reuerentia est habenda io Y
Ecclesia duplex triũphãs ꝛ mílitãs 6 T
Ecclesia militãs quõ triũphanti similis esse
Ecclesia statũ suũ mo (debeat 7 LD
dernũ deplorat 7 DE ꝛc. K/ 8 A
Ecclesia ordies suos si a xpo nõ essent insti/
tuti sic instituere non posset 8 P
Eccl'ia duplices ptes hẽt integrãtes eã pma
Eccl'ia sctã catholi (nẽtes ꝛ fluẽtes.8.Q
ca ꝛ ap'lica.i2.D/i5.B/67.B.25.TU
Ecclesia pro quo capiatur ibi Si peccaue/
rit i te frater tu⁹ ꝛc. dic eccl'ie i Q/ i5 L
Ecclesia finalit resolutiue declarare hẽt sen/
sum sacre scripture. i7 DEH/plene 7O
Ecclesie determinatiõi vel cõsuetu (i8 A
dini q̃ contranitit cõpescẽdus potius q̃ re/
darguendus est i7 DHP
Eccl'ia ꝓmitiua euangelia quatuor recepit
Ecclesie rectores speculatores mu (i8 L
ti ꝛc. culpantur i8 L
Ecclesie reformatio quõ possit p concilium
Ecclesie primitiue autori/ (fieri 56 Z
tas maior q̃ moderne 6i R
Eccl'ie ꝛ eccl'iasticor̃ nomẽ cui antonomati
Eccl'ie nomẽ ad cler̃ (ce ꝓueniat.44.E
solet restringi sicut religiõis ad religatos ꝓsi
Eccl'e dotatio p cõstãtinũ (l'm̃ xpi.67.B
fuit forte vtilis i7 A/ 35 P
Eccl'ie determinatio ad fidẽ ptinet i4 E
Ecclesias visitant angeli vbi eu (6i Q
charistia seruat 90 B
Ecclesie reparatio esset a paruulis incipi/
Ecclesie vsui cõmuni si quis (enda.34.X
detrahit se decipit 36 X
Ecclesia materialis cũ imaginibꝫ ꝛ ceteꝛ in
citat ecclesiasticos ad penitẽtiam 40 K
Eccl'ia regit directõe spũssti put oia tẽpus
Ecclesia hẽt exploratores Ja (hñt 38 O
nitores ꝛ pastores portẽtuosos 44 F
Ecclesiam quid sustineat notabilia dicta cõ
tra canonicos notabiles 44 H
Eccl'ia est velut q̃dã dom⁹ grandis 5i T
Eccl'ia canones nõ habuit tpe xpi nec̃ post
Eccl'ia iure cano (modũ lõgo tpe 5i U
nico nõ regulat imobilit sic euãgelico.52.L
Ecclesie regimẽ ẽ monarchicũ.52.L/4.J
Ecclesie vnde pueniant tpalia 52 L
Ecclesia locus apt⁹ est oratiõi 7O Y
Ecclesia est corpus mysticũ ꝛc 79 M
Ecclesia vniuersalis ideo dicit 25 T
In eccl'ia puerse affectiões dãnosi⁹ fiunt q̃
Ecclesie irreuerẽtia fit p lu (xtra.40 L
dos et garrulitates ꝛc 43 BQ
Ecclesiastica ptãs quid sit in questionẽ de/
duci põt/et de ℔ tractat⁹ i LM/ 6 B
Ecclesiastica ptãs nõ fundat in caritate sed
ĩ caractare baptismali.i MH/3.Q.62.B
Eccl'iastici p diuersitate etatũ diuersa agãt
Eccl'iastica ptãs ꝓsiderat triplici (6) T
ter formaliter materialiter ꝛ q̃ ad exercitium
Eccl'iastice ptãtis q̃drupler vs⁹.i.X (i X
Eccl'astica pollicia necessario ẽ nũc aliter re
gẽda q̃ in initio nascẽt; eccl'e i Z/ 5 Q
Eccl'iastica ptãs an sit imediate a deo vl' ab
Ecclesiastice ptãti (hoie.i.O/8.P.i5.B
aliq̃ nimis detrabũt 2 J/ Aliqui nimis
adulantur 2 K
Ecclesiastica policia dicit diuina 2 T
Ecclesiasticor̃ ordinũ discretio/meli⁹ nunc

q̃ ī primitiua eccl̃ia notari põt. 3. D/8. P
Eccl̃esiasticū regimē monarchicū est aristo/
craticū et timocraticū 4 J
Eccl̃esiastici possunt p̃scribere de certo mo/
do subuētiōis a subditis 4 K O
Eccl̃esiastici naturali ꝛ theologica prudētia
debēt hr̃e vñ honestiꝰ viuāt q̃ secl̃ares. 4. Z
Eccl̃esiasticū corpꝰ an possit viuere sine ca/
Eccl̃iasticas libtates rext̃ue (pite 15 B
ri debet 15 O
Eccl̃esiastica consuetudo plus ꝗ autoritaꝫ ha
bet q̃ aliq̃s doctoꝝ sc̃toꝝ 22 L/ 36 X
Eccl̃esiastica p̃cepta vt ieiunioꝝ/horarū ca
nonicaꝝ/festoꝝ ꝛc̃. trāsgrediētes q̃n peccēt.
Eccl̃esiastici ne tedio afficiantur (63 Q
in cantu 80 L
Eccl̃esiastice dotationi detrahentes dānati
sunt in cōcilio constātien. 35 P
Eccl̃esiasticis quid tutū sit in redditib⁹ reci/
Eccl̃esiastici intēt̃ionē suā (piēdis 35 T
exponant suis benefactoꝛibus Jbidem
Eccl̃esiastici peccatoꝛes an fructꝰ bñficioꝝ
Eccl̃astici pctō (faciūt suos. 37. L/ 40. J
res dicunt a q̃busdam fures ꝛc̃. Jbidem
Eccl̃esiastici grauare se nō debēt suffragioꝝ
Eccl̃esiasticoꝝ moꝛes p (põdere 37 D
uersi in crapula et pompis 40 A
Eccl̃esiastici sunt elemosynarij et dispēsatoꝛ/
res nō dñi bonoꝝ eccl̃esiasticoꝝ 40 E
Eccl̃esiasticꝰ dispēsans pdige bona eccl̃esia
stica an ad restitutionē teneatur 40 T
Eccl̃esiastico cuilibet tucius est declinare ad
frugalitatē et parcitatem 40 E
Eccl̃iastica bona cleric⁹ cōmissa sūt duplicia
Eccl̃esiasticoꝝ status est liber spe (40 E
culū et imago penitentie 40 H
Eccl̃esiastici mali/pessimi sunt Jōo. 40. L
Eccl̃esiastici quadrupliciter reprehendunt
secut et pharisei a domino 40 A
Eccl̃esiasticoꝝ vestes mētiunt aliq̃n. 40. A
Eccl̃iasticꝰ monarchatꝰ qualis pfectioꝛ esset
Eccl̃iastic⁹ cur auferunt iurisdictio (41. T
Eccl̃esiasticis reges et princi (nes. 42. D
pes nihil tribuunt Jdeo 44 J
Eccl̃esiasticum regimen exigit vltra regulas
euāgelicas leges posituas 51 T
Eccl̃esiastici oꝛnatus sunt libri 52 Q
Eccl̃esiasticus zelus feruet in tuēdis possess/
Edificia sumptuosa antiq̃ (sionib⁹. 53. A
non habuerunt 44 P
Effectuū varietates q̃dā reducūt in q̃litatꝫ
Ego sum ait (primaꝝ cōbinatōes. 73. D
dñs plura q̃ est dñs enumerantur 30 Y
Egra coꝛpoꝛa quo plus nutries eo magis le
Electio quid sit 64 V (des 92 L
Electōis platoꝝ modus q̃nta varietate mu
tatus sit sepe 2 O/ 8 Q
Nō vos me elegistis ꝛc̃. 86 B
Elemosynā dare q̃n sit in p̃cepto vel nō 32
Elemosyna cū p aliū fieri (O/ 24 V
mādatur quō pꝛosit 75 Z
Elemosynā recipiēs obligat vicissitudinem
Elemosynas dare in pub (reddere. 77. D
lico teneꝫ eccl̃iasticus aliq̃n/p̃sertim curatus
Elemosinas eccl̃esiastici vocāt (40 B
bñficia dignitates vel officia 40 B
Elemosinā spiritualem in quali necessitate
Eleuatio mētis. 86. L (obligemur. 68. K
Emphatica locutio que sit 94 J
Emphiteosis quid sit 35 T/ 36 E
Emptio quid sit 35 J
Emptio cū pacto redēptiōis licita ē. 35 P
Emptio redditꝰ supꝛa fūdū aliq̃ē. 24. V
Emptio et vēditio inde nō redditꝰ illegitima
vnde quidam putant 35 K
In emptione et venditōe quid lege iusta in
stitui possit 35 O
Entis conceptus in generali 15 J
Entis conceptus in speciali 60 L
Ens q̃d pncipaliter significatꝫ ꝛ quō sit vni
uocū deo ꝛ creaturis/substantie ꝛ accidenti
Ens qua ratione sit subiectum (69 M
metaphisice logice et grāmatice 69 M
Entis puri cognitio pstituit duplicē theolo
giam 69 H
Ens vnū verꝫ ꝛ bonū conuertunt 82 O
Ens multiplex 82 O
Ens quodlibet habet inclinationē in finꝫ
Ens et amoꝝ conuertūtur (vltimū. 72. T
sicut ens et verum 78 Y
Ens vniuersale pfectū quid est 89 M
Epicurꝰ q̃dam a seneca recōmedat. 45 Q
Epicurus dixit se cum scateret vermibus in
maxima voluptate esse 45 T
Epicurus solacij media quesiuit 80 J
Epikeia est bona equitas 36 V
Epꝰ teneꝫ cognoscere explicite p̃cepta deca/
Epꝰ oībus par est ptās in (logi 14 K
collatione ordinū ꝛ pfirmatiōis et consecra
tionis virginum ꝛc̃. 1 O/ 2 B
Epi a sacerdotib⁹ differunt sicut vir a puero
q̃ꝫ sibi simile generare nō pōt/ille ep̃t. 1. O
Epatus an sit ordo/concordia 1 P
Epos singlos i suis diocesib⁹ papas esse er
Epalis statꝰ a q̃ ꝛ q̃n istituꝰ (roꝛ est. 3 J
sit ꝛ quō subsit pape ꝛc̃. 4 L M/ 12 L

E ante B

Epc̃s esse pōt sine plebe cc̃ṗ quis hoc fieri non
Epōr regula 4 R (cōueniat 4 W
Epi quō possint dānare iudicialiter errores
in fide ꝛ moribꝫ i2 L/ i3 yZ/ i8 A
Epi parisienses acta circa assertiōes magri
Epi tenent (Jobis paruꝫ.i4.AB.LD
credere ꝛ scire plura cc̃ṗ aliꝫ i4 P
Epi pñt declarare sensuꝫ sacre scripture i7
Episcopi quas doctrinas ex/ (F/ i8 A
aminare possint i8 A
Episcopum bonum alicui ecclesie pficiꝫ mi/
raculose a deo peti potest 69 D
Epōr status pfectissimꝰ ꝛ sublimissimꝰ est
Epc̃s mihi pcipe nō pōt vt ingre (67 U
Epc̃s dñi ꝓsecrat (diar religionē 32 L
respōdet se vtrūq; testamēturꝫ scire 42 U
Epithalamiū sic diffinitur 79 A
Epithalamia dicunt cātica cāticorꝝ 78 T
Epithalamiū salomonis ꝓuenit marie pri/
Eq̄litas iusticie (uilegio singl'ari 8i y
cōmutatiue bēt multā latitudinē 35 B
Equi equarū vsu debilitantur 38 H
Equi sunt seperatim ab eq̄bꝫ alēdi 38 S
Eq̄ hinnitu q̄dā apō athenas regnū adeptꝰ
Equitas quid sit 24 B (38 S
Equitas q̄ in interp̄tādis legibꝫ vtimur mꝫ
ta noia hēt 2 D/ 3 L/ 67 F
Error cōmunis facit ius/quō intelligit 7
D/ 9 P Supra cōmunis
Errores resecātur falce doctrine et securi pa
storalis sententie i2 W
Errores necessario corrigi ꝛ id impediētes
Error circa p̄cepta (peccāt.i2.O/ i4.D
inexcusabiliorꝝ cc̃ṗ circa fidē i2 O/ 56.B
De errore diffamatꝰ etiaꝫ nemine accusante
tenetur se purgare i2 O
Error dānari pōt etiam si non appareat eiꝰ
assertor i2 QT/ i3 BZ
Errans si protestetur nihil intendere cōtra
fidem catholicam i4 W.H O
Errorꝝ reuocatio q̄ sufficiat que non i4
Errans scienter et nesci (W H P rē. R
enter differūt i4 S
Erroris omnis radix et origo i7 B.D J
Errores deus cur per/ (i8 K/ 49 F
mittat oriri i3 W i7 W
Errores quō debeāt impugnari i7 H
Erronee aliq̄ assertōes. i8.Q R/ i9 K
Error in moralibꝫ iudicijs ideo (55 W
accidit 36 U Supra affectu
Error ꝓdēnatꝰ parisiꝰ de diuitū spoliatione
Errores plures 88 J (39 Z
Esaias ꝓpheta euangelicus 89 y
Esse triplex hēt q̄libet creatura 84 O
Esse extra se ꝛ supra se quid sit 65 F
Estimatiua plures ꝓceptꝰ hēt cc̃ṗ sensus cō/
Estimatiua vis i q̄busdā (munis 60 J
ita viget vt pticipes eē libtaꝫ videaꝫ.79.J
Esuries quid sit in genere 88 y
Esuriei impedimēta et cause 89 L
Eternitas q̄si extra termios entitas.95.W
Ethiops ꝓcipit ab ethiope hoc mō 73 L
Eua referēs diuinuꝫ p̄ceptū bis mentita est
i8 D/ 64 L
Eua quō errauit i7 B/ 64 L
Euā decepit diabolus fingēs se theologum
Euagatio mentis 24 O (64 L
Euagatur peccatoꝝ 44 H
Euagatio i horis canonicꝫ q̄ liceat ꝛ que nō
Euagrius non nisi semel in an/ (78 B
no cōmunicādum esse cēsebat 37 T
Euanescere quid sit 50 L
Euāgeliū latissimū est ꝛ breuissmū. 68.S
Euāgelio ne an eccl'ie plꝰ credēdū sit.i8 L
Euāgelio nō crederē nisi me autoritas eccle
sie cōpulsisset/quomodo intelligit 6i R
Euāgeliū suū paulꝰ cū eccl'ia ꝓtulit i8 E
Euāgelium explicat mo (Jnfra Paulus
dos necessarios ad salutē ꝛ i eo nō tā pscrutā
do cc̃ṗ credēdo q̄s nō scandalizatur 96 P
Euāgeliū speculo cōparat q̄tuoꝝ facies rep/
Euangeliste ordinē rei (sentanti 9 U
geste non semp seruauerunt 93 B
Eucharistia/de illa late. 89.B/25.B L
Eucharistia a xp̄iano (rē.26.X/ 34.O
deuoto quō cōsiderari debeat 86 P
Eucharistiā acceperūt maria magdalena et
Eucharistie figuras (egyptiaca. 82 A
nouit beata virgo 89 A
Eucharistiā xp̄s sūpsit apl'i ꝛ iudas. 89.B
Sub eucharistia xp̄s oculo sensuali nō pōt
videri etiā in patria 89 B
Eucharistie sacramētū non hēt emulā acrio
Jn eucharistia (rē mathematica 89.J
quō sit corpꝰ xp̄i q̄ntū nō q̄ntitatiue. 89.K
Jn eucharistia panē dicētes remanere bere
tici sunt 89 K
Eucharistie institutionis causa 89 L
Jn eucharistia corpꝰ xp̄i quō dicamur vide
Eucharistie esurie q̄d ipediat (re 89 K
Eucharistiā sumere quotidie sa/ (89 L
tagit gerson 89 T
Eucharistie effectꝰ p̄cipuus 89 Z
Eucharistie fructꝰ pser tim q̄ ad mistica theo
logiam aperiēdam i5 T/ 66.y/97 D
Eucharistie sumptio q̄ gratificet ꝛ que indu

cat nouum peccatum 19 T U
Eucharistie plures similitudines ⁊ figuras
Eucharistia ram⁹ oliue (ponit. 89. ⁊ ꝯ
est quē in ore aīa ferre debet in vespe mortis
Eucharistie effectus est salus et (89 ꝯ
augmentum fidelium 90 A
In eucharistie sacramēto q̄d res sit et sacra/
Eucharistie sacrificiū tene (mētū 90 L
tur quilibet offerre q̄druplici titulo 90 E
Eucharistia solis mundis debet tradi ⁊ ꝯse
Eucharistiā vt quis digne (crari 90 F
suscipiat qualis p̄paratio requirat̄ 90 F
Eucharistiā vt q̄s sine pctō suscipiat q̄nta cer
titudo ꝙ nō sit ī pctō sufficiat 69. L/70. Z
Eucharistia nemini debet de facili denega/
Eucharistie plures effect⁹ 90 (ri. 90. F
Eucharistiā melius est sepe (G/ 71 T
sumere q̄ꝫ abstinere 90 F G
Eucharistiā recipiētes aut mīstrātes pctōres
A scrupulis circa eu (nō sūt vitādi. 90 H
charistiā liberat̄ quidā oratione 89 E
In eucharistia nō ē corp⁹ xp̄i localit̄ 90 K
In eucharistia p cōcomitationē sūt aīa san/
In eucharistia si pu (guis ⁊ deitas. 90. K
er appareat quid faciendum 90. L
Eucharistia corpus nutrit 90 O
Eucharistiā sumere quidam dissuadēt seue
rius 90 Q
Eucharistie duodecim effect⁹ 90 Q
Eucharistia virtutē hēt p̄uilegiatā. 90. S
Eucharistia famē sedat ī digne suscipiente
Eucharistiam quidam olfactu (90 T
percipiebat 90 U
Eucharistiā sumentes quidam extasim pati
Eucharistia fomitē quomo (unt̄ 90. U
do extinguat 90 ⁊
In eucharistia leuādū est cor a speciebꝫ ma/
Eucharistiā accipe si (terialibꝫ ⁊c̄. 91 U
trepidas notabil̄ exhortatio. 91. ꝯ/92. A B
Eucharistia dignū nemo se iudicet quantū/
Eucharistiā sumēs (cūq̄ꝫ sit feruēs. 92. L
non sit anxius sed deserat se et proijciat se in
manus dei 92 L
Eucharistie susceptio digna sup̄at oīa spūa/
lis exercitij documenta 92 T
Eucharistie sacr̄m Plura de h̄ 25 B L
Eucharistiā dare subdito qn̄ curat⁹ teneat̄.
Eucharistie materia s̄m quosdā (25 H
nō pōt esse vinum sine aqua 26 Y
Eucharistia in fermētato nō cōficit̄ s̄m hu/
Eucharistie materiā ace (golinū 26 Z
tū esse posse dicūt quidam 26 Z
Eucharistia in secessum nō emittit̄ 26 ꝯ
Eucharistia ppl̄o sub vtraq̄ꝫ specie nō datur
Ideo 27 A Supra cōmunicari
Eucharistie sumptionē impediūt medicina
Eucharistia si euomit̄ (lia Ido 27 B
sumenda est aliquādo 34 O
Eucharistia in missa plura de hoc Ibidem
Eucharistie sumptio delet peccatū mortale
s̄m durandum hoc modo 37 R
Eucharistiā suscipiēs sic se humiliet 37 ⁊
Eucharistie adoratio tacitā hēt conditionez
Eucharistie sacramentū mute (3. Y/18. D
tur de mēse in mēsem vel crebrius 43 O
Eucharistiam sic disce adorare 71 L
Eucharistia tripliciter offertur 71 U
Eucharistia suscipiēda est in memoriā chri/
Eucharistie sacramentū q̄ ad (sti 71 X
satisfactionē est valoris finiti 77 ꝯ
Eunuchorum triplex genus 38 K
Eunuchi p̄ferunt̄ coniugatis 93 Z
Euxenia prima die anni sunt ī bonū finē or
dināda 25 D Supra consuetudo
Ex actiōes p̄ncipū qn̄ licite sunt 26 F
Exaltatiōes aīe q̄druplices adeo 63 X
Exceptiua siue exclusiua simpliciter ⁊ acco/
Excōmunicationum et in (moda 47. Y
terdictorum fundamentum ex euāgelio i
Q/ 33 T ꝯ
Ezcōmunicatio est vltima pena quā pōt in/
fligere eccl̄iastic⁹ vt eccl̄iastic⁹. i. S/ 62. P
Excōicatio q̄ p bonis tp̄alibꝫ fert̄ videt̄ mul/
tā vilipensionē ⁊ laqueos animarum indu/
xisse S/5 B/ 6 F/ 62 O ⁊
Excōicatiōis finis est emēdatio ⁊ non nocet
nisi pertinacibus 3 Y
Excōicatio iniusta an sit timenda ⁊ tenenda
Excōicatiōes ī canonibꝫ ab/ (3 Y/ 33 Z
rogatis cōtente hodie nō ligant 62 S
In excōicationū materia aliq̄s ꝓpositiones
examinandas ponit 62 S T U ⁊c̄.
Quarum alique proxime sequuntur
Excōicationē nō videri ferēdā esse nisi cōtra
eos q̄ ecclesiā audiri nō sunt parati 62 S
Excōicatū a iure nō videri vitandū nisi post
Excōicatiōes oēs (denūciationē. 62. T
abolitas vl̄ nociuas reuocādas videri. 62. X
Excōicatū a iure añ denūciationem nō ꝯtra
here irregularitatē īmiscēdo se diuinis/statu
endum videri 62 Z
Excōicatiōes late sententie ⁊ ip̄o facto quid
operentur 62 T/ 3 R/ 33 R
Excōicatiōes generaliter ꝓmulgate vt cōtra
omnes sortilegos ⁊c̄. non cogūt aliquem vi
tari 62 U

F ante A

Excõicatiões q̃ verisimiliter ꝺtẽnunt nõ sũt promulgande sed revocande (62 x
Excõicare ꝑ sua libidine ꝑlat⁹ i merẽtem nõ
Excõicati ab oratione mẽta/ (põt 63 K
li excludẽdi non sunt 90 D
Excõicatio q̃ timide ferenda et sustinenda
Excõicatiõis snia quõ ferri debe (90 D
Excõmunicati sunt condẽ (ret 25 D
tes legẽ ꝺtra ecclesiã et deum 31 y
Excõicanti sunt verberantes clerici 31 x
Excõicare se ꝑmittẽs peccat mortalr. 32. T
Excõicatũ nõ tenent oẽs vitare Jbidem
Excõicatus penitẽs non ꝑuat⁹ est bonis ec
Excõicat⁹ etiã curat⁹ nõ debꝫ (clesie. 32. T
vitari nisi denũciat⁹ Jbidem 43 S
Excõicationũ tot sunt genera q̃t cõicationũ
Excõicatio multiplex Jbidẽ (33 F
Excõicatus est ipo iure omnis symoniacus
Excõicationes qui multiplicant (36 M
Excoicationes ni (culpãt. 40. H/48. Q
mis faciliter fulminantur 43 A
Ab excoicatiõe duplici põt quis absolui di/
uersis temporibus 41 B
Excusatio turpis ẽ dicere nõ putaui 48. M
Exẽpla sunt dicẽda scholaribꝫ 48 x
Exẽptiões a plat⁹ nocte sunt exẽpt⁹ 39 z
Exẽptũ de iure ⁊ exẽptũ de ꝑuilegio. 47. x
Exẽptiões nimie epis iustã tribuũt ꝙrẽdi
Exit de⁹ a deo nõ loca/ (occasionẽ. 4. M
liter ⁊ẽ. sed ꝓsonali tm̃ distinctõe 40 P
Exeunt oia a deo hoc modo 40 Q
Exitus moralis a deo quidã pessim⁹ ꝑ sup/
biam Quidã optim⁹ ꝑ humilitatẽ. 40 S
Exi cito in plateas ⁊ẽ. exponit 50 FB
Experientia 84 J
Experientia quid sit 86 B
Experimẽtalis dei ꝯceptio non habetur hic
facialis in via 86 K
De experimẽtali cognitione plura notabi/
Experimẽtalis co (lia 86 LM ⁊ẽ
gnitio ꝓfecta est sapiẽtia diuina 86 L
Experiẽtia oĩm philosophãtiũ via 89 F
Exꝓtoꝝ iudicia bñda sũt ꝑ ꝓncipi⁹. 36. B
Exꝓta extra nos credere experiri non possu
Experimẽtalis cognitio (mus 92 H
differt a speculativa 66 ST/ 98. B
Et an sit etiam intellectualis 64 M
Experimẽtalis noticia q̃ sit dar exemplum
19 E/ 20 D/ 54 JK
Experientia iudex et testis optim⁹ inter ꝓ
prietatẽ ⁊ mendicitatẽ 70 E/ 10 D
Experientia vel ꝓpria vel ꝑsupposita ẽ prin
cipiũ oĩm scientiarum 64 H
Experimẽtũ ẽ fallax ꝟm hypocratẽ. 86. B
Exꝓsitoꝝ syllogismus i diuinis 88 J
Exꝓbratio quando peccatum 24 H
Extasis anime fit hoc modo 74 O
Extasis quid sit 65 M
Extasim facit amor 98 T
Exteriorꝭ possessiõis dispositio multuꝫ va
let ad hoc vt spũs liber redeat ad dominum
Extrema famis necessitate vnic⁹ (77 K
panis cuius iustoꝝ sit 41 x
Ezechielis visio exponitur 81 M

Abule quid sint

Fabule adducuntur (4 ⁊
65 y/ 16 JK/ 65 A/ 68
Fabula de vulpe ⁊ catto. 88 (P/ 95 T
Fabula de palũbis vulpe ⁊ pas (A/68. Z
Ad fabl'as ꝺuertẽ. 4. ⁊ (sere 88 A
Fabricãdo fabri fim⁹ 76 D/ 80 D
Facecia de q̃dã inclusa. 8. L/Alia. 8 M
Facere qõ in se est q̃d sit .21. O (19. Q
Vide infra in se 96 BM
Faciẽti qõ in se est de⁹ nõ deest 24 M
Fecisse qõ i se q̃n q̃s certiora possit 69 M
Facere noli alteri qõ tibi nõ vis fieri quõ in
Facies boĩs triplex. 92. M (telligit. 70. y
Facto ipo incidere in snĩam aliquã quõ in/
Facultas a facilitate. 94. H (telligit. 3. R
Vel a fas 61 T
Facultas absoluẽdi quẽ ab oĩbꝫ sentẽtijs q̃d
Facultas ligãdi dat⁹ ali (importet 33 Q
quãdo et nõ absoluẽdi 33 Q
Facultas decretoꝝ necessaria est 31 TL
Facultates theologie ⁊ decretoꝝ in ꝫ distin
Facultatũ q̃tuoꝝ in vniuersitatibꝫ q̃ merces
sit 46 E
Facultates q̃tuoꝝ cõparã (guunt 31 TL
tur quadruplici agro 8 B
Fallacia ꝟm plures interrogationes vt vnã
quomodo caueri debeat 88 LD
Fallacie q̃tuoꝝ extra dictionem 88 L
Fallacia ꝟm q̃d ad simpliciter ⁊ accidẽꝫ q̃d
Fallaciaꝝ ad capitalia vi (sit 88 BM
cia moralis applicatio 88 M
Fallit se volũtas hoc modo 87 Z
Fama est vita quedam ciuilis ⁊ pecunia mẽ
surari non potest 39 U (Jbidem
Fame ablatio furtuꝫ non est sed excedit ipm
Fama ambitiose nõ est querẽda sed nec cru/
deliter negligenda 8 F (ceat 70 U
Famam ꝓpriam q̃n negligere q̃n tueri de
Fames misera mundanorum 90 T
Famis necessitate extrema vnicus panis cu

ius iustorum sit 41 X
Familiaritates in cubilibꝫ etiã parẽtũ vitan
Familie regula 4 T (de sũt. 43. E P
Fantasia nunq̃ quiescere põt sicut nec aer.
Fantasie mirabiles quibusdã (78 F R
Fantasmata ꝑ affectũ nũ (apparẽt. 73. L
per ntellectum fugantur 19 D
Fantasmata clara et ordinata ꝯducũt cogni
Fãtasmata oportꝫ spe (tioni spũali. 81. O
culari intelligẽtẽ ꝑmitꝰ sꝫ nõ assidue. 81 Q
Fantasmata debet fugere ani (82 S
mus quantum potest 71 M/ 73 M
Fantasmata serena hẽt contẽplatiuꝰ. 78. T
A fantasmate spm̃ auertere. 66. R S/ 68
Fantastice suꝑstitiones vnde ꝑ (Q R S
Fantastici plerique fiunt (ueniant. 20. X y
ex meditatione 65. C/ 64. M/ 68. P y
Fas est vnicuiq̃ vti re sua 35 P
Fasciculꝰ mirre dilectꝰ meꝰ mihi ꝛc. 98 P
Fastidiũ spũale vñ ꝓueniat 88 Z
Fatum non esse quo ad deũ 55 B
Fatui ratiõis iudicio carẽt quare 54 C
Fatui pctm̃ habent sed nõ culpã 72 J
Fatuoꝝ more currũt ad mortẽ omnes mali
Fatuorum ludus reprehendi (42 B
tur 43 B P/ 64 E
Fel dederunt in escam meam 89 T
Felicitatem promittunt philosophi sed diffi
culter acquiritur 90 J/ 95 C
Felicitatẽ hoĩs ponit phs in hoc 93 S
Felicitas fm stoicos xp̃m et theologos 93
Felicitatem hominis constituit ari (S
stoteles in cõtẽplatõe prime cause. 38. L Q
Folicitas politica et iconomica in hoc cõsi
stit fm aristotelem 38 Q
Felicitas politica et iconomica ad monasti
cam seu speculatiuã ordinatur 38 Q
Felix culpa eue dupliciter exponit 41 y
Felicitas mundanorum quid sit 64 E
Feminarum auiditas 68 J T
Femineus sexus hẽt cor molle 85 J
Feminã visitauit Johs de gerson ĩ infirmi
Femina vidẽdo vrit et vires (tate. 86 R
Femineꝰ sexus (carpit paulatim. 38. S
quare deuotus dicat 48 K/ 65 Z
Femine caute se habeãt ĩ recogitatiõe nudi
Femĩe ĩ lege veteri cũ (cruci fixi 71 M
nõ circũciderent quõ saluabant 6 B
Femĩe inualidũ hñt iudiciũ ratiõis ꝛ quare
Feia an regni sit capax. 53. C (55. C D E
Ferculoꝝ varietas infert dãna 43 C
Feruor degenerat aliqñ in teporẽ 51 B
Feruor indiscretꝰ dãna plurima affert. 51
Festa dei ꝓfanari ꝯtin (E vide infra zelꝰ
git ex malicia vt in festo stultoꝝ 64 E
Festorum fiat moderatio 43 P
Festiuis diebus frequentia dona gratiarũ
mitti creduntur 75 y
Festorũ multiplicationẽ nõ laudat 60 C
Festi cuiuslibet occurrentia mysteria contẽ
plari solebat Johãnes de gerson 98 F
Fictio in confessiõe quadruplex 34 J
Fides q̃d sit ꝛ quot modis capiat 13 E F
B J O/ 14 L/ 54 A O 7/ 27 Q
Fides multipliciter describit 13 E J
Fides nõ est necessariũ fundamẽtũ ptãtꝫ ec
Fides xp̃i ꝑmanet vsq̃ (clesiastice. 3 R
ad cõsummationẽ seculi 10 T/ 11 E
Fides mala meretur illudi ꝛ infortunia pati
Fides firmata tollit omnẽ (21 E L R
rationem ad oppositum 21 E
Fides ꝯtradictores hẽt sic ꝛ scie oẽs. 21. M
Fides certa esse quomodo possit 54 A
Fides an possit inclinare ad falsuꝫ 62 J
Fides de futuris ꝯtingẽtibꝫ nõ excludit po
tentiam dei in oppositum 62. J
Fides differt a scientia ꝛc 13 B
Fides miraculũ ĩ nob opat. 61 H/ 37 P
Fides vñ sumat certitudinẽ suã 13 B
Fides ꝛ scia de eodẽ hr̃i possunt 13 H K
Fides in patria manere põt ꝛ ĩ raptu 3 H
Fides in via semꝑ est nõ euidẽtium 3 H
Fides infusa necessaria est 13 K
Fides generalis implicita nõ sufficit semꝑ.
Fides põt esse de notis lu (14 O P U
mine naturali et experientia 14 H
Fidei questiones examiari multi impediũt
quod perniciosum est 11 E F B H 7
Fidei q̃stiones quõ debeãt examiari. 11 H
Fidei q̃stiones ꝑ quod iudicari possint 12
C/ 17 7 J/ 18 A B ꝛc. L
Fidei q̃stiões multipliciter possunt tractari
Fidei questiones ad philosophos (13 A
deduci possunt 14 F
In fidei causis q̃s sit supremus iudex 14
Fidei articulum face (7/ 17 J/ 18 A
re quid sit 14 7 J/ 17 A
Fidei cause q̃ dicãt maiores q̃ miores. 14
Fidei si ꝯtradicat an q̃libet obli (J/ 18. A
getur ꝑ fide contẽdere 55 T J/ 56. A B
Fidei ꝟitas in plꝰ se hẽt quã lex pure diuina
Que solũ sũt ad fidei pietatẽ ĩ no (61 Q
uis. restrĩgẽda plꝰ a ꝑlatꝫ q̃ augẽda 69. J
Fidei nõ repugnat hr̃i cognitõeꝫ exꝑimẽta
lẽ certã de deo hic in via 69 O
Fidei pietas 88 D E

F ante J

De fidei pietate q̄ assertiões cēseant̄ 14 B
15 S/ 17 Ɔ/ 69 J/
Ad fidē ꝑtinētes veritates 13 X/ 12 C/
13 D J K/ 14 E/60 A
Fidei articuli quot sint 14 H
Que cause fidei ad conciliū vel papā referē
de sint 13 Z/ 14 F G/ 17 Ɔ
Fidei principiū est credere ꝙ tota sacra scri-
ptura reuelata sit a deo 13 G H/ 14 H
Fidei iudiciū ad p̄latos et doctores sed deli-
beratio ad alios quoqꝫ spectat 12 C X/
Ueritas sapiēs fidē. 14. L (Y Z/ 14. J
In fide dubius/infidelis est 14 J P/
Fidē cōfiteri in quatuor (55 Ɔ/ 56 A
casibus obligamur 13 M/ 14 P
In fide determinatiões noue fieri nō debēt
nisi cōcurrāt multe cause 13 Z/ 17 Ɔ
Fidē alter altero magis explicitā habere te-
netur 13 Ɔ/ 14 J K M O P/ 61. O
Circa fidē errare ɔtingit q̄druplicit̄. 14. S
Fidei certitudinē maximā eē. 56. A/ 86. F
Ad fidē ꝑtinētes veritates q̄ ⁊ q̄t sūt 61. O
Fide nutātes docet salubriter con (51 T
tra curiosos 86 Z
Fidei articulis ɔducit doctrina q̄dā genera-
Fide credita intel (lis ⁊ notabilis. 89. D
ligere querimus ideo 89 D
Fides stabilit̄ i loco ab autoritate 92 A
Fidel' firmi⁹ fide adheret q̄ꝫ ph̄s scia. 90.
Fides q̄d sit ꝑm apl'm ⁊ pl'a alia ꝺ ea. 27. Q
Fidei articul⁹ nō ē hoiem sꝫ deū esse passum
Fidei catholice tenor ponit̄. 31. R (27. Q
Fidei errores vñ ꝓueniāt. 31 R in fine
Fidei articulis credere debēt simplices hūi-
Fidē iocose impugnātes de (liter 32. S
nūciari deberēt episcopo 43 T
Fidē nō oportet de cetero scrupulose discu-
tere Jdeo 44 B
Fides iocū nō patit̄ 44 F/ 53 T
Fides innitit̄ sp̄ ꝑme v̄itati nō ratōi. 46. A
Fides dudū probata est 46 C
Fides spes caritas tres pali sunt viriū anie
Fides dicitur concupiscētia di- (47 F
scipline Jdeo 50 O
Fidem quedam concernunt de' necessitate.
Quedam de pietate 53 T
Fides bona quid sit ꝑm tulliū 78 B
Fideles an fuerint philosophi 45 T
Fidei articuli credēdi sunt Jdeo 52 T
Fidei v̄itates q̄te reperiant̄ i decret̄ 51 Ɔ
Filiū habēs ꝑ fornicationē dolore debet de
pctō sꝫ nō de h̄ ꝙ hēt filiū 70 X/88 C
Filia ⁊ spēs pctī nō idem sunt 28 Ɔ
Filius dei venit in mundum taliter et ideo
Filij matris mee pugnaue (50 A/86 Z
runt contra me 98 J
Fili⁹ magꝫ diligit̄ qꝫ pr̄ ꝑm vnā cōicationez
Filioꝝ erga parētes regula. 4. S (99 J
Filius egreditur a patre vt imago v̄buꝫ ars
exemplar et idea 40 P
Fili⁹ ꝓdigus dixit se peccasse i celū. 41 U
Filij ꝓdigi parabola exponit̄ 42 A B
Filij ꝓ patribꝫ puniunt̄ tēporaliter 25 Ɔ
Finis alicui⁹ a deo ɔstituit̄ in q̄libꝫ actu pctī
Finis vniuerse ratio (mortalis 30 J
nalis creature 87 Y/ 92 P
Finis in agibilibꝫ ⁊ i speculabilibꝫ similit̄ se
habent 88 J/ 38 Q
Finis p̄cepti dilectio dei 88 L
Finis nr̄ est magnificare dñm 93 D
Finis generalis cuilibet homini ɔtemplati
uo est specialis ⁊ proximus 93 Z
Finis q̄druplex ɔtēplatiui gersonis. 93 T
Finis ciuil' officij ⁊ eccl'astici differūt. 36. H
Finis sub fine vnus finis est 36 A
Fine ignorato cuiuslibet rei nihil solidū de
ea fieri potest 38 L
Finis homīs est cognitio intuitiua ⁊ fruitio
summi boni in vita perpetua 38 L
Finē nō aspiciētes circa humanū genus in-
tolerabiliter errant 38 L
Finis ē p̄ncipiū primū in practicis 38 Q
Finis imponit necessitatē his q̄ ad finē sunt
4 G/ 6 M/ 11 D/ 67 C pulcre
Finis intētus se ruminari debet ne aliud se
Finis intētus req̄rit me (imisceat 18 K
dia sua et circūstantias 67 C
Quicquid fit/fit ꝓpter finem 89 G
Finitū ⁊ infinitū dupliciter dicunt̄. 95 A
Fistulatiōez oīm vilissimā esse tradit aristote
Fistule organorū non illibera (les. 68. A
les appellande sunt 78 S
Flagellat deus 84 T
Flagellantur maxime sanctissimi viri Jdeo
Flagellatio suij p̄ius publica ⁊c̄. (34 B
reprobatur 22 A B C ⁊c̄.
Flagellatio suij p̄ius quibus circūstantijs fi
at rationabilis 22 B C F
Flet⁹ 84 T/ vsqꝫ Ɔ T/ 85 A B ⁊c̄.
Fleamus dū flere nō possum⁹ ⁊c̄. 85 H
Flere an liceat seculi damna et cetera similia
Flere cum flentibus ⁊c̄. quomo- (85 J
do impleatur 85 K
Flere q̄dā nō p̄nt Alij semp 85 K
Flebat democrit⁹ sp̄. 85. L/42. C/45. Ɔ
Fletus/notabilis sermo de hoc 45 A

Flebat quidã puer ⁊ clare risit simul. 45. U
Flet⁹ materia est nõ posse flere 46 B
Fletus hoc modo in te excitetur 46 B
Fluxum viri quidã patiunt̃ qualẽ femine in
Fomes carnis nõ extin/ (mẽstruis. 37 X
guit̃ ꝓpter viginti ratiões 90 T
Fomes mitigat̃ nõ aũt penit⁹ toll t̃. 44. T
Forma tractãdi nr̃a est nõ materia 85 L
Formalizãtes laudant̃ 64 Q Uitupe/
Formido incauta. 51 D F (rant̃. 65. L
Fornicationem negans esse peccatum mor
tale est hereticus 25 X
Fornicatio quõ sit actus naturalis ⁊ tñ mor
Fornicatio et mere (tale peccatũ 26 E
triciũ differũt ꝑm quosdam 29 B
Fornicatio/de hac 31 Z
Fornicationẽ q̃dã pctm̃ nõ eẽ dixer̃t. 38. A
Fornicatio eccl̃ie quõ intelligitur 4 X
Fornicarius tpe et loco cõcubinã dimittere
Fornicatio sacerdotũ nõ tã (tenet̃. 62. T
ex cõmunicatiõib⁹ q̃ꝫ aliis remediis esset co/
ercenda 62 X Y Ibi de vitatione eorum
Fortitudinis dictum 28 E
Fortuna moderate aduersa securior est q̃ꝫ ꝓ
Fortuitũ nihil esse apud (spera 45 X
deũ sed apd̃ hoies. 55. G/57. A/95. M
Fortuna cur dicat̃ oĩpotẽs. 55. G/95 M
Forum cõtentiosum ⁊ cõsciẽtie distinctũ in/
Forũ dei triplex. 34. B (de accipit. 33. U
Frãcie ciuilia bella deflent̃ 54 A
Frãc⁹ et angl⁹ ꝯtẽdũt. 52. X. (96. L ⁊c̃
Frãcoꝝ rex docet̃ q̃dã spẽali tractatu. 52. T
Francoꝝ rex p̃clarissimũ hẽt titulũ ꝙ christi
anissimus dicitur 52. H
Francorũ et anglorũ inimicitie inde ortum
Francia et hispania (hñt 53 L/59. P
an sint subdite imperio 53 J
Fratres sum⁹ ĩ adã xp̃o et ecclesia 53 A
De fraterna correctõe vide in dictõe corrige
In fraudẽ vsurarum vtrum quis con/ (re
trahat ex his conijcitur 36 L
Fraudamus deũ cũ proximis fraudam⁹ aut
Fraudis multa genera (nosip̃os 37 L
ad q̃ nos similit̃ diabol⁹ circũuenit. 64. B
Frenesis spũalis q̃lis sit 55 A/ 95 A
Freno orat et chamo constringi 76 G
Frigidus vtinã esses exponit̃ 51 B
Frigidi et maleficiati se macl̃are possunt ne
quissimis illecebris 38 F
Fructus spũs duodecim 86 K
Fructus duodecim ligni vite 89 E
Fructos primos de bñficijs papa an recipe
possit 36 H K J/ i 7/ ii D
Frugalitas liberalis prelatorum que sit sic
iudicandum est 43 L
Fruitio quid sit 88 Z
Fruitio est amoris liberi scd̃s act⁹ 97 T
Fruitiõis actualis q̃druplex impedimẽtum
Fruitionis dei precipuum nutri (88 T
mentum eucharistia 88 T
Frui deo ꝑ amorem quid sit et q̃ꝫ vtile 98
Fulgebũt iusti et tanq̃ꝫ scintile ⁊c̃ (Q R
Exponitur de quatuor dotib⁹ corpis. 25. X
Fundatiõib⁹ antiq̃s subuenire sancti⁹ est q̃ꝫ
nouas erigere 42 J
Furori cedendum est 54 L
Furiũ De hoc plura 26 F/ 31 Y
Furtum simplex an puniri possit pena mor/
tis 39 H/ 63 K
In furto concupiscentia prohibetur et non
in homicidio 25 D
Fur condemnatus ad mortem an possit si/
ne peccato effugere varie sunt opiniones
Furti diffinitio 39 T (39 M
Furtum aliquomodo cõmittitur ĩ abusu cu/
iuscunq̃ꝫ rei 39 T
Furtum non cõmiserõt filij israel ⁊c̃. Ibidẽ
Furtum non cõmiserunt apostoli in vellica
catione spicarũ 39 U
Fures hi censendi non sunt 39 U
Futura contingentia vtrum de necessitate
eueniant 88 E
Futura predicere profitẽti quomodo respõ/
debitur 20 S
Futura si quis bonus et religiosus dicat an
ideo necessaria videant̃ esse credẽda. 69. J

Gallina est diui/

na sapientia 92 S
Galline se xp̃s cõparat ido. 34. T
Gallum se quidã estimabat 73 L
Gama mysticum 78 Z
Gama nouũ et mysticũ de h̃ plura 79 X
Game mystica infigũt̃ q̃nq̃ꝫ vocales. 79. T
Gama neutri generis sicut et iota 79 J
Gama manuale inutile non est 80 A
Gaudiũ post tristi ciã maius est 6 X
Gaudiũ p̃ñs est sicut p̃uctus a quo linea mi
serie trahit̃ in infinitum 46 B
Gaudẽtes sunt hi naturaliter 73 J
Gaudium in quolibet beatorum est infini/
tum ꝑm anshelmum 80 E
Generatio ĩ diuinis an sit vniuoca vel eq̃uo
Generatio duplex iustoꝝ et (ca 93 U
Generalis locutio non est (nequã 3 H
eiusdem efficacie cum speciali 62 U

Genus duplex in nobis 88 X
Gētiliū supstitiōes q̄ ad hoc extirpari nō pos
sunt ꝯuertant̄ in aliū finē 59 B/ 62 ꝯ
Gētilium scriptis cōmodare nos ip̄os possu
Geometer quidā ar (mus nō dare 18 U
chimedes fortissime in sua meditatiōe deti-
nebat̄ adeo vt ciuitatꝫ expugnatiōez nō ꝑci-
Gerson filiꝰ leui 49 A (peret 74 Q
Gloria q̄d sit 97 A/ et in sequētibus
Gloria quasi claria id est clara 97 M
A gloria opprimit̄ oīs ꝑscrutator maiestatꝫ
Gloria dei fit vel augetur in se (97 A
dum manifestatur 97 M
Gloria patri et filio et spūisancto 97. M
Gloria in excelsis deo si detur se (94 T
quitur in terra pax hominibus 8 S
Gloria est gratia ꝯsummata 84 Q
Glorie visio requirit q̄druplex lumē. 84. Q
Glia p. ⁊ fi. ⁊c̄. ī fine psalmoꝝ iūgit̄. 94. ꝯ
Gloria soli deo debetur 53 B
Gloria deo debetur de suis donis/nobis ve
Gloriam quo magis (ro fructus 76. ꝯ
fugis magis te sequetur 83 D
Lumen glorie quid sit 97 P
Gloria inanis quando admixta sit opibꝫ no
Contra gloriaꝫ (stris signū. 18. K. 70. R
inanem exhortatio 64 KL/ 66 C
Gloria vana sic repellat̄ 88 U/ 92 T
Gloriā vanā generat amor proprie excellen-
Gloria inanis de hac plura (tie 92 Z
24 J/ 28 T/ Ibi q̄d sit ⁊ de filiabus eiꝰ
Gloria vana quando sit peccatum mortale
aut non 29 D/ 32 K pulcre
Gloriandū non est de dominio 77 B
Glorificatio dei finis est conuocationis cō-
ciliorum 12 FL
Glosare textus 87 T
Glosis super glosis dimissis/in textibꝫ iuris
aptior patet intellectus 35 ꝯ
Glose innocētij verba aliter sonare q̄dam fe
Glosa innocētij ponit̄ 36 A (cit. 36. E
Glosas recipit sacra scriptura Infra scriptu
Gnomice actꝰ q̄s sit 36 U (ra sacra
Gnoti se auton 44 A
Gratia describitur 58 P
Gratia dupliciter capitur 60 T
In gratia se esse nemo scire pōt sine reuela-
tione ⁊ ratio huiꝰ 63 T/ 15 T/ 32 L
Gratia dei cōiter nō (37. R/ 77. Z/ 97. X
dat̄ in exercitatis vel ingratis 98 T
Gratia dei dat immeritis magna. tamen co-
adiutores nos esse oportet 4 A/ 6 L
Gratia et misericordia a deo petēda 5 Y
Gr̄a moderatrix est ⁊ victrix nature. 57 O/
Ex gr̄a agere nō sp̄ tenemur. 60. T (58. P
Gratia necessaria est ad om̄e bonū 61 B
In gratia existens potest mereri eterna ⁊ trā
sitoria. alius solū transitoria 63 D
Gratia nostra opera p̄cedit 63 T
In gratia existēs oīs est in statu ꝑfectiōis es
Gratia est amor gratui (sentialiter. 6L. T
tus supadditus amori dei naturali 95 J
Gr̄a ex improuiso sepe nos visitat 96 F
Gratia cor serenum a passionum turbatio-
nibus illustrat et delectat 96 H
Gr̄e vita q̄escit in vita glorie 97 F
Gr̄e diuerse dant̄ ab vno eodēq̄ spū. 65. X
Gr̄e dei signū est p̄cipuū humilitas 6 H
Gr̄e dei plures p̄uatiue q̄ positiue 10 K
Gratie dei multiplicate/hominez ad multa
Gratia dicit̄ vita eterna (obligāt 14 P
qꝛ pignus eius est siue arra 54 O
Gratia an sit in essentia aīe 85 T
Gratie influxus formales sunt purgare illu-
Gr̄a est vna in tri (minare ⁊ ꝑficere. 85. ꝯ
nitate ⁊ trina in vnitate 86 K
Gratie gratis date sunt oēs gratie preter ca-
Gratiā quidā hn̄t habitu (ritatē 86 T
actu et sentimento 91 L
Gratia continet virtualiter habitus sicut es
sentia anime vires suas 92 Q
Gratia reddit deiformē essentiā creature ra-
Extra gratiā q̄s pōt bn̄ (tionalis 93 X
moraliter operari 24 D
Extra gratiā opa facta prosunt 24 D
Gratiam dei negligens in prima etate plerū
q̄ postmodū nequaq̄ habebit 34 X
Gratie dei augmētum habebant exercentes
Gr̄a nemo spoliari pote (se ad eā 34 X
rit nisi prius consenserit 41 R
Gr̄am dat dn̄s libere nō naturali necessita-
Gr̄am sic acq̄re. 49. A (te 49 M
Gr̄a facit hoīem dn̄m oīm 49 Y
Gr̄e diuine pulcra recōmēdatio 50 B
Gr̄am ꝑ gratia dat dn̄s 50 D
Gr̄a sola pōt eleuare animū ī altū ⁊c̄. 74. P
Gr̄am directricē sequat̄ ꝯtēplatiuꝰ. 74 X
Gr̄as agat deo deuotꝰ ꝑ deuotiōe. 75. S
Gr̄a dei tribꝫ modis dat̄ hoībus 75 B
Gr̄a dei plurimū egēt virtutibꝫ abundātes
Gratia dei presenti sic est ani- (75 X
ma disposita 77 K
Gratiarumactio existētis in prosperitate tē-
porali et spirituali 77 C
Gradus positiuus cōparatiuꝰ suplatiuus ī
cognitione dei 97 AB ⁊c̄. M

Gradus q̃nq; q̃b⁹ veniem⁹ ad deũ 50 A
Grãmatice subiectũ sub qua ratione sit ens.
Grãmatice et logice modorũ (69 M
significandi necessitas 86 B
Granũ caritatis raro producitur sine palea
vanitatis 35 T/ 36 X
Granum frumenti habet infinitas partes ꝓ
portionales 82 U
Gratulandũ est bñ incipiẽtib⁹ 8 B S
Gratum existere deo quid sit 50 B
Gratuita dona non sunt fundamentum ec/
clesiastice dignitatis 3 Q
Grauis culpa quid sit 33 E
Grecorum sacerdotum coniugium fuit cau
sa priuatiõis peritie legis 38 Z
Greci vnde sumpserint occasionẽ discedẽdi
a latinis 3 J/ 5 R/ 17 Q
Gueerr 24 S
Gula quãdo sit peccatum 32 P
Gula qñ sit pctm̃ mortale qñ nõ 29 H
Gula de hac plura 32 E/ 24 X
De gula et filiabus et speciebus ei⁹. 28 T
Gulosi hoc mõ se defendere conant̃ 39 E
Gustãdo mel plus afficit q̃ videdo 48
Gustato spũ desipit oĩs (B Z/ 73 S
caro Exponit̃ 38 F T/ 44 Y/. 46. A
Gutta in calice remanẽs inter labiũ calicis ⁊
fundum an consecretur 34 O

Habere se dicen
tes vel in ꝓprio vel in cõmuni/in
de turbantur 35 J
Habituatus in vicijs flere semꝑ demeretur
Hebrei futurũ indicatiuũ opta (24 B
tiui loco ponunt 69 A
Heliam pauit coruus ⁊ quid significet. 38
Helizeus impetrat oleum (Q/ 90 H
vidue 92 E
Heremite habẽt ꝓ sanctitat⁹ testimonio ver
Heremitica solitudo an (bũ xp̃i 39 A
conueniat nouicijs 9 Q
Heremite nr̃i tꝑis rep̃hendunt̃ 74 L
Heremite quidã exterminãdi sunt 93 A
Hereses inde causantur 44 F
Heresis q̃d sit 13 K O/ 15 B
Heresis noua an inueniri possit 14 R T
Hereses cur de⁹ ꝑmittat nasci. 13. M/ 17. M
De heresi suspicio vñ sumat̃ 14 T/ 15
Hereticales act⁹ q̃ sint et fa (K/ 17 F
ciũt presumi heresim 3 S
Heresim sapiẽs ꝓpositio 3 X/ 14 F L
Heresis q̃bus vijs efficaciter supprimãtur
Heresum reprobatio ad (3 A B/ 18 L
theologũ an iuristã pertineat 18 L
Hereses et errores varie destruuntur. 25
Heresis p̃stilianistaꝝ. 27 S (A O
Heresis est dicere a papa ad conciliũ appel/
lari non posse 33 T
Heresis nõ est sine deprauatiõe intellectus
Heresis albigẽsiũ ⁊ valdẽsiũ (⁊c̃ 36 M
⁊ vicleffistarũ et hussitarum 37 L
Hereticus q̃s sit 13 Q/ 15 H/ 18 K
Hereticus proprie dictus 15 K
Hereticus pertinax est qui non acq̃escit do/
ctoribus vel prelatis inferioribus 14 R
Heretic⁹ in pũcto sentẽtie ꝓferẽde ꝑtinaciaꝫ
Heretic⁹ ep̃s vel (suã reuocare põt. 5. L
sacerdos an ꝯferat sacramẽta 1 A/ 3 A
Heretici nesciẽter 14 A S
Heretici hñtes zelũ nõ ꝑm scientiã 14 Q
Hereticoꝝ sermo vt cancer serpit 11 J
Heretice propositiones multe enumerãtur
11 J K L/ 13 K
Tanq̃ hereticus q̃s punit̃ p̃sumptiõe iuris
qui veraciter est catholicus 36 M
Heretici cũ gaudio aliqñ mortez patiuntur
Hereticos et hereses iudicare ꝑ (49 Q
tinet ad theologiã 52 A Supra error
Hereticorũ ꝓnas determĩat facultas decre
Herodes ꝓprios quoq; libe (toꝝ 52 A
ros cum innocẽtibus interemit 59 A
Heroica castitas q̃re supra castitas
Heroicos esse idest diuinos non omniũ est
Heroicã virtutem quasi supra ho (38 R
minẽ posuerũt etiã philosophi 38 R
Hester regĩa accedit ad regẽ exponit̃. 50. A
Hierarchici tres actus in ecclesia militanti
Hierarchicos act⁹ nul (1. T/ 2. A/ 67. U
lus exerceat sine autoritate primi hierarche
Hierarchici status in ecclesia sunt (2 B
proprie tantum duo 2 A
Hierarchicus status debet in ecclesia eẽ cõ/
stãs et certus 3 Q/ 4 M/ 22 L
Hierachiã q̃dam ponũt in diuinis 78 T
Hierarchia est in trinitate ad bonũ intelle/
Hilaritas q̃d sit 80 F (ctũ 52 E
Hymnus est laus dei cũ cantico 97 M
Hypocrita duabus vijs ingredit̃ 88 A
Hypocrisis crimẽ pessimum 92 T
Hypocrisis 24 J
Hypocrita cũ quidã cõtumeliose ab alio vo
caretur mordacẽ dedit responsionẽ 40 O
Hypocrisis quomodo cognoscat̃ 4 H
Historie biblie ceter⁹ sũt fecũdiores. 55. H
Historia de quadã que se finxit facere mira
cula propter cupiditatem 18 M

Historia de quadā que se quadriduanis ie/
Historie sctōꝝ (iunijs macerabat. 19. Q
nihilipēdende nō sunt. 40 X vide legēde
Hystriones nullibi rarius q̄ꝫ in domo pro/
Hoc quid demōstret in ver (pria 44. A
bis consecrationis 90 S
Holocaustū quid sit 50 J
Homerus fuit melancolicus 93 M
Hominis esse pl⁹ est ex gratia dei q̄ꝫ esse bru
torum 60 T
Hoīs prima institutio q̄lis fuerit 83 Y
Hominum tres gradus 83 U
Hō est coadiutor dei. 4. A/ 6 L/ 66. E
Homo propter deū factus est et omnia pro
pter hominem ꝑm aristotelem et platonem.
40 Q/ 9 T/20 Q
Homines hi solum appellādi sunt qui boni
Homines more porcorum (sunt 40 Q
vertuntur ad infima 40 R
Hominem non viuunt quidam sed porcuꝫ
aut canem ꝛc. 48 A
Homines orbis terrarū dicunt minor mun
dus oīs creatura ido. 49. J/ 52. F/ 60. H
Hominis misera conditio 52 J
Hominis finis ille est 72 T supra finis
Hominis veteris et noui differentia scdm
apostolum 79 B
Homo quō inferior est angelo 64 R
In homine nouem officia seu ordines ange
lorum reperiri 99 M
Homo rectus a deo factus incuruauit se tri
bus precipue 98 M
Hominum varij mores 8 Z
Homo non sapientiā iusticiā potētiam dei
sed ei⁹ gratiā et miſicordiā desiderat 5 Z
Hō spūalis rationalis aīalis. 19. A (ii. T
Hominis potētia sciētia et iusticia tanq̄ꝫ ni
Hō si nō peccasset (hilū añ deū 20 A
aliter q̄ꝫ nunc rectus fuisset 20 D
Homini nō reuelauit deus oēm celi virtutē
qꝛ ordinat⁹ est ad visuꝫ btitudinis 20 F
Homo astris dominatur 20 M
Homo exterior et interior quid sit 85 Y
Homo psalterij cordulas rupit 94 T
Homicidiū multꝫ modis fieri dicit. 26. D
Honestum dicitur tripliciter 45 T
Honestum ꝑm tullium 92 P
Honestas dicit honoris status 94 U
Honestatꝫ capax est hūana natura. 94. U
Honor quomodo imaginibus sit exhiben/
dus 31 S infra imago
Honor summ⁹ summū onus. 7 L/ 8 A
Honor quid sit 97 A
Honor nimius malo fine dominis exhibi/
tus peccatum est 31 S
Hore canonice 24 R
Horas vt deuote exoluamus modum docet
Horas cano. reiterās iubetur nō (66 B
nunq̄ꝫ non iterare 37 X
Horas canonicas distracte dicēs male agit
sed satisfacere videt eccl'ie. 62 H 70 B
Horas cano. trāsgrediēs q̄ reatu cōstringat
Horas canonicas lucratiuas vi (63 Q
sitans canonicus alias nō iturus an ꝑ h̄ con
uincat symoniacus 69 L/ 36 O
Horas canonicas reiterare quomodo quis
teneatur notabilis dec sio 78 F
Horarū aliq̄ si neglecta fuerit nō oprtet talē
ꝑ satisfactione penitentiā iniūgere 78 F
Horologiū amoris cadēs excitat 46 J
Horologiū sapientie allegatur 74 Z
Hospiciū aīe tue sic prepara deo 44 S
Hospicium regula 4 T
Hospes pauper sic se consoletur 45 S
Hospitalia sic sunt reformāda in temporali
bus et spiritualibus 42 J
Hospitale parisiēse sic est institutū 42 J
Hospitale magnū est mūdus iste 75 T
Hospitalis magni miserie he sunt 76 X
Hostia eucharistie q̄d significet 90 A
Hostia añ ꝯsecratiōeꝫ caute abscōdit. 16. D
Hubertini libros caute legēdos notat. 19 K
Hugo ꝛ magister non sic sentiūt sicut eis im
Hugo ꝑcepit hostiā nō esse (ponit. 91. A
consecratam 90 S
Hugonis tractat⁹ de oratōe cōmēdat. 85. C
Hugo lincomēsium ep̄us fuit ꝓcurator car/
tusie magne et professus 39 C
Hugolin⁹ fec̄ apparatū sup decretales 26
Huguitio fecit apparatū 27. S (P R
Humana industria adhiberi debet sed in ea
fidendum est nemint 20 E
Humani corpis triplices partes 6 A
Humañ gen⁹ ratiōe regi debet 38 K
Hūana iura si īter se dissonāt ad ius diuinū
Hūane leges fudāt (rerurrēdū est. 36 B
in philosophia morali et hoc docēt 51 U
Humana determinatio seu cōstitutio quid
Hūanitas xp̄i ex gr̄a ē ꝛ cōpat (opet. 62 A
Hūanitati xp̄i (mulieri amicte sole. 5. T
collata ē omī scia sꝫ nō omīpotētia 25 O
Hūanitas xp̄i ꝯcurrit causalit ad miracula
Hūilitas. 74. T (ꝯtra Durādū. 43 Y
Hōilitatꝫ signa 6 H/ 77 H/ 40. X Y
Humilitas laq̄os ꝛ retia euadit ꝛ q̄re 8 F
16 J/ 19 Y/ 40 M/ 70 J

Humilitas vix seruatur in solitudine et predicatione 16 R
Humilitas ois pie affectiois radix 66 H
Humilitas parēs discretiois io F/ 19.R
Humilitas laudat et instruit.6 H/ io J
19 O.PyZ7/ 54 Q/ 61 B/ 36 T
Humilitas falsa io L/ 19 T
Humilitas bonis actibus iuncta signū dat q sit a deo 19 Z
Humilitas non ppio studio sed a deo venit
Humilitatē non tam in verbis (19 Z
q̄z in corde habeamus 20 A
Hūilitas t magnificētia stāt simul 83 O
Humilitas in q̄ potissime ꝓsistat 86 T
Humiliandi se modus 87 AB
Humilitas disponit ad theologiā misticam 92 U
Humiliorē deus respicit 94 Ay
Humilitas est omnis iusticia 94 E
Humilitas trahit christum et tamen nō aliunde q̄z a se 94 y
Humilitatis gradus duodecim 28 S
Humilitas iohānis gerson a q̄busdā reprehēdebat ppter q̄uoz ꝫ irrationabilit.35.B
Humilitas exit a deo sed sub deuz et rursus ad deum 40 SS
Humiliatur sicanima 40 SS
Humiliat se petrus 40 S
Humilitatē iohānis gerson dum laudat intelligit supbie surreptionem 40 S
Humilitas cōmendat specialiquodā sermo
Humilitatis tria miracu (ne.40.S
la supra modum mirabilia 40 T
Humilem suscipiet gloria 40 T
Hūilis oībus dñatur rebus 40 U
Humilitatis signū triplex in prelatis doctoribus et religiosis 40 Xy
Humilis rationē naturalez non contemnit omnino sed sic se habet 40 Z
Humilitas/carmina de hac 40 T
Hūilitas semp leta sed cū seueritate.40.O
Humilitatem causat meditatio passiois xpi et alia 40 y/ 54 Q/ 56 O
Humilitas que reddit animam capacē gratie hec est 49 H
Humilitatem christi imitemur 51 B
Hūilitas sit deplsa reflexa t recusa 51 K
Humiles simus 72 O in fine
Hūilis vere nō est sibiipi placens 75 B
Humiliteni nos hec 77 B
Humilitas cum magna difficultate acquiri potest 78 L
Humilitas maxime in oratōe pficit.78.L
Hūoz q̄ntuplex fluit a corpe hūano.38 A

Jlcob lumen af

ferre non debuit vt lyam a rachel discerneret 33 X
Jactantia peccatum 24 J
Jactantia p laudem ꝓpriam quando admit
Jactantia quomodo acci (tak 19 O.P
piak in tertia specie superbie 28 R
Janitrix eccl'ie est timida ignauia 44 H
Jdeas quō posuerit plato 93 F
Jdealis amor creature ꝓ quis sit 78 y
In ideali esse quod habuit eternaliter i deo anima non mutatur 40 Q
In ideale esse redire animam dixit almaricus 86 LU
Jdearum distinctōes in deo/fundant supre bus adextra p oratiōnē intellect? 69 R
Jdee platonis ad sensum augustini saluantur 60 Q
Jdolatria q̄ sit et quādo pctm̄ 24 H
Jdolatrie species plures 24 H
Jdolatre crudeles ritus habent non sic christiani 22 A
Jeiunium 24 X
Jeiuniū ecclesie frangere volēti bonū est petere licentiam a curato 29 H/32 P
Jeiunia, ab ecclesia indicta soluentes peccant 31 U
Jeiunare qui non teneantur 32 P
Jeiuniū nuditas vigilie pauptas ꝛc̄.nō sūt perfectōes nec ꝟtutes ꝫ penalitates.67.Q
Jericho 86 A
Jesu nominis laudes 6 J
Jesus nomē duo supma cōplectit 60 H
Jesu nois interptatio ii T/ 58 T
Jesus puer minimus corpore fuit omnium puerorum 16 L
Jesus in cruce cythara et tympanū ē.87.Z
Jesus parentibus subdebatur etiā fortassis in fabrili opere 89 L
Jesus perditus p peccatum vel indeuotiōnē quō inuenit 59 D/96 Q
Jesus christus nomina hec frequenter coniungunt ideo 25 O
Nemo potest dicere dominus iesus nisi ispiritusancto 6 K
Ignaci? ait amor me? crucifi? est 90 H
Ignacio maria scribit 90 U
Ignatius antiphonas ad psalmos addidit
Ignaci? audit voces āgelicas.80.L (80 K
Ignacius scribit marie vt veniat 93 T
Ignis instar ardet ꝓ templatiuus 74 S

J ante L

Ignis diuinus 18 P
Ignis tria bēt q̄b trinitatē signat 59 B
Ignis materialis accendendus docet quo/ modo accēdat ignis meditatiōis 68 M
Ignis exardescit in meditatiōe (98 L hoc mō 46 L/ 48 BE/ 74 A
Ignobilitas multiplex 52 J
Ignobiles naturaliter sunt bi 52 J
Ignorantia Plura de hac 24 B
Ignorantia quid dicat 15 S
Ignorantia quedā causat inuolūtariū, que/ dam non causat 31 A
Ignorātia ad actū volūtatis bēt se añceden ter cōcomitāter et consequenter 31 B
Ignorātia affectata male electiōis r iurs q̄d
Ignorantia an sit peccatum (sit 31 B 31 M/ 32 O
Ignorantia triplex Impertinētiuz vtilium et necessariorum ad salutem 31 O
Ignorātia an excuset peccatum 31 E
Ignorantia est affectata non per se sed p ac/
Ignorātia iuris et facti vin (cidēs 31 F cibilis et inuincibilis 31 F
Ignorātia de se non est peccatum sed/ negli/
Ignorare nō licet (gentia sciēdi 32 O
que statū alicuius respiciunt 14 P
Ignorās aliter excusatur a p̄cepto legis diui ne q̄z humane 61 K
Ignorātia inuincibilis an sit apud faciētē quod in se est et excuset 61 K/ 62 J
Ignorantia inuincibilis tunc est 33 X
Illabi in spm̄ nr̄m soli9 dei p̄priū est 73 F
Illabi quid sit 73 F/ 63 Z
Illapsꝰ itimior nō ē i corpalib9 q̄z ibi. 91. B
Illecebra idest carnalis et voluptuosa deli/
Illuminari mentem a deo (catio 30 A exemplum 20 A
Illuminationes p̄o statu vie non fiunt si/ ne fantasmatibus 20 J
Illuminat miro modo boni mores 51 Y
Imago trinitatꝭ est aia 82 B K/ 85 T
Imago pulcerrima ē filiꝰ i diuinis 82. M
Imaginum veneratio 87 H
Imago trinitatꝭ in tridinio cordis 94. M
Imagines non prohibentur 25 Q
Imaginē suā misit xp̄s ab agaro 25 Q
Imago dei in homine considerat 97 E
Imaginib9 cultū latrie p̄beri a supsticiosis q̄
Imaginū astrologica p̄ fa (causa 17 X bricatio suspecta est 21 A
Imaginū certa p̄ singularꝭ cultꝰ r similia et intētiōe iustificari possunt 21 M/ 69. D
Imagines incātatorias in pniciē alicuiꝰ ex/ tructas destruēdas eē sine timore 21 O
Imago rei bēt vim alterādi siē res ipa. 73. L
Imagines sctōz contēnende nō sunt sed sic tractande 71 M in fine
Imaginis a vestigio propria distinctio. 85
Ad imaginez dei dicitur ho (7/ 69 H mo factus ideo 51 X
Imaginum in ecclesia vsus nō phibet me/ ditanti sed inbesio 68 T
Imaginatiua vis quid sit 29 P
Imaginatio rapitur 65 H
Imaginatio facit casum 20 Y/ 21 E K
Imaginatio fortificata (69 M/ 73 L mlti facit ad sanitatē. 20. L/ 21. K/ 69. O
Imaginatiua virtꝰ mirabilē vim bēt. 73. L
Imaginatio cuiusdam fecit cadere cameluz
Imaginationes fu (m auicēnam Ibidē gere, vtile est 71 M/ 73 H
Imaginatio quelibet profundata bēt suam insaniam 73 M P
Imaginatōes hoc mō discere relinq̄re 71 L
Imaginatiōes de opere nr̄e redēptionis nō sunt reprobande 71 L
Imaginatio actuatur ex obiecto et ex semi/ nali humore 38 S
Immundicia carnalis multiplex 37 Y
Impatientia moralis est 24. O
Impassibilitas primi status 85 O
Impassibilitas aie an possit haberi. 84. A
Impassibilitates dicebant stoici esse virtu/
Imperium superioris potē/ (tes 72 O tie in inferiores 55 B L
Imperare est actus rationis 29 O
Imperat ratio dupliciter 29 O
Imperator pape dicit nō tibi sz petro. 2. M
Imperiū romanū discessionē passꝰ est. 4. X
Imperitos appellat dionisius infideles vel philosophia tumentes 65 M
Impignoratio quid sit 35 J
Impulsus quid sit 63 V Et plene dein
Impulsus du/ (ceps in proprio tractatu plex, deorsum malꝰ Sursum bonꝰ 86 Y
Impulsus boni et mali distinctio 87 E
Impulsuum septem species 87 F
Incarnatiōis x̄pi cā nō est pfectio vniuersi
Incarnatio x̄pi ad summā būani (46 y generꝭ pfectionē p̄tinēs an si adam non pec casset facta fuisset 99 A
Incipiētes, pficiētes r pfectos memorat ari
Incipiētiū institutta a p̄ (stoteles 52 B fectis differunt 17 T/ 66 L M
Incipiētes, pficiētes r pfecti q̄b cōparātur
Incipiētiū panis. 50. L (41. H. infra vita

Incipientes audiant hec 48 D
Inciuiles et ingrati nō sim⁹ deo 91 Z
Inclinationes bone naturales p singulari dei gratia sunt habende 65 Z
Inclinaui cor meum ꝛc. ꝓpter retributionem
In constantia quomodo filia lu (36 H
ꝓrie et quomodo non 28 D
Incontinentie cause ꝑcipue sunt obiectū al
liciens et humor seminalis 38 T
Incōtinēs quō vincat 88 B/ 33 L
Incorruptio vie et patrie 50 D
Indifferēs null⁹ act⁹ ē. 34. D. Supra act⁹
Indiscretio que dāna afferat 51 L
Indiscretio ē demoniū meridianū 71 D
Indulgentie de his tractatus specialis 33
Indulgentias dandi forma (D/ 25 B
Indulgētia in articulo (est varia 33 K
mortis data quantum valeat 33 K
Indulgentia de peccatis oblitis non datur
Indulgentie date ꝓpter cau (Ibidem
sam nō debitā nō valent Ibidem
Indulgētie q̄les sint dū mille ani ꝓmittunt
orāti pr̄ nr̄ añ imaginē ꝛc. 33 K/ 69 I
Indulgētie existētiby in purgatorio prosunt
Indulgētias cōsequi volēs sit de (33 M
facto vel proposito confessus 33 D
Indulgētiarum cōcessio nō est puipēdenda
Indulgentias plenarias solum (34 A
christus potest dare Ibidem
Indulgētias ꝓcedēs suā ꝓcessionē sic mode
Indulgētijs oratio inni/ (rēt 34 A D
tēs acceptabilior est deo 34 A
Indulgētie pctēz ꝓueniunt multis modis
Indulgentias cur papa nō det (34 D
oibus in purgatorio existētiby de hoc carmē
Indulgētias infinitas largit de⁹ (34 D
in cuiuslibet peccati dimissione 33 D
Indulgētias q̄s possit concedere 2 B
Indulgentie dari et recipi debēt discrete ali
as decipiuntur vterq; 78 L
Indulgētias ipetrāt nob sci. 77. T. 78. B
Induratio cordis vnde sit 33 T
Indurati ꝓtra ꝓmos aliquādo non audi/
Industria nostra baculus (unt 75 V
arundineus est 37 T (65 V ꝛc
Industrie ad theologiam mysticam q̄t sint
Industria q̄z illaq̄z difficillima est spm̄ a fan/
tasmatibus auertere 97 I
Industria in theologia mystica sepe est om/
nem industriā deserere 19 D
Inesse octo modis dicitur i X
Inessendi modi sexdecim 91 B
Ineptoꝝ adolescentū mos iste est 71 T
Infantes licet vnius diei et fatui pcm̄ hñt
sed nō culpā 72 D/ 38 L/ 72 D
Infantes iudicio ratōis q̄re carēt. 55. LD
Infernū formidare cautū z licitū ē. 65 X
Infernus puus esset q̄busdā/manere sine in
vno loco aut sine societate 74 K
Infidelitū vita peccatum est 24 D
Infinit⁹ est actus terminatiue q̄ creatura vi
det et amat deum 97 B/ 98 T
Infinitū nō oportet esse ꝓius eq̄le alteri in
finito 61 B
Infirmari omnes cum ceperint tūc sancti es
se vel fuisse velint 50 F
Infirmitas corpis facit redire ad cor. 50 F
Infirmi se deo cōmittāt nō sortilegis. 31 S
Infirmitatū oīm fugibilior ē insania. 67. F
Infirmitatem quilibet habet licet ꝑm plus
Ingeniū clarū/exercitiū (et min⁹ 75 T
electum/ocium sanctum/proficit ad conce/
ptuum fecunditatem 60 H
Ingratitudo carpit hoīs supbi 6. A/ 58. R
Inhonestum triplex 45 T
Inimicos diligere quō obligemur 24 T
Iniurias nr̄as indulgere dei aūt vindicare
Iniuriā remittēs ad (debem⁹ 12 P
animū reuocare nō debet 7 T
Iniuriā passus ad q̄d teneat̄ inferēti. 28. X
Innocēs eque obligat⁹ est sicut nocēs Jō.
Innocēs plus gr̄e penitēs plus mi (35 F
sericordie dei debet 56 P/ 63 X
In innocētie statu sensibile nō egisset in sen
sum nisi imperāte ratione 73 A
In innocētie statu ania sine impedimento
eleuasset in se deum 74 P
Innocentie status habuisset monocordum
Innocentum puerorum marti (79 F
rizatio describitur 59 A
Innocētū diē p circulū anni infaustū crede
re supsticiosuz est. 20 TUXY/ 21. DE
In innocētie statu fuissent oia cōia 35 D
Innocentior quanto fueris tanto sis in ser/
uitio dei ardentior 51 B
Innocentij glosa adducitur 36 A
Inobediens quidam monachus reprehen
Inobediens arguitur de apo (dit 71 A
stasia et heresi 71 B
Insani rapt⁹ q̄les in sybillis z vatib⁹ gētiliū
fuerūt nihil ad theologiā mysticā 97 I
Insignia nr̄a libēter inspicimus 48 D
Insidie reprobantur 13 R
Insolubile quoddā ponitur 35 T
In somnijs torq̄ri ineptissimū reddit ad oia
Instrumētoꝝ varietas affert faci (li 71 D

litatē vel difficultatē in opando 73 J
Instinct⁹ diuini quō sint seq̄ndi ⁊ regulādi
Inspiratio fit multꝫ modis. 50. J (68. B
Intellect⁹ q̄lis vis sit in nobis 55 F
Intellectus agēs q̄d sit 81 N/ 82 P
Intellectus practic⁹ ⁊ speculatiuus 82 L
Intelligens intus legēs 84 S
Intelligimus intuitiue sola accidentia quo
Intelligēdi modus per fan (modo. 84. L
Intellectus agēs et possi (tasmata. 81. O
bilis non differunt a mente 86 A
Intellectus discernit coniuncta et coniūgit
Intellectus methaphisi/ (separata 88 L
cādo circa deū min⁹ edificatur 88 L
Intelligere conamur credita triplici de cau
Intellectualis creatura sola (sa 89 D
scit ⁊ pōt si vult magnificare deuꝫ vt salutare
Intellectus donuꝫ 28 F (suū. 94. M
Intellect⁹ noster ꝑ statu vie (77 S B
non cognoscit panē non esse in hostia conse
crata 60 K
Intelligere pl'a simul nō possum⁹ 80. C E
Intelligētie conceptiones 60 O
Intelligētia simplex quid sit 64 R
Intelligētia simplex capit̄ triplicit̄. 64. T
Intelligētia celū nō animat sꝫ regit 20 H
Ab intelligentia nō errante dirigitur omnis
Intelligētia celi motrix non (res. 72. T
influit in animam rationalem 21 R
Intellectualis nr̄ ocul⁹ q̄lis vis sit et quō ꝑ
pctm̄ ade extinct⁹/ per xp̄m illuminatus fuit
Intelligentia non exit in actum (69 R
suū absq̄ multis abstractiōib⁹ 86 Q
Intentio 55 M
Intentio quid sit 30 L
Intētio imponit nomen operi 93 N
Intentionez obligatus ad subsidia spūalia
sic dirigat 25 E
Intētio recta et ꝑuersa quid sit 30 L
Intētio quō faciat actū bonū vel malū Re/
gule notabiles ponuntur 30 M
Intentio quedā actū p̄cedens q̄dam conco/
mitās quedam subsequens 30 P
Intētio actū subsequēs actū nō informat ni
Intētio quō act⁹ ex/ (si act⁹ iteret̄ 30 P
teriores informare possit 30 O
Intentiōis mutatio in opibus Ibidem
Intentio q̄ faciat actū bonū vel malū verū
est in actib⁹ indifferentib⁹ 30 M
Intētio mlr̄a licita facit. 59. B/ 62. O/ 69
Intētōe pl'a bona opa ꝑuertūt̄ 70 B O E F
Intētionē qualē hr̄e possint ꝯferētes eccl'ia
Intētio generalis oib (stic⁹ tꝑalia. 36. X
ligato bn̄factorib⁹ non sufficit 36 O
Intētionez nos ad ꝑticularia dirigere deus
Intētio ꝑticularis dire/ (vult Jō 0. 37. A
cta deo ꝑ illis aut istis est plerūq̄ efficacior
Intentio cordis quomo (Ideo 37 B
do dirigēda sit plene 69 A ⁊c̄
Intentiones prime et secunde 60 Q
Interiectio quid est 82 T
Interiectōes affectū maxime mouēt. 99. R
Interrogatiōes curiose 88 C/ 87 S
Interrogatōes ꝑplexe. 88. F/ infra q̄stio
Interrogatiōib⁹ periculosis siue multiplici
bus vnica respōsiōe nō respōdeat̄ 38 D
Interrogatiōib⁹ aliq̄b⁹ diabol⁹ hoīem ten/
tat ⁊ quō sit respōdendum 70 X
Interp̄tatio legū quō fiat ⁊ q̄ttuplex sit. 2
Interp̄tatio legis ⁊ p̄ce/ (D/ 4. B/ 13. T
ꝑtoriū nō cōpetit cuilibet 13 T/ 17 L
Intuitiua cognitio 84 J
Intuitiua cognitio dei quare negetur hic in
Inuidia 85 L Quid (via. 86. M U
sit et de filiab⁹ eius 28 U/ 32 D
Inuidia describitur 8 E
Inuidiā sancti nō habent in celo 88 U
Inuidia ⁊ ira in errores ducunt 17 B
Inuidia quando sit peccatum mortale. 29
E/ 32 M/ 24 N
Inuidia quibusdā naturalis est 29 E
Inuidiā tolle et oīa tua erunt 41 T
Joachim abbas ex lr̄is alphabeti ⁊ in sacrꝫ
lr̄is ꝓphetare visus est 79 O/ 98 M
Joachim triꝫ licē legem posuit s̄m tres ꝑso/
nas in diuinis 15 X/ 19 K/ 90 C
Job patientiā nos docet 55 Z/ 63 O
Job et filioꝝ ei⁹ ꝯuiuiū pulcre misticat̄. 89
H Et de his tropologice. 63. O/ 64. D H
Job sapiēs/ Amici dolosi/ ⁊ maledictio ei⁹.
Jocose loquēs de fide pōt euoca (64. D
ri ad iudiciū fidei tanq̄ de errore suspectus
Joculatores non sunt in statu dā (53 T
nandorum 29 B/ 32 O
Jocunditas est 80 F
Johannes gratia dei 93 J
Johānes baptista ē p̄m⁹ p⁹ mariā in ordine
seraphim loco luciferi 83 O
Johānes fuit plus q̄ꝫ ꝓpheta In h̄ nō tollit̄
prophetia ab eo sed augetur 97 F
Joh̄s baptista laudat̄ 16 F G K L M
Johānes an fuerit propheta 16 M
Joh̄is bap. vita an fuerit ꝑfectissia. 16. Z ⁊
Joh̄is baptiste nomē cur ab angelo predi/
Joh̄s baptista singularꝫ in (ctū. 19. L S
multis nō est ab oib⁹ imitādus. 19 S

Johānes baptista habuit vsuz ratiōis ī vte-
ro matris existēs 83 Z
Ibi exultauit quare 79 J
Joh̄i baptiste tribuunt q̄dā magna. 86. A
Johannē contēplatur maria 93 H
Johānis baptista ꝯceptio exponit̄ anagogi
Joh̄s baptista q̄ (ce ꝛ allegorice. 93. K L
re exiuit desertū ad p̄dicationem 94 E
Johannis baptiste virtutes 94 E
Johannē baptistā visitauerūt iesus maria ꝛ
ioseph in deserto 94 E
Joh̄s baptista a diabolo fuit tētat⁹ 94 E
Johannes baptista ī se nō habuit plenā obe
diētiā sensualitatis ad rationem 72 ꝯ
Joh̄s apl̄s inebriat⁹ sup̄ pectore dn̄i hausit
sermonē illū longū q̄ videt̄ indoctꝫ nugatori
Johānis euangeliū in prin (us 98 S
cipio erat verbū ꝛc. exponitur 93 J
Johānes de gerson festi occurrētis misteria
contemplari solitus fuit 98 F
Joh̄s de gerson studiose curauit theologiaꝫ
misticā cum scolastica concordare 18 L/
Johānes de gerson vellet (66 Y/ 98. S
sibi fieri rep̄hensionē caritatis 15 X
Jo. de gerson ꝯtēplatiōis māna saltem sero
gustauit 16 A/ 95 AB
Jo. de gerson legat⁹ romā missus est ꝑ nego
cio pacis ecclesiastice 65 U
Jo. de gerson multos ānos versat⁹ ī theolo-
gia mistica tandē clari⁹ intellexit 17 P
Jo. de gerson offert se corā ꝯcilio impugna-
turū assertiōes mgr̄i ioh̄is p̄ui. 12. Z/ 56 U
Johannes de gerson impugnat assertiones
magistri ioh̄is p̄ui 13 DAO P
Jo. de gerson maluit scriptis q̄ꝫ verb̄ ꝯsulen
Jo. de gerson cur asser (tibꝫ rn̄dere. 19. H
tiones illas ioh̄is p̄ui pl⁹ ceteris impugna-
Jo. de gerson ꝯtinu⁹ affu (uerit 56 S
it concilio constantiensi 56 Z
Jo. de gerson a duce austrie refugiuꝫ habuit
Jo. de gerson peregrinū se esse et (57 B
scutū suum canendo describit 57 J
Jo. de gerson mgr̄m et ꝑmotorē habuit pe-
trum cameracensem cardinalē 60 S
Johannes de gerson nihil ex se determinati
ue sed inquisitiue loquitur 61 J
Jo. de gerson inculpat⁹ q̄ p̄dicauerat pctō-
res nō statim obligari ad cōfitēdū q̄d respō-
Joh̄em de gerson vt credo. (derit. 63. A
parētes docuerūt oīa recognoscere a deo mis
sis ab alto pomis ꝛc 68 X
Joh̄is de gerson oratio metrica ꝑ bona mor
Joh̄is de gerson pater in die (te 37 P
exaltationis crucis mortuus est 88 P
Johannis de gerson parētes fratres ꝛ soro-
res metro numerantur 37 Q
Johannes de gerson quando natus ꝛ quan
do obierit 37 P/ 37 L
Johannes de gerson cancellarie officiū ido
dimittere voluit. 51. P/ Et impedit̄. 75. H
Joh̄s de gerson decanatum habuit 51 Q
Jo. de gerson satis habuit de bonis ecclesie
Johannis de gerson natura et cō (42. Z
suetudo talis erat 51 R
Jo. de ger. habuit duos fratres ordīs celesti
Jo. de ger. sic institu (noꝝ. 37. L/ 71 ꝯ
it vitā suā 92 H/ 93 Z
Jo. de ger. q̄si mēdicare cogebat̄ 51 P
Jo. de ger. habuit lites sup̄ bn̄ficio 51 Q
Joh̄s de gerson habuit brugis bn̄ficiū nota
bile cū p̄latura curata solenni 51 RS
Johannes de gerson respōdet impugnātibꝫ
cū sup̄ inuētiōe noui cantici 79 X
Jo. de ger. vigilare nō potuit sic̄ mlti. 71. ꝯ
Jo. de gerson zelosus fuit ab initio 71 E
Joh̄s de gerson q̄ꝫ tenere dilexerit fratrē su-
Johānes de gerson mr̄ lacri (um 72 A
mata est sicut anna ꝑ samuele 72 C
Jo. de ger. iacēs supinus ꝛ īmobilis infirma
Jo. de ger. sic cognoscere (tur. 75. HJ
se dicit mysticā theologiā aliq̄d esse 75 K
Jo. de ger. frater ꝑfess⁹ est ī festo scti martini
Jo. de ger. sorores suas ad celiba (72. B
tū induxit 35 E/ Et de mēdicitate sp̄ūa
Jo. de ger. sūme ꝯfes (li eis scripsit. 37. L
soꝝ cōpilator fuit theolog⁹ ꝛ magn⁹ inuesti-
gator iurium positiuorum 36 F
Johannes andree arguēs ꝑcessionē spirit⁹
sancti ab vtroq̄ꝫ fallitur 49 H
Joseph vn̄ laudari possit. 59. MUXY ꝯ
Joseph sanctificatus in vtero 59 R
Joseph virgo 59 STU
Joseph iuuenis. 59. TU/ Quare senex
Joseph an̄ passionē xp̄i (dicatur 58 H
Joseph aliquo modo (mortu⁹ 59 U
pater christi 58 DH/ 59 T/
Joseph cū xp̄o surrexisse et ascendisse verisi-
militer putatur 59 JY
Joseph iacob ꝛ leui fili⁹. 57. T/ 59 T
Ad ioseph pulcra oratio 56 H/ 60 D
Joseph festū colit̄ trans mare. ix. februarij
Josphinā carmine heroico Jo (96 T
hannes gerson promit 94 T
Josephinam Incipit 57 H
Josephinū carmen in probabilibꝫ ꝑsuasio-
nibus non ī temerarijs assertionibus versa

tur 57 J/ 59 A
Josephinā suā laudat et ea delectatur 96
Joseph verisimile est fuisse similē (T U
in facie christo 59 J
Joseph q̄re traducere timuit mariā 58 L
Jo. cecinit cū puero iesu. 83. M (56. U
Joseph ꝺsiderat a maria cātari sibi magnifi
Joseph ꝯseruabat ī memoria (cat. 64. T
cātica marie et symeonis ꝛc. 94 T
Joseph ab āgelo triste iussū accepit. 94. T
Joseph moriēti assunt ies⁹ ꝛ maria 94 T
Joseph multi cōpant̄ ioseph spōso virginis
Joseph prim⁹/ ꝓnepos abrae q̄tu (59 J
or virtutes cardinales habuit 57 U
Jouiniani error quis fuerit 68 B
Ira De hac 32 D/ 28 X
Ira q̄d ꝛ qñ sit pctm̄. 24. A/ 26. F/ 32. M
Ira et odiū homines vincunt 9 O
Ira cōtrariū non habet 72 X
Ira talib⁹ hoībus accidit naturaliter. 73. J
Irascibil' est ꝓpugnatrix ꝯcupiscibil'. 72. U
Irascibilis q̄re ab ira nomē accepit 72 y
Irregularitas de hac 33 F
Irregularitas quid sit 33 S
Irregularitas quādo incurratur 43 S
Irregularitas an remittat̄ sub forma absolu
tionis an solum dispēsationis 33 R
Irregularitas quō iudicari debeat 33 y
Irregularitas qñ ꝯtrahat̄ ex homicidio vel
De irregularitate in (mutilatiōe 33 y
quodā casu notabilis decisio 33 U
Irremissibile dicit̄ tripliciter 29 M
Israel puer q̄d sit ꝑm q̄tuor sensus 92 K
Iter spūale quid sit 2 7 Z
Iteratio peccatoꝝ mala est 54 M
Jubilus quid sit 85 P
Judas desperat 86 Ꝯ
Judas solū sacramētaliter comedit alij vtro
Judas desperās peiori (q̄ mō 89 B
laqueo q̄ conabis se suspendit 93 F
Judas etiā ī cena ordinat⁹ fuit in sacerdotē
Jidas tradidit iesum De (i A/ 3 Q
Judas finxit se beni/ (hoc sermo 41 Z
uolum tribus modis 41 7
Judas erat cleric⁹ canonicus regularis ꝛ p̄/
Jude similes sunt in pec (dicator 41 7
Judam alloquit̄ in (cato quidā 41 Ꝯ
hunc modum maria 42 E
Judas fuit sacerdos ꝛ fecit miracula. 42. J
Judas refert. xxx. argēteos. 42 M (39. B
Jude⁹ hostiā bulliuit et trāsuerberauit pari/
Judei signis distinctiuis ca (sius 89 F
rere non debent 43 Q
Judei ꝯuerti volētes reb⁹ suis oīno spoliari
Judei vñ potissimū de/ (nō debēt. 43. Q
cepti xp̄m nō susceperint 17 G/ 59 P
Judeis an ꝑmittebat̄ vsura 35 y
Judeis connersis vite nc̄itas misericorditer
Judei etiā hñt interp̄/ (dari deberet. 5. B
Judex ꝯfessorē ad (tes leg⁹ sue 17 M
reuelationē ꝯfessiōis cogere nō pōt. 25. F
Judex in causa propria nemo sit 13 Q
Judex qñ possit accusatū interrogare de se/
Judices nō pñt ad arbitriū (cretis. 62. G
suū ꝓ quolibet pctō mortē infligere 39 H
Judicat nos de⁹ ꝑm ratiōis arbitriū nō ꝑm
sensualitatē nostram 37. S
Judicātiū ꝛ iudicādoꝝ differētia 25 S
Judicare aliū qñ sit pctm̄ 32 L/ 77 J
Judicandū est ex causis ꝑ se/ nō ex causis ꝑ
Judicat aliter iurista et (accidēs 33 X
Judicādū nō est (theologus Jdo 33 U
temere de indifferentibus 36 y
Judicāt differēter carnalis ꝛ spūalis. 38. H
Judicātes ī moralib⁹ q̄dā solis generalibus
regulis intendunt ꝛc 36 U
Judicialia nō obligāt nisi de nouo instituā
Judicialia tp̄e leg⁹ euāgeli/ (tur. 35. K L
ce remissa sunt p̄latis 35 L/ 61 M Q
Judiciū circa agibilia certū q̄dā dare nesci/
Judiciū q̄libet q̄tidie se (unt Jdo. 42. X
cū habeat in nocte hoc modo 44 Q
Judicij extremi meditatio 77 D
Judicij extremi approximatio quō sit p̄dicā
Judicia dei horribilia (da. 22. G/ 96. A
sup angelos et homines 77 F
Judicia in q̄b⁹ nō admittūt̄ ꝑmones passio/
nales laudat aristoteles in sua rethorica 73
Judiciū verum ꝑuertit̄ ꝓpter passio/ (O
nes 73 M P/ 19 y/ 55 D A
Judiciū dei siue forus dei triplex 38 M
Judicia dei tria sunt meditanda 75 E
Judicia dei abyssus 77 y
Judicio ꝯcilij vel eccl'ie nō est necesse se ꝓte/
stādo submittere ī cert⁹ tanq̄ sint dubia. 13. X
Judiciū dei et hominum diuer/ (14 M
In iudicio extremo inter (sum est. 14. Q
rogabimur nō de acumine intellect⁹ s3 de de
uotione affectus 19 D
Judicio hoīm posset aliq̄s iuste puniri qui
apud deū esset innocens 62 H J
Judiciū dei triplex gratie misericordie iusti/
Judicioꝝ dei ꝯsideratio di (cie. 54 G
Judiciū ꝯscie (uersa opat̄ 54 H J 7
accusantis se corā deo 56 B E
Jugum multiplex 51 A

Jugum et onus differunt 51 L
Jugũ imponẽtibus xp̃ianis restitit paulus
Jugũ xp̃i caritas est 50 Z (90 A
Jugũ xp̃i leue. 47. A/ 95. Y/ 96. A/ 51. M
Jugũ xp̃i tollere quid sit 50 T
Jugũ xp̃s dixit tollendũ nõ chamum aut fre
Julianus apostata abuteba/ (nũ 50 C
tur loco ab autoritate 87 Z
Juramẽtũ seruãdũ est etiã si patiat̃ ali⁹ p̃iu/
In iuramẽtis tres ꝯdi (diciũ aĩe 12 U
tiones subintelligunt̃ 62 Q/ 63 A
Juramenta et vota ciuiles interpretationes
suscipiunt 63 A O P/ 67 C
Jurans oĩa statuta seruare/ quoꝝ multa sũt
per cõtrariã ꝯsuetudinẽ abrogata 62 Q
Jurare quando sit peccatum 32 Q
Juramẽta exigere a crimĩosis nõ licet h̃ mõ
Jurare ꝑ deũ plura de hoc. 24. Z (43. B
Juramẽtũ extorq̃re ab alio qñ nõ licz. 24. Z
In iuramẽto de futurꝫ tũc q̃s peierat. 32. Q
Jurisdictio vnde dicatur Quid sit ⁊ quottu
plex 2 R/ 3 M/ 61 X
Jurisdictiõis ptãs q̃d sit. 1. Q R S T U
Jurisdictio ecclesiastica duplex coercitiua ⁊
nõ coercitiua 1 Q T/ 2 R X
Jurisdictio eccl̃iastica vbi fundet̃ 1 U
Jurisdictio eccl̃iastica q̃re ⁊ qñ fuerit limita
ta q̃ ad vsuꝫ ĩ inferioribꝫ p̃ s byteris 2 A
Jurisdictõ oĩs an possit a papa tolli. 3. P S
Jus diuinũ ⁊ euãgelicũ idẽ sunt 51 T
Ad ius diuinũ quatuor pertinent 51 T
Jus pure positiuũ (61. Q R infra Lex
hoc est et ideo institutũ 51 T in fine C
Jus generaliter ⁊ ꝯtracte dicitur 61 U
Jus quid sit 2 P/ 61 T C
Juris ordo plerũq̃ exigit vt ordo nõ serue/
Jura scripta sunt ꝑ/ (tur 4 F/ 6 M
pter caritatẽ Ideo ꝯtra eã militare nõ debẽt
4 B F G/ 6 D M
Jura scripta interp̃tãda sunt ꝑm intẽtionez
legislatorũ fundatã in lege diuina ⁊ naturali
Jura hũana multiplica (4 G/ 6 D
ri et coli/ Diuina aũt negligi maximum ma/
lum 6 D/ 10 S/ 61 L
Ad iurisperitos etiã ꝑtinet in materia prece
ptorum diuinorũ iudicare 12 X
Jura cõciliaria ⁊ papalia aliq̃d diuini aliq̃d
Juriste instruunt̃ quo (hũani hñt 17 E
modo vtiliter discant 56 K L
Juris ordine seruato põt q̃s repetere sua in
Jurista arguit ꝑ has ꝯiectu (iudicio 31. X
ras intẽtionẽ fuisse ꝑuersaꝫ 33 X (35. S
Juriste mlt̃ũ notãt ĩcertitudinẽ lucri vl̃ dãni
Jus recipiendi redditũ est merx in cõtractu
Jure canonico peri (cẽsuali. 35. S/ 36. B
tis plus credendũ est q̃ ciuili 36 B
Jus recipiẽdi tꝑalia est pure sp̃uale 36 J
Juriũ penaliũ ꝯstitutiões restringẽde non
multiplicãde 36 P
Juristas puros tangit 44 X
Juristaꝝ officiũ hoc est 51 U (52 B
Juriste necessarij sunt in eccl̃a dei 51 T C
Juristis opus nõ esset si regulari vellemus
virtutibus theologicis 51 T
Juriste ⁊ theologi ad inuicẽ cõpant̃. 52. A
Juribꝫ positiuis quidã nimiã vim obligãdi
tribuũt 52 L/ 62 G K L P/ 63 A
Jus idẽ sit vbi ẽ eadẽ ratio Exponit̃. 35. U
Justicia de hac 27 X (36 D
Justicia quid est 36 T
Justicie esuries 46 L
Justicia vera cõpassionẽ habet/ falsa indi/
gnationẽ exponitur 49 L
Justicia originalis talis erat 51 Y
Justicia rigorosa repellit rationẽ 77 A
Justicie diffinitio est ꝯstãs ⁊c̃ cõpetit p̃ncis
paliter iusticie diuine. 2. P 61. C/ 69. A
Justicia quõ sit generalis ad alias virtutes
tes 69 A
Justicia cõmutatiua et distributiua habent
Justicia ꝑticipata (duo ꝯtraria 69 A
est habitus/ Jus eius vsus 61 C
Justicia ꝑticipata q̃d est et q̃ttuplex 2 P
Justicia originalis vi/ (61 C/ 69 A
det̃ esse de integritate nature hũane 61 Y
Justis oĩa sunt cõmunia ꝑm senecã 41 Q
Justus quõ oĩbꝫ dominat̃ 41 T
Justis quõ iniuria fieri possit 41 X
Justi lugubrem vitam trahere videntur/ re/
probi gaudiosam 97 E
Justificare maius est q̃ creare 92 R
Jussa fac alioq̃n nihil valẽt cetera. 88. M
Juuenes ꝯtingit aliqñ magꝫ idoneos eẽ cõ
Juuenes carna (tẽplatõi q̃ senes. 71. Q
les nõ subito se tradãt ꝯtemplatiõi 74 B
In inuenta seruiendũ est deo 50 E
Juuenile ꝯsiliũ minus salubre est 53 J

Labia dei. 82. B

Laborare manualiter expedit eti
Laborare (am deuotꝫ. 71 Q
corꝑaliter hoc mõ laudabile est 74 O
Labores alioꝝ mãducãs ꝑ eis orare debet
Laborant omnes 50 Q (77 C
Laborãs ⁊ oneratus differũt 50 P
Lachrymas q̃dã haurire sũt inertes. 85. J

Ad lachrimas diuersi se hñt diuersimode.
Lachrime cordis q̃d sint. 85. T (85. J
Ad lacrimas exteriores oculi nemo obligat̃
Lachrimarũ aqua sic est hauri/ (85 L
enda 40 O P/ 46 K Q
Lachrimas ꝓducẽdi q̃tuor idustrie. 41. E
Lachrimandum est hic 49 M
Lachrime sunt vtiles nisi sint nimie. 67 K
Lachrime valẽt ꝯtra tentatiões ⁊ malas co/
Laicis cõmitti põt ali (gitatões 71 S
qñ iurisdictiõis ecclĩastice executio 1 Q
Laicis q̃ libri sint admittẽdi 1 J/ 17 M
Laicos nõ esse cõicandos sub vtraq̃ specie
Lamẽtũ duplex. 84. Y Z (17. K ⁊c̃. plene
Lamẽtatiões hieremie 85 H Moralizã
Lamẽtatio stat cũ ex/ (tur pulcre 85 Q
ultatione in contemplatiuis 79 C
Languor hoĩs contẽplatiui 74 F
Lapides q̃dam portati hñt miras virtutes
Laqueos vndiq̃ abscõsos eua/ (73 H
dit cui⁹ oculi sunt semꝑ ad dñm 67 K su
pra humilitas
Largitas diuina ⁊ hũana differũt 75 X
Latria soli deo debet̃ ⁊ nõ creature etiã vt si/
Latrones diaboli spoliãt (gnũ ẽ. 78. P
nos ⁊ relinquũt semiuiuos circa crucem xp̃i
Lauari debem⁹ h̃ mõ. 40. O P (71. M
Si nõ lauero te nõ habebis partẽ mecũ ex/
Laus sanctorũ ꝑ cõiectu (exponit̃ 41. A
ras plerunq̃ sumitur 59 A
Laudate dñm in sctis ei⁹ exponit̃ 78 P
Laus dei est beatitudo omniũ 78 P
Laudãs deũ nõ nihil agit 78 P
Laudes ꝓprias refutat Jo. de gersõ. 48. A
Laudat⁹ ab hoĩb⁹ vituꝑante deo/ nõ saluat̃
ab eo damnante deo 10 M
Laudis vel vituperij ratio fundat̃ in liberta
Laxatiua ꝓhibent̃ ali/ (te arbitrij. 72. Z
qñ ne natura reddat̃ segnis 39 P
Lectio vel collocutio nõ sufficit ad contẽpla
tionem 66 O
Lectio est ancilla sapiẽtie 52 P S
Lectio cũ ꝓfũda meditatõe vtil̃ ẽ rei. 52. P
Lectiõis soror est ꝓfunda meditatio. 52. P
Lctõ nimia aliqñ ꝯtẽplatõez ĩpedit. 74. Y
Legẽde sctõꝝ in probabili nõ in necessario
versant̃ nec facile reijciant̃ 14 G/ 69 J
Legitimũ dicit̃ q̃ est legi cõforme. 35. H J
Lenitas efficacissima ẽ ad correctõez. 35. C
Leges spũales eedẽ sunt apd̃ oẽs/ nõ aũt ci/
Leges interp̃tationẽ ⁊ (uiles 2. A/ 3 J
exceptionem et dispensationẽ recipiunt ꝑm
sex regulas 2 D E/ 3 L/ 4 B
Leges noue et penales non sunt facile pro/
mulgande 2 E/ 62 P
Lex multiplex et vnde dicat̃ et descriptiões
partium 2 Q/ 61 K L ⁊c̃.
Lex scripta non sufficit nisi sit lex viua actu
Leges ip̃e cupiunt vt iu/ (ans eã 3 E
re regantur 4 F/ 67 F
Legem ꝑ equitatẽ ordinare nõ est eã soluere
sed implere 6 D/ 67 F
Leges humanas multiplicari nimis perni/
ciosuz est 6 F/ 10 S/ 61 J/ 62. O P
Lege ꝑuata se duci dicẽtes 18 D/ 93 O
Leges positĩe q̃b⁹ abrogẽt̃. 62. P R. 35. X
Lex diuina quid sit/ quos ⁊ quomodo obli
get 61 K L M ⁊c̃. plene
Lex quid sit 2 P
Leges iudiciales veteris testamẽti q̃re non
sunt proprie leges diuine 61 M Q
Leges humane quibus principijs diuinis
innitantur 61 A
Lex naturalis et humana q̃d sint et quomo
do differant a diuina 61 O
Lex pure diuina quadruplex ⁊ ꝑtinẽs et im
pertinẽs ad diuinã Plene 61 Q R
Lex naturalis vel humana vt tales nõ obli
gant ad mortale 62 G K L
Legib⁹ positiuis multũ robur põt dare vel
tollere ppl's p̃sertim ab initio 62 P
Lex diuĩa nõ obligatoria q̃ttuplex sit. 63. A
Lex euangelica sicut nec lex vet⁹ nõ semꝑ ob
ligant ad mortale 63 B E L
Legem humanam non obseruãs in casu ca/
ritatis necessitatis vel consuetudinis lauda
bilis/ videtur excusari 63 A
Lex deitatis cõiungit sup̃mum infimi/ infi/
mo superioris 82 T/ 38 X
Lex vetus cessauit 89 T U
Legalia currebãt añ et post passionẽ differẽ
Legẽ suã xp̃s noluit per cala (ter 90 B
mum scribere 93 T
Lex positiua tunc obligat. 24. E/ 35 X
Leges humane/ interp̃tatiões aspernari nõ
Leges superioꝝ nõ om (debẽt 24 K
nes obligãt ad pctm̃ mortale 24 K
Legum differentia 35 H
Leges ciuiles nõ artant in foro ecclesiastico
Legislatoris potestas qua (nisi 35 K
lis sit in contractibus 35 L
Legũ multiplicatio inuoluit ppl'os Ibidẽ
Legislatoris potestas ad forũ penitentie et
conscientie se extendit 35 L
Legislatoris interest ne quilibet passim ab/
utatur re sua 35 O

Legislatore nullus sapientior debet cense/
Lex inualidat contractus pro (ri Jbidez
pter speciem mali vel sequelam 35 R
Lex ciuilis toleras vsuras nō cōtrariat legi
diuine 35 y
Legislator ciuilis hūc finē intēdit Jbidem
Lex tolerat minora mala ad vitandū maio/
Leges positiue ꝓtra vsura/ (ra 35.W y
rios late non sufficiunt 36 D
Legiby diuina z naturali loq̄ nō ē sine lege
Leges hūane de malefactoriby (loq̄.36.F
puniēdis nō pure hūane sunt 39 H
A lege diuina nulla lex pure hūana pōt ab/
Leges positiue hūt semp (soluere 39.B
subintellectā exceptionē illā scilicet 39 H
Legiby exceptiōes addere neq̄ oportuit ne
Lex positiua quā (q̄ cōgruū fuit 39 J
tum possit in contractibus 35 O
Leges hūane fundant in philosophia mo/
Leges hūane nō (rali z H docēt 51 U
sufficiūt ad pspiciēdū viā etne vite. 44.E
Legū multitudo repbendit similitudine q̄/
Legis vel canonis cuiuslibet (dā.48.Q
fundamentum est dei velle 51 E
Legē hēt q̄libet res sicut z entitatē et boni/
Lex hois ratio ei⁹ est.51.E (tatē 51 E
Legistis nō fuisset opus in statu nature pri
mitus institute sed destitute 81 y
Lex vetus ideo instituta 51 Z
Lex euangelica Jdeo instituta 51 Z
Lepra a celelebratione non impedit in pri/
Leprosi abstinent a coniu/ (uato 37 y
gio propter prolem 38 P
Letari aliq̄n nobis licet 45 D
Leticia quasi laticia 80 F
Leticia q̄lis esse debeat 85 P/ 75 J
Leticia duplex bona et mala 44 J
Leticia sc̄ōz plura de hac 45 D
Leuia pcta contēnenda non sunt 72 L
Libellus repudij ꝓmissus nunc̄z fuit licit⁹
Libalitas ꝓtrariat auaricie. 28.Z (W
Libertas q̄d est 94 Z/ 64 U/ 52.E
Libertas arbitrij.85.J/54.S/55.LD
Libere agit deus ad extra 49 W/ 89
F J/ 91 E Supra deus
Libertas ecclesie ꝓcessa est nō tā intuitu mi
nistrorum q̄z honoris diuini 31 U
Libertas bona et mala 49 E
Libertas arbitrij ꝓcursu generali dei nō im
pedit ꝫ fortificat 54 S/ 60 P/ 65
E Jbi quid sit et in quo consistat
Libertas spūs erronee ab aliquibus intelli
gitur i9 K 7/ 63 Z
Libertas arbitrij īdicat nos nō cogi p astra
22 W H/ 55 B/ 58 Z Jbi
Liberū arbi. nec p magicā cogi pōt 21 R
Liberū arbitriū coagit deo. 29.S.s.bō
Libertas arbitrij quid sit z quō sit boi nō in
malum sed in priuilegium 68 D
Libertas arbitrij nō tollit ꝓuidentiā dei nec
Libertas arbitrij in q̄ (ecōuerso.54 S
radicetur 55 LD F/ 68 D
Liberttias dominiū quid sit 61 y
Libertas dei et hois duplex 98 L
Liberū arbitriū q̄d sit 93 S.94 H/
29 Q 38 W/ 68 D
Libex ar. pſupponit duas potētias.92.O
Libex arbi. est neutri generis 94 H
Libex arbi. plura cōplectit sic̄ z tractio na/
Jn libertate arbitrij fundat (uis. 94. A
ratio laudis vel vituperij 72 Z/ 79 B
Libertatē experiri volētes possumus eligē/
re min⁹ bonū maiore deserto. S F/ 68 E
Liber act⁹ ille solus est formaliter z intrinse
Libera fit q̄cunc̄z opatio (ce zc̄. 79 J
quantūcunc̄z naturalis hoc mō 79 J
Libri nr̄i sunt cogitatiōes solide 34 W
Libros suos Johānes gerson legat celesti/
nis in auinione 37 L
Liber cordis nr̄i obscuratus est 51 y
Librorum vtilitas 52 P
Librorum multa genera 52 Q
Libri q̄s rex hr̄e debet enumerant 52 S
Libri reprobi cōburant/boni multiplicent
Libros nouos scribe (et honorent i H
rean sit vtile i F J/ 18 TS
Librorum aliquos in transitu/ alios p vi/
ces/tertios assidue legamus 18 S
Liber hic potissime legatur qui plus carita
tem edificat 18 S/ 19 F
Libri aliqui caute legendi 19 K
Libri qui religioso plus sunt frequentandi
19 F H H zc̄.
Libri per ecclesiam approbati qualem au/
toritatem habeant 63 T
Libido quid sit 65.D/ 28 Q/ 72 E
Libido carnaliū cōmertioz dānat 9 y Z
Libido nō satiat p vsum eius nisi ad tēpus
postea fortius resurgit 70 T
Libidinosam commotionem respicit volū
tas tripliciter 38 L
Libido est amor sui 79 H
Libido est amor/dei amori aduers⁹.90.R
Licentiā q̄rere in scientia licet 24 R
Licentie rimula parua dū operit efficiunt q̄
dam deteriores 39 J
Licentia magistralis in theologia non obli
gat ad predicandum 42 Z

Licentiam querere audiendi cõfessiones li
Licẽtia doctoralis (cuit Jo. ger. 35 D
propter has rationes datur 52 D
Ligare ⁊ soluere iudicialiter q̃d sit 33 P
Liliorũ cõsideratio nutrit fidẽ spem et cari-
Lilia in scuto regis frãcie (tatẽ 48 Q
ad mores retorquet 48 P
Lilia exigũt rorẽ hũorẽ ⁊ clausurã 48 P
Lilia francie crescere poscit 48 Q
Limbꝰ dicit̃ inferior infernus 25 R
In limbo patres a iohanne de redemptore
Linguarũ donũ qua (sciscitant̃ 16 M
le fuerit in apostolis 49 Z
In litꝫ denario nõ ẽ vnꝰ obulꝰ amorꝫ 31 X
Lr̃alis sensꝰ. 9. y/ ii. K/ 14 H/ 17. D/ 18. D
Litteraꝝ formatio p̃supponit oculũ et ma-
Lixiuiũ ꝓ lauãda aĩa. 36. Z (nũ. 92. O
Locis dialeticꝫ q̃tuor vtit̃ diabolus 87 Z
In locꝫ sacris negocia fieri nõ debẽt. 40. L
Locus ecclesie materialis incitat nos ad pe
Loco secreto tũc quis se (nitẽtiã 40 K
cure se tradere potest 74 B
Loca secreta ad cõtemplãdum apta hec sunt
Locꝰ ꝯtẽplatiõi aptꝰ 66 J K (74 J
Locatio quid sit 35 J
Locustaꝝ more saltẽ/ te orãdo excutias 37
Locutionibus multis multa vicia cõ (F
misceri solent 19 J
Locutiões sup̃flue contemplationi ⁊ studio
multum nocent 18 X/ 51 P/ 77 A
Locutio ⁊ silẽtium substãtiaꝝ separatarum
In locutione omni misceas vtile (16 L
Logica multos sermones (dulci. 93. B
excusaret/ q̃ tñ nõ sũt admittẽdi. 3 B/ 17 E
Logica duplex est 16 O/ 17 D infra
Logicã cõmendat 81 T (theologia
Logica beatorum 46 F
Loquimur de deo balbutiendo ad solaciuꝫ
Loquitur deus nobiscũ (nostrũ 82 L
Loqui de absentibꝰ (instar nutricꝫ. 82. A
mala/ ꝯtingit ꝓpter sex fines 34 E
Loqui mala de absentibꝰ q̃n sit pctm̃ /et q̃n
non Ibidem 34 T
Loquẽtes mala bono fine hec sunt 34 F
Loqui malũ de alio aliq̃n bonũ est 34 T
Loquẽs iocose cõtra fidẽ et sacramẽta denũ
ciari deberet episcopo 43 T
Loquẽs linguã sub ratiõis regula ponat in
principio medio et fine 70 S
Luciferi sedẽ iohi baptiste tributã 16 F
Luciferi ruina quõ pulcre ꝑ xp̃m restaurata
Lucri ratio haberi potest sub- (sit 6 U
ordinata ad finẽ vltimum 1 K
Lucta iacob cũ angelo exponit̃ 92 X
Luctꝰ de h̃ notabilis s̃mo. 44 A/ 46. K
Luctus quid sit diffinitiue 45 T
Luctus dicitur beatitudo nõ formaliter sed
ideo 45 T
Luctus est causa solacij 80 Q
Luctus aliq̃n intermittendus est 75 Q
Luctus sanat sensus minores 45 Z
Luctus laudatur 46 A
Luctũ hec ꝓuocãt 46 B K/ 75 T
Ludus taxillorum 24 Q
Ludi in eccl̃ia prohibiti sunt 31 T
Ludũ nõ patit̃ fama. fides. oculus 31 T
Ludi fatuoruꝫ in eccl̃ia ne fiãt ꝓhibẽdi sunt
Ludi fatuorum diabolici in eccle (40 L
sia 43 P T
Ludouicꝰ rex frãcie Sermo de h̃ 48 L
Lullus quare repudiatus 18 E/ 16 D
Lumen est quicq̃d manifestat̃ 69 Q S
Lunatica est anima 86 A
Lupus ex pa. et ter. ꝯiũxit agnel 42 U
Lupi sunt p̃lati rapaces fallaces et veraces
Lux solaris manuducit ad cogno (42 T
scendas potentias anime 64 X
Luxit christus pro peccatis nr̃is tp̃e sue cõ-
ceptionis s̃m quosdam 45 X
Luxerunt sancti etiã post pctõꝝ suoꝝ dimis
sionem/ Ideo 45 X
Luxuria de hac plura 24 y/ 31. Z/ 32. E
Luxuria oĩs pcti initiũ s̃m cassianũ. 28. Q
Luxuria cum suis filiabus 28 Q
Luxuria q̃n sit pctm̃ mortale. 29. J/ 32. P
Luxurie remedia 48 D
Luxuria sup omĩa mala malum 78 L
Luxus carnalis et sp̃ualis 18 M

Sequitur littera M

Machometi sec-
tam reprobat de paradiso porci-
Machometꝰ di- (no 44 Z
cit mariã ꝯceptã sine originali 47 U
Magici etiã si semel verũ dixerunt tamẽ eo
rum testimonio non est vtendum 18 F/
17 U
Magici cur vultu horrido et plerunq̃ insa-
nire videantur 19 R
Magice artes christianis vetite sunt 20
H L/ 21 F L M A P
Magici libri custodiri d̃berẽt clausi. 20. S
Magica naturalis per se fidei contraria nõ
est 21 B/ 73 H
Magice artis origo ⁊ finis vnde sit 21 J
Magicas artes implectunt̃ homines ꝓpter
varia vicia 41 P
Magicarũ artiũ mirabiles effectꝰ. 78. Q

Circa magicas obseruatiões articuli theolo
gice facultatis parisieñ. 21 P Q R
Magice artes q̃lē vim habeant 44 B
Magice artes ꝓhibite sunt ideo 44 C
Magicā naturalē q̃dā sic saluant 73 H
Magica naturalis ꝑm auicēnam sic fundat
Magister sententiarum sic erra (49 Y
Magistri mali cur disci (uit. 17. G/ 65. P
pulos in moribꝫ nō instituunt 18 Z
Magistri scholariū nō timeāt discessum di-
Magister ⁊ dñs vo (scolorꝫ ab eis 35 A
cari pōt q̃s sine culpa hoc mō 48 A
Magistri regāt discipulos hoc mō. 40 S
Magistri parcūt discipulis ne ad alios mi-
grent 48 T
Magistri puerorꝫ hoc notent 73 O
Magnes allio linitū ferrū nō attrahit 91
Magnes sicut articū respicit polū (M
sic aia deū respiciat 49 X/ 50 F
Magnificat aia mea deū cur nō spūs. 18. R
Magnificat metrice 58 J
Magnificat ī multa cōgerie carminū depro
Magnificatio q̃d est. 84. F (mit. 95. A
Magnificat diuidit ī duos thomos. 94. F
Magnificari q̃ ratōe dicat deꝰ cū penitꝰ nec
augeri valeat nec minui 81 E
Magnificare deū q̃d sit doctrinalit. 82 E
Magnificatio dei in terior ⁊ exterior. 82. E
Magnificentia 83 D 84 D
Magnificētia ī spelūca 85 L/ 93 X
Magnificentia ad pedes iesu instar niuis
liquefacta est 89 Y
Magnificētia in domo symonis 91 Y
Magnificētie ꝓprietas fortis consummatio
Maiestatis ꝑ (inchoatorꝫ. 93. A/ 94. L
scrutator oīs opprimet a gloria 97 A
Maioris partis iudiciū firmū esse iustū est
Maiores motus expellūt minores 45 T
Mali oīa trahūt ad suū interitum 84 T
Malū aspiciēs nemo opatur 88 D
Malis etiā bona in malū cedūt 54 O P
Malum quadruplex originale (63 T
actuale ⁊c. 28 A
Ex malicia propria peccare q̃d est 29 K
Malum nihil nisi quia prohibi (64 E
tum 35 A/ 71 E
Mala tolerant ne punita ruāt ī deteriꝰ. 2. E
Ex malis deus scit elicere bona non sic hō
8 S/ 63 A/ 13 M/ 17 M/ 54 P
Mala nō sunt faciēda vt inde veniāt bona
Malicia pura an possit. (8 S/ 21 O Q
esse intētus terminꝰ alicuiꝰ opatiōis. 64. E
Ex malicia plura peccata ꝓueniētia enume
Malum primuꝫ per essen (rant 64 E
tiam nullum est 68 T
Per malos etiā q̃nq̃ bñplacitū suū opat deꝰ
Mali nō pñt hr̄e pacē pro/ (9. E. 44. A
pter amorē dei natalē q̃ eos remordet. 95 E
Ad malum procliuiores sumus q̃ ad bonū
propter octo rationes 29 U
Mala multa q̃bꝫ subiecti sumus 76 L
Mala sub bonorum specie sese crebro occul
tant 38 H Infra virtꝰ.
Malum an velit deus 95 E
Malignus male ignitus 64 B
Māna abscōditū q̃d est ⁊ q̃bꝫ detur 72 E
Mādata seruant adiutorio dei 54 S
Mādatoruꝫ obseruatio cū bona simplicita-
te ⁊ grossa fide sufficit ad salutē 22 D
Mandatorum dei seruatio in caritate prin-
cipium est vite christiane 67 M A
Mandata quis doceat 56 B
Mandata sunt certa 56 H
Manducatio sacramenti triplex spūalis sa-
cramentalis et vtroq̃ modo 69 A
Nō māducāt angeli spūaliter 89 A
Māducare carnē quid sit 91 B
Manducans eucharistiam quomodo ma-
neat in deo ⁊c. 91 B
Manichei duo principia 82 O
Manicheorum error 25 A
Manichei error circa prophetas 16 E
Manichei dicunt animam esse partē a deo
Māsio duo dicit. 91. B (decisaꝫ 40 Q
Mansiōis in deo varia noīa 91 K
Mansiones tres in corde 94 H
Manēt res in deo ⁊ deus in rebꝫ 91 K
Māsueti erigūt sup incōmoda hoīm. 46
Māsueti cordis indicia. 72. H (J Q
Māsuetudo sit caritatiua iocūda ⁊ tranq̃lla
Mare galilee anagogice. 65. L (51 K
Mare feruēs est cor impij 73 M
Mare tumultuosum intra nos est fantasia-
Margarita vna preciosa (lū ⁊c. 74. P
anagogice 69 M A ⁊c.
Maria origiale pctm̄ nō habuit 47. R S
81. L/ 83. K Z. 90. H/ 8. K. 15. Q/ 58. P
59 R/ Infra originale
Maria corpe formosissima 59 O
Maria viatrix an pfectior fuit angel. 96. T
Marie lauduꝫ principia. 59 M (F T
Maria clarissie videt deū pꝰ filiū suū. 95 F
Maria gauisa fuit ⁊ doluit ⁊ passa fuit pena
litates nature viatricis 6 C/ 15 Q
Maria quantas et quot gratias fuerit con-
secuta 15 K R S
Maria mater domini fuit statim post conce
Ex marie aspectu ne- (ptionē eiꝰ 16 L

mo vrebat sed refrigerabat poti⁹. 59. T U
Marie ⁊ ioseph ꝯcors silitudo. 59. U X Y
Marie et ioseph nuptie quō celebrate. 7. X
Maria inuenta est in vtero habens non tu/
Maria post mortē io (more vteri 7 X
seph gratia duce vsa est 96 Q
Maria quō sibijpi vilis fuit ꝑ humilitatem
Maria preposuit sibijpi in hono (io K
re ioseph io U
Marie et ioseph coniugium cuius fuerit sa
Marie purificatio dat oc (cramētū. io. X
casionē multarū questionū ii Y
Marie cū ioseph ꝯiugij fieri debere festiui/
Maria īterptat. 12. D (tatē. ii. Y. 58. F H
Maria quare turbata fuerit in salutatōe an
Marie virginitas quō (gelica 58 B
cōpatiebatur ꝯiugiū cū ioseph 58 D
Maria quare nupta fuit ioseph 58 D
Marie et ioseph cōuentio fuit (59 U
matrimonij solēnizatio 58 E
Maria in visitatiōe elyzabeth comitatā fuis
se a ioseph vel alio verisile ē. 58. J/94. L
Marie et elyzabeth concept⁹ q̄d anagogice
Pro marie et ioseph (significēt 58 O
cōiugij festiuitate prose due 59 L
Marie et ioseph in multis similib⁹ laudib⁹
extolluntur 59 A O P ⁊c.
Maria aliter immunis fuit a peccato origi/
nali aliter christus 60 E
Marie organū corporeū celeste ido. 79. R
Marie spūs q̄lis fuerit 79 Q R
Marie cor quales cogitationes formauerit
Marie gaudium et tristicia eo(79 S
dem tempore 79 U
Maria cantat vocaliter audiēte ioseph 80
Maria hilariter tradidit filium ad (A D
passionem 80 B
Marie cāticordū ꝑ q̄nq̄ vocales 80 B
Marie vicissitudinē reddere debem⁹. 80. B
Maria perdidit passionem sed nō compas/
sionem sic intelligitur 80 B
Maria iuuare nos pōt tripliciter 37 O
Maria potuit se nominare primā peccatri/
cē ex humilitate hoc modo 40 T
Maria domus est 43 U
Maria contēplatione plena cū ꝑtrāsiret eaz
gladius doloris 45 T
Marie ꝯceptio de hac spēalis ꝑmo. 47. L
Maria est domus dei 47 L
Maria fuit a casu ꝑseruata non eleuata. 47
Maria fuit tabernaculum quadru (M
plex 47 L
Mariā recōmēdāt ouidius albumazar et si
billa 47 A
Marie laus edici nō pōt 48 A O
Maria ꝯcepta est sine originali Plures ra/
tiones ⁊ autoritates ad hoc Silr ⁊ respōsio
nes ad cōtraria argumēta. 47. R X. supra
Maria penalitates ꝯtraxit ex cā nō ex culpa
Maria adest presentialiter pre/ (47 Y
dicationi verbi dei hoc modo 49 B
Maria collum est 49 K
Marie sensualitas non semꝑ obediebat ra/
Maria mater dei conclu/ (tioni 72 ꝯ
ditur in cāticis cāticoꝝ in fine 98 ꝯ
Maria docta fuit in lege 81 X
Mariā xp̄us ꝑmisit diutius viuere in exilio
Marie humilitatē respexit domi (82 B
nus non pulcritudinē 82 A
Maria pulcerrima 82 A
Maria cōtinuo cōtemplabat 82 Q
Marie etiā oīs deformitas aliena cedit ad
Maria hēt quālibet pul (ornatū 82 X
critudinē in creatura reperibilē 82 Y
Marie deuoti beati sunt 82 Y
Maria respiciat nos 82 T
Maria tenuit humilitatez cum magnificen
tia 83 D
Maria doluit tā aīa q̄ꝫ spū 83 K
Maria cur fuerit passa cū caruerit peccato.
Maria vocale canticum aliquan (83 L
do addidit 83 M A
Maria tentabatur 83 O ꝯ
Marie assumptio p̄conizatur 83 Q
Maria an passionaliter mouebat. 83. T ꝯ
Maria mater pietatis 84 D
Maria est mr̄ pulcre dilectōis ⁊c. 84 D
Mariā quō btām dicūt oēs generatōes. 84
Mariā oib⁹ affinis ē oī genere affi (D F
Marie attribuunt p̄conia (nitatꝫ. 84. F
Marie affect⁹ in (sapie ab eccl'a. 84. H
oēs affectionū voces se variabat. 84. T/
Maria voluit xp̄m pati. 84. ꝯ (85 B
Maria quicq̄d petit obtinet 85 B
Maria tripliciter adiuuat viatores. 85 B
Maria pōt adesse in exitu cuiusuis 85 B
Maria mater misericordie 85 E
Maria in cātico magnificat lamentabatur
Maria orabat 85 B (85 E F
Maria ī q̄libet notula et v̄bo verba potuit
Mariā xp̄s iohi cō/ (multiplicare. 85. B
Marie mēs cessabat ali (mēdauit. 85. M
Maria ex se digna (q̄n ab actu suo. 86. A
nō erat accedere ad eucharistiā 90 H
Maria virgo nullum legitur in hac vita fe/
cisse miraculum 39 L

Maria beata tripliciter 83 F
Maria tentata a demone 86 C
Maria cui dederit affectũ diligẽdi se beat⁹ ẽ
Maria an in cenaculo (88 Q/ 82 Y
vsa fuerit sacramentali cibo 85 C
Marie potuit deus conferre hanc gratiã ergo cõtulit est fallax ratiocinatio 88 C
Maria xp̃m seq̃bat̃ pede post pedẽ 88 C
Marie mlta p̃uilegia q̃dã attribuũt. 89. A
Marie multa attribuit Jo. gerson de sacramento eucharistie 89 B/ 90 A
Maria caracterẽ sacerdotalem non habuit
Maria tñ iniuncta fuit (82 Y/ 89 B
in regale sacerdotium 89 B
Mariã virtuosius affecit fruitio iesu q̃ eius carnalis contrectatio 89 E
Maria sacramẽtaliter sumpsit p̃sertim post aduentũ spũssancti 89 E
Marie sacramẽtũ q̃ mĩstrauerint 89 E
Mariã iesus cõicauit priusq̃ obiret. 89. E
Maria cũctas hereses interemit in vniuer-
Maria sumẽs xp̃m an vi (so mũdo. 89. F
derit eũ sub eodẽ sacramento 89 G
Maria cũctꝫ ph̃is ⁊ scis doctior fuit 90. M
Maria est collũ ecclesie 90 P/49 K
Maria q̃d ꝓfuerit cõmunicatio 90 S
Maria d̃ futurꝫ cognouit q̃ntũ filio placuit
Maria nõ vane gl̃iabat̃. 90. T (94. L
Maria sub cruce nõ cadebat in terrã sed sta-
Maria fomite caruit. 90. T (bat. 90. X
Maria dicit̃ ꝯgrue regina celoꝝ 91 T
Marie non ascribẽda sunt q̃ nec ei ecclesia tribuit 92 M
Maria nõ fuit p̃ceps in respõdẽdo 92 X
Maria gr̃a plena qꝛ ceterꝫ ꝑ ꝑtes ⁊c̃. 93 A
Maria frequentius solitaria 93 C
Maria xp̃m seq̃bat̃ quocũq̃ ierat 93 C
Maria canticum suum crux inceperit a magnificẽtia 93 D/ 94 C
Maria felicius concepit deum per fidem q̃ per carnem 93 K
Maria triclinium est 93 K
Maria docuit apl̃os et euãgelistas 93 T
Maria scripta sapiẽtie sue posterꝫ relinquere noluit Jdeo 93 T C
Maria plus q̃ mulier vir aut angel⁹. 93. T
Maria iohãnem visitauit ĩ deserto. 94. E
Maria interp̃tatur domina illuminata illuminatrix stella maris 94 G
Marie bñficia specialiter et generaliter sũt collata 94 F
Maria q̃re dicit magnificat in tertia ꝑsona et non magnifico in prima 94 H
Maria salutãtes se salutat 94 S
Maria post ascensionem mansit cum apostolis in hierusalem 94 U
Maria mater iesu est vltimum de ea scriptũ in canone 94 U
Maria incepit potius a magnificatione q̃ a glorificatione 94 C
Maria egiptiaca ⁊ sincletice 39 X
Mariti et vxoris regula 4 S
Marta est necessaria cum maria etiam in eadem persona 74 L
Martirium maximum est quod pro vnione ecclesie vel preceptis dei tuendis sustinetur 6 A/ 56 P
Martyres q̃tidie habent̃ 56 O/ 57 L
Martirũ mens mãsit inuincibilis et si corporaliter occiderentur 90 C
Martirio licet et non licet se sponte offerre
Martires quidã nulla vi repule (39 M
runt ꝑsecutores q̃uis potuissent 39 M
Massilienses sentiebant hominem posse se ip̃m licite occidere 35 O
Materia prima prope nihil est sed non pure nihil 78 Y/ 82 O
Materia sacramenti ꝯfessionis 25 H
Materia dicitur esse in forma 91 K
Matrimoniũ De hoc 25 J
Matrimonij sacr̃m ⁊ pl̃a alia de eo. 27. O
Matrimonialis act⁹ qñ sit pctm̃ Jbidem
Matrimoniũ ꝯtrahi posset cũ pacto illd̃ nõ cõsummãdi nisi lex eccl̃ie vetaret 58 D
Matrimoniũ inter xp̃m et ecclesiã 3 F/. 9
Matrimoniũ spũale et (Y T/ 10 UZ
carnale differunt 3 K/ 9 Y
Matrimonium multiplex 9 YZ
Matrimonium carnale quare sit matrimonij spũalis signum 10 X
Matrimoniũ triplex dei cũ hũanitate ecclesia et anima/quõ figurat̃ 10 YZ/ 58 G
Matrimoniũ dei ⁊ aĩe 81 X/ 83 F
Matrimonialis actus vix modeste exerceri
Matrimonium ade et eue (põt 24 Y
multa significauit 78 C
Matrimonij tres modi dispẽsatõis Jbidẽ
Matrimonioꝝ celebratio dehonorat̃ ꝑ vlulatus impudicos ⁊c̃. 43 G Q
Matrimonialẽ ꝯtractũ fugiũt plures Jdeo
Matrimonialis ꝯiunctio fiat in (38 P
ecclesia et cum bannis ⁊c̃. 43 J Q
Matrimonialis status miser 87 A
Matrimonialis ꝯtract⁹ subijcit̃ arbitrio le-
Maturitas ⁊ gra (gislatoris. 35. L/63. R
uitas cũ ira est signum superbie 77 H

Matutina comestio aduersatur ꝯsideratio/
ni 48 M
Mechia ꝓprie dicit adulteriũ 26 E
Mechia de hac plura 26 E
Medicinas emens vt sanetur vt meli⁹ deo
seruiat meretur 30 A
Medicinis nõ semp intẽdere oportet. 39. K
Medicinã nõ liceat oĩno spernere 39 L
Medicos hortatur et docet dare consilium
non contra salutem anime 39 R
Medicina beatorum 46 H (73 B
Medici sex passiones ponũt dũtaxat Ideo
Medicine emperice qua ratiõe tolerari pos
sint vel non 20 L/ 21 K
Meditatio quid sit 60 B/ 64 T 68
LM/ 48 E/77 Z/ 78 G
Meditationis abusus multa mala inducit
68 MOP
Meditatio differt a cõtẽplatiõe 68 A
Meditatio ab initio difficilis postea faci/
Meditatio quõ possit esse (lis. 64 O
simplificata ꝑ abstractionẽ a cõnotatiõe ac/
cidentium 68 QRST
Meditatio de deo simpliciter docet ꝑ exem
pla. 68. TUXZ
Meditãs ne in corꝑalib⁹ pedẽ figat propter
frenesis ⁊ turpitudis ꝑiculũ. 68. YZ/95 A
Meditans subito e corꝑalibus leuet in de/
Meditãs quõ ad timorẽ (um 68 ZT
et misericordiã se excitet 68 T
Meditabor vt columba 66 P
Meditabor vt symea vt canis vt sus. 68 O
Meditari ꝑ exemplũ docemur 66 PQ
Meditatio cur difficil. 64. T Ꝯ/68 LM
Meditatio circa eucharistiã 86 R
Meditãdi quidã modus ꝑ quinq; vocales
81 G/ 85 C/ 78 Z/ 79 Z
Meditãdi modus ꝑ duo verba 85 C
Meditetur is cui non datum est contẽpla/
Meditationis dente mastica (ri 91 X
fauum scripture 93 T
Meditationi potius q̃ lectioni vacandum
est 34 M
Meditandi ars pro simplicibus 81 HJ
In meditatõe exardescit ignis h̃ mõ. 46 L
Meditationẽ abigunt illa 48 G
Meditatio est soror lectiõis 52 P
Meditantes caueant sibi a lesione cerebri
Meditari volens sine lesio (71 F
ne capitis sic agat 71 K
Meditatio vite alicuius sancti aliqñ effica
tior est ad deuotionem acquirendam q̃ me/
ditatio de deo 73 T
Meditandi modus non vnus et idem tene
Meditãdi modi varij richar (tur. 74. Z
di antiqui ⁊c. 74 ZT
Meditandi modus quem tenuit Johãnes
de gerson 74 Ꝯ
Meditandi modus iuxta similitudinẽ mõ/
Meditandi mille sunt mo/ (tis 75 E
di 75 G/ 77 T
Meditandi modus per singulos septem di
es hebdomade ⁊c. 77 R
In meditationis studio queratur iuuamen
tum pro memoria 89 Ꝯ
Mediũ cognitiõis q̃druplex 84 J
Medium accipi debet vt sapiens iudicabit
35 O/ 40 JX
Mediũ virtutis sic est inquirendũ 36 G
Mediũ virtutꝭ ẽ in certa latitudine 39 L
Mediocritas aurea tutissima est 51 P
Mediatores se offerentes pro pace plerũq;
ipsi perimuntur 8 X
Melius facere nõ semper tenet hõ 85 L
68 B/ 68 DEFG 70 FT
Melodie quatuor species 78 A
Membri pudendi erectionẽ quidã mentiũ
tur se passos nunq̃ fuisse 32 Z
Memento in missa institutum 90 C
Memẽto in missa q̃liter fieri debeat. 34. A
Memoratiua vis qualis sit 60 K
Memorãdi modi varij 99 T
Memorãdi artꝭ origo ⁊ ars. i. B/ 99 T
Melancolici timẽt etiã ĩ locꝭ lucidis. 73 L
Melãcolice passiões aliq̃ enumerãt. 19. R
Melancolice passiões vñ veniãt 20 XY
Melania offert. ccc. solidos heremite et nõ
aspicitur 78 A/ 37 K/ 36 Ꝯ
Mendacium multiplex 26 G
Mendacium peccatum est 31 T
Mentiri non licet ne destruatur fiducia so/
cietatis humane 32 Q
Mendacium fieri bene nõ põt 34 M
Mendacium officiosum admittunt quidaꝫ
greci Ibidem
In mendacijs delectari quia fallunt est ma/
licia diabolica 64 E
Mendicitas spiritualis 88 X/ de hac
Mendicitas spiritua (tractatus 75 L
lis fiat die festo 31 T/ 75 P
Mendicitas vera quid sit 37 B
Mendicantes ociosos mordet 74 D
Mendici personaꝫ assumpsit Jo. gerson in
sua oratione 74 Ꝯ
Mẽdicare spũaliter nõ erubescas 91 X
Mendicitas spiritualis sic fiat 84 Ꝯ/

Mendicabant spiritualiter (75 A O
omnes sancti 75 P
Mendicos inspicere vtile est ad compassio
nem ꝛc. 75 P
Mēdicoꝝ multe miserie enumerāt. 75. P
Mendicandi modi varij 75 O
Mēdicitas De hac 59 Q/ 68 C D
Mendicitas et ꝓprietas contendunt 10 O
Mēdicare eū qui de la (ii A B C D P
bore sibi ꝓuidere pōt licet cū circumstantijs
Mēdicās dicit q̄ solo titulo nata (62. F
lis necessitatꝭ accipit aliq̄d ab alio 68 C
Mendicātes quomodo possunt effici prela
ti salua mendicitate 68 C
Mens dicit virgo mater et filia 83 B
Mens quid sit 75 R/ Z
Mente vti quid sit 85 R
Mens a mene dicitur 86 A
Mens i sup̄mo vertice totius aīe 77 P
Mentis raptus quid sit et quot modis no
minetur 65 O/ 95 K
Mentalis etiā lex esse pōt 2 Q
Mens ꝛ spūs differūt. 95. B E D ꝛc.
Mens vñ dicat et quid sit 95 F
Mens nr̄a est dei capax ꝛ ꝑticeps 92 U
Mens humana vinea est 46 T
Mentē seip̄am deserere quid sit 86 L
Mēsa regū habeat canētes historias. 52 Q
Mēse due iter q̄s sedet aīa famelica. 76. H
Mercatorum regula 4 T
Mercatores ꝯspirātes dānādi sunt. 24. U
Mercatorū notabilis doctrina 32 S
Mercator assuescat ad vnū verbum vende
Merx quid sit. 35. J (re 32 S
Merces magna nobis ꝓmissa est 46 D
Mereri nemo potest salutem sine vita gra
tie 60 Z
Meritum vite eterne et boni temporalis ex
quibus actibus fiat 63 D supra gratia
Mereri et peccare venialiter an stent simul
88 B Infra peccatum
Meritis duobus speremus saluari 50 E
Meretrix ad restitutionem nō tenet. 35. M
Meretrices tolerantur 35 M y
Merx quid sit 35 J
Messyam futurum expectant iudei. 32 O
Messyam expectant iudei temporaliter re
gnaturum 94 K
Methaphisicales conceptus via nature sūt
priores conceptibus grāmatice et logice nō
aūtem via discipline 60 O
Methaphisica resoluit terminos omniū sci
entiarum 33 S
Methaphisci acutissimi nominum primi
impositores 94 H
Methaphoris ido vtunt p̄dicātes. 44. N
Methodica vel emperica sine ratiōe i medi
cinis admitti non debent 21 K
Metroꝝ vtilitas p̄sertim castoꝝ. 80 M
Metro apud veteres nihil seriosius. 87. T
Meum vel tuum vt aliquid dicatur depen
det ex lege positiua 35 R
Michael quis vt deus 94 T
Microcosmus est homo 89 Z/ 84 H
Microcosmi mutatio inducit mutationem
macrocosmi Notabile dictum 49 y
Microcosmus homo habet rationem pro re
gina 51 X
Militum regula 4 R
Miles hoc agat 52 y
Miles timet perdere famam 53 B
Minima q̄ negligit paulatī decidit. 50. B
Minimus vocabitur in regno celorū. i. nul
Minorennes ordinati formi (lus. 14. J
dabilem incidunt laqueum 43 S
Mirabilia deus per malos operatur Ideo
Mirabilia non sunt imitanda (44 A
sed admiranda 93 O
Miracula de his plura pulcra 44 A
Miracula iudeoꝝ christianoꝝ et paganoꝝ
Miraculoꝝ opator solus (plura 43 O
deus est ait aristoteles 43 K
Miracula fiebāt in p̄mitiua eccl̄ia. 53 P
Miracula ideo dicunt aliq̄ opatōes. 38 K
Miracula fiunt ad probādā sanctitatē faci
entes ea ꝛc. 39 A non tamen est signum
sufficiēs 6 R/ 19 P
Miracula raro fecerūt martyres in vita sed
confessores Ideo 39 A
Miracula fiūt ꝛ facta sunt ob mltas causas
Miracula q̄dā fieri sinit deꝰ circa (39 B
reliq̄as sctōꝝ ꝓpter eoꝝ gloriā 39 B
Miracula multa facta tp̄e legis et prophe
tarum enumerantur 36 C
Miracula antiqua quotidie spūaliter reno
uantur in ecclesia 39 C
Miracula ꝑ mariā ido q̄tidie fiunt 39 E
Miracula humilitati iuncta sunt signa san
ctitatis 42 J
Miracula facere donuꝫ est qd distribuit spi
ritussanctus ꝓut expediēs iudicat 1 U
Miracula faciunt reprobi 6 R/ 19. P
Miraculū pōt expectari vbi humana auxi
lia deficiūt. 6 Q/ 21 O/ 69 H
Miracula videndi curiositas plures fefel
lit 17 X/ 18 R/ 21 P/ 44 C

R ante J

Miracula faciēdo deus ordinē rerū non tur
Miraculis faciēdis quō se (bat. 49 P
sci ingesserint sine tentatiōe dei 19 X
Miraculū si pia vtilitate aut necessitate ca/
Miracula ostēdunt (reat reijciat 19 Z
hoiem esse oim naturaliū finem 20 E
Miracula hui⁹ tpis sunt suspecta tanq̄ mū
Miracula facere reue (di seneſcēt. 22. B
lationes habere/ne q̄s cupiat 70 A
Miraculū de paralitico narratur 43 Y
Miracula sigillū dei sunt 44 Ā
Miracula faciēti antixpo adherēs iude⁹ dā
Miracula nr̄o tpe sunt (nabik 44 B
incredulitatis et dānationis signa 44 B
Miracla etiā h̄ tpe fieri nō est cōtra dei ordi
Misse celebratio Plura (nationē. 53. P
de hoc 25 BL/ 37 R
Missam celebrare tenet̄ sacerdos 90 E
Missaz celebrās quō intēdere debeat. 90 E
Missam celebraturus deuotionē si non ha
beat non ideo abstineat 84 B
Missa quō valeat p plib⁹ aut vno 90 E
Missā celebrare i patēti loco bonū ē. 90 O
In missa sunt offerētes 90 O
Missam celebrās si pctī recordat q̄d agere
Missam audire dñicis (debeat 25 E
diebus obligatur quis 32 A
Missam celebrare in angulis nō bñdict⁹ rē
Missam celebrās nō sit (an liceat. 34. K
curiosus de valore eius inq̄rendo 34 A
In missa cogitatiōes supueniētes sic abigi
Misse defectibus quō oc (debēt 34 A
curri debeat De h̄ p'la notabilia. 34 AO
Missam celebrans excōmunicatū qualiter
vitare teneatur 14 R
Missam de tēpore aliquādo melius esset di
cere pro defuncto q̄ requiem 36 Z
Missam dicere debens p vnō si pro alio di/
xerit non satisfacit 36 T
Missam pro aliquo celebrans pōt alios ad
iungere in suis orationib⁹ Ibidem
Missa pro vno specialiter dicta q̄d valeat t
quantum deo notum est 36 T
Missam celebrare nemo scit an diguus sit.
37 R Supra eucharistiā
Misse celebrationem continuantes pecca/
torum occultissimoz̄ rememoramur. 37. R
Missam celebrare crebri⁹ melius est q̄ ab/
stinere a celebratiōe Ideo 37 T
Misse cantationē vetus fluxus minus im/
pedit q̄ nouus 38 J
Missam ieiunos audire conuenit 4 R
Misse totalis auditio est de obseruatōe sab
Missam ante primā nō cele (brati 43. D
bratur nisi in die natalis domini 43 A
Missam vnā dicendo nō absoluit̄ obligat⁹
De missa vide su (ad plures nisi rē. 78 B
pra in verbis celebrare et eucharistia
Misericordie opera 52 U
Misericordiā dei ecce quasi stultā et ludum
Misericordiā coseq̄ vo (puerilē. 77 J
lēs faciat misericordiam 85 A
Misericordia laudat̄ in prelato 7 ST
Circa misericordiam dei alique (8 LD
questiones ii Z
Misericordie opus est corripere peccatorez
Misericordia seu cōmiseratio cō/ (12 Ā
mouetur 12 T/ 18 T
De misericordia melius est redargui q̄ de
seueritate 67 D
Miseriarum ineuitabilium summa medici
na est oblīuio 81 D
Miserie multiplices seculorum 51 D
Miserie humane 75 L
Missū se dicēs de sua doceat missiōe. 18. D
Mititatē christi sequamur 51 B
Mitis fuit ihesus in dictis et factis 51 B
Mystice theologie cōpetentes consideratio
nes er dionisio 97 L
Mysticum absconditum dicitur 64 D
Mystica theologia in qua parte anime re/
ponitur 65 D
Mystica theologia describitur 65 LS
Vide infra theologia et supra ptemplatio.
Mixtio elementorum 83 D
Modestia quid sit 94 K
Modi dicēdi p se t p accidēs p se primo p se
secundo p se f̄m quod ip̄m in quo fundētur
Moises triplici policia pp̄lm rexit (60. R
aristocratica democratica et regali .i. T
Molliciei peccatum contingit sine pollutio
ne aliquando 32 Z/ 33 Ā
Molliciei peccatum contingit etiam ante
pubertatis annos 32 Z
Molliciei peccatum quidam non confiten
tur varijs de causis 33 Ā
Molliciei pctm̄ q̄liter elici possit a pueris
specialis tractatus 33 Ā
Molliciei nō ē q̄cūq̄ polluto diurna. 38 E
Monachus qū cellam exire debeat io D
Monachi quib⁹ studijs t cui doctori vaca/
Monachi quale debeat (re debeāt. 18 O
esse principale exercitiū 19 E
Monastice vite laus 55 P
Monastice vite pericula 55 Q
Monachus nō tenetur obedire plato i plu/

ribus q̃ꝫ in regula professus est 62 R
Monachꝰ quõ dicat̃ eẽ sine volũtate. 81 S
Monachus desinit esse monachus facta di
spensatiõe suo voto castitatis 37 Q
Monachi officium est orare 77 X
Monarcham supremam ponit aristoteles
deum esse 93 T
Monarchia vna esse debet in spũalibꝫ non
sic necesse est in ciuilibꝫ 2 A/ 52 L
Monas genuit monadem ⁊c. 76 Y
Monasterium ingrediens an possit habere
oculũ ad sustentationẽ corporalẽ 69 L
Monasteriũ artũ quid sit 34 4
Moneta aurea in quinqꝫ ꝓbatur sic et reue
Monetarum mutatio pec/ (latio 61 A
catum est aliquando 24 T
Monitio videt̃ esse inter preceptum et con/
Monocordum super ra (silium 63 A
tionem dominicam cõposuit 80 H
Mons contemplationis quomodo scandi
Mons in quem quili (possit 46 P J
bet sanctorum ascendit 46 P
Montes nobis fabricamus fantasticos vi/
De monte contemplatio (tioꝝ 46 S
nis specialis tractatus 73 Q
Montẽ ascẽdit ꝯtẽplatiuꝰ verꝰ 74 U
Montẽ imaginet̃ sibi ꝯtẽplatiuꝰ 75 E
Montanus hereticus 75 E
Mora duplex ꝯsensus ⁊ tꝑis 22 T
Morbũ incuratuꝫ relinquere licet ꝑm quos/
dã pro euitatione doloris nimij 39 P
Morales sciẽtie quare minus hñt certitudi
nis et mathematice plurimũ 60 A
Moꝝ correctio ad epos ⁊ ꝯciliũ ꝑtinet 12
Mores malos radicatos nõ tã ver/ (E L
bis q̃ꝫ factis extirpandos esse 6 L
Moralia ꝑcepta vtile fuit in literis sacrꝫ re/
peti 13 K/ 55 Q Uide infra ꝑcepta
Moralis certitudo qualis sit et quando suf
ficiat 4 H/ 56 B D B H
Morales sciẽtie sunt difficiles admodũ pro
pter circũstantias varias 56 L/ 78 H
Mores mali q̃ tolli nõ pñt mutent̃ in aliũ fi
nẽ ꝑ directionẽ intẽtõis. 59. B/ 62. Q/ 69
Moraliter bene agere potest non (E F
existens in gratia 60 7
Mores boni miro modo illuminãt 51 Y
Mores geras ita vt hoies sunt 37 A
Mores disce ab exterioribꝫ rebꝫ ⁊ opatiõibꝫ
Moralis actio suam habet vni (52 Q
tatem ⁊ continuationẽ 78 E
Morales materie magis resolute sunt ꝑ no
uos doctores q̃ꝫ ꝑ veteres 78 H
In moralibꝫ sufficit ꝓbabil̃ ꝯiectura. 88. K
Moris genꝰ ibi incipit vbi ꝑmo dominiuꝫ
Moralis scie quõ (volũtatꝫ iuenit̃. 29. S
inepti auditores sint iuuenes 34 X
Moralis certitudo sumẽda est grosse. 35 T
In moralibꝫ nimia subtilitas nõ sꝑ expedit
Mors de hac plura 37 M A (37 Y
Mors fratris regis francie coram cõcilio di
scuti petitur 12 P Q R
Post mortẽ aĩa mereri nõ põt sed noua quo
tidie cognitione perfici 16 M
Mors nature et ciuilis 12 7
Mortui aĩa si dicatur apparere petẽs suffra
Sup morte fra (giũ q̃d agendũ 69 J
tris ꝯsolatoriũ carmẽ ad fratrem 37 Q
Mors recogitãda est. 80. J/ 74. B/ 77. D
Mors bona contẽplatiuorum 49 S
In mortis articulo disputat quidam causi/
dicus 88 U
Mortẽ meditabat̃ Jo. de gerson 92 H
Moriendi ars 32 B
Moriẽti amici carnales ad memoriã nõ re/
ducant̃ neqꝫ nimia spes salutis corꝑalis de/
Morientes ignominiose te/ (tur 32 H
mere iudicandi non sint 34 B
In mortis articulo ponit̃ hõ triplicit̃. 37. A
Mortꝫ mẽoria supra modũ vtil̃ ido. 37. M
Moriẽs quilibet audit vocẽ xp̃i 37 A
In morte remissio plena ex tribꝫ dari potest
Mortꝫ ⁊ vite periculo licẽter nos (37 O
exponimus etiã pro tꝑalibus 39 K
Mortale pctm̃ est ꝑm augustinũ 34 T
Mortale peccatum aliquid esse non est leui
ter asserendum 35 T Infra peccatum
Mortale pctm̃ qñ sit actus aliq̃s 24 F
Motus triplex in corꝑibꝫ et intelligẽtijs cir
cularis obliqnus et rectꝰ 79 Q/ 95 T
Motus primo primi non sunt in ptãte no/
Motus primo primi nõ (stra 83 T X Y
sunt peccata 29 E S T
Motus primo primus ⁊ secũdo primus q̃d
sit 29 R/ 33 H
Motus primo primus q̃uis sit ĩ sensualita
te tñ ei non attribuitur Ideo 22 R
Motus secũdo primus est veniale pctm̃ nõ
Motꝰ sensualitatꝫ (mortale Ido. 29. T
sunt in ptãte nr̃a et non sunt 29 R
Sine motu sensualitatis vix põt aliq̃d pec/
catum mortale cõmitti 29 U
Motꝰ aĩe nihil ẽ nisi inclinatio aĩe 29 R
Motus anime dicunt̃ actꝰ viriũ appetitiua
rum non app̃hensiuarum 29 R
Motus anime triplex naturalis sensitiuus

et rationalis 29 R
Mulier cur nõ sit susceptibilis ordis. 51. P
Mulierum regula 4 S
Mulier amicta sole mysticat 5 T/ 10 D
12 D/ 94 Y
Mulierũ cũ viris familiaritas perniciosissi
ma 17 Z/ 19 T/ 58 H/ 70 R
Mulieribꝫ docẽdi officiũ interdictũ 18 H
Mulierẽ ꝯcupiscere qꝛ virgo qꝛ (42 X
honesta etiã si sit deformis / malicia est dia/
Mulier rixosa fumus (bolica. 64. S
et stillicidium quid sint 44 Q
Mulier quedã mortua ẽ deuotiõe. 49. S
Mulieri regulariter docere non permittitur
sed priuilegio 49 Z
Mulierum cohabitatio discipulis concede
batur non autem nobis 49 T
Mulier dicens letatus sum non incongrue
loquitur 25 A
Mulier de ornatu suo sciens alios scãdali/
zari qñ peccet et quando non 32 K
Mulierez inspicere de perse peccatum non
Mulieruz vsus debet esse cõ (est 38 D
munis ꝑm aliquos 38 A
Mulierum garrulitas 93 T
Multiloquia nocent cõtemplatiuo 18 X
Multitudinẽ quando (51 P/ 77 A
oporteat sequi quando non 9 E
Multitudo facit hoc ergo est licitum argu/
mentatio pessima 36 L
Mũdi ꝑpetuitas quare posita 54 Z
Mũdus totꝰ deriuatꝰ a deo reducit in eum
Mũdi vanitas ⁊ istabilitas. 7. X (66 R
Mũdanis delectatiõibꝫ interesse suadet dia
bolus et mala q̃ inde sequuntur 70 R
Mũdanoꝝ et spũaliũ diuersitas 90 Z
Mundani vnde exultent 93 Y
Mundum fuisse deo coeternum dixit plato
et aristoteles 25 A
Mundũ relinq̃re magna gratia est 72 P
Mũdus ꝯtẽnendus ẽ ⁊ fugiẽdus 72 Q
Mundani irrident deuotos ideo 73 Q
Munitur christianus sub iugo dñi ad oẽm
differentiam positionis 51 K
Murilegũ quidã se existimabat 73 L
Murmur 24 M
Musca de calice sic extrahenda est 34 A
Muscas cogitationum quidam sequuntur
sicut pueri papiliones 74 U
Muse tres postea dicte sũt nouẽ 78 A/
Musica laudatur 80 K (80 Q
Musica sic habuit ortum 78 M A
Musica congruit pueris 78 A
Musice multiplex distinctio Ibidem
Musica cordis 78 U
Musice subiectũ numerꝰ sonorus 78 X
Musica hẽt frasi thesim ⁊ ꝯbinatõez. 79 T
Musicã seculi deuoti nõ addiscãt 79 U
Musice spũalis/ars nõ est ficticiũ 79. S
Musica sensibilis habet agens passum me
dium sonus obiectum 80 A
Musicorum vasoruz multiplicitas propter
tres causas orta est 78 O
Musicoꝝ instrumẽtoꝝ noĩa varia. 78. S
Musica beatoꝝ hec est 46 B
Musica petulãs in eccl'ia rep̃hẽdit. 46. B
Muta peccata difficillime a quibusdam de
Mutantur regna et oĩa (tegũtur 40 Y
que in terris sunt 56 A
Mutuationis diffinitio 35 I
Mutuũ dãtes nihil inde sperãtes/dicunt q̃
dam cõsilium non p̃ceptum 35 M
Mutuũ date nihil inde sperãtes quõ intelli
In mutuo nullũ ꝓbabile du (git 35 A
bium põt vsuram excusare 36 C

Nabuchodono/
sor bouẽ se esse fantasiabat. 73 L
Nabuchodonosor figura exponi
Nardus dedit odorẽ 92 F (tur. 41. A
Nasci filiuz dei spũaliter in cordibꝫ nr̃is q̃d
Nascũt de bonis boni. 52. H (sit. 46. Z
Natales hoĩm dies quõ liceat celebrare 8
E/ 60 C/ 62 Q/ 69 F
Natiuitas christi triplex 59 X
Natiuitas ĩ vtero ⁊ ex vtero 25 O P
Natꝰ puer nutriat spũaliter septẽ nutricibus
Natura describit. 58. Z/ 95. D (46. Z
Naturã totã rectã esse qꝛ recta regula dei di/
Natura aut miraculo diui/ (rigit. 69. B
no causant oĩa/alias de diabolica pactione
opatio suspecta est 20 L/ 21 A H Q
Naturalia vt sanguis vpupe ꝑgamenũ vir
gineũ ⁊c. efficaciã nõ hñt ĩ magicis 21 R
Ex naturalibꝫ q̃s põt se disponere ad gratiã
et moraliter bñ agere 60 U Z T
Naturalis iurꝫ p̃ncipia sũt de lege diuina ꝓ/
Naturali impulsu in de (prie dicta. 61. P
um fert hõ ⁊ eum sup omĩa diligere posse vi/
detur 63 T
Naturalis iurꝫ p̃ncipia enumerant 4 B
Naturalibꝫ vtimur ꝓ fidei et caritatis supna
turalis inductiõe sed nõ p̃ncipaliter. 20. D
Naturalis inclinatio multũ iuuat ad contẽ/
Naturalis dei amor (plationẽ 65 Z
quomodo dici possit liber 97 S

Naturali ardore aliq̃ anhelãt ad celestia desi
deria Alij nec coacti Exemplũ de catellis ve
natoribus 98 H
Natura naturans et naturata 93 X
Nature et essentie supaddit̃ gratia 91 K
Natura est vis insita rebus ꝛc. 38 K
Nature ordo gr̃e subditus est 49 P Y
Naturales res modo doctrinali duabꝫ vijs
concipiuntur 60 R
Nauis est corpus nostrum 73 D
Necesse est rẽ dũ est esse 63 Z/ 95 E
Necessitas vrgẽs qñ sit vt quis ꝓpter hoc te/
neat̃ facere elemosynã spũalem 68 K
Necessitas duplex p̃cepti et sacramenti .i.
Necessitas legem non ha/ (N X/ 17 N
bet 3 L/ 4 G/ 6 M/ 9 S
Necessitas absoluta et cõdicionata 26 T
Necessitas vrgens tunc est 74 L
Necessitas facit anum currere 75 P
Negligẽtia est pctm̃ mortale tũc 24 L O
Negociat̃ iustus mirabiliter h̃ mõ 41 T
Ne q̃d nimis ꝛ similia 36 X/ 39 L
Nescientia et ignorãtia differunt 15 F
Neumata quid sint 79 Ɔ/ 80 C
Neuma significat spm̃ sanctum 80 C
Neutrales in scismate ab ordinarijs suis ex
pectãt absolutionẽ ĩ casibꝫ reseruatis 3 Z
Nicticorax solitario cõparatur 98 T
Nigra sum sed formosa 98 H
Nihil dicit̃ factũ sine verbo 93 F
Nimis mãdauit deus mandata sua quomo
do intelligitur 67 N
Ninus assyrioꝝ rex crudelis 53 K
Niuis species siue imago habet vim infrigi
dandi 73 L
Nobilitas quid est 94 Z/ 59 N
Nobilior creatura rationalis labilior et pro
nior est ad casum 40 T
Nobilitas de hac tractatꝰ specialis 52 E
Nobilitatꝫ in hoĩe sex sunt spẽs 52 H
Nobiles de iure sepe fiũt ꝑui de facto. 52 H
Nobilitas maxima est esse re ꝛ noĩe xp̃ianũ
Nobilitas est in dãnatꝫ. 52. K (52 H
Nobilitatꝫ vilipẽsio maxime aduersa est pa
Nobilitas microcosmi eius sal (ci 52 K
uat sanitatem 52 K
Nobilius est dare q̃ꝫ accipe 52 K
Nobilitas ꝑm theologos ꝛ philosophos cir
ca hoc attenditur 52 G
Nobilitas ꝑm opionẽ vulgi hec est. 52 G
Nobiles potẽtes quõ se hr̃e debeãt 4 R
Nocitura relinque 51 S
Nomen domini iesu gloriosum et propiti/
um 6 J/ 69 F
Nomen dñi oĩs qui inuocauerit saluus erit
Nomen alicuius ab angelo pre (6 K
dici quid significet 19 L
Noĩa dei triplici via sumunt̃ ꝑm dionisium
Noĩs dei cognitio triplex. 64. H (84. G
Nomen dei sanctum 84 R
De noĩe stultũ est cõtendere dũ de re querit̃.
Nomina vtendi multiplicitas (85 R
parit confusionem 85 Y
Pomẽ p̃mũ dei ẽ Qui ẽ. 94. L. supra deꝰ.
Nomen patris filius est in diuinis 26 A
Nomẽ dei primũ est bonũ. 49. H/ 72. T
Nomĩare deũ noĩe viliũ creaturaꝝ minꝰ ha
bet scandali ꝑm dionisium 87 J
Nomina plurima anime 86 B
Nomẽ dei inuanũ sumere quid sit 26 A
Nominum p̃mi impositores methaphisici
acutissimi 41 H
Nõ licet hoĩem esse sepe vt vult 94 B
Non est inuentus similis illi ꝛc. de quolibet
canitur hoc respectu 77 Y
Noticia amoris diuini q̃druplex Meridia/
na de se/ Meridiana secũda/ Matutina/ ve
spertina 69 T U/ 98 J
Noticia dei est nomẽ suum 84 H R
Noticia intuitiua generaliter ꝓprie et ꝓprijs/
Notificationis modus (sime 84 M
vnꝰ doctrinalis Aliꝰ experimẽtalis. 86. G
Notorium iuris et facti 14 B
Nouicius amor instruitur 99 Q R S
Nouicius defectuosus receptꝰ (T U X
an postea repelli possit 34 S
Nouicius feruor degenerat in teporem hoc
Nouicij magis onerant̃ la/ (mõ 51 B
boribus q̃ꝫ alij 72 C/ 78 H
Nouitas nouitatum 94 S
Nouus rex noua lex 89 X
Nouũ ꝛ solũ tale eternum est 89 X
Nouitas nisi arripetur male iret respublica
Nouos librorum compositores (35 D
necessariũ est ꝛ vtile q̃tidie assurgere 1 B
Noua et insolita referẽtibus non facile cre/
Noua volumina confici (datur 18 N
veteribus neglectis culpatur 18 T
Nox mysticatiões plerasq̃ꝫ habet 98 T
Nudũ crucifixũ caute meditare 71 M
Numerande non videntur sed ponderãde
sententie 12 X
Nũc dimittꝫ cãticũ symeonis metrice 58 T
Nuptarum regula 4 S
Nuptiarum in chana galilee mysticatio 9
T U ꝛc. 10 Z.

Circa nuptias illas q̃stiões multe 6 X
Nuptie allegorice morales ꝛ anagogice 9
Nuptiarũ spiritualium pluralgene (y Z
ra 78 P/ 79 Q/ 80 T
Nuptijs carnalibus hymeneus ꝓeesse fabu
latur gentilitas 79 A

O Affectum signi
ficat 99 R
Obdurationis cause 33 T
Obedientia sit constans hilaris vera et affe
ctuosa 50 O
Obediẽtia quare p̃cipiatur 56 B
Obediẽtialis motus 2 P/ 55 J
Obedit deus voci hominis 41 R
Obediẽdũ est pape dũ certus est Dũ scisma
est dubiũ põt fieri neutralitas. 3. Z/ 4. D E
Obediẽtia i casu pape subtrahi po/ (9. L
test. 3. O R/ 4. D/ 6. H/ 9. A L D
Obediẽtialis potẽtie foramen 91 Z
Obedire quomodo teneamur prelatis. 24
K 7/ 32 L/ 34 S
Obediẽtie voto tũc cõmittit mortale 34
Obedire iunior debet seniori i om/ (M
nib⁹ que nõ contra deũ sunt 34 M
Obediendum est etiã simplici et indocto p/
lato 37 S
Obedire debemus x̃po ꝓpter tria 40 F
Obediẽdũ nõ ẽ pncipi ꝓtra deum 52 y Z
Obediẽtia humilis decet eos etiã q̃ se pri/
uata lege moueri existimãt 17 X/ 18 D
Obediẽtia cõmendat. 19. B M/ 22. E 67
Obiectũ intellect⁹ 84 L (B J
Obĵcit se de⁹ intellectui creato libere. 91 E
Oblationes gallorum vel panis et similiu⁹
an sint supsticiose 20 L/ 69 D F
Obligatoria et insolubilia in quo fundẽtur
Obligatio preceptorum et iura (88 M
mentorum qualis sit 24 K
Obligatio vel pmissio in beneficijs põt nõ
impleri ex legitimis causis 36 Z
Obligatus alteri non põt rationabiliter se
reddere impotentẽ ad solvẽdũ 39 X
Obligatus alteri an religionem possit vo/
uere notabilis decisio 39 T
Obligatio mutua est inter curatum et paro
chianũ nõ auferibilis p papam 67 y
Obligari nos ad peccatum p statum nost⁹
quatuor vĩs intelligere possumus 70 T
Oblit⁹ penitẽtie pcm̃ item ꝓfiteri nõ tenet
Obliuio pcõr q̃ noxia sit. 33. E (34 R
Obliuiscentes preteritorum in anteriora
nos extendamus 7 P/ 10 J
Obseruatio cuius effectus aliter q̃ natura
liter vel diuino miraculo expectat de diabo/
lico pacto suspecta ẽ 20 L/ 21 A D Q
Obtrectatoribus an semp oporteat resistere.
Obumbratio quid sit 94 y
Occasiões pcõr quedã ꝓpique (70. T
quedã remote 27 J
Occasiões pcõr vitare nõ volẽs i statu sa/
lutis nõ est 32 A K P/ 39 T/ 40 Q
Occasiões luxurie nõ fugiẽs peccat 32 E
Occasionem qui dedit alĩs ad peccandum
non absoluatur nisi rẽ. 32 P
Nõ oẽs occasiões vitare oportet 32 K
Occasiõe peccãdi data difficile est nõ pecca
Occasionẽ luxurie quidã ne (re 34 D
daret se in facie lacerabat 39 P
Occasiones manifestas peccati nõ declinã
tes non censentur contriti 41 D
Occisio fratris regis francie p ducẽ burgũ/
die narratur et discutitur 13 L rẽ
Occidere nõ licet et qñ liceat. 24. T/ 26. D
Occisionis actus et non voluntas cur non
prohibeatur in lege 26 E
Occidere seipsum homĩ licet ſm stoicos et
Occidere se nemo lici/ (massiliẽsis. 35. O
te põt nisi ex dei dispẽsatiõe 39 D
Ocium malum est 59 P/ 48 D
Ocio bñ ꝛ inerter vti ꝓtingit 19 J
Ocium sanctum appetendum 24 D
Ociosorum defensio 93 O
Oĉj vitatio p̃cipuũ remediũ luxurie. 38. T
Ociositas sic vitãda est 71 Q
Ociũ specialiter inuenib⁹ piculosũ est ibidẽ
Oculus quid sit et q̃tuplex et de opatiõibus
eius plene et succincte 96 Q R rẽ
Oculi cordis nostri tres turbati sunt p pec/
catum ade 68 L
Oculi aie rationalis duo 66 X Z
Oculi ratõis quõ obtenebrẽt. 6. Q/ 9. D
Oculus tu⁹ si fuerit simplex exponit. 94. Y
Oculũ diabolus conatur eruere. 89. T/ 84
Oculus amoris 82 D (X
Occupatiões impediũt ꝓtẽplationẽ. 66. A
Occupatio indebita 51 D F
Occupatio ꝫ ociũ fiat cũ delectatiõe. 51 Q
Occupatio temperata aliquando est neces/
saria contemplatiuo 73 X
Occupantur mundani ꝛ contmplatiui sed
differenter valde 74 Q
Odium perfectum quid sit 12 J
Odium naturaliter inueteratur in ĩstis bo/
minibus 74 J
Offendẽ in vno oĩm reus est 41 V

Officium inuunctum quomodo quis renue re possit 34 S
Officiū eccl'iasticū q̄d sit. 24. B 56 H
Officia exteriora a religiosis cum diligētia exerceri debēt 71 J
Officiales monasteriorū puritatē cordis ba re non possunt ꝛc. 71 HJ
Officiales fideliter agētes sp orant 71 J
Officiū eccl'iasticū trifarie sumitur 36 H
Olozis instar stephanus parata morte can/ tat domine ꝛc. 94 R
Omissio repzessiōis illecebre 24 D
Omissio est pctīm et qñ non. 24. L/29. O
Omnes peccauerūt/et similes vniuersales sic intelligaant 47 X
Omnia cooperantur in bonum iustis boc declaratur 41 R Supza bonis
Omipotētissim⁹ ē tp̄ianus ꝓbat h. 41. M
Onus dñi quō sit leue declarat. 51. M su
Onus ꝛ iugū differūt. 51. L (pza tp̄s
Onera vndecim q̄b⁹ hoīes grauant 50. R
Oneramur multipliciter 85 A
Opatio q̄libet laudabilis est 79 J
O peratio bona/est regratiatozia p̄teritorū et meritozia futuroꝛ 50 O
Opatiōes infozmes/quō disponūt ad gratī/
Operis peccatum grauius (am 60 U q̄ ozis 22 M
Opera sequunt mortuos in dño nō p̄cedūt.
Opa magna diabolus aliquan (64 A do suader/aliq̄n dissuadet 70 HR
Opera nostra que debeam⁹ velle esse occul/ ta que manifesta 70 U
Opera nostra bona impedire vel peruerte/ re conatur diabolus 70 B
Opa trinitatis sunt indiuisa 83 R
Operis operati vis merito ꝓpzio opis et vo luntatis aliquid supaddit 90 S
Operib⁹ quibus vacare sit melius 34 O
Operā dare rei illicite quid sit 33 X
Opinio cōis vt sp poti⁹ est sequēda. 97. U
Opinionū diuersitas et nouitas tāta nocet eccl'esie 4 7/ 18 Y
Opinionū ramos pcurrere fine caret/36. H
Optatiui loco apud hebreos futurum indi catiui poni solet 2 Z
Oratio de h fmo. 49. A. Tractat⁹. 77. X
Oratio q̄d sit 49 B/ 65 D/ 76 B
Ofo mētalis acceptioz ē deo q̄ vocal. 37 A
In oratione pticularis recogitatio nocet ali quando Exemplū de boc 37 A
Oratio vocalis fm bernardū talis esse debz in psallendo 37 E/ 78 B
Oratiōis vocalis materia forma et finis q̄d sint 37 F/ 78 B
Orationem vocalez quādo q̄s repetere aut non teneatur 37 J/ 78 F
Orandum est in hac vita 37 A
Oratonis domum faciunt domum negocia tionis clerici hoc modo 40 K
Orare in tēplis melius ē regulariter. 40. L
Orant sancti p damnandis 45 E
Oratiōes nr̄as sancti cognoscunt 45. E
Oramus sanctos minozes ideo 45 E
Oratiōes sctōꝝ an sp exaudiant 45 E
Oratio nūci⁹ ē. 49. B. 76. U. 77. MR
Oratio auis est cū alis aia ꝛ plumis. 49 B
Orationis sex proprietates 49 L
Oratio multitudinis pcessionaliter et loca/ liter adunate efficacioz est 49 D
Oratio pueroꝝ baptizatoꝝ efficaax est. 49
Oratio p seipo ad satisfaciendū acce (D ptabilioz q̄ ꝛc. 49 E
De oratiōe plurimi errozes 49 F
Oratio efficacissimum remedium est aduer sus omnes insultus 49 F
Orādū ē ꝓtra sniam philosophoꝝ. 49. OI
Oratione quasi cathena nos ad deum tra/ himus 49 A
Orat p nobis filiꝰ ꝛ spūssanctus 50 E
Oratio p recognitiōe ꝓprie ꝺditōis. 52. L
Oratio complectens breuissime puncta no stre religionis christiane 52 T
Oratio quomodo semper quis possit 65 T / 71 J/ 75 D/ 77 D
O ratio perfecta idem est cum mystica theo logia 65 S
Orabo spū orabo ꝛ mēte 65 ST
Orationis laus et vtilitas 65 T
Orādū est sine fantasia h modo. 71. KL
Oratio hīs q̄tuoꝝ comites exaudit 6 K
Orans deum non debet ad hoc tps p cōstel lationes obseruare 20 K
Orans deum ne sit impatiens si non cito ex auditur 21 O
Orationem deo q̄ uis immutabili non fru stra fundi 55 J/ 82 E
Oratio vocalis q̄ articulata et alta esse de/ beat et cū q̄ deuotiōe 67 JL/78 EF
Orationem verbalē vtilē esse 67 LT
Orationes aliquas credere efficaces contra infirmitatem periculum vel p̄o p̄sentia ali/ cuius sancti in morte friuolū est 69 B
Orans non sentimenta sequatur sed spem si bi p̄figat in promissis dei 69 Y
Orationum immensa multitudo a diabolo

nonnunq̃ suadetur 70 D
Orantem confidētius de deo q̃ bonum sit
sperare nōnunq̃ facit diabolus 70 L
Orandus deus vel sancti non passim p tem
poralib⁹ sed p salute et medijs ad eā. 69. B
Orationē dominicam dicere pōt qui ire vin
dicte motus ꝓcipit et ei hoc displicet. 70. T
Ora-o dominica de hac specialis tractat⁹
27 Z 94 U
Oratio dominica non dirigitur ad psonam
patris tantum sed ad totā trinitatē. 27 Z
Oratio dominica sub similitudine cithare p
ponitur 73 M
Oratio dominica precipua est 75 O
Orationes dominice petitiones late dedu⁹
cuntur in oratione. 76. E F H q̃. 77. S
Orans sine attentione absoluit se a prece⁹
pto ecclesie 24 E/ 37 F
Orationis tempore conuerti cor ad deū ꝑm
verba et sensum orationis non est necessari⁹
um 24 O
Orans vt statim moriens euolet ad celum.
exauditur 34 B/ 32 B
Orare tenemur pro mortuis. 31. U/ 34. L
Oratio generaliter accipitur pro omni adiu
torio spūali quod triplex est 34 L
Orare pro viuis vel mortuis quid meli⁹ sit
34 E
Orans plus afficitur dum ad particularia
respicit 36 Y
Oratio aliquando feruentior est quādo nō
fit in particulari pro his aut illis personis.
37 A
Orationis vocalis attētio plura de hac. 37
Orando affectionē exercere iuxta li⁹ (F E
teram que profertur expedit propter quatu⁹
or causas 37 B
Orare p defunctis vtile est 72 R
Oratio contemplatiuorum multuz prodest
alijs 74 M (75 O
Orandum est sicut mendicus orat 74 O
Orans vtatur orationib⁹ anselmi et reibo⁹
rica diuina 75 A
Orans et deuotienem nō sentiēs nihilomi⁹
Oratio semp exaudit (nus merek. 75. D
nisi ꝓpter alterā triū causarum 75 M
Orādus est deus alio fine q̃ bō 75 H
Orari vult deus p sctōs suos Jbidem
Orandi difficultas ostenditur 75 Q
Orare disce a captiuis hoc modo 75 R
Oratio impedi⁹ta curis corpis 75 R S
Orantē deus aliquādo nō exaudit sed frigi⁹
dum et aridum dimittit Jdeo 75 T U
Oratio fiat studiose fructuose et sine fictio⁹
ne 75 X
Orationi importunitas non obest sed sup⁹
bia 75 X
Orādus q̃s sit/ q̃ hora/ quo loco 75 U
Orationē p nobis fieri ab alijs etiaz pueris
disponere debemus 75 Z
Orāti p alio nihil deperit 75 Z
Orans pro alio auditur qui pro se orās nō
exaudiretur 75 X (67 X
Orans peccator pro iusto exauditur 75. Z
Orare pro inuicem vtile est valde 75 Z
76 X 77 X
Oratio pro existentibus in purgatorio sem
per proficit 75 Z/ 76 X
Oratio in cōmuni cetu etiam peccatoruz fa⁹
cta efficacior est q̃ facta in priuato. 72 T
Oratio nomine ecclesie facta semper valet.
75 Z
Orare pro his debes 75 T
Orandi modi varij 75 O/ 76 A
Orat assidue qui bonū opus bñ feci. 75. O
Oratio nihil aliud est q̃ humilis et deuota
affectio 76 B
In oratione cur psalmi assumuntur ad rem
nihil ptinentes 76 A
Orans viginti modis in suis affectibus dis⁹
ponitur 76 B
Orandi modus in speciali ostendit. 76. D
Oratio ad ꝑncipium angelum 76 M
Orātes ominus fixe cū imaginatiōibus in
currunt plura damna 71 M
Oratio ad singulos choros āgelorz. 76. H
Oratio ad omnes sanctos 76 O
Oratio ad beatam virginem 76 P
Orare sanctos sine speciali instinctu nō pos⁹
semus 76 P/ 77 T
Orationem tuam esse exauditam ex hoc ac⁹
cipe signo 76 T
Oratio pro alijs viuis et mortuis 76 X
Oratio ad dominum iesum t mariā. 76. Y
Orare debemus p illis quorum labores mā
ducamus in ocio 77 L
Oratio sponse ad iesum sponsum 77 P
Orandi modus quolibet die per septima⁹
nam 77 R S
Orationis materia ampla sic inuenit 76
S Z
Oraturus prius profunde cogitet peccata
sua 77 T
Orare qui debeant 77 X Z
Orare pro quibus tenemur 77 X Z
Orare possumus tales sanctos 77 Y

Oratio addiscitur vsu continuo et exercitio
Oratio quid et quan (76 D/ 77 Z
tum valeat pro se aut p alijs 77 T
Oratio premiũ essentiale semp equale mere
tur pro quibuscunq; fiat 77 T
Orationis vocẽ habet tribulatio 77 J
Orationis continuatio fit actualiter virtua
liter aut solũ habitualiter. 77.J/78.E F
Orationes suas scrupulose quis nõ nume/
ret sed deo relinquat 78 A (78 E
Orãtis hũilitas maxime pficit in oratione
In oratiõib; alienis fiduciã habe 78 D
Oratio sit pura 78 D
Oratiõis octo motiua debẽt esse 78 D
Oratiõis directio necessaria ido et h modo
Oratio recta tũc est. 78.E (78 E
Oratiõis vocalis attẽtio q̃ req̃rat notabilis
Orans cogitat de (decisio 78 E F G
sella securus de asino 78 E
Orationũ vocaliũ multiplicatio impedit mi
rabiliter ꝯtẽplatiõi intẽdere volẽtes. 78.H
Orãs an alienã bonã meditationẽ admitte/
Oratio vocalis lauda (re debeat 78 G
biliter interdũ intermittitur 78 G
Oratio quedã p pctis dimittẽdis 78 K
De orãdo deũ p cõsideratiões fm decem di
ctiones versus ponunt 78 H
Orationẽ quidã ascribũt volũtati alij ratiõi
et sic concordantur 79 G
Orãs q̃ distrahit sic agat 80 C
Orãdi modus puocatiu⁹ ad lamẽtũ. 85.B
Oratio Quere Mendicitas (40 L
Oratoria pticularia vetabãt antiq̃ pres ido
Ordo quid est 89 P/ 55 U/ 2 T/
Ordinis sacramẽtũ de h. 25.L/ 27 M
13 P/ 63 X/ 67 B/69 A
Ordo caritatis est ordinẽ nõ suare. 89.Q
Ordinauit in me caritatẽ 89 P
Ordines sacros recipe volẽtes examinẽtur
Ordinati minorennes in (de his 43 J
borribilẽ laqueũ se inijciunt 47 S
Ordinis ꝛ iurisdictõis ptãs est in eccla. i. A
Ordines ꝯferunt ab oib; ꝛ solis epis. i. O/
Ordinibus sacris votum solẽne ca/ (3 F
stitatis adiunctũ est 63 R/ 67 T
Nihil est qd̃ texit ordine longum 12 F
Absq; ordĩe nihil alicubi pulcr ẽ. 99 L O
Ordinẽ rer de⁹ nõ turbat opando miracu/
Ordinarios an papã salubri (la 49 P
us sit instituere ministros ecclesiar ꝛc. i. T
20 Y/ 3 C/ 5 C G Q R/ 6 F
Ordinator si quo casu possit pecuniam rec
pere ab ordinato 62 Ji
Organa quid sint 78 S
Organa et carmina a multis nõ intelligunt
Organi et turbarum (in ecclesijs 79. J
cantica intelligere non oportet 37 F
Origenes castrauit se zelo castitatis non fm
Originale peccatum (scientiam 38 T
83 Z/ 28 L/ specialis tractatus
Originali iusticie supeminet gr̃a 83 L
Originalis peccati plura nomia 28 L
Originalis iusticia talis erat 51 Y
Originalis iusticia quid sit duplex opinio.
Originale peccatum animam fe (79 F
dauit 64 T
Oris custodia religiosis et sacerdotibus ma
xime oportuna 34 G
Ornatus in libris et paramentis ecclesiasti
cis nõ improbat i G/ 10 Y ii B
Orphei fabula mysticatur 65 A
Orphens mitigat furias 87 K
Ortiirrigui anime sancte 91 T
Os dei quid sit 82 A
Osculum oris dei quid sit. 97.T/98.B C
Osculum iesu triplex 81 T
Osculum anime multiplex 81 Z
Osculuz sacramentale dignius q̃ presentia
corporalis christi 81 J
Osculari crucem et reliquias 82 A
Osculari mulierem ex libidine peccatum est
29 L/ 31 T
Osus plenitudinẽ viciosam notat 95 D
Ostẽtare opa sua p monẽdis ad imitationẽ
alijs incautum est 70 U
Ouis ex figura lupi elicit inimiciciam Un/
de hoc sit 60 J
Oues spirituales plures patiuntur miseri/
Ouum semifotũ si frigescat (as 42 T
mox putrescit/sic q̃ a spũali cepto deficiũt ce
teris abominabiliores fiunt 98 Z
Ouum plenũ rore a sole sursum trahit 94
Oui vitellus restaurat humi (J/ 49.Q
dum radicale ꝛc. 39 B

Pabuluz anime

Patiẽtia facit (triplex 42 R
vt tibi nemo nocere possit. 72.H
Patiẽtia pfectum opus habet 55 X
Patiẽtia signũ bonũ nisi sit simulata 19
Patiẽtiã aliter phia ali (T/22.F/55.X
ter theologia suadet 55 X Y Z
Patiẽtia multũ cõmendat 57 D
Patiẽter ferre rer suar dãnũ cũ iob maioris
meriti est q̃ si erogasset pauperib; 63 J
patientia asinina 87 L

P ante N

Patientie inductiua 46 D
Patiētiā habe in tribulatōibꝫ iōo 76 Z
Patiētia sit tribulationis soror 76 Z
Patiēter ferēde sunt aduersitates seculi non vltro nobis infligende 22 F
Pactū implicitū vel explicitū cū demonibus
Pales dea pastor. 42. Q (q̄d sit. 21. D
Panis est omne quod reficit 89 Q
Inpanata est sapia incarnata. 88. R/89. T
Panē oram⁹ nob dari etiā repleti 27 D
Panis nr̄ cur dicat supsubstātialis. 27 D
Panis triplex/incipiētiū/pficiētiū ꝛ pfectoꝝ
Panē q̄tidianū da nob⁹ hodie. T (50. TUX
Panis triplex 7i T
Panis in mēsa adorādus nō est etiā cuꝫ hac conditione si sit consecratus 18 D
Panē q̄tidianū sibi dari petit ꝙ mō. 76. D
Papa nō solū pr̄ sꝫ ꝛ frater nr̄ est ideo frater ne pōt corripi 14 X/ 15 BLH
Papa i causis fidei an liceat appellare. 14
Papa q̄ iure ꝛ corā q̄ (XY rē. plene. 17. F
accusari et deponi possit 15 ABLD
Pape auctoritatē iura sup oēm aliā extollētia quō intelligāt. 2. HY/14. O/15. H. 62 D
Papa q̄l doctriaꝝ fidei examinator sit. 18. A
Papa varia dominia varijs iuribꝫ hēt ꝛ quō
Papa quō viuere de (differūt 62. DE
beat instruitur 7 JLX/ 8 A
Papa honorād⁹ ē ab eccl'a vniuersali. 10. U
Papa seruus seruorū dei vere 6 E/7 B
An papa scismatico facta an subsi (62 D
stant postea eo cedente 4 D/5 T
Papa claues ecclesie hēt sed principali⁹ eas
Papa maior sit an (hēt eccl'ia. 1. R/8. Q
eccl'ia ē q̄rere an ps maior sit an totū. 1. Y
Vbi papa ibi rhoma .1. Y
Papa repudiū potest dare ecclesie ꝛ ecclesia pape 1 Z/ 3 AKL/ 12 J/ 15 D
Ad papā maiores cause deduci debere/ videtur 1 7/ 14 O/ 18 A
Papa aliquā ptātem hēt a xpō. aliq̄ legibꝫ humanis 2 B/ 3 D/ 62 DE
Papa certꝫ casibꝫ a concilio iudicari pōt rē. 2 EFHD O/ 3 LD/ 4 J/ 14 XYZ 7 O/ 62 E
Papa eligi pōt multꝫ modis. 2. B/4. JD
Papa an babeat aliquam ptātem ad quam nulla alia ptās possit attingere 2 B
Papam esse est preceptum affirmatiuum. 2 D/ 3 L/ 6 P/ 15 A
Papa pōt adorari cultu dulie ꝛ dici sanctissimus etiā si sit nequissimus 2 D
Papa quā iurisdictionē hēt i tpalibꝫ 2 J
KLD/ 5 QR/ 4 D/ 5 U
In papa quāta sit plenitudo ptātis 2 D
Papa imediatā iurisdi/ (3. D/10. AB
ctionē hēt in oēs i casu necessitatis et euidentis vtilitatis 2 Y/ 3 L
Papa symoniā cōmittere pōt in collatōe bn̄
Papa nō solū p hereſ/ (ficioꝝ. 3. L/2. L
si sed p quolibet notorio crimine rē. deponi pōt. 3. EL/8. O/10. U/14. Z/15. B
Papa nō ipo facto desinit ee papa sꝫ p sniaꝫ 3. QR/4. D/5. J/10. U. 14. Z/62. B
Papa psumptus hereticꝰ pōt iuste deponi
Papa sine culpa nō tn̄ si/ (3 S/ 14 Z
ne cā deponi posset. 3. T/1. Z/8. O/15. D
Papā vnū solum esse oportet. 3. JU/15. A
Papa creditus in scismate dubio ligat et absoluit sibi adherētes 3 Z/ 5 T
Papa debet malle cedere Immo vitā suam ponere quā scādalizare ecclesiam 4 B/ 5 U/ 6 E/ 6 H/ 58 F
Papa legibꝫ diuinis et naturalibꝫ subijcit. conciliaribus et positiuis in vtilitatem ecclesie etiam deferre debet 4 J
Papa cedere tenet si tria ocurrāt 5 FU
Papa bn̄dictꝰ an accusandus erat an nō. 5
Papalis statꝰ q̄lis sit. 4. J. (D rē.
Papatꝰ nō est ordo sup sacerdotiū/ vel epatū
Papalē ꝛ sacerdotalē auctoritatē si (3 P
nō esset/ tota ecclesia/ instituere nō posset. 1. D/ 2 B/ 3 J/ 4 L/8 P/ 62 E
Papalis/ autoritas quō intelligat excepta in cōstitutionibꝫ cōciliarijs 2 E
Papalis autoritatꝫ vsum neq̄ restrīgi nimiū neq̄ laxari decet 3 L/ 6 Z
Pape determinatio nō ꝓpōderat determinationi ocliū generalis 3 D/ 12 J
Pape obediendū esse p̄ceptū est affirmatiuū obligās semp sed non pro semper 3 D
Pape bn̄dicti epla ad regē frācie ꝓficta. 9 J
Pape in certꝫ casibꝫ vi rē pōt resisti. 3. L/4
Pape obedientia subtrahi (D/6. H/9. L
pōt propter vnionē 5 P/ 9 L
Papā in casu occidere licet 24 T
Pape sunt oia bn̄ficia hoc modo 24 T
Pape ptās q̄l sit 25 L (ptēptu clauiū. 33 T
Pape mādato nō obedire aliqn̄ ptingit sine
Papā ee quēdē deum q̄dā stulti putāt. 33. T
Papa censet bn̄fe iura in scrinio pectoris sui 35 L
Papa non est dominus immediatus bonorū tēporalium p̄sertim laicorum 35 Y
Papa nō debet passim irritare leges ciuiles
Papa legibus suis positiuis vt ta/ (35 Y

les sunt non est subiectus 36 M
Paradisuz quidã hñt hic ⁊ ĩ futuro. 73 Ɔ
Paralisis varie cause 43 Y
Paralitici sum⁹ pulcra similitudo 44 T
Parate viam domini rectas facite semitas
eius 16 HJK
Parentum ad filios regula 4 S
Parentes vt succurrãt liberis eos nũq̃ libe/
ros esse volunt 72 L
De parentũ honoratiõe 24 T/ 26 L/
Perentes suos mendicare qui per (31 U
mittunt peccant 31 Ɔ
Parisienses articuli Uide supra Articulus
Parisiensiensis vniuersitas suos ad certam
regulã loqui iubet 3 B/ 18 F
Parisiensiũ vniuersitas cõmẽdatur 8 B
DE/ 12 BEL/ 18 Y/ 57 H
Parisieñ. vniuersitas corripitur 18 Y
Parisieñ. vniuersitas quomodo tractat q̃/
stiones fidei 13 B/ 17 Ɔ
Parisieñ. vniuersitas vt recipiat iacobitas
a se exclusos hortatur 18 T
Parisieñ. vniuersitatꝭ d̃solatio defleť. 57 A
Parisius fertur esse anulus ⁊ zona beate vir
gini a ioseph donata 58 F
Parochianus sacerdos fornicarius qñ vitã
dus videať a subditis 62 TUXY
Parochiani sic examinẽť a visitatore. 43 Q
Pars nostra deus est 46 D
Pars bonoꝝ et maloꝝ que sit 41 AP
Participatio meritorum 55 U
Particularia magis mouent 37 B
Particulares hominũ defectus in doctrinis
non semp expedit notificari 18 N
Particulares casus in peccatis nõ oẽs decla
rari possunt 63 E/ 69 L
Paruuli quõ sint ad xp̃m trahẽdi specialis
Paruulorum obsequia (tractat⁹ 34 U
gratiora sunt q̃ senum 34 X
Paruuli capatiores sunt doctrinarum salu/
Paruulos ne ꝯuertunť ad (briũ Ibidem
christũ quidã ideo impediunt 34 Z
Paruuli quare et quibꝫ modis ⁊ a quibꝫ ad
christum trahendi sunt 34 TƆ/ 35 A
Paruulo cuilibet necesse est semel totũ vite
sue decursuz ꝯfessori prudẽti recẽsere. 34 Ɔ
Paruulos docere et exhortari in cõfessione
oportet 35 LE/ 32 Ɔ/ 33 A
Paruuli mentiunť in confessione 35 A
Paruuloꝝ ꝯditio ẽ nihil facile celare. 35 D
Paruuli baptizati mens est vera imago tri/
nitatis ⁊ deo copulať et fruitur 85 Ɔ
Paruuli infideliũ an sint baptizãdi. 25 A
Passibilitas vtilis est bellantibus et vxora/
Passibilitas impedit anime (tis 84 B
contemplationem 84 B
De passiõibꝫ aĩe tractãdũ ẽ necessrio. 83 T
Passiões aĩe de his notabil' tractat⁹ 72. S
Passio diffinitiue q̃d sit. 72. ST/ 83 X
Passiões nõ solũ in sensibꝫ sed etiã in intelle
ctu in angelis ⁊ suo modo ĩ deo ponũt theo/
logi 98 B/ 73 B/ 79 L
Passiones quinq̃ gaudium dolor spes ti/
mor pietas/armoniã constituunt 97 H
Passiões aĩe multe ad tria ꝯcludunť. 69 B
Passiões vel affectões vñ oranť. 66. BH
Passionibus non dum liberi non in cantic
canticoꝝ sed in alijs exerceanť 10 X
Passiões iudiciũ ratõis ĩpediũt. 55. DN/
Passiões vehemẽtes quicq̃d sua (56 L
dent non preuio iudicio rationis habeatur
suspectũ 70 D/ 95 N/ 79 L
Passiões variãť ꝑm sãguis variã dispositio
Passio profundata est insa/ (nem 73 J
nia 73 MP/ 42 F
Passionum numerus ꝑm varios varie assi/
Passionibꝫ cõtra (gnať. 78. Z/87. KS
rijs tangebať mens augustini 79 E
Passionũ noĩa trãsferunť rationabiliter ad
affectiões volũtatis significandas 79 L
Passiões ĩ sapiẽtẽ cadere negãt stoici ⁊ q̃daz
anachorite. 79. L/83. T/72. Ɔ/ 73. B
Passionũ ablatio nõ est argumentũ religio/
si profectus 84 H
Passionũ edomatio affert. xij. fruct⁹. 84. L
Passiões ꝑm se nec laudabiles nec vitupe/
Passiões q̃tuor signi (rabiles sũt. 84 Ɔ
ficanť ꝑ erucam locustam ⁊c̃. 90 R
Passiones nisi fuerint edomite/homo pacẽ
non habebit 72 B
Passiõibꝫ in p̃ncipio resistendũ est 72 L
Passionẽ relinq̃t de⁹ in q̃libet re 72 T
Passio ꝑfectiua et defectiua 72 T
Passio quelibet insequitur cognitionem cõ
iunctam vel separataz 72 T
Passionũ oĩm numer⁹ ⁊ sufficiẽtia 72 X
Passiões oẽs in aĩalibꝫ brutis sunt bone et
pulcre 72 Z Supra affecus
Passiões ĩ viatoribꝫ sũt vt pl'imũ vitupabi/
Passiões ꝓ statu naťe ĩstitute (les. 72. T
Passiões/illusori (fuerũt oẽs pulcre. 72. Ɔ
as visiones inducunt 17 T/ 55 N
Passionibus agitatus et demoniacus nihil
differunt 34 Y
Passiões oẽs esse bonas dicebãt epicurei sz
aliter stoici et aristoteles 72 Ɔ

Passiones quando sint bone vel male mo/
raliter regula generalis 72 D
Passiones proueniunt aliquãdo a superio/
ri aliquando ab inferiori 73 A
Passionum primi motus tangunt rationez
in nõ in virtuosis 73 A
Passiões sex ponũt medici Ideo 73 B
Passionũ sensualiũ effect⁹ hi sunt 73 B
De passiõibus loquẽtes diuersimode cõcor
Passiones spirituales vnde (dat 73 B
cim numerantur 73 E
Passiones aĩales et spũales in hoc differunt
Passionũ spiritualium origines (73 E
duodecim 63 D E F rc.
Passio naturalis qñ sit peccatũ 24 L
Passionati homines quomodo euadãt la/
Passionẽ acerbis (queos diaboli. 69. D
simã sustinuit christus 25 Q
Passus est de⁹ pro salute nr̃a qđ ꝓ nob ip̃is
horresceremus pati 77 A
Passio christi q̃ acerba fuerit 15 R
Passionis xp̃i dies fuit dies tristicie et leti/
Pastor bonus aĩam suã tene (cie 98 D
tur ponere pro qualibet oue 6 E
Pastor cũ consecratur queritur ab eo an sci
at vtrunq; testamentum 42 U
Pastores aĩaꝝ ideo dicunt̃ p̃lati 42 S
Pastores q̃les sint in ecclesia 44 J
Pastor debet aĩam totã dare ꝓ ouib⁹. 42. R
Pascẽde sũt oues a p̃lat⁹ tripliciter 43 L
Pastoꝝ typo multa in cãticis canunt̃ ⁊ qua/
Pater dicit̃ de⁹ quorũdã cõ/ (re 98 J
muniter ꝓprie proprijssime 27 Z
Pater cuidã infanti effigiauit se i modo cru
Pater noster metrice decla (cifixi. 88 P
ratur 95 R S T U X
Pater noster exponitur 88 Q/ 92 T
In pater noster due vltime petitiões ad q̃d
Pater amorẽ cũ dilectiõe (referant̃. 64. A
ne dicit 65 y/ 66 B
Patres conscripti 12 D
Patris nostri dei/filij sumus. 76. E/37. A
Pr̃ ẽ fontal' plenitudo dinĩe essentie. 94 Q
Patibuli et cruc⁹ differẽtia que sit 25 Q
Patriã suaz nomĩari omnes audire delectat
Patrie afflictionem videre pe/ (46 L
na magna est 54 X
Patriarcharum duodecim genealogia my/
Patriarchaꝝ triũ nuptie (sticat̃ 92 y
triplicis matrimonij xp̃i typũ gerũt 10 y Z
Patrimonialia bona hñtes pñt (58 B
Patrini q̃ possint (bonis eccl'e vti 4 K
esse et ad quid teneantur 26 S
Pauciores quare saluentur 54 K
Pauli raptus extasis fuit 65 M
Paulus peccatorum primus 8 J/ 54
Q/ 61 H/ 56 D/ 40 T
Paul⁹ euãgeliũ ꝯtulit cũ eccĩa. 14. E P/22
Paul⁹ petro restitit ⁊ q̃re 6 B (K
Pauli dicta et psalmos nemo intelligit nisi
tẽtatus ꝑ insidias diaboli 64 B
Paul⁹ ꝓpter scãdalũ vitãdũ corp⁹ castigauit
Pauperꝝ regula 4 S (39 O
Pauperũ miseri ꝛs intueri vtile est 75 P
Pauꝑes grauant̃ miserabilit̃ a p̃lat⁹. 42. D
Pauperes non habentes vnde educarẽt ꝓ/
lem abstineant a coniugio 38 P
Pauperes iconomi verecundant̃ aliquãdo
ex superbia detestabili 75 X
Pauperes et debiles qui sint 50 F
Paupertas cõmendatur 23 E
Paupertas voluntaria defenditur ab impu
gnatoribus 23 X y Z
Paupertas est introrsus in animo 41 U
Pauꝑtas facit redire ad deum 50 F
Paupertatis votum in religioso indispensa
bile 23 B A Q
Pauꝑtas ficta quorũdã religiosoꝝ 36 S
Paupertas am ara tutissima nõ est/sed me/
diocritas aurea 51 P
Paupertas omnimoda non perfectio s3 ad
perfectionẽ via 67 P
Paupertatis omnimode stat⁹/ ꝑfectissimis
est similior sed an expedientior 62 F
Pax 55 T/ 56. L/ 94. Z/ 72. L M
Pax salutifera est finis policie ecclesiastice.
6 M A/ 8 A
Pax est ordinis tranquillitas 2 T/ 55
B 63 X/ 69 A
Pax in veritate consistit 4 J
Pax est bonum quod omnia appetunt 6
M A/ 7 O/ 9 M
Pax vera que sit 7 L (33 L
Pax quomodo querat̃ efficaciter 7 P Q
Pax per virtutes theologicas et quomodo
conquiratur 56 L
Pro pace propria aliquando expedit cedere
proprio iuri 31 X
Pax in mundo nõ est sed in deo 49 T
Pax cum vicijs et erroribus haberi non po/
test 45 M (bus 46 M
Pax vite contemplatiue comparatur pluri/
Pacez postula sicut pueri in scolis 76 Z
Pax conscientie tale bonum est q̃ ei aliđ cõ
parari nequit 74 O
Peccatũ originale est mors naturalis aĩe et
multa nomina habet 60 y/ 68 L
Peccatum originale de hoc plura 28 L

Peccatū actuale De hoc 28 W
Peccatum actuale ꝓtinet offensam reatum
Peccata capitalia septē (maculā 61 L
de his tractatus 28 P
Peccati mortalis diffinitio 28 W 92 H
in fine noīa plura et effectus plures
Pctm̄ mortale ex sola trāsgressiōe legꝫ diuīe
Pctā mortalia ne (ꝟsurgit 62. B K L
ꝙs facile asserat actꝰ aliqꝫ esse 62 O
Pctm̄ mortale et veniale quō differāt p cō/
parationē ad mozbū ⁊c. oñdit. 63. L W ⁊c.
Pctī mortalis et venialis distinctio a priori
Peccati moz. et ve. distinctio ex (63 F K
parte obiecti 29 H
De peccati morta. ⁊ veni. differentia spālis
Peccati venialis et moz. (tractatꝰ. 32. J
differētia sub typo regine 32 U
Pctm̄ mortale nō ꝓtrabit̄ qntūcūqꝫ sit eius
sensatio nisi sitꝰ ꝓsensus. 99 X/70. F T
De pctō suo an sit mortale dubitās quō se/
pe certus esse possit 70 E Z
Pctm̄ mortale semp tollit caritatē 19 T
Pctī mortal' ignominiā nulla creatura inteli
git sicut nec actus meritorū gloriā. 97 O
Pctī mortalis diuisiōes plures 28 O
Pctm̄ mortale an sine primo motu sensuali
tatis possit cōmitti. 29 U
De pctō mortali Vide etiā supra capitalia
Pctm̄ veniale diffinit 29 H in fine
Pctm̄ veniale de hoc plura 29 H
Peccatum veniale de se esset mortiferuz nisi
dei misericordia aliter decreuisset. 6. B L
Peccatū veniale a mortali nō intrinsece sed
respectu diuine imputatiōis distinguit 61
Peccatū veniale si deliberate ⁊ (B/63. K
ex cōsensu pficit an fiat mortale 61 B
Pctm̄ nullū est adeo veniale ꝙn fiat mor/
tale dū placet quō intelligitur 61 B
Pctm̄ veniale quō puniat̄ cū mortali in in/
Peccatū veniale an sit cōtra (ferno. 61. L
vel ꝓter ꝓceptū. 63. B L D H J. 69. L/
Pctā venialia mille. nunqꝫ fiunt (70 F
vnum mortale 63 D
Pctm̄ veniale triplex enumerat 63 B
Pctm̄ veniale cōfiteri nō oportet et quid sit
Peccatū veniale fit mortale q̄ (70 E F
tuor modis 28 P/29 O
Pctm̄ veniale est pctm̄ sicut accidens ens.
Peccatum veniale ex euētu ex (29 H
causa et genere 29 H
Pctm̄ veniale q̄re infra in veniali plura
Pctm̄ in spm̄sanctū De h tractatꝰ 29 K
Pctī in spm̄sanctū sex species 29 L W
Peccatū in spititūsanctum quō dicatur irre
Pctī ꝓtra naturā q̄tuor (missibile Ibidez
species 29 B De hoc plura 31 Z
Pctā cōtra naturā ex malicia sunt 64 E
Pctm̄ ꝓtra naturā inter ꝓiuges grauius est
Peccata aliena considerare quomo (31 Z
do liceat et quomodo non 70 P
Peccatum diffinit̄ et diuiditur 28 K
Peccatū pōt esse in nō habētibꝫ ratiōis vsuz
sed non demeritū 97 Y
Pctā spem plerūqꝫ solidāt 54 W
Peccata coopantur electis in bonū. 54 P
Peccatū vniꝰ nocet vniuersitati. 55. U/
Peccatū deletū per contritionē (56 H
punitur aliquando 56 H
Pctā cōmunitatū aut principū cōsultiꝰ ple/
rūqꝫ tolerant̄ q̄ꝫ puniri querant 5 T/ 9
F/ 56 A/ 62 X O
Peccatoꝝ dimissio duplex 10 K
Pctā viuaciter sentire effectꝰ est vini sapie.
Pctā quō defleāt scti 10 Q (10 L
Post peccatū hoīs gaudiū nouū ortū est qō
Pctm̄ iustificans (alias nō fuisset 6 X
alio iudicio punit̄ q̄ꝫ peccans 12 Y
Pctā purgant̄ p patientē tolerātiā quotidia
narū tribulationū occurrentiū 22 F
Sub pctō deus oīa conclusit 54 P
Pctā vincere nequiēs docetur 57 F
Pctm̄ oīe ꝓtra deū de sui conditiōe indu/
cit mortē eternā ⁊ ratiōes 61 A L
Pctm̄ quō sit finitū vel infinitum 61 L
Peccatū quō remittit̄ nō imputādo. 61. D
Pctī bitꝰ stat cū actu vtutꝫ oppositē. 63. D
Pctā ꝑterita fiūt btīs ad gl'am quō. 64 A
Ex pctis vel tētatiōibꝫ resurgēs exaltat̄. vij
donis spūssti ⁊ vtutibꝫ ⁊c. 64 D J
Per pctm̄ semel volēs desiderio satisfacere
vt id postea cesset errat 70 T
Pctī deletio an req̄rat dolorē corpalē. 70. Y
Peccati an eternā dānationē pati q̄s malit
interrogatus quō respōdebit 70 X
Peccati causa an deus sit 88 D
Pctoꝝ ad iuicē cōpatio km grauitatē. 24 F
Pctī actꝰ habitꝰ ⁊ reatꝰ differūt 28 W
Pctm̄ remanet aliqñ reatu trāsit actu ibidē
Peccati subiectū et origo 28 H
Pctī añcedentia subsequntia ⁊ concomitātia
Pctm̄ vnū dicit̄ maiꝰ alterō decē (28 H
Pctm̄ vnū ex alio nesciēs (modis Ibidē
Pctā sūt nō culpe ꝓmi motꝰ (mō 28. Q
Pctā qñ sint delectatiōes primi (29 R
motus ⁊c. Epilogus 30 D
Pctī radix superbia libido ⁊c. 28 Q
Peccata cordis oris et operis et omissionis
numerantur 31 O P

Peccata quanto tpe deflere oporteat. 34. A
Peccata sibi esse remissa nemo scit sed conij
cere potest hoc modo 34 M
Impeccabilis per naturaz nulla esse potest
creatura rationabilis 61 B
Peccata preterita recordari est tutum cuili/
Peccatorum recordatio est (bet 34 M
cōtra elationem Ibidem
Peccata sua aliqñ quis videre nō pmittit ex
demeritis precedentibus 37 R
Peccata preterita obliuioni debēt tradi hoc
Peccatis consuetis resi/ (modo 71 B
stendi modus 32 B
Peccatum est adeo voluotarium ꝛc. intelli/
gitur de actuali 37 U
Peccator in peccato manēs nihilominꝰ de/
bet opari bona Ideo 32 A
Cū peccantibus aliqñ fauorabilius agitur
Peccator vtrum se publicare te (36 S
neat De hoc plura notabilia 34 Q
Peccator sic clamet ad deum 52 Ɔ
Peccator desperare nō debet ob hoc qꝛ cre/
brius cadit sed faciat instar pueri cadentis.
Peccator rigorē vite suscipe pōt (71 O
q̄uis preuideat se ideo multo minus victu/
rum 39 M
Peccatores se primos christus et maria an
ex humilitate nominauerint 40 T
Peccator est alter ismael 41 X
Peccator q̄ male habeat pulcre deducitur.
Peccans omnis cuilibet iusto (42 A
iniuriatur hoc modo 41 U
Peccans in omnia peccat/quomodo h̄ pul
cre declaratur Ibidem
Peccator an possit aliquid moraliter bñ age
re 24 D/ 60 ZV/ 63 D
Peccator quomodo possit aliquod tpale bo
Peccator dicēs sym (num mereri 63 D
bolū non mentitur 25 A
Peccator est monstrum horrendum ingens
Peccatores fugiendi non sunt in (93 X
orationibus 75 T
Peccare potentia non est 78 K
Peculiū habere quid sit 23 B R
Pecunie obediunt omnia 53 J
Pro peccunia locata ad ostentationē pōt ali
quid recipi vltra sortem 36 F
In pecunia dominium et vsus rationabili/
ter distingui non possunt 35 A
Pelliceas tunicas fecit deus ade sic intelli/
Pena. i. 6 55 y (git 51 Z
Pena p veniali in inferno purgatorio ꝛ hoc
seculo alia est 31 M
Penarum ad mensuram vini pulcra com/
paratio 31 M
Penā soluere nō excusat semp 24 M
Pene sūt restringēde quō intelligēdū. 24 E
Penaꝝ institutio ē de iure positiuo. 51 Ɔ
Pena omis nō exterminatiua medicinalis
Pena pecuniaria ex/ (est 62 P X
ponat publice ad pios vsus 43 B
Pena maloꝝ triplex ɔtracta inflicta pmissa
Penā accipe a nō soluēte pecuniā (55. X
mutuatā licet hoc mō 35 R/ 36 F
Penna mysticat 66 P Q
Penne columbe sunt cōtēplando 49 Q
Penitētia de hac tractatꝰ 27 C De hac
Penitentia qualiter iniun (sermo. 41. D
genda 25 B/ 32 Ɔ/ 33 A
Penitentia est celanda 33 Ɔ
Penitentia leuis fructuosius iniungitur q̄
Penitentie iniunctio (grauis 33 O A
quādo fieri debeat 33 B
Penitētie sacr̄m hēt efficaciā in ficte accedē
tibus s̄m sanctam thomam 77 Ɔ
Penitētie iniūcte oblitꝰ an denuo teneat ɔfi
Penitētiā iniūctā nō cōplēs (teri 34 R
an teneat implere vel sufficiat cōfiteri. 34. R
Penitentiam explens in peccato mortali ite
rare non tenetur 35 F
Penitētiā puocāt eccl'ia material' ꝛ imagies
Pnīe tabula ē extēdēda. 43. J (ꝛc. 40. K
Penitētia est lotrix sagacissima 41 B
Penitētiā publicā p occultis fatuū est iniū/
Penitendū est crebro q̄ (gere 43 O
uis recidiues 45 M
Penitētia initiū est theologie mystice 65
Penitētie sacramentū nō (E/ 74 B
potest conferri nisi subdito .i. T/ 5 T
Penitens nō debet asserere se nunq̄ pecca/
turum sed propositum habere et diligentiaz
habere et nō velle peccare 20 T
Penitētes recipi debere 18 T
Penitētiā quotidianā iniūxit Jo. de gerson
Penitētiā puā iniūxit (sibi ɔfessis. 35. F
gerson exemplo guillermi parisieñ. 35 E
Per p̄positio quid dicat 65 P
Peregrini sumus hic 49 A
Perigrinoꝝ more q̄ sursum sunt q̄rere debe
Peregrini sumus omnes (mus 42 P
et deum offendimus 52 X
Perfectio xp̄iana ē dei dilectio. 42. L/ 75
Perfectiores carētes tētatiōe dolēt (A
Perfectum opponitur vano 99 K
Perfectionis euangelice culmen 10 J/
67 M A O ꝛc. U plene

Perfectū est qō suo fini ꝯiungit 23 L
Perfectiōis status describitur et diuidit in acquirēde ꝛ exercēde statū ꝛc. 67. UZ 68 B
Perfectio simpliciter et ꝑm quid 67 Z
Perfectū nolle fieri petīm est 68 H
Perfecti non semp implēt cōsilia ꝛpi actu 53
Perfectum fieri in quatu (animo. 67. P
or consistit 68 H
Perfectū opus segniter impletū minus est ꝙ imperfectiora strenue 68 H
Perfectio vera rationalis creature quid sit
Perfectionis summa cōsistit in (35 B
mansuetudine et humilitate 51 H
Periculum amans peribit in illo 35 T/ 24 B/ 51 P
Periculo pcī mortalis se exponere. 24 L
Pericula semp deuitare tutissimū est. 70. R
Peritis in arte credendum est 20 Ty/
Peritus in arte etiam non gra (21 L P
duatus quid possit 18 LB
Peritus in vna arte ne ꝑsumat ideo in alijs sibi peritiam arrogare 18 BL
Periurium multipliciter dicitur et quando peccatum 28 A/ 31 T
Periurium nullo casu licet 13 U
Permissio quadruplex 63 A
Perplexus in sumptione eucharistie habet egressum amplum 92 L
Perplexus nullus est simpliciter sed ꝑm q̄d ad tempus 24 L/ 30 T
Perplexitas sic contingit 30 y
Perplexitas sic vitanda est 32 Q
Perseuerantiam in bonis operibus prestat
Perseuerantia fortis con (deus 77 O
tēplatiuo necessaria est 74 TD
Persecutionē patiunt oēs scti 46 L
Persone in diuinis necessario sese communicant 54 Z
Persuadēdo tūc pdimus verba 41 OJ
Pertinax in errore quis censeatur 13 J/ 14 SU Plura 15 H
Petitiōes plati sint tibi iussiōes 49 K
Petrus in carcere moralizatur 87 UX
Petrus arroganter dixit (88 HOR
non te negabo 88 L
Petrus irreprehensibilis erat de venialī nō
Petri exemplum dicen (mortali 49 T
tis eri a me non approbatur 92 A
Petrus de palude fuit magr iurista ꝛ theologus 36 E/ 38 F
Petrus celestinus vidit i somnijs a sinū soluentem tributum ventris 37 J
Petri cameracēsis tria notabilia dicta. 35 J
Petri cameracen. cū reuerētia meminit. 46
Petrus de luna per articu (T/ 46 K
los cōuincit 15 AB/ ꝛc. plura
Petrus de luna vipera nuncupat 47 H
Petrus de luna quo die et anno depositus a papatu 57 F
Phariseus publicanū contempsit 86 F
Phariseorum triplex scelus 4 y
Philosophi ponunt spiritum procedentem ad cognitionē dei deficere et cadere in occasum quod reprobatum est per articulos parisien. 97 BJ
Philosophia quō tractet de deo 14 F/ 54 FT/ 55 HX/ 64 O/ 95 D
Philosophie partes 60 H
Philosophia vera 64 R
Philosophis nō cōmunicat sapientia ꝛpia
Philosophi vbi contradicūt (na 66 y
fidei non tenentur 20 R
Philosophi aliqui certitudinem posuerunt alīq nullam 56 B
Philosophie omnis origo quo ad subiectum 69 H
Phi biberunt vinū sine lacte 82 D
Philosophi duo vnus semper ridens alter semper plorans 85 L
Philosophie et theologie vtilitas 86 F
Philosophia non concedit reuelatiōes a patre luminum 86 X
Philosophie tres partes 89 B
Philosophie et theologie diuersitas capita
Philosophia theologie nō est (lis. 89. F
aduersa sed non ascendit ad eius altissima.
Philosophorum hominum gros (89 Z
si sensus/ et magnorum doctorum lapsus circa dei vnitatem 91 Q
Phi nō nihil veritatī speculati sūt. 92. H
Phus quidā deo regratiat de q̄tuor 50 Z
Philosophi in diuersas sectas de vsu mulierum partiti sunt 38 A
Philosophi amabāt veritatem magis vt lucentem q̄ vt corrigentem 38 T
Philosophi an fuerint fideles 45 7
Philocapti taliter sunt dispositi 74 D
Phisonomus socratem iudicat corruptorem puerorum 38 U
Picture amori nouicio conducunt. 99. S
Pictores ꝛ rethores Jo. ger. imitat. 93. B
Pietas quid sit 84 D/ 98 HA
Pietas fidei quid sit. 88. O. Vide. s. fides
Pietas cum sufficientia magnus questus est 91 H

Pietas multis modis accipitur 28 D
Pietatis donum Ibidem
Pietas fidei tria requirit 53 U
Pie opinabilia valēt ad exercitiū speculatio
Pignus quid sit. 35. J (nis 93 B
Pigricia est excutienda 72 B K
Pigrum et somnolētum de lecto surgere no
lentem pulcre describit 46 C
Pilatus pontius genere 25 Q
Pinguis vēter nō gignit sensuz tenuem. 51
Pisum paruum habet omnes nume/ (J
ros figuras et habitudiues 90 L
Pithagaras cōponebat motus suos ad cy/
Placens sibijpi vere hu (tharaz 87 K
milis non est 75 B
Placere hominib⁹ an q̄s aliqñ velle possit.
Planete quidaz maliuoli quidā (62 C
beniuoli dicuntur Ideo 73 H
Plenitudo ptātis eccl'astice q̄d sit. 2. B F y
Plenitudo ptātis ecclesiastice formaliter et
subiectiue est in papa 2 B F y
Plenitudo ptātis ecclesiastice finaliter et q̄
ad applicationem eius ⁊ vsus ei⁹ est in eccle
sia vel concilio 2 F y/ 3 M/ 5 U
Plenitudo potestatis ecclesiastice quāta sit
in papa 2 M/ 3 M/ 10 A B
Pluribus intētus minor est ad singula sen/
Poete ꝓphete habebant ⁊ (sus 74 Z
poesis ꝑ veritate sub methaphoris recipie/
batur 16 Q
Poli iure sunt oīa cōia ait augustin⁹. 41. Q
Policia quid sit et q̄ttuplex ⁊ descriptiones
2 T/ 3 D/ 61 X/ 93 y
Policia male recta q̄ttuplex ⁊ q̄re 2 U
Policia que sit optima 3 D/ 4 Z
Pollutio nocturna 31 Z
Pollutione etiā non existēte pctm̄ molliciei
De pollutiōe nocturna (cōtingit 32 Z
specialis tractatus 37 R
Pollutio nulla inchoata et perfecta in som/
no est peccatum 37 U
Pollutionis fluxus violēter coerceri non de
bet dū sentitur 37 U/ 38 J
Pollutio si placet peccatur Ibidem
Pollutio pōt ꝯtingere ex merito aliquando
Pollutionem quidam nunq̄ꝫ/qui (37 X
dam semper patiebatur Ibidem
Pollutus nō tenetur abstinere a celebratio/
ne vigītiquatuor horis sed pōt celebrare tali
ter qualificatus 37 Z/ 25 B (38. A
Pollutio diurna de hac specialis tractatus
Pollutionum origo moralis potius q̄ꝫ na/
turalis attendi debet 38 C
Pollutio diurna sic est vel non est peccatum
Pollutione etiam nulla sequente (38 C
quis grauius peccare pōt q̄ꝫ si adulteraretur
Pollutio sine consensu a celebra (38 F
tione de per se non impedit 38 F
Pollutus debet de consilio non de precepto
abstinere a celebratione Ibidem
Pollutiones sunt confitende et non nihili
pendende 38 B
Pollutio extorqueri non debet etiā ꝑ sanita
te consequenda ⁊c. 38 H
Pollutio si placeat quia exoneratiua est nō
peccatur ibidem
Polluunt nos plura 41 A O
Pompe prelatorū in seruis equis ⁊c. restrin
gantur 43 D
Populis hec tria necessaria sunt 48 P
Portionis superioris actus 86 A
Porphirius 25 T
Porphirius platonicus dicit demones ani
malia rationalia 93 S
Positiui canones hi sunt et ideo instituti.
51 T In fine
Posse obedientiale vel logicū 2 P
Potētie aīe nō distinguunt ab aīa 82 P
Scōm tres anime potentias sumit omnis
orandi materia 65 Z/ 66 B
Potestas quid sit 1 M
Potestas facti et iuris 1 X
Potestate publica fungentes q̄les esse debe
ant 56 L/ 55 O Q
Potestas ordinis an possit annihilari ꝑ de/
gradationem 3 P
Potestatis vsus inferiorum p̄latoruz pōt ꝑ
superiores ex causa limitari 4 L M
Ptās oīs a deo est sed nō equali iurisdictōe
In potestate nostra non est qui/ (63 T
bus visis tangamur 83 T X
Potestas vnde dicatur 33 P
Potestas ordinis ⁊ iurisdictionis 33 Q
Ptās clauiū vbi fundet et alia plura de hac
Potestas autoritatis excellentie ⁊ (33 C
ministerialis 43 Z
Ptās p̄latiōis manere pōt sine gr̄a 42 J
Practicus in arte prefertur solum speculati
Praxis quomodo attendat (uo 65 K
in intellectu speculatiuo 93 E
Preceptum quid sit 25 T
Preceptorum apud varios varia distinctio
Precepta decalogi quilibet tene/ (25 T
tur scire et intelligere 31 S
Precepta dei duplicia 32 J
Precepta superiorum transgredi qñ sit pec/

catum mortale 32 L
Precepta non obligāt vt fiant ad intētionē obligantis 36 D
Preceptoꝝ christi aliqñ forma verborū aliquādo finis solus attendi debet 34 T
Precepta dñi multa sunt et vnum 16 K
Precepta publica p̄ferat vnusquisq̄ voluntati ꝓprie quātūcūq̄ bona videat. 65.7/
Precepta decalogi sunt iurs (66 J M
naturalis et diuina lege repetita .ii. F J K
12 L O y / 13 D E J/ 15 J 55 ꝯ
56 H/ 61 O
Preceptū dñi lucidū. pacificum ⁊ dulce. 12.
Circa p̄ceptū nō occides. ix. asser/ (H L
tiones magistri iohānis parui 14 A Et
alie ii K L M N O R
Preceptis diuinis q̄re nō tā cupide obediāt hoīes sic̄ adinuētiōibꝫ ꝓprijs. 22. D/70. P
Precepta ⁊ ꝯsilia differūt. 23 D/ 67. S
Precepta an implere possimus non existentes in gratia 90 7/ 63 J
Precepta dei magna diligentia ꝑscrutanda sunt 61 J/ 68 H K
Preceptum hominis sup̄ intrinsecis actibꝫ imponi non potest 62 G/ 24 E
Preceptis ecclesie an satisfaciat qui non seruat intentionem ecclesie 62 H
Precepta diuina affirmatiua limitātur p̄ ecclesiā ad certū tempus ⁊c̄. et quomodo hoc liget 62 L/ 24 E
Preceptis paucis ꝯtētus deus licet potuerit plura exigere 62 P/ 70 y
Preceptū quodlibet quadruplicez latitudinē hēt ꝑm quas assignant̄ pctā mortalia ⁊ venialia 63 G H ⁊c̄. 69 L
Preceptoꝝ diuinorū obligatio maior est q̄ꝫ
In p̄ceptoruz impletiōe (votoꝝ. 67. S
consilia plerūq̄ implentur 68 H
Precepta legis diuine sola sufficiūt ad vitaz
Precepta affirmatiua obligāt ad (68 J
semper 24 E
Precepta decalogi exponuntur 24 Z
25 ꝯ et deinceps p̄ decem p̄cepta omne peccatum mortale ꝓhibetur 26 J
Sub p̄cepto cadit aliq̄d dupliciter. 27. F
Precepta decalogi enumerāt̄. 31. S. 52. T
Precepta decalogi ad quē articulū fidei pertineant 13 J
Circa p̄cepta varia erronee aliq̄ assertiones
Circa p̄ceptum non occides erro (13 T
nee assertiōes. 14. A/ii. K L M N O R ⁊c̄
Impugnatio iustificationis earum 12 S
T U X Y
Impugnatio illarū assertionū 13 A B
Cōclusio q̄drimēbris ꝯtra eas. 13 D H
Preceptores puerorum teneant. 13. regulas has 48 U
Precia rerum venaliū iusta lege possunt instituī p̄ legislatorem 35 O
Precia omnibus rebus esse imposita saluberrimū foret q̄ꝫuis difficile 35 O
Precium statutum p̄ denario annuo quindecim/licitum est 35 P Q
Predestinatus an sis noli querere si nō vis errare 88 T
Predestinauit hos deus alios presciuit et quare 54 K S/99 P
Utrum p̄destinatos nunc existentes in culpa plus amet deus q̄ꝫ prescitos nunc in gratia actuali existentes 99 P
Presciti ꝓpter electos sunt formati. 54 S
Prescientiam dei cogitans et timēs se forte damnandum quid aget 20 ꝯ
Predestinationis signa 76 S
Predicatorum ordinis fratres olim sub pena carceris carnes comedere non audebant 39 J
Predicator prius semitas suas rectas faciat quā alioꝝ viā paret 16 K
Predicator humilitatē difficile ꝑuat. i 6. R
Predicator superbus nō aperit os nisi multis auditoribus 35 D
Predicatores vocem clamosam habere debent 16 G
Predicat is etiā qui libros scribit i B
Predicare tenentur curati tenorē legis euāgelice maiores prelati de his reddere rationem 4 A/ 6 G
Predicationis officium magne dignitatis est sed onerosissimum. 6. S/68. J/42. U
Predicare euangeliuz omni creature an adhuc ligentur prelati 7 B/ 12 B
Predicandis prelatis auferendas diuicias
Predicandi necessitas incumbit (10 ꝯ
alicui multis plerūq̄ vrgētibus 12 B
Predicatio qualis esse debeat summarie dicitur 18 X
Predicatio efficacissima est que simplex est et humilis 22 E
Predicare propter vite sustentationem an aliquando liceat 62 ꝯ Contrarium dicitur in tractatu qui non videtur suꝰ. 30. R
Predicator attendere debet passionum origenes 73 K
Predicator vti debet sermonibus passionalibus hoc modo 73 O

Predicat contẽplatiuus opere deum esse su
per omnia diligendum 74 M
Predicatores quidam similes sunt fabrica/
toribus arche noe 77 F
Predicantiũ tẽtatio qualis sit 87 R
Predicationũ multiplicatio fit in laqueum
Predicatori addit pondus auto/ (87 R
ritatis operatio 93 M
Predicare nõ licet sp oẽm veritatem. 24. D
Predicare ꝓpter tpalia h̃ mõ pctm̃ ẽ. 32 K
Predicatio generalis cõtra carnalia quedã
Predicatio nõ (vitia nõ sufficit 32 T
est dimittenda propter subsannãtes 34 T
Predicatores hortari debẽt matres ꝑ puer
Predicator voluit esse (educãdis. 48. K
bernardus instar conche nõ canne 49 X
Predicationis verbuz multis datur, vel sub
trahitur ideo 50 H
Predicator subtrahat verbũ dei nolẽtibus
et odientibus audire 50 H/ 51 R
Predicator fugere debet sermones curiosos
Predicatores religiosi/alios reli/ (51 P
giosos nõ p̃dicãtes/ꝯtẽnere nõ debẽt. 71. J
Predicator castigare carnẽ debet q̃uis edo
mitam ꝓpter euitãdum scandalum 39 O
Predicatorum temperantia qualis esse de/
beat specialis tractatus 40 A
Predicare alta suadet superbia. caritas au/
tem cõmunia et vtilia 41 BC
Predicator somnolentus sic excitare debet.
Predicator dicens et non faciẽs (41. OI
cui comparetur 42 B
Predicatoribus dicentibus et nõ faciẽtib
quidam laici similes sunt 42 B
Predicatores pulcra mordẽt facecia. 42. R
Predicationis officium pretulit paulus et
apl̃i omnibus alijs 42 S
Predicationis officium annexum est cure
pastorali 42 S
Predicatiõis officium nemo exercere debet
nisi missus his modis 42 X
Predicatiõis officiũ hec exigit 42 U
Predicare mulieri nõ ꝑmittit 42 X
Predicare ꝯtra p̃latos i eoꝝ absentia nemo
Predicator nõ in vniuersa (debet. 42. y
li resideat sed singularia enumeret 46 D
Predicatorẽ aliquando inopem facit mate/
riarum copia 46 P
Predicator q̃ oĩa dicit nihil dicit 46 P
Predicatorib fiat sufficiẽs prouisio. 42. Z
Predicationuz auditores multiplices sunt
Predones animarum incauta (42 U
rum hi sunt 48 C
Preiudicium quid sit 12 U
Prelati debẽt eẽ ꝯtẽplatiui et actiui. 74. K
Prelati eccl̃ie infamari nõ debent 31 U
Prelatoꝝ tẽperantia q̃lis esse debeat specia
Prelat⁹ errãs in fide (lis tractat⁹. 40 A
nõ eo ipso est depositus. 42. J supra papa
Prelati hoc scire tenentur 42 T
Prelati tpalia ꝑ se et spũalia ꝑ alios curant
Prelati sunt lupi rapaces fal/ (42 LT
laces et voraces 42 T
Prelati fragalitatem seruẽt liberalẽ in fercu
lis et ceteris 43 C
Prelati sint speculatores pastores et ianito/
res 44 E
Prelatos acriter reprehẽdit theologiam de
spicientes 44 F Infra theologia
Prelati ad interiores actus nõ possunt sub/
ditos obligare 24 E/ 62 B
Prelato resistere in faciẽ aliqñ meritorium
Prelatoꝝ status est ꝑfectissim⁹ (est. 33. Z
et q̃re. 16. O/21. TU/67. CU
Prelati quib casib cedere possint ⁊ debeãt
statui suo. 3. K/4. B/5. F/6. O P/9 P
Prelati humiles esse debẽt quia sunt obliga
ti 4 H/ 6 E
Prelatoꝝ stat⁹ et regula 4 LM R
Prelatoꝝ fastus 4 Z 6 E
Prelatos timẽtes deũ ⁊c. p̃fici optimum est
sicut malos p̃fici pessimũ 6 F
Prelatus nõ sit auster⁹ peccãtib sed semper
pauidus 6 B/ 7 ST/ 8 D
Prelati ardua tractẽt facilia alijs cõmittant
Prelati explicitũ magis fidẽ tenẽ/ (7 Q
tur habere q̃ alij 14 P
Prelatos duces sequi nõ nobis ip̃is rit⁹ con/
fingere iubet lex xp̃i 22 C
Prelatoꝝ autoritatẽ euangelica ⁊ alia dicta
cõfirmãtia quõ intelligant. 62. A/63. ST
Prelati nõ plus iurisdictiõis hñt in subdi/
tos q̃ abbas in monachos 62 R
Prelati ad multa tenent ꝓpter incorrigibili/
tatem ppl̃i ad quoꝝ opposita alias teneren
tur 62 RX
Prelat⁹ multa insidiant ne bñ regãt. 55. O/
Prelati plus circa necessariã actio (9 F
nẽ quã volũtariã ꝯtẽplationẽ versent. 56 T
Prelati pollere debẽt cõsideratiõe 48 A
Prelatorum pericula 52 O
Prelati quidã curã gerũt de tpalibus solum
Prelati sic poterant motam auari (53 A
cie euitare 40 B
Prelatus nõ solũ põt sed aliqñ tenet in pub
lico dare elemosynas 40 B

Prelati in virtutibus non solidati magnis
perplexitatibus se inuoluunt 40 C
Prelatorꝫ pōpa non facit ad eorꝫ autoritatē
et honorē maiorē vt quidā dicūt 40 D
Prelatis p̄dicatoribꝫ et curatis necessaria ē
amplior vite austeritas 39 O
Prelati quidā neqꝫ dicūt neqꝫ faciūt. 40. A
In p̄lato triplex signū hūilitatis 40 X
Prelati ecclesiastici respectu p̄ceptorū diui/
norū sunt quidā expositores 24 E
Prelatus in inq̄sitiōe pure secretorum gra/
uiter peccat 34 Q
Prelatus quomodo p̄cipere possit vt se vel
alium quis accuset 34 Q
Prelato precipienti contra conscientiā sub/
diti an sit obediendum 30 T
Prelaturā in proximum nemo assumat nisi
vocatus 55 QRS/ 68 J
Prelaturam posse quidem licite desiderari
sed hodie suspectum esse hoc desideriū 55
R/ 68 J/ 69 L/ 24 R
Ad p̄laturā assumēdā q̄s cogit q̄tuor causis
Prelationis materia suffici/ (68 JK
ens est homo viator ꝛc. 42 J
Prelaturā q̄rens stulte facit 42 J
Prepositi subditis corporalia mīstrēt. sub/
diti deuotioni vacent 22 R
Prescriptio legittima tenet etiam apud de/
um 24 U/ 2 E/ 36 F
Presentia essentialis ꝛ intētionalis. 84. O
Presentia corp̄alis nō semp̄ vtilis. 18 S
Presumptio 87 Z
Presumptio peccatum 24 J
Presumptionem sic fuga 50 E
Presumptio cōnata cōsueuit esse iuuentuti
Premium duplex essentiale et ac/ (71 Q
cidentale 94 D/ 77 T
Premiū accidētale substātiale et cōsubstan/
Peruaricantes reputaui (tiale 46 P
omnes peccatores terre 97 T
Prima principia dicunt cōmunes animi cō
ceptiones ebdomades et prime impressio/
nes 60 A
Prima principia varie noīant 64 R
Primi motus nō sūt in ptāte nr̄a. 83. T X/
Primi motus sunt peccata eti/ (88 B
am in fatuis 24 D
Primorꝫ motuū sensualitas ꝛ p̄ncipiū ꝛ sub
Principē esse bonū virꝫ (iectū est. 29. R
difficile est Ideo cōpassione dignus est si er
ret 10 F M
Princeps pati debet legē quā tulit 6 D
Principes q̄uis mali. iuste sibi dominium
vendicant 58 O
Principis quō sint omnia 24 T
Principibꝫ maledictionez imprecantes val
de culpabiles sunt 49 F
Princeps puer sic instituatur 52 L
Principalia vitia octo significant p̄ octo gē
Principiū bonū laudat licet (tes 51 J
q̄nqꝫ successu frustret 6 O/ 7 U
Principijs morborꝫ obstādū. 11. J/ 13. E/ 72
Priuatio sub q̄ cognoscit deꝰ. 97. H (L
Priuilegiatū opꝰ ē misse celebratio. 37. S
Priuilegiatū opus quid sit 43 F
Priuilegiata op̄a hec sunt. 77 X T O
Priuilegiati in penitētialibꝫ nō dentur sine
Priuilegiatis faciliꝰ tollit p̄uile (cā. 1. P
giū q̄ ius illorꝫ quibus illud essentiali ordi/
ne competit 4 L
Priuilegiati ad q̄d sint instituti Quid face/
re debeant 4 P
Probabile 14 F B
Probrū nō apte probro diuiditur 38 Z
Processio in purificatōe btē v̄ginis habita
Processiōes cōmunes (mysticat. 11. S X
p̄sunt etiā facte p̄ quosdā p̄scitos 49 D
Procuratores causarum coerceantur ꝛ casti
gentur 43 A S
Proditio et p̄ditor quid sit 41 T
Proficiendi regula 97 QRS
Proficientes audiant 48 B
Profectus spūalis talis debet esse 72 F
Profitēdi modus in religione 71 A
Professio tunc nulla est q̄n ꝛc. 39 Z
Promissio stulta et infidelis deo displicet.
Propaginis obstacula (21 T/ 63 A
sunt detestanda propter tria 38 T
Prophete ita ꝯcordāt vt quod vnus dixit al
ter dixisse existimari possit 16 E B
Prophetas nō diuino spū locutos fuisse di
Prophete demonū (xerūt heretici. 25. T
possunt futura predicere 53 R
Prophete falsi ꝛ vere difficulter discernunt
Prophetia non fallit sed interpre (53 R
tationem a spiritu sancto recipit 19 U
Prophete nō habebāt sp̄ spm̄ p̄phetie. 19 O
Prophetas magicis artibꝫ p̄phetias vel mi/
Prophetātes fu (racl'a egisse error. 21. R
tura nō excludūt potētiā dei ī oppositū. 62
Propositiōes ꝯtrariantes expositio/ (J
nibus doctorum et vsui ecclesie damnantur
3 B/ 12 X/ 17 M
Propositio si ad vnū sensum sit vera ad plu
res falsa damnatur 12 X/ 14 D
Propositiones indefinite plerūqꝫ eq̄pollēt

P ante V

vniuersalibus 12 U/ 17 E
Propositum quid sit 64 U
Proprietas et mendicitas ꝓtēdūt. ii. AB
Proprietarios regule sancte augu (LD
stini reprobat 22 MN cē. plene
Proprietas scismata facit ⁊ vnanimitati ad
uersatur 22 PU/ 23 AU
Preprietari⁹ pcurator monasterij quō fiat.
Propriū sacerdotē quando nō (34 S
adiri oporteat 27 B
Propria inutiliter ꝓsumere pctm̄ est. 32. D
Propriis iudicijs inniti ex supbia est. 31. U
Prosper improbat stoicos dicētes in virtuo
sum passionem non cadere 73 B
Protestatio generalis aut ꝓditionalis circa
fidē vt si erro submitto cē. qđ opetur 12 O
13 O/ 14 M cē. plura 15 O
Prouide tibijpi 72 L
Proximum diligi sicut seipm̄ qđ sit. 70. Y
Prudētia de hac. 27 X (Supra diligere
Prudētibus credendum est etiā si nesciuerit
rationes incalūniabiles adducere 4 N
Prudētie nihil tā nocz sic̄ pcipitatio. 88. E
Prudētie semita rara et arta 90 O
Pruritus in corpe scalpēdo auget sic in libi
Pruritus i pudēdis ex (dinis vsu. 38. S
citat ex causa intrinseca ⁊ extrinseca. 38 B
Pruritus nō ois est libidinosus Ibidem
Prurit⁹ cuiusdā matrone romane sedari nō
Psalteriū qđ sit. 78. O (potuit Ibidem
Psalmos q̄re dauid ⁊ alij ꝓposuerit. 64. B
Psalteriū decacordū mysticum 73 A
Psalmodia⁊ multiplicatio in eccl̄ijs fit pro
Psalmos aliqñ (pter. xij. causas. 79 A
imptinētes vt vidz i oratiōez assumim⁹ 79
Illud psalmi Quāuis magna multi/ (B
tudo dulcedinis cē. exponit 82 R
Psalteriū cū cythara reparauit xps 94 T
Ptholome⁹ rex egypti biblyothecā quinq̄gi
ta miliū librorz habuit in de laude scriptorū
Pudor in cōfessiōe nō tot⁹ abijci pōt/nec vti
Pudēdi mēbri erectio cū (le est 35 E
renisu volūtatis pctm̄ nō est 38 E
Pugna cōtra vitia hoc modo 72 A
Puero maxima ꝺbēt reuerētia. 34. Y/97. Y
Pueroz efficax est oratio. 49. D/ 75 Z
Puer etiā vni⁹ diei hēt pctm̄ veniale 83. Z
38 E
Puer ad verba sugēda quō trahat 83 X
Pueri i statu iusticie originalis quales fuis/
Puerorū respōsio. 88. F (sent 83 Z
Pueri bene instituantur ab ineunte etate.
88 P/ 45 I/ 48 U
Puer noster iesus est 92 QR
Puer iesus nat⁹ in nob spūaliter sic nutriat
46 Z Supra iesus et christus
Puer duplex 95 U
Puerorū septem conditiones 92 U
Pueri apti ad susceptōez eucharistie. 25 L
Pueri triennes sentiūt pruritum 33 B
Pueri cū ācillis iacētes plerūq; peccāt. 32. T
Pueros solitarios iacere bonū est 33 B
Pueroz cet⁹ nō ē vilis portio eccl̄ie. 34. U
Puer momordit nasum patrj sui 45 K
Pueri sunt confestim scholis aut artificijs
tradendi Ideo 47 A
Pueri nō debent cedi verberib⁹ ⁊ an sigilla
tim vel in scholis erudiendi sint 48 U
Pueris nō fiāt picture turpes 78 U
Pueroz exēplis vtil̄ sepe xps Ideo. 71. M
Pueris ꝓmittēde sunt aliq̄ passiōes vitiose
Pueros innocētes nostri (ideo 73 O
generj orare possum⁹. 77. Y. s. baptizati
Pueros q̄ scādalizat reprehendit 79 I
Pueri ad ecclesiastica cātica mācipant ꝓpter
Pueri gratissima vi (bas ratiōes. 79. I
dei portio chori canentium 79 I
Pueri a parētib⁹ phibēdi sunt a tactu libidi
Pueroz multitudo debet esse (noso. 38. B
se moderata ſm aristotelem 38 T
Pueros superfluos esse necandos quidā di
Pueri aliqñ deteriorem mo/ (rerūt. 38 T
res trahunt in domicilijs parentum q̄s i pro
stibulis lenonum 43 E
Pueri nobiliū ꝓmouenk ad beneficia eccle/
Pueri sunt vt specula (siastica 44 N
Et docendi 45 N
Puellam nō decet equitare 53 S
Puella quidam equitauit in francia ducēs
exercitum 53 O
Pulcritudo quid sit 82 I/ 94 Z
Pulchritudo rex allicit ad amorē 47 O
Pulchritudo multiplex 82 O
Pulchritudo corpis nociua aliqñ. 38 O
Pulchritudo anime 82 K
Pulcritudo rex ꝺsiderāda ē ꝓpter tres fines
Pulcritudinē tuā cognosce. 91. T (82 U
Pulsat xps tripliciter 91 X
Puniunk errores efficacit dū nemini parcit
Puniri pl⁹ trālgressores legj hūane (3 A
q̄ diuīe puersuz videk. io. S/ 69. I/ 40 O
Pro puniēdis erroribꝰ ꝓsiderādus est locus
tps psona cē. io T/ ii N
Punitiones quas hic a deo sustinem⁹ vti/
les nob esse. 55. Y Z/ 56. A/ 57. AO
Punitiones populorum a deo multis ex cau

sis proueniunt 56 M A O
Punire seip̄m per mortem aut inediam ad
iussum iudicis an liceat 39 M
Purgatio ab īmūdicia ⁊ purgatio a priuata
Purgant̄ inequaliter (potētia 47 X
alij alijs a carnali tate ⁊c. 37 Y
Purificari solēniter nō permittantur haben
tes pueros ex cōcubinatu 43 O
Purgatorium habet solacium 80 S
Purgatorium christus in descensu ad infe/
ros forsan euacuauit 83 F
Pusillanimitas docetur supari 69 X. ⁊c.
Pusillanimitas quedā (70 A B C D
ad inobdientiā superbam imputat̄. 24 Q

Quadrige ami/
nadab 83 S/ 85 P
Questio per debet soluit̄ per non
Questiones q̄s diabolus hoī (facit. 6. C
plerumq; facit quō dissoluāt̄. 70. X/ 87. S
Questiōes ille infinite reijciende (88 C
Questiuncule notabiles (sunt 92 J
valde de diuersis 34 L ⁊c
Qui in verbis domini nō discretiue sed cau
saliter accipitur 50 P
Quies nō est in hoīe quantū ad oēs vires p̄
ter solā voluntatē quo ad amorē 98 O
Quies non ita haberi pōt ab his q̄ in admi
nistratiōe sunt sicut a priuatis 70 T
Quietem hr̄e esset quibusdā infern⁹. 74. K
Quietem sponse placere sponso decē signis
declaratur 98 Y

Radio recto per
reflectionē in se fortificato nature
directio comparatur 69 B
Radix omnis peccati dicit̄ supbia libido cu
Raptus quid (piditas et luxuria 28 P
sit. 48 E/ 58 A B/ 65 M/ 82 R S
Raptus supmentales in theologia mystica
Raptus supmen (nō sunt insani 97 J
tales nō sunt cū defectu corpis aut miraculo
aut clara intelligētia sed fiunt p defectū oīm
actuū intellectualiū affectualiū obiectalium
Raptus et absorptio spiritus dis (97 K
ferunt 81 M
Raptus vel extasio ideo dicitur 73 H
Rapit aliquando ratio imaginatiuam ⁊ spi
ritus rationem 73 M
Rapit̄ aīa hoc modo extra munndū. 74. Q
Raptum quendā sentiunt studentes picto/
res philosophi ⁊c. 74 Q
Ratio q̄d sit et eius duplex portio et nomi/
na 61 T/ 64 S/ 68 S/ 29 Q
Ratio rapitur 65 A
Ratiōis entia nō inutiliter ponunt̄ 18 R
Ratio hoīs nō debet captiuari sub melanco
lic; ⁊ supsticiosis psuasiōibus 20 M
Ratiōis iudiciū nullū impfectū ⁊ inualidū ī
nōnullis est ⁊ decipit̄ ⁊ q̄re. 55. C D E A
Rationis dictamen non obligat (38 A
nisi in prima lege stabiliatur 61 P
Ratio recta principaliter in deo participati
ue in creaturis ⁊ quottuplex sit 61 T
Ratio q̄nq; synderesis q̄nq; diuīa noīat̄. 61
Rationis oculi quibus obcecentur (T
6 Q/ 55 C A/ 61 Q/ 62 M
Ratiō.s supioris actus quis sit 68 A
Ratio portat voluntati lucernam vt videat
Ratio appetitui dominatur prin (88 B
cipatu despotico 90 J
Ratio ē regina ī microcosmo. 51. X/ 52. A
Rationē purā ⁊ integraz indiderat dn̄s hoī
Ratiōi oīa ꝯsonāt ī virtuoso ē diui (51. Y
nū verbū aristotelis. 49. Y/ 72. J/ 79. F
Ratio hēt suos quinq; sensus 45 Y
Ratiōis vsum pfectū pueri nō hn̄t ante. xiij
Ratio lesa ex indiscre (annū. 43. H/ 33. O
tione quid mali afferat 39 S
Ratio si nō rebellasset deo/ inferiora sibi nō
Ratiōis lesionē in subdi (rebellarēt. 38. S
tis cauere debent prelati 37 E
Ratio inferior vix pōt ad aliq̄d cōcurrere si/
Ratiōi supiori attribuit̄ (ne supiori. 29 T
ꝯsensus in actū. inferiori ī delectatōez. 29 T
Ratio inferior app̄hēdit aliqn̄ absolute. ali/
aliquando inquisitiue 29 T
Rationē superiorē/ nunq̄ sequit̄ mot⁹ respe
ctu inferioꝝ/ nisi deliberatus 29 T
Ratio cū diuidit̄ insuperiorē ⁊ inferiorē nō
distinguitur cōtra volūtatē. 29. J/ 30 H
Ratiōis actus ⁊ volūtatis sup se inuicem fe/
runtur 29 J
Ratiōis supioris est vltima sentētia 30 B
Ratio superior dicit̄ ꝯsentire in actū aliquā
do solū ideo q̄ non dissentit 30 H
Ratiōis iudicio volūtas sit ꝯformis. 32. L
Rationabilis existimatio que sit 34 S
Rationalis creatura q̄libet labilior est ad ca
sum ⁊ defectum quanto in naturalibus aut
etiā gratuitis fuerit ornatior 40 T
Rationalis et sensualis portiones ad inui/
cem colligantur hoc modo 73 A
Rationalis aliqn̄ dicit̄ deus 93 S
Rationalis anime vires que sint 29 Q
Ratio recta/ luxuriā ⁊ gulaz iudicat turpiora

Ubi est eadē ratio debet esse eadē iuris deci
sio Exponitur 35 U/ 36 D
Rebelliōis carnis ꝯtra spm̄ cām ph̄i nescie/
Reclusus q̄ vouit nō (rūt. 72. T/ 79 F
egredi tenet̄ egredi existēti in extrema neces/
sitate 39 G
Recreatōis hūane nc̄citas inde sumit̄. 72 T
Recidiuum pctōꝝ sic vitandū 33 B C
Recōciliatio loci sacri nō est necessaria pro/
pter concubitū matrimonialem 27 P
Rectores policiarum multas insidias pati/
untur qui minus bñ regant 55 O R
Recreatōis hūane nc̄citas inde sumit̄. 72 T
Redemptionē opatus est de⁹ non in quātū
potēs et sapiēs sed inquantū bon⁹ 25 P
Redēptio ꝓprie vexatiōis tūc locū hēt. 36 L
Redēptio eleuās ⁊ redēptio p̄seuerās 47
Redēptio hoīs a seculis abscō (X/47. S
dita nō ē ꝓducta a celestib⁹ influētijs. 20. E
Redditus ad vitā ⁊ similes ꝯtract⁹ de se non
sunt illiciti 24 U/ 35 S/ 36 F
Reddit⁹ cēsuales De his cas⁹ spālis. 35. Q
Redūdātia fit aliqñ viriū supioꝝ ī inferiores
Reficit nos xp̄s triplici pane 50 T (73 M
Reflexiuā potentiā hēt homo 92 O
Reflexū ad se amorē hō nō habeat 78 D
Reformatio quō fieri debeat specialis ſmo
Reformatiōis ecclesiastice cardo (42. Q
consistit in frequēti visitatione 43 K
Reformatio eccl̄ie debz a puerꝭ inchoari. 43
Reformatio ecclesie ꝑ concilium fie/ (P
ri quomodo possit 56 Z
Reformatiōe plurima indigētia numerant̄
Regere alios q̄ꝫ difficile (5 A B C D
sit soli experti nouerunt 55 R
Regnum quid sit 2 T
Regnū dei q̄t modis accipiat̄ 27 T
Regnum francie cōmendat 48 P
Regnoꝝ pene oīm subuersiones ex inconsi
deratione ꝓcesserunt 48 M
Regnuz quadruplex Supra te circa te In/
tra te Sub te 52 M
Regnū celoꝝ appellat̄ eccl̄ia militans 52
Regnū aīe habet regē consiliarios (M
Regnū frācie tri/ (et ſuos. 52. A/76. F
plicē statū hēt ꝑ tria lilia significatū. 52. A
Regni frācie an femina sit capax disputatur
Regnū frācoꝝ sic ꝯq̄situ ē. 53. D (53. C
Regnū aīe inuadūt septē capitalia vitia. 76
Regredi in deum non nisi creature ra (F
tionali proprie datum est 40 Q
Regula hūane volūtatis est duplex. 29. A
Regule patiuntur exceptionem 3 L
Regule viuēdi oīm fideliū 4 R S T
Regula etiaz si indefinite ponatur equipol/
let vniuersali 12 U
Regularib⁹ astricti disciplinis cum licentia
possunt vacare sancto ocio 93 Z
Relatio inter deum ⁊ creaturam 60 F
Relatiōes non distingui realiter a suis fun/
damētis 60 Q
Religiosorum regula summatim 4 R
Religiosus instruit̄ in pace obedire ⁊ facere
q̄ sibi incumbūt 19 A B C D E H
Religiosi sic̄ ī mulieres oculos figere nō de
bēt/sic nec manu ꝓpriū contrectare 27 Q
Religiosi reliq̄re debēt ⁊ possessiōes ⁊ volū/
Religiosi nō obſuā/ (tatē habēdi. 22. A
tes regulā/nō merēt̄ de bonis fundatoꝝ nu/
Religiosoꝝ statum esse ꝑfe (triri. 23. B
ctū dicit̄ ī tractatu q̄ nō vidr̄ cācellarij. 23. C
Religiosos ꝓpriū hr̄e nō debere. ꝓbat̄ ꝑ ius
diuinū ⁊ canonicū 23 D E F G H
Religiosus ꝓprietari⁹ pl⁹ peccat q̄ꝫ abijciēs
Religiosuz an a vitio pro/ (habitū. 23. L
prietatꝭ excuset traditio clauiū singulis ānis
Religiosos affectare nō debz (p̄lato. 23. R
freq̄ntē amicoꝝ carnaliū visitatiōem. 23 U
Religiosis exercitia actiua q̄re imponantur
Religiosi quō possint p̄laturas (67. D
assumere sine violatiōe voti pauꝑtatꝭ ⁊ obe
Religiosi magnā cām hñt (diētie. 68. C
recurrēdi ad deū pro auxilio 69 H
Religiosi virtutes suas ita tenent̄ p̄lato in/
terroganti reuelare sicut vitia 69 K
Religiosoꝝ ꝯstitutiōes ⁊ regula nō semper
obligant ad mortale 63 M N O P
Religiosoruz status quid addat super statuz
aliorum christianorum 63 Q
Religiosoꝝ status q̄lis sit 65 T Ꝯ
Religiosi teneant vniformitatē quantū pos
Religiosi ⁊ rurales (sibile fuerit 37 D
diutius viuunt Ideo 39 P
Religiosi in terra hollādie gelrie ⁊ brabātie
succedūt parētibus 39 Ꝯ
Religiosi quidā abutuntur officio predica
tionis hoc modo 42 Y
Religiosi in his essent reformādi 42 Ꝯ
Religiosorū abusiones quatuor 51 B
Religiosus simul colit deū et idola 51 D
Religiosorū ꝓcuratores in tēporalib⁹. quō
se habere debeant docent̄ 71 G
Religiosus aperiat superiori omnes necessi
tates suas 72 D
Religiosorum tentatio 72 P
Religiosi grauant nouicios rationabiliter
ideo 78 H
Religio anthonomatice religio xp̄iana ad

q̃d obliget 2i SUy/ 67 B/ 71 D
Religiões facticie nec necessarie, nec sũt sta/
tus pfectionis nisi acquirende 2i TU/
67 Ux/ 68 AL
Religiões facticie quare dicantur 68 B
Religionũ instituẽdaz ꝓncipalis cã. 56. D
Religio pfecta q̃d sit z quõ ꝓtrahaf ex vsu lo
Religionũ facticiaz q̃ de (quẽtiũ. 67. B
beat dici scola maioris pfectiõis 67 L
Religionũ ꝓsidẽtes q̃ discretiõe caritate z cu
ra esse debeãt in suos 67 FBD
In religionũ votz papa dispẽsare pt. 67. L
In religiõibus pueri adolescẽtes imperfecti
assumi possunt vt pficiantur 67 x
Religionuz votis vt quis se subñciat potest
bene et male suaderi 67 B
Religio bñ instituta nõ omnes ad paria ob/
ligat 66 B/ 67 E
Religionis onera z preconia ponũtur 87
Religionẽ ingredi ad primã (OJAD
spirationem stultum est dicere 24 K
Religionis votum triplex assumitur contra
triplicem solicitudinem 36 S
Religiones penitz lapsas deplorat. 36 S
Religionibus exemptz necessaria est lata dis/
pensandi autoritas a papa 36 Z
Religiões antiq̃ nõ reperiunt hre expssam
approbationẽ sedis appostolice 39 D
Religiões institute sunt ꝓcipue ad satisfaciẽ
dũ p pctis fundatoz et aliorum 39 A
Religio semel lapsa nũq̃z aut vix reparari po
Religiõis rector sic moderet (test. 39 Q
abstinentiam subditorum 39 S
Religionẽ intrare an ei liceat qui grauatus
est debitis de hoc notabilis decisio 39 T
Religionã pfiteri nõ põt ratiocinijs publicz
Religionẽ posse intrare (obligat. 39. U
obligatum alteri dicit Sanctus thomas cõ
tra sententiam aliorum 39 y
Religiosus adhuc obligatus alteri tenet la
borare manibus vt soluat 39 y
Religio admittens obligatum alteri ratione
pecunie mutuate vel furti tenetur ad soluen
dum pro eo 39 Z
Religionẽ ficte vouens vt defraudet credito
Religiõis scola ad inflã (res sic agat. 39 Z
mationẽ affectus instituta est 48 B
Religionẽ hoc intẽdere debet . 48 B
Religionem disce a boue 50 D
Religiõis onus difficilimũ est ꝓtinuati can
tus repetitio 79 A (plere velit 79. Q
Religionẽ nullus intret nisi ei⁹ instituta cõ/
Religio que sit aptior ꝓtẽplationi 49 E
Reliquiaz veneratio de hac 53 U
Remediũ generale p ecclesiasticis q̃ ad obli
gatiões spũaliũ pro tãporalibus 37 D
Remedia cõtra luxuriam 38 U
Reo fouẽdũ ẽ cũ iura fuerit obscura. 47 T
Repetit de⁹ scripturã sacrã his modis. 73. E
Repletio spũs dñi triplex scilicet sufficientie
abundantie et redundantie 49 K
Requies animoz z aiaz quid sit 51 L
Requies secũda animarum talis erit. 51. Q
Res tm̃ valet q̃ntũ vẽdi põt. 35. S/36. D
Res oẽs amorẽ naturalẽ hñt non aũt cogni
tionem aut delectationem 66 U
Res ois tm̃ amabilis est quantum deo pla
Res duplicẽ ordinem hñt (cuit 99 P
vnũ ad deum alterum ad se 95 D
Respublica nõ regit p si 2 E/ 9 D
Reseruatiões tot casuuz z bñficioz 2 H
Reseruatio casuũ de (3. L/4. HO/6. F
hac specialis tractatus 33 AO/ 41 B
Reseruatio casuũ non fiat p paruulis et mu
lieribus 32 TD 43 JR
Reseruabant olim sola pctã publica. 33 O
Reseruatio casuũ nõ fiat nisi in grauib⁹ cul
Reseruare casum de pollutiõe (pis. 33. E
diurna stultũ est aliquomodo 38 E
Reseruatio casuũ i synodalib⁹ epi cameracẽ.
Respicit hoiez de⁹ trib⁹ modis. 94. y (43 R
Respõdẽdi modus xpiano cautissim⁹. 88 B
Restitutio 24 T/ 39 U
Restitutionẽ fieri spoliatis non est iuris na
turalis aut diuini Jdeo sepe nõ fit 4 L
Restituere an teneaf vsurarius 35 H
Restituere an teneaf defraudãs citra mediũ
Restituere debẽs decẽ ali (iusti pcij. 35 S
q̃ citi⁹ daret centũ titulo fundatiõis. 37. D
Restitutiões certas qui debẽt nõ se absoluũt
per fundatiões secus de incertis 37 D
Restituere an teneaf eccliastic⁹ male dispen
sans bona eccliastica aut suo bñficio nõ de/
Restituere tenef dãni (seruiẽs 40 EJ
ficans alium hoc modo 31 y
Restitutionẽ nõ statim faciẽs nihilominus
Resuscitati iusti tpe (absoluif b mõ. 39 U
passiõis xpi q̃lia corpa habuerũt 83 F
Resurrectõez nr̃am negare est xpi quodãmo
do negare resurrectionem 25 R
Resurrectio mortuoz b mõ fit. 25. U (A
Resurrectõis xpi ẽtitudo vigor z valor. 42
Resurrectiõis misteriũ erigit aios nr̃os. 42
Resurgere p se a pcto nemo pt. 71. D (D
Rethorice tres partes 85 LE
Rethorica diuina guilhelmi parisien. 85
Rethorica ars sine vsu et in (B/ 46 B
genij viuacitate non sufficit 80 A

Absq; rethorica q̃dã aptissie loquũt. 80. A
Rethorica logica est necessaria ad scientias
morales 18 B/ 16 O/ 17 D
Retinere aliena qñ sit pctm̃. 31 C/ 32 O
Retractare maledicta nõ ẽ o ꝓbriũ. 22. E
Reuelatio obligat ad credendũ 14 E
Reuelationi contra precepta dei non credit
nisi de ea doceatur 12 T/ 19 U
Reuelatio q̃ p̃sumat vera aut falsa 17 R
S T ꝛc. plene/ 19 L M plene 20 B
Reuelatio comites habeat moysen et helyaz
In reuelatiõibus appa/ (17 U/ 18 E
rentibus due cautele 17 Y/ 19 O
Reuelatiões aliq̃ fatue narrãt. 19. M N Z
Reuelationẽ propheticam si quis sibi dicat
fieri quid agendum 19 M U
Reuelatio probari debet sicut moneta 19
N O P Q R S T U/ 20 B
Reuelationes sibi factas qñ q̃s debeat ma/
Reuelatiões eidẽ nũc (nifestare 19 O
vere nũc false obueniunt 19 C
In reuelatiõibus discernendis non est pre/
cipitanda sententia 20 B
Reuelatio ĩ somnis quõ vera veniat. 58. C
Reuela secretum alterius in confessione si/
cut tibi velles fieri 34 P
Reuocatio erroꝝ q̃lis eẽ debeat. 14. M N/
Rex legere debet ꝛ libros hr̃e. 52. P (ꝛc. R
Rex francorum solo tactu curat quandaz in
firmitatem Ideo 53 D
De regib; frãcie et anglie 43 H L ꝛc.
Reges dominantur populis etiam alterius
Reges in magno constitu/ (lingue. 53. D
untur periculo 52 O
Regi francorum clodoueo missum est liliuz
cum ampulla 53 D
Rex debz esse ꝯsideratiuꝰ qd̃ ꝓbat. 48. M
Rex romanorum contemplatiuus fuit. 49
X Infra Sigismundus
Reges iuste possunt regna possidere licz sint
peccatores 3 R
Reges quare fuerint instituti 2 B
Regis francie epistole pars ad concilium su
per occisiõe fratris sui 12 R
Richardus laudatur 84 T
Richardi liber de. xij. patriarchis ꝛ de cõtẽ/
platione subtilis est 74 R/ 92 K
Richardus semp quidã ph̃s. 85. L/ 42. C
Rigor disciplĩe ꝟuãdꝰ ẽ. 2. E/ 4. H/ 67. H
Rixas damnat 8 Z
Romana ecclesia quid sit .i. Y
Romana curia q̃lis eẽ d̃beret ꝛ q̃lis sit. 6. F
Romana ecclesia peculiari consortio iuncta
est ecclesie vniuersali 10 U
Rotam facit 84 E (52 K
Rumores fugiat precipue contemplatiuus
Rumores suspiciosos (87 D/ 51 P
vir magnus non curat 9 O (52 K
Rusticitas nõ a rure sz a ruditate dicta videt

Sabbati obser/

uãtia De hac pl'a. 24. Z/ 26. B
Sabbati obseruatio req̃rit misse
integre auditionem 25 C
Sabbatũ nostrũ versuz est in cõtumeliã dei
Sabellianorũ heresis. 25. O (43 H
Sacerdotalis ordo habet duas formas et
duplicem caracterem 42 H
Sacerdos voto solẽni obligat ad castitatez
63 R/ 67 T/ 24 Y/ 38 C
Sacerdotes quõ potuerĩt inabilitari ad nõ
contrahendum matrimonium 63 R
Sacerdos etiam excõmunicatus hereticus
vel degradatus si tenet consecrare consecrat
i N/ 3 N Y
Sacerdotes ordinauit xp̃s in vltima cena
Sacerdos simplex si tentat ꝯfirma (.i. N
re vel ordinare nihil facit i O P
Sacerdos sacerdotẽ in cõmunibus casibus
absoluere põt de consuetudine 34 P
Sacerdotes promittẽtes suffragia sic se de/
fraudant 36 C
Sacerdos felix et infelix 81 C
Sacerdos cõmunicando plus meretur q̃ꝫ
consecrando 90 S
Sacerdos hostiaz non leuet anteq̃ꝫ ꝯsecret
90 S/ 43 N/ Supra hostia
Sacerdotes veteris legis ad castitatẽ arta/
bantur hoc modo 38 Z
Sacerdotes nostri ideo debẽt pollere conti
nua castitate 24 Y/ 38 Z T
Sacerdotes incõtinẽtes tolerare minꝰ ma/
lũ est q̃ꝫ nullos continẽtes habere 38 C
Sacerdotes quidã obdurati super omnes
homines ideo 42 K
Sacerdotes mali peiores sũt iuda. 42. H
Sacerdos digne celebrãs felix est 71 Z
Sacerdotes ꝯstituti sunt vt pro alijs orent
Sacerdotium fugit marcus et (77 X
quidam heremite 90 F
Sacerdotiũ corruptũ cã est corruptiõis po
Satietas 88 Y (puli 5 B
Satietas in nulla re citra deum reperiri põt
Sacramẽta septẽ 52 U (42 B
Sacramenta sunt vasa gr̃e ideo repellit q̃c/
quid ab eis suscipiendis auertit 22 B

Sacramēta aliqua requirūt materiaꝫ suam esse subditā cōferēti sacramētū aliq̄ nō .i. T
Sacramenta collata ab hereticis vel degradatis an prosint 3 A/ 5 T
Sacramentū altaris adoratur sub cōditiōe tacita si oīa rite facta sunt 3 Y/ 18 D
Sacramentū non est sed execramentū in cōiugio carnalis concupiscētie 9 Z
Sacramenta et gratie pro dote data sunt ecclesie a christo. 10 C
Sacramenta duplicē necessitatē hn̄t/sacramēti et p̄cepti i AX/ 17 A
Circa sacramēta aliqua variari possūt aliq̄
Sacramenta sumuntur dupli (nō. 17. A
citer spūaliter et sacramētaliter 17 P
Sacramentū altaris De hoc speciale docu
Sacramentū ministrās in (mētū. 71. T
peccato peccat ꝑm quosdam 43 F
De sacramētis ecclesiasticis 24 D
Sacramēti diffinitio ponit̄ ꝛ exponit̄. 26
Sacramēta instituta sunt ꝓpter tria ꝛ (K
in q̄bꝫ ꝯsistūt ꝛ q̄t modis iterent̄ 26 KL
Sacramentorū septē numerꝰ ꝑm septē virtutes et vitia 26 M
Sacramenta veteris et noue legis quomodo differunt 26 L/ 90 Y
Sacramēti vsus est aliud a sacr̄o ī euchari/
Sacramētoꝝ negligētie (stia. 90 O
quare tanta seueritate puniantur 63 R
Sacra scriptura glosat seip̄aꝫ. 14. D/ 17. K
Sacra scriptura glosas re (58. E/ 98. C
cipit et prius credenda post intelligenda est non econuerso 96 A
Sacra scriptura sufficeret pro regimine ecclesie 6 D/ 18 E/ 56 H
Sacras lr̄as qui corruptis moribꝫ tractant multa mala incurrūt 11 E
Sacre lr̄e suā habēt logicam. 16. O/ 17. D
Sacre scripture sensus literalis quomodo inuestigandus sit 17 DEF
Sacre scripture sensus lr̄alis q̄s sit. 18. D
Sacre scripture lectio viuax est 56 O
Ut sacre scripture cum fructu legant̄ modi traduntur .i. B/ 97 T
Sacre scripture sensus quadruplex 9 U
T 10 P infra sensus
Sacra scriptura quā autoritatē ꝛ quō et a q̄ interp̄tāda ꝛ exponēda sit. 17 KL M ꝛc̄
Sacre scripture ꝯformis esse debet omīs reuelatio ꝛ doctrīa. 17. U/ 18. E/ 19. U. 20. B
Sacra scriptura ꝯtinet diuersitatem ꝓpter equiuocatōeꝫ nominum hebreoꝝ 82 C
Sacra scriptura ꝛ lata lauta mēsa ē a ī eanō
est positū iota sinecā 83. A/ 85. R (92. H
Sacra scriptura ꝯiūgit plures sensus lr̄ales
Sacra scriptura vacillaret si in ea admitteret̄ officiosum mendacium 35 M
Sacra scriptura est velut speculū cōcauū q̄tuor facierum 43 U/ 48 O
Sacre scripture officium hoc est 44 B
Sacras scripturas nullꝰ intelliget plene q̄ nō affectus scribētium induerit 48 B
Sacram scripturā clarius intelligāt deū diligentes ꝓbatur notabiliter 48 B
Sacre scripture mēsa valet ꝯtra omēs mor/
Sacram scripturam repe/ (bos 77 A
tit deus his 73 E
Sacra scriptura est omīs veritas 49 T
Sacre scripture ꝓfunditas q̄ ad varios sen
Sacra scriptura tot hēt sen (sus 48 O
sus q̄t ex ea elici poterunt 43 U
Sacrū tp̄s ꝛ loca ꝯsecrata ꝯducūt ad oratio
In sacris scripturis tanq̄ꝫ ce (nē 66 K
terarū scientiaꝝ fonte limpidius verum speculamur 56 H/ 57 BH
Sacre scripture verba nō omēs qui legunt aut loquunt̄ intelligunt 43 B
Sacrificiū qd̄ sit diffinitiue 89 U 50 D
Sacrilegiū an sit species luxurie 29 B
Saducei et epicurus in homīe p̄ter corpus
Sagitte instar dirigit (attēdunt 79 L
deus creaturas 93 E
Saliualis humor siue sputalis q̄s sit. 38. A
Salomō in canticis cāticorū et in capitulo vltimo ꝓuerbiorum duo epithalamia confecit 95 Z Et tertium 97 T
Salomon an vt magus vel vt dei cultor demonem coegerit dubium 21 A
Saltus septē ad celū 46 JP
Saltus tres aīaꝝ in trinitate 46 MR
Saluari nos vult deꝰ auxilio sctōꝝ. 75. A
Salue regina exponitur 93 H
Salutatio angelicā 94 S
Salutetur frequenter maria ideo ibidem
Salus eccl̄ie an stet in papa 6 MP
Salutem exhibet deus per fragilem etatem et sexum ideo. 53. Q (nobilitatis. 52. K
Salus hominis saluatur in tranquillitate
Salus perfecta consistit in actu non aptitudine sola vel habitu 94 X
Salutis aut salutaris descriptio 94 U
Salus creature cuiuslibet in q̄ stet. 94. X
In salutis statu est tres veritates ex corde dicere potens 32 A
Samson se interemit dei inssu 39 HOI
Sanctum quid sit 27 T

B ante A

Sancti De his plura 45 DE
In sanctoꝝ cultu multe observationes quã do liceant 69 E
Sanctorũ aliquoꝝ laus carmine decãtata 96 DAPQ rẽ.
Sancti apparẽt plerũq; viuẽtib er multis
Sãctos doctores plerũq; (causis. 59. K
inexperiẽtia tẽpoꝝ fallit 62 Y
Sanctos doctores dũ sibi aduersari viden tur concordandos potius q̃ alterum dam/ nandum videri 63 L
Sãctos patres admirãdos nobis plerumq; potius q̃ imitandos 66 H
Sancti nos alloquunt hoc mõ 46 O
Sanctos orat 46 T
Sanctorum nomẽ ꝛ gloriam deus magnifi cat hoc modo 39 B
Sanctitatis probatio p miracula plurimũ est suspecta 39 B supra miracula
Sãcti plures sunt q̃ q̃ canonizant 39 L
Sanctoꝝ legẽde miracula et hystorie contẽ
Sanctoruꝫ omniũ (nẽde nõ sunt. 40. X
celebritas ideo est instituta 44 O
Sanctos cum honoramus eos de eis p̃di/ cando rẽ. letificamus eos 45 D
Sãcti p amicis feruẽtius orãt 49 E
Sancti de pena damnatorũ letant hoc mo/
Sancti quidam facie serena (do 45. F
in continuo luctu erant 45 U
Scis viuis ꝛ mortuis te cõmẽda 50 L
Scoꝝ vitas legere vtile ẽ ꝛ tẽplatiuis. 73 T
Sctõs orare debem⁹ ido. 75. A y/ 76. P/
Sancti nõ turbant q̃si inuidi si (77 A
q̃s aliũ ex eis orauerit 75 Y/ 88 U
Sancti quicquid petunt pro nobis impe/
Sanctorum magna ad (trãt. 76 O
nos largitas ex hoc arguit 79 RS
Sanctũ aliquem deprecari sine speciali dei instinctu nõ possemus 76 P/ 77 T
Sanctos illos orare debemus 77 Y
Sancti parati sunt nos adiuuare. 85. AB
Ad sanctum aliquẽ si quis afficitur speciali ter est magnũ dei donum 88 U
Sancti domini qui dicantur 78 P
Sanctitas quid est diffinitiue . 94 Z
Sanctitas nominis dei q̃d sit 94 Z
Sanctitas duobus signis cognoscit. 19. P
Sãctificat in nob sctm̃ nomẽ dei 94 S
Sanctulus et paulinus tradunt se in mortẽ pro fratribus 39 A
Sanguis xpi in circũcisione ꝛ alibi effusus an reassumptus sit 6 A/ 58 X
Sanguinez proprium violenter ejicere nisi causa medicine nõ videt licitum 22 F
Sanguis varietas varias inducit passiões nes 73 J
Sapie diffinitio. 84. S/ 86. S
Sapiẽtia q̃si sapida sciẽtia 65 S/ 66
Sapiẽtia a sapore (O/ 48 Z/ 73 S
nõ a sapere dicta est 28 L/ 38 T
Sapia attingit a fine ad finẽ fortit. 69. B
Sapientia facit lugere 10 Q
Sapiẽtia euãgelica miscetur aliq̃ sapiẽtia terrena animali diabolica 10 R
Sapiẽtia christianoꝝ quid sit 86 J
Sapientie donum 28 F
Sapia terrena diabolica carnalis 45 O
Sapientia vinea est 47 B
Sapia bos mittit receptat ꝛ curat 47 K
Sapiẽtia ꝛ scia valde differunt 73 S
Sapiẽtia humilitate acquiritur 40 Z
Sapientia si deficit fidelibus sufficit fides spes et caritas 94 R
Sapiẽs vitam suã nõ populari rumore sed conscientie veritate metitur 19 P
Sapiẽs ad cui⁹ determinationẽ sumit me/ diũ virtutis est ꝛ cilii ꝛ F/ 4 BDA/
Et docti et spirituales 8 R
Sapiens dominat astris 20 D
Sapiẽti nõ afferẽti rationẽ poti⁹ credendũ est q̃ allegatiõibz alioꝝ 4 D/ 62 D
Sapiẽs nemo dicẽdus ẽ nisi bon⁹ 73 T
Sapiẽtioꝝ non fuit fili⁹ in noua q̃ pater in veteri lege 38 Z
Sapiẽtioꝝ est qui et humilioꝝ 40 X
Sapoꝝ est gustatio spũs affectualis. 38. T
Sapoꝝ est quedã cognitio 40 X
Sarraceni sũt masculoꝝ ꝛ cubitores. 38. U
Satisfactio De hac plura. 27. J/ 77. O
Satisfactiõis tres partes i ED
Satisfactio viꝝ posse solui ab existẽte i pctõ mortali ꝛ etiã in inferno finiri 61 L
Satisfactionis opera que sint 25 D
Satisfaciẽti p alijs licet p̃ se nõ tãtundẽ satis faciat. fit tñ alia recõpẽsatio. 37. B/ 75. Z/
Satisfactio quõ iniũgẽda. 41. K (77 O
Satisfactio vir põt fieri de ill' q̃tuoꝝ. 41. K
Satisfactio linteũ est de tribz filis 41 P
Satisfactoriũ opus non tantũ valet p mul/ tis quantum pro vno 78 B
Satyri sunt 9 O
Scala trium graduũ qua ascendit ad mon/ tem contemplationis 74 A
Scala mystica septem interscalariũ 46. J
Scandalum de hoc plura no tabilia. 39. O
Scandali diffinitio 34 Y

Scãdala nõ semp' viãtda 56 A/ 34 K
Scandalum si ex alicuius opatiõe sequit/
non agit ille ergo culpabiliter 56 A
Scandali periculum ad multa aliquẽ obli/
gat a quo alioquin liber esset 73 R
Scandalum vtilius nasci permittitur q̃ ve
ritas relinquatur 14 D
Scandalum quando sit peccatũ 24 H
Scandalizans alios ad quid tenet 25 F
Scandalizantes alios vix aut nũ (32 F
q̃ condignã pniam agũt 32 S/ 41 K
Scandalũ aliorũ snmmope vitandum est
Scandalizare directe et indirecte (32 B
quid sit 34 Y
Scãdalizãtib' indignabat xp̃s bidem
Scandalizãtes dicunt vulpes 34 Z
Scandalizantur cupidi de recte dictis aut
factis bonorum 35 T
Scandalum vitandũ est in receptõe tpaliũ
cum spiritualia exercentur 36 M
Scandalũ vt vitet aliqñ innocens discipli/
nã sustinet Etiã mors subeũda est. 39. J O
Scandalũ vt euitaret pusillorum paul' cor
pus suum castigauit 39 O
Scientia multipliciter accipitur 13 F
Scientiã q̃ conat nõ industria cõsueta sed
p oratões ⁊ ieiunia acq̃rere tẽtat deũ. 60 B
Sciẽtia grãmatice logice rethorice vñ sum
Sciẽtiaꝝ primi in (pserũt initiũ. 60. Q
uẽtores quomodo processerint 60 Q
Sciẽtia oĩs ad dei dilectionẽ debet ordina
ri. ⁊ de sciẽtijs subalternis 60 R
Sciẽtia nõ multa opus est ad mysticã theo
Sciẽtia inflat que ẽ ter (logiã. 65. B H
rena animalis ⁊ diabolica 18 P/ 65 J
Sciẽtia a primo fonte poti' quã a riuis po
Sciẽtiaꝝ q̃tuor facultates q̃ (tetur 1 E
druplici agro cõparantur 8 B
Scientia inflans 10 R/ 56 J
Sciẽtia quali disputatione cõmodi' acq̃ra
Scientiã verã nimis cõtẽtioso (tur 18 X
sa opinionũ diuersitas interrũpit 18 Y
Sciẽdi nimius ardor culpatur 19 E J
Scire nos nihil dicens socrates quomodo
Scire tenetur vn' plusq̃ (senserit. 61. P
alter 13 D/ 14 J K
Scientes plures qui tñ nõ sapientes decla/
rãtur per exemplum 73 S
Scientie donum 28 E
Scientia triplex quedã imptinentiũ quedã
vtiliũ quedã necessarioꝝ ad salutẽ 31 D
Sciẽtia q̃libet suos terminos hẽt 33 S.
Scientia q̃libet ex appetitu vni (52 L
tatis et amicicie manauit 78 M
Scientia non ideo dignior quia magis ne
cessaria 52 A
Scientia sacra absq̃ penitentia pfecte nec
cognosci nec tradi põt 40 H
Sciẽs aliq̃d ꝯfidẽter de eo loquit. 13 M
Sciẽtiaꝝ rationaliũ necessitas 86 B
Scire nihil se dicũt achademici. 87. Z/ 61
Scintilla quid si et multa de ea mysti (P
ce 69 P
Scipio affricanus somniauit 52 M
Scisma defletur 9 B/ 48 J/ 44 K
Scismata quot fuerit in ecclesia veteris te/
stamẽti et noui 3 T D
In scismate ordinantur epi et sacerdotes in
vtraq̃ partium 3 A X Y
In scismate q̃uo agẽdũ sit ꝯclusiões octo 3
X Y Z/ 5 E F B/ 8 B H J A
Scisma nõ solũ est in separatiõe mẽbroꝝ a
capite sed etiã mẽbroꝝ ab inuicem 3 Z
Scismata ꝓpter pctã veniũt. 4. A B/ 19. R
In scismate plus q̃renda est liberatio q̃ in/
uestigãdũ quõ ĩ id deuẽtũ sit. 4. B D/ 5. T
In scismate angeli de corario et petri de lu/
na multa notat ꝓ pace 5 E F ⁊c. 6 M
Scismata d̃testari maximope debẽt. 8 A J
Scismatis tempore penitendum foret pro
eius extirpatione 40 M
Scisma cur tã diu labefactauit ecclesiã. 42
Schola religiõis vel amoris differt (F
a schola sciĩe vel cognitiõis. 19. D/ 65. B
Scola amor' sicregit studẽtes suos. 48. B
Scole docẽt amare sed differẽter 48 A
Scola contritionis meditationis et contẽ/
plationis 84 B
Scholarium rectores ꝓuideant ne mala so
cietate inficiantur paruuli 35 A
Scribẽtes de cõtẽplatiua vita 16 X
Scripta multiplicari nemo culpet 1 F H
Scripta verb' vtiliora sunt. 1. F (18 T
Scribere libros salubres gratis in die festo
licet 1 A R
Scriptor et scriba differunt 1 A
Scriptoris librorum plurime laudes. 1 A
Scriptura libroꝝ põt in foro pe (B L ⁊c
nitẽtiali ꝓ satisfactiõe imponi 1 D
Scripture sacras historias ꝯtinẽt in quib'
plura p̃clara elucescunt 55 H
Scriptura sacra Vide supra sacra
Quod ex scripturis autoritatẽ nõ hẽt eadẽ
facilitate ꝯtemnit qua ꝓbatur 15 S
Scrupulus q̃d sit 56 L/ 30. T/ 41 F
Scrupuli aliqui numerant ex pusillanimi/

tate generati et remedia 70 B
Scrupulosam esse conscientiam omnē nō immerito 55 T
Scrupulus aliter de ptēritis aliter de futuris fiat 55 D/ 56 LB
Scrupuli sunt nōnunq̄ vtiles 56 E
In scrupulis sapiētes expti audiēdi sūt. 62 D/68. P/70. B L/37. S/38. B/ 35. T
Scrupuli a diabolo nonnunq̄ īmittuntur aliquando auferuntur 70 BJ
Scrupuli pungunt timoratos 36 T
Scrupuli nōnunq̄ sunt ptēnendi 37 X
Scrupulosuz fratrē beatus bernardus prudenter liberat 37 S
Contra scrupulum facere non semp est peccatum 30 T/ 35 T/ 24 L
Scrupuli tres ingerunt se in ope diuini ser
Scrupulosi in moralibus (uicij 37 E
reprehenduntur 88 K
Scurrilitas 28 T
Secretū pfessiōis tale debet esse 41 D
Secreta non sunt renelanda 31 T
Secretū celare est de iure naturali 25 F
Secte multe reprobate sunt qz inde malū sequebat et sine ordine erant 22 L
Secularis ptās seorsuz est ab eccl'ia. 2. D
Secularibus qui seruos dei rēpbendūt sic respondendum est 72 Q
Seculum contemnēdum est. Ibidem
Secularium miserie 51 D/ 87 H
Secūda secūde sancti Thome laudat 29 L/ in prologo monotesseron. 18 U rē.
Sedēdo z quiescēdo aīa fit prudēs. 64. K
Semel locutus est deus et ip̄m non repetit exponitur 73 E
Semen spūsscti in ecclesia quo vuificatur
Semina virtutum crescen (3 D/ 8 D
re sinantur 48 S
Semen paternum transit in carnem prolis
Semen est superfluum alimē (25 P
ti 51 A/ 38 R
Semen vt stimulet ideo natura ingeniauit
Semen arescit vt lac mulieris (38 S
non lactantis 38 T
Semen in celibe per sudores effluit aut alias 38 T
Seminalis humor quid sit 38 A
Senes sapiētia fulgent ꝓpter virtutem negatiuam sedatam 95 B
Senum regula 4 T
Senect' quē occupat studeat cōtēplationi
Seniori non statim (92 L/ 48 Z7
obediens qñ peccet mortaliter 34 D
Senes citi' franges q̄s flectas 34 X
Senes a pruritu nō sanantur 48 D
Senes z melācolici sūt sp turbulēti 29. F
Sens' exteriores z interiores De his. 29 P
Sensus interiores purificari docēt. 66. D
Sensus nō facit pctm̄ sed cōsensus 69 X
Sensibus solis inherere veritatis impedit cognitionem 21 B
Sensus exteriores quomodo se habeāt ad interiores 60 D/ 97 U
Sensualis cognitiōis et omnium sensuum diffinitiones 64 S
Sensus nunq̄ est falsus sed fantasia 60
Sensus exterior iudicatur (D/ 69 Q
falsus ex tribus 60 D
Sensus cōis q̄t ꝓceptiōes habeat 60 I
Sensus nature ad bonū z malus 64 U
Sensus exteriores duo ad intelligentiam. tres ad affectiuā vim appropriant 66 Z
Sensus spūales scz tact' visus rē. 41 S
Sensus quinq̄ bēt ratio 45 Y/ 73 E
Sensus interiores ratiōis corruptos esse signum manifestum 45 D
Sensus male dispositi decipiuntur de faci
Sensus beatorum an obiectis (li. 45. Y
suis mulceantur 45 F
Sensus cōmunis quid sit 29 P
Sensus obiectum est verū simplex. 72. U
De sensu scripture doctor rē. 47 Z
Sensus sacre scripture q̄druplex. 9. UT
Sensus tot habet scriptura quot (io P
et ea elici poterunt 43 U
Sensus plures literales idem text' scriptu
re coniungit 92 K
Sensualitas differt a concupiscibili et ira
scibili 29 P
Sensualitas improba z ceca est 72 A
Sensualitas in solo xp̄o semp obediebat ra
Sensualitas ꝑsiderat ali (tioni. 72 D
qñ simpliciter aliqñ respectiue 29 R
Sensibilis vis quedam apprehensiua quedam motiua 29 P
Sensualitatis opatiōes fede contemnende
Sensualitatis turbatiōes (sunt 37 D
faciunt crescere meritum 37 D
Sensuales nuptie quales sint 9 YZ
Sentētia q̄d sit. 33. P. De hac pl'a notabi
Sentētie nō dicant aduersē q̄ (lia. 33. T
distinctionem concordari possunt 6 R
Sentētia pastoris iniusta tenēda ne sit 15
Ex snīa dicere q̄d sit. 90. D (LMA
Sententie nomine comprehenditur irregularitas 90 D

Sententia differt a consilio et qualiter fieri debeat 33 P
Sentētiaꝝ liber quare dicatur 33 P
Sententie feruntur aliqñ sine culpa non si
Sentētia lata a iure et lata (ne cā 33 R
ab hoīe quid sit 33 R/ 62 T 3 R
Sentētia iudicialis eccl'iastica fundat̄ ī ver
bo christi .i. Q/ 33 T
Sententia prelati iniusta est timēda: nō est
vniuersaliter vera 33 Z/ 15 LM ꝛc.
Sentimēta deuotiōis non ꝓbāt caritatem
56.F/74.F G/69.Y/70.A/24.M
Sentimenta multū affectantes culpantur
15 U/ 56 F/69 Y 7 Q
Sentimenta in cōtemplatiōe q̄d sint nemo
intelligit nisi expertus 18 O
Sētimēta quosdā decipiūt.91.M/92.Q
Septene plures virtutū donoꝝ beatitudi/
nū.ꝛc.52.U/ 90.P/ 76.D/ 77 R
Septene septem metrice 95 X
Septem vitia septem virtutibꝫ et donis ex/
pelluntur 27 Y/ 28 F
Septē petitiōes oratiōis dñice exponunt̄.
Septem petitionibꝫ septē vitia (27 Z
cohiberi petuntur 28 B
Septē beatitudines adaptant̄ donis et vi/
Septem vitia nature cōtra (tijs 28.H
riantur septem virtutibus ꝛc. 28 J
Sepulture electio/Insigniorum appensio
ꝛc.licite fieri possunt 36 Y
Sequi non teneor eum qui me vult precipi
tare in mente 27 G
Seraphin nomē ardoris hñt sed oēs ange
Sermones accipien (li ardent 98 G
di sunt ſm materiā subiectam 3 B
Sermones dānant̄ nō solū textibꝫ sacrꝫ sed
et glosis et vsui eccl'ie cōtrariantur 3 B
Sermones passionales assumi pñt hoc mo
do 73 O
Sermo diuinus satꝫ venustatꝫ hēt.49.L
Seruoꝝ erga dominos regula 4 T
Seruitutes populorum possunt rationabi
liter introduci 24 S
Seruire debemus deo. Ideo 31 S
Serui empticij nubere ꝓhibent̄ a dñis suis
Seruus quō obliget̄ seruare vo/ (38 P
tum religionis 39 T
Seruire dño in timore et exultare ꝛc. h mō
Seruiendū est deo saltē si/ (fit 45 Q
cut alij mundo 47 F
Seruitus dei libertas est 51 T
Serui naturaliter hi sunt 52 J (Q
Seruo dei nocet memoria secularꝫ vite.72
Seruiūt q̄dā deo sine aduersitatibꝫ 73.Q
Seruiūt quidā crudelibꝫ tyrrannis 51 T
Serui q̄dā reperiūt̄ magni ingenij.79 H.
Sexus excludit̄ in cāticis cāticoꝝ 79 L
Sexus virorum et mulierum ne contendāt
inuicem de precellentia 95 P Q
Sigismundus romanoꝝ rex laudat̄.3.E.su
Significare quid sit 82 E (pra Rex
Signum magnuꝫ in celo intelligibili appa/
rens est humilitas 40 U
Signa mō non fiunt sicut olim 49 Z
Signa ī deo fantasiari pñt nō pnni.99.B
Signa ruine ecclesie 4 X Y Z 7 Q
Silentium 88 A
Silere oportet anserem raucum inter olo/
res 40 P
Silentiū duplex interius ꝛ exteriꝰ 74 H
Silentium vtile est 18 X/ 16 H
Silētio parat̄ contēplatio.18 X/ 66.O
Silentiū etiā ex diabolica tētatiōe plerūq;
Silentiū vbi in religioi (venit 70 S
bus seruatur ibi ꝑfectior religio 34 G
Symbolum apostolorum 90 O
Symbolum conditum est consulta maria.
94 U/ 80 E
Symbolū q̄d sit ꝛ vnde dicatur 25 M
Symbolū diuiditur in articulos duodecim
et quatuordecim 25 A
Symbolum quid oēs hoīes credere debēt
et quod christiani 14 O P U
Symbolū debēt addiscere pueri 14 O
Symea cur turpior alijs aīalibꝫ.60.A/82
Similitudo dei mens est 85 T (K
Similitudines in canticis sunt improprie
ne q̄s in eis herens nesciat se aliud intellige
re debere 99 L
De symonia tractatus 36 H
Symonia q̄d sit ꝛ pl'a de hac.24.Q/ 31.Y
Symoniā vitamus sub titulo sustētationis
ministri 36 A/ 90 E
Symonia.qñ sit vel nō reducit̄ ad distinctio
nem quadruplicem 36 P/ 96 K
Symonia de hac notabilis resolutio ꝑ plu/
res ꝓpositiones 36 O P/ 40 J
Simonia quedā mala qꝛ ꝓhibita: quedā ꝓ/
hibita quia mala 35 A/ 36 M
Simoniā de non simonia papa facere non
Simoniacus fit vnus et ali (pōt 35 A
us non/in eodem lucro 35 U
Simonia nulla est nisi quia prohibita iure
Simonie suspicio ve/ (diuino 36 M
hemens est in his 78 B (T/ 36 U
Simoniam vitare facit intētio. 35.Q/36

Simonia si deberet damnari. hoc prius fieri deberet 35 C
Simoniam quomodo pōt papa cōmittere 36 J/ 36 M/ 2 L/ 3 C
Simonia annatarum dānata est in cōcilio
Simoniace ꝓmotos (ꝯstātieñ. 36 L
hoc excusare forsitan potest 36 L
Simonia nō de ꝑse heresis 36 M
Simoniā licitā eē credēs ē heretic⁹. 69. K
Simonia periculosior est in promotis ꝑ p̄latos inferiores q̄ꝫ ꝑ papam 63 M
Simonia quo ad preterita et futura sic pōt accipere medelam 36 A
Simonie extirpatio h̄ mō fiat. 36. P/ 43 B
Simoniacus q̄libet excōicatus est ip̄o iure
Simoniac⁹ nō est/ frequētās ho (36 M
ras intētiōe mercedis etiā alias non iturus
Simonie spēs sic vitat̄ 43 S (36 O
Simonia nō semꝑ cōmittit̄ si intēdat̄ non principaliter sustētatio corꝑalis ex spūalib⁹ 55 S/ 62 C/ 69 K/ 96 R
Simoniaci iudicādi nō sūt ido eccl̄iastici si cōsuetas oblatiōes decimas vel annatas q̄/
Simplicitas laudat̄ ⁊ q̄s p̄ (rūt. 4. K O
cipue deceat in meditatiōibus 68 Y
Simplices et illiterati rapiūt celū quia incedūt viā regiā 68 X/ 69 B
Simplices et illiterati q̄re plerūq̄ min⁹ errant q̄ꝫ literati 69 H
Simplicium regula 4 R (16 F
Simpliciter ambulās ambulat confidēter
Simplices alijs regulas nō tradāt 86 F
Simplicitatē optāt lr̄ati aliqui 86 F
Simplicib⁹ idiotis credēdū est aliqñ de cōsolatiōe et beatitudine nostra 45 C
Simplices tradētes se deuotioni sine directore periculo se agunt 71 S
Simplicitas quibusdā placet vni⁹ vel paucoꝝ affectuū sicut rusticis tympanū. 80. H
Simplicib⁹ non sunt ostendende scripture varie doctorum in moralib⁹ 35 T
Simplices lr̄atis sunt plerūq̄ deuotiores 56 J/ 66 YZ/ 73 SU
Simplificatio cordis docet̄. 68. QRCT. ⁊c̄
Symphonia q̄d sit realit̄ ⁊ moralit̄. 78. R
Simulatio ꝯtingit tripliciter 41 T
Simulata eq̄tas duplex iniq̄tas 36 S
Synagoga ab initio electa cur repudiata
Sinderesis. 60. A/ 64. T (fuerit. 99 P
Sinderesis q̄d ē/ ⁊ q̄ infra mētē est. 86. A/
Sinderesis ē os aīe. 45. C/ 48. E (29 Q
Sinderisis in demonibus violari non potuit 48 H
Sinderesis nominat̄ varie 73 D
Singularitatē aliqui fugere volētes in cibo et amictu excedunt 70 S
Singulari numero loquēs ad aliquē nō in
Singularitate plures (epte loquit̄. 7. M
seducti sunt que est fugiēda 71 CK
Singularitas religiosi rep̄hendit̄ 51 E
Singularis gratia aliquib⁹ collata/ non est ab oībus imitanda 74 C
Singulariū enumeratione animus noster
Sinodus fit propter (capit̄ 46 D
hec 42 C Supra concilium
Societas sanctoꝝ inflāmat 33 D
Societas duplex Iconomica politica 93
Societas bona necessaria est pueris (y
et adolescentibus 45 J/ 48 D
Socios ꝑdere diabolicū est 45 K
Socij boni sunt inimici dei 93 Q
Socialis ne quis ideo fiat vt ora detrahentium obstruat 96 B
Sine societate quidam esse non possunt et ideo inepti ad contēplationē 74 K
Socrates equitauit in arundine cum pue/
Sodoma quare interpreta (ris 35 E
tur muta 9 Y
Sodomite exēplo horribili terrent̄. 45 L
Sodomiam tangit 48 T
Solaciū de hoc plura 80 U
Solaciū est gaudiū nō q̄lecunq̄ 80 U
Solatiū carnis aīe ⁊ spūs in hoīe 80 Y
Solatiū deceptoriū vbi ⁊ quō fiat 80 Z
Solatiuz an sit operatio vel quid distinctū ab operatione 80 X
Solatiū in nob̄ causat̄ a multis 80 T
Solatij finis quis esse debeat 80 C
Solatium quodlibet suspectum sit quod nō est luctui iunctum 80 C
Solatij cā est aliqñ fuga solatij 80 T
Solitarie vite diffinitio 93 S
Solitaria vita est bonis vbiq̄/ malis nusq̄ꝫ
Solitarij ne putēt se in/ (69 D/ 93 X
utiles esse q̄r errantē mundū non corrigant 55 QRSTU/ 96 DE
Solitari⁹ ad instar nicticoracis est q̄ si in lucē ꝑdit ⁊ se et alias aues perdit 98 T
Solitarij ⁊ monachi q̄b⁹ studijs ⁊ cui doctori potissimū intēti esse debeāt. 18. O/ 19. F
Solitarij maiorib⁹ tentatiōib⁹ q̄ꝫ (B ⁊c̄.
alij insultant̄ et quō 19 S/ 87 S
Solitari⁹ est de⁹ vel bestia. 93. M/ 38 R
Solitarioꝝ multiplex finis 93 A
Solitarie vite bi sunt idonei. 93. R/ 74. B
Solitarios vnctio docet de oīb⁹ 34 L

Solitarij prelatorum regimen iniuste ple/
rum mordent 62 y
Solitarior corpe nō aio mos hic ē. 74. H
Solitarius est contemplatiuus et tamē nō
solitarius 74 H
Solitarie prosunt reipublice 55 U
Quere infra vita solitaria
Solitudo laudatur et instruitur 96 D
EFB/ 8 F/ 16 R/ 54 L
Solitudo indiscreta inducit mala plurima
Solitudo triplex deserti domici 87 D
lij tecti 87 S
Solitudo triplex pellicani nicticoracis pas/
seris 93 OZ
Solitudinis finis triplex 93 OP
Solitudinē ḡre iohes baptista ḡrebat 93
Solitudinē homeri posuit aristote/ (M
les signū fuisse melancolie 93 M
Solitudinis amor inde surgit 48 E
Solitudo nō ē ogrua amori nouicio 48 B
Solitudo deserti cōmendat 49 E
Solitudinem fugiendaz suadet seneca bac
ratione 74 B
Solitudo nō soluz est i nemoribz 74 L
Solitudo duplex interior et exterior. 74 H
Solitudinē a natura amantes apti sunt ad
contemplationem 74 K
Solicitudo de solicitudine ecclesiasticoruz
speciales tractatus 36 Q
Solicitudo duplex dei et mundi 36 R
Solicitum reddit timor Jbidem
Sol iusticie rps orit occidit reuertit. 40 P
Sol hēt lucē vigorē fulgorē et feruorē Cui⁹
lux trinitati comparat 94 Q
Solus nunqz min⁹ qz cū sol⁹ sum 93 O
Somniare se an vigilare nemo/aliter cogno
scit nisi per experientiam 19 X
Somniū ex passionibz 55 A
Somnijs si aliqñ credi possit 17 y
Somnians ratiocinatiōibus et reflexioni/
bus vtitur 87 T
Somniū est vita presens 73 P
Somnus naturalis quomodo generetur et
spūali amoris somno cōparetur 99 F
Somni defectus reddit hebetē 71 O
Somnus spūalis in peccatis 19 y
In sonoris numeris solū sunt tres propsi
tiones delectabiles 78 A
Sophista diabolus 87 O
Sophistice arguētibz q̄dā nō rndit. 88. E
Sophistā cato de ciuitate expulit 47 H
Sophismata aranee sūt in vinea dñi Jbidē
Sortes mitti in casu dimittitur 6 Q
Ultra sortē recipe licet q̄tuor modis. 35. S
Sortilegia eo sunt execrabiliora q̄ pl'es sctē
obseruationes intromiscent. 20. L/ 21. JL
Spado dicit deflorare virginē 38 FU
Spadones sūt amatores mulierum fm eo
Spasmus spiritualis ex can (micū. 38. U
tu prouenit 46 B
Spēs multe pñt esse eque pfecte 91 T
Speciē suā oia pseruare conant 52 7
Species coloris q̄uis insensibiles sint ta/
men faciunt sensibiles impssiōes 73 L
Speculum triplex 92 A
Speculū concauū causat ignē 92 S
Speculū vite decē pcepta sunt 31 O
Speculum liber et imago penitentie est ec/
clesiasticorum status 40 B
Speculis cōpant potētie aie 64 yZ
Speculū veritatis est cor nr̄m 51 y
Spera diuine actiuitatis est imensitas sua.
Speram intellectualē imaginari (97. P
possum⁹ in deo et creaturis 91 E
Spera intellectualis est de⁹ fm phos. 91. P
Spes de hac plura. 27. T. (78 y
Spes nostra certificari quō possit inter tot
rerum varietates 54 AR
Spes in pscitis an sit erronea 54 OS
Spes nostra quomodo sit in nobis erigen
da et firmanda 54 OR
Spes miraculū in nobis opat 61 H
Ad spem generandā meditatio 66 Q
Spes sequitur timorem 54 B
Spes certa nō in alijs q̄ in deo 54 M
Spes falsa multiplex. 54. U (AOR
Spes nostra certificatur a deo nō industria
nostra 20 A/ 54 JR
Sperandū est hic pter plura 36 A/ 50
LE/ 53 B/ 76 TU/ 85 B
Spicas discipuli vellētes an furtū cōmise/
Spine quaricie be sūt. 48. y (rint. 39. T
Spiritus domini carnis mundi et demo/
nis 49 K
Spūs multiplex. 17 Z/ 81 R/ 78 X
Spūs esse idq̄ aliquos negasse 21 B
Spiritus et mens differunt et de diuisione
anime et spiritus 95 FH
Spūs fm tres vires tres hēt spōsas. 95. Q
Spiritus creatus illabi pōt corpori sed non
alteri spiritui 69 Z
Spiritu dei qui agunt legi subiecti nō sunt
quomodo intelligitur 63 Z
Spiritus aīalis est proximū instrumentuz
Spirituum discretio quid (aie 60 K
sit 18 D/ 19 X/ 69 J

B ante T

Spūs pbari debēt si ex deo sint 17 RS
plene 19 L plene U
Spūs natural' vital' z aialis q̄d sint. 41. O
In spū. supra sine z extra esse q̄d sit 81 S
Spūs et aia quomodo differāt 82 ST
Spūs differēter afficiunt 83 K
Spūs et ratio eadē res sunt et tm̄ vsus vni⁹
fit sine vsu alterius 83 U
Spūs prompt⁹ caro infirma 83 Z
Spūs triplex naturalis vitalis/z animalis
52. F/78. T/Jdē sunt i substantia. 29. P
in fine
Spūs nr̄ hēt passiōes suas 73 BL
Spūs nr̄ sit sicut nauta in naui 73 D
Spirituū materialiū serenitas donuz dei est
et inde prouenit 78 T
Spirituum materialium varietas inducit
varias operationes anime 78 T
Spiritus noster in hac vita semper manet
paruulus 41 H
Spiritus noster lux est 94 R
Spiritussanctus De hoc specialis sermo.
49 B et questiones 49 Z
Spirit⁹ sancti impulsus ꝓgnosci vix potest
et quomodo 63 y
Spūs sanctus viuificat 12 D
Spūs dona varia q̄ numerat apl's 10 D
Spūs vbi vult spirat exponitur 50 K
Spūs sanctus sic dicitur dari z hr̄i. 41. R
Spiritum rectum sanctum et principalem
orat dauid sibi dari 94 X
Spūalis q̄s sit z q̄ pauci sint 35 B
Spūalia aliq̄ si q̄s non ageret nisi tpale co/
modū sequeret an propter hoc arguatur sy/
moniacus 96 KL supra symonia
Spūalia bona dupliciter dicunt 16 Z
Spiritualia sine temporalibus (61 H
diu stare non possunt 17 B
Spiritualis iurisdictio est etiam circa bona
temporalia ecclesiastica .1. S
Spūalis hō oia diiudicat. 4. BD/ 8 H
Spiritualis actio an possit meritorie ad fi/
nem temporalē referri 30 R
Spūales z abstracti hñt voluntatē celerem
Spiritualia a quibusdā platis tē (35 R
poralibus postponuntur 42 L
Spūalia sine tēporali. di. pers. cōmune pro
uerbiū z tritū apud platos malos 42 L
Spiritualia vitia ser sunt 51 K
Spirituales contemnere non debēt admi/
nistratores temporalium 71 J
Spūaliū passionū origines duodeci. 73. D
Ad spiritualia sine luctu conuerti a sensibili
bus non possumus 45 S
Spōsus verecūdus est christus 74 P
Sponse ad sponsum suū iesum lachrymabi
lis oratio 77 P
Sponsus ab eccl'ia auferri xp̄s neq̄t/papa
Spōse ad spōsum amor dicit (pōt 3 F
in canticis/quare 8 X/ 98 A
Stabilit animā contēplatio 49 Y
Stabilitio cordis supra Cor
Stat⁹ decētia estimabit vt sapiēs nō vt am
bitio aut auaricia iudicabit 40 EJ
Status sufficiētie mēsuratio nō potest sub
arte tradi 36 7
Statu suo q̄libet ꝓtētus vt sit 55 T
Statuū ecclesiasticoꝝ singulorū ptās enu/
Stat⁹ q̄libet enitat esse (merat. 41. KL
talis qualē se vult estimari 11 D
Status mutatio a diabolo plerūq̄ suadet
et qñ fieri debeat. 19. L/68. D/70. O/87
Status incipientiū pficientium et p (Z
fectorum sic se habet 46 LH
In statu salutis est tres veritates dicere po/
Status plangentiū (tēs ex corde. 32. A
sicut z actiuoꝝ reperitur in ecclesia 39 H
Status ecclesiasticoꝝ est stat⁹ penitentiuz
Stat⁹ triplex ꝓtēplatiui cōpar (40 B
hiemi veri et estati 74 S
Statum ꝑriū mutare cogitātes quatuor as/
sumant industrias 87 Z
Stephanus ait dñe suscipe spm̄ meuz 92
Ex stephani altario flores (T/ 94 R
sumpti supponunt cuidā z ꝓuertit 92 D
Stimulos carnis sic vincere possum⁹. 38. D
Stimulus amoris/liber allegatur 74 T
Stoici cor aliq̄ virtutis cogitatiōe stabilie/
bāt z q̄d differebāt a christianis 68 T
Stoici sentiebant homini licitū esse seipm
occidere 35 O
Stoici reges se oim appellabāt 41 H
Stoici dicebant virtutes esse impassibilita/
tes 72 D
Stoici admirati fuissent mariā 79 D
Studēdi modus 19 D/ 65 B
Studētes raptū aliquē sepe experiunt. 74
Studentes beneficiati ad vigilias (Q
mortuorum non obligantur 24 R
Studentium labor ingens 46 E
Studio diuine sapiētie intendere pñt reli/
Studium literaꝝ suscipe (giosi 93 Z
potest plātus 24 R
Studia religiosorum in affectum transire
debent 16 AD
Stultitia ꝑpiane ꝑdicatiōis q̄ sit 89 F

Stulticie diuine stupēda miracula. 40. Z
Stulti sūt oēs hoīes i aliq̄ fm horatiū. 73 L
Stultoꝝ infinitus est numer⁹ Jdeo. 73. L
Stulto semp ꝓtigit ꝑter id qō credit 77 F
Substantijs primis destructis impossibile est alioꝝ aliq̄d remanere declarat 68 R
Subtiles in theologia plerasq̄ positiones suspectas ponunt 18 Q/ 19 K
Subtilia inutilia refutāda sunt 47 D
Subtilissimus quidam scriptor z fabricatores memorantur 47 D
Subtilitas nimia reprobat in iure 88 K
Subtilitates logice sūt cynikes in moralib⁹
Sufficientia stat⁹. supra stat⁹ (88 K
Suffragia requirēs in generalitate non minus merek q̄s in particulari 36 X
Suffragia sibi requirere fieri in pticulari z cū quadam limitatione expedit propter tria
Suffragia non tantū valent p (36 XY
mille quantū si p vno fiant 36 Y
Suffragioꝝ acceleratione sibi inuita fieri a carthusien. rogat cācellari⁹ Jdeo 37 L
Suffragijs p alijs se onerare plerūq̄ stultū
Summa virtutum et vitioꝝ (est. 78. B
cōmendat 29 L/ 33 D/ 36 F/ 45. X
18 K/ 19 D/ 61 D/ 66 Q
Superbia de hac 24 J/ 32 L
Superbia hominis non est tam admiranda sicut fuit luciferi 64 B Econuerso alio respectu 40 D/ 96 B
Superbia est/cupidius obseruatiōes proprias sequi q̄s pcepta dei 22 D
Superbiam que cogitatio radicitus magis euellat 54 Q
Superbia oīs male affectiōis radix 66 D
Superbia quando sit peccatum 32 L
Superbie occulte signa 77 D
Superbie signa: et q̄s occulta et vix corrigibilis sit 6 D/ 17 T
Superbia reprehenditur. 8. J/6. T V/17 X/19. Z/96. A/40. D/77. B D
Superbia subtile malū duplex est 17 T
Superbia errare facit 17 B J X/ 19 Q
Superbie tentatio q̄re difficile cognoscibilis
Superbia plerūq̄ in cōtumelias et (18. K
duros stimulos ꝓpessiōe gliari facit. 19. T
Superbi mente cordis sui 83 R
Superbia inducit zelū indiscretū 86 B
Superbie palma 87 B
Superbia z inanis gloria differūt 28 R
Superbie quatuor species ibidem
Superbia est regina z initiū vitioꝝ 28 R
Superbie gradus duodecim 28 S
Superbia semp timipa Jdeo 40 9
Superbia opak cōtraria hūilitati 40 V
Superbia facit doctorem silere 40 X
Superbiam z curiositatē z hortationē ad alta loquētes introducit 41 B
Superbus exit a deo sed sup deū 40 S
Superbia inter virtutes discerni nō pōt nisi monstrante spūsancto 77 D
Superbia oim virtutū gerit habituz et etiā et humilitate oritur 77 D B
Superbia interior talis est 78 K
Superbiā sequunt hec vicia 78 L
Propter superbiam deus permittit hominem cadere in peccata 71 D
Superbiā sic vince z supp̄me. 87. A/ 78. L
Superbia sctā z bona. 85. T/ 91. 7/. 47. D
Superiores si errent venia potius q̄s crimination dignos esse 9 F/ 55 D
Superiori sarcinā imponēti non est ptinaciter sine lege priuata spūssci renitēdū. 62 F
Supioꝝ autoritas plus valet q̄s ratiocina
Superiorū iudicio i dubijs (tio. 67. B
subditi vitā suam modercntur 67 B L
Superioꝝ contēptus qū sit pcūm 32 L
Supiores securitati subditoꝝ ita prouidebant 35 T
Superstitio est vana religio 69 D
Superstitiose aliqua videtur a christianis fieri que tamen tolerantur. 20. L/21. D/
Superstitiose obseruatiōes (69 D E
dierum et aliarum rerū damnātur 20 V/
Superstitiosiarum (21 F B rē. K/70. L
fantasiarū cause z remedia. 20. X Y/ 17. X
Superstitiōes in q̄nq̄ nocie sunt 20 Y
Cōtra superstitiosos, pcedēdi practica. 21. L
Superstitiosas obseruationes cur suadeat demon 21 J/ 70 L
Superstitiosos ritus rationes q̄ conant ap probare soluuntur 21 L D
Superstitiosa an possint superstitiosis repelli 21 D Q
Superstitiones obumbrate 87 L
De superstitionibus 24 D
Superstitiones fieri vult diabolus ministerio puerorū innocentū rē. Jdeo 73 B
Suppositio quid est z suppositio naturalis 86 P Q
Supra se z extra se esse q̄d sit 65 F
Sursum corda habemus ad dominum Jd est in patinis rē. io D
Sursum agebant plures scz rē. 49 D
Surrexit x̄ps in crepusculo diei 92 R
Susceptio israel pueri sui quid sit et quo-

modo 92 P (tis 94 R
Susceptio sursum acceptio instar magne/
De susceptione humanitatis christi mysti/
ca 15 P Q rc.
Suspicio q̄ et qñ sit pctm̄ 31 7/ 32 L
Suspitiones de aliorum p̄sertim amicorum
factis a diabolo immitti 70 Q
Suspicio id agit in republica quod zeloty/
pia in domestica 9 O
Suspitiões nimias vitet supior 38 H
Suspitiões mirabiles et false inde proueni
Sustētatio corpalis potest (untt. 73 L
intēdi secūdario in beneficiorum vel monaste/
riorū appetitu. 55. S/69. K. s̄. symonia
Sustētatio qualis ⁊ quāta recipi possit pro
spūaliū administratione. 62 O (78. D
Sustentatiōez plus debito hr̄e est auaricie

Tabernaculum
est maria 87 L
Tabernariorū regula 4 T
Tacere ad iniuriā q̄ vtile sit 72 H
Tact⁹ qñ pctm̄ sit et de tactu luxurioso. 31. 7
Talētū ɔtēplatiu⁹ i terrā nō fodit. 93. P R
Talentuz cōmissum quō ⁊ an semper distri/
bui oporteat 68 J K
Tallie qñ iuste exigantur 26 F
Tecta plana apta deambulatiōi 93 P
Tediū boni an augeat meritū 24 Q
Tēperātia p̄latorum talis esse debet 40 A
Tēpla dei nō inhonorāda esse 10 Y
Tpis pditio dānosa 85. M/87. D/46 O
Tempore nihil p̄ciosius Jdeo inutilib⁹ nō
impendatur. 7. O/17. Z/19. O/46. D
Tēpus ɔtēplatiōi aptū. 76. K L/74. J
Tēporis fures sunt amici 48 K
Temporalia bona quid mali intulerint in
ecclesijs .8. O/ 17. B
Tēporalia bona an subsint pape. 2. J K M
Tēporalis sustētatio a subditis pōt p̄scribi
per clericos 4 K
Tēporaliū bonorum ecclesiasticorum etiā/supre
mam monarchā esse papā nō videt esse ex in
stitutione christi. 4 M/ 5 Q R U
Tēporalis sustētatio curatorum a subditis
est iuris naturalis et diuini/licet determina
tio quote sit iuris positiui 4 A
Tēporalibus bonis quare fuerit dotata ec/
clesia 7 B/ 10 T O/ 52 C/ 40. H
Tēporale bonū cum dispendio anime que
rendum non est. 23 U
Tēporalis cōmodi intuitus in collatōe spi/
tuali contingit quadruplex 69 K
Temporalia aliquādo ecclesiastic⁹ tenet nō
pro se sed pro alijs 36 7
Temporaliū cura apud prelatos nō est ma
gnipendenda 42 L
Tēporalia amittunt̄ si spūalib⁹ nō intendit̄
Tēporalia spūalibus p̄ferentes (44 B
sic se defendant 44 X
Temporalia quedam mere quedam dedica
ta diuinis vsibus 52 B
Tēporaliū regl'atio spectat ad iuristā. 52 B
Tēporalibus implicati nō tenent̄ hr̄e tātaz
puritatē cordis rc. 71 B
Tēporalia cōferēs ecclesiasticis pōt limita/
tiones certas apponere ꝓpter tres cās. 36. X
Tenax vigor quid sit 78 Y
Tenebra triplex 97 A/ 95 S
Tenebre mystice 12 D A
In tenebris quidā timent ideo 73 L
Tene certum ⁊ dimitte incertū quō intelligē
Tenor infernalis ⁊ discātus (dū 35 T
paradisi. 45. F/46. B/49. B .s̄. carmen
Tentatio describitur 57 A
Tentatiōes vincunt̄. 55. C/ 83. O/ 33. C
Tentationuz vtilitas precipua. 64. B H
Tētatio quelibet p cōtrariū repellit̄. 69. X
Tentationes operiunt caritatez sicut cinis
scintillam sed nō extinguunt 69 X
Tentatus nō peccat donec cōsenserit. dant̄
exempla ne consentiat 69 X
Tētatus acriter si resistat multuz meretur ⁊
deletur pena venialibus tūc cōmissis debita
69 Y/ 70 C D
Tentatus dicat orationē breuē ⁊ magne ef/
ficacie ⁊ ne nos inducas intētationē. 70. D
Tentationes diaboli innumere enumeran
tur 70 B H/ plene rc.
Tentare cessat/insidiose nonnunq̄ diabol⁹
Tentare cessat plerumq̄ ne quis (70 H
resistendo mereatur 70 O
Tentationes vincendi generale et vnicum
remedium 70 O/ Alia 87 T
Tētatiōis modus. 83. 7/84. O/87. L
Tētati ⁊ inquieti n ō timeant 83 O
Tentari deus non sinit vltra quod possum⁹
exponit̄ pulcra similitudine 86 O
Tentationes de dilectione dei sup omnia.
Tentatio suggestionis et proba/ (24 Z
tionis 28 A
In tentationem deus ducit sed non inducit
Tentationis ordo p sugge (28 A
stionē delectationē ⁊ cōsensum 26 A
Tentatio primorum parentum 30 K
Tentationi si resistim⁹ nō peccam⁹ 31 O

Tentationi presumens resistere posse stul/
te agit 30 L
Tentatio blasphemie quõ sit vincenda 32
S supra blasphemus 71 A
Tentatio continua in hac vita 32 C
Tentatio carnalis fit tribus modis. 34 T
Tẽtatões h mõ volũtas vitare conet. 44. R
Tentationũ carnaliũ remedia pl'a. 45. M
Tẽtatio sex vtilitates generat 51 A
Tentationem semper sequitur cõsolatio eq̃
lis vel maior 51 A
Tentatus tristis est 50 S
Tẽtatõe carẽtes pfecti dolent 51 A
Tentatiões graues quõ ɔfitẽde sint. 71. O
Tẽtatos ɔsolat̃ p epistolam 72 A
Tentationes grauiores perferunt aliquan/
do contemplatiui Ideo 74 S
Tentatiões sic euadere possumus 76 K
Tentatiões cõpantur vulpeculis 98 Z
Theologia symbolica propria mistica 64
Theologiam quadruplicẽ (M/ 79. D
dionisius tradit 97 C
Theologia quadruplex notat̃ in verbis scti
pauli vnus dñs vna fides ꝛc. 98 F
Theologia suam habet logicam .3. B/ 16
Theologia quõ dicatur sci/ (O P (17. D
entia cum versetur in historijs et parabolis.
69 A/ 99 T
Theologia in regenda ecclesia preponi de/
bet alijs sciẽtijs 2 U/ 4 B/ 6 D M
Theologia despecta (10. A S/ 18. L
multorum errorum et malorum causam pre
bet 6 M/ 14 Y/ 18. L/ 19. U/ 62. K
Theologia cur despiciatur a prelatis ꝛ alijs
10 ST/ 11 E/ 18 E
Theologia philosophiam superat et eam p̃
supponit 54 E 7/ 55 Y
Theologia consolatur 94 D Q U 7 Y/
Theologia sapientia dicitur et pre (55. F
est omnibus scientijs 20 C
Theologia symbolica et mistica conuersos
modos habent 68 S/ 97 C
Theologia scientia vna est et in qua verita
te consistat 69 A
Theologia quottuplex resultet ex ente sim/
pliciter. et ꝙ alijs sciẽtijs sit nobilior. 69. A
Theologia scolastica et que mores instruit
quibus medijs acquirantur 18 X
Theologia suprema sciẽtia 82 L
Theologia vtrũ sit speculatiua vel practica
Theologia ꝑm quosdaꝫ (82. M/ 93. E
est magis affectiua 86 D
Theologia ibi incipit vbi methaphisica de
sinit 82 M/ 78 7
Theologia resoluit terminos oĩm sciẽtiarũ
Theologia deducit ab (qꝛ supior 33 S
arce felicitatis aristotelice ad principiũ feli/
citatis eterne 38 L
Theologia os et venter est in corpore chri/
sti mistico 44 G
Theologia ad chymerinam mathematicaꝫ
deducta est 44 G
Theologiã quidã ideo fastidiunt 45 P
Theologiã ecclesiastici discere tenẽt. 44. X
Theologia sophismatibus obuolui nõ de/
bet 47 H
Theologia p̃ferẽda est iuri canonico. 52. A
Theologie triplex vsus/ p scholis/ p moribꝫ
pro p̃dicãtibꝰ. ꝛ ꝑm doctores vtiliores. 18 U
Theologie doctor quid possit in doctrinis
examinandis 18 B L/ 19 U
Theologie studẽs ꝓprios ꝛ intimos conce/
ptus habeat doctorum 65 G
Theologie studiũ alicubi velut in fonte resi
Theologie doctor (dere deberet 18 L
illuminet et inflammet 88 M
Theologie et decretorum facultates in hoc
distinguuntur 51 J
Theologie studio insudare vel religionẽ in
trare an sit equalis meriti 44 G
Theologie studium contemnentes discipu
li erunt antichristi (44 C
Theologia mistica quid sit 65 E
Theologie mistice depurata et expolita de/
Theologia mistica quõ (scriptio. 88. J
differat a speculatiua 17 T/ 65. F G ꝛc
Theologia mistica cũ miraculo ẽ. ꝛ ẽ appro
priate xp̃ianoꝝ solũ 66 X Y/ 19 G
Theologia mistica est a spũsancto reuelata
Ad theologiã misticã cõsequẽ (19 D G
dã quid sit cõpendiosissimũ 66 Y
Exẽpla p intelligẽda theologia mistica. 66
Theologie mystice magisteriũ nõ ho/ (Z
mini sed spũisancto relinquat̃ 18 O
Theologia mistica q̃re dicat̃ stulta. 96 H
Theologie mistice epytheton 82 M
Theologie mistice noĩa. 82. Q/ 92. A T/
Theologia mistica dicit̃ mens ir/ (91 K
rationalis et stulta 85 J/ 86 S
Theologia mistica ẽ amor gustatiuꝰ. 86 C
Theologie mistice ascribit dionisiꝰ q̃si ɔtra
Theologia mistica po (dictoria 86 G
test alijs tradi hoc modo 79 S
Theologia mistica nõ põt trãffundi ĩ alios
p doctrinã ꝛ tñ doctrina nõ ẽ frustra. 86. H
Theologiã misticã tractãtes ad tria (92 A

inducũt q̃ req̃runt̃ et sufficiũt 86 H
Theologia mistica in q̃ ꝯsistat varie senten
Theologiã misticã tradere p̃t (tie. 86. J
theologus etiã inexpertus in ea 86 J
Theologia mistica a scolastica non est exclu
Theologiã misticã plene ⁊ pla (sa. 86. J
ne tangit 86 G H J K
Theologia mistica facilius q̃nq̃ obtinetur
a simplicibus q̃ a litteratis 86 Q
Theologia mistica cõis est xp̃ianoꝝ. 86 Q
Theologia mistica solis xp̃anis dat̃ nõ aliis
quantũcunq̃ illuminatis. 86. T/ 89. Z/ 32
Theologie mistice ti/ (F/ 92. Q/ 76. P
tulus est s̃m lactantiũ Stulticia 89 E
Theologiam misticã tractat diffuse sub no/
minis susceptionis 92 P Q ⁊c.
Theologiã misticã late tradit sub noie man
Theologia mistica nõ (sionis. 91. G H ⁊c
dat̃ sine exercitio faciendo qd̃ in se est licz de
tur aliq̃n nihil agentibus 92 Q T
Theologia mistica nõ est generatio trãssub
stantiatio aut alteratie 92 P
Theologia mistica clarior q̃nq̃ nonnunq̃
obscurior reperit̃ Ideo ⁊c. 92 R
Theologia mistica ẽ altissima sapia. 73. S
Theologiã misticã tradit btũs bernard⁹ sub
trib⁹ gradibus sicut et cancellarius 75 K
Theologia mistica traditur sub metaphora
Theologia misti (cãticordi. 79. P Q R
ca his cognoscitur 79 T
Theologiã misticã q̃ discere vult vt discipl's
fiat nc̃ce est instar plurimoꝝ sctõꝝ 79 X
Theologus quid sit 56 J
Theologus et iurista differunt 59 K L
Theologi garrulosi qui sint 19 A
Theologi corruptoꝝ moꝝ nocẽt plus q̃ p/
Theologos spe (ficiãt. 11. E/ 19. A/ 56. J
culatiuos vtiliter versari ĩ mistica 64 P
Theologi iuniores cur appellent̃ sophiste
verbosi ⁊c. 16 Q/ 18 U
Theologos aridos nihil ad affectũ traijciẽ/
Theologi aridi si (tes rep̃hẽdit 86 D
ne pietate qui sint 88 L/ 48 A
Theologoꝝ vinũ vñ in prouerbiũ tractũ sit
Theolog⁹ habeat̃ (40. D/ 10. C E F ⁊c
in ecclesijs cathedralibus 42 Y
Theologi p̃latis sibi ociũ improperãtib⁹ sic
Theologos ꝯtẽnentes (respõdeãt. 42. Z
acriter rep̃hendit 44 F X/ 47 G
Theologoꝝ inopũ ⁊ abiectoꝝ solaciũ. 44
Theologi curiosi rep̃hẽdũt̃. 45. Z (X
Theologi ideo a q̃busdã despiciunt̃. 47 G
Theologoꝝ oratio efficacior est 49 D
Theologi inde ortum habent 51 Z
Theologoꝝ ⁊ canonistaꝝ nõ erat distinctio
in eccl'ia p̃mitiua p q̃dringẽtos ãnos ⁊ vltra
Theologoꝝ officiũ h̃ est. 51. T (51 T
Theologi ꝓprio noie qui dicant̃ 51 T
Theologi ꝓprie dicti nequaq̃ sufficiũt etiã ĩ
Theologi decreti/ (regimĩe spũali. 51. T
stas vitupare nõ debẽt nec ecõuerso. 52. A
Theologus põt canones salubriter inuesti
Theologi nr̃i tp̃is de mora (gare. 52 B
libus parum curant 78 H
Theologis duobus quidaz noluit suadere
vt religionẽ ingrederentur 79 O
Theologice facultatis parisi⁹ articuli circa
Theologice exer (artẽ magicã. 21 P Q
citatões ad theologiã misticã p̃tinẽt. 97. H
Theologica ꝯsideratio nõ extẽdit se ad tem
poralia p̃ticulariter cognoscẽda 52 B
Theologice v̄tutes differũt a moralib⁹ per
Theologice v̄tu (obiecta. 97. G/ 98. Q
tes. 85. T. Quare sic dicantur 61 O3
Theorgie thelete respuuntur 85 Ꝯ/ 86
P/ 88 M/ 60 R/ 97 J
Tepidi vituperantur 10 L/ 51 B
Tepor nulli reddit ex integro quod suuz est
51 E
Tepidis accidit sicut filijs israel 72 F
Terministas defendit 81 T
Inter terministas et formalizantes sepe lis
est ꝓpter equiuocationem quid nomis
Termini transcendẽtes significãt quiddita
tes simplicissimas 86 Q
Thesaurisare quando et quibus liceat 28
Z/ 24 U
Testamentum in tribus cõsistit 37 K
Testari quomodo quis debeat de hoc duo/
decim considerationes 37 K
Testamentum quotidianũ peregrini mul/
tum notabile 37 M
Testari volẽtibus hec obstant 37 A
Testator aliquis fraudatur si intẽtio sua nõ
impletur 36 U
Testatoris non quelibet intentio adimplẽ/
da est Ibidem
Testamentum vtrunq̃ pastor consecratus
dicit se scire 42 U
Testamentũ nobile hoc fuit 76 R
Testimonium falsum De hoc 26 G
Testimoniũ duoꝝ successiue idẽ factũ vidẽ
tiũ ⁊ nõ simul nõ valet 34 R
Timocratia quid sit 2 T
Timor dñi De hoc plura 28 D
Timoris sex species Ibidem

Timor ne gelidus aut aridus sit habet pie-
tatem adiunctam 28 E
Timor triplex 91 M
Timor nimi⁹ a salutaribus impedit. 92. T
Timorati solicitantur contra symoniã vsu-
ram et fraudulentiam 36 T
Timendũ semp̄ et sperandum 32 S
Time et spera frater 86 O
Timor facit casuz Declarat̄ p̄ exẽpla. 71. P
Timor nimius sic expellatur 71 R
Timorẽ excita in te his modis 77 D
Timor vanus in verum periculum plerum
q̄z conijcit 17 R/ 9 O/ 71 P
Timor hominum neminem a tuenda veri-
tate repellat 12 CA/ 14 D
Timor dñi laudat̄ ⁊ vñ ꝯcipiat̄ 54 F
Timor inducit spem 54 G/ 56 D
Timor vtilis est duris sed natura timorat̄
nociuis 69 X
Timor dñi generat̄. 54. F/ 66. Q/ 79. E
Timor et spes socianda sunt 66 P
Timoris efficacia et eius triplex acceptio.
Timoris lima omnis perfectio (66 P
nis initium 18 B/ 66 S
Timori dei aliquid relinqui debet non om-
nia statutis humanis plectenda 63 P
Timor amori iũct⁹ eẽ debz ⁊ ecõuerso. 95 Y
Timor seruilis plerumq̄z filialis origo. quã
doq̄z ex eius radice oritur 63 S
Timendum est semper. sed ne quid nimis.
Timenda sunt homini iudi- (70 FE
cia dei 19 O/ 55 TO
Time deũ ⁊ minãtẽ mũdũ ridebis 12 A
Tympanũ quid sit moraliter 78 R
Tympanũ plus placet rusticis 80 D
Tyrãnus quis sit. 2. U/ 4 Z/ 11. M
Tyrannũ nõ licet sine iu (Q/ 13 RU
dicis autoritate vnicuiq̄z subditoruz occide-
re 3 P/ 11 KLM/ 13 PQRS ⁊c̄
14 AB/ 56 R
Tytonius notauit regulas pro expositione
sacre scripture 98 Y
Thobiã piscis conat̄ deuorare 41 J
Tolerãtia vitioꝝ a p̄latis tũc fiat 24 E/
Tolerãtia pape ⁊c̄. locũ hẽt in cõ (38 Y
stitutionib⁹ positiuis ⁊c̄. 35 X
Tolerant̄ multa p̄ patientiã q̄ si deducta ⁊c̄.
Tolerant̄ ꝯsultius errores cõmu (39. C
nitatem aut grãdis stat⁹ boies tangentes q̄z
puniri querantur 5 T/ 6 XO
Tolerant̄ multa facta quoꝝ initijs ꝯtradicẽ
Tholosane vniuersitati (dũ fuisset. 9. E
scribit in materia subtractionis obedientie.
⁊c̄. 8. TO/ 9 AB
Thomas de aquino tot miracula fecit quot
questiones determinauit 39 A
Thomas et bonauentu. ⁊c̄. cãtabãt voce ⁊c̄
Thomas contemplatione leuaba (93 O
tur a terra 49 Q
Thomas de aquino qñ obierit 18 Q
Toni octo quibus ecclesia vtitur varias ex-
citant affectiones 78 A
Torneamenta propter vanam gloriaz sunt
peccata mortalia 29 D
Totũ simpliciter est de⁹/ s̄m quid vel cõtra-
cte de alijs dicitur 67 Z
Trahit aĩam deus post se his modis 76
Trahunt ad se omnia contemplati- (G y
ui hoc modo 78 P
Nemo venit ad me nisi pater traxerit illum.
Transfiguratio domini in mon (89 R
te exponitur 81 P
Transformari mentem in deuz quid sit 91
B/ 49 R Supra amor
Translatões p̄ vulgarib⁹ detestant̄ 87 T
Tres digiti dei pondus numerus mensu-
ra ⁊c̄. 57 S
Tribulatio describitur 57 A
Tribulatio necessaria est ad expellẽdũ amo-
rem mundanũ 73 O
Tribulatio nostra in solum deum christia
nissime retorquetur 85 D
Tribulatiõis vtilitates. 90. X/ 76. ZT
Tribulatiõibus liberabimur per processio
nes ieiunia ⁊c̄. 44. K (doctores 45. X
Tribulationum laus queratur apud illos
Tribulatioes letificant sanctos 45 T
Tribulatorum etiam in spiritu magna con
solatio 72 A
Tribulatio hẽt vocẽ orationis 77 O
Tributa retinere peccatum est 24 T
Tricliniũ cordis 19 A/ 94 D
Tricliniũ est sp̄ũs rationalis 85 RU
Tricliniũ multiplex 85 X
Triclinij plures autores noĩat 85 Y
Tricordiũ respiciẽs patrẽ ⁊ filiũ ⁊ sp̄m sctm̄
Trinitas in diuinis. 82. M (79 E
Trinitatis mysterium exprimit̄ verbis istis
domino deo salutari meo 94 M
Trinitas p̄sonaꝝ latuit aristotelẽ 93 T
Prinitatẽ p̄sonaꝝ phisica ratõe theologi de
Trinitati assimilat̄ lux solis (ducũt. 93. U
Ex trinitat̄ attribut̄ trib⁹ or̄o ⁊ (94. Q
meditatio oĩs ꝯsurgere p̄t. 5. T/ 61. G/ 66 G
Trinitat̄ opa ĩdiuisa. 25. P. Nõ ad (S
ad intra sed ad extra 49 D

V ante H

Triplicitates multe 5 9/ io 7/ ii x
i2 B/ 60 S/ 6i B/ 93 Z/95 D
Tristari et gaudere simul z fm idē cōtingit.
Tristari de exaltatione (45.U/79.D
tyranni malum non est 32 D
Tristari de bono proximi qñ sit peccm vel nō
Tristari vel gaudere qō sit lauda (29.E
bilius exercitium. 85 A
Tristicia de hac plura 45 T
Tristicia quadruplex 28 U
Tristicia duplex 84 Z
Tristicie fm deū valor 84 7
Tristicie et gaudij simultas 84 9
Tristicia fm seculum 84 9
Tristicia fm deum non est 85 D
Tristicia sensualis auget rationalē 84 9
Tristes sunt bi naturaliter 73 I
Tristicia seculi mala sed pian⁹ luctus bon⁹
Tristiciā tēporalē in spūalez (est 57.E
salubriter quertit quedā mulier 68 7
Tristicia Quere.s.in lamētum/et reperies
Triticum virtutis non germinat (plura
in nobis sine palea vanitatis 73 O
Truranni docuerūt orare guillelmum pari/
Tuba cornea et ductilis rē. (sieñ.74.9
moraliter quid sint 78 O
Tuba nouissima sonans in auribus hiero/
nimi quid effecerit 78 9
Turbatiões sensualitatz succrescētes faciūt
Turbamur plerūqz p dia (meritū.37 9
bolum ad malū finē 7 R
Turbas illas relinque boc modo 46 O
Turrelupini heretici i8 D
Tutū nihil est homini in hac vita 34 L

Ocendū est ad

celum 44 T7
Uagari id est vane agi 89 S
Ualētinianorum error 25 P
Uanitas vanitatum rē.sententia notāda p
latis 7 x
Uanitas mala et bona io F
Uanitatis paleā an qs a se excusserit/signū
Uarietas in amicicia defe/ (i8.K/70.K
renda excusari aliquādo pōt 4 L/ 8 O
Ubera dei 82 L
Ue octo in euāgelio contenta aptantur ec/
desiasticis modernis 40 O
Uectigalia sunt nerui reipublice 35 O
Uehemētia periculosissima comes virtutuz
Uehemēs annisus volūtatis ad (19 7
aliqd sit tibi semp suspect⁹. 20.D/95.A
Uelamen triplex 92 D
Uelle credere et dolere aliqñ magis merito/
rium cōz credere et dolere 37 S
Uenditio plura de hac 24 U
Uenditio diffinitur 35 I
Uenditionē et emptionē nō inficiūt. Necz
qz vni parti vtilior est cōz alteri Necz cōditio
redimēdi Necz pcij diminutio propter liber
tatem redimendi 35 K
Uendere ad credentiā pcio pluri iusto phi/
Uendere carius ad credenti/ (bet 31 Y
am sic licet 32 S/ 35 R
Uenditiones ad terminum 24 S
Uencreus furor plus reprimitur cedēdo cōz
vtendo 38 U
Uenus antia Inguinis z capitis que sit di
stantia nescit 38 U
Uenie prestande bullas habet qui dimittit
debitoribus suis 56 L
Uen alis peccati noia plura 31 K
Ueniale pctm est pter pceptū 34 D/ 63
B L D B I/ 69 L/ 70 F
Uenialis peccati nocumenta 24 D
Ueniale peccatum fit mortale dum placet.
24 L/ 34 T/ 61 B
Ueniali nemo caret fm quosdā 26 9
In veniali peccato non statuit alius finis a
Uenialia significant p lignuz (deo.30.I
fenum et stipulam 31 L
Ueniale grauissime punitur in inferno 31
Uenialis peccati effectus (D/ 61 L
multiplex 31 D A
Ueniale peccatum quodlibet delet in pse/
ti vita a finali gratia 31 A
Ueniale peccatum ad remissionem suaz qd
requirat 21 A
Ueniale pctm multa mala affert 32 T
Uenialiū pfessio nō est in precepto 33 E
Uenialium confessio fit et obmittitur aliqñ
fructuose Ibidem
Ueniale peccatum duplex 34 T
Ueniale peccatum est omnis cōmotio ratio
nem preueniens 38 L
Ueniale peccat largeloquēdo etiā infans
vnius diei 38 L/ 83 T
Ueniale peccatū Quere in pctō veniali
Ueniisse deū in nos tūc dicim⁹ qñ rē.30 K
Uenite ad me omnes qui laborabitz rē.spe
cialis tractatus de boc 50 A
Uenti duodecim passionum spiritualium.
7 D
Uerbū qō erat in principio 82 83
Uerbum Caro factum est De boc specialis
sermo 46 U

Verbum in diuinis verbum aliud non pro
ducit ne nugatio fiat 46 V
Verbũ abbreuiatum super terram quomo/
do fecit dominus 46 X
Verbum carnem factuz esse artes liberales
non docent 46 X
Verbum ideo caro factũ est 46 Y
Verba iesu multa sententiarum maiestate
plena sunt 43 V
Verbum dei audiendum est cum summa di
sciplina 48 X
Verbũ dei nõ incõgrue dicit cibꝫ 73 T
Verbo domini celi firmantur 77 O
Verbuz cuiuslibet entis rep̃sentat ipsum cõ
ceptui simplici 60 Q
Verbis ꝓprijs non aũt ꝑ arbitrio cuiuslibet
circa attingẽtia fidẽ loquendũ est 16 G
Verbis liberis vtuntur ꝑhi non sic theolo/
gi 3 B/ 17 F/ 18 E F Q
Verba maliciã nõ hñt nisi qꝛ mali alicuius
Verbum dei viuũ et effi (signa 22 M
cax est ad diuisionẽ spũs et aĩe 68 T
Verbigena est spõsa christi 99 J (R
Verbigenã mentẽ effici 48 H/ 58 A
59. B/ 91. A/ 92. R/ 93. K/ 94. J. 95. F.
Verberant se deuoti Jdeo 75 Q
Verecundiores nunq̃ esse q̃ cuz deo loqui
mur ait aristoteles 48 X
Verecundia nõ sit nimia 93 A
Verecũdia humili nihil gratiosiꝰ 92 Z
Verecũdia aliqñ ex supbia nascit 67 H
Veritas catholica quid sit 14 L
Veritas sincera quõ hr̃i possit a viatore. 60
Veritas lucẽ suã hẽt 13 Q (L
Varitas agnita quõ possit ĩpugnari. 17. C
Veritatis testimoniũ a diabolo vel magicis
ꝛc. nõ est recipiendũ. 17. V/ 18. F/ 20. B/ 21
Veritas odium parit p̃sertim (A/ 64. C
apud eos q̃ sibi sapiẽtes vident 18 Z
Veritas nulla cognoscit infallibiliter ꝛ ꝯstã
ter nisi ad exẽplũ p̃me ꝟitatꝭ. 69. V/ 61. F
Veritates tres vere dicẽs ẽ i statu salutꝭ 32
Veritas nunq̃ meliꝰ inspicicit q̃ dũ (A
nuda breuitate monstratur 39 E
Veritatis inq̃rẽde impedimẽtũ h̃ ẽ. 41. Q
Veritates q̃ ꝑtineãt ad theologiã 51 T
Veritates que proprie sunt fidei reperiũtur
in decretis Jdeo 51 Q
Veritates fidei Req̃re supra fides
Vesica turgida pisis sonãs supbis cõpat q̃
adulãtibus credunt 40 Q/ 96 A
Vespertilionis oculus et mentis non omni
no sunt similes 86 M
Vestigiũ trinitatis in qualibet re 85 T
Vestigiũ vide supra imago
Vetule sunt sortilege 81 T
Vexationẽ redimere sic licet 36 L
Vexantes alios per iudicia et placitatiões
peccant 31 X/ 32 D
Via ad celum hec est 44 V
Via domini comparatur ad viam mũdi car
nis et demonis 16 H
Via spiritualis habet pedem dextrum affe
ctionẽ sinistrũ cognitionẽ 2 T
Viam plura impediunt 8 Z (35 V
Dum aliq̃d vna via ꝓhibet ꝛ altera exponit
Vitia quibꝫ plus tentamur p̃cipue ꝑ cõtra
ria remedia conemur decliare. 69. X/ 70. C
Vitia somnijs sunt similia 19 A
Vitioꝝ palma est honesta polluere. 64. E
Vitia nature sunt septem 28 J
Contra vitia pugnamus non vt vincamus
sed ne vincant 35 A
Vitia principalia octo 51 J
Vitiorũ cognitio prodest 72 L
Vitia sic sunt expugnanda 72 M
Vitia aliqñ discrete ꝑmittũt q̃busdã. 73. O
Vitia nr̃a vltimi cognoscimus 84 S
Victoria deo nõ diei ascribẽda est 21 E
Victoria vera passiões supare 7 T
Videre et intueri ad omnes sensus pertinẽt
66 Z/ 69 S/ 97 O
Videre se quidam credunt extrinsecus cum
nihil videant Jdeo 73 L
Viduarum regula 4 S
Vidue ꝓpt̃ liberos abstinẽt a cõiugio. 38. P
Vigilia et somnus habent medium in pas
sionatis hominibus 95 A
Vigilia et somnia simillima sunt 19 B/
55 A/ 73 P
Vigilie ĩmoderate nocẽt 71 Q
Vilioꝝ ꝛ mediocriũ sꝑ maior numerꝰ. 38. R
Vim vi repellere licet etiã ꝯtra papã 3 L
4 D/ 6 A/ 9 C/ 62 C D/ 24. T
Vim vi repellere quo iure/quomodo/et con
tra quem liceat vel non 62 C
Vincẽtio viro sancto scribit laudãs cũ ꝛ ro
gãs vt ꝯciliũ ꝯstãtiẽse accedat 22 H K
Vincere velle ꝛ pugnare licet nõ vincat suf
ficit plerumq̃ militi christi 70 D
Vincẽti dabo mãna abscõ. exponit 72 E
Vinea mystica duplex 46 T (77 E
Vinea aĩe quõ sit excolẽda pulcre describit.
Vinea ẽ sapia. 47. G (F ꝛc. M P Q R
Vinũ theologicũ spũale ꝛ optimũ 10. C E
Vinum theologorũ et torte iacobitarum a

cultoribus denominantur 40 D
Vinū ex aqua fit moraliter 10 O
Vinū materiale sapiētiā impedit. 10. P Q
Vinum sapientie terrene 10 Q
Vinū duplex dulce et salsum 47 E
Vinū letificat deum et homines exponitur notabiliter 47 B
Vinū grossū ⁊ diabolice vites q̄ sint. 47. B
Vinū quidam monachus bibere noluit et reprehenditur 71 C
Vinū confert ad cognitionem 81 O
Violentiā nature inferre non audem⁹. Qd valde nos impedit 72 Q
Vipera pauli exponit̄ mystice 47 H
Vires varie aīe disponūt̄ oñdit̄ h̄ exēplarit̄
Virginū regula 4 S (78 U
Virgines pauce 38 B
Virginitas implet celū fecunditas carnalis
Virgines consecrate ve (mundū 38 T
sti palladi et telluri 38 X
Virginitatis quedā p̄conia tangunt̄ 38 Y
Virginitas tenet mediū quo ad nos 38 T
Virginitas s̄m id quod addit vltra continē tiam non est virtus 67 R
Virginitas et coniugiuz in maria et ioseph quō sese cōpasse sint 58 D
Virginitas an p̄ molliciē sine pollutione p̄
Virilis et muliebris sex⁹ ne (dat̄ 33 A
contēdāt de p̄cellētia ad inuicē 95 P Q
Virilis etas querit opes et amicitias et honores 48 Y
Virtutis diffinitio 27 Q/ 38 M
Virt⁹ est affectio moderata ⁊ ordinata. 92 Z/ 72 S
Virtutes politice purgatorie ⁊c. 83 E
Virtutes si maneāt ī patria. 83. J/ 45 F
Virtutes non sunt insensibilitates contra stoicos 83 J/ 72 O
Virtutes vere nō sunt sine caritate. 87 A
Virtutes purgati animi q̄d possit s̄m phos
Virtutes septē ⁊ q̄re dicant̄ cardi (91 F
nales ciuiles et politice 27 Q X
Virtutes septē adaptant̄ ad sacr̄a septē ⁊ vitia septem 26 M/ 27 Y
Virtutes septē cum septē dotibus correspō dentibus in patria 52 U
Virtus in pulcro corpe gratior sed non tuti
Virt⁹ nō recte ꝯstituit sibi p̄miū (or 19. T
aliquod tp̄ale vel seip̄am 55 H
Virtutes theologice ꝓpriū motū hn̄t ad impetrandū miracula ⁊ salutē 55 J
Virtutes tres q̄re theologice dicāt̄. 61. M
Virtutes omnes et perfectio earum sunt in precepto et quomodo 67 A
Virtutes eiusdē meriti p̄nt esse in eis q̄ s̄m eas nō opant̄ et qui operantur 67 R
Virtutes q̄tuor cardiales describūt̄. 69. A
Virtutib⁹ laquei vitioꝝ similiū apparentium insidiātur 16 J/ 19 J/ 70 B H K/ 6 B/ 67/ K
Virtutū granis viciorū palee miscentur in omni statu humano 11 D/ 73 O
Virtus tendit ad ardua 38 R
Virtus certius q̄ ars opat̄ 39 L
Virtutis mediū sic accipiendū est 39 L
Virtutes acquiruntur et vitia exterminantur per abstinentiam 39 P
Virtutes sunt connexe sicut sorores germane in chorea 48 L
Virtutes lilia sunt ⁊ sic crescunt 48 R
Virtus quedā ꝯsistit ī actu quedā in affectu
Virtutib⁹ moralibus et gratia re (51 H
format̄ ordo nature institute 72 O
Virtus quelibet quēlibet actū imperare potest sed non elicere 79 B
Virtutes a tota specie que dicant̄ 73 H
Virtuoso merces accrescit ꝯtinuo 24 B
Virtuosus est tot⁹ teres ⁊ rotūdus 49 J
In virtuoso oīa ꝯsonāt ratōi. 49. Y/ 72. O/
Virtuosiores nō semp̄ sunt hi q̄ (79 F
deuotiores iudicant̄ in lachrimis 79 L
Virtute nihil amabiliu 35 A
Vis ꝯcupiscibilis ⁊ irascibil' q̄d sint. 72. U
Vis. quere supra vim
Visio est tota merces sic intelligit̄ 45 Y
Visio quō fiat tā īterior q̄ exterior 69 Q T
Visio intuitiua ⁊ abstractiua et si sit media.
Visiōes q̄b⁹ apparet xp̄s vel sc̄ti (69 T
sunt suspecte 17 X/ 18 D H J
Visitatio synodalis ideo fit 42 Q
Visitatio synodalis est reformatiōis eccl̄ia
Visitatio est quedā ap (stice cardo. 43. K
plicatio legū ad opationē et sua viuificatio.
Visitādi modus quis sit De hoc (43 K
specialis tractatus 43 M
Visitatio marie 94 L supra maria
Visitationē dei aīa semp̄ expectet 77 A
Vita quid sit 83 E
Vita sp̄ualis aīe q̄d sit ⁊ q̄les dispositiones
Vita quadruplex anīe (ad eā 60 T U
et descriptiones earum 60 X
Vita aīe sp̄ualis prima et secūda vñ ꝓueni
Vita naturalis ⁊ sp̄ualis aīe (ant 63 Z
in quo stet et p̄ficiat̄ 67 M plene
Vita seu statu quadruplici viuitur in ecclesia 16 Z T

Vita hoim triplex.19.A/ 56.B/ 65.C
Vita incipientiũ ꝓficientiũ ⁊ ꝑfectoꝝ circa
contẽplationẽ dei. 65 XY. supra status
Vita prima et secũda 81 S/ 93 S
Vita anime 83 A
Vita aĩe xp̃iane amor est 90 R
Vita corꝑalis ⁊ spũalis consistũt in calido ⁊
Vita spũalis compati (humido 90 R
tur secum languores 92 C
Vita in deo quelibet res est.83.E hoc mõ
Vitã habet q̃libet res.93.E (40 Q
Vita actiua et contẽplatiua et mixta.81 S
93 T Supra actiua et contemplatiua
Vita actiua ⁊ ꝯtẽplatiua cõpant̃ ad inuicez
Vita actiua ⁊ contẽpla (73 X/ 94 A
tiua debent esse mixte 74 C
Vite illius nomẽ q̃s sibi vsurpat in q̃ freq̃n
tius occupat̃ 74 E
Vita aĩe consistit in laude dei 78 P
Vita contẽplatiua talis est 46 M
Vita hoĩs vnius diei, est 46 O
Vita terrena et spiritualis proprijssime de/
scribitur a seneca 47 J
Vita iusti liber est exẽplaris 52 Q
Vita p̃sens q̃ꝫ misera sit 72 AB
Vita p̃sens somnium est 73 P
Vita duplex bona et mala 93 T
Vita duplex socialis et solitaria 93 T
Vita sociali viuũt angeli et sancti 93 T
Vita dei in se nec socialis nec solitaria sicut
Vita hoĩs tãto ꝑfectior quã (nr̃a 93.U
to de vtraq̃ꝫ magis participat 93 X
Vita marie fuit excellẽtissime socialis ⁊ soli
Vita peccatorũ neq̃ꝫ solita (taria 93 X
ria neq̃ꝫ socialis 93 X
Vita solitaria q̃druplex celibalis monacha
lis heremiticalis ⁊ sapiẽtialis 93 Y
Vitam solitariam laudat 94 C
Vita solitaria est plus essentialiter merens.
Vita corꝑalis vt cõseruet̃ nõ (94 DE
debet lex dei transgredi 39 H
Vitã abbreuiare ꝓpter tꝑalia et spiritualia
licet in his casibus 39 KN
Vitã abbreuiare si diceret̃ esse illicitũ multa
absurda sequerentur 39 K
Vitas scõꝝ legere vtile est ꝯtẽplatiuo.73.T
Vita solitaria q̃re supra solitaria ⁊c̃.
Vitellus oui restaurat humidum radicale
Vitis anime no/ (sufficienter ⁊c̃. 39 B
stre habet tres propagines ⁊c̃. 47 C
Vituperatio suijp̃ius quãdo ex humilitate
procedere videatur 70 P/ 10 L
Viua vox nõnullos alios studiuz plus edo
cuit .i. B
Viuam⁹ sobrie iuste pie in h̃ seculo 5 O
Viuunt proprie solũ contẽplatiui homies.
Viuere non possumum⁹ s̃m id (74 O
ad quod dispositi essemus 79 N
Viuens deũ non videt exponit̃ 48 O
Umbra quid sit 93 E
Una tunica ĩ cõsilio euãgelico q̃d sit.22.T
Unctio spũssancti est nob̃ nc̃cia 87 O
Unctio docz d̃ oĩb̃.34.L (cutores.39 M
Unctio spũssctĩ docet fugere ⁊ nõ fugere ꝑse
Unctio extrema de hac. 25.K/27.KL
Unctio extrema quõ iterat̃ ⁊ nõ iterat̃.26 L
Unctio extrema ꝯferat̃ mẽtꝫ cõpotib̃.43 Z
Unguentum triplex 85 A
Unio spũalis fit multis modis 65 O
Circa vnionẽ amorosam mentis cũ deo mlti
ti errarunt 65 P
Unio cũ deo est finis totius mũdi 91 D
Unio mẽtis cũ deo.86.J.Quõ fiat.91.R
Unio volũtatũ.88.H (insinuatio.91 D
Uniõis cũ deo ĩ patria ml̃ tiplex ꝑ velamia
Unio dei nõ p̃t ꝑcipi nisi ab accipiẽte.91 S
Unũ nos effici cũ deo quõ intelligat̃.15 O
Unũ si relinq̃m⁹ ĩ infinita incidem⁹.92.L
Ubi vnũ ꝓpter alid̃ ibi vtrobiq̃ꝫ vnũ.36.N
Unitas dei 91 P
Unitas mẽbroꝝ eccl̃ie triplex 3 R
Unitati date sunt claues eccl̃ie 3 OI
Unitas eccl̃ie ꝓcurãda est etiam si oporteat
trãsgredi aliq̃ in iurib̃ positiuis conscripta.
Unitatẽ sui oĩa nõ min⁹ (4.AB/6.M
appetunt q̃ꝫ entitatem 8 J
Uniuersalia realia eterna dãnat .i. Y/ 18
Q/ 61 F/ 60 BQ/ 64 Q/ 68.R
Uniuersalitas quõ sit ex oꝑatiõe intellectus
Uniuersales ⁊ extreme as (i.Y/68.QR
sertiones ꝑniciose esse solent 62 Q
Uniuersale nomẽ vt hũanitas ꝑ duob̃ sup
Uniuersales ꝓpositiões. (ponit. 68 R
oẽs peccauerũt ⁊ sil̃es quõ intelligãt̃.47.X
Uniuersalia studia ne petant scholares non
dum grãmatici 48 T
Uniuersale simpliciter ⁊ vniuersale accomo
Uniuersitas celestis hẽt q̃/ (dũ 47 X
tuor facultates 46 E
Uniuersitatibus iacturã p̃stitit inemendata
excriptio librorum .i. E
Uniuersum totum est monocordum diuine
sapientie 78 X
Vocati sunt omnes 50 P
Vocamur ad dominum afflictione cõmoni
tione et inspiratione 50 F

Vocatiõe sua qua vocatus est quilibet am/
bulet 79 A
Volare ad alta consiliorum montana non
est omnium 39 Y
Voluntas quid sit 29 Q
Voluntas triplex in homine 54 C/ 55
B C/ 69 B X/ 79 C
Voluntas mouetur a potentia cognitiua sz
post imperat ei vna cum ceteris 98 D
Volũtatis determinatio vnde fiat 60 P
Voluntas potest se tenere in suspenso 55
Voluntas sibijpi (C/ 68 E/ 60 P
est ratio sufficiens actus sui 68 E
Voluntas ad quecũq; impetu quodã et cuz
vehementia inclinatur illa habeantur suspe
cta 70 D/ 95 A
Voluntas dei sufficiẽs cã oim que fiunt q
sint bona ꝛc. 95 L
Volũtas nr̃a ꝑ deũ nõ cogit̃ sed de aia non
volũtaria facit spontaneam 63 Z
Voluntatẽ ꝓpriã religiosus ne sibi vsurpet.
Voluntati diuine resisti non pos (19 B
se consolatio in omnibus 54 Y
Volũtati diuine an humana semper se de/
beat ꝯformare. 54. C/ 61. L/ 69. B. 95
Voluntas mala causa omniuz ma (T 7
lorum 6 L/ 12 L/ 17 B
Voluntatem videtur sentire nobiliorem in
Voluntas de (tellectũ 98 R/ 65 E
cipitur hoc modo a carne 88 B
Voluntas an possit ferri in obiectũ nõ pre/
uio rationis iudicio 88 B
Voluntates ꝑ caritatẽ in deo vnite inter se
A volũtate antiq̃ nou⁹ (sũt vnite. 88 H
effect⁹ nõ ꝓuenit sine mutatiõe volũtatꝫ. 91
Voluntas est vis motiua regina et (Q
domina in domo cordis 94 H
Volũtas quõ possit cogi id ẽ trahi. 25. M
Volũtas dei vt fiat rogam⁹ 27. 7/ 76. B Z
Volũtas naturalis ꝛ deliberatiua 29 Q
Voluntatis vitia 28 K
Volũtas sup act⁹ hẽt dominiũ nullũ incom
pletum et completum 29 S
In volũtate om̃e pctm̃ est sicut in causa nõ
Volũtas nõ deli (sicut i subiecto. 29. S
berata et deliberata quid sit 29 7
Volũtatꝫ bonitas attẽdit̃ a bonitate obiecti
nõ i sui nat̃a sz ꝓpter app̃hẽsiõez ratõis. 30. X
Volũtas bona nõ sp reputat̃ ꝑ facto. 79 O
Volũtas mala ꝑ facto reputat̃ 31 7 C
Voluntas se habet tripliciter ad cõmotiõez
libidinosam 38 L
Voluntas se habere potest septẽ modis cir/
ca aliquod obiectum culpabile 38 D
Volũtas multipliciter se hr̃e põt circa actuz
Voluntatẽ ꝓpriã frãge (carnalẽ 38 D
re crux est qua vix est maior 72 D
Voluntatẽ celerẽ hñt spũales ꝛ abstracti. 35
Voluntas acceptat aliquando priua/ (R
tiue aliquando positiue 77 C
Voluptas quasi volubilitas 80 F
Voluptas nõ est finis vltimus 45 C
Voluptas venerea maxime impedit ꝯtẽpla
Voluptuosũ vel diui (tionẽ ꝟitatꝫ. 38 Q
tẽ fieri nõ extra sed intra nos sitũ est 38 C
Vota tria substãtialia q̃d respiciũt 23 Y
Vota tria substãtialia posse emitti etiã a nõ
introeũtibus religionẽ facticiã 21 X
Votũ solẽne quõ indispẽsabile 23 H L
Vota ꝑticularis ꝑsone aliter interp̃tant̃ q̃
ea que in cõmunitate fiunt 63 P
Vota tria substãtialia pñt eẽ i statu sacerdo
Votꝫ superogatiõis (tũ seculariũ. 67. C
ne q̃s se subijciat põt bñ ꝛ male suaderi 67
In votis religionum papa (B/ 70 H
dispensare potest 67 T
Ex voto agens plus meret̃ q̃ sine voto. tñ
ꝑ votũ substãtia opis nõ mutat̃ 67 T
Sine voto opus factũ põt esse meli⁹ q̃ aliõ
Votorũ obligatio nõ est (cũ voto 7 T
tanta sicut preceptorum 97 S
Votũ quale dirimat matrimoniũ 25 J
Votũ de capite nõ edẽdo ꝛc. 24 X
Votũ nõ est nisi de his q̃ alias licerẽt. 33. D
Voti fractor nõ est sacerdos fornicãs. 21. J
In voto supponit̃ ptãs supioris nõ exclusa.
Voto solenni tenetur ad castita (33 A
tem qui suscepit ordies sacros. 63. R/ 67. 7
Votũ ꝯtinẽtie nõ ẽ annexũ sacerdotio essen.
Votũ in monachis ꝛ sa/ (tialiter 38 C
cerdotibꝫ equaliter dispẽsabile est 38 C
Votũ q̃ fecit nõ egrediẽdi: egredi tenetur ad
succurrẽdũ existẽti in necessitate 39 B
Votũ q̃dlibet hẽt implicitã exceptõez 39
Votũ quõ obseruari debe (H/ 63. M P
Vutũ vt obli (at aliq̃n et aliq̃n uõ. 39 7
get p̃supponit triplices cõditiones 24 K
Vouentiũ castitatem facinora 38 Y
Vouẽtiũ adolescentiũ nimia multiplicatio
Vouere castitatẽ cõiunx nõ põt (38 7
sine consu alterius 25 J
Vouere est ꝯsilij reddere aũt p̃cepti 25 7
Vouẽs seruare regulam ad quid teneat̃ sub
uoti obligatiõe 63 M A O P
Vox ad verbũ compatur 16 B
Vox est in omni re 80 P

Vante Z

Vox mollis et ductilis potest multiplicare minutias notularum 80 E
Voces sunt earum q̄ sunt in aīo passionum
Urbanus papa dicit gra/ (note. 79. S
tulatus q̄ nullis cēsuris obnoxi⁹ eēt. 62. U
Urtice spūales zvepzes q̄d sint. 46. T/48
Usura q̄si vsus eris 35 A (R
Usura quid sit et plura alia de hac 24 S
Usura ex genere suo mala est (35 B
et ideo 35 B
Usura si licita diceret plura inconuenientia reipublice inde prouenirent 35 B
Usura posset tolerari hoc modo Jbidem
Usura habet fieri principaliter īmutuo pecunie 35 A
Usura nō nisi in mutuo inuenit 35 R
Ad vsuram accipere licet in necessitate 35 R/ 36 L
Usura an pmittebatur iudeis 35 y
De vsuris capitulū in ciuitate ponit in foz/
Usura aliquando accipit (ma 36 D
pro superabundantia 36 E
Usurarum fraude an quis aliquid faciat ex his conjcitur 36 F
Usure penis aliquando non vsurarij plectuntur 35 A
Usurarius contractus q̄d sit 35 y
Usurarius similis est furi quia ptractat rem alienā inuito domino 35 B
Usurarijs vix aditus ad vsuram claudi po/
Usurarius lucrum an faciat (test 36 F
esse suum 38 B
Usurariozum seruitozes 24 T
Usus ingeniū t artē clariora facit 95 B
Usum ratiōis quid impediat 83 y
Ut in scripturis dicit p cōsequētiā nō p cau
Uterū virginis nō horruit (sam. 92. B
deus q̄ pri⁹ i mēte cp̄s i carne Jcepit. 94. K
Vulgus fallacissime causas infortunioz at
Vulgus errās plura blas (signat 20. U
phema prouerbia adinuenit 34 X
Vulgarē psuetudinē curare nō oportet 35
Vulpecularū typo intelligunt tētatio (E
nes que cum vise essent mortue ex improui/
so incautos arripiunt 98 Z
Vult appellat rationem 95 E
Uxozes debere esse communes erroz socra/
tis 41 Q
Uxoz si quomodocunq̄s a marito cognosci possit 27 B
Uxozum multitudo non excutit libidinis ignem sed auget 38 U
Uxoratus difficulter sine vitio vtitur con/
iuge Jdeo 38 S
Uxoratozū intē erantie tē. Jbidem
Uxorati quidā erant eleuatissimi et doctissi
Uxoratis cognitio experimētalis (38. T
nō dat dū vacant amplexibus 38 T

Zacheus ascen/
in arborem sicomozum 89 E
Zacheus facit pāo cenā 91 y
Zebedei duo filij a mari galilee vocant ana/
gogice 65 L
Zelotypia q̄d sit et qñ peccatū 24 D
Zelotypi peccant 31 T
Zelosi ptra vitia alioz hoc notent 72 J
Zelus quid sit 79 A
Zelus multa significat Quid sit et q̄lis esse debeat plene 55 KL tē.
Zelus rectus 12 Q
Zelus verus q̄lis sit et q̄les insidias patiat.
Zelus discretionem Discretio bu 55 O
militatem requirit 16 R
Zelus beniuolentiā et discretionem sozozes
Zelus et sobrietas circa re (babet 8 U
prebendēdos mozes 10 T7
Zelus beniuolētiam discretionem et constā
tiam requirit 55 L
Zelus qñ bonus et malus 24 R
Zelus differt ab inuidia 28 U
Zelus dū exercet offendit 92 Z
Zelus animarum acceptissimum sacrificiuz 85 A/ 34 T
Zelus indiscretus reprehendit 73 O
Zel⁹ nouici⁹ moderādus est. 67. B/99. U
Zelus et feruoz nouicius qualis sit 71 E
Zelus scientiā et cōpassio (99 QRtē.
nem requirit 10 T
Zelus habeat sed fm scientiam 93 P
Zelum habentes nō fm scientiaz oculū simplicem non habent 62 J
Zelus nō fm scientiam multos etrare facit. 16 A/ 8 T/ 22 E/ 55 A Finit.

Prima pars operū Johannis Gerson

Johānes cācellarius parisien. Germano

suo carissimo Johāni ordinis celestinorum Inclinauit cor meū vel curiositas/vel vanitas vel vt pie cōfido caritas illi⁹ cui dixit cor meū: de⁹ cordis mei ⁊ pars mea deus in eternū/ vt mihi describerem arma/scutū cordis ⁊ fidei/quale militiā mihi necessariā et accōmodam figuraret ꝑ presenti vita, que teste iob, est militia homīs sup terrā/ Meditatus sum cū corde meo plurima. Tādē ascēdit mens in hūc affectū cordis/vt sibi ꝑpi cor alatū ⁊ ignitū signatū signo thau aureo/poneret ī etheris saphirini medio/radiātibus illic aureo colore/sole/luna et stellis/quatinus ego peregrinus ⁊ aduena (sic enī Gerson interp̄tatum significat) assidua meditatiōe recordarer verbi celestis peregrini pauli/ Nostra cōuersatio in celis est. Nec me prorsus fefellit hec meditatio cordis/dū illud tu dñe dilatasti. dum libero sibi volatu/ ꝑ amplissimos sacre scripture celestes cāpos spaciari donatū est/vbi totiens de corde fit sermo viuus ⁊ efficax, que ad sensus/nūc allegoricos/nunc morales/nūc anagogicos fructuosissima iocunditate trahi pōt/vt iugiter insonet illud eccl'ie: Sursum corda. Hoc tibi germane significare volui/q̄ cōsors es peregrinatiōis mee/tibi mecū et mihi tecū debet esse cor vnū/et anima vna/quatinus edificatiōis hui⁹ nō ingrate: particeps esse velis/qr scies ⁊ poteris/cooperante illo q̄ cor regis ⁊ hoīm inclinat quocūq; voluerit/qr finxit sigillatim corda eorum In quo bñ vale feliciter ⁊ euola. Scriptum cōstantie prima Januarij. 1416.

Dic precor/iste quis est qui carmina condit ista
Gratia nomen ei/cognomen et aduena fecit
Esse perigrinus signis agnoscitur aptis
Cassidolum dextro/fartum dependet ab armo
Ad latus oppositū. celsum caput orbicularis
Pilleus obnubit: soles quo pellat et imbres
A vultu infestos. baculusq; teres regit artus
Ferrea cui cuspis. munitur sura coturno
Scutum leua gerit: saphiro celo ve sereno
Concolor. hic auro septē radiare planetas
Inspiceres. medio cor pennatum velut ignis
Emicat. et thau rutilo sibi signat in auro
Egide protectus hac hostica tela retundit
Hec caret angelico duce: sed caro visibus obstat
Sedulus hunc catulus vt thobiam comitatur
Gerson origo fuit. dat cancellarius almo
Lustris quinq; gradus studio tibi parisiorum

Cōpendiosa laus

Johēnis de gerson Cancellarij parisiēsis.

Johannem de Gerson parisiensis quondam studij cancellarium: si quis doctorem christianissimum vocet: is certe videbitur eius merito ac dignitati non impertinēs nomen: indecentem ve tituluz attribuisse Si enim autor christiani nominis Christus: finē et consummationē legis sue dilectione constituit: si leue et sacramētis paucis astrictū iugū posteris suis imposuit: si pharisaicū illud paternaꝝ traditionū on⁹ a suorū humeris excussit: quis obsecro inter doctores legis hui⁹ christiani agnominationē iustius sortiet̄ Johāne de gerson: qui operosa et pia industria ꝑ oēm etatē in litteris sacris versatus: omne studiuz in id cōtulit: ei soli operā impēdit: vt christianis qui succedētib⁹ sub inde: multiplicatisq; p̄ceptis hominū: ac innumera viuēdi varietate ꝓposita: inextricabili ferme cōsciētie labyrinto circūerrare viderent̄: et egrediendi ex hoc callē nutū faceret: ⁊ planā securaz ac regiā dilectiōis christiane viā quenam esset luculentissime demonstraret. Plane si q̄s forte dubitātior de hoc fuerit. huic nul

la pbatio certius psuadebit vt que ꝓmissa sunt credãt: ꝙ si sepe ⁊ attẽte leget: ꝙ plima post se reliqt cãcellari⁹ ingenij ac doctrine sue monimẽta. Inuenit eteni nõ herẽtẽ in curiosis ãbagibꝫ. nõ i vana subtiliũ ostẽtatione solicitũ. neqꝫ affectatõe exq̃site nouitatꝫ turgẽtẽ. sed is insistẽtẽ tm̃ mõ: ꝙ cognitu necessaria. ⁊ ope salubria i prisc⁹ doctoribꝫ depbẽdebat. ꝙ pfecto ad vsuz nr̃oꝫ tẽporũ. ⁊ ad mores in qbꝫ xpiana versaꝫ respublica. tã scite applicuit et accõmodauit: vt nihil clari⁹. nihil certi⁹ boies nr̃i legere possint. ꝓ qõ ab hac misera pplexitate: tũ i multis alijs: tum pcipue i varietate leguz hũanarꝫ: ꝙ nũc obligãtes: nũc abolite asserunt. nõnunqꝫ vertũt i dubiũ. sese tuto doceanꝫ euoluere. Vlñ factũ ẽ vt q̃ soli vtilitati primi scribẽdo studeret nulla affectiõe puata alicui⁹ e doctoribꝫ q̃ eũ pcesserant singularit⁹ duceret. Quãuis eni ex his q̃ celebres erant neminẽ ignorauerit. eoꝫ tm̃ qs nõ respuit eccia. nec aliquẽ vsqueqꝫ refutauit. nec cuiqꝫ sese vbilibet obnoxiũ cõstituit imitatorẽ. ꝛ velut apis argumẽtosa singuloꝝ ẽpast⁹ dulcorẽ. quẽ ex eo potissime sapiebat. si q̃d naturalẽ aut diuinã legẽ sinceri⁹ redoleret. fauũ pspicuũ ordiatissimuz suauissimũqꝫ ꝛexebat. Lõge pfecto alien⁹ ab eoꝝ sensu q̃ doctorẽ fauore pbãt. ⁊ quibus nõ tã pspecta vitas q̃ eiusdẽ pfessiõis ꝓiũctio sectãdi alicui⁹ ncessitatẽ iponit. Nec quidẽ i scholastica theologia. „ In mystica ẽo q̃ ita ẽ xpianoꝝ vt auctore dionysio: sol' sit xpianis ꝓcessa: ꝙnt⁹ fuerit iohes de gerson. qꝫ clar⁹. qꝫ copios⁹. qꝫ iuste xpiani agnomẽ pmeruerit. ex scptꝫ suis aduerti manifestissie pt. Studiose siq̃dẽ curauit: quẽ admodũ de seipo pl'ibꝫ i locꝫ testat. theologiã mysticã cũ scolastica ꝓcordare. Vel qõ oñderet scolasticꝫ doctrinis illã nõ esse aduersaz. Vel qõ oẽs qui crudis solũmõ speculatõibꝫ deũ iuestigãt ad exprimẽtalẽ eius gustũ inuitaret. ad quẽ sczꝫ tãqꝫ ad margaritã ꝑciosã ⁊ future btitudis plibatiõez oñs xpiane pfectõis auidos anbelare docebat eo certe efficaci⁹ q̃ ⁊ ipe nõ mõ doct⁹ verbosꝫ ⁊ vsu pit⁹ i ea re fuerat. Nisi eni gustasset qꝫ suauis ẽ dñs. nũqꝫ tale aliq̃d. qõ melius ꝓcipi qꝫ dici põt. tã dilucide tã signate tãqꝫ copiose declarare potuisset. Nec mirꝫ sane Nã vt de vita q̃z sua nõ nihil afferaꝫ. ab ineunte etate ꝓ parẽtes ad dei amorẽ allect⁹ extitit. qs ipos pietate in deũ nõ mediocri arsisse: indicio sũt liberi fere oẽs deo dicati. Dor tradit⁹ bonis artibꝫ in parisiẽsi gymnasio ita se exercuit vt pficiente cũ tpe peritia ⁊ integritate: oim illic theologiã pfitẽtiũ tpe suo lõge eminẽtissim⁹ hẽk ⁊ eẽt. Singularꝫ pfecto gl'ia vicisse parisiẽses i eo i q̃ ipi ceterꝫ studijs oibꝫ semꝫ pstitissent. Verũ multo laus ãplioꝝ ⁊ imensuz fere ꝓconiũ ei⁹ ab his ꝓsurgit: q̃ꝫ adhucne meminim⁹ quidẽ. Que q̃ illustriorẽ dicẽdi ornatũ deposcũt alijs. ⁊ alij loco duximus refuanda. Quis eni breuibꝫ cõplecti posset: accuratissimã prudẽtiã/laborẽ fortissimũ. modestissima ꝓsilia. feruẽtissimũ zelũ. quẽ indefessus adhibuit p sedãdo ⁊ vniẽdo illo turbulẽtissimo scismate q̃ etas illa q̃tiebatur: Quis legatiões suas mira grauitate ⁊ peritia obitas. satis digne cõmemorare possit: q̃s p frãcoꝝ rege: eccl'a gallicana. ⁊ vniuersitate parisiẽsi. tum plexꝫ alias tum pcipue apd celeberrimũ illd xpiani ppli generale ꝓciliũ ꝓstãtiense gnauiter admistrauit. Illic eteni diligẽtia incredibili. sanissima doctria ⁊ vehemẽtissima vi dicẽdi. qbꝫ pfes monuit. ꝓfirmauit ⁊ q̃d facto op⁹ eẽt aptissime mõstrauit. tm̃ effecit p cõi pacis q̃ a tota xpiana rep. exulabat recõciliatiõe vt nõ min⁹ necessari⁹ fuisse videaꝫ illi sue calamitose tẽpestati. q̃ olim glorioſissim⁹ doctor Augustin⁹ etati sue pelagianoꝝ he rese ꝓaminate. Ertãt ⁊ tractat⁹ ⁊ oratões ei⁹ i eaz rẽ plime q̃ min⁹ ncce sit adducere multa ad hec cõprobãda. Quare silẽtioſp̃tereanꝫ reliq̃. si vno ꝛbo psuasuz fuerit Johãnẽ de gerson cuidẽtissimo intuitu vitatẽ pspexisse ⁊ nõ miori ꝓstãtia ac fortitudine pspectã tutatũ fuisse. Ad eã siq̃dẽ sensũ puritatẽ ⁊ simplificationẽ cordis deuẽnerat vt velut e sereno pacatoqꝫ aere despicere ⁊ ꝓtueri valeret oĩa q̃ sub se turbida passionibꝫ: ⁊ ignorãtie nube obducta i ceteris agebãt. Itaqꝫ expeditissim⁹ ⁊ resolutissim⁹ erat i vero cognoscẽdo. In defendẽdo aũt qꝫ firm⁹ qꝫ impterrit⁹ fuerit: vl'ꝫ vnũ argumẽto nob sit. qõ post grauissimas altercationes q̃bꝫ cõtra ipugnatoꝛes vitatũ fidei et pceptoꝝ dei coꝛã sacroscto cõcilio certauerat. pncipis etiã potẽtissimi odiũ nõ veritꝫ. velut alter Chrysostom⁹ aut Athanasius ipm tãdẽ exiliũ molestissimũ ppeti nõ detrectauit. O virũ vere christianũ. O tẽpoꝝ nr̃oꝝ pditissimoꝝ singl'are sidus Tu eã quã a se pellũt ceteri vitatẽ etiã i exilio ꝓ

quiris. Tu teip̃m iniuria ⁊ ꝯtẽptu mauis affici q̃ veritatẽ. Tu vere ſm nomẽ tuum laudẽ tibi paras. Gerson enĩ aduenã signi ficat. Tu ipi⁹ christi q̃ vt v̄itati testimoni um daret nullũ tormẽtorũ gen⁹ expauit. cũ re et facto fueris imitator. cur non merito tuo maximo ei⁹ cognominationẽ adipisca ris? Quãobrẽ honorent̃ doctores alij q̃sq̃ epitheto suo. Dicat̃ h̄ scc⁹ ille seraphic⁹ ma gnus iste. irrefragabilis alter Subtilis. so lẽnis. illuminat⁹. vel q̃cquid tale ꝓ merito suo q̃sq̃ vocitet̃ Juste quidẽ ⁊ bñ. Sũt et enĩ. Liceat obsecro Johãnẽ q̃z de Gerson nõ fraudari laude sua. Liceat christianus doctor appellet̃. Is cui⁹ p̃mo doctrina ad christi meras traditões oẽm nr̃am assertio nẽ ꝯtẽdit metiri. Cui⁹ deinde studiũ p̃ma rie xp̃i opatiõi ꝓpter quã ĩ mundũ venerat testimonio scz v̄itatis intẽtissime fuit addi ctũ. Cui⁹ postremo vite ꝯclusio tanta ana gogice ⁊ vere xp̃iane contẽplationis dulce dine ⁊ amore flagrauit. vt velut cign⁹ mo dulato cãticorũ carmĩe mortẽ suscipiẽs ĩ fe licẽ familiã christi quẽ docuerat. ꝓ q̃ certa uerat. et quẽ totis visceribꝫ desiderauerat. nõ ĩmerito ĩ et̃na btitudĩe recept⁹ eẽ credat̃

Plura possent alia in laudẽ hui⁹ xp̃iani doctorꝫ ãnecti quoꝝ aliq̃ ex epl̃is archiep̃i lugdunẽsis ⁊ fratris sui p̃oris celestinoruz cõcipi pñt q̃ ad finẽ hui⁹ opis habẽt̃. Ve rũ passim pl̃ima sese obijciũt laude ⁊ hono re digna studiosis scriptorũ ei⁹. e q̃bꝫ ⁊ hec pauca q̃ p̃missa sũt clari⁹ intelligi possunt. Huius itaq̃ vtilissimi doctoris tractat⁹ ⁊ opera quotquot colligi potuerũt etiã nõ si ne singulari labore. in h̄ volumĩe castigate admodũ imp̃ssa fuerũt Qd̃ tribꝫ sane ꝑtibꝫ si cui libuerit. poterit secerni Earũ p̃ma cõ tinet ea q̃ ⁊ fidẽ ⁊ eccl̃ie regimẽ ⁊ circa ea er rores cõcernũt. Secũda cõplectit̃ eaq̃ ad morales traditiões ꝑtinẽt. Tertia mystice theologie accõmodata subiũgit. hunc aũt partiũ ordinẽ nõ esse incõgruũ sz scripture sacre ꝓrsus ꝯueniẽtez. apte intelliget. si q̃s bonauẽturã ĩ libello de reductiõe artiuz ad theologiam in quarto lumine leget. Inter hec aũt opa licet nonnulla sint q̃ Johis de gerson nõ esse verisimili⁹ sit vt ẽ tractat⁹ cõ tra ꝓprietarios. S. augustini Cõpẽdium theologie. sermo de cõceptõe. ⁊ si q̃ pl̃es re periant̃ tñ qꝛ auctor ali⁹ nõ patebat ido lo co suo ꝑstiterũt. Alij aũt tractat⁹ q̃ sibi nõ nunq̃ tribuunt̃. sz tñ auctorẽ certũ hñt̃ Ut est libellus de cõtẽptu mũdi. quẽ cõstat a q̃ dã thoma canonico reguluri editũ. et pl̃es alij nõ sũt opibꝫ suis inserti. Verũ nõnulli ad finem opis ꝓpter conformitatẽ materia rum subiuncti.

Annotatio titulo

rũ operũ doctoris chr stianissimi Johan nes de gerson cãcellarij parisiẽsis. eo ordĩe quo in h̄ volumine sese cõsequunt̃. qd̃ tribꝫ ꝑtibꝫ distingui põt̃ ponunt̃. Primo titu li prime ꝑtis. q̃ tractat⁹ ꝑtãtem eccl̃iasticaz et fidẽ potissime cõcernẽtes complectitur.

De laude scriptorum .i. A
Vnũ ex quatuor siue mono tesseron. post i K
De ꝑtãte eccl̃iastica. i. L O I
Sermo pro viagio regis ro manorum 2 Z
De auferibilitate pape ab ecclesia 3 F
De modo se habẽdi tꝑe scismatis 3 X
Scismata quot fuerunt 3 7
Declaratio defectũ viuoꝝ eccĩacoꝝ. 5. A
De vnitate ecclesiastica 4 A
De statibus ecclesiasticis 4 J
De modo viuẽdi oĩm fidelium 4 R
Sermo de signis ruine ecclesie 4 U
De scismate quidam tractatus 5 E
De scismate alius tractatus 5 H
De cõcilio generali vni⁹ obediẽtie in scis mate 5 O
Concilij constantiensis decretum Frequẽs. post 5 X
Sermo in die circũcisiõis corã papa Ap paruit 5 Y
Epistole ad ducẽ aurelia nẽsem ⁊ cardinalẽ cameracẽsem. 6. R S
Sermo factus corã alexandro papa ĩ die ascensionis 6 T
Sermo corã papa bñdicto Massilie 7
Propositio facta coram anglicis euntibus ad conciliũ pisis 8 G
Trilogus in materia ecclesie 8 T
Sermo eiusdem in festo sancti Anthonij Nuptie facte sunt 9 T
Tractatus de nuptijs ecclesie ⁊c. 18 T
Errores circa p̃ceptũ nõ occides ii J
Sermo in die purificatiõis marie. ii. S
Sermo corã ꝯcilio Ambulate dũ lucẽ. 12
Propositio ĩ cõcilio ex ꝑte regꝫ frãcie D
Sermo corã cõmissarijs fidei de erroribꝫ cõtra fidẽ ⁊ mores. 13. A
Cõtra assertio nes mgr̃i Jo. parui sermo eiusdẽ 13 M
Que veritates sint de necessitate salutis credẽde. 14. E
Determinationes due

per conciliū cōstantiense/post i4 L
De protestatiōe circa materiā fidei contra hereses diuersas i4 M
De ptinacia cōsideratiōes 7 signa.i4.U
Huō 7 an liceat in causis fidei a papa appellari ad cōcilium. i4 X
Contra petrū de luna i5 A
De assertione illa sententia pastoris in iusta timenda et tenenda est i5 L
De susceptiōe humanitatis christi.i5.P
Cōtra tertiā ptē Ruisbroich de ornatu spi
Libell' fris Jo (ritualiū nuptiaz.i5.Z
hannis de sconbauia qui nititr ruisbroich tueri post i6 A
Cōtra illam defensionem i6 B
Lectiones super marcum i6 E
Propositiōes de sensu lrali sacre scripture
De cōmunione laicorum sub (rē.i7.L
vtraq; specie i7 K
De probatione spirituum i7 R
De examinatiōe doctrinarum i7 7
Epla ad patrē osualdū cartusiēsem.i8.S
Epla ad studētes collegie nauarre/ qd 7q̄ liter studere debeat nouus theologie auditor 7 ptra curiositatē studentium i8 T
Epistola ad eosdem i8 y
An monachus pro studio lectionis possit se subtrahere a diuinis i9 A
Epistola de studio religiosorū i9 H
De libris quorundā caute legēdis i9.K
De distictiōe veraz visionū a falsis.i9.L
Trigilogiū astrologie theologizate 20.C
Cōtra supstitiosam obseruationem dierū p̄sertim innocentum 20 T
Contra supstitionē cuiusdā medici sculpē tis imaginē leonis 2i A
Cōtra obseruationē dieꝝ q̄ ad opa.2i.D
De errorib circa artē magicā 7 articulis re
Propositiōes ptra asser (probatz.2i.F
tiones fratris mathei grabon 2i S
Cardinalis cameracēsis respōsio super eo
Conclusiones fratris ma/ (dem.2i.y
thei grabon post 2i y
Cōtra sectā se flagellantiū 22 A
Epla missa mgr̄o vicētio ordis p̄dicatoꝝ
Contra proprietari/ (sup hoc 22 H
os regule sancti augustini 22 M
Tituli librorum secūde partis in qua locata sunt p̄cipue opuscula ad mores accōmodata
Regule morales 24 A
Compendium theologie25 M
Tripartitum. 3i Q
De cognitione venialium peccatorum et mortalium 32 I
De arte audiendi confessiones 32 X
De confessione molliciei 33 A
De remedio cōtra recidiuum 33 L
De statuto cartusiensium q̄ in mortali certo confessus remittatur 33 E
Auisamentum pro modo confessiōis in religionib non lapsis audiendi. 33 E
De modis excōmunicationū et irregularitatum et absolutionis ab eis 33 F
Notabile de p̄mis motib 7 sensu 33 H
De absolutiōe p̄fessiōis sacramētal'.33.I
De absolutōe defuncti cartusiēsis .33.M
De moderata casuū reseruatione 33 N
Epistola super eodem 33 O
De ptāte ligādi atq; soluendi 33 P
Resolutio super casu quodam de irregularitate 33 U
De contemptu clauium et materia excommunicationū et irregularitatum 33 Z
De cordis indurationē 33 7
De indulgentijs 33 9
Multaz breuiū 7 vtiliū q̄stionū resolutio
De correptiōe primi.34.T (nes.34.E
De paruulis ad xp̄m trahendis 34 U
De contractibus 35 H
De symonia 36 M
De solicitudine ecclesiasticoꝝ 36 Q
De testamento condendo 37 K
Epla sup testamēto libroꝝ suoꝝ. 37 L
Epistola ad cartusieñ. super acceleratiōe suffragiorū post obitū oblatoꝝ 37 L
De anniuersario quod sibi procurauit in ecclesia sancti pauli in lugduno 37 L
Testamētū quotidianū peregrini.37.M
Testamētum peregrini metricum.37.P
Epla cōsolatoria sup morte fratris ad fra/
De preparatione ad missam (trē.37.Q
et pollutione nocturna 37 R
De pollutione diurna 38 A
Dialogus de celibatu ecclīastico 7.38.K
Carmē ptra pulcritudinē corpis 38 9
Cōtra impugnātes ordinē cartusieñ. ꝓpter paucitatē miracloꝝ 7 ñ confirmatiōz.39 A
De nō esu carniū cartusiensium 39 E
De temperantia in cibo et potu et vestib prelatorum 40 A
Sermo de vita clericorum 40 F
Sermo in cena dñi p humilitate 40 P
Carmen contra tumidū cor 40 9
Sermo de penitentia 4i A
Sermo de dominio euangelico 4i L

Carmen de volũtaria pauptate 41 Y
Sermo ad ecciasticoꝝ cautelã ⁊ eruditõez
Sermo d̃ resurrectõe xp̃i. 42. N (41. Z
Sermo in concilio remẽsi Bonus pastor
De visitatione prelatorum vel (42 Q
cura curatorum 43 M
Sermo de quatuor domibus 43 U
Sermo de omnibus sanctis. Exultabũt
sancti in gloria 44 Ɔ
Sermo de oĩbꝫ sctis. Bti q̃ lugẽt 45 N
Sermo de oĩbꝫ sctis Exultate qm̃ merces
Sermo de oĩbus sanctis (vr̃a. 46 Ɔ
Uidens iesus turbas 46 P
Sermo in die natiuitatis dñi 46 U
Sermo ĩ dñica in septuagesima 46 T
Sermo de cõceptõe btẽ virginis. 47. L
Sermo de beato bernardo 47 T
Sermo in die sancti ludouici francorum
Carmen optatiuum vt (regis 48 L
lilia crescant 48 Ɔ
Sermo de oratiõe in cõcilio ꝯstãtiẽsi. 49
Sermo de spũsctõ. 49. B. (A
De verb̃ dñi Uenite ad me oẽs 50 A
Cause ꝓpter q̃s voluit dimittere cãcellari-
Recõmendatio licencian (am 51 P
dorum in decretis 51 T
Tractatus de nobilitate 52 E
Epistola ad papã martinum nomĩe regis
francie reperta lugduni 52 K
De considerationibus quas debet habe-
re princeps 52 L
Dialogus franci et angli 52 X
De puella olim in frãcia eq̃tante in armis
De mirabili victoria puelle de (53 O
post setãtes recepte in ducẽ belli 53 T

Tituli tertie partis

que contemplatiue vite precepta traden-
tes tractatus continet.

De cõsolatiõe theologie 54 A
Dialogus apologeticus 56 Q
Carmina nonnulla 56 T ⁊c̃
Josephina 57 H
Sermo ĩ natiuitate btẽ virgĩs 59 M
Carmen de differenti ĩmunitate a peccato
christi et matris sue 60 E
Centilogiũ de cõceptibus 60 F
De vita spũali aĩe siue sex lectiões. 60. S
Centilogiũ de impulsibus 63 U
De mystica theologia speculatiua. 64. K
De mystica theologia practica 65 U
De elucidatõe scolastica mistice theologie
Carmina de purificatione sen (66 T
suum interiorum 66 Ɔ
De religionis perfectione et moderamine
De consilijs euangelicis et (67 A
statu perfectionis 67 M
De perfectione cordis 67 Z
De meditatione 68 L
De simplificatione stabilitione seu mun-
dificatione cordis 68 Q
Carmẽ de simplificatiõe cordis 68 Ɔ
De directione cordis 69 A
De illuminatione cordis siue vna precio-
sa margarita 69 M
De oculo 69 Q
De remedijs ꝯtra pusillanimitatẽ. 69. X
De tẽtationibꝫ diaboli diuersis 70 B
Cõtra ꝓfessum inobedientem 71 A
De zelo et feruore nouiciatus 71 E
De exercitijs discretis deuotorũ simpliciũ
Documentum notabile de sa (71 F
cramento altaris 71 T
Epistole quedam 71 T
De passionibus anime 72 S
Carmen de somnio huius vite 73 P
De monte contẽplationis 73 Q
Epistole quedam 75 H
De mẽdicitate spũali 75 L
Appellatio cuiusdam peccatoris a diuina
iusticia ad misericordiã 77 U
De oratiõe et suo valore 77 X
Decẽ ꝯsideratiõe in orãdo deum 78 H
Expositio sup̃ Dimitte nobis debita no-
Oratio cũ peccator de pctis (stra. 78. J
suis multũ est anxius 78 K
De cãticoꝝ originali ratione 78 M
De canticordo 79 F
Cẽtilogiũ decãticis ⁊ solatio 80 P
Collectoriũ sup̃ magnificat 81 A
Carmina sup̃ magnificat 95 A
Cẽtilogiũ de meditatiõe crucis. 96. p⁹. T
Carminum suorum honesta defensio Ui
dit liuor 96 Ɔ
Anagogicũ de hymno glorie 97 A
Epithalamium mysticuz theologi ⁊ theo-
logie 97 Q
Super cantica canticorum 97 R

Epitaphium Johãnis de Gerson.
Epistola fratris Johãnis de Gerson ordi
nis celestinorum super opusculis magistri
Johãnis de gerson germani sui cancella-
rij parisieñ. Circa finem.

Incipiunt opera ⁊ tractatus magistri Johānis de Gerson/sacrarum litterarū doctoris resolutissimi et christianissimi/ac cancellarij parisiensis.

Qui in tres partes distincti sunt. Quarū prima cōplectit tractatus/fidē et potestatē ecclesiasticā cōcernētes. Quib⁹ omib⁹ premissus est tractatus de laude scriptorū. qr is ad cōmendatiōez omniū q̄ libris multiplicandis studēt accōmodari potest.

A Scrutari scripturas exhortabat olim iudeos christ⁹. Joh⁹ is. v. Scripturas videlicet in q̄b⁹ putabāt se vitā etnaz hr̄e. De q̄libz loq̄t apl's scōa ad thimoth. iij. q̄ oīs scripta diuinit⁹ ispirata. vtil' ē ad docēdū. ad arguēdū. ad corripiēdū. ad eruditē dū i iusticia. vt pfect⁹ sit hō dei ad oīne op⁹ bonū instruct⁹. Et ad romanos. xiij. Quecūq; scripta sunt ad nr̄am doctrinā scripta sūt vt p patientiā ⁊ cōsolationē scripturaz spem habeam⁹. Uez quō scrutabūt scripture si nō habeāt: Qualiter habebūt si nō scribāt̄ur: Qua ratōe scribēt sine scriptoribz: Sūt igit nccārij scriptores. Et h̄ est q̄ h ⁊ nūc intēdim⁹ suadere copellēte nos ad h̄ mltiplici circa scriptores librorz vtiliū defectu quē patit etas nr̄a. Et i primis cōclusionē certā statuam⁹ dicētes. Scriptor idone⁹ ⁊ frequēs librorz doctrīe salubr̄s agit op⁹ bonū de genere. Et op⁹ h̄ si pueniat ex caritate. est meritoriū vite etne/nec fuile dicēdū est Ubi ptin⁹ habet decisio dubij cui⁹ occasione cudit pñs opusculm q̄ sequit q̄dā de monachis dom⁹ cartusie. Si liceat diebz festiuis scribere deuotōis libros grat̄s. Sed aduertēdū i primis q̄ nomē scriptor̄s notat peritiā scribēdi. cū vsu assiduo vl' frequēti. Scriba vo dic⁹ mgr̄m i eis q̄ sūt diuie leḡs eruditū. q̄ ⁊ scrutator vl' cōsitor dici p̄t/aut etiā dictator. Quales erāt scribe iudeorz/q̄lis esdras scriba velox ⁊ igeniosus i lege/q̄les apō xp̄ianos theologi doctores seu theologie pfessores de q̄b⁹ nō erit p̄ncipaliter sermo pñs/sz de scriptoribz q̄si mechanicis ⁊ manualib⁹ librorz. Et hi sūt i multiplici differētia penes eruditiōez maiorē vel minorē circa scripturā/quā trāsferūt ex inspecto exēplari libro/vl' quā de pnūciātis ore suscipiūt/sic̄ baruch de ore hieremie scpsit oēs p̄mones ei⁹. Sūt q̄ sil' sūt dictatores ⁊ scribe et scriptores. tal' laudat fuisse diuus Ambro. libros scribēs q̄s dictabat. Sūt alij grad⁹ ifimi nullū penit⁹ hūtes itellectū eorz q̄ trāsscribūt. q̄s q̄i pictores appellam⁹. Sūt nōnulli tāq̄ medij grad⁹ q̄b⁹ apt⁹ est satz sensus eorz q̄ scribūt/saltē grāmatical' seu lr̄aliter. q̄les olim fuer⁹ ⁊ adhuc eē ferunt in religiōib⁹ appbatis atq̄ i vniuersitatib⁹ ⁊ studijs rationabiliter istitutis. Et de talib⁹ loq̄ p̄cipua nūc ē intētio neq̄ alios secludēdo. q̄ vl' sūt magis aliq̄d q̄ scriptores vt p̄mi vl' vt scōi/q̄ paz sūt ad fructū spūalem sue scripture capessendū idonei. Quib⁹ p̄notatis. vt lucidior ⁊ breuior eēt ordo dicēdorz patet stati hec nr̄a cōclusio. sciētib⁹ q̄d ē op⁹ bonū ō genere q̄d op⁹ meritoriū vite etne q̄ō op⁹ fuile Uerūtū placz eā p cōpatōes alias i subsequntib⁹ duodecī cōsideratōib⁹ āplificando mōstrare/q̄s metz triplex cōphēdit. vsus. Predicat atq̄ studet scriptor. largif⁹ ⁊ orat. Afligit. sal dat. fōtē. lucēq̄ futur̄s. Ecclesiā ditat. armat. custodit. honorat.

Cōsideratio prima B

Q̄ scriptor predicat.

Scriptor idone⁹ ⁊ frequens librorz doctrine salubr̄s (sic eni sp ifra loq̄ volum⁹ ⁊ itelligi) p̄dicare dici p̄t. Certe si lingua silet man⁹ p̄dicat ⁊ fructuosi⁹ aliq̄n/q̄nto scriptura venit ad pl'es vberiorz q̄z trāsitēs p̄mo. Nec obuiam⁹ dicto hieronimi q̄ hēt nescio q̄d latēt̄s energie viue voc̄s act⁹ ⁊ in aure discipl'i ex doctoris ore trāsfusa fortiꝰ sonat. Dz iuenies aliq̄s eruditissimos fatētes se pl'a didicisse scripta studēdo ruminādoq̄ secū q̄z p doctor̄s auditū. Qualē se fuisse vidit bernard⁹ gl'ari dicēs mgr̄os suos fuisse querc⁹ ⁊ fagos. Proculdubio nō sine p̄uia vl' comite lectura librorz/Adde q̄ int̄ p̄dicatores sūt mlti tāq̄ nudi pnūciatores eorz q̄ sumūt formalit̄ i scpt̄s. q̄ si mereri possit aureolā p̄dicatoribz debitā/cur nō sil'r scriptor nr̄ cui p̄t' adesset. adest. supponitur. non impar animarum saluificans zelus scribendo sicut alteri loquendo.

Cōsideratio secūda

Q̄ scriptor studet/legēti et dictāti similis

Scriptor hmōi scrutātu studiose vl' legēti doctrialit̄ vel etiā dictāti nō ē vsq̄q̄z dissimilis. Colligit̄ ex p̄cedēti/deductio pñt̄s cōsideratōis q̄ ad legere vl' dictare. qr nedū p morula tpis exigua sz in ānos decē. cētū mille. scriptura durare ꝑ tīget i sev'l' mltiplicatōz exēplariū ab ea scri

ptoꝝ. legẽtibꝫ aũt atq; dictãtibꝫ si defuerĩt auxilia scriptoꝝ/cũ mẽoria sit labilis/obre pat ptin⁹ oblr̃atio dictatis/aut delectꝫ ob/liuio. Adde q; salubrioꝛa sũt plerũq; scpta vetꝝ. q̃lia scriptoꝛ nr̃ eligit q̃ dictamia no uelloꝝ. Nõ q; ip̃robem⁹ nouos dictatoꝛes q̃les assidue cogũt assurgere tũ ꝓpter altera tionẽ varĩ gust⁹ spũalis/cupiẽtis nũc hãc nũc illã escã vbi celestis. nũc oẽm penitus abominãtis. Tũ vo ꝓpter dubitatiões no uiter emergẽtes iuxta q̃litates p̃sonaꝝ tem poꝝ. aliaꝝ. q; circũstãtiaꝝ. q̃ nũq; plene to/tas se p̃bebũt cũ sint absq; nũero variabiles. Exẽplũ de medicis ꝛ morbis. Nõ enĩ suffi ciũt eis libri q̃ntũlibet ex arte cõpositi. Sz oportet variare receptas/q̃les velle sil'oẽs tradere eẽt. put auicẽna notat inexplebile. Prodest nihilomin⁹ apõ rẽpublicaz nõ mediocriter refutatio taliũ ꝑticularit dicta toꝝ. sic̃ ꝺtra morbos coꝛpoꝝ sic aduersus pestes aiaꝝ/qõ vtiq; facit scriptoꝛ. Poꝛ ro scrutatõez studiosaz nõ oĩ scribẽti trade/re possum⁹/sed sciẽtifico cui⁹ memoria fir/mi⁹ retinet ea q̃ scribit q̃ alia si vult intẽde re. tũ ꝓpter ĩmorationẽ. tũ qz segni⁹ irritant aĩos demissa p̃ aures q̃ q̃ sunt oc'is subiec/cta fidelibꝫ. ait Flacc⁹. Accipit ex hacra dice sue traditõis originẽ ars memorie cu ius memint Licero. Reddit insuper ra tio cur expediat studiosis ꝏbreuiatiões si bi cõscribere certisq; notulis insignire pũ/cta memoratu digniora.

Terria cõsideratio

q; scriptoꝛ nr̃ largit̃ miseretur et cõmodat.

Scriptoꝛ nr̃ largit̃ miserẽt. ꝛ cõmo/dat Tres eẽ ptes satisfactõis theo logi tradũt. Una est elemosyna de q̃ pñs ẽ ꝺsideratio. alta ẽ oro. tertia ieiuni um. de q̃bꝫ erit ꝺsideratio seq̃ns Quis oro dubitauerit q̃m scriptoꝛ q̃lẽ loq̃mur sit largi toꝛ elemosyne multiplicꝫ nedũ tpalis ad su stẽtationẽ sui suoꝝ q; fratrũ seu domestico rũ. Est enĩ lucrosa nõ paꝝ ista ars. Tene/bit insup locũ elemosyne spũalis ad opitu latõez aiaꝝ. nũc aduers⁹ errores ꝛ scrupu/los p eruditõez doctrinalẽ atq; ꝺsilĩ. nunc ad cõsolatõez salutarẽ Fallor si nõ ita mise ricordiã receperũt. Jonathas cũ ceterꝫ iu/deis ꝓmo Machabeo. rũ. Dicẽtes se hr̃e solatio scros libros ista nullo indigere Eo sonat apl's vbi supra ad Rho. Sunt ad hunc vt accepi nõnulli pfessoꝛes regle btissi mi Augu. qs canonicos regulares appel lam⁹ apõ Ollãdiam. q̃z laboꝛ scribẽdi pa scit eos tpalibꝫ subsidijs de p̃cio libroꝝ. re manẽtibꝫ apõ se plimis ad spũale solatiũ. Tales iure dixerim⁹ btificatos a prophe/ta. Laboꝛes inq̃t manuũ tuaꝝ q; mãduca bis. btus es h̃ i spe. ꝛ bñ tibi tãdẽ erit in re Uxoꝛ tua mystice diuina sapia. vel religio tua. vl' celestis gr̃a. sic̃ vitis abũdãs i lateri bus dom⁹ tue/q; ẽ eccl'ia vl' ꝺscia. Filij tui lr̃aliter pfessoꝛes ꝛ scptura. moraliter oga tua. sic̃ nouelle oliuaꝝ i circũitu mẽse dñi q̃ parat aduers⁹ eos. demones ꝛ hoĩes q̃ tri bulãt nos. Cõpara nunc si potes alioꝝ q; rundã eccl'iasticoꝝ multiplicata sup nũcꝝ instituta sint i oratõibꝫ vocalibꝫ. sint in ele mosynis coꝛpalibꝫ. istoꝝ paupi. necia pau peri sz diuiti simplicitati. Fuerũt an ad/huc sint nescio sctimoniales in h̃ op⁹ dedi cate/sic̃ oli Origeni p trãscribẽdis opibus suis nedũ notarios p diuites secl'ares. sed puellas sex i scribẽdo peritas datas eẽ Ulñ q̃so tot genera bibliaꝝ. tot doctoꝝ volumi na q̃ mõ supsũt i eccl'ia/si nõ ex scptoribꝫ in religiõe degẽtibꝫ quoꝝ ad pñs vix vllum superest vestigium.

Quarta consídera/tio q; scriptoꝛ oꝛat.

Scriptoꝛ nr̃ oꝛat. hẽt ocul⁹ nũcius coꝛdis oꝛãdi materiã sibi mĩstrare Quãuis nihil obsit ꝺn vocal' q̃nq; possit i seri oro vl' cãticũ suaue dũ scribit Ait vo sat; est iplere scptoꝛẽ nr̃m monitiõez apl'icã. q; psallam⁹ ꝛ cãtem⁹ i coꝛdibꝫ nr̃is dño. Nõ freq̃nter eo liberi⁹ iplere valet q̃ solitudie q̃ dã vberi⁹ fruit. Puto palã mihi fieri/q; scptio vl' scptura/ẽ op⁹ dei op⁹ religiosum nõ min⁹ sepe q; vocꝫ exaltatio i cãticꝫ eccle Põt subinde vnũ cõpẽsari p altez q̃nq; sa lubri⁹ q; tpal' admĩstratio ab eccl'iasticoꝝ officioꝝ freq̃ntatõe saluat ꝛ absoluit. Credideritꝫ inde scptoꝛ nr̃ ꝛ pietate iugi reco gitauerit totiẽs deũ scrõsq; ãgelos secũ eẽ. totiẽs scptoꝛes sacros ipꝫ alloq;. totiẽs xp̃m sibi blãda q̃dã oscl'a ꝺsolatiõis dare. q̃tiẽs eoꝝ dicta salubria cõscribit q̃ mediate vl' i/mediate dispẽsarunt. Cui dignitati q̃ põt merces alia tpal' eq̃rit? Quis phibꝫ talẽ ali quẽ ꝺtẽplatiuũ ꝛ eẽ sil' ꝛ dici? Cõtẽplatõez ita q; lectio q̃ scribẽdo fit nõ ipedit sz pascit

Quinta considera.

Q scriptor affligitur.

Scriptor nr affligit q̄ ieiunū vicē tenet. Ieiuniū put ē tertia ps satisfactiōis extēso nōie ꝺr a doctoribꝫ oīs afflictio corpal assūpta volūtarie p domatiōe carnis vl vice satisfactiōis q̄ fit p dolorem Quēadmodū ps alta q̄ ꝺr oro ꝺcludit oēz mētz eleuatōez i deū cū hūili subiectōe r obediētia. Elemosyna ꝺo ptēdit ad oīa sb sidiū prio mihi cordit ipēsuz. Qōsonat votū pauptatz elemosyne. votū obediētie orationi. votū castitatz ieiunio seu corpis edomatiōi. Que talit elucidata mor pspicuaz faciūt hāc ꝺsideratōez cū duplici p̄cedēte. Nullus itaq̄ negauerit laboriosū ee scribēbētz exercitiū. acceptet igit illō i pniam seu satisfactionē p suis alienisq̄ delictz. sic enī directio spūalis ocli reddet laborē suū nedum vno h mō laudabilē r meritoriuz. sed tot modis quot intētiones bonas addūcet ad decoratōez act⁹ sui. noiatim iurta cōsideratōes duodeci qs sub scpture p̄conijs apim⁹. ¶ Jūge q̄ i foro pnie pōt iste labor ad satisfactōez sacramētalē iponi. quē labore si null⁹ iponit hoim/iposuit sane de⁹ abūtio cū dicit Ade r posterz. In sudore vultui vescis pane. Porro q̄ i labore hoim nō sūt nec cū hoibꝫ flagellāt nō itumescāt sz timeāt ne cū demonibꝫ affligātur. Scripsit egregiū volumē Aug⁹. de ope monachoꝝ qō totū potuerat ad rē q̄ nūc agit traduci. Qm si monachos oportz opari. q̄le ꝺbit op⁹ vtiō sue pfessiōi nedū min⁹ aduersū. sz ampli⁹ pmotiuū/attēto q̄ nō oīs idonei sūt ad difficiliora q̄lia sūt p̄dicatio vl lectio doctrial. Dz nec missaz obstat celebratō quā finit hora breuis Necz ptera valet excusatio delidie nōnulloꝝ dicentiū. imo q̄si gloriātiū nescio scribere. Discāt discāt. nec verecūdēt vl desperēt/qm labor ipob⁹ omia vincit. r durz veniēs i reb⁹ egestas. ait virgili⁹. Hallice besoehg fait vieille troter/id ē latie. Nēcitas facē vetulas currere. Qui se dicē egere cū sibi possit faciēdo qō i se ē p nidere/sit mēdax. si sic⁹ ē. lector diiudicet.

Sexta consideratio

Q scriptor sal sapiētie tribuit.

Scriptor nr posterz sal sapie administrat. Jubet aplus eē nrm rationabile obsequiū ꝺformit ad figurā legz p̄cipiētz in oi sacrificio sal apponi. Videat ātt scptor ne suū sal ifatuet vl sibi si ei nō sapuerit vl alijs si corruptū p ineptias scribēdi reddiderit. Quales vere protulit etas nra plimos q̄z mēdosa fuert adeo volumia vt ꝺsulti⁹ fuisset. nullaq̄z talia mīstrari cū lris incōditz sine lege sine sensu vl ordie. adeo q̄dē vt auctori ꝓprio seu dictatori nō itelligibilia redderēt quantūlibet introspecta. ¶ Hāc existimāt aliq̄ nō minimā tribuisse iacturaz studijs ac vniuersitatibꝫ nre tēpestatz dū q̄libet admittebat ad scribēdū. nō pbat⁹ nō cognit⁹. Breplaria q̄z dabāt icorrecta Quid ni multiplicior corruptio segretur. iūcta trāscribētiū vl inertia vl ignorātia. ¶ Dz dant visitatores i artibꝫ mechanicis ne fraus cōmittat i opatiōibꝫ vt i pānis vl i pane vl cultellis r ceterz. Quis digne tulerit op⁹ p̄cios̄simū expers eē visitationis. ne corruptio sua serpat ingit i deteri⁹. Dicoli apū scōs p̄res hēbāt electio suprscriptoribꝫ nec passim admittebāt indoct⁹ vt doct⁹. sz vsq̄z ad pūctoꝝ formatiōem. q̄ lucē dāt magnā legētibꝫ eramē hēbāt. Prisci doctores nomiatim bierene⁹ si nō fallit memoria subiūgebāt i opusculoꝝ suoꝝ fine tribilē dīni nois obtestatōez. vt scripta sua correcte trāscriberēt r p posteros ita fieri suaderēt. Alioq̄n iurta hieronimū quis vel scripsisse vel emēdasse fructus esset.

Septima cōsideratio

Q scriptor fontem ministrat.

Scriptor nr posterz apit fontē aq̄ viue saliētis i vitā eternā. Intelligāt hb nō vt auctor pncipal q̄ sol⁹ ꝺ ē sz vt ministrator. Hā fons vite ꝺbū dei i excelsis. Hō ne libri salubres q̄les intēdim⁹ sunt/nō cisterne q̄dē veteres r dissipate. sz fons ortorū pute⁹ aq̄z viuētiū q̄ fluūt ipetu de libano. q̄ cādidatio nuncupat. Cui sapie fonti q̄nto primiores sūt riuuli sciaz tāto puriores salubrioresq̄ crediderz illos Quo ꝺtra dū p tras i lōgiquū riui sciaz dilabūt nō retinētes ꝺbutē r gustū fōtz origial scito q̄ de faciliūmū viscūq̄ ꝺtrabūt. vñ ꝺbes pestilētes/vt rane bufones colubri geniti repūt et potātes inficiūt aut pimūt. Bibe igit o scptor de aq̄s tuis viuētibꝫ veniētibꝫ de libano ꝺr. Et ne dixeris. cū beretic⁹. a q̄ furtiue dulciores sūt sz oia palā r in luce clare scāt p̄ro quo sit sequēs cōsideratio.

Octaua cōsideratio

Scriptor noster lucē sequit et eā posteris administrat. Lex dei lux ē r lucerna. Lucerna pedibꝫ meis ꝺbus

F

tuũ/ait psalmista dño/et lumẽ semitꝫ meis
Sit oportꝫ ipi gaudiũ.q̃ delectabile lumẽ
oc'lis ispicit q̃ tidie. Hecꝫ hẽt vt tobias dꝯ
ri.q̃le mihi gaudiũ erit.q̃ i tenebris sedeo.
et lumẽ celi nõ video Videt plane lumẽ ce
li scriptor nr̃ qõ ẽ vbũ dei descẽdens a pre
luminũ.dũ alĩ accumulãt sup se terrã istar
talpaꝫ defossi tenebris seculariũ vel lr̃aꝫ
vel opationũ. Gaudeãt pueri tales habuis
se parẽtes vel mgr̃os q̃ talibꝫ eos artibꝫ sa
lubria scribẽdi voluerũt instruere. Gaude
ant q̃ talẽtũ artꝫ hmõi susceptũ nõ ignauit
infodere sꝫ vt lucernã r lucẽ strẽnuitate dili
gẽti/ conãt pñtibꝫ r futuris oñdere. Vide
Dõ hoi r ars arti q̃ntũ pstat r pferẽ/ Dedi
tus scꝫ ad salutar'ia spũalia q̃ / p derelictis
aut ipulsis ad noxia.q̃ vl' auariciã nutriãt
vel ad flagicia ptrahãt nõ distrahãt a pctis
¶ Demũ collige tecũ scriptor nr̃ qle sit ti/
bi donũ dei.posse freq̃nter emergere de te/
nebris mũdanoꝝ hoim'cũ actibꝫ suis teter
rimis.i seditiõibꝫ/i bellis/i cõtradictiõibꝫ.
Emergere diverim p obligatiõeꝫ animi dũ
lucidis r trãq̃llis actiõibꝫ mẽs occupat se.
Nã vbi locꝰ eẽt i corde tuo tenebris.q̃ lux
scripturaꝝ attẽtiõe sua cõplet. Qua i re nõ
paruũ accipit fructũ scriptor q̃uis ill'rat'.
nõ minꝰ crebro q̃ hõ nõ intelligẽs eccl'e cã
ticis occupat'/ Desit hãc lucẽ. ¶ Augusti
nus dũ obediens celesti oraculo.tolle lege
tolle lege.cõiectꝫ i scriptura ap̃li oc'lis.mox
depulse sũt ab eo dubitatiõis tenebre/luce
securitatis infusa. Jtaq̃ dici nõ pt q̃ mul
tiplex olim r q̃tidie lucis splẽdide fulgor ir
radiet legẽtes i scripturis/q̃s hr̃i nõ posse
sine scriptoribꝫ q̃s nesciat. Presto sũt vbi/
libet scripta tibi si volueris.verba nõ eque
Vides i illis defectꝰ tuos tanq̃ i speculo si
ne verecũdia vl' pudore cuiꝰ q̃ inspiciẽtis
vel culpãris. Potes p variatiõe palati spi
ritualis nũc istis nũc illis scriptoꝝ refici sa
poribꝫ. Propterea supuacuaꝝ ipoꝝ multi/
plicatiõeꝫ q̃s eẽ culpauerit. Hõne lautissi/
mã eẽ pduenit sapie mẽsam multaq̃ ferculo
rũ varietate refertã / Sumat vnusq̃sq̃ q̃d
et q̃ntũ satis erit vel vsq̃ ad sobriã ebrietatẽ
spũs.ad quã spõsus inuitat carissimos.
Comedite inq̃t amici r bibite et inebriami
ni carissimi Qualis ebrietas nõ tenebrosi
tatẽ obtusitatẽq̃ sꝫ luminositatẽ affert inso
litam r vere diuinam.

Nona consideratio

Q̃ scriptor ecclesiam ditat.

Scriptor nr̃ eccl'iam ditat Refertur
Augustinꝰ moriẽs fribꝫ inculcasse
q̃ eccl'iasticã bibliotecaꝝ magno studio q̃
magnũ sciebat eẽ thesauꝝ custodiret Quo
cõtra nõ hũt tyrãni depopulatores regio/
nũ seu religionũ efficaciꝰ machinamẽtũ q̃s
si libris ipas in pmis spoliauerit atq̃ puaꝝ
uerit. Patuit i regibꝫ assyrioꝝ respectu hie
rusalẽ r iudeoꝝ. Hoc pdẽ aiaduersũ ẽ inco
modũ cepisse circa regnũ francie x̃pianissi/
mũ a q̃ libri distracti sunt assidue.etsi non
apta tñ occulta r palliata depdatiõe/ pter
lucrũ ad exteras natiões colligẽdũ.q̃s q̃ ne
q̃ defuerit aptissimi violẽtissimiq̃ direpto
res. Dicit i prouerbio vulgari. Les bons
liueres faut les bons cleres.i.boni libri fa
ciũt bonos clericos. Hoc puerbiũ verꝫ est
Mutatꝫ q̃z libꝫ.vt policia muteꝫ vno mõ
vel altero nũe ẽ. Nec ad laudẽ scriptoꝝ spe
ctãt.q̃ꝫ studiũ ẽ ad oppositũ librorꝝ dpau
perationẽ ptrariũ.ditare scꝫ r popularе li/
bris sctis. ¶ Admirabil' fuit ardor hũdi li
bros sacros apd ptolomeũ regẽ.q̃ pcio in/
gẽti cõpauit sibi p septuagita iterpres trãs/
lationẽ eoꝝ. Quo vtinã puocaret ifidelis
regꝫ exẽplo fideles põtifices r pncipes x̃pi
ani. Fert hui regis libraria q̃nq̃ginta mi
lia libros habuisse. ¶ Letꝫ diuitias hic
nõ accipim' solũ i decore librorꝝ.q̃ tñ addi
tus si fuerit valori spũali/ pcium duplex ac
crescit.sic i ornamẽtis eccl'iasticis ista lau/
dam'. Sit scptura laudabil' p thesauro q̃/
lis nõ ẽ i papiris ilico pereũtibꝫ.vbi dicũt
sil'labor recte papire' deperire cũ opa r im
pẽsa. pergamenũ durabili' ẽ.q̃ ꝺditio ca/
ristiã ei' supra papirũ compẽsat abũdanter.
Ꝯz neq̃ q̃spiã excusauerit suã i scriben
do segniciẽ si nesciuerit lr̃as artificiose mꝰ
tũ formare.lr̃a sit legibilis.sit pũctuata.sit
purgata.q̃lis ẽ lõbardoꝝ.nõ iuoluẽs se tra
ctibꝫ supfluis. Sit demum sine mẽdis fal
sitatis.cũ orthographia vera. Illa sufficit i
eccl'ie thesauro reponi q̃uis paꝫ fucati de
corꝫ obtineat.nec tãtũdem precij tẽporalis
¶ Non autem oportet ad extremum vnũ/
quẽq̃ similes ad scribẽdũ libros assumere
quẽadmodũ nõ est par in legẽtibꝫ studium
Captat hic amplꝰ deuotiõeꝫ vel gignere
vel nutrire/cui parua satisfaciũt opuscula.
Vult aliꝰ i altum eruditiõis intellectualis
ascẽdere/tali grãdia doctoꝝ hũda sunt vo
lumia.q̃ꝫ traditiões ordie doctrinali seru

tet. Alioqn rectū i addiscēdo deserēs ordi-
nē letos iurta boetiū erit⁹ nō br̄et. Primū
simplicitati daustraliū religiosoz. Alterū
magꝭ appropriatū ē studiosi tati sapiam cū
pdicatiōis officio, pfiteri q̄rētiū. Tu deni
q̄ si nō potuerꝭ āplos librōz manipl'os ad
aream eccl'ie reportare vl' pusulos ꝛ paucos
ymo si gregorio credis vl' vnū afferre stude
vt in tabnaculo dñi nō vacu⁹ appareas, si
sol⁹ et capraz pilos babuerꝭ vl' mūta duo

Decima considera-

Ratio q̄ scriptor ecclesiam armat

Criptor nr̄ ecclesiā armat. Cōpa-
rat salomō i cāticis ecclesiā turri da-
uid q̄ edificata est cū ꝓpugnaculis et mille
clypei pēdēt ex ea/oīs armatura fortiū. Et
apl's noiat verbū dei nūc clypeū ignitum,
nūc gladiū ancipitē ꝛ penetrātē, nūc gladi-
um spūs. Et psalmista sagittas potēs acu-
tas. Quisquis igit hēt zelū legis (ꝛ br̄e de-
bet sūmus pōtifex ꝓcipue cū plat ꝭ ꝛ clero)
vigilet oportet hāc armaturā libris mistra
tā augere aduersus oēm sciam extollētē se
se ꝺtra xp̄ianaz religionē. Sz heu q̄d dicit
apl's. Oēs q̄ sua sunt q̄rūt nō q̄ iesu christi
Qui nec opponūt se murū nec armis spūa
libꝰ induunt nec scripta q̄bꝰ alīꝰ se fidēq̄ di
latēt, abūdare pcurāt Vide si nō carioz est
hodie ꝓscriptor citationū q̄ euāgeliorum
Nētior si nō plurꝭ emunt, si non sedulius
apud quosdā xp̄ianos cōpant scripture fa
buloseq̄ religiose, ꝛ ꝓphane q̄ sacre, et lu-
brice q̄ caste. ℣ nūc ꝛ ecclesiā iter bas ma
nus pſperari cōfide. Si nō erat animꝰ ad
scrutādū iurta xp̄i iussionē scripturas illas
tamen multiplicare reseruare q̄ ꝓ necessi-
tatibus et oportunitatibus equum erat.
Non q̄ ipsi etiam theologi memoriter om
nes incorporēt. Hoc enim nequaq̄ facti-
bile ē vel rēptādū cū sit ꝓsultꝰ paucis rite
digerēdis imorari. Uel⁹ expedit reponere
repositaq̄ cogitare scpturas velut i sūma
quadā q̄tinꝰ ꝓ loco ꝛ tpe possint bri confe
stim vt ita loq̄mur ad manū ꝓ infidelibus
vel ꝺuertēdis vel reuincēdis. Ad erudien
dū etiā nūc h̄ mō nūc illo fideles. Talis sit
oportet ois scribad oct⁹ i regno celoz simi
lis hoī p̄ifamilias q̄ pfert de thesauro suo
noua ꝛ vetera. Cui pabolice silitudini nō
ne videt alludere spōsa blādiēs spōso, oia
poma noua ꝛ vetera dilecte mi tuaui tibi.

Offert h̄ loco se ꝓsiliuz q̄d ꝓ cōpationē ad armaturā dei quā eē dicim⁹ libros legꝭ,
sit de armis diaboli libris reprobis facien
dū. Legat q̄ nescit illud de actibꝰ capi. rix.
multi ex eis q̄ fuerāt curiosa sectati ꝓtulerūt
libros/ ꝛ cōbusserūt cora oīb⁹. Et cōputatꝭ
pcijs eoz inuenerūt pecuniā denarioz q̄n-
quagīta miliū, ita forte crescebat ꝟbū dei
et ꝓfirmabat. Sile factū nup accepimus
de libro magico estimatiōis mille aureoz
q̄ vt palmes iutilis aruit ꝛ arsit. Sic olim
parisi⁹ i grauia ꝛ nup i atrio maioris eccl'e
Utrū ꝟo sit expediēs apud platos ꝛ inq̄si-
tores tales aliq̄s refuari ꝓpter exēplar ꝺdē
natiōis similiū, ipi cōsiderēt. De bonis q̄
dē nulla fit dubitatio, q̄n videm⁹ precepto
dñi tabulas legis in arca custoditas fuisse
repositas, q̄ custodia cuz honore signata ē
in exēplari vita xp̄i q̄ librū legꝭ postq̄ acce
perat ꝛ legerat arma ꝓ se contra pfidos ex
esaia pferēs, plicuit libruz referēter mistro
reddēs illū vt habeat luce. uij. ca. Horē
rursus esse iudeis scribit Nicolaus de lyra
nō ita sedere alte q̄ alte positi sūt libri legꝭ

Scitur insup de xp̄ianis aliq̄bꝰ q̄ ipis
par est deuotio ad librū aliquē scrm̄ sic ad
scōz reliq̄as, quē vt signaculuz supra cor
vel pect⁹ suū ponūt osculāt ꝛ stringūt. Nec
parū credūt opitulari. dū i se versant, q̄ de
euāgelio mathei super egros imposito tra
dunt bistorie cum ceteris

Undecima cōside-

Ratio q̄ scriptor custodit ecclesiam

Criptor nr̄ ecclesiā custodit. Opi-
culatio scripturaz duplex ē aduer
sus hereticos. Una vt vicant ꝛ sic armat.
Altera ne vicāt ꝛ sic custodit. Sz nob ta
lia disserētibꝰ mor occurrere vidꝰ aialis hō
ꝛ opponere ꝓmo illō eccl'astes i fine, q̄ scri
bēdi pl'es libros null⁹ est finis. Deinde q̄
desiit scrutatores scripturaz p̄ serti deuota
rū. Ampli⁹ q̄ ex lectura librōz multi susce
pert occasiōem errandi imo ꝛ insaniendi.
Sic opposuit paulo q̄ dicebat Multe lr̄e
faciūt te isanire paule Rursꝰ opteret libros
ipis etiā laicis ꝛ mulierculis ꝓpinare vt do
cerent ꝓ se/legēdo eos/facta translatiōe ad
vulgare suū si nō aliter ꝺciperēt Atuero
primū nō impedit, vel oblitterat laudē scri
ptoris nostri. Nō enī pgredit in imensum
sine fine sed finē constituit cū ecclesiaste ti-
morē dei, cū suoz obseruatiōe mādatoruz
Quo fine retēto nihil nimis. Hec iam erit

pluralitas librorꝝ sed vnitas. Fatemur et plāgim⁹ raritatē esse nimiā in scrutatoribꝫ scripturarꝝ deuotarꝝ. Sed maior adhuc inueniret/occasiōe sublata librorꝝ ḡs ingere re p scriptores expedit. Notēs est de⁹ affectibus flāmam inurere cum intellect⁹ allectione vt pfectionē suā i veri cognitiōe posita aliqñ scruteť. Ceterū nihil est tam sanctum z salubre vel piū q̄ nō ꝓtingat abuti. sic de libris euenit quorꝝ nō est culpa. necꝫ scribētiuꝫ sed scelus est i abusu. Postremū magꝫ vrgere videť. si nō habeat zel⁹ instructionis sctām scienti ā. si contēpserit obseruare nō violandā ecclesie hierarchiaꝫ que habet vt inferiores laici per superiores clericos in lege dei peritos instructionē accipiant. Nec docere hēt publice nisi miss⁹. Nō enim esse dicim⁹ oim vel hr̄e vel scrutari libros sctōs illos marime. q̄ suā difficultatē petūt explanari p alios passus z glosas doctorum. Qualiter agere nec facultas est ingenij/nec eruditiōis cōmoditas apud vulgus/ḡs ab ore sacerdotū oportet legē exq̄rere. Necꝫ tñ arcēdi videnť ab opusculis moralibꝫ z deuotꝫ nullā i se diffť. cultatē nec ābiguitatē nec absurditatē i trāslatiōe gerentibus. cuiusmodi sunt hist̄orie vel vite vel legēde sctōrꝝ. necnō meditatiōes sctē. Trāslatiōes i reliqs iure culpanť pl⁹ erroris arrogātis. ḡs deuotōis humilis. aut eruditionis salubris materiam ꝓpinantes.

✻ Duodecima consideratio/scriptor honorat ecclesiam

Scriptor noster honorat ecclesiam Deducūt hāc honorificētiaꝫ p̄mis se ꝓsideratiōes q̄ simul ostēdūt nō mediocrē latrie veneratōez scribēdo librosq̄ cōstitui. Vñ ꝓsurgit ratio meriti ad deū q̄ honorificat honorātes se. Qui legē quoq̄ matrꝫ ecclie spōse sue nō dimittūt sed augere sed dilatare ſz elucidare ꝓtēdūt. Nō si forte dixerit emul⁹ aduers⁹ laudē scriptoris nr̄i. Cur laudeť ille q̄ mercēnari⁹ ē. cui⁹ ad lucrū respicit ocul⁹. Accipiat lucrū qđ suuꝫ est. z vadat. Respōdebim⁹ p euāgelicā z aplicā sniam q̄ dign⁹ ē opari⁹ cibo suo et mercede sua. Immō ꝓncipalis z finalis ei⁹ intētio i honore dei z ecclie i caritate nō ficta. i sua demū aliorꝝq̄ ꝑpetua salute figať vt sit finis lucri sub fine celesti. q̄tin⁹ nō ia duo fines aduersi/sed vn⁹ vtrobiq̄ cēseať.

Nōne scriptor nr̄ ꝓterea venit honorandus ab oīb⁹ q̄ diligūt ecclīam ꝓcipue q̄ regimini suo ꝑsūt. Sit honor ipe i bñficio. sit honor i aliq̄ insigni titulo. sit i largitiōe indulgētiarꝝ nō min⁹ q̄ ꝑ peregrinatione vel ecclie materialis ꝓstructiōe sit in puile gūs aliqb⁹. Qm̄ si duplici honore dignos dic apl⁹ q̄ laborāt i verbo/nūq̄d descriptos silebim⁹? Nūq̄d euāgeliste nūq̄d ꝑphe. nū q̄d paul⁹ ipe ꝑfuerūt nihil scripto. Nonne plurimi q̄tidie scriptꝫ edificāt q̄ vba nō audiūt. Hoc vnū iniūgēdū p̄misim⁹. viscriptor oīs idoneū se ꝓbeat. Quatin⁹ ab istituťꝫ vl istituēdis ꝓncipalibꝫ scrib exēplaria q̄ z q̄lia sunt irreꝓhensibilia suscipiat. Sic eni iubet dñs deut. xvij. vt rex sibi describ⁹ deuteronomiū legꝫ exēplar a sacerdotibꝫ accipiat. z moysi ꝺr. facoia fm exēplar qđ vidisti i mōte. qđ z angeli mīstrātes obseruāt. Ecce q̄nta sterilitas p ecclasticos p̄sertim plebanos rectores ecclīarꝝ z alios ociosos de ecclīa. ꝓchdolor inuenit. Ꝓpt̄ ḡs nec breuissim⁹ tenor vn⁹ habeť diuinorū ꝓceptorꝝ. nec sacramentorꝝ noiatio. nec numer⁹ articulorꝝ. Cōpellūť hr̄e sinodalia q̄dā instituta. bñ q̄dē. ſz illud oportuit facere/nō tñ aliud omittere. Deniq̄ nihil impedit(vt ad ꝓncipiū finis se referat)libros seu tractatulos. vel codicillos deuotionis scribere diebꝫ festiuis. hīto moderamīe q̄le sapiēs iudicabit in h̄ ope. qđ vtiq̄ nō fuit legendū ē. ſz i honorē ecclie pl⁹ aliqñ vergens ḡs mltiplicatio vocalis oratiōis. imo ḡs insolēs i aliqb⁹ missarꝝ iculcatio. Si q̄d ad extremū vob ē vel fidei vl ꝓsilij ꝓuideāt superiores i vniuersitatibꝫ studiorꝝ. i cenobijs seu monasterijs religionū. i collegijs ecclīarꝝ marie cathedraliū ne dū libraria hr̄e/ſz scriptores de suppositꝫ suis instituere. cū relaratiōibꝫ onerꝝ ceterorꝝ ꝓgruis aut cū stipēdijs opportunis Que vbi deesent agat nihilomin⁹ scriptor nr̄ viriliter p cā nō infima. q̄tin⁹ ociū vitet. qđ vicia docet oīa. qđ ea sentina est aboīabilis z horrēda. Speret p̄miū. speret. qm̄ merces sua magna nimis erit deus iubēs scrutari scripturas. ac p inde scribi. q̄bꝫ hēť etna vita. Cui⁹ eē pticipes tanḡz i libro suo scriptos largiať ipe nob⁹ dñs nr̄ iesus xp̄s liber vite specios̄issim⁹ de⁹ bñdict⁹ in secula. Amen.

Finit tractat⁹ de laude scriptoris edit⁹ a christianissimo doctore Johāne de Herson cancellario parisien. Lugduni. Anno domini. M.cccc.xvij. In aprili.

Circa lecturā istarū concordantiarū cōsiderandum est ꝙ lr̄a. M. posita inter duo puncta significat ꝙ mathe⁹ illā dictionē ponat. M. sequentē Similiter qñ. R. ponit̄/intelligēdū est de Marco. Ubi. L. lucā significam⁹. Eodē mō. vbi. J. ponit̄/ intelligendū est de Johāne. Unde si aliqñ de literis p̄dictis duo vel tres vel quatuor ꝯueniūt cōsiderandū est ꝙ lr̄e illoꝝ euāgelistaꝝ in scriptis cōcordāt. Ex quo eliciunt̄ duo. primū ꝙ lr̄e adiūcte dictiōib⁹ inter duo pūcta cōputantur ad dictionē p̄cedentez ⁊ ad illud qđ tali dictioni adiūgit̄. Scđm ꝙ lector ꝯtinue debet istas ꝯcordātias legere. ⁊ in legēdo nihil attēdere dictiōes positas inter puncta. Et sic habebit vnū ꝯtinuū euangeliū oīm euāgelistaꝝ. Augustinus ¶ Inter oēs diuinas autoritates q̄ sacris lr̄is ꝯtinent̄/ merito euāgeliū p̄cellit. Hieronimus ¶ Euāgelia legis impletio sunt. ⁊ in his p̄cepta et exēpla viuendi/ plenissime sunt distesta. Chrysostomus ¶ Sicut enim in domū vbicunqꝫ fuerit positū euangeliū nō audebat accedere diabolus. multomagis animā intelligētias habentē tales ⁊ circūferentē non tanget vnq̄ꝫ neqꝫ supueniet ei demon neqꝫ peccati natura. Attēdam⁹ igitur dilecti scripturꝫ. etsi nullū aliud euāgelica saltē nobis circūstudiosa fiāt ⁊ hec p̄manib⁹ habeamus. Confestim enī expandens librū si p̄manseris vsqꝫ ad finē. omīa respues mūdana. omnia deridebis q̄ hic sunt. Et si diues fueris/nihil reputabis diuitias. si inops/nō ꝯfunderis inopia. Nō rapies. non auarus eris. sed ꝯcupitor eris magis inopie et despicies diuitias. Si vero hoc fiet/oīa exterminabis mala. ¶ Et iteꝝ Quid vnqꝫ euāgelijs eq̄le fiet? Utiqꝫ de⁹ ꝯuersat̄ in terra hō ascēdit in celū. et facta est oīm vna p̄mixtio. Angeli cuꝫ hoīb⁹ chorū faciebant. hoīes angelis cōmunicabāt. et alijs celestib⁹ sup̄nisqꝫ virtutib⁹. Et erat videre antiquū repēte p̄liū dissolutuꝫ deū hoīb⁹ recōciliatū. diabolū ꝯfusum demones fugiētes. mortē p̄emptā. paradisuꝫ apertū. maledictionē remotā. pctm̄ de medio sublatū. errorē lapsum. veritatē reuersam. pietatis sermonē vbiqꝫ seminatum ⁊ vegetatū. celestem ꝯuersationē in terre regione plantatā. sup̄nas virtutes familiariter nobiscū loquētes. ⁊ ad terras sepe angelos ventitātes. exqꝫ his oībus spem firmari certissimā futurorum. hec ille

Prohemiū seu prologus in concordātias euangelistaꝝ collectas p̄ venerabilē magistruꝫ Johānem de Gerson cancellariū parisiēsem q̄s intitulauit monotesserō aut vnum ex quatuor.

Euangeliū latū esse et magnū. ⁊ rursus cōcisuꝫ. diuin⁹ Bartholomeus dixit/dyonisio in de mystica theologia teste. Cui⁹ ratio mlt̄iplex/nr̄e ꝯgruēs intētioni. pōt elici/dū aliq̄d p̄loqui volum⁹ super vnū ex q̄tuor nup̄ edita cōpilatōe Uerbū quidē qđ in p̄ncipio erat apđ deū /est vnū ⁊ multiplex. p̄ut de spū sapie tradit sapiēs vnū ī essentia. multiplex ī effectu Est vnū rurs⁹ apđ nos/p̄grediēdo p̄ viā negationis resolutorie. omnimodū vero/p̄ viā attributorie positiōis. Est p̄terea vnū ⁊ efficax/cuiuslibet accōmode se coaptās ⁊ loquēs verbū euāgelicū ⁊ penetrabili⁹ omni gladio ancipiti. p̄tingēs vsqꝫ ad diuisionē spūs ⁊ aīe. vt spūs a q̄dā aīalitatꝫ ꝯcretiōe solut⁹/libet ⁊ expedit⁹. fas habeat circūq̄qꝫ in circūitu leuare oc̄los suos. vbi videt ⁊ affluet/et mirat̄ ⁊ dilatat̄ cor suū. Ubi rursus est iuxta philosophicū dictū intellectus adeptus q̄dā Insup̄ habet̄ inocētie stat⁹. vbi vis⁹ fuissꝫ de⁹ ī libro creature toti⁹/claro cōtēplatiōis intuitu. Deniqꝫ verbū qđ erat ī p̄ncipio īmensuꝫ. fecit de⁹ abbreuiatū. dū verbū caro factū ē. Imo si p̄funde speculamur v̄buꝫ istud vnū qđ erat ī p̄ncipio apđ deū. dici pōt. tā ī creatiōe reꝝ q̄ꝫ ī incarnatione quodāmodo multiplicatū /iuxta methaphisicalē de creatꝫ intellectib⁹ ꝯsiderationē. Qui q̄nto sunt imp̄fectiores ⁊ a p̄ma verbi luce distātiores. tāto magꝫ plurificātur pluribus egentes speciebus et actibus q̄ꝫ perfecti. Et certe sic experimur in humanis intellectib⁹ ꝙ prestantiores tā ingenio naturali q̄ꝫ exercitio doctrīali. sub paucioribꝫ ꝯcept⁹/pl̄a maioraqꝫ/sub vniuersalitate cognoscūt. Sūt q̄ ad paucula v̄ba puta

ad orationem dominicã. considerationes velut innumerabiles per mlta septenaria petitionũ. donorum virtutũ. beatitudinũ sacramentorum. dotum et similiũ/sub omni facilitate resoluũt. Et tanq̃ in libro legẽtes et in serena mẽte constituti. collectaz rerũ magnitudinẽ quasi sub vno solis radio contẽplantur. ¶ Cur ista dicim⁹? Nimirum quia si dignũ est et salubre christianos p̃sertim studiosos in theologia q̃ multa est ꝑm p̃fatum Bartholomeum et minima vt ponãt sibi resolutionẽ et ordinez ad pauca. quoniã hẽt omis varietas ad vnuz vel pauca reduci. Quid erit illud vnũ vel paucum conueniẽtius accipiendũ q̃ euãgelium. Ita enĩ narratũ est de theologizãte cecilia ꝙ semper euangeliũ christi gerebat in pectore suo. Cuius exemplo nũq̃d quid non est vtile sapiẽtie sectatoribꝫ. vt suum omne studiũ referãt ad euangelicã vnitatem. Prorsus erit hoc ad memoriã vtile et ad pietatẽ ꝑficiẽs cũ in eo reconditus sit cultus dei p̃cipuus. Cũ sit p̃terea in auctoritatis arce locatum. Pro inde talis reductio habebitur faciliter si verbis singulis. si ꝓpositionibus. si sentẽtijs/pondus suuz detur/cum inquisitionibꝫ et solutionibus dubioꝝ. sicut edocent theologici tractatores. Et hoc siue fuerit doctrinis practicis siue speculatiuis intẽdendũ. Vide totam materiã de trinitate/locũ inuenire congruum vbi dicitur. In principio erat verbuz et verbũ erat apud deũ et deus erat verbũ Materiã de creatiõe rerũ ibi omnia ꝑ ip̃m facta sunt. Materiã de incarnatõe ibi verbum caro factũ est. Materiã de gr̃a ⁊ habitauit in nobis. Postremo de gratia sacramẽti ibi. vidimus eũ plenũ gratie ⁊ veritatis. ¶ Quisquis igit̃ voluerit vel legere vl̃ studere/quasi saluberrimũ et solidissimuz diuine legis fundamẽtũ/ostẽsa est sibi via latissima qua ꝓgrediat̃. Et omĩa que alibi vel audierit vel studuerit/velut in vnũ p̃ncipiuz reducat colligat et reponat. Ita enĩ theologiaz egregius doctor Bonauẽtura in suo breuiloquio totã inchoauit mediauit et finiuit a primo principio. quod sine dubio est illud qd̃ in principio erat apud deũ. Ego inquit iesus principiũ qui et loquor vobis. Et in apoc̃. Ego sum alpha ⁊ o. principiũ et finis ¶ Quis digne laudabit aureolũ. qui totã sub paucis ꝯclusionibus bibliã p̃cipue quatuor euãgelia/mira subtilitate cõpegit. ¶ Nonne sanct⁹ Thomas. totã pene theologie practicam (prolixioribꝫ licet verbis) in secũda secũde conclusit. Quã summã si tanto q̃reret impendio theologicoꝝ sobria studiositas/quãto conterit̃ in supuacuis multoruz heu vana curiositas haberent ꝓfecto theologi/vnde quorundã sapientiũ in oculis suis insultatio/fantasticos appellãs theologos/retusa cessaret. ¶ Conatus est nr̃m vn⁹ ex theologie ꝓfessoribꝫ/notare semitam per quam nouus theologie discipulus haberet ꝑgere. Sed dũ etiã atq̃ etiã recogitauit/tot ĩuenit ingenioꝝ varietates. tot p̃terea ꝓ diuersitate finiũ multiplicitates mediorũ. ꝓ loco. pro tp̃e. et societate. deniq̃ ꝓ occurrẽtibus exercitijs. nũc in istis doctoribꝫ. nũc in illis. vt vix aut nusq̃ valeat vniformis regula constitui. Veniebat rursus in animum/cudere quedã noua opuscula super vnũ ex quatuor. sed repressit modestior cõsideratio/et pauculis annotatiõibꝫ voluit esse contẽta. ¶ Prospice quot et quãta pateant a summis ingenijs elaborata super euãgelia/ꝑ glosas ordinarias. interlineares. ꝑ marginares. ꝑ omelias. ꝑ postillas. per determinatiões. ꝑ concordantias magistrales. ꝑ sermones et themata. per cõpilationes. nũc summatim. nũnc cũ ingenti coaceruatiõe ex aliorum dictis. quis cũcta dinumeret? Cõsultius idcirco visum est/relinquere propriũ cuilibet studiũ/laborem ordinẽq̃ querẽdi. q̃ glosas iteꝝ super glosas addere. q̃ nec sufficerẽt curiosis. et negligẽtes vel onerarẽt vel non satis instruerẽt. Vescẽdus est panis sed nedũ materialis sed doctrine/in sudore vultus nostri. Nos iste nõ viroꝝ est. sed infantiũ. non posse vel nolle cibũ recipe nisi aut p̃masticatũ aut minutatim discissum. Vanitas q̃q̃ nõnullorũ ex scriptoribꝫ/mystice notat̃ ab eccl̃aste. qm̃ diebꝫ ac noctibꝫ nõ cessant et sua summo labore q̃sita dimittũt hoĩ extraneo et ocioso. q̃ vel nõ vtit̃. vel in superbiã abutitur derelictꝫ. Quid ꝓderit oro cecis vel auersis oculis/si digito (vt aiũt) lux ip̃a mõstret̃. ¶ Ceterũ si nõ inspicit̃ Augustinus in suo de doctrina xp̃iana. si hugo ĩ didascalicõ. si documẽta summatim notata ab auctore de virtutibꝫ et vitijs/sup modo docilitatis tã in doctore q̃ in discipulo Quid hẽt exiguitas p̃sentiũ sperare scriptorum/vt legi mõ digna putet̃/ne dixerimus

imitari(q̄q̄ min⁹ inutile sit noua q̄q̄ nulla sectari)duz optima quecq̄ vetera p negligē tiam intereunt? Nūquid non hec est causa nō infima cur opiniones totiēs z fm aristz infinities reperiunt et voluunt, qz nimis est fastidiosum coz humanū/quodam insatiabili pruritu noua semp appetēs/z vetera seu que ab alīs dicta scriptaq̄ cognouerit etiā meliora/fastidiens. Cur aliunde si nō ex hoc/tot lecturaz sup sentētias z alibi pregrūdes sarcine? Nōne ideo/qz quod in vna pte alter tractauit/idē mox in alterā ab illo retorquet, dū tritā alteri⁹ semitā pudet sequi, et placet contētionib⁹ intendere? Nihilominus quisquis exercitationis gratia/voluerit in hac cōpilatōe noua que dicit vnū ex q̄tuoz/nouā expositōis semitā inuenire vel progredi vel ostēdere non cunctamur. Hecq̄ enī paucioz est spūaliū q̄q̄ coz poraliū gustuū varietas. Et su⁹ cuiq̄ mos est nec voto viuit vno. Alternis postremo natura gaudet, donec venerim⁹ ad illō vnicū verbū qō erat in principio apud deum.

Prologus

Euangelicos canones cōposuit Eusebius Cesarieñ in greco, quos hieronim⁹/Damasi rogatu/latinis tradidit, referens de Amonio alexandrino/q̄ ediderit vnū ex q̄tuoz. Et ipm se dicit Eusebius imitatum Sed vitio scriptoz/et ꝓpter varias trāslationes euāgelioz/cōtextus illius amonij(Jero. teste)false fedeq̄ lacerat⁹ inueniebatur. Ut igit maneret euāgelioz integritas nihilomin⁹ notū fieret studiosis in quib⁹ z in q̄bus nō/euāgeliste ꝓueniebāt/inuenta est canonū ꝑdicta cōpositio, q̄ iam pene recessit ab vsu. Forte ꝓpter nouā in euāgelijs (prout z in alīs secre scripture libris)p capitula quotationē. Ut aūt labor vetez tā/tus/nō ex toto periret/placuit tradere modum, quo posset quilibet studiosus vti p/fatis canonibus in libris etiā nō habētib⁹ eos, vel ipos nouiter inscribere fas haberet. Procedūt aūt canones euāgelioz per concordātias nedū reales vel historicas, sed q̄q̄ p vocales, vbi cōstat nō esse eādē doctrine vel historie narrationē, sicut ō pascha sicut de filio reguli, et de seruo cēturionis, sicut de ceco sanato i ingresso iericho, et de cecis in egressu sanatis, z aptissime i piscatiōe petri q̄ fuit vocat⁹ ad sequelam et de piscatiōe quā exercuit post resurrectionē q̄ manifestauit se itez ihesus. Joh. 21. Cōstat enī nō eandē sed diuersam piscationē fuisse, et ita de plurimis qō expedit cognoscere, ne dissonātia difficilis et possibilis ad cōcordandū textualiter oriri videat. Utrū vero liber amonij, vnū ex q̄tuoz/reperiat vsq̄ apud latinos, ignoro. Egregius aūt doctor Augu. libz̄ edidit p̄clarissimū de cōsensu euāgelistaz, in q̄ moduz ex orsus est cōponēdi vnum ex quatuoz. Cui nuper exordio/datū esse credim⁹ in relīq̄s auctore dño cōplementū, qō op⁹ eo facili⁹ poterit incorruptū seruari q̄q̄ in principio nascētis eccl'ie/quo suscepta multiplicata q̄q̄ est vnica euāgelioz. Jeronimi trāslatio Dz heu nr̄a hac etate misera, q̄s leget hec quis studebit? q̄s trāscribet? Cernis z sentis frater carissime/quātus mō bellozz plus q̄q̄ ciuiliū horroz circūtonat, quāta succrescit heresum infelix pullulatio, quantū insuper p̄ualēte iniquitate refriguit caritas, quēadmodū rursus sacre legis studium intermissum ne dicamus irrisum. Uerū ꝓsolatur nos pollicitatio xp̄i dicētis. In mundo pressurā/in me pacē habebitis, de q̄ loquit ad dñm ꝓpheta dicēs pax multa diligētib⁹ legē tuā. Et iterū btūs homo quē tu erudieris dñe z de lege tua docueris eū. Ut quid ita? vt mitiges ei a diebz malis z cē hinc de sapiētia gl'iat ali⁹/q̄ erit allocutio tedij sui, qz nō hēt amaritudinē ꝓuersatio illi⁹ nec tediū quietus illi⁹ sed leticiā z gaudiū. Hāc amplectamur frater carissime vt tanq̄ altera sunamitis/suo calore viuido castoq̄/nr̄am refoueat in misericordia vberi senectutē. Denicq̄ iuxta verbū Jeroni, se cōsolātis, et inducētis hismeneum canamus nob⁹ et musis, imo deo z angelis si aures surde fuerit ceteroz. Siue vt epicurus amico loquit, duo nos/magnuz satis theatrū sum⁹. Aut certe sedebit solitari⁹ et tacebit, qz leuauit se sup̄a se. Hunc q̄q̄ min⁹ solus/q̄q̄ cū sol⁹, nec magz actuosus q̄q̄ cum ocios⁹. Siquidē regnū dei intra nos est, qō prorsus esse q̄s dubitet amplissimū. cōpellēs ibi ratiōes z canones oim seculoz. Ubi de⁹ oia in oibus, in quo hic et nunc z iugiter deambulem⁹ animo. Vale frater.

Prohemiuz super

vnuz de quatuoz, cuius titulus esse potest tetramonum vel monotesseron.

Cum ex quatuor euangelijs cōpo
nere/diuin⁹ aperuit Aug⁹. q̄ libro
suo de cōsensu euāgelistaꝝ/subtilis
simo quidē ꝛ operiosissimo/ cōpingit sub
vna serie narratiōis/euāgelioꝝ verba/ vs/
q̄ ad tēpus q̄ p̄dicare ꝛ baptizare iohānes
exorsus est. q̄tin⁹ ℔ exēplo/siue vt a me fa/
ctū est inq̄t/siue alio mō cōmodosius fieri
possit/videat vnusquisq̄ ꝛ in ceteris talib⁹
locis fieri posse q̄ hic factū esse fieri p̄spe/
xerit. ¶ Tentamus ergo ꝓtinuare ꝓut in/
choauerat. Cūsus ē ꝓtin⁹ labor vir exple/
bilis. maxime ꝓpter ordis rer̄ gestaꝝ incer
titudinē. Marcus enī (teste Jero) nō ordi
nē rerū gestaꝝ sed ordinē leuitice electiōis
cōplex⁹ ē. Lucas silr̄ in multis Joh̄es ꝯo
seorsum plura posuit/ab alijs p̄termissa.
pauca iterās q̄ tradiderunt. ¶ Cū igit̄ tri
plex sit ordo narratiōis lr̄alis. Un⁹ rei ge
ste. alter ānticipatiōis terti⁹. rememoratōis
ꝓut spūsscūs voluit nūc ad hūc. nūc ad illū
ordinē mouere scriptores (Non enī refert
iuxta traditionē Augustini/ q̄bus verbis
vel ordine/eadez sn̄ia vel vītas/ nota fiat)
Sufficiat ꝓbabilis collatio facta/sine p̄re
iudicio aliter vel sentientiū vel scribētiuz
¶ Nō etiā tali ausu temerario/ q̄n inteme
ratū velim⁹ manere q̄druplicis euāgeliste
narratiōis sacramētū. Quis enim nesciat
spm̄ xp̄i/potuisse sub vno eodēq̄ penitus
verboꝝ sn̄iaꝝq̄ ꝓtextu/tradidisse gestorū
suoꝝ verboꝝq̄ salutarē hist̄oriā? Sed cū
magno sacramēti misterio sibi placuit sub
quadā ꝓcordissima (si ita dici possit (disso
nātia/mētes fideliū cōmonere ad humilio
rē vigilātiorēq̄/necnō multipliciorē inue
stigationē veritat̄. palāq̄ fieret q̄tuor euā
gelistas. nō mutua cōspiratiōe/sed diuina
inspiratiōe fuisse locutos. ¶ Nec offendat
(petim⁹) aliquē/si ꝓtext⁹ q̄tuor euāgeliorū
in vnū cōpact⁹/nō potuit sonoritatē suam
custodire/ab oī p̄sus specie nugatōis ꝛ cu
iusdā apparētis dissonātie alienaz. q̄ sola
text⁹ verba ponere miscēdoq̄ custodire/ cu
ra fuit. ¶ Deniq̄ dabūt illustrationē/glo/
se doctoꝝ p̄sertim Aug̃. lib. ꝓtacto. ℭ̄uis
pauculas annotare q̄si marginales glosu/
las studiū fuit. obtestatiōe p̄missa. ne scp̄to
res eas textui misceāt. neq̄ quotatiōes ca/
pituloꝝ ꝛ euāgelioꝝ annotatiōes/omittāt
vel cōfundāt. Sit ipa merces increata dei
sapiētia/pollices ꝛ dicēs. Qui me elucidāt
vitā eternā habebūt. ¶ Diuidit aūt p̄sens
opuā in tres partitiones. ꝛ q̄libet i suas ru
bricas et hist̄orias iuxta variā materie q̄li/
tatē. Partitio ꝓma ꝓtinet originē ꝛ ingres
sum xp̄i vsq̄ ad progressum sue p̄dicatōis
ibi. Anno. xv. ꝛc̄ Ubi est secunda partitio
vsq̄ ad egressum sue passiōis ꝛ resurrectio
nis ibi ꝓma aūt die azimoꝝ vbi ponit ter/
tia ꝛ finalis partitio. ¶ Sequit tabula ꝓti
nēs. i ℌ o. rubricas q̄ tabula etiā p̄ se vtilis
erit ad cognoscēdū in q̄b⁹ ꝓueniāt ꝛ in q̄b⁹
euāgeliste nō ꝓueniāt. Deniq̄ supaddunt
rubricelle sub q̄tuor p̄ncipalib⁹ rubric̄. ne
lectoris memoriā/sua magnitudo ꝓfunde
ret. Qui lector aduertat plures q̄s hic ꝓcor
dātias in canonib⁹ euāgelioꝝ reperiri. q̄z
plurime sunt tantūmodo vocales. videat
si cor habeat ad illa.

Tabula continens

cl. rubricas. Rubrice partiōis prime

2 De eterna xp̄i generatiōe Joh̄. i
2 De annunciatōe iobannis ba
ptiste ꝛ ꝓceptiōe eiusdem L. i
3 De annūciatiōe christi ad ma/
riam per gabrielez Lu. i
4 De visitatiōe elisabeth p̄ mariā et hym
5 De ortu ioh̄ (nus magnificat. Lu. i
ꝛ circūcisione ip̄i⁹ Et benedictus domin⁹
deus israel Lu i
6 De genealogia christi ꝛ apparitiōe an
geli ip̄i ioseph Mta. i
7 De edicto augusti. natiuitate christi.
annūciatiōe p̄ angelū ad pastores. Lu. 2
8 De circumcisiōe christi. L. 2. ꝛ de ma/
gorum aduentu M 2
9 De oblatiōe xp̄i in tēplo L 2
10 De fuga iesu in egyptū ꝛ occisiōe inno
centū ac regressu ioseph de egypto. M 2
11 De inuētione xp̄i pueri in tēplo a parē
tib⁹ ei⁹. L. 2. Et habitatōe iobānis in de/
serto Lu. i

Rubrice partitiōis

secūde principalis de predicatione iohan
nis seu progressu preconis

12 De predicatione ꝛ baptismo io
hānis i deserto. M. 3. R. 3. L. 3
13 De genealogia christi ꝛm lucā
14 De ieiunio chri (L. 3. M. i
sti et tentatione. M. 4. R. i. Lu. 4
15 De testimonio iobānis de xp̄o. Joh̄. i
16 De prima vocatione andree petri phi
lippi et nathanael Joh̄is. i.

Tabula

17 De mutatione aque in vinum. Jo 2
18 De primo aduentu ad pascha et solui uite templum hoc Joh 2
19 De Nicodemo Johā. 3
20 De ꝙrela ꝙ iohes baptizabat. Joh. 3
21. De icarnatōe iohis. M.14.R.9.L.3
22 De iudea relicta a christo et de samaritana M 4.R i L 4 J 4
23 De filio reguli J 4
24 De libri traditione ipi iesu et eiectōe eius extra ciuitatē ꝛ ꝙ relicta nazareth venit ad capharnaū M.4.O.i.L.4
25 De secunda vocatione ꝙtuor (J.4 apostolorum ad familiaritatem christi L 5 M 4 R i
26 De tertia vocatiōe ad seqlā. M.4.
27 De expulsione īmundi demo (R.i nū ꝛ sanatōe oīs lāguoꝝ. M.4.R.i
28 De socru simonis. M.8.R.i.L.4
29 De vocatiōe mathei q̄ ꝑm augꝰ. ē facta añ ꝑmonē dñi i mōte. M.9.R.2.
30 De lectiōe.12. apl̄oꝝ et ser/ .(L 5 mone dñi in mōte thaboꝝ q̄ ꝓtinet mlt̄as rubricellas ꝓ multitudinē doctrinaꝝ. M.5 6.7.ca.ꝓ totū. R.3.L.6. ii.et.12.
31 De leprosa nato M 8 R i L 5
32 De seruo cēturionis M 8 L 7
33 De filio vidue suscitato L 7
34 De duobꝰ volētibꝰ seq̄ ꝑm. M.8.L.9
35 De q̄tatiōe maris ad iussum christi. M 8 R 4 L 8
36 De duobus demoniacis curatis. M 8 R 5 L 8
37 De paliticō sanato. M.9.R.2.L.5.
38 De cōuiuio in domo mathei M 9 R 4 L 5
39 De suscitatiōe filij archisinagogi ꝛ de emorroissa M 9 R 5 L 8
40 De duobus cecis illumiatis. M 9
41 De admiratiōe turbarū sup doctrina ꝑpi M 13 R 6 cōsonat L 8
42 De iussiōe facta discipulis rogate do minū messis mittere operarios. M.9.R.6
43 De missione. xij. apl̄orum (L.10 M 10 et ii R 6 L 9
44 De interrogatiōe iobānis. Tu es q̄ venturus es M ii L 7
45 De pharisco qui rogauit ꝑm mādu care cū eo ꝛ de maria magdalena. L.7
46 De occisiōe iohis baptiste. M.14.et
47 De pbatica piscina. J.5 (R.9
48 De herode dicēte iohannē surrexisse et miracula facere M 14 R 6 L 9
49 De reditu apl̄oꝝ ad ꝑm. R.6.L.9
50 De quinq̄ panibus et duobus piscibus M 14 R 6 L 9 J 6
51 De ambulatione christi sup mare. M 14 R 6 L 9 Johā. 10
57 De predicatiōe eucharistie Jo 6
53 De missiōe. 72. discipulorum L 10
54 De maledictōibꝰ ciuitatū in quibus ꝑs p̄dicauerat M ii L 10 R 3
55 De demonio muto. M.12.R.3.L.11.
56 De matre iesu et fratribus q̄rentibus loqui ei M 13 R 3 L 8
57 De petētibꝰ signū ō celo. M.12.L.11
58 De discipulis quibꝰ demonia subīcie bantur M ii L 10
59 De samaritano curante vulneratum
60 De misterio manne. L.10. (L.10
61 De doctrina oratōis M 6 L ii
62 De traditionibus phariseorū repre/ hensis a christo. M 15 L ii
63 De confricatione granorum sabbato M 12 R 2 L 6
64 De sanatione manus aride M 12 R 3 L 4
65 De quatuor parabolis in mari M 13 R 4 L 8 et 13
66 De tribꝰ parabolis in domo M 13
67 De reprehensiōe traditiōis iudeorum M.15.R.7 consonat. L.supra.c.ii
68 De chananea M 15 R 7
69 De surdo et muto sanato et multis alijs M 15 et R.7
77 De secūda refectiōe turbe ex septē panibꝰ ꝛ paucis piscibꝰ. M 15 R 8
71 De iudeis itē petētibꝰ signū de celo et de fermēto ꝛ phariseorum cauendo
72 De ceco senato ā vi/ (M.16.R.8 debat boies velut arbores ambulantes R 8
73 De interrogatiōe ꝑpi quem me dicūt homines esse M 16 R 8 L 9
74 De cruce baiulāda post ꝑm. M.16 R 8 L 9 et cōsonat infra. L.xiij.
75 De trāsf. guratiōe dñi. M.7.R.9.
76 De spū mutu quē nō pote/ (L.9 rāt curare discipuli ꝑpi. M.17.R.9.
77 De scenophegia ꝛ p̄dicatōe (L.9 passiōe ꝑpi. M.17.R.9.L.9.ioh.7
78 De muliere deprehēsa i adulterio. J.8
79 De verbꝰ ꝑpi in gazophilatio. Joh.8.
80 De alio sermone ꝑpi ꝓpter quē volue rūt eum iudei lapidare Jo 8

81 De ceco nato Jo 9
82 De sermone xpi Ego sum pastor bonus Joh. 10
83 De solutione didragmatis. M. 17. R. 9
84 De contentione discipulorum qs eorum videret ee maiorr doctria xpi M. 18. R. 9. L 9
85 De correptione fraterna. M. 18. L. 17
86 De seruo nequa cui omne debitum dimissum fuerat SJ 18
87 De illo qui eiciebat demonia r non sequebatur christum M 9 L 9
88 De aduentu xpi in fines iudee r qd discipuli xpi no timeat eos q occidut corpus nec vult xps post diuidere hereditatem. M. 18. r supra. 10. R. 10. L. 12
89 De diuite habete fructu abundantia et ne discipul soliciti sint L 12
90 De galileis occisis r ficulnea L 13
91 De muliere incuruata L 13
92 De interrogatione iudeorum an liceat vxore dimittere. M. 14. R. 10. L. 16.
93 De pullis oblatis. M. 19. R. 10. L. 18
94 De filio prodigo L 15
95 De adolescente qrente qd faciendo vita etna possideret. M. 19. R. 10. L. 18
96 De interrogatione petri ecce nos reliquim omia M 19 R 10 L 18
97 De operarijs i vinea missis M. 20. L
98 De interrogatione facta xpo si (13 pauci salui fiat r qd herodes querebat eum occidere L 13
99 De ydropico sanato r exhortatione xpi ad humilitatem L 14
100 De vocatis pauperibus ad conuiuiu et parabola de cena magna L 14
101 De odietis paretibus xpi xpm L 14
102 De villico iniquitatis L 16
103 De diuite epulone L 16
104 De petitione discipulorum vt augeat in
105 De encenijs qn (eis fides. L. 17. voluerut lapidare iesum iudei J 10

Hic incipiunt preambula passionis domini

106 De suscitatione lazari Jo 11
107 De conspiratione facta contra iesum et eius egressum in effrem J 11
108 De ascensu iesu in hierlm M 20 R 10 L 18
109 De leprosis sanatis i via. L. 17 (9
110 De no receptione xpi p samaritanos. L
111. De petitione filiorum zebedei. M. 20. R. 10
112 De illuminatione ceci de zacheo r de decem mnis L 18 et 19 R 10
113 De duobus cecis in egressu hiericho sanatis SJ 20 R 10
114 De alabastro vnguenti. M. 26. R
115 De sessione aselli M (14. J. 12 21 R 11 L 19 J 12
116 De fletu iesu sup ciuitate et electione vendentium M 21 R 11 L 19
117 De gentilibus quetibus videre iesum r predicatione iesu et regressu eius i bethaniam M 21 R 11 J 10
118 De ficulnea arefacta M 21 R 11
119 De questione baptismi iohannis. M.
120 De duobus filijs (21. R. 11. L. 20 quorum vnus fecit voluntate patris. M. 21
121 De parabola vinee locate agricolis M 21 R 12 L 20
122 De iudice iniquitatis r de phariseo et publicano L 18
123 De veste nuptiali. M. 23. et consonat L 14 cum glosa
124 De tributo reddendo cesari. M. 22
125 De muliere se (R 12 L 20 pteuira M 22 R 12 L 20
126 De dilectione dei ex toto corde M 22 R 12 de quo et L 10
127 De quada interrogatione phariseorum et alia interrogatione xpi cuius xps filius sit M 22 R 12 L 20
128 De doctrinis phariseorum audiendis M 23 R 12 L 20
129 De ve multiplici. M 23 L. 11. r. 13
130 De vidua duo minuta offerete. R. 12
131 De edificio tepli r comina (L 21 tione eueniois hierlm. M. 24. R. 13
132 De signis iudicij. M. (et. L. 21 24 R 13 L 17 et 21 et 22
133 De vigilia et oratoe. M. 24. R. 13. L
134 De decem virginibus r de. p. tale (12 tis et de modo iudicij M 25
135 De mo xpi in docendo L 21 De obstinatione iudeorum J 12
136 De festo diei azimorum appropinquate M 26 R 14 L. 22. J. 13

Sequuntur rubrice

tertie partis de egressu passionis et resurrectionis christi.
137 De missione petri et iohannis prima die azimorum qua iohanes vocat an diez festu pasche M 24 R 14. L. 22. J. 13
138 De ablutione pedum J 13
139 De sacramenti eucharistie institutione

Tabula rubricarū

M 26 R 14 L 22

140 De predicatione negationis z q̄stione discipulorum M 26 R 14

141 De sermone dñi post cenā. Et continet multas rubricellas p multitudine doctrinarum vbi per totum de misterio trinitatis J 14 14 16 et 17

142 De oratione ihesu in sua captōe. M 26 R 14 L 22 J 18

143 De missione ihesu ad annam et prima negatione petri M.26.R.14.L.

144 De missione ihesu ad (22 J 18 cayphā. M.26 R 14.L.22.J.18

145 De secūda et tertia negatiōibus petri M.26.R.14.L.22.Jo.18

146 De tertia conuētione iudeoꝝ et traditione ihesu pilato M 27 R 14 et 15 L 22 et 23 J 18 et 19

147 De ductiōe ihesu ad crucē et eius crucifixione. M.27.R.15.L.23.J.19

148 De irrisiōe ihesu in cruce et de verbis et signis post mortem. M 27 R 15 L 23 Jo 19

149 De sepultura domini M 27 R 15 L 23 Jo 19

150 De resurrectiōe dñi p totū et cōtinet multas rubricellas p multitudine apparitionū z gestorū M 28 R 16 L 24 Jo 20 et 21

Sequuntur.xx. Rubricelle sub magna rubrica.xxx. de sermone domini in monte supra annotata

1 Beatitudinum enumeratio. M.5.L 6.et hec post apostoloꝝ nominatiōes

2 Apl'oꝝ cōmēdatio z legis ipletio. M.5

3 Consilioꝝ sup legē veterē additio. Et primo ad illud nō occides M 5

4 Supadditio ad illō nō mechaberis.

5 Superadditio ad illud nō (M.5 periurabis M 5

6 Judicialium euacuatio vel moderatio M.6.L.6

7 Inimicorum dilectio. M.6.L.6

8 Ypocrisis detestatio et cōmēdatio elimosyne M 6

9 Qualiter orādū. Mathei. 6. Luce. ii

10 Qualiter indulgendum. Math. 6

11 Qualiter ieiunandum. Mathei. 6

12 Qualiter thesaurizandū. Mathei. 6

13 Qualiter intētio dirigenda M.6

14 Qualiter nimia solicitudo vitāda z i p uidētia dei spes ponēda. M.9.L.12.

15 Qualiter miserendū nec iudicandum nec improbe arguendū nec porcis nec canibus sanctum dandū. M.7.L.11

16 Qualiter instāter z fiducialiter agen

17 Preceptū vniuer (dū. M.7.L.11 sale legis z porte salutis angustia. M.7

18 Qualit' habēda falsoꝝ pheraꝝ a fructibus eorum sit noticia. M.7.L.6

19 Qualiter colēdus deꝰ nō ore solū sed operū efficacia M.7.L.6

20 Qualiter opatio miraculoꝝ non saluat sz stabil' in xpo pmanētia. M.7.L.6

Rubricelle.xi. sub magna rubrica.cxlv. ō sermone dñi post cenā sumpte. iuxta diuisionē euāgelioꝝ q̄ legunt in eccl'ia ex q̄uor capitulis scz. xiij. xv. xvi. et. xvij. (hoc faciam.

1 Nō turbetur cor vestrum. J.14 finis.

2 Si diligitis me mādata mea seruate J.14. finis me ipm

3 Si quis diligit me. J.14. finis sic facio

4 Ego sum vitis vera. J.15. finis: impleatur.

5 Hoc est pceptū. J.15. finis det nob

6 Hec mādo vobis. J.15. finis habuerunt me gratis

7 Cum venerit paraclitus. J.15. et.16. finis dixi vobis.

8 Vado ad eū qui misit me. J.16. finis. annunciabit vobis.

9 Modicū z iam non videbitis me. J. 16. finis. tollet a vobis.

10 Amē amen dico vobis si quid' petieritis patrem. J. finis. a deo exiit.

11 Subleuatis oculis in celū dixit pater venit hora. J.17. finis. Ad te venio

12 Subleuatis oculis in celū et sic dixit pr̄ sctē. s. e. J.17. finis. et ego in ipis.

Rubricelle.xi. sub magna rubrica.cxlvi. de passione dñi.

.i. Fit tertia q̄uētio z datur ihesus pylato

2 Judas se suspendit.

3 Jesus accusat' et pilatus interrogat.

4 Herodes Jesum spernit

5 Barrabas requiritur.

9 Jesus flagellatur.

7 Jesus iterum interrogat' nō rndet.

8 Uxor pilati monet pilatum.

9 Barrabas iterū requiritur et datur.

10 Preses lauat manus.

ii Jesus illuditur in pretorio.

Rubricelle.xii.sub rubrica ma

gna.c.de resurrectiõe dñi sumpte iuxta divisionẽ euangeliorũ q̃ leguntur in ecclesia paucis immutatis.

i Maria magdalena et maria Jacobi ꝛ salome.R.i 6 finis a sicut dixi vobis.

2 Una sabbati maria magdalena venit.Jo.20 finis a mortuis resurgere.

3 Maria stabat ad monumentum foris.Jo.20. finis.ho dixit mihi.

4 Et mlieres exierũt.M.28.R.i6.L.24.J.20. finis fctm

5 Duo ex discipulis iesu ibãt.L.24. finis. fractiõe panis.

6 Stetit iesus in medio discipulor̃.L.24.finis i oẽs gẽtes.

7 Cũ esset sero die illa.J.2i. finis.habeatis in nomine.

8 Manifestauit se iesus discipulis suis ad mare.J.2i. finis a mortuis.

9 Dixit simoni petro iesus.J.2i. finis. testimonium eius.

io Undecim discipuli abierunt in galileam.M.28 finis. ad consummationem seculi.

ii Recũbẽtib̃.xi.discipulis.R.i6. finis.sequẽtibus signis.

i2 Eduxit aũt eos foras.L.24.R.i6.J.2i.finis.sũt libros.

J.i.	L.i.	L.i.	L.i.	M.i.	M.i	L.2
j	ij	iij	iiij	v	vi	vij
Erbũ	mutus	aue	mõtantis	puer	liber	ortus
M2	L2	M2	L.2.ꝛ.L.i.			
viij	ix	x	xi			
Reges	purificat	it in egyptum	reperitur			
M.3.	M.4.					
R.i.	R.i.					
L.iij.	L.3.	L.4.	J.i.	J.i.	L.2.	J.2.
xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij
Vox	fuit	esurijt	tu quis	dolus	ydria	pascha
			M.i4.	M.4.		M.4
			R.8.	R.i.		R.i.
			L.3.	L.4.		L.4.
J.3.	J.3.		J.4.	J.4.	J.4	
19	20	2i	22	23	24	
Spirat	baptisat	capitur	fons	regulus	ibat	
M.4	M.4.	M.8	M.9.	M.5.6.7		
R.i	R.i.	R.i.	R.i.	R.3.		
L.5.	L.4.	L.4.	L.5.	L.6.ii.ꝛ.i2		
25	26	27	28	29	30	
Rete	secuti	demon	socrus	leuicꝫ	sermo	
M.8.	M.8.	M.8	M.8	M.8	M.9	
R.i.			R.4	R.5	R.2	
L.5	L.7	L.7	L.9	L.8	L.8	L.5
3i	32	33	34	35	36	37
Si vis	dic	surge	sequitur	mare	legio	tolle

M.9. M.9 M.9 M.13 M.9
R.2 R.5 R.6 R.6
L.5. L.8
38 39 40 41 42
Continuiū tibicen ceci doctrina rogate
M.10.11. M.11 M.14. M14
R. 6 R.6 R.6 R.6
L.9 L.9 L.7 J.5 L.9 L.9
43 44 45 46 47 48 49
Misit arundo flet Mors piscina fama seorsū
M.14 M.14 M.11 M.12. M.12
R.6. R.6 R.3 R.3 R.3
L.9. J.9. J.6 L.10 L.10 L.11 L.8
J0.6 J.6
50. 51 52 53 54 55 56
Quinq; sup manna binos ve ve belzebub bi sunt
M.12 M.11
L.11 L.10 L.10 L.10 L.11 L.11.
57 58 59 60 61 62
Signa sathan stabulo pars optima nos doce stulti
M.12 M.12 M.13 M.13 M.15 M.15
R.2. R.3 R4 R.7 R.7
L.9 L.4 L.8.et.13
63. 64 65 66 67 68
Hzana manus para bis bine tres irrita clamat
M.15 M.17 M.16 R.8 M.16
R.7 R.8 R.8 R.8
L.9
69 70 71 72 73
Surdus pisciculis a fermento spuit abstt
M16 M17 M17 M17
R.8 R.9 R.9 R.9
L.9 L.9 L.9 L.9 J.8 J.8
74 75 76 77 78 79
Crux vt sol nequeūt ascēdite nemo locutus
M.7 M.18 M.18
R.9 R.9
J.9 J.9 J.9 L.9 L.17
80 81 82 83 84 85
Abscondit siloe pastor soluit minor inte
M.18 M.18.et supra.10
R.9 R.10
L.12 L.12 L.13
86 87 88 89 90
Aequā pro nobis qui me diues galilei
M.19 M.19 M.19
R.10 R.10 R10
L.13 L.16 L.18 L.15 L.18
91 92 93 94 95
Incuruata libellus parui prodigus Imple

M.19 M.20
R.10
L.18 L.13 L.14 L.14
96 97 98 99 100
Quid nob vineã pauci postremus egenos
L.14 L.16 L.16 L.17
J.10
101 102 103 104 105
Odit nõ poteris epulo serui sumus vnũ
M.20 M.20 M.20
R.10 R.10 R.10
L.18 L.7 L.9 R.10
L.18.19
J.11 J.11
106 107 108 109 110 111 112 113
Fetet abit scandit lepra vis dic ad me duo ceci
M.26 M.21 M.21 M.21 M.21 M.21 M.21 M.21
R.14 R.11 R.11 R.11 R.11 R.11 R.12
L.19 L.19 L.19 L.19 L.20 L.18 L.20
J.12 J.12 J.12
114 115 116 117 118 119 120 121 122
Ut quid rex flet gens ficus vnde duo mihi vitis
M.22 M.22 M.22 M.22 M.22 M.23 M.21
R.12 R.12 R.12 R.12 R.12 R.12
L.14 L.20 L.20 L.10 L.17 L.20 L.20
J.20
123 124 125 126 127 128 129
Vestem deo septem toto dauidis cathedrã ve
M.24 M.24 M.24 M.25 M.26
R.12 R.13 R.13 R.14
L.21 L.21 L.17 L.12 L.21 L.22
21.22 J.12 J.13
130 131 132 133 134 135 136
Plus quãdo signa vigiles rex credere pascha
M.26 M.26 M.26 J.13 M.26 M.28
R.14 R.14 14.15 R.14 R.14
L.22 L.22 L.22 16.17 L.22 L.22
J.13 J.13 J.13 J.18 J.18
137 138 139 140 141 142 143
Lena lauat sacrat ter me docet orat ad annam
M.26 M.26 M.27
R.14 R.14 R.14.et.15
L.22 L.22 L.22.et.23
J.18 J.18 J.18.et.19
144 145 146
Ad caypham fleuit vinctus damnatur inique
M.27 M.27 M.28 M.28
R.15 R.15 R.15 R16
L.23 L.23 L.23 L.24
J.19 J.19 J.19 J.20.et.21
147 148 149 150
In cruce ridetur sepelitur et inde resurgit

Sequuntur rubri

celle in magna rubrica.30.

1 2 3 4 5
Octo beant lux lex arcba q̄ viderit est nō.
6 7 8
Lede malo benefac ingratis da fine teste.
9 10 11 12 13
Ora condona ieiuna cor sit tibi vbi lux
14 15 16
Ne sis solicit⁹ damnās sanctū canibꝫ dans
17 18 19 20
Dat p̄ arta bonos fruct⁹ opare petre pax

Sequunt rubricelle in rubrica.141.

1 2 3 4 5 6
Sum via cū p̄fedo vitis quia te sed odit
7 8 9 10 11 12
Obsequiū mundū modicū siquid p̄ vnū

Sequunt rubricelle in rubrica.146.

1 2 3 4 5
Pontio dāt victum iudas alīb homicida.
6 7 8 9 10 11
Ecce homo nil vox latro lauit ludit intus

Sequuntur rubricelle in rubrica.150.

1 2 3 4 5 6
Tres duo stabāt auete fregit stat medio
7 8 9 10 11 12 (pax
Octo naui petre vobiscū tingite signis

Prima pars princi

palis de origine et ingressu christi. Et primo de eterna christi generatioe. Johis .i.

In principio erat verbum. et verbum erat apud deū. et deus erat verbū. hoc erat in pncipio apud deū. Omnia per ipm facta sunt et sine ipso factum est nihil. quod factū est in ipo vita erat. et vita erat lux hominū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eū non cōprehenderunt

Gloſa Fit hic occupatio de missione iohānis q̄ postmodum latius explicatur.

Fuit homo missus a deo cui nomē erat iohānes. Hic venit in testimoniū vt testimonium perhiberet de lumine. vt omnes crederent per illum Non erat ille lux. sed vt testimonium perhiberet de lumie. Era lux vera que illuminat omnē hominem venientem in hunc mundū. In mundo erat et mūdus per ipm factus est et mūdus eum non cognouit. In propria venit. et sui eum nō receperunt. Quotquot aūt receperunt eū. dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui nō ex sanguinibus. neq̄ ex voluntate carnis neq̄ ex voluntate viri sed ex deo nati sūt

Hic occupatio fit de incarnatiōe verbi. q̄ postmodum latius explicatur.

Et verbū caro factum est. et habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius. gloriā quasi vnigeniti a patre. plenum gratie et veritatis.

Prohemiū Luce

Quoniamquidē multi conati sunt ordinare rerū narrationē que in nobis cōplete sunt. sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipi viderunt. et ministri fuerūt sermonis. Uisum est et mihi assecuto omnia a principio diligēter tibi exordine cōscribere optime theophile vt cognoscas eox verbox de q̄bꝫ erudit⁹ es veritatē

Secūdo de annun

ciatione iohannis baptiste. Et conceptōe eiusdē. Luce primo. Ca.ij.

Tres fuerūt herodes. vñ versus. Ascolonita necat pueros. ātipa iohānē. Percutit agrippa iacobum. dat carceri petrū

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidā nomie zacharias de vice abia. et vxor illi de filiabꝫ aaron et nomē eius elizabeth. Erant aūtem ambo iusti ante deū incedētes in omnibus mādatis et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo q̄ esset elizabeth sterilis. et ambo pcessissent in diebꝫ suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vicis sue. ante deū p̄m consuetudinē sacerdotij sorte exijt. vt incēsum poneret ingressus in templum domini. Et erat omnis multitudo populi foris orans hora incensi. Apparuit aūtē illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbat⁹ ē videns. Et timor irruit sup eū. ait aūt ad illū angelus. Ne timeas zacharia. quoniam exaudita est deprecatio tua. et vxor tua elizabeth pariet tibi filium. et vocabis nomen eius iohānē. Et erit gaudiū tibi et exultatio. et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enī magnus corā domino. et vinū et sicerā non bibet. et spūsctō replebit adhuc ex vtero mris sue.

Et multos filiorũ israel conuertet ad dñm deum ipoꝝ. Et ipe p̄cedet ante illũ in spiritu et virtute helye. vt cõuertat corda patrũ in filios. et incredulos ad prudentiã iustorum. parare dño plebẽ ꝑfectaꝫ. Et dixit zacharias ad angelũ. Et vnde hoc sciã? Ego enim sum senex ⁊ vxor mea ꝓcessit in diebꝫ suis. Et respõdẽs angelꝰ dixit ei. Ego suꝫ gabriel qui asto ante deũ. ⁊ missus sum loq̄ ad te. et hec tibi euãgelizare. Et ecce eris tacẽs et nõ poteris loqui vsq̄ in diẽ quo hec fient ꝓ eo q̄ nõ credidisti verbis meis. que implebunt̃ in tẽpore suo. Et erat plebs expectãs zachariã. et mirabãt̃ q̄ tardaret ipe in tẽplo. Egresus aũt nõ poterat loqui ad illos ⁊ cognouerũt q̄ visionẽ vidisset in tẽplo. Et ipe erat innuẽs illis et ꝑmansit mutus. Et factũ est vt impleti sunt dies officij eius. abijt in domũ suam. Post hos aũt dies cõcepit elisabeth vxor eiꝰ. et occultabat se mẽsibus quinq̄ dicẽs Quia sic fecit mihi dñs in diebꝫ quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

De anunciatione christi ad mariã ꝑ gabrielẽ. Lu. i. Ca. iij.

In mẽse aũt sexto missus est angelꝰ gabriel a deo in ciuitatẽ galilee cui nomẽ nazareth ad virginẽ desponsatã viro cui nomẽ erat ioseph de domo dauid. et nomẽ virginis maria. Et ingressus angelus ad eã dixit. Ave gr̃a plena. dñs tecũ. bñdicta tu in mulieribꝫ. Que cuꝫ audisset turbata est in sermone eius. et cogitbat qualis esset ista salutatio. Et ait angelꝰ ei. Ne timeas maria. inuenisti enĩ gratiã apd̄ dñm. Ecce cõcipies in vtero. et paries filium ⁊ vocabis nomẽ eius iesum. Hic erit magnus ⁊ filius altissimi vocabit̃. Et dabit illi dñs sedẽ dauid patrꝫ eius. et regnabit in domo iacob in eternũ. ⁊ regni eiꝰ nõ erit finis. Dixit aũt maria ad ãgelũ. Quo mõ fiet istd̄ qm̄ viꝝ nõ cognosco? Et respõdens angelus dixit ei. Spũs sanctus supueniet in te. et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq̄ ⁊ qd̄ nascet̃ ex te sanctũ. vocabit̃ filius dei Et ecce elisabeth cognata tua. et ip̄a cõcepit filiũ in senectute sua. Et hic mẽsis est sextꝰ illi q̄ vocat̃ sterilis. qꝛ nõ erit impossibile apud deũ om̄e v̄bũ Dixit ãt maria Ecce ãcilla dñi fiat mihi. s̄m verbũ tuũ. Et discessit angelꝰ ab illa

Hic patet q̄ maria fuit de genere sacerdotali ⁊ regali vide q̄liter in postilla.

De visitatione elisabeth ꝑ mariam et canticum magnificat Luce primo. Capitulũ. iiij.

Exurgens aũt maria abijt in mõtana cuꝫ festinatiõe in ciuitatẽ iude ⁊ intrauit in domũ zacharie ⁊ salutauit elizabeth. Et factũ est vt audiuit salutationem marie elizabeth. exultauit ĩfans in vtero eius. Et repleta ẽ spũsancto elizabeth. Et exclamauit voce magna et dixit. Bñdicta tu ĩter mulieres ⁊ bñdictꝰ fructus vẽtris tui. Et vñ hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me Ecce enĩ vt facta est vox salutatiõis tue in auribꝫ meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Et btã q̄ credidisti qm̄ ꝑficient̃ ĩ te q̄ dicta sũt tibi a dño. Et ait maria. Magnificat aĩa mea dd̄m. Et exultauit ⁊c. vsq̄ abraã et semini eius in secula. Mãsit aũt maria cũ illa quasi mẽsibꝫ tribꝫ et reuersa ẽ ĩ domũ suã

Probabile est q̄ priꝰ maria et ioseph ꝯuenerũt celebri cultu nuptiarum. ⁊ q̄ de licentia ioseph vel forte ipso ducẽte maria iuerit ad mõtana. reuelato priꝰ ip̄i ioseph incarnationis mysterio. q̄uis origi. et eius sequaces secus dicant.

De ortu iohãnis et circũcisione ip̄ius et canticũ zacharie. Bedictus dñs de. isrl̃. Lu. i. Capi. v.

Elisabeth aũt impletũ est tp̄s pariendi et peperit filiũ. Et audierunt vicini et cognati qꝛ magnificauit dñs misericordiã suã cũ illa ⁊ ꝯgratulabant̃ ei. Et factũ est in die octauo venerũt circũcidere puerũ ⁊ vocabãt eũ noĩe patris sui zachariã. Et rñdens mater eiꝰ dixit Neq̄q̄ sꝫ vocabit̃ iohãnes. Et dixerunt ad illã. Quia nemo est in cognatiõe tua q̄ vocet̃ hoc nomine. Innuebãt autem patri eius quẽ vellet vocari euꝫ Et postulãs pugillarem scripsit dicens. Johannes est nomẽ eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est autem illico os eius et lingua eius. et loq̄bat̃ bñdicens deũ. Et factus est timor sup oẽs vicinos eorum et super omnia montana iudeoꝝ diuulgabant̃ oĩa v̄ba hec. Et posuerũt oẽs q̄ audierant in corde suo dicentes.

Hic fit p̄occupatio iuxta cõmuniorẽ opinionẽ que ponit mariã fuisse in circũcisione iohannis in die octauo.

Quisputas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius impletus est spūsctō ⁊ ꝓphauit dicens Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl ⁊c. vsq; ad i viā pacis.

De genealogia christi et apparitione angeli ipi ioseph. Mathei primo. Capi. vi.

Liber generatiōis iesu christi filij dauid filij abraā. Abraam genuit ysaac. Isaac aūt genuit iacob. Jacob autē genuit iudā et fratres ei⁹. Judas genuit phares et zarā de thamar. Phares gennit esrom. Esrom genuit aram. Aram ge. aminadab Aminadab. ge. naason Naason ge. salmon. Salmon ge. booz de raab. Booz ge. obeth ex ruth. Obeth ge. iesse. Jesse ge. dauid regē. Dauid rex ge. salomonē ex ea q̄ fuit vrie. Salomō genuit roboam Roboā ge. abiā. Abia ge. aza. Aza genuit iosaphat. Josaphat ge. iorā. Jorā ge. ozyā. Ozyas ge. ioathan. Joathan ge. achaz. Achas ge. ezechiam. Ezechias ge. manassen. Manasses genuit amon. Amon ge. iosiam. Josias ge. ieconiā et fratres eius in transmigratione babilonis. Et post transmigrationē babilonis ieconias ge. salathiel. Salathiel ge. zorobabel. Sorobabel ge. abiud. Abiud aūt ge. elyachim. Elyachim ge. azor. Azor genuit sadoch. Sadoch ge. achym. Achym ge. eliud. Eliud ge. eleazar Eleazar aūt ge. mathā. Mathan aūt ge. iacob. Jacob aūt ge. ioseph virū marie de q̄ natus est iesus q̄ vocat̄ xp̄s. Omnes ergo generatiōes ab abraā vsq; ad dauid. xiiij. Et a dauid vsq; ad transmigrationē babilonis. xiiij Et a transmigratiōe babilonis vsq; ad xp̄m generationes. xiiij. Christi autē generatio sic erat. Cū esset desponsata mater ei⁹ maria ioseph ante q̄ ꝯuenirēt inuenta est hñs in vteto de spūsctō. Joseph aūt vir eius cū esset vir iust⁹ et nollet traducere eā voluit occulte dimittere eā Hec autem cogitante eo Ecce angelus dñi ī somnis apparuit ei dicēs. Joseph fili dauid noli timere. Accipe mariā coniugē tuā qd̄ enī in ea natum est de spūsancto est. Pariet aūt filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ iesum. Ipse enī saluū faciet populū suū a peccatis eorū. Hoc aūt totū factū est vt adimpleret̄ quod dictū est a dño ꝑ prophetā dicentem. Ecce virgo in vtero habebit et pariet filiū et vocabit̄ nomen eius emanuel qd̄ est interp̄tatū nobiscū de⁹. Exurgēs aūt ioseph a somno fecit sicut p̄cepit ei angelus dñi Et accepit cōiugē suā et nō cognoscebat eā donec peperit filium suum primogenitum et vocauit nomen eius iesum.

Glosa Tres hic omittunt urreges.

Glosa. Cōuētio hec recipit̄ ꝓ celebri cultu nuptiarū qui factus est postq̄ ioseph inuenit Mariam concepisse de spūsctō et per angeli preceptum accepit eam coniugē priusq̄ appareret p̄gnans ⁊ vtero tumescēte post reditū de mōtanis qr tūc nō fuisset honorabiliter fctā celebritas cōiugij.

De edicto augusti. natiuitate christi: annunciatione per angelum ad pastores. Lu. 2. Cap. vij.

Factum est autem in diebus illis. Exijt edictum a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio p̄ma facta est a preside Sirie Cirino et ibant omnes vt profiterentur singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeam ciuitatem dauid que vocatur bethleez eo q̄ esset de domo et familia dauid. vt ꝓfiteretur cum maria desponsata sibi vxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi. Impleti sunt dies vt pareret et peperit filium suum primogenitum et pannis eum inuoluit et reclinauit euz in presepio. quia nō erat locus ei in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregez suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos et claritas dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno. Et dixit angelus illis. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo quia natus est nobis hodie saluator qui est christus domin⁹ in ciuitate dauid et hoc vobis signum. Inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis laudantium deum et dicentium. ¶ Gloria in altissimis deo Et in terra pax hominibus bone voluntatis. ¶ Et factum est vt discesserunt ab eis angeli in celuz. pastores loquebantur ad inuicem. Transeamus vsq; bethleem et videamus hoc verbū quod factum

Glosa Hic fuit p̄occupatio que postmodū explicabitur loco suo cuz de circūcisiōe dicetur.

est qd dñs ostēdit nobis. Et venerūt festi-
nantes et inuenerunt mariam et ioseph et
infantem positu3 in presepio. Uidētes au
tem cognouerūt de verbo quod dictū erat
illis de puero hoc. Et oms qui audierunt
mirati sunt et de his que dicta erāt a pasto
ribus ad ipos. Maria autez conseruabat
omnia verba hec conferēs in corde suo Et
reuersi sunt pastores glorificātes et laudā-
tes deum que audierant et viderant sicut
dictum est ad illos.

De circūcisiōe chri
sti. Lu. ij. et aduentu magoꝝ. Mathei. ij.
Capi. viij.

Et postq̄ consummati sunt dies
octo vt circūcideret puer vocatum
est nomen eius iesus quod vocatu3 est ab
angelo priusq̄ in vtero conciperet. Cum
natus esset iesus in bethleē iude in diebus
herodis regis Ecce magi ab oriente vene
runt hierosolimā dicentes. Ubi est qui na
tus est rex iudeoꝝ? Uidimus enim stellaz
eius in oriente et venimus adorare eū. Au
diens autē herodes rex turbatus est et om
nis hierosolima cum illo. Et congregans
omnes principes sacerdotum ⁊ scribas po
puli sciscitabatur ab eis vbi christus nasce
retur. At illi dixerūt ei. In bethleem iude.
Sic enim scriptū est per prophetaz. Et tu
bethleē terra iuda nequaq̄ es minima in
principibus iuda. Ex te enim exiet dux q̄
regat populu3 meum israel. Tūc herodes
clam vocatis magis diligenter didicit ab
eis tēpus stelle que apparuit eis ⁊ mittens
illos in bethleē dixit. Ite ⁊ interrogate di-
ligēter de puero ⁊ cum inueneritis renun-
ciate mihi vt ⁊ ego veniēs adorē eū. Qui
cum audissent regē abierunt. Et ecce stella
quā viderāt in oriente añcedebat eos vsq̄
dū veniēs supra vbi erat puer. Uidentes
aūt stellā gauisi sunt gaudio magno valde
Et intrātes domū inuenerūt puerū cū ma-
ria matre ei⁹ ⁊ ꝓcidētes adorauerūt eū. Et
apt3 thesaur3 suis obtulerūt ei munera au-
rū thus ⁊ mirrā. Et respōso accepto in som
nis ne redirent ad herodem per aliam vi-
am reuersi sunt in regionem suam.

De oblatione chri-
sti in templo. Lu. ij. Capi. ix.

Et postq̄ impleti sunt dies purga
tionis marie ꝑm legē moysi tulerūt
iesu3 in hierl'm vt sisterēt eū dño si-
cut scriptū est ī lege dñi Quia omne mascu
linū adaperiēs vuluā sctm̄ dño vocabitur
Et vt darēt hostias dño ꝑm qd dictū ē ī le-
ge dñi par turtuꝝ aut duos pullos colūba
rū. Et ecce hō erat ī hierl'm cui nomē simeō
et hō iste iust⁹ ⁊ timorat⁹ expectās ꝯsolatio
nē isrl' ⁊ spūsctūs erat ī eo. Et rñsu3 accepe
rat a spūsctō nō visuꝝ se mortē nisi pri⁹ vi-
deret xp̄m dñi. Et venit ī spū in tēplū. Et
cū inducerēt pueꝝ iesū parētes ei⁹ vt face-
rēt ꝑm ꝯsuetudinē leg3 ꝓ eo ⁊ ipe accepit eū
in vlnas suas ⁊ bñdixit deū ⁊ dixit. Nūc di
mitt3 ꝑuū tuū dñe ꝑm ꝟbū tuū ī pace ⁊c. vs-
q̄ pleb tue isrl'. Et erāt pr̄ ei⁹ ⁊ mr̄ mirātes
sup his q̄ dicebāt d illo ⁊ bñdixit illis sime
on ⁊ dixit ad mariā mr̄em ei⁹. Ecce posit⁹
est h̄ ī ruinā ⁊ ī resurrectiōez multoꝝ ī isrl' et
in signū cui ꝯtradicet. Et tuā ipi⁹ aīam' ꝑ
trāsibit gladi⁹ vt reuelēt ex mult3 cordib⁹ co
gitatiōes. Et erat āna ꝓphetissa filia pha-
nuel de tribu azer. Hec ꝓcesserat ī dieb⁹ ml'
tis ⁊ vixerat cū viro suo ānis septē a ꝟgini
tate sua. Et hec vidua erat vsq̄ ad annos.
lxxxiiij. q̄ nō discedebat d templo. ieiunijs
et obsecratiōib⁹ ꝑuiēs deo nocte ac die. Et
hec ipa hora supueniēs ꝯfitebat dño ⁊ loq̄
bat de eo oib⁹ q̄ expectabāt redēptiōez isrl'
Et perfecerunt oīa ꝑm legē dñi reuersi sūt
in galileā in ciuitatē suam nazareth. Puer
autem crescebat et confortabatur plen⁹ sa-
pientia et gratia dei erat in illo.

De fuga in egiptu3
occcisione innocentū et
er regressu ex egypto.
Mathei. ij. Capi. x.

Cum magi reces
sissent. Ecce an
gelus domini.
Apparuit in somnis io
seph dicens. Surge et
accipe puerum ⁊ matrē
eius et fuge in egyptu3
et esto ibi vsq̄ du3 dicā
tibi. Futurum est enim
vt herodes querat pue-
rum ad perdendum illū
Qui consurgens acce-
pit puerum ⁊ matrē eius nocte ⁊ secessit in
egyptum et erat ibi vsq̄ ad obitum hero-
dis vt adimpleretut quod dictum est a do-
mino ꝑ prophetā dicentē. Ex egypto voca
ui filium meū. Tunc herodes videns qm̄

Glosa
Probabile e q̄ an
gel⁹ iste fuerit ga-
briel. et q̄ in omī-
bus ministeriū in-
carnatiōis concer
nētibus quotiens
introducit angel⁹
apparuisse ipe fue
rit. sicut fuit apud
dauielē. et ad pa-
stores. ⁊ ad magos
et q̄ter ad ioseph
et in agonia chri-
sti. et resurrectiōe
et in ascensione.

illusus esset a magis iratus est valde. & mittens occidit omnes pueros. qui erant in in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra ſm tempus quod exquisierat a magis. Tunc adimpletum est qđ dictum est p hieremiam prophetaz dicentem. Uox in rama audita est ploratꝰ et vlulatus rachel plorãs filios suos & noluit cõsolari qz non sunt. Defuncto aũt herode. Ecce apparuit angelus in somnis ioseph in egypto dicẽs. Surge et accipe puerum et matrẽ eiꝰ et vade in terrã israel. Defuncti sunt enĩ qui querebãt aiam pueri. Qui consurgẽs accepit puerũ et matrẽ eiꝰ et venit in terrã israel. Audiẽs aũt q Archelaꝰ regnaret i iudea pro herode pr̃e suo timuit illo ire. Et admonitus in somnis secessit in partes galilee. Et veniẽs habitauit i ciuitate q̃ vocat nazareth vt adimpleret qđ dictũ est p ꝓphã q̃m nazarenus vocabit.

De inuetiõe christi

pueri in tẽplo a parẽtibꝫ eiꝰ. Luc. ij. Et de habitatiõe iohãnis i deserto. Lu. i. La. xi

Ibãt parẽtes eius p oẽs annos in hierusalẽ in die solenni pasche. Et cũ factus esset iesus annorum duodecim. Ascẽdentibꝫ illis hierosolimaz ſm consuetudinẽ diei festi. Cõsummatis q diebus cũ redirẽt remãsit puer iesus in hierusalẽ & nõ cognouerũt parẽtes eiꝰ. Existimãtes aũt illũ esse i comitatu. venerũt iter diei et requirebãt eũ inter cognatos et notos. et inuenientes regressi sunt in hierm requirentes eũ. Et factũ est post triduũ inuenerũt illũ in tẽplo sedentẽ in medio doctorũ audientẽ illos & interrogantẽ. Stupebãt aũt oẽs q eũ audiebãt sup prudẽtia et respõsiõe eiꝰ. Et vidẽtes admirati sũt. Et dixit mater eiꝰ ad illũ. Fili qđ fecisti nobis sic: pater tuꝰ et ego dolẽtes q̃rebamꝰ te. Et ait ad illos. Quid est qđ me q̃rebatis? An nesciebatis qz in his q̃ patris mei sunt oportet me esse? Et ipi nõ intellexerũt verbũ qđ locutꝰ est ad illos Et descẽdit cũ eis & venit nazareth. & erat subditꝰ illis. Et mater eiꝰ cõseruabat omia verba cõferẽs in corde suo. Et iesus ꝓficiebat sapiẽtia et etate et gr̃a apud deũ et hoies. Puer aũt iohãnes crescebat & confortabatur spũ et gr̃a. Et erat i deserto vsq in diem ostensiõis sue ad israel.

Prius positũ est hoc a luca sed hic repetit ꝓ cõtinuatiõe sequentium.

Incipit secunda

pars principalis huius libri de progressu predicationis christi. Rubrica. xij. de predicatione et baptismo iohannis in deserto. M. iij. R. i. L. iij. La. xij

Hic fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes.

Anno autẽ quinto decimo Imperij Tiberij cesaris/ꝓcurante pontio pylato iudeã/ Tetrarcha aũt galilee herode. Philippo aũt fratre eiꝰ tetrarcha ituree et traconitidis regiõis & lisania abiline tetrarcha sub principibꝫ sacerdotũ Anna et caypha. Factum est verbum dñi super iohãnem filium zacharie in deserto. Et venit in omnẽ regionẽ iordanis predicans. L. R. baptismum penitẽtie in remissionem peccatorũ sicut. L. scriptũ. R. M est in libro sermonũ ysaie ꝓphete. Initium R. euãgelij iesu xp̃i filij dei/ sicut scriptum est in ysaia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciẽ tuã. qui preparabit viam tuã ante te. Uox. M R. clamãtis. L. R. i deserto parate viam dñi/ rectas facite semitas eius. Omnis. L. M. vallis implebit et omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt prava in directa/ et aspera i vias planas. Et. L. videbit omnis caro salutare dei. Jn. M. diebus aũt illis/ venit iohannes baptista predicãs in deserto iudee & dicens/ Penitentiam agite. Appropinq̃bit enim regnum celorum. Ipe. M. R. autez iohãnes habebat vestimentuz de pilis camelorũ/ et zonam pelliceam circa lumbos suos Esca aũt eius erat locuste et mel silue stre Tunc exibant ad eũ. R. hierosolymite vniuersi et. OJ. omnis. R. iudea. et. M. omnis regio circa iordanem. et baptizabãtur ab eo in iordane flumine. R. confitentes. M. R. peccata sua. Uidens. M. autem multos phariseorum et saduceorum. venientes ad baptismum suum/ et turbas que exibant vt baptizarentur ab ipo. dixit M. eis. Progenies genima. L. viperarũ M. L. quis ostendit. L. vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructꝰ dignos penitẽtie. Et ne ceperitis. L. velitis. M. dicere intra vos. Patrẽ habemꝰ abraã. Dico enĩ vobis/ quoniam potẽs est deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. Jã enĩ secus

ad radicē arboris posita est. Oīs ergo ar-
bor que nō facit fructū bonuz/excidet̄ et in
ignē mittet̄. Et. L. interrogabāt euz turbe
dicētes Quid ergo faciemus? Respōdens
aūt dicebat illis. Qui habet duas tunicas
det vnā nō habēti Et q̄ hēt escas/similiter
faciat. Uenerūt aūt et publicani vt bapti-
zarent̄. Et dixerūt ad illū/ Magister quid
faciem⁹. At ille dixit ad eos. Nihil ampli⁹
q̄ quod constitutū est vobis faciatis. In-
terrogabāt aūt eū et milites dicētes: Quid
faciemus ⁊ nos? Et ait illis. Neminē ꝯcu
tiatis/neq; calumniā faciatꝫ. et cōtenti esto
te stipēdijs vestris Existimāte aūt populo
et cogitātibus oīb⁹ in cordib⁹ suis de iohā
ne/ne forte ip̄e esset xp̄s. Rn̄dit iohānes di
cēs omnib⁹. Ego. M. quidē. L. R. aq̄ ba
ptiso vos in penitentiā. M. Qui aūt post
me vētur⁹ est/fortior me est/cuius nō sum
dignus calciamēta portare. et. R. procum
bēs soluere. R. L. corrigiā calciamētoruz
eius. Ip̄e. M. vos. R. L. baptizabit ī spi
ritusctō et. R. igne. L. Cuius. M. L. vē
tilabrū in manu eius et ꝑmundabit ⁊ pur
gabit. L. areā suā. et congregabit triticum
in horreū suū. paleas aūt cōburet igni in-
extinguibili. Multa. L. quidē et alia ex-
hortās euāgelizabat populo. Et factuz. R
est in dieb⁹ illis Uenit iesus a nazareth ga
lilee in iordanē. M. ad iohānem/vt bapti
zaretur ab eo Johānes aūt ꝓhibebat eum
dicēs. Ego a te debeo baptizari ⁊ tu venis
ad me? Respōdēs autem iesus dixit ei. L.
Sine modo. Sic enī decet nos adimple
re omnē iusticiā. tunc dimisit eū. Factū. L
est aūt dum baptizaret̄ omnis populus/et
iesu baptizato a iohāne in iordane. R. cō-
festim. M. ascēdit de aqua. Et. L. eo orā
te. Ecce. M. aperti sunt celi. Et vidit. R.
celos apertos et sp̄m̄sanctū dei. M. corpo
rali. L. specie descendentē. M. sicut colū
bam/et venientē sup̄ se et manentez. R. in
ip̄o. Et. M. ecce vox de celis facta. R. L.
est dicens. M. Hic est filius meus dilect⁹
in quo mihi complacui. Tu. R. L. es fili⁹
meus dilectus/in te. L. complacuit mihi.

De genealogia chri

Esti s̄m Lu. L. iij. Capi. xiij.
et ip̄e iesus erat incipiens quasi
annorum. xxx. vt putabatur filius
ioseph. Qui fuit hely. Qui fuit mathat.
Qui fuit leui. Qui fuit melchi. Qui fuit
Janne. q̄ fuit ioseph. qui
fuit mathathie. qui fuit
amos. qui fuit naū. qui fu
it hesli. qui fuit nagge. q̄
fuit maath. q̄ fuit matha
thie. qui fuit semei. qui fu
it ioseph. qui fuit iuda. q̄
fuit iohāna. qui fuit resa.
qui fuit zorobabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit
neri. qui fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit
thosan. qui fuit elmadan. qui fuit her. qui
fuit iesu. qui fuit heliezer. qui fuit iorim. q̄
fuit mathat. qui fuit leui. qui fuit simeon.
qui fuit iuda. qui fuit ioseph. qui fuit iona
qui fuit elyachim. qui fuit melcha. qui fu-
it menna. qui fuit mathatha. qui fuit na-
than. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit
obeth. qui fuit booz. qui fuit salmon. qui
fuit naason. qui fuit aminadab. q̄ fuit arā
qui fuit esrom. qui fuit phares. qui fuit iu-
de. qui fuit iacob. qui fuit ysaac. qui fuit
abrae. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui
fuit saruch. qui fuit ragau. q̄ fuit phalech.
qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit caynā.
qui fuit arphaxat qui fuit sem. qui fuit noe
qui fuit lamech. qui fuit matusalem. q̄ fuit
enoch. qui fuit iareth. qui fuit malalehel.
qui fuit caynan. qui fuit enos. qui fuit seth
qui fuit adam. qui fuit dei.

Glo Quomō Jo seph duos h̄z patres. s. he li legalē ⁊ ia cob carnalez quere in po stillis.

De ieiunio christi ⁊ tentatione. M. iiij. R. i. Lu. iiij. Ca. xiiij

Iesus aūt plenus spiritusancto re-
gressus est a iordane et statim. R.
spiritus expulit eum in desertū du
ctus. M. a sp̄ū in desertum vt tentaretur a
diabolo Et agebatur. L. in sp̄ū in desertū
Et erat. R. in deserto. xl. diebus ⁊ xl. nocti
bus et tentabat̄ a sathana et. L. nihil man
ducauit in illis diebus.
Eratq; R. cuz bestijs. Et
M. cum ieiunasset. xl. die
bus et. xl. noctibus cōsum
matis illis postea. M. esu
rijt. L. Et accedens. M.
tentator diabolus. L. dixit
M. L. illi. Si fili⁹ dei es
dic. M. vt lapides isti panes
fiāt. Dic. L. Lapidi huic vt panis fiat Et
M. rn̄dit ad illū iesus. Scriptū est enim
q̄r nō ī solo pane viuit hō s̄z ī oī v̄bo dei. L
qd̄ p̄cedit. M. de ore dei. Tūc assūpsit illū
diabol⁹ ī scā̄z cītatē ⁊ duxit. L. illū ī hierl'm

Scd̄m nar rationē luce mathe⁹ hic p̄occupat et incertum est q̄s fuerit or do rei geste uide in po stillis.

et. M. statuit. L. illū supra pinaculū templi et dixit illi. Si filius dei es mitte te deorsum. Scriptū est enim qz angelis suis mandauit de te vt cōseruent. L. te z qz in manibus. SJ. tollēt te ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Ait illi iesus rursuz scriptū est Nō tentabis dñm deū tuū z reduxit. L. euz diabol⁹. At. M. iterū assumpsit eū in mōtem excelsuz valde et oñdit ei oia regna mūdi orbis. L. terre in momēto tpis z gloriā M. eoz et ait. L. M. ei Tibi. L. ptātem dabo hāc vniuersam z gloriā. M. eorū qz mihi tradita sūt z cui volo do illa. Hec. M. oia tibi dabo z erūt tua oia si. M. cadēs. L. adoraueris me. Tūc dixit illi iesus. Vade M. sathana. Scriptū. M. L. est enim dominū deū tuū adorabis z illi soli seruies. Et cōsummata. L. oi tentatōe diabolus recessit ab eo vsqz ad tēpus et relict. M. eū Et ecce angeli accesserūt z mīstrabāt. M. R. illi z regress⁹ ē iesus i virtute spūs i galileā.

De testimonio Iohānis de christo Joh. i.

Capi. cv.

Iohānes testimoniū perhibet de ipo z clamat dicens. Hic erat

Plurie sibi venit

quē dixi. Qui post me vēturus ē, añ me factus est. q̄ prior me erat. Et de plenitudine eius nos oēs accepim⁹ gr̄am p gr̄a qz lex per moysen data est. gratia z veritas p iesum christū facta ē. Deū nemo vidit vnq̄z Unigenit⁹ dei filius q̄ est in sinu patris. ipe enarrauit. et hoc est testimoniū iohānis qñ miserūt iudei ab hierosolymis sacerdotes z leuitas ad eū vt introgarēt eū Tu q̄s es? Et cōfessus est. z nō negauit. Et cōfessus est. qz nō sum ego xp̄s. et interrogauerūt eum q̄d ergo? Helias es tu? Et dixit. Nō suz. propheta es tu? Et rñdit nō. Et interrogauerūt eū q̄s es vt respōsum dem⁹ his q̄ miserūt nos. Quid dicis de te ipo? ait. Ego vox clamātis in deserto dirigite viā dñi sicut dixit esaias pphēta. Et q̄ missi fuerāt erāt ex phariseis. Et interrogauerūt z dixerunt ei Quid ergo baptisas si tu nō es xp̄s neq̄z helyas neq̄z pphēta? Rñdit iohānes dicēs eis. Ego baptizo in aq̄. medi⁹ aūt vr̄m stetit quē vos nescitis, ipe ē q̄ post me vēturus ē q̄ añ me factus ē cui⁹ nō suz dign⁹ vt soluā ei⁹ corrigiā calciamēti. Hec i bethania facta sūt trās iordanē vbi erat iohēs baptizās Altera die vidit iohānes iesuz ad se venientem et ait. Ecce agn⁹ dei ecce q̄ tollit pcā mūdi. Hic ē de q̄ dixi. Post me venit vir q̄ añ me factus ē. q̄ prior me erat z ego nesciebā eū. sz vt manifestaret i isrl̄ ꝓterea veni ego in aq̄ baptizās. Et testimoniū phibuit iohānes dicēs. Quia vidi spm̄ descendentez quasi colūbā de celo z mansit sup eū et ego nesciebā eū. sed q̄ misit me in aq̄ baptizare ille mihi dixit. Sup quez videris spm̄ descēdentē z manentē sup eū hic est q̄ baptizat in spūsctō. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei.

De vocatione andree petri philippi z nathanael. Jo. i.

Capi. cvi.

Altera aūt die stabat ite (pi. cvi. a rū iohānes et ex discipulis ei⁹ duo et respiciēs iesum ambulātē dixit. Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū duo discipuli loquentē z secuti sūt iesū. Cōuersus aūt iesus vidēs eos seq̄ntes se dixit eis. quē q̄ritis? q̄ dixerūt ei Rabbi qđ dicit interpta tū magister vbi habitas? Dicit eis. Veni te et videte. Uenerūt z viderūt vbi maneret. z apud eū māserūt illo die. Hora autez erat q̄si decima. Erat aūt Andreas frater simonis petri vn⁹ ex duob⁹ q̄ audierāt a iohāne z secuti fuerāt eū. Inuenit h primum fratrē suū simonē et dixit ei Inuenim⁹ messiam quod est interptatū xp̄s z adduxit eū ad iesum. Intuit⁹ aūt eū iesus dixit tu es simon filius iohāna tu vocaberis cephas qđ interptat petr⁹. In crastinū voluit exire in galileā z inuenit philippū. Et dicit ei ies⁹ seq̄re me. Erat aūt philippus a bethsaida ciuitate andree et petri. Inuenit philipp⁹ Nathanael et dicit. Quē scripsit moyses i lege z pphete. Inuenim⁹ iesuz filiū iosepb a nazareth z dicit Nathanael. A nazareth pōt aliq̄d boni eē? Dicit ei philipp⁹. Veni et vide. Vidit iesus nathanael veniētez ad se z dicit de eo. Ecce vera israelita i quo dolus nō ē. Dicit ei Nathanael vñ me nosti? Rñdit iesus z dixit ei. priusq̄z te philippus vocaret cū eēs sub ficu vidi te. Rñdit ei nathanael z dixit. Rabbi tu es filius dei tu es rex isrl̄. Rñdit iesus z dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis maiꝰ his videbis. Et dicit eis. Amen amen dico vobis. Videbitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis.

De mutatiõe aque

Ein vinum Johãnis.ij. Capi.xvij.

Et tertia die. Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater iesu ibi vocatus est aũt iesus et discipuli ei⁹ ad nuptias. Et deficiente vino dixit mater iesu ad eũ. vinũ nõ hñt. Et dixit ei iesus Quid mihi et tibi est mulier? Nondũ venit hora mea. dicit mater ei⁹ mĩstris qđcunq; dixerit vobis facite. Erãt aũt ibi lapidee ydrie sex posite ſm purificationẽ iudeoꝝ capiẽtes singule metretas binas vel trinas. Dicit eis iesus Implete ydrias aq̃. ⁊ impleuerũt eas vsq; ad summũ. Et dicit eis iesus haurite nũc. et ferte. Architriclino ⁊ tulerũt Ut aũt gustauit architriclinus aquã vinũ factã et nõ sciebat vñ eẽt. mĩstri aũt sciebãt qui hauserãt aquã. vocat spõsum architriclinus ⁊ dicit ei. Oĩs hõ primũ bonũ vinũ ponit et cũ inebriati fuerint tũc id qđ deterius est. tu aũt seruasti vinũ bonũ vsq; ad huc. Hoc fecit initiũ signoꝝ iesus in chana galilee ⁊ manifestauit gloriã suã et crediderũt in eum discipuli eius.

De primo aduẽtu

eius ad pascha. Et soluite templũ hoc Johannis.ij. Capi.xviij.

Post hoc descẽdit in capharnaum ipe et mater eius et fratres ei⁹ ⁊ discipuli ei⁹ ⁊ ibi mãserũt nõ multis diebus. Et ꝓpe erat pasca iudeoꝝ. Et ascẽdit iesus hierosolimã et inuenit in tẽplo vẽdentes boues ⁊ oues ⁊ colũbas et numularios sedẽtens. Et cũ fecisset q̃si flagellũ de funiculis oẽs eiecit de tẽplo. Oues quoq; et boues et numulariorũ effudit es. et mensas subuertit. Et his q̃ colũbas vẽdebãt dixit Auferte ista hinc ⁊ nolite facere domũ patris mei domũ negociatiõis. Recordati vero sunt discipuli ei⁹ qꝛ scriptũ est zelus domus tue comedit me. Respõderũt ergo iudei et dixerũt ei. Qđ signũ ostẽdis nob quia hec facis? Respõdit iesus ⁊ dixit eis soluite tẽplũ hoc ⁊ in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud Dixerũt ergo ei iudeis. q̃draginta ⁊ sex annis edificatũ est tẽplũ hoc ⁊ tu trib⁹ diebus excitabis illud. Ille aũt dicebat de tẽplo corpis sui. Cũ ergo surrexisset a mortuis recordati sunt discipuli ei⁹ qꝛ h̃ dicebat. Et credideruũt scp̃ture et ſmoni quẽ dixerat iesus. Cũ esset hierosolymis in pascha in die festo multi crediderũt in noĩe ei⁹ Videntes signa q̃ faciebat. Ipe aũt iesus non credebat semetip̃m eis eo ꝙ ipe nosset oẽs Et qꝛ op⁹ ei nõ erat. vt q̃s testimoniũ ꝑhiberet de hoĩe. Ipe enĩ sciebat q̃d eẽt ĩ hoĩe

Colligit ex euãgelio io. ꝙ xp̃s fuit ad min⁹ ad triplex pascha. licet alij euãgeliste de vnico solum faciũt mentionem. et inde venit apud aliquos naturaliter rationis cõfusio ponentes hoc pascha cũ vltimo

De Nicodemo.

Johannis.iij. Capi.xix.

Erat autẽ hõ ex phariseis Nicodemus noĩe p̃nceps iudeoꝝ. hic venit ad iesum nocte ⁊ dixit ei. Rabi scim⁹ qꝛ a deo venisti magister. Nemo enĩ põt hec signa facere q̃ tu facis nisi fuerit de⁹ cũ eo. Rñdit iesus ⁊ dixit ei. Amẽ amẽ dico tibi. Nisi q̃s renat⁹ fuerit denuo nõ põt videre regnũ dei. Dixit ad eũ Nicodem⁹. quõ p̃t hõ nasci cũ sit senex? Nunq̃d põt in vẽtrez matr⁹ sue iterato introire ⁊ renasci? Respõdit iesus Amẽ amẽ dico tibi nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spũ nõ põt introire in regnuz dei. qđ natũ ẽ ex carne caro est ⁊ quod natũ est ex spũ spũs est. Nõ mireris qꝛ dixi tibi. oportet vos nasci denuo. spũs vbi vult spirat ⁊ vocẽ eius audis et nescis vnde veniat aut quo vadat. Sic est oĩs q̃ nat⁹ est ex spũ. Rñdit nicodem⁹ et dixit ei. Quõ p̃nt hec fieri. Rñdit ei ies⁹ ⁊ dixit ei. Tu es magister in israel ⁊ hec ignoras? Amẽ amẽ dico tibi qꝛ qđ scimus loq̃mur ⁊ qđ vidimus testamur ⁊ testimoniũ nr̃m non accipitis. Si terrena dixi vobis et nõ creditis quomodo si dixero vobis celestia credetis. Et nemo ascẽdit in celũ nisi q̃ descẽdit de celo fili⁹ hoĩs q̃ ẽ ĩ celo. Et sic̃ moyses exaltauit serpẽtẽ ĩ deserto ita exaltari oportet filium hoĩs vt oĩs q̃ credit in illo nõ pereat sed habeat vitã eternã? Nõ enĩ misit de⁹ filiũ suũ in mđm vt iudicet mđm ſz vt saluet̃ mũdus ꝑ ip̃z. Qui credit ĩ eũ nõ iudicat̃ Qui ãt nõ credit iaz iudicat⁹ ẽ qꝛ nõ credit ĩ noĩe vnigeniti filij dei. h̃ ẽ ãt iudiciũ qꝛ venit lux in mđm ⁊ dilexerũt hoĩes mag⁹ tenebras q̃ꝫ lucẽ. Erãt enĩ eoꝝ mala opa. Oĩs enĩ q̃ male agit odit lucẽ ⁊ nõ venit ad lucẽ vt nõ arguãt̃ opa ei⁹. q̃ aũt fac̃ v̄itatẽ venit ad lucẽ vt manifestent̃ opa ei⁹ qꝛ in deo sunt facta.

De q̃rela ꝙ iesus baptizat. Jo.iij. Ca.xx.

Post hoc venit Jesus in iudeā terrā ⁊ discipuli eius ⁊ illic demorabatur cū eis ⁊ baptisabat. Erat autē ⁊ iohānes baptisans in enon iuxta salim quia aque multe erāt illic ⁊ veniebāt multi ⁊ baptisabant. Nondū enī fuerat missus Johānes in carcerem. Facta est ergo questio ex discipulis Johānis cū iudeis de purificatōne. ⁊ venīebāt ad Johannē ⁊ dixerūt ei Rabbi q̄ erat tecum trās iordanē cui tu testimonium phibuisti. Ecce hic baptisat ⁊ omnes veniunt ad eum. Respōdit iohes ⁊ dixit. Non pt homo accipe quicq̄ nisi fuerit ei datū de celo. ipsi vos mihi testimoniū phibetis q̄ dixerim. ego nō sum xps/sed q̄ missus sum añ illum. Qui habet spōsam spōsus est. Amicus autē spōsi q̄ stat ⁊ audit eum. gaudio gaudet ꝓpter vocē sponsi Hoc ergo gaudiū meū impletū est. Illuz oportet crescere me autē minui. qui desursuz est sup oīes est. q̄ est de terra de terra est/ ⁊ de terra loq̄tur. qui de celo venit sup oīes est ⁊ qđ vidit ⁊ audiuit hoc testat̄ et testimoniū eius nemo accipit. Qui autez accipit eius testimoniū signauit. q̄ deus verax est. quē enīz misit deus verba dei loquit̄. Non enī ad mensurā dat deus spm̄. Pater diligit filiū ⁊ oīa dedit in manu eius. Qui credit in filiū habet vitā eternā qui autē incredul⁹ est filio/ nō videbit vitam sed ira dei manet sup eum.

Non per se sed per discipulos suos. vt dicitur infra.

De incarnatiōe iohannis. M. xiiij. R. vi. L. iij. La. xxi.

Herodes. L. autē tetrarcha cū coripereꝝ a Johanne de herodiade vxore philippi R. fratris sui quia duxerat eaz. ⁊ L. de oīmibus malis q̄ fecit herodes. Dicebat. M. enī illi iohannes. Non licet tibi habere. R. vxorē fratr̄ tui. Adiecit. L. ⁊ hec herodes sup oīa tenuit. M. iohannē ⁊ alligauit eum et posuit M. L. eum in carcerē ꝓpter. M. herodiadem vxorē fratris sui Herodias M. autē insidiabat̄ ei ⁊ volebat occidere eum nec poterat Herodes autē metuebat Johannē. sciens eū virū sanctū ⁊ iustū. ⁊ M. volens eum occidere timuit populū q̄ sicut prophetā eum habebāt ⁊ custodiebat R. eum ⁊ audito eo multa faciebat ⁊ libenter eum audiebat.

De iudea relicta a christo ⁊ de samaritana. M. iiij. R. i. L. iiij. J. iij. La. xxij.

Cum. M. autē audisset Jesus q̄ iohānes traditus eēt. et vt. J. cognouit q̄ audierūt pharisei q̄ Jesus plures discipulos facit et baptisat q̄z iohānes q̄q̄z iesus nō baptisaret sed discipuli eius. secessit. M. relict. J. iudeam et abijt et L. regressus est in virtute spiritus et. L. R. venit in galileā. M. R. L. J. Oportebat J. eum autē trāsire p samariā Venit ergo iesus in ciuitatē samarie que dicit̄ sichar iuxta ꝑdiū q̄ dedit iacob ioseph filio suo. Erat autē ibi fons iacob iesus quoq̄z fatigatus ex itinere sedebat sic sup fontez. Hora autē erat quasi sexta Venit mulier de samaria haurire aquā Dicit ei iesus. Da mihi bibere. Discipuli autez eius abierāt in ciuitatē vt cibos emerent. Dicit ergo mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis /a me bibere poscis que sum mulier samaritana. Nō enīz coutūtur iudei samaritanis Rndit Jesus et dicit ei. Si scires donū dei ⁊ quis est q̄ dicit tibi da mihi bibere tu forsitan petisses ab eo ⁊ dedisset tibi aquā viuaz. Dicit ei mulier. Dñe neq̄z in quo haurias hēs ⁊ puteus altus est. Vñ ergo habes aquā viuam. Numq̄d tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteū istū. et ipse ex eo bibit ⁊ filij eius ⁊ pecora eius. Rndit iesus ⁊ dixit ei. Omnis qui bibit ex aq̄ hac sitiet itez. qui autē biberit ex aqua quam ego ei dabo nō sitiet in eternū. sed aq̄ quā ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternā. Dicit ad eū mulier. Domine da mihi hanc aquā vt nō sitiam neq̄z veniam huc haurire Dicit ei iesus Vade voca virū tuum ⁊ veni huc. Rndit mulier ⁊ dixit. Non habeo virū. Dicit ei iesus. Bene dixisti quia nō habeo virū. quinq̄z enī viros habuisti ⁊ nūc quē habes nō est tuus vir. hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Dñe vt video quia ꝓpheta es tu. Patres nostri adorauerūt in mōte hoc. ⁊ vos dicitis q̄ ierosolimis est locus vbi oportet adorare Dicit ei Jesus Mulier crede mihi q̄ veniet hora quādo nec in mōte hoc neq̄z in ierosolimis adorabitis patrē Vos adoratis qđ nescitis. nos adoram⁹ qđ scim⁹ q̄ salus ex iudeis est. Sed venit hora ⁊ nūc

est quãdo veri adoratores adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate. Nam ⁊ pater tales querit q̃ adorent eũ. Spũs est deus ⁊ eos q̃ adorãt eũ. in spiritu ⁊ veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio q⁹ messias venit qui dicit xp̃s. Cum ergo venerit ille nobis annũciabit oĩa. Dicit ei Jesus Ego sum qui loquor tecũ Et cõtinuo venerũt discipli eius ⁊ mirabant quia loquebat mulierẽ. Nemo tamẽ dixit q̃d queris aut q̃d loq̃ris cũ ea Reliquit ergo ydriam suam mulier ⁊ abijt in ciuitatẽ ⁊ dicit illis hominib⁹. Venite ⁊ videte hoĩem q̃ dixit mihi oĩa quecũq; feci. Nunq̃d ipse est xp̃s? Exibant de ciuitate ⁊ veniebãt ad eũ Interea rogabãt eum discipuli dicẽtes. Rabbi manduca Ille autem dixit eis Ego cibũ habeo manducare quẽ vos nescitis Dicebãt ergo discipuli eius adinuicem. Nunq̃d aliq⁹ attulit ei manducare? Dicit eis iesus Me⁹ cibus est vt faciã voluntatẽ patris mei q̃ misit me vt pficiam opus ei⁹. Nonne vos dicitis q⁹ adhuc q̃tuor mẽses sunt ⁊ messis venit? Ecce ego dico vobis leuate oculos vestros ⁊ videte regiões q⁹ albe sunt iam ad messem. ⁊ q̃ metit: mercedẽ accipit ⁊ congregat fructũ in vitam eternã vt ⁊ qui seminat simul gaudet ⁊ qui metit. Jn hoc enĩ verbũ est verũ quia ali⁹ est qui seminat alius est qui metit. Ego misi vos metere q̃ vos nõ laborastis Alij laborauerũt ⁊ vos in labores eor⁹ introistis. Ex ciuitate autẽ illa multi crediderũt in eũ samaritanorũ ꝓpter verbũ mulieris testimoniũ phibẽtis quia dixit oĩa quecũq; feci. Cum venissent ergo ad illũ samaritani rogauerũt eũ vt ibi maneret ⁊ mãsit ibi duos dies. Et multo plures crediderũt ꝓpter sermonẽ eius. Et mulieri dicebãt quia iã nõ propter tuã loquelã credimus. ipsi enĩ vidim⁹ ⁊ scimus q⁹ hic est vere saluator mundi Post duos autem dies exijt inde ⁊ abijt in galileã Jpse enim iesus testimoniũ phibuit quia ꝓpheta in sua patria honorẽ nõ habet. Cũ ergo venisset in galileã exceperũt eũ galilei cũ omnia vidissent que fecerat ierosolimis i die festo. Et enĩ ipsi venerãt ad diem festum.

De filio reguli. Jo. iiij.

Venerat ergo iterũ in chana galileę vbi fecerat de aqua vinum. Et erat quidã regulus cui⁹ filius infirmabat capharnaũ. Hic cũ audisset q̃ iesus aduenire a iudea in galileam. abijt ad eum. ⁊ rogabat eũ vt descenderet et sanaret filiũ eius Jncipiebat enĩ mori. Dixit ergo iesus ad eũ Nisi signa ⁊ prodigia videritis non creditis. Dicit ad eũ regulus. Domine descende priusq̃ moriatur fili⁹ meus. Dicit ei Jesus. Vade filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quẽ dixit ei Jesus ⁊ ibat. Jam autẽ eo descendente serui occurrerũt ei ⁊ nũciauerunt dicentes q⁹ filius eius viueret. Jnterrogabat autem horã ab eis in qua melius habuerat Et dixerũt ei. quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater q⁹ illa hora erat in qua dixit ei Jesus filius tuus viuit/et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterũ scõm signũ fecit iesus cum venisset a iudea in galileam.

De libri traditiõe ipsi Jesu et electõne eius extra ciuitatẽ. Et relicta nazareth venit capharnaũ. M. iiij. R. i. L. iiij. J. iiij

Capitulum. xxiiij.

Et fama. L. exijt per vniuersam regionẽ de illo. Et ipse docebat in synagogis eorũ ⁊ magnificabat ab omnibus ⁊ venit nazareth vbi erat nutritus Et intrauit ꝟm cõsuetudinẽ suã die sabbati in synagogã Et traditus est illi liber ysaie prophete. Et vt reuoluit librũ inuenit locum vbi scriptũ erat. Spũs domini sup me propter q̃ vnxit me. euãgelisare pauperib⁹ misit me: sanare cõtritos corde. ⁊ p̃dicare captiuis remissionẽ ⁊ cecis visum/ dimittere cõfractos in remissionẽ/ prediçare annũ domini acceptũ ⁊ diẽ retributõnis. Et cum plicuisset librũ dedit ministro ⁊ sedit. Et omniũ in synagoga oculi erant intẽdentes in eũ. Cepit autẽ dicere ad illos quia hodie impleta est hec scptura in auribus vestris. Et omnes testimoniũ illi dabãt ⁊ mirabãtur i verbis gratie que ꝓcedebãt de ore illius ⁊ dicebãt. Nonne hic est fili⁹ ioseph? Et ait illis vtiq; dicetis mihi hanc similitudinẽ. Medice cura teipsum. Quanta audiuim⁹ facta in capharnaũ. fac ⁊ hic in patria tua. Dixit autẽ Amen dico vobis q⁹ nemo ꝓpheta acceptus est in patria sua. Jn veritate dico vobis multe vidue erant in diebꝫ helye in israel/ quãdo clausus est celũ annis tribus et

Colligit ex hoc iã xp̃m antea mlta fecisse signa. q̃ lucas se nõ narrasse sciebat. fecit ei multa q̃ non sunt scripta.

mensibꝫ sex quãdo facta est fames magna in oĩi terra ꝛ ad nullã illaꝝ missus est helias nisi in sareptã sydonie ad mulierẽ viduã. Et multi leprosi erãt in israel sub helyseo prophꝫ nemo eorũ mũdatus est nisi naamã syrus Et repleti sunt oĩes in synagoga ira hec audiẽtes. Et surrexerũt et eiecerũt illũ extra ciuitatẽ ꝛ duxerũt illum vsqꝫ ad supcilium mõtis sup quẽ ciuitas eorũ erat edificata vt pcipitarẽt eum. Ipe autẽ transiẽs p mediũ illorũ ibat. Et relicta. M. ciuitate nazareth descẽdit. L. venit. M. ꝛ habitauit in capharnaũ ciuitatem. L. galilee maritimã. M. in finibus zabulon ꝛ neptalim. vt adimpleret qđ dictũ est p ysaiã pphetam. Terra zabulon et terra neptalim via maris trãs iordanẽ galilee gentiũ populus q̃ ambulabat in tenebris vidit lucẽ magnã. Et sedentibꝫ in regione vmbre mortis lux orta est eis Ex inde cepit iesus predicare euangeliũ R. regni dicens Quoniã impletũ est tps penitentiã. M. agite ꝛ credite. R. euãgelio. appropinquabit. M. R. enĩ regnũ celorum

De vocatõne scõa aplorũ ad familiaritatem. L. v. La. xxv.

f Factum est autẽ cũ turbe irruerent in iesum vt audirẽt verbũ dei ꝛ ipse stabat secus stagnũ genezareth et vidit duas naues stantes secus stagnũ. Piscatores autem descenderãt ꝛ lauabãt retia. Ascendẽs autẽ in vnã nauĩ que erat simonis rogauit eũ a terra reducere pusillum. Et sedẽs docebat de nauicula turbas Ut cessauit autẽ loqui dixit symoni. Duc in altũ ꝛ laxate retia vestra in capturã. Et respondẽs symon dixit illi. Preceptor p totam noctẽ laborãtes nihil cepim9 In verbo autẽ tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent cõcluserũt pisciũ multitudinẽ copiosam. Rumpebaꝫ autẽ rete eorũ Et annuerunt socijs suis qui erãt in alia nauĩ vt venirẽt et adiuuarẽt eos ꝛ venerũt ꝛ impleuerunt ambas nauiculas itavt pene mergerẽtur. Quod cũ videret symon petr9 procidit ad genua iesu dicens. Exi a me dñe qꝛ homo pctor ego sum. Stupor enĩ circũdederat eum ꝛ oĩes qui cũ illo erãt in captura piscium quã ceperãt. Similr autẽ et iacobũ et iohannẽ filios zebedei qui erãt socij symonis Et ait ad symonẽ iesus Noli timere, ex hoc iã eris hoies capiẽs ꝛ subductis ad terrã nauibꝫ relictis oĩbus secuti sunt illum.

De tertia vocatõne ad sequelã. M. iiij. R. i. La. xxvi.

a Mbulans. M. autẽ iesus ꝛ R. pteriens iuxta. M. mare R. galilee vidit duos. M. fratres simonẽ. M. R. q̃ vocat petrus ꝛ andreã fratrẽ ei9 mittentes rete in mare. Erant enĩ piscatores. Et. R. ait. M. illis Jesus Venite post me faciam vos fieri piscatores hominũ. At. M. illi R. ptinuo relictis retibꝫ ꝛ nauĩ secuti sunt eũ Et. R. pgressus. M. inde pusillũ. vidit. M. R. alios duos fratres Jacobũ zebedei ꝛ iohãnem fratrẽ ei9 in nauĩ cũ zebedeo patre eorũ reficiẽtes cõponẽtes. R retia. M. eos. Et. M. statĩ R. vocauit eos Illi. M. autẽ. R. statĩ relictis retibꝫ ꝛ pre M. R. suo zebedeo in nauĩ cum mercenarijs suis secuti. M. R. sunt eum.

Non est ĩprobabile dicere vocatiõz istã esse eandẽ cũ precedẽti licz scõdo modo fiat narratio. nõ tamen cõtrario. quãꝫ sileat hic de capka piscium.

De expulsiõe immũdi demonij ꝛ sanatione oĩs languoris. M. iiij. R. i. L. iiij. La. xxvij.

e T ingrediebaꝫ capharnaũ Et statim sabbatis ingressus in synagogã docebat eos. Et stupebãt sup doctrina eius. Erat enĩ docens eos q̃si ptãtem habẽs ꝛ nõ sicut scribe. qꝛ. L. in potestate erat ꝛmo ipsius. Et in synagoga. R. eorũ erat hõ. L. R. demoniũ habẽs immũdũ. Et exclamauit voce magna dicẽs. Sine. q̃d nobis et tibi iesu nazarene Venisti. L. añ tempus pdere L. R. nos. Scio q̃ enĩ sis sanctus dei. Et cõminatus. R. est eũ iesus ꝛ increpauit eũ dicens Obmutesce. L. R. et exi ab illo Et discerpẽs illũ spiritus immũdus ꝛ exclamãs voce mgna exiuit ab eo. Et L. cũ precipisset illũ demonium in mediũ exijt ab illo nihilq̃ illi nocuit. Et factꝰ est pauor in oĩbus ꝛ. R. mirati sunt oĩes ita vt pquirerẽt inter se ꝛ colloq̃bantur. L adinuicẽ dicẽtes. Quidnã R. est hoc ꝛ quenã doctrina hec noua ꝛ qđ est hoc verbum quia in ptãte ꝛ virtute imperat immũdis spiritibus ꝛ exeũt ꝛ obediũt ei. Et pcessit rumor eius statĩ Et. L. diuulgabaꝫ fama de eo in omnẽ locũ et. R. regionẽ galilee. Et circũibat M. iesus totã galileã docẽs

Aug. dicit libro vltimo. q̃ nõ nocuit discerpẽs. id ẽ mẽbra nõ debilitauit sicut aliq̃ndo solet

in synagogis eorũ et predicãs euangeliũ regni ⁊ sanans omnẽ languorẽ ⁊ omnem infirmitatẽ in populo Et abijt opinio ei⁹ in totam syriã Et obtulerũt ei omnes male habẽtes varijs languoribꝫ ⁊ tormentis comp̃hensos ⁊ qui demonia habebãt ⁊ lunaticos ⁊ paraliticos ⁊ curauit eos. Et secute sunt eũ turbe multe de galilea ⁊ decapoli et de ierosolimis ⁊ de iudea ⁊ de trãs iordanem.

De socru simonis

M. viij. R. i. L. iiij. Capitu. xxviij

Surgens autẽ Jesus de synagoga et ꝓtinus egredientes de synagoga venerũt in domũ symonis petri. M. ⁊ andree. R. cum iacobo ⁊ iohanne. Decũbebat autẽ et socrus symonis et tenebat̃. L. magnis febribus. Et. M. vidit socrum eius iacentẽ. ⁊ R. febricitantẽ. Et statim dicũt ⁊ rogauerũt. L. eum ꝓ illa. Et stans sup̃ illam Jmpauit febri et R. accedens eleuauit eã apprehẽsa manu ei⁹ et cõtinuo dimisit eam febris ⁊ M. surrexit ⁊ ministrabat. L. M. R. eis. Uespere R. autẽ facto cũ occidisset sol L. omnes q̃ habebãt infirmos varijs languorib⁹ ducebant illos ad eũ. Afferebãt ad eum omnes male habẽtes ⁊ multos M. R. demonia habentes Et erat om̃is ciuitas cõgregata ad ianuã. Et ille singulis man⁹ imponẽs curabat eos. multos. R. qui vexabant̃ varijs languorib⁹ ⁊ demonia multa eijciebat et spiritus. M. immũdos verbo Et om̃es male habentes curauit vt adimpleret̃ quod dictũ est ꝑ isaiam ꝓphetã dicẽtem. Jpse infirmitates nostras accepit et egrotatões nostras ipse portauit Exibãt. L. autẽ demonia a multis clamãtia ⁊ dicentia. Quia tu es xp̃s filius dei Et increpãs. nõ. L. R. sinebat ea loq̃ quia sciebãt eum esse xp̃m Et. R. diluculo valde facto die surgẽs egressus abijt in desertũ locum ibiq̃ orabat Et. L. turbe req̃rebãt eũ Et R. ꝓsecutus est eum symon et qui cũ illo erãt Et cũ inuenissent eũ dixerũt ei Quia omnes querũt te. Et dixit illis. Eamus in ꝓximos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi p̃dicem. ad hoc enĩ veni Et. L. venerũt turbe ad xp̃m ⁊ detinebãt eum ne discederet ab eis Quibꝫ ille ait. Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelisare regnũ dei quia ideo missus sum. Et. R. erat. L. predicãs in sinagogis eorum et in om̃i galilea ⁊ demonia eijciẽs

Fuit inter p̃dicatõs istas sermo domini in mon: et

De vocatiõe mathei que s̃m august. facta est ante sermonẽ dñi in monte. M. ix R. ij. L. v. Capitulũ. xxix

Et. L. post hoc exijt Et. M. dum trãsiret inde Egressus. R. rursus ad mare omnisq̃ turba veniebat ad eũ ⁊ docebat eos Et cum p̃teriret vidit L. M. ihs R. publicanuz nomĩe leui alphei. R. Matheum. M. sedentem. R. L. in teloneo Et ait illi. Sequere me. Et. L. relictis oĩbus surgens. L. M. R. secutus est eum.

Repetit̃ post modũ vocatõ mathei vt cõmẽoret̃ prandiũ quod fecit ei.

De electiõe. xij. apostolorũ et sermone domini in monte thabor qui cõtinet mlt̃as rubricellas pro multitudĩe doctrinarum. M. v. vi. vij. capitulis. per totuz. R iij. L. vi. xi. et. xij. Capi. xxx.

Factũ. L. est autẽ in diebus illis exiens ascendit. R. in montẽ orare. Et erat. L. ꝑnoctans in oratõne dei. Et cũ dies fact⁹ fuisse vocauit discipulos quos voluit ipse ⁊ venerũt ad eum. Et fecit vt essent duodecĩ cum illo. Et vt mitteret illos predicare ⁊ dedit illis ptãtem curandi infirmitates ⁊ eijciendi demonia quos. L. et apostolos nominauit Symonez quẽ cognominauit Petrũ et Andream fratrẽ eius. Et iacobũ zebedei. R. ⁊ iohannem fratrẽ iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filij tonitrui. Philippum. L. R. ⁊ bartholomeũ Matheũ ⁊ Thomã Jacobum alphei et Symonẽ qui vocabat̃ zelotes chananeum R. iudam. L. Jacobi thadeũ. R. et iudam. L. qui fuit proditor qui. R. tradidit eum Et. L. descendens iesus de monte cum illis stetit in loco campestri ⁊ turba discipulorũ eius ⁊ multitudo copiosa plebis ab omni iudea ⁊ hierusalem ⁊ maritima ⁊ tyri ⁊ sidonis qui venerant vt audirent eũ ⁊ sanarent̃ a lãguoribꝫ

Glo. Probabile ẽ q̃ fuerit idẽ sermo quem Matheus et lucas nartãt sicut hic connectit̃. Nihilominus probabilis est altera pars q̃ fuerint disiuncti pro diuersis temp̃ibus locis et p̃sonis. non enĩ mirabile est si xp̃s pluries similia fecit. dixit ⁊ docuit. Et hoc per totũ huius narrationis contextũ vbi sĩlia coniungũtur habeat̃ ãnotatũ

suis. Et q̄ vexabant a spiritibꝫ immūdis curabant. Et oīs turba querebat illū tangere quia virtus de illo exibat et sanabat omnes. Videns M. autē Jesus turbas ascendit in montē. Et cū sedisset accesserūt ad eum discipuli eius. ꝛ L. ipse elevatis oculis in discipulos suos. ꝛ M. apiens os suū docebat eos dicens Beati. M. L. pauperes spiritu quoniam ipsorū est regnū celorū. Beati mites M. quoniā ipsi possidebūt terrā. Beati qui lugent quoniā ipsi consolabūtur. Beati qui esuriūt ꝛ sitiunt iusticiam quoniā ipsi saturabūtur. Bti misericordes quoniā ipsi misericordiā consequētur. Beati mundo corde quoniā ipsi deū videbunt. Beati pacifici quoniā filij dei vocabūtur. Beati qui persecutionē patiūtur propter iusticiā quoniā ipsorū est regnū celorum. Beati eritis cum vos oderint homines ꝛ cum segregauerint vos ꝛ exprobrauerint ꝛ eiecerint nomē vestrū tanq̄ malū propter filiū hominis. Beati estis cum maledixerint vobis homines ꝛ persecutivos fuerint ꝛ dixerint oīe malū aduersum vos mentientes propter me. Gaudete in. L. illa die et exultate. M. quoniā merces vestra copiosa est in celis. Sic M. enī L. persecuti sunt et prophetas qui fuerūt ante vos patres. L. eorum. Verūtamen ve vobis divitib⁹ qui habetis consolatōem vestrā. Beati q̄ nunc esuritis quoniā saturabimī. Beati qui nūc fletis quia ridebitis Ve vobis q̄ saturati estis/ qz esurietis. Ve vobis qui nunc ridetis/ qz lugebitis et flebitis. Ve vobis cum bñdixerint vos omnes homines. Secundū enī hoc faciebant pseudo prophete patres eorum. Vos estis sal terre. Qō si sal euanuerit in quo salietur? Ad nihilū valet vltra nisi vt mittat foras ꝛ conculcet ab hoibus. Vos estis lux mūdi. Non potest ciuitas abscōdi supra mōtem posita neq̄ accendūt lucernam ꝛ ponunt eam sub modio sed sup candelabrū vt luceat oīmbus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra corā hominib⁹ vt videāt opera vestra bona ꝛ glorificēt patrē vestrū qui in celis est.

Uelvnde prius descenderat. vt dicit Lu. vel imaginande sunt due ptes mōt̄ vna bassior altera.

Si quis voluerit profūditatē et ordinē totius sermōis illi⁹ cognoscere recurrat ad postillas.

1. Apostolorum cōmendatio.

2. Legis impletio.

Nolite putare quoniā veni soluere legem aut prophetas. nō veni soluere sed adimplere. Amē quippe dico vobis donec trāseat celum ꝛ terra. iota vnū aut vnus apex nō preteribit de lege donec oīa fiant. Qui ergo soluerit vnū de mandatis istis minimis ꝛ docuerit sic homines minim⁹ vocabit̄ in regno celorum. Qui autē fecerit et docuerit hic magnus vocabit̄ in regno celorū. Dico enim vobis quia nisi abūdauerit iusticia vestra plus q̄ scribarū ꝛ phariseorū non intrabitis in regnum celorū. Audistis qz dictū est antiquis. Non occides qui autē occiderit/ reus erit iudicio. Ego autē dico vob⁹ quia omnis/ qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui aūtē dixerit fratri suo racha reus erit concilio qui autem dixerit fratri suo fatue re⁹ erit gehenne ignis. Si ergo offers munꝰ tuū ad altare. et recordatus ibi fueris quia frater tuus habet aliq̄d aduersuz te. relinque ibi munꝰ tuū ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo. et tūc veniens offeres munus tuū. Esto consentiēs aduersario tuo cito dum es in via cū eo ne forte aduersarius tradat te iudici et iudex tradat te ministro ꝛ in carcerem mittaris. Amen dico tibi. Non exibis inde donec reddas nouissimū quadrantē.

3. Consiliorum sup legē additio veterē et prio ad illud non occides.

Audistis quia dictū est antiquis Non mechaberis. Ego autem dico vobis quoniā omnis q̄ viderit mulierē ad cō cupiscendū eam iam mechatus est eaz in corde suo. Q si oculus tuus dexter scādalisat te. erue eum ꝛ proīce abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membrorū tuorum q̄ totum corpus tuū mittat in gehennā. Et si dextera manus tua scandalisat te abscide eā ꝛ proīce abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membrorū tuorum q̄ totū corpꝰ tuū eat in gehennā. Dictū est aūt. Quicūq̄ dimiserit vxorem suam excepta causa fornicationis facit eam mechari et qui dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis quia dictū est antiquis nō piurabis. Reddes autē domino iuramenta tua. Ego autē dico vobis non

4. Additio sup illud. Nō mechaberis.

5. Supadditio sup illud. Nō iurabis.

iurare omnino. Neq; per celum quia tro-
nus dei est. neq; p terram quia scabellum
pedum eius est. Neq; p ierosolimaz quia
ciuitas est magni regis neq; per caput tu
um iurabis quia nõ potes vnũ capillum
album facere aut nigrum. Sit autem ser
mo vester ẽ: est. nõ nõ. qđ 6.
autẽ his abundantius a
malo est. ¶ Audistis qr
dictũ est oculuz pro ocu
lo dentẽ pro dẽte. Ego autem dico vobis
non resistere malo. Sed. M. siquis. L.
te pcusserit in dexterã maxillam prebe illi
et alteram. Et qui vult tecum iudicio cõ-
tendere ⁊ tunicam tuã tollere dimitte ei ⁊
pallium. Et. M. quicũq; te angariaue-
rit mille passus. vade cum eo et alia duo.
Qui. M. petit. L. a te da ei. Et volenti
M. mutuari a te ne auertaris. Et qui au
fert L. que tua sunt ne repetas. Et prout
vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos fa
cite illis similr. Audistis. M. quia di-
ctũ est: diliges proximũ tu .7.
um ⁊ odio habebis inimi-
cum tuũ. Ego autem dico
vobis. Diligite. M. L. ini
micos vestros benefacite his qui oderũt
vos benedicite male dicẽtibus vobis Et
M. orate. L. pro psequẽtibus ⁊ calũni-
antibus vos vt. M. sitis filij patris vestri
qui in celis est qui solem suum facit oriri
super bonos ⁊ malos ⁊ pluit super iustos
et iniustos. Si enim. M. diligitis. L.
eos qui vos diligunt quã. M. mercedem
habebitis: que vobis. L. est gratia. Naz
et peccatores se diligẽtes diligunt. Non-
ne. M. et publicani hoc faciũt: Et si salu
taueritis fratres vestros tantũ quid am-
plius faciatis. Nonne ⁊ ethnici hoc faci-
unt. Si L. benefeceritis qui vobis bene
faciũt que est vobis gratia: Siquidẽ et
peccatores hoc faciunt. Et. L. si mutuũ
dederitis his a quib⁹ speratis accipere q̃
gratia est vobis. Nam ⁊ peccatores pecca
toribus fenerãtur vt recipiãt equalia. Ue
runtamẽ diligite inimicos vestros et be-
nefacite. et mutuũ date nihil inde speran
tes ⁊ erit merces vestra multa. et eritis filij
altissimi quia ipe benignus est sup ingra
tos ⁊ malos. ¶ Estote. M. er-
go pfecti sicut ⁊ pater vester celestis perfe
ctus est. ¶ Attendite ne
iusticiam vestrã faciatis
coram hoibus vt videamini ab eis Alio-
quin mercedẽ non habebitis apud patrẽ
vestrũ qui in celis est. ¶ Cum ergo facis
elemosinã noli ante te tu 8.
ba canere sicut ypocrite
faciunt in synagogis: et
in vicis vt honorificent
ab hominib⁹. Amen dico vobis recepe-
runt mercedẽ suam. Te autẽ faciente ele-
mosinã nesciat sinistra tua quid faciat de
xtera tua vt elemosina tua sit in abscondi
to: ⁊ pater tuus qui videt in abscondito
reddet tibi. ¶ Et. M. .9.
cum orat; nõ eritis sicut
ipocrite tristes qui amãt
in synagogis et angulis
platearũ stantes orare vt videãtur ab ho-
minibus. Amen dico vobis quia recepe-
runt mercedẽ suam. Tu autem cum ora-
ueris intra in cubiculũ tuum ⁊ clauso ho
stio ora patrem tuũ in abscondito et pa-
ter tuus qui videt in abscondito reddet ti
bi. Orãtes ãt nolite multũ loq̃ sicut eth-
nici faciũt. putant enim q̃ in mltiloquio
suo exaudiãtur. Nolite ergo assimlari eis
scit enim pater vester quid opus sit vobis
anteq̃ petatis eum Sic Glo.
enim orabitis Pater no
ster qui es in celis. San
ctificetur nomen tuum.
Adueniat regnũ tuum.
Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra.
Panem nostrum supsubstantialem. M.
quotidianũ. L. da. M. nobis hodie. Et
dimitte nobis debita nostra Sicut ⁊ nos
dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Et ne nos
inducas in tentatõnem. Sed libera nos
a malo. Amen. Si enim dimiseritis ho-
minib⁹ peccata eoruz di-
mittet et vobis pater ve-
ster celestis peccata ve- io.
stra. Si autẽ non dimi-
seritis homibus nec pa-
ter vester dimittet vobis
peccata vestra. ¶ Cum ii.
autem ieiunatis nolite fi
eri sicut ypocrite tristes
Exterminãt enim facies
suas vt appareãt hominibus ieiunãtes.

Iudicialium euacuatio et moderatio.

Inimicorum dilectio.

Ipocrisis detestatio.

Comendatõ elemosine.

Quomõ sit orandum.

lucas hãc oratõnem ponit sub quinq; petitionibus

Quomõ sit indulgendũ.

Qualiter ieiunandum.

Amen dico vobis receperunt mercedē suam. Tu autē cum ieiunas vnge caput tuum et faciē tuam laua/ne videaris hominibus ieiunās sed patri tuo qui est in abscōso. Et pater tuus q̄ videt in abscōso reddet tibi. ¶ Nolite thesaurisare vobis thesauros in terra vbi erugo ⁊ tinea demolit et vbi fures effodiunt ⁊ furātur. Thesaurisate autem vobis thesauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolit et vbi fures non effodiunt nec furant. Vbi enī est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex ⁊ totum corpus tuū lucidū erit. Si autē oculus tuus fuerit neq̄ totū corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumē quod in te est tenebre sunt. ipse tenebre quāte erunt. ¶ Nemo M. potest duobus dñis seruire aut enim vnū odio habebit ⁊ alterum diliget. aut vnū sustinebit ⁊ alterū cōtemnet. Nō potestis deo seruire et māmone. Ideo dico vobis ne. M. L. solliciti sitis aīme vestre q̄d manducetis aut corpori vestro q̄d induamini. Nonne anīa vestra est plus q̄ esca ⁊ corpus plus q̄ vestimentū. Respicite M. volatilia celi quia nō serunt neq̄ metunt neq̄ cōgregant in horrea ⁊ pater vester celestis pascit illa. Considerate corvos quibus nō est cellariū neq̄ horreū ⁊ deus pascit illos quāto magis vos pluris estis illis. Quis autē vestrū cogitans pōt adūcere ad staturā suam cubitū vnum. Si. L. ergo neq̄ quod minimū est potestis. q̄d de vestimentis ⁊ de ceteris soliciti estis. Cōsiderate. M. lilia. R. agri quomodo crescunt nō laborant neq̄ nent. Dico autē vobis quoniā nec Salomon in oīi gloria sua vestiebatur. cooptus M. est sicut vnum ex istis. Si autē fenum agri quod hodie est ⁊ cras in clibanū mittitur deus sic vestit/quātomagis vos minime fidei. Nolite ergo soliciti esse dicentes q̄d manducabim⁹ aut quid bibem⁹ aut quo operiemur Et. L. nolite in sublime tolli. Hec M. L. autem gentes mundi. L. querūt. Scit enim pater vester quia his omnib⁹ indigetis. Querite ergo primū regnum dei et iusticiam. M. eius et. M. hec. L. omnia adūciētur vobis. Nolite. M. ergo soliciti esse in crastinum. Crastinus enīz dies solicitus erit sibiipsi. Sufficit enīz diei malicia sua. ¶ Este. L. ergo misericordes sicut et pater vester misericors est. Nolite iudicare et non iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaueritis. iudicabimini. Nolite cōdemnare et nō condēnabimini dimittite et dimittemini. Date et dabitur vobis. mensurā bonam et confertam ⁊ coagitatā ⁊ superefluentē dabūt in sinum vestrū. Eadem M. quidem. L. mensura qua mensi fueritis remetiet̄ vobis. Dicebat. L. autem et illis similitudinem. Nūquid potest cecus cecum ducere Nonne ambo in foueā cadunt. Non est discipulus super magistrū. Perfectus autem erit omnis si sit sicut magister eius. Quid. M. L. autem vides festucam in oculo fratris tui et trabem in oc̄lo tuo nō vides. Aut quomodo dic̄s fratri tuo. Frater. Sine. ei̅ciam festucam de oculo tuo/et ecce trabes est in oculo tuo. Ypocrita ei̅ce primū trabem de oculo tuo et tunc videbis ei̅cere festucam de oculo fratris tui. Nolite. M. sanctū dare canibus neq̄ mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent eas pedibus suis. et canes conuersi dirumpant vos. Petite ⁊ dabitur vobis querite et inuenietis pulsate et aperiet̄ vobis. Omnis enim q̄ petit accipit/et qui querit inuenit et pulsanti aperietur ¶ Aut quis est ex vobis

12. qualiter thesaurisandum

13. Qualiter intentio dirigēda.

14. Qualiter solicitudo nimia tollēdat spes in dei prouidētis dirigenda.

Non improbe arguēdū.

Non porcis ⁊ canibus sanctum dandū.

16 Qualiter instanter et fiducial⁹ orandum.

15. Qualiter miseri dum nec iudicandum.

homo quē si petierit filiꝰ suus panem. nū quid lapidem porrigit ei. Aut si petierit piscem nūquid serpentē porriget ei? Aut si petierit ouū nūqd scorpiōꝫ porrigꝫ illi Si ergo vos cum sitis mali noscitis bona data dare filijs vestris. quanto magis pater vester qui in celis est dabit spiritum bonum petentibus se?

17. Omnia. M. ergo quecunqꝫ vultis/ vt faciant vobis homines ita ꝛ vos facite illis. Hec est enim lex et ꝓphe

Precepti vniuersale legꝫ ꝛ angusta porte salutis.

Intrate p angustā portam qꝫ lata porta ꝛ spaciosa via est que ducit ad perditōnē ꝛ multi sunt qui intrāt p eam. Quā angusta porta et arta via que ducit ad vitam ꝛ pauci sunt qui inueniūt eam Attendite a falsis prophetis qui veniūt ad vos in vestimētis ouiū. intrinsecus autē sunt lupi rapaces.

Luce. xiij Cōtēdite intrare per angustam portam vide infra capitu. xcviij.

18. A fructib eorū cognoscetis eos Nunquid colligūt de spinis vuas aut de tribulis ficus? Non. L. est enī arbor bona que facit fructus malos. Necꝫ arbor mala faciens fructū bonuz. Unaquecꝫ enī arbor de fructu suo cognoscit. Necꝫ enī de spinis colligunt ficus necꝫ de rubo vindemiāt vuā Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū. Et malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum Ex abundantia enim cordis os loqtur. Sic M. oīis arbor bona fructus bonos facit. mala autē arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona fructus malos facere. necꝫ arbor mala fructus bonos facere. Oīis arbor que nō facit fructū bonū excidetur ꝛ in ignē mittet. Igit ex fructib eorum cognoscetis eos.

Falsorū prophetarū notitia scilicet a fructibus.

Quid. L. aūt vocatis me dñe dñe ꝛ nō facitis que dico. Nō. M. omnis qui dicit mihi/ domine dñe intrabit in regnuz celorum sed qui facit voluntatē patris mei/ qui in celis est. ipse intrabit in regnū celorū Multi dicēt mihi in illo die domine domine. Nonne in nomīe tuo prophetauim⁹ ꝛ in nomine tuo demonia eiecim⁹. et in nomīe tuo virtutes multas fecim⁹. Et tūc confitebor illis quia nunqꝫ noui vos. Discedite a me

19. Qualiter deus sit colendus non ore tantū sz operū efficacia.

oīes qui opamini iniqtatem. Oīis L. M. qui venit ad me ꝛ audit sermones meos ꝛ facit eos ostendā vobis cui sit similis. Similis est homini edificāti domū qui L. fodit in altū ꝛ posuit fundamentū supra petram Et M. descendit pluuia et venerūt flumina ꝛ flauerūt vēti et irruerūt in domū illam ꝛ non cecidit fundata enī erat supra firmā. L. petram. Et M. omnis. L. qui audit verba mea hec. ꝛ non facit ea. similis est viro stulto q̄ edificauit domū suam sup arenaz sine L. fundamento ꝛ M. descendit pluuia et venerūt flumina ꝛ flauerūt venti et irruerūt in domū illam in quā. L. illisus est fluuius ꝛ cōtinuo cecidit ꝛ. L. facta. M. est ruina domus illius magna. Et M. factum est cum ꝓsummasset Jesus verba hec admirabāt turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatē habens et nō sicut scribe eorū ꝛ pharisei. M.

20. Qualr operatio miraculorū non saluat sed stabilis in petra xp̄o ꝓmanentia.

De leproso sanato

M. viij. R. i. L. v.

Capitulum. xxxi.

Cum M. autē descēdisset ihesus de monte secute sunt eū turbe multe Et. L. factū est cum esset in vna ciuitatum. Et ecce. M. leprosus plenus lepra videns Jesum veniens. M. adorabat eum dēpcans. R. ꝛ genu flexo procidēs. L. in faciē rogabat eum dicēs. Domine L. M. R. si vis potes me mundare Jesus. R. autē miserius eius extendens. M. R. L. manum tetigit eum dicens. Volo. mundare. et cōfestim mundata est lepra eius. Et. R. cōminatus est ei. statimqꝫ eiecit illum ꝛ dixit illi. Et precepit. L. ei. Vide. L. R. M. nemini dixeris/ sed vade ostende te principibus sacerdotū ꝛ offer pro emundatōne tua munꝰ M. quod precepit moyses in testimoniū illis Et. R. egressus cepit predicare ꝛ diffamare sermonē. Perābulabat. L. autē magis sermo de illo ꝛ cō

Blo. Colligit ex hoc loco et alijs plurib⁹ q̄ euāgeliste non sp secuti sunt ordinez rei geste. sed vsi sunt regula de occupatōne et memoratōne Videt autez Mathe⁹ sepius sequi ordinē rei geste

ueniebant turbe multe vt audirẽt illum ⁊ curarẽtur ab infirmitatibus suis. ita. R. vt iam nõ posset manifeste introire in ciuitatẽ sed foris in desertis locis esse. Ipse L. autẽ secedebat in desertũ ⁊ orabat ⁊. R conueniebãt ad eum vndiq̃.

De seruo centurionis. M. viij. L. vij.

Capitulum. xxxij.

Cum. L. autẽ implesset om̃ia verba sua ad aures plebis ĩtrauit L. M. capharnaũ Centurionis. L. autẽ cuiusdam seruus male habẽs erat moriturus qui erat illi p̃ciosus. Et cum audisset de iesu misit ad eum seniores iudeoꝝ rogans eum vt veniret ⁊ sanaret seruũ eius. At illi cũ venissent ad iesum rogabãt eum solicite dicẽtes ei Quia dignus est vt hec illi prestes. diligit enim gentem nostrã ⁊ synagogã ipse edificauit nobis Jesus autẽ ibat cũ illis. Et cũ iam non longe esset a domo misit ad eum centurio amicos. Accessit M. autem ad eum centurio ⁊ rogans eũ ⁊ dixit. Domine puer meus iacet in domo paraliticus ⁊ male torq̃tur. Et ait illi Jesus Ego veniã ⁊ curabo eum. Et respondẽs centurio ait illi. Dñe noli vexari. Non. M. L. enĩ sum dignus vt sub tectũ meũ intres propter. L quod ⁊ meip̃m nõ sum dignũ arbitratus vt venirẽ ad te. sed M. L. tm̃ M. dic. M L. verbo ⁊ sanabit̃ puer me⁹ Nam et ego sum homo sub ptãte constitutus habẽs sub me milites et dico huic vade ⁊ vadit. ⁊ alio veni ⁊ venit. ⁊ seruo meo fac hoc ⁊ facit. Audiẽs. M. autẽ iesus mirat⁹ est. Et cõuersus. L. sequẽtibus. M. L. se dixit. Amen. M. dico vobis non inueni tantã fidem in israel. Dico autẽ vobis q̃ multi ab oriẽte ⁊ occidẽte venient ⁊ recũbent cũ Abraam ⁊ isaac ⁊ iacob in regno celorum Filij autẽ regni eijcient̃ in tenebras exteriores. Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentiũ Et dixit Jesus centurioni. Vade ⁊ sicut credidisti fiat tibi. Et sanat⁹ est puer in illa hora. Et reuersi q̃ missi fuerant domũ inuenerũt seruũ qui languerat sanũ.

Consideranduz est hic q̃ cẽturio fecit vtrunq̃. misit iudeos et amicos et q̃ ipse secut⁹ est

De filio vidue suscitato. L. vij.

Capitulum. xxxiij.

Et factũ est deinceps Ibat Jesus in ciuitatem que vocat̃ naym. Et ibãt cũ illo discipuli eius ⁊ turba copiosa Cum autẽ appropinq̃rent porte ciuitatis. Ecce defunct⁹ efferebat̃ fili⁹ vnicus matris sue. Et hec vidua erat ⁊ turba ciuitatis multa cũ illa. Quã cũ vidisset dominꝰ misericordia mot⁹ sup eam dixit illi. Noli flere ⁊ accessit ⁊ tetigit loculũ Hi aũt qui portabãt steterũt Et ait Adolescens/ tibi dico surge. Et resedit q̃ erat mortu⁹ et cepit loqui ⁊ dedit illũ matri sue. Accepit autẽ om̃es timor ⁊ magnificabãt deũ dicẽtes. Quia propha magn⁹ surrexit in nob̃ et q̃ deus visitauit plebẽ suaz. ⁊ exijt hic sermo in vnniuersam iudeã de eo ⁊ omnẽ circa regionẽ.

De duobus volẽtib⁹ seq̃ xp̃m. M. viij L. ix.

Capitulum. xxxiiij.

Videns autẽ Jesus turbas mltas circũ se iussit discipulos ire transfretũ Factũ. L. est autẽ ambulãtibus illis in via accedens M. vnus scriba ait illi. Magister M. L. seq̃r te quocũq̃ ieris. Et dixit ei iesus Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos. filius autẽ hominis nõ hz vbi caput suũ reclinet. Ait. L. autẽ ad alteꝝ Seq̃re me Ille aũt ali⁹ M. de discipul̃ ei⁹ ait illi. Dñe. M. L. pmitte me p̃mũ ire ⁊ sepelire patrẽ meũ Jhs M. ãt ait illi Seq̃re me ⁊ dimitte M. L. mortuos sepelire mortuos suos Tu ãt vade ⁊ annũcia regnũ dei Et alt̃ ait Seq̃r te dñe sz primũ pmitte mihi renũciare his q̃ domi sunt. Ait ãt ad illũ ihs. Nemo mittẽs manũ ad aratꝝ ⁊ respiciẽs retro apt⁹ est regno dei.

De quietatõne maris ad iussum xp̃i. M. viij. R. iiij. L. viij.

Capi. xxxv.

N. R. illo die cũ sero factũ eẽt ait discipul̃ suis Trãseam⁹ ꝯ ⁊ dimittẽtes turbã assumũt eũ ita vt erat ĩ naui Et ipse L. ascẽdit in nauiculã ⁊ R. alie naues erãt cũ illo Et M. ascendẽte eo ĩ nauiculã secuti sunt eũ discipl̃i ei⁹ Et L. ait ad illos Trãseã⁹ trãs stagnũ ⁊ ascẽder̃t Nauigãtib⁹ ãt ill̃ obdormiuit Et M. ecce mot⁹ mg̃n⁹ fact⁹ ẽ ĩ mari Et L. ascẽdit R. pcella vẽti mg̃ni. R. ĩ stagnũ L. ⁊. R. fluct⁹ mittebat ĩ naui ita M. R. vt nauicl̃a opiret̃ fluctib⁹ Et L. ꝯpellebant̃ fluctib⁹ ⁊ piclitabãt̃. ip̃e M. ꝟo dormiebat ⁊. R. erat ĩ puppi sup ceruical dormiens Et M. accesserunt ad eum discipuli eius ⁊ suscitauerũt eum dicentes magister R. nõ ad te ptinet q̃ perim⁹ dñe R. preceptor M. L. salua M. nos pim⁹. Tunc

surgens impauit ventis ꝛ mari ꝛ. R. com/minatus est vento Increpauit. L. ventū ꝛ tempestatē aquē ꝛ dixit. R. mari Tace ob mutescē ꝛ cessauit vētus ꝛ M. facta R. ē. L tranquillitas magna. Dixit. L. autē eis. Vbi est fides vestra ꝛ Quid. M. R. timi/di estis modice. M. fidei ꝛ nec. R. dū habe tis fidē ꝛ Porro. M. homīes mirati sunt ꝛ timuerūt. R. timore magno. Et dicebant ad alterutrū. Quis putas est iste ꝛ Qualis. M. est hic ꝛ qꝫ L. ventis M. R. ꝛ mari im perat ꝛ obediunt ei.

De duobus demoniacis curatis. M. viij. R. v. L. viij. Capitulū. xxxvi.

Nauigauerunt. L. autē et. R. vene runt trāsfretū maris in. M. regio nem. R. L. gerazenorū que est cō tra galileā Et. M. tūc cū venisset ꝛ cū. L. egressus ad terrā occurrerūt. M. ei duo ha bentes demonia de monumētis exeūtes/ seui nimis ita vt nemo trā/sire posset p viā illam. Sta tī. R. occurrit ei de monumē tis homo in spū immūdo q̄ habebat demoniū iam tpi/bus multis ꝛ vestimēto non induebaꝫ / neq; in domib⁹ manebat. Qui. R. domiciliū habebat in monumētis. Et neq; catenis illuz quisq; potuit ligare quin sepe catenis ꝛ cōpedib⁹ vinctus dirupisset catenas / ꝛ compedes cōminuisset ꝛ nemo poterat eū domare Et semp die ac nocte in monumētis erat ꝛ in mōtibus clamans ꝛ cōcidens se lapidib⁹ Videns autē iesum alōge cucurrit ꝛ ado/rauit eū. Et. L. procidit ante illū Et. M ecce ambo clamauerūt voce. L. magna di centes M. Quid nobis ꝛ ti bi. L. Jesu R. M. fili dei al tissimi ꝛ Eur. M. vēisti huc ante temp⁹ torq̄re nos ꝛ Adiuro. R. te per deū Obsecro. L. te ne me torq̄as Precipi ebat enī spiritui immūdo vt exiret ab ho/mine. multis enī tempib⁹ arripiebat illuz ꝛ vinciebaꝫ catenis ꝛ cōpedibus custodi/tus. Et ruptis vinculis agebaꝫ a demoīo īsto in desertū. Dicebat. R. enī illi Jesus Exi spūs immūde ab hoīe Interrogauit L. R. autē illū iesus dicēs. Quod tibi no mē est ꝛ At ille dixit Legio. R. L. mihi no men. R. est qꝫ multi sumus. qꝫ. L. demo/nia multa intrauerūt in eum Et. R. depre cabatur eū multū ne se expelleret extra re/gionem Et. R. rogabāt illum ne imperet illis vt in abyssum irent Erat M. autem nō longe ab eis grex porcorū multorū circa R. montē pascēs in agris in monte L. Demones. M. autē rogabāt illum dicen tes. Si eīcis nos hinc / mitte nos in gre gem porcorū vt in eos introeam⁹ vt L. p/mitteret eis in illos ingredi ꝛ p̄misit illis Et cōcessit M. eis stati iesus Et ait M. il lis iesus Jte. At illi exeūtes abierunt ꝛ R. introierūt in porcos Et. M. ecce magno impetu abūt totus grex p̄ceps. L. in stagnū Et R. p̄cipitat⁹ est in mare ad duo milia ꝛ suffo/cati L. sunt in mari Et. M mortui sunt in aquis. Quod. L. vt vide/runt factū pastores M. q̄. R. pascebāt L. eos fugerūt M. R. L. ꝛ venientes nūcia/uerunt M. L. in ciuitatē R. ꝛ in agros et in villas. L. hec omnia M. et de his q̄ de/monia habuerāt Et ecce tota ciuitas exīt obuiam iesu Et exierūt L. autē videre qđ fa ctum est ꝛ cōuenerunt ad iesum ꝛ R. vidēt illū qui a demonio vexabaꝫ a quo. L. de/monia exierūt sedentē R. L. ad pedes L. eius vestitū. R. ꝛ sane mētis ꝛ timuerunt. Nunciauerūt. L. autē illis ꝛ hi qui vide/rant quō sanus fact⁹ esset a legiōe ꝛ de porcis. R. Et viso. M. eo rogauerūt. L. M. R. eum oīs multitudo regionis gera/zenorū. vt M. trāsiret. R. a finibus eorum ꝛ L. descenderet ab ipis quia magno timo re tenebātur. Ipse autē ascendēs in nauī reuersus est Cumq; L. R. ascenderet na/uim cepit illuz deprecari qui a demonio ve/xatus fuerat vt esset cum illo Jesus autez non admisit eum sed ait illi. Vade ꝛ redi in domū tuam ad tuos ꝛ nūcia illis quan ta tibi domin⁹ fecerit ꝛ misertus. R. sit tui Et. L. abūt per vniuersam ciuitatem. Et R. cepit. L. predicare in decapoli. R. quā ta sibi fecisset Jesus Et. R. oīes mirabā/tur. Et cum ascēdisset Jesus in nauim et rursum trans fretum cōuenit turba mul/ta ad eum ꝛ erat circa mare Factum L. est autem cum redisset iesus trans fretum ex/cepit illū turba. Erant enim omnes ex/pectantes eum.

Iter tenetur q̄ eadē ē historia quā uis Lucas et Mathe⁹ non faciūt mentō nē nisi de vno demoniaco q̄ erat famosior

Addaturābo q̄ sit reditus ad rōz math.

Jdē ē hic sta/gnū et mare.

De paralitico sanato M. ix. R. ij. L. v Capitulum. xxxvij.

Et. M. ascendēs in nauiculā trās fretauit ꝛ venit in ciuitatē suam ꝛ iterū. R. intrauit in caphar naum

post dies octo Factū. L. est autē vna die/
rū ipse sedebat docens ⁊. R. auditū est q̄
in domo esset ⁊ q̄uenerūt multi ita vt non
caperēt neq̄ ad ianuā ⁊ loquebat eis ver/
bum. Et erant pharisei sedentes ⁊ leg/
doctores qui venerāt ex oī castello galilee
et iudee ⁊ hierlm. Et virt⁹ dñi erat ad
sanandū eos. Et. M. ecce offerebāt para
liticum iacentē in lecto qui R. a quatuor
portabāt Et. L. querebāt eū inferre ⁊ po/
nere ante eū ⁊ nō inueniētes qua parte eū
inferrēt pre turba Ascenderūt sup tectum
⁊. R. nudauerūt tectū vbi erat ⁊ patefacien
tes submiserūt. L. R. eum in lecto in me/
diū ante Jesum Videns. M. R. autē Je/
sus fidem illorū dixit palitico. Fili homo
L. M. cōfide remittūtur. L. M. R. tibi
peccata tua Et L. ceperūt cogitare scribe
et pharisei dicētes intra se. M. Quis. L
est hic q̄ loq̄tur blasphemias. M. R. q̄s
pōt dimittere peccata nisi sol⁹ deus? Ut
autē cognouit Jesus in spū. R. sctō cogi/
tatōes. L. M. eorū Rndens. L. dixit ad
illos. Ut. L. M. R. quid cogitatis mala
M. in cordib⁹ vestris? Quid est facilius
dicere palitico. R. dimittūtur tibi peccata
tua. An dicere surge tolle grabatū. R. tuū
⁊ ambula. Ut autē sciatis quoniā filius ho/
minis habet ptātez in terra dimittēdi pec
cata. Ait palitico. Tibi. L. R. dico surge
tolle lectū tuum et vade in domū tuā. Et
L. cōfestim coram illis surgēs tulit lectum
suū in quo iacebat ⁊ abijt in domū suam.
Et stupor apprehēdit oēs ⁊ magnifica/
bāt deū ⁊ glorificauerūt. M. q̄ dedit pote
statē talez hoibus et. L. repleti sunt timo
re magno dicentes q̄ vidimus mirabilia ⁊
R. nunq̄ sic vidimus.

De cōuiuio in domo mathei M. ix. R. ij
L. v. Capitulum. xxiij.

Fecit L. autē ei conuiuiū magnū
leui i domo sua. M. Et factū. R
est discūbente eo in domo sua ecce multi
publicani ⁊ peccatores veniētes discūbe/
bant cū Jesu ⁊ discipulis ei⁹. Erāt. R. enī
multi qui seq̄bant eum Et. M. videntes
pharisei. R. ⁊ scribe q̄ māducaret cū pu/
blicanis ⁊ peccatorib⁹ murmurabant. L
dicētes ad discipl'os eius. Quare. R. M
cū publicanis ⁊ peccatorib⁹ manducat et
bibit. R. magister vester. ⁊. L. vos mādu
catis ⁊ bibitis? Et rndens ihesus ait illis.
Non. L. egent. R. M. qui sani sunt me
dico sed q̄ male habēt Eūtes. M. autē di/
scite quid est: q̄ misericordiā volo ⁊ nō sa
crificiū. Non. M. enī. R. veni vocare iu/
stos sed pctōres ad penitentiā. L. Et. R.
erāt discipuli iohānis ⁊ pharisei ieiunan
tes Tunc. M. accesserūt ad eū dicentes.
Quare nos ⁊ pharisei ieiunā⁹ freq̄nter Et
L. obsecratōem faciūt discipuli iohīs si/
mil'r ⁊ pharisei eorū/tui autē edūt ⁊ bibūt
⁊ nō. M. ieiunāt. R. Et. M. ait illis Je/
sus. Nunq̄d pōt filij sponsi ⁊ nuptiarum
R. q̄diu cū illis est spōsus ieiunare ⁊ luge
re? M. R. Quāto. L. M. R. tpe habent
secū sponsum nō pōt ieiunare. Veniet āt
dies quādo auferet ab eis spōsus ⁊ tūc ie/
iunabūt in diebꝫ illis. Dicebat. L. autē ⁊
similitudinē ad illos. Quia nemo ꝑmis/
surā a vestimēto nouo mittit in vestimētū
vetus Alioq̄n nemo. R. enī assumentū panni ru
dis assuit vestimēto veteri. Alioq̄n affert
supplemētū nouū a veteri Tollit. M. enī
plenitudinē ei⁹ a vestimēto nouū. L. rūpit
⁊ peior. M. ⁊ maior. R. scissura fit ⁊. L. ve
teri nō ꝓuenit ꝑmissura a nouo. neq̄ M.
mittūt vinū nouū in vtres veteres. Alio/
quin rūpunt vtres ⁊ vinū effundet ⁊ vtres
pereūt Sz vinū nouū i vtres nouos mit
tunt. ⁊. R. mitti dz mittēdū. L. est vtr̄a
q̄ cōseruētur. M. Et L. nemo bibēs vet⁹
statim vult nouū, dicit enī vet⁹ meli⁹ est

De suscitatōe filie

Archisynagogi ⁊ de emorroyssa M. ix. R
v. L. viij. Capitulum. xxxix.

Hec. M. eo loquēte Ecce p̄ceps
vn⁹ de archisynagogis. R. noīe yai
rus cui. L. nomē yair⁹. ⁊ ipe p̄ceps sina
goge erat Et cecidit ad pedes ihū rogans
eū Videns R. eū accessit M. pcidit R. ad
pedes e⁹ ⁊ dēprecabat eū ml'tū Et adorabat
M. rogās L. vt introirz domū suā q̄ vnica
filia erat illi fere ānoꝝ. xij. ⁊ hec moriebat
adorabat M. eū dicēs Dñe filia mea mō
defuncta ē. i extremis R. ē. sz M. veni. R.
īpone manū tuā sup eā vt R. salua sit ⁊ vi/
uat Et M. surgēs ihs seq̄bāt eū ⁊ discipl'i
ei⁹ ⁊ R. turba ml'ta Et ꝓtigit L. dum iret a
turbis ꝓmebat Et M. ecce mulier q̄ flu/
xum sanguinis patiebatur duodecim an
nis que R. fuerat multū ꝑpessa cū medicis
pluribꝫ ⁊ erogauerat. L. oēm substantiam suā
oīa. R. sua. nec quicq̄ ꝓfecerat. nec. L

ab vllo potuit curari sed magis. R. deteri
us habebat. Cuz audisset de iesu venit in
turba retroz tetigit. M. R. L. fimbziã ve
stimenti ei9 Dicebat. M. R. autẽ intra se
Si tetigero tantũ vestimentũ eius salua
ero Et. L. cõfestim stetit fluxus z. R. sicca
tus est fons sanguinis eius Et sensit coz
pore quia sanata esset a plaga Et iesus sta
tim agnoscẽs in semetipso virtutẽ que exi
erat de illo. cõuersus ad turbam ait Quis
L. mez. R. vestimenta mea tetigit: Hegã
tibus. L. autẽ oĩibus petr9 et qui cũ illo
erãt dixerũt. Preceptoz turbe. L. R. te cõ
primũt z affligũt. z tu dicis quis me teti
git: Et. L. dixit iesus. Aliquis me tetigit
Nam z ego noui virtutẽ de me exisse. Et.
R. circũspiciebat videre eã que hec fecisz
Videns L. autẽ mulier quia nõ latuit eũ
timens. R. z tremẽs sciẽs qõ factũ essz in
se. Venitz procidit ante eũz pedes. L. ei9
z ob quã causaz tetigerat eũ indicauit co
ram oĩi populo z quẽadmodũ confesti
sanata sit. Et. M. iesus cõuersus z vidẽs
eam dixit. Cõfide filia fides tua te saluuz
fecit. Vade. L. R. in pace z esto. R. sana a
plaga tua. Et salua M. facta est mulier ex
illa hoza. Adhuc. R. eo loquẽte venerunt
nũcij ad archisynagogã dicẽtes. Quia fi
lia tua mortua est qd vltra vexas magistz
Holi. L. vexare illum Jesus audito hoc
verbo rñdit patri puelle. Holi timere. tan
tũmodo. R. crede et salua. L. erit. Et. M
cum venisset iesus in domũ principis nõ
M. admisit quencz se sequi nisi petrũz ia
cobũ z iohannẽ fratrẽ iacobi. Et vidit tu
multũ et flentes z eiulãtes multũ. z tibici
nes M. Flebãt L. autẽ oĩes z plãgebãt
illam. At ille dixit. Holite flere. qd. R. tur
baminiz ploratis: recedite M. nõ est mor
tua puella sed dormitz deridebãt eum. L
scientes qz mortua est Ipse. R. vero eiectz
turbis assumit patrẽ. R. L. z matrẽ puel
le que. R. secũ erãtz ingrediũtur vbi puel
la erat iacens. z manũ puelle tenẽs clama
uit et A. ait. R. illi Thabitacumi qõ est in
terpretatũ. Puella tibi dico surge. Et. L.
reuersus est spũs eius z surrexit cõtinuoz
R. ambulabat et. L. iussit illi dare mãdu
carez. R. obstupuerũt stupore magno. L
parẽtes eius. Quibz pcepit vehemẽter R
ne. L. cui dicerẽt. qz factũ nemo. R. illud
sciret. Et M. exijt fama hec in vniuersaz
terrã et. R. egressus inde abijt in patriam
suam. Et sequebant eũ discipuli eius.

De duobus cecis

illuminatis z de muto demoniaco M. ix
Capitulum. xl.

Et trãseunte inde iesu: secuti sunt
eum duo ceci claman
tes z dicentes: miserere nostri
fili dauid. Cum autez venis
sent domũ accesserũt ad eũ ce
ci. Et dixit eis iesus Creditis qz hoc pos
sum facere vobis: Dicũt ei Vtiqz domie.
Tunc tetigit oculos eoz dicens. Fm fidẽ
vestrã fiat vobis. Et aperti sunt oculi eo
rum. Et cõminatus est eis iesus dicens.
Videte ne qs sciat. Illi autẽ exeũtes dif
famauerũt illũ per totã terrã illam Egres
sis autẽ illis: ecce obtulerũt illi hoiem mu
tum habentẽ demoniũ z eiecto demonio
locut9 est mutus. Et mirate sunt turbe di
centes. Nunqz apparuit sic in israel Pha
risei autẽ dicebãt. In principe demonio
rum eijcit demonia.

Solus ma
the9 hec nar
rat de cecis
scõm Aug.

De admiratõe tur

barũ super doctrina xpi. M. xiij. Conso
nat. L. iiij. R. vi. La. xli.

Et facto sabbato cepit in synago
ga docere. Et multi videntes ad
mirabanť in doctrina ei9 dicẽtes:
Vnde huic hec oĩia. que est sapia q̃ da
ta est illi. z virtutes que p manũ eius effi
ciunť: Nonne iste est fabri M. filius: Nõ
ne. M. R. mať ei9 dicit maria: z fratres ei9
iacob z ioseph symon z iudas et sorores
eius nonne oĩes apud nos sunt: et scan
dalisabanť ex eo Jesus autẽ dixit illis Nõ
est propha sine honore nisi in patria sua
et in domo sua et in cognatõe R. sua. z nõ
poterat vllã virtutem ibi facere nisi pau
cos infirmos impositis manibz curauit.
et mirabať propter incredulitatẽ eorum.

De iussione facta

discipulis rogare dominũ messis mittere
oparios M. ix. R. vi La. xlij

Et M. circuibat. R. iesus oẽs ci
uitatez z castella in circuitu R. do
cẽs. M. in synagogis eorũ z pre
dicans euangeliũ regni. z curãs oẽm lan
guoz̃ z omnẽ infirmitatẽ. Videns autem
turbas misertus est eis quia erãt vexati et
iacẽtes sicut oues nõ habentes pastorem

Tunc dixit discipulis suis. Messis qdē multa oparij autē pauci. Rogate ergo dominū messis vt mittat operarios in messem suam.

De missione XII apostolorū. M. p. et. ri. R. vi. L. iij.

Capitulum. xlij.

Conuocatis. L. autē Jesus duodecī aplis cepit. R. eos binos mittere. dedit L. illis virtutē r ptātem sup omnia demonia vt. M. eijcerēt r curarēt omnē languorē r omnē infirmitatē. Duodecim autē apostolorū hec sunt nomia. Primus Symon qui dicit Petr⁹ r Andreas frater ei⁹. Philipp⁹ r Bartholome⁹. Jacobus zebedei. r Johānes frater eius. Thomas r Mathe⁹ publican⁹. Jacob⁹ alphei r Thadeus. Symon canane⁹ r Judas scariothis qui tradidit eū. Hos duodecī misit Jesus pdicare regnū dei r sanare infirmos. pcipiens eis r dicēs. In viā gētium ne abieritis et in ciuitates samaritanorū ne intraueritis sed poti⁹ ite ad oues q̄ pierunt dom⁹ israel. Euntes autē predicate dicentes qr appropinq̄bit regnū celorū. infirmos curate mortuos suscitate. leprosos mūdate demones eijcite gratis accepistis gratis date. Nolite possidere aurū neq; argentū Et precepit. R. eis ne qd tolleret in via nisi virgā tantum Et L. ait ad illos. Nihil tuleritis in via neq; virgaz neq; perā neq; panē neq; pecuniā/ neq; in zona es neq; L. duas tunicas habeatis neq; M. calciamēta sed R. calciatos sandalijs. Dignus. M. est enī operari⁹ cibo suo. In quā cunq; aūt ciuitatē aut castellum aut domū. L. intrauerit. Jnterrogate M. quis in ea dign⁹ sit et ibi maneter inde. L. ne exeatis Intrātes M. autē domū. salutate eā dicētes. Pax huic domui. Et siq̄dem fuerit dom⁹ illa digna veniet sup eam pax vestra. Si autē nō fuerit digna. pax vestra ad vos reuertet. Et quicunq; nō receperit vos neq; audierit sermones vestros. r exeuntes foras de domo vl' ciuitate excutite puluerē de pedib⁹ vestris in testimoniū L. sup illos Amen M. dico vobis. Tolerabilius erit terre Sodomorū r gomorreorū in die iudicij q̄m illi ciuitati. ecce ego mitto vos sic̄ oues in medio luporū. Estote prudētes sic̄ serpentes r simplices sicut colūbe Cauete āt ab hominib⁹. tradēt enī vos in concilijs r in synagogis suis flagellabūt vos. r ad p̄sides r reges ducemī propter me in testimoniū illis r gētibus. Cum autē tradēt vos. nolite cogitare quomō aut quid loq̄mini Dabitur enī vobis in illa hora qd loq̄mini. Non enī vos estis q̄ loq̄mini sed spūs patris vestri q̄ loquit in vobis. Tradet āt frater fratrē in mortē et pater filiū. Et insurgent filij in pentes r morte eos afficiēt Et eritis odio oīb⁹ homib⁹ propter nomē meū. Qui autē pseuerauerit vsq; in finē hic saluus erit. Cū autē psequēter vos in ciuitate ista. fugite in aliā Amē dico vobis Non cōsummabitis ciuitates isrl' donec veniat filius hois. Nō est discipulus sup magistr⁹ nec seru⁹ sup dñm suū. sufficit discipulo vt sit sicut magister su⁹. r seruus sicut dñs e⁹ Si p̄fem familias beelzebub vocauerūt q̄nto magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos Nihil enī est opertū qd nō revelabit. r occultū qd nō sciat. Qd dico vobis in tenebris dicite in luce et qd in aure auditis pdicate sup tecta Et nolite timere eos q̄ occidūt corpus. aiam autē nō p̄nt occidere sed poti⁹ eū timete q̄ p̄t r corp⁹ r aiam pdere in gehennā Nōne duo passeres asseveneūt r vn⁹ ex illis non cadit sup terrā sine patre vestro. Vestri āt r capilli capitis oēs nūerati sunt. Nolite ergo timere. multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo q̄ confitebit me corā hominib⁹ confitebor r ego eū corā patre meo q̄ est in celis. Nolite arbitrari qr veneri mittere pacē in terrā. Non veni pacē mittere sz gladiū. Veni enī hoiem separare aduersus p̄z suū r filiā aduersus matrē suā r nurū aduersus socrū suā r inimici hois domestici ei⁹. Qui amat patrē suū aut matrē plus q̄z me nō est me dign⁹. Et q̄ amat filiū aut filiā sup me nō est me dign⁹ Et q̄ nō accipit crucē suā r seq̄tur me nō est me dign⁹. Qui inuenit animā suā. pdet illā Et qui pdiderit animā suā propt me inueniet illā. Qui recipit vos/ me recipit. r q̄ me recipit. recipit eū qui me misit. Qui recipit pphetā in noīe pphete. mercedē pphete recipiet. Et q̄ accipit iustū noīe iusti mercedē

Vtrga sumit bic a Marco r Luca diuersimode. Marcus put significat mystice potestatē accipiēdi necessaria. Matheus aūt et Lucas ad literā vl' mystice ne innitāt rei cuilibet vel potestati aut auctoritati temporali.

iusti accipiet. Et quicūq; dederit potum vni ex istis minimis calicē aq̄ frigide tantum in nomīe discipuli. Amē dico vobis nō ꝑdet mercedē suaz. Et. M. factū est cū ꝯsummasset iesus verba hec: ꝓcipiēs duodecim discipulis suis egressi L. circūibāt ꝑ castella euangelisantes: ⁊ curātes vbiq; predicabāt. R. vt penitentiā agerēt. ⁊ demonia multa eijciebāt ⁊ vngebāt oleo mltos egros ⁊ sanabātur Trāsijt M. autem Jesus inde vt doceret ⁊ ꝑdicaret in ciuitatibus eorum.

De interrogatōne Johannis. Tu es qui ventur⁹ es? Mat. xi. Lu. xij. ¶ Capitulum. xliiij.

a Annunciauerūt. L. autē Johāni discipuli eius de oīb⁹ his Johannes. M. vero cū audisset in vinculis opa xp̄i mittēs duos de discipul' suis ad iesuz. L. dixit. Tu es q̄ ventur⁹ es. An aliū expectam⁹? In ipsa autē hora curauit multos a languorib⁹ suis ⁊ plagis ⁊ spiritib⁹ mal'. ⁊ cecis multis donauit visum Et. M. rñdens Jesus ait illis. Eūtes renūciate Johanni q̄ vidistis ⁊ audistis. ceci vidēt. claudi ambulant. leprosi mūdant'. surdi audiunt. mortui resurgūt. paupes euangelizātur. Et btūs qui nō fuerit scandalisat⁹ in me. Illis autē abeuntib⁹ cepit iesus dicere ad turbas de Johāne Quid existis ī desertū videre? arundinē vento agitatā? Sz q̄d existis videre? hominē mollib⁹ vestitū? Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt'. ⁊ qui. L. in ꝑciosa veste sunt ⁊ in delitijs in domib⁹ regum sunt. Sz. M. q̄d existis videre? ꝓphetam Etiā dico vobis ⁊ plusq̄ ꝓphetā. Hic est enī de quo scriptū est. Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā qui ꝑparabit viā tuā ante te? Amen dico vobis. Nō surrexit inter natos mulier⁹ maior Johāne baptista. Qui autem minor est in regno dei maior est illo. A diebus autē iohānis baptiste vsq; nūc regnū celor⁹ vim patitur et violēti rapiūt illd̄. Oēs enī ꝓphe ⁊ lex vsq; ad iohem baptistā ꝓphetauerūt Et si vult⁹ recipe ipse est helyas q̄ ventur⁹ est Qui hz aures audiēdi audiat ⁊. L. oīs ppl's audiens ⁊ publicani iustificauerūt deū baptisati baptismo iohis. Pharisei āt ⁊ legispiti cōsiliū dei spreuerūt in semetip̄is nō baptisati ab eo. Ait aūt dñs. Cui ergo sil'es dicā hoīes generatōnis hui⁹ ⁊ cui similes sunt? sil'es sunt pueris sedētib⁹ in foro ⁊ loquētib⁹ adinuicē ⁊ dicentib⁹. Cātauim⁹ vobis tibijs ⁊ nō saltastis. lamētauimus ⁊ nō plorastis Venit enī iohānes baptista neq; manducans panē neq; bibēs vinū ⁊ dicitis demonē habet. Venit fili⁹ homīs manducās ⁊ bibēs ⁊ dicitis. Ecce hō vorax. M. ⁊ potator vini/publicanor⁹ ⁊ peccatorū amicus. ⁊ iustificata. L. est sapientia ab om̄ibus filijs suis.

De phariseo qui rogauit xp̄m manducare cū eo ⁊ de Maria magdalena. L. vij. Capi. xlv.

r Rogauit autē illū quidā de phariseis vt māducaret cū illo Et īgressus domū pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix/ vt agnouit q̄ accubuit in domo pharisei attulit alabastrū vnguēti ⁊ stans retro secus pedes e⁹ lachrimis cepit rigare pedes eius. ⁊ capillis capitis sui tergebat ⁊ osculabat' pedes eius. ⁊ vngento vngebat Videns autē pharise⁹ qui vocauerunt eū. ait intra se dicēs Hic si eēt ꝓpheta sciret vtiq; que ⁊ q̄lis eēt mulier que tāgit eū q̄ peccatrix est. Et rñdens iesus dixit ad illū Symō habeo tibi aliq̄d dicere At ille ait Magister Dic Duo debitores erāt cuidā feneratori. vn⁹ debebat denarios q̄ngētos et alius q̄nquaginta. Non hñtib⁹ ill' vñ redderēt donauit vtrisq;. Quis ergo eū plus diligit? Rñdens symō dixit. Estimo q̄ is cui plus donauit. At ille dixit ei Recte iudicasti. Et cōuersus ad mulierē dixit Symoni Vides hāc mulierē? Intraui in domū tuā aquā pedib⁹ meis nō dedisti Hec aūt lachrimis rigauit pedes meos ⁊ capillis suis tersit Osculū mihi nō dedisti Hec āt ex q̄ intrauit nō cessat osc'lari pedes meos. Oleo caput meū nō vnxisti. hec āt vngēto vnxit pedes meos. ꝓpter qd̄ dico tibi Remittūt' ei pctā multa qm̄ dilexit multū Cui āt min⁹ dimittit' min⁹ diligit. Dixit āt ad illā. Remittūt' tibi pctā tua. Et ceperūt q̄ siml' accūbebāt dicere intra se Quis est hic q̄ ec̄ pctā dimittit? Dixi āt ad mulierē fides tua te saluā fecit. Vade in pace

¶ De occisiōe iohis Mat. xiiij. R. vi. (Ca. xlvi.

c Cum. L. autē dies oportun⁹ accidisset herodes natalis sui cenā fecit pricipib⁹ ⁊ tribunis ⁊ primis galilee. Cunq; intrasset filia

ipsi herodiadis & saltasset in medio. Vñ
et placuisset R. herodi similr̃ q̃ recũbentibꝫ
Rex ait puelle. Pete a me q̃d vis & dabo ti
bi Et iurauit illi q̃ quicq̃d petieris dabo
tibi licz dimidiũ regni mei. Quecũ exisz
dixit mr̃i sue. Quid petã. At illa dixit Ca
put iohis baptiste Cũq̃ introisset statim
cũ festinatõe ad regẽ petiuit ꝓmonita Vñ
a matre sua Volo R. ꝓtinus inq̃t. Vñ. da
mihi hic in disco caput iohis baptiste Et
ꝯtristat⁹ ẽ rex. & ꝓpter iusiurãdũ & ꝓpter sil
discũbentes noluit eam ꝯtristare sz misso
spiculatore ꝑcepit afferri caput iohis i di
sco. & dedit illõ puellæ puella dedit matri
sue. quo audito discipli ei⁹ venerũt & tulerũt
corp⁹ ei⁹ & posuerũt illõ ac Vñ. sepelierũt i
monumẽto. R. Et. Vñ. veniẽtes nũciaue
runt Jesu. quod cũ audisset iesus secessit
in nauiculã in locum desertũ seorsum.

De ꝓbatica piscina. Joh. v. Capitulum. xlvñ.

POst hoc erat dies festus iudeoꝝ
& ascẽdit iesus hierosolimam Est
autẽ hierlimis ꝓbatica piscina q̃
cognoiat hebraice bethsaida q̃nq̃ porti
cus hñs In his iacebat mltitudo magna
languentiũ ceco⁊ claudo⁊ aridoꝝ expe
ctantiũ aque motũ. Angel⁹ autẽ dñi fm
tps descendebat in piscinã & mouebat aq̃
Et qui prior descendisset in piscinã post
aque motionẽ. san⁹ fiebat a quacũq̃ deti
nebat infirmitate. Erat autẽ ibi q̃daz hõ
xxxviñ. ãnos hñs in infirmitate sua. Hũc
cũ vidisset iesus iacentẽ & cognouisset. q⁊
multũ iam tps hr̃et. dixit ei Vis san⁹ fieri
Rñdit ei languid⁹ Dñe Hoiez nõ habeo
vt cũ turbata fuerit aqua mittat me in pi
scinã. dũ venio enĩ ali⁹ añ me descẽdit. Di
cit ei Jesus. Surge tolle grabatũ tuum &
ambula. Et statim san⁹ factus est hõ & su
stulit grabatũ suũ & ambulabat. Erat aũt
sabbatũ in illa die Dicebãt ergo iudei illi
q̃ sanus fuerat Sabbatũ est. Nõ licz tibi
tollere grabatũ tuũ. Rñdit eis Qui me sa
nũ fecit ille mihi dixit Tolle grabatũ tuũ
& ambula Interrogauerũt autẽ eũ. Quis
est ille homo q̃ dixit tolle grabatũ tuũ & ã
bula Js autẽ qui san⁹ fuerat affect⁹ nescie
bat q̃s esset Jesus autẽ declinauit a turba
constituta in loco. Postea invenit eũ Je
sus in tẽplo & dixit ei. Ecce iã san⁹ fact⁹ es
iã noli peccare ne deteri⁹ tibi aliq̃d ꝓtigat

Hic primo ce
pit dominus iudeis mani
festare diui
nitatẽ suam.
q⁊ patrez vi
delicet habe
ret deum.

Aãfeste lo
quit hic dñs
de patre & fi
lio. vnde iu
deoꝝ idigna
tio & odiũ ge
nerat contra
ipsũ. Et hic ĩ
verbis xp̃i ꝓ
fundit error
Arrij qui di
xit xp̃m nõ es
se filiũ natu
ralez patris.
neq̃ patri cõ
substãtialem
neq̃ coeter
nũ. sed mino
rez patre di
cẽtis. Est q̃
nõ fuit filius
quasi qui ce
perit ex tpe.

Jbĩt ille homo & nũciauit iudeis q⁊ Je
sus eẽt q̃ fecit eũ sanũ ꝓterea pseq̃bant iu
dei iesum q⁊ hoc faciebat in sabbato Jhs
autẽ rñdit eis. Pater meus
vsq̃ mõ operatur & ego opor.
Propterea ergo magis q̃re
bant eum iudei interficere. q⁊
nõ solũ soluebat sabbatũ. sz
& patrẽ suũ dicebat deũ. eq̃
lem se faciẽs deo. Rñt itaq̃
iesus & dixit eis. Vmẽ amen
dico vobis. Non ꝑt filius a se
quicq̃ facere nisi q̃d viderit patrẽ faciẽtez
Quecũq̃ enĩ ille fecerit hec & filius silr facit
Pater enĩ diligit filiũ & oĩa
demõstrat ei q̃ ipse fac & ma
iora his demõstrabit ei ope
ra vt vos miremi. Sic enĩz
pater suscitat mortuos & vi
uificat sic⁊ filius quos vult vi
uificat Neq̃ enĩ pat iudicat
quẽq̃. sz iudiciũ oĩe dedit
filio vt oẽs honorificẽt filiũ
sicut honorificãt patrẽ. qui
nõ honorificat filiũ. nõ ho
norificat patrẽ q̃ misit illũ.
Amen amẽ dico vobis q⁊ q̃
verbũ meũ audit & credit ei
q̃ misit me hz vitã etnã & in
iudiciũ non venit sz trãsit a
morte in vitã Vmẽ amen di
co vobis q⁊ venit hora & nũc
est q̃n mortui audiẽt vocẽ fi
lij dei & q̃ audierint viuẽt. si
cut enĩ pat hz vitã in semet
ipso sic dedit & filio vitã hr̃e
in semetipo. Et ptãtem dedit ei iudicium
facere q⁊ filius hois ẽ. Nolite mirari hoc q⁊
veniet hora in q̃ oẽs q̃ in monumẽtis sunt
audient vocẽ ei⁹. Et ꝓcedẽt q̃ bona fecerũt
in resurrectõez vite. q̃ vero mala egerũt in
resurrectõez iudicij. Nõ possum ego ipse a
meipso facere q̃cq̃. sz sicut audio iudico & i
udiciũ meũ iustũ est. q⁊ nõ q̃ro voluntatẽ
meã sz ei⁹ q̃ misit me. Si ego testimoniuz
phibeo de me. testimoniũ meũ nõ est verum.
Alius est q̃ testimoniũ phibet de me. & scio q⁊
verũ ẽ testimoniũ ei⁹ q̃d phibet de me Vos
misistis ad iohãnẽ & testimoniũ phibuit ve
ritati. Ego aũt ñ ab hoie testimoniũ accipio
sz hoc dico vt vos salui sitis Jlle erat lucer
na ardẽs & lucẽs Vos aũt voluistis ad ho
rã exultare ĩ luce ei⁹ Ego aũt hẽo testimoniũ

maius iohãne. Opa enĩ q̃ dedit mihi pa-
ter vt ꝑficiã ea. ipsa opa que ego facio testi
moniuz ꝑhibẽt de me qꝛ pat̃ me misit. Et
qui misit me pater ip̃e testioniuz ꝑhibz de
me. Neqꝫ vocẽ ei⁹ vnq̃ꝫ audistis/neqꝫ spẽz
ei⁹ vidistis. ⁊ verbum ei⁹ nõ habetis in vo
bis manẽs qꝛ quẽ misit ille huic vos ñ cre
ditis. Scrutamĩ scp̃turas qꝛ vos putatꝫ
in ipsꝫ vitã eternã habere. ⁊ ille sunt que te
stimoniuz ꝑhiberet de me. ⁊ nõ vultis ve-
nire ad me. vt vitã hẽatꝫ. Claritatẽ ab ho-
minibꝫ nõ accipio sꝫ cognoui vos qꝛ dile
ctõem dei nõ habetis in vob. Ego veni in
noĩe patris mei ⁊ nõ accepistis me Si ali
us venerit in noĩe suo illũ accipietꝫ. Quõ
potestis vos credere q̃ gloriã ab inuicẽ ac
cipitis. ⁊ gloriã que a solo deo est nõ que-
ritꝫ? Nolite putare qꝛ ego accusatur⁹ sim
vos apd̃ patrẽ. Est q̃ accusat vos moises
in quo spatis. Si eĩ crederetis moisi/cre
deretis forsitan ⁊ mihi. de me enĩ ille scri-
psit. Si enĩ illius litteris nõ creditꝫ. quõ
verbis meis credetis?

¶ De Herode dicẽte Johãnẽ surrexisse ⁊
miracula facere Mat. xiiij. R. viij. L. ix
Capitulum. xlviij.

Audiuit. L. ãt herodes tetrarcha.
famã. M. de iesu ⁊ oĩa L. q̃ fiebãt
ab eo. manifestũ R. enĩ factũ est nomẽ ei⁹?
⁊ hesitabat L. eo ꝙ diceret̃ a q̃busdã ꝙ io
hãnes surrexit a mortuis. A q̃busdã vero
qꝛ helyas apparuit. Ab aliis ãt ꝙ ꝓpheta
vn⁹ de antiq̃s surrexerit. ⁊. M. ait hero-
des Johannẽ ego decollaui. q̃s est iste de
quo ego talia audio? Et q̃rebat videre eũ
et M. ait pueris suis Hic est ioh̃. bap. ip̃e
surrexit a mortuis ⁊ virtutes opant̃ in eo
quẽ. R. ego decollaui ioh̃. hic a mortuis
surrexit.

De reditu apl̃orũ ad xp̃m. R. vi. L. ix.
Capitulum. xlix.

Et L. reuersi apl̃i cõueniẽtes. R.
ad Jesum renunciauerũt ei oĩa q̃
egerãt ⁊ docuerãt. Et ait illis Venite seor
sum in desertũ locũ ⁊ req̃escite pusillũ. Et
assumptis L. illis secessit seorsum in locũ
desertũ q̃ est bethsaida Erãt R. enĩ qui ve-
niebant ⁊ redibant multi ⁊ nec spaciũ mã
ducandi habebant.

De q̃nqꝫ panibꝫ ⁊ duobꝫ piscibꝫ M. xiiij
R. vi. L. ix. J. vi. ¶ Ca. l.

Et ascendẽtes. R. in nauĩ abierũt
trãs mare J. galilee qd̃ est tyberia
dis in desertũ. R. locũ. qd̃ M. cum. L. au
dissent turbe secute sunt eũ Et R. viderũt
eos abeuntes ⁊ cognouerũt multi ⁊ pede-
stres de oĩbus ciuitatibꝫ cõcurrerũt illuc
⁊ p̃uenerũt eos. Et exiẽs vidit turbã mul
tã Jesus ⁊ misert⁹ est sup eos qꝛ erãt sicut
oues nõ hñtes pastorẽ ⁊ excepit L. illos ⁊
loq̃bat̃ illis de regno dei. Et R. cepit illos
docere multa ⁊ curauit M. lãguidos eoꝝ.
Sequebat̃ L. autẽ illũ mlt̃
titudo magna qꝛ videbãt si-
gna q̃ faciebat sup his q̃ in-
firmabant̃. Abijt ãt in mon
tem iesus ⁊ ibi sedebat cũ di
scipulis suis Erat ãt ꝓximũ
pascha dies festus iudeoꝝ.

Glo.
Videtur hoc eẽ scd̃m pa-
scha alteꝝ a
primo iã di-
cto ⁊ ab illo
quo fuit oc-
cisus.

Vespe M. aũt facto accesserũt ad eum di-
scipuli ei⁹ dicentes. Desertus est locus et
hora iã preterijt dimitte turbas vt eũtes
in castella. L. villasqꝫ q̃ circa sunt diuer-
tant vt inueniãt escas vt emant. R. cibos
quos mãducẽt qꝛ in loco L. deserto sum⁹
Jesus M. aũt dixit eis. Non hñt necesse
ire date illis vos mãducare. Cũ. L. suble
uasset ergo oculos iesus ⁊ vidisset qꝛ mul
titudo maxima venisset ad eũ dixit ad phi
lippũ. Vñ emem⁹ panes vt mãducent hi
Hoc autẽ dicebat tentãs eũ Ipse enĩ scie-
bat q̃d esset factur⁹ Rñt ei philipp⁹ Ducẽ
torũ denarioꝝ panes nõ sufficiũt vt vnus
quisqꝫ modicũ q̃d accipiat Et R. dixit eis
Quot panes hẽtis? Ite ⁊ videte. Dixit ei
vn⁹ ex duodeci. Andreas frat̃ symonis pe
tri. Est puer vn⁹ hic hñs q̃nqꝫ panes or-
deaceos ⁊ duos pisces. Sꝫ ⁊ hec q̃d sunt
inter tãtos? nisi. L. forte nos eam⁹ ⁊ ema-
m⁹ in oẽm hanc turbã escas. Dicit J. ergo
iesus. facite hoĩes discũbere ꝑ quinia. L.
quingẽtos. Erat aũt fenũ multũ in loco.
Discubuerũt ergo viri q̃si numero q̃nqꝫ
milia in ꝑtes. R. ꝑ centenos. ⁊ q̃nquage-
nos. Accepit. J. ergo iesus panes ⁊ intu-
ens. R. in celũ benedixit ⁊ fregit. Et cum
gratias J. egisset dedit R. discipulis suis
vt ponerẽt ante eos. Discipuli. M. autez
dederunt turbis. Simil̃r autẽ ⁊ de pisci-
b⁹ distribuit discũbentibꝫ q̃ntũ volebant
Vt autẽ impleti sunt L. oẽs ⁊ saturati di
xit discipulis suis. Colligite que supaue-
runt fragmenta ne pereãt. Collegerũt er-
go ⁊ impleuerũt duodecim. R. cophinos
fragmentoꝝ ex quinqꝫ panib⁹ ordeaceis ⁊
duobus piscibus que supfuerãt his qui

manducauerãt. Manducã tium. M. autẽ fuit nũerus quinq̃ milia virorũ exceptis mulieribꝫ z puluis Et R. statĩ coegit discipl'os suos ascẽdere in nauim vt p̃cederent eum trans fretũ a bethsaida dũ ipse dimitteret populuz. Illi ergo hoies cũ vidissent q̃ fecerat signum dicebant. Quia hic ẽ vere ꝓpheta q̃ vẽturus est in mũdũ Jesus autem cũ cognouisset q̃ vẽturi essent z rapere eũ z facerẽt eũ regẽ. fugit in montẽ itez ip se solus orare Uespe autẽ facto solus erat ibi.

Sicut augu. hic notat Si nõ fierz per eũdez euangelistã mentio ō scõa refectõe septẽ panũ videretur eẽ inter euãgelistas contradictõ quasi narrarent ꝓtrarie vnã z eandẽ refectionem z hoc videlicet ꝓ ꝓcordãtia taluz vt vicãtur pluries facta q̃ nõ nisi sp vidẽt esse narrata.

De ambulatõe x̃pi supra mare. M. xiij. R. vi. J. vi.

Capitulum. li.

ET J. autẽ sero factũ est descẽderũt discipuli ei⁹ ad mare z cũ ascendissent nauiũ ue niũt trans mare in capharnaũ z tenebre iã facte erãt z nõ venerat ad eos iesus Mare autẽ vento magno flãte exurgebat. Nauicla M. autẽ in medio mari iactabat fluctib⁹. Erat autẽ vent⁹ ꝓtrarius eis. z vidit eos laborãtes in remigãdo. Cũ. J. ergo remigassent stadia q̃si vigintiq̃nq̃ aut triginta circa R. quartã vigiliã noctis venit ad eos ambulãs supra mare z volebat p̃terire eos. At illi vt viderũt eũ ambulantẽ supra mare putauerũt fantasma esse z exclamauerũt pre timore. M. Dẽs. R. enim viderũt eum z ꝓturbati sunt. Statĩ M. q̃ iesus locut⁹ est eis dicẽs. Habete fiduciã. Cõfidite. R. ego sum. Nolite timere. Rñdens M. autẽ petr⁹ dixit. Dñe si tu es iube me venire ad te sup aquas At ipse dixit Ueni. Et descendẽs petr⁹ de nauicula ambulabat sup aquas vt veniret ad iesuz Uidẽs autẽ ventũ validũ timuit Et cũ cepisset mergi clamauit dicẽs. Dñe saluum me fac. Et cõtinuo iesus extendẽs manũ appẽdit eũ z ait illi Modice fidei q̃re dubitasti? Uoluerũt J. ergo eũ recipe in nauim Et M. cũ ascẽdisset in nauiculã cessauit vẽtus z R. multo magis intra se stupebãt. Nõ enĩ intellexerãt de panib⁹ Erat enĩ cor eor excecatũ Qui M. autẽ in nauicula erãt. venerũt z adorauerũt eũ dicẽtes Uere filius dei es Et J. statĩ nauis fuit ad terrã ad quã ibãt Et M. cũ trãsfretassent venerũt in terrã genezareth z. R. applicuerunt. Cũq̃ egressi fuissent de naui. ꝓtinuo cognouerũt eũ z ꝓcurrentes p vniuersam regionẽ illã ceperũt in grabatis eos q̃ male habebãt trãsferre vbi eũ audiebãt esse. Et quocunq̃ introibat in vicos vel in villas aut ciuitates in plateis ponebãt infirmos z deprecabant eũ vt vel fimbriã vestimẽti ei⁹ tangerẽt. Et q̃tq̃t tangebãt eũ salui fiebãt

De ꝓdicatõe eucharistie J. vi La. liij

Altera aũt die turba q̃ stabat trãs mare vidit qz nauicula alia ñ erat ibi nisi vna. At qz nõ introisset Jesus cũ discipulis suis in nauĩ sz soli discipuli ei⁹ abiissent. Alie vero supuenerũt naues a tiberiade iuxta locũ vbi mãducauerant panẽ grãs agẽtes deo Cũ ergo vidissent turbe qz iesus ñ erat ibi neq̃ discipuli eius ascenderũt nauiculas z venerũt capharnaũ querẽtes iesuz. Et cũ inuenissent eũ trãs mare dixerũt ei. Rabbi q̃n huc venisti? Rñt iesus z dixit Amẽ amẽ dico vobis q̃ritis me nõ qz vidistis signa sed qz manducastis ex panib⁹ z saturati estis. Operamini nõ cibũ q̃ perit sed qui pmanz in vitã eternã quẽ filius hois vobis dabit. hũc enĩ pr̃ signauit de⁹ Dixerũt ergo ad eũ. Quid faciem⁹ vt operemur opa dei? Rñt iesus z dixit eis Hoc est op⁹ dei vt credatis in eũ q̃ quẽ misit ille. Dixerũt ei Nõ ergo tu facis signũ vt videam⁹ z credam⁹ tibi? Quid operaris? Pres nostri mãducauerũt mãna in deserto sicut scriptũ ẽ Panẽ de celo dedit eis mãducare Dixit ergo eis Jesus Amẽ amẽ dico vobis. Nõ moises dedit vob panẽ de celo. sz pr̃ me⁹ dat vob panẽ de celo verũ. Panis enĩ dei est q̃ descẽdit de celo z dat vitã mũdo Dixerũt ergo ei Domine sp da nobis hũc panẽ Dixit aũt eis iesus. Ego sum panis vite. q̃ venit ad me nõ esuriet. z qui credit in me nõ sitiet vnq̃. Sz dixi vobis qz vidistis me z nõ credidistis Oñe q̃ dat mihi pr̃. ad me veniet. z eũ qui venit ad me nõ ejciã foras. qz descẽdi de celo. nõ vt faciã voluntatẽ meã sed volũtatẽ ei⁹ q̃ misit me Hec est aũt volũtas ei⁹ q̃ misit me pr̃is. vt omne q̃ dedit mihi nõ pdam ex eo sed resuscitẽ illũ ĩ nouissimo die. Hec est enĩ volũtas pr̃is mei q̃ misit me vt oĩs q̃ videt filiũ z credit ĩ eũ

Augn. dicit q̃ capharnaum est iuxta stagnũ genesar q̃ dicit mare.

habeat vitam eternã z ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Murmurabãt ergo iudei de illo qz dixisset Ego sum panis q̃ de celo descẽdi. Et dicebãt Nõne hic est iesus filiꝰ ioseph cuiꝰ nos nouimꝰ patrẽ z matrẽ Quõ ergo dicit hic qz de celo descẽdi: rñdit ergo iesus z dixit eis Nolite murmurare inuicẽ. Nemo pt venire ad me nisi patꝰ me qui misit me traxerit illũ. Et ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Est scriptũ in pphetis. Et erũt hoĩes docibiles dei. Oĩs q̃ audiuit a patre z didicit vẽit ad me. ñ qz patrẽ vidit quisq̃ nisi is q̃ est a deo hic videt patrẽ. Amẽ amẽ dico vobis q̃ credit ĩ me. hz vitam eternã. Ego sum panis vite. Patres vestri mãducauerũt mãna in deſto z mortui sunt. Hic est panis de celo descendẽs vt si q̃s ex ipso mãducauerit non moriat. Ego sum panis viuꝰ q̃ de celo descẽdi. siq̃s mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ Et panis quem ego dabo. caro mea est pro mũdi vita. Litigabãt ergo iudei ad inuicẽ dicẽtes. Quõ pt hic nobis dare carnẽ suã ad manducandũ Dixit ergo eis Jesus Amẽ amen dico vobis Nisi mãducaueritis carnẽ filij hoĩs z biberitis eius sanguinẽ non hẽbitis vitã in vobis Qui mãducat meã carnẽ z bibit meũ sanguinẽ hz vitã eternã Et ego resuscitabo eũ in nouissimo die. Caro enĩ mea est vere cibꝰ et sanguis meꝰ vere est potus Qui mãducat meã carnẽ z bibit meũ sanguinẽ ĩ me manet z ego in illo. Sicut misit me viuẽs pr̃ z ego viuo ꝓpter patrẽ. Et q̃ mãducat me. z ipse viuet ꝓpter me Hic est panis q̃ de celo descẽdit. Non sic mãducauerũt patres vestri mãna z mortui sunt. Qui mãducat hunc panẽ viuet in eternũ ¶ Hec dixit in synagoga docẽs in capharnaũ Multi ergo ex discipulis audiẽtes dixerũt. Durꝰ ẽ hic sermoz q̃s pt eũ audire: Sciẽs ãt Jesus apõ semetipm qz murmurarẽt de hoc discipuli eiꝰ dixit eis Hoc vos scãdalisat: Si ergo videritis filiũ hoĩs ascẽdẽtẽ vbi erat ꝑus. Spũs est q̃ viuificat. caro nõ pdest q̃cq̃ Verba q̃ ego locutꝰ sum vob. spiritꝰ z vita sunt. Sz sunt q̃dã ex vobis q̃ ñ credũt Sciebat enĩ ab initio iesus q̃ erãt credẽtes z q̃s traditurꝰ eẽt eũ z dicebat ꝓpterea dixi vobis qz nemo pt venire ad me nisi ei datũ fuerit a patre meo Ex hõ multi discipuloz eiꝰ abierũt retro z iã nõ cũ illo ãbulabãt. Dixit ergo iesus ad duodeci Nũ q̃d z vos vultis abire: Rñt ergo ei Symõ petrꝰ Dñe ad quẽ ibimꝰ: Verba vite eterne hẽs z nos credimꝰ z cognouimꝰ qz tu es xp̃s filiꝰ dei. Rñt eis Jesus Nõne ego vos duodeci elegi z vnꝰ ex vobis diabolꝰ ẽ: Dicebat ãt de iuda symonis scariothis. hic enĩ erat traditurꝰ eũ cũ esset vnꝰ ex duodeci

¶ De missiõe septuagintaduoz discipulorũ. L. x. Capitulũ. liiij.

Post hoc autẽ designauit dñs z alios. lxxij. z misit illos binos añ faciẽ suã in oẽm ciuitatẽ z locũ quo erat ipe venturꝰ Et dicebat illis Messis q̃dẽ multa. operarij autẽ pauci Rogate ergo dñz messis vt mittat operarios in messem suã Jte ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculũ neq̃ perã neq̃ calciamẽta z neminẽ p viã salutaueritis. In quãcunq̃ domũ intraueritis primũ dicite pax huic domui. Et si ibi fuerit filiꝰ pacis requiescet sup illã pax vestra Sin ãt ad vos reuertet Jn eadẽ ãt domo manete edẽtes z bibẽtes q̃ apõ illos sunt Dignꝰ ẽ ei operariꝰ mercede sua Nolite trãsire de domo in domũ Et in q̃ncunq̃ ciuitatẽ intraueritis z suscepẽrit vos mãducate q̃ apponũt vobis z curate infirmos q̃ in illa sunt z dicite illis Appropinq̃bit in vos regnũ dei Jn q̃ncunq̃ ãt ciuitatẽ intraueritis. z nõ receperint vos exeũtes de plateis eiꝰ dicite Etiã pulueꝛẽ qui adhesit pedibꝰ nostris de ciuitate vestra extergimꝰ in vos. Tñ hoc scitote qz appropinq̃bit regnũ dei Dico vob qz zodomis ĩ die illa remissiꝰ erit q̃ illi cãtati

¶ De maledictõibꝰ ciuitatũ in q̃bꝰ pdicauerat xp̃s. M. xi. Lu. x. R. iij. Ca. liij.

Tunc. M. cepit exprobare ciuitatibꝰ in q̃bꝰ facte sunt plime virtutes eiꝰ qz nõ egissent penitẽtiã Ve L. tibi. M. corrosaym ve tibi bethsaida qz si ĩ tyro z sydone facte fuissent virtutes q̃ in vobis facte fuerũt. olĩ in cilicio z cinere sedẽtes peniterẽt Verũtñ dico M. vob tyro z sydoni remissiꝰ erit in die iudicij q̃ vobis Et tu Capharnaũ. Nunq̃d vsq̃ ad celũ exaltaberis. vsq̃ ad infernũ descẽdes qz si in zodomis facte fuissent virtutes q̃ in te facte sunt forte mãsissent vsq̃ in hũc diẽ Verũtñ dico vobis qz terre zodomoꝝ remissiꝰ erit in die iudicij q̃ tibi Qui vos. L. audit me audit: z q̃ vos spernit me spernit Qui ãt me spnit. spernit eũ qui me misit. Et R. veniũt ad domũ. z q̃uenit iterũ

turba ita vt nō possent neq; panē mādu/
care. Et cū audissent sui discipuli exierūt
tenere eū. Dicebāt enī quoniā in furorez
versus est.

De demonio muto. M. xij. R. iij. L. xi
Capitulum. lv.

Oblatus M. est ihesu demoniū ha
bens cec⁹ z mut⁹. z. L. erat eiciēs
demoniū z illud erat mutū. Et cū eiecisset
demoniū locut⁹ est mut⁹ Curauit M. aūt
eū ita vt loquerek z videret z admirate L.
sunt turbez dicebāt. M. Nūquid hic ē fi
lius dauid Pharisei āt z scribe R. q̄ ab hie
rosolimis descenderāt audiētes M. dixe
rūt qm̄. R. beelzebub hz. Et. L. in beelze/
bub principe demoniorū eijcit demonia.
Alij tentātes. signū de celo q̄rebant ab eo
Et R. cōuocatis eis ipse. L. vt vidit cogi/
tatōes eorū in pabolis R. dicebat ill' Quō
pt sathanas sathanam eijcere Oīe L. re/
gnū in seipm diuisum desolabit z domus
supra domū cadet z. R. nō pt stare regnū
illud. Et oīs. M. ciuitas vel dom⁹ diuisa
cōtra se nō stabit Si L. āt sathanas in se/
ipm diuisus est. quō stabit regnū ipsius
Si R. sathanas cōsurrexerit in seipm di/
spertus est z nō poterit stare sz finē habet.
Quia dicitz in beelzebub eijcere me demo
nia. Si āt ego in beelzebub eijcio demo/
nia. filij vestri in q̄ eijciūt Ideo ipsi iudi
ces vestri erunt Porro si in digito dei. spū
M. dei eijcio L. demonia pfecto puenit i
vos regnū dei. Cū fortis armat⁹ custodit
atriū suū in pace sunt oīa q̄ possidet. Ne/
mo R. pt vasa fortis ingressus in domū di
ripere nisi pus fortē alliget. Si. L. āt for
tior eo supueniēs vicerit eū. vniuersa vasa
eius aufert in q̄bus cōfidebat z spolia ei⁹
distribuet z R. tūc domū ei⁹ diripiet. Qui
nō est mecū aduersum me est. z q̄ nō colli/
git mecū dispget. Amē R. dico vobis qm̄
oīa dimittent filijs hoīm pctā z blasfemie
q̄bus blasfemauerūt. Qui aūt blasfemaue/
rit in spm̄sctm̄ nō hēbit remissionē in et/
nū sed reꝰ erit etni delicti qm̄ dicebāt spi/
ritū immūdū hz Quicūq; M. dixerit ver
bū cōtra filiū hoīs remittet ei. Qui āt di/
xerit cōtra spm̄sctm̄ verbū nō remittet ei
neq; in hoc seculo neq; in futuro Aut faci
te arborē bonā z fructū ei⁹ bonū. Aut faci/
te arborē malā z fructū ei⁹ malū Siquidē
ex fructu arbore cognoscit. Progenies vi
perarū quomō potestis bona loq̄ cū sitis
malī. Ex abundātia enī cordis os loq̄tur
Bonus hō de thesauro bono pfert bona.
z mal⁹ homo de thesauro malo pfert ma/
la. Dico aūt vobis quoniā de oī verbo
ocioso quod locuti fuerint hoīes reddēt
rationē de eo in die iudicij. Ex verbis enī
tuis iustificaberis z ex verbis tuis condē/
naberis. Cū M. āt. L. immūd⁹ spūs exie
rit ab hoīe ambulat p loca arida q̄rens re
quiē z nō inuenit Tūc dicit Reuertar ī do.
mū meā vñ exiui. z veniēs inuenit eā vacā
tem. scopis mundatā z ornatā. Tūc vadit
z assumit septē alios spūs secū neq;ores se
z intrātes hitāt ibi Et fiūt nouissima ho/
minis illi⁹ peiora p̄oribus. Sic erit z gene/
ratōni huic pessime. Factū. L. est cū hoc
diceret. Extollēs vocem quedā mulier de
turba dixit illi. Btūs venter q̄ te portauit
et vbera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinimo
Beati q̄ audiūt verbū dei z custodiūt illō

De matre Jesu z fratribus querētibus loq̄
ei Mat. xij. R. iij. Lu. viij. La. lvi.

Adhuc M. eo loquēte ad turbas.
Ecce mater ei⁹ z fratres eius foris
stabāt querētes loq̄ ei. Nō enī po
terāt adire p̄e turba Et R. miserūt ad eū
vocātes eū z sedebat circa eū turba. Dixit
M. autē ei quidaz. Ecce mater tua z frēs
tui foris stant q̄rentes te L. videre At M.
ipse rīdens dicēti sibi ait. Que est mater
mea z q̄ sunt frēs mei Et R. circūspiciēs
eos q̄ in circūitu ei⁹ sedebāt At M. exten
dens man⁹ suas in discipulos suos dixit.
Ecce mater mea z fratres mei. Quicunq;
enī fecerit voluntatē patris mei q̄ in celis
est ipse me⁹ frater. soror z mater est. mat L.
mea z fratres mei sunt hi qui verbū dei au
diunt z faciunt.

De petentibꝫ signū de celo. M. xij. L.
xi. Capitulum. lvij.

Tunc M. rīderūt ei quidā de scri/
bis z phariseis dicētes Magister
volum⁹ a te signū videre. Concurrētibus
L. autē turbis cepit dicere Generatio hec
generatio neq; est. Generatio. M. mala z
adultera signū querit. et signū non dabit
ei nisi signū ione prophete. Nam L. sicut
Jonas fuit signū niniuitis ita erit filius
hominis generatōni isti. Sicut M. enī Jo
nas fuit in vētre ceti triby diebꝫ z triby no/
ctibus sic erit filius hoīs in corde terre tri
bus diebꝫ z tribꝫ noctibꝫ Viri niniuite sur
gent in iudicio cū generatōe ista z condē/

nabunt eã qꝛ penitentiã egerũt in p̃dica
tionẽ ione Et ecce plusq̃ ionas hic Regi
na austri et surget in die iudicij cũ genera
tõne ista ꝛ condẽnabit eã quia venit a fini
bus terre audire sapientiã salomonis. Et
ecce plusq̃ salomon hic. Nemo. L. lucer
nã accendit ꝛ in abscõdito ponit neq; sub
modio sed sup candelabrũ. vt q̃ ingrediã
tur lumẽ videãt. Lucerna corpis tui ocu
lus tuus Si oculꝰ tuus fuerit simplex to
tum corpꝰ tuũ lucidũ erit. Si aũt nequã
fuerit etiã corpus tuũ tenebrosum erit vi
de ergo ne lumen qđ in te est tenebre sint.
Si ergo corpꝰ tuũ totũ lucidũ fuerit non
hñs aliquã ꝑtem tenebraꝝ erit lucidũ to
tũ ꝛ sicut lucerna fulgoris illumĩabit te.

De discipulis q̃bus demonia subijcie
bant̃ Mat. xi. Lu. x. Capi. lviij.

Reuersi L. sunt aũt oẽs. lxxij. disci
puli cũ gaudio dicẽtes. Dñe etiaꝫ
demonia subijciunt̃ nobis in no
mine tuo. Et ait illis. Uidebã sathanã si
cut fulgur de celo cadentẽ. Et ecce dedi vo
bis ꝑtãtem calcãdi sup serpẽtes ꝛ sup scor
piones ꝛ sup oẽm ꝑtãtem inimici, ꝛ nihil
vos nocebit Uerũtñ in hoc nolite gaude
re qꝛ spũs vobis subijciunt̃. Gaudete aũt
qꝛ noĩa vestra scripta sunt in celis In ipsa
ãt hora exultauit iesus in spũsctõ. Et M.
rñdens. L. dixit. Cõfiteor tibi pater dñe
celi ꝛ terre qꝛ abscõdisti hec a sapiẽtibus ꝛ
prudẽtibꝫ ꝛ reuelasti ea ꝑuulis. Ita pr̃ qꝛ
sic placuit añ te. Oĩa mihi tradita sunt a
patre meo. Et. L. nemo. M. scit q̃ sit filiꝰ
nisi pater neq; q̃ sit pater nisi filiꝰ ꝛ cui vo
luerit filius reuelare Et cõuersus ad disci
pulos ait Beati oculi q̃ vident que vos vi
detis. Dico enĩ vobis qꝛ multi reges ꝛ ꝓ
phete voluerũt videre que vos videtis ꝛ ñ
viderũt ꝛ audire que auditis ꝛ nõ audierũt
Uenite ad me oms q̃ laboratis ꝛ onerati
estis ꝛ ego reficiã vos. Tollite iugũ meuꝫ
super vos ꝛ discite a me qꝛ mitis sum ꝛ hu
milis corde. Et inuenietis requiẽ anima
bus vestris. Jugũ enim meũ suaue est et
onus meũ leue.

De samaritano curãte vulneratũ L. x.
Capitulum. lix.

Et ecce q̃dã legispitus surrexit tẽ
tans illũ ꝛ dicens Magister q̃d fa
ciendo vitã eternã possidebo? At ille dixit
ad eũ. In lege quid scriptũ est? Quõ legꝫ
At ille rñdens dixit. Diliges dñm deũ tu
um ex toto corde tuo / ꝛ tota anima tua et
ex omĩbꝫ viribus tuis ꝛ ex omĩ mente tua
ꝛ proximũ tuum sicut teip̃m. Dixitq; illi.
Recte rñdisti. Hoc fac ꝛ viues Ille aũt vo
lens iustificare seip̃m dixit ad Jesum. Et
quis est meus ꝓximꝰ? Suspiciẽs autẽ ie
sus dixit Homo quidã descẽdebat ab hie
rusalẽ in iericho ꝛ incidit in latrones qui
etiã despoliauerũt eũꝫ ꝛ plagis impositis
abierũt semiuiuo relicto. Accidit autẽ vt
sacerdos quidã descenderet eadẽ via ꝛ vi
so illo p̃teriuit. similr̃ ꝛ leuita. cũ esset secꝰ
locũ ꝛ videret eũ ꝑtransijt Samaritanꝰ au
tem q̃dam iter faciẽs venit secꝰ eũ ꝛ vidẽs
eum misericordia motꝰ est Et appropiãs
alligauit vulnera eius infundẽs oleũ ꝛ vi
nũ ꝛ imponẽs illũ in iumentũ suum. du
xit in stabulũ ꝛ curam eius egit. Et altera
die ꝓtulit duos denarios ꝛ dedit stabula
rio ꝛ ait. Curã illius habe ꝛ qđcũq; supe
rogaueris ego cũ rediero reddã tibi Quis
horũ triũ videt̃ tibi ꝓximꝰ fuisse illi q̃ inci
dit in latrones? At ille dixit. Qui fecit mi
sericordiã in illũ Et ait illi Jesus Uade ꝛ
fac tu similiter.

De ministerio marthe. L. x. Ca. lx.

Factũ est autẽ dum irent / ꝛ ipse in
trauit in quoddã casteliũ Et mu
lier quedã martha noĩe excepit il
lum in domũ suã. Et huic erat soror noĩe
Maria / que etiã sedẽs secꝰ
pedes dñi audiebat verbũ il
lius Martha aũt satagebat
circa freq̃ns ministeriũ que
stetit ꝛ ait Dñe nõ est tibi cu
re q̃ soror mea reliq̃t me so
lam ministrare? Dic ergo il
li vt me adiuuet. Et rñdens
dixit illi dñs Martha mar
tha solicita es ꝛ turbaris er
ga plurima Porro vnũ est necessariũ Ma
ria optimã ꝑtem elegit q̃ nõ auferet̃ ab ea.

Electa iam erant septeꝫ d̃moĩa a ma ria vel p̃ occupata histo ria et ita de remissione peccatorum in domo symonis leꝓsi

De doctrina orõis. L. xi. Capi. lxi.

Et factũ est cũ esset in loco quodã
orans. vt cessauit dixit vnus ex di
scipulis eiꝰ ad eum Dñe doce nos
orare sicut ꝛ iohes docuit discipl'os suos.
Et ait illis. Cũ oratis dicite
Pater: sanctificet̃ nomẽ tu
um Adueniat regnũ tuum.
Panem nostrũ quotidianũ
da nobis q̃tidie. Et dimitte
nobis debita nostra: siq̃dez

Probabile est q̃ hoc fu erit repeti tũ ꝛ due pe titõnes pre termisse.

et ipsi dimittim⁹ debitoribꝫ nostris Et ne nos inducas in tentatōem Et ait ad illos Quis vestrū hēbit amicū ꝛ ibit ad illū media nocte/ꝛ dicet illi. Amice accommoda mihi tres panes/qm̄ amic⁹ meus venit de via ad me.ꝛ nō habeo qđ ponā añ illum. Et ille deintus rñdeat dicens. Noli mihi molestus esse Jā eni hostiū clausum est et pueri mei mecū sunt in cubili. nō possum surgere et dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsans dico vobis etsi nō dabit illi surgens eo qđ amic⁹ eius sit ꝓpter improbitatem ām ei⁹ surget ꝛ dabit illi quotqt̄ hz necessarios. Et ego dico vobis petite ꝛ dabitur vobis.

¶ De traditiōibꝫ phariseorū reprehensis a xp̄o. Luce.xi. Capitulū.lxij.

Et cū loq̄retur/rogauit illū q̄dam phariseus vt prandꝛet apud se/ꝛ ingressus recubuit. Pharisеus ām cepit intra se reputās dicere Quare nō baptisatus esset añ prandiū? Et ait dñs ad illum. Nūc vos pharisei qđ deforis est calicis ꝛ catini mūdatis. qđ autē intus est vestrū/plenū est rapina ꝛ iniq̄tate. Stulti. Nonne q̄ fecit quod deforis est/etiā id qđ intus est fecit? Uerumtñ qđ superest/date elemosinā Et ecce oīa mūda sunt vobis

¶ De cōfricatōne granorū sabbatis M.xij. R.vj. L.vi.

Capitulum. lxiij. Patet i hac rubrica variam esse tam ꝓoccupatiōq̄s remotionē et hoc exquotatiōe capitulorum nec hēt rei gestē cursus ordo ꝓut refert ad noticiam veritatis vel salutem.

Actū. L. est autē in illo tēpe sabbato secundo. prio cum trāsiret Jesus p sata discipuli. M. ei⁹ esurientes ceperūt progredi/ꝛ euellere spicas/ꝛ māducabāt. R. ꝓfricātes manibus. Quidā antē phariseorū dicebāt illis Quid facitis/qđ nō licet in sabbatis? Et M videntes dicebant iesu Ecce discipuli tui faciūt qđ nō licet eis facere sabbatis. Et R. ait illis. Nūq̄ legistis qđ fecerit dauid quādo necessitatē habuit ꝛ esurꝛt ipse ꝛ qui cū eo erant/ quomō intrauit in domum dñi sub abiathar principe sacerdotū/ꝛ panes ꝓpositionis sumpsit. L. R. M. ꝛ māducauit ꝛ dedit eis qui cū ipso erāt. quos M. L. nō licebat ei comedere. neq̄ his q̄ cū ipso erāt. nisi solis sacerdotibus. ꝛ R. dedit ei ꝛ his qui cū ipso erāt. Aut M. nō legistis/q̄ in sabbatis sacerdotes in templo sabbatū violant/ꝛ sine crimīe sunt? Dico autē vobis. q̄ templo maior est hic. Si autē scirētis quid est. misericordiā volo ꝛ nō sacrificiū/nunq̄ condēnassetis innocētes. Et dicebat. R. eis. Sabbatū ꝓpter hominē factū est/ꝛ non homo ꝓpter sabbatū Itaq̄ R. L. M. dñs est filꝰ hois etiā sabbati

¶ De sanatōne manꝰ aride. M.xij. R.iij L.iiij. Capitulum. lxiij.

Et M. cum inde trāsisset factum est ꝛ in alio sabbato. vt intraret in synagogā ꝛ doceret. Et erat ibi hō ꝛ manus ei⁹ dextera erat arida. Obseruabant autē scribē pharisei/si i sabbato curaret/vt inuenirēt cām vñ accusarēt eum. Ipe cni sciebat cogitatōes eoꝝ Et M. interrogabāt eū dicētes Si licꝫ in sabbatis curare vt accusarēt eū? Et. R. ait hoī hūti manū aridā. Surge ꝛ sta. L. in mediū Et surgēs stetit. Et ait ad illos iesus Interrogo vos/si licet in sabbatis bñ agere an male? aiam saluare an pdere At. R. illi tacebāt. Ipe M. ām dixit eis Quis erit ex vob̄ homo q̄ habeat vnā ouē/etsi ceciderit hec in sabbatis in foueā. Nōne tenebit ꝛ leuabit eā? Quanto magis est hō melior ouē? Itaq̄ licet sabbatis bñ facere. Et circūspiciēs R. eos cū ira ꝓtristat⁹ sup cecitatē eoꝝ dixit hoī. Extēde manū tuā. ꝛ extēdit ꝛ restituta ē man⁹ illi ꝛ sanitati M. sic alta⁹ ipsi L. ām repleti sunt insipiētia. ꝛ colloq̄bāt ad inuicē. q̄dnā facerēt de iesu. Exeūtes M. ām pharisei ꝓciliū faciebāt statī R. cū herodianis aduersus eū. quō eū pderēt Jhs M ām sciēs recessit iñ ꝛ secuti sunt eū mlti ꝛ curauit eos oēs. ꝛ pcepit eis de manifestū eum facerēt. vt adīpleret qđ dictū ē p ysaiā prophetā dicētē. Ecce puer me⁹ electꝰ quē elegi dilectꝰ me⁹/in q̄ bñ ꝓplacuit aīe meę ꝓpo nā spm̄ meū sup eū ꝛ iudiciū gētibꝫ nūciabit. Nō ꝓtēdet/neq̄ clamabit/neq̄ aliq̄s in plateis audiet vocē ei⁹ Arundinē q̄ssatā nō ꝓfriget. Et lumē fumigās nō extinguet donec eiciat ad victoriā iudiciū ꝛ in nōie ei⁹ gētes spabūt Jesus R. ām cū discipulis suis recessit ad mare. ꝛ turba mlta a galilea ꝛ iudea secuta ē/ꝛ ab ierosolimis ꝛ ydumea ꝛ trās iordanē/ꝛ q̄ circa tyꝝ ꝛ sidonē multitudo magna. Audiētes q̄ faciebat ꝛ venerunt ad eū. Et dixit iesus discipulis suis vt nauicula sibi deꝰuiret ꝓpter turbam ne cōprimerēt eū Mltos ei sanabat ita vt

irruerēt in eū/ vt eū tāgerēt. Quotq̄t āt hē
bāt plagas. ⁊ spūs īmūdi cū illū videbāt
procidebāt ei ⁊ clamabāt dicētes Tu es fi
lius dei. Et vehemēter cōminabat̄ eis/ ne
manifestarent eum.

De quatuor ꝑabolis in mari. M. xiij.
R. iiij. L. viij. ⁊. xiij Capitulū. lxv

Et factū. L. est deinceps. Et ipse
iter faciebat ꝑ ciuitates ⁊ castella.
ꝑdicās ⁊ euāgelisans regnū dei et
duodecim cū illo. Et mulie
res alique q̄ erāt curate a spi
ritib⁹ malignis ⁊ infirmita/
tibus Mari a q̄ vocabat̄ ma
gdalene/ de q̄ septez demoīa
exibant ⁊ Johāna vxor chu
se ꝓcuratoris herodis ⁊ su/
sanna/ ⁊ alie multe q̄ mīstra/
bant ei de facultatibus suis
In M. illa die exiēs Jesus
de domo/ sedebat secus ma/
re. Et. R. cepit iterū docere
ad mare Et M. congregate
sunt ad euz turbe multe. ita
vt in nauiculā ascendens/ sederet in mari
R. ⁊ oīs turba in litore M. circa. R. mare
sup terrā erant. Cū. L. autē plurima tur/
ba cōueniret ⁊ de ciuitatib⁹ ꝓperarēt ad eū
locutus L. est ⁊ docebat. R. eos ī ꝑabolis
multa. ⁊ decebat illis in doctrina sua ꝑ si/
militudinē Audite. R. Ecc M. exijt L. q̄
seminat seminare semē suū seminās R. ad
seminandū Et L. dū seminat aliđ cecidit
secus viā ⁊ cōculcatū est. ⁊ venerūt R. volu
cres celi ⁊ comederūt illud. Et aliud L. ce
cidit supra petrā. vbi R. non habuit terrā
multā. ⁊ statim exortū est/ qm̄ non habe/
bat altitudinē terre. Et qn̄ exort⁹ ē sol exe/
stuauit ⁊. L. natū aruit. q̄ nō hēbat hūo/
rem. ⁊. M. eo q̄ R. nō habebat radicē. Et
L. aliud cecidit inter spinas. ⁊ siml' exor/
te spine ascenderūt. R. ⁊ creuerūt. M. ⁊ suf
focauerūt L. illud. ⁊ fructū R. nō dedit Et
L. aliud cecidit in terrā bonā/ ⁊ ortum fe
cit fructū ascendētem. R. ⁊ crescentē Aliđ
M. centesimū R. aliud sexagesimū aliud
tricesimū. Hec L. dicens clamabat. Qui
habet aures audiendi audiat Et R. cū eēt
singularis accedētes. M. discipuli inter/
rogauerūt eum hi qui cū illo erant duode
cim ꝑabolam exponere/ que. L. esset hec
ꝑabola. Et M. dixerūt ei. Quare in ꝑabo
lis loq̄ris eis? Quib⁹. L. ipse dixit. Quia

Quāuis cō/
nectātur di/
cta triū euā
gelistaꝝ. ni/
hiloīn⁹ pos/
sunt ītelligi
varijs tem/
poribus fuis
se repetita.
sicut supra đ
sermone do
mini in mō/
te notatū ē.

M. vobis datum est nosse misteriū regni
dei L. celorū. M. Ceteris L. autē qui R.
foris sunt/ om̄ia in ꝑabolis fiunt. ⁊ M. il
lis nō est datū Jdeo in parabolis loquor
eis. vt R. videntes videāt ⁊ non videant/
et audientes audiant ⁊ nō intelligant. q̄
M. videntes nō vident ⁊ audientes non
audiūt neq̄ intelligunt. vt adimpleat̄ in
eis ꝓphetia ysaie dicentis. Auditu audie/
tis ⁊ nō intelligetis/ ⁊ videntes videbitis
⁊ nō videbitis. Jncrassatū enī est cor po/
puli hui⁹/ et auribus grauiter audierunt
et oculos suos clauserūt/ nequādo vide/
ant oculis ⁊ auribus audiant ⁊ corde intelli
gant/ et cōuertant̄ et sanem eos ⁊ dimittā
tur. R. eis peccata. Vestri M. autē beati
oculi qui vidēt/ et aures vestre que audi/
unt. Amen quippe dico vobis/ quia mul
ti prophete ⁊ iusti cupierūt videre que vi/
detis et nō viderunt/ ⁊ audire que auditis
⁊ nō audierūt. Et R. ait illis. Nescitis pa
rabolā hanc. Et quomō omnes ꝑabolas
cognoscetis. Vos. M. autē audite ꝑabo
lam seminātis. Est. L. autē hec parabola
Semen est verbū dei. qui R. seminat ver/
bū seminat. Qui L. autē secus viā vbi R.
seminat̄ verbū hi. L. sunt q̄ audiunt. Et
R. cum audierint ꝯfestim venit sathanas
⁊ tollit. L. verbū de corde eorū ne creden/
tes salui fiāt. Om̄is M. enī qui audit ver
bū regni dei ⁊ nō intelligit venit mal⁹ ⁊ ra
pit quod seminatū est in corde. Nam. L.
qui supra petrā hi sunt qui cū audierint
statim. R. cum gaudio suscipiūt illud. Et
L. hi radices nō habent in. R. se quia tē/
porales sunt q̄ ad tempus credūt. deīde
orta tribulatōne ⁊ ꝑsecutōne propter ver
bum cōfestim scandalizant̄ ⁊. L. in tempe
tentatōnis recedūt. Quod autē in spinis
cecidit hi sunt qui audierunt et a solicitu
dinib⁹ seculi. M. istius et fallacia diuitia
rum ⁊ voluptatib⁹. L. vite euntes ⁊ circa
R. reliqua concupiscētie introeūtes suffo
cantur. L. ⁊ nō referunt fructū. Qui autē
in terrā bonaz hi sunt qui in corde bono
et optimo audientes verbū suscipiūt. R.
L. et retinent. L. et fructū afferunt in pa
tientia. Et. M. facit. R. aliud quidē cen
tesimū. Aliud autē sexagesimū porro ali/
ud tricesimū. Et dicebat R. illis. Nunq̄d
vēit lucerna vt sub modio ponat̄ aut sub
lecto Nemo autē accendit lucernam ⁊ ope
rit eam vase aut subt⁹ lectū ponit sz supra

candelabrum ⁊ intrantes videant lumen
Non enī est occultuz qđ nō manifestetur
nec absconditum qđ non cognoscat̄ et in
palam veniat. Si. R. q̄s habet aures au-
diendi audiat. et dicebat il- Secūda pa-
lis. Uidete ergo L. quomo rabola.
do et quid. R. audiatis. In
qua mēsura mēsi fueritis remetiet̄ vobis ⁊
adijciet̄ vobis. Qui M. L. R. enī hz dabi
tur ei ⁊ abūdabit. Qui āt nō hz ⁊ qđ hz et
putat. L. se habere auferet̄ ab eo ¶ Aliam
M. pabolā M. ꝓposuit eis dicēs Sil̄e fa
ctū est regnū celoꝝ hoī q̄ semīauit semen
bonū in agro suo. Cū āt dormirēt hoīes
venit inimic⁹ ei⁹ ⁊ sup̄semīauit zizania in
medio tritici ⁊ abijt Cū āt creuissz herba ⁊
fructū fecissz tūc apparuerūt ⁊ zizania Ac-
cedētes āt serui patrissamilias dixerūt ei.
Dñe Nōne bonū semē semīasti ī agro tuo
vñ ergo hz zizania? Et ait ill̄. Inimic⁹ hō
fecit hoc Serui āt dixerūt ei. Uis imus ⁊
colligim⁹ ea? Et ait Nō Ne forte colligen-
tes zizania eradicetis sim̄l ⁊ triticū cū eis.
Sinite vtraqz crescere vsqz ad messem Et
in tp̄e messis dicā messoribꝫ. Colligite pri
mū zizania ⁊ alligate ea in fascicl̄os ad cō
burendū. triticū āt cōgregate in horreum
meū Et dicebat. R. eis. Sic est regnū dei
quēadmodū si iaciat hō sementē in terrā?
⁊ dormiat ⁊ exurgat nocte ⁊ die ⁊ semē ger
minet ⁊ increscat dū nescit ille. Ultro enī
terra fructificat primū herbā. deīde spicā.
deīde plenū fructū ī spica. Et cū ex se ꝓdu
xerit fructū statī mittit falcē qm̄ adest mes
sis Aliā M. pabolā ꝓposu- Tertia pa-
it eis ⁊. R. dicebat. Cui assi rabola.
milabim⁹ regnū dei? Aut cui pabole ꝯpa-
bim⁹ illō? ⁊ cui L. sil̄e eē estimabo? Sil̄e
est M. regnū celoꝝ grano sinapis qđ ac-
cipiēs hō semīauerit ī agro ⁊. L. misit ī or
tū suū. Qđ. R. cū semīatū est in t̄ra mini-
mū. M. q̄dē est in oībꝫ semībꝫ q̄. R. sunt ī
terra ⁊ cū natū fuerit ⁊. M. creuerit maius
est oībꝫ oleribꝫ Ascendit. R. in arborē ma-
gnā L. ⁊ fit M. arbor ⁊ R. facit ramos ma
gnos ita. M. vt volucres celi veniāt ⁊ ha-
bitēt in ramis ei⁹ ⁊. R. possint sub vmbra
ei⁹ hītare ⁊ volcres celi req̄euerūt in ramis
ei⁹ ¶ Aliā M. pabolā locu- Alia para-
tus est eis Et. L. iterū dixit. bola.
Cui sil̄e regnū dei estīabo? Sil̄e. M. L.
est regnū celoꝝ fermēto qđ acceptū ml̄ier
abscōdit in farine satis tribꝫ donec fermē-
tatū est totū. Hec. M. oīa locut⁹ est Jesus
in pabolis ad turbas. Et talibꝫ R. multis
pabolis loq̄bat̄ eis verbū put poterāt au-
dire. Sine pabola āt nō loq̄bat̄ eis vt M.
impleret̄ qđ dictū est p ꝓphetā dicētē Ape
riā in pabol̄os meū ⁊ eructuabo abscōdi-
ta a cōstitutōe mūdi Seorsum R. āt disci
pul̄ suis disserebat oīa Tūc. M. dimissis
turbis venit in domū ⁊ accesserūt discipu
li ei⁹ ad eū dicētes. Edissere nobis pabolā
zizanioꝝ agri Qui rñs ait. q̄ semīat bonū
semē est fili⁹ hoīs. Ager āt est mūd⁹ bonū
vero semen sunt filij regni zizania āt sunt
filij neq̄z Inimic⁹ āt q̄ semīat ea est diabo-
lus. messis vero ꝯsummatio seculi ē Mes-
sores āt sunt angeli Sic̄ ergo zizania col
ligunt̄ ⁊ igni ꝯburunt̄. Sic erit in ꝯsum-
matōe seculi. Mittet fili⁹ hoīs āgelos su-
os ⁊ colligēt de regno ei⁹ oīa scādala id est
eos q̄ faciūt iniq̄tatē ⁊ mittē eos ī caminū
ignis Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dentiū Tūc iu
sti fulgebunt sicut sol in regno patris eoꝝ
Qui habet aures audiendi audiat.

¶ De tribus pabolis in domo M. xiij.
Capitulum. lxvi.

Simile est regnum celoꝝ thesauro
abscōdito in agro quez q̄ inuenit
hō abscōdit ⁊ p̄ gaudio illi⁹ vadit ⁊ vēdit
vniuersa q̄ hz ⁊ emit agꝝ illū. Iteꝝ sil̄e est
regnum celoꝝ hoī negociatori q̄renti bo-
nas margaritas. Inuēta autē vna p̄ciosa
margarita abijt ⁊ vendidit oīa q̄ habuit ⁊
emit eam. Iterum simile est regnum celo-
rum sagene misse in mare ⁊ ex om̄i genere
piscium cōgreganti Quā cum impleta es-
set educētes et secus lit⁹ sedētes elegerunt
bonos in vasa sua malos autē foras mise
runt. Sic erit in ꝯsummatōe seculi. Exi-
bunt angeli ⁊ sep̄abunt malos de medio
iustoꝝ ⁊ mittēt eos in caminū ignis. Ibi
erit fletus ⁊ stridor dentium Intellexistis
hec om̄ia? Dicunt ei etiam. Ait illis Ido
om̄is scribadoctus in regno celoruz simi
lis est homī patrifamilias q̄ ꝓfert de the-
sauro suo noua ⁊ vetera. Et factum est cuz
cōsummasset iesus pabolas istas. transit
inde ⁊ veniens in patriam suam docebat
eos in synagogis eorum ita vt mirarētur
⁊ dicerēt Uñ huic sapiētia hec ⁊ virtutes.

De reprehensione

traditōis iudeoꝝ. M. xv. R. vij. ⁊. L. cō-
sonat supra ca. xi. Capitulū. lxvij.

Tunc. M. accesserũt. R cõuenerũt ad eũ ab hierl'imis. M. scribe et pharisei. Et R. cũ vidissent q̃sdã de discipulis ei⁹ cõib⁹ manibus. nõ lotis mãducare panẽ. vitupauerũt. Pharisei ãt. oẽs nisi crebro lauẽt man⁹ nõ mãducãt tenẽtes traditões seniorũ. Et a foro redeũtes nisi baptisarent nõ comedũt. Et alia m'lta q̃ tradita sunt illis ꝙuare baptismata calicũ. urceorũ. eramẽtorũ. lectorũ. Et interrogabãt eũ pharisei. scribe dicẽtes. q̃re M. discipuli tui trãsgrediũt. R. nõ ãbulant iuxta traditões seniorũ. Non M. enĩ lauãt man⁹ suas cũ panẽ mãducãt. ꝫ R. cõmunib⁹ manib⁹ mãducãt panẽ. Ipse M. aũt rñs ait illis. Quare vos mãdatũ dei trãsgredimini ꝓpter traditõez vestrã. Relinquẽtes R. enĩ mãdatũ dei. tenetis traditõnes hoĩm. baptismata urceorũ. calicũ et alia sil'ia his facitis multa. Et dicebat eis Bñ irritũ fecist⁹ mãdatũ dei vt seruet⁹ traditõz vestrã. Mã M. de⁹ dixit. R. moises. Honora patrẽ tuũ. matrẽ. Et q̃ maledixerit patri vel matri morte moriat. Vos aũt dicitis. Si dixerit hõ patri aut matri corban hoc ẽ donũ. qõcũq; ex me tibi pderit. M. nõ honorificabit patrẽ suũ aut matrẽ suã. R. vltra nõ dimittitis eũ q̃cq; facere patri suo aut matri rescindentes verbũ dei p traditõez vestrã quã tradidistis. mlta sil'ia hmõi facitis. Ipocrita M. bñ prophetauit de vobis isaias dicẽs. Scriptũ ẽ ppl's hic labijs me honorat. cor ãt ipsorũ lõge est a me. Invanũ ãt. sine M. cã colũt me docẽtes doctrinas. mãdata hoĩm. Et ꝙocat⁹ ite ꝓ. R. ad M. se turbis dixit. Audite me oẽs. R. intelligite. Nõ M. qõ intrat in os coinq̃nat hoiem. Nihil R. est extra hoiem introiẽs in eũ qõ possit eũ inq̃nare sed q̃ de hoĩe pcedũt illa sunt q̃ coinq̃nant hoiem. Si qs hz aures audiẽdi audiat. Et cũ introisset ĩ domũ a turba accedẽtes. M. discipli eius introgabãt. R. eũ pabolã. Et M. dixerũt ei. Scis q̃ pharisei audito hoc verbo scãdalisati sunt. At ille rñdẽs ait. Oĩs plãtatio quã nõ plantauit pater me⁹ celestis eradicabit. Sinite illos. ceci sunt. duces cecorũ. Cecus ãt si ceco ducatũ pstet ambo in foueã cadũt. Respondẽs aũt petr⁹ dixit ei. Edissere nobis pabolã hãc. At ille dixit. Adhuc vos sine intellectu. sic. R. imprudẽtes estis. Nõ intelligitis. q̃ oẽ extrinsec⁹ introiẽs in hoiez. Oĩne M. qõ in os intrat nõ. R. pt eũ coinq̃nare q̃ nõ introit in cor ei⁹ sed in ventrẽ vadit. et in secessum emittit purgãs oĩes escas. Dicebat aut ẽ qm̃ que de hoĩe exeũt illa coinquinãt hoiez que. M. ãt. pcedũt de corde de corde exeũt. ea coinq̃nant hoiez. Abint⁹ R. enĩ de corde hoĩm male cogitatões pcedũt homicidia. M. adulteria fornicatões furta falsa testionia blassemie. Auaricie. R. neqcie dolus ipudicicia oculꝰ malus supbia stultitia. Oĩa hec mala abint⁹ pcedũt. et hec M. sunt q̃ coinq̃nãt hoiem. Nõ lotis ãt manib⁹ mãducare nõ coinq̃nat hoiem.

cella quidem cima.

De chananea. R.

Capitulũ. lxvij.

Et. M. egressus inde surgẽs. R. secessit. M. et abijt. R. in ptes. M. in fines. R. tyri. et sydonis. et ingressus. M. domũ neminẽ voluit scire. et nõ potuit latere. Et M. ecce mulier chananea stati. R. vt audiuit de eo cui⁹ filia hẽbat spm̃ imm̃ũ. duz egressa. M. a finib⁹ illis itra. uit. et clamauit. M. dicẽs ei. Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demonio vexatur. Qui nõ rñdit ei verbũ. Et accedẽtes eũ discipli ei⁹ rogabãt eũ dicẽtes. Dimitte eã q̃ clamat p⁹ nos. Ipse ãt rñs ait. Nõ sum missus nisi ad oues q̃ pierũt dom⁹ isrl'. At illa veniens adorauit eũ. et pcidit. R. ad pedes ei⁹. Erat enĩ m'lier gẽtil' sirofenissa genere. rogauit eũ vt demoniũ eijceret de filia ei⁹ dicẽs. M. Dñe adiua me. q̃ rñs ait. Sine. R. M. pri⁹ saturari filios. Nõ est bonũ sumere panẽ filiorũ. et mittere canib⁹. At illa rñdẽs dixit illi. Etiã M. dñe nã. et catelli edũt de micis q̃ cadũt de mẽsa dñorũ. suorũ. et comedũt. R. de micis sub menia puerorũ. Tũc. M. rñs iesus ait illi. O m'lier mgna ẽ fides tua. fiat tibi sicut vis. ꝓpt. R. hũc sermonẽ vade. exijt demoniũ de filia tua. et sanata. M. est filia ei⁹ ex illa hora. Et R. cũ abijsset domũ suã. inuẽit puellã sedentẽ sup lectũ. demoniũ exisse.

Videt marcus dicere q̃ ꝑs sanauerit in domo filiã sed contextus iste ꝑ cordat eũ cũ matheo.

De surdo. et muto sanato. et multis aliis. M. xv. R. vij. Capitulũ. lxix.

Et. R. iterũ exiẽs de finib⁹ tiri venit per sidonẽ sec⁹ M. mare. q̃dẽ i t. R. medios fines

decapoleos et adducũt ei surdũ ⁊ mutũ et deprecabãtur eũ vt imponat illi manũ et imponẽs illi manũ ⁊ apprehendẽs eũ de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius ⁊ expuẽs tetigit linguã eius Et suspiciẽs in celũ ingemuit ⁊ ait Effeta qđ est adaperire. ⁊ statim loqbat recte. Et pcepit eis ne cui dicerẽt qnto autẽ eis pcipiebat tãto magis plus pdicabãt ⁊ de eo amplius admirabãt dicẽtes. Bñ oĩa fecit ⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loq. Et M. ascendẽs in montẽ sedebat ibi. Et accesserũt ad eũ turbe multe hñtes secũ mutos ⁊ claudos debiles cecos ⁊ alios multos ⁊ piecerunt eos ad pedes ei⁹ ⁊ curauit eos ita vt turbe admirarẽt videntes mutos loqntes ⁊ claudos ambulãtes. cecos vidẽtes ⁊ magnificabant deum israel.

¶ De scđa refectõe turbe ex septẽ panibꝰ paucis piscib⁹. M. xv. R. viij La. lxx.

Ait dieb⁹ R. illis. Cũ turba multa eẽt cũ iesu nec haberẽt qđ mãducarent. Ꝓuocatis discipul's suis ait illi. Misereor sup turbã qr ecce iã triduo sustinent ⁊ pseuerant. M. mecũ. nec hñt qđ manducẽt. ⁊ dimittere eos ieiunos nolo ne deficiãt in via. Et R. si dimisero eos ieiunos in domũ suã deficient in via. đdam ex eis delõge venerũt. Et rñderũt ei discipuli Ubi illos poterit qs saturare panibus in solitudine? Ubi M. nobis panes in deserto tantos vt saturem⁹ turbã tãtã? Et R. interrogabat eos. qt panes haberẽ? Qui dixerũt septẽ ⁊ paucos M. piscic'los Et pcepit turbe vt discũberẽt sup terram. et. R. accipiẽs M. septẽ panes grãs agẽs fregit ⁊ dabat discipul's suis vt apponerẽt ⁊ apposuerũt turbe ⁊ dederunt. M. ppl'o Et hẽbant pisciculos paucos ⁊ ipos bñdixit ⁊ iussit apponi. Et manducauerũt oẽs. M. ⁊ saturati sunt. Et sustulerũt. R. quod supauerat de fragmẽtis septẽ sportas plenas. Erãt autẽ qui mãducauerãt. R. qsi qtuor milia hoim extra M. paruulos ⁊ mlieres ⁊ dimisit. R. eos. Et dimissa M. turba ascẽdit in naniculã. R. cũ discipulis suis ⁊ venit. M. in fines magedon ptes. R. dalmanutha.

¶ De iudeis itez petẽtibꝰ signũ de celo ⁊ de fermẽto phariseorum cauẽdo M. xvi. R. viij. ¶ Capitulum. lxxi.

Exierunt. R. ⁊ accesserũt M. ad eũ pharisei ⁊ saducei tẽtãtes vt rogarẽt eũ Et R. ceperũt cõquirere cũ eo qrẽtes ab eo vt M. signũ de celo oñderet. At ille rñdẽs ait illis. Facto vespe dicitis. Serenũ erit. rubicũdũ est ei celũ Et mane. hodie tẽpestas. rutilat ei triste celũ. Faciẽ ergo celi dijudicare nostis. Signa ãt tẽporũ nõ potestis. Et ingemiscẽs. R. spũ ait. Quid generatio ista signũ qrit Generatõ M. mala ⁊ adultera signũ qrit Ame R. dico vob. Nõ dabit generatõi huic nisi M. signũ ione pphe Et relictis illis ascẽdit in nauim ⁊ abijt trãs fretũ Et cũ venissent discipuli ei⁹ trãs fretũ obliti sunt panes recipe. Et R. nisi vnũ panẽ nõ habebãt secũ in naui. Et pcipiebat eis dicẽs Intuemini. M. R. ⁊ cauete a fermẽto phariseorum ⁊ saduceorum. ⁊ fermẽto. R. herodis At M. illi cogitabãt intra se dicẽtes qr panes nõ accepim⁹ Quo R. cognito. ait illis iesus. qđ M. cogitatis inter vos modice fidei qr panes nõ hẽtis? nondũ. R. cognoscitis nec intelligitis. Adhuc cecatũ hẽtis cor vestrum? oculos hñtes ⁊ nõ videtis? ⁊ aures hñtes nõ auditis Nec recordamini qñ qnq panes fregi in qnq milia hoim. M. Et qt cophinos fragmentorum R. plenos tulistis? Dicũt ei duodeci. Qñ ⁊ septẽ panes in qtuor milia hoim. M. Et qt. R. sportas fragmẽtorũ tulistis? Dicũt ei. vij. Et dicebat eis. quõ nõdũ intelligitis qr M. nõ de pane dixi vobis. Cauete a fermẽto phariseorum ⁊ saduceorum. Tũc intellexerũt qr nõ dixerit cauẽdũ a fermẽto panum sed a doctrina phariseorum ⁊ saduceorum.

¶ De ceco sanato qr videbat hoies velut arbores ambulãtes. R. viij. ¶ La. lxxij.

Et venit bethsaidã ⁊ adducũt ei cecũ ⁊ rogabãt eũ vt illũ tãgeret Et apphensa manu ceci. eduxit eũ extra vicũ expuẽs in oc'los ei⁹. ipositis manibus suis interrogauit eũ si qđ videret Et aspiciens ait Video hoies velut arbores ãbulãtes. Deiñ itez iposuit man⁹ sup oc'los e⁹ ⁊ cepit videre ⁊ restitutꝰ ẽ ita vt clare videret oĩa Et misit illũ in domũ suã dicẽs. Vade in domũ tuã Et si in vicũ introieris nemini

De interrogatõe xpi quẽ me dicũt (dixerint) hoies ee M. xvi R. viij. L. ix La. lxxij

Et ingressus. R. est Jesus ⁊ discipuli eius in castella. Uenit autez in ptes cesaree philippi Et factũ est cum solus orans. et discipuli eius cum eo et. R. in via. M. Interrogabat

discipulos suos dicēs. Quē. R. dicūt homines esse filiū hois. quē. L. me esse dicūt turbe. Qui rñderūt illi dicētes. Alij. M. Johem baptistā. Alij heliā. Alij vero hieremiā. Alij. R. q̄si vnū de pphetis. Alij. L. q̄ ppheta vn⁹ de p̄rioribus surrexit. Tūc. R. dixit illis ihesus. Vos. M. autē quē me eē dicitis. Rñs Symon petr⁹ dixit. Tu es xp̄s filius dei viui. Rñs autē ihesus dixit ei. Beatus es Simō bariona q̄ caro & sanguis non reuelauit tibi sed p̄r me⁹ q̄ est in celis. Et ego dico tibi. q̄ tu es petr⁹ & sup hanc petrā edificabo eccl'iam meā & porte inferi nō p̄ualebūt aduersus eā. Et tibi dabo claues regni celorū. Et q̄cunq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū & in celis. Et q̄cunq̄ solueris sup terrā erit solutū & in celis. At. L. ille increpans eos cōminat⁹. R. est eis. & p̄cepit. M. discipulis vt nemini dicerēt de. R. illo q̄ ipse eēt xp̄s. Extunc cepit ihesus docere. R. eos & oñdere. M. discipulis suis q̄ oporteret eū ire hierl'imā et multa pati & R. reprobari. L. a. R. summis sen̄ioribus a scribis. M. & p̄cipibus sacerdotū & occidi & tertia die resurgere. R. palā verbū loq̄bat. Et assumēs M. eū petr⁹ cepit illū increpare dicēs. Absit a te. Nō erit tibi hoc. q̄. R. q̄uersus videns discipulos q̄minat⁹ est petro dicēs. Vade retro p⁹ M. me sathana / scandalū es mihi q̄ nō sapis ea q̄ dei sunt sed ea q̄ hoīm.

De cruce baiulāda post xp̄z. M. vi. R. viij. Et osonat. L. infra. xiij. & Luce. ix.

Capitulum. lxxiij.

Et vocata. R. turba cū discipul' suis dicebat ad oēs. Si q̄s vult p⁹ me venire &. R. me seq̄/ abneget M. L. semetipm & tollat crucē suā & seq̄tur me. Qui M. eni voluerit. L. aiam suā saluā facere pdet eā. Qui ār pdiderit aiaz suā p̄pter me & euangeliū. saluā faciet eāz & inueniet M. eam. Quid enī pdest hoī si vniuersū mūdū lucret. aie vero sue detrimētū patiat semetipm. L. pdat & detrimentū sui faciat. Aut M. R. quā dabit hō p̄mutatōez p̄ro aia sua. Filius M. enī hois venturus est in gl'ia patris sui cū angel's suis & tūc reddet vnicuiq̄ ꝯm opa sua. Qui. R. eni me pfessus fuerit & verba mea in generatōe ista adultera & peccatrice filius hois pfitebit eū cū venerit i gl'ia patris sui cū angel's suis. Nā. L. q̄ erubuerit me & mones meos hūc filius hois erubescet eū cum venerit in maiestate sua & patris & scōz angelorū. Et. R. dicebat. L. illis. Amē. vere. L. dico vobis. Sunt M. q̄dā. R. L. de hic stātibus q̄ nō gustabūt mortē donec videāt regnū. R. dei venientis in virtute filiū M. hois venientē in regno patris sui.

De trāsfiguratōe dñi. M. xvij. R. ix. L. ix.

Capitulum. lxxv.

Factū. L. est autē post hec verba fere dies octo post M. dies. R. sex. Assumpsit ihesus petr⁹ Jacobū & Johānē fratrē ei⁹ & duxit illos in montē excelsum seorsuz solos. R. vt oraret. L. Et trāsfiguratus est. M. ante illos Et. L. facta est dū oraret spēs vultus ei⁹ altera & resplēduit. M. facies eius sicut sol. vestimēta aūt ei⁹ facta sunt alba & candida. splendida R. nimis velut nix. & q̄lia fullo nō p̄t cādida facere sup terrā. Et. M. ecce duo. L. viri apparuerūt M. eis moises & helias cū eo loq̄ntes visi. L. in maiestate & dicebāt excessum ei⁹ quē cōpleturus erat in hierl'im petr⁹ vero & q̄ cū illo erāt grauati erāt somno Et euigilātes viderūt maiestatē eius & duos viros q̄ stabāt cū illo. Et factū est dū discederent ab illo. Rñs. M. petrus dixit ad ihesum Dñe p̄ceptor. L. Rabbi. R. bonū est. R. nos. L. hic eē. si vis. M. faciam⁹ hic tria tabernacula tibi vnū moisi vnū & helie vnū. Nō. R. ei sciebat q̄d diceret. Erāt ei timore exterriti. Adhuc. L. ār illo loq̄nte. Ecce M. nubes lucida obūbrauit eos & timuerūt. L. illis in nubē intrātibus Et. M. eccevenit vox. R. de nube dicēs. Hic est filius⁹ meus dilectus. M. charissim⁹. R. in quo. M. mihi bñ placui ipm audite Et audiētes discipuli ei⁹ ceciderūt in faciē suā & timuerūt valde. Et accessit ihs & tetigit eos dixitq̄ eis. Surgite nolite timere Et. L. dū fieret vox leuātes. M. oculos circūspicientes. R. neminē. M. viderūt amplius⁹. R. nisi ihesum tm̄ secū. & inuēius. L. est ihs solus. Et. M. descēdentibus. L. illis de mōte p̄cepit illis ihesus dicēs. Nemini dixeritis visionē donec filius⁹ hois a morte resurgat. Et. R. verbū cōtinuerūt apud se q̄rentes q̄d esset cum a mortuis resurrexerit Et tacuerunt. L. ipsi & nemi dixerunt in illis diebus quicq̄ ex illis que viderāt Et interrogauerūt. M. eum discipuli ei⁹ & dicebāt. q̄d g

Regula tyconij ō tribus hic habet locus. Marcus eni nō noiat primū & vltimū v. ē q̄ fuerūt ipfecti.

dicunt scribe et pharisei. R. quia helyam oportet venire primũ. Qui rñdẽs ait illis Helyas M. q̃dẽ ventur⁹ ẽ. Dũ venerit R. prĩo restituet oĩa. ⁊ quõ scriptũ est in filiũ hoĩs vt multa patiat̃ ⁊ ꝯtẽnat̃. Dico. M. autẽ vobis qꝛ helias iã venit ⁊ nõ cognorunt eũ sed fecerũt in eo quecũqꝫ voluerũt sicut. R. scriptũ est de eo. sic M. ⁊ fili⁹ hominis passur⁹ est ab eis. Tũc intellexer̃t discipuli qꝛ de iohe baptista dixisset eis.

De spiritu muto

quẽ nõ potuerũt curare discipuli xp̃i M. xvij. R. ix. L. ix. ¶ Capi. lxxvi.

Factũ. L. est autẽ in seq̃nti die descendẽtib⁹ ill' de mõte ⁊ veniẽs. R ad discipl'os suos occurrit ill' turba multa. ⁊. R. vidit turbã magnam circa eos ⁊ scribas conq̃rentes cũ illis Et cõfestim oĩs ppl's vidẽs iesum stupefact⁹ est ⁊ expauerũt Et M. cũ venisset ad turbã occurrẽtes. R. salutabant eũ. ⁊ interrogauit eos. q̃d inter vos conq̃ritis? Et L. ecce rñdens R. vir L. vn⁹ R. de turba accessit M ad eũ genib⁹ ꝓuolut⁹ añ eũ clamauit. L. dicẽs Magister. R. attuli ad te filiũ meũ huc hñtẽ spm̃ mutũ q̃ vbicũqꝫ apprehenderit eũ illidit eũ ⁊ spumat ⁊ stridet dẽtib⁹ ⁊ arescit. Dñe M. miserere filio meo quia lunatic⁹ est ⁊ male patit̃. Nã sepe cadit in ignẽ ⁊ crebro in aquã Magister. L. obsecro respice filiũ meũ qꝛ vnic⁹ mihi est. Et ecce spũs app̃hendit illũ ⁊ subito clamat ⁊ elidit ⁊ dissipat eũ cũ spumat. Et vix discedit dilaniãs eũ. ⁊ obtuli. M. eũ discipulis tuis rogaui. L. ⁊ dixi. R. vt eijcerẽt eũ ⁊ nõ potuerũt curare. M. eũ. Rñdens iesus ait. O generatõ incredula infidelis L. et ꝑuersa/ vsqꝫ quo ero apud vos et vobiscum M. q̃diu. R. vos patiar. Afferte. M. huc illam ad me. Adduc L. huc filiũ tuũ. Et. R. attulerũt eũ ⁊. L. cũ accederꝫ et vidisset. R. illũ statim spũs turbauit illuꝫ ⁊ elisit. L. eũ demoniũ ⁊ dissipauit Et. R. elisus in terrã volutabat̃ spumãs Et interrogauit patrẽ quãtũ tp̃is est exq̃ ei hoc accidit. Ei ille dixit. Ab infantia ⁊ freq̃nter eũ in ignẽ ⁊ in aquã misit vt eũ ꝑderet. sꝫ ⁊ siq̃d potes adiuua nos misert⁹ nostri. Iesus autẽ ait illi. Si potes credere. omnia possibilia sunt credenti. Et ꝯtinuo exclamãs pater pueri cũ lachrymis aiebat Credo dñe. adiuua incredulitatẽ meã. Et cuꝫ vidisset Iesus cõcurrentẽ turbã. cõminatus est spiritui immũdo ⁊ increpauit. M L. eũ iesus dicẽs. R. Surde ⁊ mute spiritus Ego p̃cipio tibi exi ab eo ⁊ amplius ne introeas in eũ ⁊ exclamans ⁊ multũ discerpẽs eũ exijt ab eo demoniũ. M. Et factus. R. est sicut mortu⁹ ⁊ multi dicerẽt qꝛ mortu⁹ esset Iesus autẽ tenẽs manũ eius eleuauit eũ ⁊ surrexit ⁊ curatus M. est puer/ in illa hora sanauit L. puerũ ⁊ reddidit illũ patri suo. Stupebãt autẽ omnes in magnitudine dei. oĩbusqꝫ mirãtib⁹ in om̃ibus q̃ faciebat dixit ad discipulos suos/ ponite ĩ cordib⁹ vestris s̃mones istos Filius eni hoĩs futurũ est vt tradat̃ in manus hoĩm. Et. R. cũ introissent domũ discipuli eius accesserũt. M. ad eũ secreto ⁊ dixerũt ei. Quare nos nõ potuim⁹ curare eum? Dixit illis iesus ꝓpter incredulitatẽ vestrã. Amen dico vobis. Si habueritis fidẽ sicut granũ sinapis/ dicetꝫ mõti huic transi hinc et trãsibit. ⁊ nihil impossibile erit vobis Hoc. R. ãt genus in nullo põt exire nisi in oratõne ⁊ ieiunio.

De scenopheia et

predicatõe passionis xp̃i. Math. xvij. R. ix. Luce. ix. Joh. vij. ¶ Capi. lxxvij

Et. R. inde ꝓfecti p̃tergrediebant̃ ⁊ J. ãbulabat p⁹ hoc ihs ĩ galileã nec R. volebat quẽq̃ scire Nõ. J. eĩ volebat ãbulare in iudeã qꝛ q̃rebant eũ iudei int̃ficere Erat eĩ in ꝓrĩo dies fest⁹ iudeoꝝ scenopheia. Dixer̃t ãt ad eũ frẽs ei⁹ Trãsi hinc ⁊ vade ĩ iudeã vt ⁊ discipuli tui videãt opa q̃ tu facis. Nemo q̃ppe ĩ occulto aliq̃d facit ⁊ q̃rit ipe in palã eẽ si h̃ facis maĩfesta teip̃ꝫ mũdo. Nec eĩ frẽs ei⁹ credebãt in eũ Dixit ergo eis ihs. tp̃s meũ nondũ aduenit. tp̃s ãt vestꝝ sp̃ est ꝑatũ Nõ p̃t mũd⁹ odisse vos. me ãt odit. qꝛ testioniuꝫ ꝑhibeo de illo qꝛ opa ei⁹ mala sunt. Vos ascẽdite ad diẽ festũ hũc. ego ãt nõ ascẽdã ad diẽ festũ istũ. qꝛ tp̃s meũ nõdũ ĩpletũ ẽ Hec cũ dixisset ipe mãsit ĩ galilea. Cõuersantib⁹ M. ãt eis in galilea docebat. R. discipulos suos ⁊ M. dixit. R. illis iesus Filius hoĩs tradẽdus est in man⁹ hoĩm ⁊ occidẽt eũ ⁊ occisus R. tertia die resurget. At L. illi ignorabãt verbũ istd̃. ⁊ erat velatuꝫ añ eos vt nõ sentirẽt illd̃. ⁊ L. timebãt. R. eũ interrogare de hoc verbo ⁊ ꝯtristati M sunt vehem̃ter Ut. J. ãt ascender̃t frẽs ei⁹ tunc ⁊ ipse ascendit ad diem festum. non

manifeste. sed quasi in occulto. Judei ergo querebãt eum in die festo. & dicebant. Ubi est ille? Et murmur multũ erat de illo in turba. Quidã enim dicebãt quia bonus est. Alij autẽ dicebant nõ. sed seducit turbas. Nemo tamẽ palam loquebat de eo ꝓpter metũ iudeorũ. Jam autẽ die festo mediante ascẽdit Jesus in templũ & docebat et mirabant iudei dicentes. Quomõ hic litteras scit cũ non didicerit? Respondit eis Jesus & dixit. Mea doctrina nõ est mea sed eius q̃ misit me. Si q̃s voluerit volũtatẽ eius facere/cognoscet de doctrina vtrũ ex deo sit an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loq̃tur gloriã ꝓpriam querit. Qui autẽ querit gloriã eius q̃ misit illũ. hic verax est & iniusticia in illo non est. Nõne Moyses dedit vobis legẽ. & nemo ex vobis facit legẽ? Quid me queritis interficere? Respõdit ei turba & dixit. Demoniũ habes. Quis te q̃rit interficere? Rñdit ei Jesus & dixit eis. Unũ opus feci et oẽs miramini. ꝓpterea moises dedit vobis circũcisionẽ. nõ quia ex moyse est sed ex patribꝫ. Et in sabbato circũcidetis hominẽ. Si circuncisionẽ accipit homo in sabbato vt nõ soluat̃ lex moysi. mihi indignamini. q̃ totũ hominẽ sanũ feci in sabbato? Nolite iudicare ſm faciẽ sed iustum iudiciũ iudicate. Dicebant ergo quidã ex hierosolimis. Nõne hic est quẽ querũt interficere? Ecce palam loq̃tur & nihil ei dicunt. Nunq̃d vere cognouerũt principes quia hic est xps. Sed hũc scim⁹ vnde sit. xps autẽ cum venerit nemo scit vnde sit. Clamabat ergo docens in templo Jesus & dicens. Et me scitis & vnde sim scitis & a meipso nõ veni sed est ver⁹ q̃ misit me quẽ vos nescitis. Ego autẽ scio eũ. Et si dixero q̃ nescio eũ ero similis vobis mendax sed scio eũ quia ab ipso sum & ipse me misit. Querebãt ergo eũ apprehendere et nemo misit in illũ manus/ q̃ nõdum venerat hora eius. De turba autẽ multi crediderũt in eum Et dicebãt. xps cum venerit nũquid plura signa faciet q̃s que hic facit Audierũt pharisei turbã murmurãtẽ de illo hic. Et miserũt pharisei & principes ministros vt apprehẽderẽt eũ. Dixit ergo ihesus. Adhuc modicũ temp⁹ vobiscuꝫ sum et vado ad eũ qui misit me. q̃ritis me & nõ inuenietis. Et vbi sum ego vos nõ potestis venire. Dixerũt ergo iudei ad seipsos Quo hic iturus est q̃ nõ inueniem⁹ eum? Nunq̃d in dispsionẽ gentiũ itur⁹ est & docturus gẽtes? Quis est hic sermo quẽ dixit. Queritis me & nõ inuenietis & vbi sum ego vos nõ potestis vẽire? In nouissimo autẽ die magno festiuitatis stabat Jesus & clamabat dicẽs. Si q̃s sitit vẽiat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura flumia de vẽtre eius fluẽt aque viue Hoc autẽ dixit de spũ quẽ accepturi erãt credẽtes in eum. Nõdum enĩ erat spiritꝰ datus q̃ Jesus nondũ fuerat glificatus. Ex illa ergo turba cũ audissent hos ſmones eius dicebãt. Hic est vere prophetа. Alij dicebãt hic est xps. Quidã autẽ dicebante Nunq̃d a galilea xps venit? Nonne scriptura dicit q̃ ex semie dauid & de bethleem castello vbi erat dauid. venit christꝰ? Dissensio itaq̃ facta est in turba propter eum. Quidã autẽ ex ipsis volebãt apphẽdere eũ sed nemo misit sup illũ manꝰ. Venerũt ergo ministri ad pontifices & pharisẽos & dixerunt eis illi. Quare nõ adduxistis eũ? Rñderũt isti. Nunq̃ sic locutꝰ est homo sicut hic hõ loq̃tur. Rñderũt ergo eis pharisei. Nunq̃d et vos seducti estis? Nũquid aliq̃s ex principibꝫ et pharisei credit in eũ sed turba hec
que non nouit legẽ male dicti sunt. Dixit nicodemꝰ ad eos Ille q̃ venit ad eũ nocte q̃ vnus erat ex ipsis Nunq̃d lex nostra iudicat hominẽ nisi audierit ab ipso prius & cognouerit q̃d faciat. Responderũt & dixerũt ei. Nunq̃d & tu galileꝰ es. scrutare scripturas et vide quia ꝓpheta a galilea nõ surgit Et reuersi sunt vnusquisq̃ in domũ suam.

Nota q̃ nicodemus iã venerat.

¶ De muliere depphensa in adulterio Jo. viij. Capitulum. lxxviij.

Jesus autẽ ꝓcessit in montẽ oliueti & diluculo iterũ venit in templũ et omnis popul⁹ venit ad eũ & sedẽs docebat eos. Adducunt autẽ scribe & pharisei mulierẽ in adulterio depphensam & statuerunt eã in medio & dixerũt ei. Magister hec mulier mõ depphensa est in adulterio. In lege autẽ mandauit nobis dñs hmõi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hec autẽ dicebant tentãtes eũ vt possent accusare eum Jesus autẽ inclinãs se deorsuꝫ digito scribebat in terra. Cum autẽ pseuerarẽt interrogantes eũ erexit se & dixit eis. Qui sine peccato vestrũ est. primus in illã lapidem

mittat. Et iterū se inclinans scribebat in terra. Audiētes autē vnus post vnū exibāt incipiētes a senioribꝫ z remāsit sol⁹ z mulier in medio stās. Erigens aūt se Jesus dixit ei. Mulier vbi sunt q̄ te accusabāt? Nemo te condēnauit? Que dixit. Nemo domine. Dixit autē ei Jesus. Nec ego te condemnabo. vade z amplius noli peccare.

De verbis christi in gazophilatio. J. viij. Capi. lxxix.

Iterū ergo locut⁹ est eis iesus dicēs. Ego sum lux mūdi. qui seq̄tur me nō ambulat in tenebris sed hēbit lumē vite. Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de teipso testimoniū phibes testimonium tuū nō est verū. Rñdit iesus z dixit eis Et si ego testimoniū phibeo de meipo. verum est testimoniū meū/ qz scio vnde veni z quo vado. vos autē nescitis vñ venio aut quo vado. Vos fm carnē iudicatis. ego autē nō iudico quēq̄. Etsi iudico ego. iudicium meū verum est. quia solus nō sum. sz ego z qui misit me pater. Et in lege vestra scriptū est qz duoꝝ hominū testimoniū verum est. Ego sum q̄ testimoniū phibeo de memetipso. z testimoniū phibet de me q̄ me misit pater. Dicebāt ergo ei. vbi est pater tuus? Respōdit Jesus. Nec me scitis nec patrē meū. Si me sciretis forsitan z patrē meū sciretis. Hec verba locut⁹ est in gazophilatio docēs in templo z nemo appēbendit eū qz nondū venerat hora eius.

De alio sermone christi ꝓpter quē voluerūt iudei eū lapidare. Jo. viij. Capitulum. lxxx.

Dixit ergo iterū eis. Ego vado z q̄retis me. z in pctō vestro moriemini. quo ego vado vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunq̄d interficiet semetipz. qz dicit quo ego vado. vos nō potestis venire? Et dicebat eis Vos deorsuz estis ego de supius sum. Vos de mundo hoc estis ego nō sum de mūdo hoc. Dixi ergo vobis qz moriemini in pctis vestris. Si enī nō crediderit⁹. qz ego sum moriemini in peccato vestro. Dixerūt ergo ei. Tu quis es? Dixit eis Jesus. Principiū quia z loquor vobis. multa habeo de vobis loqui z iudicare sed q̄ me misit verax est z ego que audiui ab eo hec loquor in mundo. z nō cognouerūt/ quia patrē eis dicebat deū. Dixit ergo eis Jesus. Cū exaltaueritis filiū hominis tūc cognoscetis. quia ego ipse sum z a memetipso facio nihil. Et sicut docuit me pater hec loquor z q̄ misit me mecū est. et nō reliquit me solū quia q̄ placita sunt ei facio semp hec illo loquēte multi crediderūt in eum. Dicebat ergo iesus ad eos q̄ crediderūt ei iudeos. Si vos māseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis z cognoscetis veritatē z veritas liberabit vos. Respōderūt ei. Semen abrae sumus z nemini seruiuim⁹ vnq̄. q̄modo tu dicis liberi eritis? Respōdit eis Jesus. Amen amē dico vobis/ qz oīs q̄ facit peccatū. seru⁹ est peccati. seru⁹ autem nō manet in domo in eternuz. filius manet in eternū. Si ergo filius vos liberabit. vere liberi eritis. scio quia filij abrae estis. sz queritis me interficere. quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrē loquor. z vos que vidistis apud patrē vestrū faciatis. Respōderūt et dixerunt ei. Pater noster abraā est. Dicit eis Jesus. Si filij abrae estis. opa abrae facite. Nūc autē queritis me interficere hominē qui veritatē vobis locutus sum quā audiui a deo. hoc abraā nō fecit. Vos facitis opa patris vestri. Dixerūt ergo ei. Nos ex fornicatōne nō sumus nati. vnū patrē habemus deū. Dixit ergo eis Jesus. Si deus pater vester esset diligeretis vtiq̄ me. Ego enim ex deo pcessi z veni. neq̄ eni a meipso veni sed ille me misit. quare loquelā meam nō cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū. Vos ex patre diabolo estis z desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate nō steterit/ quia nō est veritas in eo. cū loq̄tur mendaciū ex propr̄ijs loq̄tur qz mendax est z pater eius. Ego autē quia veritatem dico nō creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatē dico q̄re non creditis mihi? Qui est ex deo verba dei audit ꝓpterea vos nō auditis/ quia ex deo nō estis. Responderūt ergo iudei z dixerunt ei. Nonne benedicim⁹ nos quia samaritanus es tu z demoniū habes? Respondit Jesus. Ego demoniū nō habeo sed honorifico patrē meū z vos inhonorastis me. Ego autē nō quero gloriā meam. est qui querat z iudicet. Amen amen dico vobis. Si quis sermonē meū seruauerit. mortē nō videbit in eternū. Dixer⁹

ergo iudei. Nunc cognouim⁹ quia demo
niū habes. Abraā mortu⁹ est et prophete
z tu dicis si quis sermonē meū seruauerit
mortē non gustabit in eternū. Nūquid tu
maior es patre nostro Abraā qui mortu⁹
est? z prophete mortui sunt. quē tu teipm
facis? Respōdit Jesus. Si ego glorifico
meipm gloria mea nihil est. Est pater me
us qui glorificat me quē vos dicitis q⁹ de
us noster est, z nō cognouistis eū. ego au
tem noui eū. Et si dixero nescio eū. ero si
milis vobis mendax sed scio eū z sermonē
eius seruo. Abraā pater vester exultauit vt
videret diē meū vidit z gauisus est. Dixe
runt ergo iudei ad eū. Quinq̄ginta ānos
nondū habes z abraam vidisti? Dixit er
go eis. Amen amē dico vobis anteqū abra
am fieret ego sum. Tulerūt ergo lapides
vt iacerēt in eum. Jesus autem abscondit
se et exiuit de templo.

De ceco nato .ix.

Capitulum .lxxxi.

Et preteriēs vidit hoīem cecum a
natiuitate. Et interrogauerūt eū
discipli sui. Rabbi. Quis peccauit hic an
parētes eius vt cec⁹ nasceret? Rndit Jhs.
Neq̄ hic peccauit neq̄ pntes ei⁹ sz vt ma
nifestent opa dei in illo. Me oportet opa
ri opa eius qui misit me donec dies ē. Ve
nit nox quando nemo potest operari. q̄diu
sum in mūdo lux sum mūdi. Hoc cū dixis
set expuit in terrā z fecit lutū ex sputo z li
niuit lutū sup oculos eius et dixit ei. Va
de et laua in natatoria syloe quod interpre
tat missus. Abiit ergo lauit z venit videns
Itaq̄ vicini z qui viderant eum prius q⁹
mēdicus erat dicebāt. Nōne hic est qui se
debat z mendicabat. Alii dicebant q⁹ hic
est. Alii autē / nequaq̄ sed similis eius est
Ille vero dicebat, q⁹ ego sum. Dicebāt er
go ei. Quomō aperti sunt tibi oculi? Rn
dit. Ille homo qui dicit Jesus lutū fecit z
vnxit oculos meos z dixit mihi. Vade ad
natatoria syloe z laua z abiit z laui z video.
Dixerūt ei. Vbi est ille? Ait nescio. Addu
cunt eū ad phariseos qui cec⁹ fuerat. Erat
autē sabbatū quādo lutū fecit Jesus z ape
ruit oculos eius. Iterū ergo interrogabāt
eū pharisei quomodo vidisset. Ille autem
dixit eis. Lutū posuit mihi sup oculos z
laui z video. Dicebāt ergo ex phariseis q̄
dam. Non est hic homo a deo qui sabba
tum nō custodit. Alii dicebāt. Quomodo
pōt homo pctōr hec signa facere? Et scis
ma erat inter eos. Dicūt ergo ceco iterū.
Tu q̄d dicis de eo qui aperuit tibi oc'los
tuos? Ille autē dixit quia pphā est. Nō
crediderūt ergo iudei de illo q⁹ cecus fuis
set z vidisset donec vocauerūt pentes eius
qui viderat. Et interrogauerūt eos dicē
tes. Hic filius vester est quē vos dicit, q⁹
cecus natus est? quomō ergo nunc videt?
Rnderunt ergo eis pentes ei⁹ z dixerunt.
Scimus q⁹ hic est fili⁹ noster z q⁹ cec⁹ na
tus est. quomō autē nunc videat nescim⁹
aut quis aperuit oculos ei⁹ nos nescim⁹
ipsum interrogate. etatē habet ipe de se lo
quat. Hec dixerūt pentes eius q⁹ timebāt
iudeos. Jam enī cōspirauerāt iudei vt si
quis confiteret eū esse christu⁹ extra syna
gogā fieret. propterea pntes e⁹ dixerūt eta
tem habet ipm interrogate. Vocauerunt
ergo rursum hoīem qui cec⁹ fuerat z dixe
rūt ei. Da gloriā deo. Nos scim⁹ quia hic
homo pctōr est. Dixit ergo ille. si peccator
est, nescio. Unū scio, q⁹ cum cecus essem
modo video. Dixerūt ergo illi. Quid fecit
tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Rndit
eis. Dixi vobis iam z audistis. Quid ite
rum vultis audire? Numq̄d z vos vultis di
scipuli eius fieri? Maledixerūt ei z dixerūt
Tu discipulus illius sis. nos autē moysi
discipuli sumus. Nos scim⁹ quia moysi lo
cutus est de⁹. Hunc autē nescimus vnde sit
Rndit ille homo z dixit eis. In hoc mira
bile est, quia vos nescitis vnde sit z aperuit
oculos meos? Scim⁹ autē q⁹ peccatores
deus nō audit, sed siq̄s dei cultor est z vo
luntatē eius facit, hūc deus exaudit. A se
culo nō est auditū quia q̄s aperuit oc'los
ceci nati, nisi esset hic a deo, nō poterat fa
cere quicq̄. Responderūt z dixerūt ei. In
peccatis nat⁹ es totus z tu doces nos? Et
eiecerūt eum foras. Audiuit Jesus quia
eiecerūt eum foras z cū inuenisset eū dixit
ei. Tu credis in filiū dei? Respondit ei et
dixit. Quis est dñe vt credā in eū? Dixit ei
Jesus. Et vidisti eū et qui loq̄tur tecum
ipse est. At ille ait. Credo domine. Et pc
dens adorauit eū. Et dixit ei Jesus In iu
dicium ego veni in hūc mundū vt qui nō
vident videāt. z qui vident ceci fiant. Et
audierūt ex phariseis qui cū ipso erant. et
dixerūt ei. Numq̄d z nos ceci sumus? Di
xit eis Jesus si ceci essetis nō haberetis pctm

Nunc vero quia dicitis quia videm⁹ pec
catũ vestrũ manet.

De sermone chri-
sti. Ego sum pastor bonus. Johan. x.

Capitulum. lxxxij.

Amen amẽ dico vobis qui nõ in-
trat ꝑ ostiũ in ouile ouiũ: sꝫ ascen-
dit aliunde ille fur est ⁊ latro. Qui autẽ in
trat ꝑ ostium hic pastor est ouiũ huic osti
arius apit ⁊ oues vocẽ eius audiunt ⁊ ꝓpri
as oues vocat noĩnatim ⁊ educit eas. Et
cum ꝓprias oues emiserit vadit ante eas.
⁊ oues illũ sequũtur quia sciũt vocẽ eius.
Alienũ autẽ non sequũtur /sed fugiũt ab
eo quia nõ nouerũt vocẽ alienorũ. Hoc ꝓ
uerbiũ dixit eis Jesus Illi autẽ nõ cogno
uerũt quid loq̃retur eis. Dixit ergo eis ite
rũ Jesus. Amẽ amen dico vobis quia ego
sum ostiũ ouiũ. Om̃es quotq̃t venerunt
fures sunt ⁊ latrones sed nõ audierũt eos
oues. Ego sum ostiũ. per me siq̃s introie
rit/saluabit̃ ⁊ ingredietur ⁊ egredietur ⁊ pa-
scua inueniet. Fur autẽ nõ venit nisi vt fu
ret̃ ⁊ mactet ⁊ ꝑdat Ego veni vt vitã habe
ant ⁊ abũdantius habeant. Ego sum pa-
stor bonus. bon⁹ pastor dat animã suam
pro ouib⁹ suis. Mercenarius autẽ ⁊ qui
nõ est pastor cui⁹ nõ sunt oues ꝓprie. vidꝫ
lupũ venientẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit ⁊ lu
pus rapit ⁊ dispgit oues Mercenari⁹ aũt
fugit quia mercenari⁹ est ⁊ nõ ꝑtinet ad eũ
de ouib⁹ Ego sum pastor bon⁹ ⁊ ꝯgnosco
oues meas ⁊ ꝯgnoscũt me mee. Sic̃ no
uit me pater ⁊ ego agnosco patrẽ et aĩam
meã pono pro ouib⁹ meis. Et alias oues
habeo que nõ sunt ⁊ hoc ouili ⁊ illas opor
tet me adducere ⁊ vocẽ meam audiẽt et fi-
et vnũ ouile ⁊ vnus pastor ꝓpterea me pa-
ter diligit q̃ ego pono animã meã ⁊ iterũ
sumã eam Nemo tollit eã a me sed ego po
no eã a meip̃o. ꝑtãtem habeo ponẽdi ani
mã meã ⁊ potestatẽ habeo iterum sumẽdi
eã. Hoc mandatũ accepi a patre meo Dis
sensio iterũ facta est inter iudeos ꝓpter ser
mones hos. Dicebant autẽ multi ex his.
Demoniũ habet ⁊ insanit. quid eũ audi-
tis? Alij dicebãt hec verba nõ sunt demo-
niũ habentis. Nunq̃d demoniũ potest ce
coꝝ oculos apire?

De solutiõe didra
gmatis. M. xvij. R. ix.

Capitulum. lxxxiij.

Et. R. venerũt capharnaũ et cum
venissent. M. capharnaũ accesse-
runt qui didragma accipiebãt ad
Petrũ et dixerunt ei Magister vester non
soluit didragma. Et ait Etiam. Et cũ in-
trasset in domũ. preuenit eũ Jesus dicẽs.
Quid tibi videtur Symon? Reges terre
a quib⁹ accipiunt tributũ vel censum. a fi-
lijs suis an ab alienis? Et ille dixit Ab ali
enis Et dixit ei Jesus. Ergo liberi sunt fi
lij. Vt autẽ non scandalizemus Vade ad
mare ⁊ mitte hamũ. et euꝫ piscẽ qui prim⁹
ascenderit tolle ⁊ aperto ore eius. inueni-
es staterẽ. illum sumẽs da eis pro me ⁊ te.

De contentione di
scipulorum quis eorũ videret̃ esse maior
⁊ de doctrina christi M. xviij. R. ix. L. ix

Capitulum. lxxxiiij.

In illa M. hora ĩtrauit. L. in eos
cogitatio quis eorum videret̃ esse
maior. At Jesus videns cogitatõ
nes cordis eorũ cum. R. domi esset inter-
rogabat eos Quid in via tractabatis? At
illi tacebant. Siquidẽ in via inter se di-
sputauerãt. quis esset illorũ maior. Acces
serunt. M. discipuli ad Jesum dicentes.
Quisputas maior est in regno celoꝝ? Et
R. residens vocauit duodeci. et ait illis.
Siquis vult prim⁹ esse. erit omniũ nouis
simus et omniũ minister. Et. M. aduo-
cans Jesus paruulũ accipiens. R. appre-
hendit. L. et statuit. M. eũ secus se in me
dio. M. eorum. Quem. R. cum cõplexus
esset. ait illis. Amen. M. dico vobis. Ni-
si cõuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut ꝑuu-
li nõ intrabitis in regnũ celorum. Quicũ
q̃ ergo humiliauerit se sicut ꝑuulus iste/
hic maior est in regno celorũ Et qui su-
sceperit. vnũ paruulũ talem in noĩe meo.
me suscipit. Et. R. quicũq̃ me susceperit
nõ solum me suscipit/sed eũ qui misit me.
Nam q̃ minor. L. est inter vos om̃es. hic
maior est. Qui. M. autẽ scandalizauerit
vnũ de pusillis istis minimis q̃ in me cre
dunt expedit bonũ. R. est ei magis vt M.
suspendatur mola asinaria in collo eius ⁊
dimergat̃ in profundũ maris. Ve mũdo
a scandalis. Necesse est eni vt veniãt scan
dala. verũtamẽ ve homini illi ꝑ quẽ scan-
dalum venit. Si M. autẽ. R. manus tua
scandalisat te abscide eã et proijce abs te.

Bonum. R. est tibi debilem vel claudum M. introire in vitam q̄z duas manus vel duos. M. pedes habentē mitti z ire in gehennā ignem. M. eternū inextinguibilē R. vbi vermis eorū non morit z ignis nō extinguit. Et si pes tuus scādalisat te. amputa illum. bonuz est tibi claudū intrare in vitam eternaz q̄z duos pedes habentē mitti in gehennā ignis inextinguibil' vbi vermis eorū non morit z ignis nō extinguitur. Et M. si oculus tu⁹ scandalisat te erue eum z proīce abs te. Bonū. R. est tibi luscō cū M. vno oculo vitam intrare regnum R. dei q̄z duos oculos habentē mitti in gehennā ignis vbi vermis eorū non morit z ignis nō extinguit. Omīs enī victima igne salietur z omis victima sale salietur. Bonum est sal q⁹ si sal insulsum fuerit in quo illō condietis? Habete in vobis salem. et pacem habete inter vos. Videte. M. ne cōtemnatis vnū ex his pusillis. Dico enī vobis quia angeli eorū in celis semp vident faciē patris mei q̄ in celis est. venit enī filius hois saluare quod perierat. Quid vobis videt? Si fuerint alicui centū oues. errauerit vna ex eis. Nonne relinquit nonagintanouē in monte z vadit querere eam q̄ errauerat. Et si cōtigerit vt inueniat eā. Amen dico vobis. q̄z gaudet sup eam magis q̄z super nonagintanouē que nō errauerūt. Sic nō est voluntas ante patrē vestrū qui in celis est vt pereat vnus de pusillis istis.

De correptione fraterna. M. xviij. L. xvij.

Capitulum. lxxxv.

Si autē peccauerit in te frater tuus. Vade et corripe. increpa. L. illū inter M. te z ipm solum. Si audierit te z penitentiam. L. egerit. dimitte illi. lucratus. M. es fratrē tuum. Et. L. si septies in die peccauerit in te z septies in die ad te cōuersus fuerit dicens penitet me dimitte illi. Si M. autē non te audierit adhibe tecuz adhuc vnum vl' duos vt in ore duorū testiū vel trium stet oīe verbum. q⁹ si nō audierit eos dic ecclesie. Si autē z ecclesiam nō audierit sit tibi sicut ethnicus z publicanus. Amen dico vobis quecūq̄z alligaueritis sup terram. erunt ligata et in celis et quecūq̄z solueritis super terrā erunt soluta z in celis. Iterū dico vobis quia si duo ex vobis cōsenserint super terrā de oīi re quamcūq̄z petierint. fiet illis a patre meo qui in celis est. vbi enim sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo ibi sum in medio eorū. Tunc accedēs Petrus ad eum dixit Domine quotiēs peccabit in me frater meus z dimittā illi. Usq̄z septies? Dixit illi Jesus. Nō dico tibi vsq̄z septies sz vsq̄z septuagies septies.

De seruo nequam cui oē debitū dimissum fuerat. M. xviij.

Capitulum. lxxxvi.

Ideo assimilatū est regnum celoz homini regi qui voluit ratōnem ponere cum seruis suis. Et cum cepisset ratōem ponere oblatus est ei vn⁹ qui debebat decē milia talenta. Cum autem nō haberet vnde redderet. iussit eum domin⁹ venūdari z vxorē eius et filios et oīa que habebat z reddi. Procidēs autem ser⁹ ille rogabat eum dicēs. Patientiam habe in me z oīa reddā tibi. Misertus autē domin⁹ serui illi⁹. dimisit euz. et debitum dimisit ei. Egressus autē seruus ille inuenit vnū de cōseruis suis qui debebat centū denarios z tenens suffocabat eum dicēs. Redde quod debes. Et procidens cōseruus eius rogabat eū dicens. Patientiā habe in me z oīa reddā tibi. Ille autē noluit sed abijt z misit eū in carcerē donec redderet debitū. Videntes autem cōserui eius que fiebāt contristati sunt valde. et venerunt et narrauerūt domino suo omnia que facta fuerāt. Tunc vocauit illum domin⁹ suus z ait illi. Serue ne quā oīe debitū dimisi tibi quoniā rogasti me. Nonne ergo oportuit z te misereri conserui tui sicut z ego tui misertus sum? Et iratus domin⁹ eius tradidit eū tortoribus quoad vsq̄z redderet vniuersum debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq̄z fratri suo de cordibus vestris.

De illo qui eiciebat demonia z nō sequebat̄ christū. R. ix. L. ix.

Capitulum. lxxxvij.

Respondens. L. autē illi. R. Johannes dixit. Preceptor. L. magister. R. vidimus quendā in nomine tuo eiciēte demonia et phibuim⁹

eum quia nō sequit̄ te nobiscū. Et ait ad illos Jesus. Nolite prohibere. Nemo est qui faciat virtutē in nomine meo ⁊ possit cito male loqui de me. Qui. R. L. eni nō est aduersum vos ꝓ nob est Quisq̄s R. vobis potū dederit calicē aque frigide in nomine meo quia christi estis. Amē dico vobis nō perdet mercedē suam.

De aduentu christi

in fines iudee ⁊ q̄ discipuli nō timeāt eos qui occidūt corpus necvult christus diuidere hereditatem M. xviij. ⁊ supra. x. R. x L. xij. Capitulum. lxxxviij.

Et M. factū. L. est cū consumasset sermones istos Jesus inde exurgens ⁊ migrauit. M. a galilea ⁊ venit in fines iudee trans iordanē ⁊ secute sunt eum turbe multe. Et cōuenerunt R. iteruꝫ turbe ad eum ⁊ curauit. M. eos ibi et. L. sicut consueuerat iterū docebat eos. Multis autē turbis circunstātib⁹ ita vt se inuicē conculcarēt cepit dicere ad discipulos suos Attēdite a fermento pharisеorū quod est ypocrisis. Nihil autem opertū est quod nō reueletur neq̄ absconditum quod nō sciatur quoniā que in tenebris dixistis. in lumine dicētur ⁊ quod in aure locuti estis in cubilib⁹. predicabitur in tectis. Dico autē vobis amicis meis ne terreamini ab his qui occidūt corp⁹ et post hoc nō habent amplius quid faciant. Ostēdam autem vobis quē timeatis timete eum qui post̄q̄ occiderit habet potestatē mittere in gehennā. Jta vobis dico hunc timete. Nonne quinq̄ passeres veneūt asse. M. dipondio. L. et vnus in illis nō est in oblitione coꝝ deo non. M cadit. R. in terrā sine patris vestri voluntate. Oꝫ ⁊ capilli capitis vestri oēs numerati sunt. Nolite ergo timere m̄lt̄is passeribus meliores M. pluris. L. estis vos dico. J. autē. M. vobis quicūq̄ me confessus fuerit coram hominib⁹ ⁊ filius hominis confitebit̄ eum coram angelis dei. Qui autē negauerit me corā hominibus denegabit̄ coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbū in filiū hominis remittetur illi. Si autē in spiritū sanctū blasfemauerit nō remittetur ei. Cum autē inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates nolite soliciti esse qualit̄ aut quid respondeatis aut quid dicatis. spiritus enīz sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere. Ait autē illi quidā de turba. Magister dic fratri meo vt diuidat mecū hereditatē. Et dixit ei homo quis me constituit iudicē ⁊ diuisorem sup vos. Dixitq̄ ad illos. Videte ⁊ cauete ab omni auaricia quia nō in abundantia cuiusq̄ vita ei⁹ est ex his que possidet.

De diuite habente fructū abundantiā ⁊ ne discipuli soliciti sint. Luce. xij.

Capitulum. lxxxix.

Dixit autem similitudinē ad illos dicens hominis cuiusdā diuitis vberes fructus ager attulit ⁊ cogitabat intra se dicens q̄d faciam q̄ nō habeo quo cōgregem fructus meos. Et dixit hoc faciam destruam horrea mea ⁊ maiora faciam ⁊ illuc cōgregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea ⁊ dicaꝫ anime mee. Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos. requiesce comede bibe epulare. Dixit autem illi deus. stulte hac nocte repetent animā tuam a te. que autez parasti cuius erūt. Sic est qui sibi thesaurizat et nō est in deū diues. dixitq̄ ad discipulos suos. Ideo dico vobis Nolite soliciti esse anime vestre quid manducetis neq̄ corpori vestro quid vestiamini Anima enim plus est q̄ esca. ⁊ corp⁹ plus q̄ vestimētum. Considerate corvos quia nō seminat neq̄ metunt. q̄bus non est cellariū neq̄ horreū ⁊ deus pascit illos. quāto magis vos estis pluris illis. Quis autem vestrū cogitās potest ad staturam suam adijcere cubitū vnum. Si ergo neq̄ quod minimū est potestis quid de ceteris soliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt. non laborant. neq̄ nent. Dico autē vobis quia nec Salomon in oī gloria sua vestiebat sicut vnū ex istis. Si autē fenum quod hodie in agro est et cras in clibanū mittit deus sic vestit. quāto magis vos pusille fidei. Et vos nolite querere quid manducetis aut quid bibatis ⁊ nolite in sublime tolli. Hec enī om

Multa que hic ponunt posita sunt supra sentētialit vel ēt in verbis in sermone in monte.

nia gentes mūdi querūt. pater autē vester scit quoniā his indigetis. Veruntamen primū querite regnū dei ⁊ hec om̄ia adijcient̄ vobis. Nolite timere pusillus grex q̄ complacuit patri vestro vobis dare regnū Vendite que possidetis /et date elemosynam. Facite vobis sacculos/ qui nō veterascunt. thesaurū non deficientē in celis/ quo fur nō appropiat. neq̄ tinea corrumpit. Ubi eniz thesaurus vester est ibi ⁊ cor vestrū erit. Dicebat autē ad turbas. Cum videritis nubem orientē ab occasu statiz dicitis nimbus venit ⁊ ita fit. Et cum austrum flātez/dicitis quia estas erit ⁊ ita fit Ipocrite faciem celi et terre nostis probare. hoc autē tempus quomodo nō probatis? Quid autē et a vobisipsis non iudicatis quod iustū est? Cum autē vadis cuz aduersario ad principē in via da operam liberari ab illo ne forte trahat te apud iudicem. ⁊ iudex tradat te exactori ⁊ exactor mittat te in carcerem. Dico tibi quia non exies inde donec etiam nouissimū minutum reddas.

De galileis occisis et de ficulnea. Luce. xiij.

¶ Capitulum. xc.

Aderant autē quidā illo tēpore nūciantes illi de galileis quorū sanguinē Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondēs dixit illis Putatis q̄ hi galilei pre om̄ibus galileis peccatores fuerūt quia talia passi sunt? Non Dico vobis. sed nisi penitētiā egeritis similiter om̄es ꝑibitis. Sicut ⁊ illi. xviij. super quos cecidit turris in syloe et occidit eos. Putatis quia ⁊ ipsi debitores fuerunt p̄ter om̄es homies habitātes in hierusalem? Non. Dico vobis/sed si non penitētiam egeritis om̄es similiter ꝑibitis. Dicebat autē hanc similitudinē. Arborē fici habebat quidā plantatā in vinea sua? ⁊ venit querēs fructuz in illa ⁊ nō inuenit Dixit autem ad cultorē vinee. Ecce anni tres sunt ex quo veni querens fructū in ficulnea hac. ⁊ nō inuenio. Succide ergo illam/vt quid etiā terrā occupat? At ille respondēs dixit illi. Domine dimitte illā et hoc anno vsq̄ dum fodiā circa illam et mittam stercora. ⁊ siquidem fecerit fructū bene. Sin autē in futurū succides eam.

De muliere incurvata. L. xiij.

Capitulū. xci.

Erat autē in synagoga eorum docens sabbatis Et ecce mulier que habebat spiritū infirmitatis annis decem ⁊ octo ⁊ erat inclinata nec om̄ino poterat sursum respicere. Quā cum videret Jesus vocauit ad se ⁊ ait illi Mulier dimissa es ab infirmitate tua. ⁊ imposuit illi manus ⁊ cōfestim erecta est ⁊ glorificabat deum. Respōdens autē archisynagogus indignās/ quia sabbato curasset Jesus/dicebat turbe sex dies sunt in quibus oportet opari. in his ergo venite ⁊ curamini ⁊ nō in die sabbati. Respondit autē ad illum domin⁹ ⁊ dixit Ipocrite vnusquisq̄ vestrū sabbato nō soluit bouē suū aut asinum a p̄sepio ⁊ ducit adaquare? Hanc autem filiā abrae quā alligauit sathanas ecce decez ⁊ octo annis nō oportuit solui a vinculo isto in die sabbati? Et cū hec diceret. erubescebāt om̄es aduersarij eius. et om̄is populus gaudebat in vniuers̄ que gloriose fiebant ab eo.

De interrogatōne iudeorū an liceat vxorē dimittere. M. xix R. x. L. xvi.

¶ Capitulum. xcij

Et. M. accesserūt pharisei tentantes eum atq̄ dicentes Si licz hoī dimittere vxorē quacunq̄ ex causa? At. R. ille respondēs ait. Quid vobis precepit Moyses? Qui dixerūt Moyses ꝑmisit libellū repudij scribere ⁊ dimittere Qui. M. respōdens ait illis. Nō legistis quia qui fecit hominē ab initio creature. R. masculū. M. R. ⁊ feminā fecit eos deus. Et dixit propter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue ⁊ erūt duo in carne vna. Itaq̄ iam nō sunt duo sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit homo nō seꝑet. Dicūt. R. illi. Quid. M. ergo moyses mādauit dari libellū repudij ⁊ dimittere? Ait ill'. Quoniā. M. R. moyses ad duriciā cordis vestri ꝑmisit vobis dimittere vxores vestras. ⁊ scripsit vobis preceptū istud. Ab initio. M. autē nō fuit sic. Et. R. in domo iterū discipuli eius interrogauerūt eū. Et ait illis. Dico. M. autē vobis quia. M. R. quicūq̄ dimiserit vxorē suam nisi ob fornicatōem. ⁊ aliā

duxerit mechatur. et. R. adulteriū cōmit/
tit super eā. et. R. qui L. dimissam a. L. vi
ro duxerit mechat. Et si uxor dimiserit vi
rū suum ꝛ alij nupserit mechat. Dicūt D.
ei discipuli eius. Si ita est causa homis
cum uxore non expedit nubere. Qui dixit
Non oēs capiunt verbū istud sed quib⁹
datū est. Sunt enī eunuchi qui de matr̄
utero sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui
facti sunt ab hominib⁹. Et facti sunt eu/
nuchi qui seipos castrauerūt vel eunuchi
sauerūt propter regnū celorū. Qui potest
capere capiat.

De paruulis obla/

tis. M. xix. R. r. Luc. xviij. La. xciij.

Tunc M. oblati. R. sunt ei puuli
t infantes. L. vt. L. tāgeret. R. eos
ꝛ manus. M. imponeret ꝛ orare
Quod L. cum viderent discipuli increpa
bant L. M. illos ꝛ cōminabātur. R. offe
rētib⁹. Quos cū vidisset indigne tulit Je
sus. L. autē cōuocans illos dixit M. eis
R. Sinite. M. R. L. puulos venire ad
me/et nolite prohibere eos taliū est enī re
gnum celorū Et dixit R. Amen. R. dico
L. vobis quicūq; nō acceperit regnū vt
puer nō intrabit in illud. Et complexās
illos et imponēs manus sup eos benedi/
cebat illos. Et. M. cū imposuit eis ma
nus abūt inde.

De filio prodigo

L. xv. Capitulum. xciiij.

Erant autē appropinq̄ntes ei pu
blicani et peccatores vt audirent
illum. Et murmurabant scribe et
pharisei dicētes/ quia hic peccatores reci
pit et manducat cum illis. Et ait ad illos
pabolam istam dicēs. Quis ex vobis ho
mo qui hz centū oues etsi perdiderit vnā
ex illis. Nonne dimittit nonagintanouē
in deserto ꝛ vadit ad illā que perierat donec
inueniat illaz? Et cū inuenerit illā impo/
nit in humeros suos gaudēs ꝛ veniēs do
mū conuocat amicos et vicinos dicēs il/
lis Congratulami mihi. quia inueni ouē
meam que perierat. Dico vobis q̄ ita erit
gaudiū in celo sup vno peccatore penitē/
tiam agente q̄s sup nonagintanouē iustis
qui nō indigent penitentia. Aut que mu
lier habens dragmas decē etsi perdiderit
dragmā vnam. Nonne accendit lucernā.
et euertit domū ꝛ querit diligenter donec
inueniat? Et cū inuenerit conuocat ami/
cos ꝛ vicinos dicens. Congratulami mi/
hi/quia inueni dragmā quam pdideram
Ita dico vobis gaudiū erit āgelis dei su/
per vno peccatore penitētiam agente. Ait
autē. Homo quidā habuit duos filios. ꝛ
dixit adolescentior ex illis patri. Pater da
mihi portōnē substantie que me cōtingit
Et diuisit illis substātiam Et nō post mꝭ
tos dies cōgregatis oīb⁹ adolescenti/
or filius pegre profectus est in regionem
longinquā et ibi dissipauit substantiā su
am viuendo luxuriose. Et postq̄ oīa cō
sumpsisset facta est fames valida in regiōe
illa ꝛ ipe cepit egere/ ꝛ abūt ꝛ adhesit vni ci
uium regiōis illius ꝛ misit illum in villā
suam vt pasceret porcos. Et cupiebat vē/
trem suū implere de siliquis/ quas porci
manducabant ꝛ nemo illi dabat. In se au
tez reuersus dixit Quāti mercenarij in do
mo patris mei abūdant panibus. et ego
hic fame pereo. Surgam ꝛ ibo ad patrē
meū ꝛ dicam illi. Pater peccaui in celū et
corā te. ꝛ iam nō sum dignus vocari filius
tuus. fac me sicut vnū de mercenarijs tuis
Et surgens venit ad patrē suum. Cuz au
tem adhuc longe esset. vidit illū pater su/
us ꝛ misericordia motus est. Et occurrēs
cecidit sup collum eius ꝛ osculatus est eū.
Dixitq̄ ei filius. Pater peccaui in celum
et corā te/iam nō sum dignus vocari fili⁹
tuus. Dixit autē pater ad seruos suos Ci
to pferte stolam primā ꝛ induite illū ꝛ da/
te annulū in manu ei⁹ ꝛ calciamēta in pe/
des ei⁹ ꝛ adducite vitulū saginatū ꝛ occidi
te ꝛ manducem⁹ ꝛ epulemur qz hic fili⁹ me
us mortu⁹ erat ꝛ reuixit pierat ꝛ inuētus ē
Et ceperūt epulari. Erat autē fili⁹ eius se
nior in agro. Et cum veniret ꝛ appropin/
quaret domui/ audiuit symphoniā ꝛ cho
rum. ꝛ vocauit vnū de seruis. ꝛ interroga/
uit que hec essent Ipse q̄ dixit illi Frater tu
us venit ꝛ occidit pater tu⁹ vitulū sagina/
tum qz saluū illū recepit. Indignatus est
autē ꝛ nolebat introire. Pater ergo illius
egressus cepit rogare illū At ille rndēs pa
tri suo dixit. Ecce tot ānis seruio tibi ꝛ nū
q̄ mādatū tuū pteriui ꝛ nūq̄ dedisti mihi
edū vt cū amicis meis epularer. Iz p⁹ q̄ hic
fili⁹ tu⁹ q̄ deuorauit substaz suā cū meretrici

bus venit. occidisti illi vitulũ saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper mecũ es et omnia mea tua sunt epulari autẽ & gaudere oportebat quia frater tuus hic mortuꝰ erat & revixit. perierat & inuentus est.

De adolescẽte querente quid faciẽdo vitã possideret. M. xix R. x. L. xviij.

Capitulum. xcv.

Egressꝰ M. inde Jesus et. R. cum ingressus esset in via. Et ecce. M. vnus princeps. L. ꝑcurrens. R. et accedens. M. genu. R. flexo ante eum interrogabat. L. etrogabat. R. illum dicens Magister. M. bone. R. quid. L. boni. M. faciendo. L. vitam eternã possidebo. Dixit ei Jesus. Quid M. me interrogas de bono? Unus est bonꝰ deus. Nemo R. L. bonus nisi solus deus. Si. M. autem vis ad vitam ingredi serua mandata. Precepta R. L. nosti. Dixit M. illi. Que Jesus autẽ dixit illi. Non M. homicidiũ R. L. facies. Non adulteraberis. Non facies furtum. Non falsum testimoniũ dices. Ne. R. fraudẽ feceris. Honora. M. R. L. patrẽ tuum & matrẽ tuam. Diliges M. proximũ tuum sicut teipm. Dixit illi adolescens. Hec. M. omnia. R. custodiui. L. a iuuentute mea. Quid. M. adhuc mihi deest Jesus. R. autẽ intuitus est eũ dilexit eum. Quo. L. audito Jesus ait. Adhuc vnũ tibi deest. Si vis. M. perfectus esse vade et. M. vende. R. L. omnia que habes & da paupibus & habebis thesaurũ in celo & veni et sequere me. Cũ M. autẽ audisset adolescens verbũ. contristatus in verbo abijt M. R. tristis. M. & merens R. Erat. M. R. enĩ habens multas possessiones. et diues. L. valde. Videns autẽ Jesus tristẽ factũ ait discipulis. M. suis. R. Quam. R. L. difficile qui pecuniam habẽt in regnũ dei intrabũt. Amen M. dico vobis quia diues difficile intrabit in regnũ celorũ. Discipuli. R. autẽ obstupescebãt in verbis eius. At Jesus rursus respondẽs ait illis. Filioli q̃s difficile est cõfidẽtes in pecunijs in regnũ dei introire. Et iterũ. M. Dico vobis facilius M. R. L. est camelũ per foramẽ acus trãsire q̃s diuitẽ intrare in regnũ celorũ. in regnum. R. L. dei. Auditis. M. autẽ bis discipuli mirabant valde. Quidã. R. qui L. hoc audiebant magis admirabant dicentes. M. R. L. ad seipsos. R. et. L. ꝙs M. potest saluus fieri? Et intuẽs. R. M illos Jesus ait illis. Apud. M. homines hoc impossibile est/ sed apud deũ omnia possibilia sunt. que. L. impossibilia sunt apud hoies. possibilia sunt apud deum.

De interrogatõne Petri Ecce nos reliq̃mus omnia quid ergo erit nobis M. xix. R. x. L. xviij.

Capitulum. xcvi.

Tunc. M. respondẽs Petrus cepit. R. ei dicere. Ecce. M. nos. R reliq̃mus. M. omnia & secuti sumus te. quid. M. ergo erit nobis. Respõdens. R. Jesus ait eis. L. Amen. M. dico vobis q̃vos qui secuti estis me in regeneratiõe cum sederit filius homis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribꝰ israel. Et omis qui reliquerit domũ. R. L. vl fratres aut sorores aut patrẽ aut matrem aut vxorẽ aut filios aut. M. agros. R. L propter. M. nomen meũ. propter. R. me et propter euangeliũ et. L. propter regnũ dei. centuplũ. M. accipiet multo. L. plura nunc. R. in hoc. L. tempe domos fratres & sorores & se et matrẽ et filios & agros cum psecutõnibus et. R. in seculo futuro vitam eternã possidebit. M. Multi. R. M. autem primi erũt nouissimi & nouissimi primi.

De operarijs in vineam missis. M.

Capitulum. xcvij

Simile est regnum celorũ homini patrifamilias qui exijt primo mane conducere operarios in vineaz suam. Conuentiõe autẽ facta cum operarijs ex denario diurno misit eos in vineaz suam. Et egressus circa horaz tertiã vidit alios stantes in foro ociosos & dixit illis. Jte & vos in vineam meã et quod iustum fuerit dabo vobis/ illi autẽ abierunt. Jte rum autẽ exijt circa horam sextã & nonaz & fecit similiter. Circa vndecimã vero exijt et inuenit alios stantes & dicit illis Quid hic statis tota die ociosi? Dicunt ei q̃ nemo nos conduxit Dicit illis Jte et vos in vineã meam. Cum sero factum esset dicit

dominus vinee pcuratori suo. Voca operarios ⁊ redde illis mercedē incipiēs a nouissimis vsq; ad primos. Cū venissent ergo qui circa vndecimā horam venerāt acceperūt singulos denarios Veniētes aūt et primi arbitrati sunt q; plus essent accepturi. Acceperunt autē ⁊ ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabāt aduersus patrēfamilias dicētes. Hi nouissimi vna hora fecerūt ⁊ pares illos nobis fecisti qui portauim⁹ pōdus diei ⁊ estus. At illi respondens vni eorū dixit. Amice non facio tibi iniuriā. Nonne ex denario conuenisti mecū. tolle quod tuū est et vade. Volo aūt et huic nouissimo dare sicut et tibi Aut nō licz mihi facere quod volo. An oculus tuus nequā est q; ego bonus sum. Sic erūt nouissimi primi ⁊ pmi nouissimi. Multi sunt enī vocati pauci vero electi.

De interrogatōne

facta christo si pauci fiant salui et q; herodes querebat eū occidere. L. xiij.

¶ Capitulum. xcviij.

Ibat per ciuitates ⁊ castella docens ⁊ iter faciens in hierusalem. Ait autē illi quidam. Domine si pauci sunt q; saluantur. Iterū autez dixit ad illos. Cōtendite intrare per angustaz portā quia multi dico vobis querēt intrare ⁊ non poterūt. Cum autē intrauerit paterfamilias ⁊ clauserit ostiū incipietis foris stare et pulsare ostiū dicētes. Domine aperi nobis. ⁊ respōdens dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Tūc incipietis dicere māducauimus cora te ⁊ bibimus ⁊ in plateis nostris docuisti ⁊ dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedite a me oēs operarij iniq̄tatis. ibi erit fletus et stridor dentium. Cū videritis abraā ⁊ ysaac ⁊ iacob et oēs pphetas in regno dei. vos aūt expelli foras. Et venient ab oriente ⁊ occidente ⁊ aquilone ⁊ austro ⁊ accūbent in regno dei. Et ecce sunt nouissimi qui erāt pmi. et sunt primi q; erant nouissimi. In ipsa autē die accesserunt quidā phariseorū dicentes illi. Exi ⁊ vade hinc herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite ⁊ dicite vulpi illi. Ecce ejcio demonia ⁊ sanitates perficio hodie ⁊ cras ⁊ tertia die cōsumor. Verūtamē oportet me hodie ⁊ cras ⁊ sequēti die ambulare quia nō capit pphetam pire extra hierusalem.

De idropico sanato et de exhortatōne christi ad humilitatem. L. xiij.

¶ Capitulum. xcix.

Et factū est cum intraret in domū cuiusdā principis phariseorū sabbato manducare panem. ⁊ ipi observabāt eū Et ecce hō quidaz ydropicus erat ante illum. Et respōdens Jesus dixit ad legisperitos ⁊ phariseos dicens. Si licet sabbato curare. At illi tacuerunt. Ipe vero apprehensum sanauit eum ac dimisit. Et respōdens ad illos dixit. Cui⁹ vestrum asinus aut bos in puteū cadet ⁊ nō cōtinuo extrahet illuz die sabbati. Et nō poterant ad hoc respondere illi. Dicebat autē et ad inuitatos parabolā intendens quomodo pmos accubit⁹ eligerēt dicens ad illos. Cum inuitat⁹ fueris ad nuptias non discumbas in pmo loco ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo. et veniēs qui te et illū vocauit dicat tibi. Da huic locum ⁊ tūc incipias cum rubore nouissimū locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade et recumbe in nouissimo loco vt cum venit qui te inuitauit dicat tibi Amice ascende superius. tūc erit tibi gloria coram simul discumbētibus. quia oīs q; se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur.

De vocandis pauperibus ad conuiuiū et parabola de cena magna. Lu. xiij.

¶ Capitulū. c.

Dicebat autē et ei qui se inuitauerat. Cum facis prandiū aut cenā noli vocare amicos tuos neq; fratres tuos. neq; cognatos neq; vicinos diuites ne forte et ipsi te reinuitent et fiat tibi retributio. Sed cū facis conuiuiū voca paupes debiles claudos cecos et beat⁹ eris quia nō habent retribuere tibi. retribuetur enī tibi in resurrectōne iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi. Beatus qui manducat panē in reg̃ dei At ipe dixit Hō quidā fecit cenā magnā ⁊ vocauit multos Et misit

Si fuerit hec eadē parabola cuz illa q̄ ponit infra Mathei viceſio ſcdo capitulo gregorius relinquit ſub dubio dices q;

seruũ suum hora cene di/ cere inuitatis vt venirent quia iã parata sunt oĩa Et ceperũt simul omnes se excusare. Primus dixit illi. Villam emi & necesse habeo exire & videre illã/ rogo te habe me excusatũ Et alter dixit. Juga boũ emi quinq; et eo probare illa. rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorẽ duxi et ideo nõ possum veni re. Et reuersus seruꝰ nũciauit hec domio suo. Tunc iratus paterfamilias dixit ser/ uo suo. Exi cito in plateas & vicos ciuita tis et paupes & debiles cecos & claudos in troduc huc. Et ait seruus. Dñe factuz est vt imperasti. & adhuc locus est. Et ait do/ minꝰ seruo. Exi in vias et sepes & cõpelle intrare vt impleat domus mea. Dico au/ tem vobis q; nemo virorũ illorũ qui voca ti sunt gustabit cenam meã.

mauult alie no itellectui vel sensui ce dere q̃z con tentõi de seruire . et dat modum cõcordãdi si dicatur ea/ dem vide.

De odiendis parẽ/ tibus propter christũ. L. xiiij.

Capitulum. ci.

Erant autẽ turbe multe cũ eo & cõ uersus dixit ad illos. Si quis ve/ nit ad me et nõ odit patrẽ suum & matrẽ et vxorẽ & filios & fratres et sorores adhuc autẽ & animã suã non potest meus esse discipulus. Et qui nõ baiulat crucez suam & venit post me/ nõ potest meus esse discipulus. Quis enĩ ex vobis volẽs tur/ rim edificare. Nonne prius sedens cõputat sumptus qui necessarij sunt si habeat ad perficiẽdũ/ ne postea q̃z posuerint fun/ damentũ/ & non potuit perficere oĩes qui vident incipiãt illudere ei dicentes/ quia hic homo cepit edificare & nõ potuit con/ summare. Aut quis rex iturus cõmittere bellum aduersus aliũ regem. Nõne sedẽs prius cogitat si possit cum decẽ milibus occurrere ei qui cũ viginti milibus venit ad se. Alioquin adhuc illo longe agẽte le gatõnem mittẽs rogat ea que pacis sunt. Sic ergo oĩs ex vobis qui nõ renunci at oĩbus que possidet nõ potest meus esse discipulus. Bonũ est sal. Si autẽ sal euanuerit in quo condiet̃. neq; in terram neq; in sterquiliniũ vtile est sed foras mit tetur. Qui habet aures audiendi audiat.

De villico iniqui/ tatis. L. xvi.

Capitulum. cij.

Dicebat autẽ & ad discipulos suos Homo quidã erat diues qui ha/ bebat villicũ & hic diffamatus est apud illũ quasi dissipasset bona ipsius. & vocauit illum & ait illi. quid hoc audio de te. Redde ratõnem villicatõnis tue. Jam enĩ non poteris vltra villicare. Ait autez villicus intra se. q̃d faciã quia dominꝰ me us aufert a me villicatõem. Fodere nõ va/ leo mendicare erubesco. Scio quid faci/ am. vt cũ amotus fuero a villicatõne reci/ piant me in domos suas. Cõuocatis au tem singulis debitoribꝰ domini sui dice/ bat primo. quantũ debes domino meo. At ille dixit. centũ cados olei. Dixitq; il/ li. Accipe cautõnem tuã et sede cito scribe quinq̃ginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantũ debes. Qui ait. Centũ choros tri/ tici. Ait illi. Accipe literas tuas/ et scribe octoginta. Et laudauit dominꝰ villicum iniquitatis/ quia prudẽter fecisset. quia fi lij huius seculi prudẽtiores filijs lucis in generatõne sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mãmona iniqui/ tatis. vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in mi nimo & in maiori fidelis est. & qui in mo/ dico iniquꝰ est /et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mãmona fideles non fuistis quod vestrũ est quis credet vobis. Etsi in alieno fideles nõ fuistis quod ve/ struz est. quis dabit vobis. Nemo seruus potest duobus dominis fuire/ aut enim vnũ odiet & alterũ diliget. aut vni adhere bit & alterum cõtemnet. Nõ potestis deo seruire & mãmone. Audiebãt autem om/ nia hec pharisei qui erant auari et deride bãt illum. Et ait illis. Vos estis qui iusti ficatis vos coram hominib⁹. Deus autem nouit corda vestra. quia quod hominib⁹ altũ est abominatõ est apud deum. Lex & prophete vsq; ad Johannẽ. Ex eo regnũ dei euangelisaf et oĩs in illud vim facit Facilius est enĩ celum & terrã preterire q̃z de lege vnũ apicem cadere. Omnis qui dimittit vxorem suam & ducit alteraz me/ chatur/ et qui dimissam a viro ducit me/ chatur.

Sequitur. ciij. capitulũ.

De diuite epulone. L. xvi Capitulum. ciij

Homo q̄dā erat diues ⁊ induebat purpura ⁊ bisso et epulabatur q̄ti die splēdide. Et erat q̄dā mendicus nomine lazarus q̄ iacebat ad ianuā eius vlceribus plenus cupiens saturari de micis que cadebāt de mensa diuitis ⁊ nemo illi dabat. sed ⁊ canes veniebāt ⁊ lingebāt vlcera eius. Factū est autē vt moreret mēdicus ⁊ portaret ab angelis in sinū Abrae Mortuus est autē ⁊ diues ⁊ sepultus est in inferno Eleuās autē oculos cū esset in tormētis vidit abraam a longe. ⁊ lazarū in sinu eius Et ipse clamans dixit Pater abraam miserere mei. ⁊ mitte lazarū vt intīgat extremū digiti sui in aquā vt refrigerz linguam meā qr crucior in hac flāma. Et dixit illi abraam. Fili recordare qr recepisti bona in vita tua. et Lazarus similr mala. Nunc autē hic consolat. tu vero cruciarz. Et in his omībus inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatū est vt hi qui volūt hinc trāsire ad vos nō possint neq; inde huc trāsmeare. Et ait rogo te ergo pater vt mittas eum in domū patris mei. habeo enī q̄nq; fratres vt testet illis ne ⁊ ipsi veniāt in locum hūc tormentorū. Et ait illi Abraam. Habent Moysen ⁊ ꝓphetas. audiāt illos At ille dixit. Non pat abraā sed siquis ex mortuis ierit ad eos. penitentiā agēt Ait autē illi. Si moisen ⁊ ꝓphetas nō audiūt neq; siq̄s ex mortuis resurrexerit credent.

De petitione discipulorū vt augeat eis fides. L. xvij. Capitulum. ciiij.

Et dixerūt apl̄i domino. Adauge nobis fidē. Dixit autē dominus. Si haberetis fidē sicut granū sinapis. dicetis huic arbori moro. eradicare ⁊ explātare in mare. ⁊ obediret vobis. Quis autē vestrū habens seruū arantē aut oues pascentē qui regresso de agro dicit illi statim transi recūbe. et dicat ei Para q̄ cenem et precinge te. ⁊ ministra mihi donec manducem ⁊ bibā ⁊ post tu manducabis ⁊ bibes? Nunq̄d gratiā habet seruo illi/ quia fecit que sibi impauerat? Non puto. Sic ⁊ vos cū feceritis omīa que precepta sunt vobis. dicite serui inutiles sum⁹ quod debuimus facere fecimus.

De enceniis quando voluerunt Jesum lapidare iudei. J. x. Capitulum. cv.

Facta sunt autē encenia in hierosolimis ⁊ hyems erat. Et ambulabat Jesus in templo in porticu salomonis. Circundederūt ergo eum iudei. ⁊ dixerunt ei. Quousq; animā nostrā tollis? Si tu es christus dic nobis palam? Respondit eis Jesus Loquor vobis ⁊ nō creditis. Opera que ego facio in nomīe patris mei hec testimoniū perhibent de me. sed vos non creditis/ quia nō estis ex ouibus meis. Oues mee vocem meā audiūt et ego agnosco eas ⁊ sequūtur me ⁊ ego vitam eternā do eis ⁊ nō peribūt in eternū/ et nō rapiet eas quisq̄ de manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omībus est et nemo potest eas rape de manu patrz mei. Ego et pater vnū sumus. Sustulerūt ergo lapides iudei vt lapidarēt eum. Respōdit eis Jesus Multa bona opa oñdi vobis ex patre meo. propter quod horū opus me lapidatis? Respōderūt ei iudei propter bonū opus nō lapidamus te sed de blasphemia/ ⁊ quia tu homo cum sis. facis teip̄m deum. Respondit eis Jesus. Nonne scriptū est in lege vestra. Ego dixi dij estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est? ⁊ nō potest solui scriptura quē pat sanctificauit ⁊ misit in mūdum vos dicitis quia blasphemat. qr dixi filius dei sum. Si nō facio opa patris mei nolite credere mihi. Si autē facio et si mihi nō vultis credere. opibus credite. vt cognoscatis ⁊ credatis/ quia in me est pater ⁊ ego in patre. Querebāt ergo eum app̄hendere ⁊ exiuit de manibus eorum Et abijt iterum trās iordanē in eum locū vbi erat Johānes primū ⁊ mansit illic. Et mlti venerūt ad eum ⁊ dicebant/ quia Johānes quidem signū fecit nullum Omīa autem quecunq; dixit Johānes de hoc. vera erant et multi credide/runt in eum.

Incipiunt preambula passionis domini de suscitatōne Lazari. Johan. xi. Capitulum. cvi.

Potuissz hic fieri vna ptitio principalis quoniaz inchoat occasio proxima dñice passionis.

Erat autē quidā languēs lazarus
a bethaīa de castello marie ⁊ mar-
the sororū eius. Maria autē erat
que vnxit dñm vnguento ⁊ extersit pedes
eius capillis suis cui⁹ frater lazarus infir
mabat. Miserūt ergo sorores eius ad eū
dicentes. Dñe ecce quē amas infirmatur
Audiēs autē Jesus dixit eis. Infirmitas
hec nō est ad mortē ſz pro glīa domini vt
glorificet filius dei p eam. Diligebat aūt
martham ⁊ sororē eius Mariā ⁊ lazarū. Ut
ergo audiuit quia infirmabat tūc quidez
mansit in eodē loco duobus dieb⁹. dein-
de post hec dicit discipulis suis. Eam⁹ in
iudeā iterum. Dicunt ei discipuli Rabbi
nūc querebāt te iudei lapidare ⁊ iterū vа-
dis illuc. Rndit Jesus. Nonne. xij. hore
sunt diei. Si qs ambulauerit in die non
offendit q⁊ lucē huius mūdi videt. Si au
tem ambulauerit in nocte. offendit q⁊ lux
nō est in eo. Hec ait Et post hoc dicit eis
Lazarus amicus noster dormit sed vado
vt a somno excitē illū. Dixerūt ergo di-
scipuli eius. Dñe si dormit salu⁹ erit. Di-
xerat autē Jesus de morte eius Illi autem
putauerūt q⁊ de dormitōne somni dicer
Tūc ergo dixit Jesus manifeste. lazarus
mortu⁹ est/sed gaudeo propter vos vt cre
datis quia nō eram ibi sed eam⁹ ad eum.
Dixit ergo thomas qui dicit didimus ad
condiscipulos. Eam⁹ et nos ⁊ moriamur
cum eo Venit igit Jesus ⁊ inuenit eū qtu
or dies in monumēto iam habentē. Erat
autē bethania iuxta hierosolimā qsi sta-
dijs. xv. Multi autē ex iudeis venerāt ad
martham ⁊ Mariā vt consolarent eas de fra
tre suo Martha autē vt audiuit quia Je-
sus venit. occurrit ei Maria autē domi se-
debat. Dixit autē Martha ad Jesum Do
mine si fuisses hic. frater me⁹ nō fuisſz mor
tuus. sed ⁊ nūc scio. q⁊ quecūqz poposcer
a deo dabit tibi deus. Dicit illi Jesus. Re
surget frater tu⁹. Dicit ei Martha. Scio
quia resurget in resurrectōe in nouissimo
die. Dicit ei Jesus. Ego sum resurrectō ⁊
vita. qui credit in me etiāsi mortu⁹ fuerit
viuet Et oīs qui viuit ⁊ credit in me. nō
morietur in eternū. Credis hoc Ait illi.
Utiqz domine Ego credidi q⁊ tu es chri
stus filius dei viui qui in hūc mundū veni-
sti. Et cū hec dixisset. abiit ⁊ vocauit Ma
riam sororē suā silentio dicens Magister
adest. ⁊ vocat te. Illa autē vt audiuit. sur-
rexit cito ⁊ venit ad eum. Nondū enī vene
rat Jesus in castellū. sed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei Martha. Judei igi
tur qui erāt cum ea in domo ⁊ cōsolabātur
eam cū vidissent Mariā quia cito surrexit
⁊ exijt. secuti sunt eā dicentes q⁊ vadit ad
monumentū vt ploret ibi Maria ergo cū
venisset vbi erat Jesus. Videns eum ceci-
dit ad pedes eius ⁊ dixit ei. Dñe si fuisses
hic frater me⁹ nō fuisset mortu⁹ Jesus au
tem vt vidit eam plorantē ⁊ iudeos qui ve
nerāt cum ea plorātes. fremuit spū et tur-
bauit semetipm ⁊ dicit vbi posuistis eum.
Dicūt ei. Dñe veni et vide ⁊ lachrymatus
est Jesus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quo-
modo amabat eū. Quidā autē ex ipſ dixe
runt. Non poterat hic qui oculos ceci nati
aperuit facere vt et hic nō moreret Jesus
ergo rursum fremēs in semetipso venit ad
monumentū. Erat autē spelūca ⁊ lapis su
prapositus erat ei. Ait Jesus. Tollite lapi
dem. Dicit ei Martha sororeius q fuerat
mortu⁹ Dñe iam fetet. quatriduan⁹ enim
est. Dicit ei Jesus. Nonne dixi tibi si cre
dideris videbis gloriā dei. Tulerūt ergo
lapidē Jesus autē elevatis sursum oculis
dixit Patratias tibi ago pater quoniā audi
sti me. ego aūt sciebā quia semp me audis
sed propter populū qui circunstat dixi vt
credāt quia tu me misisti. Hec cū dixisset
voce magna clamabat Lazare veni foras
⁊ statim pdijt qui fuerat mortu⁹ ligat⁹ ma
nus ⁊ pedes institis Et facies illius suda
rio erat ligata. Dicit ei Jesus. soluite eū ⁊
sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui ve
nerant ad mariā ⁊ viderāt que fecit credi
derūt in eū Quidā autē ex ipsis abierunt
ad phariseos ⁊ dixerūt eis que fecit Iesus.

De conspiratōe fa-
cta cōtra Jesum ⁊ eius egressu in effrem.

Joh. xi. Capitulum. vij.

Collegerūt ergo pōtifices ⁊ phari
sei conciliū. ⁊ dicebāt. Quid faci-
m⁹ quia hic homo multa signa facit. si di-
mittim⁹ eum. sic oīes credent in eū. ⁊ ve-
nient Romani ⁊ tollent nostrū locū ⁊ gen-
tē. Unus autē ex ipsis cayphas noīe cuz
esset pōtifex anni illius dixit eis. Vos ne
scitis quicqz nec cogitatis q⁊ expedit vo-
bis vt vnus moriat homo pro pplo. ⁊ nō
tota gens peat. Hoc autē a semetipso nō
dixit. sed cū esset pōtifex anni illi⁹ pphauit

quia Jesus moritur⁹ erat pro gente ⁊ non tm̄ pro gente sed vt filios dei qui erāt dispersi cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt interficerēt eum Jesus autem iā non in palā ambulabat apud iudeos sed abijt in regionē iuxta desertū in ciuitatē que dicit̄ Effrem ⁊ ibi morabat̄ cū discipulis suis. Et abierūt multi ierosolimā de regiōe ante pascha vt sanctificarēt seip̄os. Querebāt ergo Jesum ⁊ colloquebant̄ adinuicē in templo stātes Quid putatis quia nō venit ad diē festū? Dederāt autē pontifices ⁊ pharisei mandatū vt si quis cognouerit vbi sit indicet vt apprehendant eum.

De ascensu Jesu in hierusalē. M.xx. R.x. L.xviij.

Capitulum.cviij

Erant. R. autē in via ascendētes in hierosolimā. et p̄cedebat illos Jesus. ⁊ stupebāt/et sequētes timebāt Et. M ascendēs M. iesus hierosolimā assumpsit iterꝫ R. duodeci. M. R. discipulos. L. suos secreto cepit R. eis dicere que essent ei ventura Et. M. ait. R. illis. L. Ecce nos ascendim⁹ hierosolimā ⁊ cōsummabūtur omnia que scripta sunt p ꝓphas de filio homis. Tradet̄. M. R. enī principib⁹ sacerdotū ⁊ scribis ⁊ senioribꝫ. R. ⁊ condemnabūt. M. R. eum morte ⁊ tradēt. M. R. illū gentib⁹ ad illudendū ⁊ flagellandū et crucifigendū. ⁊. L. conspuet̄ R. Et postq̄ flagellauerint occidēt eū. ⁊. M. tertia. R. L. die resurget. Et ipsi nihil horū intellexerūt. ⁊ erat verbū istud abscōditū ab eis: ⁊ nō intelligebant que dicebātur.

Quāuis sub vno cōtextu ponant̄ seq̄ntia q̄i fuerit vnicus ascēsus christi in hierusalē tm̄ ꝓbabilius ē fuisse diuersos cursus ⁊ recursus xp̄i in quibus facta sequūtur vt magister Nyco. de ly. notat.

De.x. leprosis sanatis in via. L.xvij. Capitulum. cix.

Et factū est dū iret in hierusalē trāsibat p mediā samariā ⁊ galileam. ⁊ cū ingrederet̄ quoddā castellum occurrerūt ei decē viri leprosi. qui steterūt alonge ⁊ leuauerūt vocē dicentes. Jesu p̄ceptor miserere nostri. Quos vt vidit dixit. Jte ostendite vos sacerdotib⁹. Et factum est dū irent mūdati sunt. Vn⁹ autē ex illis vt vidit quia mūdat⁹ est regressus est cū magna voce magnificās deū. ⁊ cecidit in faciē ante pedes ei⁹ gratias agēs. et hic erat samaritan⁹ Respondēs autē Jesus dixit. Nonne decē mūdati sunt. ⁊ nouem vbi sunt? Non est inuētus qui rediret ⁊ daret gloriā deo nisi hic alienigena. ⁊ ait illi. Surge. vade quia fides tua saluū te fecit.

De non receptiōe christi p samaritanos. Luce.ix. Ca.cx.

Factū est autē dum cōplerent̄ dies assumptōis eius ⁊ ipse faciē suaꝫ firmauit vt iret in hierusalē ⁊ misit nūcios ante conspectū suū. Et euntes intrauer̄t in ciuitates samaritanoꝝ vt pararēt illi: ⁊ nō receperūt eum qꝛ facies ei⁹ erat eūtis in hierusalē Cuꝫ autē vidissent discipuli eius Jacob⁹ ⁊ iohannes dixerūt Dn̄e si vis dicim⁹ vt ignis descendat de celo ⁊ cōsumat eos sicut ⁊ helias fecit. Et cōuersus increpauit eos dicēs. Nescitis cuius spūs estis. filius homis nō venit aīas pdere sed saluare ⁊ abierūt in aliđ castellū

De petitione filiorum zebedei. M.xx. R.x. Capitu.cxi.

Tunc M. accessit ad eū mater filiorū zebedei cū filijs adorās ⁊ petens aliq̄d ab eo. q̄ dixit ei. Quid vis. Et R. accedūt ad eū filij zebedei Jaco. ⁊ Johan. dicentes Magister volum⁹ vt quodcūq̄ petierim⁹ facias nobis. At ille dixit eis q̄d vultis vt faciā vobis. ⁊ dixerūt da nobis vt vn⁹ ad dexterā ⁊ alius ad sinistrā tuam sedeam⁹ in gloria tua. Ait. M. illi mater. Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexterā tuam ⁊ vn⁹ ad sinistram tuā in regno tuo. Respondēs. M. R. autē Jesus dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis. M. R. bibere calicē quem ego bibo. R. bibiturus. M. sum? aut baptismo. R. quo ego baptisor baptisari. At M illi. R. dixerūt ei Possum⁹ Ait illis Jesus R. M. calicē quidē meū bibetis et. R. baptismo quo baptisor baptisabimi. sedere M. R. autē ad dexterā vel sinistrā meam

Potuit vtrūq̄ fieri q̄ et mater peteret ⁊ filij. vt dicūtur petiisse qꝛ matrē mouerāt ad petenduꝫ iō dominus respondit eis.

non est meũ dare vobis sed quib⁹ paratuz est a patre. M. meo. Et audiẽtes. M. R. decem indignati sunt de duob⁹ fratrib⁹ iacobo R. ⁊ Johãne Jesus. M. autẽ. R. vocauit eos ad se ⁊ ait illis. Scitis. M. R. quia. M. principes gentiũ hi. R. qui videntur pricipari gẽtibus dominãt eis. et M. qui maiores sunt potestatẽ exercent in eos. Non ita. M. R. erit inter vos. sed M. quicunq̃. R. inter. M. vos voluerit maior. R. fieri sit. M. vester minister. R. Et R. quicũq̃ voluerit inter vos primus esse. erit. M. R. vestrũ. M. omniũ. R. seruus. M. R. sicut. M. filius. R. hominis nõ venit ministrari sed ministrare ⁊ aĩam suam dare redemptõem pro multis.

De illuminatione

ceci ⁊ de zacheo ⁊ de decẽ mnis L. xviij. ⁊ xix. R. x. Capitulum. cxij.

Factũ. L. de. c. xviij. est autẽ cũ appropinquaret Jesus iericho. Cecus quidã sedebat secus viã mendicans ⁊ cũ audiret turbã pretereuntẽ interrogabat q̃d hoc esset. Dixerunt autẽ ei q̃ Jesus nazaren⁹ trãsiret. Et clamauit iesu fili dauid misereri mei. Et q̃ preibãt increpabãt eũ vt taceret. Ip̃e vero multomagis clamabat fili dauid miserere mei. stãs autẽ Jesus iussit illũ adduci ad se. Et cuz appropinquasset interrogauit illũ dicẽs. quid vis vt faciã tibi? At ille dixit. Domine vt videã. Et Jesus dixit illi. Respice. fides tua saluũ te fecit Et confestim vidit. ⁊ sequebat illũ magnificãs deum. Et om̃is plebs vt vidit dedit laudẽ deo ⁊ veniunt. R. iericho. Et. L. de. c. xix. ingressus pambulabat iericho. Et ecce vir nomĩe zacheus ⁊ hic erat princeps publicanorũ ⁊ ipse diues. ⁊ querebat videre Jesum q̃s esset et nõ poterat pre turba q̃ statura pusillus erat. ⁊ p̃currens ascẽdit in arborẽ sicomorũ vt videret illũ. quia inde erat trãsiturus Et cũ venisset ad locũ suspiciẽs Jesus vidit illũ ⁊ dixit ad illũ. zachee festinans descende q̃ hodie in domo tua oportet me manere ⁊ festinãs descendit ⁊ suscepit illũ gaudẽs in domũ suã. Et cum viderẽt omnes murmurabãt dicentes q̃ ad hominẽ peccatorẽ diuertisset. Stans autẽ zacheus dixit ad dominũ. Ecce dimidiũ bonorũ meoꝝ dñe do paupib⁹ ⁊ siquid aliquẽ defraudaui reddo quadruplũ. Ait Jesus ad eũ. quia hodie domui huic salus facta est eo q̃ et ipse sit filius abrae. Venit eniz filius homĩs querere ⁊ saluũ facere q̃d perierat. Dec illis audiẽtibus adijciens parabolã dixit eo q̃ ꝓpe hierusalẽ essz Et q̃ estimarẽt q̃ confestim regnũ manifestaret dixit ergo. Homo quidã nobilis abijt in regionẽ longinquã accipe regnũ ⁊ reuerti. Vocatis autẽ decem seruis suis dedit illis decẽ mnas ⁊ ait illis. Negotiamini dũ venio. Ciues autẽ eius oderant illũ ⁊ miserũt legationẽ post illũ dicentes. Nolum⁹ hunc regnare sup̃ nos. Et factũ est cũ rediret accepto regno iussit vocari ꝑuos quib⁹ dederat pecuniã vt sciret quantũ quisq̃ negociatus esset. Venit autẽ prim⁹ dicens. Dñe mna tua decẽ mnas acq̃siuit. Et ait illi. Euge serue bone q̃ ĩ modico fidelis fuisti. eris potestatẽ habens supra decẽ ciuitates Et alter venit dicẽs. Dñe mna tua fecit q̃nq̃ mnas. Et huic ait ⁊ tu esto sup̃ quinq̃ ciuitates Et alter venit dicẽs dñe ecce mna tua quã habui repositã in sudario. timui enĩ te quia homo austerus es tollis quod nõ posuisti ⁊ metis quod nõ semĩasti. Dicit ei de ore tuo te iudico ꝑue nequã Sciebas q̃ ego homo austerus sum tollẽs q̃d non posui ⁊ metẽs quod nõ seminaui Et quare nõ dedisti pecuniã meã ad mensaz ⁊ ego veniens cũ vsuris vtiq̃ exegissem illam? Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnã ⁊ date ei qui decẽ mnas habet. Et dixerũt illi. Dñe decẽ mnas habet. Dico autẽ vobis quia om̃i habẽti dabit ⁊ abũdabit. Ab eo autẽ qui nõ habet ⁊ q̃d hz aufert ab eo. Veruntamẽ inimicos meos illos qui noluerũt me regnare sup̃ se adducite huc ⁊ interficite añ me. Et his dictis precedebat ascendẽs hierosolimã.

Consonat illa parabola cũ illa de talentis infra Mathei vicesimoq̃nto.

De duobus cecis

in egressu iericho sanatis. M. xx. R. x. Capitulum. cxiij.

Et egrediẽtibus. M. illis ab iericho ⁊ proficiscente R. eo et discipulis eius secuta. M. est eum turba multa. Et ecce duo ceci sedẽtes secus viã audierũt q̃ Jesus transiret ⁊ clama

Marcus nominat hunc solum q̃ formosior erat vl' non esset improbabile

uerũt dicentes Dñe mise/
rere nostri fili dauid Fili/
us. R. autem thymei bar
thyme⁹ cecus sedebat sec⁹
viam mendicãs. Qui cũ
audisset qꝛ Jesus nazare
nus est cepit clamare ⁊ di
cere. Jesu fili dauid mise/
rere mei. Turba. M. aũt
increpabat eos vt tacerẽt
⁊ cõminabant̃. R. multi.
At. M. illi magis clama/
bant dicẽtes. Dñe misere
re nostri fili dauid. et. R.
stans. M. Jesus vocauit
M. eos ⁊ vocabãt R. cecũ
dicentes ei. Animeq̃or esto Surge vocat
te. Qui ꝓiecto vestimẽto suo exiliẽs venit
ad eum. Et ait. M. Jesus. R. Quid. M
vultis vt faciã vobis. Dicũt dñe Raboni
R. vt. M. apiant̃ oculi nostri. Misertus
autẽ eorũ Jesus tetigit oculos eorum Je/
sus autẽ dixit. Vade fides tua te saluũ fe/
cit. ⁊ cõfestim M. viderũt ⁊ secuti sunt eũ

dicere ꝙ ali
a sit historia
Marci alia
Mathei. si/
cut diuersis
vicibus po/
tuit Jhesus
egredi de ie/
richo ⁊ sana
re nũc duos
nunc vnũ ce/
cũ Ideo sup
pleat hic in/
telligẽtia le
ctoris modũ
loquẽdi nũc
ad vnũ nunc
ad duos.

De alabastro vnguẽti. M. xxvi. R. xiiij. J. xij. Ca. cxiiij

Jesus J. ergo añ sex
dies pasce vẽit betha
niã vbi fuerat lazar⁹
mortu⁹ quẽ suscitauit Je/
sus. Fecerũt autẽ ei cenaz
ibi in. R. domo symonis
leprosi ⁊ Martha. J. mi/
nistrabat lazar⁹ vero erat
vnus ex discũbentib⁹. Et
R. cũ discumberet veniẽs
R. Mar. mulier Maria
J. accepit librã vnguenti nardi pistici p̃/
ciosi ⁊ vnxit pedes Jesu ⁊ extersit capillis
eius pedes Jesu Et. R. fracto alabastro ef
fudit super caput ip̃ius recũbentis. M. ⁊
domus. J. repleta est ex odore vnguenti.
Erant. R. autẽ quidã indigne ferẽtes in/
tra semetip̃os discipuli M. ⁊ dicentes R.
Vt quid ꝑditio hec vnguẽti facta est? Di
xit. J. ergo vnus ex disci/
pulis suis Judas scario/
this qui eũ erat traditur⁹
Quare hoc vnguẽtũ nõ
venit trecentis denarijs ⁊
datũ est egenis? Poterat
R. eni vnguentũ istud ve

Non est hec
hystoria d̃ q̃
Lucas supra
c. vij. et tres
euangeliste
loquuntur ꝑ
rememorati
onẽ duz hoc
referũt prĩo
die azimoꝝ.

Potest salua
ri hoc ꝙ sol⁹
iudas mur/
murabat ꝑ
modum quo
dicũt̃ plures
aliquid face

nundari multo. M. R.
plusq̃ trecẽtis denarijs ⁊
dari pauꝑibus. Dixit. J.
autẽ hoc nõ. quia de ege/
nis ꝑtinebat ad eũ sed qꝛ
fur erat ⁊ loculos habens
ea que mittebãtur portabat. ⁊ fremebant
R. in eam Sciẽs. M. autẽ Jesus ait illis
Sinite. L. illaz vt in diem sepulture mee
seruet illud. Quid molesti estis. M. huic
mulieri? opus eni bonum opata est in me
Semꝑ eni pauꝑes habetis vobiscũ ⁊ cũ
voluerit⁹. R. poteritis eis bene facere. me
M. R. autez. J. non semꝑ habebitis/ qd̃
habuit. R. hoc fecit preuenit vngere cor/
pus meũ in sepulturã. mittens M. enim
hec vnguentũ hoc in corpus meũ ad sepe
liendũ me fecit. Amen M. dico. R. vobis
vbicũq̃ predicatũ fuerit euãgeliũ hoc in
toto mũdo et ꝙ hoc fecerit narrabitur in
memoriam eius.

re qñ vn⁹ ex
eis male fa/
cit vel qꝛ so/
lus male mo
uebatur. alij
pie.

De sessione aselli M. xxi. R. xi. J. xij Capi. cxv

Cognouit. J. ergo turba multa ex
iudeis qꝛ illic esset ⁊ venerũt non
propter Jesum tm̃ sed vt lazarum
viderẽt quẽ suscitauit a mortuis. Cogita
uerunt autẽ principes sacerdotũ vt ⁊ La
zarũ interficerẽt quia multi ꝓpter illũ abi/
bant ex iudeis ⁊ credebãt in Jesuz. In cra
stinũ autẽ turba multa que cõuenerat ad
diem festũ cum audisset quia Jesus venit
hierosolimã. acceperũt ramos palmarũ ⁊
processerũt obuiã ei. Et factũ. L. est cũ ap
propinquasset Jesus ad bethsage ⁊ betha
niã ad mõtem qui vocat̃ oliueti misit. M
R. duos discipulos dicẽs illis. Ite in ca/
stellum qd̃ contra vos est In quod. L. in
troeũtes statim inuenietis asinã alligatã
⁊ pullum. L. R. asine alligatũ cum ea cui
nemo vnq̃ hoĩm sedit. Soluite ⁊ addu/
cite illũ Et. L. siquis vos
interrogauerit quare sol/
uitis. sic dicet⁹ ei quia do
min⁹ operã ei⁹ desiderat ⁊
necessari⁹. R. est. et domi
nus M. his opus hz ⁊ cõ
festim dimittere eos Hoc
autẽ factũ est vt adimple
retur qd̃ dictũ est per pro
phetã. R. dicentẽ. Dicite
filie syon. Ecce rex tuus

Glosa.

Sequuntur
hic euãgeli/
ste diuersas
trãslatõnes
illius ꝙ ha/
bet̃ zacharie
ix. put eĩ vo
luit ꝑsũsicũs
trãslatõnem

venit tibi mansuetus sedens sup asinā ⁊ pullum filiū sub iugalis. Noli. J. timere filia syon Ecce rex tuus venit sedēs sup pullum asine Hec nō cognouerūt discipuli eius ꝑmū sed quando glorificat⁹ est Jesus. tūc recordati sunt quia hec scꝑta erāt de eo ⁊ hec fecerūt ei. Euntes. M. autē discipuli fecerūt sicut precepit eis iesus. Et. R. inuenerunt pullū alligatū ante ianuā foris in biuio ⁊ soluerunt eū. Soluētibus. L. autē illis pullū dixerūt dñi eius ad illos/ quid soluitꝫ pullū. At illi dixerūt sicut. R precepit eis Jesus. qꝛ. L. dñs eū necessariū habet. R. et dimiserūt eis ⁊ adduxerūt M. asinam ⁊ pullū ⁊ imposuerūt sup eos vestimenta sua et eū desup sedere fecerūt. Eunte L. autē illo plurima. M. turba strauerunt vestimēta sua in via autē ramos de arborib⁹ cedebāt ⁊ sternebāt ī via. Turbe autē aque ꝑcedebāt ⁊ q̄ sequebant̄ clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. Benedictus q̄ venit in noīe dñi. ⁊. R. bñdictū quod venit regnū patris nr̄i dauid osanna in excelsis Et cū appropinq̄ret iā ad descensum mōtis oliueti ceperūt omnes turbe descendiū gaudētes laudare deum voce magna sup om̄ibus quas viderant virtutib⁹ dicētes. Benedict⁹. J. qui venit in noīe domini. pax in celo ⁊ gloria in excelsis. Benedictus q̄ venit in nomīe dñi rex israel. Testimoniū ergo ꝑhibebat turba q̄ erat cum eo quādo lazaꝝ vocauit de monumēto ⁊ suscitauit eū a mortuis ꝓpterea ⁊ obuiā venit ei turba quia audierunt eū fecisse hoc signū Pharisei ergo dixerūt ad semetip̄os Videtis quia nihil ꝓficim⁹. Ecce mūdus totus post eum abijt Et quidā. L. phariseorū de turbis dixerunt ad illū. Magister increpa discipl̄os tuos. Quib⁹ ipse ait. Et si hi tacuerint lapides clamabūt.

septuaginta venire ad gētes ita voluit vt trāsferret et hoc videlicet ꝓ satisfactione om̄ī ī quibus septuaginta defecerunt ab hebraica veritate.

Glosa Accipiendū est q̄ successiue sederit dñs sup asinam ⁊ pullū

De fletu Jesu super ciuitatē et eiectōe vendentiū. M. xxi. R. xi. Lu. xix.

¶ Capitulum. cxvi.

Et. L. vt appropinquaret vidēs ciuitatē fleuit sup illā dicēs Quia si cognouisses ⁊ tu. Et quidem in hac die tua que ad pacē tibi. Nūc autē abscondita sunt ab oculis tuis. qꝛ venient dies in te. ⁊ circundabūt te inimici tui vallo ⁊ circundabūt te ⁊ coangustabūt te vndiq̄ ⁊ ad terrā prosternēt te ⁊ filios tuos/ qui in te sunt. ⁊ nō relinquēt in te lapidez sup lapidē eo q̄ nō cognoueris temp⁹ visitatōnis tue. Et R. introiuit hierosolimā Et cum. M. intrasset cōmota est vniuersa ciuitas dicēs. Quis est hic? Populi āt dicebāt. Hic est Jesus ꝓpheta a nazareth galilee. Et intrauit Jesus in templū dei et eijciebat om̄es vendētes ⁊ emētes in illo. L. de templo. M et mēsas numulariorū et cathedras vendentiū columbas euertit ⁊ nō. R. sinebat vt quisq̄ trāsferret vas ꝑ templū Et docebat eos dicēs. Nōne. R. M. scriptū est. domus mea dom⁹ orōnis vocabitur cūctis. R. gētibus? Vos. M. autez R. fecistis eam speluncā latronū Et accesserūt. M. ad eum ceci ⁊ claudi in templo et sanauit eos Vidētes autē principes sacerdotū mirabilia que fecit ⁊ pueros clamātes in templo/ ⁊ dicētes. Osanna filio dauid indignati sunt ⁊ dixerūt ei: Audis quid isti dicūt? Jesus aūt dixit eis Utiq̄ Nunq̄ legistis. Ex ore infantiū deus ⁊ lactentiū ꝑfecisti laudē. Et. L. erat quotidie docēs in templo. Principes autē sacerdotū ⁊ scribe ⁊ principes plebis querebant illū ꝑdere ⁊ nō inueniebāt quid facerent ei. Om̄is enim populus suspensus erat audiens illum.

Hec fuit eiectio secundaliq̄ hystoria scolastica videat̄ cū hac miscere primā. d̄ qua supra Jo. scd̄o ⁊ miscet hystoriā de Nicodemo.

De gentibus querentib⁹ videre Jesum ⁊ de predicatiōe ei⁹ J. xij. Et regressu eius in bethaniam. M xxi. R. xi.

Capitulum. cxvij

Erant J. autem gentiles quidā ex his qui ascēderat vt adorarēt in die festo. Hi ergo accesserunt ad philippū qui erat in bethsaida galilee. et rogabāt eum dicētes. Dñe volum⁹ Jesuz videre. Venit Philippus ⁊ dixit andree Andreas rursum ⁊ philippus dixerūt Jesu. Jesus autē rñt eis dicēs. Venit hora

vt clarificet filius homis. Amen amen dico vobis. Nisi granū frumenti cadēs in terrā mortū fuerit ipm solum manet. Si autē mortuū fuerit multū fructum affert. Qui amat animā suā perdet eā z qui odit animā suā in hoc mūdo in vitā eternā custodit eam. Si qs mihi ministrat me seq̄tur. z vbi ego sum illic et minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus qui est in celis. Nūc anima mea turbata est. z quid dicā. Pat sal/uifica me ex hac hora sz propterea veni in hanc horā. pater clarifica nomē tuum alias filiū tuū. Venit ergo vox de celo z clarificaui z iterū clarificabo. Turba ergo que stabat z audierat dicebat tonitruū factuz esse. Alij dicebant. Angel⁹ ei locutus est. Respōdit Jesus z dixit. Non pter me vox hec venit sed propter vos. Nūc iudiciū est mūdi. nūc princeps huius mundi eiicietur foras. z ego si exaltatus fuero a terra omnia trahā ad meipm. Hoc autē dicebat significās qua morte erat moriturus. Respōdit ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege/ quia xps manet in eternū. z quomodo tu dicis oportet exaltari filiū homis. Quis est filius homis. Dixit ergo eis Jesus. Adhuc modicū lumen in vobis est. Ambulate dū lucem habetis vt nō tenebre vos cōprehēdant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Dum lucē habetis credite in lucem vt filij lucis sitis. Hec locutus est Jesus z abijt z abscondit se ab eis. Et relictis M. illis z circūspectis. R. oīmbus cū iaz vespa esset hora exijt in bethaniā cum. xij. foras. M. extra ciuitatē ibiq̄ māsit z docebat eos de regno dei.

De ficulnea arefacta.

M. xxi. R. xi. Capitulum. cxviij

Talia. M. die. R. cum exiret de bethania mane. M. reuertens in ciuitatē esurijt. Cumq̄ R. vidisset alonge ficū secus. M. viā habentē. R. folia venit ad eū. M. si quid. R. forte in ea inueniret. Et cū venisset nihil inuenit preter folia. Non enī erat tempus ficorū. Et respondēs dixit illi. Nunq̄. M. ex te fructus nascat in eternū. Nō R. amplius in eternuz ex te quisq̄ fructus māducz Et arefacta. M. est continuo ficulnea. Et videntes discipuli ficū. R. aridam factā a radicibus mirati. M. sunt dicentes. Quomodo cōtinuo aruit. Et recordatus Petr⁹ dixit ei Rabbi Ecce ficus cui maledixisti aruit. Respōdēs autē Jesus ait. Habete fidem dei. Amen. M. dico. R. vobis si habueritis fidē z nō hesitaueritis nō solum de ficulnea facietis sed z si mōti huic dixeritis. tolle te et iacta te in mare ita fiet. Propterea. R. dico vobis. Oīmia quecūq̄ orātes petitis credite quia accipietis z veniēt vobis. Et cū stabitis ad orandū dimittite si quid habetis aduersus aliquē vt z pater vester qui in celis est dimitrat vob̄ peccata vestra.

ne ficulnea fuit arefacta et non dīca sic aliqui dicūt Et ly. cōtinuo refert ad viē pcedētem.

De questione baptismi Johānis.

M. xxi. R. xi. L. xx. Capitulum. cxix.

Et L. M. cū venisset i templū factū est vna dierū docente illo populū in templo z euangelisante cōuenerūt z accesserūt. M. ad eū docentē principes sacerdotū z scribe. L. cū senioribz populi. M. dicētes. In qua potestate hec facis. et q̄s dedit tibi hanc potestatē vt ita R. facias. Dic. L. nobis. Respōdēs. M. Jesus. R. dixit. L. Interrogo vos z ego vnū sermonem quē si dixeritis mihi z ego vobis dicam in q̄ potestate hec facio. Baptismus Johānis vnde erat. De celo an ex hominib⁹. timem⁹ turbam. Oīmes enī habent iohannē sicut prophetā. Et respōdentes ihesu dixerūt. Nescimus. Ait illis z ipse. Neq̄ ego dico vobis in qua potestate hec facio.

De duobus filiis quoz vnus facit volūtatē patris

M. xxi. Capitulum. cxx.

Quid autē vobis videtur. Homo quidā habebat duos filios z accedēs ad primū dixit. Fili vade hodie opari in vinea mea. Ille autē respondēs. Nolo. postea ātem penitētia motus abijt. Accedēs ātem ad alterū dixit silr. At ille rndēs ait. Eo domine et nō iuit. Quis ex duob⁹ istis fecit

voluntatē patris? Dicūt prim⁹ Dicit eis iesus. Amē dico vobis qꝛ publicani ⁊ meretrices p̄cedēt vos in regnū dei Venit āt ad vos Johānes in via iusticie ⁊ nō credidistis ei. publicani autē ⁊ meretrices credi derūt ei. Vos autē videntes nec penitentiā habuistis postea vt crederetis ei.

De iudice iniquitatis ⁊ de phariseo ⁊ publicano. L. xviij. Capitulum. cxxi.

Dicebat autē ⁊ parabolā ad illos quoniā oportet semp orare ⁊ non deficere dicēs. Iudex quidā erat in ciuitate quadā qui deū nō timebat ⁊ iudicē nō reuerebat. Vidua autē quedā erat in ciuitate illa ⁊ veniebat ad eū dicēs. Vindica me de aduersario meo ⁊ nolebat p multuz temp⁹ Post hec autē dixit intra se. Etsi deum nō timeo nec hoīem. reuereor tñ quia molesta est mihi hec vidua. vindicabo eā ne in nouissimo veniēs suggillet me. Ait autē domin⁹. Audite quid iudex iniquitatis dixit. Deus autē nō faciet vindictaz electorū suorū clamantiū ad se die ac nocte ⁊ patientiā habebit in illis? Dico vob qꝛ cito faciet vindictā illoꝝ Veruntñ filius homīs veniēs putas inueniet fidē sup terrā? Dixit aūt ⁊ ad q̄sdam q̄ in se confidebāt tanq̄z iusti ⁊ aspernabant ceteros parabolā istam dicēs. Duo hoīes ascenderūt in templū vt orarēt. vnus pharise⁹ ⁊ alter publican⁹ Phariseus stās hec apd̄ se orabat. Deus gratias tibi ago qꝛ nō sum sic ceteri hoīm. raptores iniusti. publicani. adulteri velut etiā hic publican⁹. Jeiuno bis in sabbato decimas do oīm que possideo Et publican⁹ alōge stans nolebat nec oculos ad celū leuare sed pcutiebat pect⁹ suū dicēs. Deus ꝓpicius esto mihi pctōri Dico vobis. descēdit hic iustificat⁹ in domū suam ab illo. qꝛ om̄is q̄ se exaltat humiliabit. et qui se humiliat exaltabitur

De parabola locate vinee agricolis. M. xxi. R. xij. L. xx. Capitulum. cxxij

Aliam. M. parabolā audite. Cepit R. autē ad plebē dicere parabolam hanc Hō. M. q̄dā. R. L. erat M. paterfamilias q̄ plātauit vineā ⁊. R. sepē circūdedit ei ⁊ fodit in ea torcular. lacū R. fodit ⁊ edificauit. M. turrī. ⁊ locauit eam agricolis colonis L. Et pfectus est pegre M. R. multis L. tpibus. Cum. M. aūt tp̄s fructuū appropinq̄sset in. L. tpe vindemie misit. M. R. L. ꝑuos suos ad agricolas cultores L. vt de fructu vinee darēt illi. Et. M. accipent ab agricol. R. fruct⁹ M. eius. Et agricole app̄hensis ꝑuis ei⁹ aliū ceciderūt ⁊ dimiserūt. R. L. vacuū et inanē. L. aliū. M. occiderūt. aliū vero lapidauerūt. Jteꝝ misit alios ꝑuos plures prioribꝫ ⁊ fecerūt eis silr. in capite R. cedētes L. vulnerauerūt. R. ⁊ cōtumelijs affecerūt. ⁊ addidit alteꝝ mittere q̄ ⁊ illū vulnerātes eiecerūt Nouissime. M. autē adhuc. R. hñs vnū filiū charissimū dixit. L. dñs vinee. Quid faciā? Mittā filiū meuz dilectū. ⁊ illū. M. R. misit ad eos nouissime. dicēs qꝛ forte verebunt. L. filiū meuz cū hūc viderīt. Quē. L. cū. M. vidissent coloni cogitauerūt intra se ⁊ dixerūt R. ad inuicē Hic. M. est L. heres. R. venite occidam⁹ eū ⁊ habebim⁹ hereditatē vt L. nostra sit hereditas Et M. apprehensum R. L. eū. eiecerūt eum extra vineā ⁊ occiderūt Cuz ergo venerit dñs vinee q̄d faciet agricolis illis? Veniet. R. L. ⁊ pdet colonos Malos M. male pdet. et vineā suam locabit alijs agricolis. q̄ reddēt ei fructū tempibꝫ suis Quo L. audito dixerūt illi. Absit Ille autē respiciens eos dixit. Quid ergo est hoc qd̄ scriptū est. R. nec M. scripturā hāc legistis Lapidē quē reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli A dño factū est istud ⁊ est mirabile in oculis nostris. Jdeo M. dico vobis qꝛ auferet a vobis regnū dei ⁊ dabit gēti facienti fruct⁹ L. ei⁹ Om̄is M. q̄ ceciderit sup lapidē istū cōquassabit. sup quē aūt ceciderit cōminuet ⁊ ꝯteret eū. Et cū audissent principes sacerdotū ⁊ pharisei parabolas ei⁹ cognouerūt q̄ de ipsis dicerz Et querētes eū tenere ⁊. L. mittere in illū manus in illa hora timuerūt populū qꝛ M. sicut ꝓphaz illū habebāt ⁊ relicto eo abierūt

Hoc est itelligendū dixisse christū vel aliquos de iudeis. illud autē qd̄ sequit absit dixerūt alij. vel ipsi oēs itellecta parabola xp̄i.

De veste nuptiali. M. xxij. Cōsonat L. supra. xiiij. cū Gl. iij Capitulum. cxxiij.

Et respondēs Jesus dixit iterū in parabolis eis dicēs. Simile factū est regnū celorū homi regi q̄ fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias z nolebāt venire. Iterū misit alios seruos dicēs dicite inuitatis ecce prādiū meū parauī. thauri mei z altilia occisa z oīa parata venite ad nuptias Illi autē neglexerūt z abierūt alius in villā suam alius ad negociatiōem suā. reliqui vero tenuerūt seruos ei⁹ z cōtumelias affectos occiderūt. Rex autē cū audisset iratus est z missis exercitib⁹ suis perdidit homicidas illos z ciuitatē illorū succendit. Tūc ait seruis. Nuptie quidē parate sunt sed q̄ inuitati erāt nō fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viarū z quoscūq̄ inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias cōgregauerūt oēs quos inuenerūt malos z bonos z implete sunt nuptie discumbētiū. Intrauit autē rex vt videret discūbentes z vidit ibi hoīem nō vestitū veste nuptiali. z ait illi Amice quomodo huc intrasti nō habēs vestē nuptialem? At ille obmutuit Tūc dixit rex ministris. ligatis pedib⁹ z manib⁹ mittite eū in tenebras exteriores Ibi erit fletꝰ z stridor dentiū. Multi enī sunt vocati pauci vero electi.

De tributo reddendo cesari

M. xxij. R. xij. L. xx. Ca. cxxiiij

Tunc. M. abeūtes pharisei consilium inierūt vt capent eū in sermone. z. L. obseruātes miserūt insidiatores quosdā. R. ex phariseis discipulos M. suos cū herodianis. L. q̄ se iustos simularēt vt eū capent in verbo z traderēt principatui z potāti p̄sidis. Qui R. venientes interrogauerūt. L. illū dicētes Magister. M. R. scim⁹ q̄ verax es z recte. L. dicis z doces z nō. M. est tibi cure de aliq̄ z R. nō curas quenq̄. Non. M. enī. L. respicis alias recipis p̄sonā hoīs neq̄. R vides in faciē sed. L. in veritate. M. viaz dei doces Licet. L. M. nobis R. dare tributū cesari an nō dabim⁹? R. Cōsiderās L. autē dolum illorū sciens versuciā eoz z cognita. M. Jesus nequicia eorum. Ait. Quid. R. me tentatis ypocrite? Ostendite mihi nūmisma census Afferto R. mihi denariū. L. vt videā? Ait. M. illi. R. obtulerūt ei denariū. Et ait illis Jesus Cui⁹ M. est imago hec z supscriptio eius? Cuius. L. habet imaginē z supscriptōez? Et respōdētes. L. dixerūt ei. Cesaris. M. R Tunc. M. R. ait. L. illis reddite ergo q̄ sunt cesaris cesari z que sunt dei deo. z. L nō potuerūt reprehendere verbū ei⁹ coram plebe. Et. M. audiētes mirati sunt omnes. R. sup eo z mirati. L. sunt in rūso ei⁹ et tacuerūt. z relicto eo. R. abierunt.

De muliere septē uira.

M. xxij. R. xij. L. xx. Capi. cxxv.

In illo. M. die. Accesserunt ad eū saducei q̄ dicunt nō esse resurrectōez z interrogauerūt eum dicētes Magister moyses dixit z. R. scripsit. L. nobis. Ut. R. si. L. cui⁹ M. frater mortu⁹ fuerit z dimiserit vxorē z filios nō reliquerit. vt M. frater. R. eius. L. ducat vxorē illius z suscitet semē fratri suo. Et erāt ergo apud nos septē fratres Et prim⁹ vxore ducta defunct⁹ est sine. L. filijs nō. R. relicto semine z nō. M. hūs semen reliqt vxorē fratri suo. Similr scōs accepit. R. eā z mortu⁹ est sine. L. filio z nec. R. iste reliqt semē et R. tertiꝰ L. similr. M. accepit. L. eāvsq̄ M. ad septimū. z. R. acceperūt eā septem z nō L. reliquerūt semē z. L. mortui sunt Nouissima. M. R. oīm mortua est z mulier. In resurrectōne ergo eorū cuius erit vxor. siquidē septē habuerūt eā vxorē? Et respondēs Jesus ait illis. Nōne ideo erratis nescientes scripturas neq̄ virtutē dei Filij. L. hui⁹ seculi nubēt z tradunt ad nuptias. Illi vero qui digni habebunt seculo illo z resurrectiōe ex mortuis nō nubēt neq̄. M. nubent. R. neq̄. L. ducūt vxores neq̄ enī vltra mori poterūt. Equales M. R. enī angelis sunt. z. M. sunt ageli dei in celo. z L. filij sunt dei cū sint filij resurrectōnis. Quia vero resurgēt mortui. De. R. mortuis. M. q̄ resurgāt z moises L. ostendit sec⁹ rubū sicut dixit dōm deū abraam deū ysaac z deū iacob? Nunq̄d. R legistis in libro moisi quod. M. dictū est a deo dicente vobis Ego sum de⁹ abraam de⁹ ysaac z de⁹ iacob. Deus. L. M. ait. R. nō est mortuorū sed viuentiū. Oēs enim viuūt ei. Vos. R. ergo multū erratis. Et M. audientes turbe mirabant in doctrina eius. Rīdentes R. autē quidā scribaꝝ dixerūt Magister bene dixisti z L. amplius nō audebāt eum quicq̄ interrogare.

De dilectõne christi ex toto corde. M.xxij. R.xij. de quo et Lu.x.

Capitulum.cxxvi.

Pharisei. M. autẽ audientes q̃ silentiũ imposuit saduceis cõuenerunt in vnũ Et accessit R. vnus de scribis legis M. doctor qui R. audierat illos conquerẽtes et vidẽs q̃ bene illis rñderit interrogauit tentãs M. eũ Magister quod est mãdatũ magnũ R. primũ M. in lege M. omniũ. R. Rñdit. R. ei Jesus. M. q̃ primũ omniũ mandatũ est. Audi israel dñs deus tuus de⁹ vnus est. Et diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo et ex tota ania tua et ex tota mẽte tua et ex tota ỽtute tua hoc. M. est R. primũ et maximũ mandatum. Scõm simile est huic. Diliges proximũ tuum sicut teipm. maius R. horũ aliud mandatũ nõ est. In his. M. duobus mãdatis tota lex pendet et pphete. Et. R. ait illi scriba Magister bene in veritate dixisti q̃ vnus est de⁹ et nõ est alius p̃ter ipm et vt diligat ex toto corde et ex tota mente et ex toto intellectu et ex tota aia et ex tota fortitudine et diligere proximũ tanq̃ seipsum maius est oĩbus holocaustomatibus et sacrificijs Jesus aũt videns q̃ sapienter respondisset ait illi Non longe es a regno dei.

De quadã interrogatõne phariseorũ. L. xvij. Et alia interrogatõne cui⁹ est x̃ps filius M. xxij. R. xij Lu. xx.

Capitulum. cxxvij.

Interrogatus L. autẽ a phariseis ãdo venit regnũ dei et respondit eis et dixit. Non venit regnũ cũ obseruatõne neq̃ dicẽt. Ecce hic aut ecce illic. Ecce enĩ regnũ dei intra vos ẽ. Cõgregatis M. autẽ phariseis Interrogauit eos Jesus dicens. q̃d vobis videt de x̃po cui⁹ filius est Dicũt ei dauid. Et. R. rñdens iesus docebat docens in tẽplo. Quõ ergo dicunt scribe x̃pm filiũ dauid cui ipse dauid dicebat in spũsco. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis Donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuorũ? Quõ ergo dauid in spũ in L. libro psalmor Vocat M. eum dñm et. R. vñ Quõ. L. est filius ei⁹ Et nemo. M. poterat rñdere ei verbũ Et R. mlta turba libẽter eũ audiebat. neq̃ M. ausus fuit quisq̃ eum ampli⁹ ex illa die interrogare.

De doctrinis phariseorũ audiendis. M. xxiij. R. xij. L. xx.

Capitulum. cxxvij.

Tunc. M. Jesus locut⁹ est ad turbas et ad discipl'os suos et dicebat eis in doctrina sua. Sup M. cathedram Moysi sederũt scribe et pharisei Oĩa ergo q̃cunq̃ dixerint vobis seruate et facite, ĩm vero opa eor nolite facere. Dicũt enĩ et nõ faciũt. Alligant autẽ onera grauia et importabilia et ponũt in humeros hoĩm digito autẽ suo nolũt ea mouere. Oĩa vero opa sua faciũt vt videãtur ab hoĩb⁹. Attendite. L. et cauete. R. a scribis. Dilatant. M. enĩ philacteria sua et magnificãt fimbrias. Volunt. L. Rin scolis ambulare amãt. M. R. L. autẽ primos recubitus in cenis et L. cõuiuijs. prias M. L. cathedras in synagogis et in primis cathedris sedere in synagogis et M. salutatões R. L. i foro qui. R. L. deuorãt domos viduarũ sub obtẽtu R. prolixe orõnis simulãtes. L. longã orõem. hi accipiũt dãnationẽ maiorẽ et. R. plixius iudiciũ Amãt M. vocari rabbi. vos autẽ nolite vocari rabbi. Un⁹ est enĩ magister vester. Oĩes aũt vos fratres estis. et patrẽ nolite vobis vocare sup terrã. L. vnus est enĩ pater vester q̃ in celis est. Non vocemini magistri q̃ magister vester vn⁹ est x̃ps. Qui maior est vestrũ erit minister vester. Qui autẽ se exaltauerit humiliabit. et qui se humiliat exaltabitur.

De ve multiplici. M. xxiij. L. xi. et. xij.

Capitulũ. cxxix

Et M. vob scribe et pharisei ypocrite qui clauditis regnũ celorũ aũ homies. vos enĩ nõ intratis nec introeũtes sinitis intrare Ve vobis scribe et pharisei ypocrite q̃ comeditis domos viduar̃ lõga orõe orãtes. ꝓpter hec amplius accipietis iudiciũ. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite q̃ circuitis maret aridam vt faciatis vnũ pselitũ et cũ fuerit fact⁹ facitis eũ filiũ gehenne duplo q̃ vos. Ve vobis duces ceci qui dicitis quicũq̃ iurauerit p

Quãuis ista reponantur sub eo cõtextu dicta per euãgelistas potest tamẽ dici q̃ diuersis temporibus fuerunt predicta.

templū nihil est Qui autē iurauerit in au ro tēpli debet. stulti ⁊ ceci. q̄d enī maī⁹ est aurū an templū qđ sanctificat aurū? Et q̄ cunq; iurauerit in altari nihil est. qui aūt iurauerit in dono qđ est sup illud dz Ceci Quid enī maius est donū an altare quod sanctificat donū? qui ergo iurat ī altari iu rat in eo ⁊ in oīb⁹ que sup illō sunt Et q̄ iurat in templo iurat in illo ⁊ in eo q̄ habi tat in ipso. Et q̄ iurat in celo iurat in thro no dei ⁊ in eo q̄ sedet sup eū. Ue. M. vob scribe. L. ⁊ pharisei ypocrite q̄ decimatis mentā ⁊ anetū rutā. L. ⁊ ciminū. M. ⁊ oē L. olus ⁊ relinquitis. M. L. q̄ grauiora sunt legis. iudiciū ⁊ miam. ⁊ fidē ⁊ charita tē dei. Hec autē oportuit facere ⁊ illa non omittere. Duces M. ceci excolātes culicē camelū autē glutiētes. Ue. L. vobis pha risei q̄ diligitis p̄mas cathedras in syna gogis ⁊ salutatōes in foro. Ue vobis qui estis vt monumēta que nō apparēt ⁊ bo mines ambulātes nesciūt Rndēs aūt qui dā ex legispitis ait illi. Magister. Hec di cens etiā nobis cōtumeliā facis At ille ait Et vobis legispitis ve qui oneratis boīes oneribus q̄ portare nō p̄t ⁊ ipsi vno digi to nō tangitis sarcinas. Ue M. vobis scri bet pharisei ypocrite qui mūdatis qđ de foris est calicis ⁊ parabsidis. intus āt pleni estis rapina ⁊ immūdicia. Pharisee ce ce munda p̄ius qđ intus est calicis ⁊ pa rabsidis vt fiat illud qđ deforis est mūdū Ue vobis scribet pharisei ypocrite qui si miles estis sepulcris dealbatis q̄ foris ap parēt hom̄ib⁹ speciosa intus aūt sunt ple na ossib⁹ mortuor⁹ ⁊ oīmi spurcicia. Sic ⁊ vos q̄dē a foris appare⁊ hominib⁹ iusti. intus āt pleni estis ypocrisi ⁊ iniq̄tate Ue M. vobis L. scribet pharisei ypocrite q̄ edificatis sepulcra p̄phet⁹. patres. L. āt vestri occiderūt illos ⁊ ornatis M. monu mēta iust⁹. Et dicitis si fuissem⁹ in die bus patrū nostror⁹. nō essem⁹ soci⁹ eor⁹ in sanguine p̄phet⁹ Itaq; testimonio estis vobismetipsis. ⁊ L. pfecto testificami q̄ ꝓsentiti⁊ op̄ib⁹ pat⁹ vestror⁹ q⁹ M. filū eo rū estis qui p̄phas occidert. qm̄quidē L. ipsi eos occiderūt Vos autē edificatis eo rū sepulcra. ⁊ M. vos īplete mēsurā p̄m vestror⁹ Serpētes genimia vipera⁹ quō fugietis a iudicio gehēne? ꝓterea. L. ⁊ sa piētia dei dixit. Ecce M. ego L. mitto ad vos p̄phas ⁊ ap̄los L. ⁊ sapiētes M. ⁊ scri bas ⁊ M. ex illis L. occidetis ⁊ crucifige tis ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vris ⁊ psequmini de ciuitate in ciuitatē vt veni at sup vos ⁊ inq̄rat L. oīs. M. sanguis iustus sanguis L. oīm p̄phar⁹ q̄ effusus ē sup M. terrā a cōstitutōe L. mūdi a gene ratōne ista a sanguie abel iusti vsq; ad san guinē zacharie filij M. barachie quē occi distis et. L. perijt inter templū ⁊ edē. R. ⁊ altare Ita dico vobis reqūret ab hac gene ratōe Āmē. M. dico vobis veniēt hec oīa sup generatōem istā. Ue vobis legispitis q̄ tulistis clauē scie et ipsi nō introistis et eos qui introibāt phibuistis. Cū hec ad illos diceret ceperunt pharisei ⁊ legispiti grauiter insistere ⁊ os ei⁹ oppr̄imere de mlt̄is. insidiātes ei. ⁊ q̄rentes aliq̄d capere ex ore ei⁹ vt accusarēt eū Hierlm. M. hirlm L. xij. que occidis p̄phas et lapidas eos q̄ ad te missi sunt. Quotiēs volui congrega re filios tuos quēadmodū gallina congre gat pullos suos sub alas suas ⁊ auis L. ni dū suū sub pennis ⁊ M. noluisti L. Ecce relinquet⁹ vobis dom⁹ vestra deserta Dico enī vobis nō me videbitis amodo donec veniat. L. M. hoza cū dicetis. Benedi ctus qui venit in nomīe domini.

De vidua duo mi nuta offerente. R. xij. L. xi. Capi. cxxx.

Et R. sedens Jesus contra gazo philaciū aspiciebat eos qui mitte bāt munera sua in gazophilaciu⁹ quō. R. turba iactabat es ⁊ multi diuites iactabāt multa. Cum venisset aūt vna vi dua paup. misit duo minuta qđ est qua drans. Vidit. L. autē Jesus paupculam illā viduam mittentē era duo minuta. Et cōuocatis. R. discipulis suis ait ill'. Āmē vere. L. dico vobis quoniā. R. L. vidua hec paup plus oīb⁹ misit q̄ miserūt in ga zophilaciū. Oēs enī ex eo qđ abundabat illis miserūt in munera dei. Hec aūt ex eo qđ illi deest ⁊. R. de penuria sua oīa q̄ ha buit misit totū victū suum.

De edificio templi et comminatōne eversionis hierlm. M. xxiiij. R. xiij L. xxi. La. cxxxi

Et Egressus M. ihs de tēplo ibat. ⁊. R. cū egrederet Accesserūt M. di scipuli e⁹ vt oñderēt ei edificatōz tēpli Et q̄b⁹ dā L. dicētib⁹ ō tēplo q̄ boīs lapidib⁹

et donis ornatū esset. Ait. R. illi vnus ex discipulis suis. Magister aspice q̄les lapides ⁊ quales structure. Ipse M. autē respondēs ait eis. Uidetis hec oīa ⁊. R. magnas edificatōes. Amen M. dico. R. L. vobis veniēt. L. dies in q̄bus nō. M. relinquet̄ R. L. hic lapis sup̄ lapidē q̄ non destruat̄. Sedente. M. R. autē eo super montē oliueti contra templū. Accesserūt M. ad eū discipuli ei⁹ secreto. ⁊ R. interrogabant eū sep̄atim Petrus ⁊ Jacob⁹ ⁊ Andreas ⁊ Johānes dicētes. M. Dic nobis p̄ceptor. L. qñ hec erūt ⁊ R hec fient M. quod R. L. signū aduētus tui ⁊ cōsummatōis seculi: et. R. qd̄ signū. L. cū hec fieri incipiēt ⁊ cōsummari R: Et. M. Rñdēs R. L. Jesus dixit Uidete ne q̄s vos seducat. mlti veniēt in noīe meo dicētes. Ego sum xp̄s ⁊ multos seducēt. ⁊ L. temp⁹ appropinquabit. Nolite ergo ire post illos. Audituri. M. enī estis prelia ⁊ opiniōes preliorū. Cum autē. R. L. audieritis prelia ⁊ seditiōes nolite t̄reri. Uidete. M. ne turbemini oportet. M. R. enī primū hec fieri sed nondū statī finis Tūc dicebat illis. Surget gens cōtra gentē ⁊ regnū aduersus regnū ⁊ terremot⁹ magni erūt p̄ loca ⁊ pestilentie ⁊ fames terroresq̄ de celo ⁊ signa magna erūt. Hec M. autē. R. oīa initia sunt dolor̄. Uidete R. autē vosmet ipsos Sed L. añ hec om̄ia inijciēt vobis man⁹ suas p̄sequent̄ tunc. M. tradēt vos in tribulatōem ⁊ occidēt vos Tradent R. L. enī vos in cōcilijs ⁊ in sinagogis suis vapulabitis. ⁊ añ reges ⁊ presides stabit̄ propter me. ꝓpter L. nomē meū. Contingit autē vobis in testimoniū illis R. ⁊ eritis. M. odio om̄ibus gentib⁹ propter nomen meū. Et tunc scādalisabunt̄ multi ⁊ inuicē tradent ⁊ odio habebūt inuicem. Et multi pseudo ꝓphete surgent et seducēt multos. Et quoniā abūdabit iniq̄tas refrigescet charitas multorū. Qui autē p̄seuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Et predicabit̄ hoc euangeliū regni in vniuerso mūdo. et in oēs gentes primū oportet predicari euāgeliū in M. testimoniū om̄ibus gentib⁹. Et tūc veni et cōsummatio Et. R. cū duxerint vos tradentes ponite. L. in cordib⁹ vestris no p̄meditari quēadmodū rñdeat̄. Nolite R. precogitare q̄d loq̄mini. Nō enī vos estis loquētes sed sp̄ūssanctus. Ego. L. enim dabo vobis os ⁊ sapientiā cui nō poterūt resistere ⁊ cōtradicere om̄es aduersarij vestri. Tradet. R. autē frater fratrē in mortē ⁊ pater filiū ⁊ cōsurgent filij in parētes. et morte eos afficient. Trademī. L. enim a parētib⁹ ⁊ fratrib⁹ ⁊ amicis ⁊ cognatis et eritis. L. R. odio om̄ib⁹ hoībus propter nomē meū et. L. capillus de capite vestro nō peribit. Qui. R. autē sustinuerit vsq̄ in finē hic saluus erit. In patiētia. L. vestra possidebitis aīas vestras. Cū M. ergo. R. videritis abominatōem desolationis que dicta est a daniele ꝓpheta stantem in loco sancto vbi R. nō debet qui. M. R legit intelligat. Cum. L. autē videritis circūdari ab exercitu hirl'm tūc scitote / quia appropinquabit desolatio ei⁹ Tunc M. R. qui. L. in iudea sunt fugiāt ad mōtes / et M. qui. R. in tecto nō descendāt aliq̄d tollere de domo sua / ⁊ q̄ in agro nō reuertat̄ tollere tunicam suā ⁊ L. qui in medio eius sunt discedāt / ⁊ qui in regionib⁹ nō intrent in eā / quia dies vltiōis hi sunt vt impleant̄ om̄ia que scripta sunt. Ue autē M. R. L. pregnātib⁹ ⁊ nutriētib⁹ in illis dieb⁹. Orate M. R. ne fiat fuga vestra hyeme vel sabbato. Erit. L. enī pressura magna sup̄ terram et ira populo huic. Et cadent in ore gladij ⁊ captiui ducent̄ in omnes gentes ⁊ hierusalem calcabit̄ a gentibus donec impleant̄ tempa nationū.

Hoc videtur tangere penas pctōrū nouissimorū temporum.

De signis iudicii.

M. xxiiij. R. xiij. L. xvij. et. xxi. ac. xij.

Capitulum. cxxxij.

Et. L. ait ad discipulos suos veni et tp̄s qñ desiderabit̄ videre vnū diē filij hoīs et nō videbitis. Erit M. enī tunc tribulatio magna Erūt R. autē dies illi tribulatōis et tales quales nō fuerunt ab initō creature quam cōdidit deus vsq̄ nūc neq̄ fient. Et nisi abbreuiasset dominus dies illos nō fuisset salua omnis caro sed propter electos quos elegit dominus abbreuiabit dies. Et L. dicēt vobis. Ecce hic ecce illic. Tūc M. si. R. quis vobis dixerit. Ecce hic est christus aut illic / nolite credere nolite. R. ire neq̄ sectemini Surgēt M. R. enī pseudo xp̄i et pseudo ꝓphete et dabunt signa magna et ꝓdigia ⁊ portenta. R. ad seducendos si fieri potest

etiã electos Ita M. vt in errorẽ ducant si fieri põt etiã electi Ego predixi vobis oĩa. vos ergo videte. Si ergo M. dixerint vobis. Ecce in deserto est nolite exire. Ecce in penetralibꝫ nolite credere. Nã L. sicut fulgur exit. M. ab oriẽte coruscans L. de sub celo in ea que sub celo sunt fulget z apparet M. vsq; in occidentẽ. ita L. erit filius hominis z aduẽtus M. in die L. sua. Ubicũq; M. fuerit corp⁹ illuc cõgregabunt z aquile. Primũ L. autẽ oportet illum multa pati z reprobari a generatõe hac. Statim M. R. añ post tribulatõꝫ dierum illoꝝ sol obscurabit. z luna nõ dabit lumẽ suũ z stelle cadent de celo Et L. erũt ẋxi. signa in sole z luna z stellis z in terris pressura gentiũ pre confusione sonit⁹ maris z fluctuũ arescẽtibꝫ hoibꝫ pre timore z expectatõe q̃ supueniẽt vniuerso orbi. Et M. virtutes L. celoꝝ et R. que sub celo sunt mouebunt. M. R. L. Et tũc M. apparebit signũ filij hois in celo z M. tũc R. L. plangẽt se oẽs tribꝫ terre. Et tũc videbunt filiũ hois venientẽ in nube cũ ptãte magna. R. L. z gloria. R. et maiestate L. M. Et mittet M. R. angelos. cũ tuba z voce magna z cõgregabũt electos a q̃tuorvẽtis a summis celoꝝ vsq; ad termiños eorũ. a. R. summo terre vsq; ad summũ celi. Ab M. arbore. R. fici discite parabolã Cũ iam ram⁹ eius tener fuerit z folia nata. pgnoscitis. R. qz in proximo sit estas. His L. ãt fieri incipiẽtibus respicite z leuate capita vestra qm̃ appropinq̃t redẽptio vestra Et dixit illꝭ silitudinẽ. Videte ficulneã z oẽs arbores cũ producũt iã ex se fructũ scitote qz pe est estas. Ita M. z L. vos R. cũ videritis hec fieri scitote qz prope M. est et in ianuis z hostijs. R. regnum L. dei. Amen L. M. R. dico vobis qm̃ nõ trãsibit generatio hec. donec oĩa fiant. Celũ z terrã trãsibũt. verba autẽ mea nõ trãsibũt Attẽdite L. ãt vobis ne forte grauent corda vestra crapula z ebrietate z curis hui⁹ vite z supueniat sup vos repẽtina dies illa. Tanq̃m ei laqus supueniẽt in oẽs q̃ sedẽt sup faciẽ oĩs terre. De M. die R. ãt z hora illa nemo scit neq; angeli celoꝝ neq; R. filius nisi sol⁹ pat. Sicut ãt L. fuit. xvij. in diebꝫ noe ita erit in diebꝫ aduent⁹ M. filij hois Sicut eni erãt ante diluuiũ pmedẽtes z bibẽtes. nubẽtes z nuptui tradentes edebãt. L. z bibebãt z vxores ducebãt/ et dabant ad nuptias vsq; ad eũ diẽ in quo intrauit in arcã noe z nõ cognouerũt donec venit diluuiũ z tulit z pdidit L. omnes M. Ita erit aduẽtus filij hois. Sil'r. L. sicut factũ est in diebꝫ loth edebãt z bibebãt emebãt z vendebãt plantabãt z edificabãt Qua die añ exiuit loth a zodomis pluit dñs ignẽ z sulphur de celo z oẽs pdidit Sm hoc erit qua die filius hois reuelabit. in die illa qui fuerit in tecto/ et vasa eius in domo ne descẽdat tollere illa Et q̃ in agro simil'r nõ redeat retro. Memores estote vxoris loth. Quicũq; quesierit animã suam saluã facere pdet illam. Et quicunq; pdiderit eam viuificabit illã. Dico L. vobis M. In illa nocte erũt duo in lecto. vnus assumet⁹ z alter relinquet⁹. Duo erũt molentes in vnũ in. L. mola vna assumetur z altera relinquet⁹. Duo in agro vn⁹ assumet⁹ z alter relinq̃tur Rñdẽtes dicunt illi. Ubi dñe? Qui dixit illis Ubicũq; fuerit corp⁹ illic cõgregabunt⁹ z aq̃le. Uigilate. L. xxi. itaq; oĩ tpe orãtes vt digni habeamini fugere oĩa ista q̃ futura sunt z stare ante filium hominis.

De vigilia et oratione

M. xxiiij. R. xiij L. xij. La. cxxxiij

Videte. R. vigilate z orate nescitis veni qñ tps sit. Sicut eni hõ q̃ peregre pfect⁹ reliq̃t domũ suã z dedit cuiusq; operis z ianitori p̃cepit vt vigilaret Uigilate ergo nescitis eĩ qñ dñs dom⁹ veniat sero an media nocte an gallicãtu an mane. Ne cũ venerit repẽte inueniat vos dormientes. Quõ ãt vobis dico. oĩbꝫ dico. vigilate. Sint L. lũbi vestri p̃cincti z lucerne ardẽtes in manibꝫ vestris. Et vos sil'es hoibꝫ expectãtibꝫ dñm suũ qñ reuertat⁹ a nuptijs vt cũ venerit/ et pulsauerit cõfestim aperiant ei. Beati sunt serui illi quos cũ venerit dñs inuenerit vigilãtes Amẽ dico vobis q̃ p̃cinget se z faciet illos discũbere z trãsiens mĩstrabit illis Et si venerit in scõa vigilia z si in tertia vigilia venerit z ita inuenerit Bti sunt serui illi. Uigilate M. q̃ nescitis q̃ hora dñs vester vẽtur⁹ sit. Hoc. M. ãt L. scitote qm̃ si scirz pfamilias q̃ hora fur vẽiret vigilaret z

Possunt hec intelligi dicta diuersis vicibꝫ licet sonent.

Possunt hec intelligi posita per rememoratiõz.

vticꝫ ꝛ nō sineret ꝓfodi domū suā Et vos estote parati quia q̄ hora nō putatis filius homis veniet. Ait. L. aūt ei petr⁹. Dñe ad nos dicis hāc pabolam an ꝛ ad oēs? Dixit autē dñs. Quis putas est fidelis dispensator ꝛ prudēs quē constituit dñs super familiā suam vt det illis cibū in tempore. in tpe. L. tritici mēsuram? Beat⁹ L. M. ille seruus quē cū venerit dñs inuenerit sic facientē Amen M. L. dico. M. vobis sup oīa bona que possidet ꝓstituet eum. Si. M. autē L. dixerit male ille seruus in corde suo. morā facit dñs mēus venire ꝛ ceperit ꝑcutere cōseruos suos. pueros. L. ꝛ ancillas ꝛ edere ꝛ inebriari. manducet autē ꝛ bibat cū ebriosis. Veniet. L. M. dñs serui illius in die qua nō sperat: ꝛ hora qua nescit. ꝛ diuidet eū. partēcꝫ ei⁹ cum infidelib⁹ ypocritis. M. ponet. Ibi erit fletus ꝛ stridor ꝛ dentiū. Ille. L. aūt seruus q̄ cognouit voluntatē dñi sui ꝛ nō se prepauit ꝛ nō fecit ꝑm voluntatē eius plagis vapulabit multis. Qui autē nō ꝓgnouit ꝛ fecit digna plagis vapulabit paucis Omni autē cui multū datū est multū q̄rētur ab eo. ꝛ cui cōmendauerūt multū pl⁹ petēt ab eo. Ignē veni mittere in terrā Et quid volo nisi vt accendat. Baptismo habeo baptisari ꝛ quō coartor vsqꝫ dū ꝑficiatur Putatis q̄ pacē veni dare in terrā. nō dico vobis sed sepationē. Erūt ex hoc q̄nꝫ in vna domo diuisi. tres in duos ꝛ duo in tres. Diuidet pater in filiū ꝛ filius ī patrem suū. Et mater in filiā ꝛ filia in matrē Socrus in nurū suā ꝛ nur⁹ in socrū suaz.

De decem virginibus ꝛ de decem talentis ꝛ de modo iudicij M. xxv. Capitulum. cxxiiij.

Tunc simile est regnū celorū decē virginib⁹ que accipientes lampades suas exierūt obuiā sponso et sponse. Quinꝫ autē ex eis erant fatue et quinꝫ prudētes. sed quiꝫ fatue acceptis lampadib⁹ nō sumpserūt oleū secuz. Prudentes vero acceperūt oleū in vasis suis cum lāpadib⁹. Morā autē faciēte sponso dormitauerūt oēs ꝛ dormierūt. Media autē nocte clamor fact⁹ est. Ecce sponsus venit exite obuiā ei. Tūc surrexerūt oēs virgines ille ornauerūt lāpades suas Fatue autē sapiētib⁹ dixerūt. Date nobis de oleo vestro q̄ lāpades nostre extinguunt Rñderūt prudētes dicētes. Ne forte non sufficiat nobis ꝛ vobis ite pot⁹ ad vendētes ꝛ emite vobis. Dū autē irent emere venit sp̄os ꝛ q̄ parate erāt intrauerūt cum eo ad nuptias. ꝛ clausa est ianua Nouissime vero veniūt ꝛ reliq̄ virgines dicentes. Dñe dñe aperi nobis. At ille rñdens ait. Amē dico vobis Nescio vos Vigilate itacꝫ q̄ nescitis diē necꝫ horā Sicut enī bō pegre proficiscēs vocauit ꝓpios suos ꝛ tradidit illis bona sua ꝛ vni dedit q̄nꝫ talēta. alij duo. alij vero vnī. vnicuiꝫ ꝓm propriā virtutē ꝛ ꝑfectus est statī Abijt āt qui q̄nꝫ talenta accepat ꝛ operatus est in eis et lucrat⁹ est alia q̄nꝫ. Silr ꝛ qui duo accepat lucrat⁹ est alia duo. Qui autē vnū accepat abijt ꝛ fodit in terrā pecuniā domini sui. Post multū vero tpis venit dñs seruorū illorū ꝛ posuit ratiōem cū illis. Et accedens qui q̄nꝫ talenta accepat obtulit alia quinꝫ talenta dicēs. Dñe quinꝫ talenta tradidisti mihi ecce alia quinꝫ talēta suplucrat⁹ sum Ait illi dñs ei⁹ Euge serue bone ꝛ fidelis q̄ sup pauca fuisti fidel sup multa te cōstituam. Intra in gaudiū dñi tui. Accessit āt ꝛ qui duo talēta acceperat ꝛ ait. Dñe duo talēta tradidisti mihi. ecce alia duo suplucrat⁹ sum Ait illi dñs ei⁹ Euge serue bone ꝛ fidelis q̄ super pauca fuisti fidelis sup multa te ꝓstituā intra in gaudiū dñi tui. Accedēs aūt ꝛ q̄ vnū talētum accepat. Ait. Dñe scio q̄ dur⁹ es. metis vbi nō semiasti. ꝛ ꝓgregas vbi nō sparsisti ꝛ timēs. Abijt ꝛ absc̄odi tolentū tuū in terrā. Ecce habes q̄ tuū est. Rñdēs autē dñs eius dixit ei. Serue male ꝛ piger sciebas q̄ meto vbi nō semio ꝛ ꝓgrego vbi nō sparsi. oportuit ergo te pecuniā meā committere numulariis ꝛ veniēs ego accepissem vtiqꝫ q̄ meū est cū vsura. Tollite igit ab eo talētū ꝛ date ei q̄ hz decē talēta. omni enī hñti dabit ꝛ abūdabit. ei āt q̄ nō hz et q̄ videt hr̄e auferet ab eo. ꝛ iutilē ſuū ej̄cite ī tenebras exteriores Illic erit fletꝰ ꝛ stridor dētiū Cū āt venerit filius hois ī maiestate sua ꝛ oēs angeli eius cū eo. tūc sedebit sup sedē maiestat⁹ suē cōgregabūt añ eū oēs gētes ꝛ sepabit eos ab inuicē sic pastor segregat oues ab edis. et statuet oues q̄dē a dextris. edos āt a sinistris. Tūc dicet rex his q̄ a dextris ei⁹ erūt Venite bñdicti patris mei ꝛ possidete patū vobis regnū a constitutōe mundi. Esuriui enī ꝛ dedistis

mihi manducare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere: hospes erã ⁊ collegistis me. Nudus eram ⁊ cooperuistis me. infirm⁹ ei visitastis me. In carcere erã ⁊ venistis ad me Tunc respondebũt ei iusti dicẽtes. Dñe quãdo te vidimus esurientẽ ⁊ pauimus. sitientẽ ⁊ dedimus tibi potũ? Quando autẽ te vidimus hospitẽ ⁊ collegim⁹. Aut nudũ ⁊ cooperuimus te? Aut quãdo te vidim⁹ infirmũ aut in carcere ⁊ venim⁹ ad te? Et respõdens rex dicet illis Amẽ dico vobis q̃ diu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis mihi fecistis Tũc dicet et his q̃ a sinistris eius erũt. Discedite a me maledicti in ignem eternũ qui parat⁹ est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Esuriui enĩ ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. sitiui ⁊ nõ dedistis mihi potũ. hospes eram ⁊ nõ collegistis me. Nud⁹ ⁊ nõ operuistis me. Infirmus ⁊ in carcere ⁊ nõ visitastis me. Tunc respondebũt ei ⁊ ipsi dicẽtes. Dñe quando vidim⁹ te esurientẽ aut sitientẽ aut hospitẽ aut nudũ aut ĩfirmũ aut in carcere ⁊ nõ ministrauim⁹ tibi? Tũc respõdebit illis dicens. Amen dico vobis. q̃ diu nõ fecistis vni de minorib⁹ his. nec mihi fecistis. ⁊ ibunt hi in suppliciũ eternũ. Iusti autẽ in vitã eternam.

De modo Christi

in docendo. L. xxi. ⁊ de obstinatiõe iudeorum. Jo. xij. Capitulũ. cxxxv.

Erat. L. autẽ in dieb⁹ docens in tẽplo. noctibus vero exiẽs morabat̃ in monte q̃ vocat̃ oliueti. Et om̃is popul⁹ manicabat ad eũ venire in tẽplo audire illũ. Cum. J. aũt tanta signa fecisset corã illis nõ credebant in eũ vt sermo ysaie ꝯpleretur quẽ dixit. Dñe quis credidit auditui nostro? ⁊ brachiũ dñi cui reuelatũ est? Propterea nõ poterãt credere quia iterũ dixit ysaias Et excecauit oculos eorũ ⁊ indurauit cor eorũ vt nõ videant oculis ⁊ intelligãt corde ⁊ cõuertãtur ⁊ sanem eos Hoc dixit ysaias quãdo vidit gloriã eius ⁊ locut⁹ est de eo. Veruntamẽ ex principib⁹ multi crediderunt in eũ sed propter phariseos nõ cõfitebãtur vt de synagoga nõ eijcerẽtur Dilexerũt enim gloriã hominũ. magis q̃ gloriã dei. Jesus autẽ clamauit ⁊ dixit. Qui credit in me nõ credit in me sed in eũ q̃ misit me Ego lux in mundũ veni vt oĩs q̃ credit in me. in tenebris nõ maneat ⁊ si quis audierit verba mea ⁊ custodierit ego nõ iudico. Non enĩ veni vt iudicẽ mundũ / sed vt saluũ faciã mundũ. Qui spernit me / et nõ accipit verba mea. habet q̃ iudicet eũ Sermo quẽ locutus suz ille iudicabit eũ in nouissimo die. quia ego ex meipso nõ sum locutus sed q̃ misit me pater. ipe mihi mãdatũ dedit quid dicã ⁊ quid loquar. Ego scio quia mãdatũ eius vita et̃na est. Que ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor.

Et põt hoc ĩtelligi positum hic ꝑ rememorationem quãdo sequit̃ ad ea q̃ xp̃us dixit ante sex dies pasche.

De festo asimorũ

appropinquãte M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xiij. Capitulum. cxxxvi.

Appropinq̃bat. L. autẽ dies fest⁹ azimorũ qui dicitur pascha. Erat R. autez pascha ⁊ azima post biduũ Et. M. factũ est cum cõsummasset Jesus sermones hos om̃es dixit discipulis suis. Scitis quia post biduu pascha fiet et filius homis tradetur vt crucifigatur? Tunc cõgregati sunt principes sacerdotum ⁊ seniores in atriũ principis sacerdotũ qui dicit̃ cayphas ⁊ cõsilium fecerunt. Et. R. querebãt. L. summi sacerdotes et scribe quomodo eũ dolo tenerẽt et occiderent. timebãt L. vero plebẽ. Dicebãt. M. R. autẽ non in die festo ne forte tumult⁹ fieret in populo. Intrauit. L. autẽ sathanas in iudã qui ꝯgnominat̃ scarioth vnũ de duodecim. Tũc. M. abijt R. L. vnus de duodeci ad principes sacerdotũ ⁊ summos R. sacerdotes vt proderet eũ illis Et. L. locutus est cum principib⁹ sacerdotuz et magistratib⁹ quẽadmodũ illum traderet eis. et ait. M. illis. Quid vultis mihi dare ⁊ ego vobis eũ tradã? Qui. R. L. audientes gauisi sunt ⁊ promiserũt. et pacti L. sunt pecuniã illi dare At illi constituerunt ei triginta argenteos et spopondit. Et. M. exinde. R. L. querebat oportunitatem vt eum oportune. R. traderet sine L. turbis. Ante. J. diem festum pasche sciens Jesus / quia venit hora eius vt trãseat ex hoc mundo ad patrem. cum dilexisset suos qui erant in mũdo in finem dilexit eos.

Hec est dies mercurij añ diez veneris sanctam.

Tertia pars

principalis huius ꝯtextus de egressu passionis ⁊ resurrectōis christi.

Hec est dies Jouis in cuius vespere fiebat esus agni. et hec vocat̄ prima dies azimoꝝ

De missione

Petri ⁊ Johānis prima die azimarū quā Johannes vocat ante festuz pasche. M.xxvi. R.xiiij. L.xxij. J.xiij.

Capitulum.cxxxvij.

PRima M. R. autē die azimoꝝ quando. R. pascha immolabatur. in qua. L. necesse erat pascha occidi. Accesserūt. M. discipuli ad iesum ⁊ dicūt. M. R. ei. Quo vis eamus et paremus tibi vt māduces pascha? Et mittit ex discipulis suis Petrū. L. ⁊ Johannem dicēs. Euntes parate nobis pascha vt manducem⁹. At illi dixerunt. Ubi vis paremus? Et dixit ad eos. Ite M. in ciuitatem. R. ad quendā. M. Ecce. L. introeūtibus vobis in ciuitatē occurret vobis homo amphorā aque portās. seq̄mini eū in domū in quā intrat ⁊ dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi Magister. Temp⁹. M. meū ꝓpe ē apd̄ te facio pascha. vbi R. est refectio mea? Ubi. L. est diuersorium vbi. L. R. pascha cū discipulis meis manducē? Et ipse ostendet cenaculū magnū stratū ⁊ ibi parate. Et. R. abierūt discipuli eius ⁊ venerūt in ciuitatē. Euntes L. R. aūt inuenerūt sicut dixit illis iesus et parauerūt pascha. Vespere. R. autē facto venit cū duodeci. ⁊ L. cuz facta esset hora discubuit ⁊ duodecī apl'i cū eo.

Hic fuit esus agni

De ablutioe pedū

Johan.xiij. Capitulum.cxxxviij

ET cena facta cū diabolus iā misisset in cor vt traderet eū iudas simonis scarioth sciens quia om̄ia dedit ei pater in manus. et qr a deo exiuit et ad deū vadit. Surgit a cena ⁊ ponit vestimenta sua. et cū accepisset linteū precinxit se. Deinde misit aquā in peluī et cepit lauare pedes discipulorū suorū ⁊ extergere linteo quo erat p̄cinctus. Venit ergo ad symonē Petrū ⁊ dicit ei petrus. Domine tu mihi lauas pedes? Non lauabis mihi pedes in eternū. Respōdit ei Jesus Si nō lauauero te nō habebis partē mecum. Dicit ei Symon petr⁹. Non tm̄ pedes. sed ⁊ manus ⁊ caput. Dicit ei Jesus. Qui lot⁹ est nō indiget nisi vt pedes lauet. sz est mūdus totus ⁊ vos mūdi estis sed nō oēs Sciebat nāq; quisnā esset qui traderz eū propterea dixit nō estis mūdi om̄es Postq̄ ergo lauit pedes eoꝝ accepit vestimēta sua. ⁊ cuz recubuisset iterū dixit eis. Scitis quid feceri vobis? Vos vocatꝫ me magister ⁊ domine ⁊ bñ dicitis. Sum eteni. Si ergo ego laui pedes vestros domin⁹ ⁊ magister. ⁊ vos debetis alter alteri⁹ lauare pedes. Exemplū enī dedi vobis vt quēadmodum ego feci vobis ita ⁊ vos faciatis. Amen dico vobis nō est seruus maior domino suo. Neq; apl'us maior eo q̄ misit illum. si hoc scitis beati eritis si feceritis ea

De sacramenti institutōne.

M.xxvi. R.xiiij. Luce.xxij.

Capitulum.cxxxix.

ET. M. discūbentibus. R. eis et manducātibus ait Jesus. Desiderio L. desideraui hoc pascha manducare vobiscū anteq̄ patiar. Dico enī vobis qr ex hoc nō manducabo illd̄ donec impleat̄ in regno dei. ¶ Cenantibus. M. autē illis. Accepit iesus panē gratias L egit ⁊ benedixit. M. ⁊ fregit. M. L. deditq; discipulis suis ⁊ ait. Accipite M. ⁊ comedite. hoc. M est L. corpus. R. meū qd̄ pro vobis tradet̄ hoc facite in meā cōmemoratōez Similiter ⁊ calicē postq̄ cenauit accipiens M. gratias egit ⁊ dedit illis dicens. Accipite. L. et diuidite inter vos ⁊ bibite. M. ex hoc om̄es Hic est sanguis meus noui testamēti. Hic. L. est calix nouū testamentū in meo sanguine. L qui pro vobis et. M. pro multis effundetur in remissionē peccatorū. Dico autem vobis quia nō bibā amodo de hoc genimine vitis vsq; in diē illū cum illud bibā nouū vobiscū in regno patris mei dei. R. Et biberunt ex eo omnes.

Videt̄ intelligendum q̄ cena agni fuerit alia cēa vel eadē discōtinuata ꝑ peduz lotionem vt intelligit̄ ꝑ dictū Johannis.

De predictione negationis

Petri et questione discipulorū M.xxvi. R.xiiij. L.xxij. J.xiij

Capitulum.cxl.

Tunc. M. L. dixit illis Jesus. Amnes vos scandalũ patiemini in me ĩ ista nocte quia scriptũ est. Percutiã pastorẽ ⁊ dispergent̃ oues gregis. sed postq̃ resurrexero precedã vos in galileam. Respondẽs autem Petr⁹ ait illi Et si omnes scãdalisati fuerint in te. ego nunq̃ scandalisabor. Et. M. ait illi Jesus priusq̃. R. gallus bis vocem dederit ter me es negaturus. Amẽ. M. dico tibi. qꝛ in hac nocte antequã gallus cantet ter me es negatur⁹. At R. ille amplius loq̃batur Et. M. si R. oportuerit me mori te cum te nõ negabo. Silr ⁊ om̃es discipuli dixerũt Non. J. de omnibus vobis dico: Ego scio quos elegerim. sed vt adimpleatur scriptura. Qui mãducat panẽ meũ leuabit cõtra me calcaneũ suũ Amẽ amen dico vobis priusq̃ fiat vt cuꝫ fuerit factũ credatis qꝛ ego sum. Amen amẽ dico vobis qui accipit si quẽ misero / me accipit. qui autẽ me accipit. accipit eũ q̃ me misit. Cũ hoc dixisset Jesus turbatus est spiritu ⁊ ꝓtestatus est ⁊ dixit. Amen J. R. dico vobis quia vnus ex vobis me tradet qui. R. mãducat mecũ. Aspicientes. J. ergo adinuicem discipuli hesitãtes de quo diceret. Et M. contristati. R. valde ceperũt singuli dicere. Nũquid ego sum domine? At ille respõdens ait. Vnus. R. ex duodecĩ qui M. intingit R. mecũ manũ in parabside M. in catino. R. hic me tradet. Filius q̃dem homĩs vadit sicut scriptũ est de illo. Ve autẽ homini illi ꝑ quẽ filius homĩs tradetur. Bonũ erat ei si natus nõ fuisset homo ille Respõdẽs. M. aũt iudas qui tradidit eũ dixit. Nunquid ego sum Rabbi? ait illi Tu dixisti Erat J. ergo recũbẽs vn⁹ ex discipulis eius in sinu iesu quẽ diligebat Jesus Innuit ergo huic simon Petrus ⁊ dixit ei. Quis ẽ de quo dicit? Itaq̃ cuꝫ recubuisset ille sup pect⁹ Jesu dicit ei. Domine q̃s est? Respõdit Jesus. Ille est cui ego intinctũ panem porrexero. Et cum intinxisset panẽ dedit iude symoni scariothis. Et post buccellam tũc introiuit in eum sathanas. Et dicit ei Jesus. Quod facꝫ fac citius Hoc autẽ nemo sciuit discumbentiũ ad quid dixerit ei Quidã enim putabant qꝛ loculos habebat Judas qꝛ dicit ei Jesus. Eme ea que op⁹ sunt nobis ad diẽ festum. Aut egenis vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille. exiuit continuo. Erat autẽ nox. Cum ergo exissꝫ dicit Jesus. Nũc clarificatus est fili⁹ hominis ⁊ deus clarificatus est in eo. si deus clarificatus est in eo ⁊ deus clarificabit eũ in semetipso ⁊ cõtinuo clarificabit eũ. Filioli adhuc modicũ vobiscũ sum. queritꝫ me et sicut dixi iudeis quo ego vado vos nõ potestis venire. Et vobis dico modo. Mandatũ nouum do vobis vt diligatis inuicẽ sicut dilexi vos. vt ⁊ vos diligatis inuicẽ. In hoc cognoscẽt om̃es quia mei estis discipuli. si dilectõem habueritis ad inuicẽ. Dicit ei Symõ petrus. Domine quo vadis. Respõdit Jesus quo ego vado non potes me sequi modo. sequeris autez postea. Dicit ei Petrus. Quare non possum te sequi modo? Animã meã ꝑ me pones Rñt ihs / aĩaꝫ tuã ꝑ me pones Amen amẽ dico tibi. Nõ cãtabit gallus donec ter me neges. Et ipsi ceperũt querere inter se quis esset qui eum traditurus esset Facta est autẽ ⁊ contentõ inter eos. quis eorũ videretur esse maior Dixit autẽ eis. Reges gentium dominãtur eorum: et qui potestatẽ habent super eos benefici vocãtur. Vos autẽ non sic sꝫ qui maior est in vobis fiat sicut minor / et qui precessor est sicut ministrator. Nam quis maior est. qui recũbit / an qui ministrat? Nonne qui recũbit? Ego autem in medio vestrũ sum sicut qui mĩstrat. Vos autẽ estis qui ꝑmãsistis mecũ in tentatõibꝰ meis Et ego dispono vob̃ sic̃ disposuit mihi pat̃ me⁹ regnũ vt edatis ⁊ bibatꝫ sup

Intelligẽda ẽ trina negatio petri velut vna negatio ꝯtinuataq̃ incepit añq̃ gallus cãtaret et sic intelligũt euãgeliste trinam negationem factaꝫ añq̃ gallus cantaret sed cõsumata est añq̃ secũdũ galli cantuꝫ vt poĩt Marc⁹ nec repugnat q̃ xp̃s vtrũq̃ dixerit nẽ vt marcus ponit d̃bis. nũc vt alij ad maiorem exaggerationem.

Intelligẽdũ ẽ q̃ iohãnes ꝓpĩquus iesu inclinauit faciẽ suaꝫ ad faciez ihesu ip̃m familiariter ⁊ silẽter interrogans cui xp̃us submisse rñdit.

Dixit hoc ꝑmittendo nõ iubendo nec scelus aperiendo.

Hoc potest ĩtelligi eleuate vel depsse

mēsam meā in regno meo. et sedeatis sup
thronos iudicātes duodeci tribus israel.
Ait autē domin⁹ Simoni. Simon ecce
sathan expetiuit vos vt cribraret sicut tri-
ticum. Ego autē rogaui pro te vt nō defi-
ciat fides tua Et tu aliquādo cōuersus cō
firma fratres tuos. Qui dixit. Domine te
cum sum paratus ⁊ in carcerē ⁊ in mortez
ire. Et ille dixit. Dico tibi Petre. Non cā
tabit hodie gallus donec ter abneges nos
se me ⁊ dixit eis Quando misi vos sine sac
culo ⁊ pera ⁊ calciamētis. Nūquid aliq̄d
defuit vobis? At illi dixerūt. Nihil. Dixit
ergo eis sed nūc qui habet sacculū tollat/
simil'r ⁊ peram/sed q̄ non habet vendat tu
nicā sum et emat gladiū. Dico enī vobis
quoniā adhuc hoc quod scriptū est opor
tet impleri in me. Et cū iniustis deputat⁹
est. Et enī ea que sunt de me. finē habent.
At illi dixerūt. Ecce duo gladij hic. At il-
le dixit eis. satis est.

De sermone domi-
ni post cenā ⁊ cōtinet multas rubricellas
pro mlt'itudine doctrinarū vbi ꝑ totū de
mysterio trinitatis Jo. xiiij. xv. xvi. xvij.

Capitulum. cxli

Et ait discipulis suis. Non turbe
tur cor vestrū. Creditis in deum ⁊
in me credite. In domo pa-
tris mei mansiones multe
sunt. Si quo min⁹ dixissez
vobis q̄ vado ꝑare vobis locū ⁊ si abiero
et preꝑauero vobis locum. iterū venio ad
vos ⁊ accipio vos ad meipsum vt vbi ego
sum ⁊ vos sitis. et quo ego vado scitis. et
viā scitis Dicit ei Thomas. Dñe nescim⁹
quo vadis ⁊ quomō possum⁹ viam scire?
Dicit ei Jesus. Ego sum via veritas ⁊ vita
Nemo venit ad patrē nisi ꝑ me Si ꝯgno
uissetis me ⁊ patrē meū vtiq̄ cognouisse-
tis. et amodo cognoscetis eū ⁊ vidistis eū
Dicit ei philippus. Dñe ostende nobis
patrē ⁊ sufficit nobis? Dicit ei Jesus. Tā
to tempe vobiscū sum ⁊ nō cognouist⁹ me
Philippe qui videt me. videt ⁊ patrē me-
um. Quomō tu dicis ostende nobis pa-
trem? Non credis q̄ ego in patre ⁊ pater
in me ē? Verba q̄ ego loquor vobis a me-
ipso nō loquor. Pater autē in me manēs
ipse facit opa. Nō creditis quia ego in pa
tre ⁊ pater in me est. Alioquin ꝓpter opera
ipsa credite. Amē amen dico vobis q̄ cre-
dit in me. opera que ego facio ip̄e faciet et
maiora horū faciet quia ego ad patrē va-
do Et quodcūq̄ petieritis in noīe meo h̄
faciam vt glorificet̄ pater in filio. si q̄d pe-
tieritis in noīe meo hoc faciā. Si dili-
gitis me mādata mea seruate. ⁊ ego roga-
bo patrē ⁊ alium paraclitū dabo vobis vt
maneat vobiscū in eternū spiritū veritat⁹
quē mūdus nō potest ac-
cipere. q̄ nō videt eū nec
scit eū. Vos autē cogno-
scetis eū. quia apud vos manebit ⁊ in vo-
bis erit. Non relinquā vos orphanos. ve
niam ad vos Adhuc modicū ⁊ mūdus me
iam nō videt. Vos autē videtis me. quia
ego viuo ⁊ vos viuetis. In illo die vos co
gnoscetis. q̄ ego in patre meo ⁊ vos in me
et ego in vobis. Qui habet mādata mea ⁊
seruat ea ille est q̄ diligit me. qui autē dili-
git me diliget̄ a patre meo ⁊ ego diligā eū
et manifestabo ei meip̄m. Dicit ei Judas
non ille scariothis. Dñe
quid factū est q̄ manife-
staturus es teip̄m nobis?
⁊ nō mundo? Respondit
ei Jesus ⁊ dixit ei. Si
quis diligit me sermonē
meū seruabit ⁊ pater me⁹ diliget eū/ et ad
eum veniemus ⁊ mansionē apud eū facie
mus. Qui nō diligit me sermones meos
nō seruat. Et sermonem
quē audistis nō est meus
sed ei⁹ qui misit me patr⁹.
Hec locut⁹ sum vobis apd̄ vos manens.
Paraclitus autē spūssanctus quē mittet
pater in noīe meo ille vos docebit om̄ia ⁊
suggeret vobis om̄ia quecūq̄ dixero vob̄
Pacem relinquo vobis pacē meā do vob̄
nō quomō mūdus dat ego do vobis. Nō
turbet̄ cor vestrū neq̄ formidet. Audistis
quia dixi vobis vado ⁊ venio ad vos. si di
ligeretis me. gauderetis vtiq̄. quia ad pa-
trē vado q̄ pater maior est Et nūc dixi vo
bis priusq̄ fiat vt cū factū fuerit credatis
Jā nō mlt'a loquar vobi
scū. Venit enī princeps
mūdi hui⁹ ⁊ in me non h̄z
quicq̄. sed vt cognoscat
mūd⁹ q̄ diligo patrē ⁊ sic
mandatū dedit mihi pat'
sic facio Surgite eamus
hinc. Ego sum vitis ve
ra ⁊ pr̄ meus agricola est.

Prīa rubricella.

Scda rubricella.

Questio iude Apostoli

Tertia rubricella.

Implendus sermo xp̄i.

Quarta rubricella Secundum aliquos hic incipit capitulū. xv. Jo. nō explicat euāgelista quo iuerit dñs ⁊

Omnē palmitē in me nō ferentē fructū tollet eū. et omnē qui fert fructū purgabit eū vt fructū plꝰ afferat. Jā vos mūdi estis ꝓpter ſmonē quē locutus sum vobis. manete in me ⁊ ego in vobis Sicut palmes nō p̄t ferre fructū a semetipso nisi māserit in vite. sic nec vos nisi i me māseritis. Ego. J. xv. sum. vitis ⁊ vos palmites. qui manet ī me ⁊ ego in eo hic fert fructū multū quia sine me nihil potestis facere Si quis in me nō māserit mittet foras sicut palmes. ⁊ arescet ⁊ colligēt eū ⁊ in ignem mittēt ⁊ ardet. Si māseritis in me et verba mea in vobis māserint. qd̄cunq; volueritis petetis ⁊ fiet vobis. In hoc clarificatus est pater meꝰ vt fructū plurimū afferatis ⁊ efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectōe mea. si p̄cepta mea seruaueritis manebitꝭ in dilectōe mea sicut ⁊ ego precepta patris mei seruaui/ et maneo in eius dilectōe. Hec locutus sum vobis vt gaudiū meū in vobis sit ⁊ gaudiū vestrū impleat ¶ Hoc est preceptū meū vt diligatis īuicem sicut dilexi vos Maiorē hac dilectōem nemo habet vt aīam suā ponat quis ꝓ amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis que ego p̄cipio vobis. Jam nō dicā vos ſuos/ quia seruꝰ nescit q̄d faciat dn̄s eius. Vos autē dixi amicos qꝛ om̄ia quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. Nō vos me elegistis sed ego elegi vos ⁊ posui vos vt etatis ⁊ fructū afferatꝭ ⁊ fructus vester maneat vt qd̄cunq; petieritis patrē in noīe meo det vobis ¶ Hec mando vobis vt diligatis īuicem Si mūdus vos odit scitote qꝛ me priorē vob odio habuit. Si de mūdo fuissetis mundus qd̄ suū erat diligeret. qꝛ vero de mundo nō estis ſꝫ ego elegi vos de mūdo. propterea odit vos mūdus. Memētote ſmonis mei quē ego dixi vobis Nō est seruus maior dn̄o suo. si me ꝑsecuti sunt ⁊ vos ꝑsequētur. si sermonē meū seruauerint ⁊ vestrū seruabūt. Sed hec om̄ia facient vob ꝓpter nomē meū qꝛ nesciūt eū q̄ misit me.

dixerit seq̄n. qꝛ nōdū trāsierat torentem cedron. nec erat ymnus dictus. Nisi velimus vti regula vl anticipationis vel rememorationis

Preceptū dilectionis.

Quinta rubricella.

Sexta rubricella.

Si nō venissez ⁊ locutꝰ eis fuissem peccat non haberēt. Nūc autē excusatōem nō hn̄t de pctō suo Qui odit me ⁊ patrē meū odit. Si opa non fecissem in eis q̄ nemo alius fecit. peccatū nō haberēt. Nūc aūt ⁊ viderunt ⁊ oderūt ⁊ me ⁊ patrē meū sed vt impleat sermo q̄ in lege eoꝝ scriptꝰ est qꝛ odio habuerūt me gratꝭ.

¶ Cū autē venerit paclitus quē ego mittā vobis a patre spm̄ veritatis q̄ a patre ꝓcedit ille testimoniū ꝑhibebit de me ⁊ vos testimoniū ꝑhibebitis quia ab initio mecū estis. Hec locutus sum vobis vt nō scādalisemini. Absq; synagogis faciēt vos. sed venit hora vt om̄is qui interficit vos arbitretur obseq̄um se p̄stare deo Et hec faciēt vobis quia nō nouerūt patrē neq; me. ſꝫ hec locutꝰ sum vobis vt cū venerit hora eorum reminiscamini qꝛ ego dixi vobis Hec aūt vobis ab initio nō dixi qꝛ vobiscū eram.

¶ Et nūc vado ad eū qui me misit ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis Sed quia hec locutꝰ sum vobis tristicia impleuit cor vestrū sed ego veritatem dico vobis. Expedit vobis vt ego vadā Si eī nō abiero paclitus nō veniet ad vos. si āt abiero mittā eū ad vos. Et cū venerit ille/ arguet mundū de peccato. ⁊ de iusticia. et de iudicio. De peccato quidē qꝛ nō crediderūt in me. de iusticia vero qꝛ ad patrem vado ⁊ iā non videbitis me De iudicio āt quia princeps huiꝰ mūdi iam iudicatꝰ est Adhuc multa habeo vobis dicere/ sed nō potestis portare modo Cū autē venerit ille spūs veritatis docebit vos oēm veritatem. Non enī loquet a semetip̄o sed q̄cūq; audiet loq̄tur ⁊ que vētura sunt annunciabit vob. Ille me clarificabit qꝛ de meo accipiet ⁊ annūciabit vobis ¶ Modicū ⁊ iā non videbitis me. ⁊ iteꝝ modicū ⁊ videbitis me qꝛ vado ad patrē Dixerūt ergo ex discipulis eiꝰ adinuicē. Quid est hoc qd̄ dicit nobis modicū ⁊ nō videbitis me ⁊ iterum modicū ⁊ videbitis me? qꝛ vado ad patrē? Dicebāt ergo q̄d ē hoc q̄ dicit nobis modicū? Nescimꝰ q̄d loq̄t. Cognouit autē Jesus qꝛ volebāt eū interrogare ⁊ dixit eis. De hoc q̄ritis inter vos qꝛ dixi modicū ⁊ no videbitꝭ me ⁊ iteꝝ modicū ⁊ videbitis me. Amē amē dico vob.

Septima rubricella.

Octaua rubricella.

Nona rubricella.

quia plorabitis ⁊ flebitis vos. mūdus au
tem gaudebit. vos autē cōtristabimī. sed
tristicia vestra vertet̄ in gaudiuz. Mulier
cum parit tristiciā habet qꝛ venit hora ei⁹
Cum aūt peperit puerū. iā non meminit
pressure ꝓpter gaudiū qꝛ natus est homo
in mundū Et vos igit̄ nūc quidē tristiciā
habetis. Iterꝝ autē videbo vos ⁊ gaude/
bit cor vestrū ⁊ gaudiū vestrū nemo tollet
a vobis. Et in illo die nō rogabitis quic/
quā. ¶ Amen amē dico
vobis si q̄d petieritis pa
trē in nomine meo dabit
vobis. Usqꝫ mō nō petistis quicq̄ꝫ in no
mine meo. Petite ⁊ accipietis vt gaudiū
vestrū sit plenū. Hec in ꝓuerbijs locutus
sum vobis. Venit eni hora cuz iā nō in ꝓ
uerbijs loq̄r vobis sed palā de patre meo
annūciabs vobis. Illo die in nomīe meo
petetis. Et nō dico vobis qꝛ ego rogabo
patrē de vobis. Ipse eni pater amat vos/
qꝛ vos me amatꝫ ⁊ credidistis qꝛ a deo exi
ui. Exiui a patre ⁊ veni in mundū Iterꝝ re
linquo mundū ⁊ vado ad patrē. Dicūt ei
discipuli ei⁹. Ecce nūc palā loqueris ⁊ ꝓ/
uerbiū nullū dicis. Nunc scim⁹ quia scis
om̄ia ⁊ non est opus tibi vt q̄s te interro
get. In hoc cognouim⁹ qꝛ a deo existi Rñ
dit eis Jesus. Modo creditis. Ecce venit
hora ⁊ iā venit vt dispergamī vnusq̄sqꝫ in
ꝓpria ⁊ me solū relinq̄tis. ⁊ nō sum sol⁹ qꝛ
pater mecū est Hec locut⁹ sum vobis vt in
me pacē habeatis. In mūdo p̄ssurā habe
bitis sed ꝯfidite ego vici mūdū ¶ Hec lo/
cutus est Jesus ⁊ subleua
tis ī celū oculis dixit Pa
ter venit hora clarifica fili
um tuū vt fili⁹ tu⁹ clarificet te sicut dedisti
ei ptātē om̄is carnis vt om̄e qd̄ dedisti ei
det eis vitā eternā Hec est vita eterna vt co
gnoscāt te solū verꝝ deū ⁊ quē misisti iesuz
xp̄m Ego te clarificaui sup terrā. opus cō
summaui qd̄ dedisti mihi vt faciā. ⁊ nunc
clarifica me tu pr̄ apud temetip̄m clarita/
te quā habui priusq̄ꝫ mūdus eēt apud te
Manifestaui nomē tuū hoīb⁹ quos dedi
sti mihi de mūdo. Tui erāt ⁊ mihi eos de/
disti ⁊ sermonē tuū seruauerūt ⁊ nūc ꝯgno
uerūt qꝛ oīa q̄ dedisti mihi abs te sunt qꝛ
verba q̄ dedisti mihi dedi eis. ⁊ ip̄i accepe
rūt ⁊ cognouerūt vere qꝛ a te exiui ⁊ credi/
derūt qꝛ tu me misisti. Ego ꝓ eis rogo nō
ꝓ mūdo rogo sꝫ ꝓ his quos dedisti mihi/
qꝛ tui sunt. Et mea oīa tua sunt ⁊ tua mea
sunt ⁊ clarificat⁹ sum in eis. Et iā nō sum
in mūdo ⁊ hi in mūdo sunt ⁊ ego ad te ve/
nio Pr̄ sancte serua eos in noīe tuo q̄s de
disti mihi vt sint vnū sicut ⁊ nos. Cū essez
cū eis ego seruabā eos in
noīe tuo. q̄s dedisti mihi
custodiui ⁊ nemo ex eis pe
rijt nisi filius ꝑditōis vt scp̄tura impleat̄
Nūc autē ad te venio ⁊ hec loq̄r in mūdo
vt habeāt gaudiū meū impletū in semet/
ipsis. Ego dedi eis s̄monē tuū ⁊ mūdus
eos odio habuit qꝛ nō sunt de mūdo sic̄ ⁊
ego nō sum de mundo. Nō rogo vt tollas
eos de mūdo sed vt s̄ues eos a malo. De
mundo nō sunt sicut ⁊ ego nō sum de mū
do. Sctīfica eos in veritate. s̄mo tu⁹ veri
tas est. sicut tu me misisti in mūdū. et ego
misi eos ī mūdū ⁊ ego ꝓ ip̄s sanctifico me/
ip̄m vt sint ⁊ ipsi sctīficati in veritate Non
ꝓ his aūt rogo tantū. sed ⁊ ꝓ eis qui credi
turi sunt ꝑ verbum eoꝝ in me. vt oēs vnū
sint. sicut ⁊ ego pater in te ⁊ tu in me. vt et
ipsi in nobis vnum sint. vt mund⁹ credat
qꝛ tu me misisti Et ego claritatē quā dedi
sti mihi. dedi eis. vt sint vnuz sicut ⁊ nos
vnum sum⁹. Ego in eis ⁊ tu in me vt sint
cōsummati in vnuz et cognoscat mūdus
qꝛ tu me misisti. ⁊ dilexisti eos sicut et me
dilexisti Pater q̄s dedisti mihi volo vt vbi
ego sum et illi sint mecū vt videāt claritatē
meā quaz dedisti mihi. qꝛ dilexisti me añ
cōstitutiōem mūdi. Pater iuste mund⁹ te
nō cognouit. ego āt cognoui et hi cogno
uerūt qꝛ tu me misisti et notuz feci eis no
men tuū vt dilectio. qua dilexisti me. in ip
sis sit et ego in ipsis.

Decima rubricella.

Undecīa rubricella.

Duodecima rubricella.

De oratione Jesu

et sua captione. M. xxvi. R. xiiij. L. xxij.
J. xviij. Capitulum. cxlij.

Hec. J. cum dixisset Jesus et. M.
hymno. R. dicto exierunt in mō
tem oliueti et. L. egressus ibat s̄m consue
tudinē in montē oliuaꝝ trās torrentē. J.
cedron in villaz. M. in prediū. R. cui no
men gethsemani. Secuti. L. sunt autem
eum et discipuli e⁹ Sciebat J. et iudas q̄
tradebat eum locuz. qꝛ freq̄nter ꝯuenerat
iesus illuc cum discipul' suis et. M. dixit
R. Sedete hic donec M. vadā illuc. M
et orē. R. Et coassumpto. M. R. petro et
duob⁹ filijs zebedei cepit. M. ꝯtristari et

mestus esse pauere. R. et tedere. Tunc M
ait. R. ill'. Tristis est aia mea vsq; ad mor
tem. Sustinete hic & vigilate mecu; & L.
ipse aut ulsus est ab eis q̃ntum est iact⁹ la⁊
pidis Et pgressus M. R. pusillum proci
dit. M. in faciē suā sup. R. terrā et orabat
vt si fieri possz trāsiret ab
eo hora Et dixit Abba p̃r Potest intel
oīnia possibilia sunt tibi ligi q̃ xp̃us
transfer hunc calicē a me. bis ita dixit
sz nō q̄ ego volo sz q̄ tu
vis. M. pat si possibile est trāseat a me
calix iste. Uerumtamē nō sicut ego volo sz
sicut tu. Et venit ad discip'los suos & M.
inuenit. R. eos dormientes. & dixit petro
sic. Symō. R. dormis. Nō. M. potuisti
R. vna hora vigilare mecum? Uigilate &
orate vt nō intretis in tentatiōem. Spūs
quidē pomptus est caro autez infirma.
Iterū secūdo abiit & orauit eundē sermonez
dicēs. Pater M. mi si nō pōt hic calix trā
sire nisi bibā illū fiat volūtas tua Et venit
M. R. iterū & inuenit eos dormiētes Erāt
enī oculi eoz grauati & ignorabāt. R. q̄d
rīderēt ei. Et relictis. M. illis iter abiit
& orauit eundē sermonē. & positis L. geni
bus orabat dicēs. Pater si vis trāffer cali
cem istū a me. Uerūtamen nō Probabile ē
mea sed tua voluntas fiat q̄ fuit gabri
Apparuit autē illi angel⁹ el.
de celo cōfortans eū. Et factus in agonia
prolixi⁹ orabat. & factus est sudor ei⁹ sicut
gutte sanguis decurrētis in terrā. Et cuz
surrexisset ab oōe & venisset ad discip'los
suos inuenit eos dormiētes p̃ tristicia. et
ait illis Quid dormitis? Dormite iā M.
R. & requiescite. Sufficit. R. surgite. L. et
orate ne intretis in tentatiōem. Ecce. M.
appropinq̃bit. R. hora & filius hois tradet
in manus pctōz. surgite eamus Ecce q̄ me
tradet ppe est. Judas J. ergo cū accepisset
cohortē a pontificib⁹ & phariseis mīstros
venit illuc cū laternis & facib⁹ & armis. Et
M. adhuc R. ihesu loquēte Ecce iudas sca
riothis vn⁹ ex. xij. & cū eo turba multa cuz
gladijs & fustib⁹. missi M. a principib⁹ sa⁊
cerdotū & scribis R. & senioribus M. R. po
puli. Dederat aūt traditor eis signū dicēs.
Quē cunq; osculat⁹ fuero ipe est tenete eū
& ducite. R. caute &. L. antecedebat eos &
appropinq̃uit ihesu vt oscularet eū Et M.
cū venisset R. statī accessit ad eū & ait Rab⁊
bi. R. Aue M. rabbi. M. osculat⁹ R. est
eum. Dixit M. ei Jesus Amice. Ad q̄d ve
nisti? Juda oscl'o filiū hois tradis Jesus
J. ita q; sciēs oīa que vētura erāt sup eum
pcessit & dixit eis. quē queritis? Rñderūt
ei Jesum nazarenū dixit eis iesus ego sum.
Stabat aūt & iudas qui tradidit eū cū ip̃
Ut ergo dixit eis Jesus
ego sum abierūt retrorsum Intelligen⁊
& ceciderūt in terrā. Iterū dū est posīq̃
ergo eos interrogauit Quē tūdas oscula
queritis? Illi autē dixerūt tus est ihesū
Jesum nazarenū. Rñt ie⁊ q̄ pcesserat
sus Dixi vobis quia ego gressus ad
sum. si ergo me q̄ritis si⁊ turbaz ad q̃
nite hos abire Ut ipleret iesus pcessit
sermo quē dixit q̄ q̄s dedisti mihi nō per
didi ex eis quēq; Tunc M. accesserūt & ma
nus M. R. iniecerūt in iesum & tenuerūt eū
Uidētes. L. aūt hi qui cū ipso erāt. quod
futuz erat dixerūt ei. Dñe si pcutim⁹ i gla
dio. Rñs aūt iesus ait. sinite vsq; huc Sy⁊
mon M. R. ergo petr⁹ hūs gladiū eduxit
eum & pcussit pōtificis summi. R. sacerdo
tis seruū & abscidit auriculā ei⁹ dexterā J.
Erat autem nomē seruo
malchus. Dixit ergo Je⁊ Intelli igen⁊
sus petro Mitte gladiuz dū est q̃ non
in vaginā. Calicē quē de expectata re
dit mihi pater non vis vt sponsiōe xp̃i
bibā illū? Oēs M. enī q̄ petrus pcus
acceperīt gladium gladio peribūt An pu sit.
tas q̄ nō possum rogare patrē meū & exhi
bebit mihi mō plusq̃ duodecī legiōes an
gelorū? Quō ergo ipleb unt scripture? q̄
sic oportet fieri. Et L. cū tetigisset auricu
lam ei⁹ sanauit eum. Dixit autē Jesus ad
eos q̄ venerāt ad se p̃cipes sacerdotum &
magistrat⁹ tēpli & seniores Tanq̃ M. L.
ad. R. latronē existis cū gladijs & fustibus
cōprehēdere me. cū q̄tidie. L. fuerī vobis⁊
cum in tēplo & sedebā M
docēs & nō M. me. R. te Superuene⁊
nuisti. sed hec est hora ve rāt forte ali⁊
stra p̃tās tenebraz. Hoc quī cum tur⁊
M. autē. R. totum factū ba. vel post.
est vt ad implerētur scri⁊ vel iō dicunt
pture. ppheteq; Tunc M principes ve
discipuli R. relicto eo om nisse q̄ mise
nes fugerunt. Adolescēs R. autē qui da⁊ ruut suos.
sequebat eum amict⁹ sindone sup nudo &
tenuerunt eum Et ille relicta sindone nu
dus pfugit ab eis. Cohors. J. autē et tri
bunus et mīstri iudeorum. cōprehēderūt

Jesum z tenētes. M. L. ligauerūt eum z adduxerūt eū ad Annā primū. Erat enim socer Cayphe qui erat pōtifex anni illius Erat autē Cayphas qui cōsiliū dederat iudeis quia expedit vnū hoiem mori pro populo Et cōuenerūt R. in vnū oēs sacerdotes scribe z pharisei z seniores.

De missione Jesu

ad Annā. Et prima negatōne petri. M. xxvi. R. xiiij. L. xxij. J. xviij. La. cxliij

SEquebat. J. autē Jesum Simō Petr⁹ z alius discipul⁹. discipul⁹ autē ille erat notus pōtifici z introiuit in atriū principis cū Jesu Petrus aūt stabat ad hostiū foris. Exiuit ergo alius discipul⁹ qui erat notus pōtifici z dixit hostiarie z introduxit petrū. dixit ergo petro ancilla hostiaria summi R. sacerdotis cū vidisset Petrū calefaciētē se L. sedentē ad lumē. Et M. tu cū iesu nazareno R. galileo eras. Ñegd. J. z tu ex discipulis es hois istius? Et hic. L. cū illo erat At M. ille R. negauit. L illum coram omnib⁹ dicens. Mulier. L. nō noui illū Nō J. sum neq; R scio. neq; noui qd dicas. Stabāt J. aūt serui z ministri ad prunas qr frig⁹ erat z calefaciebāt se Erat autē cum eis z Petr⁹ stās z calefaciēs se. Et. R. exiuit foras ante atriū z gallus cātauit. Pontifex. J ergo introgauit Jesum de discipulis z de doctrina ei⁹ Rñdit ei Jesus. Ego palā locutus sum mundo ego semp docui in synagoga z in templo quo oēs iudei cōueniūt z in occulto locut⁹ sum nihil. Quid me interrogas Interroga eos q̄ audierūt que locut⁹ sum ipsis. Ecce hi sciunt qd dixeri ego Hec cū dixisset vnus assistens ministrorū dedit alapā Jesu dicēs. Sic respōdes pōtifici? Respōdit ei Jesus Si male locut⁹ sum testimoniū phibe de malo. si aūt bene quid me cedis? Et misit eū annas ligatum ad Caypham pontificē.

Quāuis diuersi diuersi modevideāt loq̄ de mō cōcordandi triplicē negatiōe petri ita vt Aug. sentire videatur totā fuisse i domo Anne Jpe nihilominus vel alij non intēdū t pīudicare p babilitori mō dicendum si ex textu posset elici sicut eē videt modus hic contentus iudicet lector.

De missione Jesu

ad caypha M. xxvi R. xiiij. L. xxij J. xviij

LApitulum. cxliiij.

ET. M. illi tenētes Jesum duxerūt illū ad Cayphā principē sacerdotū vbi scribe seniores z pharisei cōuenerāt Petrus M. R. autē sequebat eum alonge vsq; in atriū principis sacerdotū. Et ingressus intro sedebat cū ministris vt M. videret finē. Accenso. L. autē igne in medio atrio z circūsidentib⁹ illis. erat petrus in medio eor z calefaciebat se ad ignem. Principes autē sacerdotum z oīe cōsiliū querebāt falsum cōtra Jesu z testimoniū vt eū morti traderēt z nō inueniebāt cū multi falsi testes accessissent z R. cōuenientia testimonia nō erant Nouissime. M. autē venerūt duo falsi testes z R. falsum testimoniū ferebāt aduersus eū dicentes. Ñm nos audiuim⁹ eū dicētē. Ego dissoluā tēplū hoc manufactū z post triduū aliud nō manufactū edificabo Hic. M. dixit possum destruere tēplū dei z post triduū reedificare illō Et R. nō erat p̄ueniēs testimoniū illor Et exurgens summ⁹ sacerdos in mediū interrogauit Jesum dicēs Nō rñdes quicq; ad ea q̄ tibi obiiciūtur ab his? Ille autē tacebat z nihil respōdit Rursus summ⁹ sacerdos interrogauit eū z dixit ei Adiuro M. te p deum viuū vt dicas nobis si es xp̄s fili⁹ dei benedicti. R. Dixit illi Jesus. Tu dixisti. Ego. R. sum. Verūtamē M. dico vobis amodo videbitis M. R. filiū hominis sedētem a dextris virtutis dei z venientē in nubib⁹ celi Tūc princeps sacerdotū sciditve stimēta sua dicēs. Blasphemauit. q̄d adhuc egemus testib⁹ z desideram⁹ R. testes Ecce. M. nunc. R. audistis blasphemiā. quid vobis videt? Qui. R. oīes. M. condemnauerūt eum reū esse mortis. Et. L. viri qui tenebāt eū illudebāt ei. Tūc M. expuerūt. R. L. in faciē eius z velauerūt L. eum cedētes. L. eū colaphis. R. et. L. interrogauerūt. M. eū dicentes p̄phetisa nobis Christe quis est qui te pcussit? Et R. ministri eum alapis cedebant / et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Difficultas pueniit i hoc passu qr tres euāgeliste ñ loquūtur de Anna tō vident p̄ hēndere factum Anne cū facto caiphe vt i p̄ma negatōe petri q̄ hic ponit cū duab⁹ alijs.

De secunda ⁊ tertia negatione Petri. M. xxvi. R. xiiij L. xxij. J. xviij. Capitulum. cxlv.

Exeunte. M. autē petro ianuā rursus R. cū vidisset illū alia. M. ancilla R. cepit dicere circūstantib⁹ Quia hic ex illis est. Hic. M. erat cū Jesu nazareno. Et. L. post pusillū alius vidēs eū dixit. Et tu de illis es. Erat J. autē Simon Petr⁹ stās ⁊ calefaciēs se. Dixerunt ergo ei. Nunq̄d ⁊ tu ex discipulis ei⁹ es? Et iterum negauit cū iuramento q̄ nō noui hoīem. Et. M. post. R. pusillū interuallo L. q̄si hore vni⁹ rursus M. R. qui astabant dicebant petro. Vere ex illis es. Nā ⁊ galileus es ⁊ loquela. M. tua manifestū te facit. Dixit J. vn⁹ ex seruis pontificis cognatus eius cui⁹ petr⁹ abscidit auriculā. Nonne ego te vidi in horto cū illo? ille. R. āt cepit anathematisare detestari M. ⁊ iurare M. R q̄. R. nescio hoīem istuz quē dicitis. Et ꝯtinuo L. adhuc eo loquēte iterū R. gallus M. R. cātauit. L J. Et. L. cōuersus dominꝰ respexit petrū. Et M. recordatus. L. R. est petrus verbi dñi sicut dixerat q̄ p̄usq̄ gallus cantet bis R. ter me negabis Et egressus foras fleuit amare.

Glosa

Intelligendū q̄ in qualibet negatione petri mlte ꝑsone locute sunt sic fuit ī ttumultu. ⁊ q̄ petr⁹ nūc exijt nūc redijt vt turbat⁹. nō ꝯsiderās q̄d dicerz aut ageret p̄ timore et nūc stabat nūc sedebat Possūt etiā ītelligi tres esse in nocte gallicāt⁹ circa mediā noctē. circa tertiā. circa aurorā. nō aūt videt q̄ Jhesus ⁊ petrus manserūt in domo Anne vel ad scdm aut tertium gallicantum Et forte etiam petrus ī prima negatione ter negauit anteq̄ gallus cātaret. q̄ nō negat euāgeliuz plures q̄ tres fuisse negationes.

De tertia cōuentōne seniorū ⁊ traditōe iesu pilato. M. xxvij R. xiiij. et. xv L. xxij. et. xxiij. J. xviij. ⁊. xix Capitulū xl vi.

Mane. M. autē facto vt factus. L. est dies conciliū M. inierunt om̄es principes sacerdotū ⁊ seniores populi aduersus iesum vt eum morti traderēt. Et adduxerūt L. eū in consiliū suum dicētes Si tu es xp̄s dic nobis. Et ait ill. Si dixero vobis nō creditis mihi. si autē ⁊ interrogauero nō rn̄debitis mihi neq̄ dimittetis. Ex hoc autē erit filius hoīs sedens a dextris virtutis dei. Dixerūt autē om̄es Tu ergo es filius dei? Qui ait Vos dicitis quia ego sum. At illi dixerūt. Quid adhuc desideram⁹ testimoniū. ipsi eī audiuimus de ore ei⁹ Et surgens om̄is mltitudo eorū ⁊. R. vinciētes. M. iesum duxerunt illū ad pilatum a caypha in p̄toriū. Erat autē mane ⁊ ipsi nō introierūt in pretoriū vt non contaminarētur sed manducarēt pascha. Exiuit ergo ad eos Pylatus foras ⁊ vinctum M. adduxerūt et tradiderunt Pontio Pilato presidi.

Prima rubricella.

Intelligendū est q̄ bis ꝯuenerūt in domum cayphe reseruato ibidē et a seruis custodito nō sine ꝯtumelijs ⁊ flagellis.

Litera aug. habz ad cayphā. sed hec est clarior lz saluet suam vide.

Attendēda est mltiplex acceptio pasce vide ī postillis.

Tunc videns q̄ eum tradidit q̄ dānatus esset penitētia ductus retulit xxx. argenteos principibus sacerdotū ⁊ senioribꝫ populi dicens. Peccaui tradēs sanguinē iustum. At illi dixerūt. Quid ad nos? Tu videris. Et p̄iectis in templo argēteis recessit ⁊ abiens laqueo se suspendit Principes autē sacerdotum acceptis argēteis dixerūt. Non licet mittere eos ī carbonā quia preciū sanguinis est. Consilio autē inito emerūt ex illis agrum figuli in sepulturā peregrinorum ꝓpter hoc vocatus est ager ille achel demach. hoc est ager sanguinis vsq̄ in hodiernū diem. Tunc adimpletū est quod dictum est p̄ Jeremiam p̄phetam dicentē. Et acceperūt. xxx. argenteos preciū appreciati quod app̄ciauerūt a filijs israel ⁊ dederūt eos in agrū figuli sicut constituit mihi dominus Jesus autē stetit ante presidem. Et J. dixit p̄ses. Quā accusatiōem affertis aduersus hominez hunc? Respōderunt ⁊ dixerunt ei. Si nō esset ma

Scda rubricella.

Tertia rubricella.

Quamuis hec prophetia sit magis in zacharia. nihilominus venit in mētē hieremie propter aliquā similitudinē quorundam verborū hic positorum cum

lefactor nõ tibi tradidisse
mus eum. Dixit ergo eis
pilatus. Accipite eũ vos
& ſm legem vestrã iudica
te eũ. Dixerũt ergo iudei
Nobis nõ licet interfice
re quẽq; vt ſermo ieſu im
pleret quem dixit ſignifi
cãs qua morte eſſet mori
turus. Ceperũt .l. xpm. ãt
illum accuſare dicentes.
Hunc inuenim⁹ ſubuer
tentẽ gentẽ noſtrã. & phi
bẽtẽ tributa dari ceſari &
dicentẽ ſeipm regẽ eẽ Pi
lat⁹ ergo interrogauit eũ dicẽs. Tu es rex
iudeorũ? At ille reſpondẽs ait. Tu dixiſti
Ait autẽ pilatus ad principes ſacerdotũ
& turbas. Nihil inuenio cauſe in hoc ho
mine. At illi inualeſcebãt dicẽtes. Cõmo
uit populũ docens p vniuerſam iudeam
incipiẽs a galilea vſq; huc. Pilatus autẽ
audiẽs galileã. Interrogauit ſi homo ga
lileus eſſet. Et vt cognouit q̃ de herodis
poteſtate eſſet remiſit eũ ad herodẽ qui &
ipſe hieroſolimis erat illis diebꝫ. Herodes autẽ viſo ieſu gauiſus eſt valde. Erat
enĩ ex multo tempe cupi
ens videre eũ eo q̃ audie
rat multa de illo. Et ſpe
rabat ſignũ aliquod ab eo videre fieri. In
terrogabat ergo illũ multis ſermonibus.
At ipſe nihil illi rñdebat. Stabãt etiã prĩ
cipes ſacerdotũ & ſcribe conſtãter accuſan
tes eũ. Spreuit autẽ illũ herodes cũ exer
citu ſuo & illuſit indutũ veſte alba & remi
ſit ad pilatũ. Et facti ſunt amici herodes
& pilatus in ipſa die. Nam antea inimici
erãt adinuicẽ. Pilatus autẽ cõuocatis prĩ
cipibꝫ ſacerdotũ & magiſtratibꝫ & plebe di
xit ad illos. Obtuliſtis mihi hominẽ hũc
q̃ſi auertentẽ pplm. Et ecce ego coram vob
interrogãs nullã cãm inuenio in homĩe
iſto ex his in quibꝫ eũ accuſatis ſed nec be
rodes. Nam remiſi vos ad illũ & ecce nihil
dignũ morte actũ eſt ei. Intrauit ergo ite
rũ in pretoriũ pilatus. & vocauit ieſum &
dixit ei. Tu es rex iudeorũ? Reſpõdit Je
ſus. A temetipſo hoc dicis An alĩ tibi di
xerũt de me. Rñdit pilatus Nunq̃d iude
us ego ſum? Gens tua & pontifices tradi
derũt te mihi. quid feciſti? Reſpondit Je
ſus Regnũ meũ non eſt de hoc mũdo Si
ex hoc mundo eſſet regnũ meũ miſtri mei
vtiq; decertarẽt vt nõ traderer iudeis Nũc
autẽ regnũ meũ non eſt hinc. Dixit itaq;
pilatus. Ergo rex es tu? Reſpõdit Jeſus.
Tu dicis. q̃ rex ſum ego. Ego in hoc na
tus ſum & ad hoc veni in mundũ vt teſtio
niũ phibeã veritati Oĩs qui ex veritate
eſt audit vocẽ meã. Dixit ei pilat⁹. Quid
eſt veritas? Et cũ hoc dixiſſet ad iudeos
iterũ exiuit & dixit eis Ego nullã cãm inue
nio in eo. Eſt autem cõſuetudo vobis vt
vnũ dimittã vobis in pa
ſcha. vultis ergo dimittã
vobis regẽ iudeorũ. Cla
mauerũt rurſum oẽs dicẽtes. Non hunc
ſed barrabam. Erat autẽ barrabas latro
qui .l. xpiũ. erat propter ſeditiõem quan
dam factã in ciuitate & homicidiũ miſſus
in carcerẽ. Iterũ ergo pilatus locut⁹ eſt ad
illos volens dimittere Jeſum. At illi suc
clamabãt dicẽtes. Crucifige crucifige illũ
Ille autẽ tertio dixit ad illos. Quid enĩ
mali fecit ille? Nullã cauſam mortis inue
nio in eo. Corripiã ergo
illũ & dimittã. ¶ Tunc. Je
xit. ergo pilat⁹ apprehẽ
dit ieſum & flagellauit & mi
lites plectẽtes coronã de
ſpinis impoſuerũt capiti
eius & purpura circũdede
runt eũ & veniebãt ad eũ
& dicebãt. Aue rex iudeo
rum et dabant ei alapas.
Exĩt iterũ pilatus foras
& dixit eis. Ecce adduco
eum vobis foras vt cogno
ſcatis quia in eo nullam
cauſam inuenio. Exĩt er
go Jeſus portãs coronã
ſpineã & purpureũ veſtim
tum & dicit eis. Ecce hõ.
Cum ergo vidiſſent eum
põtifices & miniſtri clama
bant dicẽtes. Crucifige crucifige eũ. Di
cit eis pilatus. Accipite eũ vos & crucifigi
te. Ego enĩ nõ inuenio in eo cauſam. Re
ſponderũt ei iudei. Nos legem habem⁹ et
ſm legẽ debet mori q̃ filium dei ſe fecit.
Cum ergo audiſſet pilatus hũc ſermonẽ
magis timuit. Et ingreſſus eſt iterũ in
pretoriũ & dicit ad Jeſum Unde es tu? Je
ſus autẽ reſpõſum nõ dedit ei. Dicit ei pi
latus. mihi nõ loqueris. Neſcis quia po

verbis ſuis & non curauit mutare. quo niã oẽs prophete vno ſpiritu locuti ſunt tanq̃ ſi vnus ſcriptor diuerſis calamis conſcriberet eadẽ ſcriptura videret. vide i poſtillis

Quinta rubricella.

Sexta rubricella.

Gloſa. Videnẽ etiã plures fuiſſe flagellatões xpi vt iſta q̃ facta ẽ ad ſatiſfaciendũ iudeis. veluti quedã punitio. altera vero iuxta legẽ romanorũ q̃m prius flagellabãt occidend⁹

Septima rubricella.

testatē habeo crucifigere tē potestatē habeo dimittere tē? Respōdit Jesus. Non haberes potestatē aduersus me vllā nisi tibi essē datū desuper. ꝓpterea qui me tradidit tibi maius peccatū habē. Et exinde querebat pilatus dimittere eū. Judei autē clamabāt dicentes. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. Omis enī qui se regem facit ꝓtradicit cesari. Pilatus ergo cū audisset hos sermōes adduxit foras iesum & sedit p tribunali in loco qui dicit licostratus hebraice autē gabatha vel golgatha. Erat aūt pascue pasce hora q̄si sexta. Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autē clamabāt. Tolle tolle crucifige eū. Dicit ei pilat⁹. Regem vestrū crucifigā? Respōderūt pōtifices. Nō habem⁹ regem nisi cesarē. Et. R. xv. accusabāt eum summi sacerdotes in multis & seniores. M. populi & nihil respondit. Pilat⁹ R. autē rursus interrogauit eū dicēs. Non respōdes quicq̄. vides in quātis te accusant? Jesus autē amplius nihil respōdit. Itaut miraret pilatus preses. M. vehemēter. Per. R. xv. diē autem festum solebat dimittere illis vnū ex vinctis quēcunq̄ petissent. Erat autez q̄ dicebat barrabas qui cū sedicios vinctus erat qui in seditōne fecerat homicidiū. Et cum ascēdisset turba cepit rogare sic̄ sem̄ p faciebat illis. Congregatis. M. ergo illis dixit pilatus. Quē vultis dimittā vobis barrabā. an Jesum qui dicit christus. Sciebat enī q̄ p inuidiā tradidissent eū summi. R. sacerdotes. Sedente M. autem eo pro tribunali. misit ad eum uxor eius dicēs. Nihil tibi et iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum. propter eum. Principes autē sacerdotū et seniores persuaserūt populi et concitauerunt. R. turbam vt. M. peterēt barrabaz. Jesum vero perderēt. Respōdens autem preses ait illis. Quē vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerūt Barrabam. Dicit illis Pilatus. Quid ergo faciam de Jesu qui dicit christus? Dicūt oēs crucifigatur. Ait illis preses. Quid enī mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes crucifigatur. Videns autem pilatus q̄ nihil proficeret. sed magis tumult⁹ fieret accepta aqua lauit manus coram populo dicēs. Innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis. Et respondens vniuersus populus dicens. Sanguis eius super nos & super filios nostros. Adiudicauit. L. xxiij. fieri petitōem eorum. Tunc. M. dimisit illis barrabam. Jesum autē flagellatū tradidit eis vt crucifigeret. Tūc milites presidis suscipiētes Jesum in pretorio cōgregauerunt ad eum vniuersam cohortē & exuētes eū clamidē coccineā circundederūt ei. Et plectentes coronaz de spinis posuerunt sup caput eius. et arundine in dextera eius & genuflexo ante eum illudebāt dicentes. Aue rex iudeorum. Et expuentes in eum acceperūt arūdinem & percutiebant caput eius. Et post q̄s illuserunt et exuerunt clamidē & induerunt vestimētis eius & duxerūt eum vt crucifigeret. Pilatus. R. autē volens populo satisfacere dimisit ill' barrabā. & tradidit eis Jesum flagellis cesum vt crucifigeret. Milites autem duxerunt Jesum intro in atriū pretorij & conuocāt totā cohortem. et induūt purpura et imponūt ei plectentes coronam spineā. & ceperunt salutare eum dicētes. Aue rex iudeorum. Et percutiebant caput eius arūdine & conspuebāt eum. & ponentes genua adorabant eum. Et postq̄s illuserūt ei exuerūt illum purpura. & induerunt illum vestimentis suis.

Probabile est iesum crucifixum inter tertiā et sextam horā. et q̄ mediū principat extrema. Marcus ponit tertiā. Alij sextam vt q̄si sextam. Intelligendū est multa fuisse facta dicta & p pilatū et iudeos quoꝝ alia narrat euāgelista alter alia & aliquādo talia que videtur eē similima sicut possepotuerunt.

Octaua rubricella.

Nona rubricella.

Decima rubricella.

Undecia rubricella.

Hec flagellatio videtur eadē cū p̄cedenti.

De deductione iesu ad crucem & eius crucifixiōe. M. xxviij. R. xv. L. xiij. J. xix.

Capitulum. clxvij.

Susceperūt Jesum & eduxerūt eū & baiulās sibi crucē exiuit in eum q̄ dr calvarie locū hebraice golgatha. Et cū ducerēt eū Apprehēderūt Symonē quendā cyrenēsem venientē de vil̄

la. patrē. R. alexādri ⁊ rufi. Hūc M. anga
riauerūt vt tolleret crucē eius. Et. L. im/
posuerūt illi crucē portare post iesuz Se/
quebat autē illū turba mlta populi ⁊ mu
lierū que plangebāt ⁊ lamentabant eum.
Cōuersus autē ad illas iesus dixit. Filie
hierusalē nolite flere sup me sed super vos
ipsas flete ⁊ sup filios vestros Quoniā ec
ce veniēt dies in quib⁹ dicent. Beate steri
les ⁊ ventres que nō genuerūt ⁊ vbera que
nō lactauerūt. Tūc incipiēt dicere monti
bus cadite sup nos ⁊ collib⁹ coopite nos.
quia si in viridi ligno hoc faciūt in arido
quid fiet? Ducebant autē et alij duo neq̄
cum eo vt interficerent. Et. M. venerunt
in locum qui dicit golgata qd est caluarie
locus. Et dederūt ei vinū
mirratum M. R. bibere
M. cū felle mixtū ⁊ cum
gustasset noluit bibere: et
nō R. accepit. Ibi. L. cru
cifixerūt eū ⁊ latrones vnū a dextris ⁊ alte
rū a sinistris hinc. J. ⁊ hinc mediū autem
Jesum. Et. R. impleta est scriptura q̄ dic.
Et cū impijs deputat⁹ est Jesus L. aūt di
cebat. Pater dimitte illis Non enī sciunt
q̄d faciūt. Scripsit. J. autē ⁊ pilat⁹. L. ti/
tulū cause. R. eius ⁊ posuit sup crucē sup
caput. M. eius. Erat. L. autē supscptio
scripta sup illū literis grecis latinis ⁊ he/
braicis Hic M. est Jesus nazaren⁹ L. rex
M. R. iudeoꝝ. L. J. Hūc. L. ergo titu/
lum multi legerūt iudeoꝝ quia ꝓpe ciuita
tem erat locus vbi crucifix⁹ est Jesus ⁊ erat
hebraice grece ⁊ latine scriptū. Dicebant
ergo pilato pontifices iudeorū. Noli scri
bere rex iudeoꝝ sed qꝛ ipse dixit rex suz iu
deorum. Rn̄dit pilatus qd scripsi scripsi
Milites ergo cū crucifixissent eū accepe/
runt vestimenta eius ⁊ fecerunt quatuor
partes vnicuiq̄ militi partem ⁊ tunicam
Erat autem tunica incōsutilis desuper
cōtexta p totū. Dixerūt ergo adiuicē. Nō
scindam⁹ eā sed sortiamur de ea cuius sit.
Ut scriptura impleret dicēs Partiti sunt
vestimēta mea sibi ⁊ in vestē meā miserūt
sortem. Et milites q̄dē hec fecerūt. Erat
autē hora tertia ⁊ crucifixerūt eum.

His datū est vel hic est p̄ occupatio p. M. R. et L.

De irrisione Jesu

in cruce ⁊ de verbis eius ⁊ signis p⁹ mortē
Mat. xxvij. R. xv Lxxiij
⁊ J. xix E. cxlviij

Ultra glo. p̄ dictā videatur Aug. qu

Retereūtes autez
blasphemabant eum mo
uentes capita sua / et di/
centes Vach qui destru
is templum dei et in tri/
duo illd reedificas. salua
teip̄z si filius dei es descē/
de de cruce. Silr ⁊ principes sacerdotū
illudētes ad alterutrū cū scribis ⁊ seniori/
bus dicebāt. Alios saluos fecit seip̄m nō
potest saluū facere. Si rex israel est / descē
dat nūc de cruce ⁊ credim⁹ ei. Confidit in
deo liberet eū si vult. dixit enī qꝛ filius dei
sum. Idipsum āt ⁊ latro/
nes q̄ crucifixi erāt cū eo
improperabāt ei ⁊ ꝯuicia
bant. R. ⁊. L. stabat ppl's
expectās ⁊ deridebāt illuz
principes cū eis dicētes.
Alios saluos fecit seip̄m
saluū faciat si hic est xp̄s
dei electus Illudebāt aūt
ei ⁊ milites accedētes ⁊ acetū offerētes illi
⁊ dicētes Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac
Vnus autē ex his qui pendebāt latroni/
bus blasphemabāt eum dicēs. Si tu es
xp̄s saluū fac teip̄m ⁊ nos. Rn̄dēs āt alter
increpabat eū dicēs. Neq̄ tu times deuz
qꝛ in eadē dānatōne es. ⁊ nos quidē iuste
nā digna facts recipim⁹ hic vero nihil ma/
li gessit. Et dicebat ad iesum. Dn̄e memē
to mei dū veneris in regnū tuū. Et dixit il
li Jesus. Amē dico tibi hodie mecū eris ī
paradiso. Erat aūt fere hora sexta. Stabat
J. autē iuxta crucē Jesu Maria mater ei⁹
⁊ soror matris ei⁹ maria cleophe ⁊ Maria
magdalene. Cū vidisset ergo Jesus ma/
trē ⁊ discipulū quē diligebat. dixit matri
sue Mulier ecce fili⁹ tu⁹ Deiñ dic discipu
lo. Ecce mr̄ tua. ⁊ ex illa hora accepit eam
discipul⁹ in sua. A. M. sexta. R. L. āt ho/
ra tenebre facte sunt sup vniuersaz trā vsq̄
ad horā nonā ⁊ obscurat⁹ ē sol. Et M. cir
ca. R. horā nonā exclamauit ihs voce ma
gna dicēs. Heli heli lamazabathani Hoc
est de⁹ me⁹ de⁹ me⁹ vt q̄d dereliq̄sti me? qui
dā āt illic stātes ⁊ audiētes dicebāt Heliā
vocat iste. Et ꝯtinuo currēs vn⁹ ex eis ac/
ceptā spōgiā īpleuit aceto ⁊ īposuit arūdi
ni ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero dicebāt.
Sine. videam⁹ an veniat Helias liberās
eū Postea sciēs ihs qꝛ iā oīa ꝯsūmata sūt
vt consummaret scriptura dixit. Sitio.
Vas ergo positum erat aceto plenū. Illi
āt spōgiā aceto plenā isopo circūponētes

refert hoc dictū R. ad crucifixionē linguaꝝ ⁊ ita ponit hic p remē orationem

Potuit sic fuisse in principio sz vnus cōuersus est Vel ē mod⁹ loq̄ndi quo factuz vnius refertur ad plures.

obtulerũt oꝛi eius. Cum ergo accepisset ie
sus acetum dixit cõsummatum est. Et. L.
clamãs voce magna iesus ait pater in ma
nus tuas ꝯmendo spiñm meum. z hec dicẽs
expirauit. R. L. et inclinato J. capite tra
didit et emisit. M. spiñm Et M. ecce. R. ve
lum templi scissum est in duas ptes a sum
mo vsqꝫ deoꝛsum. Et M. terra mota est et
petre scisse et monumẽta apta sunt Et mlt
ta coꝛpa sctoꝝ q̃ dꝛmierãt resurrexerunt
Et exeũtes de monumẽ
tis post resurrectiõem eiꝰ
venerũt in ciuitatẽ sctãm
et apparuerũt multis Cẽ
turio. M. R. L. autẽ z q̃
cũ eo erant custodientes
Jesum. viso terremotu z
his q̃ fiebant. z qꝛ sic cla
mans expirasset timuerũt valde. Dicẽtes
Vere filiꝰ dei erat iste. Et glorificauit. L.
deũ centurio dicẽs. Vere hic homo iustꝰ
erat z oĩs turba eoꝝ qui simlꝫ aderãt ad
spectaculũ istud z videbãt q̃ fiebãt pcutiẽ
tes pectoꝛa sua reuertebant. Stabãt aũt
oĩes noti eiꝰ alõge Erant M. ãt. R. z ibi
mulieres delõge aspiciẽtes. Inter qꝰ erat
Maria magdalene z Maria Jacobi mi
noꝛis z Joseph mater z salome z mat filio
rũ zebedei. Et cum essent in galilea seque
bant eum z ministrabãt ei z alie multe que
simul ascenderãt cũ eo hierlim.

Dubiũ ẽ an
modo vel die
resurrexiõis
resurrexerit
etsi rursus o
bedierũt vi
de doc̃.

De sepultura do
mini. M. xxvij. R. xv. L. xxiij. J. xix.
Capitulum. cxlix.

Judei. L. ergo qm̃ parasceue erat vt
nõ remanerẽt in cruce coꝛpa sabba
to. Erat enĩ magnꝰ dies ille sabbati.
rogauerũt pilatũ vt frãgerentꝫ crura eoꝝ z
tollerentꝫ. Venerunt ergo milites z primi
quidẽ fregerãt crura z alteriꝰ qui crucifixꝰ
est cũ eo. Ad iesum autẽ cũ venissent vide
rũt eum iã mortuũ nõ fregerũt eiꝰ crura. sed
vnꝰ militũ lancea latꝰ eius aperuit z cõti
nuo exiuit sanguis z aq̃. Et q̃ vidit testio
niũ phibuit z verꝫ est testioniũ eiꝰ. Et ille
scit qꝛ vera dꝛ vt z vos credatis. Facta sunt
enĩ hec vt scriptura impleret. Os nõ ꝯmi
nuetis ex eo. Et itez alia scꝑtura dicit Vi
debũt in quẽ trãsfixerũt. Cũ. M. sero. R.
autẽ factũ eẽt qꝛ. R. erat parasceue qꝺ est añ
sabbatũ. Venit. M. quidã homo diues
ab arimathia noĩe Joseph nobilis. R. de
curio. Vir. L. bonꝰ z iustus. Hic nõ con
senserat cõsilio z actibꝰ eoꝝ q̃ expectabat
et ipse regnũ dei. Et. M. discipulꝰ J. erat
Jesu. occultꝰ L. autẽ ꝓpter metũ iudeoꝝ.
Et audacter introiuit ad pilatum z petijt
coꝛpꝰ Jesu. Pilatꝰ aũt mirabat si iã obiisset
Et accersito centurione introgauit eũ si
iam mortuꝰ esset z cũ cognouisset a cẽturio
ne donauit z iussit M. reddi coꝛpꝰ iesu io
seph ãt mercatꝰ sindonẽ z deponẽs eũ in
uoluit sindone mũda. M. Venit J. ãt z ny
codemꝰ q̃ venerat ad iesum nocte primuꝫ
ferẽs mixturã mirre z aloes libras q̃si cen
tũ. Acceperũt ergo coꝛpꝰ Jesu z ligauerũt
linteis illõ cũ aromatibꝰ sic̃ mos est iude
is sepelire. Erat ãt in loco vbi crucifixꝰ est
oꝛt z in oꝛto monumentũ nouũ. Et M.
posuit eũ ioseph in monumẽto suo nouo
qõ excidit in petra in. L. J. quo nondum
q̃squã positꝰ fuerat. Ibi g. R. ꝓpter parasceuẽ
iudeoꝝ qꝛ iuxta erat monumentũ posue
rũt iesum. Et aduoluit M. ioseph saxũ ma
gnũ ad hostiũ monumẽti z abijt maria R
ãt magdalene z maria ioseph aspiciebant
vbi ponerẽt sedẽtes M. õ sepulcꝝ. Et L.
dies erat parasceues z sabbatũ illucescebat.
Dubsecute ãt mlieres q̃ cũ ipo venerãt de
galilea viderũt monumẽtũ z quẽadmodũ
erat positũ coꝛpꝰ ei. Et reuertẽtes pauerãt
aromata z vnguẽta z sabbato q̃dẽ siluerũt
ꝟm mãdatũ. Illa M. ãt die q̃ est pꝰ paras
ceuẽ. Cõuenerũt principes sacerdotũ z pha
risei ad pilatũ dicẽtes. Dñe recoꝛdati sumꝰ
qꝛ seductoꝛ ille dixit adhuc viuens pꝰ tres
dies ꝛsurgã Jube g̃ custodiri sepulcꝝ vsqꝫ
in diẽ tertiũ. ne forte veniãt discipli eiꝰ et
furentꝫ eũ z dicãt plebi surrexit a mortuis
Et erit nouissimꝰ erroꝛ peioꝛ poꝛe. Ait illꝭ
pilatꝰ. Habetis custodiã ite custodite sic̃
scitis Illi autẽ abeũtes munierunt sepul
crum signãtes lapidẽ cum custodib⁹.

¶ De resurrectõe dñi ꝑ totũ Et ꝓtinz mlt
tas rubricellas ꝑ mltitudine gestoꝝ. M.
xxviij R. xvi L. xxiiij. z J. xx. et. xxi. L. cl

Vespe M. ãt sabbi q̃ lucescit ĩ pria
sabbi venit maria magdalena z al
tera maria videre sepulcꝝ. Et ecce
terremotꝰ factꝰ ẽ mgnꝰ Angelꝰ ãt dñi descẽ
dit de celo. Et accedẽs reuoluit lapidẽ z se
debat sup eũ Erat ãt aspectꝰ eiꝰ sic̃ fulgur z
vestimẽta eiꝰ sic̃ nix. Pre timoꝛe ãt eiꝰ exẽ
riti sunt custodes z facti sunt velut mortui

¶ Et. R. cũ trãsisset sabbm

ꝓria rubri
cella.

Maria magdalena ⁊ maria iacobi ⁊ salo/
me emerũt aromata vt venientes vngerẽt
Jesum. Et valde mane vna sabbatoꝝ ve/
niũt ad monumẽtũ orto iã sole. Et dice/
bant adinuicẽ. Quis reuoluet nobis la/
pidem ab ostio monumẽti? Et respicien/
tes viderũt reuolutũ lapidẽ. Erat quip/
pe magn⁹ valde. Rñdens. M. autẽ ange/
lus dixit mlieribꝫ. Nolite timere vos scio
enim q̃ Jesum q̃ crucifix⁹ est q̃ritis nõ est
hic surrexit enĩ sicut dixit. Et introeũtes
R. in monumentũ viderũt iuuenẽ sedẽ/
tem in dextris coopertũ stola candida / et
obstupuerũt. qui dicit illis. Nolite expa/
uescere Jesum q̃ritis nazarenũ crucifixuꝫ
Non est hic Ecce locꝰ vbi posuerũt eũ. sed
ite. dicite discipulis eius ⁊ petro. q̃ prece
det vos in galileã ibi eũ videbitis sicut di
xit vobis. Et. J. factũ est dũ mente essent
cõsternate de isto. Ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgen/
ti. Dum autẽ timerẽt ⁊ de/
clinarẽt vultũ in terrã di/
xerũt ad illas Quid q̃ritis
viuentẽ cũ mortuis? Nõ
est hic sed surrexit. Recor
damini q̃liter locutus est
vobis cũ adhuc ĩ galilea
esset dicens q̃ oportet fi/
liuꝫ hois tradi in manꝰ hoĩm peccatoꝝ ⁊
crucifigi ⁊ tertia die resurgere. Et recorda
te sunt verborũ eius. Et ille exeũtes fugie
rũt de monumẽto. Jnuaserat eas enĩ tre/
mor ⁊ pauor ⁊ nemĩ ꝺ̃cquã dixerũt. time/
mebãt enĩ. Una. J. xx
autẽ sabbati maria mag/
dalene venit mane cũ ad/
huc tenebre essent ad mo
numentũ. Et vidit reuo/
lutũ lapidẽ a monumen/
to. Lucurrit ergo ⁊ venit
ad Simonẽ Petrũ ⁊ ad
aliũ discipulũ quẽ dilige
bat Jesus ⁊ dixit eis. Tu/
lerunt dñm meũ ⁊ nescio
vbi posuerũt eũ. Exiuit
ergo petrus ⁊ ille alius di
scipul⁹ quẽ diligebat Je/
sus ⁊ venerunt ad monu/
mentũ. Currebant ergo
duo simul ⁊ ille alius di/
scipul⁹ ꝓcucurrit citi⁹ pe/
tro ⁊ venit primus ad monumẽtũ. Et cũ
se inclinasset vidit linteamĩa posita nõ ta
men introiuit. Uenit ergo Simõ petrus
sequẽs eũ ⁊ introiuit in monumentũ ⁊ vi
dit linteamina posita ⁊ sudariũ quod fue/
rat sup caput eius nõ cũ linteaminibꝫ po
sitũ sed separatim involutũ in vnũ locum.
Tũc ergo introiuit ⁊ ille discipul⁹ qui ve/
nit prim⁹ ad monumentũ ⁊ vidit ⁊ credi/
dit. Nondũ enĩ sciebãt scripturã q̃ opor
tebat eũ a mortuis resurgere. Abierũt er/
go iterũ ad semetipos discipuli Maria
autẽ stabat ad monumẽ/
tũ foris plorãs. Dũ ergo
fleret inclinauit se ⁊ ꝓspe
xit in monumentũ ⁊ vidit duos angelos
in albis sedentes. vnũ ad caput ⁊ vnũ ad
pedes vbi positũ fuerat corpꝰ Jesu Dicũt
ei illi. Mulier q̃d plorας
Dicit eis. q̃ tulerũt dñz
meũ ⁊ nescio vbi posuerũ
eũ. Hec cũ dixisset cõuer
sa est retrorsum ⁊ vidit Je
sum stantẽ ⁊ nõ sciebat q̃
Jesus est. Dicit ei Jesus
Mulier q̃d plorας? quẽ queris? illa existi
mans q̃ ortulan⁹ est dicit ei. Dñe si tu su
stulisti illũ dicito mihi vbi posuisti eum ⁊
ego eum tollã. Dicit ei Jesus Maria. Cõ
uersa illa dicit ⁊ Rabbo/
ni q̃ dicit magister. Di/
cit ei Jesus Noli me tãge
re. Nondũ enĩz ascẽdi ad patrẽ meũ. Va
de autẽ ad fratres meos ⁊ dic eis Ascendo
ad ꝓpriũz meũ ⁊ ꝓpriũz vr̃m deũ meũ ⁊ deũ vr̃m
Et M. mulieres exiue
rũt cito de monumẽto cũ
timore ⁊ gaudio magno
currẽtes nũciare discipul' suis. Et ecce ie
sus occurrit illis dicens. Auete Ille autẽz
accesserunt ⁊ tenuerũt pe/
des eius ⁊ adorauerũt eum
Tũc ait ill' ihs. Nolite ti
mere. Ite nũciate frib⁹ meis vt eant in ga
lileã ibi me videbũt Que cũ
abissent ecce q̃dã de custodi
b⁹ venerũt in ciuitatẽ ⁊ nun
ciauerũ principibꝫ sacerdotũ
oĩa q̃ facta fuerãt. Et cõgre/
gati cũ senioribꝫ ꝯsilio acce/
pto pecuniã copiosaz dede
rũt militibꝫ dicẽtes. Dicite
disc. ei⁹ nocte venerũt furati
sũt eũ nob dormiẽtibꝫ. ⁊ si ꝑ

Angeli erãt
vel illi de q̃/
bus prius vi
alij. ⁊ haben
do est ꝓgnitio de modo
sepulcri ⁊ fi/
gura eius vi
de in postill'

Secunda ru
bricella.
Videt q̃ ma
ria magdale
na esset vna
ex istis. q̃ tñ
dixit Petro
christũ sublа
tum Sed in
telligẽdũ est
qõ neĩni ibi
existenti ꝺc̃
ꝺ̃ dixerũt si
cut custodib⁹
Principium
erat diluculi
i quo sunt si
mul tenebre
⁊ lux solis.

Tertia rubri
cella.
Forte ideo
ꝓuersa est quo
niam angeli
assurrexe ꝯ
runt ꝓsentie
christi.

Prima appa
ritio.

Quarta ru
bricella.

Secũda ap/
paritio.

Potest intel
igi q̃ ille mu
lieres satis
prope erant
ad martam
magdalenaz
quãdo vidit
ihesum. et q̃
redeũdo tñ/
rit se cuz eis
iterũ vidit
xp̃m in via.

auditũ fuerit a p̃side nos suadebim⁹ ei et
securos vos faciem⁹. At illi accepta pecu-
nia fecerũt sicut erãt edocti Et diuulgatũ
est verbũ istud apud iudeos vsq; in hodi-
ernũ diem. Surgẽs. R. autẽ Jesus mane
prima sabbati apparuit prĩo marie mag-
dalene de qua eiecerat septẽ demonia. Et
R. illa vadẽs nũciauit his qui cum eo fue
rãt lugentib⁹ ⁊ flentib⁹. Venit. J. eni ma-
ria magdalene annũcians discipulis/ q⁊
vidi dñm ⁊ hec dixit mihi. Et illi audien-
tes quia viueret ⁊ visus esset ab ea nõ cre-
diderũt. Erant. L. autẽ Maria magdale
na ⁊ Johãna ⁊ Maria Jacobi ⁊ cetere q̃ cũ
eis erant q̃ dicebãt ad apl'os hec. Que re-
gresse a monumẽto nũciauerũt hec om̃ia
illis. xi. ⁊ ceteris om̃ibus. Et visa sunt añ
illos sicut deliramentũ verba ista ⁊ nõ cre
debant illis Petrus autẽ surgẽs cucurrit
ad monumentũ ⁊ ꝓcumbens vidit lintea
mina sola posita ⁊ abijt secũ mirãs quod
factum fuerat. ¶ Et ecce
duo. ex illis ibant ip̃a die
in castellũ q̃d erat in spa-
cio stadiorũ. lx. ab hierl'm noĩe emaus ⁊ ip
si loq̃bant̃ adinuicẽ de his om̃ibus q̃ acci
derant. Et factũ est dũ fabularent̃ in via et
secum quererẽt ⁊ ipse Je-
sus appropinq̃ns ibat cũ
illis. Oculi autẽ eoꝝ tene
bant̃ ne eum agnoscerẽt ⁊
ait ad illos. Qui sunt hi
sermones quos cõfertis
adiuicẽ ambulãtes ⁊ est⁊
tristes? Et rñdens vnus
cui nomẽ cleophas dixit
Tu sol⁹ ꝑegrin⁹ es in hie
rusalẽ/ ⁊ nõ cognouisti q̃
facta sunt in illa his die-
bus. Quib⁹ ille dixit. Que? Et dixerunt.
De iesu nazareno q̃ fuit vir ꝓpheta potẽs
in ope ⁊ sermone corã deo ⁊ om̃i populo.
Et quõ tradiderũt eũ summi sacerdotes/
et principes nostri in damnatõez mortis
⁊ crucifixerũt eũ. Nos autẽ sperabam⁹ q̃
ipse esset redẽpturus israel. Et nũc super
hec om̃ia tertia dies est quo hec facta sunt
Sed ⁊ mulieres quedã ex nostris terrue-
rũt nos que añ lucẽ fuerũt ad monumen-
tũ ⁊ nõ inuẽto corpe eius venerũt dicẽtes
se etiaz visionẽ angeloꝝ vidisse. que dicũt
eũ viuere. Et abierũt quidã ex nostris ad
monumentũ ⁊ ita inuenerũt sicut mulie-
res dixerũt. ipsum vero nõ inuenerũt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti ⁊ tardi corde ad
credẽdũ in om̃ibus que locuti sunt ꝓphe-
te. Nõne sic oportuit pati christũ ⁊ ita in-
trare in gloriã suam? Et incipiens a moi
se et om̃ibus ꝓphetis interp̃tabat̃ illis in
om̃ibus scripturis que de ipso erãt Et ap
propinquauerũt castello q̃ ibant ⁊ ipse se
finxit longi⁹ ire. Et coegerũt illũ dicẽtes.
Mane nobiscũ q̃m aduesp̃ascit ⁊ inclina
ta est iã dies ⁊ intrauit cũ illis. Et factum
est cũ recũberet cũ illis. Accepit panẽ ⁊ be
nedixit ac fregit et porrigebat ill'. Et ap̃ti
sunt oculi eoꝝ ⁊ cognouerũt eũ ⁊ ipse eua-
nuit ex oculis eoꝝ. Et di
xerũt adinuicẽ. Nõne cor
nostrũ ardens erat in no-
bis dũ loqueret̃ nobis in via ⁊ aperirz no
bis scripturas? Et surgẽtes eadẽ hora re-
gressi sunt in hirl'm. Et inuenerũt cõgre-
gatos. xi. et eos q̃ cũ ipsis erãt dicẽtes. q⁊
surrexit dñs vere et appa-
ruit symoni. ⁊ ipsi narra-
bãt que gesta erãt in via ⁊
quõ cognouerũt eũ in fra
ctõe panis. Hec R. illis crediderũt. Dum
L. hec loquerent̃ iesus stetit in medio eo
rũ ⁊ dicit eis pax vobis ego sum. nolite ti
mere. Conturbati vero ⁊
cõterriti extimabãt se spi-
ritum videre. Et dixit eis
Quid turbati estis ⁊ cogi
tatões ascendũt in corda
vestra. Videte man⁹ me-
as ⁊ pedes meos/ q⁊ ego/
ipse sum. Palpate ⁊ vide
te q⁊ sp̃us carnẽ ⁊ ossa nõ
habet sicut me videt⁊ ha-
bere Et cũ hoc dixisset oñ
dit eis man⁹ ⁊ pedes. Ad
huc autẽ illis nõ credẽtibus ⁊ mirãtibus
pre gaudio. dixit. Habetis hic aliq̃d q̃d
manducet̃? At illi obtulerũt ei partem pi
scis assi ⁊ fauũ mellis. Et cum mãducass⁊
coram eis sumẽs reliq̃as dedit eis ⁊ dixit
ad eos. Hec sunt verba que locut⁹ sum ad
vos cum adhuc essem vobiscũ quoniã ne
cesse est impleri om̃ia que scripta sunt in
lege moysi et prophetis ⁊ psalmis de me.
Tũc aperuit illis sensum vt intellligerẽt
scripturas ⁊ dixit eis quoniã sic scriptum
est ⁊ sic oportebat xp̃m pati/ ⁊ resurgere a
mortuis t̃tia die ⁊ p̃dicare ĩ noĩe ei⁹ p̃niaz

Quinta rubricella

Forte petr⁹ solus iuit ad monumẽtu sine Johanne ⁊ ĩ ingressu vidit xp̃m ⁊ ista fuit tertia apparitõ de q̃ ĩsra' d̃r b⁊ apparuit symoni.

Tertia apparitio.

Pater hic q̃ appuerat symoni.

Sexta rubricella.

Intelligẽdũ est nõ de omnibus sed d̃ aliquibus ĩter quos thomas fuit qui egressus propterea nõ vidit illo die christũ cũ alijs in quĩta apparitione

et remissionē peccatorū in oēs gētes inci
pientib⁹ ab hierosolima. Vos āt estis te/
stes horū ⁊ ego mittā pmissum patris mei
in vos ¶ Cum ſ. xxi. sero
ergo esset die illa una sab/ Septima ru
bato ⁊ fores essent clau/ bricella.
se vbi erāt discipuli cōgregati ꝓpter metū
iudeorū venit Jesus ⁊ steterit in medio ⁊ di/
xit eis. Pax vobis. Et cū hoc dixisset ostē
dit eis manus ⁊ latus Hauisi sunt ergo di
scipuli viso dño. Dixit ergo eis iteꝝ Jhs
pax vobis. Sicut misit me pat⁹ ego mit/
to vos. Hoc cum dixisset. Insufflauit ⁊ di
xit eis. Accipite spm̄sctm̄ quorū remiseri
tis peccata remittunt eis ⁊ quorū retinue
ritis retenta sunt. Thomas aut ē vnus ex
duodecim q̄ dic⁹ didimus nō erat cū eis
quando venit Jesus. Dixerūt ergo ei alij
discipuli. Vid⁹ in⁹ dñm Ille aut ē dixit eis
Nisi videro in manib⁹ eius fixurā clauoꝝ
⁊ mittā digitū meū in locū clauorū ⁊ mit/
tam manū meā in latus eius nō credā Et
post dies octo iterū erāt discipuli ei⁹ int⁹
⁊ thomas cū eis Venit Jesus ianuis clausis
⁊ steterit in medio ⁊ dixit. Pax vobis. Deīn
de dicit thome. Infer digitū tuū huc ⁊ vi/
de man⁹ meas ⁊ offer manū tuam ⁊ mitte
in latus meū. et noli esse incredulus sed fi
delis. Rñdit Thomas ⁊ dixit ei. Dom⁹
meus ⁊ de⁹ meus. Dicit ei Jesus. q̄ vidi/
sti me credidisti. Beati qui nō viderūt et
crediderūt Multa quidē ⁊ alia signa fecit
Jesus in cōspectu discipulorū suoꝝ q̄ nō
sunt scripta in libro hoc Hec aut ē scripta
sunt vt credatis q̄ Jesus xp̄s est fili⁹ dei ⁊
vt credentes vitā habeatis in nom̄ie eius
¶ Postea manifestauit se iterū Jesus ad
mare tyberiadis manife/ Octaua ru
stauit aūt sic. Erāt simul bricella.
Symon petrus ⁊ Tho/
mas qui dic⁹ dydim⁹ et nathanael q̄ erat
in chana galileē ⁊ filij zebedei ⁊ alij ex disci
pulis eius duo Dicit eis simon petr⁹ Va
do piscari. Dicūt ei. Venim⁹ ⁊ nos tecū.
Et exierūt ⁊ ascenderūt in nauim ⁊ illa no
cte nihil prendiderūt Mane aut ē iam fa/
cto stetit Jesus in litore. non tamē cogno
uerūt discipl⁹ q̄ Jesus est. Dixit ergo eis
Jesus Pueri nūquid pulmentariū habe
tis ⁊ Rñderunt ei. Non. Dixit eis Mitti/
te in dexterā nauigij rete ⁊ inuenietis Mi
serūt ergo rete ⁊ iam nō valebant trahere ꝓ
multitudine piscū. Dicit ergo discipul⁹
ille quē diligebat Jesus Petro. Dñs est.
Simon petr⁹ cū audisset quia dñs est. tu
nica succinxit se. Erat enī nudus ⁊ misit
se in mare. Alij aut ē discipuli nauigio ve/
nerūt. Non enī longe erāt a terra sed qua
si cubitis ducētis trahentes rete piscium
Ut ergo descenderūt in terrā viderūt pru
nā ꝓpositas ⁊ piscē suppositum ⁊ panem.
Dicit eis Jesus. Afferte de piscib⁹ quos
prendidistis nūc. Ascendit aut ē Symō
Petrus ⁊ traxit rete plenū magnis pisci/
bus centū quinq̄gintatribus. Et cum tā
ti essent nō est scissum rete. Dicit eis Jhs
Venite prandete. Et nemo audebat di/
scumbentiū interrogare eū. Tu q̄s es. sci
entes quia dñs est. Et venit Iesus ⁊ acce/
pit panē ⁊ dabat eis ⁊ piscem simil⁹. Hoc
iam tertio manifestat⁹ est Jesus discipul⁹
suis cum resurrexisset a mortuis Cū er/
go prādissent dicit symo/
ni Petro Iesus : Simon io Nona rubri
hānis diligis me pl⁹ his cella.
Dicit ei etiā dñe tu scis q̄ amo te. Dicit
ei pasce agnos meos. Dicit ei iterū simō
Johānis diligis me ⁊ At illi. Etiam dñe
tu scis q̄ tia amo te. Dicit ei pasce agnos
meos. Dicit ei tertio Si
mō Johannis amas me ⁊ Interroga⁹
Cōtristat⁹ est Petr⁹ q̄ di/ tur petrus ⁊
xit tertio amas me ⁊ dicit papa ꝓsti tui
Dñe tu oīa scis tu scis ē ⁊ sua mors
quia amo te. Dicit ei pa/ ei p̄dicatur.
sce oues meas. Amen amen dico tibi cū
esses iunior cingebas te ⁊ ambulabas vbi
volebas. cum aut ē senueris extendes ma
nus tuas ⁊ alius te cinget ⁊ ducet quo tu
nō vis. Hoc aut ē dixit significās q̄ morte
clarificatur⁹ esset deū. Et cum hoc dixisset
dixit ei. Sequere me. Cōuersus Petrus
vidit illū discipulū quē diligebat Iesus se
quentē. qui ⁊ recubuit in cena sup pectus
eius ⁊ dixit. Dñe quis est q̄ trader te. Hūc
ergo cū vidisset Petrus dixit Jesu. Dñe.
hic aut ē quid ⁊ Dicit ei Jesus Sic eū vo/
lo manere donec veniā quid ad te ⁊ tu me
sequere ¶ Exiuit ergo ser
mo iste inter fratres q̄ di Decima ru
scipulus ille nō moriē Et bricella.
nō dixit Jesus q̄ nō moriē sed sic eū volo
manere q̄d ad te. Hic est discipul⁹ ille q̄ te
stimoniū ꝓhibet de his ⁊
scripsit hec. ⁊ scim⁹ q̄ ver⁹ Prohabilis ē
est testimoniū ei⁹ Undecī multos alios

Vndecia rubricella.

Duodecima rubricella.

Blosa

ibi fuisse ab xj. sicut apls loqē q̄ appuit plꝰ q̄ ēn gētis fratribus simul in quibꝰ aliqui potuerūt dubitare vl nō credidisse illis qui videbant.

W. autē discipuli abierūt in galileā in montem vbi constituerat illis Jesus Et videntes adorauerunt. quidā autē dubitauerūt. Et accedēs Jesus locutus est eis dicēs. Data est mihi oīs potestas in celo z in terra. Euntes docete oēs gentes baptisantes eos in nomine patris z filij et spūssancti Docentes eos seruare oīa quecūq̄ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscū sum oībus diebꝰ vsq̄ ad cōsummatōez seculi Nouissime R. autē recūbentibꝰ xi. Apparuit illis iesus z exprobrauit incredulitatē illoꝝ z duriciam cordis quia his q̄ viderāt eū resurrexisse nō crediderūt. Et dixit eis. Euntes in mūdū vniuersum p̄dicate euangelium oīmi creature Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit. Qui vero nō crediderit cōdemnabit. Signa autē eos qui crediderint hec sequētur In nomie meo demonia eīcient. linguis loquētur nouis serpētes tollent. Et si mortiferū quid biberint nō eos nocebit Sup egros manus imponent z bene habebūt Eduxit L. autem eos foras in bethaniā/ et eleuatis manibꝰ suis bñdixit eis Et factū est dum benediceret illis/ recessit ab eis z ferebat in celū Et R. dñs quidē iesus postq̄ locutus est eis/ assumptus est in celū. et sedet a dextris dei Et L. ipsi adorantes regressi sunt hierusalem cū gaudio magno. Et erant semp in templo laudātes z bñdicētes deū Illi. R. autē pfecti p̄dicauerūt vbiq̄ dño coopāte z sermonē cōfirmante sequētibus signis. Sunt J. autē z alia multa que fecit iesus. que si scribantur per singula. nec ipm arbitror munduꝫ capere eos qui scribendi sunt libros. Finit vnum ex quatuor

Videt apud Lucā hec apparitō fuisse facta in die pasche vbi vigillāter intēdatur altorū simul euāgelistaꝝ narratō supplemē tum eoꝝ que Luc. omisit nō q̄ ex ignorantia sic patet Actuum j. vbi narrat se p̄bmisse vnū in multis argumentis p dies quadraginta.

Magistri Johannis gersonis

Sequitur tractat⁹ 1

eiusdē Cancellarij Parisien. de potestate eccl'iastica. Et de origine Juris z legū. editus Constantie tempe Concilij general'.

Potestas eccl'iastica debz ab eccl'iasticis quid z qualis et quāta sit agnosci Debz hoc itaq̄ fieri. vt et honorē cognita. cū deus dederit talem potestatē hoībus/ z vt in suis termis honorata seruet ne plus dubito false eā opiniones vel deprimāt vel exaltent. Qm̄ primū est sacrilege impietatis Alterq̄ de adulatōne pestifera suspectū est Cōstat igitur q̄ de potestate eccl'iastica disputare vl' inq̄rere nedū lz sed decet z expedit. tantū/ modo sit intentōis oculꝰ simplex z rectus Quidni sic liceat. cū de ipsi⁹ oī potētis dei potestate crebro fiat absq̄ oīmi temeritate cōquisitio Dec me ꝓsideratio mouit vt de potestate eccl'iastica sub pauculis cōsideratōnibꝰ dissererē/ quatinꝰ materia que quodāmodo videt infinita. sicut tractari solet ab aliq̄bus p autoritates z allegatōnes. resolueret ad paucos certos z claros termios. p descp̄tiōes z diuisiones resolutiue pcedendo allegationū cōfusione dimissa. q̄les apud doctores inuēire. nō est difficile. Ceterū non vsurpo nunc in hoc opusculo vel alīs. me dicturū aliquid qđ alibi nō inueniat sciēs illud comici Nullum est iā dictū qđ non dictū sit prius Satis est si ex bene inuētis z doctrinis aliorū ego meis verbis. meo ordine fauū aliquē veritatis instar apū ꝓpria quadā arte compingā. Fiet autē initiū a quid nois termi norū. qm̄ hoc ignorato palogisant facil'r inquisitores veritatis. Erit vero finis de origine Juris z legum.

Prima consideratio. D

Potestas eccl'iastica est ptās que a xp̄o supnaturaliter z special'r collata est suis apl'is z discipul'. ac eorum successoribꝰ legitimis. vsq̄ in finē seculi ad edificatiōem eccl'ie militantis. fm leges euāgelicas. pro cōsecutiōe felicitatis eterne Dec descriptio data est p causas quadruplicē fm quā distinguit potestas eccl'iastica ab alia q̄libet potestate. Potestas ibi ponit pro genere Est aūt potestas. facultas ꝓpinq̄ ad exeūdū in actu.

Propīqua inq̄ cor ꝑm facultatē remotā ⁊ obedientialē nō est impossibile apd̄ deum om̄e verbū. ¶ Porro notat̄ causa efficiens principalis cū dicit̄. A xp̄o supnaturaliter collata. ¶ Causa vero materialis vel subiectiua signat̄ cum subdit̄. suis apl̄is. ⁊c̄. ¶ Causa formalis insinuat̄ cū dicit̄ ꝑm leges euāgelicas dant eni formā vtendi. ¶ Deniq̄ causa finalis cōcludit̄ Ad edificatōem eccl̄ie militātis ꝑ cōsecutōne felicitatis eterne. ¶ Additū est hoc aduerbiū specialit̄. ad exclusionē donoꝝ supnaturaliū. que om̄i viatori pn̄t esse cōmunia. sicut sunt fides/spes/charitas/ꝓphetia/timor pietas ⁊ sil̄ia. ¶ Vn̄ ⁊ ecclesia cōtracte sumit̄ dum loq̄mur hic de ecclesiastica ptāte. pro illis videlicꝫ q̄ speciali quodā signaculo dedicati sunt ad diuinū seruitiū. a clericatura que infimū tenet gradū. vsq̄ ad supremū quo papa decoratur. ¶ Fallor si nō sit hec descriptio ꝓpria cōpetens omni ⁊ soli ecclesiastice potestati. qm̄ om̄is alia potestas. vel est naturaliter indita/quo ad cām efficientē. vel ē ꝑm leges naturales aut humanas regulata q̄ ad causam formalē. vel est ad finē naturalem īmediate ⁊ principalit̄ ordinata Vel deniq̄ quo ad cām subiectiuā radicat̄ in habentibꝫ eā ꝑm dona naturalia. etiā vbi supnaturalia nō adessent. q̄lia sunt fides spes. ⁊ charitas ¶ Vnde potestas secularis cōuenit aliis q̄ xp̄ianis baptisatꝫ. Potestas autē ecclesiastica de necessitate fundat̄ in dono supnaturali sicut est caracter baptismalis de cōmuni lege. qui caracter in viatoribus. eos de ecclesia militāte reddit. facit insup idoneos ⁊ capaces ecclesiastice ptātis Fatemur itaq̄ ꝙ charitas seu gratia gratū faciēs valde decens est in suscepturis. vel iā habētibꝫ ecclesiasticā potestatē. non tamē exigit̄ pro dando titulū quasi sine ea nequeat ī aliq̄ fundari l̄ subsistere potestas huiusmodi. Hic eī fuit error vetus ⁊ valdensiū ⁊ pauperꝫ de lugduno qui ꝑ ⁊ vycleff ⁊ sequaces suos renouari quesit⁹ est. sed iuste dānat⁹. Cur ita? Ne hierarchicus ordo potestatis ecclesiastice maneat instabilis vagus ⁊ incertus cū nemo sciat an amore vel odio dignus sit. Et minus hoc de grā predestinatōnis cōstet quā ponunt radicē necessariā ꝑ titulo vel iure cuiuslibet ptātis. ¶ Hac igit̄ descriptione p̄supposita ꝑ intelligētia quid sit ecclesiastica potestas in genere. descendemus ad species. Pro quarū noticia m̄ltiplex animaduertēda est distinctio. vt differentie que addite generi constituūt speciem innotescant.

Consideratio. II

Potestas ecclesiastica secernit̄ pr̄ia sui diuisiōe in potestatē ordiuis: ⁊ potestatē iurisdictōis Rursus potestas ordinis. duplicē habet respectū Vn⁹ est sup corpus xp̄i mysticū verꝫ. quo ad consecratōem eius. Alter est sup corp⁹ xp̄i misticū seu membra ei⁹ Et hoc dupl̄r. vel quo ad administratōnem corp̄is xp̄i veri. vel quo administratōeꝫ vel exhibitōnem alteri⁹ sacramēti sicut est ordo vel cōfirmatio. vel penitētialis absolutō ¶ Potestas iurisdictōis duplex est. vna in foro exteriori. Altera in foro cōsciētie interiori ¶ Rursus potestas iurisdictōnis in foro exteriori dupliciter ꝯsiderat̄. vno modo ꝓut immediate tradita est a xp̄o ꝑm legem euangelicā. Alio mō ꝓut supaddita est ex humana cōstitutōne vel dono per principes seculares aut aliter. Subide ptās iurisdictōis in foro interiori cōsurgit ex duplici radice. Vno mō ex ꝑte hoīs vltro se subijciētis tali potestati sicut cū spōte cōfitens subijcit se p̄sbitero. ⁊ ordinād⁹ ep̄o Alius subiectōis modus ꝯsurgit ex autoritate supioris. hūc vel illū tali vel tali subijciētis quod fieri potest nō ad arbitriū illius q̄ subijcit̄ Et sic inter duplicē hanc subiectōem differētia magna patet. ¶ Et quoniā ad pauca aspiciētes de facili enūciant. ⁊ enunciantes seipsos vel dicta sua nō resoluūt sed ꝯfundunt Eoꝝ doctrina reddit̄ vel erronea vel in intelligibilis: vl̄ difficilis ⁊ ꝑplexa. Doctrina vero sapiētū facilis teste sapiēte. quia resolute ⁊ ordinate ꝑ distinctōes tradent om̄ia separantes preciosum a vili. ⁊ p̄cauētes ne lucē veritatis tenebrosa nubes erroris inuoluat/ sed sit ignis sine fumo Declaratōeꝫ multiplicis hui⁹ distictiōis meli⁹ aliter dare nō possum⁹ q̄ si sua. cuilibet membro donet̄ descriptio vel specialis notificatio. ¶ Dicam⁹ igit̄/ ꝙ potestas ordinis primo mō cōsiderata est ptās ecc̄iastica respiciēs pr̄icipaliter ⁊ essentialiter cōsecratōnem corporis xp̄i veri qua. s. pōt hn̄s eaꝫ ꝯsecrare corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i virtute verboꝝ sacra

mentaliū. Ponit hic ptās ecc̄iastica ꝑ genere. que potestas q̄d ⁊ qualis sit īmediate prediximꝰ. cuius descriptōem hic et in om̄ibus conseq̄nter dicēdis absq̄ alia repetitōe supponimꝰ dū vtemur hoc termino ꝑ genere potestas ecc̄iastica. Additur hec clausula respiciēs principal̄r ⁊c̄ tanq̄ ꝑ differētia specifica. distinguēte eā a qualibet alia ecc̄iastica potestate. Hec ptās de lege cōi inabdicabilis est. inauferibilis. ⁊ illimitabilis in sua essentia. quoniā q̄sq̄s est sacerdos rite consecratꝰ/ si temptet cuꝫ intentōe. ⁊ cū forma ⁊ materia debitis cōsecrare/ cōsecrat vtiq̄/ etiā si excōicatus/ si hereticꝰ/ si quōcunq̄ degradatꝰ extiterit/ peccaret nihilominꝰ ī hoc casu nec ad vtilitatē suam sed dānatōnem hoc ageret.

Juxta qd̄ vtiliter distīgui solet. q̄ aliqua sunt de necessitate executōis hmōi ptātis dupl̄r. Una est necessitas solius precepti cuiꝰ trāsgressio graue peccatū est. sicut q̄ excōicatus nō consecret. veruntamen hec trāsgressio nō impedit cōsecratōis effcm̄ principalē. qui est trāssuhatio. Altera est necessitas cōsecratōnis vel sacramenti. cōsistens in hoc q̄ minister sit rite ordinatꝰ hn̄s intentōem cōsecrandi cū forma ⁊ materia debitis. qd̄ si alterū defuerit. nihil efficit̄. ⁊ peccat̄. Hanc potestatē tradūt doctores ꝯcorditer parē esse in om̄ibus qui consecrati sunt sacerdotes. q̄ ptās collata fuisse credit̄ in cena dū dixit xp̄s apostol̄/ hoc facite in meā cōmemoratōnem. Ubi doctores cōiter sentiūt q̄ Judas illic fuit sacerdos cōstitutꝰ sicut p̄us electꝰ in apostolatū ptātem p̄dicandi ⁊ faciēdi miracula suscepat. ¶ Et hic sumit̄ argumentū q̄ ptās ecc̄iastica nō necessario fundat̄ in fide vel gratia. sed in caractere baptismali/ quē de lege ꝯmuni necessario p̄supponit.

Consideratio .III.

Potestas ecc̄iastica ordīs alio mō cōsecrata prout respicit ministrationē corpis xp̄i fidelib. ⁊ mīstrationē sacramētoꝝ ordinis ⁊ cōfirmatōis. Consecratōem insup virginū. Abbatuꝫ ⁊ eccl̄iaꝝ. ⁊ institutōem ministroꝝ eccl̄ie nō est eq̄liter in quolibet sacerdote. Cuiꝰ rō est qm̄ simplex sacerdos iuxta cōeꝫ doctoꝝ sentētiaꝫ nō p̄t ordines cōferre. neq̄ sacr̄m cōfirmatōis dare neq̄ cōsecrare virgines. ⁊c. Etiā de facto sic q̄ si tale aliq̄d temptet agere. nihil tn̄ efficit̄. qꝛ neq̄ ꝯfirmat neq̄ ordinat. Ep̄s autē si volentē cōfirmari. si volentē p̄terea ad ordines ꝓmoueri. qui sit eoꝝ susceptibilis. qd̄ d̄r ꝓpter sexū muliebrē temptauerit vel cōfirmare/ vel ordinare/ ordinat vtiq̄ vel ꝯfirmat de facto licꝫ excōicatus. licet irregularis. licꝫ degradatus extiterit. Et in hoc par in oībus ep̄is/ ab infimo vsq̄ ad supremū qui papa dicit̄/ ptās ordinis. Non autē in sacerdotib minorib est hec ptās vt dictū ē saltē in tali plenitudine seu p̄fectōe q̄ hoc possint. Licet concedat̄ cū maiori p̄te doctoꝝ q̄ supra sacerdotiū simplex. nulla est altera ptās ordīs. neq̄ ī ep̄is. neq̄ ī papa. Sed aliter est in ep̄is ⁊ papa aliter in simplicib presbiteris. sicut exēplificāt. q̄ eadem est hūanitas in hoīe dū est puer. ⁊ eadē dū factus est vir. vir nihilominꝰ generare p̄t sibi sil̄e. puer nequaq̄. Cū igit̄ fuerit inter apl̄os ⁊ discipulos tal̄ distinctio. sicut int̄ ep̄os ⁊ simplices curatos sacerdotes. sicut notat ysi. ⁊ magister in .iiij. disti. xxiiij. ca. vij. allegans cū. p̄spicua est veritas huiꝰ consideratōis. ¶ Si vero loq̄remur de ptāte iuris. iuxta qd̄ dici solet. Illud possumꝰ qd̄ de iure possumꝰ/ certior adhuc est ista consideratio. qꝛ nullꝰ sacerdos rite ministrat aliqd̄ sacr̄m. secluso necessitatis casu nisi iurisdictiōeꝫ habeat sup illū cui ministrat. ¶ Sed sup hac re dabitur cōsideratio sequēs. satis sit interim aperuisse. q̄liter sit vel nō sit eq̄lis ptās ordinis in oīb p̄sbiteris qꝛ q̄ ad consecratōneꝫ corpis xp̄i veri/ eandē hn̄t sacerdotes oēs ptātē. Quantū vero ad sacramentoꝝ ministratōem. dispar est in ep̄is ⁊ simplicib p̄sbiteris ptās seu facultas. tā de iure q̄ de facto. Simil̄r in ministroꝝ ecclesiasticoꝝ institutōe. que est ptās cōpetēs p̄mis hierarchijs. de prīo ordine ⁊ scd̄o. nō autē inferiorib quēadmodū sunt curati. qui licꝫ purgare illuīare ⁊ p̄ficere possint plebē suam. ꝓut inferior angeloꝝ hierarchia purgat illuīat. ⁊ p̄ficit subcelesteꝫ vel humanā hierarchiā. nihilominꝰ hec potestas curatoꝝ non extēditur ad hierarcharū specialē institutiōem. de instituto cōi.

¶ Addamꝰ q̄ etsi primꝰ hierarcha summus pontifex/ vel alij conseq̄nter suo mō possint ꝓ rōnabili causa vl̄ necessitate. dare suis inferiorib adiutores ad exercēdū hierarchicos actꝰ q̄ sunt purgare. illuīare

et pficere plebes sibi subditas sicut inue/ nit de penitētiarijs et ꝓuilegiatis. hoc tñ si ne manifesta ratione vel necessitate facere non debz vel cū eorundē delectione. irre uerentiaz vilipēsione apō illos ꝗbus ho nori dñt esse a ꝗbus debitā sustētationē recipe ꝓ suo statu et misterio pñt. Quis enī tutorē dederit adulto/ prudēti puidē ti et potēti. se nolēte? Nec tandē claudica re dz. obligatio mutua ep̄oꝝ vel curatorū ad plebes suas. Claudicat autē dum ple bes eximūtur et libertant (si ista libertas ñ iniq̄tas est) duz eligere sibi pñt hierarchi santes eos in foro scie. vel in p̄dicatō ne. aut sacroꝝ alioꝝ ministratōe. Prelati vero maiores vel miores remanēt hac ob ligatōe constricti/ vt nō liceat eis plebib⁹ suis negare quicq̄d in p̄dictis q̄siuerint/ tanq̄ nedum deo. sed eis rōem reddituri sint. etiāsi pestilētiali si epidimiali si qua/ uis alia abominabili cōtagione morbi la borauerūt. Preterea si tales vice pastorū dati. lupoꝝ accipi it offi.ciū. si seducāt sub ditos. lacerēt et deuorēt. nulla reliquit eis obuiandi vel p̄mouēdi ptās. nisi forte di/ cat q̄ hi sup̄iores bñt p iudicib⁹ Sz aper ta est rñsio p̄latoꝝ de quibusdā. Inimici nostri sunt iudices ¶ Attendat lector cir/ ca cōsideratōnem istā de ep̄atu. si sit ordo vl' sacerdotiū. q̄ apō theologos et iuristas est cōcordia in re. bene cōcipiēdo. sz explicatio diuersa est. Quia iurista vocāt ep̄atū esse ordinē. quoniā pōt vltra sacerdotiuz. Theologi vero cōcedūt scōm sez q̄ ep̄at⁹ est ptās hierarchica supra sacerdotiū. sed q̄ nihil addit ptātis supra corp⁹ xp̄i vez. ꝓterea nō dicūt q̄ sit nouus ordo sed bñ noua ptās et hoc credit inᵗ idē. ¶ Rursus attendat q̄ de cōfirmatōe dicit sctūs tho/ mas eā ꝓmitti posse a papa simplici sacer doti. ꝓter btī greg. q̄ddā dictū. pluribus tamē hoc nō placet. et dicūt illos de quib⁹ loquit greg. nō fuisse confirmatos tolera/ ti autē sunt sic manere. q̄ cōfirmatō. non est necessitatis sacr̄m. ¶ Denicq̄ datur rō per doctores cur mulier nō sit susceptibil' cuiuscūq̄ ordinis quoniā subiectiōis se/ xus est. non hierarchice dominatiōis.

Consideratio. IIII

Potestas ecclastica iurisdictōis in foro exteriori/ est ptās ecclastica coerciua. quevalet exerceri in alte rum etiā inuitū/ ad dirigendū subditos ī finē btitudis eterne velut in finē p̄mū et p̄incipaliter intentū Addita est fatemur hec vltia clausula descriptōis ad exp̄ssiōz magis q̄z necessitatē/ q̄m hec includit in hoc noīe posito ꝓ genere. ptās ecclastica. sicut in descriptōe sua notatū est. ¶ Attē/ dak autē q̄ iurisdictio dicit noīe generali quasi iuris ditio. i. ptās dicēdi ius. vel est iurisdictio q̄si iuris dictio. i. p̄mulgatōvl' notificatio seu p̄nūciatio. Proprie vero dicit iurisdictio facultas seu ptās ꝓpiqua dicēdi vel sentētiandi ius in alteꝝ etiā in uitū. Et hec duplex est. Tpalis et spūalis Tpalis exercet f̄m leges ciuiles ad finem q̄ete cōuersatōis hūane ꝓ hac vita Spi ritualis autē exercet f̄m leges canonicas ad finē p̄incipalē eterne btitudinis cōse/ quende ¶ Ceterū ptās hec iurisdictōnis ecclastice. adeo vicina est iurisdictōi secu/ lari et politice/ q̄ laicis imoꝝ mulieribꝫ ple rūq̄z in multis casib⁹ cōicari pōt executio. vel cōmitti ¶ Hāc ptātē cōtulit xp̄s mat. xvi. dū dixit petro vice oīm. Si peccaue rit in te frater tu⁹ vade corripe eū. ꝛc. Se quit q̄ si te nō audierit dic eccie. q̄ si eccle siā nō audierit. sit tibi sicut ethnic⁹ et pub lican⁹ ¶ Quo in loco fundak iuridica po testas excōicādi vel interdicēdi ab eccīasti cis sacramētis et cōione fideliū/ rebelles et inobedientes ecclesie. sicut vsus est ap̄l's et idē hortat⁹ est ad titum. iij. scribēs hereti/ cū hoīem post p̄mā et 2dam correptōnē deuita. Et sic dixit p̄ie ad corī. v. Si q̄s frater noīak inter vos. ꝛc. sequit. Cū hmōi nec cibū sumere. ¶ Fundak rursus absq̄ oīi calūnia ponibili in hoc textu plenī/ tudo ptātis gladij spūalis et executio eius in eccīa sup quēlibet xp̄ianū qui est frat noster. etiāsi papa fuerit. Hec accipiendū est hic. dic eccie. i. pape. Oīm xp̄s petro lo quebak. qui nō dixisset sibiipsi. Itē q̄ sub iūctū est p'laliter. Quēcūq̄ ligaueritis su/ p terrā ꝛc. ¶ Denicq̄ si nō hꝫet eccīa talē ptātē et executōz frustra dixisset xp̄s. dic ec/ clesie/ quia potuissz impune nō audiri. cō tra illō q̄ sequit. Si ecclesiā nō audierit sit tibi ꝛc. ¶ Fundak etiā in hoc textu ne/ dū ptās exercēdi sed ptās diffiniēdi deter minādi statuēdi decernēdi/ constituendi p̄cepta leges et canones. Procedēdi de/ nicq̄ cōtra nō obedientes vsq̄ ad sentētiā excōicatōis inclusiue. immo f̄m canones

nunc institutos. vsq̄ ad inuocatōem bra
chij secularis: quia dicitur in textu q̄ si ec
clesiā non audierit. ⁊c. Audire igit̄ debet
ecclesiā quilibet frat̄ noster q̄ dicit ad deū
Pater noster sicut explicat alibi xp̄s Qui
vos audit me audit. ¶ Cōfirmā hāc sen
tentiā. statuta ⁊ practicata in h̄ sacro Cō
stañ. cōcilio p̄sertim vi Aprilis anni M.
cccc. xv. in sessione publica. Cui⁹ inter ce
tera sunt hec decreta duo pr̄ia. Et primo
declarat q̄ ipsa in sp̄ūsancto legitīe cōgre
gata. generale conciliū faciens. ⁊ ecclesiā
catholicā militantē representās ptātē im
mediate a xp̄o hz cui q̄libz cuiuscūq̄ sta
tus vel dignitatis. etiam si papalis existat
obedire tenet̄ in his que ptinent ad fidē. ⁊
extirpatōnē dicti scismatis ac generalē re
formatōem eccl̄ie dei in capite ⁊ in mēbr̄
¶ Itē declarat q̄ q̄cunq̄ cuiuscūq̄ stat⁹
vel dignitatis etiāsi papalis existat q̄ mā
datis statutis. seu ordinatōnib⁹ aut p̄ce
ptis hui⁹ sancte Synodi/ ⁊ cuiuscūq̄ al
terius concilij generalis legitīe cōgregati
sup̄ p̄missis. seu ad ea ptinētib⁹. factis vel
faciendis/ obedire cōtumacit̄ ꝯtempserit.
nisi resipuerit cōdigne penitētie subijcia
tur. ⁊ debite puniat̄. etiā ad alia iuris sub
sidia si op⁹ fuerit recurrēdo. ¶ Concludi
tur autē ex p̄missis q̄ si ptās p̄dicta. sit ec
clesie data cōciliū generale repñtans eccle
siā. hz illā. immo videt̄ q̄ eccl̄ia vt sparsim
ꝯsiderata nō hz illā ptātem nisi in quodā
materiali seu potētiali. sed cōgregatio sua
⁊ vnitio que fit in concilio generali dat ei
formā sicut in alijs cōitatib⁹ exēpluz dari
p̄t. Et fundat̄ predicta ptās ecclesiastica
iurisdictōis in vnitate vel vnione tali. quē
admodū notasse videt̄ eleuat⁹ Augustin⁹
q̄ claues ecclesie date sunt vnitati. ¶ Ve
rūtamē hoc nō impedit quin date sint pe
tro tanq̄ monarche. legitimisq̄ successo
ribus suis pr̄icipalius tñ eccl̄ie. Pr̄io rōe
indeuiabilitatis. q̄ porte inferi nō p̄uale
bunt aduersus eā nec deficiet fides ei⁹. nō
sic de papa. Secūdo rōne regulabilitat̄.
qm̄ hz regulare vsum ptātis papalis. nō
sic ecōuerso. Tertio rōne multiplicitatis
qm̄ ecclesia cōtinet ptātem quālibet eccle
siasticā. etiā papalē nō sic papa p̄sertiz in
extensiōe. Quarto rōe obligabilitat̄. qm̄
eccl̄ia p̄t cōdere leges obligātes ⁊ regulā
tes etiā ip̄m papā tam q̄ ad p̄sonā q̄ respe
ctu vsus ptātis. Non sic ecōtra p̄t papa iu
dicare totā ecclesiā vel vsum sue ptātis li
mitare. īmo si papa condat leges ⁊ cano
nes videt̄ obseruandū illud qd̄ sentētiali
ter dicit Augu. Leges instituūtur cū pro
mulgant̄. firmant̄ autē cū moribus vten
tium approbant̄. Hoc enī dicit̄ ad repri
mendū p̄sumptōem quorundā summoꝝ
pontificum. vel eis adulantiū. qui vident̄
voluisse debere seruari p̄ regula īmutabi
li de papa respectu cuiuslibet p̄uincie vel
toti⁹ ecclesie. Quod placuit principi leḡ
habz vigorē. quasi nullū sup̄esset examen
supremū ¶ Addita est vero p̄ inobedien
tiū coertione penalis excōicatio. Et sunt
qui dicūt penā hanc esse vltimā quā infli
gere possit ecclesiastica ptās iurisdictiōis
ex institutōe xp̄i sola primaria. sic q̄ nō ex
tendit̄ ad incarnatōem. nec vt aliq̄s adiu
dicet̄ morti vel flagello corp̄ali. sed facit h̄
eccl̄iasticus dū facit. ex cōcessione princi
pū quēadmodū multā ob eorū deuotōez
iurisdictōis temp̄alis autoritatē cler⁹ ac
cepit. q̄ nihilomin⁹ iurisdictō vel censura
dicit̄ sp̄ūalis sicut et eccl̄iasticorū bona tē
poralia. p̄pter dedicatōem ⁊ applicatōem
ad eos qui ministrāt ecclesie. sicut panes
propositōnis. p̄micie. ⁊ decime. vasa īsu
p̄ templi. vestes ⁊ sil̄ia dicebant̄ in lege ve
teri sacra/ vel sancta. sic ⁊ noua lex hoc re
tinet. ¶ Ac proinde cōsurgit. q̄ eccl̄iasti
ca cēsura quā xp̄s contulit ⁊ p̄mulgari vo
luit vbi prius Mat. xviij. conseq̄nter qost
dotatōem ecclesie in bonis temp̄alib⁹ ap
plicata est ad defensionē coerciuā volenti
um vendicare sibi. vl̄ impedire tēp̄alitatē
hmōi. p̄ excōicatōes videlicz ⁊ interdicta/
que pena vel censura videt̄ primit⁹ insti
tuta cōtra p̄tiaces scismaticos ⁊ hereticos
et alios incorrigibiles viciosos. Cui legi
tanq̄ diuine ⁊ naturali papa subijcit̄. sic ⁊
frater est. potens delinq̄re. Hec autē ap
plicatio. gladij spiritual̄. ad defensionem
temp̄alium. si confusionē magnā in eccle
sia. si vilipensionē. vel contemptū euange
lice hui⁹ censure sue que est excōmunicatō
nis gladius extreme formidabilis Si de
niq̄ laqueos aniabns multorū magis q̄
salutem sp̄ūalem induxerit vel inducat/
exp̄ientiam testem voco. Itaq̄ sicut tem
poralitas addita est eccl̄ie pro dote sua vi
deri potest aliq̄bus/ q̄ ad eius defensionē
similit̄ addere suffecerat aduersus impeti
tores: penaz vel censurā temp̄alem/ vt est

mulctuatio pecuniaria vel corpalis detē/
tio/vel arrestatio bonorū proprioꝝ.

Consideratio .v.

Potestas eccl'iastica iurisdictōnis
in foro interiori q̄ nō est ꝓprie co/
erciua. sꝫ magis spōtanea quo ad
subijcientes se eisdē. est ptās ecclesiastica
sup corpꝰ xp̄i misticū illuīando et ꝑficien
do ip̄m ꝑ doctrinā ⁊ sacramentorū mini
stratōem ⁊ purgādo ꝑ baptismi ⁊ peniten
tie sacramēta. ¶ Aduertendū est itaqꝫ ꝙ
hec ptās iurisdictōis q̄ radicaliter funda
tur in ptāte ordinis sacerdotalis ⁊ ep̄alis
dum in sua generalitate considerat̄. respi
cit multipliciter corpꝰ xp̄i misticū. qd̄ est
fideliū ecclesia. q̄s fideles oportet ꝑm tres
actus hierarchicos regere q̄ sunt ꝑm dio
nisiū. purgare illuīare. ⁊ ꝑficere. Purgare
ꝑ inflictiōem penalem excōmunicatiōis
vel interdicti. si rebelles īueniant̄/ quod
spectat ad iurisdictiōem coerciuā de qua
predictū est. q̄uis hec purgatio fiat ꝑ ba/
ptismū ⁊ ꝑ sacramētalem absolutōem. nō
tñ coerciue. Oportet insup illuīare. ꝑ pre
dicatōem ⁊ doctrinā. Oportet demū ꝑfice
re per alioꝝ sacramentorū ministratōem.
¶ Porro talis ministratio sacramētoruꝫ
nō habet ꝓ materia debita res solū insen/
sibiles prout est in cōsecratiōe corpis xp̄i
vbi ꝓ materia debita req̄ritur ⁊ sufficit pa
nis triticeus ⁊ vinū. Nec refert quoad cō/
secratōis necessitatē. si panis sit ip̄ius cō/
secrātis vel alterius. Secus est in mīstra/
tōne sacramentorū vbi requirit̄ ꝙ ꝑsona
cui fit ministratio sit mīstranti subdita. ꝑ
terq̄ in baptismo qd̄ est necessitatis sacra
mentū nō iterabile Sil'r in sacramēto cō
firmatōis ⁊ ordinis quibꝫ indelibilis ca/
racter imprimit̄/inde sufficit de necessita
te sacramēti. nō tñ precepti subiectō volū
taria suscipiētis hec sacramēta ab illo qui
cōferre p̄t illa peccāt tñ dans atqꝫ suscipi/
ens. si nō assit subiectō ꝑ supiorē ordīata
Secus āt est in penitētie sacr̄o. vbi de ne
cessitate sacramēti ⁊ p̄cepti req̄ritur predi
cta duplex subiectio. iuxta cōmuniorē do
ctorū sententiā. sic ꝙ alicui nō dat̄ absolu
tio etiāsi dari temptet̄. qꝛ materia deficit/
que est pctōr subditꝰ. Subditꝰ inq̄ nedū
volūtaria subiectōe. sed aliena supiorꝫ au
toritate. Hoc rite statuit primꝰ legislator
xp̄s. hoc eccl'ia sic elucidauit ⁊ tradidit. ne
cōfunderet̄ eccīasticū regimē. ⁊ ne hierar/
chicus ordo quē tradit dionisiꝰ talem esse
vt infima reducāt̄ ad sup̄ma ꝑ media/tur/
baret̄ ¶ Videre est igitur quēadmodum
ptās hec eccl'iastica iurisdictōem quandā
exigit cui ꝯuenit ꝙ libera sit ⁊ spontanea
vere vel interp̄tatiue circa ꝑsonā in quam
exercet̄ hec iurisdictio. aut saltē ꝙ nō fera/
tur in inuitū. Quis enī diceret ꝙ aliq̄s in
uitus vel baptisat̄. vel confirmat̄ vel absol
uitur in foro conscie. vel ordinat̄. ⁊ ita de
reliq̄s? Hinc est ꝙ papa qui nulli ꝑsone
ꝑticulari subest vt coerceri iuridice possit
in exteriori foro. subest tamē quo ad iuris
dictōnē hāc annexā ordini sacerdotali cō
fessori suo. ⁊ ordinatori suo. si antea sacer
dos nō fuerat vñ ⁊ ab hostieñ ꝯsecrat̄ ep̄o
q̄ minor est ¶ Proficit autē supra modū
talis distinctio duplicis iurisdictōnis co
erciue. s. et nō coerciue. cuiꝰ ignorantia vel
inaduertētia gignit cōfusionē apd̄ aliq̄s
infinitā. Nam cū vsus doctoꝝ cōis habe
at dicere ꝙ ptās ordinis. eq̄lis est in oībꝰ
sacerdotibꝫ ⁊ p̄latis. accipiūt consequēter
occasionē errorꝫ. ꝙ q̄libet sacerdos possit
quēlibꝫ absoluere. possit p̄dicare ñ missus
possit eucharistiā ministrare. ¶ Inueni/
mus autē ꝙ hec iurisdictōis ptās ꝓmissa
est apl'is añ passionē xp̄i Mat. xviij Amē
dico vobis quecūqꝫ alligaueritis sup ter/
rā. erūt ligata ⁊ in celis ⁊c̄. Et ꝓmissa fuit
petro Mat. xvi. Tibi dabo claues regni
celoꝝ. Sed pꝰ resurrectōem suā collata ē
apl'is quādo insufflans in eos dixit. Acci
pite sp̄m̄sctm̄ quorū remiseritis pctā re/
mittūtur eis ⁊c̄. Jo. xxi. Et ibidē vlti. dictū
est petro Pasce oues meos. ¶ Addita est
seu potiꝰ ꝯfirmata potestas p̄dicādi. cum
ptāte ꝯferendi baptismū vel potius iā da
te ptātis executio iussa est Mat. vlt. Eun
tes in mundū vniuersum p̄dicate euange
liū om̄i creature baptisantes eos in noīe
patris ⁊ filij ⁊ sp̄ūsscti. Vñ licet in casu ne/
cessitatis. q̄libet viator baptisare possit. h̄
tñ faciūt ex officio vel eccīastica ptāte soli
sacerdotes. ¶ Huic autē ptāti iurisdictō
nis que in latitudine sua considerata. ne/
dū ad sacramētū penitentie. sed ad aliorū
sacramentorū ministratōem. ⁊ ad predica
tōnē extendit̄. annexa est potestas ius seu
facultas. accipiendi vite necessaria Mat.
x. et Lu. x. qd̄ apostolꝰ cōfirmauit. i. cori.
ix. Quia dignꝰ est oparius mercede sua.

¶ Consequenter fundat in hac potestate sumendi vite necessaria. rōnabilitas doctōis ecclīastice loco decimarū et primiciarū legis antique. ¶ Deniq; potestas faciendi miracula etsi videat annexa fuisse p̄ xp̄m licentie p̄dicandi verbū dei. quando misit discipulos ad p̄dicandū / et dixit eis. Infirmos curate. demonia eiicite. ⁊c. Nihilomin⁹ videt hec potestas donū gratis datū. cōuenire potēs cuilibet ex fidelibus. put ad edificatiōem eccl̄ie iudicabit expediēs spūssanctus q̄ distribuit singulis p̄out vult.

Consideratio .VI.

x

POtestas eccl̄iastica cōsiderari potest⁊ debet tripl̄r. Uno mō formaliter in se ⁊ absolute sine respectu. Alio modo material̄r seu respective. put applicat ad hanc vel illā personā. iure legitimo. quod cōmuniter fit per cōsecratōnem ⁊ electōem. q̄ sicut dicit ap̄l's. Nemo sibi assumit honorē. sed q̄ vocat a deo tanq̄ aaron. P̄tās hec dicit institutio mīstrorū tam actiue q̄ passiue. Considerat tertō modo q̄ ad exercitiū vel executōem. q̄ frustra est potētia sm p̄m si nō habeat actū. ¶ Proficit hec ꝓsideratō que distinguit ⁊ resoluit modos loquēdi varios. taz theologoz. q̄ canonistarū de eccl̄iastica potestate cuius resolutōis ignorātia. vel inaduertētia. falli plerūq; facit ⁊ fallere. q̄m aliter loquendū est de eccl̄iastica potestate/ dū in se cōsiderat formal̄r ⁊ absolute. Aliter dum ꝓsiderat material̄r seu respective. Aliter dū considerat quo ad exercitiū vsuz vel executiue sicut infra docebit. ¶ Notemus p̄terea modos essendi in/ q̄s in metaphisica posuit Aristo. quorū inaduertentia facit oberrare quosdā dū inquirit. In quo vel in q̄b⁹ sit plenitudo eccl̄iastice potestat. Un⁹ modus essendi in. est sicut ps integralis in suo toto. Alius sicut totū in tegrale in suis ptibus. Tertius sicut species in genere. Quart⁹ sicut genus in specie. Quintus sicut forma in materia/ que forma triplex est. essentialis accidētalis et mathematicalis. Sext⁹ sicut effectus in sua causa efficiētie. dirigente vel regēte vt regnū est in rege. Septim⁹ sicut ordinata in finē sunt in suo fine. quē ad modū virt⁹ in beatitudine. Octau⁹ sicut locatū in loco. ¶ Ex qua p̄tin⁹ distinctōne manifestū est q̄ sm quadruplex gen⁹ cause q̄druplex reperit⁊ adaptat modus eēndi in/licz ad dant⁊ alij. ¶ Subiūgam⁹ iterū distinctōnem de vsu p̄tātis eccl̄iastice. Est enī vsus aliq̄s licitus⁊ rat⁹. Est vsus illicitus⁊ rat⁹. Est vsus licitus⁊ nō ratus. Est vsus illicitus⁊ irritus. Exemplū primi dū sacerdos cōsecrat vel absolvit cum circūstantijs oīb⁹ ad hoc req̄sitis de necessitate. vel sacramēti vel p̄cepti. Exemplū secūdi dū sacerdos cōsecrat in pctō mortali vel cū transgressione p̄cepti. Exemplū tertij dū sacerdos quantū in se est bona fide ⁊ intentōe credit absoluere cōfitentē sibi. vtens in h bene clauib⁹. qui cōfitens q̄ mentit inconfessione sua. vel obicem secreto ponit neq̄ q̄ absolvit. Exemplū quarti in casu p̄ioris si sacerdos sciēter q̄rit vti clauibus erga aliquē. cui⁹ fictōem agnouerit. ⁊ q̄ neq̄ q̄ sibi subiectus est. ¶ Colligit conseq̄nter alia distinctio valens ad intelligentiā p̄emissorū ⁊ sequentiū dū querit an ptās eccl̄iastica sit eq̄lis in oīb⁹ Quia q̄rit de potestate vel facti vel iuris. Facti sic q̄ dū attentat fieri. fit sive bñ sive male. Juris vero dū bñ fit iuxta allegatū. Id possumus q̄ de iure possum⁹. ¶ Redit autē hec distinctio ad alterā p̄tactā de necessitate duplici. in cōsecratōe corp⁹is xp̄i. Q̄m altera est sacrī. Altera est p̄cepti. Et hec sīl̄r distinctio p̄t extendi ad eccl̄iasticā ptātem sup corp⁹ xp̄i mīsticū. q̄ ad mīstratōez sacramētoz q̄ caracterē imprimūt sicut sunt baptism⁹. cōfirmatio. ⁊ ordo. q̄m sicut in potestate ordinis sup corpus xp̄i ver⁹ sufficit aliq̄d de necessitate sacrī. q̄ nō sufficit de necessitate p̄cepti q⁹ peccat q̄ cōtra/ vel p̄ter ordinatōem eccl̄ie cōsecrat. Sic inuenim⁹ in potestate eccl̄iastica sup corpus xp̄i mīsticū p̄serti q̄ ad mīstratoz ffiū sacroz. q̄ dicta sunt. ¶ His distinctōibus ⁊ alijs que p̄dicta sunt attētis. posset statī inuestigari q̄d ⁊ in quo sit plenitudo eccl̄iastice ptātis. Nihilomin⁹ antea iuxta priorē distinctōem trimēbrē. tres assignabim⁹ ꝓsideratōes septima octauā ⁊ nonā.

Consideratio .VII.

y

POtestas eccl̄iastica si cōsideretur p̄ in se formal̄r ⁊ absolute ipa est inuariabilis. ⁊ eadē a principio nascentis eccl̄ie vsq; in finē p̄seuerat Ecclēsia siquidē dū sic cōsiderat in suis ptibus

essentialibꝫ ꝓmanẽtibꝫ q̃ sunt papat⁹ cardinalat⁹ ꝑtiarchatus archiepatus epat⁹. sacerdotiũ bz integrari ex his oĩbus. sic ꝙ ablata penitus vna tali ptãte. iam nõ maneret ecclesia ꝓout a xpo seminaliter. ꝛ velut in quodã germine suo. ꝑfecte fuit instituta. vt si papat⁹ ꝑ imaginatõem ꝑscindatur a reliqs ptãtibus inferioribꝫ. id quod supest nõ dicit ecclesia. ¶ Propterea q̃rere si papalis autoritas sit maioꝛ ep̃ ecclesia vel ecõuerso. redit in idẽ acsi peteret. nõne totũ maius est sua ꝓte. vel ꝑs minoꝛ suo ꝙ totο. ¶ Proinde seq̃tur. ꝙ si generale cõcilium repñter vniuersalẽ ecclesiã sufficiẽter ꝛ integre. necesse est vt includat autoritatez papalez. siue papa sit siue desierit esse per mortẽ naturalẽ aut ciuilẽ. ¶ Sic dicimus de ptãte romane ecclesie vel sacri collegij. Sic de ptãte epali sic de sacerdotio qõ ẽ ptãs curatoꝛ qui sunt in ecclesia plati minoꝛes ¶ Si vero vellet aliqs curiosus inq̃rere. q̃liter bz fieri talis abstractio ptãtis ecclesiastice. Etsi sit aliqõ vniuersale reale specificũ ꝛ q̃ditatiuũ. ꝓter omnẽ opatiõez intellect⁹. sicut inq̃rit de anialitate. ꝛ bũanitate. remittim⁹ ad metaphisicã. Concedim⁹ itaq̃ ꝙ abstrahentiũ nõ est mendaciũ ſm Arist. licet negauerim⁹ hec vniuersalia realia. sicut nec mathematici mentiunt. siue pũcta sint realiter siue nõ ¶ Vñ dicim⁹ quãtũ nobis hic satis est ꝙ vniuersalitas est in opatõez abstractõe quã facit intellect⁹ ex reꝝ singulariũ exteriozi ꝛgnitõ nevidẽdo qualr ipse res adinuicẽ cõueniũt vel differũt essentialiter vel accidẽtaliter vt ꝙlibet homo cõuenit essentialr in hoc cũ altero ꝙ est aial rõnale qõ intellect⁹ attendẽs. abstrahit innata sibi virtute. silitudinẽ hanc. q̃ nõ est extra nisi singulariter in singulis hoibꝫ. ꝛ denudat eaz a loco. a tpe. ꝛ ab oĩ generaliter accidentiũ ꝓfusione. ꝛ ita remanet vniuersalis/ et absolut⁹ cõceptus hois in aĩa q̃ nihilominꝰ originat ex rebꝫ ad extra singularibus. Sic de ecclastica ptãte sentire possumus dũ in se formalr ꝛ absolute ꝓsideratr ¶ Oẽs eni sacerdotes ꝓueniũt in sacerdotio. oẽs epi in epatu ꝛ ita de reliqs. ¶ Queret forte aliqs quo pacto eccia romana dicat ea dẽ isto mõ cum ab initio fuerit petr⁹ in anthiochia. Rñsio facilis est fiat abstractio talis a cõnotatiõe loci. ꝛ dicam⁹. ꝙ eccia romana est illa diocesi. puincia vel sedes/ que peculiariter bz regi per autoritatẽ palẽ. ꝛ eã cõplectitur. Sic veritatẽ bz vulgata voꝛ. vbi papa ibi roma. Hec in dubium verti dz q̃n isto mõ romana sedes ꝛ ecclesia. sit caput. mater. ꝛ magistra ceteraꝝ quia ſupremã petri ptãtem includit.

Consideratio. VIII

Potestas eccliastica considerata respectiue ꝛ quodãmodo materialr prout applicat ad hoc vel illd̃ suppositũ dicit ptẽ variabilis. ꝛ auferibilis i casibꝫ multis. Hoc ꝑspicuũ est quotidie dũ fiunt ĩmutatõnes. nũc per nouã consecrationẽ nũc ꝑ nouã electõem vel institutoꝛ ministroꝝ. Ita cõsequenter dicere possum⁹ de ptãte papali ꝙ mutabilis est ꝛ auferibilis ꝑ mortẽ naturalẽ sicut ꝓstat/ vel ꝑ ciuilem videlz ꝑ depositiõez. saltem q̃ ad plenitudinẽ sue iurisdictõis q̃ depositio qualr ꝛ ex quibꝫ cauis fieri possit latiꝰ i alijs opusculis apertũ est. ¶ Vñ sicut papa renunciare ptẽ papatui. ꝛ dare libellũ repudij ecclesie etiã sine culpa ipsi⁹ sponse. Licet ꝫ facere nõ debeat sine causa Sic eccia põt bũcvicariũ spõsi sui dimittere. ꝛ ei libellũ repudij dare. etiã sine culpa sua licet nõ sine causa Exẽplificauim⁹ alias in sex casibꝫ in q̃bus ver⁹ papa deponi ptẽ ex culpa sua etiã vbi nõ esset realiter hereticꝰ ad intra/ cuius ad extra talis iudicaret. Exẽplificauim⁹ in alijs sex casibꝫ q̃bus deponi ptẽ papa sine culpa sua licz nõ sine causa. etiã ꝓter liberã ei⁹ cessionẽ. Tractatul⁹ intitulari ptẽ de auferibilitate pape ab eccliaz inciꝑ Veniẽt autẽ dies cũ auferet ab eis spõsus. ꝓterea brevitatis amoꝛ hic ista nõ repetit. ¶ Vlex ptãtem hãc eccliasticã que respicit institutoꝝ ministroꝝ eccliæ a summo vsq̃ deoꝛsum. cõfundit magna caligine cupiditas ambiciosa/ q̃rens q̃ sua sunt ꝛ q̃ crescẽtibꝫ bñficioꝝ dotatoribꝫ impudẽter excreuit. Ita vt vix discerni mõ possit/ q̃d ex primaria institutõe xpi. vel inuariabili iure diuino tenẽdũ sit in hmõi ministroꝝ ordinatõe Mira siquidẽ q̃ ad vsum talis ptãtis varietas incessit. q̃ ex cronicis summoꝝ pontificũ ꝛ ex tenoꝛe generaliũ cõcilioꝝ decretaliũ ꝛ decretoꝝ se oñt. Hec est opusculi pñtis. ꝑ hec oĩa discurrere Sed dicam⁹ hic aliter esse discernẽdũ in eccliastica policia. dũ est ordinata ꝓplete

sub quadã explicatõe pfectaꝛ nũerosa mẽ broꝛ suoꝛũ in ministris.p statꝰ gradꝰ.ꝛ officia. Aliter dũ ab initio firmata est ec/clesia in magna tã eccliasticoꝛ ꝙ fidelium paucitate.velut in quodã semiario vl̃ germine seu botro. Potuit enĩ tũc rõnabilit sapremꝰ ille põtifex petrus hr̃e faciliter p/sentiã ocilij generalis.sicut in electõe mathiꝛ cessatõe legaliũ. Potuit ꝛ instituere ministros.p diuersas puintias et loca de mãdato suo.sicut ad eũ facilis patebat accessus. Necvigebat auaricia qꝛ primi primo petebant ad mortẽ. Que oĩa cessant in hac tã copiosa fideliũ multitudine pꝰ tot iura tot leges tot decreta ꝛ decretales summoꝛ pontificũ ꝛ generaliũ cõciliorũ editas ad regẽdã feliciter eccleſiã ¶ Supꝑit hoc loco cõuenientissime conciliũ. Jetro datũ moisi Exo.xviij. qõ sic habet Stulto laboꝛe ꝓsumeris.tu ꝛ ppl's tuus qui tecũ est:vltra vires tuas est negotium solus illõ sustinere nõ poteris. Sed audi verba mea ꝛ cõsilia mea ꝛ erit dñs tecum. Esto tu populo i his q̃ ad deũ ptinẽt vt referas q̃ dicunt ad euꝫ/oñdasq; populo cerimonias.ꝛ ritũ colendi.viãq; p quã ingredi debeãt ꝛ opꝰ qõ facere debeãt.puide autẽ de oĩ plebi viros potẽtes ꝛ timentes deũ.in quibꝫ sit veritas.ꝛ q̃ oderint auariciã.ꝛ cõstitue ex eis tribunos ꝛ centuriones q̃nquagenarios ꝛ decanos.q̃ iudicẽt populũ in oi tpe. Quicq̃d autẽ maiꝰ fuerit referãt ad te.ꝛ ipsi facilioꝛa tm̃mõ iudicent. Leuiꝰ q̃z tibi sit ptito in alios onere Si hec feceris implebis impiũ dei.ꝛ pcepta eius potuerꝭ sustinere.ꝛ oĩs hic populus reuerteꝛ cũ pace ad loca sua. Quibꝫ auditis moyses fecit oĩa q̃ ille suggesserat

¶ Edocemur ex hac scriptura calamo dei scripta de multis. Specialiter q; si moyses loquẽs deo familiariter sicut amicꝰ ad amicũ/obediẽter audiuit cõciliũ gentilis hoĩs in regimie totiꝰ synagoge.q̃ntomagis dz hoc summꝰ pontifex ad dictamẽ totius eccie vel generalis concilij suo nomine ¶ Rursus si iudicia minoꝛa reproban tur in moyse/videamꝰ in summo põtifice ꝛ curia sua/q̃d de tot ꝛ phanissimis ꝛ indignissimis causaꝝ ꝛ litigioꝝ cõtinuis ꝛ anꝑjs occupationibꝫ? Quid de beneficiorũ quoꝛũcũq; etiã minoꝛũ collatõibꝫ ꝛ signatiõibꝫ manu papeꝛ? Quid de annataꝝ exactionibꝫ? Quid de innũeris similibꝫ dicẽdum iudicabit.relicta omni cura solicitudine vel studio de oĩ eo quod spũale ẽ. quod diuinũ est.qõ deniq; fidẽ cõcernit. ꝛ religionẽ xp̃ianã ¶ Concludimꝰ tandẽ ex dato moisi cõsilio ꝛ p̃cepto legis deut. xvij.et ex institutõe xp̃i Mat.xvij.q; nulla fuit hactenꝰ.nec erit in posterũ. pnicioſioꝛ pestis in ecclesia q̃s omissio generaliũ cõciliorũ ꝛ puincialiũ.vel in re ipsa vel auctoꝛitate. Autoꝛitas itaq; nulla erit.si solus summꝰ pontifex oĩa velit inferioꝝ ecclesiasticorũ vsurpare institutõnes.iura. statꝰ.gradꝰ.ꝛ officia. Deminerit itaq; summꝰ pontifex.data sibi a deo ptãtem supremã in ecclesia ad edificatõem eiꝰ p̃out sapiẽs iudicabit. Judicat autẽ sapiẽs de ptãtis vsu variabiliter/inuariabilis ex̃is sicut est generale concilij. ꝛ hoc p̃o temꝓrũ locoꝛũ reliquaꝝ q; circunstãtiarum diuersa qualitate. Teneat ergo suũ iudicium.ꝛ maneat ecclesiastica policia optimo regimie.quale fuit sub moise gubernata/q̃m mixta fuit ex triplici policia Regali in moise. Aristocratica in.lxxij.senioꝛibus.ꝛ in timocratica dum de populoꝛ singulis tribubꝫ sub Moise rectoꝛes sumebantur.

¶ Sed opponũt plurimi nolẽtes ad oꝛdinarios remitti ministroꝛũ ecclesiasticoꝛũ institutões neq; p electõem.neq; p collatõez Expertũ est inq̃unt q; turbarẽt oĩa vẽderẽt dissiparẽt.p̃tim cupiditate carnali.p̃tim seculari ptãte tracti.de literaꝝ q̃z studijs actũ eẽt. Ex̃ in p̃mpto est rñsio/coꝛrigeret summꝰ pontifex abusus hmõi. ꝛ autoꝛitatis seueritate supma vigilanter adhibita.ponꝛet aspera in vias planas deponeret potentes intrusos de sede.ꝛ exaltaret humiles.sine p̃cce vel mũere Hoc est enĩ architectoꝛis officiũ Duꝛ vero peccat in his summus põtifex/q̃s ministroꝝ coꝛrigere.vel p̃sumet vel poterit? Dices q; hoc poterit generale concilij. Vide qꝛ nec crebꝛo.nec faciliter habeꝭ. Vix enim statuit libenter aliquis sibi coꝛrectõis iudiciũ. Deniq; si p̃opter abusus oꝛdinarioꝛum in ministroꝛũ institutione putent aliqui sublatum esse ab eisdem hoc exercitium.simile in papa ratõnem.q; ab eo debeat vsus tolli nũc inueniri dicit ab alijs maxime dum recipit annatas/quoniã ex hac copula q̃diu pseuerauerit oꝛiek ineuitabiliter/leprosa pestis symonie/inficies sua cõtagione.nedũ caput.sz pene singla

ecclesie membra. Superest vt apponatur sicut apponi querit in reformatiõe ꝓuisio.

Consideratio. IX.

Potestas eccl'iastica si cõsideretur quo ad vsum vel exercitium. illa mutabilis est ⁊ multipliciter variabilis. Hec consideratio cũ duabꝫ precedentibꝫ soluit protinꝰ questionẽ hãc. Si ptãs ecclesiastica sit imediate a deo. vl' mediate ab hominibꝫ. Nã considerãdo ecclesiasticã potestatẽ primo mõ concedendũ est absq; vlla dubitatõe ꝙ illa fuit ⁊ est immediate a deo hoĩe xp̃o. sic ꝙ a nullo altero fuit instituta. Nec cõgregatio totiꝰ vniuersitatis hoĩm. secluso xp̃o dotuisset sibi ptãtem hmõi instituere. quẽadmodũ potuit vel possꝫ instituere sibi ptãtem ĩperialem sup oẽs. ptãtem regalẽ. ptãtem ducatuũ. comitatuũ ⁊ baroniaꝝ ⁊ ita de reliq̃s ptãtibus pure secularibꝫ Non aũt potuisset sibi instituere sacerdotiũ. nec papatũ sicut habet ecclesia. Nec similiter destituere sicut nec mutare legẽ xp̃i. quẽ mutatio seq̃tur de necessitate ꝓut arguit Apl's. ꝙ trãslato sacerdotio necesse est vt legis trãslatõ fiat. Si vero ptãs ecclesiastica cõsideretur scd̃o mõ tunc in principio nascẽtis ecclesie collata est immediate a deo tã petro q̃ apl'is ⁊ discipulis. q̃bus ĩmediate xp̃s cõtulit sacerdotiũ super corpus suũ veꝝ ⁊ sup misticũ vñ ⁊ apl's dicit se recepisse euãgeliũ nõ per hoĩeꝫ. ⁊ sil'r misteriũ ⁊ mĩstrationẽ corpis xp̃i. Ego inq̃t accepi a dño qd̃ ⁊ tradidi vobis ⁊c. Et ita consequẽter ꝓbabile est ꝙ sicut xp̃s ĩmediate cõtulit hanc ptãtem primitꝰ suis apl'is ⁊ discipulis applicãdo. s. eã istis ⁊ nõ aliꝭ. sic ⁊ immediate cõcessit vsum. actũ vel exercitium. qꝛ dans formã dat cõsequẽtia ad formã. Dicimꝰ tandẽ his nõ obstãtibus vl' ita se hñtibus ꝙ successores petri et aliorũ apostoloꝝ de cõi lege. secluso miraculo vel noua reuelatõne. fuerũt ⁊ sunt instituti mediate ꝑ hoĩes. vt ꝑ consecratiõeꝫ ⁊ electõem vel aliã institutõne. Vsum similit' vel exercitiũ receperũt atq; recipiũt mediate ꝑ humanũ misteriũ vel concessionem.

A Et forte q̃ ad vsum vel exercitiũ ptãtis ecclesiastice. sic euenit ipſ etiã apostolis ⁊ discipulis. ꝙ post immediatã cõcessioneꝫ vtriusq;. s. ptãtis ⁊ vsus. factã a xp̃o. pꝰ modũ crescẽte nũero fideliũ fuit ad tollendũ scisma ⁊ ad exẽplar dandũ posteris. limitatio facta talis ptãtis quo ad vsuꝫ/ ⁊ hoc ꝑ petꝝ summũ pontificẽ de cõsensu totius ecclesie primitiue vel generalis concilij. vt non quilibet posset in quẽlibet vti ptãte sua attẽta xp̃i ordinatõne primaria/ q̃ voluit ecclesiã suã regi prĩcipaliter sub vno. et ab vno monarchice. sicut est vna fides vnũ baptisma. ⁊ vna ecclesia. vnitate capitis. tam primarij q̃ vicarij. qm̃ iste est optimus prĩcipatus. ꝑsertim in spũalibꝰ ad cõseruatõem vnitatis fidei ad quã obligãtur om̃es. Non sic autẽ est de legibꝫ ciuilibus ꝙ debeãt esse similes. ⁊ eedẽ apd̃ oẽs nationes propter varietatẽ morũ ⁊ conditionũ in diuersis ꝓuincijs. Quoniã insuper gladius ecclesie/ spiritualis est videlicet excõicatio/ que potest extẽdere se q̃ntũlibet in longinq̃s nationes. Aliter est de gladio materiali. Propterea nõ oportuit nec forsitan expediuit ꝙ in tꝑali potestate eẽt vna ꝑseuerãs monarchia ꝑ orbẽ vniuersum sicut de spũali ptãte ꝑdiximꝰ institutũ fuisse iure diuino primitꝰ ĩ ꝑsona petri Jo. vl. Pasce oues meas ꝓut sc̃i doctores ⁊ ecclesia tenẽdũ tradiderũt. Sumamus exm̃ materiale. cõforme vt tradit dioni. spũali qd̃ inuenit' in sole. q̃ fons luĩs ẽ nõ illuĩatꝰ ab alio corpe sed illuĩans. Deinde sunt aliq̃ que ab eo illuĩant' ⁊ cõseq̃nt' illuĩant. nõ nulla vero q̃ illuĩant' sed illuminãdi virtute carẽt. qm̃ in ipſ lux occũbit. Exemplũ alid̃ est in Angelica triplici hierarchia vñ licet quo ad naturã grãꝫ ⁊ gloriã. sit quilibꝫ angelꝰ ĩmediate formatus a d̃o. nihilominꝰ q̃ ad exercitiũ actuũ hierarchicoꝝ q̃ sunt purgate illuĩare ⁊ ꝑfice tres primi ordĩes hierarchisant nõ hierarchisati ab aliꝭ. Tres medij hierarchisant' ⁊ hierarchisant. Tres infimi hierarchisant'. ⁊ nõ alios angelos hierarchisant. Papalis autoritas suo mõ cũ cardĩalibꝰ imitat' triplicẽ primã Alterã vero mediam. imitat' Patriarchal' Archiepalis. ep̃alis ⁊ sacerdotalis autoritas ĩ hñtibꝫ subiectos sibi Qd̃ d̃r ꝓpter curatos. vel etiã ꝓpt' solos titulares ep̃os carentes plebe. Vltimi sunt ĩstar t'tie hierarchie. q̃ hierarchisant' in ecclesia sed nõ alios autoritatiue hierarchisant quẽadmodũ sunt populi ⁊ simplices religiosi ſm dionisiũ.

Consideratio .X.

Potestas eccl̄iastica in sua plenitudine est formal̄r ⁊ subiectiue in solo romano pōtifice ¶ Supponitur itaq̄ prīo ꝙ licet aliq̄s possit eligi in papā nō sacerdos. sicut eligit̄ aliq̄s in episcopū. Ipse nihilominꝰ appellari nō pōt aut dz summꝰ pōtifex nisi fuerit ī sacerdotem ⁊ ep̄m cōsecratꝰ. Et q̄uis ex electōne posset aliq̄d iurisdictōis hr̄e. nō tn̄ habet añ consecratōem in ep̄m plenitudinē ecclesiastice ptātis tam ordīs q̄ iurisdictionis vtriusq̄. qd̄ ꝑspicuū est ex terminis.

¶ Dic autē cōsurgit equiuocatio nō modita ꝓpter dn̄os iuristas qui loquētes de plenitudine ptātis papalis solū loq̄ vidētur de ptāte iurisdictōis ex q̄ locutōe videtur hec absurditas sequi ꝙ pure laicꝰ īmo ⁊ femīa posset eē papa ⁊ hr̄e plenitudinez eccl̄iastice ptātis ¶ Supponit̄ insup̄ ex iam dictis ꝙ ex institutōne xp̄i nullꝰ in ecclesia dz dare vel suscipere gradꝰ hierarchicos q̄ sunt purgare illuīare ⁊ ꝑficere. si nō interuēiat vere vel interp̄tatiue autoritas sup̄mi hierarche: vel monache in ecclesia sancta dei quatenꝰ in ea vitet̄ cōfusio ⁊ optimo regimīe gubernet̄ ad exemplar ecclesie triūphātis. ꝓpter qd̄ dicit Jo. in Apo. se vidisse nouaz ciuitatē hierl̄m descēdisse de celo. Et moisi dictū est Vide vt oīa facias iuxta exemplar qd̄ tibi ostensum est in mōte. ¶ Supponit̄ rursus illd̄ ph̄i ꝙ actōes sunt suppositoꝝ ¶ Tandē ex his precedentibꝫ possumꝰ describendo dicere Ex plenitudo ptātꝫ eccl̄iastice est ptās ordinis ⁊ iurisdictōis que a xp̄o collata ē supnaturaliter petro sicut vicario suo ⁊ monarche primo/ ꝓ se ⁊ suis successoribꝫ legitimis vsq̄ in finē seculi. ad edificatōem ecclesie militātis. pro consecutōe felicitatis eterne. ¶ Dicit̄ in hac descriptōne supnaturaliter. ad differentiā ptātū vel iurisdictionū. que successoribꝫ petri potuerūt cōuenire s̄m leges humanas ciuiles ⁊ politicas. vel dictamē iuris naturalis. qd̄ vult vt sup̄mus in aliq̄ policia gaudeat multꝫ honoribꝫ ⁊ priuilegijs sup̄ alios vel ex speciali dotatōne seu donatione principū/ ⁊ aliorū seculariū/ vel tandē ex ipsiꝰ ecclesie seu conciliorū generaliū fauorabili cōcessione. sicut cōitas ꝑfecta. suo capiti naturaliter dare pōt Cuiꝰ cōcessionis vna fuit rō nō mala q̄tinꝰ honoret̄ in interp̄tādis iuribꝫ ⁊ emergētibꝫ quotidie dubijs circa regimē eccl̄iasticū/ quia facilior est recursus ad papā cum curia sua. q̄ ad ip̄m generale conciliū. Que causa mouit ab initio. reges instituere. ⁊ eis ptātem leges cōdendi ⁊ interpretādi tribuere. ¶ Hanc āt distinctionē non attendētes aliq̄ putauerunt om̄ia que nūc summis pōtificibꝰ cōueniūt. cōpetere ex primaria xp̄i institutōne/ ⁊ īmutabili iure diuino qd̄ falsum est/ qm̄ staret aliquē esse verꝫ papā ⁊ ꝑfectū/ q̄ careret actual̄r multis talibꝫ priuilegijs et honoribꝫ in q̄bus nō consistit plenitudo eccl̄iastice ptātis. qualē in petro fuisse descripsimꝰ/ ⁊ quā nullꝰ hoīm p̄ter xp̄m īmo nec ecclesia tota cōferre potuit/ ita nec auferre sicut in consideratōne. ix. notatū est

¶ Contendūt nūc aliqui pollētes literis ꝙ post institutas ꝑ generalia cōcilia regulas sup̄ electōnibꝫ faciēdis. ⁊ bn̄ficijs ꝑ ordinarios cōferendis iuxta fundatoꝝ intētionē. quēadmodū obseruat̄ de iure p̄ronatus apd̄ laicos. nequaq̄ licitū fuit pape tales cassare regulas. presertī ita generaliter ⁊ passiz ꝑ reſuatōes. ⁊ aliter sicut visum est a centū annis vel vltra. Non licuit p̄terea facere. tot ⁊ tales nō obstātias eoꝝ que ꝯstituta sunt in generalibꝫ cōcilijs. q̄t et qualibꝫ nō obstātijs vti solet passim in bullis suis. adeo quidē. vt Alexāder q̄ntꝰ inductꝰ sit in p̄tensis q̄busdā bullis ponere nō obstantiā huius saluberrimi ac celebriter obseruati statuti. Dīs vtriusq̄ sexꝰ

¶ At vero rn̄dent alij. nō ad originē ecclesiastice ptātis positā a iure d̄ino tantūdē cōsiderātes. q̄ntū respiciūt decretales cuz glos̄ allegatōibꝫ cōcordātijs sine numero doctoꝝ vniꝰ ad alterū. vt ouiū gregi mos est. Rn̄dēt inq̄ per vnicū verbū. ꝙ semper intellexit cōciliū generale. antoritatē summi pōtificis exceptā esse in om̄i cōstitutōe sua qualicūq̄. Nimirū quia posuerūt isti papalem autoritatē supra cōciliū. aut saltem nō imparē. Est autē certū apud eos/ ꝙ par in parē. ⁊ minor in superiorē nō hz imperiū ¶ Benedictꝰ aūt deus qui ꝑ hoc sacrosanctū Constañ. conciliū illustratū diuine legis luīe. dāte ad hocip̄m. vexatōne presentis scismatꝫ intellectū. liberauit ecclesiam suā. ab hac pestifera. ꝑniciosissimaq̄ doctrina. qua semp̄ manēte. perseuerasset semp̄ scisma nutritū ab ea. Declaratum nempe decretumq̄ est/ ꝙ et sine papa generale concilium conuocari. Et a

concilio papa iudicari certis casibꝫ ꝑt. Ex insup habet autoritatē generale cōcilium prescribere leges seu regulas ꝑm q̄s plenitudo ptātis papalis nō quidē in se q̄ semper eadē est/sed in vsu suo moderāda regulandaq̄ est. ¶ Neq̄ putandū est insup cōcilia generalia sic excepisse papalē autoritatē in cōstitutōibus suis. vt eidē ꝑmitteret effrenis libtas/ea destruēdi leuissime/que tāta grauitate ⁊ digesta sapientū maturitate condita sunt. Intelligit ergo papalis autoritatis exceptio facta: prout occurrēs necessitas. vl' euidēs vtilitas postulabat. vbi ꝓtunc recursus ad generale cōciliū non patebat. Alioquin non erat ibi vti plenitudīe papalis potestatis/sꝫ abuti plenissime. ¶ Utrū vero validū fuerit ⁊ ratū quicq̄d ex abusu tali processit diffinire sub vna generalitate/ nō audeo. Scio q̄ multa fiunt iniq̄ multa inexpedienter: multa in deformationē eccl'ie. que tamen facta tenent. Ceterū videt apponēda per hoc sacrosanctū generale conciliū talis declaratio ꝑ quā appareat quo pacto autoritas papal' ⁊ quousq̄ cognoscat excepta/in constitutōibus vel iā factis/vel de nouo cōdendis. quoniā vt aiūt non est ad ꝑterita lex. Oīm deniq̄ male gestorū ꝑteritis tempibus cessatio vel annullatō. neq̄ facilis neq̄ forte iuridica. ⁊ inexpediens plane videret. ¶ Attendātur regule q̄ sequūtur faciētes ad elucidatōem ꝑcedentium de legū vel constitutōem interꝑtatiōe ¶ Prima leges humane dātur ꝑm illa q̄ vt in pluribꝫ accidūt. Quoniā omnes casus ꝑticulares enumerare. ⁊ remediū specialis legis apponere neq̄ possibile est humano legislatori. cū sint in infinitū variabiles. sed nec expedit ꝓpter confusionē fastidiosissimā immo ⁊ perplexā. que ex illa multiplicitate cōsurgeret. Erit autem lex ꝑm ysi. honesta iusta possibilis seruari/ et ꝑm consuetudinē patrie. loco tempiq̄ cōueniens necessaria. vtilis manifestaq̄ ne aliquid ꝑ obscuritatē in captōe cōtineat. nullo priuato cōmodo. sed ꝓ cōi ciuiū vtilitate conscripta. ¶ Altera regula. leges humane que ferūtur general'r/pñt ⁊ debēt exceptionē recipe dum deficit rō legis. qñ videlicet legislator si adessꝫ. vel alius prudens interrogatus/exciperet a generali constitutōe casum ꝑticularem. q̄ taliter aut taliter occurreret. Hec autē exceptio multipliciter nominat. qñq̄ Epikeia. sicut ab Aristotele/quādoq̄ Juris interꝑtatio. sicut a legist' quādoq̄ dispēsatio sicut a canonistis/quādoq̄ bona fides sicut a politicis. dicentibꝫ bonā fidez esse vbi nō sil'at vnū ⁊ aliud agit. qñq̄ dicit eq̄tas sicut ait ꝓpheta dño. Oīa mandata tua equitas hoc est ꝑm equitatē implenda. ¶ Tertia regula. Triplex inuenitur iuris interꝑtatio vel exceptio. Quedā est iudicial' ptāt'. spectās ad legislatorē ⁊ iudices quēadmodum dici solet. Cui⁹ est cōdere ei⁹ est interpretari. Quedā est doctoralis autoritat'/spectās ad illos quibꝫ data est autoritate summi pōtificis licentia interꝑtandi scolastice iura vel q̄ sup his interꝑtādis. scīa pollēt arte vel exꝑientia iuxta illd̄ Cuilibet experto in sua scīa credendū est Et iterū. Unusq̄sq̄ bñ iudicat de quibꝫ nouit. Quedā interꝑtatio est ineuitabil' necessitatis. potēs cadere circa quēlibet. dū certitudinalit' videt īminēs ꝑiculū suū nisi vi vi repulerit. ⁊ egerit cōtra generalia verba legis. q̄ casu est sine culpa apd̄ deū. q̄uis dolere debeat q̄ incidit in hāc necessitatē Etsi docere ꝑt legitimis testiōnijs apd̄ iudicē hūanū absolut⁹ erit. alit' nō. quoniā apd̄ illū idē est de illis q̄ nō sunt. ⁊ q̄ non apparēt. ¶ Quarta regula. Juris interꝑtatio. seu dispēsatō. vel exceptio q̄ est iudicialis ptātis hoc opatur. q̄ agēs. ꝯtra verba leg' nō punitur apd̄ hoīes in exteriori foro Sed apd̄ deū in foro ꝯscīe. peccabit vterq̄. scꝫ dispēsans. ⁊ cū quo dispēsatur si talis nō fuerit q̄ dispēsat. qualē descꝑsit xp̄s/fidel' ⁊ prudēs. Fidel' ne ꝯmodū propriū fauorē vel honorē q̄siuerit derelicto d̄ino vel cōi bono Prudēs vt circūspiciat vndiq̄ rō leg'. ⁊ legislatoris intētō ¶ Est eī dispensatio. ꝯmēsuratio seu distributō boni cōis. q̄le ē lex. ad singl'os ꝑm leg' intentōꝫ. ꝓut circūstātiaꝝ varietas occurrerit/q̄ dispēsatio si nō fidelit' ⁊ prudēt' fiat. eā appellat Bern̄. dissipatōem nō dispēsationē. intellige q̄ ad deū ⁊ consciaꝫ. si hoc cōstiterit aut cōstare debuerit Tenet vero freq̄nter apd̄ hoīes ꝑm exteriora iudicantes hec dispēsatio si nō cōtineat errorē aꝑtū. Aut nisi fuerit supiori lege ꝓhibita/q̄ dicitur propter statuta fieri possibilia/circa papal' vsum ptāt' ꝑ generale cōcilium. ¶ Quīta regl'a Jur' īterꝑtatō vel excepto q̄ est doctoral' autoritat' releuat pl'imū. ñ

obedientes nudo legis verbo. tã quo ad iudicia forensia. sicut est ab expẽsis releuatio. q̃ in foro conscie ꝛ diuino iudicio/ p̃sertim dũ sunt doctores famati. plures et experti in arte sua. ꝛ in morũ honestate p̃bati. Alioquin sepe mentiẽ iniq̃tas sibi. dum corrupta est p̃cevel p̃cio Excecãt enim munera. etiã oculos prudẽtiũ Etsi credit Aristotili expientie verba loquẽti Malicia facit errare. nedũ circa cõclusiones elõgatas a primis p̃cipijs sz in ipsimet p̃cipioꝝ moraliũ ianuis. quẽ admodũ reputabat olim latrociniũ apud almanos/ licitũ teste Julio de bello gallico Ac peccatũ innaturalez sordidũ apõ romanos fm ap̃m ad eosdẽ. Et ita de plibꝰ hoibꝰ datz in reprobũ sensum. p̃ varietate dãnatõis viciorꝝ ¶ Septa regula Juris interp̃tatõ vel exceptio. dispẽsatio. sil̃r exigit dũ fit altero p̃dictoꝝ modoꝝ iudicialit vel doctrinaliter q̃ habeat duplex intuitus. vn9 ad bonũ diuinũ ꝛ publicũ. Alter ad pticulare cõmodũ illi9 p̃ quo fit iuris interp̃tatio vel dispẽsatio Euenit itaq̃ sepi9 q̃ dũ passim laxat rigor legis et quadã vt fingit cõpassione. ꝛ misericordi cõdescẽsiõe ad aliquos pticulares positos sub lege/ deperit et altera p̃te stabilitas ꝛ rigor disciplineq̃ rigor est p̃cipue in oi lege seruãdus Docuerũt hoc romani q̃ p̃rios etiã filios occiderunt. q̃ in seipsos rigorẽ legũ suaꝝ exercuerũt. quatin9 disciplina militaris. ꝛ obediẽtia legalis inuiolata maneret. Docent hoc frẽs Carthuſ. q̃ sup esu carniũ. vl̃ nũ q̃ vel rarissime dispensatõem recipiũt Ac pinde disciplina regularis viget apõ eos que q̃ntũ sit collapsa apud religiões q̃sdã alias passim dispensatiõibꝰ vtẽtes/ videre stupor ꝛ dolor est. Sup qua re iã Bernardi p̃o tẽpe suo q̃rela nascebat. Quid mõ dicendũ putabim9 de tã facili vt appellãt dispẽsatõne p papam ꝛ p̃latos sup iuramẽtis licitis. Sup votis rõnabilibꝰ Super imensa bñficioꝝ pl̃alitate. Sup generali concilioꝝ nõ obstãtia. Sup priuilegiorũ ꝛ exemptionũ cõe ius priuantiũ ꝓcessione. Quis oĩa dinumeraret p̃ que nũcvigor eccl̃iastice. imo ꝛ euangelice disciplineꝰ vere languit. emarcuit. euanuit. ꝛ prouideat sup oibꝰ sacrosctm̃ hoc Constãtiẽ. concilium. Fundat in hac radice stabilitas legũ. q̃ consuetudo est optia legũ positiuarũ interpres. ita si neq̃ iuri diuino neq̃ naturali fuerit cõtraria. Fundat ꝛ illud Aresto. politisantis. Non esse dandũ p̃miũ inuentiẽtibꝰ nouas leges. q̃ uis in se meliores extiterint. qm̃ mutatio legum frequẽs causat instabilitatẽ. neq̃ p̃mittit eas in cõsuetudinis fixa radice roborari. Hoc añaduertãt qui ad oẽm motũ capitis ad oĩne quod bonũ agi fantasiatũ fuerit/ cõdere satagũt nouas leges/ penas penis adiicere. q̃si sup oĩ re que bona est si fieret. bonũ sit ꝛ expediẽs legem penalem addere. Non enim res publica regit̃ per si. ¶ Fundat in eadem radice. rõnabilitas abolitõis vel abrogatõis. quarũdam legũ positiuarũ p̃ oppositos mores subditoꝝ quiversi sunt in naturã ¶ Fundat ꝛ rõnabilitas p̃missiõis quorundã malorꝝ. non vt approbent̃. sed ne punita ruant in deterius ¶ Fundat ꝛ ius p̃scriptõis puniẽtis ne fiãt incerta dñia/ neglectores rerꝝ p̃ priarũ ac iuste trãsferẽtes etiã apud deũ ꝛ consciam tale dominiũ in bone fidei possessorẽ ꝛ p̃scriptorẽ legitimũ.

Consideratio. xi.

Potestas ecclesiastica in sua. plenitudine est in eccl̃ia sicut in fine. ꝛ sicut in regulãte applicatõnem et vsum huiusmõi plenitudinis eccl̃iastice potestatis. p̃ seipam vel p̃ generale concilium ipam sufficiẽter ꝛ legitime repñtans. ¶ Cõstat vtiq̃ datã fuisse petro plenitudinẽ eccl̃iastice potestatis q̃ xpo ad edificationẽ ecclesie sue sicut cõformiter ad apostolũ. ponit descriptio ¶ Propterea loq̃tur August. cum alijs q̃busdam. q̃ claues ecclesie date sunt nõ vni sed vnitati. et q̃ date sunt ecclesie. Et hoc cõuenienter potest intelligi modis quos explicat cõsideratio. quoniã claues date sunt p̃ter ecclesiam ꝛ vnitatẽ eius/ tanq̃ p̃ropter finem. ¶ Potest etiã dici in ecclesia vel in concilio hec plenitudo eccl̃iastice ptãtis nedũ in se finaliter. sed alijs duobꝰ modis videlicet quo ad applicatõem ad hanc vel illã personam. Et quo ad vsum regulandũ/ si fortassis in abusum verti quereret̃. Constat his tribus modis plenitudinẽ ecclesiastice potestatis esse in eccl̃ia. et in generali concilio tanq̃ in gerente vices eius. Et quidẽ de duplici modo/ prio ꝛ secũdo non est difficultas. Similiter nec de tertio si cõsideremus descriptiõz plenitudis

ecclesiastice ptātis. vbi ponit̄ q̄ data ē ad edificatōem ecclesie. Cū igit̄ summ⁹ pontifex hn̄s eam subiectiue sit peccabilis/ et possit hanc ptātem in destructōnem velle cōuertere. Sil'r sacrū collegiū qd̄ ei datū est. ⁊ coassistit quasi cōitas aristocratica. non est in grā vel fide confirmatuz. sup̄est vt aliq̄ sit relicta in obliquabil' ⁊ indeuiabilis regl'a ab optimo legislatore christo. s̄m quā possit abusus hmōi ptātis reprimi dirigi atq̄ moderari Hec autē regula est vel eccl'ia. vel generale cōciliū Vñ cum mediū virtutis aliter nō habeat̄ nisi p̄ut sapiens iudicabit. final' resolutio. ad hāc sapientiā fiet ad eccl'iam vbi est sapia indeuiabilis vel ad generale cōciliū ¶ Hic fundant̄ ea multa que p̄ hoc sacrū concilium ⁊ ꝯstituta ⁊ practicata sunt. Ut q̄ papa iudicari p̄t ⁊ deponi p̄ conciliū Ex eidē in regulatōe sue ptātis q̄ad vsum subijcit̄ ⁊ sibi p̄t dici Cur ita facis. ⁊ ita de pluribꝫ que recollecta sunt in illo sermone. Prosperū iter faciet nobis de⁹ ¶ Possum⁹ ad hāc consideratiōem addere q̄ plenitudo ecc̄iastice ptātis. si cōsideret̄ in sua latitudine. ipsa nō est in solo papa. nisi quodā modo fontalit̄. ptātiue ⁊ origīalit̄ suo mō Hec enī latitudo ptātis ꝯplectit̄ in se alias ptātes ecc̄iasticas collectiue. a summo vsq̄ ad deorsuz. Et est ī eis plenitudo ecclesiastice ptātis papalis tanq̄ꝫ p̄s ītegralis in suo toto. ⁊ ita nō est maior. vel superior ad totam ecclesiā. sicut nec p̄s maior toto. Si vero consideret̄ hec plenitudo in sua sup̄mitate. tūc absq̄ vlla dubitatōe plenitudo ecc̄iastice ptātis papalis. supior ⁊ maior est ad reliq̄s/ sed iā illd̄ quod reliquū est. nullo pacto p̄t constituere generale conciliū iuxta illd̄ qd̄ dictū est pri⁹ q̄ generale conciliū in sua rōe formali includit de necessitate. papalez autoritatē siue papa sit siue nō sit. q̄z si papa est ⁊ vult facere debitū suū de conuocādo ꝯciliū certe debz autorisari p̄ ip̄m. Si vero p̄tinacit̄ renuit in destructōz eccie. iā tūc agendū ē acsi non eēt ⁊ remanet ī eccīa ptās seip̄az ꝯgregādi. ⁊ sibi p̄uidēdi ac ordinandi de ptāte papali. scd̄o ⁊ tertio modis q̄ ad applicationē ⁊ ad vsuz/ sicut de capitulo ⁊ de cano. vel de vniuersitate ⁊ rectore. suo mō dicere̅t̄. ¶ Sz occurrit difficultas principalis q̄d mortuo papa. vel eiecto. possit ip̄m conciliū? ¶ Pbtest itaq̄ prīo constituere sibi papā vnū modo solito p̄ electōz dn̄oꝝ cardinaliū/ vel alio modo p̄ cōpromissum vel p̄ viā sp̄ūssancti. si p̄babilit̄ ita speraret̄ posse fieri q̄ oēs concordarent in vnū Vel forte p̄ expectationē diuini miraculi sicut fuit in electione Mathie. Et de hac prīa ptāte concilij non est difficl'tas quin sibi possit facere caput vnū. ¶ Alia multa sunt q̄ papa mortuo vel eiecto pōt exercere conciliū p̄ seip̄m vel p̄ organū aliqd̄ vice oīm/ quēadmodū sepe practicatū est in hoc concilio de diuers̄ sentētijs ⁊ decretis respiciētibꝫ exercitiū iurisdictōnis coerciue sicut in vocatōe ⁊ depositōe pape sicut in excōicatione ⁊ interdicto. relaxatōne ⁊ absolutione factū est in causa tridētina ⁊ Argētina. in quibꝫ om̄ibus introducit̄ sctā Synod⁹ loq̄ns decernēs diffiniēs Sic inuenit̄ in primis concilijs. tp̄e apostoloꝝ ⁊ alioꝝ q̄ conciliū loquebat̄ ⁊ non papa etiā dū viuebat Vñ dixerūt apl'i ⁊ seniores Act. xv. scribētes acta illi⁹ concilij. Visum est sp̄ūisancto ⁊ nob̄ Et simile notat̄ actu. vi. de conuocatōe eccie p̄. xij. apostolos Et in concilijs generalibꝫ tales īueniunt̄ modi loq̄ndi. Placuit sctō cōcilio. Vel cōciliū diffinit. vel statuit sctm̄ cōciliū vel sacri autoritate cōcilij vel Synodalis ordīatio vigeat Et ita in similibꝫ ¶ Deniq̄ tertio sunt alia q̄ nō p̄nt exerceri nisi p̄ suppositū determīatū iuxta iā allegatū q̄ actōes sunt suppositoꝝ ¶ Circa q̄ distīguēdū ē. q̄z vel illa sunt talia. q̄lia null⁹ p̄t exercere nisi sit papa. nec p̄ ꝯmissionē nec alit̄ Vel sunt talia q̄ ꝯmitti p̄nt p̄ aliquē vel aliq̄s p̄ q̄s h̄ exerceri nō possz sz ali⁹ capax ē. Exm̄ de curato ñ sacerdote. q̄ p̄t cōmittere simplici sacerdoti ñ hn̄ti plebz aliquā. q̄ ī cura sua celebret missaz ⁊ ꝯsecret. Ex audiat ꝯfessiōes ⁊ absoluat. q̄ mīstret eucharistiā. ⁊ ita de reliq̄s spectātibꝫ ad sacerdotiū Poterit igit̄ sil'r ꝯciliū cōmittere sac̄dotibꝫ vt agāt talia q̄ nec ꝯciliū p̄ se nec illi sacerdotes sine ꝯmissiōe vl'lnia ꝯcilij possent exeq̄ saltē licite ¶ Quocirca restat ꝯgscēdū de illa cōditōnali si sit aliq̄ ptās in papa q̄ possit in aliq̄d in qd̄ nulla altera ptās ecc̄iastica p̄t attīgere neq̄ de facto neq̄ de iure. Et videt̄ prīa facie q̄ ñ iuxta cōiorē doctoꝝ sentētiā. q̄ dicūt ptātem ordinis esse equalem in om̄ibus sacerdotibus comprehēdendo more apl'i ep̄atum sub sacerdotio Nō enī videt̄ q̄ sit aliquis

actus ordinis in quē possit papalis auto
ritas. quin in illū possit de facto potestas
epalis. Ceterū de potestate iurisdictōnis
quōcunq; fiat sermo videt̄ q̄ conciliū pos
sit illā cōcedere in defectu pape vt in subij
ciendo. A epo. tales populos quales vo
luerit. p sacramentorū licita ⁊ rata mīstra
tione. Et ita practicauit hoc cōciliū circa
Samaytas legatos eis dando. qui licite
possent om̄ia que sunt ordinis ⁊ spūalis
iurisdictōis ¶ Proinde q̄d de largitōe in
dulgentiaꝝ tenendū sit lectori interim cō
siderandū relinq̄. si solius pape cōcessiōe.
mediate vel immediate tradi possint. Pu
tant aliq̄ q̄ ptās hec respicit claues in fo
ro penitētie. Propterea cōuenit in eodez
foro cuilibet sacerdoti maxime epo. si nō
fuerit hec ptās a supiore. quo ad vsum li
mitata/aut cōuenit illi qui habet curā cō
munitatis ecclesie s̄m thomā Cōciliū ve
ro talē curā hz ¶ Porro iuxta hūc dicēdi
modū potest occurrere scandalū trahens
ad hoc incōueniēs. q̄ ecclesia possz bñ re
gi vsq; in finē seculi sine papa/ vt si gene
rale ꝯciliū daret licentiā om̄ib; epis sacer
dotibus cuilibz supra plebē suā absq; vl
la iurisdictōis limitatōe vel restrictiōe. qz
sic eps posset constituere sacerdotes. īmo
⁊ epos licite ⁊ rate. ⁊ vti clauib; ⁊ ita de reli
quis oib; hierarchicis actib;. ¶ Rñdem⁹
q̄ etsi ad tps aliqd generale cōciliū possit
aliq̄d tale facere. qm̄ habere papā est pre
ceptū affirmatiuū. obligās ad sp. sz nō p
sp sicut apparuit dū vacauit sedes p duos
aut tres ānos. sicut ⁊ nūc vacat. Nihilomi
nus generale ꝯciliū neq; deberz. neq; pos
set talē defectū capitis vsq; in finē secli to
lerare. stāte lege pōt tñ supplere dū necessi
tas vrget. vel suadet euidēs vtilitas. ⁊ hoc
vel p vnū epm q̄si vicariū. vel p plures. si
mul aut successiue. Et hoc mō dicit̄ eē ple
nitudo ptātis ecc̄iastice in ecclesia supple
tiue ¶ Cognoscim⁹ ex his q̄ false sunt ⁊ ī
iuriose cōcilio generali. tales assertiōes q̄
negant ab eo vel ab ecc̄ia. executōz ptātis
sup̄me iurisdictōis. Negāt insup decernē
di vel diffiniēdi ptātē/dū papa ē/reponē
tes in eo solo hāc autoritatē diffiniēdi. cū
ex multis cōcilijs ⁊ certa rōe cōstet opposi
tū Vñ ⁊ apostoli miserūt in samariā petꝝ
⁊ Johez tanq̄ subditos ecclesie Et iacob;
ptulit diffinitōez sacri cōcilij sup cessatōe
legaliū. de quo Act. xv. notatū est qñ tñ pe
trus p̄sidebat. ⁊ residebat in ecc̄ia legitīe/
cū esset in grā ꝯfirmat⁹ die pētecostes.
¶ Possum⁹ tandē canones apparēter di
scordes sup laude plenitudīs ptātis papa
lis rōnabiliter ad cōcordiā reuocare si di
stinctōez trimēbrē acceptōis ecc̄iastice po
testatis acute viderim⁹ Hanc enī potesta
tē formaliter ⁊ in se consideratā prīo mō/
nemo iudicare p̄t neq; Augusti. neq; po
pulus neq; tot⁹ cler⁹ īmo nec vniuersalis
ecclesia. Sec⁹ in alio duplici mō Vñ sicut
ex cōsideratōne ptātis h⁹ stupende ⁊ mira
culose īpatores etiā ⁊ reges pcumbunt ad
oscula pedū pape. Et inde cōsurgit aliqñ
ex hūana fragilitate arrogans supbia in
psona pape referētis ad se qd impēdit̄ po
testati. Non aliter existimandū est de p̄o
ribus sanctis patrib;. extollētib; papā mi
ris modis Et inde suborta est in q̄busdā
summis pōtificib;. arrogātia maior debi
to. qd est vsurpare id qd iure non poterat
¶ Hinc cuidā gloriāti q̄ pedib; suis cō
culcaret impatoris caput. retudit hāc ar
rogantiā/acriter satis Impator hoc mor
daci verbo. Nō tibi inq̄t sed petro ¶ Dic
fit p̄terea q̄ absq; mendacio vel adulatōe
papa neq̄ssim⁹/p̄t appellari sanctissimus
p̄t adorari cultu dulie vsq; ad oscl'a pedū ⁊
ita de reliq̄s honorib;. ¶ Sic ecc̄ia q̄ ma
culā non hz neq; rugā que instar Marie
virgo est ⁊ mr̄. introducit̄ qñq; tanq̄ pec
catrix ⁊ sordida non quidē p se. ⁊ in se. sz p
peccatis filioꝝ. sicut anima sana fert ⁊ re
git corpus egrotū

Consideratio. XII

Potestas ecc̄iastica papalis nō ita
habz dominia ⁊ iura terreni simul
et celestis impij q̄ possit ad libitū
suum de bonis clericorū. ⁊ multo minus
laycorū disponere. q̄uis concedi debeat.
q̄ habz in eis dominiū quoddā regitiuū
directiuū. regulatiuū. ⁊ ordinatiuū ¶ De
claratōem hui⁹ consideratōis quā discre
tio moderatrix atq; mediatrix ponit inter
errores oppositos/dum facere meditarer
occurrere visa est protinus in ipso medita
tiōis mee secreto. duplex improba pestis
Nomen vnius detractio liuida. Nomen
alterius adulatio subdola. Prima pote
statē ecclesiasticam deprimens. subijciebat
tempali. Altera sustollebat in immēsuz ve
lut ad sil'itudinē altissimi ꝯfundens iura

cuiussibet alterius ptãtis. Tolle tolle cla
mat detractõ tpalitatẽ oẽm/ius vel domi
niũ ab eccl'iasticis. Quare? Quia sic insti
tuit xp̃s. cuius ista vox est. Nisi q̃s renũci
auerit oĩbus que possidet nõ potest me⁹
esse discipul⁹. Sic improperabat Julia/
nus apostata xp̃ianis. rapiens eorũ facul
tates Addit detractio ꝙ eccl'iastici nequa
q̃ capaces sunt iurisdictõis tpalis. etiãsi
principes alij cõferre voluerint. Inducit
apostolũ qꝛ nemo militans deo implicat
se negocijs secularib⁹. Addit detractõ. Ni
hil habere eccl'iasticos. neq̃ decimas. neq̃
oblatões quãtomin⁹ alias dotatõnes vel
possessiões nisi ex pura elemosina donan
tiũ? Et ꝙ ab ecclesiasticis peccãtib⁹ saltez
habitualiter possent ꝑ secularẽ potestatez
optimo iure tolli. qꝛ data est ptãs hec se/
cularis in vindictã malefactoꝝ. neq̃ sine
causa gladiuz portat. Addit q̃rto nitens
apostoli verbis. Dñtes alimẽta. ⁊ q̃b⁹ te/
gamur his cõtenti simus/qꝛ q̃cquid hñt.
ecclesiastici vltra simplicẽ victũ ⁊ vestituz.
totũ illud est pauperũ. cuius retentio ne/
dum furtũ vl' rapina simplex est/ sed sacri
legiũ ꝓut detorquet ad hanc sentẽtiã tam
hieronimi verba q̃ bernardi. Vult tandẽ
detractio ecclesiasticos oẽs ad illam apo/
stoloꝝ ⁊ discipuloꝝ primã pauptatẽ. sine
equis. sine thesauris sine calciam̃tis sine
possessionib⁹. de necessitate salutis redige
re. execrãs in ecclesiasticis pompã omnẽ
vel seruientiũ. vel ciboꝝ vel equorũ vel in
K dumentoꝝ. ¶ Cõsurgit ex aduerso blan
diens ⁊ subdola adulatõ. ⁊ ad aures eccle
siasticoꝝ p̃cipue summi põtificis insusur
rans. O quanta est. q̃ta sublimitas eccle/
siastice ptãtis tue. O sacer clere. q̃ nihil ẽ
secularis autoritas tue cõparata. Qm̃ si/
cut xp̃o collata est omnis ptãs in celo ⁊ in
terra. sic eam xp̃s oẽm petro suisq̃ succes
soribꝫ dereliq̃t. Unde ⁊ nec cõstantin⁹ q̃c/
q̃ Siluestro pape cõtulit. qd̃ nõ eẽt ꝑ̃us
suum. sed reddidit iniuste detentũ Porro
sicut nõ est potestas nisi a deo. sic nec aliq̃
tempalis vel ecclesiastica imperialis vel re
galis nisi a papa in cuius femore scripsit
xp̃s. Rex regum. dñs dominantũ. De cu
ius ptãte disputare. instar sacrilegij ẽ. cui
neq̃ quisq̃ dicere põt. Cur ita facis. Si
etiã tpalia om̃ia si ecclesiastica bona. atq̃
dominia mutauerit. diripuerit distraxe/
rit. Mentior si nõ inueniunt̃ hec scripta
ab illis etiã qui sapiẽtes sunt in oculis su
is. Si p̃terea non inueniũtur fuisse ꝑ ali/
quos summos põtifices hec credita. No
tum est illd̃ Satirici Nihil est qd̃ credere
de se nõ possit cum laudat̃ dijs equa pote
stas. Et illd̃ comici de adulatore Hic ꝓfe
cto ex stultis insanos facit ¶ Sentiẽs ãt
adulatio. quãdoq̃ nimis se cognosci. stu
det quasi modestiori sermone depressius
vti. vt credibilior appareat. Cõcedit secu
lari potestati possessiões ⁊ iurisdictões ꝓ
prias q̃s tollere neq̃t pro libito papa. Re
cognoscit Constantinũ vel alios princi
pes aliquid ecclesie nouiter contulisse Ni
hilomin⁹ tradit ꝙ summus põtifex supre
mus est monarcha nedũ in spũalibus. sz
tempalib⁹ habens potestatẽ hanc ĩmedia
te a xp̃o. sed alij reges oẽs ⁊ principes suã
recipiũt dñationẽ ab eo. ⁊ solum mediate
a deo. Alioquin vt monstruosus esset hic
mundus. si haberet tot capita que nõ sub
vnico regerẽtur. Rediretq̃ manichei deli
ramentũ ponentis duo principia. Unũ
bonoꝝ ⁊ spiritualiũ. Aliud maloꝝ ⁊ tem
paliũ. vnde ⁊ sicut corpus est ꝓpter aĩam.
⁊ ab aĩa viuit ⁊ regitur. sic potestas secula
ris propter spũalem a qua recipit suũ esse
legitimũ. Quã autoritatẽ spũalẽ q̃ negãt
vel impugnãt sint int⁹ sint foris ecclesiaz
pñt gladio vel spũali excõicatõis sicut ca
tholici vel debellatõis sicut infideles feri/
ri. Et eoꝝ dñia vel bona in alios trãsferri
¶ Hãc existimatõz habuisse visus est Bo
nifaci⁹ octau⁹ in quadã decretali. Et i hac
fundari putat̃ ab aliq̃b⁹ dñoꝝ prutenoꝝ
aduersus infideles debellatõ. suorũq̃ bo
noꝝ ⁊ dñiorũ cõquisitio. Putat̃ ab alijs
depositio vni⁹ Regis frãcie ꝑ papam za/
chariã. hic eẽ fundata tãq̃ papa sit q̃ trãs
ferre possit reges ⁊ regna ¶ Rursus aĩad/ L
uertẽs. adulatio. durũ esse multis hũc ser
monẽ. ⁊ ideo min⁹ credibilẽ studet loq̃ re
strictius/cõcedens ꝙ sicut ante petrũ fue
rũt apd̃ infideles vera dñia quẽadmodũ
irrefragabilis autoritas sacre scripture et
euãgelice narratõis testis ẽ Sic nõ opor
tet nũc post petrũ. vt oĩs ptãs imperialis
Regalis vel altera secularis sit immediate
robur hñs a summo põtifice sicut rex frã
corũ xp̃ianissim⁹ supiorẽ hoc mõ non hz
nec recognoscit in terris. Idcirco trãsfert
verbũ suũ adulatõ loq̃ de dignitatib⁹ offi
cijs ⁊ bonis ecc̃iasticorũ q̃ oĩa sic subijcit

summo pōtifici vt quicq̄d circa ea placue
rit disponere mutādo transferēdo. appro
priando hoc possit hoc teneat ⁊ ratum sit
licet hoc sine causa. licet cū peccato suo pe
gerit/ q̄uis pctm̄ circa hoc vult adulatio
longe a papa sit facere. vt eū symoniā pos
se neget cōmittere. quoniā sua sunt om̄ia
eccl̄iastica bona. Cōcedit insup̄ q̄ sup̄ ius
est/ potens ab altero ius suum tollere ⁊ q̄
nec ab eo appellari/ neq̄ eū iudicialiter
euocari. nec obedientiā ab eo subtrahi. p̄
sertim extra casum heresis sit aliquaten⁹
possibile. Hic solus symbolū fidei cōde
re hic solus causas eiusdem fidei. ⁊ maio
res ceteras tractare potest/ solus vt iaz ta
ctū est. diffinitiōes. regulas. leges. ⁊ cano
nes condit. Alioquin quicq̄d p̄ alios dif
finitur. decernit̄. cōditur. statuit̄. irritū est
⁊ inane. Nec aliq̄d ex eis que statuerit. p̄t
nisi per ip̄m quōlibet cassari vel infringi.
Fallor si nō ante celebratiōem hui⁹ sacro
sancte Constañ. synodi sic occupauerat
mentes pl̄imoꝝ. literaliū magisq̄ litera
torū ista traditio. vt oppositoꝝ dogmati
sator. fuissz de heretica prauitate vel nota
tus. vel dānatus. Hui⁹ rei signū accipe/
quia post declaratōem ex theologie prin
cipijs luce clariorē. ⁊ quod vrgentius est
post determinatōem ⁊ practicatōem eius
dem sctē Synodi/ inueniūtur q̄ talia pa
lam asserere non paueant. tam radicatū ⁊
vt cancer serpens tā medullit⁹ imbibituz
fuit hoc prisce adulatiōis virus letiferū.
Tandē miserāte deo moderatrix discre
tio. collustrata lumine legis euāgelice. me
diam ac regiā viam tenēs inter deuios er
rores extremos. detractōnis ⁊ adulatiōis
ponit dictā hanc cōsideratiōem duodeci
mā cum prioribꝫ. tanq̄ signū aliq̄d osten
siuū itineris recti. ne forte offendāt ad la
pidem erroris. pedem sue inq̄sitiōis scru
tatores veritatis. Unde dicim⁹ eccl̄ia
sticos ⁊ capaces esse bonorū temp̄aliū. et
multa eis ex debito. nō ex elemosina pura
cōpetere. ⁊ nō debere eos coerceri. vel spo
liari p̄ secularē potestatē. nisi vocata sit in
sui iuris subsidiū. quod dicit̄ propter he
reticos ⁊ rebelles. Possunt ipsi deniq̄ cū
diuitijs aliter q̄ apostoli viuere cōuersari
vel incedere pro tempoꝝ locoꝝ ⁊ aliaruz
circūstantiaꝝ varia q̄litate/ prout sapiēs
iudicabit. Nec ita sunt hieronimi vel ber
nardi verba. generaliter ad om̄es ecclesia
sticos tanq̄ propriū habeāt nihil. detor
quēda. Monachis autē quib⁹ loqueban
tur alia lex est. Uitam⁹ ex aduerso stul
tas ⁊ falsas adulatōnis insanias. attribu
entes summo pōtifici plenitudīs potesta
tem. q̄lem descripsim⁹ que tāta est quantā
sapientissim⁹ legislator xp̄s preuidit suffi
cere ad edificatōnem continuam ecclesie
dilectissime sponse sue. quā propria mor
te firmauit ⁊ dotauit. Cui ptāti detrahere
esset impietas sacrilega indignissimaq̄.
Sed glorificent deū qui potestatē talem
dedit hominibꝫ. misericordissima pietate
sua. que potestas q̄to sublimior est pul
crior ⁊ dignior. tanto ne vertat̄ in abusuz
vilē. turpem. et indignū. prouidere debet
summ⁹ pontifex ⁊ eam vt sapiēs iudicabit
regulare. Quid autē sapiētius in terris ge
nerali cōcilio quod ⁊ spūsancto regitur. ⁊
cuius agifrenis summa libertas est. Pre
clare dixit Aresto. Non esse seruitutē obe
dire legibus. Addam⁹ summū pontifi
cem cū collegio suo ita presidere bonis ec
clesiasticis. vt de eis statū habere sufficiē
tem ⁊ decentē oporteat. Sed nō ita vt ca
put grauiduz membra reliq̄ obruat mole
sua. neq̄ velit vsurpare ꝯtra naturā singu
laris mēbri om̄ia officia mēbroꝝ/ quib⁹
singulis vt ait apostolus ꝓpriū datum est
officiuz. Nam si om̄ia ocul⁹ vel caput vbi
pes? vbi man⁹? Cōcernit hoc collationē
beneficioꝝ/ mltiplicitatē exēptionū odio
sissimā. plenā erroris ⁊ ꝯfusiones in eccle
siastica hierarchia ⁊ ita de reliq̄s. Reserua
tionē preterea tot casuū. tot excōicationū
in foro cōscientie. euocatōem tā facilē om
niū causaꝝ ab ordinarijs sint cause ille p̄
phane sint sacre fidei quales fidei causas
om̄es ab ordinarijs singulis p̄sertī in do
ctrinis notorie scādalisantibꝫ dioceses su
as/ ⁊ vbi vigent studia literaꝝ velle p̄hibe
re quid aliud est. q̄ ianuam grandē erro
ribus apire? Postremo suis se termis
ita potestas eccl̄iastica coerceat. vt memi
nerit potestatē secularē etiā apud infide
les. sua habere ꝓpria iura suas dignitates
suas leges sua iudicia. de quibꝫ occupare
se eccl̄iastica potestas nō p̄sumat vel vsur
pet. nisi dū redundat abusus ptātis secu
laris in impugnatōem fidei ⁊ blassemiaz
creatoris ⁊ in manifestā eccl̄iastice ptātis
iniuriā. tūc enī attendere cōuenit vltimā
hui⁹ cōsideratōnis duodecime p̄ticulā. q̄

in his eccl'iastica ptās habet dominiū qd̄
dam regitiuū. directiuū. regulatiuū. ⁊ or-
A dinatiuum ¶ Concludūt hoc ⁊ nihil fere
aliud rōnes ⁊ allegatōes oēs induci solite
q̄ plenitudo potestatꝭ papal' superior est
ad oēm aliā eccl'iasticā ⁊ tp̄alem. Quāuis
sub hoc respectu potestas vniuersal' ecc̄ie
vel generalis cōcilij legitime ꝯgregati. di
ci possit maior in amplitudine vel exten-
sione. maior in infallibili directōe. maior
in moꝝ reformatōe in capite ⁊ in mebris
maior in coerciua potestate. maior ī cau
sarū fidei difficiliū vltimata decisiōe. ma
ior deniq̄ q̄ copiosior. cōplectit' enī saltē
virtualiter omnē ptātem. ⁊ om̄e politicū
regimē. papale. imp̄iale. regale. aristocra-
ticum ⁊ tymocraticū prout alias deductū
est ex descriptōne cōcilij generalis que ta-
lis est ¶ Conciliū generale est cōgregatō
legitima autoritate facta ad aliquē locuꝫ.
ex om̄i statu hierarchico. toti⁹ ecclesie ca-
tholice. nulla fideli p̄sona que audiri req̄-
rat exclusa/ad salubriter tractandū ⁊ ordi
nandū ea que debitū regimē eiusdē eccle-
sie in fide ⁊ morib⁹ respiciūt. ¶ Dicamus
hic aliqua circa diffinitōem hāc cōcilij ge
neralis. Et p̄rio q̄ cōgregatio legitīa au-
toritate facta dicit' regulariter a papa. sic̄
sonant decreta ⁊ decretales innūere. Exci
piūtur tamē tres casus. vbi ꝯgregatio cō-
cilij generalis fit legitime sine papa Un⁹
dū desijt esse p̄ mortē naturalē vel ciuilem
seu canonicā. que est depositio. Vel si ca-
dat in p̄petuaꝫ maniā. Aut si ad eū capti
uatū nō pateat accessus. Alius dum suffi
cienter req̄sit⁹ de cōuocādo cōciliū. renuit
cōtumacit' in p̄niciē ecclesie p̄sertī si tāgat
ip̄m. Tertio si cōciliū postq̄ est a papa le
gitime cōgregatū statuat certū tp̄s ⁊ locuꝫ
p̄ celebrādo generali ꝯcilio sicut infra tri
enniū vel de decennio in decēniū. etiā vbi
papa renueret. Nec refert in p̄rio ⁊ secūdo
casu p̄ q̄s euocet' conciliū. dūmō cōgreget'
quēadmodū fuit pis' Nihilomin⁹ expedit
decernere p̄ futuro modū ꝯuocatōis sicut
in reformatōe salubriter est auisatū. Uti-
nā ⁊ synodaliter iā esset diffinitū ¶ Dica-
m⁹ scd̄o iuxta p̄babilē valde sentētiā q̄ de
statu hierarchico ecc̄ie nō sunt p̄prie nisi
duo status. Prelatoꝝ maioꝝ videlꝫ q̄ suc
cedūt apl'is. ⁊ sunt ep̄i archiep̄i Et ita sur
sum. Et minoꝝ. q̄ successores sunt. lxxij.
discipuloꝝ. Et dicūtur p̄lati scd̄i ordīs di
gnitatis vel honoris. q̄les sunt curati qui
bus ex statu ⁊ ordinario iure. conueniūt
tres act⁹ hierarchici. p̄marie. eēntialiter et
īmediate a xp̄o. q̄ sunt purgare p̄ correctō
nē. Illuīare p̄ doctrinā ⁊ p̄dicatōem Per-
ficere p̄ sacramētoꝝ mīstratōem. Fundat'
hec sentētia Mat. xviij. vbi postq̄ xp̄s di-
xerat dic eccl'ie. subiūxit de q̄b⁹ loq̄bat' dū
ait Qd̄cūq̄ solueritis sup̄ terrā ⁊c̄. Cōstat
autē q̄ nedū apl'is sꝫ ⁊ discipul' loq̄bat' iu-
xta glosas doctoꝝ in hoc loco. Et Mat. x
et Lu. x. vbi fit s̄mo de missione. lxxij. di-
scipuloꝝ ⁊ Mat. xvi. vbi xp̄s petro dixit p̄
oībus. Qd̄cūq̄ ligaueris. Et iterū super
hanc petrā edificabo eccl'iam meā. ⁊ porte
inferi nō p̄ua. aduersus eā ¶ Concordāt
Aug. Hiero. ysid̄. Beda. Magister vbi p̄
us. ⁊ expresse multū Damasus papa. Nō
ampli⁹ inq̄t q̄ duos ordīes inter discipu-
los dn̄i esse cognouim⁹ id est. xij. apl'oꝝ et
lxxij. discipuloꝝ Un̄ iste p̄cesserit ignora-
m⁹. ⁊ qd̄ rōe caret extirpare necesse est loq̄
tur contra coepiscopos. ¶ Dicam⁹ tertio
naturā generalis cōcilij talē esse/ vt null⁹
fidel' q̄ audire voluerit. debeat excludi ab
audientia q̄tenus vel doceat' vel doceat si
cut legitur in p̄ncipio cōcilij ¶ Distin-
gui tamē solet de hn̄tib⁹ vocem in cōcilio.
Quidā hn̄t cōsultiuā. Alij diffinitiuam.
Primi sunt quib⁹ inest noticia taliū que
tractant' etiā vsq̄ ad mechanicas artes Ut
si querat' de mō reparatiōis eccl'iaꝝ mate-
rialiū/esse poterit in lathomis vox cōsulti
ua. Sic in aurifabris ⁊ fabris. Sic dum
fit questio de philosophicis ⁊ moralibus
disciplinis vt sunt p̄cepta decalogi. pn̄t se
culares eruditi in ph̄ia legib⁹ ⁊ morib⁹ da
re conciliū. ⁊ aliqn̄ salubri⁹ q̄ nō nulli pre
latoꝝ vel curatoꝝ vel etiā theologoꝝ vsq̄
adeo. q̄ in generalib⁹ cōcilijs ꝯtra Arriuꝫ
tp̄e Athanasij fuerit interrogat⁹ gētil' phi
losoph⁹ de materia nedū pure morali. sed
q̄ tangebat btē trinitatis eandē essentiaꝫ.
¶ Ceteꝝ de voce diffinitiua q̄les eā habe
ant nō est dubiū de ep̄is ⁊ sup̄ioribꝫ p̄latꝭ
sicut iuxta p̄dicta practicatū sepi⁹ inuenit'
in prioribꝫ cōcilijs Sed neq̄ videt' ambi
guitas eē de minoribꝫ p̄latis q̄ sunt cura/
ti ⁊ hierarche Neq̄ de illis q̄ ad hūc dupli
cem p̄latoꝝ ordinē reducūtur. q̄bus non
ex priuilegio solo sed ex statu ⁊ ordinario
iure competit animaꝝ cura/quēadmodū
sunt multi Abbates decani p̄positi cum

simílib⁹ ¶ Facit ad hoc determiatio sacre facultatis theologie parisien nuper edita contra temeritatē extollentiū priuilegia/tos sup curatos in predicatōibus ⁊ cōfessionibus. vbisic dicit in duobus primis articulis. ¶ Dñi curati sunt in eccl'ia minores prelati ⁊ hierarche ex p̄maria institutōne xp̄i. quib⁹ cōpetit ex statu ius p̄dicandi/ius cōfessiones audiēdi/ius sacramenta eccl'iastica ſm exigentiā sui stat⁹ et parochianor⁹ ministrādi/ius sepulturas dādi/ius insup decimas ⁊ alia iura parochialia recipiēdi. ¶ Scōs articul⁹ q̄ ius predicandi ⁊ cōfessandi cōpetit prelatis ⁊ curatis principal'r ⁊ essential'r ⁊ mendicātibus de p accidēs ex priuilegio. qm̄ sunt introducti. vel admissi ex cōcessione ⁊ bñplacito dñor⁹ prelator⁹ ¶ Dicam⁹ postremo q̄ licet ea que stati dicta sunt ꝓsonare videant iuri dino ⁊ obſuationi prior⁹ cōcilior⁹ atq; ratōi. Nihilomin⁹ cōciliū pōt certis de caus ⁊ ad tps ꝓstituere voces definitiuas in pluribus. vel paucioribus. ⁊ in alijs q̄bus dicti sint / satis sil'r ad illa q̄ facta sunt ⁊ fieri possunt vario mō circa institutionē prelator⁹ eccl'iasticor⁹ maior⁹ ⁊ minor⁹ que quādoq; fiebāt a toto pp'lo ⁊ clero. q̄nq; a toto clero solū q̄nq; a sol' canonicis eccl'esie cathedralis. ⁊ nouissime credim⁹ p solū papā sicut pl'imor⁹ est iudiciū

Consideratio. XLII

¶ Potestas eccl'iastica sicut ⁊ alia q̄libet originat a prima iusticia ſm quā iura oīa leges iurisdictōes atq; dominia pulcra ordis varietate fundant ¶ Describit itaq; iusticia q̄ est ppetua ⁊ cōstans volūtas. ius suū vnicuiq; tribuens. Hec autē descriptio cōpetit p̄cipaliter iusticie diuine. in ordine ad suas creaturas. Deus nēpe solus est q̄ volūtate ppetua ⁊ constāti. dat vnicuiq; rei quod suū est. suū inq; nō ex debito rigoris. ſz ex liberalissima ⁊ dignātissima donatōe creatoris Sic in q̄libet re tantūdē est de iure. q̄ntū de entitate. Quelibet enī res quelibet ius seu titulū id bñdi q̄ hz ex dictamie rectissimo p̄rie iusticie. ¶ Ius vero sic describitur ius est ptās seu facultas propinq̄ conuenies alicui ſm dictamē p̄rime iusticie. ¶ Porro dictamē hoc lex dicit/ q̄ lex est regula cōformitatez hñs ad dictamē recte rōnis. Dictamen vero recte rōnis p̄rime. ⁊ iusticia cōueniūt in deo synonime Proinde dictū est in descriptōe iuris q̄ est facultas p̄pinquā. p̄ter illa que in potentia obediētiali cōuenire possunt cuilibet creature/quod posse dicere possumus vel obediētiale vel logicale ſm quale nō dicit p̄rie res habere ius vel legē/sicut nō dicimus. q̄ dānati ius habeāt ad beatitudinē eternam. Nec q̄ stella ius suū seu facultatē habeat in tanta luce quāta refulget ī sole licet in potētia obedientiali creature vel absoluta dei possint hec oīa fieri ¶ Consequenter ab hac amplissima iuris ⁊ legis acceptōe. sicut vtit scriptura dū ait Pone leges celi et terre cē. ⁊ alibi pluries et apud boetiū. Legēq; pati sydera cogis/fit descensus restrictior. ad ea que creaturam rōnalē respiciūt vt rōnalis est. ¶ Fit subinde distinctō de iusticia q̄ quedā est essentialis ⁊ primaria. q̄lis p̄descripta est Altera est participata seu deriuata ⁊ attributiue dicta que sic describit. Justicia est habitus vel tanq̄ habitus cōformis dine iusticie. eiusq; imitatiu⁹ p participatōez. quo habitu inclinat habens eā facere ius vel reddere. Ita q̄ ius ē velut act⁹ vel vsus vel effectus vel titul⁹ talis iusticie ¶ Rursus de iusticia sic accepta p̄ticipatiue dicimus q̄ quedā est iusticia originalis q̄daz regni celestis vt ibi. Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius Et hec duplex est q̄dam glorie. quedā gratie. ¶ Altera itez est iusticia legalis. alia ciuilis. Justicie vero ciuil' alia distributiua alia cōmutatiua. Et ita de reliq̄s acceptōib⁹ iusticie specialib⁹. ¶ Justicia legalis est oīs virtus sicut caritas est tota lex xp̄i. ¶ Porro iusticie distributiue cōtrariant⁹ p motōes indigne ⁊ intrusiones in officijs reipublice ⁊ beneficijs eccl'ie Cōmutatiue autē p̄trariant⁹ cōtractus illiciti. vsura ⁊ fraus in tp̄alibus. Simonia ⁊ giezia in spūalib⁹ de q̄b⁹ non est hic dicendū p singula ¶ Dicam⁹ preterea tot esse legū varietates. q̄t modis iura variāt ſm dictamē p̄ticipate iusticie. Proterea sunt quedā leges p̄rie dine q̄dam p̄rie naturales. quedā positiue vel hūane Quar⁹ aliq̄ sunt canonice vel eccl'esiastice alie sunt ciuiles seu politice Et q̄uis pauce reperiant⁹ leges. quin mixte sunt ex p̄ticipatōe diuersar⁹. nihilomin⁹ denoiat⁹ lex a p̄dñanti seu a p̄cipaliori q̄ ō in ea reperitur Quib⁹ p̄suppositis dicā⁹ vlteri⁹ descriptōes

huiusmodi legum. ¶ Et quoniã lex dicit a ligando id est obligãdo vel a legendo id est dictando ꝗd agendũ sit. Cõformit ad hanc obligatõem seu dictamen recte ratõnis describem⁹ principal'r leges obligatorias. q⁹ de cõsultor⁹ z pmissiuis. etsi que sint alie. facilis habebit ex his cognitõ

Lex ðina obligatoria est signũ verũ reuelatũ creature rõnali notificatiuũ recte rõnis diuine volẽtis teneri seu ligari illam creaturã ad aliꝗd agendũ. vel nõ agendũ pro cõsecutõe filicitatis eterne. Dicit hic z infra Signũ notificatiuũ / qm̃ ꝓprie nulla lex obligat liberũ arbitriũ si notificata nõ fuerit. Hoc autẽ signũ triplex est qðdã mentale/qðdã vocale/quoddã scriptũ/sicut est lex scripta/plata/indita/literal'/vocalis/mẽtalis De mẽtali scribit in psalmo Signatũ est sup nos lumẽ vultus tui domine. Et ad Rhoma. ĩ. pulcre p totũ. Et iterũ in psal. Legẽ tuam in medio cordis mei. ¶ Lex naturalis obligatoria describit ꝙ est signũ natural'r habitũ. notificatiuũ recte rõis diuine. volẽtis creaturã rõnalem hũanã teneri seu ligari ad aliquid agendũ vel nõ agendũ. pro cõsecutiõe finis sui naturalis/qui est felicitas humana siue monastica siue iconomica siue politica. Dicit autẽ signũ pure natural'r habitũ. illud qð inditũ est cuilibet hoĩ. non impedito in vsu debito rõis. Impedit autem p corpus. p errores. p vicia multa.

Notificat ex hac duplici descriptõe. differẽtia z cõuenientia diuine leg⁹ ad naturalem principal'r ex mõ acꝗsitõis. z ex pte finis. Lex enĩ diuina de rõne sua habet primo vt acꝗrat ꝓ reuelatõem. Deinde q⁹ ordinet de primo z p se ad felicitatẽ eternaz. Lex vero naturalis etsi possit sic acꝗri. et ordinari sicut patet in dationẽ preceptorũ decalogi. in vtraꝫ lege veteri z noua. ℌ tamẽ nõ habet de rõne sua vt naturalis ẽ. sed trãsit in diuinã ¶ Lex canonica describitur ꝙ est signũ habitũ p humanã traditionẽ notificatiuũ recte rõis diuine. volẽtis creaturã rõnalẽ hũanã teneri seu ligari. ad aliquid agẽdũ vel nõ agendũ principal'r pro cõsecutiõe felicitat⁹ eterne. Per hanc vltimã clausulaz cõuenit lex canonica cũ diuina. z differt a naturali. Et p primã ab vtraꫝ sub sua rõne. q̃ est vt habeat eius cognitio z robur p humanã traditõnem magis ꝙ p purã reuelatõem. vel naturalẽ euidentiã. ¶ Lex ciuilis describit ꝙ est signũ habitũ p humanã traditiõem positiuã volentẽ ꝙ homo teneat seu ligetur aliꝗd agere. vl' nõ agere p cõsecutõe finis sui naturalis qui est humana felicitas. vl' monastica vel iconomica vel politica. Patet descriptio ex prioribꝫ ¶ Vñ diligenter attendendũ est ꝙ sicut in speculabilibus sunt prio principia naturaliter nota. Sũt secundo cõclusiones euidẽter ab illis principijs demõstrate. Sunt cõseqnter tertio cõclusiones tantũmodo ꝓbabil'r deducte ex ꝓdictis veritatibꝫ circa ꝗs est solũ opinio. Tandẽ quarto sunt alie ꝓpositões sic elongate a primis veritatibꝫ ꝙ nõ apparz ꝙ ex illis sequant⁹ vel repugnẽt. vt si astra sint paria vel imparia. Proportionabil'r suo mõ dicendũ est de veritatibꝫ mozalibꝫ sub hac distinctõe ꝗdruplici Et iuxta duplicẽ primũ gradũ accipit⁹ ius pure diuinũ si veritates sint certitudinaliter reuelate. vel ex reuelatis manifeste deducte. Sz si cognoscant⁹ p euidentiã. naturalẽ. accipitur ius ꝓprie naturale. Circa tertiũ gradum z quartũ ꝓportionabil'r sumit⁹ ius canonicũ z ciuile. addita legislatoris autoritate. que facit vt ꝓpositio mozalis aliunde solũ probabilis vel imptinẽs legibꝫ ꝓprie diuinis vel naturalibꝫ/robur habeat: z vĩ obligatõis/ad alterũ finẽ vel supnaturalem. et sic est lex canonica/vel naturalẽ. et sic lex ciuilis vel politica nomiatur. Remozandũ est tamẽ id ꝙ iam dictũ repetit. paucissimas inueniri leges que nõ se mutuo pticipent. sed rõ distinguit eas z secernit. ¶ Trãseam⁹ cõseqnter p⁹ sermonẽ de iustitia de iure. de lege. loꝯ de iurisdictõe de dominio. z de policia. Jurisdictio describit⁹ vel interp̃tat⁹ ꝙ est iuris ditio. i. potestas seu facultas exercendi ius Vel dicitur iurisdictio quasi iuris dictio id est pnũciatio seu pmulgatio iuris. ¶ Que iurisdictio ꝗdruplex est iuxta ꝗdruplicez legem. Diuina. ſ. natural' canonica ciuilis. Jtraꫝ iurisdictio diuina est trãs exequẽdi ius. qð ꝯpetit alicui ſm legẽ ꝓprie diuinã z hoc in alterꝫ vel tanꝫ in alterꝫ. Hõ enĩz ꝓprie dicit hr̃e ꝗs iurisdictõez in semetipz nisi forte cõsideret tanꝫ alter sit/vt vellẽt aliqui de penitẽtia dicere ¶ Proportõnabilis est descriptio triplex triplicis alteri⁹ iurisdictõnis ſm eriplicẽ legẽ ¶ Diuidit autẽ qñꝫ iurisdictio in coerciuã que sz

fertur in inuitū. Et in directiuā seu regu/
latiuā z ordinatiuā qualis fuisset etiā in
statu innocētie. z qualis est sapiētis ad in
sipientiores. z pfectioris ad impfectiorē/
vt in angelis etiā posuit dionisi⁹ ¶ Sub
iungam⁹ de dominio. qō ita describi pōt.
Dominiū est potestas ꝓpinqua assumēdi
res alias vel vt alias in sui facultatem vel
vsum licitū ſm iura vel leges rōnabil⁹ in
stitutas ¶ Inuenit autē hoc mō dñium
sextuplex. Beatificū. originale. gratificū.
euangelicū canonicū politicū. Beatificū
est dominiū ſm leges glorie. Originale do
miniū est ſm leges originalis iusticie. Gra
tificū est dominiū ſm leges grē gratificā/
tis. Euangelicū est dominiū ſm legē pro
prie euangelicā. Et ita de reliqs duobus
suo mō. Primū fundat in titulo glorie/
scōm in titulo originalis iusticie. z ita de
reliquis suo mō. ¶ Possum⁹ autē cōtra/
ctius loqui de triplici dñio quorū vnum
fundat in titulo charitatis. gratificantis.
Alterꝫ in titulo alicui⁹ gratie supnatural'
solū gratis dati nō gratificātis Tertiū in
titulo doni alicui⁹ pure natural'. sicut est
electio vel naturalis successio ad aliquem
principatū ¶ Describit aūt dominiū qō
appellat a multis euangelicū p appropa/
tionē quod est dñiū immediate a deo isti/
tutū. cōpatiens secū ex equo q̄tlibet dños
z inabdicabile seruata charitate se exten/
dēs ad oīa. De h̄ ot Ap'ls q̄ nrā sunt oīa
qz diligētib⁹ deum oīa coopant in bonū /
qm̄ ad titulū charitatꝫ adꝫciūt oīa abūde
ad fruendū vel vtendū q̄ in celis sunt z in
terra in mari z in oībus abissis ¶ Descri/
bere⁹ ꝓformiter dominiū originalis iusti
cie q̄ est donū dei quo creatura rationalis
ius h3 immediate a deo assumere alias res
inferiores in sui vsum z cōseruatōem plu/
ribus cōpetēs ex equo. z inabdicabile ser
uata originali iusticia. seu integritate na
turali. Hoc mō habuit adā dñium super
volucres celi z pisces maris ¶ Describere
tur ꝓportionabil⁹ dñium libertatis create
q̄ est facultas ꝓpinqua resultās ex libera/
lissima cōdescēsione dei se donātis ad agē
dum vel nō agendū cum ania rōnali in p
ductōe suorū actuū elicitorū vel in eor⁹ su
spensiōe ad finē consequnde beatitudis or
dinata ¶ Porro q̄d sit dñium aliud fun/
datū in gratia supnaturali solū gratis da
ta pōt apparere considerāti naturā grē ta
lis sicut dicit ap'ls. q̄ spūs ꝓphetaꝝ subie/
cti sunt eis. z fides informis facit miracu
la ¶ Contracti⁹ tamē locuti sum⁹ in prīa
consideratōe dum potestatē eccl'iasticā de
scripsim⁹ que dñium eccl'iasticū dici pōt.
¶ Preterea ciuile dñium seu politicū est
dñium peccati occasiōe introductū. nō cō
petens pluribꝫ ex equo retinibiler abdica
bile. seruata vel nō seruata charitate. fun/
datū in legibus ciuilibꝫ politicis ſm q̄s
potest abdicari. vendēdo. donādo. negli/
gendo. ꝑmutādo. Uñ z apud eccl'iasticos
inuenit tale dñium suo mō. Nec fundat
in charitate. nec in fide/ qm̄ apud infide/
les z iustos pctōres. iuste manet tale dñi/
um. ¶ Postremo tandē habito sermone
de iusticia. de iure. de lege. de iurisdictōne
de dñio. loq̄mur aliq̄d de policia describē
tes eam q̄ est cōitas ordinata ad finē ali/
quē pfectū. Est autē ordinatio vel ordo/
pariū disparīū q̄ rerū sua vnicuiq̄ tribu/
ens dispositio. Cōuenit igit̄ prorsus or/
do cū iusticia que dat vnicuiq̄ qō suū est
Propterea diuine fuit enūciatū p ꝓphetā
q̄ opus iusticie est pax. Cur ita? Plane qr
nihil aliud est pax q̄ ordinis trāquillitas
Hanc vero tranq̄llitatē ordinis facit iu/
sticia. ius suū vnicuiq̄ tribuēs. q̄ in re di/
ctū est. Justicia z pax osculate sunt ¶ Po
liciarū vero alia est celestis. de q̄ nihil ad p
sens. Alia est humana duplex viatorum.
Una que vulgato z appropato noīe dicit
eccl'iastica. Altera secularis Secularis āt
diuidit ab Aristotele politisante in tres.
Quaꝝ primā vocat regnū. scōaꝫ dicit ari
stocratiā. tertiaꝫ noīat vocabulo generali
appropate policiā. quā dicere possum⁹ ty
mocratiā. ¶ Describit regnū qō est poli/
cia sub vno bono Uel expl̄ius q̄ est ꝓgre
gatio cōitatis pfecte sub vno ſm leges su/
as bonas p re publica. Dicit autē vn⁹ ille
bon⁹. vel rex vel impator seu monarcha q̄
nō propriū p̄cipal⁹ sed cōe bonū inten/
dit in suo principatu. ¶ Describit aristo
cratia q̄ est policia sub paucis bonis. vel
expl̄si⁹ q̄ est cōgregatō cōitatis pfecte. sub
paucis bonū reipublice p leges suas p̄ci/
pal⁹ intendētib⁹ vt Senat⁹. ¶ Descri/
bit policia appropato noīe seu tymocra/
tia q̄ est politia sub pl̄imis bonis Uel ex
pressius. q̄ est cōgregatio cōitatis pfecte
sub pl̄imis vtilitatē reipublice p leges su/
as p̄cipal⁹ intendētib⁹. Dicit perfecta

cõitas ad differentiã iconomice cõuersa
tõnis que sibi pfecte nõ sufficit Dicit̃ ꝑm
leges suas. quoniã in hoc attẽditur prin
cipatus dñantis. si ꝑm leges suas ĩuenia/
tur vltro regere policiã. aliena lege nõ ar/
tatus ¶ Omis idcirco policia eccl'iastica
siue dominet̃ vnus. siue pauci. siue plures
boni. dicit̃ proprie diuina. q: ꝑm leges su
pnaturales debet q̃libet regulatiõem acci
pere. Et ita pspicuũ est. ꝙ tres iste policie
vniũtur in eccl'ia aliter q̃ꝫ in ciuili policia
ꝓpter dine legis vnitatẽ. ¶ Perspicuũ est
consequẽter questionẽ hanc sapere blas/
phemiã ⁊ heresim pelagianã. si in ecclesia
stico regimine theologia p̃poni debeat al
teri scientie naturali vel hũane. Non eniz
sumit̃ hic eccl'ia pro templo materiali qd̃
edificare meli⁹ scirz lathom⁹ q̃ꝫ theologus
aut iurista Nec de eccl'ia tãtũmodo debet
fieri sermo ꝑ solis ꝓuentibus ⁊ redditib⁹
⁊ iurisdictiõib⁹ eccl'iasticis. ad tpalitatem
et vitã hanc ciuilẽ respiciẽtibus. qm̃ esset
hoc pure gentil'r sape. Ita tñ aniales etiã
de eccl'ia plerũq̃ cõcipiunt. ꝓut opibus ⁊
verbis insinuãt extollentes vsq̃ in celuz.
siquis e ꝑs aut abbas laborauerit vt stent
menia ⁊ predia cũ suis iurisdictõib⁹ ⁊ per/
mittat ruere sub ditos ꝑ errorũ deuia in fi
de catholica ⁊ bonis moribꝫ. Sic autem
posset secularis vn⁹ expertus iconom⁹. iu
dicari frequẽter vtilior in eccl'iastico regi
mine/ q̃ꝫ theolo gus aut iurista. Cõsidera
ri igit̃ debet eccl'ia ꝓut instituta est a xp̃o
supra firmã petrã fidei ad finẽ supnatura
le m. ꝑm legẽ euangelicã. ⁊ sacre scripture
diuinit⁹ reuelate/ ꝑm quã debz regulari iu
diciũ de fide ⁊ moribꝫ subditorũ. quoniã
rectũ est iudex sui ⁊ obliqui ¶ Pro q̃ fide
conseruãda si deberent in curia rhomana
constitui auditores causaꝝ fidei in theo/
logia pitissimi nec corrupti moribꝫ. quas
causas oẽs dicũt aliq̃ ad sedẽ apl'icã referẽ
das esse. licet hoc nimis generaliter intel/
ligant Attendat̃ si hoc eque ratõnabiliter
fieret. sicut auditores causaꝝ ꝓphanarum
sunt ordinarie ⁊ collegial'r ĩstituti ¶ Pos
sum⁹ cõformiter ad p̃dictã phi policiã tri/
pliciter distinctã in naturali regimĩe. po/
liciã eccl'iasticã diuidere ꝙ Alia est papal'
Alia collegialis Alia synodalis seu cõcilij
general'. papalis imitat̃ regalẽ. Collegia/
lis dñoꝝ cardinaliũ imitat̃ aristocratiam
Synodalis generalis imitat̃ policiã seu
tymocratiã. Vel potius est pfecta policia
que resultat ex omib⁹. ¶ Sũt ex aduerso
policie si taliter appellari merẽtur. q̃ non
libero ⁊ tanq̃ꝫ paternali regimĩe ducũt̃. si/
cut p̃cedentes. sed despotico ⁊ seruili iugo
trahũtur. vel ex ꝓprio demerito ꝑmittente
deo q̃ regnare facit ypocritã dicente Job
ꝓpter peccata popl'i. Vel aliũde iusto eius
dem dei iudicio. Vocat aũt eas Arestote.
primã Tyrannidẽ. Alterã oligarciã. Ter
tiam democratiã. In tyrãnide p̃sidet vn⁹
propriũ tantũmõ bonũ inq̃rens volens
subditos impotẽtes. indoctos ⁊ diuisos
ab inuicẽ esse. In oligarcia p̃sident pauci
similis ꝯditõis sup alios In democracia
presidet sibiipsi multitudo neq̃ꝫ vbi que/
rit vnusq̃sq̃ q̃ sua sunt. nõ q̃ cõia. ¶ Co/
gnoscet ex his studiosus lector. si possit ĩ
eccl'iastica policia tale aliq̃d tripl'r ⁊ ꝓpor/
tionabiliter inueniri. ¶ Deniq̃ꝫ de poli/
tijs mixtis nihil exp̃ssim⁹ quoniã fere nul
la est q̃ mixtionẽ excludat. sed a p̃dominã/
ti talis vel talis nominat̃ Hec vero latius
explicata sunt in tractatu quodaz de vita
spirituali. Et in sermone illo. Dedit ei pa
ter omnia in manus.

Epilog⁹ premissorũ

Epilogando dicim⁹ ꝙ a prĩa iusti
cia deriuat̃. Jus general'r in om/
nẽ creaturã special'r in creaturã ra
tionalẽ et hoc ꝑm multiplices leges. Se
cundũ ꝓprie diuinã. ꝑm ꝓprie naturalẽ ꝑm
canonicã. ꝑm ciuilẽ. Fundat̃ iñ ꝑticipata
iusticia imitatrix diuine ¶ Dehinc iuris/
dictio q̃druplex ꝑm q̃druplicẽ legem. ꝓ/
prie diuinã. ꝓprie naturalẽ. canonicã ⁊ ci/
uilẽ ¶ Et de qualibet harũ dupliciter ha
beri sermo p̃t Quoniã alia est coerciua in
inuitũ. Alia doctrinalis. directiua vel ar/
bitraria seu spontanea/ dici põt ¶ Porro
ꝑm leges ⁊ iurisdictõnes fundantur dñia
Unũ glorie. Alterũ iusticie original'. Ali
ud gratie gratificãtis. Aliud euangelicũ
ꝑm leges proprie diuinas. Aliud euãgeli
cũ ꝑm leges canonicas Aliud politicũ vel
ciuile. ꝑm leges ciuiliter datas ¶ Ampli⁹
vero fundant̃ ꝑm p̃dicta. diuerse policie.
Una regalis seu libera. Altera seruilis et
despotica. Et vtraq̃ꝫ diuidit̃ in eccl'iasticã
⁊ secularẽ. Secularis libera ⁊ bona diui/
dit̃ in Regnũ. in aristocratiã ⁊ tymocratiã
Seruilis ⁊ mala in tyrannidẽ. In oligar

ciam ꝛ democratiã. Eccĩastica bona diui
dit ꝓportionabilr in papatũ in cardinala
tũ ꝛ synodũ. Mala vero re ipsa magꝰ huic
aduerso triplici mõ cognoscit ꝗ nomine.
¶ Tãdẽ sub eccĩastica policia cõtinet ap
propriato noĩe ptãs eccĩastica q̃ prio di
uidit qm̃ vna est ordis. Altera iurisdictõ
nis. Ptãs ordis duplex. vna sup corpus
xpi vex in consecratõe. Altera sup corpus
xpi misticũ in sacroꝝ mistratõe. Ptãs iu
risdictõis duplex. Una in foro exteriori.
Altera in interiori. Ptãs in exteriori du
plex vna coertõnis seu correctõis ẽm legẽ
proprie diuinã q̃ est excõicatio Altera ẽm
leges positiuas. canõicas seu ciuiles q̃ iu
risdictõi seculari silis est Rursus potestas
iurisdictõnis in foro interiori duplex est.
Vna clauiũ sciẽtie ꝛ ptãtis in absolutiõe
seu remissiõe culparũ. Altera in pene cõ
mutatõe p largitõez indulgentiaꝝ ¶ Po
stremo tripliciter hz cõsiderari ptãs eccle
siastica. Uno mõ in se formaliter vel abso
lute. Alio mõ vt in hoc vel illo suppposito
materialr seu subiective Tertio mõ vsua
liter vel exercitatiue. Usus vero q̃druplex
est licitus ꝛ ratus. licit ꝛ nõ ratus Illicit ꝛ
ratus Illicitus ꝛ irritus. Ratus vero du
pliciter. vel de iure. vel de facto.

¶ Finit tractatul magis ad inq̃sitõez ve
ritatis q̃ ad determiatõz edit ꝛ pnũciat
Constañ. tpe generalis Concilij p parte
Cancellarij Parisien. Anno a natiuitate
dñi. M.cccc.xvij. die. vi. Februarij.

y

Concordia quod

plenitudo ptãtis eccĩastice sit i summo põ
tifice. ꝛ in ecclesia. cuius nõ oino similiter
ꝛ hoc sub triplici ꝯclusiõe Cui declaratõ
pz ex tractatu cui titul est de ptãte eccleśi
astica ꝛ de origie iuris ꝛ legũ ¶ Prĩa ꝯclo
¶ Plenitudo ptãtis eccĩastice ꝯplectit in
se plenitudinẽ duplicis ptãtis scz ordis ꝛ iu
risdictõis tã in foro interiori q̃ exteriori/
q̃ circa quelibz de eccĩa p̃t imediate ꝛ abs
q̃ limitatõe exerceri claue nõ errãte Hz si
errat p̃t p solã eccĩaz synodaliter ꝯgrega
tã. error iudicialit corrigi. ꝛ ne fiat vlteri
lex ponj. cui tenebit hñs hmõi ptãtez re
uerent obedire sic matri. ꝛ spõse xpi. et sic
regule a spiritusancto directe. 2. ꝯclus.
¶ Plenitudo ptãtis eccĩastice/ sic prie
sumpta. nõ p̃t esse de lege ordiata. nisi in
vnico summo põtifice formaliter ꝛ subie
ctiue Alioq̃n eccĩasticũ regimẽ nõ eẽt mo
narchicũ ꝛ hr̃e posset multiplex caput ex
eq̃. qõ apte est hereticũ Nec tñ plenitudo
ptãtis papalis. sic intelligẽda est imedia
te. sup oẽs xpianos. q̃ p libito possit ime
diate iurisdictõz in oẽs p sevel alios extra
ordiarios passim exercere. sic eĩ piudicarz
ordinarijs. q̃ ius hñt imediati. imo ime
diatissimũ sup plebes eis cõmissas actus
hierarchicos exercẽdi. Extẽdit igit pleni
tudo ptãtis papalis sup oẽs iferiores. solũ dũ
subest necessitas ex defectu ordiarioꝝ ife
rioꝝ. Uel dũ apperet euidẽs vtilitas/ eccĩe
quẽadmodũ dici põt de epis respectu ple
banoꝝ seu prioꝝ sacerdotũ. q̃ꝝ pñt sup
plere defect. Tertia. ꝯclusio. Plẽitudo
ptãtis eccĩastice dũ ponit in eccĩa synodali
ter ꝯgregata cũ plẽitudie executõis hmõi
ptãtis. fit variatio vel eq̃uocatio de hꝫ qõ est
cẽ in. qz nõ eodẽ mõ est plenitudo ptãtis
eccĩastice i papa ꝛ in eccĩa Fatẽdũ est tñ q̃
est vtrobiq̃ ꝛ principali in eccĩa suo mõ et
hoc q̃druplici respectu. s. indeuiabilitatis
ac indefectibilitatis extẽsiõis. regulatiõis.
ꝛ generalis obligatõnis. cui subijcit etiã
ipe papa tãq̃ ipatrici spõse regis summi/ q̃
põt ꝯdere canones ꝛ diffinire etiãsi fuerit
papa pñs. ¶ Faciũt auctoritates subsequẽn
tes p̃tractq̃ scõe ꝯclusiõis cũ prĩa ꝛ ter
tia. Dicit ei Bonauẽtura pte. vi. ca. v. sui
breuiloq̃i ex dicto Aug. Sic igit baptism
p̃t eẽ extra eccĩam. mun ãt btẽvite nõ nisi
intra eccleśiã repit. q̃ supra petrã fundata
est. q̃ ligãdi ꝛ soluẽdi claues accepit Hec ẽ
vna q̃ tenet ꝛ possidet oẽz sui sponsi ꝛ dñi
ptãtẽ p quã ꝯiugalẽ ptãtẽ. etiã de ancillis
parere filios p̃t ¶ Itẽ stephã papa sic scri
bit Bualbto prĩarche Hũcvero iterato ti
bi scpsim. nolẽtes alic eccie p̃uilegiũ ifri
gere. lz aplica progatiua possum de q̃libz
eccĩa clericũ ordiare. Notẽt decreta cũ su
is glos. Quetsi papal ptãs extẽdat ad oẽs
imediate. supple in casu necessitatis vel eui
dẽtis vtilitatis. ñ tñ vult alic eccie prĩuile
giũ infringere/ supple qz nec ita velle dz.

Prohemiũ quod

expedit inq̃rere de eccl̃istica potestate.

¶ In prĩa ꝯsideratõe describit ptãs eccle
siastica p cãm q̃druplicẽ. ¶ In scõa di
stinguit ptãs eccĩastica. mltis mõis/ ꝛ oñ
dit q̃ ptãs ordis ẽ eq̃lis in oĩbz sacerdoti
bus. quo ad consecratõem corpis christi.

¶ In tertia ostendit̃ q̃ potestas ordinis non est simpliciter equalis in om̃ibus sacerdotibus et episcopis.
¶ In quarta ostẽdit̃ quid sit potestas iurisdictõnis in foro exteriori.
¶ In quinta ostendit̃ quid sit potestas iurisdictiõis in foro interiori/et de duplici subiectõne.
¶ In sexta ponit̃ quadruplex distinctio vtilis ⁊ necessaria ꝑ intellectu sequentiũ.
¶ In septima quid dicendũ sit de ecclesiastica potestate dum cõsideratur formaliter et absolute.
¶ In octaua quid dicẽdum sit de ecclesiastica potestate ꝓut cõsideratur respectiue et quodãmodo materialr̃ seu subiectiue.
¶ In nona quid dicẽdũ sit de ecclesiastica potestate. dum ꝯsideratur quo ad vsuz vel exercitiũ. et illic fundat̃ suprema plenitudo ecclesiastice potestatis.
¶ In decima ostẽditur/q̃ in papa est plenitudo eccl̃iastice potestatis ⁊ describitur
¶ In vndecima ostendit̃ qualiter plenitudo ecclesiastice potestatis sit in ecclesia vel generali concilio.
¶ In duodecimo ostẽditur de plenitudine potestatis papalis ꝑ respectũ ad bona ecclesiasticorũ atq̃ laicorum.
¶ In tertiadecima fundatur om̃is potestas a prĩa iusticia varijs ⁊ mlt̃is mẽbris.

Et sit epilogus premissorũ.

Sermo factus per

eundẽ. xxi. die Julij Anno dñi M. cccc. xv super processiõibus faciẽdis pro viagio Regis Rhomanorũ ad petrũ de luna.
¶ In quo ponũtur. xij. cõclusiões seu regule practice in sacro generali Constantieñ. Concilio.

Z

Prosperꝫ iter faciet nobis deus salutariũ nostrorũ Ita loquit̃ propheta in psal. lxvij. cuius initiũ est. Exurgat deus ⁊ dissipent̃ inimici ei⁹. ⁊c. Fiat ita q̃sum⁹/ꝓsperũ iter. faciat nobis deus salutariũ nostrorũ. Auxiliãte te beatissima virgine. In qua est omnis gratia vie ⁊ veritatis. quã implorem⁹ ⁊ salutem⁹ dicentes. Aue Maria ¶ Prosperũ iter faciat nobis deus salutariũ nostrorũ Ita fieri credimus ⁊ speram⁹. O domine de⁹ salutariũ nostrorũ Nec mirandũ si speram⁹ ⁊ credimus qm̃ te donãte assumus. Ecce ordinatõni sanctissime nup̃ facte quaz inspirasti. fit conuẽtus iste celeberrim⁹ ⁊ deuotus ad orandũ ⁊ deprecandũ faciem tuam plenã gratiaꝝ ⁊ dicendũ. Dñe saluuz fac regẽ. Iterq̃ suũ in salutis tue ꝓsperitate dispone. ¶ Sed q̃re nobis prosperũ iter fieri petim⁹ viri patres ⁊ fratres Reuerendissimi sapiẽtes illustres atq̃ doctissimi. ⁊ in oĩm virtutũ decore p̃clari. Nobis inq̃ prosperũ iter quo pacto fieri petim⁹. etiã qui loco manem⁹/nec moueri quoq̃ extra disponimus? Sed ꝓfecto videmur iter agere. dũ facit iter nobis hoc est ad vtilitatẽ nostrã/ad obsequiũ nostrũ. ad vniuersalem eccl̃ie pacẽ. Serenissim⁹ rhomanorũ rex/ꝓtector eiusdẽ eccl̃ie fidelissim⁹. Prosperũ sit iter suũ/suppliciter ⁊ salubriter implorem⁹. quoniã in prospitate sua salus nostra reponit̃. Ita eni prosperũ facies iter nobis O deus salutariũ nostroꝝ si pedes eiusdẽ regis nostri in viã pacis direxeris. si cõcesseris eum redire cũ exultatõne portantẽ vberes vnionis ꝑfecte manipulos. Sic eni fas habebit ex sentẽtia dicere cũ Abrae seruo. q̃ prosperũ feceris iter suũ/q̃ preterea fueris secũ in om̃ibus ad que ꝑrexit. Ambulet igit̃ ipse rex via regia/per arma iusticie. a dextris ⁊ a sinistris te duce ⁊ te comite. qui es via veritas ⁊ vita te dicente ad eum Intellectũ tibi dabo ⁊ instruam te in via hac qua gradieris. firmabo sup̃ te oculos meos. Mãdes deus angelis tuis vt custodiãt eum in omnib⁹ vijs suis portẽt eum in manibus tue protectõnis. vt non offendat ad lapidem cuiuslibet obstaculi. vel obduratõnis partꝫ aduerse. pedem suũ zelum suum. Sic eni prosperꝫ iter facies. nedum sibi sed nobis et hoc ad vtilitatem nostrã tu deus salutarium nostrorũ. ¶ Potuerat sermo noster prolixius extendi. qui deuotas pro regis itinere prospero fundendas. oratõnes cõmonefaceret atq̃ suaderet. Sed inspicio vestrum deuotõnis ardorem/qui vt continuetur vel in maiorem desideriorũ flammam erumpat. non eget flatu verborum meorum exiguo. per se enim satis in meditatõne vestra exardescit ignis. piorum sanctorumq̃ desideriorum. vt iugiter leuatis sursum cordibus/ vt tractis ex imo

pectoꝛ suspiriis atq; gemitibꝫ dicat vnus quisq; apud semetipm Prosperũ iter faciet nobis deus salutariũ nostroꝝ. faciet p faciat. nam apud hebreos vt Nicolaꝰ de lyra dicit futurũ indicatiui. pro optatiuo solet poni. ¶ Diuertat nũc paululũ z pergat ad alia nõ aliena/ sermo noster. Ecce q̃z offerꝛ in ipsa meditatõe mea iter qõdã non terrestre qõ agiꝫ pedibꝫ corpis. sz spirituale z celeste iter eternitatis qõ pagraꝫ pedibꝰ mẽtis/ q̃ sunt cognitio pes sinister in intellectu. z volitio pes dexter i affectu. Hoc iter q̃le est si q̃s introgauerit/ rñdeat pheta id esse viã mandatoꝝ dei. quã nedum ambulasse sz cucurrisse gloriabaꝫ ipse cũ ait. Viam mandatoꝝ tuoꝝ cucurri cũ dilatasti coꝛ meũ. ¶ Et rursus. In via testimonioꝝ tuoꝝ delectatꝰ sum sicut in oĩbus diuitijs. Et talia sunt in hanc sentẽtiam absq; nũero. Ateni tu qui pegrinaꝛ hic a dño. si pgendo vis ad vitaz ingredi/ serua mandata. Hec est eni via regia. hoc iter pꝛsperuz. hec cõpendiosa semita. q̃ ducit ad vitam. ¶ Atuero videre mihi videoꝛ conseq̃nter in ipsa meditatõe mea. collectũ esse sacrosanctũ pñs cõciliũ vt viam istã preparet z dirigat vt pꝛsperum hoc iter nostrũ faciat. cõcedente deo salutariũ nostroꝝ. Nã ve mũdo a scãdalis. ve hostilibꝰ insidijs. sup quibꝫ est illa pphete ꝯquestio In via hac q̃ ambu. absconꝺ. supbi laq̃um mihi. Et rursus iuxta iter scãdalũ posue. mihi. Quis ãt oĩa iuxta iter mãdatoꝝ dei posita supboꝝ/ demonũ carnis. z mundi scãdala dinumeret. Quis oẽs laq̃oꝝ nodos. artes z modos agnoscat. Quis non cũ Antholo pauescẽs exclamauerit. Hos dñe laqueos oẽs. hec scãdaloꝝ retia quis euadet. Atqui benedictꝰ deus salutariũ nostroꝝ qui pꝛsperꝝ nobis fecit iter spũale mandatoꝝ suoꝝ. dũ voluntatẽ facultatẽ q̃z cõtulit cõueniendi seniores in vnũ. cõuocãdi ceteꝛz. congregãdi eccl̃iam. vt viderent q̃d facto opus esset. ad tollenduz tot scãdala posita in vĩs syon ita vt lugerent: eo q̃ non esset q̃ veniret ad solennitatẽ. Hinc offendebat scandaluz scismatice diuisionis. Hinc scandalũ multiplex hereticе prauitatis. Hinc multiplicata sup numerũ scandala/ offensiões z retia cuislibꝫ viciositatꝫ. ¶ Obsidebat pcipue. hoc iter spũale/ mõstrũ horendũ ingẽs/ mole potens/ supbia z filia eius improbissima. dira dominãdi libido. phibuerat toto maligniratis spiritu z astu/ ne celebraret generale conciliũ/ qõ efficacissimũ erat. z pene vnicũ. aduersus hec oĩa scãdala remediũ. ¶ Exultet vero nunc oĩis fideliũ turba. Nũc magnifice grãs referat deo salutariũ nr̃oꝝ q̃ pꝛspexꝝ fecit iter mãdatoꝝ suoꝝ dũ ꝓtulit celebrari sacrosctm. Ꝟ gñale ꝓciliũ sufficiẽs ad scismatũ sedatõꝝ. Ad hereſũ extirpatõꝝ z ad moꝝ r̃formatõꝝ. Et Ꝟ ex paucis in hoc eodẽ practicatis ꝓcilio. ñ tã declarare. q̃z summati narrare vel annotare curabo. Non accurato quidẽ sed doctrĩali quotidianoq; sermone. Satꝭ erit ita loqui vt intelligar. ¶ Cõsiderans itaq; mẽtalibꝫ oculis/ pñs generale conciliũ z acta eius Inuenio q̃ ipm ab itinere spirituali remouit pꝛio quadruplex scãdalũ obstãs scismatis sedationi. Remouit aliꝰ q̃druplex scandalũ nocẽs hereſum extirpatiõi. Remouit altex quadruplex ꝓtrariãs morũ reformatõi. z ita contrariãs. vt iam nõ esset pꝛosperũ sed infaustũ iter pacis fidei et virtutis. ¶ Cõformiter ad hanc triplicem q̃ternitatẽ scandaloꝝ numerem. tĩj. cõclusiões. regulas aut leges. q̃ in hoc cõcilio. vl̃ explicite vel iplicite stabilite sunt quasi totidẽ directiões salutares. p quas pꝛosperũ iter fecit nobis deꝰ salutariũ nostroꝝ. vt in hoc itinere sit vnitas rõe ꝑmi sit veritas rõe scõi. sit bonitas respectu tertij. Sit insup modꝰ spẽs z ordo. Sit denicq; mẽsura nũerus z pondꝰ. Cõformiter ad potentiã sapiam z bonitatẽ patris z filij et spũssctĩ. Hoc modo pꝛsperũ iter facit nobis deꝰ. scz vt sit iter planũ iter lucidũ. iter pulcrũ. dum iusticia ponit in via gressus suos/ dũ vestigia sua relinq̃t impssa/ quasi certa totidẽ signa/ ne oberremus vel exorbitemus. nobis data.

Prima lex in via

Assignet pro prima pte que est (pacꝭ de via pacis. prima lex siue directio libe/rans iter nostrũ a primo scãdalo. que data est in sessione publica. v. Aprilis anni presentis ¶ Conciliũ generale potestatẽ a christo immediate habz. cui quilibꝫ cuiuscunq; status vel dignitatis. etiamsi papalis existat obedire tenetur/ in his que pertinẽt ad fidem/ z extirpatiõem scismatis. ac generalẽ reformatiõem ecclesie dei in capite/ z in membris. Conscribenda

prorsus esse mihi videretur in eminētio-
ribꝫ locis. vel insculpēda ꝑ oēs eccl'ias. sa-
luberrima hec determīatio. lex vel regula/
tanq̄ꝫ directio fundamētalis. ⁊ velut infal
libilis aduersus mōstruosum. horrēdūq̄ꝫ
offendiculū. qd̄ hactenꝰ positū erat ꝑ mul
tos de ecclesia in itinere mādatoꝝ dei. de
terminātes ex textibꝫ grosse. nō ad regulā
euangelicā ⁊ eternam acceptis. papā non
esse subiectū generali cōcilio. neq̄ꝫ iudica
ri posse ꝑ ipm. Ex preterea generale conci
liū totū ab ipso robur īmediatū sumebat
Nec poterat sine eo casu quocūq̄ꝫ vel con
uocari vel stabiliri. Ex nemo poterat ei di
cere. Cur ita facis. quoniā solutꝰ erat legi
bus ⁊ supra ius. Et ita de pl'imis ꝑ q̄ blā-
da fallax ⁊ subdola adulatio fouebat libi-
dinē dñandi/ ⁊ tyrannidē ecclesie destru-
ctricē. papatū seu eius vsuꝫ cōuertebat ita
vt nō pateret via reductōis seu pacis.
Scripsit sup hoc errore vel scādalo Reue
rēdissimꝰ pr̄ dñs Cardinal' cameraceñ. p̄-
ceptor meꝰ inclitꝰ dudū ⁊ nup anteq̄ꝫ fierꝫ
hec cōstitutō reputās eē ꝑniciosissimū sic
asserere. sicut ⁊ de multis dictis ꝑ q̄sdā in-
nitētes suis iuribꝫ positīs ānotauit. Nūc
ex q̄ iam lex posita est nec iā licet dubitare
probatōnes omittamꝰ. Sola hec proba
tio sufficeret. Si ecclesiam nō audierit sit
tibi vt ethnicus et publicanus.

A

Secunda directio

Cōciliū generale po (siue lex salutarꝫ
test eū quē reputat summū pōtificē. nedū
cōsultiue inducere. sed autoritatiue cōpel
lere ad offerendū viā cessionis vel ad cedē
dum papatui etiā sine culpa sua licꝫ non
sine causa. Qualis causa mltiplex esse p̄t/
quēadmodū in publicis ꝑmonibꝫ tactuꝫ
fuit in hoc cōcilio. Hec lex ꝑ hoc sacrū
cōciliū. determīatiue statuta est. ⁊ in papa
Joh. xxiij. practicata. q̄ viā cessionis vrgē
te cōcilio primū obtulit. deiñ cessit Tollit̄
ex hoc scādalū dicētiū viā cessionis practi
cari nō posse inuitꝫ cōtendētibꝫ de papa-
tu Tollit̄ deniq̄ꝫ collusio seu tergiuersatō
volentiū inuito generali cōcilio vel eccl'ia
ꝑniciose papatū detinere. nūc aut quōli-
bet in futuꝝ. Eteni si p̄t summꝰ pōtifex da
re libellū repudij eccīe spōse xp̄i sicut egit
Celestinꝰ ⁊ laudat̄. cur nō viceuersa pote-
rit sponsa christi repudiare nō dicā spon-
sum suū. sed sponsi vicariū. presertim vbi
subest vel culpa vel causa?

Tertia directio.

Conciliū generale sic est supra papā q̄
eiꝰ bullas ⁊ ꝓcessus vel ordīatōes ⁊ statuta
p̄t irritare vel annullare. Pōt insup trāsla
tionē curie romane a loco cōcilij īpedire.
Cōpellere rursus papā stare cū cōcilio et
ita de silibꝰ. Hoc determīatū est in publi-
ca sessione ⁊ mltiplr̄ practicatū. Tollit̄ ex
hoc scādalū quo ꝑ indirectū q̄reret̄ nunc
aut alias dissipari generale concilium.

Quarta directio.

Conciliū generale sic est sup leges oēs
positiuas. vel a summis pōtificibꝫ. vl' a ge
neralibꝫ cōcilijs editas/ q̄ eas p̄t interp̄ta-
ri mutare vel tollere. pro q̄nto viderent̄ im
pedimentū vel scandalū esse ad iter eccīa-
stice vnionis. Hoc practicauit pñs cōcili
um tollēdo pēas oēs ⁊ inhabilitatōes. ⁊c.
Suspēdēdo insup futurā summi pōtifi-
cis electōem. Recipiendo deniq̄ꝫ ad cau-
telā ⁊ humili q̄dā cōdescēsiōe. p̄tensam cō
firmatōꝫ cōcilij a dño papa. cū mltꝫ silibꝫ
q̄ ⁊ q̄lia iuriū positiuoꝝ rigor ñ admittit.

Secūda pars prin

cipalis de via veritatis.

Exposuimꝰ in hac parte prīa qua-
tuor scandalorū genera quibꝫ ob-
stitit pñs ꝯciliū vt ꝓspeꝝ iter faceret nob
deꝰ salutariū nrōrū/ ad dirigendos pedes
nrōs ī viā pacꝫ. ⁊ ad sedatōeꝫ scismatice di
uisiōis. Trāseamꝰ ꝑ scd̄a ꝑte ad destructō
nē alterius q̄druplicꝫ scādali quo videbat̄
impediri declaratio veritatis. et heretice
prauitatis destructio.

Prima directio sa-

lutaris in via catholice veritatis.

Conciliū generale potest ⁊ debet circa
omnē ꝑsonā cuiuscūq̄ꝫ preeminētie vl' sta
tus existat/ absq̄ꝫ fauore vel timore. vel per
sonarū acceptōne/ iudiciū in causa heres
exercere. patet ex tenore cōmissionis date
Reuerēdissimis patribꝫ dñis q̄tuor cardi
nalibus. ⁊ alijs de q̄libet natōe. Hoc insu
ꝑ practicatū est circa inquisitiōem factam
de papa Johāne. xxiij. ⁊ circa Johannem
huss. qui q̄ꝫuis esset status parui. habuit
tamē fautores pl'imos fortes acres. et po
tentes. Hoc autem est ꝓsperum et efficax

iter ad extirpatõem errorũ dũ nullis parcitur. sed cõstanter pcedit ad emendatõem vel si corrigi noluerint ad punitionẽ ꝛ exterminatõem errantiũ. Alio quin non satis destruũtur errores. si pmittũtur liberi: ꝛ impuniti patentes ꝛ notorij. verbis aut factis hꝛesum defensores. Si ꝓterea predicatoribꝫ catholice veritatis non subest plena libertas elucidãdi legẽ sanctã. Tollitur ex hoc pñti concilio dictũ pbi illi⁹. q̃ leges compabat telaraneaꝝ. eo q̃ debiliores muscas retinent trãsimittũt fortiores.

B Secunda directio

siue sexta lex in ordine.

¶ Concilij generale pt ꝛ debet assertões hereticas ꝛ erroneas in fide ꝛ moribꝫ q̃ fuerũ ꝛ sunt in scãdalũ publicũ diligẽter examinare reprobare ꝛ dãnare. etiaꝫ nõ facto prius vel simꝫ pcessu aduersus assertores. Hoc pluries practicatũ est in hoc cõcilio vt de assertõibꝫ q̃ cõicandi erãt laici sub vtraq; specie Et de ista assertione quilibꝫ xp̃ianus potest ꝛ debet. ꝛc. Deniq; tam rõnes q̃ similitudines manifeste. ꝛ exẽpla sanctoꝝ ꝓbant idẽ. vt de falso numismate/ et famoso libello. Tollitur ex hoc scandalum ꝛ tolli debet eoꝝ qui ꝑ bono accessorio quod in facto cõsistit. elucidatõem veritatis vel impediunt vel pcrastinant. hoc ãt procrastinare quid nisi impedire est:

Tertia directio.

¶ Cõciliũ generale pt dãnare ꝓpões multas. cũ suis autoribꝫ. licꝫ hr̃e glosas aliq̃s vel exp̃ões vel sensus logicales veros ponsint. Hoc practicatum est in hoc cõcilio de multis articulis ꝛ vicleff ꝛ Joh. huss. quoꝝ aliqui poterãt vel de vi logice vel grammatice. defensionẽ aliquã recipe. vt in articulis q̃ sunt indefinite traditi. vel qui loquũtur. de possibilitate put posse logicum est ꝛ nõ pbicũ Vel q̃ possent ad aliquẽ sensum vexatrahi. si seorsum ponerẽt. ¶ Sz cõciliũ hoc solerter attẽdit/ ꝓio q̃ iuxta hilariũ Intelligẽtia dictoꝝ ex cauſ ẽ assumẽda dicẽdi. Iterũ illõ August. Liberis verbis vtunt pbi ꝛ in rebꝫ ad intelligendũ difficillimis offensionẽ piarũ aurũ non ptimescũt. Nobis ãt sc̃z theologis. ad certã regulã loq̃ fas est Illõ denicꝫ vulgatum fundamentũ in Aristotele q̃ ꝓmones accipiẽdi sunt ꝓm materiã subiectã Vñ moralis sentẽtia sumit Ea est enim ꝺine forme substãtia vt q̃ nec in extrema dilabat nec in se extraneũ aliq̃d ipa suscipiat. sz fiẽ de ea pmenides ait. Terrũ orbẽ mobilẽ rotat dũ se ĩmobilẽ ipa q̃fuat. q̃d si rõnes q̃z nõ extra petitas sz intra rei quã tractabimus ambitũ collocatas agitauim⁹ nihil est q̃d ammirere/ cũ platone sanciẽte didiceras/ cognatos de q̃b⁹ loq̃mur rebꝫ oportere eẽ ꝓmones. iij. de cõsolatiõe vlti. ꝑsa in fine. Sil'r theologia suã bz ꝓpriã logicã ꝛ sensum literalẽ. alr̃ q̃z speculatiue scie. ¶ Hec directio vel lex pfuauit hactenꝰ pclarã vniuersitatẽ parisien. a pluribꝫ erroribꝫ dum scholasticos suos sp ad certã regulã fidei loq̃ iussit ꝛ cõpulit Vtinã in aliꝫs studꝫs hec disciplina similiter teneatur. Mala libertas est male ꝛ erronee loqui posse.

Quarta directio

siue octaua in ordine.

¶ Cõciliũ generale pt ꝛ bz dãnare ꝓpões mlas vel assertões hmõi/ q̃uis nõ possẽt ex solo ꝛ nudo tertu exp̃sso sacre scripture patẽter reprobari. secluſ exp̃ois doctoꝝ vel vsu celebri ecclie/ ꝛ ceteꝝ Hoc practicatũ est in hꝺcilio in mlis assertõibꝫ Johãnis ꝛ vicleff ꝛ Jo. huss. imoꝝ de ista q̃ẽ cõicandũ ꝑ laicos sub vtraq; spẽ panis ꝛ vini Hec directio vel lex pſperũ facit iter ad hesim ꝛ hereticoꝝ extermiatõz. q̃m hereticis q̃s vidim⁹ defensiõez suã vt plimũ accipiũt qꝛ nolunt hereses absolute reuocare sz tm̃ ꝺditionaliter si videlz ex rigore textꝰ sacre scꝑture cõuincant errare. dicẽtes q̃ exp̃ões doctoꝝ. decreta decretales sint apocrife. neq; de ill' curãdũ ẽ Hec ãt pſumptõ q̃z late pateat ad errores. nemo ñ intelligit

Tertia pars princi

Opalis de via moꝝ vel virtutum ꝺclaratꝝ vel narratꝝ scãdal' q̃ttuoꝝ obuiãtibꝫ errorũ extirpatõni. loq̃mur ꝓ etiaꝫ vltia ꝓ aliq̃d de remotõe totidẽ scãdaloꝝ obstãtiuũ moꝝ reformatiõi in capite ꝛ ĩ mẽbris narrãdo q̃druplicẽ legẽ vel directõz practicatã in hꝺcilio. vt ꝑ spẽz iter faciat nob⁹ de⁹ salutariũ nostroꝝ

Prima directio sa

lutaris in via moꝝ et virtutis.

¶ Concilium generale fic est super papam ꝛ aliuz quẽlibet de ecclesia. q̃ ipsum

papā potest deponere pro quocūq; crimine. de quo notorie ꝛ incorrigibiliter scandalisat̄ ecclesia. Hoc est practicatū duduz de papa. Joh. xij. et nūc de Joh. xxiij. In cuius deiectōne nō inserit̄ q̄ fuerit hereticus vel a fide deuius Et si ita actū est de cedro libani. quare nō timebit humilis herba deserti? Accusatus tamē inter cetera fuit ꝛ cōuictus q̄ fuerat notorie symoniac⁹. Ex quo cōfunditur illa quorūdā temeritas. qui papā in collatōne beneficioꝝ nō posse cōmittere symoniā vel disputabant vel diffiniebant.

Secunda directio

siue decima lex

¶ Conciliū generale q̄uis nō possit nec debeat plenitudinē potestatis papalis cōmissam a xp̄o petro ꝛ successoribꝫ eius tollere vel minuere sꝫ de ea gratias agere deo. qui cōtulit eamq; reuereri debet ꝛ amplecti. Pōt nihilomin⁹ vsum ptātis illi⁹ certis legibꝫ ꝛ statutis limitare in edificatōez ecclesie. Hoc practicauit pn̄s conciliū. tū in multis. tum specialr̄ in hoc q̄ legem p̄fixit in eligendo papā futurū ꝛ suis electoribus q̄ Reuerendissimū patrē dn̄m Angeluz corario. ob laudabilitatē sue cessionis spontanee. nullus papa futur⁹ posset eum a collatis. cardinalatu ꝛ potestate legati p hoc cōciliū/deponere. nec eū sup p̄teritis quibuscūq; factis quōlibet impetere vel punire. Jure quidē ꝛ indulgēti cōdescensiōe hoc factū est vt exemplū posteris detur vltro cedēdi/ dū illud efflagitat eccl̄ie vel pia vtilitas. vel vrgēs necessitas ¶ Expedit autē nūc ante summi pontificis electōem ita fieri circa multa generalē statū ecclesie cōcernētia. In q̄bus summi pontifices vsuz plenitudinis sue potestatis passim nimis verterūt in abusum. vt qꝛ noluer̄t generalia celebrare ꝯcilia Nec inferioribꝫ p̄latis ordinaria iura relinq̄re Qd̄q; in statutis generaliū cōcilioꝝ nūc cassando ea. nūc mutādo. nūc ad libitum interp̄tando. nūc priuilegia ꝛ exceptiōes largiēdo. palā ꝛ absq; manifesta rōe vl̄ vtilitate deuiarūt ¶ Vn̄ sic̄ in vsu dispēsationū. ꝯcessione priuilegioꝝ. innouatōe decretaliū nō expedit vsum potestatis papalis sic restringi. vt in om̄i casu tali. fiat ad cōciliū generale recursus. ꝓpter difficultatē ꝛ raritatē sue ꝯuocatōis. qualis nō erat in primitiua ecclesia. qn̄ cōi cōsensu dicēte hieronimo fiebāt om̄ia. Sic non expedit talē laxatōem fieri q̄ vim ꝛ robur generaliū cōcilioꝝ in suis cōstitutōibꝫ passim tollat ꝛ eneruet. ¶ Cōsiderari posset in h̄ loco Arestote. traditio de triplici policia Regali scꝫ ꝛ monarchica In q̄ vnus bene preest cui tyrann⁹ opponit̄. Altera est aristocratia. vbi dominātur pauci et boni. cui opponit̄ oligartia Tertiā ponit tymocratiā in qua ppl̄s bene dn̄atur q̄ oppositā hꝫ democratiā ¶ Essꝫ aūt īter istas politias illa melior q̄ aliqua singl̄aris. que ex Regali ꝛ aristocratia cōponeret̄. vt in regno frācie vbi rex instituit p̄lamentuz a q̄ iudicari nō refugit. Esset vero oīm optīa ꝛ saluberrima policia. q̄ triplicē hanc bonā complectere t̄. regalē/aristocratiā/ ꝛ tymocratiā ¶ Est autē generale cōciliū policia talis cōposita hn̄s suā directōez. magis ex assistētia speciali spūssctī. ꝛ p̄missione Jesu xp̄i. q̄ ex natura vel ex humana sola industria. ¶ Hinc est illd̄ qd̄ p̄dixim⁹/ q̄ ip̄ꝫ est saluberrima ꝛ efficacissima regl̄a ad regimē toti⁹ eccl̄ie trāquillū. vel ꝯseruādū vel reformādū vel inueniēdū. tanq̄ suprem⁹ ꝛ sufficiēs legislator vniuersalis et potēs epiekes. Preterea legitim⁹ ꝛ secur⁹ nec suspect⁹ rōnabiliter ab aliq̄bꝫ xp̄ianis cū p̄cedat oīm vel q̄si oīm cōi cōsensu vel assensu. ¶ Quid āt est generale cōciliū alias descp̄tū est ꝛ repeto? Cōciliū generale est cōgregatio legitīa autoritate facta/ ad aliquē locū. ex om̄i statu hierarchico. totius eccl̄ie catholice. nulla fideli p̄sona que audiri req̄rat exclusa/ ad salubriter tractādum ꝛ ordinandū. ea q̄ debitū regimē ei⁹dem eccl̄ie in fide ꝛ moribꝫ respiciūt. Deduci posset ex hac descriptōne cū p̄cedētibus qualiter plenitudo potestatis papal̄ collata est a xp̄o. in his que supra naturā sunt In alijs etiā q̄ leges natural̄. canonica ꝛ ciuil̄ sibi tribuūt vt monarche sup̄mo stat ꝛ cōcordat̄ cū ptāte cōcilij q̄ dicta ē/ q̄niā in cōcilio papalis ptās īcludit̄. q̄uis aliter sit hec ptās in papa aliter in cōcilio Sic̄ aliter claues petro tradite sunt. alit̄ eccl̄ie. Vn̄ ꝯciliū in multis q̄ papā respiciūt. hꝫ autoritatē cōsiliatiuā ꝛ dictatiuā/ papa exercitatiuā ꝛ executiuā Nō enī posset cōciliū p seip̄ꝫ. vel absoluere in foro cōsciētie vel p̄sbiteros ordīare. vel corp⁹ xp̄i ꝯficere. vl̄ d̄bellare manu armata īfideles

ꝛ ita de multis. sed ad ipꝝ spectat circa hec huiusmodi cõsulere vel dictare/ cui⁹ dictamini q̃ repugnat cõtumaciter/ repugnat spiritui sancto/ cuius est ipm cõciliũ in dictando vel cõsulendo dirigere. Exemplũ in homine. vbi rõ protestatẽ habz dictatiuã ꝛ pfiliatiuã volũtas exercitiũ ꝛ executõz

Tertia directio.

¶ Conciliũ generale ꝓt de dissensiõibus ꝛ guerris inter prĩcipes xp̃ianos seuiẽtes in gniciẽ totius xp̃ianitatis ꝛ pditõis hominũ in ania ꝛ corpe. autoritate legitima cognoscere. prohibẽdo eis vias facti ꝛ ad suscipiendũ vias iuris ꝛ rõis p cẽsuras ecclesiasticas cõpellendo ¶ Hoc practicare ꝓposuit Serenissimus rex rhomanorꝝ sp Auguſt⁹ qui pus q̃ recederet ab hoc cõcilio ad locũ conuẽtõis cũ rege Aragonũ. et petro de luna. orõem ad deputatos habuit. oĩ religiosa pietate. ꝛ vera xp̃iana religione plenissimã. quã his auribꝫ nõ sine pia cõpunctõe letus audiui. Narrauit illic ꝓpositũ suũ esse. tẽdere post sedatõz scismatis. ad pacificatõz Regũ Francie ꝛ Anglie. maxime p autoritatẽ hui⁹ cõcilij. Narrauit de pacificatõe Regis polonie cum prutenis. Dehinc de passagio hierosolimitano precedẽte pacificatõe regis polonie ¶ Fundamẽtũ seu regulã pcurauit inducẽdo quãlibz ptiũ/ vt se generali concilio. sueq̃ diffinitiõi prorsus summitterẽt. cui⁹ autoritati ipsemet rex/ quẽadmodũ tũc ꝛ pluries antea. sub attestatõe diuini noĩs ptestatus est debebat ꝛ volebat eẽ subiect⁹. ꝛ hoc in speculũ ꝛ exẽplar eternũ cuiuslibet principis catholici tẽpalis.

Quarta directio si/ue lex duodecima ꝛ vltima.

¶ Conciliũ generale ꝓt ꝛ debz cõstituere crebriorẽ generaliũ cõcilioꝝ celebratõem q̃ retroactis tpibꝫ fuerint celebrata. vt de decẽnio in decẽniũ. pfixa futuris summis põtificibꝫ ista lege. quã trãsgredi nõ liceat Fundat in pmissis hec cõsideratioz ꝑ argumentũ ex oppositis. qm̃ si totꝛ tã enormia discrimina puenerũt ecc̃lie dei dũ cessatũ est a cõcilijs generalibꝫ/ q̃nta demum erit salutaris vtilitas ex freq̃ntiori celebratione/ pspicuũ est Quis itaq̃ nesciat q̃ in supiorũ pctã min⁹ vigebũt. dũ minorẽ sibi sentiẽt esse peccãdi licẽtiã. vel ipunitatẽ spem/ dũ scz reddituros se rõem corã iudice suo. generali cõcilio pspiciẽt. Sũt q̃pe nõnulli. q̃ etsi deũ nõ timent/ hoĩes tamẽ reuerẽter. Deniq̃ si nõ sit assidue lex viua. dirigens regẽs ꝛ actuans leges mortuas ad effectũ. ipse nõ satis pficiũt. vñ et pbs tradere satagẽs mediũ virtutẽ nõ potuit illud efficaci⁹ inuenire q̃ vt diceret put sapiẽs iudicabit. ¶ Potuerãt ex pmissis oĩbus velut ex fundamentalibꝫ q̃busdã regulis directõibꝫ ꝛ signis in via mãdatoꝝ dei leges elici pticulariores. ad tollẽdũ scandala impediẽtia prospeꝝ iter pacꝫ fidei ꝛ virtutis. ad sedatõem scismatũ quo ad primũ. ad extirpatõnem erroꝝ q̃ ad secundũ. ꝛ ad reformatõz moꝝ q̃ ad tertiũ. sed neq̃ tps neq̃ locus sufficiũt. Quia tetigerũt insup multa ex eis prudẽtes ꝛ studiosi suis in scriptis Quia rursus debent hmõi leges ꝛ cõstitutões pticulares. magꝫ p mutuã collatõem oĩm de cõcilio agitari tractari ꝛ diffiniri. iuxta regionum aut patriarũ varietatẽ. Quia deniq̃ decreta ꝛ decretales viderẽtur abũdanter sufficere. si p legem viuã fierꝫ efficax executio Alioq̃n multiplicatio constitutionũ hmõi. etiam penaluꝫ. qñq̃ plus onerat ꝛ aggrauat q̃ subleuet aut pficiat. ¶ Faciam⁹ tandẽ in orõe finẽ verbis. vt q̃ reuolet ad cã. ꝛ dicamus obsecrãtes. Prospeꝝ iter faciat nobis deus salutariũ nostroꝝ Iter nedũ terrestre sed spũale ꝛ celeste. iter eternitatꝫ ad deũ salutariũ nostrorũ qui est deus benedictus in seculꝫ. Amen. Finit

Libellus de aufe/ribilitate pape ab ecclesia Johãnis de gerson Cancellarij parisien.

Eniet autẽ dies cuꝫ auferet ab eis spõsus Marci. ij. Circa quẽ tertiũ pro materia nũc currente Queritur. Si auferibilis sit spõsus ecclesie a filijs suis vel ab ea Et ponãt hic consideratões. xx.

Prima cõsideratõ

Auferibilis nõ est sponsus ecclesie christ⁹ homo. ab ipsa tota ecclesia lege stãte Siquidẽ caput ecclesie ꝑs ẽ. ad eph. iiij. ꝛ colos. i. et. ij. Puto aũt nemo cõcesserit q̃ abscꝫ capite valeat pmanere corp⁹ aliq̃d vex vel mysticũ Sz ecclie corp⁹ mysticũ manere spꝝ usq̃ ad pfumatõz

k

seculi necesse est lege stãte Math. vltimo. ꝛ xpiij. Hoc ergo fiet p viuificũ influxuz capitis in ipm ꝓro quo facit parabola q̃ xps se viti cõparat discipulos palmitib⁹. Qꝫ si quis dixerit oppositũ dicens eccl̃iaz incepisse ab abel iusto ſm grego. quo tpe nondũ xps erat incarnat⁹. Rñdeat Johãnes in apoc. qui dicit agnũ fuisse occisuz ab origine mũdi puisiue scz ꝛ acceptatiue a deo. licet nõdũ corporaliter exhibitiue. quia nec ipsis antiqs erat sal⁹ nisi in fide. multũ tñ implicita ꝛ generali mediatoris ꝛ capitis ecclesie xpi tũc futuri. qb⁹ erat necessariũ credere sctm illud symbolũ qõ deus est/ ꝛ q̃ est remunerator in se credentiũ

¶ Rursus deducit qõ dictũ est ex ipsa cõditione matrimonialis vinculi inter xpm sponsum ꝛ eccl̃iã spõsam. sicut iohes in apoc. eccl̃iam sub typo ciuitatis noue hierusalẽ vidit descendentẽ de celo sicut spõsam ornatã viro suo. Hã ad exẽplar celestis ecclesia terrena formata est. Qõ ãt de⁹ coniunxit homo nõ sepat. ita vt lege stãte nõ posset aut debeat dari libellus repudij inter spõsum ꝛ spõsam cõiunctos legitime. Que autẽ coniũctio matrimonialis magis legitima q̃ xpi sit ad eccl̃iam ꝓferatio? Propterea dicit p osee. Desponsabote mihi in eternũ. ꝛ p alterꝫ ꝓphetam. Si potest obliuisci mater q̃ nõ misereat filio vteri sui ego tamẽ tui nõ obliuiscar Loq̃tur de ecclesia spõsa sua. Hã relinquet homo patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ adherebit vxori sue. sic ꝛ xps ecclesie. cũ matrimoniũ carnale ita sumat indissolubilitatẽ. quia sacramẽtuz magnũ est in xpo ꝛ ecclesia / q̃ est illi⁹ matrimonij sacrum signũ.

Consideratio. II.

Auferibilis est absolute loquẽdo sponsus ecclesie xps homo ab ipa ecclesia Flecq̃ enĩ min⁹ hoc est possibile q̃ q̃ xps desineret esse hõ sicut spontanea volũtate verbũ caro factũ est. aut q̃ desineret esse nedũ ecclesia ipsa. sed oĩs generaliter creatura ꝓro sicut nõ est absoluta ꝛ inauferibilis habitudo cuiuscunq̃ creature ad alterã creaturã. neq̃ tanq̃ finibilis ad suũ finẽ. neq̃ tanq̃ effect⁹ ad suam cãm. sic nõ est hoc modo eẽntialis vel inauferibilis habitudo ecclesie ad xpi humanitatẽ. quã vtiq̃ cõfitemur creaturam Et ita staret absolute xpm hominẽ esse et ecclesiã simil̃r esse. nec tamẽ ipam a xpo vt homo est. vitales influxus suscipere.

Consideratio .III.

Auferibilis est spõsus militãtis ecclesie xps a quolibet suoz̃ filioz̃ hic in via. licet nõ ab oĩbus collectiue q̃diu pmanebit militans eccl̃ia ꝛ lege stante. sicut deinceps loqui ꝓponim⁹.

¶ Perspicua est prĩa ps bui⁹ diuisionis. q̃ niã nullus est homo viuẽs qui nõ videat mortẽ/ ꝛ si hoc nõ sufficiat q̃ dicit aplus q̃ siue viuim⁹ siue morimur ẽ. aut q̃nde nunq̃ sepamur a xpo. Constat tñ q̃ fit separatio p mortẽ talem. q̃ definit esse q̃s viator ꝛ de eccl̃ia militãte. Constat ẽterea q̃ q̃diu manebit hic aliquis in via. sicut pt ꝓficere/ ita deficere culpabil̃r ꝛ a xpo vera vite vt palmes aridus/ et cõbustioni soli aptus separari. nisi tamẽ fuerit p cõfirmatõnem quodãmõ positus extra statũ. prout est viatoz.

¶ Altera pars diuisionis seq̃tur ex prĩa consideratõe ꝛ eius deductiõe. qm̃ ꝛ oĩm collectio nihil aliõ est q̃ eccl̃iastici corpis indissolubilis cõpago. quẽadmodũ dici solet. totũ nihil aliud est q̃ sue partes simul sumpte. sed hec cõpago manet in eternũ lege stante.

Consideratio .IIII

Auferibilis nõ est spõsus ecclesie xps ab ipsa quĩ influat quotidie tam p modũ meritiz impetratõis vt alij sctĩ/ ꝛ plus q̃ ipsi/ q̃ etiã p modũ dignatiue cõdespiratõis ꝛ viuificatiõis. per spm̃ sctm̃ suũ/ fidẽ/ spem/ ꝛ caritatẽ/ cũ ceteris dotib⁹ infundẽdo gratuitis. virtutũ donoz̃ ꝛ beatitudinũ ꝛ maxime sacramẽtoz̃. Itaq̃ sicut nõ pmanet corpus aliqõ vexꝫ viuens. nisi habuerit q̃litatiuas dispositões reddẽtes ꝯplexionẽ armoniacã ꝛ decentẽ. per manutenentiã forme cũ corpore organico. ſm exigẽtiã ipsi⁹. ac forme actiuitatis. ꝛ opationũ suarũ. cur aliunde venit mozz? nõ aliter sentiendũ est de corpore mistico ecclesie. Ipe enĩ spũsctũs q̃ est spũs xpi. est etiã suo modo forma corporis ecclesie xpi. ꝑbens ei vitã vnitatẽ. ꝛ motũ ꝛ hec nõ pmaneret cessantib⁹ q̃litatiuis dispositionib⁹ prenoiatis diffusis p totũ corp⁹ eccl̃ie ꝛ p mẽbra varia. put vni cuiq̃ mẽbro donatum est. ꝛ put op⁹ hz ad edificatõnez corpis vniuersi. Tradit hoc

apl's clarissime scribens ad ephesios.iiij. Soliciti inquit seruare vnitatem spūs.in vinculo pacis.vnū corpus z vnus spūs. sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre Unus dñs.vna fides.vnū baptisma vnus deus z pater oīm.seqtur. Unicuiq autē nostrū data est grā sm mensurā donatōis xpi.seqtur.z ipse dedit quosdā q̄dem apl̄os.z Quinetiā articuli quatuor principales apostolici simboli. fundāt illam cōsideratōem. Un⁹ est. Credo iā spiritūsanctū z viuificantē. Quid viuificātē nisi sanctā ecclesiā.sicut ptinus additur z vnā sanctā eccl'iam catholicā. Deinde sequit.sanctor hoc est sacramētor cōmunionē.ac deinde remissionē peccatorū intellige consequtur z vitam eternam.

Consideratio .V.

b Auferibilis nō est ab ecclesia militante spōsus suus xp̄s homo qui semp influat in eandē ecclesiā spōsam suā p membra varia.grad⁹ hierarchicos/officiorū/z amministratōnū/z dignitatū/z statutum/ab ipso constitutorū dū eccl'iam fundauit primit⁹z edificauit Si enī pmanebit ecclesia vsq̄ ad cōsummatōnem seculi.pmanebit vt pfecta dei enī perfecta sunt opera.nō solum in inchoatiōe. sed magis in cōseruatōe.z cōsummatōne Sz nemo dubitauerit quin ablatio vni⁹ membri a corpe difformitatē grandem.et impfectōem inducat. Manebit ergo semp ecclesia cum suorū integritate z pfectiōe membrorū. Scribit de his apl's.i.ad corintheos.xij. Diuisiones inquit gratiarū sunt.idē autē spūs.z diuisiones ministrationū sunt.idē autē dñs.z diuisiōes operationū sunt.idē autē deus qui opat oīa in oīnib⁹ Unicuiq autē dat manifestatō spūs ad vtilitatē.alīs quidē p spiritū dat sermo sapiētie/alīs autē sermo sciētie sm eundē spiritū.alteri fides in eodē spū/alij gratia sanitatū in vno spiritu.alij opatio virtutū/alij pphetia/alij discretio spiritum/alij genera linguarū/ alij interptatio sermonū. Hec autē oīa opat vnus atq̄ idē spūs diuidēs singulis put vult Cōcludam⁹ ex his pauli verbis.q̄ assidu⁹ erit in ecclesia vsus ministrationū z grāt̄ gratis datarū/quas enumerat z hoc quātuz expediat ei⁹ decursui z edificatōi. sic erunt sapientes sic pphete sic discretores spiritum quibus ex officio hierarchico cōmisso eis a xp̄o z spūsancto/cōueniūt tales act⁹. ita vt ab humana q̄uis autoritate nequeant impediri/suspēdi vel phiberi. sicut nec status papalis.nec apostolicus.vel pastoralis. Fuerūt enī primit⁹ velut in quodaz semiario viuifico positi in eccl'ia p christū z postmodū erescēte ecclesia discretio talium magis innotuit.velut si stipes vincese in folia z flores z ramos explicuerit.

Consideratio. VI.

a Auferibilis nō est spōsus ecclesie xp̄s ab ecclesia taliter/ quin semp habeat in se viuificū semē.quo pt per successiōes generatōis z generatōnis sese cōtinuare in corpe toto z in membris pīsertim officialib⁹/similiter z in filijs Traducit ad hocillud xp̄i Johan.xxiij. Amē amē dico vobis nō pteribit generatō hec donec oīa fiant loquēs de generatōe iustorū/ que cōtrariat illi de qua dictum est Amen amē dico vobis q̄ requritur a generatōne hac oīnis sanguis ab Abel iusto. Itaq̄ si dñs in rez mutabiliū creatōe singulis indidit se mētē sm genus suū ad propagatōnis sue generatōem. Si tam in lege nature/q̄z in lege moisi status sacerdotalis durabat/vel in primogenitis/ vel p successionē hereditariā filiorū p patribus suis/oportuit multo ampli⁹ legem gratie pfectissimam/habere in semetipsa fecūditatē pro sui cōtinuatōne legitima. Ad qō inducit apostolus ad rhomanos.ix.textū prophete euangelici Isaie.i. Nisi dom⁹ exercituū reliquisset nobis semē quasi zodoma fuissemus z quasi gomorra similes essem⁹. Hoc autē quid aliud debet intelligi q̄z insita spiritualis z ars quedā viuifica.in vniuersum corp⁹ ecclesie.p quaz hierarchicus ordo suus.pōt vsq̄ in finez subsistere. Et ex his ptinus infert q̄ ecclesia vel cōciliū eam representās pōt instituere vel eligere vel designare summū pontificē in sacra sede petri. Potest insup modum determinare vel limitare eum taliter: vel taliter instituendi siue designandi/ita q̄ non spectat hoc ad solū pontificē summū.alioquin ipso vel mortuo vel nolente dare legem eligēdi successorē posset ecclesia permanere iugiter sine summo pontifice quod neq̄t fieri lege stante. Et siquis dixerit. Modos qui nūc obseruātur pro

electõne summi pontificis determinatos esse ꝙ summos pontifices. ¶ Placet. Sed ecclesia consensu suo vero vel interp̃tari/ uo approbauit/aut in defectu q̃lez predi ximus. fas haberet imutare. ⁊ ita fas vt in contrariũ nullius posset. cuiuscũq; põtifi cis autoritas legem dare.

Consideratio. VII.

¶ Auferibilis nõ est sponsus ecclesie a xps ab eccl'ia spõsa sua ⁊ filijs ei⁹. ¶ Nec ꝙ remaneat ecclesia in sola mu liere. imo nec in solis mulierib⁹ oñibus. immo nec in laicis solũ. lege stante ⁊ nõ fa cta diuinit⁹ noua institutõne. Dã oppo sitũ. ecclesia deficere posset in suis gradi/ bus ⁊ officijs hierarchicis. In suis etiaz sacramẽtis vsq; in finẽ. ¶ Patet hoc p̃supponẽdo ꝙ sacerdos a nõ sacerdote ⁊ epi/ scop⁹ a nõ epo neq̃t instituj. imo nec a to/ ta multitudine laicorũ aut mulierꝫ siml' cõgregata. si p casum mortui essent oñes sacerdotes. ¶ Additũ est nõ facta diuinit⁹ in stitutõne noua. qz spiritusctõ dictante et operãte noua p̃stari posset autoritas q̃ lis nondũ collata est. quẽadmodũ p̃ius q̃z deus instituisset sacerdotiũ nouũ supre mũ/ ⁊ alios inferiores grad⁹ hierarbicos in ecclesia. non dubiũ quin hoc potuerit. ¶ Porro nulla cõitas vel vniuersitas homi nũ mortaliũ siml' cõgregata talem aliquẽ gradũ nullo modo instituere potuisset. cũ potestate qualis in quolibz repitur q̃ su pra naturã existens ipam sibi p̃supponit ⁊ substernit quodãmodo sicut forma ma teriã. ¶ Nec opinor ꝙ aliq̃s doctorũ theo logorũ senserit in hoc ꝯrarie. quãuis ver ba quedã epistole cuiusdã tractãt⁹ de con cilio generali videri possunt aliqualr hoc sonare. nisi benigno interp̃te foueantur. ¶ Deducit proinde ꝙ nec hieronim⁹ nec aliquis aliorũ dicens ecclesiã vel ap'los si bi cõstituisse Petrũ. vt supmus eẽt ⁊ pri ceps inter eos ad scisma tollendũ. non in telligunt hoc nisi ꝙ ecclesia vel ap'li decla rauerũt ita eẽ constitutũ a christo ⁊ hoc te nẽdum fidelibus tradiderũt. ⁊ ita saluat illa que videtur sup hac re inter Hieroni mũ ⁊ ceteros varietas.

Cõsideratio. VIII.

¶ Auferibilis est aut mutabilis lege a stante quelibet politia ciuilis mo narchica seu regalis. vt fiat aristocratica/ et nõ sic de ecclesia que in vno monarcha supmo p̃uniuersum/fundata est a christo ¶ Posset deduci cõsideratio tam a pori/ ori a posteriori/deducendo variatões que fuerũt in alijs politijs/quia nullã aliam politiã instituit xps imutabiliter monar chicã. ⁊ quodãmodo regalem. nisi eccles am. Et oppositũ sentiẽtes de ecclesia ꝙ. s. fas est eẽ plures papas. aut ꝙ quilibz epi scopus est in sua diocesi papa. vel pastor supr̃em⁹ equalis pape romano. errant in fide. ⁊ vnitate eccl'ie. contra articulũ illũ ⁊ in vnam sanctã. ⁊c. et si ꝑtinaces maneãt iudicandi sunt heretici Sicut martinus de padua ⁊ q̃dam aliorũ. ¶ Consonat ra tio quia sicut ad vnã fidem ⁊ ad eadem sa cramenta obligant oñes viatores. Sic oportet vt nõ esset scisma. reductõnem fi nalem fieri ad vnũ supremũ. Secus vbi cõitas regitur legibꝫ solis naturalibus et traditõnibꝫ humanis/que p varietate tẽ porũ ⁊ locorũ laudabili⁹ ⁊ utilius variant q̃z vt vno tenore ligent oñes/ quẽadmo/ dum tradit Aristoteles exemplificãs de regula lesbie. ¶ Quocirca dicam⁹ ex inci/ denti consequẽter ꝙ nec summ⁹ pontifex nec aliq̃s aliorũ debz conari vt canones positi/vel alie traditões hũane. obseruẽ turvbiq; p totã ecclesiã ⁊ p oñes invaria biliter natões. Oppositũ satagere dedit forte occasionẽ grecis discedẽdi a latinis dat preterea q̃tidie materiã multã. litium scrupulorũ grauiũ/dum equali tenore q̃/ ritur obseruari lex hũana siue sit illa cano nica secularis vel ciuilis. quẽadmodũ cu stodiri diuinã absq; vlla variatõne neces/ se est. Inde venit illa christi questio Ma thei. xv. Irritũ fecistis mandatũ dei pro/ pter traditões vestras.

Consideratio. IX.

¶ Auferibilis est vicari⁹ sponsus ec/ a clesie ꝙ voluntariã eius cessionẽ/ aut renũciatõez a papatu. Fuerat enĩ olim dubitatio post renũciatõem. Ce lestini nũquid talis renũciatio iure subsi/ steret. Tum ꝑter votum quo se papa ob/ ligat ad ecclesiã. Tum ꝑter desponsatõez ⁊ matrimoniũ quoddã spirituale int' pa/ pam ⁊ eccl'iam Tum ꝑterea quia papa di uino iure statutus est in hoc gradu. Et si que sunt alie rationes. Occasione cuius

dubitatõnis facta est decretalis determi-
nans affirmatiuã ꝙ hoc licet. Et ita licet
ꝙ ex hac humili renũciatõne cum ceteris
patribus Celestin⁹ annumeratus est ca-
talago beatorũ. ¶ Sunt autẽ casus ali-
qui etiã per iuristas expressi quando lici-
tum est p̃lato. immo quãdoq; debitũ. ce-
dere statui suo. vnus est grãde scandalũ
subditorũ. quod non expectat̃ alio modo
probabil'r terminandũ q̃ꝫ ꝑ cessionẽ. Ali-
us casus est dum occupatio seu retẽtio p̃-
lature patenter vergit in detrimentũ salu
tis proprie. Nam q̃d prodest homini si
vniuersum mũdũ lucret̃/ anime vero sue
detrimentũ patiat̃. aut quaꝫ dabit homo
pro ania sua cõmutatiõem. Alius casus
est vbi manifeste talis retentio impediret
maius bonũ vel in prelato vel in subditꝭ.
¶ Multiplices essent casus in ꝑticulari
ꝑm illud triplex gen⁹. Sed breuitati no
stre satis sint ista pro nũc. Per que dissol-
uitur prima ratio que fiebat de voto/ qd̃
nõ obligat dum vergit in detrimentũ sa-
lutis/ vel exitũ deteriorẽ. Alterã rationeꝫ
soluit dissimilitudo q̃ est inter matrimo-
niũ carnaleꝫ spũale. licet cõueniãt in mul
tis Dissimilitudo est quantũ ad hoc ꝙ in
spirituali nõ est sacramentũ/ ex quo cõsur
gat indissolubilis nexus ex institutõe di-
uina. Quemadmodũ de carnali est exp̃s-
sa lex. quod de⁹ cõiunxit homo nõ sepet/
ꝛ sacramentũ hoc magnũ est. Dico autẽꝫ
in christo. ꝛ ecclesia inq̃t apostolus. Ac ꝑ
inde soluit̃ ratio tertia/ qꝛ solus christ⁹ est
proprie sponsus ecclesie. Alij sunt tantũ-
modo vicarij quos ꝑ humanã designatõ-
nem vel electõem voluit institui. q̃uis of
ficiũ sit diuinũ. ꝛ sola autoritate diuina p̃
mitus ordinatum.

2 Cõsideratio .X.

Auferibilis est in casib⁹ dabilibus
vicarius spõsus ecclesie. ab ip̃a ec
clesia/ ꝛ hoc ꝑ eam/ vel ꝑ conciliũ
generale rep̃sentãs eam/ vel per aliquos
ad hoc ꝑ eam institutos/ siue cõsentiat ip
se vicarius. vel nõ cõsentiat sue cessioni
Sumit̃ in primis argumentũ ꝓ hac con
sideratõne ex veritate precedẽtis. Nam si
vicarius sponsus potest resignare sponte
ipsi ecclesie dando ei libellũ repudij. cum
spõsus et sponsa nõ debeant quo ad hoc
impari iure censeri/ poterit similiter repu
diare spõsum talem ipsa eccl'ia sponsa. dũ
par ratio vel potior adducit̃ pro ipsa cõ-
tra sponsum/ vel quia ꝓstituere querit eã
q̃tum in se est/ vel tyrannide sua tracta-
re/ laniando eam/ vel placitãdo bona sua
dissipando. vel qꝛ abuti conat̃ ea in perni
ciem filiorũ. Nullũ quippe statũ nullum
gradũ dignitatis/ nullũ ministratiõis ge
nus dedit de⁹ nisi in edificatõem suã ꝛ vti
litatẽ cõmunẽ/ patꝫ ad ephesios. iiij. ꝛ ad
corinthios. vi. Dedit vtiq; ad pacẽ eius
cui⁹ fines posuit pacẽ ꝑm psalmistam. Et
hanc opatur dilectio/ propter qd̃ finis le
gis ab apl'o ponit̃ dilectõ in qua etiã fun
dauit xp̃s officium pastoralis. Si diligꝭ
me/ inquit xp̃us petro/ pasce oues meas/
Johãnis. vltimo. Sed quis nõ videat
casus multos esse possibiles. quorũ aliq̃
nũc tacti sunt in quib⁹ eccl'ia nõ edificare
tur sed destrueret̃/ nõ vniret̃ sed dissiparet̃
nõ pasceret̃ sed depasceret̃. si non cederet
volũtarius vel eijceret̃ inuitus hic qui in
vicariũ sponsum eccl'ie riteꝛ canonice fue
rat ordinatus. Nec sit cuiq̃ illd̃ ammira-
tioni qd̃ dicimus q̃si contrariãtes illi ius
sioni Nolite tangere xp̃os meos/ quomõ
etiam vni singulari persone fas essꝫ in ca
su violentie attentate ꝑ papã verũ. contra
castitatẽ suam vel vitã vim vi repellere. cũ
appositiõe inculpate tutele. ꝛ ita licite sta
bit ꝙ tangat papã violenter. vel in mare
deijciat. Cur similiter in casu nõ liceat idẽ
toti ecclesie pro defensione sua. ꝛ violẽtie
attentate cauta repressione?

Consideratio .XI.

Auferibilis est in casu vicarius ec-
clesie ꝑ conciliũ generale eo non
cõsentiẽte/ vel inuito celebratuꝫ.
Fateamur prius ꝙ regulariter concili
um generale nõ est celebrandũ de iure eti
am diuino non vocãte vel approbãte pa-
pa/ si est vnicus/ nec aduersus eũ allegatõ
legitima. Sed regule generales bene su-
scipiũt exceptiões. sicut in grãmaticalib⁹
ita ꝛ in moralib⁹/ presettim vbi casus ꝑti-
culares incidũt modis variabiles infini-
tis/ ad quas exceptões ordinata est lex su
perior interpres aliarũ quam Aristoteles
vocat epikeiã. v. ethicorum. Et alia diui-
nior quam gnomi appellat in. vi. ethico-
rum. Hec autẽ lex semꝑ habet locũ in in-
terpretatõne legum aliarum ꝑticularium

vbi deficere cernit ratio ꝛ finis institutionis ipsaꝝ. Finis autē legum olim nedum humanarū sed diuinarū. est dilectō. q̄ vnitatem opatur. Sit ergo casus vbi legi alicui⁹ obseruatio dissiparet vnitatē. ꝛ obesset publice saluti. Quis ratōne vtens diceret eam tenere oportere. Nimirū nec sibi ipsi quisq̄ vellet hoc fieri. quanto min⁹ tota cōmunitas ratōnabiliter hoc fugiet ¶ Dō si q̄s interrogaret q̄ autoritate fulcietur vel vtetur huiusmodi concilīū ace phalum vt videtur sine papa. Respondēdum q̄ autoritate xp̄i capitis sui ꝛ indefectibilis sponsi/autoritate p̄terea legū suarū tam diuine q̄ naturalis. q̄ hanc licentiā/vel necessitati/vel manifeste caritati vel religiose pietati concedūt. Pro quo facit textus Dar. ij. De excusatōne discipulorū vellentiū spicas in sabbato/per legē necessitatis/confirmatā exemplo Dauid qui comedit panes propositōnis.

Consideratio. XII.

Auferibilis est in casu vicari⁹ spōsus ecclesie/p̄ ecclesiā vel concilīū generale nedū cōciliatiue. aut dictatiue/vel denūciatiue. sed autoritatiue iudicialiter. atq̄ iuridice ¶ Presuppona mus q̄ iurisdictō idē est q̄ iuris ditio seu potestas vel iurisdictio ꝛ facultas propin qua dicēdi ius. Et solet restringi ad coactiuā iurisdictōem. que fert vel dicit in alterū etiam inuitū. Sequit protin⁹ ex hac descriptōne. consideratōnis veritas. quō ecclesia seu concilīū habet in casu facultatem p̄pinquā vel autoritatē seu potestatez dicendi ius. etiā in alterū qui in papā fuit rite susceptus ꝛ electus. Nolum⁹ tamen impugnare quin summ⁹ pontifex habeat potestatē regitiuā ꝛ autoritatiuā. respectū omniū hominū. quantū christ⁹ voluit et cognouit expediēs sibi dare pro exercendo eam. nō pro se tantūmodo. sed magis ad vtilitatē ecclesie. qualē autoritatē ecclesie nō habet totū ecclesie residuū. nisi vnitiue quodāmodo vel electiue Et ex ista diuisione verū est q̄ claues date sunt nedum vni sed vnitati. Ex hoc tamē nō habetur q̄ ecclesia tota vel concilīū. absente papa p̄sertim suo demerito nō possit autoritatiuā iurisdictiōem exercere. sicut lex q̄da diuina ꝛ indeuiabilis ad reducendū ip̄m vel corrigendū vel compescendū. ne noceat ipse nedum ecclie sed sibimet tanq̄ hereticus. vel vt pessima malarū passionuz ebrietate seducens. sic enī tradit aristoteles. v. politice. q̄ ad cōitatem totā spectat p̄incipis vel correctio/vel totalis destitutio. si inemendabilis p̄seueret. ꝛ hec p̄tās inauferibilis vel inabdicabilis est a cōitate libera. que de reb⁹ suis facere pōt ad libitum. nec p̄ appropriatiōem vel aliquā legem pōt suspēdi. quāto magis hoc habebit eccl'ia ¶ Judaisabat olim petr⁹ p̄ dissimulatōnē paulus ei restitit in faciē ad galath. ij. Introducebat Petrus rem nouā in ecclesia dei/ad cēturionē gentilē intrauit actuū. xi. subortū est murmur in ecclesia ita vt cōpulsus sit petrus doctrinā insequi quā tradidit scriptis. vt scilz patus esset corā tota eccl'ia rationē reddere de ea que in ipso erat fide ꝛ spe. alioq̄n nō sibi credidisset eccl'ia. Quanto fort⁹ ꝛ rōnabilius. possunt duo cōtendentes. diffamati apud bonos ꝛ graues de scismate de piurio. de heresi suspitōe cōpelli ratōnē reddere si se cognouerint innocētes. Dic simachus. sic btūs marcell⁹. sic ipse gregorius. sic alij plures iudiciū subiere cōcilij. nequaq̄ ex humili condescēsiōe sicut fingunt aliq̄. sed ex debito ꝛ obligatōne. q̄rū multos q̄ cōciliū nō repit ꝓuictos de crimine reliq̄t causam eorū examini iudicis dei terminandā.

Cōsideratio. XIII.

Auferibilis nō est vicari⁹ sponsus ecclie p̄ eccl'iam aut concilīū generale. quo ad ea q̄ sunt ordinis sacri cuiuscūq̄. quin semp remaneat vel sacerdos vel epūs. si in talē fuerit aliq̄n consecratus. Silr etiā de papatu. si diceret ordinē a sacerdotō vel episcopatu distinctū ¶ Dudū tempe beati Cipriani martiris in africa dū scīus Cornelius papatū Rome gerebat. fuit error m̄ltoq̄. etiā magnorū. q̄ scismatici ꝛ heretici excōicati ꝛ simoniaci deficiebant ab oñi gradu ꝛ dignitate ꝛ ordie. ita q̄ nō remanebāt sacerdotes nec epi retinebāt episcopalē gradū. nec diaconi diaconatū ꝛ ita de silibus. Immo vsq̄ ad hoc deuētū est vt diceret ab eis q̄ tales nullo modo valebāt baptisare. si baptisabant hi quos baptisauerāt. Similr nec consecrabāt nec ordinabāt quin totū postea diceret iterandū. Introducebātur

pro seipsꝰ multos passus scꝑturaꝝ vt illō Maledicā benedictōibus vestris. ⁊c. Affirmabāt deniq; ꝙ tales spiritū sanctū dare nō poterāt quē vtiq; nō habebāt. Notata sunt hec in decretis causa prima ⁊ in q̄rto sententiarū distinctōe. xxv. ⁊ distinctōne. xiij. vbi magister nō tenet. licet loquat magis recitatiue q̄ determiatiue. ¶ Illustrissimus vero doctor augustinꝰ. post Ciprianū materiā hanc declarauit cōformiter ad cōcilia generalia. ante eum ⁊ post celebrata. ⁊ hūc insecuti sunt doctores theologi/ dicētes ꝙ ea q̄ sunt ordinis. stabilia sunt/ ⁊ indelebilia. propterea dicūt hi imprimi caracterē quē appellant indelebilē ⁊ nō iterabilem. ¶ Attamē pro cōcordantia diuersarū sententiaꝝ in hac ꝑte. proficit duplex distinctio. Eꝑs itaq; hereticus ⁊ degradatus ab eccl̄ia aut intendit dare/ ⁊ facere cōformiter ad intentionē ecclesie. vel baptisat vel cōsecrat vel ordinat vel cōfirmat materiā insuꝑ ⁊ formā debitas obseruat. Aut deficit in aliquo istorū. Intētione scz corrupta ⁊ erronea vel in materia vel in forma. Scdm hanc distinctōnem procedūt mlte autoritates sanctorū. quorum aliq̄ dicētes ꝙ sacerdotes heretici nihil agāt. intelligūt de his qui secūdo modo deficiūt. quales erāt plurimi hereticorum vt arriani ⁊ errātes in ipsa substātia sacramentorū. Alij dicentes oppositū sicut augustinꝰ ⁊ ecclesia de prioribꝫ intelligunt. ¶ Rursus alia est distinctio de efficacia sacramentoꝝ collatorū ab indignis sacerdotibꝫ. ⁊ ab hereticis. Nā ꝙ talia sunt efficacia potest intelligi/ vel quo ad vtilitatem vel quo ad veritatē. Si prīo mō illa dicunt esse nulla. qꝛ neq; prosunt facientibus. neq; scienter recipiētibꝫ/ sed obsunt potiꝰ. Si secūdo modo. sic cōsecratōnes hereticoꝝ sacerdotiū. efficaciā habere ⁊ veritatē. fatendū est ¶ Tandē ex hac cōsideratōne cū suis probatōnibus que latiori deductōne ponūtur ab autoribus. seq̄tur ꝙ durante pñti scismate nō oportet dubitare q̄n vtrobiq; fuerint cōsecrati ⁊ sint veri epi ⁊ sacerdotes per mutuā successionē vsq; in pñs. ¶ Nec est difficultas in collatōne sacramentoꝝ nisi de sacramēto penitentie in quo iurisdictio quedā req̄ritur/ quā non habēt heretici ⁊ scismatici vel excōmunicati sacerdotes. Sed hec difficultas redundat similiter in illos q̄ ante scisma fuerūt ordinati. ⁊ ꝑm estimatōem illorum/ qui iudicarēt hanc vel illā partē esse scismaticā. ⁊ ex cōsequēti nō habere sacerdotes nisi excōmunicatos/ et suspensos. Et ita vanū est ⁊ forte scandalosum gloriari ꝙ presbiteralis vel episcopalis ordinatio suscepta fuerit añ scisma pñs. potiusq; hoc tempore Si per hoc velint hmōi gloriantes vocare se veriꝰ esse sacerdotes ⁊ episcopos q̄ posteriores. Si velint preterea dicere sicut aliqui dixerūt ⁊ scripserūt tempibus istis ꝙ vera sacramenta ⁊ veri sacerdotes ⁊ veri epi ⁊ verū corpus christi et verus baptismus cū similibꝰ non sint in hac parte obedientie vel in illa.

Cōsideratio. XIIII

Auferibilis est vicarius spōsus ecclesie. ꝑ ipsam ecclesiā. aut generale conciliū quo ad executōem licitam eorū omniū que potestatē ordinis respiciūt. id est ꝙ non licite talia aget. Data quippe est papalis potestas ipsi ecclesie. ⁊ sua est. sicut est ipsiꝰ pape. q̄uis alio ⁊ alio modo. Sua est inquā ⁊ pape. ad edificationem ecclesie. nō ad destructōnem. Potest ergo vsus talis potestatis tolli. vel suspendi ꝑ ecclesiā ab eo qui vellet vti manifeste in perditiōem eccl̄ie. aut membrorū suorum tali dignitate. vnde ⁊ si potestas ordinis sit immediate a deo. sit etiā indelebilis. tamē vsus ipius multū dependet ab ecclesia ⁊ a rectoribꝰ suis qui vices eius exequūtur. ¶ Et hic fundabilis est possibilitas subtractōis vel suspēsionis obedientie ab aliquo in papā rite electo. Naz ꝙ obedientia tali prestet est preceptum affirmatiuū. quod nō obligat pro semper. nec in ꝑniciem ecclesie. Si viderit ergo ecclesia ꝙ prestare nūc obedientiā pape in amministratōne ordinum. sacramentorū ⁊ similiū fieret ecclesie perniciosuz/ ⁊ pape in instrumētum malicie. cur nō suspendere potest huiusmōi obedientiā. quousq; nullum in obediēdo cadat periculum? Hec autem subtractio obedientie magis adhuc fundabilis/ est in his que sunt temporalis amministratōnis. ¶ Sed vtrum hec obediētie subtractio vel suspēsio vale/ at ꝑ aliū q̄ per eccl̄iam vel generale ꝯciliū Forte videretur respondendū negatiue. ꝑsertim si fiat sermo de subtratiōe generali

ꝛ autoritatiua. ꝛ que ligat om̄es de eccle-
sia in hoc stare ¶ Secus est de subtractō
ne ꝑticulari/ quo ad hos vel illos/ que nō
fert̄ autoritatiue. sed vel doctrinaliter ꝛ in-
sinuatiue/ vel necessitatis quadā inductō
ne ¶ Iubebit (Exempli gratia) summus
pontifex corā theologis expertis ꝙ fide-
les credāt spiritūsctm̄ nō procedere a pa-
tre ꝛ filio/ dicimus ꝙ theologorū erit do-
ctrinaliter resistere. ꝛ dicere ꝙ sibi nō obe-
diatur. ¶ Iubebit alter summ⁹ pōtifex ꝙ
vastetur regnū francie igne ꝛ gladio. dici-
mus ꝙ regis erit resistere ꝛ iubere ꝙ ei nō
obediat̄ sed resistatur. hoc enī fas est age-
re cuicūq; in quē vim illicitā vellet inferre
etiam ver⁹ papa. ¶ Non est pax iubebit
ipse idē ꝙ vnio ad pacem eccl̄ie. nō quera
tur vijs cōuenientib⁹. ꝛ cōgruis. aut etiaꝫ
ꝑ eum iuratis aut ꝙ ecclesia nequaq̄ con
greget̄ ne forte ip̄m eijciat. Dicim⁹ ꝙ om
niū catholicorū erit resistere et nō obedi-
re ¶ Ex fi sit aliquis q̄ totā presidentiā su
am. ꝛ papalē dignitatē/ cōuertere velit in
instrumentū nequicie. ꝛ destructōnis ali
cui⁹ partis ecclesie in tempalibus vel spūa
libus. nec pateat sufficiēs remediū aliud
nisi subducendo se ab obediētia talis po
testatis seuiētis. ꝛ seipsa abutentis. ꝛ hoc
ad temp⁹. vel quousq; eccl̄ia vel conciliū
ꝓuiderit. hoc fas erit. dum tamē illud age
re pia quedā impellat necessitas. nō libi-
do. seu cupiditas assumēdi improbe vela
men malicie libertatē ¶ Fatemur enī duo
illa nullo modo debere fieri. nisi manife-
stis causis vrgētibus. ne in toto corpe ec-
clesie deterior ꝛ generalior scissura fiat: et
inducat̄. dum ꝑticularia membra consue
scūt non obedire Sicut notat aristoteles
in politicis pessimū esse consuescere non
obedire principi siue regi. Quātomagis
erronea ꝛ dānanda est assertio. ꝙ licꝫ vni-
cuiq; subditorū. mox vt aliq̄s est tirann⁹.
ip̄m vijs om̄ibus fraudulētis ꝛ dolosis si
ne quauis autoritate vel declaratōe iudi-
ciaria. morti tradere. p̄sertim si addat hec
assertio ꝙ tirānus ille om̄is est qui nō p̄-
est ad vtilitatē subditorū sed de hac re ali
bi. de qua viderint assertores.

Consideratio XV.

P Auferibilis est vicarius spōsus ec
clesie ꝑ ecclesiā. aut generale cōci-
lium ꝑpetuo vel ad temp⁹. quoad
ea om̄ia que sunt iurisdictōnis Satis in
directe. deductio consideratōis istius pa
tet ex p̄cedenti Nam possunt ab aliquo ri
te in papaꝫ electo tolli tam de iure q̄ de fa
cto subditi in quos debet iurisdictōnem
exercere ꝛ ita ꝑ indirectū iurisdictō nō sub
sistet. ¶ Utrū vero directe ꝛ absolute pos
sit omnis potestas iurisdictionis a papa
rite electo remoueri. possꝫ esse duplex ima
ginatio. quo ad aliq̄s iurisdictōnes qua
lis est iurisdictio respiciēs sacramentaleꝫ
absolutōem. que alterius est rōnis q̄ alie
respicientes forū exterius. Hanc enī iuris
dictōem habet cōfessor pape sup̄ ipsum.
cui tamen non posset cōmunicari iurisdi
ctio in foro exteriori supra papā. vt ꝙ euꝫ
posset excōmunicare Hanc insup̄ iurisdi
ctionē habet in casu necessitatis om̄is sa
cerdos apud peccatorē sibi volentē confi
teri ¶ Dicerēt ergo aliqui de hac spiritua
li iurisdictōne sicut de potestate ordinis.
ꝙ licet inauferibilis sit in se ꝛ in sua essen
tia. tamē est su⁹ vsus impedibilis modis
tactis. Sicut etiā impediūtur scismatici
ꝛ heretici p̄scisi ab eccl̄ia ne quisq̄ eis nisi
in casu necessitatis debeat confiteri.
Dicerent alij ꝙ talis iurisdictio non solū
impeditur in suo vsu sed etiaꝫ tollitur mi
nisterio eccl̄ie. ꝛ prelati supioris dū degra
dat̄ hereticus aliq̄s prelat⁹. vel sacerdos ꝛ
hoc quia condescendit de⁹ tollere ab illo
sacerdote potestatē diuinitus sibi collatā
per ministeriū talis. tanq̄ per causam si
ne qua nō sicut imaginant̄ doctores mul
ti de potentia collata sacramētis respectu
gratie quā figurāt. non enī attīgit illa vir
tus actiua sacramentorū substantiaꝫ gra
tie. sed tamen sunt causa sine qua nō talis
gratia nequaq̄ crearetur Sicut preterea
dicimus de infusiōe anime in embrionē
dispositum. Et magis ad propositum de
recessu anime a corpore per inductōnem
discōuenientē qualitatū. presertim si ima
ginemur ꝙ anima sicut creabatur prius.
ita nunc annihilaret̄ consequēter ad has
dispositiones vel ad alias. Vel exempli-
ficemus de annihilatione gratie per pec
catum mortale. ¶ Aduertamus tamen
in hac materia ꝙ oportet nos concedere
consequenter ad premissa et ad factum ce
lestini qui cessit papatui. ꝙ papatus non
dicat ordinem super sacerdotium. vel epi
scopatū. Ex insuper ñ dicat iurisdictiōeꝫ

inabdicabilem humana voluntate supra episcopatū. Alioquin tūc temporis remā sissent duo habētes papalē dignitatē. aut talem que fuisset supior ad episcopalē vel archiepiscopalē. Oportet vt videt̄ consequēter dicere ꝙ mortuo vel cedente bonifacio qui in locū celestini successit. ipse celestin⁹ potuerat assumi in papatū sine noua alicui⁹ ordinis/vel potestatis iuridice essentialis ⁊ inabdicabilis collatiōe. quēadmodū dicim⁹ de episcopali dignitate/ in his qui fuerūt degradati vl' deiecti. qui iterū possunt restitui nulla consecratōne noua facta. ¶ De autē consideratōes ꝓficiunt studiosis/ad cognoscendū magis ⁊ magis quid dicat vel importet/⁊ q̄d non papalis dignitas. ⁊ qualiter pōt exercere iudiciū ecclesia circa papā. Notet̄ Bonauentura in distinctiōe. xxv. q̄rti vbi q̄rit si episcopatus sit ordo supra sacerdotium ⁊ ponit ꝙ neq̄ episcopat⁹ neq̄ papatus dicit nisi plenitudinē aliquā. vel dignitatez in ordine. ⁊ ordinē nouū nullū addit.

Q Consideratio. XVI

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie/ꝑ ecclesiā aut generale cōcilium vt dictū est/⁊ dum hoc euenit probabile est ꝙ magis fiat destitutiue ⁊ iuridice. q̄ꝫ solū declaratiue seu dictatiue seu cōsiliatiue. ¶ Fuerūt due opiniōes vt alias tangebat̄ de destitutōne pape. Una ponit ꝙ papa dū labit̄ in heresim. iā damnatus est. ⁊ eo facto ꝑ deum depositus. et perdidit iure diuino papalē dignitatē siue hec heres̄ sit secreta vt ampliāt aliqui. siue sit manifesta. vt placet alijs loq̄ restrictius. ¶ Credūt alij ꝙ nullus rite in papā electus redditur ꝑ aliqd̄ crimen. eo facto depositus/licet bene sit deponēdus/⁊ manet talis rite elect⁹ semꝑ papa. vsq̄ ad sententiā depositōis latam cōtra eum. per ecclesiā vl' generale conciliū. aut nisi cesserit sponte sua. quēadmodū in alijs episcopatibꝫ ⁊ dignitatibꝫ minoribꝫ dicunt esse certum. Ita ꝙ resolutio finalis hui⁹ opinionis. quā nunc dicim⁹ probabilem/ stat in hoc ꝙ sicut null⁹ efficit̄ papa. lege stante ⁊ nisi fieret noua reuelatō vel miraculosa institutio. nullus inquā talis rite efficit̄ papa. nisi ꝑ legitimā electōez dominoꝝ Cardinaliū. aut alioꝝ quib⁹ hec potestas collata fuerit ꝑ eccl'iam. aut per generale conciliuz. sic nullus talis rite electus desinit esse papa. nisi per destitutōnem legitimā factam ab eccl'ia. vel cōcilio. vel alijs quibus voluerit cōferre ecclesia vel cōcilium huiusmōi potestatē. qualis nondū collata esse repitur. ¶ Probabilitas hui⁹ opinionis fundata est. alias in alio opusc'lo. Et nūc breuiter repetamus dicentes aliqua. ¶ Primo ꝙ status hierarchicus in ecclesia debet esse certus ⁊ constās. Da oppositū. Jam eccl'ia non fuisset sufficiēter instituta. quia subditi remanerēt semꝑ expositi discrimini peccati mortalis. inobediendo vel nō obediendo suis supiorib⁹. cum non possz eis cōstare sufficienter. q̄ndo superiores ius ꝑdidissent in presidendo. vel ipsum retinerēt. ¶ Ac proinde dicimus consequēter ꝙ titulus Eccl'iastice dignitatis vel autoritatis. nō est fundat⁹ in sola sanctitate. quēadmodū dixerūt heretici qui nominabātur pauperes de lugduno. ⁊ alij similes. sicut deducit Bonauentura in distinctōne. xxv. quarti. Alioquin nihil essz certū in actibus hierarchicis Sicut nemo scit an odio vel amore dignus sit. ¶ Ex eadem radice pateat ꝙ per prescientiā vel reprobatōem eternā. nō datur vel aufert̄ prescise titulus ecclesiastice dignitatis. Nam Judas p̄scitus fuit apostolus/⁊ multi predestinati carēt tali dignitate. Seq̄tur amplius ꝙ titulus ecclesiastice dignitatis nō est fundatus in donis gratuitis latētibus in anima. quia de illis cōstare non potest subditis. nisi forte per reuelatōnem. et presertim si sint dona que statim habita stati perdi possunt. qd̄ dicit̄ propter caracteres indelibiles. post q̄ꝫ semel habiti sunt. et de quibꝫ presupposita fide. potest haberi sufficiens certitudo. dum aliquis rite suscipit sucramenta imprimētia tales caracteres. ¶ Addam⁹ rursus ꝙ sicut iniustus homo sine charitate et in peccato mortali potest iuste dominari tempaliter. et esse rex vel princeps iusto titulo. Sic etiam potest esse episcopus/vel sacerdos. Et hoc sequit̄ ex prioribus contra imaginatōnem aliquorū nostris tempibus in anglia. ⁊ alibi. q̄ posuerunt om̄e dominiū ⁊ omnē dignitatē fundari in iusticia charitatis ⁊ ꝙ sine ea nihil potest esse iustum neq̄ iuste fieri neq̄ possideri. quod vtiq̄ repugnat assertionibus

R

sacre scripture in locis plurimis/in quib⁹ idolatrie ⁊ pessimi homies ⁊ reprobi appellant̄ reges. vt Saul Cyr⁹ ⁊ achaz Vñ ⁊ xp̄s docuit ꝙ phariseis ⁊ reprobis daretur obedientia in doctrina eorũ. dum ait. Supra cathedram moysi sederũt scribe ⁊ pharisei/que dicũt facite ⁊c. ¶ Dicam⁹ cõsequẽter ꝙ dignitates eccl'iastice nõ fundant̄ in fide ĩteriori/neq; in spe sancta. neq; in caritate. patet ex eisdem fundamẽtis ¶ Ac proinde seq̄tur vlterius ꝙ deficiẽte fide in aliq̄ prelato. nõ est cõseq̄ns vt mox ꝑdiderit pastoralem dignitatẽ quia nec fides est necessariũ eius fundamẽtũ ¶ Patet amplius ꝙ canones sacre scripture. ac summoꝝ pontificũ dicẽtes hereticos esse vitãdos tanq̄ ethnicos ⁊ anathematisatos. veꝝ dicũt dum cõstat eos tales esse. ⁊ maxime ꝑ sententiã iudiciariã. aut ꝓpriaꝫ cõfessionẽ. aut facti euidẽtiã Nihilomin⁹ ꝙ tales sint eo facto depositi a dignitatib⁹ ⁊ ꝙ eas ꝑdiderĩt sine destitutõe nõ habet̄ ex eisdẽ canonib⁹. Aut si aliq̄ canones videant̄ hoc sonare de notorijs ⁊ manifestis hereticis/ q̄ sunt eo facto depositi intelligi posset ꝙ ꝯtra tales nõ requirit̄ ꝓcessus iuridicus. ordinat⁹ ad degradandũ eos ꝑ sententiã diffinitiuã. sicut in occult⁹ ⁊ nõ ꝯfessatis oporteret. ¶ Dicam⁹ ergo ꝯcludentes ꝓbabil'r. ꝙ sicut hũana electio datius ⁊ titulũ ad papalẽ dignitatẽ si homo sit capax hui⁹ electõis. atq; dignitatis. ⁊ si sit viator baptisatus/ sit ꝑ humanã destitutõem ꝑdit illam presidentiã ⁊ nõ aliter. eo inuito. siue sit hereticus siue sit scismaticus ¶ Et dũ opponit̄ ꝙ hereticus non potest esse membꝝ ecclesie/q̄ntomin⁹ põt esse caput ei⁹. vel vicarius su⁹. aut spõsus multa in hanc sententiã ¶ Respondet̄ ꝙ hec ratio vel similis si bene perpẽdat̄/ omnino fuit illa q̄ fundauit oẽs errores de q̄bus pretactũ est. ꝙ solus iustus iuste dñatur. vel est sacerdos vel ꝯsecrat. ⁊ ita de similib⁹. ¶ Notemus ergo sine ꝓcessu longiori/ꝙ multe sunt cõnexiones mẽbrorũ in corpe mistico ecclesie sicut diuerse sunt in eodẽ corpore vnitates ¶ Una est enim vnitas caritatis. Et ita soli habẽtes caritatem dicũtur vere mẽbra eccl'ie. Alij quãtumcũq; fideles. sunt vel vt prescisa velut arida. et emortua membra ĩmo sunt ꝓditores domini sui. nec de familia eius. hoc modo dici possunt. nec sunt digni pane/ quo vescunt̄. ¶ Alia est vnitas in donis nature. sicut om̃es homines/ cõnectũtur in intellectu ⁊ in ratõne ¶ Alia est vnitas in simili ꝑticipatõne sacramẽtorũ. ⁊ p̄sertim in vnitate baptismat⁹ in quo caracter imp̄mitur in qua vnitate cõnectũtur omnes qui baptisma rite susceperũt. etiã vbi fidem actualẽ. vel habitualẽ. perdidissent Et hec vnio videt̄ absolute sufficere ad h̄/ ꝙ aliquis rite in papã electus/ maneat caput ecclesie quousq; fuerit ꝑ sententiã diffinitiuã depositus ¶ Nolo tamẽ propterea dicere ꝙ semꝑ sit obediendũ tali heretico/vel nõ sibi resistendũ aut ꝙ sit appellatõe papalis dignitatis honorãd⁹. Quoniã in casu sicut iam tactũ est posset papa verus manẽs papa licite etiã ligari. vel incarcerari. vel in mare demergi quãto magis posset obediẽtia sibi. vel reuerẽtialis nominatio denegari?

Cõsideratio. XVII

S

Auferibilis nõ est vicari⁹ sponsus ecclesie. rite prius elect⁹. quin posset creare veros sacerdotes/et episcopos. ⁊ alia facere que ordinẽ suũ respiciunt in tali plenitudine receptũ. absq; h̄ ꝙ iterari debeant ea que fecisset/q⁊ valida sunt iure diuino. q̄uis peccabit ipse cuꝫ ꝑticipibus suis si hoc attẽptauerit ¶ Cõsimil'r ea q̄ iurisdictõeꝫ purã respiciũt. illa possunt dici valida que egerit talis q̄diu tolerat̄ ab ecclesia. ⁊ hoc iure seu approbatõe totius eccl'ie. vel p̄cedentiũ pontificũ. ⁊ cõciliorũ generaliũ institutõe. p̄sertiꝫ nisi aliũde ex culpa subditorũ talia reddita fuerũt inualida: q⁊ ꝑticipant in crimine. ¶ Rñdet hec consideratio multis dubitatõnibus que potuerũt oriri/durante hoc pestifero scismate. tam in collatõibus ordinum. q̄ in dependẽtibus ⁊ collatõibus beneficiorũ ⁊ similib⁹. vbi facilius se expedit opinio quã probabl'i modo posuim⁹ in p̄cedẽti cõsideratõe circa obiecta Multum ꝓdest insuꝑ eadẽ consideratio ad celeriorẽ ⁊ expeditiorẽ terminatõem scismatis. ꝑ viam cessionis. omissa qualibet discussione facienda.

Considera. XVIII.

Auferibilis est vicarius spõsus ecclesie tanq̄ heretic⁹ aut scismatic⁹ etiã vbi ĩ casu. ip̄e nõ est veraciter

ꝛ mentaliter talis. ¶ Assignem⁹ summati casus aliquos circa personas alias. qui similr possunt in papā cadere. Duos inuenim⁹ in iuribꝫ expressos ¶ Un⁹ est dū aliquis sustinet excōmunicatiōem vltra annū. ꝛ citatur sup materia fidei. nec respondet. ¶ Alius dū citat⁹ corā iudice renuit prestare iuramentū. Talis a liq̄s poterit manere semp verus fidelis attñ ipse tanq̄ hereticus iurꝫ p̄sumptiōe dānabit̄ ¶ Tertius assignatur casus/si timore mortis vel alia passione mot⁹ q̄s vocalr negat ea que sunt fidei. nec possit aut velit sufficiēter se purgare. ¶ Quartus casus vbi p act⁹ hereticales. aut idolatricos. habebit̄ p̄sumptio vehemēs cōtra aliquē. ꝛ talis nec poterit aut velit sufficiēter se purgare. Dicūtur autē actus hereticales vel idolatrici. q̄ sunt cōtrarij vel oppositi actibꝫ. quibꝫ solet fieri pfessio fidei. ꝛ religionis xp̄iane: ꝛ cultus diuini: sicut est genuflexio corā sacramento altaris: ꝛ ingressus tēpli. ꝛ similia Et in hoc multū valet vsus hoīm. sic talia signa. vel talia accipientiū Unde si q̄s exhibet talia in honorem machometi. vel idolorū. aut si oppositis factis detestaret̄ sacramentū altaris. ꝛ templū dei. ꝛ sacras imagines: ꝛ similia faceret. haberi deberꝫ de heresi ꝛ idolatria suspectus. ꝛ hoc vl̄ vehemēter vel grauiter: vel leuiter ꝑm q̄ plures cause suspitōem aggrauātes ꝛ pauciores releuantes cōcurrerēt. Et hic esset longus sermo de modo accusatōnis taliū coram inq̄sitore. qñ scꝫ ꝛ qñ nō veniūt iudicialiter in materia fidei vel idolatrie ꝓtractādi. ¶ Casus quint⁹ inuenit̄. vbi quis per falsos testes accusat̄. atq̄ cōuincit̄ fuisse relapsus in hereses iam dānatas. Ille plane dānabit̄. ꝛ iuste dānabit̄ p ecclesiaꝫ que nō iudicat de occultis. sed de allegatꝫ et probatꝫ p sentētiā ¶ Sextus casus incidens cū quarto. vbi quis etiā leui suspitōne notatus de fide. vocat⁹ fuerit ad iudiciū. ꝛ venire neglexerit. seu cōtēpserit. aut forte nō potuerit. de qua tñ impotentia fidem facere nō valebit. Cum enī summus pōtifex iuxta probata prius. possit tā doctrinalit̄. q̄ iudicialr denūciari deferri: et accusari corā cōcilio generali in materia fidei. ꝛ cultus diuini. nō repugnat casus istos ꝛ similes in ipso posse repiri. qui circundatus est infirmitate sicut dicit apl̄s Experientie voce loquens.

Cōsideratio. XIX.

Auferibilis est vicari⁹ sponsus ecclesie. p eccl̄iaꝫ etiā sine culpa sua. q̄uis nō sine causa. ¶ Tangam⁹ similr casus aliq̄s. Ubi corā tota ecclesia vel concilio generali ꝓponeret̄. ꝛ probaret̄ per testes q̄ papa q̄ forte est detētus inter saracenos iā obijt. ꝛ cū ecclesia iā nō possit cōmode diuti⁹ remanere sine papa. videtur oīno q̄ in hoc casu conciliū poterit creare nouū papā ꝛ cū nō possint esse duo simul. videt̄ q̄ prim⁹ erit destitut⁹ p conciliū. Posset etiā destitui. vbi cōstaret de vita. si de eo ablata esset spes oīs redeūdi Alter casus est vbi q̄s rite elect⁹ in papam efficeret̄ adeo inutilis. ꝓpter indispositiōꝫ corpalem. ac ꝓpter carentiā perpetuā vsus rōis. q̄ per cōciliū iam p eū cōgregatū dū sane mentis erat. expediret aliter ꝓuideri de summo pōtifice. ¶ Alter casus est vbi post electōem canonicā alicui⁹ in papam p cardinales. ipsi cardinales oēs morirēt̄ priusq̄ possent electōꝫ suā canonicā publicare. cōstat q̄ eccl̄ia nō tenet̄ hūc recipe p papa. ꝛ ita posset ad electōem alteri⁹ ꝓcedere. ¶ Alter casus similis stat cū priori. vbi nullo mō cardinales etiam viuentes possent facere fidē sufficientē de electōne canonica facta circa vnū. q̄lis casus videt̄ eē ꝛ fuisse in scismate p̄ñti si bñ ꝑpēdat̄ Et iō circū stātia ei⁹ multū iustificat ꝓcessus habitos ꝯtra illos. ꝯtendētes ꝛ aduersus cardiales ¶ Alter casus ꝓpter cōem errorē aut estimatōem subditorū. aut ipsoꝝ maliciā generalē de q̄bꝫ nō est p̄sumēdū q̄ vnq̄ debeāt obediētiā prestare tali. q̄ fuit in papā rite elect⁹. tñ alteri nouiter eligendo pati sunt. vt forte si greci vellēt ad vnitatē eccie redire. dūmō tolleret̄ papa iā existēs ꝛ nou⁹ rite canonice crearet̄. Cōfirmat h̄ imaginatio casus illi⁹ iuxta positōem innocētij ꝛ alioꝝ iuristarum. q̄ dicūt hoīem exp̄sse ꝓfessum in religione. posse vxorem ducere pro saluatōe magne gentis aut ad fidem conuersiōe. Cur nō similiter p aliquo tanto bono posset rite electus. p ecclesiā aut conciliū generale destitui bono zelo: et integra charitate: ¶ Casus alter sextus esset vbi per iuramentum et votuꝫ aliquis in Papam rite electus: seipsum ad cessionem obligasset. sed differret hoc adimplere. In scandalum populorum.

putantium ex tali facto pape/ꝙ neqꝫ iura mẽtis suis obligant/neqꝫ votis/ql̃em ca/sum habere videmur in manib⁹ ¶ Deni/qꝫ si casus notati in hac z precedẽti cõsi/deratõe. vix aut nunqꝫ visi fuerint/nihilo min⁹ expediẽs est tãgere ad inq̃sitiõem so lidiorẽ veritatis z ad cõfutatõem illoꝝ. q̃ in iuribus suis scriptis oĩa particulatim et sufficiẽter arbitrantur esse decisa.

Consideratio. xx.

Auferibilis non est vsqꝫ ad cõsum mationẽ seculi vicari⁹ sponsus ec/clesie/q̃n aliquis cert⁹/z vnic⁹ pre ficiat/z hoc lege stante/z p̃supposita mun di duratõne lõgissima ¶ Detur oppositũ tunc eccl'ia maneret imperfecta vsqꝫ ad con summatõz seculi/nec suoꝝ gauderet inte/gritate mẽbroꝝ/z p̃sertim mẽbri p̃cipa/lis. ¶ Quocirca cõcludam⁹ sub q̃drupli/ci corollario morali cõformiter ad p̃dicta z ad alias cõsideratões alibi notatas su/p eadẽ materia ¶ Et dicam⁹ p̃mo q̃ hi re/pugnãt ordinatõi x̃pi/z spiritui sctõ rebel les sunt/qui p̃ntis scismatis terminatõm impediũt modis talib⁹ quos sciũt aut sci re debẽt/ad pacẽ protin⁹ reducendã/eẽ vl' inutiles vel nociuos vt si querak fieri pax p reductõem vni⁹ obediẽtie ad alterã. vl' p vim armatã vel p dispositõem iuris. q̃ nõ sunt p̃babil'r z salubriter expectanda ¶ Nec sufficit dicere. habem⁹ papã x̃pm. sufficit vt credam⁹ in eum/nam talis vnio ad x̃pm z si sit necessaria/nõ tñ vsqꝫ q̃qꝫ sufficit/ vt in ea stemus nõ p̃curando q̃ntũ in nobis est vnionẽ alterã ad vnũ vicariũ suũ in ter ris/de quo cõstat eccl'ie ¶ Addim⁹ cõse/quẽter p̃o scõo corollario/ꝙ hi fallunt z fallũtur/qui ꝓpter affectõem qualẽcunqꝫ cõmodi/vel honoris/vel amicitie circa al terũ contẽdentiũ/tenderẽt ipedire suã ces sionẽ/p̃o impletõe iuramentoꝝ z votoꝝ suoꝝ/z pacis datõe/si nollent suã deiectõ nẽ/vbi hoc agere renuerẽt/imo p̃sus q̃n to magis aliq̃s fuerit amic⁹/tanto ampli⁹ oz hoc querere vt eoꝝ spũs salu⁹ fiat/et vt pateat oĩb⁹ qr ñ zelo malo zelati sunt eos aliq̃ñ/sed zelo charitatis. licet forte vel er/ror. vel deceptio in iudicio pticulariũ agẽ dorũ interuenire potuerit. ¶ Dicam⁹ p̃tere/rea p̃ tertio corollario ꝙ hi nutu dei z spi ritussancti (sicut credendũ est) in spiratiõe/ tracti fuerũt. q̃ ad cõuocatõem sacri conci lij pisis celebrãdi dederũt operã z pmpti/tudinẽ p̃stiterũt/p̃stant z p̃stabunt Ille orando. ille exhortando. hic p̃tegen/do. ille compendo. z ita de singulis Impe ditores si q̃ essent numerãdi sunt inter il/los de quib⁹ nũc tetigim⁹. qui rei sunt de/trimentoꝝ omniũ tam tempaliũ q̃ spiri tualiũ. ex hoc sciſmate horrẽdo nascẽtiuz qualia vix suffecerit tractat⁹ grãdis vel sũ/mati enarrare. Nã quõ patus esset audire eccl'siã. qui suã congregatiõem vel nollet damnabiliter. vel dãnabilius impedire? Hanc cõuocatõem p̃o finali scuto sue p/tectõnis ad deũ. quesiuit in morte rex frã cie karolus q̃ntus. Ad hãc esse debet fina lis resolutio oĩm qui de sciſmate nolũt in crepari apud deũ. immo ad hoc tẽdit neu tralitas accepta si bene capiak ¶ Dicam⁹ ad extremũ p̃ quarto corollario ꝙ hi qui sacrũ conciliũ pisanũ constituerãt. suffici entem habeant autoritatẽ deiciẽdi duos cõtendẽtes. aut suos cõplices. si noluerit parere dictatis p̃ hoc conciliũ. in cessione faciendo realiter. z de facto z cito z alij⁹ re quisitis⁹ Poterũtqꝫ procedere ad electõez vnius certi vicarij. qui terti⁹ z indubita/tus ab eccl'sia poterit z debebit reputari. Et iã vbi nõ oẽs obedirevellem sic electo. quod tamẽ nõ est indebite p̃sumendũ. ¶ Ecce ergo viginti consideratiões quo/dã ordine geometrico se sequẽtes. Que iũ ctis alij⁹ sedecim in quarũ qualibet initi um est vnitas eccl'iastica Additis q̃z alij⁹ q̃tuor dudũ tarascone p̃dicatis. reddũtur xl. consideratões. Et he qualẽ possint af/ferre studiosioribꝰ cognitõis materiã. sit eorũ iudiciũ qui viderit. ¶ Postulem⁹ tã dem vt inauferibilis sp̃sus. eccl'sie x̃ps. vicariũ certũ. z vnicũ nobis instituat. ad gloriã nois sui z nostrã oĩm salutẽ. p̃stã te eodẽ q̃ est benedict⁹ in secula se. Amen. ¶ Sexdecim consideratões quarũ hic mentionẽ fecit. paulo post subseqnt. ¶ 4a Quatuor alie in sermõe tarascone p̃edi/cato. q̃ incipit Apparuit gratia dei tẽ. etiã subiungentur. 6m

Sententia Magi

stri Johannis de Gerson de modo haben di se tempore sciſmatis.

Ad tollẽdũ quorũdaz in p̃nti sciſ/mate ptinaciã in pbitatẽ qꝫ nimiã specialiter in patria flãdrensi. si p

meritis aut falsis assertōnibus suis/certissima
z pniciosissima scismata formāt/z fraternā
violāt caritatē/Dū homines ab obediētia de-
bita suoz supioꝝ auertunt. Dū postremo
p instabili sua opiniōe/z humana traditō
ne/legē dei sanctā z stabilez deserere/contē-
nere/z violare compellūt. Dignā duxi que
daz fundamētalia p me posita/saluo semp
in omnibus supioꝝ ac sapientioꝝ iuditio
nūc sub aliqꝝ cōclusionū compendio po
nere. ¶ Quocūqꝫ de papatu ptēdentiū de
mōstrato nō ē hereticū dicere. Ā nō est pa-
pa. ¶ In casu pdicto stat aliquos esse apō
quos ista studiose pertinaciter asserere Ā nō est pa
pa sapet heresim. ¶ In scismate pñti tā du
bio/temerarium/iniuriosuz z scandalosuz
est asserere oēs tenētes istam ptem/vel alte-
raz/vl omnes neutrales etiaz absolutos/eē
vniuersaliter extra statū salutis/vl excōmu
nicatos/vel rāonabiliter de scismate suspe-
ctos ¶ In scismate pñti licitū immo cautū
est pstantibus obedientiā isti vel illi/eaz sub
pditōe tacita vl expressa tribuere. ¶ Qua
cūqꝫ pte demōstrata temerariū/z scandalo-
sum/z sapiens heresiz est asserere/sacramē-
ta ecclesie suam efficaciā non habere/aut sa-
cerdotes/non esse psecratos/pueros nō eē
baptisatos sacramētū altaris non esse pfec
tum/z similia. ¶ In scismate pñti temera-
riū z scandalosum est/asserere q̄cūqꝫ pte de
mōstrata/q̄ non licet audire missas eoruz
vel sacramētis non coīcare/pīsertim attēta
diuersitate locoꝝ/tēporuz/atqꝫ psonarum
¶ Possibile est aliquos vere pti assentien-
tes esse veraciter scismaticos/z aliqs falsē pti
modo pdctō assentiētes/scismaticos nō exi
stere Salubrius/iustiꝰ/z tutius/est quere
re vnionē ecclesie insistēdo circa ptēdētes
de papatu/z hoc p viā cessiōis vtriusqꝫ/vl
subtractōis obediētie/vel alterius licite co
actionis/q̄s subditos p excōicatōis cēsuraz
vel aliter vexare/seu turbare/aut q̄ vna ps
pīanitatis ab alteriꝰ coīone ptinaciter sepeꝝ
¶ Rō pme cōclusiōis hec ē/q̄m nulla posi-
tio/ad cuiꝰ vificatōz exigit vitas vniꝰ po
sitōis ptingēs z ad fidē iptinēs/ē de necēsita
te aut integritate fidei. Nā sic positō copu-
latiua/cuiꝰ vna ps ē ptingēs/ē tota ptigēs
cuiꝰ vna ps ē falsa aut ipossibilis/ē tota falsa
aut ipossibilis/sic ī positō. Cōstat ātē ad vifi
catōz illiꝰ/Ā ē papa/exigit ñ solū vna sz mul
te ptigētes/pure eē vas/vt q̄ electō sit rite
celebrata/z ab illo hēbāt ptātem/z sil'es
mlte. Ex sil' rōe colligit q̄ q̄cūqꝫ sacerdote
demōstrato/ista nō ē heretica/iste nō ē sa-
cerdos z sequnt sequtur q̄ nec ista hō nō ē cor
pus xpi ī altari zc. ¶ Rō scdē positōis q̄m
positio ōz sapere heresim. q̄m ex ipa coassū
ptis aliqbus verz/q̄ rōnabiliter negari nō pōt
sequit errōr ī fide/sz possibile ē aliqs hoies
p reuelatōz/vl alit/sic certificatos eē. q̄ oīa
rite facta sūt ī electōe/z psecratōe eiꝰ ī papā
Ā/q̄ rōnabiliter dubitare tūc nō pōt. Qui ne
gāt Ā eē vel fuisse papā incidūt ī errorē illū
q̄ rite electꝰ z psecratꝰ in papa/nō ē nec vn
q̄s fuit papa/z q̄ ñ succedit petro/z similia
q̄ sūt hereticā. ¶ Rō tertie cōclusiōis q̄ mul
ti sūt ex vtraqꝫ pte/z neutrales/q̄bus non est
materia ista clarificata/q̄n rōabiliter possint
negare vel dubitare istā ppositōz q̄cūqꝫ ptē
dētiū ōmōstrato/Ā ē aut fuit rite electꝰ/Ā
nō ē scismaticꝰ/aut hereticꝰ/z pīles ad q̄s
seq̄t Ā nō ē papa. Assūptū docet expīētia
z tot doctoꝝ diuerse aduersaqꝫ snie. Et con
stat multos eē simplices/q̄ ad talia dubia ī-
uestigāda nō tenent alios seq̄/nec mouēt
fauore/vel odio/seu q̄stu ad nō pīsentiēduz
huic parti vel illi/z pati sūt obedire vitati
sufficienter agnite/nec sūt ptinaces/igit nec
excōicati/nec de scismate rōnabiliter suspe-
cti. Tota rō fūdat in hō q̄ nūqꝫ fuit tā rōna-
bilis vehemēs cā dubitatōis/in aliq̄ scisma
te siē in isto. Cui signū euidēs ē varietas
opinionū doctoꝝ/z int doctissimos/z pro
batissimos ex vtraqꝫ pte/q̄netiā suppletis
eis q̄ facti sūt pcessis/adhuc restarēt qōnes
iuris ad vtrūlibet disputabiles/q̄ oīa in cer
titudinē rōabilē generāt in hō scismate/z ab
errore pniciosō plures excusant. Pōt igit
illud dici rōnabiliter dubitabile qō plūmi et
maxie sapiētes dubitabile reputāt z pdicāt
¶ Rō hrte cōclusiōis colligit ex pcedēti/z p
simile de adoratōe hostie ī altari/dū occur-
rit aliq̄ dubitatio/q̄ pbr celebrās nō cōple
uerit oīa rite ad psecratiōz req̄sita/sufficē ei
adorare sub pditiōe iplicita/imo sp oz sub-
iūgi pditio iplicita ista vicz vel simil. si oīa
rite facta sint fm institutionez xpi z ecclesie
Cur igit in casu pīsentis scismatis. tam du
bio z qō non tā pertingit statū salutis z
z fidei. non poterit aut debebit apponi cō-
ditio ista vel pīsimilis/si talis fuerit cano-
nice electus/z consecratus/z non sit hereti
cus/aut scismatice depranatus. ¶ Ratio
quinte conclusionis manifesta est aduertē
ti/quoniā neq̄ scisma/neq̄ hereses/neq̄

l

aliud quodcūq; vitium/obstat in ministro quin sacramentorū collatio habeat suam efficaciā/dūmodo ꝯferentes intēdāt id facere/qd̄ xp̄s ⁊ eccl̄ia instituerūt/⁊ recipiens illud recipere(sic̄ rōabiliter p̄sumi debet de omnib⁹. ¶ Rō sexte ꝯclusionis manifestat̄ ex p̄cedentib⁹. qm̄ nihil debet rōnabiliter a talibus īpedire excōicatio lata/si nō assit ꝑtinacia. Nūq̄ excōicatio intēdit̄ ferri nisi ī ꝑtinaces/q̄ nō sunt parati audire eccl̄iam. Alioquin frustra ferret̄ excōicatio. īmo dānabiliter/⁊ in ecclesie destructionē. Nō aūt data est ptās mīstris eccl̄ie q̄buslib⁹ ad destructōz/sz ad edificatiōz ꝑm apl̄m. quēadmodū medicina dat̄ ꝓut ꝯferre possit sanitati. ⁊ sanitas rōni. Sic finis excōicatiōis ē subditoꝝ emēdatio/q̄ si clare ꝑ excōicatōz videat̄. aut videri debeat/nō sequi emēdatio. vel fruct⁹ dānabilis ī opposito ꝯferri videat̄ ꝑm Aug. in ꝑabola de zizanijs Mat. xiij. cū ibidē notat⁹. ¶ Rursus ista ꝯclusio aꝑte trahit̄ ex tertia ⁊ q̄rta ꝯclusionib⁹. Si ei multi ex vtraq; ꝑte sūt in statu salutis/⁊ nō ꝑtinaces/īmo ꝑati stare ⁊ mori in veritate agnita sufficiēter/aut q̄ sub ꝯditione etiam false ꝑti assentiūt/q̄ ꝯditio ēt eosdē ab errore dānabili reddit excusatos ꝯstat q̄ tales nō debuerūt nec potuerūt rōabilit̄ excōicari/⁊ ꝑ ꝯseq̄ns nec eoꝝ cōicationē ꝓhibem⁹ ¶ Si dicat̄ q̄ ēt excōicatio īiuste lata timēda ē. Nec ꝓpositio male intelligit̄ a plerisq; ⁊ scrupulos varios ⁊ ꝑiculosos īgerit. Tñ q̄tū ad p̄ñs sufficit rñdet̄/q̄ si lator nō reputet̄ iudex. eadē executōe q̄ h̄ fit/p̄t ꝯseq̄nter excōicatio nō tenere. Et q̄ multi tenentes vnā ꝑtē dūt rōabiliter tenere q̄ alij sint in statu salutis nō ꝑtinaces. ⁊ ꝑati stare iuri agnito. īmo q̄ forte suo ꝑape assentiūt sb̄ ꝯditione. p̄nt ex h̄ cōicationē eis impendere. Non enī debēt suo ꝑape tale crimē īponere q̄ voluit hoīes nō ꝑtinaces excōicare vel eos q̄ tenent antipapā/sub conditione tamē/rōnabiliter apposita. si ⁊ inq̄tū fuerit rite electus/⁊ non aliter/a cōione ecclesiastica canonica segregare. ¶ Ratio septime conclusionis est q̄ stat aliquē vere ꝑti assentientē/⁊ pertinacē eē/q̄ vel ꝓpter q̄stū vel ꝓpter vanā gloriā vel aliā causam/non habet animū paratū ad obediendū veritati agnite. si ꝑ ecclesiā vel aliter reꝑiret̄ eundem errare/vl̄ etiā dū in tāto dubio inuoluto ꝓ sua assertōne sustinēda/separet se a mēbris veris ⁊ viuis ip̄ius eccl̄ie. Casus sunt multi de ꝑte opposita/vt dictū est. Non est enī scisma tm̄ in sepatione mēbroꝝ a capite/sed etiā in sepatione ꝑtinaci membrorū ab inuicē. Ex quo consequenter habetur q̄ temerariū ⁊ periculosum est pertinaciter vnā ꝑtem/vel alterā impugnare/⁊ ab eiusdem cōione eam detestando declinare. Altera pars ꝯclusionis patet ex tertia ꝯclusione. ¶ Ratio octaue cōclusionis perspicua est ex precedentib⁹/qm̄ vbi radix ⁊ origo talis. vel p̄ncipalis ip̄ius scismatis cosistit/ibi eradicatio fieri debet/aut antidotū sumi ꝓ vnitatis adeptione. Ipsi enī sunt qui peccauerūt/alij aūt q̄ oues sunt/q̄d meruerūt. Ipsi sunt ꝓpter quos tempestas orta ē in mari. Dederūt deniq;/⁊ dāt scandalū/ꝓpter quod ad illud remouendū de necessitate salutis obligant̄. Non negandū tamē est q̄ quilibet ꝓ parte sua obligatur ꝑm donū a deo sibi prestitum querere que ad pacem sunt/hic orando/ille monendo/alter docendo. Ultima pars q̄ non expedit vnā partem generaliter vitare alteram/⁊ facere scissuram in p̄ncipalioribꝰ actibus religionis christiane/⁊ fraternā caritatē violare/patet ex precedentib⁹/⁊ p̄ncipaliter ex quīta cōclusione ⁊ sexta. ¶ Verum est enim q̄ singularitas in opinōne ꝓpria contūaciter alios condemnans/incomparabiliter videtur esse periculosior ⁊ deterior/q̄ cōmunicatio fraternalis per caritatez/que est cōpago membrorum ecclesie/sub intentione semper recta/⁊ firma de obediendo ecclesie Etenim qui aliter agit pro incerto vero/ille se exponit certe violationi fraterne caritatis. ¶ Nec oportet allegare iura super periculis ⁊ maledictionib⁹ eorum/qui nō obediunt preceptis ⁊ institutionibus summi pontificis ⁊ sententijs. Habet enim locum talium allegatio/apud illos qui nulla possunt rationabili causa excusari/quin sciant vel scire debeant/talem vel talem eē suum superiorem. Si vero est ignorantia ꝓbabilis/sicut est in presenti scismate/apud multos de vtraq; obedientia/⁊ apud neutros/non reputantur talibus sententijs alligati. ¶ Ex omnibus predictis videntur posse elici quedam documenta. ¶ Primuz est quod in presenti scismate potest apud plurimos applicari ratiōabiliter documētum Ambrosij ad Augustinū de ieiunādo vl̄ ñ ieiunādo sabbata/ꝑm diuersitatē tēporū locorum/⁊ personarum. ¶ Potest sine

periculo scismatis aut dānationis/ nūc illi nūc isti/ modis istis obedire. ⁊ nūc cū istis nūc cum alijs cōionē pstare. Et h̄ totū dicitur ꝓpter pbabilē ignorātiā iuris istius/ vel illius ptis. ¶ Et suppositō q̄ ab initio scismatis forte tentanda fuisset alia via/ ad sciendū si p excōicatiōes/ aut p̄dicationes/ vl̄ aliter/ oēs ad vnā obedientiā trahi potuissent. Attamē cognito p experientiā/ q̄ talia nihil pficerent/ imo nocuerūt/ q̄ de die in diē maior inuolutio sequer̄/ videt faciendū vt dictū est. ¶ Secundū documētū q̄ inter oēs eiusdē obediētie/ expedit adherere sentētijs latis a suo superiore credito/ alioq̄n non eēt vinculū caritatis. ¶ Tertiū documentū est de casibꝰ reseruatis pape/ de dispensatōnibꝰ/ ⁊ alijs in foro conscientie/ vel publico/ p̄ñt boies p̄m credulitatē sue ptis ⁊ seipsos q̄etare p facto tenendo id qō eoꝝ superior credit⁹ fecerit. Neutrales aūt videt habere sufficientē recursum ad ordinarios apud q̄s p̄m eoꝝ opinionē cōiter loq̄ndo/ est ptās deuoluta. ℣. Fac pacē tpe de q̄ tractatul⁹ iste Disputat atq̄ pia mediatrix esto maria. Pastor ⁊ eccl̄ie de⁹ en grex nē balat ad te. Ergo cā tui/ nē miſere sui ✠ Finit.

met4

7

Tractatus qui ascribit Johi de Gersonno. Qualis fuerit stat⁹ eccl̄ie in veteri/ ⁊ nouo testamēto. ⁊ q̄liter ecclesia fuerit erecta tpibꝰ p̄dictis/ ⁊ q̄t scismata/ ⁊ q̄t intrusiones fuerūt in eccl̄a romana ⁊ q̄liter in scismatibꝰ p̄teritis fuerit actū/ p̄m veras chronicas.

Postq̄ superior stat⁹ ⁊ effectus p̄sentis scismatis/ ac acta ⁊ agenda in vniuersali eccl̄ia/ ⁊ spēaliter in roma/ p̄m veros ꝓphetas/ digesta ⁊ notata sunt. Pro plenior noticia p̄dictoꝝ acuit vtil⁹/ vt p̄m veras cronicas et approbatas. ⁊ specialiter antistitis nostri reuerendi archiepi Eusontini verissimi antiq̄tatū relatoris/ ⁊ fris Ptholomei de luca venerabilis croniste/ status ⁊ acta p̄terita i dicta eccl̄ia lucidi⁹ cognoscant/ ⁊ sciant a le cronibus. Inuenim⁹ enī ego/ Theodorus ⁊ socius me⁹ carissim⁹ frater Eusebius/ in p̄dictis/ ⁊ alijs cronicis/ vt infra ꝛ/ fideliter referendo q̄ Eusontinus ⁊ Ptholome⁹ gesta ⁊ acta romane eccl̄ie denotarunt/ a natiuitate xp̄i vsq̄ ad annū dñi. M.ccc.xvi. a quo tpe citra nullū scisma fuit in eccl̄ia dei/ vsq̄ ad istud nouissimū temp⁹. Petri de luna/ ⁊ angeli carorio. ¶ Ex quarum cronicaꝝ lectione clare repim⁹/ q̄ eccl̄esia tam in veteri testamento/ q̄m in nouo/ exigētibꝰ peccatis/ ⁊ malicia sathane. multas tribulationes passa est. Tamen ab omni tribulatione ipam semp deus liberauit/ cū ip si hūiliter ⁊ cōtrito corde ad deū querī sūt ventā petentes ⁊ maiorē quietē. Aliq̄ i no. test. habuit eccl̄esia dei a destructione friderici imperatoris secūdi/ vsq̄ ad tpa bone memorie dñi Greg. pape. xi. q̄ quies ⁊ abundantia diuitiaꝝ/ reduxerunt eccl̄esiā in peccata/ ⁊ vitia/ ꝓpter que eccl̄esia patitur p̄sens scisma/ ⁊ multa discrimina/ ⁊ maiora patiet. ¶ In veteri aūt testamēto eccl̄ia mltas tribulationes passa est. Primo detem plagas dū fuit in terra egypti. Item in tpe habite possessiōis terre p̄missiōis/ vsq̄ ad templi edificationē. ci. p̄secutiōes passa est eccl̄esia. Item post templi edificationē suscitauit durissimā iacturam ⁊ scisma/ q̄ō fuit int̄ roboaz ⁊ ieroboā. Jtez suscitauit trās migrationē totius sacerdotū/ ⁊ destructionem tēpli in babiloniā per patrē nabucbodonosor. Item passa est tpe nabuchodonosor/ quo tempe multi fuerūt pseudo pontifices maximi/ ⁊ scismata/ clerus magnam p̄secutionē passus/ ⁊ fuit vltima in veteri testamento. Cui p̄secutioni p̄sens/ ⁊ p̄secutio Friderici tertij/ ⁊ magni vltimi antichristi futuri/ similes erunt scōm abbatem ioachim libro de vltimis tribulationibus ¶ In nouo autem testamento eccl̄esia etiam varias ⁊ diuersas persecutiones passa est/ exigentibus peccatis/ ⁊ opere nature humane hostis. ¶ In primitiua enim eccl̄esia summi pontifices apostoli/ p̄lati/ ⁊ alius clerus/ opprobria damna ⁊ iniurias et mortis diuersa martyria passi sunt. ¶ Itē cessantibus martyrijs/ ⁊ crescente dicta eccl̄esia/ a constantino magno/ ⁊ ab alijs principibus/ a populo christiano/ inceperunt hereses menandri/ primi heretici Arrij/ et aliorum hereticoruz/ maxima scandala generantes in eccl̄esia dei. ¶ Postq̄ autem in eccl̄esia multiplicata sunt dominia in tē porālibus ⁊ spiritualibus/ inceperunt intrusiones ⁊ scismata in romana eccl̄esia/ ꝓpter que dominia ⁊ potestates/ continue fuerunt odia ⁊ rancores/ inter summos pōtifices/ imperatores romanos/ ⁊ dominos tēporales. Que scismata fuerunt viginti cum p̄senti ⁊ intrusiones q̄dragintaunū

Quoꝝ primū scisma incepit anno natiui/
tatis dñi.ccxliij.inter primū Cornelium
z Nouacianū.¶ Secundū scisma fuit an
no.ccc.liij.inter liberiū z felicē.¶ Tertiū
anno.ccc.lxxiij.int Damasium ꝑmū z Ur
sinū.¶ Quartum scisma fuit anno.ccc.xx/
xvij.inter Bonifacium primum z Eulali/
um pres byterum.¶ Quintum anno dñi
xvi.inter Symachū primū z Laurentiuz
¶ Sextū anno do.cccxiij.inter Bonifa/
cium z Dioscoꝝ.¶ Septimū dcclij.inter
Stephanuz tertiū sanctū vizꝝ z Cōstanti
nū.ij.qō scisma si bñ videak̄ qsi ꝑ oia simle
est instāti scismati z pl⁹ assilak̄ pnti scismati
ꝯ alia ꝑterita.¶ Octauū scisma fuit anno
dcccclviij.int Eugeniū scōm z Vitalimum
Honū fuit dcccc.xx.int Leonē q̄ntū z ꝑpo
foꝝ pbr̄m.Decimū fuit āno dcccclxij.int
Johez scōm nobilē romanū z Leonē octa
uū.xi.fuit dcccclxiij.int Gregoriū q̄ntum
z Johem epm placētinū.xij.dcccc.xcix.in/
ter Bñdictū nonū z leonē ꝑdictū.xij.M.
xxxvi.tpe benedicti octaui.q̄ a romanis ej
cit̄ z alius intrudit̄ postea Bñdictus resti/
tuit̄.xiij.scisma fuit āno.Mlij.tpe Bñdi/
dicti q̄ cum iā sedisset multis ānis alijq̄ sūt
electi expulso Benedicto.xv.fuit.Mlxxvi
ij.int Alexādꝝ scōm z Codullū epm pmē
sem.Decimū sextū fuit.M.lxxxv.int Gre
goriū z epm pmenk̄.xvij scisma fuit M.c.i
ter pascalē.ij.z tres ꝓlatos q̄ nomē z offm
occupauerūt fauore hereticī impatoris.xv
iij.fuit.M.c.xi.inter gelasiuz scōm z bito/
dinū hispanū.xix.fuit M.c.xxi.inter in/
nocentiū scōm z petrū leonis.xx.āno.M.
c.xlix.inter Alexandꝝ tertiū z q̄tuoꝝ scisma
ticos.xxi.scisma fuit tēpe Ludouici de ba/
uaria q̄ Ludouicus veniente z regnāte io/
hanne.xx.q̄ iohes assumpt⁹ fuit ad papa/
tum Anno dñi.Mcccxix.fecit fieri antipa
pam fratrem Petrū de carbario ordis mi/
norum a quo coronaz imperij recepit. Ta
men facta dictorum antipape z antiꝑpa/
toris annullata sunt infra annos.¶ Vice
simūsecundū scisma presens est z melius co
loratū aliquo alio.q̄ pberatū a spūsancto p
punitōe cleri z reformatōe eccie. Circa q̄ꝝ
trusionē scismatū ꝯfictōꝝ ꝓcessuū ordina/
tionē ablationē z finez ex flore supradicto
rum notū est.¶ Ut pōt notari singulariter
q̄ oia z singula scismata z intrusiones pre/
dicta ꝯficta fota z nutrita sp fuerūt ope in/
genio z inuidia pessimoꝝ sacerdotū z cleri
dei.sibi semp fauentibꝫ z auxiliantibus im
peratoribus z populo romano excepto ka
rolo magno.z tribus Ottonibꝫ primis de
saxonia qui ecclesiā multū afflictā semp ere
xerūt.¶ Itē notam⁹ q̄ in omni scismate sp
ille vicit z obtinuit qui habuit ius siue pri
mo siue secūdo elect⁹ fuisset. Et sp antipa/
pis z seq̄cibus male successit.¶ Itē in om
ni scismate iste papa visus est habere ius z
obtinuit q̄ elect⁹ fuit a maiori parte electo/
rū z habentiū vocē in electionē papat⁹.

Itē notamus q̄ de cōuersione magni Cō
stātini circa z post̄ꝫ roma z maxima ps fi/
dem christi agnouit q̄ imperatores roma/
ni vel populus romanus.xxv.veros sum/
mos pontifices expulerunt de roma z ipos
diuersis penitētijs afflixerūt iniuste.¶ Quo
rum summorū pontificū nomina sunt hec
Julius ꝑmus Symachus. Siluerius ꝑm⁹
Vigilius ꝑmus. Martinus ꝑmus. Leo
tertius. Eugenius scōs. Johes octauus.
Leo q̄ntus vel sextus. Johes decim⁹. Be
nedictus octau⁹. Johes decimusquartus.
Johes decimussextus. Gregorius q̄ntus.
Bñdictus nonus. Gregorius septimus.
Victor tertius. Paschalis scōs. Alexander
tertius. Bonifacius sextus.¶ Item nota/
tum fuit q̄ reges frācie qui ꝑ tempore fue/
runt nunq̄ in aliquo dictorū scismatū ad/
heserunt scismatico sed semper veris ponti
ficibus. imo qō plus est reges francie octo
summos pontifices de sede expulsos po/
suerunt z reduxerunt in romam in sedem ꝑ
priam/quorum summoꝝ pontificum sunt
hec nomina. Vigilius vel Eugen⁹ Leo
Zacharias. Stephanus. Calixtus. Inno
centius. Alexander tertius z Paschalis
Item singulariter notatum est q̄ quando/
cunq̄ ecclesia in scismate vel alio modo va
cillauit semper ecclesia erecta fuit per aliq̄s
principes seculares vt per karoluz magnū
Ottones de saxonia. Reges francie cōmu
ne pisis seu Pisanos z diuersos alios. Hñ
q̄ enim ecclesia relapsa vel vacillans suis
operibus vel viribus se erexit.¶ Item
singulariter est notatum q̄ nūq̄ in scisma/
te per ecclesiam concilium generale fuit vo
catum. Sed illi qui fuerunt in scismatib⁹
veri pontifices vocauerunt concilia parti
cularia in diuersis locis prout videbatur
sibi expedire¶ Tamen non reperio aliqō
scisma sine concilio aliquo fuisse ablatum
Item reperio q̄ tempore Gregorij sexti et

Clementis.ij. quo tempe erat scisma in ecclesia qñ Henric⁹ ipator ꝓuocauit ꝛ ꝯgregauit ꝯciliū generale nō vocatis papa nec cardinalibꝫ q̄ erāt discordes. Et qō ibi ordinatū fuit valuit ꝛ fuatū fuit in eccl'a non obstāte absentia pape ꝛ cardinaliū. ¶ Item notatū est q̄ aliqui in sede ap'lica ꝛ tenētes pacē iuste suis tpibus reguauerūt sine scismate quoꝝ nomia sunt hec Johes.x. Jo. pvij. Silvester.ij. Damasus/ꝛ Victor.iij. ¶ Item notandū est q̄ Leo papa.iiij. dubitās ne ei⁹ electio eēt bona renūciauit papatui.ꝛ Cardinales vidēres eius bonitatez reelegerūt ipm. Et idem ꝓtigit Honorio.ij nationē bonoñ. ¶ Scismata supradicta fideliter extracta sunt a supradictis chronicis que patent omnibꝫ volentibꝫ eas audire. Finit.

Incipit tractatus

eiusdē Joh. Gerson de vnitate eccl'iastica

A

Vnitatis eccl'iastice tractatoribus/vn⁹ exzelatoribꝫ eiusdez pacis viā felicit inuenire. Et si alligatū corp⁹ vinculis occupationū/teneak ne pgat ad sacrū Conciliū ꝓfis deo auspice celebrādū/nihilomin⁹ vbū dei/sic dic̄ ap'ls nō est alligatū. Propter ea decreuit spūs ꝓmptus/ꝛ pacis auidissim⁹. vbū aliqō dei litterulis insertū q̄quauersuz spargere/q̄ infirma nequit ire caro. Non quidē ad determinandum absit hec temeritas. sed ad examinandum. ꝛ dandū sapientibꝫ occasionē/ꝛ offerendū in tabnaculo dei cū hominibꝫ/id quod ex talēto q̄lisq̄ scientie cōmissum est.

Vnitas q̄ppe eccl'iastica. ad vnum certū xp̄i vicariū/stantibꝫ terminis in q̄bꝫ est eccl'esia Anno dñi. M.cc. lxxxix. Januarij nō est retardāda ꝓt allegationes quasdā ex iuribꝫ positiuis/sumptas ꝓtra celebrationē ꝯcilij generalis/aut viā cessionis. vt q̄ cōciliū nō pōt celebrari sine auctoritate pape. Qꝝ spoliatus añ oia debet restituī. Qꝝ recusandi sunt tanq̄ inimici q̄ subtraxerūt se ab obediētia. Et allegari pōt iustus metus. Qꝝ pape nemo dicere pōt. cur ita facis. pīsertim si nō sit exp̄sse errans ꝓtra articulos fidei/cū a nemine valeat iudicari/ꝛ nemini sit subiect⁹/nec possit effici scismatic⁹. Qꝝ piculosum est pastori deserere gregē suū cedendo. Rursus q̄ quilibet facit debitū suū p eccl'iastica vnione/ nec est in culpa. Deniq̄ q̄ inquirendū est de iusticia vere ptis/sine cui⁹ cognitōne/si pñt hi qui errauerūt penitere/ꝛ siqua sunt filia. Ponunt igit aduersus ista ꝯsideratōnes. xij. generales/quoꝝ explicatio spēalis sufficiet studiosis ista reuellere.

Cōsideratio prima

Vnitas eccie generalis/sic impedita est p diuisiones filioꝝ suoꝝ/tanq̄ mēbroꝝ putrescentiū/ꝛ ꝓtra deum peccātiū/nā pcā nr̄a iuxta vbū xp̄i dimiserūt int' nos ꝛ deū. Sic p vnionē oppositā/scz p recōciliationē cuilibet ad deuz corrigendo prauos mores. hūiliando se/ꝛ orando rursus debet hec vnitas impetrari. Alioq̄n manēte cā scismatis/qualis de sua cessatione poterit spes hīi? nisi tm̄ in pura gr̄a dñi nr̄i Jesu xp̄i/q̄ immeritis/ꝛ ingratis/ꝯferre solet magna/nihilomin⁹ coadiutores ei⁹ esse nos oportet. nūc p̄cipue/qñ pacis inimic⁹ seuiet acri⁹/ q̄sto redit⁹ pacis ꝓ pinq̄oꝝ appet/imittet qū si poterit/validissimū ad ꝓtinuationē scismatis impedimētū/diuisiones scilicet int' eos/ q̄ ꝓsecuturi sunt vnionē/ministerio superbie/cupiditatis/aut inuidie.

Consideratiō secūda contra primam allegationem.

B

Vnitas eccie ēntialis sp manet ad xp̄m sponsū suū. Nam caput eccie vos in q̄ sum⁹ oīs vnū p̄m ap'lm. Et si nō hz vicariū. dū. s. moztu⁹ est/corpaliter vel ciuiliter/vel qz nō est ꝓbabiliter expectandū q̄ vnq̄ sibi vel successoribꝫ suis obediētia p̄stet a xp̄ianis. tūc eccl'a taz diuino/q̄ naturali iure/cui nullum obuiat ius positiuū rite itellectū/p̄t ad ꝓcurādū sibi vicariū vnū ꝛ certū/semet ꝯgregare ad ꝯciliū generale/repūtans eā. ꝛ h̄ ñ solū auctre dño rū cardinaliū/sz ēt adiutorio ꝛ auxilio cui⁹ cūq̄ ōncipis/vel alteri⁹ xp̄iani. Nō enī hz corp⁹ eccie misticū a xp̄o pfectissime stabilitū/min⁹ ius/ꝛ robur/ad ꝓcuratōz sue vnionis/q̄ corp⁹ aliō ciuile/misticū/vel naturale veq̄. Neq̄ n. ē de imediato ac imurabili iure diuio/vel naturali/q̄ eccia se nō possit ꝯgregare ꝛ vnire ꝛ sine papa. aut sine aliq̄ ꝓticulari statu vel collegio. vbi in casu cadere potest moꝛs/vel erroꝛ.

Cōsideratio tertia

Contra secundam allegationem.

Vitas eccie ad vnū certū vicariuz xpi/q̄ dammō accidētalis atz mutabilē/n̄ dz ipediri mīme vel differri ꝓpt cō tētōz duoꝝ de papatu/aut fautoꝝ suoꝝ/si q̄rāt sic manere p allegatōes iuriū positiuorū.z iustificatōes varias.z ꝯdōnes q̄ sunt spoliati/z q̄ dñt ab eis oīa restitui vel aliūde. Dz videt expediēs.q̄ ea q̄ retro sūt obliui scētes. Isti de ꝯcilio.i āteriora sic apl's loq̄tur/se extēdāt.vt iuxta narratōz ab Aug cō mēoratā/pl's q̄rāt quō libabit ecia ab hac scismatz fouea pfūdissima/q̄ q̄lit/z a q̄bz i eā est plapsa. Consideratio.iij.cōtra sextam allegationem.

Vitas eccie ad vnū certū xpi vicariū sic amāda ē/vt p sua adeptione possint rōabilit/plima mala singulariū pſonaꝝ dimitti/nē vel in posteꝝ/sine pena Et q̄dā va singularia iura pñt differri.sic q̄ fiat cessatio volūtaria de eis/vl' et coacta p auctē ꝯcilij. Hoc nimiꝝ dictat nature lex vt ps q̄libet p suo toto saluādo/se det z exponat. Qx si q̄s ꝓtēdētiū iustificare se seu iniuste secū agi ꝓtenderit/dicat ei tu te tuaq̄ oīa debes eccie/tu q̄ pastorē te noias/q̄tūcūq̄ sis in oculis.debes p ea vel saluāda/vel vniēda/vel n̄ guit scādalizāda/pat⁹ ee ponere vitā ꝓriā/q̄to magz q̄libet dignitatē q̄rēdo q̄ sūt ieſu xpi/z h̄ n̄ fm dictamē ꝓprium vel carnale sz publicū z icorruptū spūale/put ꝯcilū qđ vtiq̄ sapiēs est iudicabit. Hecq̄ prius h̄ agēdo dekes gregem.sed pasces vnies z manere diceberis.

Consideratio Quinta

Vitas eccē ad vnū xpi vicariū/nō bz necē q̄ nūc pcurēt fuādo tmios lr̄ales/aut cerimoniales iuriuz positiuoꝝ/aut pcessuū ordinarioꝝ/i euocatōibz/accusationibz/dilationibz/aut sil'ibz/sz sūmarie z de bōa grossaq̄ eq̄tate/pt pcedere ꝯcilū istō generale. In q̄ residebit sufficiens auctoritas iudicial' vtēdi epikeya.i.interptādi oīa iura positiua/z ad finē celeriorē/z salubriorē hīnde vniōis/eadez adaptādi aut si op⁹ fuerit relinq̄ndi. Qđ ei p ecclastica pace z salute ist̄utū ē si inte z n̄ tirānica|malignitate fuerit instituti/n̄ dz ꝯ eaz militare/ne ptās data videat ꝯstōnibz hūanis in destructiōz eccie/n̄ i ei⁹ edificatōz. Auctas vo doctrialit vtēdi epikeya.resident pncipalit apō ptos i theologia.q̄ ē architectonia respectu aliaꝝ. Et ꝯuter apō ptos i scia iurz canonici z ciuilis/put ex pncipijs iuris diuini z naturalis hīnt accipe fundamenta

Consideratio.vi.ꝯtra q̄rtā allegationē.

Vitas eccie ad vnū certū xpi vicarium/videt p ꝯcilū nūc celebrāduz/sic pcuranda q̄ pmo det securitas/tā p pncipes/q̄ p alios q̄scūq̄/p duob⁹ cōtendētibz/si voluerit ꝯgere pcedēdo ad implendū iuramēta sua atq̄ vota. Qx si noluerint ꝯfidere q̄rat ab eis cessio p pcuratores ltimos. Qx si vtrūq̄ ꝯtēpserint pcedat ꝯtē ptis amboꝝ ꝯtēdentibz ad electiōz vni⁹/p cōem assensū toti⁹ ꝯcilij roborātis z approbātz illō qō due de collegia dñoꝝ cardinaliū/aut eoꝝ ps maioz z sanioz ꝯstituerint/aut fecerint. Qx si voluerint aliqui pertinaciter adherere alteri contendentiuz/nec in seq̄ sniam ꝯcilij/qō n̄ ē leuit pſumēdū/vide rint ipi de salute sua/q̄ ꝯcilū istō/z seq̄ces ei⁹ se apud deū z homies a scismatis imputatione liberauerint

Cōsideratio.vij.ꝯtra tertiā allegationē

Vitas eccie ad vnū certū xpi vicarium/sic ꝑuilegiata z scā ē.vt eā sincero zelo q̄rētes/nullo mō debeāt reputari a ꝯtēdētibz sui aduersarij.sz amicissimi i xpo/dū cessionē ipoꝝ volūtariā q̄rūt/vel eis nolētibz cedere/petūt deiectionē/q̄tinus vt spūs eoꝝ saluus fiat/nec eccia diutius pturbet. Agūt q̄ppe tam rez ipsoꝝ cōtendentiū.q̄ id qđ q̄libet christian⁹ agere debet. Immo iussionē dei hīnt in tā despato/z inueterato mīris cōis morbo. Hec est radix inuiolāda z sufficiēs pie necessitatis z necessarie pietatis.in q̄ christianissimus rex francoꝝ/vere in ocētissim⁹/nec q̄rens q̄ sua sunt.nec quēpiam odio habēs/fundauit hactenus omnē agibiliū varitatē laudabilē/circa pacis reductionē.sicut littera sua patens indicat.cui⁹ initiū est post salutatōnē. Pax ecciastica zc. Preclarā itaq̄ attulit excusationē Cicero in philippicis.dū inconstās in amicicia cesaris.z varius fuisse culparet.cui⁹ est hec snia/qz ꝛba nō habeo Cesarē ait nunq̄ dilexi.nisi p q̄to dilige re visus est rempublicā. Dū ergo mutauit amoꝛē ad eandē rempubicā/factus tirān⁹. q̄ ꝯsequenter aduersus eū amicicia cōmutaui

Consideratio.viij.ꝯtra tertiā allegatōz.

Vitas eccie ad vnū certū christi vicariū/nō debet impedire ꝓpter restitutionē obedientiaꝝ/amboꝝ contēdentibz/tanq̄ spoliati sint/ꝑus faciē.

dam. Nam q̄ iniustus detētor vel p̄do spoliat⁹ sit restituend⁹/ē magis ex instōne p̄sitiua z iudiciaria/non pure naturali/vel diuina. Propterea tenet i solis casib⁹ exp̄ssis nec in p̄iudiciū iur⁹ d̄ini/z naturalis/z bōi cōis est aliq̄ten⁹ obseruanda. Necz. n. restitutio dz fieri excēpl⁹ gr̄a/hereticis. necz scismaticis manifeitis. necz furiosis/z ebr̄ijs/in sui pniciē necz intrusis in papatū. necz petētib⁹ vxorē nō despōsabilē. aut affinez in gradu phibito iure d̄ino. necz petēti beneficium q̄ tenere non potuit. alio iam exp̄nte ltimo possessore/necz postremo volēti reb⁹ detentis abuti in p̄tumeliā creatoris. aut in eccie pniciē. aut in hois libi fuitutē/aut p̄tra castitatē alicui⁹ z vitā. z si q̄ sūt similia. Nulas aūt excepciones hmōi p̄tra p̄tendentium quēlibet intuenire videre facile est.

Consideratō nona

D

Quma contra octauam allegationem

Vltas ecclie ad vnū certum christi vicariū/videl⁹ melio⁹ p̄curanda. si necz ante p̄ciliū necz in cōcilio. necz postmodū q̄ranf fieri iustificationes/vel iniustificationes eox q̄ hincinde facta sunt. vt de intrusione huius vel illi⁹ in papatū. de pcessibus p̄mo fulminatis in alterutrū. de violatione iuramētox/z votox/de subtractione/aut neutralitate/vel libtatis eccias pticulariū reductione. De imputatiōe scismatū/vel hereſū. de adhesione reprobāda vel laudanda alterius ptis obediētie. De sentēcijs excōicationū/aut alias penarum

¶ Cessent q̄ppe talia z iuxta rōes p̄ via cessiōis/z practicā e⁹ alias plres oñsā/pceda ad auferēdo pcessus factos. z iustificando vel ratificādo aut ēt tolerando p̄terita/put rex q̄litas patiet/aut plima ad statū q̄ pus erāt añ scisma pñs/absq̄ alia discussione reponēdo/puidēdo rursus ambob⁹ p̄tendētib⁹ de sufficiēti securitate/z statu p⁹ cessionez. si eā p se. vel pcuratores ltimos vltro facer ēt sero voluerint. q̄ cessio eis p̄ciliū p purgatione oīm p̄us impositox tāq̄ sufficies reputet valitura.

¶ Cōsideratio decima

Quma contra septimā z q̄ntā allegationē

Vltas eccie ad vnū certū xp̄i vicarium. tāto zelo q̄renda ē. vt vir possit sobrie esse. z nō temeraria reputatio alicuius xp̄iani/q̄ sufficient ad h̄ obitū pegerit q̄to minꝰ h̄ q̄spiā audere dz assererе iuramto/p̄tum vbi hoim maria multitudo reputat p̄trariū/h̄. n. q̄d aliud ā. q̄ ptinacie z incorrigibilit talē in erratis p̄sistere. ¶ Rursus occurrere p̄t casus multi in q̄b⁹ p̄adeptione pacꝰ publice/aut iuste defensionis/sic̄ vim vi repellēdo. Liceret a rite electo in papā subtrahere obediētiā. Liceret in neutralitate manere. Liceret ipsum corporaliter incarcerare. Liceret ei administratō nē oēm publicā intēdicere. Liceret p appellationē aut sil'e remediū sibi resistere. Fieret q̄z sic ei obediētia v̄a/pot⁹ q̄z p̄tradictō vel resistētia. Liceret p̄missas snias suas q̄ lescūq̄z nō timere. nec timēdas asserere. sed lacerare eas/z in caput suū retorq̄re. Liceret p̄terea accusare eū de scismate/vel hereſi Tam doctrinalit⁹ in locis publicis/p theologos z sapiētes. q̄z secrete in correctiōe materna. cui subijcit tāq̄ pctor in foro p̄nie. et iuridice cor̄ā tota eccia/cui sil'r subiect⁹ est. tāq̄ deuiabilis i deuiabili. Liceret p̄ciliū generale. eo iuito celebrare. Liceret tandē ip̄m ad cessionē cōpellere/vel renitētē deijcere ab oi honore z gradu. imo z vita p̄uare

¶ Dec oia deniq̄z talit licere p̄t/sub tali iure d̄ino z naturali. q̄ aduersus hāc vitā/nulla lex vel p̄stō puri hois cuiuscūq̄z sine noua auctorisatione dei/fieri dz. q̄n erroris intolrabilis dānanda sit. An vo p̄dicti casus in scismate p̄ti occurrerūt/discutiendo neq̄q̄z assumim⁹/cū distinctiones pticulariū casuū omittri debere magis estimem⁹

E

¶ Cōsideratio. xi. p̄tra octauā allegationē

Vltas eccie ad vnū certū xp̄i vicariū. nō req̄rit vt errātes p̄tim i dubio. pbabili circa obediaz vi pape penitere ñ possint. nec eē in statu salut⁹. ni/si exp̄sse z absolute p̄fiteant erratū suū cum sepe in talib⁹ pnia vel absolutio p̄ditionata sufficiat. Dz nec oporet oēs inculpare de scismate. q̄ in tanta iuris papalis dubietate p̄surgēte/ex factis dubijs/z varijs/certaz vo pape ñ p̄stiterunt obediam. Sic nēpe verus papa potuit in scismatis culpā labi si ptinax fuerit in recusando ea q̄ pacē vniuersalē hēbant reducere/vt p̄ciliū generale/vel p̄mptitudinē animi ad viaz cessiōis iurate/z voti cōplemētū. Sic excusari potērūt mlti aduersātes ei/si fuerit h̄ zelo vnōis h̄nde/si fuerit ex dubio pbabilis ignantie/dū tm̄ paros sp audire eccias exhibuerit se/meripos z obedire p̄gnite veritati

¶ Consideratio Duodecima.

Vltas eccie ad vnū certū christi vi

carium sicut inchoanda impetrandaq̃ est est ꝑ orõnes deuotas/ ⁊ moꝝ correctionez sic in eiꝰ reformatione a sũmo vsq̃ deorsuz ꝑ oẽm suorum membrorum principaliuz vel non principalium iuncturam / debet cum facta fuerit studiũ vehementissimũ et ꝯtinuũ adhiberi/ ne iusto dei iudicio deterius q̃d ꝯtingat si pꝰ ꝯcessam d̃i miaz vnionis salutarẽ recidiuatio ꝓor fiat ¶ Qualia ꝟo in ecciastica policia veniãt reformãda. poterũt docere tã libri expientie. q̃ multiplices cartule/ iã sup̃ h̃ edite/ ⁊ relatiões ecclesiasticoꝝ in ꝯcilio fide digne ¶ Deniq̃ si cõtigerit forsitã generale ꝯciliũ retardari ꝓpt̃ ꝑncipiũ vel alioꝝ in diuers̃ patrijs diuisiones/ vel aliũde/ sic q̃ multi notabiles vel neq̃ant/ vel noluerĩt coparere/ nec mittere/ sed differre/ ⁊ dñi cardiales vtrobiq̃ sẽtiãt ꝓbabili ꝯiectura. q̃ tales mlti ⁊ magni de vtraq̃ ꝑte ñ obedirẽt sue electiõi/ videretur expediẽs in h̃ casu/ q̃ ipi cardinales cõparẽtes in ꝯcilio inuenirẽt saltẽ modũ tollẽdi ꝑpetuitatẽ in h̃ scismate/ ꝓuidendo q̃ pꝰ decessum amboꝝ ꝯtẽdentiũ/ ⁊ si nõ citiꝰ pax h̃retur. qꝛ melius eẽt sero/ q̃ nũq̃. et h̃ iuxta modũ q̃ in alio ꝯcilio frãcie fuit conclusus/ vt ꝑ suos ambasiatores q̃rerẽt ⁊ ꝓse q̃rẽt apd̃ ambos ꝯtendẽtes/ ⁊ sua collegia de nõ eligendo. s. quẽpiam in casu mortis huiꝰ ⁊ illiꝰ/ cũ ceterꝫ clausul' ad h̃ oportunis

Sequuntur quatuor consideratiões ad fulcimentũ ⁊ declarationem p̃missoꝝ.

¶ Consideratio. i.

F Vnitas eccie ligat̃ q̃druplici lege/ diuina. s. vel euangelica/ naturali/ canonica/ ⁊ ciuili. Quaꝝ duas extremas regulare necesse est ꝑ ꝑma/ s̃m epikeyam. i. bonã eq̃tatẽ. Hoc itaq̃ ex traditionibus earundẽ legũ vltimaꝝ ꝯuincit̃/ quarũ annotationes aliq̃s ꝓ minꝰ eruditis ⁊ lr̃atis placet adducere. Prima annotatio

¶ Non debet rep̃hensibile iudicari. si s̃m varietatẽ tẽpoꝝ statuta q̃nq̃ variant̃ hũana. p̃sertim cũ vrgens necessitas vel euidẽs vtilitas id exposcit/ q̃m ipse deus ex his q̃ in veteri testamento statuerat nõ nulla mutauit in nouo. Hec Innocẽtius tertius in cõcilio generali ⁊ habẽt̃ in decretali. Non debet de cõsanguinitate ⁊ affinitate in antiquis. Secunda annotatio.

¶ Quoniã nulla iuris sanctio q̃tumcũq̃ ꝑpenso digesta cõsilio ad hũane nature varietatem/ ⁊ machinationes eiꝰ inopinabiles sufficit/ nec ad decisionẽ lucidã sue nodose ambiguitatis attingit. eo p̃s̃tim q̃ nihil adeo certũ clarumq̃ statuit̃/ q̃n ex caus̃ emergentibꝫ/ q̃bus iura iã p̃dicta mederi ñ p̃nt/ in dubiũ reuocet̃ ⁊c. Hec Joh. xxij. in ꝓhemio clemẽtꝫ. Tertia annotatio.

¶ Nõ p̃nt oẽs casus seu iuris articuli legibus cõprehẽdi. sed cũ aliq̃ casu sn̄ia legum manifesta est. is q̃ iurisdictioni p̃est ad sil'ia ꝓcedere/ atq̃ ius ita dicere debet. Hec h̃nt̃ in. l. non possunt. ff. de legibus.

Quarta annotatio.

¶ Certũ est q̃ is cõmittit in legem. q̃ legis verba cõplectens/ cõtra legis nitit̃ volũtatem. h̃ hẽtur in regula iuris. Certũ in. vi. Cõtra facit qui id facit/ qd̃ lex ꝓhibet. In fraudẽ legis facit. q̃ saluis verb̃ legis sn̄iaz eius circũuenit. Hec h̃ntur in. l. cõtra legẽ ff. de legibꝫ. Quinta annotatio.

¶ Nullua iuris rõ/ aut eq̃tatis benignitas patit̃/ vt q̃ salubriter ꝓ vtilitate hoĩm introducunt̃/ ea nos interp̃tatione duriore contra ipsorũ cõmoda perducamus ad seueritatem. Hec habẽtur in. l. Nulla. ff. de legibus. Cum quo concordat regula iuris canonici in vi. Quod ob gratiã alicuiꝰ conceditur non est in eius dispendiũ retorquendum. Item ip̃e leges cupiũt vt iure regantur. Item ait scipio nasica. Consul dũ iuris ordinem seq̃tur/ id agit vt cum legibus suis romanũ corruat imp̃iũ. Ideo iuris ordo est in casu vt scilicet iuris ordo non seruetur. ¶ Secunda Consideratio

G Vnitas eccie ad vnũ certũ christi vicariũ/ neq̃t mõ ꝓcurari cõmode/ sine recursu ad epikeyã/ seu bonã eq̃tatẽ. q̃ interp̃tatur litterã iuriũ positiuorũ/ s̃m intentionem legislatoꝝ. radicatã in legibus eternis/ ac ĩmutabilibus diuine legꝫ per quam legum cõditores iusta decernũt atq̃ s̃m dictamen legis naturalis. Hic autem ꝓcessus antonomatice/ ⁊ summe iudicãdus erit iuridicus/ si innitet̃ legibꝫ/ ⁊ iuribus/ ⁊ canonibus/ ꝓprio ⁊ vero nomine sic vocãdis. ¶ Veritas considerationis legitur clarissime in libro expientie/ ꝑ prudentes/ ⁊ circũspectos/ nec ꝓteruos. nec male affectatos. dũ considerãt materiã presentis scismatis/ cum circũstantijs omibus/ q̃les nunq̃ vise sunt cõcurrisse/ in aliq̃ casu lege positiua memorato. Quid igit̃ mirandũ/ si nõ hẽatur in eisdem traditionibꝫ positi

uis/modus ad remediandū exp̄ssus/quē/ admodū multi vigebant morbi p̄us q̄z le/ ges nūc odite late essent/q̄bus nō erat exp̄s se p̄uisum/z cū leges hmōi facte sunt/ostat q̄ nō poterūt infinitati casuū possibilū/p uidere. ¶Sunt autē ip̄ius iuris diuini z naturalis regule tales immobiles z eterne vt exempli gratia.

Principia iuris diuini z naturalis

Obedire oportet magis deo q̄z hoī/ bus Dedit de⁹ ptātem hoibus in e/ dificatōez nō in destructionē eccie Nihil possum⁹ ptra veritatē. Plenitudo legis atq̄ finis eius est dilectō. Dilectō est causa vnionis atq̄ pacis. Dilectō nō que/ rit que sua sunt. Finis omis potestatis et hierarchie ecciastice est dilectō pax z vnio. Finis ip̄onit necessitatē his q̄ ad finē sunt ut ē fm exigentiā finis cetera dñi moderari Necessitas nō habet legē. Felix necessitas que ad meliora ꝓpellit. Bon⁹ pastor ponit aiam suā p ouib⁹ suis vniendis z saluādis. Inimici hois domestici ei⁹. i. carnales sen sus. Spūalis hō omia dīudicat. Medi/ um virtutis accipiēdū est vt sapiēs iudica/ bit. Vim vi licet repellere. Fas est vnicui/ q̄z se tueri. z rem suā defendere ptra vim in/ iustā. Qui suo iure vtit nemini facit iniu/ am. Deteriora sunt aiarum q̄z corpalium vel rerum exteriorum detrimenta. Depositum non est reddendū in depositarij/vl' rei publice detrimentū. Salubri⁹ panis aut vestis aut gladius ab abusiuis subtrahitur q̄z donetur. Unicuiq̄ mandauit deus de p̄imo suo. diliges inquit p̄oximū tuū si/ cut teip̄m. Quod p̄o caritate institutū est. cōtra caritatē militare nō debet Si pes tu us aut manus z ita de capite scandalisat te p̄oīce abs te. Qui eccīam nō audierit sit sicut ethnicus z publicanus. Toleranda sunt zizania. ne simul eradicetur z triticum Cōmunis error facit ius. Non piurabis. Reddes altissimo vota tua Omne iuramē tū z votū quod sine detrimento salutis pōt custodiri/seruandū est. Cuius est condere vel doctrinal'r vel iudicialiter/eius est simi liter interp̄tari. Intelligēria dictoꝝ ex cau/ sis assumēda est. dicēdi/z similia multa.

Tertia Consideratio.

Vitas eccie ad vnū certū x̄pi vica/ riū/dū pcurat p epikeyā/seu bonā equitatē/nō exigit in sic epikentib⁹/seu le/ gum positiuaꝝ interp̄tib⁹/q̄ hēant euiden tiam mathematicā/seu demōstratiuā/ꝫ sa/ tis est si certitudinē moralē seu ciuilē z poli ticā attulerint. ¶Considerat q̄ppe bon⁹ epiekes circūstātias oēs pticulares. q̄les ñ potuit legislator p̄uidere/nec exp̄mere. qui bus attētis aspicit finē q̄ seq̄rek frigorē īra/ lis exp̄ssionis obfuaret/q̄ duz videt ex hac obseruatione/lesurā fore ex legib⁹ diuinis vel eternis/contra intentionē debitā legis/ latoꝝ./dictat vel doctrinalit vel auctoritati ue/q̄ lex scripta sic vel sic/applicāda est seu deserenda/fm imaginationē phi de regu/ la lesbia/q̄ erat plumbea z non ferrea. i. fle/ xibilis non imurabilis. ¶Constat autem q̄ de circūstantijs moralib⁹ non pōt habe/ ri certitudo nisi moralis. fm phi sniam in ethicis Exēpli gra. Tyrannus p̄sequetur rēpublicā cautelis dolo⁹/sic lupus rapax. nihilomin⁹ ip̄e teget se vestimentis ouiu/ q̄ sunt tā v̄ba q̄z facta apparenter scissima/ in q̄bus est freq̄nter eq̄uocatio/vel ipocri/ Ago inquiet ista p̄republica/ago p̄ salute ppli/p q̄b⁹ patus sū etiā mori/nec dicētib⁹ oppositum quōlibet fides detur. Ita mēiet tirānus/z multos ex simplicibus seducet. Prudentes vero z iudices quoꝝ est epi/ keya vti. legent in opibus suis oppositum fm artez x̄pi. Ex opibus eoꝝ cognoscetis eos. ¶Vult dicere cōsideratio/q̄ prudēti/ bus ip̄is credeudū est/etiāsi nesciuerint ra tiones euidentes/z incalūniabiles addu/ cere/alioquin periret confestim omnis po/ licia. Denicq̄ apte sunt hoc loco paraboli/ ce narrationes de lupo z oue/quam lupus diuersis fraudibus nunc ostendendo simi litudinem z amicitiam/nunc falsam impo nendo calūniam/querebat fallere vt vora/ ret. ¶Propter quod monuit christus. Et tendite a falsis p̄ophetis.

Quarta Consideratio.

Vitas ecclesie ad vnum certuꝝ chri sti vicarium/ nunc per concilium Pysanum domino concedēte p̄o curanda/debet solidius inniti sententijs/z deliberationibus huiusmodi concilij/z sa pientum in eo venturoꝝ/etiamsi nō offe/ rāt rōnes euidentes/q̄z allegatiōib⁹/vel as/ sertionib⁹/vel excusatōnib⁹/aut iustificatō nib⁹/vel p̄tendentiū de papatu vel fautoꝝ suoꝝ. Deducit faciliter consideratio ex hoc q̄ medium virtutis accipiendum est vt sapiens iudicabit. et vt spiritualis qui omnia dīudicat dicet/non vt carnalis

l 5

mo qui non sapit que dei sunt/ sibi fingit.

¶ Quis.n.dubitauerit.qñ plures cãe cõ/
currere habeant pro omnib de concilio vt
eis fides dek/q laborãt ad vnionẽ dandam
q̃s p alijs ꝓtẽdentib ad suã pſidentiã talez
q̃lẽ occupandã. ¶ Amor q̃ppe nimi⁹ z car
nalis adseipm z ad suos:nõne fallere solet
z in errores ipios traducere/et vsq ad imi
tatiõz luciferi/vt adorari velint sicẽ dñ/neq
reputẽt se subditos eẽ cuiq̃/sicẽ filij belial/
sine iugo nec sibi posse dici.cur ita fac:qui
nec deũ timẽt.nec hoiem reuerẽt/cũ tñ hũi
liores eẽ debeãt/z ad fruiendũ pmptiores
ex plationis mũere q̃sto se obligatiores eẽ
ꝓspiciũt in reddẽda rõe/ ¶ Postremo tñ h̄
sũmope cauẽduz ẽ indicib.ne vl⁹ epikeye
passim z absq̃ mãifesta rõe fiat/ trãsmutã/
do legẽ scptã. Alioq̃n tolleret ptin⁹ a legi/
bus sua stabilitas q̃b nutãtib:totã reipub
lice disciplinã initentẽ eis collabi.z ex ꝓnti
rẽpublicã corruere vel ꝓturbari nccẽ ẽ. Jn
de ꝓtigit apõ romanos ista seueritas.et in
nece ꝓrioz filioz/ne labefacerẽt optimaz
reipublice disciplinam. Finit.

Quatuor cõsidera

tiones q̃ ad robur p̃dictoz faciũt:repiũtur
postea i oratione Apparuit gratia. 6. D

Incipit tractatus

eiusdem de statibus ecclesiasticis

Quã oẽs obs̃uare ꝓuenit cuz
oĩb:tñ maxie circa misteriũ reli
giõis x̃piane/nũq̃ solidi⁹ subsi
stit.q̃s si ꝟitate z iusticia tãq̃ so/
roribꝫ fulciat. Hã si nõ i ꝟa iusticia/z iusta
ꝟitate/reddat vnicuiq̃ qd suũ ẽ/nõne scis/
ma ptin⁹ irrũpẽs pacẽ exturbabit. ¶ Au/
diã⁹ idcirco sub breuiũ ꝓsidecationũ nũe/
ro.qd stat⁹ sũmoz põtificũ/qd platoz/qd
curatoz q̃d mẽdicãtiũ possit/ q̃libz de suo
misterio ꝟacit offerr̃/ne trãsgressio finiũ p
ꝓzum/ seu dilatio nimia / sepet iusticiam
ab osculo felici pacis proinde lites fedas vt
assolet introducat.

Sequũtur sex con/

derationes sup statu sũmi põtificis. Cõsiõ.i.

¶ Tat⁹ papalis ĩstitutus ẽ a xpo sup
naturalit z imediate .tãq̃ ꝑmatuz
bñs monarchicũ/z regalẽ/in eccla
stica hierarchia/fm quẽ statũ vnicũ z sup/
mũ/eccia militãs oz vna sb xpo.quẽ statuz
q̃s impugre/vel diminuere/vel alicui ec
clastico statui pticlari coeq̃re pſumit:si h̄ p
tinacit faciat:heretic⁹ ẽ/scismatic⁹.ipi⁹ atz
sacrileg⁹. Ladit.n.in heresim toties exp̃sse
dãnatã a ꝓncipio nascentis ecclie vsq hodie
tam p instõnem christi de ꝓncipatu ꝑtri
sup alios apl̃os:q̃s p traditõz toti⁹ eccie in
sacris eloquijs suis/z generalibus cõcilijs

¶ Consideratio Secunda.

¶ Tatus papalis tz non oĩno vacet
seu deficiat p mortẽ pape naturalẽ
vel ciuilẽ/nec p ꝺñs eccl̃ia desinit esse vna
nihilomin⁹ enim debẽt x̃piani sub pena scis
matis/q i h̄ statu ꝺstituak z pſideat assidue
vnicus/z certus sũmus põtifex:q̃tuz fieri
põt p loco z tpe.sic q nõ est licitũ scienter i
pedire/q̃ minus sit vnus talis sup̃mus põ
tifex in eccl̃a/in q̃ sit ecclesiastice ptãtis ple
nitudo/z q nõ sint plures in q̃ tãq̃ eccl̃asti
cũ regimẽ desiner eẽ possete monarchicũ/z
in aliã policie spẽm/vt in aristocraticã/aut
tamocraticaz verteret.q̃uis papatus has
policiaz species non excludat tz assumat/
quẽadmodũ de sacro dñoz cardinaliũ col
legio z de generali concilio videre est

¶ Consideratio Tertia.

¶ Tat⁹ papalis non eximit papã a le
gib⁹ pure ꝺinis q̃ vel in euãgelijs
vel generalib concilijs posite sunt. ¶ Et
ex h̄ ꝺsequenter pz/q papa subijcit legi illi de
correctione fraterna. Si peccauerit in te fra
ter tu⁹ zc. Sic q ꝑt fraternalit corripi duz
peccat. Et si tandem nollet audire ecclesiã
quã generale cõcilium repñtat/dz h̄ri sicut
ethnicus z publicanus. Et ita põt h̄ modo
p concilijũ vel iudicari vel coerceri vel p ex/
cõicato haberi. Consideratio.iij.

¶ Tatus papalis/nõ eximit papam
a iuribꝫ q̃ sunt pure de dictamie na
turali.quẽadmodu sunt ꝓncipia
iuris naturalis. Propterea cũ lex natural
dicat q bonũ cõe tanq̃ aliq̃d diuinũ ꝑferẽ
dum est ꝑticulari bono. Deducit ex h̄ q ad
bonum ton⁹ ecclesie/quã concilijũ genera/
le repñtat.reducẽdũ ẽ bonuz psonale pape
sic q in ꝓiudicium boni cõis/ꝑticulare bo
nũ pape seu cõmodũ vel stat⁹/retentio vel
dilatatio/ꝑualere nõ debet/cum fm exigen
tiã finis cetera debeãt moderari.finis autẽ
papat⁹ est vtilitas eccl̃ie. ¶ Cõsideratio.v

¶ Tat⁹ papalis/q̃uis eximat papã
a legibꝫ pure positiuis/canõicis/vl ci
uilibꝫ/sic q fm eas coerceri pũitue

non pōt/ vt pcise tales sunt/ nihilomin⁹ papa nō debet aut pōt leges positiuas pētim p cōciliū generale/ ad qō sufficient spectat discernere vel dictare si papa palā ꝙuertat ptātem suā in destructionē ecclesie nō in edificationem.

Consideratio sexta

Tatus papalis obligat papā tāto ampli⁹/ q̄to maior est in eccia/ sbīj cere se legib⁹ diuinis/ naturalib⁹/ z canonicis ad vtilitatē eccie. Proptrea cū magis videāt oculi/ q̄z oculus/ videt q̄ nō sine grādi discrimine salutis/ papa possit delibationes vel instituta generaliū ꝯcilio rū ꝺtemnere/ vt nō fm cōem sed ꝓpriā delibationē ꝺtendat in ecclīastico regimine psidere. Proptrea bñ dictū est/ q̄ papa nō potest generalem statum ecclesie immutare vel tollere.

Sequūtur sex considerationes de statu summi pontificis et domin⁹ sctē romane eccie cardinalium

Consideratio Prima.

Tat⁹ summi pōtificis ac sacri collegij dñoꝝ cardinaliū sibi collateraliū/ fūdat⁹ est in eccīastica hierachia sub celesti/ imediate a xp̄o/ nec būana instōne seu pīsumptione pōt destitui. Cui statui q̄ ptinaciter derogat/ cēsendus ē iuxta sacros canones hereticus/ atq̄ sacrilegus.

Consideratio Secunda.

Tat⁹ pdictus/ dotādus ē vel fouēdus/ p debita z honesta sustētatōe tpaliū/ sine q̄b⁹ in hac vita misera/ spūalia diu nō subsistūt/ quēadmodū alter stat⁹ q̄cunq̄ eccīasticus iferior seu subditus dotatus est/ vel dotandus iuxta sui qualitatem.

Consideratio Tertia.

Tat⁹ pdictus/ nō iō pdit iura sibi ꝺueniētia/ q̄ posuit ꝓpositō dupler pcedēs/ si forte fuerint abusus alīq̄ pīsonales/ oli/ vel nūc inuēti. Alioq̄n sic argueret aduersus oēm statū nedū eccīasticū/ sz tpalē. q̄ dissipādus ē/ defendus/ z pdendus/ qm̄ in mutilis offendimus oēs

Consideratio Quarta.

Tat⁹ pdict⁹ potuit/ z pt i subuētionib⁹/ tpalis z honeste sustētatiōis pscribere de certo mō/ vel q̄ta subuētionis/ sicut plati vel curati inferiores respectu sb uentionis facte p subditos/ in oblatiōib⁹/ decimis/ z similib⁹. etiā vbi status pdictus aliūde dotat⁹ esset ex patrimonialib⁹ bonis vel alijs/ quēadmodū in prelatis dicimus z curatis. Consideratio Quinta.

Tatus pdictus dū recipit z querit subuentiones ꝺsuetas/ in oblatiōibus/ decimis/ vel annatis/ z silib⁹ nō ꝺz eoīpo de simoniaca prauitate notari nisi forte vitiū aliud in executionis mō cōcurrerit. qō vitiū corrigi ꝺz/ nō obinde status minui destrui/ culpari. vel iuribus aliun de debitis defraudari. Sic ab infirmo morbus tollēdus est. nō subiectū vel corp⁹ destruendū. Opposituꝫ vo ptinaciter īpugnens. notādo general⁹ de simoniaca prauitate totū statū istū/ temerarius esset nec ferēdus.

Consideratio Sexta.

Tat⁹ pdictus pt z ꝺz rōnabil⁹ resistere p viā appellationis/ aut alias si aduersus pdicta voluerit aliq̄ de facto ꝓcedere/ p̄tim dū pīsone de illo statu subjciūt se/ z statū suū/ debite regulationi scē mris eccie/ si forsitā aliq̄ fuerint i eis reformāda/ z k agēdo. nedū nō scādalisant actiue vel peccāt. sz merent/ tāq̄z defensores iuriū nō solū suoꝝ pīsonaliū/ vel eccie pticularis romane. sz vniuersalis eccie/ z ad vtilitatē honestatēq̄ tot⁹ reipublice xp̄iane/ q̄ ꝓsistit i suo ꝺcore mēbroꝝ maxie pncipaliū

De statu prelatorū

Consideratio Prima.

Tatus plationis epalis in eccia/ sic est de pmaria z imediata/ ac supnaturali institōne christi/ q̄ naturali vel būana solū auēte/ nō potuit ilstrui/ sic potuit stat⁹ dñationis tpalis. regie. vel impialis. būanitus z naturaliter ordiari. Consiō. ij.

Tatus plationis epalis in eccia q̄ ad sui collationē primariā. fuit imediate a xp̄o datus pmis aplīs. sic status papalis Petro. Licet postmodū talis collatio vel adq̄sitio fieri potuerit z facta sit i successoribus p hoies. sic Matthias fact⁹ ē aplīs p electōz vel sortē/ z successores ēt Petri fiūt nē p būanā electiōz dñoꝝ cardinaliū/ q̄ mod⁹ potuit z pt variari vt infra ponet. Consideratio. iij.

Tat⁹ platōis epal⁹/ būit i aplīs z i successoribus/ vsum vel exercitiū sue ptātis sb papa petro/ z successoribus ei⁹ tanq̄m sb hūte vel hūtib⁹ plēitudinē fōtalē epalis auctatis. Ūñ z q̄ ad talia miores plati. s.

curati subsunt epis/a quibus vsus sue potestatis qnq̃ limitat vel arcet. ⁊ sic a papa posse fieri circa platos maiores ex certis et rationabilibꝫ causis non est ambigendum

Consideratio Quarta.

Status epalis nõ ita subẽ statui papali. q̃ illũ possit papa ãnullare. sicut nec stat⁹ papalis posset hũanit⁹ destitui. Nihilomin⁹ idẽ stat⁹ epalis q̃ ad adq̃sitionẽ isti psone/ ⁊ q̃ ad exercitiũ/ subest rõnabili pape volũtati ad vtilitatẽ ecclie/ vt dictũ est. Hec aũt rõnabilitas videt attendenda seu regulanda/ maxie p determinationes ꝯcilioꝝ generaliũ/ presertim iã factas de ꝯsensu ⁊ aucte summoꝝ pontificum

Consideratio Quinta.

Status epalis q̃ ad sui adq̃sitionẽ isti psone/ ⁊ q̃ ad exercitiũ/ non ita subẽ mere volũtati pape/ q̃ p libito possit/ sine iniuria et pctõ/ circa hmõi adq̃sitionẽ ⁊ destitutõz/ ãpliatõz ⁊ restrictõz opari. qm̃ data est ei ptãs dicẽte aplo nõ ad destructõnẽ/ sz edificatõez. Consideratio. vi

Stat⁹ epalis/ hz ex se ⁊ xpi instõne pmaria. ptãtem ꝯficiẽdi corp⁹ xpi et ministrãdi sacra ecclĩastica oĩa: ius insuper predicãdi/ ius stipẽdia tpalia sumẽdi/ ius excõicandi/ ius platos miores. s. curatos istituẽdi/ ius ecclĩas ꝯsecrãdi/ ius bñficiũ ecclĩasticũ/ vel stipendiũ tpale ꝯferendi/ vel facere ꝯferri mĩstrãtibꝫ sub se spũalia/ ius indulgẽtias dãdi. Et ita de reliq̃s multis/ q̃ summo põtifici cõpetũt vt in fonte.

Consideratio Septima

Stat⁹ epalis/ q̃ ad sui vsũ vel exercitiũ. nõ ita subest pure volũtate pape. sic stat⁹ pvilegiatoꝝ mẽdicantiuz vel alioꝝ/ q̃bꝫ eẽntiali ordĩe ⁊ hierachico statu/ pdicta iura epalia ñ cõpetũt. Põt idcirco papa sub talibꝫ priuilegijs/ ⁊ pvilegiatis/ absq̃ iniuria/ vel peccato/ ĩmutatõnes opari/ restringẽdo/ vel tollẽdo/ non sic passim in prelatis vel curatis.

Consideratio Octaua.

Status epalis lz esse possit in aliq̃ sine plebe/ ⁊ sine vsu vel exercitio hoc fieri non ꝯuenit. quia vanũ ⁊ mõstruosum in ecclesia videret/ qm̃ frustra est ptãs cui non subest operatio.

Consideratio Nona.

Stat⁹ epalis si nimis artetur in suis iuribꝫ eẽntialibꝫ/ q̃ ad restrictõez vsus vel exercitij/ passim/ cõmuniter p papam/ absq̃ vtilitate maiori ecclesie/ siue h̃ esset in exemptionibus subditorũ ab eo/ siue in reseruatione casuum in foro penitentie/ seu in restrictiõe stipendioꝝ tempaliuz seu in reseruatiõe bñficioꝝ ecclesiasticorum sub eo seu p inductionẽ onerosaz pvilegiatoꝝ/ aut modis simlibꝫ. Ille inq̃z status epalis posset rõnabiliter deferre q̃relã/ nedum ad papã ⁊ generale conciliũ/ quod est cõuenientissimũ mediũ. sed ad principes orthodoxos/ implorando iuuamen oportunum.

Consideratio decima

Stat⁹ epalis sicut nõ adq̃rit in aliquo p solũ titulũ fidei/ vel caritatis: ita nõ depdit per solã heresim/ vel pctm̃ mortale/ nõ intueniẽte hũana instõne vel diuina reuelatione/ alioq̃n status ecclesie hierarchic⁹ prsus eẽt incert⁹ cuz suo vsu vel exercitio/ qd nõ est ꝯueniens dicere. de policia a supmo legislatore cõstituta

Consideratio Undecima.

Status epalis sicut põt diuers tpibus/ ⁊ instõnibꝫ/ modis varijs adq̃ri ⁊ simlr auferri/ sic ⁊ status papalis in casu/ per ordinationes papales. aut p ꝯciliũ generale sicut ⁊ factũ est aliquando potest immutari.

Consideratio Duodecima.

Stat⁹ epalis põt ab aliq̃ ꝓpter suaz maliciã auferri/ licet reniteret occupãs. sic ⁊ stat⁹ papalis/ vt videt in casu/ psertim p ꝯciliũ generale posset auferri. cũ stat⁹ papalis dat⁹ sit ecclĩastice cõitati. que in hoc habet quid diuinum tanq̃z cõmune bonũ/ ad quod papalis auctoritas conseruandum fuit instituta.

Consideratio Tertiadecima

Stat⁹ epalis habet rõnabiliter monarchã supmuz scz papã. rõne vnitatis fidei ⁊ sacroꝝ. sed h̃ nõ ita pspicuũ est esse debere ex institutione xpi/ ⁊ p vtilitate vniuersalis ecclie: respectu dispensationis bonoꝝ tempaliũ/ ⁊ iurisdictionũ ꝯtentiosaꝝ seu coerciuaꝝ/ que diuersis legibꝫ/ seu decretalibꝫ/ aut statutis/ p diuersitate locorum ⁊ temporꝝ regi debẽt. sic ⁊ alia mere tẽpalia/ regalia/ vel impalia. Hic bñ dictũ ẽ q̃ quelibet prouincia in sensu suo abũdat.

Consideratio. Quartadecima.

Stat⁹ platiõis/ si fiat limitatio sui vsus in bñficijs ꝯferẽdis/ vel in exemptionibus: nõ debet rõnabiliter ꝯqueridũ hoc manifeste sit propter studiũ litterarum presertim sacre doctrĩe quod per talia

promouetur/ꝛ dum ho potenter fit ad rep̄
mendos abusus notorie puenientes/ siue
hoc sit ex importunitate dominoꝝ tempo/
ralium/ vel ex ꝓpria pusillanimitate/ vel alia
quauis corrupta affectione. ¶ Sed in ħ
capere medium conueniens/ non aliter vi
detur posse determinari. ꝯ̄ iuxta Aristote
lis sententiā scilicz vt sapiēs iudicabit. Ni
hil ām̄ videt in hoc sapienti⁹ ꝯ̄ generale cō
cilium rite ꝛ libere celebratum

De statu curatoꝝ

Consideratio Prima.

Tatus curatorum succedit statui lxx̄ij. discipulorum christi quo ad legem nouā/ꝛ figuratus est in an/tiqua lege per leuitas. ¶ Ac perinde status curatoꝝ est de institutione xp̄i ꝛ apl̄oꝝ suo/ a principio fundationis eccl̄ie/ q̄ instituio per declarationes summoꝝ pontifi/cum/ꝛ sinodoꝝ tam generaliū ꝯ̄ specia/lium magis ac magis innotuit.

Consideratio Secunda

Tatus curatoꝝ est de essentiali ac intrinseca eccl̄esie hierarchia/ sicut status p̄latoꝝ/ ꝯ̄ quis inferior sit/ꝛ p̄ sua per fectiõe variabilior. Qua ratiõe curati sim/plices/ nõ eque ꝓprie dicunt sponsi sicut ep̄i liberiusq̄ permittuntur cedere vel renun/ciare curis suis. ¶ Consideratio tertia.

Tatus curatoꝝ institutus ē ad re/gimen animaꝝ dirigendaꝝ in fi/nem vltimum/ per cōionem sacra/mentoꝝ/ꝛ peccatoꝝ remissionez/ꝛ pro/motionē ad virtutes. ¶ Cōsideratio .iiij.

Tatus curatoꝝ/ annexā habet ob ligationē docendi/ꝛ publicādi ver bū dei/ suis parochianis/ saltem q̄/dam generali tenore legis euangelice/ quo ad credenda/ꝛ agenda/ ꝑm statū sue simpli citatis/ sicut maioribꝫ p̄latis ꝛuenit ex ob/ligatione sciētie/ reddere rōnem ꝑticulari⁹ de ea que in eis est fide/ꝛ spe/ apud omnes tam q̄ deforis sunt/ ꝯ̄ q̄ intus/ fideles scz et infideles/ hec enī obligatio ꝛsequit̄ ad ob/ligatioem priorē/ que est de spūali regimīe subditoꝝ. ¶ Consideratio quinta

Tatus curatoꝝ est status pfectōis nō solū adq̄rende. sed etiā exercēde/ cū sibi cōperat tā obligatio/ ꝯ̄ au/ctoritas/ reducēdi aīas ad deū/ ꝑm hierar/chicos actus. qui purgare illuminare perfi cere nominantur ¶ Consideratio sexta

Tat⁹ curatoꝝ supioꝝ ē hierarchice eccl̄ie. ad statū simpliciū religioso/rū/ sic̄ diuin⁹ Diony. ꝛ Piero. in p̄ cedentis considerationis determinant ra/tione. ¶ Consideratio Septima.

Tat⁹ curatoꝝ eccl̄ias parochiales sibi deputatas habet in tali libtate/ q̄ nulli alteri sacerdoti fas ē ip̄is i uitis/ aut sine coꝝ licentia p̄dicare in cadē p̄rehī dū p̄dicare voluerint ip̄i/ sz nec con fessiões illic audire/ nec sacr̄a mīstrare/ sal/ua sp̄ auc̄te vel rōnabili ordinatione supio rum p̄relatoꝝ. ¶ Consideratio Octaua

Tat⁹ curatoꝝ hz̄ ius ꝛ titulū recipi eadi decias ꝛ oblationes/ꝛ funera lia/ aut alia emolimēta loco illoꝝ ꝓ sustētatioe sufficiēti status sui. Et ħ fit tā de iure diuino/ ꝯ̄ naturali p̄supposito do/minio. Determinatio autē hui⁹ vel ill⁹ q̄te/ vel cōmutatio in aliā subuentionē/ hz̄ fieri solo iure positiuo. ¶ Consideratio nona.

Tatus curatoꝝ sicut habet de sibi subditis ouib⁹ cogitare in mīstra/tione sacr̄oꝝ/ vt sc̄tē suscipiantur. sic decet maxime vt q̄libet parochianus se p̄ius oñdat suo curato/ generali ē vel sp̄ea liter in foro ꝓscie/ ꝯ̄ eadem sacr̄a suscipiat. Pōt insup edictuz generale vel sp̄eale suis parochianis sup̄ ꝑ curatos ne aliter se in gerant ꝑmulgari. ¶ Consideratio .x.

Tatus curatoꝝ securius ꝛ iustius eligit̄ ꝯ̄tum est de se/ꝛ ceteris pari bus/ ꝑ confessione sacramentali fa cienda a parochianis ꝯ̄ ali⁹ status/ ꝓ ferriz q̄ non est supioꝝ ꝑm institutioē eccl̄ie hie rarchicā. ꝓz qꝛ mutua ꝛ correlatiua ē obli/gatio parochianoꝝ ad curatos vñ vicissiz magis obligant̄. Collusiones ꝑterea hinc inde possibiles fieri/ magis ex hoc euitan/tur. Denicz remedia spūalia celeri⁹ ꝛ ꝓsul/tius in casib⁹ multꝫ exhibent̄. Potest nihil omin⁹ apud priuilegiatos quandoq̄ ratio potior inueniri. ¶ Consideratio .xi.

Tatus curatoꝝ sc̄ūs ꝛ salubris/ si dz inculpari vel infamari/ ꝑ q̄scūq̄ si in eo qñcz sint p̄sone minus ido nee ad debitū regimē aīaꝝ. Alioq̄n nullus eēt stat⁹ i eccia militāte/ q̄ culpari ñ deberet sic̄ nllus absq̄ macula q̄rundā. de vllo sta/tu visus est diu stare. ¶ Consideratio .xij.

Tatus curatoꝝ pōt sufficiēter re/gere suos pochiāos/ si polleat bōa caritate ꝛ simplici moꝝ honestate

etiam vbi litteratura magna deesset. Propterea non leuiter se eis preponere debent alieni/ q̃uis inueniantur magis litterati.

Consideratio tertiadecima.

Status curatorũ potest/ cum facili studio habere ea ⁊ scire que ad parochiam suam regendã sufficiunt. maiora maioribus prudenter remittendo Hoc autez si agnoscere neglexerint debet apud eos correctio episcopalis maxime vigil esse. vt astringantur seuerius. tenorem habere in scriptis eorum q̃ scire debent in punctis regiminis/ tam institutiones sinodales positiuas./ q̃ ceteras.

Consideratio decimaquarta.

Status curatoꝝ pôt obuentiones ordinatas licenter exigere. Verun tamẽ tali modo/ ⁊ tpe/ ꝙ simoniaca prauitas/ vel eiꝰ suspicio nequaq̃ incurratur. vt ꝙ ꝓpter negationẽ tempaliũ spiritualium interim ministratio non negetur/ nec interueniat questuosa mercatio.

Consideratio decimaquinta.

Status curatoꝝ debet cũ bona gratia. suscipe statũ priuilegiatoꝝ/ tanq̃ coadiutores missos: habẽtes a supioribus licentiã predicãdi: ⁊ ꝯfessioes audiendi/ si non appareat rõnabilis causa aliquẽ talẽ repellendi/ vtpote si detractor. si collusor. si corruptor. si q̃stuosus. si seductor appareat. Aut parochianoꝝ multi inde veniũt in contẽptũ curatoꝝ. Aut si tũc curatꝰ p seip̃m id agere circa parochianos suos qd̃ agendũ sit satis potuerit/ qꝛ videret p̃ferẽdus nisi legitima fieret exceptio cõtra eum.

Consideratio decimasexta.

Ttatꝰ curatoꝝ vix p̃ta parochianis sine peccato sic ꝯtemni/ ꝙ eoꝝ licẽtia neq̃ in generali/ neq̃ in speciali prius q̃rat. dũ alibi ꝯfiteri/ aut missas vel sermones audire/ tpe diuini ꝓuitij/ diebus dñicis ⁊ festiuis voluerint. Que lnia si sine cã rõnabili deneget/ sufficit excusare freq̃nt eos q̃ alibi ꝯfitẽt/ lnia non obtenta sed petita.

Dequũtur. x. considerationes q̃ ponunt p statu p̃uilegiatoꝝ.

Consideratio Prima.

Ttatꝰ p̃uilegiatoꝝ ad p̃dicandũ/ ⁊ ꝯfessiões audiẽdũ/ statutꝰ est post p̃mariã eccl̃ie instõnem/ rõnabilit ordinatꝰ ad subleuamẽ eoꝝ q̃ hierarchicos in eccl̃ia statꝰ hñt. Prestim pꝰ talẽ ⁊ tantã in tpalibꝫ ditationẽ/ que secũ attulit multaꝫ occupationẽ.

Consideratio secunda.

Tatꝰ p̃uilegiatoꝝ dꝫ cũ bõa caritate lnia sua vti. Nõ ad q̃stũ/ nõ ad emulatõꝫ/ nõ ad ambitõꝫ. ñ deniq̃ in p̃indiciũ tpale vel sp̃uale curatoꝝ/ sed in stãdo clã ⁊ palã apud ꝑrochianos. q̃tenus honorẽ debitũ/ ac sustẽtationẽ suis reddãt curatis. Alioq̃n faciũt qd̃ sibi fieri nollent Meritoq̃ repellunt hi de q̃bꝫ alit ꝯstiterit ⁊ excõicationẽ a canone nõnunq̃ incurrũt

Consideratio Tertia.

Tvtꝰ p̃uilegiatoꝝ ⁊ oim generalr religiosoꝝ. ꝓhibet sub pena excõicationis late snie/ ne sacr̃m eucharistie ministrent. ⁊ matrimonium solennisent.

Consideratio Quarta.

Tatꝰ p̃uilegiatoꝝ hꝫ/ ꝙ in suis locis ⁊ publicis p̃dicare p̃nt. dũ p̃latus nec p̃dicat/ nec p̃dicatõꝫ instituit. Similit h̃ p̃nt in ecclesijs parochialibus de licentia curatoꝝ.

Consideratio quinta.

Ttatꝰ p̃uilegiatoꝝ h̃ hꝫ/ vt idonei p̃ntati sufficient p superiores suos ad p̃latũ diocesanũ/ valeãt in locis suis/ ꝯfessiones audire diocesanoꝝ. ⁊ eos absoluere cũ tali ptãte. ⁊ in casibꝫ talibꝫ quẽ admodũ curati ꝑochiales ordinarie fũgũt ⁊ ñ ãpliori. nisi de spẽali gr̃a p̃lati. maior eis fuerit elargita ptãs.

Consideratõ. vi.

Tatꝰ p̃uilegiatoꝝ hꝫ h̃ vt q̃uis sacramentũ pnie/ possit pluries sup eadẽ pctã suũ effectũ sortiri. saltẽ q̃ ad augmentũ gr̃e/ cũ sit sacr̃m iterabile/ ⁊ licet meritorie eadẽ pctã pluribꝫ ꝯfiteri/ nec sit repugnãtia q̃n adhuc possit tps obligari. nihilominꝰ ꝯfessi p̃uilegiatis nõ tenent iuiti eadẽ pctã ãpliꝰ ꝯfiteri/ plꝰ q̃ si suis curatꝫ eadẽ ꝯfessi fuissẽt q̃tũ ẽ ex pte efficacie sacr̃i. Hoc. n. p Joh. xxij. fuit declaratũ. et vsus cõis h̃ obtinuit

Cõsideratio. vij.

Tatꝰ p̃uilegiatoꝝ h̃ hꝫ/ vt a ꝯfessis sibi nõ debeant curati nouã extorquere cõfessionẽ de eisdẽ pctis. prefertim si secreta sint/ nec debẽt ꝓhibere parochianos cũ talia voluerint eis confiteri. Fas sit curatꝫ imo tutũ inq̃rere a parochianis suis/ q̃n ⁊ qualiter: a q̃bus cõfessiouez receperint. Quibus v̄itatem rñdere siq̃s ꝑrochianꝰ negauerit/ vix i statu salutꝫ eẽ credi posset. Ip̃iq̃ i h̃ casu/ petẽti eucharistie sacr̃m/ rõabilr denegaret/ dicẽdo. nescio si

confessus sis ab habente potestatem/ & an in hoc te decipias. vel alter te

¶ Consideratio Octaua.

Status ꝓuilegiatorꝝ ℔ habet. dū ꝺ pctis publicis absoluūt parochianos/ vt ipi debeāt facere fidē de absolutione/ & absoluēdi ptāte. si super ℔ a curatis parochialiꝫ fuerint requisiti. sub pena denegādi rōnabiliter talibus cum se dicūt absolutos eucharistie sacramentum.

¶ Consideratio Nona.

Stat⁹ ꝓuilegiatorꝝ ℔ habet/ vt non debeāt inducere voto vel ꝓmisso/ alios ad eligēdū sepulturā in eccle/sijs & locis suis. Vl'ad ꝓsistendū in iaz ecclesia ibidē. Et ℔ sub pena excōicationis late sniē. Debēt ꝓterea reddere cūrtam ptē legatorꝝ/ seu funeraliū/ curato parochiali ipius defuncti/ que pars canonica nominatur

¶ Consideratio Decima

Status ꝓuilegiatorꝝ ad ꝑdicandū debet fm cūlitatē auditorꝝ formare sm monē/ ne coā laicis & subdit⁹ detegat vitia clericorꝝ atq; dñorꝝ. Hoc ei esset nō extirpare vitia. sed nutrire rebellionez/ scz murmurationis & ptempt⁹ apud audientes. Fiat insup ꝑdicatio ꝓncipaliter de pūctis nostre religionis in fide spe & caritate cum ceteris virtutib⁹. Sed/ & ꝑsertim confessiones mulierꝝ & iuuenū/ nō nisi locis patentibus & publicis audire/ nec ꝺuēticula in cameris & angulis agere ꝓsumant. ab oī specie mala abstinentes se.

De vtroqz statu si/mul.

¶ Consideratio Prima.

Status vterqz curatorꝝ scz & ꝓuilegiatorꝝ/ inuigilet cognoscere casus reseruatos ꝑlatis. ne seducant⁹ & se/ducant/ si transgrediant⁹ limites sue ptātis cūis expediret pauciores casus ꝑsertim occultos reseruari vt sunt pcta illa carnis q̄ frēqntissime cōmissa vix cōfitent⁹. ꝑsertiz per mulieres & adolescentulos.

¶ Consideratio Secunda.

Status vterqz studeat alter alteri⁹ onera portare sine contētōe & emulatione/ de reb⁹ predicatis/ vel alijs/ ne si inuicem more cornicū se mordeant/ ꝺsumantur. Ne ꝓterea surgat feda opinio eccl'iasti/corꝝ apud laicos/ & vituꝑet ministeriū ꝺi dei. Nonne de⁹ q̄so abunde diues est ꝓ oī bus. Nōne pacis est de⁹ nō diuisionis.

Deniqz q̄d ꝑdest pharisaica ꝓtentio de status ꝑeminētia. q̄n sanctius est dare opam. vt q̄s pfect⁹ inueniat. q̄z si iacēs in imis/ de pfectōe stat⁹ gl'iet. Attēto ꝑfti q̄ꝓcilioꝝ ecclasticoꝝ bfuatio/ nō ꝓ ita ꝺcludi sub regil' q̄busciūqz. q̄n nccē sit r̄currere sepissime ad glosā sapiētissimi Augu. tractā ex opib⁹ xp̄i vicz/ q̄ talia dank in obſuanda animi ꝓpatione. & nō sp opis exhibitiōe. Que animi ꝓparatio ꝑt apud oēm statū & ꝑsonaz xp̄ia/ue religionis si vult inueniri. Finit.

Incipit tractatus

eiusdem Cancellarij parisiensij de modo viuendi omnium fidelium.

¶ Ad nobiles Consideratio prima.

Regula prima que spectat ad nobiles potentes/ & scabinos. ne pauperes videlicet per potentiam suam opprimant et a subditis suis opprimi permittant. Malos vsus in villis suis destruant. Causas pauperum/ viduarum/ et orphanorum/ libenter audiant. & cito iuste iudicent. Munera pro iudicio faciēdo vl' festinando. aut retardando. non accipiant. Nil a subditis suis extorqueant.

¶ Ad milites Consideratio secunda.

Regula ad milites tangitur Luce. iij. Neminez concutiatis scilicet in persona per potentiam indebite. Nemini calumniam faciatis in rebus quā per militiam facere possetis. Et ꝓtēti estote de stipendijs vestris id est redditibus vestris multis temporibus. accipiendo vero ad defendendam patriam. ij. Machabeo. xv. Accipe gladium sanctū munus dē. Romanorꝝ. xiij. Non sine causa gladiū portat

¶ Ad simplices Consideratio tertia.

Regula simplicium quo ad ecclesiā vt ieiuni ad missam veniant. In missa non loquantur nec circūspiciant. Ante missam orare debent/ vt gratiā dei recipiant. In missa memoriam passionis christi habeant. Ante euangelium sancti Johannis nō exeant. Sermones libēter & diligenter audiant. & referre post missam gratis deo satagant.

Ad episcopos & prelatos.

Regula ep̄orꝝ & prelatorꝝ satis patet ad Thimothe. iij. Oportet episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem. Et Matt. xx. Qui maior est vestr̄ sit vester minister. i. Lorꝝ. vi. Hortamur vos dē

Est aũt officiũ epi malos corrigere ⁊ arguere bonos ⁊ pusillanimes pacificar̃. Or sic̃ dñs Petro in ꝑsona cuiuslibet p̃lati ait Pasce oues meas. ⁊ Tessalo. v. Fr̃es corripite inq̃etos/ ꝯsolamini pusillanimes. De istis. ij. ad Thimo. iiij. Predica v̄bũ insta optune. ĩportue. obsecra. argue. increpa in oĩ patiã ⁊ doctriã. Et Gal. vi. Si p̃occupatus fuerit hõ ĩ aliq̃ delicto ⁊c̃. ¶ Ad cl̃icos

Regula clericoꝝ est hr̃e doctrinaꝫ sanã. vita scãm. famã odoriferam. Heb. v. Sacerdotes hñt hostias ꝓ delictis suis offerre. ⁊ Aug. in regula sua Sit vob̃ cor vnũ ⁊ aĩa vna in dño. ps̃. Sacerdotes tui induant̃ iusticia. Colos. iiij. Induite vos sic̃ electi d̃i. viscera misericordie ⁊ pietatis hñtes. ¶ Ad religiosos

Regula religiosoꝝ est viuere ĩ obediẽtia. castitate. ⁊ pauꝑtate. Et debẽt deuote orare ⁊ cõtẽplari. ⁊ carnẽ mortificare/ ꝯtra vitia ⁊ ꝯcupiscentias Vñ Aug. in regula monachoꝝ. In oĩbꝫ ⁊ sup oĩa amet̃ ⁊ honorificet̃ deus. Et Hugo de scõ victore de claustro anĩe. Sũma religionis regula in h̃ depẽdet vt p̃lati custodiant subditos suos. subditi p̃latis benigne obediãt. deuoti sint senes. iuuenes vero laboriosi. Sit honestas ĩ hĩtu. mediocritas in victu. Sint in claustro assidui/ ⁊ ad iniuriã rari. Nõ sint ciuiles sed claustrales. Sit intẽti psalmis nõ caus̃. Nõ sit rumor in claustro/ sed dilectio. In capitulo non lites/ sed ꝯfessio. In choro sit sacra simplicitas/ ⁊ circa altare reuerentie honestas

Ad diuites.

Regula diuitũ ne aliquid iniustuꝫ adq̃rãt. Ne ꝓpt̃ diuitias suas pauꝑes vicinos suos despiciãt. Pauperes sustineant. Operarijs suis bene ⁊ cito persoluant. Adulatores neq̃ adulatrices in mẽsa recipiãt. Diligenter ⁊ libenter ad ꝯcordiam vicinoꝝ suorum laborent

Ad pauperes.

Regula pauperum/ vt diuitibus libenter ⁊ fideliter seruiant. nec diuitibus ꝓpter diuitias suas inuideãt nec ꝓpter paupertateꝫ adulatione vel detractione peccent. Nec impatienter sed gratãter paupertatem sustineant/ nec iniuste ditari cupiant/ nec ecclesias propter diuites vitent. Nihil furti a familia suorum vicinorum/ nec ab alijs retineant.

Ad virgines.

Regula virginũ. Non sint loq̃ces. sed simplices corde ⁊ hĩtu. Ad virginitatem matris christi cogitent. ⁊ eã diligant. Choreas vitent. Inter iuuenes non sedeant/ nec se abeis palpari ꝑmittant. Non ament aliquem illicito amore. Adulatores neq̃ adulatrices recipiãt nec audiant. Orationes libenter dicant. Sordida verba ⁊ inhonesta fugiant

Ad viduas.

Regula viduaꝝ est vt ꝯtinentiã diligant. ⁊ in vestibꝫ humiliter se haant ⁊ orõnibꝫ libenter insistãt. Homines suspectos in hospicio suo non recipiãt. De ꝯsilio ꝓboꝝ se gubernent ⁊ viuãt Sanctã Annã ⁊ Elizabeth viduas cogitent. Familiã castã habeant. Paruꝫ per vicos currant. ¶ Ad nuptas.

Regula nuptarũ est thimo. honorare superiores. diligere maritum regere familiam. diligẽter gubernare domũ. ⁊ seip̃am honestam ⁊ irrep̃hensibilẽ oñdere siue exhibere. ¶ Ad mulieres

Regula mulieꝝ est q̃ nõ se indecenter ornatas ostendãt. Aures. collũ guttur ⁊ caput tegant. Humiliter in ecclesia ⁊ vbiq̃ se habeant. nec alias mulieres per superbiam suam iuuent

Ad maritos ⁊ vxores.

Regula viroꝝ ad vxores ⁊ ecõuerso ponit̃ Ephes. vi. Viri diligite vxores vestras. sicut ⁊ xp̃s dilexit ecclesiam suam. vxor autem timeat virum suum. ij. Corintheorum. ¶ Viri cohabitantes s̃m ꝯscientiam/ quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honoreꝫ.

Parentum ad filios.

Regula parentũ ad filios Eph. vi. Et vos p̃res nolite ꝓuocare ad iracundiã filios vestros. sed educate eos in disciplina ⁊ correptione. iij. Coꝝ. xij. Nõ debent filij thesaurizare parentibꝫ. sed ꝑentes filijs. ¶ Filioꝝ ad parentes

Regula filioꝝ ad ꝑentes est q̃ ꝑentes honorẽt/ ⁊ eis in bonis obediant/ nec eis sua furent̃. Ante eos ñ rñdeãt. A maledictõibꝫ oĩno se caueãt. Cũ ꝑentibꝫ aliqñ ad eccl̃iam vadãt libẽter/ in negocijs ꝑentũ suoꝝ fideliter laborent.

Dominorum ad seruos.

Regula dñoꝝ ad seruos Eph. vi. Vos dñi eadẽ facite illis/ remittẽtes minas. ⁊ soluite dño qd̃ iustuꝫ

est. ⁊ equũ suis p̃state. sciẽtes q̃ ⁊ vos dñm in celis habetis ecc̃i. vij. Ne ledas seruũ tuum in veritate opantẽ. Seruus sensatus sit tibi dilect⁹ q̃si aĩa tua. nõ defraudes illũ libertate. neq̃ inopem derelinquas illũ

Seruorum ad dominos.

Regl'a seruorũ ad dños Colloseñ. iij. Serui obedite dñis carnalib⁹. nõ ad oculũ seruientes. quasi hoĩbus placentes. sed in simplicitate cordis / timẽtes deum. scientes q̃ a dño accipietis retributionẽ hereditatis. i. Petri. ij. Serui subditi estote in omni timore dñis vestris non tm̃ bonis ⁊c̃.

Ad familiam.

Regula ad familiã. Ne fraudẽ dñis suis in seruiẽdo. negligendo. faciant. Fideles sint in rebus suis custodiendis. Nihil ab eis auferant occulte / nec alios facere p̃mittant. Nunciũ malum non faciant. vxori vel filijs dñi sui. De male rñdendo caueãt. Malos rumores fugiant. vñ in domo malum oriri possit / sed discordias etiã reportare vitent. Missi cito reuertant̃. Mercedẽ suã in sup̃bia vestiuz nõ expendãt Ita viuãt in humilitate. vt labor eorum sit eis in remissionez peccatoꝝ suorum.

Ad mercatores.

Regula mercatoꝝ est vt non in die dñica mercent̃. Nec p̃iurent. Ab illicito sibi caueãt lucro. Nec ad diem vendant vel carius ꝓpter dilationem. Ut debitũ suũ tp̃e p̃misso soluant. Nec scientes mentiant̃. Equã staterã habeant: eq̃ pondera / ⁊ equam mensuram.

Ad tabernatores.

Regula tabernatoꝝ est / ne p̃mittãt ludere ad taxillos in tabula sua. neq̃ in tab̃na sua. Deũ blasphemar̃ nõ p̃mittãt. Nec meretrices recipiãt de nocte. Plenã mensurã dent omĩbus. Uinuz cum aq̃ ad vendendũ nõ misceãt. Nec aliq̃ pocula vel fercula aliquo modo ad vendẽdum defraudẽt.

Ad hospites.

Regula ad hospites ẽ / q̃ malos in hospitio suo nõ p̃mittãt / vel sciẽter recipiãt. Nec hospitib⁹ suis furent̃ auenã vel fenũ. Nec sustineãt q̃ hospites sciẽter fornicent̃ in hospicio suo. Justã bonã rõnabilem computationem cum hospitibus suis faciant.

Ad senes

Regula ad senes ẽ. In eccĩa libent̃ iaceãt. Juuenib⁹ bonũ exẽplũ p̃beant. De maledicẽdo siue malefaciẽdo ip̃os rep̃hẽdãt. Turpia v̄ba nõ hẽant. Nec laudẽt malicias corã iuuenib⁹. Mulierculas a bono nõ retrahãt. Nec iuuenes laudẽt in sup̃bijs suis.

Ad omnes.

Regl'a ad oẽs ẽ. vt excõicatos vitẽt Nõ se iebriẽt Paupes p̃ posse suo sustineãt. Sac̃dotes ⁊ religiosos / ⁊ eccĩaz vbiq̃ honorẽt. Et deuote ab eis doctrinã audiãt. Festa bñ custodiãt. Decĩas rite soluãt. Detractionẽ caueant. Ab adulatõe / a blasphemia / a mẽdacio / a periurio / ab assiduo iuramẽto / a turpib⁹ verb̃ / ⁊ maxĩe a luxurios verb̃ se abstineãt / q̃ circũstãtes ⁊ audiẽtes ab eis inflãmant̃. Precepta eccĩe teneãt / pnĩas sibi iniũctas diligẽter ĩpleant Alt̃ alteꝝ ad bonũ op⁹ inuitet / ⁊ de malo rep̃hendat Dent libẽter elemosinas. q̃ sicut aq̃ extinguit ignẽ ita elemosina extinguit pctm̃. Missas / s̃mones / ⁊ ꝯfessiones libẽter colãt ⁊ freq̃ntẽt. Ablata restituãt. q̃ nõ dimittit̃ pctm̃. nisi restituat̃ ablatũ vt dicit Aug. In vespe. i. in fine vite tormẽta inferni. ⁊ gaudia paradisi cogitent.

Regula oĩm ponit̃ Matth. xxxviij. Baptisantes oẽs gẽtes / in nomĩe p̃ris / ⁊ filij / ⁊ spũssancti: vt s̃m illd̃ Joh̃. i. oẽs crederẽt p̃ illũ. i. Pet̃. iij. In fide aũt oẽs vnanimes. In orõne estote cõpatiẽtes. fraternitat̃ amatores. misericordes. modesti. hũiles. non reddentes maluz p̃ malo. neq̃ maledictũ p̃ maledicto. sed ecõtrario bñdicẽtes ⁊c̃. Ecc̃s vl. Deũ time / ⁊ mãdata eius obs̃ua. h̃ est omnis hõ ⁊c̃. Uñ ad Gal'. vi. Qui hãc regulã secuti fuerint. pax sup̃ illos ⁊ misericordia. Finit

Sermo eiusdẽ doctoris / de tribulationib⁹ ex defectuoso eccĩasticoꝝ regimĩe / adhuc eccl'ie p̃uenturꝫ / ⁊ de signis earundẽ / ex sñia p̃nũciat⁹ de ꝯceptõne gl'iose v̄gis Marie in ꝯcilio Cõstãtieñ

Dominꝰ dabit vob̃ signũ. Ecce v̄go ꝯcipiet ⁊ pariet filiuz. Esaie. vij. recitatũ ⁊c̃ Nũc q̃ ad scd̃m. Reue. p̃res ⁊ dñi / restat oñdere quõ signũ oĩpotẽtie ⁊ sũme clemẽtie / factũ sit signũ ꝯtradictiõis ⁊ ruine. Contradixit enĩ achaz petere signũ qd̃ p̃ ꝓp̃ham scz Esaiã a dño sibi erat p̃ceptũ. Nõ petã inq̃t / ⁊ nõ tentabo dñz Hoc q̃dem addidit / ⁊ nõ tentabo dñm / forma quidẽ pietatis sed non v̄tutꝫ. Colebat achaz idolũ qd̃ deserere noluit / ⁊ iõ ne dñs

exaltaret/ ⁊ idolũ vilipẽderet/ signuz petere recusauit. Et ꝓpter h̄ teste be. Hiero. ĩ glo. in grauẽ ruinã incidit/ qꝛ totalit̄ a dño d̄re/ lictus fuit. ¶ Uerꝫ qꝛ ip̄ius achaz ꝯtradi/ ctio/ signi aduẽtũ lõge p̄cessit. Cõsiderem⁹ illd̄ qd̄ iust⁹ Simeõ ⁊ timorat⁹/ post signi ortũ ꝓphauerit. Ecce inq̄t posit⁹ est h̄ in rui nã multoꝝ in isrl̄/ ⁊ in signũ cui ꝯtradicet̄ Ad v̄ginẽ v̄o/ tuã inq̄t ip̄ius aĩam ꝑtransi bit gladius Luc̄. ij. Qd̄ vtiqꝫ orto signo herodes ĩpleuit/ qꝛ mox pueri aĩam q̄siuit. Postmodũ ꝯtradixerũt iudei/ ꝯtradixerũt ꝑsecutores. ꝯtradixerũt heretici/ q̄ꝝ aliqui v̄ginẽ nõ de sub̄a carnis xp̄m edidisse dog matisabãt. Alij filiũ non pepisse sꝫ repisse tibilabãt. Alij v̄o cognitã blasphemabant Alij dei mr̄ez audire nõ sustinẽtes/ magnũ illud nomẽ theotocõ ĩpijssime suggillabãt ¶ Sed cũctas hereses in suis auctoritati bus sola virgo in ruinã detrusit/ quãdo ar/ changeli signũ nũciantis credidit. ¶ Sꝫ p̄ter hos magis cõtradicũt alij. s. moderni ecc̄iastici/ q̄ nedũ signo ꝯtradicũt/ sꝫ gladio virginis aniam crudeliter trãffigũt. Per virginẽ noto ecc̄iam/ cui⁹ typũ gerit virgo Maria/ quã trahũt in ruinã ꝑ mala exem/ pla. Neqꝫ eni hereticoꝝ atqꝫ ꝑsecutoꝝ con tradictio/ tantam ecc̄ie intulit ruinam/ q̄n ip̄a semꝑ in sobolem cresceret nimiaz/ imo q̄ꝫto maiorẽ ꝯtradictionẽ sustinuit/ tanto plures sue virginitatis defẽsores peperit. Tales ꝑgebant intrepidi in eius adiutori um. galeam bonoꝝ exemploꝝ ĩponebant capiti. ⁊ accingebãt gladiũ sp̄ũs/ qd̄ est ver bũ dei. Porro si quãdoqꝫ hic videbat̄ cal/ cari in sanguine tamẽ viuebat/ ⁊ eo ampli⁹ crescebat ex dei virtute/ dño de eo loq̄nte sb̄ noĩe hierusalẽ Ezech̄. xvi. In die q̄ nata es inq̄t/ vidi te ꝯculcari in sanguĩe tuo/ ⁊ dixi tibibi. In sanguine tuo viue/ ⁊ loq̄tur de tp̄e martyꝝ. Sequit̄ ⁊ multiplicata es/ q̄si germẽ agri ⁊ grandis effecta es/ emũdaui sanguinem tuũ ex te scilicet cessante perse/ cutione. Grandis q̄dem effecta erat multi tudine credentiũ. grandis speciositate vir tutum. grãdis copiositate tempaliũ. eodez ꝓpheta subseq̄nter dicente Dedi inq̄t coro nã decoris in capite tuo/ ⁊ ornata es auro ⁊ argẽto. Decora facta es nimis vehement̄/ ⁊ ꝓfecisti in regnũ/ ⁊ egressum est nomẽ tu/ um in gentes ꝓpter speciem tuaz qꝛ ꝑfecta eras in decore meo/ quẽ posuerã super te. Magis videtur historia hec q̄ꝫ ꝓphetia.

de ꝓsperitate eccl̄ie. ¶ Sed q̄d Reue. pa. ⁊ domini de moderuo tẽpe idẽ ꝓpheta sub/ iũgit audiam⁹. Et habẽs inq̄t fiduciam in pulcritudine tua. s. in tp̄aliũ abũdantia/ et seculari potẽtia/ fornicata es in noĩe meo. loquit̄ similitudinarie de fornicatione. sic̄ ml̄er p̄bẽs venale qd̄ nat̄a fec̄ nõ venale d̄r fornicari. Sic ẽt d̄r fornicari s̄m doctores p̄bẽs venale p̄ce. p̄cio. vel inordinato fauo re. qd̄ gratis erat dandũ ꝑ virtute. ¶ Seq̄/ tur. Et post oẽs abominationes tuas nõ es recordata dieꝝ adolescentie tue. s. de tẽ/ pore martyꝝ ⁊ sanctoꝝ patrũ. sed in cunctꝫ plateis ad oẽ caput vie edificasti signa pro stitutionis tue. ⁊ obominabilẽ fecisti deco rem tuum. Tunc sequit̄ punitio ⁊ grauis ruina. Ecce ego inq̄t dabo te in man⁹ odiẽ tium te/ ⁊ destruent lupanar tuũ. ⁊ demoli/ ent̄ ꝓstibulũ tuũ/ id est locũ in q̄ exercebat̄ iniusticia ⁊ simonia. ⁊ denudabũt te vesti/ mentis tuis/ ⁊ auferent vasa glorie tue/ ⁊ re linquent te plenã ignominia. Hec dicit do minus oĩpotens Ezech̄. xvi. ¶ Sed for san aliq̄ blandientes sibi putant hec sic di/ cta de futuro/ q̄ nõ sint timenda/ aut q̄ ve nire debeant de ꝓpinquo. Et iõ q̄ꝫuis non sit nr̄m nosse tp̄a vel momenta q̄ pater po/ suit in sua ptãte: tamẽ ꝓpono ex dictꝫ docto rum/ ⁊ sacra scriptura aliq̄ contradictionis ⁊ ruine signa adducere/ ex quibꝫ possumus ꝓpinquitatem suspicari vel conijcere.

Primum signũ est rebellionis ⁊ inobediẽ/ tie. Et hoc sumit̄ ex verbis apl̄i. ij. ad Tes/ salañ. ij. Et nisi venerit discessio p̄mum ⁊c̄ Quod beatus Hiero. xi. q. ad inq̄sitionez algasie exponit de romani imperij desola/ tione/ inter quã ⁊ ecc̄ie ꝑsecutiones preui/ as antixp̄o quaꝝ vna/ forsitan erit prima/ tempalium ablatio/ nullum ponit mediuz Quedam glosa dicit q̄ erit discessio aliarũ ecclesiarum ab ipsa romana ecclesia. Ma/ gister sup̄ verbo premisso has simul ꝯiun/ git. Completa inquit hac accessione ad ro manum imperiũ ⁊ eccl̄ie obedientiam. ad/ erit discessio ab vtroqꝫ impio. Accessionez nouimus fuisse ante huius scismatis ortũ postmodum cõpleta videt̄ fuisse discessio ¶ Et primo ab imperio tempali. Hoc satꝫ euidenter apparuit. quia vix ciuitas baro aut miles/ ante huius gloriose virginis as/ sumptionem romano imperio obedire cu/ rauit. Et si aliqui videbant̄ obedire. h̄ erat vel in sanguinis ꝓpinq̄tate: vel p̄sidentis

ꝓprij dominij ptāte. ¶ Discessio a romana eccia/videt in eccia cōpleta. Nam si primo vel scdo electus in exordio scismatis fuerit pōtifex vere/tūc ab vtroq;/vel successoribꝫ recessus videt cōpletus. Nam ad tantā ambiguitatē vniuersalis eccia deuenit. qd ig̃rat apud quā ptem vera sedes romana erat nisi forsan de⁹ alicui reuelasset. aut Salomonis iudiciū de puero diuidēdo. ⁊ vera ⁊ falsa matre. hoc psuaderet.

y **Secundum signuz** desolationis est inuerecūdia. Et hoc sumit ex illo/qꝛ efficitur moribꝫ peior q̄ fuit sinagoga cū imminebat ei⁹ ruina. ¶ Unde sm beatū Hiero. triplex erat peccatū phariseorum qui ⁊ dicebant clerici iudeoꝝ. s. auaricia/quia columbas in templo vendi pmittebant. Solū labijs deū honorabāt. Et tā q̄ ipocrite docebant que non faciebāt. Sed nunq̄d pei⁹ est sacrilegiū. ecciastica beneficia ⁊ spūales potestates prece. pcio aut inordinato fauore distribuere/q̄ colūbas in templo vendi pmittere ¶ An ne minus malū sit solū labijs deum honorare/aliosq; p h̄ ad deuotionem īducere/q̄ locuz ministerij/solum spe questus suscipere/et cessare ob superbiā a laude dei/⁊ silere. De talibꝫ Esaie. lvi. Canes muti non valētes latrare. Canes impudētissimi nescientes saturitatē. Venient dies sup vos ⁊c. Demū nunq̄d minus nociuū videt eccie ꝓpriam maliciā ipocrisis pallio cooperire/⁊ velut es sonans ⁊ cymbalū tinniēs/alios per pdicatiōis officiū docere/q̄ inuerecunde prauis moribꝫ ⁊ exēplis subditos secum in ruinā trahere. Estimo enī q̄ nemo boni iudicij ɔtrariū diceret/sed illud Hieremie. iij Poti⁹ completū ɔcederet. Justificauit animā suā auersatrix israel/id est sinagoga/cōparatione pūaricationis iude. Ibi Origenes/de nobis/inquit/hec intelligit ¶ Ezechiel. xvi. Dn̄s loquēs eccie. Soror tua samaria. i. sinagoga/dimidiū pctōꝝ tuorū non peccauit/sed vicisti eam sceleribus tuis. Sequitur ruina. Ergo ⁊ tu porta cōfusionem tuā. ¶ Et infra. xxiij. Postq̄ diffuse descripsit maliciā ⁊ destructionem sinagoge. adiecit dicens de eccia. Plus insaniuit libidine ⁊ fornicationē suā prebuit impudenter diuitibus/⁊ magistratibus ad se venientibus. induta veste varia. Et bene inquit induta veste varia/insaniuit libidine. id est cupiditate diuitiarū. ⁊ concupiscētia delitiarum. Erat nanq; futurum vt prelati ecclesiaꝝ non vererentur ecclesie primitiue venerandam pudiciciā/precio ac precibus/⁊ impijs actibus infamare. Ita vt impletum sit quod sequit. Confracte sunt mamme pubertatis tue. ¶ Subiungit tūc ruinam repetendo causaz ei⁹. Recessit anima mea ab ea sicut recesserat a sorore eius. i. sinagoga/qꝛ scelus tuū ⁊ fornicationes tue fecerunt hec tibi/loquitur de fornicatōne superius expressa id est simonia.

z **Tertium signū sumitur** ex personarum dispositione. ⁊ est immoderata inequalitas/qua alius/⁊ sepe dignior esurit. Alius/⁊ frequenter indignior pre multitudine ⁊ magnitudine beneficiorum/ebrius est. Nā sicut in bona armonia requiritur vocū ineq̄litas ꝓportiōabilis tñ ⁊ moderata. q̄ si nimia fuerit tollit melodia Ita scdm phm ꝓpter ciuium disparitatem/⁊ psertim indignoꝝ exaltationem/dignoꝝ q̄ depressionez/obruitur policia. Et ideo dicit q̄ policia in qua sunt plures mediocres. est diuturnior. Sed non puto q̄ vnq̄ fuerit aliquaꝝ gentium policia/in qua esset tanta sacerdotū differētia vt hi quidē eēnt maiores pncipibꝫ huius seculi licet indoctiores. Alij eiusdē grad⁹/⁊ ordis lz doctiores ⁊ sapiētiores deiectores vulgo. Cōmunitas enim talis apud eundm phm vocatur oligarchia pterea videmus in corpe hūano. cui apostolus in pluribus suarum epistolaꝝ passibꝫ/ecclesiam comparat. q̄ si nutrimentū fluit ad vnum membꝝ/ita vt enormiter ingrosset. ⁊ alia nimia attenuatōne demacerentur/non potest diu viuere Sic in corpe ecclesie si superiores fiant ita graues attractione substātie. q̄ inferiores vix possunt pre inopia se sustinere/hoc est signū iam ꝓpinque ruine/De talibus eniz ait dn̄s Amos. iiij. Vacce pingues in hierusalem. qui calūniam facitis egenis. ⁊ cōfringitis pauperes. Ecce dies venient sup vos. Et infra sexto. Ve qui opulenti estis in sion id est in ecclesia.

Quartū signū est fastus ⁊ supbia prelatorū/⁊ alioꝝ ecclesiasticorum. Quāuis eī ex naturali prudentia ⁊ morali phia. silr ⁊ theologia ɔcedit/q̄ ecclesiastici dn̄t hr̄e vñ possint honesti⁹ viue

re/ q̃ꝫ populares. ⁊ p̄lati q̃ꝫ subditi. Ex hoc tamē nō admittitur familie ⁊ equorū ⁊ vestiū sup̄flua pompa. que raro absq̧ superbia pōt duci ⁊ salua iusticia sustineri. ⁊ plerūq̧ nō sine iniurijs ⁊ delictis gubernari. Nā tantus fastus in dei eccīa potissime tēpib̧ istis nō tam paucos mouet ad reuerētiā q̃ꝫ multos ad indignationē. ⁊ plures inuitat ad predā q̇ se reputarēt forsan deo sacrificiū offerre. si possent quosdam diuites eccīasticos spoliare. Tales fastuosos notat dn̄s Amos. vi. Optimates capita populorū. ingrediētes pompatice domū israel. Quib̧ in signū ruine in eodez capitulo ve dicit Esaie. xxviij. Ue corone superbie pedibus cōculcabitur. Quod abbas Joachim exponit de magnis p̄latis: qui ꝓpter eoꝝ sup̄biam ꝓcurāt vt fiant in eccīa dei scismata

Quintū signū sumi

tur ex tirānide p̄sidentiū. q̃ cū sit violēta durare in eternū nō pōt/ Unde ꝓprietas tirāni ē q̃rere non bonū publicū subditoꝝ. sed utile ꝓpriū. Tales sūt pastores q̇ nō pascūt gregē dn̄i/ sz semetip̄os. Quib̧ dicit ve Ezechic. xxxiiij. Gaudēt de male factis eoꝝ q̇s pecunialiter possunt ꝯdēnare. Nec querit q̇s q̃ꝫtum deliquerit/ sed q̃ꝫtum q̇s soluere possit. Quib̧ dn̄s dicit Michee. iij. Audite duces dom⁹ israel. Uos odio hētis bonū/ ⁊ diligitis malū: q̇ violēter tollitis pelles eorū desup̄ eis. Qui comederūt carnes populi mei: ⁊ pellē eoꝝ desuper excoriauerūt. Jdo dicit domin⁹ Ezech. xxxiiij. Cessare eos faciā vt nō vltra pascāt gregē meū liberando eum de ore eorū ⁊ non erit eis vltra in escam.

A

Sextū signū est con

turbatio principū ⁊ commotio populoruz quam in multis ꝑtibus exp̄imur irrecuperabiliter destruere ecclesiam ⁊ destruxisse. ita vt impleatur illud Hieremie iiij. Contritio super contritionem vocata est repente. vastata sunt tabernacula mea. Ezechiel vij. Adducam pessimos de gentibus ⁊ possidebunt domos eorum. ⁊ quiescere faciaz superbiam potentum. ⁊ possidebunt sanctuaria eorum. Conturbatio super conturbationem veniet. ⁊ auditus super auditu. Et ista videm⁹ impleta in grecia. in hungaria. in inclito oliz bohemie regno. ⁊ pluribus vicinis regionibus

Septimū signū est

recusatio correctiōis si forte de principib̧ ecclesie intelligat̄. Qd̄ scriptū est Zacharie vij. Noluerūt attēdere ⁊ cor suū posuerūt vt adamātem ne audirēt verba que misit dominus in spū suo ꝑ manus prophetarum suoruz. ⁊ Esaie. xxx. Filij mendaces noluerunt audire verbum dei. qui dicunt. Nolite inspicere nob̄ que recta sunt. Loquimini nobis placentia. quia nolunt intelligere vt bene agant. De quibus Amos. vij. Odio habuerunt in porta corripientem. ⁊ loquentē ꝑfecte abominati sunt. Tales salutaria monita ⁊ sacraz scripturam reputant fabulas. ⁊ in ea meditātes iudicant fātasticos. Contra quorū ecclesiā dominus Osee. iiij. Quia tu scientiā repulisti. repellante ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui. obliuiscar ⁊ ego filioruz tuoꝝ ⁊ s̄m multitudinē eoꝝ sic peccauerūt mihi gloriam eorū in ignominiā cōmutabo. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et Ezech. vij. Lex p̄ibit a sacerdote. ⁊ consilium a senioribus.

Octauū signū ē no

uitas opinionū. Ex hoc enim surgūt hereses. scismata orta defendunt̄. ⁊ defensa radicant̄. radicata vt exp̄imur fidem ⁊ ecclesiam destruunt. Moderno enim tempe vn⁹ quisq̧ interp̄tari ⁊ trahere non veretur sacram scripturā/ iura/ sanctorūq̧ patrum instituta/ ad libitū sue voluntatis/ ꝓut amor odium. inuidia. spes ꝓmotionis/ aut vindicta/ eum inclinat. Aliqui eorum leuiter nimis alios hereticos dicūt. quos tamen nondū hereticare nouerūt. Alij verecūdia ducti q̄nq̧ forsan errores defendūt. ne leui opinione vulgi videant̄ inquinati. Hi inuicem vt ait ap̄lus languēt circa q̄stiones/ ⁊ pugnas verboꝝ. ex q̇bus oriunt̄ inuidie ꝯtentiones blasphemie. suspitiones male i. Thimo. vi. Et. ij. Thimo. iiij. Erit inquit tp̄s cū sanam doctrinā nō suscipiēt. sz ad sua desideria coaceruabūt sibi magr̄os pruriētes auribꝫ. Et a v̄itate quidē auditū auertēt. ⁊ ad fabulas ꝯuertent̄. Fabule ⁊ n̄ sane doctrine q̇dē sunt/ q̃ in ꝑsuasibilibus hūane sapiētie verb̄/ vel in sublimitate sermonū/ aut s̄m zelū/ ⁊ ꝯtentionē/ aut inanā gloriā: non in reuelatione sp̄ūssancti/ sz s̄m

traditionẽ hoim ꝺsistũt. Aq̃b ꝗuor nos cauros reddit vt nõ circũferamini inq̃t oi vento doctrine: ꝛ neq̃cia hoim/in astutia/ꝛ circũuentiõe erroꝝ. ¶ Preter hec sunt alia signa, vicz recessus iusticie. Hec fuit cã destructionis romanoꝝ/ put deducit Augꝰ. libro de ciuitate dei. Destructio studioꝝ quã comitat penuria sapiẽũ, ꝛ hãc seq̃bat destructio grecoꝝ. Prelatio pueroꝝ ac ig̃rãtũ ac prauoꝝ. Et hec erit destructio latinoꝝ. ¶ Plura alia sunt scripta in ꝓphetis de deiectione sacerdotalis honoris. Et q̃bus ꝛ ꝓdictis sapiẽs põt cõcludere ruinaz tempaliũ ecclesie de ꝓpinquo imminere. Et forsan iuxta illud Ysaie, xxx. Subito ꝺuz nõ sperat veniet cõtritio. Quia puerbioꝝ i. scribit. Despexistis oẽ cõciliũ meũ ꝛ oẽs increpationes meas neglexistis. Ego autẽ in interitu vr̃o ridebo/ cũ irruerit sup vos repẽtina calamitas q̃ veniet super vos tribulatio ꝛ angustia. Hec debemꝰ reputare hoc impossibile, qꝛ nr̃is tẽpib⁹ vidimꝰ aliqua/ que nup erãt incredibilia. Et timẽdũ est maiora eẽ in posterioribꝫ. Immo verisimile puto ꝙ a multis annis nõ fuerũt tot maliuoli/ tanti corde rebelles ꝛ animo accẽsi/ cõtra ecciam sicut his diebus. Videt enĩ ꝙ ds̃ cõuertit coꝛ eoꝝ vt odirẽt populũ eius, ꝛ dolos facerẽt in ꝛuos eius. scilicz in sacerdotes ps̃. ciiij. Quos in longũ conpescere neq̃q̃ valebimꝰ, nisi signis ꝟtutuz manifestis ad beniuolẽtiã eos inclinaueri mus. Hec multũ ꝑderit/ vel forsan ad modicũ durabit vnio/ nisi cessẽt ꝑmissa signa. que etiã fuerũt cã scismatis, ꝛ seq̃tur notabilis ꝛ magua moꝝ reformatio. ¶ Ad hꝫ enĩ Re. pa. ꝛ dn̄i. deꝰ oipotẽs/ miro quodã mõ cũctis ꝑus inestimabili/ vos diuersos q̃n ꝛ aduersos/ tãta multitudine in vnũ cõgregauit. Ad vos totꝰ mũdus tanq̃ ad signũ ducens naufragãtes ad portum/ respicit. Hoc ipa eccia inenarrabilibꝫ lachrymis et gemitibꝫ/ a q̃libet vestrũ q̃rẽdo req̃rit Job ꝓcir. Quis mihi tribuat vt sim sicut fui in diebus adolescẽtie mee. qñ oipotẽs erat me cũ: Tunc enĩ oipotẽs erat secũ, qꝛ i ꝓscis pr̃ibus nullũ apparuit ꝛtradictiõis signũ ¶ Prestolat etiam dies adolescẽtie sue. vt moribꝫ ꝛ doctrinis sanctoꝝ patrũ decorata possit/ vt ait bt̃us Augu. in sermone sup cãtica/ exẽplo virginis credẽdo verbũ diuinũ cõcipere/ ꝛ predicãdo parere. rebelles quoq̃ ꝛ contradicẽtes/ vigore sue adolescẽtie i ruinã detrudere. Hoc significauit virga aaron. quãdo dominꝰ precepit Moysi Numeri. xvij. Defer inq̃t virgam aaron in tabernaculũ. vt seruet eur in signũ rebellium filiorũ israel. Virga aaron florida/ ꝛ fructifera cui nõ sarculo culta nec humefacta, virginẽ concipientẽ ꝛ parientẽ q̃uis virũ non cognoscentẽ signat. que posita erat in signũ rebelliũ. i. contradicentiũ/ ꝛ ruinam Et hoc ꝓpheta nũciauit domui dauid, vbi thema. Nunq̃d paꝝ vobis est molestos eẽ hoibus, i. cõtradicẽtes. qꝛ molesti estis et deo meoꝝ ꝓpter hoc dabit dominus ipse vobis signum. Finit.

Sequitur declaratio compendiosa defectuum virorũ ecclesiasticorum. A

Forte ꝺꝛ mihi/ eccia fũdata ẽ sup firmã petrã/ flauerũt vẽti ſundauerũt flumia, ñ est passa ruinã. quõ tu dicis reformatione indiget. Aut dic in quibus. Sed si in nullis eius ꝓtibus etherogenijs id est in eius statibꝫ/ vel in nullis ꝓtibus materialibꝫ/ siue fluentibꝫ id est singularibꝫ suppositis hodie correctione ꝛ emendatione ecclesia indiget/ queso vbi sũt tũc precedentium patruz/ sancte ꝛ rõnabiles ꝺstitutiões/ innũere/ in eoꝝ cõsilijs/ vl̃ epl̃is papalibꝫ traditeꝛ quaꝝ obseruantia nũc oblita nedũ expediuit olim/ sed ꝛ magꝫ mõ fidelibꝫ saluberrima eẽt ꝛ optuna. Et vt de pluribus taceaz ꝛ grãdioribꝫ.

.i. ¶ Primo vbi ẽ ꝙ epi bonꝰ/ ꝛ ꝓbatꝰ operꝛ doctria/ eligat/ ñ puer/ ñ hõ carnal/ spũalium ignarius. .ij. ¶ Vbi est. ꝙ clerici in duabꝫ ciuitatibꝫ/ ꝛ ecclesijs/ ꝑbendas vel ꝑlationes nõ hẽant. .iij. Vbi ꝙ ꝑ sepultura/ ꝓfessione/ ordinatione/ ꝓmotione/ nullo ꝓtextu vbicunq̃ aliq̃d exigat aut detur

.iiij. Ex nullꝰ ꝓncipũ laico ꝛ/ capellanũ hẽat nisi ab episcopo datum in casu ab episcopo deponendum vel corrigendum.

.v. ¶ Ex nullus episcopus aut sacerdos muneribus ꝑcibus ac fauoribus personarum acceptionibus ꝓmoneatur.

.vi. Vbi est/ ꝙ episcopi extra dioceſiz non morentur. .viij. ¶ Ex non plures q̃ sufficiant ordiuentur .viij. ¶ Ex episcopi ꝛ sacerdotes/ spectaculis ꝛ ludis non interſint/ nec delectentur. .ix. ¶ Ex sacerdotes nihil fenoris, aut rustici ministe/

rū exerceāt. nec mercatores vēatores aut negociatores fiant .x. ¶ Ox negocia cāsaxfestiuis diebus z in ecclesijs non tractentur. .xi. ¶ Ubi est hodie ne rectores ecclesiarū in suis strēnui sint rebꝫ z in ecclesiasticꝫ remissi. aut plus xpria q̄z ecciastica iura p̄curent. .xij ¶ Ox non liceat dominis/z p̄latis/obseruationibus superstitiosis gentilium attendere. nec diuinos cōsulere aut stellarū cursus respicere in agendis.

.xiij ¶ Ubi sunt synodi p̄uinciales ꝑm patrū ꝺstōnes semel vel bis in anno celebrāde. .xiiij. ¶ Ubi q̄ nō liceat quēcunq̄ clericū vel ep̄m die dñico absentē esse. ꝛ missaxp solēnijs interesse ieiunū. .xv. Ox clerici ad matutinū seu vesp̄tinū officia nō venientes deponant. nisi ep̄o vel decano satisfaciant. .xvi. ¶ Ox nō liceat clericis ante tertiā horam p̄andere. .xvij. ¶ Ox nullus sacerdotū a q̄nq̄gesima vsq̄ ad pasca carnes comedat. .xviij. Ox sacerdotes aduentum christi ieiunēt.

.xix. ¶ Ox clerici a subiectione non cessent. .xx. ¶ Ubi est hodie ne quicq̄ p̄ gradibꝫ/p̄o dignitatibus/p̄ diuinis sacramentis accipiatur. .xxi. ¶ Ne p̄lati monasterijs/vel ecclesijs/consanguineos suos vel eis fauentes p̄ficiant. .xxij. Ox nō ordinēt qui psalmoxp canticorū seu hymnoxp ignari sūt. .xxiij. ¶ Ox scripturis diuinis studeāt ep̄i z sacerdotes/maxie monachi z religiosi sciētijs litigiosꝫ z p̄acticis omissis. .xxiiij. ¶ Ubi/q̄ oppssores paupexp/potentes z tirannos/episcopi arguant z corripiant. .xxv. ¶ Ubi/q̄ p̄ annos singulos ep̄i parochias suas circūeant cū effectu. .xxvi. ¶ Ut ad mensam ep̄i scripture diuine legantur. .xxvij. ¶ Ox ep̄s angarias/z impositiōes vel huiusmodi grauamina subiectis nō imponat .xxviij. ¶ Ox clericus scurrilis z verbis turpibus plenus ab officio retrahatur.

.xxix. ¶ Ubi est nunc clericorum singularis decor continentie/in gestu. in vestitu victu/z risu/ .xxx. ¶ Ubi/ne clerici comā barbā ve nutriāt. aut calciamēta z vestimēta aliter q̄z religionē deceret habeant

.xxxi. ¶ Ubi/q̄ stipēdia clericoxp iuxta merita distribuant p̄sonaxp. xxxij. ¶ Ox clicici nuptialia vitēt ꝺuinia. .xxxiij Ox clerici tabnas nō ingrediant. nec in eis dñet crapula z ebrietas. .xxxiiij. ¶ Ubi ē illud cartaginēs ꝺsilij q̄rti/vt ep̄s vilem suppellectilē z mensam ac victū paupem hēat/z dignitatis sue auctem fide z vite meritis q̄rat. .xxxv. ¶ Ox ep̄s p̄ rebus trāsitorijs nō leuit litiget. .xxxvi. ¶ Ox ep̄s de loco ignobili ad nobilē p̄ ambitionē aut auaricia nō trāseat .xxxvij. ¶ Ox studendū est clericis vt dissidētes frēs magis ad pacem q̄z ad iudiciū cohortēt. .xxxviij. ¶ Ox clerici p̄ plateas z fora discurrere nō dñt

.xxxix. ¶ Ox clericus quēlibet verbo erudiat z ne paupes grauent/vt ꝑaulꝰ/artificio victū q̄rat. .xl. ¶ Ox clericꝰ artificio vel agricultura sibi victū absq̄ sui officij detrimento p̄paret. .xli. ¶ Ubi est/q̄ clerici in aliena ciuitate sine cā legitima nō morētur extra p̄bēdas vl̄ eccias suas. .xlij.

¶ Ox ab his q̄ sacris diuis inseruiūt singularis castitas custodiat. .xliij. ¶ Ox clerici actꝰ secularij vel p̄curatiōes nō suscipiant. .xliij. ¶ Ox laici clericos actores vl̄ rectores sibi p̄stituāt. .xlv. Ubi ē hodie illō calce doñ. ꝺcilij. mō achi tm̄mō intēti sint ieiunijs z orōni/in locis vbi renūciaue rint seculo/nec eccīasticis/vel secuiaribꝫ negocijs xpria mōasteria deserēdo insistant. Et maxie q̄d opꝰ est monachos euocari/cū infiniti seculares hodie studeāt in facultatibus litiū iuris sc̄z z legū. .xlvi. ¶ Ubi est/q̄ nō liceat ep̄o a sua eccia plꝰ tribꝫ hebdomadis abeē. .xlvij. ¶ Ubi/q̄ clerici alleatores venatores cc. cōione p̄uenī.

.xlviij. ¶ Ox officia eccīastica pecunia nō obtineant. Ut nihil p̄ ordinatione vel pallio vel pastillo deī aut accipiat ca. v. epistole tertie Gregorij pape. ¶ Punquid vult mō vbū illud eē vexp. sc̄z bti Hieron. (qō q̄ clericoxp audierit ambeiꝰ aures tineant) Ueteres inq̄t scrutās scripturas inuenire nō possum scidisse eccīam z de domo dei pplos seduxisse/p̄ter eos q̄ sacerdotes a ꝺo positi fuerāt z pphe. Et Crisost. sup illō Matt. xxi. Et itrauit iesus templū/sicut dixit de tēplo oē bonū egredi. tta in de tēplo oē malū p̄cedit Si eni sacerdotiū integrū fuerit/tota eccīa florebit. Si āt coruptus fuerit/oīm fides z vītus marcida ē/sicut cū videris arborē pallētibꝫ folijs/intelligis q̄ vitiū hꝫ in radice. sic cū videris pplm indisciplinatū/sine dubio cognosce q̄ sacerdotiū ei nō ē sanū. Ubi ē/forte p̄ph/deuotō z obedia inferioxp. defēsio militū/pax p̄ncipū xpianoxp. ad finē vt int se p̄cordes ipugnēt scismaticos z infideles. ꝓcipando re

B

giones qs iã xpianis abstulerũt z quertest
¶ Iz nunqd hodie oẽs sacerdotes dñi et
plati in antedicis z p9 dicendis culpabiles
sunt malis? Absit. Relict cni dũs sibi in is
rael. vij. milia viroz/qz genua nõ sũt cur
uata añ baal. iij. Regũ. xix. ca. zc. xlix
Iterũ ad qd expedit aut qd vtilitas eccie
pfert tã magnifica pncipũ gloria/z tã sup
flua platoz z cardinaliũ põpa/vt qsi se ho
mies eẽ nescire saciãt. Et q vticz abomina
tio/qz vn9 ten et ducẽta/alter tricẽta bñficia
ecciastica. Nõne inde cult9 dinus diminui
tur/eccie depaupant/valẽtib viris z docto
rib quant. fidelib mala expla dant.
l ¶ Quid sibi voluit/qz cardinales solũ de
vna natione/vel qsi de vna patria fiebant.
int qs de singulis/vel notabilib linguis/
aliq eẽ deberẽt. nunqd apõ xpm ẽ dra /gre
ci/z latini z almani/hispani/z hũgari zc.
li. ¶ Quid ẽ/qz hodie vn9/vtinã medio
crit doct9/tenet qtuoz qnqz vel sex vel octo
bñficia. qz vno nõ est dign9. qb octo su
stẽtari possent/doctrinis/oroñib/z dinis
laudib insistẽtes. Attendite an poti9 ho
die eq/canes/aues/z superflua ecciasticoz fa
milia pr̃imoniũ eccie comedere debeãt/ qs
paupes xpi? vel qs ad dini cult9 ãpliationẽ
z p infideliũ puersione/aut in hmõi pieta
tis opib/modis pgruis expẽdendũ sit.
lij. ¶ Quot hodie loca dini cult9/vt mõa
steria/z venerabiliũ martyz eccie/rome/et
alibi/ob pdicta z ex plato incuria deserte
sunt z destructe. liij. ¶ Judicate ẽtsi iu
stũ qz sit/vel exatiões ab epis clerico ipo
ni vt collectoribus soluak. liiij ¶ Quid ẽ
ẽt qz hodie oẽs mediũ xpianitatis/ pingui
bus abũdãs bñficijs tanqz centrũ qes am
biũt. derelictis ptib eccie in circũitu/ vbi
pũ ambulãt/inuisitatis? z a doctoribus imit
tẽdis z pmouendis/vacuis z iculis. Ubi
fides est debilis. virt9 impfecta. scismatici
abundant. infideles impugnant. vticz o
pus esset in lege christi exptoribus prelatis
z doctoribus magistris/atqz pbioz z gbũ
dantioz militari potestate. lv. ¶ Quid
est qz gladius ecclesie scilicet excõicatio in
sui contemptũ mõ tã leuiter extrahit. z pro
modica re. vt p debitis vel hmõi tã crudeli
ter in pauperes extendit. lvi. ¶ Quid
est qz vna causa sup modica re durat tã mul
tis annis/qre litiũ plurit as/paupez spolia
trix/conuenienti modo non rescinditur
lvij. ¶ Quare conuersis iudeis de eoz bonis/misericordit ñ dat vite necẽtas poti9
qz egestate pulsi apostatẽt/z xpianos im
pietatis arguãt lviij. ¶ Etiam qre non or
dinat/iudeos int xpianos morari nõ debe
re. nisi vel xpianis seruiendo. vel agros colẽ
do. vel in mechanicis laborando adqrant
victũ suũ. z nõ vsurãdo/eis in pctm̃/z chri
stianis in spoliũ. lix. ¶ Quid etiam sibi
vult/qz qrundã ecciasticaz cathedraliũ ca
nõici calceis rostrati/vestib accurtati/ ab
iecto habitu clericali/z assũpto militari/in
armis z hastiludijs se exercẽt. Epicz cap
pa/superpellicio/libroqz depositis/arma su
mũt in campis armati pugnãt/vt pncipes
seculares. lx. ¶ Quid est qz nonnulli p
lati/iurisdictionẽ spũalem z tempalem qui
busdam potẽtibus tirannis z auaris/p ce
tera sũma locãt/i grauamẽ ecclesie/subuer
sionẽ iusticie. z oppssionem paupez. lxi
¶ Quid est qz hodie epi abbates mõachi/
sunt pl9 officiales fisci/qz xpi. totis nisibus
militãtes mũdo. in curijs pncipũ z seculari
um iudicioz seu plamentoz lxij. ¶ Ec
ce qd sibi vult etiã/qz modo poti9 oẽs epi p
lati z parochiales sacerdotes/per papã cõ
stituunt/qz eligantur psone noter aptioreꝫ
de pria. vt nõ pferant ecclesijs hoies extra
nei in moribz/z linguis/z cõsuetudinibus
lxiij. ¶ Quid est/qz hodie potentũ z nobi
liũ pueri ecciasticis dignitatib pferunt? et
clerici famosi in vita z doctrina eis subijci
untur. lxiiij. ¶ Quid ẽ qz nũc spũaliuz pe
nit9 ignaris. qui a puero mũdane z litigio
se scientie/vt legũ/qrum studiũ sacerdoti
bus est pbibitũ/vacauerunt. regimẽ eccle
sie potius cõmittitur. Nunquid eccia per
mundũ gubnanda est/z non potius contra
morem mũdi? eo qz scriptũ est nolite con
formari huic seculo/z cetera multa. lxv.
¶ Rursus oculos aperite/z inquirite si q
hodie claustra monialium facta sunt qsi p
stibula meretricum. Si ve cõsecrata cano
nicoz monasteria/fiant quasi fora z di
uersoria. Si que cathedrales ecclesie facte
sunt sicut spelunce raptoz/z latronum.
lxvi. ¶ Scrutemini si alicubi sacerdotes
in consuetudinem duxerunt sub pretextu
ancillaz hre pcubinas. lxvij. ¶ Judi
cate si tãta imaginũ z picturaz i eccl̃is va
rietas expediat. et an plures simplices nõ
nunqz ad idolatriaz puertant. lxviij.
¶ Uidete si tanta religionum numerosi
tas z varietas conueniat. lxix.

¶ Examinate si religiões militares faciūt debitū, habeāt in honore sacerdotium, seruēt mores fidē, regulas et canones patruz

lxx ¶ Discutite si expediat q̄rūdaz tā larga exēptio/ z puileagiatō/ atq; ab ordiariorū coertōe sit cōmoda subductio lxxi

Si ꝓueniat vrbanū q̄ntū/ brigidā de sueccia/ ducē britanie carolū/ nō obstāte nimia sctō; multitudie canonisari. lxxij ¶ Si deceat q̄rundā nouoz sctōz festa solēnius pagi/ q̄s ꝑcipuoz apl'oz. lxxiij ¶ Si iustum sit ꝓres sctōrū solēnes eccīas deseri z destrui/ redditib; a collectoribꝫ vl' cardialib⁹ leuat⁹/ z q̄ñq; post ad eoz memoriā vl' quasi gloriam/ capellulas nouas edificari

lxxiiij ¶ Rursū pēsate si equū est fatuos pesse/ z sapiētes sub eē iuueēs dñari. senes fam'lari. ignaros ardua discutere. sciētes loqui nō audiri. equoz fam'los in ꝓmotōibꝫ preponi/ eloquioz dei disciꝑ l'os postponi

lxxv ¶ Perquirite si q̄ scripture apocrife/ aut hymni/ aut orōnes/ successu tp̄is studio vl' ignorātia in detrimētum fidei introducte sint Et corrigite opinionum discordias. vt pote de cōceptiōe virginis gl'ose et ꝓsimiliū. ¶ Sedate iniquas leges. cōsuetudines prauas emēdate Hōne in saxonia reperiunt iniuste leges a theologis impugnate. Et que xp̄ianoz cōsuetudo dānabilior esse pōtea / qua iaz clerici z layci/ p̄lati et p̄ncipes vbiq; insaniūt sanctissimaz natal' noctē celebrātes ludo tarillorū/ non ꝓtēplatiōe celestiū misteriorū. Hōne in liuoia ꝓsuetudo inoleuit/ vt nulli rusticoz sacramētuz eucharistie det. Hōne ibidez repit̄ q̄ vir duas vxores viuas habeat z ml'ier plures maritos. ¶ Quid plura. Ab ep̄is ad ꝓciliū generale veientibꝫ/ de q̄libz p̄uicia/ de oib⁹ in q̄rite abusiuis ꝓsuetudib⁹/ z p̄nitōsis ritib⁹ q̄cūq; occasiōe in eccl'ijs/ z bōm statib⁹ regionū diuersaz introductz/ vt supᵭ deuiatōibus p̄missis z ꝓsimilib⁹/ oēs eccīe stat⁹/ vel in generali cōcilio reformetz. aut in cōcilijs p̄uincialib⁹ reformari mādetz/ vt de auctoritate vr̄a repet eccīa/ et purget dom⁹ dei ab īmūditijs vitijs z erroribꝫ vniuers. Hoc āt vt diligēter fieret/ scī ꝓres p̄res ordinaue/ rūt. z ordinatōes eoz/ posteriores sp in ꝓsilijs ꝓfirmauerūt. vt scz bis in āno/ i q̄libz p̄uintia celebrāda eēt synod⁹. Vñ in caōib⁹ terraconeñ concilij .c. viij. ita dicit. Propter ecclesiasticas causas z altercationū solutōnes/ placuit per singulas p̄uincias bis in anno concilia fieri/ conuocante metropolitano omēs ep̄os p̄uinciales/ ita vt ad cōcilīū p̄cedāt oēs pb̄ri vel diacones/ vel hi q̄ lesos se existimāt/ vt in ꝓcilio cāe examinare adiustū iudiciū ꝑducant. Dec ibi. Secūdumq; capl'm carthagineñ. cōcilij tertij dicit similit. Placuit vt ꝑ cās ecciasticas q̄ ad p̄uincie plebē sepe inuēte sunt/ singul' annis ꝓciliū p̄uinciale ꝓuocet. Rursus capitulū septimū toletani ꝓcilij sexti / q̄uis/ inq̄t/ ꝓra neq; q̄s siluer et de tāto facinore cōsilia/ rō dictabat/ vt ea q̄ frequēnti p̄uaricatione iterant/ frequēti sn̄ia ꝓdemnent. q̄uis/ vt scribit in eodē ꝓcilio. sepe pullulātia prauitatis. germina sanctoz sepissime patruz iusta nouerimus seueritate dānata/ tamen q; crebris ꝓspiciunt denuo vigere radicib⁹ iusticie acrioris vigore/ radicit⁹ ea amputari sancim⁹. Cetez capitulū tertiū q̄rti ꝓcilij toletani ita loq̄tur. Nulla pene/ discipline mores ab eccia q̄pi magis expellit/ q̄s negligentia sacerdotū/ q̄ contēptis canonib⁹ ad corrigēdos eccīasticos mores/ sinodos facere negligūt. Ob hāc a nobis diffinitū est vt q; iuxta antiquoz patrū decreta / bis in anno/ difficultas tp̄is fieri cōciliū nō sinit saltem semel a vobis celebretur. Ita tamen vt si fidei causa est/ aut q̄libet alia eccie cōmunis generalis totius hispanie et gallie sinodus conuocetur. Si vero nec de eccie communi vtilitate tractabitur. speciale erit concilium/ prout vniuscuiusq; prouincie metropolitanus elegerit peragendum/ hec ibi. ¶ Ex quibus omnibus arguitur a simili/ q; etiam propter defectū conciliorum generaliū tot⁹ eccie que sola audet intrepide corrigere omnes/ ea mala que vniuersalem tangunt ecclesiam manentia diu incorrecta crescunt/ z inuēta sunt de malo in pei⁹ donec tandem iniqua sub fictione consuetudinis/ reputentur licita ¶ Quis itaq; per actis vt in illo sit nostrū explicuisse/ a quo nobis fuit inchoasse. inuisibilis omnium creatoris/ p̄ncipis pacis/ implorato opē suffragijs. vt meis/ vboz energia/ tenuib⁹ horatamēt⁹/ vi tribuat effect⁹ poptatā fragilitatē q̄hūanā/ vitat⁹ illustret fulgoribꝫ/ vt ītērōi pietatis se non opponat pertinacem / ne diuine seueritatis vltio postmodum corripiat contradictores z non / vt recto rationis libramine amplectentes viam consilij pacis misericordia p̄fluens/ pax ꝑpetua/ z gl'ia suscipiat sempiterna.

Clemēs vrbano litez qꝛ mouerat/ergo.
Explicit errantem codex vasurus in orbez
Consilij placeat nominetur epistola pacis
Si facit anterior torpor vel deuius error
Ut taceant lingue/mundū transite libelle
Scisme necat tale pote conciliū generale
Clama/nō metue montes trāsire per altos
Per siluas/ꝛ aq̄s/valles/laceras q̄ miricas
Non defers merces/sed veri portitor es tu
Et si displiceas veri qꝛ nūcius/ex q̄.
Assem vix valet eē tuū/q̄d si laceraris.
Finit epistola pacis

E

De eodez scisinate

alius tractatus eiusdem.

In inquisitiōe veritati tāgentis ꝓximū scisma/ꝛ statum eius/oꝑtet ñ eē monoculū. sic q̄ tm̄ vnoculo ad rem ip̄am attēdam⁹. qd̄ fit/dum illa tantummō que ꝑ parte nostra faciunt aspicim⁹. ꝛ aduersas rōnes videre negligimus. Et qꝛ multi/vt suppono/offerent oculis videre volentiū/rōnes/que faciunt ꝑ sua opinione/in materia que nunc ventilatur. scilicet de subtrctione obedientie a domino nostro in toto vel in parte. decreui q̄dam similiter in aspectu adducere/in oppositū facientia. ¶ Primo notet̄ que ꝛ q̄lis ꝑsona et/cuius fama et status nūc tractatur/ꝛ q̄bus priuilegijs/q̄ dignitate/ꝛ superioritate/dotat⁹ est. Idcirco summe cauendū est ne q̄d temere aut incōsiderate aut p̄cipitanter fiat. ¶ Secūdo notet̄ q̄ obtulit semꝑ ꝛ publice in p̄mo ꝯsistorio/q̄ vicz hēbat ꝓmtitudinē animi ad mortem ꝑ ouibꝫ sustinendā/anteq̄ nō fiet vnio ecclesie. ¶ Tertio notet̄/q̄ cessio sua si nunc fieret nō esset ꝯueniens/sed pessima/nisi p̄us ab aduersa ꝑte alia sentirem⁹. Et ita nō debet accusari de ꝑiurio si nō cesserit vel cedat/p̄sentialiter. Si dicatur q̄ nec hoc petitur/sed q̄ reddat se voluntarium ꝛ promptum ad cessionem. ¶ Primo videat̄ si iuramentum hoc importat qd̄ vocaliter nūc istud offerat. ¶ Secundo aduertatur si illa oblatio de ꝓmptitudine ad mortem/satꝫ hoc importat q̄ etiam ꝑatus est cedere anteq̄ non fieret pax. ¶ Tertio videatur si possit habere colorem sufficientem/ad excusationem suam. q̄ vocaliter ꝑ nunc non offert cessionē anteq̄ sciat̄ voluntas eoruꝫ de aduersa ꝑte. quia estimat forsan ꝛ non sine apparentia/q̄ aduersarij magis fortificarentur vel indurarentur. Et dicerent int̄ p̄tantes istā oblationez in malū/q̄ diffidit de iure suo/ꝛ hoc non sine colore. ¶ Quarto principaliter noterur/q̄ ꝑ bullam in rñsione tertia/offert simpliciter ꝛ absolute/q̄ vult tenere iuramentum in forma ¶ Quō igitur poterit argui de ꝑiurio? Si dicatur q̄ intelligit aliter iuramentū/q̄ cardinales ꝛ alij/nō obstat. qꝛ nondū vidim⁹ nec venimus ad h̄/q̄ cessio debeat compleri quousq̄ viderimus de rñsionibus aliorum alteri⁹ obediētie. Et si tūc papa velit subterfugere/ꝛ glosare/ꝛ ita pacem ꝑ hoc impedire. locum habebit interp̄tatio/ꝛ sue interp̄tationis si mala sit/impugnatio. ¶ Quinto notet̄ q̄ ꝑ nuncium apostolicū/qui nouissime venit/fecit multa offerri domino regi ꝛ alijs/sup declaratione voluntatis sue. ꝛ difficile esset iudicare eū nisi talia scirent̄/que tm̄ nou est necesse reuelare vniuersitati vel omnibus/p̄sertim vbi negocia non tractant̄ ita secrete/quin faciliter sciri possint. ¶ Sexto notetur q̄ in quarta questione inter illa que ponuntur/supponitur q̄ papa fuerit ꝓtestatus de nō recedendo a vijs suis. quod multi omnino falsum estimant īmo potius offert omnem viā rōnabilem. ¶ Septimo notetur q̄ via cessionis est inefficax ꝛ insufficieus si alij de alia obedientia nolint illam recipere. Et ideo mirum viderctur q̄ ad talem viam que ex ypothesi possibili/esset inefficax/aliquis obligaretur. ¶ Si dicatur q̄ saltem papa/tenetur scd̄m p̄parationem animi acceptare istam viam. Non video qualiter istud possit negari/quia etiam tenetur acceptare isto modo mortem. Sed q̄ non habeat istam ꝓmptitudinem non potest sciri. cum sit in mēte. Nec videtur q̄ teneatur explicare voce vel signis exterioribus pro nunc/propter aliqua tacta circa tertium notatum. qꝛ nec etiam hoc iurauit. Et forte expediens est silere vsq̄ ad tempus renunciationis/ꝓpter ambitiones illorum. qui tenderent ad papatum/diuersis vijs/cautelis ꝛ modis et possent impedire factum totum. ¶ Octauo notetur q̄ possibilis est alia via/conueniens ꝛ bona. ꝛ que ab aduersarijs forte acceptabitur/ꝛ in hoc casu qui clarus est papa sufficienter se absoluet apud deuꝫ ꝛ homines. si illā viam acceptet ꝑ quā fiet pax.

F

Nã supposito qõ cessio de se eẽt via melior
tñ pt fieri insufficiẽs p accidẽs. Item non
semp meli⁹ bonũ cadit sub obligatiõe, ạn
stficiat min⁹ bonũ acceptare. Quoby enĩz
ꝓpositis bõis maiori ꝛ minori stat q ad nl'
lũ obliger, Stat ẽt q ad min⁹ obliger / ꝛ ñ
ad maius, ꝛ stat q ad vtrũcꝫ obliger / sub
distinctione. Et in casu illo est qõ apud do
ctores / an teneat acceptare mai⁹ bonũ, ꝛ ñ
est dubia illa qõ si mai⁹ bonũ sit mihi diffi
cilius / ſz si ceteris ꝓibꝫ ꝛ stãte eã facilitate.
In casu isto si dimittã mai⁹ bonũ / dicũt ali
q̃ q pecco ꝓpt ꝓẽptũ / apud alios opposi/
tũ ẽ multũ ꝓbabile. Vñ ꝓpt expiendã libꝫ
tatẽ meã / vel aliqõ tale / possũ / vt videt / lici
te mai⁹ bonũ deserere miori acceptato. Tẽ
applicet in casu nr̃o / ꝛ ꝓstat q papa dicere
poterit de ista via / ꝛ alia minus bõa / q cete
ra nõ sũt paria. ¶ Nono notet q papa nõ
põt teneri ad cessionẽ / secluso iuramẽto / ni
si iste tres ꝓditiones ponant. Primo q p
cessionẽ hẽatur vnio. Scõo q alit nõ pos
set bñanit⁹ hr̃i. Tertio q malũ illud ꝓpter
qõ sit cessio faciẽda, sit mortifer aiaꝝ ꝛ q
p cessionẽ nõ augeat. Hũc bñ attẽdamus
si reb⁹ adhuc stãtibꝫ vt stãt / pr̃tim apud ad
uersarios nr̃os / q̃ꝫ opiones ig̃ram⁹, possz
dici apparẽter aliquã triũ ꝓditionũ deesse /
nũc in cessione. ¶ Decimo notet q ẽt de p
te nr̃a / rex hispanie, ꝛ rex arrogonũ, ꝛ pr̃tiz
ei⁹ ppl's / nõ sũt adhuc determinati ad istam
viã cessionis / imo dicũt multi vidisse mlt̃as
lr̃as / q̃bꝫ oppositũ clare ꝓpedit. Et istis sic
pdurãtibꝫ ꝓstat q cessio ñ eẽt via totalit suf
ficiẽs, imo multi formidãt / ne iã sit forma/
tus vn⁹ rãcor ꝛ qõdã seminariũ discordie i
ter illos hispanos ꝛ arrogoñ, ex vna pte / ꝯ
gallicos / ꝛ interptant q in odiũ eoꝝ volũt
papã deponere / qr de patria. ¶ Undecio
notet q̃liter p determiationẽ istaꝝ qõnm
si nẽ fierẽt / posset poni scisma ĩ fide int vni
uersitatẽ ꝓien / ꝛ papã nr̃m ꝛ sibi adheren/
tes ex vna pte. Eundẽ ꝛ alias vniuersitates
alteri⁹ obedie / q̃ sũt emule ei⁹ / ꝛ in q̃bꝫ sunt
clerici ꝛ vigit vniuersitas. ¶ Duodecimo
notet modus q̃ tenet ꝺ scedulis / ꝛ mõ vocũ
seu opinionũ / vel delibationũ / qr in illis q̃
fiũt p modũ vniuersitatis / facultas theolo
gie ad quã spectat ꝓncipalissime illud ne/
gociũ. nõ bz nisi q̃rtã vocẽ, ꝛ facultas medi
cine tantã. ¶ Tertiodecimo notet / quõ ꝓt
req̃ri salua ꝺscia / q̃ a papa q̃ nõ ẽ iudicatus
scismatic⁹ / aut heretic⁹ / posset remoueri o/
bediẽtia / circa ea q̃ ad eũ sp spectare ꝺfessa
sunt. Et aduertere debẽt talia agẽtes / sup
penis exꝑssis / ꝛ de pctõ ad deũ notat. q. iij
noue. cũ ibi allegatz. Si dicat q papa oñ/
dit se scismaticũ, h̃ nõ est, clazꝫ per ꝓcedẽtia
Item non est talis iudicatus ab habenti/
bus ptãtem / ꝛ nõ est in ptãte libera cuiusli/
bet sic iudicare de papa, ꝛ ab ei⁹ obedia re/
mouere. aut cõtemnere sñias suas vel iuris
dictionẽ diminuere. Et videat si tales sint
suspecti de scismate ꝺtra papã. Itẽ notent
ꝓncipes q̃d tales facerẽt cõtra eos si impune
auderẽt ꝛc. Et quã fidelitatẽ seruarẽt, quia
sic dicere possent q eẽnt tiranni. ¶ Quar/ ß
todecimo notet si expediret simplicit ecclie
q ꝓlati darẽt bñficia, ꝛ si meli⁹ distribuerẽ
tur attẽto statu eoꝝ ꝛ familiariuz ꝛc. Et an
studiosi in vniuersitatibꝫ hr̃ent bñficia. Et
an mali ꝓlati fierent peiores, qr magis bo
norarent. ꝛ eis adularetur in peccatis
Quintodecimo notet q si expediat ꝓncꝫ/
pes iucitare / ad remouendũ vel diminuen
dũ iurisdictionẽ / vel reddit⁹ eccie / siue rõne
siue alterius auctoritate / ꝛ si bona meli⁹ di
stribuerẽtur / ꝛ si licite h̃ facerẽt. Et si totus
clerus finaliter infra breue tps pderetur / et
affligeretur / maioribus primo destructis ꝛ
afflictis. ¶ Decimosexto notetur circa iu/
ramentum pape. Si factum ante papatũ
liget eũ postꝫ est assumptus. Item si pos/
set secum dispensare. Item si iudicet q ver
gat in detrimẽtũ saluti⁹ ꝛ toti⁹ eccie obfua/
tio iuramti. Itẽ si iterꝫtato spectet ad eu⁹.
Itẽ si magꝫ ps cl'icoꝝ spealit doctoꝝ vtruꝫ
qꝫ iuris diuini ꝛ humani / sit secum / q obꝺ/
uatio illa iuramenti esset in detrimentũ sa/
lutis ꝛc. Vñ excusetur. Item vt iam dictuz
est offert q vult obfuare. Et q laboretur i/
terim apud alios. Item si habuerit causaz
male suspicandi in materia ista / ꝛ cautere/
spondendi / attenta variatione circa eum / ꝛ
Clementem / ꝛ moribus quoꝝundam car/
dinaliũ. Et qõ sibi negabat modus practi
candi viam cessionis. ¶ Decimoseptimo
notet qõ in prima respõsione sua / in qua
aliqui dicunt eũ reprobasse simpliciter mo
dum cessionis: non potest hoc exꝑresse ha/
beri / quia illud quod ponit de scandalo ꝛp
nicie ꝛc. referur ad modum exequendi illã
viam si esset ineptus. Et ideo illum pete/
bat modum exequendi. ꝛ circa hoc miran/
tur aliq̃ / quomõ h̃ sibi potuit rõnabil'r ꝺne
gari / cũ mazie h̃ trãgat eũ / ꝛ sit caput ꝛc.

Decimooctauo notet/ & aduertat vni/
uersitas/quō aliq̄ ō suppositis ip̄z obāt sim
plicit & de plano vias q̄s ipa reputauit vti
les/bonas & pueniētes/& p quaz quālibet
posset hr̄i paz & rōnes ad h̄ dedit & se obtu/
lit in lr̄is patētib⁹/quālibet illaz/ & tra/ quē
libet sustinere. Et videat si circumstantie
sic sūt imutate/vel ex psona/vel tpe/ q̄ oēs
vie alie p̄ter cessionē sint facte inepte/ & insuf
ficiētes/imo q̄ illaz coloratores/ aut opi/
natores digni sint punitione/vel infama/
tiōe/ & p̄ptim q̄ in impugtiōe dictarū viaz
aliaz/fuūt rōnes ab aliq̄b⁹/quē p oī tpe mi
litāt & tra eos. si q̄d vtutis hēant. & si sit in
honorē vniuersitatis ipa viderit. ¶ Deci/
monono notet spēalit pbatio & cilij genera
lis. q̄ō tñ necessario fiendū q̄dam bñ appa
renter p̄suadebāt/ & ppt electionē noui pape
Et hec est tradixi snia breui. Quia magna
ps catholicoz est neutra/sic q̄ credit q̄ neu
ter sit papa. aut in dubio suspēsam se tenet
Isti vo ⁊ñter hñt credere/aut dubitare/ ō
cardinalib⁹ vtriusq̄ ptis. q̄ nō possint esse
sil̄r eligere papā nouū. q̄ si neuter sit papa
maxia ps eoruz/nec hz nec hr̄e pōt ptātem
creandi nouū papā/nec alij q̄cunq̄ a car/
dinalib⁹ nisi p ciliū generale. Suppositi/
to q̄ oēs catholici ptic̄lariter ⁊sentirent i
aliq̄s certos/p eligēdo nouo papa. si nō fie
ret collegialiter nihil eēt. Alioq̄n vrbanus
intrusus habuisset maximā appentiā. Si
dicat q̄ cardinales soli antiq̄ creabūt nouū
Primo dubiū est apud multos an p̄dide/
rūt ptātē eligēdi. Itē si alij cardinales oēs
sunt veri cardinales. si antiq̄ nō hēbūt nisi
ptiales voces. Alij eni hñt ptātez in electio
ne pape. sic ipi. Jō non eēt fm istā rōnem
plena pacificatio oim/sine cilio generali
¶ Decimo notet. Si papa incipiat p̄se/
qui alios/q̄z videt int̄ cetera q̄ illi q̄ sunt p
se ab eis p̄sequunt̄/ & quedā talia. & vtat ex/
cōicatioñib⁹/vtr̄ ille erūt timēde vel non.
Si remoueat bñficia/vtr̄ repient aliq̄ qui
capiāt. Si illi excōicent & non curēt. vtrū
p̄sumendū sit simile q̄ alij non curabunt/
& q̄ debent cōuinere & cōicare cū eis sic an/
te. Et quod erit remediū i celebrare volēte
& in articulo mortis/an erit aliq̄s sic negli/
gens ppria salutē aut temerarius. q̄ nō for
midet sniam illi⁹ quē tenet aut tenere debz
papa. saltē q̄ nō est iudicatus nō eē talis.
Et q̄ō erit etiam in vita remedium/vel rele
uamen.

Sequitur item alius tractatus de eodem.

D Resuppositio q̄ papa possit fieri scismatic⁹ & hēticus. Eo ēt q̄ de his crimib⁹ posset accusari si de his eēt vehemēter i/famatus/ & suspectus. Quoz vtrūq̄ q̄dam negare voluerunt. ¶ Queritur vtr̄ rebus stantib⁹ vt nūc turbate sunt in eccīa/sit expediēs accusare iudicialiter dñz Benedictū nouissime in papā electū super hmōi crimin⁹ hereſ & scismatis. Primo q̄ sic/q̄z nō debēt fideles se exponere discrimini. Amans eni piculū peribit in illo in/q̄t sapiēs. Sed obedire homini scismatico vel heretico vt vo pape eēt discrimē peccati mortalis/vt videt. Et nō obedire eidē si sit ver⁹ papa/ & nō scismatic⁹/est sil̄r discrimē/iō i casu dubio sic ē mō apō mltos/dz ⁊ñ q̄ri & sciri vtias. Et videt fūdari posse ista rō i regl̄a mgr̄ali theologie. q̄ dubitans de aliq̄ actu an sit pctm̄ mortale/ & faciēs illuz actū dz eē cert⁹ q̄ peccat mortal̄r. Cui⁹ rō assignat illa q̄ dicta ē. q̄z expōit se discrimini. Qz āt nē sit dubiū apō mltos an bñdict⁹ sit scismatic⁹/ & heretic⁹/vl̄ñ. pz ad oculū de multz q̄ sibi obediūt/ & alij ñ. Et de sua obe/diētia ēt de eoꝺ reg̃/imo & i eadē vniuersitate vl̄ collegio. Tollēdū ē igit illud dubiū a cordib⁹ hoiz/ne obediēdo exponāt se discrimi rōe dubitatōis añdicte. Notet. xix. dis. Anastasi⁹/q̄ cōicauit fotino & archatio.

Scdo sic ñ mun⁹ necē ē vel expediēs scire an sbtractō sit ⁊tinuāda/q̄z fuit expediens cog̃scer an eēt faciēda/sz expediēs fuit scōz vt nē suppōit. igit & pmū. Añs p̄ma pte fūdatū vidēt sufficiēti silitudie. Addito ēt q̄ p⁹ sbtractōz mlta facta sūt & aliq̄ oblata p bñdictū/ppt̄ q̄ mlti varie sētiūt de sbtractōe ⁊tinuāda vl̄ñ ⁊tinuāda. Dicēt⁹ aliis qz bñdict⁹ sat⁹ offert. & cessāt cāe subtraciōis. Aliis in oppositū asserētib⁹/q̄ nec cessant/imo nec cessare possunt vt vnq̄z possit i pacatu ius habere/ propterea necessaria est vt videtur iuridica discussio. ¶ Tertio sic Caritas obligat & mandat curare de proximis & eorum salute/ & reductione ad cognitionem veritatis. Si ergo sumus certi sufficiēter q̄ Benedicto nullo modo est obediendum sub pena scismatis quia scismaticus est/nos ex hoc debemus procurare q̄ alia regna vel singularia supposita

cidē nullaten⁹ obediāt:⁊ ꝫ fieri nō ꝑt absq; discussiōe iuridica vt videt. ¶ Hā si nō vo carēt alij. ipi de facili ꝓtēnerēt/ q̄ cq̄d agere/ mus. ¶ Si aūt adhuc dubitam⁹/ redit argu/ mentū ꝓmū qđ exponim⁹ nos discrimini/ ꝓtinuando subtractionē ab illo. ¶ Cui autez sit obediendū dubitam⁹ ¶ Quarto sic aut cā ꝑcisa fuit nc̄cario via cessionis/ sic multi tenēt/ dicētes q; sic fuit ꝓnūciatū ꝑ cancella riū frācie ex deliberatione ꝯcilij ꝑlatoꝝ/ nec alit ꝑlati iudicauerūt/ aut fuerūt cum ꝫ alie cāe. ¶ Si ꝓmū/ ꝯstat vt ōz q; offert ipe bñdi/ ct⁹/ ⁊ dñs A. obtulit eandē viā cessionis ⁊ largi⁹ q̄z petebat. ¶ Si scōm dicat q; fuerūt alie cāe/ q̄rit an cessent. ⁊ si sic. idē qđ ꝑus. ¶ Si nō cessant ipe/ ꝙ ꝫ bñdict⁹ ꝓtinuat pec ca ū suū in grāde scādalū tot⁹ eccie:⁊ ita dz ꝯfesti fieri. ꝓcessus ꝓtra eū/ ad ei⁹ destitutōz totalē realit⁊ de facto/ q̄tin⁹ possit eccie me lius de pastore puideri. ¶ Silr tales cāe q; ñ notificate sūt apō oēs nec certe/ ille dñt ma nifestari/ ne ex ignorantia faciant sibi relatōez aliq̄/ ꝑ quoꝝ auxiliū ipe posset multiplicit grauare eccīam/ ⁊ ꝑcipue suos cardinales/ ⁊ alios sibi inobediētes/ q̄s odit ⁊ ꝓsequit/ vt multi estimant/ odio capitali/ sicut ex mi nis ei⁹ ⁊ ꝓcessibꝫ vt fama fert ꝓtra eos ichoa tis/ iudicat. imo ꝑ ꝫ posset destituere oēs cardinales veteres ⁊ nouos creare. ¶ Ex alta re fautores suos/ ⁊ alios iusticie zelatores crudeliter impugnare. ¶ His aūt inconvenien/ tibꝫ q̄s nō videat expediēs eē remediū ap/ ponere. ¶ Hoc aūt fieri nō pōt vt videt absq; iuridica inuestigatione causaꝝ oīm/ ⁊ mo tinoꝝ tā iurⁱ q̄z facti/ sup rōnabilitate sub/ tractionis ⁊ eiusdē ꝓtinuatiōis. ¶ Addūt aliq̄ q; oīa q̄ ꝓmisit exñs i carcere sup cessio ne/ refutabit dū erit lib⁹/ ⁊ allegabit tumoreꝫ cadentē in ꝯstantē viz. ¶ Alij dicūt q; ꝫ non ipedit. alioq̄n obligat⁹ eēt nūc ad ipossibi/ le. q; nihil pōt agere nisi in carcere dū sp in illo est. ¶ Nō est tn alibi ꝙ kuandus. nec in re gno nec extra/ vt alioꝝ ē assertio ¶ Ad op/ positū ꝫ arguit sic. Discussio iuridica dz corā iudice cōpetenti fieri/ ⁊ audita ꝑte/ ſz nulla ꝑsona/ vel ēt cōitas/ nisi eccia/ aut conciliū generale repsentans ecciam/ debet eē iudex cōpetens pape/ imo nec ipm pōt iudicare vt q̄dam iuriste dicere volūt/ sed ꝑ nūc op/ positū supponit. ¶ Concludit ergo q; ista ac cusatio/ discussio/ ⁊ declaratō/ fieri debebit corā concilio generali tot⁹ eccie/ saltē ist⁹ obediētie. ¶ Tūc vltra arguit/ si nō est expe diens celebrare hmōi conciliū pro hac causa ꝑncipaliter/ nō est expediēs discussionē fieri/ sed nō est expediēs celebrare hmōi cō ciliū generale pro hac causa/ igit ⁊c. ¶ Sup posita maiore/ ꝑbat minor multipliciter. ¶ Primo ex ꝑte conuocantis. ¶ Secūdo ex ꝑ te ꝙuocatoꝝ. ¶ Tertio ex ꝑte medij in tractā do. ¶ Quarto ex ꝑte finis in obediendo ¶ Primo sic ex ꝑte cōuocantis. ¶ Nulla cōgre gatio habet vim cōciliⁱ generalis/ nisi fiat i forma iuris/ vel saltē non erit ꝛisimile vel necesse/ q; oēs obediāt snie talis ꝯgregatō nis. q̄ non erit in forma iuris conuocata/ et ita erit totū qđ ibi agit dubiū/ fluctuans ⁊ inualidū. ¶ Conciliū aūt generale nō ꝑt ꝙuo cari in forma iuris/ nisi auctē sūmi pontifi cis. di. xvij. cū ibi allegatis. ¶ Et ꝑtim si sit aliq̄s talis/ vel talis reputatus/ in ecclesia/ ⁊ si non ꝑtinacit refutauerit celebrare ꝯcili um/ dū sup ꝫ rōnabiliter fuerit requisitus. ¶ Istas duas exceptiones reputarēt aliqui iuristaꝝ etiā supfluas. quia tenēt regulam in suis terminis generaliter esse verā/ tamē ita dicimus in ꝓposito. ¶ Supponim⁹ insu/ per q; Benedict⁹ nondū ꝫ depositus ē de papatu/ q⁊ nec fuit iuridice accusat⁹/ nec audi tus:⁊ ꝑ ꝓsequens non ꝙuictus. ¶ Nam si be/ reticus ⁊ scismaticus sit iure deponēdus:⁊ apud deum sic mercat/ non est tn depositus de facto ante snīam. nota. v. q. iij. ¶ Nouē. ⁊ glose sup hoc verbo. ¶ Exempla sunt mul/ ta in similibꝫ materijs/ de epis/ aut inferio/ ribus ꝓncipibꝫ/ aut prelatis. ¶ Quod si q̄s dixerit non esse expectandā snīam a iudice latam dū ferat a iure dum notoriū factū est ¶ Istud dicere est confūdere oēm ordinatio/ nem policie/ ⁊ cōtra oēm eccie regulā. ¶ Haz q̄libet ad libitū dicere poterit de non noto rio q; est notoriū. ⁊ sic q̄libet erit iudex i cā sua. ¶ Sicut ad ꝓpositū ꝑns possem⁹ appli/ care. ¶ Hā multa dicūt a multis esse notoria crimina ꝓtra benedictū/ q̄ alij vel negant/ vel approbant. ¶ Deinde dicētes q; papa hereticus minor est quocūq; catholico ⁊ iu risdictioni eccie subest. intelligūt q; ab alijs pōt vt inferior iudicari. sed ante iudicium debet semp reputari maior. ¶ Nō enī insecꝫ/ mur errorem quorundam dicentium iniu stū non posse iuste dominari. ¶ Jura ad hec non allego. quia totus textus libri conci/ liorum ab Jsidoro/ plenus est q; concilium nullum robur habet nec potest conuocari nisi auctoritate pape:⁊ q; etiā ante omnia

spoliatus debet restitui. In ꝓlogo vocat istas duas regulas duas claues ⁊ duos gladios sufficiẽtes ⁊c. Et est casus in termis de simaco papa. qui lꝫ accusat⁹ eẽt de heresi/ ꝯuocauit cõciliũ ⁊ añ oĩa restitutus est. Postmodũ se purgauit. Repit̃ etiã ꝙ cler⁹ romanus. s. cardinales puniti sunt eo ꝙ a papa discesserãt. ¶ His suppositis arguamus vltra/ quõ dñs Benedict⁹ ꝯuocabit cõciliũ stãs in carcere ⁊ spoliat⁹ vt dr. Qualiter ẽt illi q̃ nõ restituũt obediaꝫ iã subtractã sibi parebũt. Qualiter etiã ip̃emet in cã sua audiet̃ vt iuris est. si nõ relaxetur siue det̃ libtati saltẽ in ꝯcilio. Qualiter p̃terea poterit mlt̃os a ꝯcilio abijcere vel petere remoueri tãq̃ inimicos sibi/ spẽalit̃ ꝓprios frẽs dños cardinales. Et an cãm hẽat sup h̃ rõabilẽ videte q̃d p̃sumẽdũ ¶ Secũdo sic arguit̃ ex pte ꝯuocãdoꝝ. Ex si veꝝ sit ꝓuerbiũ. Ubi multitudo ibi ꝯfusio. p̃cipue h̃ habet v̄itatẽ qñ nõ est vnio sub aliq̃ capite neq̃ sub eadẽ regula siue lege. Sꝫ ꝯuocãdi de diuers̃ regnis. imo de eodẽ regno ñ cõuenient in iudicio ⁊ opinione sup eodeꝫ capite/ ꝑ realẽ ⁊ oĩmodã obediam/ vt verisimiliter supponit̃. Et h̃ est qꝛ ñ ꝯueniũt sb̃ eadẽ regula siue lege/ q̃ est de subtractionis rõnabilitate/ dicẽtib⁹ alijs subtractionem bñ factã ⁊ continuandã fore/ alijs non sic. sꝫ ⁊ male facta fuit. Et si bñ facta. tñ rebꝰ imutatꝫ nũc ẽ mutãda. ⁊ ita murmur erit inter eos. ⁊ q̃s cõpescet illd̃. Deniq̃ nonduꝫ scim⁹ an alij p̃ncipes volẽt ꝯuenire nobiscũ/ p̃s̃tim ad h̃ tractãdũ si p̃sciuerint. Necesse tamẽ est vt presciãt/ nec p̃sumendũ est q̃n ante omĩa h̃ scir̃ flagitent/ dũ ꝓponetur eis istud ꝯciliũ. Ex si ab eis veritas celetur ⁊ mendacijs seduci q̃rant̃. q̃ indecoꝝ h̃ eẽt ĩmo piculosissimũ ⁊ scãdalosissimũ/ nescit nemo. Ex dicatur eis nos velle tractare au Benedict⁹ sit verus papa vel scismaticus/ ⁊ qd̃ certũ putãt in dubiũ reuocare. verisimili⁹ est ꝙ respondebũt se certos eẽ nec velle hoc discutere/ sicut obediẽtia ꝑtis intrusi nunc vsq̃ respondet. Ecce igitur q̃ difficile sit vel impossibile cõuocãdos in vnam viam cõiungere pro discussiõe negocij qd̃ loq̃mur. ¶ Tertio sic arguit̃ ex parte medioꝝ in tractando. Presupponamus itaq̃ illud/ quod non est verisimile/ ꝙ omnes vnanimi assensu de ista obedientia/ velint conuenire ad cõciliũ/ pertractando hanc materiam/ etsi non solam tamen p̃cipue/ et principaliter istam. Constat ꝙ Benedict⁹ ⁊ sui pro se audientur in sui defensione/ ꝓpterea videndum est ante omnia si ea que opponuntur contra ipsum vel opponent̃ sint talia/ que debeant facere fidem omnibus etiam sibi obedientibus ⁊ fauentibus quia si non sint talia ⁊ taliter euidentia nõ solum frustra ĩmo confusibiliter ea ꝓponemus/ nos qui subtractionis continuatiõꝫ defendimus/ ⁊ ponemus nos iu periculo note scismatis/ ⁊ condemnationis opprobriose. Addito hoc ꝙ fauor ⁊ amor multũ impediunt iudicia hominum/ ⁊ iustorum/ licet hoc non credant vel videant. Cum g̃ maior pars in ꝯcilio erit d̃ eis q̃ subtractõnem aut saltem subtractionis ꝯtinuationẽ reprobent/ non restat nisi vt condẽnemur ¶ Nec valet hoc dicere/ ꝙ dominus nõ ꝑmittet errare concilium/ quoniã in eis que sunt facti aut iuris positiui/ ⁊ breuiter in oĩbus alijs/ preterq̃ in materijs que sunt pure de fide/ ecclesia fallit ⁊ fallitur/ seruata caritate. Patet cum cõpellit aliquẽ habitare cum non sua. Iste vero ꝓpositiones. Subtractio fuit bene facta vel male facta/ non sunt ꝓpositiones pure de fide. sed p̃supponũt alias iniurias q̃ sunt pure de facto.

¶ Rursus ad idem si Benedictus accuset̃ de aliquibus/ quis dubitat quin accusabit fratres suos ⁊ alios aduersarios/ de pluribus/ ⁊ forte de maioribus/ ⁊ magis coloratis/ ⁊ fundatis tam in materia fidi/ q̃ ĩ materia scismatis. Exempli gratia. Accusabit cardinales de rebellione ad eũ/ ⁊ cõspiratõne/ ⁊ crimine machinationũ dolosarũ/ aut de alijs criminib⁹/ vt simonia ⁊ sil'ib⁹. Itẽ habet q̃dam scripta aliquoꝝ in q̃bus sunt hereses manifeste/ dũ credũt eundem ĩpugnare/ vt ꝙ soli cardinales sint successores apostoloꝝ. Ex eccĩa tota nõ posset creare papã nisi per medium cardinaliũ/ nec vnq̃ potuit. Ex res exp̃sse ꝓhibita a deo si iuret̃/ dꝫ seruari in reuerentiam iuramenti. Ex Iepte occidens propriã filiam meruit. Ex deus potest obligari. Itez de alijs. Ex possũt eẽ plures summi põtifices. Ex decreta ⁊ decietales plus uocuerunt ecclesie q̃ profuerunt. Ex claues date sunt vnitati non vni. Ex omnis obediẽs vel ꝓcurans obediẽtiã ad ipsum Benedictũ/ stantib⁹ terminis in q̃bus sum⁹/ est scismaticus. ⁊ per ꝯsequens ꝑtinax. Ex ꝓbabile est/ stante dubio ꝓbabili ⁊ notorio/ de aliq̃bus cõtendentibus de

papatu/dicere.q̄ alteri est obediendū.ē er/
ror in fide ꝛ moribꝫ.Nā cū casus pñtis scis/
matis sit in tali dubio ꝓbabili ꝛ notorio.si
vnq̄ fuit vel erit tale dubiū.oēs q̄ obediue
rūt vsq̄ nūc vel obediūt vni pti vel alteri/
errāt in fide ꝛ moribꝫ.¶ Item q̄ in eodē du/
bio q̄libz ꝓtendēs teneꝝ cedere iuri si qō hz
ꝛ silia.¶ Itē q̄ a papa lz appellare.ꝛ q̄ licite
appellatū ē in hac materia.Cui⁹ tñ oppositi
tū determinauit nup totū ꝯciliū cardinaliuz
vt ōr.¶ Itē forte accusabunt multi de multis
criminibꝫ tā in fide q̄z in moribꝫ/q̄ dñt pu/
niri morte.ꝛ meret ꝑm leges ꝛ decreta/ppe
tratores taliū exheredari ꝓ se ꝛ suis posteris
ꝛ ita videre facile ē q̄ horrēda scissura fieret
Ita tñ debere fieri in ꝓtractādo materias
añdictas/videꝝ verisimili⁹.¶ Nā si bñdict⁹
accuseꝝ ad mortē ꝛ sui fautores.nōne credi
bile ē/attēto suo q̄ alios simlr accusabit ad
mortē si poterit.¶ Presertim si fautores aliq̄s
hēat/eoz q̄s accusare voluerit/ iimicos o/
diosos/imo ꝛ forte accusabit ꝓlatos regni
de sentētijs excōicationis multis/ꝛ noiatim
quia ꝓsenserūt contra iura vt dicet.et con/
tra ecclesiasticam libertatem/subsidia pro/
dominis tpalibꝫ absq̄ cā manifeste necēsi/
tatis ꝛē. ¶ Prelati econtra volēt se tuer/
Volēt ēt dare bñficia ad nutū sicut modo/
ꝛ hoc forte būdict⁹ nō volet neq̄ sui cardis/
nales Item forte retorq̄bit oia ꝓtra ꝓdece
sorem suū Clementē ꝛ sui fautores/q̄ ꝓtra
ipsum allegabunt.saltez q̄ ad ipsa ꝓcernūt
modos diuersos machinādi ꝓ impedimē/
to vnionis:non dico q̄ iuste/sed nec etiam
q̄ iniuste/ꝓcat oibus deus ¶ Postremo
q̄ ad hoc videnda sunt septa ꝓtinētia rōes
contra Benedictū.ꝛ videātur simlr rnsio/
nes/atq̄ ponderent.Et forte videbimus/
quicq̄d sit in re/q̄z nō poterit sufficēter de
beresi aut scismate ꝓuici:qō tamē exigitur.
Est eni difficillimū ꝓuincere aliquē ꝓtina
cē/ꝛ incorrigibilem fuisse añ iudiciū.Haz
si aliq̄s milliesies repetiuerit /ꝛ ꝓtestatus
fuerit ante sniam/q̄ defendet errorē suum
nec reuocabit/tñ admittit ad veniā in pū/
cto snie ꝓferēde/si se mōstret penitere/ꝛ vel
le stare iudicio superioris sui/cuius ipe oka
videat opositum in suo dialogo suasisse.
Cōtra qō est vsus ꝛ lex eccie ¶ Quarto sic
arguit ex fine ꝯciliꝫ/i obediēdo. ¶ Videa
mus itaq̄ ꝑm verā ꝛ iustā estimationē.Si
q̄libet de ꝯcilio tenebit maiorē partē bene
sentētiasse/quotumcūq̄ sit in sui opprobriū
vel dānū/vel infamiā.Nā cū ꝯciliū etiā to/
tum posset errare vt dictū est in his q̄ tracta
da hō ꝓponunt/nonne poterit leuiter dicere
ꝯdemnat⁹ in hoc ꝯcilio:certe ꝯciliū errauit:
conciliū male sententiauit.Fuit hic inimi
cicia/vel odiū/vel ignorātia facti/vel alicu
ius silis.Considerem⁹ obsecro/ si pars q̄
subtraxit nec vult obedire/ condemnareꝝ
male egisse/aut saltē ōbere obedire.An pa
reret huic snie.scio q̄ facile ē dicere/ ita/o/
bedirēt.Scio q̄ etiā ita ꝓobedire possent.
Sed an hō debeat ꝑm moralē estimationez
ꝛ ꝓiectura credi/ex his q̄ vt in pluribꝫ acci/
dāt hūanitus.viderint q̄ sic vidēt/ego non
video.Si vero nihil sententieꝝ/irrisoriuz
ꝛ vanū erit ꝯciliū.Si aliq̄d sententieꝝ qō
non teneatur.erit pernicios um/et scanda/
losissimum ꝓ omnibus concilijs in po/
sterum celebrande/ꝛ erit scismatum in nu/
merabiliū ꝛ irrepabiliū causatiuū /non so/
lū inter istā obediam in ptibꝫ suis.imo ꝛ in
ter istā obediam ꝛ alterā. qm̄ remanebim⁹
in irrisione ꝛ in infamia apō eos ꝑpetua/i
fabulā q̄z ꝛ derisum.Et forte nō poterit eē
ꝯcordia in mō restituēdi / q̄ alij volent ex
toto/alij ex pte. Isti volēt in spūalibꝫ/alij i
tpalibꝫ.Aut ergo volum⁹ nos q̄ subtraxis
mus/restituere obediam.ꝛ ita meli⁹ est q̄
nosipos libere faciamus q̄z coacti iudicio
Aut nolum⁹/ꝛ ita exponim⁹ nos piculis p̄
tactis si petamus concilium. ¶ Sed dicet
aliquis istud conciliū peti deberi/ non qō
fieri debeat/aut speretur,sed quod interim
absq̄ scandalo tempus ꝓtrabatur/quo cur
rente morietur Benedictus ꝛ ita liberabit
nos dominus.ꝛ eligendi libertatem dabit
Posset hic allegari illud vulgatuz pueris
notissimū.In morte alterius noli sperare
salutem.Quis scit enim q̄tum viuet quā/
do morieꝝ.Et interim in quo statu sumus
immo in quos status corruim⁹/nemo non
videt.Porro et si cras moreret Benedict⁹
attendamus incredibilia pericula.Primo
diceretur/ab inobedientibꝫ sibi q̄ mors e/
ius fuisset ꝓditorie accelerata.ꝛ ita suspe/
cti de hoc ꝓsequerent.Itē obedientes nūc
sibi/obedientiam negarēt ab illo qui nouis
ter eēt electus.Tum q̄z iudicarent cardina
les amisisse ius electionis/tum q̄z verisimi
liter alium eligerent per aliquos cardina/
les qui non subtraxerūt.Aut forte ad aliaz
obedientiā se diuerterēt.Immo rebꝫ se hā/
bentibus inter nos/vt se habent/cecus est

qui non aspicit periculum diuisionis ciuilis in regno francie/qualis nõ fuit a dieb⁹ sue institutionis. Et sane eo ꝑiculosior eẽt diuisio q̃ magis intranea/ꝛ q̃ magis inter capita regni. Et q̃ sub specie religionis fieret. Nã tũc expectandũ eẽt illud qd̃ dic̃ scriptura. Amic⁹ q̃ vult recedere ab amico/occasiones q̃rit. Et illd̃ decreti. Scisma disponit ad heresim. qꝛ recedẽs ab eccĩa/errores fingit vt recte discessisse videat̃. Et hoc iam ꝑiculũ habem⁹ in ianuis nisi celeriter ꝛ cautissime ꝓuiderim⁹. Addito ꝙ nll'a sit ĩplacabilior ꝛ irremediabilior diuisio/q̃ꝫ illa q̃ fit sub religionis ꝑtextu. In tm̃ ꝙ in h̃ casu putet frater se obsequiũ ꝑstare deo ꝑseq̃ndo frẽz. Addito ꝑterea ꝙ magna ꝑs/ne dicã maior nõ spõte/ꝯsensit in subtractionẽ. Vel nũc/dũ videt q̃ secuta sunt/voluntaria ꝛ ꝓnissima ẽ obedire ꝛ reuerti/nec obstat forte ad reuertendũ nisi timor. q̃ sublato/ꝛ data audacia/ĩpi ẽt cũ ꝑiculo corꝑis et rerꝝ suarꝝ/suã oñderent volũtatez. ¶ Quid si descenderim⁹ ad ꝑticularia/q̃ sciẽt̃ omittim⁹/arbitramur ĩdubie ꝙ rei hui⁹ ingẽs ꝛ horrẽdus pateret aspectus. ꝛ stuporẽ vehementẽ sola sui cogitatiõe causaret. Ve ve regno huic a scandal'. ve pesti scismatice/si diuisionẽ in regno adducat. sicut iã posuit in ĩperio. Sed ve supra modũ si nob̃ hereses ꝑturiat. q̃b⁹ ip̃m scisma irremediabilit̃ radicet̃/ꝛ radicatũ iugiter alatur/crescat/dilatetur/atq̃ roboretur.

Ex his omnibus

hincinde tactis/ꝛ insolut̃/ꝑspicuũ est in q̃li labyrintho vix egressibili positi sum⁹/et vincul' vix extricabilib⁹ irretiti/q̃si vicꝫ posuerim⁹ in rhetib⁹ pedes/ꝛ in macul' eorꝫ ambulem⁹/iuxta v̄ba Job. ¶ Cũ igit̃ ãgustie nob̃ sint vndiq̃/ꝛ cũ ig̃ram⁹ q̃d agere debeam⁹/ego in insipiẽtia mea h̃ solũ vid̃o residui ꝛ ꝯsilij/cũ iosaphat rege. ij. Paralipo. xx. Vt ocl'os nr̃os ad deũ dirigam⁹/si forte auertat irã suã a nob̃. Si forte nõ auferat cõsiliũ a prudẽtib⁹/ꝛ senioribꝫ/sic̃ vid̃tur hactenus abstulisse. Quãuis h̃ fieri in tãta pctõꝝ abominabiliũ colluuie in tam obstinata ꝛ ĩcorrecta flagitioꝝ nephãdoꝝ m̃ltiplicatiõe/vix expecto ꝛ vix spo. nisi ꝙ mĩe d̃i ñ ẽ nũer⁹. ꝛ sol⁹ ẽ medic⁹/q̃ desꝑatos morbos ad sanitatẽ adducit. ne gl'iet̃ añ eũ stulta ꝑsumptio oĩs carnis. q̃si hõ pacẽ effecerit. ¶ Si q̃d autẽ vel in dubio dicere necesse sit/ꝑ r̃medio pñti dicã sub correctõne. Videret̃ itaq̃ añ oĩa/tractãdũ h̃ negociũ int̃ dños oẽs de sanguĩe regio. cõi cõsẽsu/ꝛ absq̃ maliuola/aut acerba cõtentiõe. cum q̃busdã ꝑitis nõ nimis hinc vel inde affectat̃. Et q̃ nõ tm̃ timerent de statu suo in posteꝝ/nec tm̃ affectarẽt nouã stat⁹ exaltationẽ ꝙ mẽtiri velle ꝑsumerent̃/ĩordinato/timore/odio/vl' fauore/cuiuscũq̃. Quibus in vnũ ꝯgregat̃/ꝛ ambulare volẽtib⁹ ĩ domo dñi cũ cõsensu/sꝑandũ est in illo q̃ ẽ deus pac̃ ꝛ dilectiõis. ꝛ cuius locus in pace fact⁹ est. ꝛ q̃ est in medio eoꝝ q̃ se cõgregant in noĩe suo. ꝙ ipse expediẽs aliq̃d in materia mĩstrabit. Alioq̃n si seorsũ ꝑ ꝯtentiones/ꝛ ꝑcialitates/ꝛ simultates/ꝛ cõminatiões/negociũ h̃ de pace restaurãda tractet̃. nõ nisi diuisiões crudeliores/ꝛ multipliciores generabunt̃/ꝛ erit immedicabile vulnus. Et tandẽ qd̃ dei pietas auertat suꝑ capita nr̃a dũ ꝯtẽdem⁹ ꝛ rixabimur/ĩmo dũ nos plus q̃ꝫ hostiliter ad mortẽ ꝑsequemur/irruent q̃quauersũ/hostes alieni/insidiatores regni hui⁹/ad ꝑdandũ ꝛ vastãdũ ꝑatissimi/ꝛ nos iã/nõ vt hostes suos/ sꝫ vt scismaticos ꝛ hereticos/ꝛ saracenos liberius ꝑseq̃ndos inuadẽt/vt in fabulis aq̃la fecisse fingitur/de rana/ꝛ mure/ certantibus Sit vtinam van⁹ iste timor quem timeo nec tm̃ timere desinã/ꝑus q̃ꝫ aliqd̃ remediãdi genus aliud q̃ꝫ queri video/aspicere me ruero. Finit.

Sequuntur quedã

ꝑ ꝑfatum dominũ Joh̃em Gerson edita tempore scismatis ecclesie.

Datur⁹ occasionẽ sapiẽtibus vt sapientiores fiant. ꝓpono eoꝝ examinationi ꝓpositões negatiuas/q̃ sequũtur super materia cõis cõsilij huius obedientie. Ex q̃b⁹ patebit citius si sit expediens aut nõ/cõciliũ hmõi celebrari ꝛ si sic q̃ cautela debeat obseruari.

Non expedit fieri

cõciliũ generale hui⁹ obedĩe/ad tractãduꝫ ꝛ sentẽtiandũ de criminib⁹ dñi Bñdicti sibi ꝑ q̃sdam ĩpositis/vtputa de ꝑiurio/ꝛ scismate/ꝛ heresi/aut de suspitione vehemẽti suꝑ istis. ¶ Primo qꝛ obedĩa ista in se ꝛ in ꝑtib⁹ suis diuisa est circa iudiciũ/de actis ꝑ papã. alijs dicentib⁹ qꝛ bonus est/ꝛ suffi-

cienter obtulit pſertim nouiſſime, alijs cō/trariū aſſerentib⁹. Tractare igit talia cor̄ multitudie tā multipliciter diuiſa/eſſet po/ti⁹ induratio ꝛ noua multiplicatio diuiſio/nū. q̄ illaꝛ ſedatio. attento q̄ ita req̄reret dñs B̄ndict⁹ fieri ſup dictis hereticis illo/rū q̄ ſibi ſubtraxerunt. ¶ Secundo q̄ cō/ciliū hmōi ad hūc finē. aut fieret ſm formā/ꝓſcriptā a iure. aut noua inuētiōe. Si pri/mo mō ꝓſtat q̄ bn̄dict⁹ deberet eſſe etiaꝫ ſub noua ſubmiſſione/ꝛ tñ rebꝫ ſtantibꝫ vt ſtāt nō videt q̄s loc⁹ eſſet apt⁹ ſibi ad ſecu/ritatē cū detineat inclusus. Nec videt q̄ p/manētes in ſubtractiōe ſue vocationi obe/dirēt. et ita nihil ageret. Si aūt fieret ꝓcili/um p nouos modos p̄ter formā iuris/non videt mod⁹ ꝛiſimil⁹/añ celebratiōez ꝓcilij/quō p̄lati ꝛ p̄ncipes in vnū ꝓcordarēt. vno volente vnū modū/altero aliū. et eēt tracta/tus in tractādo h̄ diſpendioſiſſim⁹ ꝛ ſūptu/oſiſſim⁹ ſine mag̃ fructu. ¶ Tertio q̄ in de/terminatione hui⁹ materie nōn eſſet multa/ꝓcurrere et allegare/tāgentia fidē ꝛ mozes/ſed tales materias nō expedit in h̄ ꝓcilio vē/tilare ad determinādū. put ſtatim dictū eſt. ¶ Quarto q̄ nūc oīa p̄ñt fieri ad vnitatez/vniuerſalē eccie/erga alias ꝓcurendā/quē/admodū ſi tota hec materia eēt in ꝓcilio iſto/terminata/ſiue papa remaneat ſiue nō/at/tento q̄ offert oīa q̄ nouiter elect⁹ quecūq̄/poſſet offerre/imo apō talem aut ꝓtali no/uiter electo/fieri poſſent noue colligatiōes/et ꝓfirmatōes peiozes ꝑozib⁹/et fieret ꝛiſi/militer noua diuiſio/aut iā facta ꝓtinuare/tur in hac obedia. ¶ Non expedit fieri ꝓci/liū ad tractādū determinatiue materias fi/dei. Rō ad h̄ q̄ eſſet dare occaſionē ſcādali/ꝛ piculi magni i fide nr̄a. ſi aliꝺ determiaꝛ/iſta ps ſiue altera/in materia q̄ oēs tāgit. et/q̄ ab oib⁹ dz approbari. quē admodū patu/it de latinis ꝛ grecis. Facile tñ eēt ꝛ ꝛiſimi/le q̄ determinationē in hac pte factaꝫ/non/approbaret altera ps. p̄ſtim ſi in aliq̄ tāgi/videret ſtat⁹ eoꝝ in materia hac ſciſmatis. ſicut tñ tāgeret etiā apud iſtā ptē. Ut forte/ita apud aliā dñr multe aſſertiones de fide/in q̄b⁹ eſſet aduerſiſſima ſnīa int̄ diuerſas/obediētias. imo ꝛ inter multos eiuſdē obe/dientie. Ut ſup materia appellatiōs a pa/pa. Et ſuper eo q̄ renuēs cedere/aut ceſſio/nē facere eſt ſciſmatic⁹. Et q̄ non adherēs/ſubtractioni eſt ſuſpect⁹ de ſciſmatice/vel/eccleſie aduerſus/vel in latitudine ſciſmati/corum. et ita de ſimilibus multis/ Conſtat/q̄ de p̄ma iſtaꝝ ꝓpoſitionū eſt ꝓtrouerſia i/regno francie apud theologoſ ꝛ decretiſtaſ/ꝛ inter multos de ꝓcilio regis ꝛ de plamen/to/ꝛ alios de vniuerſitate. ꝛ inter ſe mutuo/ Et de alijs duabus aſſertionib⁹ ſimiliter ꝛ/ampli⁹. qm̃ altera obedientia nunq̄ tales/ꝓcederet. imo reputaret erroneas/ꝓpter q̄ ꝓſpicuum eſt nō eſſe tutū talia determina/re q̄ modū auctoritat⁹ ꝓcilij generalis. Sz/nec deberēt tales aſſertiones leuiter in pti/cularib⁹ poni q̄ reputak h̄ ab alijs ad iniu/riam ſuā. vt dicere q̄ erroꝛ ſit in fide ſi aſſe/ratur q̄ ſtante dubio ꝓbabili de papatu/apud duos contendentes alteri ſit adherē/dum/quia non videtur eſſe poſſibile mai⁹/dubiū ꝓbabile/q̄ ſit in caſu p̄ſentis ſciſ/matis. et tñ vtraq̄ obediētia dixit obediē/dū ſuo. Et ita de ſimilibus. vt q̄ nō ſit alia/via humanit⁹ inuenibilis ad ſedandū ſciſma/q̄ via ceſſionis/cum iam videatur reddita/per ſe ineffic̄ nisi cōcurrat ſaltē concilium/generale/quod excludere non bene ſaperet/ꝛ q̄ certte circūſtantijs negocioꝝ variatis/p̄ñt vie ꝛ remedia ad vnitatē habendā/va/rio modo repiri. ſicut ꝛ neceſſariū eſſe expe/rientia p̄ñs notum facit. ¶ Non expedit/fieri ꝓcilium hmōi ad tractandū reformatōz/eccīe in moꝛib⁹ per modū determinatiōis./Ratio ad h̄ eſt q̄ ad multa eadē ſicut ad p̄ce/dentem ꝓpoſitionē. addito q̄ reformatō ec/cleſie vniuerſalis/fieri nō ꝑt in moꝛib⁹/ſine/abolitione multoꝝ ſtatutoꝝ ſup excōicatō/nib⁹ ꝛ ceteris traditionib⁹ nimis multipli/catis/que nec obſeruant nec obſeruari p̄ñt/rōnabiliter vbiq̄ ꝓpter varietatē moꝝ ꝛ tē/poꝝ. Et tñ tales remotiones ſtatutoꝝ ꝛ ca/nonū antiquoꝝ/aut additiones nouoꝝ/fieri neq̄unt rōnabiliter p tota eccleſia ſine/conſenſu cōmuni. alias poſſet eſſe ſtatiz di/uerſitas nimia in moꝛibus ꝛ iudicijs/quo/ad ea que papa et ꝓſilia ſtatuerūt. Si vero/diceretur q̄ multa bona p̄ñt ibi auiſari ꝛ di/ſcuti ſed nō determinari/pauca eſſet ibi vti/litas in cōpatione tanti facti. nam paucivi/rilr̄ati et ꝓbi/faciliter et forte ꝓgruentius/iſta conſiderarent/extraherent/ꝛ ordinarēt/ Nolo tamen dicere q̄n in multis partibus/poſſit eccīa p ſuas ptes reformari/ imo h̄/neceſſe eſſet. Sed ad hoc agendū ſuffice/rent cōcilia ꝓuincialia/ꝛ ad q̄dam ſatis eſ/ſent concilia dioceſana ꝛ ſinodalia/put ſu/per hac re iā aliq̄ ſcpta ſunt ꝛ auiſata. ſi q̄s

vellet ad opꝰ manũ mttere ꝛ ad fortia. Ez
heu desolatione ꝺsolata est oĩs terra/ qꝛ ne/
mo est q̃ recogiter corde. ꝛ q̃runt oẽs q̃ sua
sũt. ¶ Non expedit ꝓ restituẽdo obedienti
am pape in spũalib⁹/ fieri ꝯciliũ hmõi ge/
nerale. Primo qꝛ videt implicatio sicut ta
ctũ est/ q̃ maneat subtractio hmõi a papa/
ꝛ q̃ fiat ꝯciliũ. Secũdo qꝛ facilꝰ ista resti/
tutio ꝛ reductio tractari poterit in solo reg̃
francie/ si vex̃ sit q̃ oẽs alij iam restituerũt
obedientiã. aut in ea pmãserũt/ si vex̃ sit ẽt
q̃ subtractõ nõ est facta pape etiã in regno
nisi sub ꝺditione explicita/ vt q̃dã dicunt/
aut saltẽ implicita ꝛ q̃ de iure ꝛ eq̃tate debz
intelligi. Hec ꝺditõ est/ q̃uscz papa fecerit
debitũ suũ/ ꝛ concesserit ea q̃ sibi petebant
ꝛ ꝓt q̃ꝛ negationẽ fiebat subtractio. Naz
cessante cã cessare debebet effectus. Addi/
to hoc q̃ subtractio nllo mõ potuit fieri iu
ste/ nisi ad finẽ vnionis/ tanc̃z mediũ ad h̃
necc̃ariũ. Alioq̃n tm̃ malũ ꝛ insolitũ nullo
modo posset a culpa defendi. Si ergo nũc
videatur q̃ subtractio non ꝓdest ad vnio/
nem. vel nõ est necessaria/ ꝓpter ꝺdescensio
nem pape ad ea que petebant: cessare ipsa
debet. qꝛ si reb⁹ stãtibus vt stant erga pape
ꝑmptitudinẽ de cedendo/ nõ põt de nouo
fieri subtractio. fiq̃ ꝯcedere hñt aduersarij/
vt videt. non põt aut debet eisdem rebus stã
tibus eadẽ subtractio ꝓtinuari. Tertio qꝛ
restitutio hui⁹ obediẽtie q̃ ad spũalia/ fieri
cõmodius ꝛ breui⁹ põt per assensum cardi/
nalĩ/ ꝛ reconciliationem mutuã/ indulgẽ/
do ꝑterita/ ratificando que ratificãda eẽnt
ad cautelã futuroꝝ/ ꝛ emendationem secu/
riorẽ ꝑteritoꝝ/ ꝛ ꝺscientiaꝝ serenationem
ꝛ ad abolendam omnẽ infamie aut rebel/
lionis notã/ ꝛ q̃tinus in viã pacis cõi anio
ꝛ eodẽ pede pceder. hoc obediẽtia ꝺcordi/
us/ qm̃ faciendo restõem debitis modis/
nec subtrahẽtes/ nec ille a quo facta est sub
tractio/ remanerẽt notati de talibus: quod
difficilius esset euadere. si pec conciliũ ali/
qõ/ ferret determinatiua decisio.

Q ¶ Non expedit cõciliũ tale celebrari ꝓ re/
stituendo obedientiã pape/ in administra/
tõib⁹ bñficioꝝ/ ꝛ alioꝝ hmõi. qꝛ lz annexa
sint spũalib⁹. tñ ꝑñt tpalia notari. Primo
qꝛ rões alique ꝓzes de non expediendo
reformationẽ ecclesie vniuersalem in mozi
bus tractare/ faciũt ꝓ hac pte ꝛ ꝓ altero ꝓn/
cipali argumẽto ad hãc ptẽ. Tamẽ aduer/
tendũ est/ q̃ ꝛ si ꝺcederet papa. hñt de iure
ꝺino dñium vniuersale spũaliũ ꝛ tpaliũ/ re
spectu oĩm. Tñ ꝺstat q̃ ꝓ diuersitate tpm ꝛ
locoꝝ ꝛ statuũ. nec papa/ nec eccia habue/
rũt aut hñt dñt/ in talib⁹ dispensationibus
aut administrationib⁹ bñficioꝝ/ tpaliũ iu/
risdictionũ/ siue exercitiũ aut executionem
aut vsum. Ita q̃z notũ est q̃ eccia tpe x̃pi et
apl̃oꝝ nullũ habuit exercitiũ aut executio/
nẽ iuridicã ꝛ ciuilit circa hmõi tpalia: imo
x̃ps plus videt facto ꝛ ẏbo tale exercitiũ iu
risdictiõis ciuilis ꝓhibuisse/ q̃z pmisisse. lz
nõ dicã q̃ ꝓhibuerit aut oppositũ ꝺsulue/
rit/ nisi ꝓ loco ꝛ tpe. Quia enĩ eccia tũc mlt̃/
tiplicanda erat per discursum apl̃oꝝ ꝛ fiõ/
liũ. iõ talis iurisdictio tpalis ꝛ possessiones
fuissent eis ad impedimẽtũ/ ꝛ tales sunt ad
h̃ ꝺgruentie multe. Sed ꝓ tpe Siluestri
ꝛ Cõstantini magni placuit dño ad dilata
tionẽ eccie inspirare tum ꝺstantino/ q̃ ta/
les possessiones daret. tũ eccie q̃ reciper: et
durauit hmõi dotatio ecclesie vsq̃z ad tẽpa
nr̃a ꝓ successiones sanctissimoꝝ patꝝ. Bre
goꝝ ꝛ Ambroſij ꝛ alioꝝ/ q̃s non est credi/
cile in retentione taliũ errasse cõtra x̃pi ius/
sionẽ. Sed longe aliter in ꝑmitiua dotatio
ne distribuebant bona talia/ q̃z postmodũ
tpe ꝓlatoꝝ/ q̃ ceperũt paulatim refrigesce/
re a sanctitate ꝺoꝝ/ tandem abusi sunt tali
ter collationib⁹ bñficioꝝ ꝛ hmõi admistra
tione/ q̃ pape paulatĩ ꝛ successiue ad se mlt̃
ta reuocauerũt/ vsq̃z adeo/ q̃ finaliter datis
occasionib⁹ ꝛ acceptz̃/ q̃s nõ est h̃ opꝰ recita
re/ q̃si tota collatio ꝛ iurisdictio talis/ penes
papã ꝛ eiꝰ curiã remanebãt. Ita vt vix eẽt
ꝓlatꝰ q̃ posset minimũ bñficiũ ꝺferre. Cõ/
currebãt ad h̃ exactiones multiplices ꝓ sta
tu pape ꝛ cardinaliũ: ꝛ fi fraudes ꝛ abusus
ꝛ simonie cõmitterent/ relinq̃ iudicandus
exptis. ¶ Decidcirco dixi q̃m forte aliq̃b⁹
videret q̃ sit expediẽs eccie vniuersali/ redi
re oĩa ad ꝑstinũ statũ eccie. seu illi⁹/ q̃ fuit tẽ
pore apl̃oꝝ q̃tũ fieri ꝺgrue posset/ abiectz̃
talib⁹ iurisdictionib⁹ ꝓ magna pte/ q̃ reddi
derũt ecciam totã brutalẽ ꝛ carnalẽ/ ꝛ nihil
fere sapientẽ de his q̃ dei sunt erga salutem
animaꝝ/ non ex se q̃dem sed aburentiũ vi/
tio. Vel redeũdũ esset ad statũ eccie tpe Sil/
uestri ꝛ gregoꝝ/ q̃ñ q̃libet ꝓlatus dimitte/
batur in sua iurisdictione ꝛ solicitudinis
parte/ ꝛ papa tenebat que sua erant/ absq̃z
tot refuationibus tot ꝛ continuis magnis
q̃z exactionibus ꝓ sustinendo statũ curie et
capitis nimis forte crescentem/ suũ cetꝝ ros

membroꝝ ſtatus. ¶ Ad ſciendum igitur iſtud/cum multis appenditijs de puiſiõe clericoꝝ ſufficientiũ ꝛc. ꝛ ad puidendũ expediẽs eſt fieri determinationem ꝛ reformationem vniuerſalẽ eccleſie. nã vniuerſalẽ ſtatũ tangit. Sed dictum eſt ꝓus ꝙ reformatio talis fieri non debet in cõſilio ſolius obediẽtie iſti⁹. ¶ Si vero quis obij/ciat ꝙ iſtud ſic ſtare non põt cũ eis que dicta ſunt de reſtitutione obedientie quo ad ſpũalia/quoniã eſſet ita bene periculũ inobedientie culpabilis in vno ſicut in alio. Reſpondetur ꝙ latiſſima eſt differentia in ſpũalibus ꝛ tẽpalibus quo ad hoc/ꝛ vtinam fuiſſet bene ſemp intellecta a ꝓximis ꝛ modernis. forte ꝙ adhuc ſtarent greci cũ latinis. Patet enim ex ꝓxe deductione ꝙ papa poteſt remanere papa vniuerſaliter in pfectiõe magna imo maiori ꝙꝫ erat Silueſter/ꝛ tamen nullum habebit exercitiuꝫ actuale circa temporalia eccleſie vniuerſalis per dioceſes/ꝙꝫtumcunꝙ habeat dominium vel plenitudinem poteſtatis in habitu/que poteſtas ex cauſis certis põt cohiberi ꝛ arceri. immo debet/ne exeat in actuꝫ ſed dimittat ſingula ſingulis miniſtrare. Nonne chriſtus fuit papa perfectiſſimus nõne ſimiliter Petr⁹. ipſi tamen omne exercitiũ abdicauerũt a ſe in talib⁹/ꝙꝫ ꝙꝫ chriſt⁹ cum ſumma facilitate illud obtinere potuiſſet. Nihil ergo de pfectione ſtatus ſummi pontificis diminuit/ſi pro cauſa rationali/remouetur ad temp⁹ aut ſuſpenditur ſibi/taꝫ anxia ſolicitudo /tot curaꝝ immortaliũ ꝛ piculoſiſſimarũ in anima ꝛ corpore pro hmõi exercitio circa temporalia diſtribuenda aut conferenda. augetur poti⁹ ſua pfectio. ꝛ gratulari pfecto deberet in domino. ¶ Videtur vlterius pro ꝓpoſito multis ꝙ non expedit vnũ ſolum caput eſſe in tali exercitio adminiſtrationis tpaliũ. ſicut expedit immo ſicut neceſſe eſt vnũ ſoluꝫ preeſſe in ſpũalibus reſpectu omnium. Cui⁹ ratio eſt quia ea que fidei ſunt debẽt eadez apud oẽs/ꝛ hec identitas ꝛ vnitas vix aut nunꝙꝫ ꝑpetuari poteſt/niſi recurſus eẽt finalis ad vnũ caput. Sed de traditionib⁹ humanis ꝑ regimine tẽpaliũ eccleſie/totaliter oppoſitũ inuenit. quoniã ꝑm varietatẽ tempoꝝ locoꝝ/ꝛ gentiũ/ꝛ reſpectuum variãde ſunt decretales ꝛ ordinationes ſuper collationib⁹ ꝛ regimine taliũ tpaliũ.

¶ Ex his omibus que lati⁹ poſſunt deduci ꝓbabiliter vellẽt aliqui dicere nõ eſſe expediẽs fieri concilij decſiuũ ſup reſtitutõne vniuerſali tpalis adminiſtrationis pape. Sed ſup hoc debet concilij vniuerſale celebrari. Nec optet illos eſſe vel dici ſciſmaticos/q̃ occaſione data ꝛ accidẽte/talem in tẽpalibus fecerũt aut faciũt ſubtractiõez qz etiã ſtante vnitate eccie/talis ſubtractio cõtingebat vel in toto vl' in pte fieri fortaſſis debuiſſet. ꝛ ꝑ ſi abſq; grauiori ſciſſura i ſpũalib⁹ hoc potuiſſet ꝓuenire. ꝛ ita ſapiẽtiſſima lucet in hac pte dei puidentia. q̃ ex malo ſciſmatis/alia bõa ſciet elicere. ¶ Et ſi petaꝫ de quo viueret papa interim ꝛ cardinales. Reſpõdetur ꝙ ſi faciant debitum ſuũ la bozãdo ꝛ diligenter inquirẽdo finez ſciſmatis. pſumẽdum eſt ꝙ cito inuenirẽt. ꝛ tũc puidebit eis cõcilij generale qualiter erit expediẽs honeſtũ ꝑ ſtatu tantoꝝ dñorũ. Similiꝫ de modis puiſionis ſufficientiũ clericoꝝ tũc tractandũ eſſet ꝑ futuro

¶ Non expedit ꝓcilij pfatum fieri tanꝙꝫ viaꝝ vnionis tm̃modo reptiuũ. Ratio eſt qm̃ materia hmõi iã totaliter apta eſt ꝛ diſcuſſa. q̃ ad poſſibilitatẽ viarũ ꝛ rõnabilitatẽ vel irrõnabilitatez eaꝝ. ꝛ non reſtat niſi cõuenire iſtã obediẽtiã cuz altera in aliqua viarum. Hoc autẽ fieri poteſt/ſi vnꝙꝫ debeat fieri abſq; tali cõcilio huius obedientie qm̃ non videꝫ ꝙ alia cõcluſio ibidem concluderet/ꝙꝫ ꝙ ſummarẽt aduerſarij de aliq̃ via aſſumenda. ſi enĩ vna particularis via llmitaret incidere⁹ in incõueniẽs quale patimur. ¶ Ex his oĩbus nõ determinatiue poſitis ſed tm̃modo examinatiue/videtur ſeq; ꝙ nullo modo expedit nũc cõciliuꝫ iſti⁹ obediẽtie fieri niſi forte ſolũ ad habendã liberã in ꝓſulẽdo deliberationẽ. ꝛ plenã ꝓcordiã capitis ꝛ mẽbroꝝ ad inuicez/ſup modo ꝛ forma vniendi hanc obedientiaz ſecũ ꝛ cũ alia/ꝛ hãc vnionẽ cõcorditer pſequẽdi ¶ Ad qõ ampli⁹ declarãdũ/poſſent adduci ꝑticulares circũſtantie ſup diuerſ affectionibus ꝛ intẽtionib⁹ diuerſoꝝ. ꝛ ſuper piculo maxio nouaꝝ diſſenſionuz ſub oriendaꝝ ꝛ vix vnꝙꝫ ſopiẽdaꝝ in ſpũalib⁹ ꝛ tpalib⁹. Niſi ꝓus ante oĩa limitarent ea q̃ tractãda eẽnt in ꝓcilio ſup q̃b⁹ fieret. Niſi ꝑterea fieret talis puiſio ſup ꝑmiſſis nõ determinãdis q̃ tãgũt fidẽ ꝛ vl'em eccĩam/ꝙ cõuocato ꝓcilio nulli ſup ipa diſceptare aut ſaltẽ determinare ꝑſumerẽt. Demꝙꝫ ꝓſtat aliq̃s affectaꝛ/totalẽ penit⁹ deciſionẽ bñdi/

cti. ꝛ alij penit⁹ ꝫ nolūt. sed totꝫ viribꝫ obni
terent. nec est rō patēs ad sui destitutōꝫ/sta
tim sic inueniēda vt dicūt. ¶ Restat igitur
cōi ꝛ ꝓcordi ꝓsilio vel delibatiōe tm̄ modo
q̄rere cū alijs viā aliquā/in q̄ nobiscū ꝓue
niāt ꝑ vniēdo ecciam. siue via illa sit ꝓuen
tio/siue cōpromissio/hās vim ꝓsilij gene
ralis ī modificatiōe sua/siue ꝓciliū genera
le formaliter/siue cessio/siue oēs vie in vnū
si debeat ꝑfectus haberi finis. put multi do
ctores opinant. ¶ Hā ꝛ cessio vt dicūt fieri ne
q̄t q̄ vnionē det verā in eccia sine ꝓcilio ge
nerali/ꝛ ꝑ ōīs neq̄ absq̄ ꝓuentiōe/ꝛ ꝑser
tim renuēte cedere altero ꝓtendentiū/ q̄m
ꝑ ꝓciliū taliter artabit q̄libet aut artari po
terit q̄ requiret eoꝝ ꝓsensus. ¶ Hā si dissen
serint obedire ꝓsilio/erūt palā scismatici. et
si scismatici erūt deponēdi. Quibꝫ deposi
tis ꝓcedendū erit ad nouā electionē libere
fiendā/sicut eis a vita separatis/aut libe ce
dentibꝫ. ¶ An vo ista sola causa/vltimo
tacta/sit suffiens causa ad hoc q̄ expediat
aut de necessitate celebrandum sit hmōi cō
lium cōe isti⁹ obediētie/attēta difficultate
in cōuocādo/et expens⁹/ꝛ piculis in ꝓtinu
ando. iudicēt illi ad q̄s spectat. ꝛ incōueni
entibꝫ maioribꝫ prudent occurrant. ¶ Ut
ꝫitatꝫ flāma ex discussionis vētilatione cla
rior emergat/ꝓponemus ꝛ soluem⁹ obiectō
nes ꝓtra viā mediā q̄/put expedit/tacta est
¶ In ꝓmis dicēt aliqui ꝓtra scōm expedi
ens q̄ absq̄ discussione eoꝝ q̄ hactenus fa
cta sunt non pōt sincere/ꝛ ꝑ sciētiaꝫ sere
natione illud fieri quod ꝓponit. Hā si Bñ
dictus ex vna ꝑte cum suis adherētibꝫ/ aut
alij ex altera fiūt culpabiles de scismate aut
heresi vel de rebellione aut alio talivitio. q̄
liter tales absq̄ recognitione ꝓprie culpe ꝛ
postulatione venie indulgentiā apud deū
ꝛ homines merebuntur. non remittitur pe
na nisi ꝓfiteatur culpa. ¶ Sed respondē
mus q̄ hec obiectō friuola est/ꝛ sophistica
atq̄ fieri posset in oi materia dubia/ sicut
fieret ad impediendū viam cessionis libe
re absq̄ discussione iusticie. Dicimus igit
fm catholicā veritatē/ q̄ in dubijs potest
fieri confessio sub conditione/ꝛ ex tali con
fessione veniam absolutam peccator cōse
quet. Addimus ad hec q̄ oia ꝛ fere oia di
ci possunt dubia in foro exterioꝝ/que non
dū sunt iudicialit diffinita. Propterea nl
lus erit scrupulus obediēdo dño Bñdicto
etiā vbi fuisset heretic⁹ aut scismatic⁹ si resi
pisceret/vel si ꝫ non ꝓstaret per diffinitiuā
sniam ecclie. Similr de subditis rebellan
tibꝫ/si qui fuissent/diceret. Quis nesciat
multa apud antiq̄s patres ꝛ nūc q̄tidie to
lerari. vt de simonijs ꝛ alijs/que si iudicia
liter essent ventilata ꝛ ꝓuicta/tolerari non
possent. Supaddim⁹ q̄ tota res pñs/ma
gnis dubioꝝ inuolucris ꝓtecta est/ꝛ vtriusq̄
colorata Sed nec sunt aliqua que ꝓprie
ꝛ nude tangāt oppositā fidei/q̄n magis in
factis diuersis ꝛ diuersimode receptis/q̄ ī
iure ꝓsistunt. Nulli idcirco pñt aut vix pñt
de scismate ꝛ heresi ptinaces ꝓuinci in hac
pte. Deniq̄ dicim⁹ q̄ regula mgr̄alis theo
logie nō dz nos scrupul inq̄etare vt fiat di
scussio/illa. s. regla/q̄ si illō sit dubiū an li
ceat an si liceat illō fieri. si fiat certū ē illō eē
peccatū/q̄m ꝑ p̄dicta/nō habebit rōnabili
ter dubiū de eis q̄ fuerint ꝓcordata/ꝛ pre
supponet q̄libet aut nō errasse/aut de erra
tis penitere. ꝛ ita in suo honoris gradu/ iu
re/aut saltim mia remanere. ¶ Aeterū ab
alijs scōa fieret obiectio/ꝓtra scōm expedi
ens. ¶ Crimina in q̄unt nō ita generaliter re
manere dñt impunita/alioq̄n incentiuum
tribuerēt delinq̄ndi. Dz nec/salua ꝓscien
tia/forsan poterit dñs Bñdict⁹ ea ratifica
re aut nō infringere q̄ facta sunt/nisi p̄ti
veniā/ꝛ nouā ꝓfirmationē singuli ꝑ se pe
tant. aut nisi de nouo abilitent ꝛ ordinent
Dz respōdm⁹ q̄ frequēter p̄q̄ue i delictꝫ
tangētibꝫ cōiratem aut homines grandis
status/consultius tolerātur errores cōies.
q̄m vindicari seuero rigore quererentur.
Nunq̄d nō tolerat eccla meretrices? Nōne
hec est exp̄ssa prudētissimi Augustini sen
tētia in scptis suis multis/cui⁹ dicta sicut
nec alioꝝ hic nō inserim⁹. qz a clericis satis
cognoscūtur. qz insup magis rōnem q̄rē ta
lia dicta sunt. q̄ vbi dicta fūt/nūc ꝛ alias of
ferre conamur. Non deessent ratōnes ꝛ ex
empla/nisi breuitatis amor obstaret/ꝛ si ñ
experientia doctrice pateret veritas.
Preterea quod additur de conscientia do
mini Benedicti/satis dissoluitur per hoc
idem dictum/q̄ etiam vbi mala fuissent p
petrata. illa potest salua conscientia ꝑ bo
no ꝛ vtilitate tanti negocij complendi/tole
rando dissimulare. Sicut regulariter ver
est q̄ prelatus non solum potest imo debz
aliqua agere vel omittere propter gene
lem inclinationem subditorum. vbi etiaz
quandoq̄ mala esset/que alias agere vl o

mittere in graue delictum sibi verteretur. Juxta quod inferunt aliqui/ꝙ etiam vbi via cessionis minus bona fuisset, tamē attentis deliberationib⁹ omniū subditor⁹ super postulatione huius vie/ dominus Benedict⁹ illā acceptare tenebat/ sicut nūc acceptauit/ q̄tumcūq; alias ad eā acceptādam nō fuisset artat⁹ vel artandus. Sed ℔ omittam⁹. volum⁹ enī nihil discuti de factꝫ bacten⁹ vel inde. Rursus ea q̄ facta sunt in ꝓmotionib⁹ ꝛ similib⁹ durāte subtractione auctorisata sunt ꝑ ordinarios loco/ ad q̄s ge iure cōi spectabāt talia. Cur ergo nō poterit dñs Benedict⁹ ꝓsumere illos/ qui a se aut ꝓdecessorib⁹ suis fuerant ad hec electi ꝛ ꝓmoti/ imemores nō fuisse sue salutis, q̄rere neq̄bit absq; scrupl'o tolerare ne dicam⁹ approbare q̄ facta sunt. ¶ Deniq; qō subiungit de venia singillatim postulāda magis ad verecundā multor⁹ turbationē q̄m ad tranq̄llitatē ꝛ pacē/ satis eē debebit postulatio venie generalis ꝛ modis honestis executa. ¶ Facit ꝑ ꝓdictis ꝙ oīa sacramēta/ nisi forte pnia/ vim suā habēt/ vt collatō ordinū baptism⁹ ꝛ similia/ q̄tumcūq; fuerint a peccatorib⁹ distributa. stante tñ debita intētione faciēdi q̄ eccl'ia facere intēdit/ ꝛ ꝓcipue vbi nō ex affectata ignorātia iuris/ sed ex facti iuscitia peccatū exortū ē, ꝓ ea non erūt reordinādi iam ordinati ¶ Dein de tertio obijcient aliꝙ cōtra idē secundū et tertiū expediēs. ꝛ dicēt ꝙ implicatō est i terminis/ vt dño Bñdicto fiat obedia tanq̄ summo pōtifici, ꝛ nihilomin⁹ coarteē eius ptās ad certa/ ꝛ ꝑ ceteros modos. ꝛ ꝙ sibi coadiutores socienē. ¶ Sed rñdemus ꝓmo iuxta positionē illor⁹ q̄ subtractōnez ꝙ licite fieri potuisset cōfirmāt. sic reuera aut in isto aut in mltis casib⁹ pōt euenire. Dicimus itaq; ꝙ papalis dignitas nō ꝑ extollētia aut fauorē ꝑsone/ sz ꝑ eccl'ie vtilitate a xp̄o statuta ē/ quā obrē ꝛm exigentiā vtilitatis eccie/ tanq̄ finis/ dz hec dignitas agibilia sua moderari. ꝓptim in eis q̄ nō sūt exp̄sa in iure diuio. Hoc enī dicere eēt de iure naturali cuiuslibet policie qō violari non pōt aut mutari. Si ḡ ꝓtingit ꝙ ꝓdicta fieri sit expediēs ꝑ eccīa/ attentis circūstātijs negocior⁹/ aut vidz ꝓpē culpā dñi Bñdicti seu aliq̄s ei⁹ ꝓditōes/ min⁹ ciuiles ꝛ vtiles ecclesie, ēt vbi nō eēt culpabiles/ aut ꝓpter generalē affectiōz ꝛ deliberationē omniuz subditor⁹/ etiā vbi errarent ꝛ minus bene iudicarent/ dicim⁹ non solū ista licere fieri imo posse ꝓsurgere obligatōnē ad agendū Hecq; in ℔ derogāt auctati papali neq; plenitudini potestatis sue collate sibi a xp̄o sz implēt. Nā posse mala ꝛ inexpediētia ecclesie facere/ q̄s diceret eē posse? q̄s crederz hoc a christo collatū extitisse. Porro dēstz tpalibus admīstrationib⁹ eccl'esiar⁹ possessionū/ iurīū/ beneficior⁹/ ꝛ similiū xp̄s p se ipm imediate nullaten⁹ se intromisit/ nec ordiare curauit. sciēs ꝛ volēs talia eē variabilia ꝛm exigentiā tempor⁹/ ꝑsonar⁹ ꝛ locorū/ ad cōmunē eccl'ie vtilitatē, nō ad vnius aut paucor⁹ singularē pompā/ aut inutilez vanitatez siue voluntatē. Ratio postulat/ nec negam⁹/ vt dño pape ꝛ suis cardinalibus fiat sufficiens ꝓuisio de bonis eccl'iasticis/ sicut olim summo sacerdoti inferiores/ suas ōcimas offerebā. Dz hec ꝓuisio nonne poterat adimpleri/ absq; ℔ q̄ necesse sit ex toto ius ordiario⁹ cassari vl' suspēdi. ¶ Profecto sic. Postremo dicēt aliꝙ hec via q̄ dicit media compleri non potest absq; cōcilio hui⁹ obediētie generali/ ꝛ ita cadit in illud qō videt velle fugere. Hic rñdem⁹ ꝙ si ꝓciliū generale nō q̄rerē fieri nisi sub modificationib⁹ tactis in hac via media. non videret incōueniēs aut periculuz celebrare hmōi ꝓciliū. Cessarēt enī omnia q̄ cōtra ipius vtilitatē audiuim⁹ allegari. Nihilomin⁹ illud ꝓciliuz neq̄q; iudicam⁹ necariū ꝑ ꝓplemēto celeriori ꝛ faciliori huius vie, ꝛ absq; impenē innūeris/ ꝛ tractu tpis. q⁹ nūc interim ꝓuisq; ista concordata sint/ dubia quedā orirenē sup ꝓuocatione cōcilij/ ꝛ q̄busdā similib⁹/ q̄ hic cessant. Dubitabit forte aliq⁹ dñs Bñdictus audita ista via illā aut impediet/ aut nō cōcordabit. Propterea forte tutius est/ vt ante oīa secrete/ q̄tum fieri poterit bēatur ꝓsensus maior⁹ omniū isti⁹ obediētie/ aut saltē ꝑncipaliū/ vt cōi consensu totius sue obedientie/ fiat oblatio talis/ cui vniuersali ꝓsensui si renuat assentire, quis nō videbit tūc ei⁹ modū ꝓcedendi penit⁹ improbabilem eē, quis non iudicabit ab eo iure recedēdū fore? Non. n. poterit aliq̄ tergiuersatione/ fautoria scismatis ꝛ subuersiōis ecclesie denegari. ¶ Ex si quis ad extremū dubitauerit similiter de principib⁹ aliꝙ ꝙ nō approbabūt via hanc mediā/ fatemur ℔ non vsq; quaq; certū esse/ nisi put in moralib⁹ sumēda est certitudo ex his q̄ vt i pluribꝫ ꝛm ve/ iudicarent/ dicim⁹ non solū ista licere fieri imo posse ꝓsurgere obligatōnē ad agendū Hecq; in ℔ derogāt auctati papali neq; plenitudini potestatis sue collate sibi a xp̄o sz implēt. Nā posse mala ꝛ inexpediētia ecclesie facere/ q̄s diceret eē posse? q̄s crederz hoc a christo collatū extitisse. Porro dēstz tpalibus admīstrationib⁹ eccl'esiar⁹ possessionū/ iurīū/ beneficior⁹/ ꝛ similiū xp̄s p se ipm imediate nullaten⁹ se intromisit/ nec ordiare curauit. sciēs ꝛ volēs talia eē variabilia ꝛm exigentiā tempor⁹/ ꝑsonar⁹ ꝛ locorū/ ad cōmunē eccl'ie vtilitatē, nō ad vnius aut paucor⁹ singularē pompā/ aut inutilez vanitatez siue voluntatē. Ratio postulat/ nec negam⁹/ vt dño pape ꝛ suis cardinalibus fiat sufficiens ꝓuisio de bonis eccl'iasticis/ sicut olim summo sacerdoti inferiores/ suas ōcimas offerebā. Dz hec ꝓuisio nonne poterat adimpleri/ absq; ℔ q̄ necesse sit ex toto ius ordiario⁹ cassari vl' suspēdi. ¶ Profecto sic. Postremo dicēt aliꝙ hec via q̄ dicit media compleri non potest absq; cōcilio hui⁹ obediētie generali/ ꝛ ita cadit in illud qō videt velle fugere. Hic rñdem⁹ ꝙ si ꝓciliū generale nō q̄rerē fieri nisi sub modificationib⁹ tactis in hac via media. non videret incōueniēs aut periculuz celebrare hmōi ꝓciliū. Cessarēt enī omnia q̄ cōtra ipius vtilitatē audiuim⁹ allegari. Nihilomin⁹ illud ꝓciliuz neq̄q; iudicam⁹ necariū ꝑ ꝓplemēto celeriori ꝛ faciliori huius vie, ꝛ absq; impenē innūeris/ ꝛ tractu tpis. q⁹ nūc interim ꝓuisq; ista concordata sint/ dubia quedā orirenē sup ꝓuocatione cōcilij/ ꝛ q̄busdā similib⁹/ q̄ hic cessant. Dubitabit forte aliq⁹ dñs Bñdictus audita ista via illā aut impediet/ aut nō cōcordabit. Propterea forte tutius est/ vt ante oīa secrete/ q̄tum fieri poterit bēatur ꝓsensus maior⁹ omniū isti⁹ obediētie/ aut saltē ꝑncipaliū/ vt cōi consensu totius sue obedientie/ fiat oblatio talis/ cui vniuersali ꝓsensui si renuat assentire, quis nō videbit tūc ei⁹ modū ꝓcedendi penit⁹ improbabilem eē, quis non iudicabit ab eo iure recedēdū fore? Non. n. poterit aliq̄ tergiuersatione/ fautoria scismatis ꝛ subuersiōis ecclesie denegari. ¶ Ex si quis ad extremū dubitauerit similiter de principib⁹ aliꝙ ꝙ nō approbabūt via hanc mediā/ fatemur ℔ non vsq; quaq; certū esse/ nisi put in moralib⁹ sumēda est certitudo ex his q̄ vt i pluribꝫ ꝛm ve/

risimiles et pbabiles coniecturas eueniũt Si in oibus pdicta via nihil petit difficile aut onerosum vel inhonestum/queritur ꝓpter quid ꝓncipes ꝛ plati debeant improbare/maxime pro tanto bono reunitionis obedientie huiꝰ totalis obtinendo. Quid enī graue erit q̄ oia indulgeantꝫ ꝓterita / et non discutiantꝫ/q̄ dñs Benedictus habeat bonos ꝓsiliarios nō suspectos cuicūq; pti/ꝑm quoꝝ iudiciū agat qđ actur⁹ est/q̄ ipe a vindicando ꝓprias aut alienas iniurias immunis sit/ꝛ deo committat: aut certe vniuersali bono ecclesie ꝛ pacis illas donet Idē dicim⁹ de subditis q̄buscūq; erga dominū Bñdictū. Profecto nihil istoꝝ difficile ē nisi forte apō illos/apō q̄s hūilitas ꝛ caritas ꝛ eccłastica vnitas fuerint onerose/scz q̄ turbationib gaudent ꝛ querunt q̄ sua sua sunt/nō q̄ Jesu xpi. Aut q̄ suis sententijs ceruicosa aiositate nimis credūt. Aut si difficilia esse ista quisq; contēderit/animaduertat ille obsecro si plures sint in alijs vijs/difficultates ꝛ ambages/aut viam aliquā oī difficultate carentē afferat i mediū nos letis animis cōplectemur. Ex si h̄ vel facere nō vult. vel/qđ magis credim⁹/non pōt/tunc cū alīq̄d agere necesse sit/pgat nobiscum in banc sniam: ꝛ attendat q̄d plus hēat dāni p ecclīa. vel sic stare/ imo q̄ttidie magnis lapsib corruere: ꝛ dñm Bñdictuz incarceratū esse: ꝛ cardīales suis bonorib spoliatos/ꝛ ꝓncipes ad ꝓtētionē piculosaz dispositos videre: aut q̄ ita ꝓparem⁹ nos p hāc reunitionē ꝑmā ꝛ totalē huiꝰ obedie q̄ cū alia celeriter ꝛ vtiliter tractare valeam⁹. ꝛ q̄liter/si q̄s q̄siuerit/iā in pterñsum ē ꝛ a prudētioribꝫ erit diligenti⁹ inq̄rendum ꝛ inueniendum facilius.

Finit.

Decreta in sessione

publica cōcilij generalis Cōstantien. die sabbati. ix. octobris Anno. Mcccc xvij. Et ꝓmo ꝓbemiū sup futuris cōcilijs celebrandis/ꝛ puisione aduersus futura scisamta

Requēs generaliū ꝓcilioꝝ celebratio: agri dñici precipua cultura est. q̄ vepres spinas et tribulos hereſū/erroꝝ ꝛ scismatū extirpat. excessus corrigit. deformata reformat. ꝛ vineā dñi ad frugē vberrime fertilitatis adducit. Illoꝝ vo neglectus premissa dissēminat atq; fouet. Nec ꝑteritoꝝ temporū recordatio/ꝛ pñtiū ꝓsideratio/añ oculos nr̄os ponūt. Ea ꝓpt̄ hoc edicto ꝑpetuo sancim⁹. decernim⁹ atq; ordinamus/vt amodo generalia concilia celebrenꝫ Ita q̄ ꝑmū a fine huius cōcilij i q̄nquenniū immediate sequēs. Secundū vo a fine illi⁹ mediate sequētis concilij in septenniū/ꝛ deinceps in decenniū ꝑpetuo celebrenꝫ/in locis q̄ summus pōtifex p mē sem ante finē cuiuslibet concilij approbante ꝛ ꝓsentiente concilio/vel in eius defectū ipm concilīū deputare ꝛ assignare teneaꝫ/vt sic p quādā continuationē semp aut ꝓximū vigeat. aut p tmini puidētiā expectet. Quē terminū liceat sūmo pōtifici de fratrū suoꝝ sctē romāe eccie cardinaliū ꝓsilio/ob emergētes forte casus abbreuiare/sz nullatenꝰ proget. Locū aūt p futuro ꝓcilio celebrādo deputatū absq; euidēti necēsitate nō mutet. sz si forte casus aliq̄s occurrerit q̄ necessariū videret ipm locū mutari puta obsidiōis guerraꝝ pestꝫ aut siłis. Tūc liceat sūmo pōtifici de pdictoꝝ fratrū aut duaꝝ partium ipoꝝ ꝓsensu atq; ſbscptōe/aliū locū ꝓpus deputato loco vicinioꝛē ꝛ aptū ſb eadez tū natione/surrogare. nisi idē vł silē ipedimētū p totā illā nationē vigeret. tūc ad aliq̄ē aliū locū vicinioꝛē alteri⁹ natōis aptū hmōi ꝓciliū potit ꝓuocari. ad quez plati et alij q̄ ad ꝓciliū solēt cōuocari/accedeꝛ tenean̄ ac si a ꝓncipio loc⁹ ille fuiſſz deputatus Quā tū loci mutationē vł termi breuiatōz teneaꝫ dict⁹ sūm⁹ pōtifex ltime/ꝛ semel p annū añ pfixū tminū publicare/ꝛ ītimare vti ad ipm concilīū celebrandū p̄dicti possint statuto termino cōuenire. ¶ Si vero q̄ abſit in futurū scisma oriri contingeret/ita q̄ duo vel plures p summis pontificib sege rerent. a die quo ipi duo vel plures insignia pontificatus publice assumpserint. seu administrare ceperint. intelligatur ipo iure terminus concilij tunc forte vltra annum pendens/ad annū primum breuiat⁹ ad quos omnes prelati ꝛ ceteri qui ad concilium ire tenentur/sub penis iuris ꝛ alijs per concilium imponendis/absq; alia vocatione conueniāt. Necnon imperator ceteriq; reges et principes personaliter vel p solennes nuncios tanq; ad commune incēdium extinguendum/p viscera misericoꝛ die Jesu christi ex nunc exorati cōcurrant. Atq̄libet ipoꝝ p romano pōtifice se gerēs

infra mēsem a die q̄ sciam habere potuit/ aliū vel alios assumpsisse papat⁹ insignia vel papatu administrasse/teneatur sub intminatione meledictionis eterne ꝛ amissionis iuris si quod forte sibi quesitū eēt a papatu/quā ipo facto incurrat.ꝛ vltra hoc ad quaslibet dignitates actiue ꝛ passiue sit inabilis/cōciliū ipsum ad terminū anni p̄dictuz loco prius deputato celebrandū indicere ꝛ publicare.ꝛ p suas litteras cōpetitori vel cōpetitoribꝫ ipsum vel ipsos ꝓuocādo ad causam/vel ceteris p̄latis ac principibus q̄tum in eo fuerit intimare.Hec nō termino p̄fixo sub penis p̄dictis ad locum cōcilij ꝑsonaliter se transferre.nec inde discedere/donec p ꝯciliū causa scismatis/plenarie sit finita.Vocadiūcto q̄ nullus eoꝝ ꝓtēdētiū de papatu i ipo ꝯcilio vt papa p̄sideat.Quinimo vt tāto liber⁹ ꝛ citi⁹ eccle/sia vnico ꝛ idubitato pastore gaudeat/sint ipsi oēs de papatu ꝓtendētes / postq̄ ipm ꝯciliū inceptū fuerit/auctate hui⁹ sctē sino di ipo iure ab oi administratiōe suspēsi.nec eis aut eoꝝ alteri/donec cā ipa p ꝯciliū terminata fuerit quōlibꝫ a quocq̄ sub pena fautorie scismatis obediat.¶ Ex si forte electionē romani pōtificis p metū q̄ caderet in cōstantē vi3 seu impssionē de cetero fieri cōtingat/ipam nullius ꝏcernim⁹ efficacie vl momēti/nec posse p sequentē ꝯsensum etiam metu p̄dicto cessante/ratificari vel approbari.Non tñ liceat cardinalibꝫ ad aliā electionē pcedere.nisi ille sic electus fortere/nūciet/vel decedat.donec per generale ꝯciliū de electione illa fuerit iudicatū.ꝛ si pcedāt nulla sit electio ipo iurē.Sintq̄ sic secūdo eligētes ꝛ electi si se papatui ingessit/oñi dignitate/honore/ꝛ statu etiā cardinalatus ꝛ pōtificali/ipo iure p̄uati.ꝛ inabiles de cetero ad easdē/ac etiā ad papalē/nec aliquis eidē secūdo electo vt pape sub pena fautorie scismatis obediat quoq̄ modo.Et eo casu cōciliū de electione pape,puideat illa vice.Sed liceat imo ꝛ teneant electores oēs aut saltē maior ps ipsoꝝ/quā cito sine piculo ꝑsonaꝝ p̄nt/etiā si piculū omniū bonoꝝ imminer⁹et/se trāsferre ad locū tutū ꝛ metū p̄dictū allegare/coꝝā notarijs publicis ꝛ notabilib⁹ ꝑsonis in multitudie populi/in loco insigni:ita tamē q̄ allegantes metū huiusmodi habeāt in ipius met⁹ allegatione exp̄mere speciē ꝛ q̄litatē dicti metus:ꝛ iurare solenniter/q̄ metus taliter allegatus est verus:ꝛ q̄ credunt seip̄m posse probare:ꝛ q̄ per malicīā vel calumniā huiusmodi metū non ꝓponūt.Nec vltra primū futuꝝ concilium vllo modo possit differri allegatio dicti metus.Teneant insuper postq̄ se transtulerint ꝛ metū allegauerint modo predicto,ꝓuocare sic electum ad concilium/quod cōcilium si vltra annum pendeat a die ꝓuocationis huiusmodi/intelligatur ad annum vt supra ipso iure terminus breuiat⁹ / ꝛ nihilominus teneatur electus ipe sub penis predictis ꝛ cardinales ꝓuocantes sub pena amissionis cardinalatus ꝛ omniū beneficioꝝ suoꝝ.quā ipo facto incurrant/infra mensem a die ꝓuocationis/concilium ipm vt supra dicitur indicere ꝛ publicare/ꝛ q̄ citi⁹ poterit intimare/cardinales ipi/ceteriq̄ electores ad locū concilij tempore conuenienti personaliter se transferre/ꝛ vsq̄ ad finē cause expectare.Teneantur quoq̄ prelati ꝛ ceteri vt supra ad cōuocationē cardinaliū iñ/si forte sit electus ꝓuocare cessaret/accedere.Ex et sic electus in ꝯcilio ipso non p̄sideat.quin imo sit a termino initiandi ꝯcilij ipso iure ab omni administratiōe papat⁹ suspensus nec sibi a quocq̄ sub pena fautorie scismatis quomodolibet obediatur.¶ Ex si infra annū ante diem indicti concilij ꝯtingant supradicti casus.vidz q̄ plures se gerāt pro papa vl q̄ vn⁹ p metū seu impssionē eligat cēseāt ipo iur̄,tā gerētes se p papa q̄ electus p metū seu impssionē/ꝛ cardinales ad dictū ꝯciliū ꝓuocati/teneāt q̄ in ipo ꝯcilio cōparere ꝑsonaliter cām exponere ꝛ iudiciū ꝯcilij expectare.¶ Ex si dictis casibꝫ occurrētibꝫ ꝯtingat forte casus aliq̄s q̄ necc̄arius sit locū ꝯcilij mutare vel obsidiōis vl guerre vl pestis vel silis.teneāt nihilomin⁹ tam oēs supradicti q̄ oñes ꝑlati/ceteriq̄ qui ad concilium ire tenent ad locū,primiorē vt p̄mittit qui sit abilis ad concilium ꝓuenire.possitq̄ maior pars ꝑlatorum qui infra mēsem ad locū certum declinauerint/illum sibi ꝛ aliis pro loco concilij deputare.ad quem ceteri conuenire teneantur ac si a p̄ncipio fuisset deputatus.¶ Cōciliū aūt vt p̄fert ꝓuocatū ꝛ ꝯgregatum de hmōi scismatis causa cognoscēs/ꝛ in ꝯtumaciā electoꝝ seu gerētiū se pro papa vel cardinaliū si forte venire neglexerint.litem dirimat/cāmq̄ diffinit/ac culpabiles i scismate,curādo/seu nutriendo/vl in administrādo/aut obediēdo

vel administrãstibꝫ fauẽdo/seu ꝓtra interdictũ supius eligẽdo, vel calũnioſos in allegãdo metũ, etiã vltra ꝑdictas penas. cuiuſcũq; gradus ſtatꝰ ſeu ꝑeminẽtie exiſtãt eccleſiaſtice vel mũdane. ſic puniat vt vindicte rigor trãſeat ceteꝛ in exemplũ. ¶ Vt aũt metus ſeu impreſſiõis moleſtia in electõne pape eo formidoloſi⁹ euitet. q̃ toti xp̃iani tati lamẽtabilius eoꝝ incuſſio ſeu factõ ꝓpetret. vltra ꝑdicta ſpẽaliꝝ duxim⁹ ſtatuẽdũ. q̃ ſi q̃s hmõi metũ vel impreſſionem aut violentiã electoribꝫ ipſis vel alicui eoꝝ in electione pape intulerit. ſeu fecerit aut fieri ꝓcurauerit. vel factũ ratũ habuerit. aut ĩ ꝫ cõſilium dederit vel fauorẽ. facientem ve ſcienter receptauerit vel defenſauerit. aut negligens in executione penaꝝ inferius memoratarũ extiterit. cuiuſcũq; ſtatus gradus vel ꝑeminentie fuerit. etiamſi imperiali regali pontificali aut alia q̃uis eccleſiaſtica aut ſeculari ꝓfulgeat dignitate/ illas penas ipſo facto incurrat. q̃ in ꝓſtitutione felicis recordationis Bonifacij pape octaui que incipit Felicis. ꝓtinent̃/illis effectualiter puniat̃. Ciuitas vero etiã ſi qđ abſit vrbs Romana fuerit vel alia queurs vniuerſitas/que talia facienti conſiliuꝫ vel auxilium dederit aut fauorem. vel infra menſem ſaltem taliter delinquẽtem ꝓut tanti facinoris enormitas exegerit ꝛ facultas ei affuerit non duxerit puniendum/ eoipo ſubiaceat eccliaſtico interdicto. Et nihilominus/ꝑter dictam vrbem/põtificali ꝛ ſua ꝓa. eoipſo ſit ꝑuata dignitate. non obſtãtibus ꝓuilegijs quibuſcunq;. ¶ Volumus inſup q̃ in fine cuiuſlibet cõcilij generalis hoc decretũ publicetur ſolẽniter/ nec nõ quãdocunq; ꝛ vbicunq; romani pontificis electio imminebit facienda / ante ingreſſum conclauis legatur/ꝛ publice intimetur.

Finit.

Sequitur ſermo

eiuſdẽ cancellarij factus in die circũciſiõis dñi coꝝ papa apud taraſconam.

y

Apparuit gr̃a dei ꝛ ſaluatoris nr̃i omibꝫ hominibꝫ/ erudiens nos. vt abnegãtes impietatẽ ꝛ ſecularia deſideria/ ſobrie ꝛ iuſte/ ac pie/ viuamus in hoc ſeculo. ꝛ reliq̃ que nũc audiuit ex epl̃a pauli. veſtra deuotio. ¶ Cũ apparuit gr̃a dei ꝛ ſaluatoris nr̃i. adeam⁹ cũ fiducia thronũ gratie eius. vt miam eius cõſequamur ꝛ gr̃iam/in auxilio oꝑtuno. Nã q̃ finiſ noſter ſup nos. ꝛ nos debilitati cõfractiq; iacem⁹ in imo/ꝛ limo ꝓfigimur. cõfundat̃ pelagiana hereſis. q̃ gratiã dei ꝑ ſubleuatione neceſſariam/abnegare ꝑſumit. Rurſus q̃ de gr̃a dei ſermo habẽdus eſt ꝛ de noĩe Jeſu/ quẽ nemo põt dicere niſi in ſpũſancto / vt ipſe Jeſus ĩm nomẽ ſuũ ſit nobis Jeſus/ vt ꝑterea condẽnatos in curia iuſticie gratie nos curia ſuſcipiat. dum interim ſedet ĩ throno ſue gratie. puſq; legitimũ temp⁹ cõparendi ꝑtereat/appellem⁹ ad curiã ꝛ thronũ gr̃e. illic nos ꝑſentemus in ꝓfeſſionibꝫ vbi ſoꝝ noſtra mater eſt eiuſdẽ gratie. et aduocata noſtra. que plane deſpicere nos non poterit. Caro enim ꝛ ſanguis noſter eſt/ꝛ curie ſue iura defendet/ iura gr̃e. Dꝫ quis eſt iſte thronus gratie. Ille ꝑaldubio puer hodie circumciſus. cuius vocatũ eſt nomen Jeſus. vt per ieſum gratia fierꝫ ſicut lex per moyſen data eſt. vt ſaluaretur mundus per ipſum. quem vidimus plenũ gratia. immo gratiarũ. Deus meus. miſericordia mea. inquit ꝓpheta. Et quid miſericordia niſi gratia. ¶ Sed dicet forꝛaſſe timidior aliquis. Ego apertos habẽſ oculos cordis in lumine fidei. ꝛ lucerna euangelice veritatis hodierne/ intueor in ꝫ puero ſeueritatem diuine iuſticie ſeueram valde. que etiam ꝓprio filio dei non pepcit. quin eum nuditati ꝛ frigori ꝛ duro vulneri dũ tenellus circumciditur/ exponeret Ac tu mihi apud ipſum puerum inuenire thronum gratie repromittis. Si in viridi hoc fecit deus. ſi innocentiſſimo filio nõ pepercit/in ſicco quid fiet/ peccatoribꝫ ſeruis qualiter ignoſcet. Quin etiam mater eius. mater benedicta. quibus oculis peccatores inſpiciet/ qui tota hodierni doloris ſui cauſa ſunt. qui totam ſue grandis anxietatis materiam ꝓbuerunt/ dum ꝓpter eos vnigenitum dilectiſſimum / eratici vulnere cruentum/ ex nuditate ꝛ frigore vagientem cognoſcit ꝛ dolentem. Attuero quiſquis hoc dixerit ſciat nil tale timendũ ſatiſfactum eſt iuſticie/ſatiata eſt/ non puniet bis in id ipſum eum qui gratiam huꝰ pueri flagellati meruit. qui factus eſt a deo nobis iuſticia atq; redẽptio/in q̃ et ſi iuſticia appareat in eꝝ attritiõe ꝓpter-pctã nr̃a ſupemineñter tñ apparet gr̃a dei. q̃ vt ſeriũ

redimeret tradidit filiũ / q̃si pccatorẽ puni
endum. Sed ⁊ tu virgo dignissima non
abhorre peccatores. sine quibus nunq̃m
fores tali digna filio qui licet ex te genitus
est. attamen nobis natus nobis datus.
Adimus ergo cum fiducia te. ⁊ filium tu-
um. In quibus talis apparuit gratia dei
vt tu mat̃ dei fieres ĩueniẽdo gratiã apud
deũ / ⁊ ipse hõ fili⁹ dei diceret̃. Ita vt nõ du
bitauerit Aug. asserere. nullã iu rebꝫ ꝑ tps
ortis maiorẽ ista esse gr̃am / dũ verbã caro
factũ est. De q̃ verbo locutur⁹ det ipse nob̃
gratuita benignitate v̄bũ efficax ⁊ fructuo
sum: meritis ⁊ p̃cibꝫ tuis v̄go gloriosa / que
ab angelo vocata es gr̃a plena ãtonomati
ce. ⁊ d̃ina salutatiõe quã repetim⁹ dicẽtes.
Aue ⁊c̃. ¶ Apparuit gr̃a dei ⁊ saluatoris
nostri. ⁊ reliq̃. Exhilaresce tu q̃ perieras / mi
serãde hõ / erige aures / audi. ⁊ gr̃as age / q̃m
apparuit gr̃a dei. datũ certe optimũ ⁊ do-
nũ ꝑfectũ. q̃m gratia dei vita eterna. ⁊ si do
min⁹ dat gr̃am. dabit ⁊ gl̃iam. Nõ igit̃ in-
uanũ hãc dei gratiã accipias / nõ ꝑ ingrati
tudinẽ in hui⁹ anni p̃ncipio enceniũ tam
insigne ꝑuipẽdas. Et attẽdas vigilant̃. q̃r
nõ dixit apl̃s. apparuit sapĩa dei. apparu-
it iusticia dei. apꝑuit potẽtia. Illas q̃ppe
magis extimescebat hõ re⁹ / ꝓditor / ⁊ dam-
nat⁹. quã d̃siderabat Q̃m sapĩa accusabat
⁊ nõ hẽbat locũ negatio. nec valebat excu-
satio Adã vbi es ⁊c̃. Si voluerit mecũ cõ-
tendere (dicebat Job afflict⁹) nõ potero rñ
dere vnũ ꝑ mlle. Iusticia accusatũ ꝯdẽna-
nabat. ⁊ nõ inueniebat̃ appellatio. q̃r au-
disti vocẽ vxoris tue ⁊c̃. Propterea idem
Job verebat̃ oĩa opa sua. sciẽs q̃ nõ ꝑcerz
delinquẽti. Hinc q̃z est ꝓphetica supplica-
catio. nõ intres in iudiciũ cuz ſuo tuo do.
q̃r nõ iu. in con. tuo om. viuẽs. Potẽtia d̃
niq̃z accusatũ ⁊ ꝯdemnatũ puniebat / ⁊ nõ
erat euasio. A facie man⁹ tue. i. potẽtie ego
defeci / plorabat psalmista. Et rursus quis
nouit ptãtem ire tue / ⁊ p̃ timore tuo. i. t. di-
numerare? Et nemo est q̃ de manu tua pos
sit eruere. Nõ g̃ q̃rebam⁹ sapĩam accusan-
tem. nõ iusticiã ꝯdemnantẽ. nõ potentiaz
executioni sniam demãdantẽ / atq̃z seuien-
tem. Ubi seuientẽ. Seuientẽ nũc in celo
ꝯtra apostatas ãgelos. nũc in ꝑadiso ꝯtra
parẽtes p̃mos. nũc in turri babel ꝑ cõfusio
nẽ linguaꝝ. nũc in terra ꝑ diluuiũ aquarũ
multaꝝ / nũc in pẽtapoli peccatrice. ꝑ sub-
uersionẽ ꝑuersoꝝ. Tandẽ in ĩferꝫ ꝑ inclu-
sionẽ oĩm. Sz solã gratiã miſantem ⁊ ab-
soluẽtẽ petebam⁹. q̃ salui essem⁹ / nõ ex ope
ribꝫ iusticie q̃ fecim⁹ nos. Et hec hodie no
bis apparuit. dum celauit deus potentiaz
in infirmitate. spĩam in infantia. iusticiam
in pietate ⁊ circũcisionis satisfactõne. Tã
q̃z imposuerit deus silentiuz eis. ⁊ dederit
audientiã totã mĩe. Ita superatis omĩbus
datur triũph⁹ gratie. Et hec apparuit ho-
die nob̃ valde necessaria. Nam q̃d ageret /
q̃ se v̄teret hõ condẽnat⁹ in curia iusticie / si
nemini datus esset locus appellationis ad
curiam gratie / si non superaret misericor-
dia iudicium? ¶ Dicamus iterum q̃ pri⁹
sempiterna dei virtus atq̃z diuinitas (teste
apostolo) ex eis que facta sunt intellecta cũ
spiciebatur. sicut antea dixerat sapiens / q̃
ex magnitudĩe spcciei ⁊ creature / potest vi-
sibiliter earum creator agnosci. Sed ⁊ sa-
pientiam eius ex operibus agnouit que ex
clamans dixit. q̃z magnificata sunt opera
tua domine? omnia in sapiẽtia fecisti. Po
terat quoq̃z dei beniuolentia vtcũq̃z agno-
sci in rerum dignantissima conseruatione
et directione in suos fines. sicut potentia
ex creatioge. ⁊ sapientia ex gubernatiõe vi
debatur. Quapropter forte gratiaz appel-
lat sapiens nutricem omnium. Sed ex re
paratione lapsi. ex recreatõne deperditi. ex
iustificatione impij. maxime apparuit gra
tia dei. Nam que gratia maior / que libera
lior. vel dici vel existimari potuerat / q̃m
vt tantum daret deus homini. vt pauper
fieret? quis hoc crederet. si nõ ꝯscius secre-
torum dei Paulus assereret. quia pro no-
bis egenus factus est / vt illius inopia diui
tes essemus. Gratia insuper qualis mira-
bilior / q̃z vt taliter compateretur homiui
misero deus. q̃ miser fieret. opprobrium et
abiectio plebis. Ista nõne sunt viscera mi
sericordie dei nostri. in quib⁹ visitauit nos
deus oriens ex alto. In quibus apparuit
gratia dei ⁊ saluatoris nostri hodie circũci
si. ¶ Amplus vero domina natura. vt hu-
mano more loquamur. quãuis in suo crea
turarum speculo pulcerrimo. in libro capa
cissimo. in carmine sonoro. ⁊ armonico /
monstraret potentiam dei efficientem / et
sapientiam exemplantem. ⁊ bonitatem cũ
cta finientem. primum ex vnitate. secundũ
ex v̄itate. tertiñ ex bõitate creaturaꝝ. Rur
sus p̃mũ ex eaꝝ mõ. scd̃m ex specie. tertũ ex
ordĩe. Sil̃r ex creaturaꝝ mensura potẽtiã

Ex earū nūero sapientiā. Ex pōdere trahē te in suos fines bonitatē. vt q̄dā circulo intelligibili ex ipo creante/ z p ipm exemplantem/ z in ipo finiēte sint oīa/ nihilominus mūd⁹ hāc sapiaz dei potētiā z bonitatē cog̃scere hūs/ nō glificauit deū neq; gr̃as egit. Sed voluerāt sibi oīa/ z obscuratū factū ē insipiēs cor eor̄/ z defecerūt scrutātes scrutinio. Quāobrē ordinauit de⁹ facere opus noue gr̃e supra naturā. vt esset gr̃a dña regina q; nature. Hā gr̃a ei⁹ q̄ z mia. sup oīa opa ei⁹. Que gr̃a lz supbor̄ oculos sua luminositate cecauerit. illustrauit mētes hūiliū. sic exultās iesus in spū. Cōfiteor tibi p̄r celi z terre. qm̄ abscōdisti hec a sapientibus z prudētib⁹/ z revelasti ea puulis. Ita p̄r. qm̄ sic placitū est apō te. Placituz nō meritū. vt nō gl̄ietur aī eū stulta p̄sumptio oīs carnis. q̄ in sapiētia deū nō cognouit. Jō placuit p stulticiā p̄dicatōis noue g̃tie. saluos facere credētes. Hoc autē opus gr̃e. apparuit manifeste in eo q; verbū caro factū est/ vbi totū opat gr̃a. totū sibi datur. Nil aut paucū hz natura/ neq; ex radice superioz astroz/ z cōstellationū. sic impietas q̄rūdā finxit. Neq; ex actione iferioz elem̃toz. saltē q̄ ad modū q̄ subit⁹ fuit. Ubi p̄terea patrē mificoz z mifator dñs. vt saluet z regnet puaricator hō re⁹. Apparuit g benignitas z hūanitas saluatoris nr̄i dei vt alibi gaudet apl's. Apparuit inq; misticē hec hūanitas. vt signū magnū in celo celoz ꝺo. Nam sibi hipostatica vnione conīūcta ē/ z hec q̄si mulier amicta sole iusticie q; plena gr̃e luminose/ z luna toti⁹ mutabilitatis nature sub pedib⁹ ei⁹/ rōne auctoritatis impiose. z coz̃ona stellaz. xij. q̄ sunt. xij. p̄rogatiue singulares in capite ei⁹. ex dñatiōnis sublimitate. Hā et benigna hūanitas dei saluatoris nr̄i vniuersum mōm spiritaliū eternarūq; creaturaz purgat. illūinat. z pficit. supioz eis in ordie hierarchico stabilita. vt sol q̄dā eternitatis. Imperiū q̄q; possidet sup vniuersū materiale atq; corporeū. vt ex miraculoz opatione mōstratū est. Duodecī postremo p̄rogatiuis. q̄si totidē sideribꝫ coronata refulget. q̄tuor in cōpatione ad diuinitatē. Totidē in ꝓpatiōe aie ad carnē z rursus totidem in cōparatōne ad totā rez vniuersitatē. Cōsidera hūanitatē hui⁹ pueri hodie circūcisi in ordine ad diuinitatē. z inuenies q; in ea tanq; in ope p̄clarissimo super aliud/ oē creatū relucēt q̄tuor attributa. q̄ sunt dei potentia. ōi sapia. dei iusticia. z supeminēs dei gr̃a q̄ circulo q̄dam spūali infimū summo iūgit. pacē opās i terr̄ z i celo. Cōsideraaiam in ordie ad carnē z iuēiet carnē ab ea q̄druplici dote decorari. Agilitate. sbtilitate. ipassibilitate. z claritate. Et q; in via non ita fiebat. h̄ erat spēale dispēsationis diuie miraculum. Deinde si consideraueris humanitatē hui⁹ pueri in ordie ad creaturaz vniuersam. videb ea tanq; instrumentū diuinitatis hr̃e oē ptātem in celo z in terra in mari. z in oīb⁹ abyssis. btōs illūiat z pficit in celo. viatores iustificat in tra. alios non plene iustificatos dimittit h̄ vl alibi in mari purgatiōis. Alios obstinatos dānat z deturbat in abyssū dānatiōis. Ulterio q; multus est h̄ ꝫmo. z ad interp̄etādū difficilis/ z oro nr̄a ad alia ꝓperās expediri desiderat. coartem⁹ ea infra limites p̄ntis celebritatis. Et duob⁹ q̄si gradib⁹ itinere breuiato decurrat. Et dicam⁹ q; apparuit gr̃a dñi p̄mo in humili subiectiōe sua ad legē circūcisionis. Postq; impleti sunt dies octo vt circūciderēt puer/ inq; euangelista. Apparuit scō in ppli redēptione ꝫm nomē salnationis. vocatū est nomē ei⁹ iesus quod vocatū est ab angelo p̄usq; in vtero ꝯcipe/retur. Causaz reddit angelus apud Matheū q̄m saluum faciet ppl'm suū a peccatis eorum. Hoc modo euangelium cum epistola sociantes. vtrunq; per alterutrum deducamus sub duobus tantum gratie dei signis. que sunt humanitas seu humilitas primum signum. z scōm benignitas seu caritas. Unum in circumcisione. In nominatione alterum/ vt verum sit q; apparuit humanitas in primo misterio. benignitas in secūdo. z gratia in vtroq; dei saluatoris nostri. Itaq; quis fidelium non perspicuum habeat z compertum/ gratiaz dei hodie apparuisse. dum attendit q; ipse legis conditor. duro se legis vinculo quasi seru⁹ astringit. z fit sub lege velut infans. velut ī potens. z peccatis obnoxius? Ad quid ita Nimirum vt ingratitudo neq; p̄sumptōnis humane/ confunderetur z erudiretur. que in tantam p̄rorupit audaciam/ magis vero amentiam. vt diuinitatis maiestatez appeteret. volens esse sicut deus. sciens bonū z malū. ꝓpterea ōs medicamētū ꝓtrariū hūilitatis opposuit ōscēdēs a sūmo sue maiestatis/ ad ima vilissima nr̄e hūanitatis.

Sic aduersus auariciam primi hominis ipse summā liberalitatē. Sic aduersus gulā eiꝰ/ ipe summā frugalitatē. Sic aduersꝰ ingratitudinē nimiā ipe gratiā oñdit infinitā erudiēs nos facto certissimo. vt abnegātes impietatē malā hospitē ꝛ sodalē pfidiā/ ꝛ sedularia desideria q̄ mergūt in iteritū. sobrie ꝛ iuste ꝛ pie viuam⁹ in h̄ seculo. Sobrie q̄ ad nos. Juste q̄ ad primos. Pie q̄ ad deū ꝛ scōs. ¶ Hūiliemus igit aias nr̄as legi. imitātes hūc puer. ꝛ circūcidam⁹ p disci/pline cultū. vitioꝝ superfluitatē a nob ꝛ sen/sibꝫ nr̄is. Circūcidat cor a p̄suptiōis ꝓpu/tio. ne plus sapiat q̄ oportet. nec prudētie p prie iuitat. Circūcidat ipm ab oi carnalita tis excessu/ ꝛ sine sordibꝫ ꝛ colluuie volupta tis. sit pur ꝛ mūdū. Circūcidāt oculi ne vi deāt vanitatē/ os ꝛ lingua ne loq̄nt mēda/ciū/ aures ne audiāt detractionē. tact⁹ ꝛ gu stus ab oi lubricitate/ totū corp⁹ a rebellio ne ꝺ aiam ꝺtumaci. Vt sobrie viuam⁹ in nobis metipis. Viuam⁹ ꝛ iuste apud pri/mos reddēte⁹ vnicuiq̄ qꝺ suū est. cui vecti gal. vectigal. cui honorē. honorem. Viua mus tādē pie ꝺo adherēt⁹ p fidē ꝛ spē ꝛ p caritatē/ circūcidētes oēm errorē ꝛ superstiti/onē p fidē/ oēm despatiōz ꝛ p̄suptiōz p spem oē odiū ꝛ cupiditatē p caritatē. Sit in no bis fides ꝝa ꝛ viua ſm vim rōnabilē ex re cognitōe imēse sapie. Sit spes certa ſm vi rasc̄bilē ex pfessiōe sūme ei⁹ potētie. Sit caritas feruida/ ex ꝓsideratiōe sūme beni/uolētie ꝛ gre/ q̄ apuit hodie in circūcisiōis hūiliatiōe. Hoc mō sobrie ītra nos / iuste iuxta nos/ ꝛ pie supra nos. viuem⁹ in h̄ se/culo. ¶ Vz ve tibi pessima. ve tibi neq̄ ingratitudo cordis hūani/ cordis incircūcisi ꝛ certe inhūani/ dū ad tantā grām notissi/mā dei tui/ ñ corrigeris/ nō emolliris/ ñ fle cteris. Hūilis est ipe q̄ est de⁹ bñdictus in secula. ꝛ tu cernicē erig. tu supbe tra ꝛ cinis Tu sordida pell' inflaris ꝛ tēderis. Tu in q̄ inflaris ꝛ tenderis sordida pellis/ saccus stercoꝝ ꝛ ꝝmiū. Hūilis ē ipe legislator tu⁹ obꝛuās legem tuā/ ꝛ tu q̄tidie legis sue iu/gū suaue ꝛ leue ꝺtumacit excutis ꝛ ꝓfrin/gis. Hūilis postremo inuenit⁹ pius erga te mitꝭcors ꝛ benign⁹/ ꝛ tu plen⁹ ipietate. er/rores fingis. ꝛ seq̄ris supstitiones/ de eo q̄z vel supbe p̄sumis. vel desperas superbius Ad ipm denicq̄ nullo pietatis. nullo dile/ctionis affectu mouer⁹. Pudebat fortassis inseq̄ humilē hoiem. vsq̄q̄ pudebit humi lē x̄pm imitari. Vide stupēdū ꝛ horresce. flagellat⁹ in circūcisiōe leo de tribu iuda. vt hūiliet⁹ canis mortu⁹. filius hois putredoꝝ ꝝmis. Circūcidit⁹ in carne puer Jesus. vt absq̄ ꝓpucio nos in corde ꝛ sensibꝫ mānea mus. vt cū abrāā nos filiū vnigenitū cum tota familia ꝛ vnacul'. h̄ est spm nr̄m cū affectionibꝫ ꝛ cognitionibꝫ vniuers circūcidꝫ re disciplīne cultro neq̄q̄ omittam⁹/ sz tol/lam⁹ opꝓbriū egypti/ si neq̄ pire ꝺ ppl'o neq̄ fed⁹ ꝺi irritū efficere voluerimus.

Oēs q̄dem h̄ agere ꝺuenit clex p̄cipue. sic ipe p̄ ceteris in dñi sorte electus ē. Exultet igit cū tremore humili. ꝛ gras agat. ꝛ appa reat in eo gra dei ꝛ saluatoris nr̄i. ¶ Sed hen cler⁹ hodie quē p maiori gra. gre vicis/situdinē repēdere dignū fuerat/ plus alis replet ingratitudie. ꝛ p̄ptiū sibi fecit ipie/tatibꝫ ꝛ secularibꝫ desideriis/ neq̄ sobrie ne q̄ iuste. neq̄ pie viuēs in h̄ seculo. ¶ Jta pgebā in meditatiōe mea. satirā in clex de clamare. Heq̄. n. in tā vberi indigtiōis ma teria deesse ꝝba potuerāt. Dum ecce stu/diositas speculatrix/ ipoꝛtunitate q̄dā sua. grādem qōnum speculatiuaꝝ siluā appo/nere videbat. vt plus sibi q̄ edificationi de fuirē. ¶ Dic in q̄t si xps circūcisus est an circūcisus resurrexit in glia disp gentibꝫ fa/ctus. Jta me pie tenere rñdi. ad honorem eoꝝ ex q̄bꝫ xps fuit ſm carnē. q̄ est ōs bñdi dictus. ꝛ ad puersoꝝ ꝓfusionē. ¶ Dic pti/culā illā carnis ꝝginee. vt multi ferūt dimi sit in terris. Et talis de effuso tūc sanguine qō est. Rñdi q̄sdaz p̄res esse de integritate hūane nature ꝛ necessitate/ sine q̄bꝫ nō sub sisteret. Quasdā de ꝓgruitate. sine q̄bꝫ ne/q̄ pfecte neq̄ decent⁹ existeret. Quasdā de superfluitate. Prime due resumpte sunt sic i alis resurgentibꝫ fiet nō opꝛet h̄ de reliq̄s. Si q̄s igit ꝺtenderit pticulā illā cum san/guine fuisse de integritate humanitatis p/mo vel scꝺo modo/ illa resumpta sunt. ꝛ vel in terra nō manēt vel multiplicata sunt. Erat ne igit pars illa carnis vel sanguinis per cōicationem idiomatū de⁹. ꝛ si de⁹ vr̄ homo. Huius rñsionem tāq̄ egentē lōgis/sima ꝛ subtilissima pscrutatōe/ pstereo. Et conseq̄nter illā si sit adorāda adoratiōe la/trie. Perge ad alia. q̄z melius est hic nihil q̄ pauca dicere. ¶ Dic ad q̄d pderat circū cisio. Respondeo pderat originale pec/catum delendo ꝛ dando gratiā. sed nō ape/riebat ianuā paradisi. ¶ Dic q̄le dabatur p

A

B

feminis remedium? Responsio fides pro-
pria si adulte erant, vel parentū p̄ pueris.
¶ An alienigenas obligabat? Rñsio non
Dur añ diē octauū nō ip̄edebaſ? Rñsio
ꝓpt̄ teneritudinē, z ad resurrectiōis misteri-
um? ¶ Quid de filijs isrl in deſto nō circū
cis? Die teneo fuisse cū eis a deo reuelante
moysi dispēsatū. Dic si p̄ cognationē spūa
lē circūcidēs circūciso iūgebaſ? Puto cog-
tionē hāc magꝭ hūana ꝓstōne, q̄z naturali
vel diuino iure inuētaz. Quod si q̄s aliter
sentiat ꝓpt̄ grām q̄ ꝓferſ, dicat ꝓseq̄nter sic̄
de baptismo. ¶ Dic an circūcisus sil̄z ba
ptizat⁹? insigniebaſ duplici caractere? z si i
eo gr̄a duplex augebaſ. Ita si capax erat v-
triusq̄z z dū circūcisio currebat vtiliter.
Dic cur circūcisio q̄ data i fed⁹ eternū cessa
uit. q̄d dico cessauit, imo facta ē mortifera
adeo vt Paul⁹ denunciet si circūcidimini,
ꝓps nihil vob̄ pdeſt? Dico q̄ ꝓpe nō cessa
uit, sz trās ijt in baptismū, cui⁹ erat figura,
q̄d igiſ mirādū, sūre exhibita figura cesserit
¶ Sz auget q̄nis admiratōz, cur ꝓpt̄ ꝓ-
uationē circūcisionis z alioꝝ legaliū, pau-
lus restitit petro i facie, cū tñ ipe q̄sdā circū
ciderit. Igiſ q̄ pacto reꝓbēdit ipse q̄ ōage-
bat? z p̄cipuum supiorē i auctate, apl'ar̄ū senio
rē. z in gr̄a ꝓfirmatū die pētecostes, q̄liter i
culpat paul⁹ eū, z narrat non recte ābulasse
ad veritatē euāgelij? Rñsio distinguēda sunt
tpa z ꝓcordabūt scripture. Tps circūcisiōis
trip̄r cucurrit. Currebat p̄mo vtiliter vsq̄z
ad baptismū. Secūdo p̄missiue apud in-
deos vsq̄z ad publicationē euāgelij plenio
rē. vt mr̄ synagoga honestas hāret exeq̄as.
Sz tūc apud gētes, z p⁹ apō oēs pestifera
fuit ei⁹ obſuatio. ꝓpt̄ea Petr⁹ z Paul⁹ licite
q̄sdā circūciderſ ex iudeis tpe illo medio
Sz q̄ facta petri circa iudeos, gētiles scā-
dalizabāt. q̄si sic deberēt circūcidi. Paul⁹
doctor gētiū auertit petr̄z de re hmōi. q̄ to-
ta sibi hūilitate paruit, z ita neuſ peccauit
saltē mortaliter. ¶ Sed dic si Petr⁹ nō erra-
bat in fide, q̄liter sibi dixit Paul⁹ cur ita fa
cis. Certe ex auctate legis diuīe iubētis fra
ternā correctiōz, cui lege nemo nō subiect⁹
est ¶ Quid si petr⁹ vsa vice Paulo restitisi-
set in faciē nolēs adq̄escere. An paul⁹ se ab
eo subtrahere, an nō obedire? An ad eccl'ie
ꝓsiliū appellare potuerat? Si ꝓciliū in h̄
supius erat petro vel ecōtra, si paul⁹ restitit
petro vt ei⁹ cardinal' exp̄ūs? vel vt eq̄lē se de-
putās et nihil a petro auctatis, sic̄ nec euā-
geliū suū recipiēs? Quid si de facto in pau
lū excōicationis sn̄ias ꝓmulgasset. an eas
Paul⁹ timuisset? Quid si Petr⁹ pstitisset i
h̄ erroꝛe, nunq̄d eo facto papatū pdiderat?
q̄ si nō nunq̄d tñ deponēdus erat z p q̄s z
quō? An ꝓciliū sine eo potuisset in h̄ casu
celebrari? Quid si petr⁹ vi armata erroꝛem
suū defendere voluisset? nunq̄d ipo etiā ma
nēte papa, vim vi licuisset repellere aut ver
bis aut carceribꝫ aut ip̄a deniq̄z morte.
Hieronym⁹ p̄terea z Aug. doctoꝛes eximij
cū discordēt in hac materia nunq̄d alter eo
rū dicēdus est heretic⁹? Ille paulū dispēsa
tione mētitū, h̄ Petr̄z iuste reꝓhensū fuisse
defendit ¶ Porro cur in cōcilio de cessatō
ne circūcisionis petr⁹ sūmus pōtifex nō tu
litsniam sz iacobꝰ? Innuebā studiositati vt
taceret, z nō poneret in celū os suū Tūc ex
clamās dixit? Nunq̄d nō expedit de talibꝫ
inq̄rere, vt sciat q̄libet magn⁹ cū pusillo q̄-
litatē sue potētie, sue subiectionis sui coꝛ-
dis, q̄ sibi cōpetit iure diuino, naturali, vel
hūano. Alioq̄n erroꝛ facile surripet z con-
fusionis horroꝛe cūcta fedarenſ. Quid est
igiſ q̄d innuis mihi q̄si non liceat de potē-
tia Petri disputare? Nonne de oīpotentia
dei q̄tidie p̄q̄rimus. Sed tñ vis vt ista nō
p̄tereā, reuertamur ad puer̄z Jesum ¶ Dic
si puer̄z istū circūcisionis doloꝛ attigit, cuz
vtiq̄z gaudio magno frueret. Dic z forte
tātus ex̄tus in passione nūc puisa ¶ Dic si
coꝛ eius motibꝫ oppositis dilatatione z cō
strictōne simul mouebatur? Responsio nō
oportet, quia gaudiū superioris portionis
non redundabat in coꝛpus. ¶ Dic si vere
compatiebaſ ei mater sua cōscia tanti gau-
dij, tantiq̄z misterij non ignara? Respōsio
compatiebaſ z iam ptranſibat gladius ani
mam ei⁹, vt non extimereſ ab illa regula, q̄
p multas tribulationes oportet nos intrare
regnū dei. Et hoc horrendū p peccatoribꝫ
quia aut hic erūt in laboꝛe hominum per
penitentiam, aut in societate demonum p
damnationem ¶ Ceterum dic cur hoc po
tissimum die christus circumcidi voluerit.
superstitiones impie in his Januarij kal'.
plus vigebant. Responsio vt eas deseren-
das ostenderet. ¶ Cur nondum cessaue-
runt neq̄z in clero, neq̄z in populo, tam sup
encenūs z alijs obseruationibus vanis et
varijs, q̄z super ritibus improbis per eccle
sias, quos appellant ludos fatuoꝛum, si-
cut ꝑe fatuitates sūt, imo insanie sacrilege

impie ꝛ blasphemе. ꝗs int ecc̃asticos ipu/ne fieri stupor est. Nūquid apponi deberꝫ puisio. Ita deberet. sed pluries audisti qꝛ qō p̄obet/soluit p̄ nō facit. Prouideat gr̃a ꝺi saluatoris nr̄i ꝛ sūmi pōtificis diligētia

Questiones hmōi multiplicare magꝭ ꝛ magis satagebat iportune nimis studiosi/tas speculatrix in meditatione mea. Cui ego. Noli pcor mihi molesta eē. Locū ꝛ tē/pus aliō expecta/Nō e iste disputatōis spe culatiue act⁹. sed edificatiōis practice. Tu interi secedas aliorsū. vt de gr̃a dei ꝛ signis ei⁹/certo pgat itinere ꝑmo nr̄. pſertim ad si gnū secundū qō eē posuim⁹ benignitatem saluatricē. sic notat in nois impositione. Si tñ ꝓpus est eis ꝙ circa p̄mū signū dixim⁹ qō est hūanitas seu būlitas /ꝓsideratiōnē moralē ꝙdruplicem notauero/ꝑm quor effectus gratie dei. ꝙ sūt abnegare ipietatē et secularia desideria. Sed ꝛ sobrie/ꝛ iuste/et pie viuere in hoc sec̄lo. Quāꝯ malesuasa pestis adulatio p̄strepat/ꝛ susurrās loꝙ p/hibeat/asserēs ꝙ vetere puerbio. Vitas odi um parit. Et ꝙ nō opus est teneras morda ci radere vero auriculas. Sꝛ plus roboris affert apls in fine epl̄e/stimulās quēlibet p̄dicatorē in p̄sona Tyti. Hec loqre ꝛ exhortare. ꝛ argue cū omni iperio. Nemo te contemnat.

Prima consideratio

ad apparēt̄ gr̃am ꝺi in circūcisione ihu milis pueri Jesu. Princeps vel p̄lat⁹ ꝙlibet/ꝛ si dicat solut⁹ legibꝫ. pati ꝺz legē quaꝫ ipe tulerit. Tū p subditoꝝ exēplo. tū p reuerentia p̄stāda ꝺo/vt appareat gr̃a dei in eo/ꝛ nō ipietas aut secularia desideria vide deant ꝙ dñari. Poterā hic vti gentiliū exemplis ꝓprias in se leges ꝯꝗuis durissimas ꝑ/uantiū/ꝙꝝ Valer⁹ meminit. Sed abuus de sat̄ ē ad exemplū sūm⁹ legislator ꝛ ps/ et pōtifex sūm⁹/ꝙ ob hꝫ legē ꝓpria nō soluere ꝭ in semet iplere voluit vt ei⁹ actio eēt in hꝫ p̄ncipū p̄latoꝝ ꝯꝗ istructio. Ubi nihilominus notadū occurrit ꝓtra eos ꝙ tāta obstinatiōe legibꝫ mortuis būanis adherēt/ legē viuā fundatā in lege etna/ꝛ in eqtate/ seu epikeyā penit⁹ vel iḡrātes vl̄ spernētes ꝙ lex pficit ꝛ iplet dū vel in finē meliorē/vl̄ salubriorib⁹ medūs ordinat/ꝙ finis ē cari/tas/ꝑm apl̄m. Alioqn ps legē antiquā ñ iplesset/ꝯꝗ soluisset. Et hꝫ documētū ñ me/diocriter spectat ad scisma p̄ñs/cui⁹ sedatō nē inuenire nō sufficerēt leges būane iā cō dite. nisi supior lex diuia viua ꝛ architectonica ꝓsulat. Nō qꝛ forte ñ sat̄ actū ē vsqꝫ i p̄ñs. obtigit qō ait dñs in Ysaia. Timue/rūt me mādato hoim ꝛ doctrinis. Jō ecce ego addā vt admiratiōnē faciā pplo huic. miraculo grādi ꝛ stupēdo. Peribit enī sapientia a sapientibꝫ ei⁹. ꝛ intellect⁹ prudētiuꝫ ei⁹ absc̄ōdet. Et ꝙ loco sūpsit Jesus illud ip̄roperiū ꝓtra pharisēos. ꝙ irrituū faciebāt mādatū dei ꝓpt suas traditiōes. Audirent vtinā ista auribꝫ suis hi ꝙ legē euāgelicā. legē diuinā cū pfessoribꝫ suis deserētes. hūanis inuentiōibꝫ incumbūt toti/adeo vt ad superiorē legē illā oculos attollere vel non valeāt ex ruditate. vel nolint ex iniqtate. vl̄ negligāt ex inerti segnicie. Cū tñ vbi leges būane nō sufficiūt/ꝓut in scismate p̄ñti cō/ptū videt/vt ad legis diuine radicem ꝛ int̄ptationē ꝓsultatio referat. ꝛ ꝑm eam ꝓstitutio formet/necesse est. Quid āt mali ꝙd periculi. ꝙd ꝓfusionis attulerit ꝓtemptus facere scripture/vtꝫ sufficiētius p regimīe ecclesie (alioqn tps fuisꝫ legislator ipfect⁹/(interrogek experientia. ꝓsidereꝯ clerus. cui despōsari debuerat sapiētia. ꝙ de sursum ē pacifica ꝛ pudica/an ipe fornicat⁹ est cū adultera illa meretricula. sapia terrena/animali ꝛ diabolica. Status insup ecc̄lie nōne factus est tot⁹ ꝙsi brutalis ꝛ mōstruosus. vbi celū deorsum. hꝫ est. s. id qō spūale est/ꝛ terra sursum. spūs ꝓuiēs/ꝛ caro dominās. ꝓncipale accessoriū. ꝛ accessoriū ꝓncipale/vsqꝫ ad hꝫ/vt quidā delirare nō dubitēt. ꝙ pi uētiones hūanas ēt meli⁹ ꝯꝗ p legē diuinā euāgelicā regereꝯ. ꝙsi min⁹ sit aia/ꝯꝗ corp⁹. ꝛ spūalis ꝯꝗ carnalis fruct⁹. Hec asserō/p meā fidē. blasphema ē. nedū falsa. Euāgelica ꝙppe doctrina/p suos pfessores dilatauit ecc̄iam vsqꝫ in celū. ꝯꝗ filiꝫ agar exꝙrēt. sapiam ꝙ de terra est/detruserūt vsqꝫ i cenū Et ꝙ nō ex toto corruerit ē ex gr̃a dei. ꝛ saluatoris nr̄i. Hec ego loqreo liberius/quo mihi ꝓscius sum nō ex ōstu. non ambitu. ñ ad laudē ꝓpriā mee pfessionis/sed p asserti one vitatis. ꝛ vtilitate publica hec dicere. Quia ad veritatē/curia ista theologiaꝫ hacten⁹ min⁹ debito ꝓmouit. ne dicā spreuit. ꝙ tñ omnē sibi/ꝙ pollet/gl̄am ad ꝙsuit

Per ꝙd. Per p̄dicatōnē būlem generatricem deuotionis in cordibꝫ fideliū maxime p̄ncipū. Nā si desit religiosa deuotio. honoratio ecc̄liaꝝ ꝯꝗs erit. Prouideat gr̃a

summi pontificis vt nunc cepit.

E

Cōsideratio secūda

Apparens gratia in hūilitate pueri Jesu circūcisi/docet prelatū quem libet. vt iuxta consiliū sapiētis/positum a Tullio q̄to maior est: humiliet se in omnib. Et ab omni se superbie intemperantieq̄ signo/circumcidat. Tanto enī esse humilior/ꝛ ad seruiēdū ꝓmptior q̄sq̄ debet ex munere ait Grego. q̄to se oblgatōrem esse conspicit in reddenda ratiōe. Naz ab eo cui plus cōmittit plus exigitur. Ita vt saluberrimū sit christi documentū/metaphisicali ratione fundatū. Qui voluerit esse maior inter vos erit omniū minor ꝛ minister/qꝛ ꝑm magnitudinē dominationis est subiectionis grādior obligatio. quāobrem summus pōtifex non ficta verborum humilitate/sed veritatis attentione profūda/nominatur seruus seruorum. Et certe ita seruꝰ. vt ꝑm ꝓpationē cordis ꝛ si nō semper ꝑm exhibitionē opis/ipe vitā suā: q̄to magis statū suū exponere ꝓ cuiuslibet subditi sui salute. nedū ꝓ toto grege/teneatur. Hoc ita sentire catholicū est stabilitū in h̄ ꝟitatis verbo. bonꝰ pastor aīam suā ponit ꝓ ouib suis. Et ita corde credit ad iusticiā ore aūt vl' scripto ꝯfessio fit ad salutē. Alio q̄n nō iniustꝰ fit lucifer qui ita ꝑesse voluit ꝑm doctores vt subiectiōis vicissitudinem subditis nō referret/cū ex opposito ipe plꝰ alioꝝ cōmodis obseq̄ velle debuerat.

Ex hac iteꝝ ꝯsideratione/culpanda redditur pompa suꝑba. pōpa male sobria ꝑlatorū q̄rundā in fastu mūdano: querentiū nihilominꝰ excusationes in pctis. ꝛ dicentiū q̄ hec pompa honorat eccl'iam. Honorat vero. imo vere onerat ꝛ destruit factis ꝛ exēplis. Neq̄ enī in ornatu spēdido. neq̄ in lauto ꝯuiuio neq̄ enī ln discoloꝝ ꝛ comatuloꝝ clientū numero/sed in spū mundo/ꝛ cōsideratione sctā/honor ecclesiasticꝰ illustrat. Ex siq̄s ꝑlatoꝝ in pompis istis puerili ꝛ vana exultatione delectetur. si ad honores caducos gloriabūdus exhilarescat. si de se faciat idolū ꝛ statuā Nabuchodonosor/gaudēs laudari. gaudēs coli/ꝛ nō potius exhorreat instar xp̄i. q̄ summos inter honores fleuit. si nō memor sit iubētis in vestitu ne gl'ierꝫ vnq̄ꝫ. ꝛ i die honorꝫ tui ne extollarꝫ. Uidat obsecro vidat tal' ne tādē seip tanta ꝓprie ꝛ aliene adulationis ludificatōne decipiat/qd̄ iuxta ꝟbū comici/ex stulto h̄ ē ex vani gl'ioso/insanꝰ fiat. Qualit' insanus: Certe Iesus in iudicio rōnis sic ledit philocaptꝰ. Oīs q̄ppe passio ꝓfundata et radicata circa aliqd̄ ꝯcupiscibile. sit illud honor. sit opulētia. sit ābitio. sit voluptas/reddit hoīem demoniaco sil'em. ꝑm dictuz Origenis in expiētia fundatū. Mētior si nō tpe meo talis appuit/ꝛ ꝟboꝝ copia ꝛ iuriū scīa ꝛ abstinētia famatꝰ/corpe vegeto et forti/quē vsq̄ ad h̄ insanū reddidit ābitio ceca. ꝯtēptrix alieni oīs ꝯsilij/laudibꝫq̄ suis credula. vt putauerit pꝰ illusiōes plurimas eē verꝰ papa ꝯcordit' electꝰ. Et cū ita desiperet nihilominꝰ affirmabat se ꝑ multos ānos nihil tētationis a vana gl'a sensisse. Cū ꝑterea moneret vt sapiētioꝝ crederz ꝯsilio. nō inq̄t qꝛ factū meū tale tm̄q̄ ē/vt aliꝰ a me nemo illd̄ itelligat. Sz q̄d mirandū ē in hoīe fragili demētiā hāc surrepsisse cū sapiētissimꝰ oli āgeloꝝ lucifer/qꝛ seip̄m nō in luce ꝟitatꝫ/sz vmbra ꝓprie vanitatis intuebat. eē voluerit ñ solū sil'is altissimo/sz extollit' sup oē qd̄ d̄r deꝰ/ex īsana ꝛ fantastica ꝑconcepte dñationis libidine. Vult q̄z ritib ꝛ sacrificijs coli/ꝑ sil'itudinē ad deum. sic sacrilege artes magice palā tradūt.

¶ Propterea salubrimū ē/vt ꝑlatꝰ libēter audiat ꝛ freq̄nter/q̄ hūilia sunt ꝛ culpabilia de seip̄o. qꝛ nēo ē q̄ ñ peccet. dicatq̄ cuz ꝓpha. Increpabit me iustꝰ ꝛc̄. Nimis eī hz multos q̄ vel adulatione/vel dignitatꝫ honoratōe sibi loquūt magnifica/apponētes fomētū morbo suꝑbie. quē vix vllū medicamē. vel tiriaca ꝓprie rep̄hēsionis ꝛ fragilitatis/sufficit expellere. ꝛ dare locū gratie dei saluatoris nostri.

Cōsideratio tertia.

F

Apparēs gr̄a d̄i saluatorꝫ nr̄i ī subiectiōe ad legē ꝓpriaz circūcisionis documēto ē ꝑlatꝫ/vt iuste viuētes ñ iponāt onera g̃uia statutoꝝ ꝛ legū hūerꝫ subditoꝝ. digito āt suo nolint illa mouere. quēadmodū iproꝑat xp̄s phariseis. Hec ꝯsideratio redit ad ꝑmā/initētē illi snie. exemplo xp̄i firmate. Patere legē quā ipe tuleris. Et eēt ꝓfecto grādis in h̄ loco q̄relaꝝ materia/ꝯtra tot ꝛ tā leues excōicationū et irregularitatū fulmīatiōes. ꝯtra tot onera statutoꝝ ꝓuincialiū ꝛ sinodaliū. ad lucꝝ q̄le. vel aīe vel burse. nouit deꝰ. Cōtra tot reꝑuationes casuū in foro ꝯfessionis ꝑꝑtim

occulto⁹.q̄ ꝺfessionē supra q̄ dici ꝓt ipediunt. Loq̄r exꝑt⁹ z doct⁹ ab exꝑtis. Ez de his alias. Xp̄s legislato⁹ nōne legē euāgelicā dilatare potuerat? potuerat eq̄dē. sed hūane fragilitati gr̄ose ꝺdescendēs. nccaria nos docuit ad salutē. ea ꝑ nihilo q̄si deputās. q̄ mortalē hāc vitā/iamiaz in momēto periturā. vel regere vel sustētare videret. sciēs q̄ nisi lex viua euāgelica z etna dñet. leges scꝑte nō solū supuacue/sz crebro pniciose reddant. Vult ḡ plat⁹ ecciam subditā felicit dirigi. Vult arbitro⁹/ bonos ille viros. timētes deū eq̄tate z meritis ꝺspicuos regimini p̄ficiat. nō oneribꝫ legū z statutorū subditos p̄mat. Hā sup hūc cardinē volui ꝺz eccie reformatio/qm̄ si colūne putres si inualide sūt/sustētari debētes ecciam. pites reliq̄ q̄li vtute subsistēt: innitētes pariēti iclinato z macerie depulse. Multiplicēt q̄tūlibet hūane traditōes. Si cupiditas carnal⁹/z fast⁹ nō hūilitas regnet in p̄latis audiam⁹ q̄d seq̄t incōmodi. Eteni ptās cōferēdi bñficia/z sil⁹ia/aut relinq̄t alib⁹. Et q̄s dubitauerit. q̄s nō viderit. q̄tū subuertēt. puertēt z euertēt oia ꝓmotiōibꝫ indigꝫ. Si ablato fiat ab eis. retinēte sibi oīm collationē sūmo pōtifice. nunq̄d nō supra vires erit h̄ negociū: nunq̄d nō cū moyse stulto labore ꝺsumet. Nōne mōstruosū erit videre caput vsurpās mēbroꝝ oia inferiorū officia. z q̄si sit gladi⁹ delphic⁹ ad omia se aptās. Ez curia sua. curia romana. q̄ad sīlitudinē hierarchie ag̃elice ordināda erat z replēda viris caritate feruidis/z ꝺtemplatiōe suspēs. vt seraphin. viris sapia diuina splendidis vt cherubi. viris eq̄tate firmissimis vt throni: nōne mutabit⁹ curiā peccātiū. z q̄ nutriri debebāt in croceis ap̄lexabūtur stercora. Ita eni arbitrat⁹ ē oia tpalia/equ⁹ arbit⁹ ap̄l's. Fiēt q̄z mlti ꝓcuratores z cōrotarij bñficioꝝ (Nolo de simonia q̄cq̄ dicere) Fiēt insup nō tā ꝓmotores q̄ inuolutores cāꝝ friuolaꝝ atz ꝓfanaꝝ / dimissa oi spūalitatz cura. Quid dico dimissa. Vtinā h̄ eēt. Iz sit neq̄ssimū/irridebit⁹. abominabit⁹. pseq̄t⁹. z ad imitatōz curie diabolice. maior ille freq̄nt erit/q̄ astutior. q̄ ꝓfidior. q̄ importunior. detrior. cupidior. mīsior. Auertas h̄ nefas gr̄a dei z saluatoris nostr.

Quarta considera.

Pparēs gratia ꝺi z saluatoris nostri Jesu/exigit vt p̄latus nō potētiā subditis/sz gr̄am oñdat⁹. vt ip̄e ꝓterea doloreſ z gemit⁹ offerat deo/ꝑ eis se circūcidēs. pieq̄ viuēs/nedū alīs ꝑdicauerit (officio enī p̄latiōis adiūcta ē obligatio ꝑdicatōis) ip̄e reprob⁹ inueniat. Quidni p̄lat⁹ gratiosuz se/nō rigorosū p̄beat/cū ip̄e circūdat⁹ sit infirmitate. egēs gr̄a dei. nesciēs introitum z exitū suū. ingrans anxietationes in subditis. ex culpis ꝓp̄ris tanq̄ occultis. vel ab alienis. vel sil⁹ ab vtrisq̄ suscitēt. ita vt nccē hēat obsecrare cū ꝓpha. Ab occultis meis mūda me dñe. z ab aliēis pce seruo tuo. Naz sic ꝑ delicto populi pastor. ita ꝑ pastoris errore ppl's plectit. Hoc vidit iob q̄ dicit ꝺ deo. q⁹ reꝑ facit hipocritā ꝓp̄ pctā populi. Qualis aūt pniciosior pestis ꝑ populo alia ē. q̄ hipocrit⁹ in suo vel ꝓncipe vel plato. Ez ita digni sunt aliq̄ nō nisi ꝑ reprobos regi. z alīq̄ nō nisi reprob⁹ p̄fici demerētur. Quidni igit⁹ ip̄e pastor sp pauid⁹ inueniatur. nō se iustificans. nec iustificari cupiēs. extimescens ne dederit cām scandalo dicens: cum Dauid. Ego sum q̄ peccaui. z cū Jona/si ꝓpter me turbatio facta est mittite me in mare. Quo ⁊bo magnū illū Gregoriū nazanzenuz vsum fuisse z ob h̄ ⁊bi Constantinopolitane cui putilis erat/cessisse. ecciastica meminit historia. ¶ Recogitet p̄latus etiā deuotionis sibi conscius. ꝑsertim dū innūerabiles viri in oppositā ad se pergūt sniaz. Recogitet q̄d dicat apostolus. Nihil mihi ꝺscius sum. sed nō in h̄ iustificatus sum. Quis ad hoc verbū nō expauescat. Sed z āgel⁹ sathane trāsfigurat se in angelū lucis. insidiatur in abscōdito. spargit vbilibet laq̄os q̄s obumbrat specie virtutū. Ita vt horrendū valde sit q̄d dicit Sap̄. est via q̄ videt homini iusta. nouissima aūt ei⁹ ad mortē ducūt. Sic p̄latus nō nunq̄ dum eē gloriaē plenus gratia dei. repletⁿ est insensibiliter astucia diaboli. Quā multa q̄ttidie (exempli gr̄a) credit aliq̄s facere ex magnanimitate/q̄ fiūt ex arrogātia z ꝓsumptione. q̄ multa ex indulgētia hūili q̄ pietate. q̄ oriūt ex desidioso torpore. vel certe (qđ mirādū ē) ex vana ostētatōe z gloriatōe supbissima/ad h̄ dūtaxat/vt patiētie z mie laudē cū magnis viris meruisse credat. Sic furor icaut⁹/z emulato maledicta q̄ptinax. Zel⁹ q̄z nō fm sciam dur⁹. cruciosus/inexorabilis/ipterrit⁹. nemeni cedēs nullū scādalū reformidās. sz dicēs si dānari volunt q̄ rōne saluare potero vel teneor/

inuitos: talis inq̄ furor/mētis se zelū boni publici ꝛ cōis libratis. Dic īplicatō fruola/ꝛ stulti labor in minimis/tāta se diligentia simulās/sic ꝓplexa scrupulositas sp vacillās, nihil expediēs. bone sibi' ꝓscie nomē vsurpat/q̄ est ex radice supbie, nolēt; se peritor iudicō ꝓformare. Dic ābitio honor; palliat se, q̄ nō p se, sz p dignitatis honore ꝛ alior edificatiōe q̄rit. Dic ābitio/retētione dignitatū. in pniciē eccie/subtili malo fingit se velle multis pficere, nec ecciam exponere discrimini puerso. Et ꝫ plane ē ōmoniū meridianū/qō facit qnq̄ eē martyrē diaboli, dū eē gliak q̄s in plequntibus martyr dei. Donet insup dicere hoiem, qz diues sū ꝛ nulli egeo. Et nescit qz paup ē ꝛ miserabilis ꝛ cec ꝛ nud. Sed q̄d innumerabilia diaboli machinamēta dinūera reꝓtēdim, q̄b mētis ꝛ blādis lniq̄tas sibi q̄ plena sit gra dei: Dicam poti, q̄s eua surus ē illa: Rndeat nō ego sz ꝓpha/ꝓorā culū q̄le factū ē Anthonio. Hūliat sū ꝛ libauit me, hūiliatus intellectu, hūiliat affectu. Introgata nimiq̄ gra di/q̄ eēnt sig ei quib apparet in hoie: Rndit. Primū ꝛ ꝑcipuū signū meū ē hūilitas, hec sedes mea hec requies. Deus itaq̄ hūilib dat gram. Cognosce igit hūilitatē, ꝛ tu mea hbitationes ingrare nō poteris. Introgata ẏo hūilitas ō signis suis, mlta numerās, ea tandez ad duo pstrinxit/q̄ sūt hūile sapere ꝛ hūile velle, adiūgēs de hoie quē inhbitauerit/q̄ euz reddit tractabilē. q̄si pfusū oleo leticie, suasibilē, bonis ꝓsentientem, minus sp ꝓprio q̄ alieno fidentē ꝓsilio, abiect est vilis in oculis suis, nō se iactās, nō iustificāl nō mag, ꝓmittēs, nō solicite se excusans

Ex aduerso cognita sūt supbe elatiōis sig si se colit, si amat, si cōplacet in se sibi, si sapiēs ē in oculis suis alienū vel nō req̄rēs vel odiēs vel nō iplēs ꝓsiliū, ꝑ scō iā se hēt, ꝛ ꝑ tali q̄ dign sit revelationib at; miraculis regi. Et qm obstupuit in malis/nec; se nec; morbū suū nouit. se hūliorē se sanctiorē oīb iudicat. solos q̄ loquūt placentia retinet sibi/alios odit. tādēq̄ abiicit q̄cunq̄ q̄sito colore, ꝛ si ad hora dissimulet/amare se veritatē. Si scādalizāt alq̄ ñ vult sz ira scit eis. tāq̄ sol immunis sit a delicto/tāq̄ scādalo cām nullā pbuerit/imanet i opinionib ꝓprijs. q̄s defere nec; alior monitis, nec; ꝓsilio, nec; expientia malor se q̄ntū pstaderi pt. Egrescit poti ꝛ excādescit aduers monita salubria. Ue ve eccie ꝛ religioni cuiq̄ a peste tali. Vir. n. satis deꝑhēdi pt, qz tegit ouina pelle; sz per doctissimos sciētes ꝓbare spūs si ex deo sūt/ex fructib cogscit, ꝛ matie dū ad inhonoratiōis cuiuslibet/vel quā estimatōez, quasi furit/vt philocapt amate sue lesiōē erhorrescit. Philomin cū p tales deꝑhēsa fuerit, vic ē inuenire remediū. qz nec expelli facile pt nec retēta corrigi, nisi p miraculosā operatōz gre dei saluatoris nri. Talē cursū habuerit ꝓmo nr p ꝓmū signū/q̄ appuit gra dei ꝛ saluatoris nri. in ei hūilitate subiciente se legi circūcisiōis/ꝛ de ipius imitatiōe debita p platos ꝛ dcs/vt patiat plat legē quā tulerit/vtq̄ q̄sto maior ē. hūiliet se in oīb. vtq̄ ñ iponat onera grauia ceruicib subditor. vtq̄ grosū se ñ rigorosū oñdat/ꝛ ita abnegata ipietate ꝛ secularib desideriis/ꝛ sobrie/ꝛ iuste/ꝛ pie viuam in hoc seculo. Reliquū ē vt p scōm signū ōine gre/qō eē dirim benignitatē seu caritatē. pleni sigtaz i nois ipositōe/ꝓmonis nri cursus ꝓsūmatō nē accipiat. Uocatū ē nomē ei Jesus in ąt euāgelista. O nomē toties vocatū ꝛ ōsideratū nomē tādiu cū suspiriis expectatuz, sz hodie ꝑmitus ipositū cum vocatū est nomen ei Jesus. Dudū eni lōge a pcctōrib salus, i. Jesus/ꝛ ꝓpe erat vltionū dūs. Hoc dō cognscēs postulabat nomē nō potētie/et dnationis/sz gre ꝛ benignitatis. Dic in ąt aie mee salus tua ego sū. Jesus tu ego sū. Hā q̄d iesus nisi salus: Nōne sic tibi loq̄ videt dō deo. satis dixisti. ego dns. ego omipotēs. ego iust ꝛ terribilis. Obscōdāt obsecro hec noia ptātis, ꝛ exhibeat nomē gre ꝛ benignitatis. Et dico, ego Jesus. Hoc ē nomē nouū qō os dni nouauit. qō vocatū ē ab angelo pulsq̄ in vtero ꝓcipeit. nomē ab aplis ꝑdicatū/sic dicūt act aplor q̄ omi die nō cessabāt in tēplo ꝛ circa domos euāgelizantes iesū. Hic magn illē ꝑdicator/q̄ loqbat sapiam inter pfectos/nihil iudicabat se scire nisi iesū xpm/ꝛ hūc crucifixū. Jesū ꝓpterea toties viuēs ꝛ moriēs nouauit/ꝛ imitator ei ignati. Nomē ꝓterea a creaturis oīb adoratū. qz in noie Jesu oē genu flectat/celestium terrestriū/ꝛ infernor. qō psplcuū fecit miraculor operatio. Nomē deniq̄ ab oīb inuocādū qz oīb salutifer. Hā ois q̄ inuocauerit nomē dūi. h salu erit. Et ñ ē aliō nomē sub celo/affirmat petr/datū hoīb in q̄ oporteat nos saluos fieri, ꝛ itez. Hō ē in aliq̄ alio sal. Si penites/ꝛ times deū vnonum

appella ad deū gr̄az. dicēs vt ꝓpt̄ nomē su
um iesꝰ. sit tibi iesꝰ. qm̄ scribit nob filiol̄ su
is Johes qz remittūt nob pct̄a ꝓpt̄ nomen
eiꝰ. Nā q̄s legit i euāgelio iuocasse nomen
iesu. z exaudit nō fuisse. Si dānata mor
te pct̄i. remanet morby ꝯcupie audi qz i no
mie iesu ꝓpētes malaz suggestionū tollūt.
Et si mortifex q̄d delectatiōis bibit nō no
cebit. Si feroces insultus inimicoz oīm
timueris. attēde qz in noie iesu ōmonia cū
ciūt. z fere mālueścūt. vt gl̄iabat Agatha.
z turris fortissima p̄dicat a sapiēte nomen
dñi. Si tēratiōe vel alia afflictōe fatigatus
dep̄meris. imitare ap̄los q̄ ibāt gaudētes
a ꝯspectu ꝯsilij. qm̄ digni hīti sūt p noie ie
su ꝯtumeliā pati. z ap̄ls patū se offert nō so
lū ligari. sed z mori in hier̄lm. ꝓ noie iesu.
Apparet igit gr̄a dei in h noie iesu. qđ ē in
remediū ō malū culpe. i refrigeriū ꝯtra ma
lū ꝯcupie. in p̄sidiū ꝯtra malū pugne. z in
solaciū ꝯtra malū pene. Ampli9 qz nccē est
nob viatoribꝫ inq̄rentibꝫ celestē hier̄lm vi
am ꝓgscere. aduertam9 qz deducit nos
dñs super semitas iusticie ꝓpter nomez
suum. Horro quia ignobilis es nobilita
ri desideras. dat dñs p̄tātem filios dei fieri
his q̄ credūt in noie eiꝰ. Magna plane no
bilitas. qz si filij dei. z heredes. heredes q̄
dē dei. coheredes āt xp̄i. z ex ꝯsequnti eius
frēs. Nō agnoscēs angel9. adorari a iohe
noluit. Vide ait ne feceris. ꝯcuus eni tuus
sum. z fratz tuoz habētiū testimoniū iesu
Agen9 es. z multa te petere nccē ē offerk̄ ti
tibi iesus ꝓ titulo petitionis i curia dei pa
tris. sic obk̄uat eccia. institituta ab eo q̄ dixit
q̄cquid petieritꝫ patrē in nomie meo dabit
vob. Quo noie q̄ insigniti fuerit saluabūt
iuxta figurā Ezechiel de signo thau q̄ sigti
saluati sūt. Deniqz nēo vtutē. nēo sanitatē
hui9 nois nouit. nisi q̄ accipit ꝓ epientiā.
z gustat q̄d illud est. Oleū effusū nomē tu
um. Qualiter accepat q̄ dicebat. Dñe no
mē tuū z mēoriale tuū in desiderio aīe. Et
alt. In te gl̄ificabūt oēs q̄ diligūt nomen
tuū. Rursus ali9. Ego āt in dño gaudebo
z exultabo in deo iesu meo. q̄ dicerat. Gau
deāt alij i anxia diuitiaz z sarcinaz iutilū
accumulatōe. alij in effrenatō sordidavo
luptatum. alij in alijs notijs atqz p̄duris.
R ego āt exultabo i dō iesu meo. qm̄ potissimū
appuit gr̄a dei i eo ¶ Ez ecce ōnuo ꝓmonē
intrūp̄ere conat studiositas ipoztūa Et q̄rit
quō uez bz q̄ ois q̄ iuocauerit nomen dñi
salu9 erit. cū alibi scptū sit. Nō ois q̄ dic mi
hi dñe dñe. intrabit in regnū celoz. Respō
sio. requirk tertiū dñe. qđ ē opis. sic ꝓmū est
cordis. scōm ē oris. Dic cur apls tant9 vir
petēs in noie iesu carnis stimulū tolli. ex
audiri nō potuit. Rñsio. nō petiuit ad salu
tē. Associari q̄ppe dz oro q̄ tuoz comitib vt
exaudibilis sp fiat. q̄ pie. i. ad salutē. q̄ pse
uerant sine pct̄i intruptōe. q̄ iuste h est in
gr̄a z p se. ¶ Et ita q̄s q̄s in ipo ēt moriz ar
ticulo petit h puniri in curia gr̄e. libabit a
pena futura. vbi ē curia iusticie. z volabit
lib in celū. sic deducit domin9. Antisidioz ē
sis mediāte merito xp̄i z pena bita in p̄nti.
Uerbū q̄d ē qđ dicit ap̄ls qz nemo ꝓt dice
re domin9. Jesus nisi in spūsctō. cū pessimi
nedū illō noīare. sed in vtute ei9 miracula
facere memoret. quēadmodū viderūt ap̄li
quēdā in noie iesu demonia ejciētē. sic z il
li reprobi q̄ dicēt in iudicio dño. Nōne in
noie tuo ꝓphauim9. z in nomie tuo vtutes
multas fecim9 rē. q̄bꝫ dicet. Nescio vos.
Rñsio q̄ nemo ꝓt dicere dñs Jesus nisi in
spūsctō illustrāte intellectū sic nec aliquā ve
ritatē. vel ipo simul mouēte affectū. z illu
strāte intellectū vt in bonis. Ex aūt mali fa
ciūt miracula h est p p̄tātē publice iusticie
in attestationē veritatis. Propterea nō suf
ficiūt ostēdere aliquē sanctū. nisi comes fue
rit hūilitas. z scitas. Nec vo gratia miracu
loz iō dat q̄nqz reprobis. ad ipoz ꝯdēna
tionē. ne iusti ꝓ magno deputēt si vel habe
ant vel nō hēant hāc gratiā. Nolite inquit
xp̄s gl̄iari q̄ spūs vob subjiciūt rē. Ex si si
gillū z signū ꝓpriū ōine p̄tātis qđ est mira
culū. adhiberi q̄ratur in testimoniū falsita
tis. deus h nunqz ꝓmittit. q̄n reclamauerit
vel reclamet. quēadmodū p̄dixit. ne creda
mus signis antichristi. Et est h ad ꝓbatō
nem electoz. ¶ Properabat rursus quere
re studiositas. Cur non mō fit baptismus
vt oli. in noie Jesu. z cur nō ad inuocatiōz
eius dant genera linguaz. z opationes mi
raculoz. z similia. Dū hec int loquēdū su
perirruit zelus feruidus. fili9 caritatis. ab
scede hinc. ait. o studiositas speculatrix. nō
est tps disputādi sed plorādi. Nā si ꝓpterea
deus appellatus est Jesus. si in h apparu
it gr̄a ipius vt saluemur. vnde tot nob ma
la. tot incōmoda. q̄ in ipm credim9. ipm in
uocam9. Ecce iminuti sum9 ex ira dei effu
sa sup nos. plus q̄ gētes q̄ nomē domini ū
nouerunt neqz inuocauerūt. Et vt alia p̄te
reā. ecce q̄ execrādo scismate ecciam spōsā
suā cōcuti sinit dejci. ꝓteri. rūpi. lacerari.

Et vbi sūt mie tue antiq̄ dñe: vbi ē illa quā apls tu⁹ scribit appuisse/ gr̄a: vbi ē nomen scīm tuū atq̄ gl̄iosum qđ inuocatū est sup nos: Cur derelinq̄s nos dñe de⁹ nr̄: Vbi abūdantia illa pacis quā oriturā asseruit p pheta in diebꝫ tuis: r quam angeli cecine/ rūt dicētes, Gl̄a i excelsꝭ đo, r in tra pax ho, bo, vol. ¶ Vz vę tibi mala volūtas, volū/ tas ingta, Tu istā a nob̄ đi gratiā abscōdis Tu đinū illud carmen obturbas/ dissonis moꝛibꝫ tuis, Tu surripis gl̄iam deo ptem suā, Quidni pace spolieris/ parce tua: Tu igit̄ bñ viuere docēda eēs/ non acute dispu tare, neq̄ ferrassis tps docēdi sed faciendi. qm̄ mala radicata q̄ in moꝛes abierūt, nō vbozꝫ fomētis/ sed factoꝝ securibꝫ atq̄ fer rametis/ extirpare necēe est. ¶ Sed assit poti⁹ tps miscendi dñe Jesu, tps miserēdi ei⁹, qz venit tps, succurrat gr̄a tua. Appare at illa miseris, qz adiutoꝛ es in opt̄unitati/ bus in tribulatōe. Impera vētꝭ, r cessabit q̄ssatio r aura seueriꝭ r asperiꝭ. Recoꝛderis gr̄e tue antiq̄ dñe, Recoꝛderis ifantie sususcepte, ppt̄ nos ſz r circūcisiōis tue: r no minatiōis salutifere mēoꝛ esto. Bñdic p̄n cipio anni benignitatis tue, qđ p̄ncipium tu coꝛona mia r miſationibꝫ, qm̄ illō tibi dedicam⁹ nō fabuloso Jano bifronti, sciē tes q̄m btūs est vir cui⁹ est nomē dñi. spes ei⁹, r nō respexit i vānitates, r ysanias falsas Tu summ⁹ es pōtifex nr̄, des in nouitate oꝛ⁹ tui r coꝛonationis tue gr̄az vbtatem r indulgentiaz plenitudinē elargire, Dig̃ re dignek gr̄a tua nr̄as expectationes ad p bendas celestis illi⁹ r cathedralis eccīe tue magne hierl'm/ eccīe triūphantis/ ad quaz tendim⁹/ quā tota deuotione cupimus, ex pectantes btām spem. Nō p̄fūdas nos ab expectatione, qz ve patientibꝫ repulsam, si vel in signatione/ vel in bullis/ vel ꝓcessu vel possessione/ defecerint. Sit hodierna sanguis tui effusio expectationū nr̄az va/ lida signatio, fit eternū salutare, vt vbi ini/ q̄tas abūdauit, supabundet r gr̄a. ¶ Tal' erat i meditatione mea zeli plāgoꝝ q̄rul⁹, cō monēs/ oraīs/ r obtestans, vt sublata mala volūtate de medio nr̄i (illa enī sola pacem cogit in exiliū, illa scisma parit, fouet r nu/ trit) nos coadiutoꝛes gr̄e dei sum⁹, q̄ p̄ys conatibꝫ non deerit. ¶ Cui studiositas, et cur ait non inq̄rit clerus cū platis suis, q̄/ bus vijs occurrere ꝓuenit tantis r tot inco modis. Deu p̄ ꝓgregationē factam in no/ mine Jesu, q̄ aderit in medio. Deu per se/ dule disputationis officiū, tendentis non ad contentionē, sed veritatis inq̄sitionem Deu p̄ inuestigationē criminū regnantiū in xp̄ianitate, vt euelli cognita possent: Et eēt clerus/ exemplo Jesu/ ppli saluatoꝝ, nō lupus dissipatoꝝ. Expedit ne me studiosi/ tatē in talibꝫ occupari ¶ Cui zelus, Expe dit quidem r iā multa a tuis sectatoꝝibꝫ cō scripta sunt vt oia rite p̄pentur, q̄ agenda fuerint in consilio. Ellioq̄n verendū est ne scismati radicationē afferret exemplo gre/ coꝝ/ r ne scissuras (qđ auertat dei gr̄a) mꝫ/ tiplicaret ampliꝭ/ q̄lia nūc oia dicere re clamat vt vides breuitatis amoꝝ, r subdo/ la blāndaq̄ adulatio contradicit, Nihilo/ minus obsecratione facta p̄ gratiam domi ni nostri Jesu christi r per me zelum dom⁹ dei/ vt tempus modicum detur veritati et eius inquisitioni, propulso omni moꝛda/ citatis desiderio, quod longissimum freq̄n ter vanitati datur r fabulationi. dic tu stu/ diositas radices aliquas ex iure diuino, sb generalibꝫ p̄ncipijs/ vtiles ad sedandū pe stiferum scisma, quoniā illud primū r p̄rin cipalius occurrit in eccl'ia reformandum. ¶ Tunc studiositas visa est quedam ape rire/ sub consideratione quadruplici/ que qualia sunt, vestrum erit iudicium.

Prima cōsideratio

Finis policie eccl'iastice/ r cuiuslibꝫ legis eā regulāt̄/ est pax salutifera/ Hoc satis exp̄ssit diuin⁹ nr̄ p̄bus Paulus q̄ finem legis r p̄cepti/ nunc dile ctionē esse dixit/ nūc iesum/ intelligens i di lectione pacem/ in iesu salutem, vt sit finis pax salutaris. Neq̄ opus ē anxia deductō ne alia/ cum natura nos doceat/ ens quod libet non min⁹ suam vnitatē r pacē appe/ tere/ q̄z entitate/ fm deductiōz diuini Dio/ nysij/ augustini r Boetij/ ita vt pax sit bo/ nū qđ omia appetūt/ adeo q̄ pticularis oꝛ do nature plerūq̄z imutat̄ in rebꝫ/ vt vnitas ꝓseruetur. Manifestat̄ ꝫ ascensus grauis sursum/ r leuis deoꝛsū/ Si in coꝛpe vo/ cur nō i mistico p̄t vicissitudo talis q̄ri/ vt pro pace retinenda/ fiat deoꝛsum/ q̄ sursum est/ vt pax p̄maneat. Cū igit̄ fm exigētiā finis cetera debeāt moderari/ r finis est q̄ iponit nec̄itatē rebꝫ/ necessitas vo legē nō habet/ perspicuuz est/ q̄ nulla lex habeat aliquid firmitatis/ si paci faciende vel conſuande/

iuu enit̃ ꝯtraria. sed dz interp̃tari vt ſuiat paci/vel penit⁹ aboleri. alioq̃n iuxta dictũ comici summũ ins sũma est malicia/ꝯformiter ad iussionẽ sapientꝫ noli esse iust⁹ nimis/sic atheniẽses fecer̃t ad tp̃s leges lycurgi nõ eẽ/vt semp eẽnt/ꝛ nasica scipio/dũ cõsul/inq̃t iuris ordinẽ sequit̃/id agit vt cum oĩbꝫ legibꝫ romanũ corruat imperiũ. Nullo pacto igit̃ seruat̃ lex/non obſuato legis fine q̃ est pax. Sicut in simili christianaꝫ doctrinã scribẽs Aug⁹. deducit pro regula memorãda/ꝙ null⁹ textus sacre scp̃ture in sua expositione retinet sensũ spũssci/nisi ille caritatez edificet. Et qm̃ hui⁹ scismatis tam extranea videt̃ eẽ pestis/vt tale nunq̃ꝫ visum fuerit minus hñs ꝓuisionis hũane remediũ/docẽte hoc sua in dies radicatiõe expedit ad ei⁹ expulsiouẽ iustitutio nouoꝝ canonũ/cũ ea q̃ d̃ nouo emergũt nouo egeant auxilio/vel iam cõditoꝝ necessaria est moderatio. Sed q̃lis ꝛ ꝑ quid moderatio Sane ꝑ regulã infallibilẽ ꝛ inobliq̃bilẽ legis diuĩe/cuius sectatoribus ꝛ amicis pax multa est/si ꝓphete creditur/ꝛ non est illis scandalum. ¶ Ex quibꝫ elicitur conclusio saluberrima ꝙ nulla via proficiens ad sedationẽ scismatis repudiãda est. q̃ꝫtumcũ/qꝫ iura vel leges humane videant̃ opponi vt de electione summi põtificis ꝙ est sic et sic celebranda/ꝛ similes/dũmodo diuinuꝫ mãdatũ vl' ius maneat inuiolatũ/ Quod scire ad illã spectat sciam ꝑ quã legũ cõditores iusta decernũt/legem eternam imitantes. Hec est lex euangelica que si ꝯtemnat̃ ab aliquibꝫ illi sunt inepti pacis ecciastice tractatores/quẽadmodũ inutiles sunt homines ita adherẽtes nudis textibus/vt epikeyam h̃ est equitatem ignorẽt/q̃les Arestotiles nominauit immansiuos in opinionibꝫ ꝓprijs. ¶ Ex his deniq̃ꝫ quis non videat/q̃ꝫ impiũ est/presertim apud eos qui se ecclesiasticos dici volunt/si peritos in euangelica lege vel non consultare/vel abijcere/vel maiori sacrilegio/habere ꝓbro cognoscant̃/hinc errores / hinc p̃sumptuose assertiones/hinc ꝑplexitates inexplicabiles/hinc obstinate defensiones adinuentõnuꝫ humanaꝝ in ꝑniciẽ ecclesie/ꝛ pacis salutifere finis sui surgũt. vt ꝙ nõ licet disputare de potentia pape/ꝙ non potest sibi dici cur ita facis/cum tamẽ sit peccabilis. ꝙ non potest ĩ aliquo casu ecclesia sine eo cõuocari vel aggregari/ꝙ hic est fidei articulus. Benedict⁹ est papa exempli gratia/ꝙ non potest in aliquo casu ad ꝯciliuꝫ papa vocari. Ex absq̃ꝫ eo non stat salus/cum tamen salus ecclesie in solũ deũ ordinet̃ absolute ꝛ essentialiter/ꝛ in hoĩem christum d̃ ordinata lege/sed accidentaliter ordinatur in papam mortalem/alioquin dum vacat sedes per mortem pape vel naturalem vel ciuilem vtputa si sit hereticus depositus/quis hominũ saluus esset. Alij papam predicant impeccabilem. alij omnipotentem alij sine vlla exceptione credunt extra salutis statum quemlibet sue parti non obediẽtem/quod q̃ꝫta temeritate dicatur ipsi viderint assertores.

Secũda cõsidera.

Quelibet in ecclesiastica hierachia potestas in pacem salutiferã ordinatur. Hec infertur ex prima. Cũ igitur non sit data potestas in destructionẽ sed edificationẽ teste apostolo. Si q̃s abusui potestatis hoc est tirannidi resistit/ille non resistit dei ordinationi/sed obedit qui iubet maluꝫ tollere de medio sui/ꝛ partem scandalizantẽ abijcere. sicut ꝛ liciet cuicunq̃ꝫ erga quemcũq̃ꝫ vim illataꝫ vi repellere/cum appositione moderate cautele.

Hec cõsideratio facili deductione traducit quorundã scripta super obedientie laudibus ꝛ inobedientie penis ad oppositũ illi⁹ quod ꝑsuadere conant̃. Naꝫ si obediendũ est hominibus q̃ꝫto magis deo. ¶ Elucet preterea/ꝙ si salutifera pax tollatur/ex eo ꝙ in Johanne (exempli gratia) potestas ecclesiastica quedam remanet/qua repudiata pax rediret. abijcere potestatem/in hoc casu est eadem bene vti. retentio autez verteretur in abusũ. Addito ꝙ nulla potestas inuenit̃ hic in via/que non subijciatur legi diuine ꝛ naturali/ꝛ q̃ nõ sit ꝑeccabilis ꝛ auferibilis vel abdicabilis. aut pro tempore ab executione suspensibilis. ¶ Fundatur in hac consideratione/dictum illud memorabile ꝛ vere dignum summo pontifice/qd̃ his auribus pluries accepi ab ore domini nostri. hoc sine adulationis spiritu refero/paratus sum/inquit etiam vsq̃ꝫ ad mortez vel immolationem proprij corporis si ita res exigat/ecclesiasticam vnionem procurare/q̃ꝫto amplius vsq̃ꝫ ad proprij stat⁹ abdicationem. Nam quando daret vitã/qui non desereret vestem aut vittã/coronaã seu

mitrā: ¶ Vellent aliqui rursus obijcere contra epl'am anglicanā/ q̄ via cessionis i effectu reddi possit practicabilis casu ꝓposito/ inuitis etiā ɔtendētib⁹ de papatu/ q̄ q̄ si habeat hic allegationē rationabilem coactio ipsi viderint velint itaq̄: nemo cogit At vero quicq̄d de hoc sic ɔstat viaz cessionis esse possibilē/ immo in casu necessariaz ad cui⁹ laudem spectat qd̄ scribit Dionysius (non ille ariopagita) ad donatū. recitatiue in ecclesiastica historia. Dionysius donato fratri salutem. Si inuit⁹ vt ais in h̄ venisti/ offendis in eo si dimiseris volens oportuerat quidē etiā pati omīa pro eo ne scinderetur ecclesia dei/ ⁊ erat non inferior gloria sustinere martyrum ꝓ eo ne scinderetur ecclesia/ q̄ est illa ne idolis immolet̄. immo s̄m meā sententiā maius hoc puto martyrū esse q̄ illud/ q̄ ibi vnusquisq̄ ꝓ sua tātum anīa. in hoc vero ꝓ omni ecclesia martyriū sustinet Hec ille. Deniq̄ plura sequerentur de quibus non est dicenduz per singula.

Tertia cōsideratio

D Quilibet rationis capax obligatur s̄m vocationē suā/ pacē ecclesie salutiferam ꝓcurare. Ille orando/ h̄ disputando/ hic predicando/ hic exhortando/ hic agendo. vel quolibet mō alio. Sumerentur argumenta pro hac consideratōne ex radice filiationis ad ecclesiam/ ⁊ ex radice dilectionis ⁊ iusticie ad proximum: ex radice pietatis seu religionis ad deum. Nulla siquidez in presenti scismate potest serpere deterior labes/ q̄ iuertia querendi pacem. siue illa ꝓueniat ex ambitione. vel adulatione. vel timore. aut alia occupatione non admittente curam hanc salubriorē pectora nostra duas nō admittētia curas ait satiricus. Audiam⁹ a sapiente quid pigricies stulta/ operat̄ in agro vel vinea ecclesie. Per agrum inquit viri pigri transiui ⁊ ꝑ vineam viri stulti. ⁊ ecce totum repleuerant vrtice. operuerāt faciem eius spine/ ⁊ maceria lapidum destructa erat ¶ Ex si pestiferum est ⁊ maledictioni proximum negligere opus hoc diuinum q̄ criminosum est/ q̄ nepharium laborantib⁹ non applaudere/ sed irasci: ¶ Propterea stat aliquem adherentem iuste parti plus esse de scismate culpabilem/ q̄ alterum qui adheret parti false. vt si ꝑmus aliqua passione vitiosa tractus obsistat quo min⁹ fiat pax/ nec audire paratus sit ecclesiā. Ali⁹ querit cū omni solicitudine vias pacis. ꝓmptum habēs animū obediendi ecclesie iudicio seu veritati/ dum sibi claresceret. Ea nanq̄ q̄ dissēsionē afferūt in presenti scismate sunt talia que in facto maxime ɔsistunt. in quib⁹ errare sine ꝑiculo salutis pōt non solū iste vel ille. sed etiā in talib⁹ ecclesia fallere dicit̄ ⁊ falli sicut dū mlto tempore feminā pro papa coluit ¶ Porro manifestari potest est ex radice hac/ q̄les excusantur a vitio scismatis: Et q̄ stat scire q̄ scisma est in ecclesia ⁊ tam̄ nescire q̄s in ea sit scismatic⁹ Ec h̄ ɔsequēter aperit̄ quales sunt anathematizandi et vitandi/ ⁊ quales nō. Nam velle oēs indifferenter ꝑtis false extra ecclesiā ⁊ salutē trudere/ quale sit/ iam tetigimus. ¶ Dis ex rebus ꝑspicuū fit deinceps/ q̄ta laude/ quib⁹ ꝑconioꝝ titulis/ cōmendanda reddit̄ partis nostre diligentia/ presertim in inclitissimo francie regno/ ⁊ q̄tum a scismatis obstinatōne procul existat/ vbi quesita est hactenus pax salutifera tanto labore/ tot expensis/ tot legationibus/ assiduisq̄ consilijs. Nec est q̄ aliquis opponat quasdam vel zizanias vel paleas malarum actionum in quibusdam ortas/ inter hanc virtuose operationis segetem/ vel q̄ non satis efficaciter diligentia respondit ad votum. Ascribatur hoc humane fragilitati. Raro enim nascitur granū virtutis sine palea aliq̄ defectuositat⁹. Nihilomin⁹ hz ꝓfecto pl⁹ ve laudis zel⁹ ille diligēs q̄ alioꝝ uegligēs torpor/ quoniā scisma si dimittit̄ absq̄ agitatione/ proferet radices malas altius ⁊ ieuulsibiles/ ⁊ productas roborabit. Nam mala per longas cōualuere moras. Doceat nos scisma grecoꝝ quod iam non curatur. nemo non desperat. ¶ Quo in loco grandis offertur ad loquendum materia/ super laudibus parisieñ. vniuersitatis preclarissime studiorum. super zelo feruido ipsius q̄ non cessauit hactenus eniti pedibus vt dicitur ⁊ manibus. aliter q̄ desides aliqui et inutiles/ qui facere nihil volunt: vel nesciunt/ obstrepunt tamen facientibus/ solis contumelijs fortes ⁊ armati. Sed silentium imperat tum benignitas/ tum modestia/ ne in eius laude videamur propriam querere. ¶ Ecce autem quis est/ qui non dicat/ qui nō clamet/ pax/ pax/ fiat pax/ pacem volo/ pacez super omnia concupisco.

Atvero nonne irridetur deus/quoniã simile est pacem non velle ⁊ illam vel inutiliter ⁊ desidiose velle/vel impossibiliter velle/hoc est medijs ad eam impossibilibus contẽdere/vt si queratur vnio aliqualiter qualiter haberi non valet/neq; via debellationis/neq; via rõnis seu reductõnis/neq; via anathematizationis seu sepatiõis/neq; via ꝺescẽsionis aut silr. Cũq; itaq; pastor teneat nõ min⁹ revocare oues ꝙs iudicat errãtes q; fuare nõ errãtes/nõne ꝺz/vt fiat vnũ ouile/modũ possibilẽ ⁊ verisimilez ℔ agẽdi/velle pseq;/ẽt cũ dimissiõe gregis p/prij ⁊ obediẽtis/si p ℔ fuat ⁊ vult grex vterq;. Hec est ℔ defere gregẽ more mercẽnarij ⁊ fugere/sz saluare/⁊ vt vere sic dicam⁹/fugiẽdo manere. Sz hec cessio diẽ aliqs fieret pnitiosũ posterz exẽplũ/fatemur id posse ꝓtingere. Hã q; hoc reb nõ ꝓtingit abutj attñ p incerto maloꝝ euẽtu/nõ eẽt tã certũ ⁊ optandum presentis pacis bonum repudiandum/vel negandum.

Quarta considera.

¶ Antũ est pacis salutifere bonuz/vt p ei⁹ adeptõe neq; mũdan⁹ honor neq; stat⁹ neq; grad⁹/neq; ꝓpria vtilitas debeãt aliquẽ deterrere/⁊ nihil pr⁹ nisi pctm ꝓtra legẽ dei eternã. Hec ꝓsideratio posita ẽ ꝓtra illos q; dicũt. Ob fuetur honor ptis nre. hẽam⁹ victoriã ꝓfusione ez euitem⁹. Ecce q̃lia sustinuit opprobria sũm⁹ põtifex xp̃s/vt faceret vtra vnũ/recõcilians i suo sanguie ea q; in celo sũt ⁊ in terra/factus opprobriũ hoim ⁊ abiectio pleb/et nõ dicẽs fuek honor me⁹. Sufficiebat ei testimoniũ bonũ ꝓscie ad deũ. Igit vt pax hẽat/nulla plane via repudiãda ẽ q; p̃t absq; pctõ deduci ⁊ q̃to breu⁹ tãto salubrius Quãto insup patẽti⁹/tanto accepti⁹ apud oẽs/qm̃ res tãgit oẽs ⁊ vitas lucerni amat ¶ Quo circa vie p dñm nr̃m oblate(pferã ℔ sine adulatiõis oleo q; nõ indiget ⁊ salua pace oim)qz nunq; mihi vise sũt iuri ꝺino palã ꝓtraire/nũq; vise sũt silr penit⁹ reprobãde. nisi forte struak calũnia ex iuramẽto suo. ⁊ ex toti⁹ obedie sue ꝓsensu/iudicio et reqstis/alioꝝ tendẽtib. ¶ Propterea rursus nõ ꝛprobabile videk/attẽtis circũstantijs offerẽtib se i pñti scisma te/si ps iusta possit a iuris sui ꝓsecutiõe desistere/vt ad i iustã ius suũ trãsferret/⁊ fieret iusta seu per nouã electõz intrusi/seu p aliã viã i iuk scpto nõ bitã/dũmõ ius ꝺinũ vtrobiq; iuiolatuz maneret/⁊ hec via ꝓpt timorẽ ihonoratõis mũdane nõ eẽt penit⁹ abhorrẽda. Haz q; q̃da maliuol interptib diceret. desup residerz ispector cordiũ de⁹/⁊ iudex. vtasz caritas abũde remunerãs. Nonne laudata. nõne victrix effecta ê mr̃ illa ⁊a ifantsapõ salomonẽ q; filiũ maluit integz abscere. illoq; carere/q; diuisus in suã cederet portionẽ. Deniq; in laude. Q. fabij maximi pclarissimã dixit Annius q; non ponebat rumores ante salutẽ. Hõne sanct⁹ ẽ vltro dare gre. dare caritati fratne. ⁊ paci bonorẽ suũ caducũ/imo vitã ꝓpriã cũ merito/q; sine laude ⁊ pace mor naturalis necessitas vtrũq; diripiat. Concedak g libent gre/id qꝺ/velit nolit obtinẽs/ptin⁹ relinq; natura. ¶ Ampli⁹ nõ videk ꝛprobabile/q; n expediat in casu eccĩam ad tps sũmo pastore carere/vt interi p tractatũ vel aliꝝ adeptio pacis celerior hẽrek. Q si canones oppositũ sanxerũt/lex ꝺina nõ dissonat. Hã ex dicto/p̃t absq; papa mortali stare sal⁹. Qꝺ si timek infamatio ptis illi⁹ vl illi⁹. Jã rñsuz posuim⁹. ¶ Cõsequnt deducim⁹/q; ꝓptio rẽ succũbẽdi aut inhonoratiões bũane/q; vtiq; vitiosa nõ sũt/ꝺciliũ generale vlis ecclesie nõ videk repudiãdũ. sz piũ ẽ credere/q; in tractatione p̃ntis materie nõ erraret. Audiam⁹ rõem/ꝺstat itaq; q; in materijs fidei terminãdis error nõ cadit in generali ꝺcilio. Rõem dãt doctores ex spẽali assistẽtia spũssci. ⁊ xpi regẽi ecclam/nec pmittentis errare in his ad q; bũana iuestigatio peuenire nõ põt. Sec⁹ in his q; vel facti sunt vel bũana ratione terminari possunt. Huc autem scisma presens q; in his que facti sunt plurimum hereat/eius nihilominus terminatio tam perplexa cernit/tamq; difficilis/vt supra hominum vires ingenia iuentiones ⁊ consilia/videatur. Vbi vero deest humanum/potest ⁊ debet absq; temeritate diuinũ auxilium etiam miraculosuz expectari. Jta enim de sortibus mittendis in casu determinat augustin⁹/dum seuientibꝫ tirãnis inquirit quis de multes plantis pro gregis salute remanebit/qui recedent. Nonne igitur absq; periculo causa illa cõmitti deo ⁊ vniuersali concilio posset absq; formidine q; maior pars vinceret si esset in iustior/⁊ maxime in perniciem ecclesie/qꝺ addo quoniam in casu cõmunis error facere tur ius presertim error facti/vel ex facto

ortum habens. Auxilium tale miraculosū nonne in bello corporali iudas machabe⁹ nonne moyses/nōne fidelīū alīj talit expe/ crauerunt/qñ psequebat⁹ vn⁹ mille z duo fugabāt.z.milia.cōsto securiori fiō p̄ h̄ scisma te finiēdo/pōt in opitulatiōis ōine assistē/ tia spāli/ p tractatū vniuersalis ꝯcilij spes bīt. Et q̄s obsecro tāte pūptiōis inuentri poterit/vt determinatis p tot viros celebri/ mos/ ꝓpriā opinionē vel pferret/vel eoꝝ dictamē nō imitaret. Piū q̄z sentire est vt nō nisi viā mediā/viā pacificā/z vtrobiqꝫ bo/ norabilē/sentētiaret ꝯcilīū. Necꝫ tū ignoro multas circa hec z alia/suboriri difficultatū nebulas. Sz eas oēs lux ōine legis suis radijs facilit ejiceret / si nō vltra ceruicosa ꝓtradicēdi libido obstiterit Si oculos rationis necꝫ segnities inq̄rendi clauserit/necꝫ ruditas obtuderit / necꝫ eos lippitudo carnalitatis/necꝫ curaꝝ puluis/necꝫ fum⁹ p̄sumptōnis suffoderit/necꝫ postremo malitia cecauerit q̄ min⁹ apparere possit gratia dei saluatoris nr̄i. ¶ Ista studiositas p zelū stimulata pgebat in lōgius. Cui⁹ ego ꝑmonez interrūpens/z finiens/exclamaui Appareat o vtinā bone iesu pax nr̄a.salus nostra.appareat tandē aliqñ gratia tua/vt p⁹ illustrationē sincerā/z agēda videamus z ad ea q̄ viderim⁹ iplēda ꝺualescam⁹. Res q̄ppe i obscuro nimis demersa ē.nā z nob caliginēs/puluereſcꝫ difficultatū ābulando spōte suscitam⁹. Deest insup apō m̄tos gratia bīani auxilīj/q̄ sil apparere z cooperare debuerat gratie dei. Obfuscat eā p̄tērea vel abscōdit amoꝝ ꝓrius / q̄rens q̄ sua sūt/z incircūciso corde ābulās p⁹ desideria carnalia/atqꝫ secularia/necꝫ sobrie necꝫ iuste necꝫ pie viuēs in h̄ seculo/q̄si non expectaret btām illā spem q̄ sola desiderāda ē.sola velut enceniū ōine gratie ingit postulanda. Prouideat meliora vicinioraqꝫ saluti gratia eadē dei z saluatoris nostri h̄ nos iustificās/z glorificās in futuro amē.

¶ Finit ꝑmo de circūcisiōe coꝝ papa apō Tarasconam. Anno. Mcccciij.

R

Epistola eiusdē ad dominū aurelianeñ. de ꝑmone p̄cedent.

Serenissimo ꝓncipi z militi regis poli/dño aurelianē. Suus Johes cācellari⁹ eccie pisien⁹ indign⁹/obsequiū hūile.pacisqꝫ p̄sentis cū etna/donū felicit adipisci. Vulta hacten⁹ scpsi strenuissime dñe. Prima diui q̄ ad eccīastica pacē vtilia videbāt/pse quēs pacē extulātē/latratu q̄ potui / ego de genere catul⁹/offerēs insup p virili portiōe ad opus tabnaculi dei/cū hoib⁹/ea q̄ ō manu sua videbar suscepisse. Nec igro posse ea a tot capitib⁹/ivarias facile traduci sniasz forsan aduersas/ q̄ tñ oia si cū distinctiōe tpm circūstāniaꝝ q̄z sese offerētiū multiplicitate pēsari dig fuerint/arbitror ea iuenturi nexu ꝺcordi vitatiꝫ int se iūcta eē/vtpote q̄ circa idē cētrū eundēqꝫ cardinē pij ōsideriꝫ voluebāt. Uiā itaqꝫ cessionis bñ practicatā/ego breuissimā z optimā cēsui/iudicans ad ei⁹ receptōz ꝑm ꝑpatoēz animi/ābos cōtēdētes de papatu iure ōine ꝺstrictos. Nec erat q̄ allegarēt coactōz. Uellēt itaqꝫ cogebat nēo. Porro in ꝺclusiōe substractionis nō affui/quā tñ ꝺclusā ipugre ptinaci aīositate nō p̄sūpsi. Sz postqꝫ dñs nr̄ Benedict⁹ viā cessionis/z alia q̄ petebāt accōmoda p pace/z reformatōe eccie dict⁹ ē acceptasse/opponit se puitas mea/cū odīs z diuersimilib⁹ nō modicꝭ/vt ipe neqꝫ papatū de facto irreuersibilē amisisse/neqꝫ hereticus aut scismatic⁹ iudicādo eē cārēt. Placuit q̄ qꝫ restō quā z ꝑdicaui corā celeberrimo cetu pplo⁹. Per bāc itaqꝫ/ab ea nr̄a secū vnita/portū pacis general attigere facil⁹ spabāt Deniqꝫ nō tā missus quā coact⁹ legat⁹ ad dominū nr̄m sup hac materia /p pte vniuersitatis pclarissime studioꝝ/cui ego fili⁹ negare potui nihil/ꝓposui ꝑmo massilie De hīc tarascone ꝑmonē hūc/quē decor⁹ p̄sentie vestre nobilissime fulgor illustrauit. Hūc ꝑmonē sīc z pūtē ꝓpositōz / postulare dignata ē celsitudo vr̄a ab exiguitate mea/ q̄lis ātē ego sū vt l̄h̄ vel aliō q̄ppiā denegar̄ p̄sūpserit.accipite itaqꝫ ꝑmonē q̄liscūqꝫ ille ē/vbi aliq̄ sed pauca ex dictat⁹/in margine posita sūt/q̄ breuitas p̄ceps eripuit ne pferrē. Bñ valeat pclara dñatio vr̄a/ad cōem pacē/z ꝓpriā salutē ꝺsequēdā/scptū tarastone Ann do. Mcccciij. i vigilia epiphanie

Epla dño cameracensi exīstēti in curia.

Decreuerā ruerende pat. z p̄ceptor singularis accurati⁹ si vacasset per dictatū/q̄dā scribere ꝺq̄stur⁹ ō sūi stra vel interptatōe/vl relatiōe dictoꝝ imo pluriū non dictorum in ꝑmone circūcisiōis habito tarastone coram domino nostro/ tempore legationis mee pro parte alme vniuersitatis Parisiensis matris mee.

Sermo coram alexandro papa

Experior itaq; verā ee comiti sniam nihil
ee qn male narrādo possit deteriorari. Hāc
ego ee vnā ex maxis difficultatibvestimo/q̄
reddūt offm̄ pdicationis onerosissimū. q̄s
difficultates atq; discrimia Greg. t Criso.
qlibet in suo pastorali/t Aug. iiij. de doctri/
na cpiana/copiosissime narrauerunt. Fit
enī plerūq; (roḡr centies exptus) vt pūtes
in fmone aliq̄/non solū deprauēt bñdicta
sed ea q̄ nullo mō dicta sūt/ostanť affirmēt
pro platis. Stultoq; quid infinit⁹ est nūe/
rus. Est tū sapiētis assertio/Stult⁹ ñ capit
ꝓba prudētie/nisi ea dixerī q̄ ꝓsanť in cord̄
suo. Vlerq; q̄z ē dictū apuley mlt̄os ee q̄ sol'
auribz corpis philosophanť/intellectū ꝓ
vel nullū hñt/vel illū variāt pvarietate pas
sionū t affectionū/quēadmoduz in sonitu
cāpanaq; sumim⁹ argumētū/Dicunt ei(vt
vulgari more loḡr)qd̄ volum⁹. Porro mi/
hi ꝓsci⁹ suz/nihil ptulisse tūc/qd̄ ñ eēt sacre
fidei/monitisq; salubribz accōmod̄. t exami
nata vitate stabilitū. Rhiomin⁹ q̄t bōe ie/
su sup eodē fmone mihi relata sūt/q̄ ne dū
nō dixerā/sz nec cogitauerā. Quot peruer/
se capta t puersius ipugta audacter assere/
re q̄sdā postmodū pūtes/viderint ipi quo
studio vel ꝓdicendi vel vane cōplacēdi/seu
zelo vel ignorantia moti/q̄ sisse veritates per
me positas ipugnare/t p rōes palā errone
as/sz nolo seq̄ relationes solas boim in tā/
to negocio defendēde veritatis/ne pugne/
mus/vt dicit in tenebris. Habuissent igit
dictorū meorum formā ppriam/t limitatio
nē/adeo vt transpositō sepe vel omissio vni
us vocabuli sniam variasset/habuissent in
q̄ formā ipam/habuissem viceuersa solide
ā dixissent/nūq; refugissem p veritatis de/
fensione ꝓgredi. sz q̄d agerē/nihil obiectū
est qd̄ struerim/dū essem pūs/potensq; ver
botenus rūdere/sed longo postmodū int̄/
uallo me absente t surdo vocibz eoz pluri/
ma/variaq; in oppositū dicta predicataq;
ego solis rumoribz accepi/q̄bz cur non ma
gno conatu rūdere pauerim iaz exp̄ssi. Pe
nultimo aūt hesterno vespe scripsit ecyn⁹ amicꝰ
fidelissimis/se audisse ab altero/q̄ similiter
audierat ab alijs gravib⁹(vt dicebat)viris
me dixisse in ter cetera q̄ homie in articulo
mortis exīte qlibet sacerdos hz eēlem ptā/
tem cū papa in indulgēcijs dandis/a pena
t culpa. Hanc ꝓo assertionē certissim⁹
sum nec sensisse nec dixisse/quāquā si de po
testate ordinis in casu necessitatis fieret lo
cutio/scitū est satis/q̄d doctores sententiēt
Denicq; quid dixerim/vñ error talis potue
rit/in aliquibz paq; forsan aduertētibz ad ꝓ
boq; formā/elici. Pono diffusiori fmone i
cartula colligata pūtibz. Tu pūctor sapiē/
tissime corā tuis oculis tot⁹ palam sū/tibi
int⁹ t in cute not⁹. Digneris accipe baculū
defensionis mee in ß articulo/q̄ appbēso/
voces oppositas/si ita dignū visuz fuerit/
valeas cōpescere. Postremo totū ipm ser/
monē quē hacten⁹ recōditū ab sq; mltipli/
catōe in alias man⁹ habui/mittere(si ita ee
sueris)par⁹ sum: intētione talis finis. Det
dñs ipe bñ valere iugit in dño/ad ꝓsecutō
nē btē spei/t ad vnionē celerius remeandā
in regionē ecclesie sancte dei.

Sermo factus co/ t
ram Alexandro papa per magistrum Jo/
hannem de Herson cancellarīū parisien.
In die ascensionis domini.

Adiuua rex celestis t tu regina genitrix ꝓ/
go pauperem t inopem de regno israeliti/
co locuturum.

Domine si in tempore hocre/
stitues regnum israel. Origi/
naliter Actuū. i. ca. t recitati
ue in epistola presentis festi/
uitatis. Non sum nescius
beatissime pater/voscq; cardines orbis ter/
rarum/t ceteri domini sapientia clara ful/
gentes/me subire sermonis onus prorsus
impar exiguis viribus. Idcirco pulsabo
ianuas devote/regis celestis/vt impfectuz
meum supleat. humili det gratiaz. linguā
infantis faciat disertam. Et quo facilius
exaudiar oretur pariter eius pia genitrix/
illicq; salutatio presentetur angelica. Ave
gratia plena ꝛc. Domine si in tempore hoc
ꝛc. Quesierunt hoc apostoli ab ascenden/
te domino. eisdem quidem verbis. sz sensu
vario. qua varietate breuitatis studio pre/
terita. quoniam duplex est regnum israel.
hoc est videntium deum. alterius celestis tri/
umphantis ecclesie/cuius ciues deum vi/
dent per speciem. alterum terrestre militan
tis. cuius ciues deum intuentur per fidem
Dicā primū quō celestis/deinde terreni rui/
nas ascēsio dñica hodie restituerit. Hanc
mihi ptitionē ñ me⁹ sensus sz diuin⁹ otulit
apl's. a q̄ scptū meminī dcū pr̄z ꝓposuisse in
dispēsatōe plenitudis ipm instaurare oia in
xpo q̄ in celis t que in terra sunt. Ecce me

docet apls tu⁹ vas electionis tue dñe Jesu que tibi rñdere licuerit q̄rentib⁹ discipulis dñe si i tpe h̄ rē. Nā si p te eēnt instaurāda q̄ fūt in cel/vti affirmare illū pspicio. q̄d tibi leui⁹ q̄ hāc illis veritatem rñdēte. xpe ascādere celos vt ciuitatē diminutā ⁊ mag̃ p te sua p scel⁹ orbatā turpe/reintegrares. Ipsa malox oīm p̄ma parēs suphia/luciferū illū q̄ māe oriebar/cū tertia stellax pte traxit ad tenebrosū occasū. Et q̄s crederet nō inde regni supni claritatē obūbratā? Tollite ex h̄ celo visibili lucifex/⁊ cū eo tertiaz ptē stellax/cui dubiū ē noctes obscuriores fukas? Quis nesciat ipfectā remāsisse scōx ag̃elox societatem suo numero diminuto? Quis in dubiū vocabit corp⁹ ciuitatz illi⁹ pstātissimox mēbrox anulsione sensisse lesionē/⁊ itegritatē pulcerrimā amisisse? Allus opinor. ¶ Ergo claudicabit scōx gloria. nec ōi ciuitas de sui integritate letabit. Si natura tanto tpe vacuū insectet ⁊ sic exborresc at. q̄ pacto supnas sedes vacuas/oculis eōs aspiciet scōx gl'ia? Denicz gaudēt angeli ad p̄niam pcōx. Ac si gaudiuz ingerāt angelis lachryme mee. q̄d delicie mee. Etsi delicie mee gaudiū sit ag̃elox. q̄mō magis fuisset eox q̄ ceciderūt p̄māsior At illō ciuitati celesti deest. Fuisset igit alicz scōx iocūditas stātib⁹ ag̃elis q̄ ruētib⁹ sb lata ē. ¶ Ergo inq̄es confirmati spūs cetero rū ruinā mesti deplorauerūt. ⁊ q̄ pte btōrū ciuitatē luct⁹ ingrederet. Nō dico fleuisse. ñ mestos/ñ tristes extitisse/viderūt culpā peccātiū. nō inō letati sūt xpi caritatē/necz cōtristati xpi confirmatoz Ciderūt deinō penā ⁊ letati sūt iusti videdo vindictā/atz ad defectōz ipiox affuerūt ꝺditoꝛi Eteni michael ⁊ ag̃eli ei⁹ pliati sūt cū draco. ⁊ putas victoria potitos nō inde sūpsisse gaudiuz? Sz aliō ē aliquā deesse leticiā ipfecte ciuitati. aliō tristiciā admittere? Nōne vides delectatōes ipas itellect⁹ purissimas ⁊ ꝺfectate carētes cū adsūt letificare. cū absūt nō cōtristare ¶ Accessit ad mali cumulū q̄ ea suphia q̄ ꝺcepat ī cel' dolorē. in padiso trestri pepit iniq̄tatē. qñ p iuidiā indigta carnem eo viliorē ascēdere vñ p̄statioꝛ spūs corruerat. hoi ꝺdito ad replēdas sedes in celo vacue factas/in xp̄o dix⁹ vir⁹ aspsit. Dic. n. iuidia mors intrauit i orbē trax/cūis iniq̄tiū extiterit ois peti suphia. Ita ex omi pte optate restōni supne ciuitatis/malign⁹ obuiabat. Attñ spes eū fefellit. restituta ē imo ⁊ aplificata dignitate. Cecidit lucifer p supbiā ascēdit ali⁹ lucifer p hūilitatē. Innecte tenebre p occasū p̄mi purgate fuerūt p ortū scdi. Ille minuit scōx nūex. iste restaurauit ⁊ aplificauit diminutū. Ille regni violauit integritatē. iste violatā repauit. Ille in celo sedes vacue fecit/iste nouis laudatoꝛibꝰ vacue factas adipleuit. Ille multos exāgelis/exēplo malo traxit in ꝓceps. iste plurimos hoies iustificatos tanc̄z cētesimā ouē pus errātē xp̄us hūeris reportauit in celos Iste ex oi pte sathan ꝺludit. nec. n. ī celos reascēdere potuit vñ tāc̄z fulgur ceciderat. h̄ ē furoꝛis ipetu fuerat p̄cipitat⁹/⁊ ascēsuz quē hoi atz restōem quā inuidit ciuitati nl/laten⁹ ipedire p̄ualuit Uex gladio suo manu potēcioris erepto iugulāt. ⁊ dū intētiōe corrupta ab igressu gl'ie nouos ciues' phibere glorioſū dei regnū itegritate pulcerrima fraudare fatagit/tā ciuib⁹ fabricat coronas/q̄z nouā dignitate regnū honestat. Lucifer inde cecidit. sol ascēdit. Uanitas e celis electa ē. vitas in celo reuecta ē Amiserat illa ciuitas creatū angelum/ac recepit creatorē hoiez. Uñ ⁊ h̄ vex ē illō apl'i. Nō sic delictū ita ⁊ donū. ¶ Uis ēt audire nouū gen⁹ gaudiū qō nisi hō peccasset ciuitas illa nō sensisset. Nōvereor ne nimis audacter loq̄ videar/cū secūr Berū. auctorē/q̄ nō putat deū nr̄m totā birux gl'ie sne laudē/donec veniāt q̄ ī ospectu ag̃elox. psallāt tibi. Letati sum⁹ p dieb⁹ q̄b⁹ nos hūiliasti. annis q̄b⁹ vidim⁹ mala. Hoc gen⁹ leticie celi nescierūt nisi p eccie filios. h̄ nēo vnc̄z letatur/q̄ nūc̄z nō letat. O pptune p⁹ tristiciam gaudiū subit. p⁹ labore q̄es. p⁹ naufragiū port⁹ placet cūct̄z securitas/sz ei magis q̄ timuit. Jocūda oīb⁹ lux/sz euadēti de ptate tenebraxx iocūdioꝛ Erasisse de morte ad vitā/vite gr̄am duplat. deest laudi si desūt q̄ dicāt trāsiuim⁹ p ignē ⁊ aquā ⁊ eduxisti nos in refrigeriū. ¶ Hodie felix illa ciuitas nouis exlrat gaudijs. ad hūc diē celest̄z ruine pdurauerūt. Uñ hūc diē nēo ascendit in celos cū dexpo scpserit xp̄ha q̄ ascēdit pādēs ante eos iter. ¶ An vero ipo ascendēte coascenderint q̄ cum resurgente resurrexisse legūt? alias oi labe purgatas Credo/sed de corpib⁹ haud q̄c̄z temere diffinire velim. ¶ Ergo leti fuerūt angeli xp̄o ꝺcepto. leti nascēte. leti p̄dicāte. leti hoiem redimente. leti resurgente. sed letiores ascēdēte. Quid ita? Quia multa docēt misteria xp̄o pūte q̄ pus absēte nescierāt. Hec id mix videat cū scripsit aplus. Innotescere principibus

ꝛ ptātib⁹ in celestib⁹ p ecciam / multiformez
sapiam dei. Porro qō pus sola spe tenue/
rāt / ruinas suas resarciendas / hodie relatio
re cōprehēdūt. Quis mihi det o dñe Je
y su / o gl̄iosissime restitutor regni celestȷ, ꝙs
mihi det vt possim ꝯcipe cū̄ta intueris ho
die celis festa gaudioꝝ, cū̄ta iocūditate btō
rū spirituū agmia ad nouā solēnitatē iuita
ueris / cū̄ta tibi leticia calcatori torcularȷ cū
rubris vestimētis celos introgredieti tota
supna curia certatī obuiā venerit / aduenis
se gratulata ē / cū̄tis laudib⁹ triūphatorē p
secuta ē / cū̄ io cūdis ebseqis in sedē excelsio
rē collocare studuerit. Si pl⁹ gaudeat sup
vni⁹ pctōris pnia cū̄ sup nonagintanouez
iustis q̄ ea nō egēt. cū̄ tū de te gauisa est deo
hoie / mortȷ victore / tot penitētes in ipsam
domū patnā nō reducēte ꝫ reportāte / q̄ ipe
es sūmū ei⁹ gaudiū, sūm⁹ amor, sūma suaui
tas. In te eni tota desidereat ꝯspicere. te su
is ipi⁹ ocul' ex ꝓpinq ꝯtuendum pūtabas.
Quā incredibili voluptate sensus oim in
tios tua vox illa pmulsit. Cōgratulami mi
bi o amici ꝛ vicini, qz iuēi ouē q̄ pierat, iue
ni dragmā pditā / mortu⁹ filiꝰ reuixit. Cele
brem⁹ alacriter o xpianitatȷ rctōres incliti
celebrem⁹ tantā festiuitatē, repūtem⁹ in ter
ris angeloꝝ leticiā / q̄ p nr̄a illis salute ptiz
ingesta ē. Nob ꝯgratulemur q̄z ē hodie re
lata imo ꝛ captiuata captiuitas. Ascen
dēs eni xp̄us in altū / captiuā duxit captiui
tatē, gaudiū ingēs hodie cyrogphū nr̄e dā
natōis deletū ē. Quidni hodie illa natura
in celū ȳst, cui dictū ante fuerat, terra es ꝛ i
terram ibis. Et vt thematis sententia con
cludatur a dño in tpe hoc restitutū est cele
ste regnum israel. Decp pore pte nr̄i ser
monis satis sint. Domine si in tpe ꝛc.

Z Racte ia hec introgatio de regno
t pegrinatonis eccie / qō ab Abel iu
sto ducēs originē ꝛsi postea sepe la
borauerit tñ nūq vniuersum intcidit. Se
pe expugerūt me a iuuētute mea ꝛ ñ potue
rūt mihi. Floruit aliqū sb pr̄iarchis ducib⁹
iudicib⁹ regib⁹ sacdotib⁹, vez aplorꝝ tpe na
tionib⁹ subiectū mire deflorauerat. Rnde tu
q̄rētib⁹ dñe Jesu / t ego / sicuti ēte nē opib⁹
nēvocib⁹ rndisti, ꝛ si min⁹ fortassis ad affe
ctū q̄rētiū / tñ ad vitatē. Audistis / qm̄ misi
vos vt eatis ꝛ fructū afferatis / eripiēdo ci
ues israeliticos e manib⁹ regis babylonis.
Auditis / qm̄ pcipio vob⁹ vt eūtes in mūdū
vniuersū pdicetȷ euāgeliū oi creatur̄ / vt sitȷ
mihi testes in hierl'm ꝛ iudea ꝛ samaria, ꝛ
vsq ad extremū terre. Cur h⁹? Nisi vt q̄qua
uersū hoste depulso / regnū israeliticū / vr̄o
mistrerio dilatet. Qui⁹ rei gr̄a dedi q̄sdam
vr̄m aplos, q̄sdā ꝓphas, q̄sdā euāgelistas
alios aūt pastores aut doctores ad ꝓfūma
tionē sctōꝝ in op⁹ misterij, in edificatiōem
regni isrl'. Propterea alteri vr̄m alterā māi
festatiōez spūs pti ōdi pti dabo ad vtilitatē
repationis regni desolati. Et ne nudos bo
stiū telis exponerē succinxi lūbos vr̄os in
vīrate / indui vos lorica iusticie, dedi pedū
calceos in ꝓparatione euāgelij. pacē ꝓtuli scu
tū fidei / galeā salutȷ / ꝛ gladiū spūs qō est vr̄
bū dei. qz vo lbecillib⁹ q̄les adhuc estȷ bec
arma potī⁹ forēt oneri cū̄ vsui. Edico vob
ab hierosolimis ne discedatis / q̄ duscz re/
ceperitis vtutē spūsscti supueniētis in vos
q̄ nō arma tm̄ sine molestia ferre, verūetiaz
cūctos īpetus bostiles eludere, imo ꝛ exer/
citus fundere atq fugare possitis. Nā quō
dāna celestia restituēt nisi ex his ciuib⁹ re/
gni terrestris q̄dā surs̄ū ascēderint. Hec
illis car⁹ ꝓceptor / cui⁹ vocib⁹ diligent pa/
ruerūt. Ūñ p⁹ spūsscti susceptionē / pfecti p
dicauerūt vbiq / dño cooperāte ꝛ fmonez
ꝓfirmāte seq̄ntib⁹ signis. Ubiq circūtule/
rūt sagittas potētis acutas cū carbonibus
desolatorīs, vbiq vicerūt regna, effugarī
aciē gladij fortes fuerūt in bello, castra vte
rūt exterorꝝ. Ita breui creuit eccia ic̄lyta fa/
cta ē ꝛ posita ē in supbiā seculorꝝ. dñata est
a mari vsq ad mare, ꝛ a fluminer sq ad ter
minos orb terrarꝝ. Adorauerūt eū oēs re/
ges, oēs gētes fuierunt ei. Sed q̄d ad
hec ascēsio: multū p oēm modu. Quippe
q̄diu dñs in terris cū discipulis ꝓuersatus
est / humi repsit eoꝝ dilectio, dulciter fiq dē
cum amauerūt, ꝛ p ei⁹ dilectiōe spreuerūt
alia. Ecce in q̄ūt reliq⁹ oia ꝛ secuti sum⁹ te
Ulez nescio / quō pūtia vise carnis / spūalis
amoris puritatē nō admittebat. Jnde se/
pe tanq carnales obiurgant. Jnde petrus
impatienter audiēs verbū de morte mgr̄i /
sathanas vocat. Jnō cūcti moleste tulerūt
q de ascēsuri mgr̄i discessu audierūt. Jnde
plus ill' sapiebat vbū caro q̄ / vbū vitas, v
bū sapientia iustia virt⁹ pietas. Jnde scri/
ptū est illud. Nisi ego abiero paclit⁹ nō ve
niet. Et illud aliud. Nondū erat spūs dat⁹
qz nondū fuerat Jesus glorificat⁹. Sz p⁹
mgr̄i discessionē aptiores subinde fuerūt
scām suscipe spm̄ / a q roborati atq firmati

discerēt amare valide. ꝓdicare ꝟitatē itrepi
de/frigida corda succēdere/discerēt pl⁹ iue
nire saporis ī ꝟbo deo q̄ in ꝟbo hoie. Ex/
perirent altioꝛē amoꝛis gradū iā eis oñsuꝫ
a xp̄o dicēte. spūs est q̄ viuificat/caro nō p
dest quicq̄. Ad hūc gradū Paulus ascen/
disse videbat cū dicebat. Et si cognouim⁹
xp̄m sm carnē/sed iā nō nouim⁹. Forta ssis
t ꝓpheta cū diceret. Spūs ante faciē nr̄aꝫ
xp̄s dñs. Hui⁹ igit̄ spūalis amoꝛis virib⁹
ac roboꝛe regnū israeliticū restituerūt.

Sed heu t plusq̄ millies heu. q̄ grandis
nobis materia lachrymaꝝ obijcit. Circū/
feram⁹ oculos quoꝛsumcūq̄ libuerit. nus/
q̄ paꝛ/nusq̄ trāquillitas. nusq̄ secura qui
es. ꝟbiq̄ calamitas. afflictio perturbatio.
O me miserū/quō regnū ꝟbiq̄ diffusuꝫ p
bellatoꝛes inclitos/coartauit in anguſtuꝫ
ac restrinxit rex impi⁹ Babylonis. quō ma
ioꝛē ātiqui regni poꝛtionez abstulit xp̄o/t
eā ipaz q̄ scōm sibi nomē retinuit innume/
ris tempestatib⁹ iactatā afflixit. Nam quo/
ta sunt humani generis poꝛtio machome/
tici ac ab octingētis ferme annis suaue xp̄i
iugū ceruicib⁹ excusserūt? Quota indi/fe/
rūt xp̄iane crucꝭ insignib⁹ exoꝛnati ꝭ eccie
romane primatū ignoꝛare. Quota greci/
at illos mala tempestas a sede Petri disie/
ctos/non modo scismatis sed nōnulli⁹ etiā
heresis macula fedauit. Latinitas ipa pu/
rioꝛ ac īmaculatioꝛ. sedē eni habet Petri.
p cui⁹ fide ne deficeret specialiter oꝛauit il
le q̄ in omnib⁹ exaudit⁹ est p sua reueren/
tia. Ipa tamē tam multis q̄ diuturnis q̄
violentis scismatib⁹. tū antea sepe. tum no
stra tēpestate miseraբiliter cōcussa languit
Unde nup tantaꝝ calamitatū impatiens
eccia/mltis suspirijs ac gemitib⁹ clamauit
ad dñm. Dñe si tpe h restitues regnū israel
Alioq̄ ex pte audita ē. excitat⁹ est tanq̄ doꝛ/
miēs dñs. tanq̄ potēs crapulat⁹ a vino. et
pcussit inimicos suos ī posterioꝛa. oppoꝛ/
briū sempiternū dedit illis. Asportauit du
plicē sobnam tanq̄ gallū gallinaceū t fide
lē Eliachim substituit. Haz cui⁹ ē ista tua
substitutio. p. b. nisi xp̄i? vñ quocatō ꝟsiliꝫ
tā mira? Uñ ꝓus discordātiū inaudita cō/
sensio? Uñ tot pstilū ac pstapientū ꝟcursus
tā celer? Hō cā certe dissensionis ꝭ pacis.
Non vocauit papa. fuit ꝟenticulū. O ri/
denda ac irrōalis nimiū rō. Necq̄ vero ad
quoꝛ illa ꝟcilia q̄ī actib⁹ plicis describūt
Petrus vocasse memoraꝝ. Necq̄ sinodus
Nicena iussu Siluestri. sed Cōstātini ꝟue
nisse legit̄. Ad quintū vniuersale patꝝ. ꝟsi
liū cōtra theodoꝛū nestoꝛij discipulū/nemi
ne ꝟocāte/sese certatim pfecti exhoꝛtati sūt
Fuere ergo ꝟētricula? Cane dixeris. Lo/
lunt ab Aug⁹. tanq̄ euāgelia. Quid si scis/
ma dubios rēddat xp̄ianos quē duoꝝ p pa
pa colāt. Quid si qō praꝝ est/summ⁹ pon
tifex labaꝝ in heresim/vt legim⁹ Liberium
arriane prauitati subscripsisse. Marcelli/
nū idol sacrificasse. Quid si iutolerandis
oneriby xp̄ianitatē grauaret? An aduersus
tātos morbos vllā relinq̄s medelā? Relin/
quo inq̄es. Credo sane. Hā impfectam ni/
miū ecciasticam policiā astrueres/nec a ꝺo
cuius pfecta sūt opa salubriter institutam/
qō credere nefas est. siq̄s in eā morby possꝭ
incurrere ꝟtra quē nlla posset adhiberi me
dicina. sed tū nulla memoratis casib⁹ relin
quit̄/si nō aliqñ sine pape vocatione ꝟue/
nire possit ecclesia. Libent hic diuti⁹ insi/
sterē sed breuitate phibeoꝛ. ¶ Quoniam B
ergo te certū ac indubitatū pōtificē nobis
exhibuit deus/vt reliqua mala per te tollat
t regnū israel nimis instrictū itez ampliet
ad te iā cōuertitur t clamitat eccia / querēs
Dñe si in tempe hoc tē. Nō ab lōgis inq̄t
retro dieby quisq̄ me summ⁹ pontifex in tā
tam spem erexit recuperāde mee dignitatis
antiq̄/sicuti tu/quē ꝟideo ꝟtrarie dispositū
illis q̄ me diuiserūt. Fac obsecro vt nō fru/
stra sperauerim. Cōsidera etiaꝫ atq̄ etiā q̄
cū mihi donat⁹ es. tu⁹ esse certe desisti. nec
si te vocē dñm/tu me ꝓterea famulā arbi/
treris. Sic Sara obediebat Abrahe do/
minū illū vocās. Nō ego certe tua. ꝭ tu me
us. oia siq̄dem mea sunt/siue Paul⁹ siue a/
pollo siue cephas. Tu te etiā filioꝝ meoꝝ
seruū vocas. si nō es/cur te vocas? Si ve/
re es. negato dñm/t vide q̄tū mihi debes
Si q̄spiā te filioꝝ meoꝝ rōabiliter vti ve/
lit/non potes te sibi negare vel furari q̄ su⁹
es. q̄n p te vel aliū/necessitati sue succurras
q̄uis nil ambitioni/nihil auaricie/vel ma
licie debeas/si tantū singulis. q̄tū vniuer/
sis? certe q̄tuꝫ vniuersis tantū mihi. Qua
re suspirabūda atq̄ plorabūda peto/vt ma
la mea respicias/vt regnū israel hoc tpe re/
stituas. Justū petit pater būssime. cā ex
audi. vniuersū studiū tuū ad regni sui resti
tutionē ꝺferas. de vetusta illa saracenoꝝ
ruina/q̄uis o si resarciret. Uix ausim ali/
quid dicere. ꝭ nō existimēt xp̄iani populi

retores/ꝫ absoluti p̄cepto qō hodie tuis auribꝫ itonuit. Eūtes ī mōm vniuersū/ p̄dicate euāgeliū oi creature, alīs q̄ silibꝫ. q̄ diu fuerit aliq̄ gēs sine xp̄o. nec se putassent patres eoꝝ apl̄i. nec illi q̄tuor p̄ncipales doctores eccie. p⁹ q̄ꝫ tpa tāta pestis exorta est Uex ab hac disputatiōe breuitatis amor auocat ac ꝓperapit ad alia. De indis q̄d dicaz. Hñt xp̄m an pure q̄s doceat? Quis te vetat ad eos mittere q̄ referāt oia? Facile in eis fidei sinceritas coꝝrūpit. cū eccie romane nō cohereāt. a q̄ fidei certitudo petēda ē Impiger extremos currit mercator ad indos. Per mare pauperiē fugiēs p tela per ignes. Et ex te null⁹ eo curret spe lucrifaciē de tāte gētis. memēto tñ illi te eē debitorez Jā vo de grecis loq̄rer q̄bꝫ multa latini debem⁹. Uex hūc locū eo negligēti⁹ trāseo/ q̄ te erga grecoꝝ reuocatōnē oēs adhituꝝ opas intelligo. Festina p̄. festina/ ne fugiat hora. ne labaī occasio desup oblata/ cui nō est facile silis reditura. Ad rē felicit tractādā/ tps oim p̄mū est. Jtidē dicend ū puto de ea pte latinoꝝ/ q̄ nondū tuā clarā iusticiā insequit. sed duobꝫ homibꝫ hūano iudicio ōinoq̄ ꝺēnatis adhuc inheret. qm̄ tua vigilātia? obedientiū p̄cipū seduli tate/ tue vitaī? pspicuitate/ spes ē eito ꝺo bñ iuuāte rediturā. Labore tm̄ op⁹ est.

Jgit̄ his tāta breuitate decurs pgit itex ecclesia q̄rere de ea pte q̄ tuā iusticiaz aḡscit. Dñe si in tpe ℞ c̄. Tecū forte cogitas. cur ℞ q̄rat. nā cū hec ps sit scismate libata. q̄naz in ea ruine repandere relinquūt? Gaudet sane scisma eē hinc depulsū. ꝫ nō radicit⁹ credit auulsū. Uerēt tre radices ex q̄bꝫ pullulauerat malū germē. Uereī ne si nō succidāt denuo repullulet/ q̄re cupit vt fodiat alti⁹ labor tu⁹/ nō futura sine metu nisi videbit cūctas maloꝝ germinū stirpes penitus auulsas. Dz q̄ sūt ais iste radices? Absit si ℞ a mea tenuitate. p̄sus absit vt tuā sūmaz sapiam veli instruere/ scio ab ysania paulū distare volētē docere minerua. Dz effūdo corā te cordis mei affectū. imo pferovoces eccie scōꝝ/ z sine suspitiōe docendi/ oro vt eas exaudias. Quis ei nesciat nos i oro nibꝫ effūdere corā deo corda nr̄a. nec eū vel le docere? Valo tñ dicat ipamet eccia vo/ ces scōꝝ suoꝝ/ dicat q̄s velit stirpes excindi z q̄s plātrari. En loq̄r. nō iā in me ꝫ in eā intēdite. Ue misere mihi/ ve infelici. ex q̄ dignitatis culmie/ māibꝫ iniq̄ꝫ detracta sum. quō mutat⁹ ē color optim⁹. offuscat⁹ faciei nitor. Celestis pulcritudo trenis soꝝ dibꝫ inq̄nata. exangue corp⁹ effectū misan dū. incultū. hispidū vestimētis fragrātibꝫ spoliatū. Ecce rex z ꝺditor meus/ me regni scōꝝ celestis/ exp̄ssam imaginē eē decreue/ rat. vt q̄tū fas eēt/ terrena rex oblita/ celo ꝓpinq̄rē/ z regnū illō supnū ocul' mortaliūz pūtarē. Sic enī sub moyse nomie dictū fuerat. vade oīa facias fm exēplar tibi mōstratū i mōte. Dic retulit postea discipul⁹ quē dilexit/ se vidisse ciuitatē scām hierlm descēdentē de celo/ hñtē claritatē. Duplici vo similitudie illā imitabar. Primū q̄dē. q̄ sic in celesti regno cherubin. seraphi ac ceti q̄ꝫ vsq̄ ad āgelos ordinant sub vno capite ꝺo. ita i meo corpe ſb̄ sūmo pōtifice/ p̄matesvl' p̄iarche. archiep̄i z epi. archipbr̄i ps byteri z abbates z relīq. Est alia p̄ncipalior/ z cui⁹ gr̄a hec ist̄ituta fuit/ vt q̄tū patitur corp⁹ corruptibile/ qō celestes hñt pfecte/ hēant terrestres ex pte. Jlli videt p spēm/ videāt isti p sapiam z fidē. Jlli deū tenent p̄tē p ꝓpheſionē. teneāt absentē isti p speꝝ Jlli deo fruūt plēa caritate. fruant isti q̄ta p̄t in corpe p̄ grauāte. Deū colāt z adorēt quō bti. casti sint quō bti. sapiāt q̄ surſū sūt nō q̄ sup trā quō bti. z sic posseꝝ discurrere p certas vtutes. recte sane. sic ordinauit sapiens artifex. Haz si ꝓpria rō mea q̄rit. z mei collatio ad celestē ciuitatē faciēdaz ē. Ego sū via z mot⁹ in illā. illa finis ac terminus. Ego pegrinatio rapti trāsiēs. illa patria spmanēs. Ego militātiū iuge certamē. illa letus victoꝝ triūph⁹. Ego vallis miserie/ illa mōs leticie. Ego mare tēpestuosuz. illa port⁹ tranq̄llus. Ego exiliū. illa natale solum Jtaq̄ quēadmodū mot⁹ ex suo termio ad quē/ vadit. sic ego ex illa. ꝓpria trabo rōz Quātū ad illā accessero tm̄ vitatis adq̄ro. Si tendere desidero/ amisso noie ꝓprio in alterā formā ꝺuertor. Cū de⁹ ꝺditor meus ascendēs in celū q̄d aliō voluit q̄ꝫ vt eū mēte seq̄rer q̄ pgrediebaī corpe/ vt illic eēt corp meū vbi eēt thezaur⁹ me⁹. amor me⁹ spes z desideriū. Nōne affixit mihi pēnas. q̄bꝫ intris corpe iacēte/ mēte volarē i celos. Sūt eteni pēne volucres mihi/ q̄ celsa ꝺscendūt poli q̄s sibi cū velox mēs induit/ tras posa despicit. Dz q̄ sunt illez fides spes caritas nihil cū terra cōgerētes. sed tote celestes. Nōne fm has vtutes me ꝺsuscitauit deus z ꝺsidere fecit i celestibꝫ in xp̄o iesu? O mi/

ra atq; cõsiderabil' imitatio, q̃ celestior q̃z terrestior effecta ñ dubitor. O ia ciuitas illius ordinẽ eloquũt. celi/sedera/elemta/mixta cũ ordiatissimis legibꝫ ꝺo fuiãt. Uñ & natura duce añ ꝓpm meũ natũ/gẽtiliũ sacdotũ ptãtes ita erãt ordiate/vt archiflaminibꝫ flamies subeẽnt. a q̃bꝫ adhuc puinciaꝝ ac dioceſiũ diſcretoꝝ ptitionẽq; retineo. Stãtes aũt terrenas q̃s ordiatas ãbigat? Non ẽ ptãs nisi a ꝺo, q̃ aũt a ꝺo sũt. ordiata sunt Uex ordis mei pulcritudo lõge pſtantior expſſior atq; vicinior. Hui⁹ curã ꝑcipuam ac pone vnicã custodibꝫ q̃s mihi reliq̃t in terris me⁹ ꝺditor mãdauit Exẽplũ in q̃ens dedi vobꝫ vt quẽadmodũ ego feci ita & vos faciaꝝ. Si sil'itudies pulcerrimas celestis ordis i terꝝ/vos illas fuate. vñm ẽ offiñ vt ceteros purgetꝝ. illũiet⁹ pficiatꝝ q̃tin⁹ celestẽ portẽt imaginẽ. Idcirco vos purgaui. illũiaui. pfeci. q̃ nec sordulẽtũ mũdificat. nec tenebrosũ illũiat. nec diminuta pficiũt. Et vos q̃les custodes mee ſpõse substituerit⁹ ẽt atq; ẽt caute ꝺsideretis. Quãdiu recte bis mãdatis ẽ obeditũ. ſpũs valuit. caro iacuit. erimia p totũ orbẽ traꝝ diffusa sũ. Pax vbiq; portabat/vbiq; ꝛcipiebat. ferrea corda linguis ignеis & vb ignitis liq̃scebant. Sꝫ heu q̃d de calamitate pñtiũ tẽpm q̃rimis? q̃bꝫ p celesti ordie/pturbor ꝺfusiõe/& ex sil'itudie celesti q̃ mihi vita ẽ/ad inferni sil'itudinẽ vbi null⁹ ordo sꝫ sẽpit⁹ horror inhabitat q̃ mihi mors ẽ mãibꝫ ipũ ptrahor? Deniq; ex distinctissima mẽbroꝝ decẽtia/in chaos. Anaxagoreũ/nisi man⁹ ꝺditor⁹ retẽtaret/ꝓpe dilaberer. Siccine mi rex te se/q̃r? Siccine celos peto? Siccine mris celestis venerat imago. Uix iaꝫ ordo meus quẽ instituisti legit in libris. q̃to min⁹ in moribꝫ. Cernere est archiepos/pmates suos/vel ignare vel ꝺtẽnere/aduers⁹ illos aut ꝺsuetudis diuturne pſcptõnẽ/aut exceptõnẽ allegare. Et nõne hec eadẽ ab iferioribꝫ suis archiepi patiũt. Cernere ẽ pfessos paupertatẽ/ita vt nec in puato necĩ cõi sibi q̃q̃z reseruauerit. q̃ libius in terris caritatis ardore seraphĩ. scie plenitudie cherubĩ imitarẽt aut ad platuras nisibꝫ sũmis aspirare. aut si ꝫ nõ audeãt ad bñficioꝝ minoꝝ qõ ẽ inustantius ꝺmẽdans currere/nõ veritos ne cũ vxore loth retrospiciẽtes in sal' effigiẽ redigant. neq; satis mẽores ananie & saphir. Uix ẽ nõ alios eq̃ festinare ditari his q̃z pfessio verat ditari. Cur. n. assidue pulsãt aures aplicas/q̃tin⁹ noua ꝓuilegia variãt exoꝝre. Si ꝫ vt publice ꝓficiãt/magis q̃z marsubia repleãt. splẽdide viuãt/pauptatẽ quã vouerũt exuãt. ipi viderit. q̃q̃z multa me expientia mgra docuerit/noli tñ iudicare. Uidas alios nouẽ ordinibꝫ ꝓtẽtos. ñ ei nouenis bñficijs saturank. tãdiu nouos biat⁹ pãdere q̃diu viuãt/ꝓiũgere domũ ad domũ/agꝝ agro copulare/q̃i i medio terre soli hitarẽt. ipm vex ve ꝓphetic̃ũ p fabula ꝓtẽnere. Uideas fere oẽs sũmis iportunitatib⁹ in leges irruere/dũ nẽ petũt graz obtinẽdoꝝ sil' incõpatibilium. nẽ in absentia posse fruct⁹ colligere. nẽ añ oñs magꝭ dignitates asseq̃. nũc ad sacros ordies nõ cõpelli. & mille alia rectꝫ legib⁹ vetita. Ubi ñ est itolerãdũ magꝭ platos commissos sibi greges lupis exponere & q̃ttidie ad õnationũ regioꝝ supputatões sedere/nõ veritos ꝑceptũ aplicũ trãsgredi. Heo militãs ꝺo implicat se negocijs secularib⁹/eo sensu q̃ per sacroscm̃ ꝺciliũ oli expositũ fuit. Quid de illis loq̃r q̃ de more patrie ꝓmittꝫ vtunt gal eis⁹ veste linea vestiũt ferrea. arma ferũt balla gerũt. fundũt sanguinẽ. ꝑsules negãt duces exhibẽt. spũm nesciũt. carnem fouẽt q̃si arma militie nr̃e eẽnt carualia & nõ potentia deo ad destruendũ omnẽ altitudinẽ extollentez se aduersus sciam dei. Ex si ad hec arma necessitas vigentior detruserit/vt nonnunq̃z accidere fateor. non est magis sperãda victoria ex pugna Josue/q̃m oõne moysi. Porro illõ q̃z absurdũ in hierarchijs institutis/nullos actus hierarchicos exhibere/nõ purgare. nõ illuũiare. nõ pficere. Atq; vtinã exemplo suo malo non inficerẽt. i errores traberent/ac impficerẽt paupem plebeculã patam in alterutrũ seq̃ aut bona exempla virtutũ/aut ꝓtaua vitiorũ. Quid turpi⁹ q̃m videre doctos aut bene moratos. aut extra ordines iacere. aut i imis collocatos. ignaros autẽ & imbrobos altissimũ gradũ tenere? videre alios esurire alios ebrios esse. Ex si ad institutonẽ sacerdotũ atq; ꝓuisionem venire delectet. doleo semiaria seri litiũ. vbi lites seq̃ ꝓpe nefas ẽ Uix aliq̃ beneficia iufra platuras ꝺferẽ/q̃n ipm/vni sũmus pontifex/alteri vero legat⁹ aliq̃s/itẽ ordinari⁹ alteri ꝺferat. Quid est ꝫ aliud q̃m litiũ materiã exhibere. Hec illõ min⁹ absonũ q̃ magꝭ fauoribꝫ hũanis aut gra aut metu. aut cupiditate. aut consanguinitate. aut affinitate. aut aliq̃ ipetu

animi q̃ iudicio aut delectu ꝓuisiones iste
fiũt. Nec ad ea dona spectat q̃ spũs sanctus
mẽbris meis varijs varia distribuit ad re-
gimen ordinatũ atq; ꝑ se sufficiẽs mei cor-
pis. Uñ fit vt auris ad videndũ/ad audiẽ
dũ oculus nonnũq̃ applicet. similisq; cete
roꝝ mẽbroꝝ ꝯfusio fiat. q̃ nulla maior per
nicies. Ex quib; hec radicib; pullulasse cre
did erim? Profecto ex fedis inq̃namentis
clericoꝝ. ¶ Uñ periere v̄tutes ex q̃bus se
cũda similitudo mea ad celestem hierarchi
am intemerata saluabat. sublat⁹ est simul
omnis decor ordinis in q̃ ꝑma fundabat.
Priores illi sub q̃bus magna felicitate flo
rui/sapia celesti fideq; feruebãt. Isti poste
riores carnali prudẽtia corrũpunt. Illi in
flãmabãt amore dei. isti flagrãt amore mũ
di. Illi firmabant in vero bono/spe solida
isti spe mẽdacij falꝭ bõis inherescũt. Quo
fit vt quẽadmodũ illi ꝑ sapiaz spũs ceteras-
q; claras virtutes/meũ regnũ fundauerunt
ornauerũt/ampliauerũt/sic isti per carnis
prudentiã ceteraq; feda vitia/idem diruãt
maculẽt restringant. Nã cũ caro ꝯcupiscat
aduersus spm̃/cui dubiũ ẽ leges carnis spi
ritualẽ policiã poti⁹ subruere q̃ saluare. de
terrere q̃ emẽdare. minuere q̃ augere? Re-
cte dicit ethnicus. Imperiũ facile his arti-
bus retineri q̃bus initio partũ est. Unde
qꝛ meis ꝓpugnatorib; artes ille desunt qui
bus mihi dignitatẽ ac opes antecessores
eoꝝ pepererũt vndiq; in meam dignitatẽ
ac diuitias fit impet⁹ Et sicut ex illis tanq̃
pacis radicib; pax latissime exorta est. sic ex
istis tanq̃ discordiaꝝ stirpib;/omnia scis-
mata ⁊ creata sunt ⁊ nutrita. ¶ O indignũ
facin⁹/o sceleratissimã ꝓditionem. milites
mei ⁊ ijdez filij quos ad honores maximos
opesq; sublimaui/proiectis armis sponsi
mei. lorica iusticie. scuto fidei. galea salutis
⁊ gladio spiritus/ad hostem capitalez trãs-
fugerũt/pactoq; turpissime pacis federe ar
maturã illius induerũt. loricã ĩiusticie. scu
tũ prudentie carnalis. galeam amoris mũ-
dani. gladiũ carnis quod est verbum men
dax diaboli. Unde pungnant contra me ⁊
in materna viscera vires ꝯuertunt. Quos
aduocẽ defẽfores q̃s querã adiutiores. q̃s
mihi ꝓpugnatores sperẽ nõ a filijs d̃relicta
tm̃ sed hostiliter impugnata? Oliz olim se
uiẽte tirãnoꝝ rabie/me tutata est ꝯstantia
martyꝝ. inuelescẽte hereticoꝝ fraudulenta
calliditate me ꝑtexit sapientia doctorũ mo
do quid agam cum amici mei ⁊ ꝓximi/ad
uersum me appropinquauerunt ⁊ steterũt
¶ An non ergo sunt prudentes congeren-
dis opibus. iustruendis dapibus. cumu-
landis honoribus. pompis fouendis. ⁊ ne
gligentes regendis plebib;. alendis paupi
bus. diligendis hũilibus. ⁊ supfluitatibus
coercendis? An non poti⁹ de beneficijs di
sceptant ꝑ leges Justiniani/q̃ populũ eru
diãt ⁊ doceãt legẽ xp̃i? doceant dico ĩmo di-
scant. Nã qnẽ e sacerdotũ nũero mihi dab
nõ ignarũ legis xp̃i. An nõ augmẽtis ꝑ lus
inhiãt facultatũ q̃ lucris animaꝝ? Quis
aũt hec a carnis prudẽtia ꝓficisci negaue-
rit? Jã vero mltas mihi mouerunt lachry-
mas carnalis amoris argumẽta clarissima
cũ aliũ ambitione corruptũ ꝑ scelus digni
tates rape conari cernerẽ. ingratum abire.
eaꝝ abuti potentia. ꝑ eam vim adhibere.
auꝝ polliceri. minis terrere. allicere blãdi-
cijs/fas nefasq; ꝯfundere. non reuocatum
neq; metu legũ neq; exemploꝝ Dathan/⁊
Abyron. Simonis magi. regis Osee. Lu
gebã quoq; cernens alios auaricia rapaci
oues spoliare/exactionib; exactiões cumu
lare. accusatiões struere. serere lites. falsis
criminibus inuocentes impetere. congere
re pecunias. terrenis tantũmodo negocia
tioibus intendere/quibus salubriter con-
sultũ putarent si mallent Aristotelẽ audire
q̃ apostoli p̃terire mandatũ. Ille patribus
familias cõpulentis cõsiliũ dat vt admini
strandaꝝ facultatũ atq; familie negocium
ꝓcuratorib; imponãt. ipi vero similr viuãt
aut philosophẽtur. Sed modicum miror
apud istos Aristotelẽ contemni/apud q̃s
nihil valet apostoloꝝ exempluz salubre. q̃
ne verbum dei relinq̃re cogerent septẽ dia-
cones ꝑ ministerio mensaꝝ instituerunt.
Nec sine lachrymis inspicere poterã aliuz
concubinatu pollui. cui tamẽ vt puritatez
angelicam emuletur connubium est inter-
dictum. luxuriã non clam. sz in ꝓpatulo ha
bere. fedis factis feda verba cõiungere. da
pibus implere ventrem. inebriari vino do
ctum ⁊ ad calicez vigilanti stertere. naso. ⁊
mille malis alijs ꝓpe ꝯspectis. fluebant mi
hi lachryme. nec fluere desinent nisi malas
istas radices peioꝝ germinũ mr̃es/succi-
sas agnouero ¶ Nam q̃d postremo de spe
mẽdaci ꝓferã? Quid sacdotes spare dicam
vtꝝ sempit̃nã gl̃iam. Hec ꝓfecto eoꝝ po-
strema cura ẽ. Sz q̃d? Sperãt bñficia cõ-

sequi.sperant emolimēta trena. sub noua lege veteraſcūt.cū nouis p̄mijs eternisq; relictis ad legis moysi vetustatē resoluūt/z ex schola credo stoicoꝝ nō certe x̄pianoꝝ honores istos caducos bñficioꝝ/virtutis premia ducūt Qō facturos ñ existimo nisi ita oculos ad opes honoresq; conuerterēt. vt onera nō aduerterēt.nisi bonoꝝ dulcedinē z nō onerū amaritudinē inspicerēt. An tibi videt naucler⁹ sūmis tēpestatib⁹ vsq; ad finē dieꝝ meoꝝ mari iactādus recte p̄miū putare terrenū cōmodū qō tātis piculis cōiunctū viderit. Nō putabit ūq̄s. nisi tempestatis imemor. Cerꝝ q̄s viatoꝝ p laboꝝ p̄mio eā pecuniā sūpserit.quā nisi p medios latrones p̄donesq; manu sp portauerit possidere nō liceat. Nullus inq̄s nisi salutis oblit⁹. Ergo si in bñficijs statū lubricū sempit̄neq; pene nimis facile piculū inesse certū sit.q̄s intelligēs nō ea magis suscipere metuat/timore piculoꝝ q̄s grat spe cōmodoꝝ. Quo circa soleo mirari q̄d hi sibi voluerūt q̄ p̄mū gras expectatiuas applātauerūt.sed vt video tā dudū vera reruꝝ vocabula amissa sūt. Habes itaq; vel maxīmas afflictionis mee causas/q̄ dū oīs q̄ sua sūt q̄rūt nō q̄ Jesu x̄pi/z qō sibi vtile ēqō nō mlt⁹/duꝝ suaui carnis pastui tm̄ carnales intendūt.currunt ad honores.onera reſciūt/q̄rūt iocūda/molesta fugiunt qō in alieno statu dulce viderint ad se rapere.qō in x̄pio amaꝝ cognouerūt in alios p̄cere moliunt. Jnde discordie.lites.scismata.rixe.simultates z totⁱ ordis mei turpissima ꝯfusio. Quero dñe si ab his pestibus ꝫ tpe libabis acrestitues reguꝝ israel: Et p̄coꝝ vt restituas. Qō faceturuꝝ subinde spero. Quippe spūalib⁹ l̄ris eruditissimos sacerdotes/dei legē ignorare nō feret.vti sine dānationis piculis ignorare nequeūt. Qō multis auctoritatib⁹ sacre scripture ꝯfirmarez sed breuitati studenduꝝ est. Deniq; cū a puero te celestis religio susceptū adeo spūaliter viuere docuerit.vt id tibi in naturaꝝ ꝺuersuꝝ sit.aduocab spūales viros ad bñficia/ab his carnales arcebis. Excludes q̄s spes improba ad ip̄portune petendū impulerit/sed iuitos intrare coges. q̄s puipēdere terrena cōpatione celestiū agnoueris. Exinde confusionē p̄ūis tp̄is reduces ad distinctōꝝ ordis. Loges quēq; suū tenere locū/suo gdu ꝓtētari/offm̄ exercere ordis susceptī/limites nō excedere. nō ꝓturbare terminos positos a p̄ib⁹. Jubebis quēlibet eē ꝓtentū mēsura statuū decēre. Et q̄m̄ praue cupiditati tm̄inū ip̄onit nēo.tu oīb⁹ p̄figere conaberis. Precipies semiare spūalia q̄ metūt carnalia. Lcōtra leges recte latas q̄talibet ip̄portunitate petentiū fatigeris nūq; dispensab⁹ nisi aut necessitas vrgeat/aut cōis ꝓuocet vtilitas. Alioq̄n fuerit potius crudel' dissipatio/q̄ iusta dispēsatio. Laueb dispēsatōez ip̄am lege cōiōrē facer̄ ne turpe sit si regulā sua vincat exceptio Si hec feceris ad q̄ te susceptī officij debitū astringit.tū scismatū auuls⁹ radicib⁹/pax ip̄a x̄piana tibi terraꝝ oꝛbē denuo vēdicabit. Et in h̄ positū est vnicū pac⁹ stabile fūdamentū/sine q̄ siq̄s edificare voluerit nihilo pl⁹ agit/q̄ si det operā vt gutta tecta petib⁹ arūdineis supimponat. Moꝝ corruptio fuit p̄ma cā mali. q̄ꝝ moꝝ correctō erit p̄ma cā boni. Uerꝝ hic labor h̄ op⁹ est. nec h̄ facere possis nisi te x̄pinq; tui ac dome stici iuuerint. Proinde gregoriano exēplo psuasus aduocab tibi tantoꝝ laboꝝ socios clericoꝝ ac religiosoꝝ q̄sq; prudētissimos ac optios. Ornab domū tuā scis/prudentib⁹/modestis/integris/incoꝛruptis Quā enī domū decet scitudo si nō tuā dñe: Certe pax pfutura est tua vni⁹ iusticia/si eā vicerit dissimil' alioꝝ affectio. Uteris subinde mēbris tuis/regisq; summi secut⁹ exemplū.quēadmodū ab illo discurrūt assidue spūs angelici ad hoīm mīsteria.sic diriges p oꝛbē terraꝝ pacis nuncios. Uide tm̄ q̄libus mēbris vtaris. Sūt q̄dam paralitica q̄ si volueris in dextruꝝ mouere/praue pot⁹ ferent in sinistruꝝ. Proinde magna cura tibi subeūda est/vt ad h̄ ministerium idonea diligas. Post habeb⁹ rex minoruꝝ curas/vt huic maxime maioꝝ ac efficacioꝝ insuias. Uide q̄so si careas oneribus. vide siquis alius tanta solicitudine fatigetur q̄ ta tu. Uere h̄ dixerim summ⁹ bonoꝝ sumus on⁹. Sed ne te on⁹ terreat/si bñ ministraueris sūmi oneris sūmū p̄miuꝝ. Uide deniq; si nō tibi incūbat cum eximio rege psallere/durū quidē sed vigilātis viri canticū. Si dedero somnū oculis meis z palpebris meis dormitationē/z requiem tp̄ibus meis donec inueniā locuꝝ dño. Sed quē locū: Pacē/nēpe. Jn pace factⁱ⁹ est locus eius. Sed quena est hec pax: tranq̄lla bonoꝝ ꝯcordia. Nō est enī pax ip̄ūs dicit dñs Tolle igit̄ vitia.reduc vtutes. Redde

mihi formã. redde vitã. redde etiã cuz dño gratũ locũ iuenire/cũ ꝑ tpe regnũ israel restitueris. ¶ Hec eccl̃ia tecũ. Cuius vocibꝫ nihil aliud adꝺicio/nisi ꝓcatione hũlẽ. vt det deꝰ dies vite acrobur ꝟtutiz/vt sub tuo põtificõ pulcre pacis dilatatione amplissimam videre possimus/Amen. Finit.

Incipit sermo eiusdem habitus massilie coz̃ papa Benedicto/Anno. Mcccciij. nona nouembris.

Benedic hereditati tue sctissime pater Benenedicte/benedic obsecramus/vt ꝑm nomẽ tuum sit z laus z opatio tua/det benedictionẽ benedictus quonia absq; benedictione p̃uia eloquium nostrũ prorsus esset inualidũ. eloquiũ inq;/quod ego seruus tuꝰ pro parte z nomine hereditatis tue peculiaris. que ẽ vniuersitas parisiẽꝭ/pclarissima absq; dubitatione z primogenita studioz̃. habiturꝰ suz cum istis legatis suis pclarissimis z probatissimis certe viris. S. t. fidelissimis /quibus associatus sum immeritus/z duxerbi factꝰ. z hoc te propicio/pater beatissime benedicẽte. te benigno. Alioquin nisi tu dominꝰ dederis benignitatẽ terra nostra q̃ est hereditas tua. quo pacto dabit fructum suũ. Nisi benedictionẽ dederit legislatoz/subditi quibꝰ passibꝰ ibũt de virtute in ꝟtutem? Deniq; nisi tu dominꝰ iusseris benedicere. quo ausu auderet paruitas mea coram sũma tue beatitudinis celsitudie in cõspectu huius celebris conuentus indignum os aperire. Igit̃ Benedicte pater sancte benedic tu mihi. benedic z hereditati tue. Hanc ego benedictionis gratiam reportare sperãs a beniuolentissimo z serenissimo S. t. spũ/aperio rursus fidenter os meum/vtẽs cõpellatione singulari nõ quidez p indignitate(pcul nefas tale)sed p singulari dignitate. sicut tua singularis est dignitas. ne q̃s indigne ferat mozẽ istũ loquendi ad deũ z pscã scõz patz z oratoz̃ p̃suetudinẽ. z obsecrãs dico ꝓphetica iprecatione Bñdic hereditati tue. ¶ Hereditas hec tua cuius benedictionẽ expetimꝰ. duplex inuenit̃. vlis z ptiat̃. iuxta qõ oz̃em nr̃am in duos secernimꝰ articulos sic̃ ad duo ꝓncipalit̃ missi sumꝰ. ¶ Primũ z ꝑ cipuũ ẽ q̃rere pacẽ sup israel. ꝑ est sup eccl̃iam q̃ est vlis hereditas tua. Hereditas mea israel ait ille cuiꝰ vicariꝰ es in terris. z a q̃ tu pastoz illi. tu colonꝰ z agricola supmꝰ platꝰ es Propterea sane cũ btõ Martino/cuius instat celebritas/felicẽ hãc virtutũ suaz̃ consummationẽ existimare debes si pacẽ eccl̃ie integrã reliq;ris. ¶ Alter pinde nr̃e legatõnis articulus ẽ/bñdictionẽ grãz̃ postulare p altera hereditate tua quodammõ peculiari. z q̃ est eccl̃iastice hereditatis ps q̃dã florẽtissima z pclarissima z electa. pace aliaz̃ dixerim. De q̃ gl̃iari potes ꝓphetica exultatione/eteni hereditas mea pclara est mihi. Hec est hũlis z ꝺuota S. t. filia/parisienꝭ vniuersitas. q̃/cum iacob/nõ dimittet te. nisi benedixeris ei. consurgente auroza benignitatis tue/z serenitatis tue.

Eget nimiũ vtraq; hereditas ista bñdictõne tua. vt apiẽte te manũ tuã/manũ tue bñdictionis/oia ipleanꝭ bonitate. z dñi sit salus/z sup pp̃lm tuũ bñdictio tua. Inualsit itaq; hereditatẽ eccl̃ie aper de silua z singularis ferꝰ depastus est eã. Ques q̃q; z cetez̃os armẽtoz̃ greges/ꝑ est pp̃los simplices z ois ꝺditionis hoies miserãdo moze/z execrãda penitꝰ diuisione dispserũt. z hereditatẽ tuam vexauerũt. Quã ego olim cladez̃ inuenis pastozio carmine deplorãs Libeꝰ inq;. Heu gregis ꝑcata lues nimis. heu grauerurisexitiũ expta. ben pecoris soz̃ altera semp/aut perit externo insultu sufert vl̃ acerboꝭ/herẽtesq; cuti morbos vicia vẽ dãna/q̃lia misteriũ nẽ patiꝭ pecꝰ/omia postq;/fato ꝟsa malo tps tulit/z fuit errorrixaq; pastoz̃um sub quem meet innocuꝰ grex/ductoz̃ẽ trepidat/fugiunt ps altera tibrim/ps rodanum/nullo in certo pars altera sistit. ¶ Quũ ꝺo est pater btissime talibus hereditatis tue calamitatibꝫ obuiare. sue desolationi opem ferre. suũ quoq; maledictionis scismatice opprobriũ in benedictionem pacis decoz̃ã z fecundã imutare. Ques in hac hereditate tua dispse sunt. tu eas collige. ꝓfracte sunt. tu alliga. saucie sunt. tu sana. errantes sunt. tu reuoca. pdite sunt. tu eas q̃sitas z inuẽtas ꝓprijs bũeris z btis benignꝰ imponẽs gregi suo ꝓsocia. Et si aliq̃ fortassis mirabili vicissitudine mutate sũt in lupos z beluas feroces et seuas. vt de socijs vlixis p circẽ poetica et moralis ẽ narratio. tu eas nõ enecare nõ pderevolueris. Bonis q̃dẽ z discholis debitoz̃ es/sapiẽtibꝫ z insipiẽtibꝫ. Oz potẽti ꝟtute bñdictionis tue. in mia z mãsuetudie.

tales rursus in oniũ simplicitatẽ trãsforma re studeã. Si versa est ps hereditatis tue in amaritudinẽ ꝛ salsuginẽ/ob pestiferuꝫ scisma in similitudinẽ horrẽdi deserti ꝛ vaste solitudis. sicubi ꝑ vuis labruscę. ꝑ frugibus infelix solũ ꝛ steriles dñanꝫ auene/ vt poeta loquit̃. ꝛ vt scriptura ait sicubi tra maledicta spinas ꝛ tribulos germinat. Habit dñe spũs tuꝰ bonꝰ ꝛ suauis ꝛ fluẽtaq̃ grã ꝛ pinguescẽt speciosa deserti. ꝛ tue benedictionis irroratõne renouabit̃ facies tre. facies vl̃is hereditatis tue. Hã ꝛ mr̃em humoris phi lunã vocãt. ¶ At dices magna sũt ista animis ꝛ supra vtutẽ hois posita. Magna sũt nec inficior ꝑ bũssime imo maxima/ sꝫ virtus dei cui inniti te oportet immensa est Dia possum inq̃t apl's in eo q̃ me ꝛfortat ꝑps. Sed maledictꝰ q̃ ꝛfidit in hoĩe. ꝛ ponit carnẽ brachiũ suũ. Magna sunt / ꝑtes rea magno egẽt studio. cura solicitudine vigilijs ꝛ labore. Hã vbi intẽderis ingeniuꝫ valet. ait Julius cesar apud salustiũ. Magna sunt/ ꝑterea deserẽda sũt exigua/ ꝛ dispendia linq̃ndaq̃ minoribꝫ. In h̃ opus vnũ ꝓcellẽtissimũ figẽdi sunt ꝛsiderationis oculi/ mittenda est manus ad fortia tempꝰ quoq̃ res omniuꝫ ꝓciosissima/ in alijs nõ nisi parcissima raritate dispensandũ. Alio quin tale aliquid fieret q̃si quis piscaretur homo aureo/ iuxta verbum vnĩ e cesaribꝫ aut quasi vile aliquid quereret̃ in tenebris cũ cereo centũ aureoꝝ. Alioq̃n ꝑterea redire illa inculpatio hietro ad moysen/ stulto labore cõsumeris. Sic petrus Clementẽ Sic Bernardꝰ Eugeniũ. Immo sic apl's discipulũ suũ carissimũ/ monuerũt. Nemo militãs ꝛẽ. Secularia iudicia ꝛẽ. Et i actibꝫ apl'oꝝ. Nõ ẽ equũ ꝛẽ. Notiora sũt hec q̃ vt allegationibꝫ indigeãt. Magna deniq̃ sũt ista pacis vl̃is opa. quãobrem ea tecũ a mr̃is q̃rere ꝺuenit. Haꝫ vulgato puerbio qđ a pluribus queritur citius inuenit̃. Et vbi duo vel tres congregati sunt in nomie meo ꝛẽ. inq̃t christus ꝛẽ. Et quis est o deus eq̃ssime/ cũs est ex christianis ecclesie filijs. q̃ ñ inniti debeat ꝑ sua portione ꝛ vocatione/ tantis opitulari miserijs? Quis taꝫ luctuose desolationi. quis labefactioni tante hereditatis tue non condolebit. ꝛ condolens quis ꝑ viribus nõ obuiabit? Sed neq̃ h̃ phibere quisq̃ nisi mentis inops voluerit vt in cõ muni piculo. cõmune sit auxilium ¶ Quod si paꝫ pspere successit hactenus labor plurimoꝝ. non iõ despandũ. nõ succensendũ eis. nõ spernẽde ꝓsus ope. Non est in medico semp releuet̃ vt eger. Nec sp feriet̃ qđcunq̃ minabit̃ arcus. Neq̃ enĩ q̃ plãtat neq̃ q̃ regat est aliquid / sed q̃ incrementũ dat ꝑps. Et nõ mentiebat̃ qui dixit timide sunt ꝛ incerte puidẽtie nr̃e. Si post p̀mũ naufragiũ nauta nauẽ. ꝛ pꝰ p̀ma vulnera miles aciẽ. ꝛ post vnã sterilitatẽ rusticus agꝝ deseret. Ascriberet̃ h̃ nõ cautele. sꝫ ignauie. ꝛ q̃ sic ꝛsulerꝫ ageret insulse. Beniamite iussu dñi bis descenderũt in pliũ/ bis victi sũt. vt p̀miꝫ purgati. humiliati ꝛ eruditi. victoriã tertio plio sortireuꝫ. Sup oia post opitulationẽ diuinã. si pacẽ vl'em q̃rimꝰ/ nõ inefficaciter p̃q̃ramꝰ. q̃rat̃ ncẽ est ꝓcoꝛs vnio huiꝰ obedie tecũ. p. b. ꝛ secũ h̃ est in capite ꝛ mẽbris. ꝑtim in ꝑclarissimo potẽtissimo / ꝑpanissimo frãcie regno. cuiꝰ laudes q̃ ꝑ se celebres sũt. nõ enũero. Pax male ꝑ scisma ꝛ ꝓtentiones queritur. Nam vbi diuisio pseuerat/ audiat̃ q̃ oĩe regnũ intra se diuisũ desolabit̃. ꝛ q̃ ꝺuenit et nulli q̃ secũ dissidet ipe. Absint igit̃ ꝑcule oẽs aniositates odiose. Nõ fiat aspectꝰ retrorsum in quibus periculis ꝛ pcellis nauis eccie bactenꝰ iactata sit/ sꝫ docti ab apl'o extendẽtes nos ꝛ velũ in anteriora/ portuꝫ pacis optatũ concordi laboris annisu petamꝰ. Docẽt nos historie gentiliũ/ pstim romanoꝝ consulũ. qui licet aliunde dissiderent hostiliter. mox in amiciciã ꝺuenie/ bãt dum reipublice paꝛ ꝛ vtilitas q̃reretur Hoc. T. liuius hoc valeriꝰ/ exẽplis docẽt ꝛ vetere grecoꝝ instituto charistia seu cõis gra fiebat ꝓ cõi vtilitate. nõ ꝓsus dissimilit ab anno iubileo iudeoꝝ. Q si filij isr'l aio pacifico ibãt ad plium. filij eccie q̃bꝫ animis debẽt q̃rere paꝫ bonũ. Si herodes et pilatꝰ facti sũt amici ad pseq̃ndũ xp̃m/ q̃lis ꝺꝛ eẽ paꝛ ad eundẽ adorandũ. ¶ His exẽplis cũ certa ratõne permota humilis ꝛ denota S. r. filia. q̃ primuꝫ vnuit se in se/ revocans omnes pditos a suo consortio vel gremio quomodolibet alienatos. ꝛ ad honores pristinos restituens. monens insuper ꝛ maternaliter iubens. vt iniuriarum preteritarũ nemo meoꝛ sit aplius/ sꝫ honoꝛ matris ꝛ vtilitati pacis omnia condonent̃ Recedãt vetera noua sint oĩa/ quatenꝰ libi oriby animis eo paꝛ vl'is querat̃ quo nll'a p ticlarꝫ obstiterit discordia. Cõcordia inq̃t Salustiꝰ puerel crescũt/ discordia maxime

dilabũt. ¶Quid q̃ꝫ ꝓcordiã fratꝝ ꝑdicatoꝝ ãtea fere desparã opata ẽ, cõmemorãs ꝛ litteris suis inserẽs zelũ grandẽ/quẽ ꝑ eadez ꝓcordia dudũ pisius oñderas/studẽs in ℔ ꝛ sperãs filia tua/tue scãtati nõ mediocriter cõplacere. ¶Habes igit̃ pr̃ btissime/filiã pacificam/ꝛ eñãgelice btitudis pticipẽ. dignã insup q̃ ad pacẽ vłis hereditatis tue q̃ rẽdã admittat̃. vt dicat ex sñia. Facta suz corã eo q̃si pacẽ reperiẽs. ¶Scit ipa qm̃ tale ẽ pacis bonũ/vt multa ꝑt̃ eã tolerare. młra ĩdulgere. dissimłare płima. q̃ vł corrigi vł ad regulã duci neq̃unt optet. Hoc sci pres scpt̃z suis. ℔ exẽplis docuerũt. Hñtur ĩ pmptu dicta eoꝝ in decretis. ꝛ alibi copiose. Sz eoꝝ dicta nũc allegare q̃tando corã sci entib⁹ legẽ loq̃r/ꝛ vbi res in se pspicua est/supfluũ ne dicam⁹ curiosũ iudicamus/ꝛ a scõꝝ patꝝ vestigijs alienũ. qꝛ ꝛ oñationez redolet/ꝛ cicatricosã fluidãq̃ reddit oꝛõez. ¶Dñt ex p̃missis ꝓseq̃nter intellect⁹ dicti illi⁹ salubꝛimi ꝛ vissimi si sane capiat. q̃ cõmunis erroꝛ facẽtius. Hoc ẽ q̃ plat⁹ dñante opione ẽt erronea ĩ subditis. młta vł agere vel omittere teneꝛ/q̃lia si faceret aut dissimularet opione hmõi nõ extãte/ipe graui delicto teneꝛet obnoxi⁹. Que doctria p̃ti negocio accõmodatissima ẽ/si iam eã dilatare liceret. sz oꝛõ nr̃a certis coartãda ẽ limitib⁹. ꝛ ad alia deꝛoperat. ¶Attñ ꝓtergredi vllo mõ neq̃ possũ nec debeo dũ ad concordẽ h⁹ obedie vnitatẽ exhoꝛtoꝛ suadẽs iniuriaꝝ q̃rũlibet obliuisci. q̃nsũm ãtue mãsuetudis ꝛ mititatis laudẽ admirer/q̃ exẽplũ mãsuetudinũ dõ ĩsecuta. caput ad maledictõz iclinauit. vt a dño bñdictõz ꝑ maledictõe reportaret. ꝛ bñdictione hereditatẽ possideret. Et cũ Juda machabeo esset mẽoꝛia tua in etnũ in bñdictõe Eccesatbã accepta a ꝺo lnia (alioq̃n q̃d ipe potuisset) pcussit te plagis młtis tribulationũ ꝛ ãgustiaꝝ. iustissime q̃dẽ l oꝛdie ad puidentissimã dei dispositõz. qm̃ iust⁹ ẽ in oib⁹ vijs suis. ꝛ scũs ĩ oib⁹ opib⁹ suis. ¶Per cui⁹ puidẽtiã fit vt diligẽtib⁹ deũ oĩa cooperẽt in bonũ Et q̃ fm̃ merita plebiũ dispõit vitã rectoꝝ vt ait grego. q̃ ẽt ꝑprio filio nõ pepcit q̃n eum saturaret opꝓbrijs. Hemõ nihilominus has ꝓmotões puerissimo intẽtiõis fine mihi suscitasse videt. Ad q̃d? Ut mixtꝝ vt eẽnt pedib⁹ tuis in laqueũ ꝛ offensiones et scãdalũ. Quo pacto sic/Ut anim⁹ tuus generosus in indignationẽ. ꝛ de indignatiõe in impatientiã. ꝛ de hac in odiũ ꝛ diffidentiã ꝛ suspitiones anxias ꝛ trepidas. q̃ multos supplantarũ laberet. ꝛ in vindicãdi libidinẽ excandesceret. ꝛ vt tãdẽ abiecta mãsuetudine dimisso oi ꝺsilio ad postremum oi studio ꝓsecutiõis ecciastice pacis. spũs tuus natura mitis ꝛ suauis. ad solã vindicte carnificinã subzeli iusti specie raperet. laceraret q̃ oues ꝓprias. ptereret. abhorreret. dissiparet. ꝛ ꝑpter suspitiones infidas ꝛ turbidas/res oẽs timide gelideq̃ mistraret. q̃li arte venatoꝛes aproꝝ in ꝑpriã pritãt necẽ. ꝛ lepusculos ꝑ vanã pennevolitãtis formidinẽ in verũ tradũt piculũ ꝛ laq̃um. At bñdictus dñs ꝛ bñdici⁹ tu. qm̃ laq̃us iste desiderij vindicte cõtritus est. Tua q̃ppe mãsuetudo nõ solũ nõ sublata est. a. ℣. t. his fraudib⁹/sed mira q̃dã effulgentia magis ꝛ magis emicuit/vsq̃ ad quendã intuẽtiñ stupoꝛẽ. vsq̃ ad pias lachrymas audiẽtiũ/ꝛ ad exemplũ mẽoꝛiale ꝛ vere x̃pianuz apud omnes generatiões posterioꝝ. Que exẽpla oĩa si referre voluero nitar incassuz. ꝑ us tps ꝛ lingua deficiẽt. ¶Hñũ tñ ex innũeris qꝺ fidelissima relatione didici/cõmemoꝛet exemplũ qꝺ dum pisius in ꝑmone publico restitutiõis ꝑ parte regis. feria secũda post pẽteco. corã populosissima ꝛ celeberrima vtriusq̃ status freq̃ntia retulisse illud suis suspirijs altis ꝛ subditis tacẽtes approbarũt/ꝛ nõ pauci ad pias vsq̃ lachrimas (nec mirandũ) ꝓpũcti sunt. ¶Posteq̃ seuientib⁹ vndiq̃ intumescẽtib⁹q̃ ꝓcellis cira nauem ecclie. tu mistic⁹ Jonas ꝓiect⁹ es in mare. ℔ est in amaritudinẽ tribulationis. nõ deseruit te deus. sed mirabiliter in ventre sacri palacij velut in vẽtre ceti ꝓservatum eduxit ad littus libertatis. ꝛ facta ẽ tranq̃llitas maioꝝ. Tota quippe obedientia ista a tumultu siluit. Eo tũc venit ad verendã tue celsitudis pñtiam homo quidaz non infime fortune qui vltro ꝓfessus est te patrẽ ꝛ dominũ suum imo nostrũ omniuz. te x̃pm domini nedũ ipie tãgere. sed crudeli inaudito q̃ patricidio interficere/semel ꝛ iterum voluisse. Expauerunt opinoꝝ qui aderant/qua fronte vir tãti sacrilegij/vir tã nefarij facinoꝛis consciꝰ/non solum hoc facere. sed vel comparere ꝑsumpsisset. Vł ti ceperũt toꝛuos in eum oc̃los flectere. dẽtibus fremere. vix man⁹ cõtinere. nisi q̃ tuam expectabãt sñiam ꝛ q̃lem expectabant: nisi vt diceres. tollat̃ impi⁹/exturbet̃ sacri/

legus,ligatis manib⁹ z pedibus trabat ad carcerē/vt tradat in mortē. At vo tu nihil hoz dixisti/pr clemētissime/sed mīe z mā/suetudis sinū aperiēs/z clementie virgam extendēs/poccupasti ofitentē reū,pus q̄z v̄ba ozōnis cōplesset,serenissimo q̄z vultu/z verb̄ suauib⁹/plenā p ꝓcepti h⁹ flagicij veniā indulsisti.vincēs in bono malū/z cui⁹ eēs spūs.cuius insup vicari⁹ facto certissimo palā docēs. Docegisse nōne satis erat ad miam? Addita ē assecuratio/trepidare vetās iureiurādo firmata/ Nam fit cui mlt̄ū dimittit/multū ingrat⁹si de dimissiōe beneficiū fuerit. Dixit nāq̄z spūs tuus bon⁹ z suauis.h̄ faciat mihi dñs/z h̄ addat/si vllas vn q̄z aduersuz te odij/vel vindicte reliq̄as apō me fuauero,imo si quā penā in te posterius exercere voluero/illa in caput meū ꝓcadat. Nec indulgētiā tm̄modo ego p/sto si deinceps bene te habueris/sz tibi tuisq̄z filiab⁹ oibus bñficentiā polliceor ap̄liorē. O dignissimā sūmo pōtifice vocē. O rāsum dīno viro ꝓuenientissimū. O factuz mīe singularis,qō pr̄em z pastorē euāgelicum representat. Qui post persecutiones Paulum. Post trinam negationem Petrū.z post portiones hereditatis luxuriose ꝓsumptā/iuniorē filiū plus amauit. O diuinū factū,qō vtinā oēs pplī oēs q̄q̄uersum nationes audirēt/tū p exēplo z imitatione,tū p arguēdo mendacij eos q̄ te rigidū z austerū/aut ire memorē criminari moliūt. Hec ē plane victoria xp̄iana,iniurias z iras nō iniurijs z ira/sed māsuetudine z mia vincere,z imitari eū q̄ ēt in cruce positus dixit.pr̄ ignosce illis zc. Sic btissim⁹ martin⁹ cū vrgeret vt Briciū sibi cōtumelioſū abijceret. Si in q̄t xp̄s iudā Martinus cur nō bzictum tolerabit. Sileant nūc histozie gentiliū que suoz quondā ꝓnpum māsuetudinē amplissimis verb̄ extulerūt vt Seneca Heronē in duob⁹ volumi/nibus/Cicero Juliū Cesarē in ozōnibus Suetonius octauianū augustuz in histozijs,z alij alios cōpantes eos vel asilo romuli/vel ciuitatib⁹ refugij/vel templo misericordie/quale describit Statius thebaidos. Siquidem incomparabilis est istorum laus ad tuā gloriaz,sicut vmbra ad serenam lucem,fumus obscurus ad purum ignem/palea volatilis ad solidū granum. immo sicut victum ad virtutem. Ipsa enim z taliū mansuetudo/non pro diuino honore z auctozitate quā spernebāt z tu colis vnicā.sed inanē iactantiā/quā tu calcas/anhelabat. Collaudabūt alij cruētas belloz victorias/z ambitiosos ex his triūphos mirabunt. Plus apud me valet assertio sapiētis q̄ melioz est sapiēs viro fortiz/z qui dñatur animo suo expugnatoze vrbiū. Quā sententiā alijs v̄bis lyricus explicat. Lacius regnes fragilē domando spīritū/q̄z si lidiaz remotis gadib⁹ iūgas/z vteraz penus seruiat vni. Quāobrem agnosce pater beatissime/cum q̄sta cōscientie securitate.cum q̄li serenitate cozdis/fas habet dicere religiosissima deuotio tua/dū crebro vel ozat vel missaz celebrat. Pater dimitte mihi debita mea/sicut z ego dimitto debitoribus meis. Et rursus cū ꝓpheta. Dñe deus meus si feci istō,si est iniquitas in manib⁹ meis zc Ita paterbtissime imitaris christū,qui cuz maledicerē nō maledicebat.qui tentatus est per oia vt misericoz fieret.quē videm⁹ ꝓpter passionē gloria z honoze coronatum. Tantūmodo nō eripiat tibi blāda ꝓsperitas miam illam,illam patientiā pene diuinā/quā seuiēs aduersitas z suauit⁹ z reddidit clariorē. Da veniā si scrupulosioz sim ī hac parte. Nam fit aliq̄n suadēte pacis inimico/nūc p se/nūc p adulatoz̄es q̄ sunt arma sua z sagitte.vt hō qui calamitate p̄ssus eq̄nimiter omia nedū tolerauerat/sed idulserat/postmodum succedentib⁹ prosperis repetit omnia a debitoribus suis cum rigore z fenore.vt appareat indulgentiam priorem non ex virtute sed vindicandi impossibilitate natam. nec dimisisse ex coz de.sed ī tempus moze simearum distulisse. Hō cadat in hanc exprobrationē vera z pfecta dilectionis tue māsuetudo,neq̄z fallat eam simulacrū fictuz iusticie:quasi nō melius sit vicisse mala per indulgentiaz quā seueritatem/quasi rursus nō sit preclarissima iustícia indulsisse supplicibus z subditis pepcisse. Sic misericordiam z gratiam inuenias in conspectu tremendi iudicij dei. qui sub bullis patētibus pmisit misericordiam misericordib⁹/qui semel dimissa nō repetit:qui iussit non esse memorē iniurie ciuium suoz. Sic in oratione tua ꝓfitēs dño exaudiaris.z nō audias horrendū illō ꝓperiū dñi irascētis. Serue neq̄z nōne oē debitū dimisi tibi zc. Sic pterea cū dō ꝓsequēs sedē ignī ī mia,z mititate possideas trā z ōlecteris ī multitudie pacis sup eā. Tādez

ꝑpter mititatez doceat te dominꝰ vias suas vt absq; offendiculis ad ipaciētie lapidem dirigat pedes tuos i viā pacis, quā a te paꝯcē petimꝰ pr̄ btissime dicētes. Bñdic here ditati tue. Hō q̄si hūana vtꝰ q̄libet hāc paꝯcē ꝑbere ñ isufficiēs sit z ifirma/nisi maior agat deꝰ/vt apō Virgiliū ē. ꝑktim i tā ōspato z radicato scismate/qō ē q̄i cācer egrescēs medēdo/z igressibil' dedali labyrinthꝰ. z caput hydre fabulose sua rescissione fecūdius ita vt pisse videak ꝓsiliū a sapiētib⁹/z dicer̄ ꝓueniat cū Josaphat rege. Cū igramꝰ q̄d agere debēꝰ/h̄ solū hēmꝰ residui/vt oc̄los nr̄os ad te dirigamꝰ. Scimꝰ nihilominꝰ te pꝰ deū cuiꝰ vicariꝰ es decere. Scimꝰ ad te hierarchā supm̄ spectare bñdictōez hmōi hereditaʒ ecc̄iastice. vt fiat pax i diebꝰ nr̄is z tu maximꝰ inē mōtes suscipias pacē populo. Qō si pficis. bñdictꝰ eris in oēs gnā tiōes/z memoriā etnā his q̄ pꝰ te futuri sūt relinq̄s. Si naūt nō pfeceriʒ. ich oaueris tñ z elaboraueris bōa z antiq̄ fide/diligenti studio. pia z hūili volūtate/p te z tuos (tui q̄ppe sūt oēs) nō pdet merces tua. ñ laus. nō gl'ia. res ipa ꝓdēnabit mēdatiʒ eos q̄ vl' igrātia vel lūore crimian' sūmā. t. S. dignitatē. tuā vigilantiā. tuā caritatē. Facis h̄ sedulo. Ita. n. te facere z me sentire equū ē Sz q̄ ampliꝰ stimuleris ad agendū/ascē de freq̄nter sublimē mēteʒ tue lucē/leuādo te sup te. vbi despectis esurīū terreʒ/vses iugiť z acriť ante mētis oc̄los in lūie fidei. in sublimitate spei. in latitudie caritatis/cū illo q̄ ait: Cogitaui dies antiq̄s ⁊c. Videaʃ inq̄z acute/q̄z nihil sit oē illō qō mōs affert gl'ie iocūditatis/potētie. q̄zuana. q̄z lubrica tvēto sōnio q̄z simillima. imo q̄z āria z amaritudinib⁹ respsa. tristissima sint oīa. Ecce oēs morimur/z q̄si aq̄ fluentes dilabimur sup t'rā hodie rex. cras papa morik. Eheu fugaces posthume labūk āni/deflet Oratius. z tragicus. Properat cursu vita citato volucriq̄z die rota p̄cipitʒ volui kanni. z naso. Volat irrepabile tps. z nihil ē annis veloci⁹. Et ē oim horribilissimū qō ōr. q̄ in pūcto ad iferua descēdūt: z. Ite maledicti i ignē etnū. Cetex q̄d q̄so vs̄q ē tā altū aut p̄ciosū/p q̄ vel adipiscēdo vel retinēdo/generosus animꝰ z ōinoz ꝓsciꝰ/se pdere z alios turbare dignū ducat? Viderat h̄ exalto q̄ tā sapiēter exclamauit. Vāitas vāitatuz z oīa vāitas. Quā snīam/si saperēt. immo vt saperēt/deberēt oīs in ptātib⁹ ꝓstituti ꝟm Crisostomi ꝓsiliū scptaz h̄re in ianuis suis. i penetrabilib⁹. in frōtib⁹. z maxie in cordib⁹ snis. Ampliꝰ si filiū hꝰ secnli tā auida solicitudie curant pitura/adeo vt cū eis perire nō formidēt/obsurdescētes ad illam increpatiōz ꝓphetic̄a. Filiꝰ hoim vsq̄q̄ graui corde ⁊c. Filios igiť lucis. imo te pr̄em hmōi filioz. q̄z tā apponere decet curaz. q̄t labores/q̄s vigilias. vbi de reb⁹ etnis agiť vbiveq̄z vnice expauescēdū p aīab⁹ tractatur dānatōis piculū. Hō ē ista lis de paupere. vt apō Statiū ponik. neq̄z ō lana capna vt Datiricus ait/de vita z morte ꝓpetuis res ꝑtractagitať z q̄riť. Qx si pastoral' p/sidētie/delectet aliquē honor volatil' z nome ianē. treat eū districtū iudicis examē in reddēda de ouiū salute z nūero rōe. Ag̃scat qm̄ positꝰ ē/nō in destructōz sz edificatiōez nō ad ociū sz labore/z vt p eū iuxta verbū maximi regʒ Artaxerk secluso abusu potētie/subditi optata cūctis mortalib⁹ pace p fruank. qm̄ h̄ ē finis oīs potētat⁹ tā secularis q̄z spūal'. Sz ad te ꝓuertor pr̄ scē. Fige p̄cor i ipa sublimitate meditatiōis tue/spōsā ecc̄iam talib⁹ vtentē q̄rulis plāgoriby Eheu q̄s ꝓsolabik antiam? Et q̄s desolate q̄s plaga crudeli pcusse medebik? Jnk has angustias q̄ me circūuallarunt vndiq̄z/q̄le dabik effugiū. q̄s mei mikebitur. Ego illa spōsa regʒ etni quā vidit oli vn⁹ ex filijs meis/nouā descēdēdā de celo q̄i spōsā ornatā viro suo. Ego lota in sanguīe agni īmaculati. ego tot sudoribꝰ sanguīb⁹ martyq̄z inumerabiliū stabilita. violꝰ ꝓfessoz. lilijs vginū coronata. Ego tāta deuotiōe p̄cipuum. vsq̄ ad iuidiā dotata/ornata/diues facta Hūc heu velut misella z ancilla/deiectior/pmor/despicior. Filios enutriui z exaltaui. ipi aūt sp̄reuerūt me. z facti sūt hostes in capite. Pacē insup iocūdissimū i celo z i terra bonū/q̄ me dotauerat spōsus meꝰ nascēs p̄dicās/moriēs/resurgēs/z regnās/ꝓuertet rūt in scisma pniciosissimū. qō iam q̄nq̄z lustris me p oēs artꝰ mirīs modis depascitur z absūit. Pro mea oli defēsione certamē erat vsq̄ ad mortē: z mō nihil aliud agi vel q̄ri videk a multis/q̄z vt corruā/z mirabili labefactatione deficiā. z hostib⁹ meis ludibriū fiā. Ecce vsa sūt oīa fere in p̄trariū poris mee instōnis/disciplie/z ꝰcoris/ornata ornamēta/dū p corona būilitatis pulvis fedus vanitatis/z p croceis spūalitaʒ sterc̄ora sola tēpalitatis ap̄lexātur. z crigiť sup me sapientia animalis z terrena z diabolica/repudiata ea q̄ desursum est pacifica et

q̃eta. ¶ Si his tecũ eccl̃ia planctib⁹ loq̃
reꝛ.p.b.noui miſeratõnẽ animi tui/que ab
vtero egreſſa eſt tecũ.ꝓtinere/ñ poſſes/ q̃n
erũperent lachꝛymeab oculis tuis. q̃n ad
ſuccurrendũ inflãmareꝛ tot⁹ zelus tuus/iaz
ſuccenſus/ꝛ diceret ex intimo coꝛdis ſuſpi/
rio. Pñe ſup hac deſolatione ante te oẽ de/
ſideriũ meũ.ꝛ gemit⁹ meus a te nõ eſt ab/
ſcõditus. Succurre fer opem.vt quid na/
tus ſum videremala gẽtis mee:ꝛ Rapidos
rectoꝛ cõprime fluct⁹.ꝛ q̃ celũ regis imenſũ
firma ſtabiles federe tras.ꝛ diſpſiões iſrae
B lis ꝛgrega. ¶ Sed q̃d agoꝛ Quoꝛſum ra/
pioꝛ? Quid mineruã/vt dꝛ/ipudẽs doceoꝛ
Premeditata ſũt nanq̃ apõ tuã ꝛſideratõ
nẽ aſſidue ꝛ acriter ꝛtia ſalutis monita. Hi/
bilomin⁹ patere.p.b.patere obſecro com/
monefacere te ꝛ oꝛare.p pte deuotiſſime fi/
lie tue/vt facias qõ facis. Nam equũ etiaz
ſponte veloc̃ calcar adiuuat. Fac vt calca/
ta ſeculi põpa ꝛ iniq̃s fabulatiõib⁹ ei⁹.vt
nullis retrahẽtib⁹ vncis vitioſaꝛ paſſionũ
nõ ira.nõ odio.nõ ſpe.ñ gaudio fallacib⁹(
melioꝛib⁹ nanq̃ hoſpitib⁹ digna eſt ſcẽtas
tua)abiecta rurſus adulatoꝛ peſte oĩa ad
gr̃am nihil ad veritatẽ loquẽtiũ.ꝛ clauden
tiũ ianuã veritati.ac ſcrupulos varios (vt
ſoli diligere videant̃)ingerentiũ.de quoꝛ
vno dixit comic⁹. Hic pfecto ex ſtultis in/
ſanos facit. Et q̃ ſunt ſtulti? vtiq̃ vaneglo
rioſi.prudẽtes in oculis ſuis.prudẽtie ſue
innitẽtes. His inq̃ pcul pulſis.tu tot⁹ cũ
pacificis qui nõ oderũt pacẽ cogites ea q̃
ad pacem ſunt bier̃im.tot⁹ inuigiles imple
re id qõ p mr̃e eccl̃ie petit a te filia vtriuſq̃
velut altera colũba. Hoe/ferens ramũ paci
fere oliue/p nos hũiles nũcios/clamctans
pia ſolicitudie. Benedic hereditati tue.vt
nobis ꝓtingat illud ꝓphete. Dñs bñdicet
populo ſuo in pace. ¶ Sed quõ ꝛ quib⁹
vĳs bñdices populo tuo in pace/ſi pgat a/
liquis pticulari⁹ inq̃rere.iubet hic hũilis ꝛ
deuota. S.t.filia q̃eſcere.ne ſuos pr̃es.te
vicz ꝛ regẽ Francie xp̃ianiſſimũ/aut lega/
tos ab eodẽ pũenire arrogati⁹ videaꝛ.ſimꝛ
q̃ publicã ꝛ celebrẽ audientiã ſup hac paczꝛ
materia.ſi ꝛ dũ tps fuerit bñ placiti tui ſup
plicat ꝛ ſperat obtinere exhortatura lati⁹ et
forte pticulari⁹.vt bñdicas eccl̃aſtice here/
ditati tue. Et tãtũdem dictũ ſit de ꝑmo nr̃e

legationis articulo.

Apereſt alter ꝛ poſtrem⁹ nr̃e lega
tionis artícul⁹/cuius iõ lõge breui
oꝛ erit expeditio q̃z prioriſ.quia/ſz neceſſa/
ri⁹ exiſtat.eũ tñ neq̃ tãte dignitaſ neq̃ pa
ris difficultatis exiſtio. Hic ſupplicam⁹ vt
bñdicas hereditati ptialiꝛ quodãmõ pecu
liari.ſegregãdo pluuiã volũtariã huic here
ditati tue.ꝛ q̃m ifirmata ẽ p tenuitate ꝛ mł
tis incõmodis/tu pfice eã.quã tua tuoꝛq̃z
p̃deceſſoꝛ ꝛ cętera plãtauit. Preueniſti nos
p.b.in bñdictiõib⁹ dulcedis.heri in oſculo
pacis.pridẽ in odoꝛe bone fame/mãſuetu
dis/ꝛ libalitatis tue.vt hãc a te bñdictiõez
petere:hãc ſpe certa p̃ſumeꝛ auderem⁹. De
niq̃z iã pñetos ſubſeq̃ris.dũ aures tue.ſ
tã beniuolas/oꝛõni nr̃e p̃bet tua paſtoraľ
ſolicitudo/recogitans vt arbitroꝛ q̃m filia
tua p̃mogenita ẽ ſtudioꝛ.cui⁹ p̃mogenitu
re rõne/ꝓpetit bñdictio deꝛoꝛe celi deſup ꝛ
de pinguedie tre.h ẽ.in ſpũali ꝛ tpali ꝓui/
ſione ¶ Rurſ⁹ q̃ exẽplo Axe filie Caleph
ſuſpirat ſedẽs ſup aſinã.calcãs.ſ.oẽm bru/
talitatẽ/petẽs bñdictõez a te pr̃e ſuo.vis eã
a libalitate pr̃nitaſ tue/irriguũ iferi⁹ ꝛ irri
guũ ſupius expectare? Dic igit̃ vbũ Booz
ad Ruth. Bñdicta es filia a dño.q̃cq̃d di/
xeꝛ mihi ſ facią tibi. Et ita fac pr̃ btiſſime
vt ſit añ te odoꝛ filie tue ſic̃ odoꝛ agri pleni
cui bñdixit dñs. Et bñ ager plen⁹ ẽ filia tua
piſieñ.vniuerſitas/imo nihil erraueꝛo ſi eã
appellaueꝛo padiſũ voluptaſ.in q̃ ẽ lignũ
ſcie bõi ꝛ mali.ꝛ fõs ſcie in q̃tuor facultatũ
flumia ꝓdiuiſ⁹.irrigãs vniuerſam ſuꝑficiẽ
tre. Tu h⁹ poſſeſſoꝛ es/tu paſtoꝛ/ꝛ cultoꝛ/
vt operis ꝛ cuſtodias illã/tãq̃z agricultură
viuã vt Ariſ.loq̃t in politicis Vbi ſub miſte
rio nihil deẽ eoꝛ q̃ egregi⁹ poeta ꝛgili⁹ in
geoꝛgicis.ꝛ Palladi⁹ i de agricultura/de be
reditate agraria ꝓſcripſerũt/diſtiguẽtes agꝛ
q̃druplicẽ/q̃lẽ figuraľ i hereditate tua ꝑm
q̃druplicẽ facultatẽ repim⁹. Un⁹ ager ẽ a/
pricoꝛ ꝛ floꝛifer papilionib⁹/figurãs ſub q̃dã ap
ꝓpatiõe facultatẽ theologie Alt⁹ ẽ paſcuaľ
p ouib⁹ ꝛ domeſticis aĩantib⁹/figurãs facł/
tatẽ decretoꝛ. Alt⁹ frugifer p boĩm vita/fi/
gurãs facultatẽ medicie. Quart⁹ vitifer et
pomifer i oi genere ſuo figurãſ typice artiũ
facultatẽ. ¶ Tuũ ẽ igit̃ hereditatẽ tuã hãc
bñdicere colere ꝛ augere/vt fructũ ſuũ det i
tpe ſuo. Ecce ipi theologi velut apes ĩtelle
lectuales puolitãt i hereditate tua ffloꝛes ſa
croꝛ eloq̃oꝛ/ꝺ roꝛe celi roſcidos.ꝓpingũt
mel i cellulas ꝛ fauos:vt ſit cera i illũiatiõe
ĩtelligẽtie.ꝛ mel i oblectatõz affectiue. Hãc
hereditatis tue poꝛtionẽ ſpectãs.dicere ba

bes ex sñia illō Ecci. Hereditas mea sup mel ⁊ fauū. Hā eloq̄a dñi dulciora sup mel ⁊ fauū: ⁊ p̄ceptū dñi lucidū illūians oc̄los in intellectu. ¶ Generat in mentē laudes hmōi tum augere. tū suo modo deducere/ de reliq̄s hereditatis tue partib⁹/hoc est facultatib⁹. quo magis animaret. S. t. sibi benedicere/sed negligenti⁹ istud ago breuitati studēs. ⁊ sciēs nihil laudū harū te latere. Dicā vero te cōcedēte id quod nup in meditatione mea dū sol⁹ essem: ⁊ non sol⁹. solus q̄dem corpe: nō solus cogitatione/ versabar. Itaq̄ posita erat ante mētis oculos sedes tua p̄clarissima ⁊ thron⁹ sicut sol ⁊ luna p̄fecta. astitit regina illa virtutū dilectio a dextris tuis in vestitu sapiētie deaurato. circūdata varietate virtutū. Nam ita iussit rex optim⁹ ⁊ maxim⁹ xp̄s vt sedē papalem dilectio stabiliret. dū ait Petro introgato ter. ⁊ ter rñdente q̄ diligeret eū. pasce oues meas. pasce agnos meos. Que dilectō vna est in q̄dam trinitate virtutū/in mia ⁊ veritate q̄ custodiūt regem oēm duab⁹ manib⁹ hīc ⁊ inde portētes thronū ei⁹/⁊ i p̄clarissima virtutū iusticia ⁊ neq̄ hesper⁹ neq̄ lucifer ita admirabilis. Has sub cōpendio numerauit p̄pheta reginas/eas paci consocians. misericordia in q̄t ⁊ veritas obuiauerūt sibi. iusticia ⁊ pax oscul̄ate sunt. Quax officiū alibi descripsit p̄pter veritatez/ in q̄t de christo cui⁹ vicari⁹ es. ⁊ mansuetudinē ⁊ iusticiaz/⁊ deducet te mirabiliter dextera tua. Hec p̄clara dilectio seu caritas vna in hac trinitate virtutum sicut apostol⁹ insinuauit ad Corinth. scribēs/parabat orar̄ p filia tua parisien. vniuersitate vt ei modo quo dictim⁹ benediceres tanq̄ hereditati tue. Hā vbi adesset vel q̄n rogaret dilectō si int̄ p̄rem deest ⁊ filiā: Nihilomin⁹ affuit ⁊ sathan a sinistris. ita mihi mōstrabat meditatio mea. Aderat ⁊ infelix ples sua emulatio liuida/p quā mors intrat in orbē terrax/monstx heu horrendū informe ingēs Cui q̄t insunt in dilectione vtutes. tot insūt vitia. crudelitas. falsitas. iniq̄tas. Crudelitas p̄ra miam: cōtra veritatē falsitas: ⁊ iniq̄tas p̄ra iusticiam. Agnoui ex descriptione nasonis quenā illa eēt. Pallor in ore sedet. macies in corpe toto. nusq̄ recta acies liuēt rubigine dētes. Pectora felle virēt lingua est suffusa veneno Risus abest nisi quē visi fecere dolores. Nec fruit somno vigilantibus excita curis ⁊c. Obstupui visu subito geliduscq̄ cucurrit ossa tremor. Dū ecce terrifico boatu/rabida ora latrans/⁊ dētibus frendēs. Deus p̄ sctē/caue būdixeris hereditati huic tue/q̄ facta ē tibi sicleo in silua. odi p̄terea eā ⁊ maledic. Cauebenedixeris ei in collatione gr̄ax. Hā ⁊ tarō venerūt ⁊ in multis a tua sñia defecerunt. Abijce eos pot⁹ a te. calcib⁹ p̄tere. ⁊ impera vt discedāt maledicti. ¶ Ita pabat portentū hoc horrificū magno conatu/ contumelioſa nefandaq̄ mēdacia p̄tra filiā tuaz delatrare/dū tu pater btissime h indigna/bunde ferēs/torquū e latere vultū paulisp hāc emulationē impiā mendacē ⁊ neq̄ visus es declinare. ⁊ vt cōfestim abscederet īpare. Abi hinc in malā horā ⁊ in crucē tuā/pestis horrida. satrix discordie/mater neq̄cie. Vide ne vltra mutire vel apparere p̄sumpseris. Attende ne filiā criminari studueris apō p̄rem. cui etiā p magno peccato satis esset modicū supplicū Falleris si te recipi/vl̄ audiri existimas. vbi in ꝓspectu meo p̄na dilectio ꝛax/⁊ iusta p eis decreuit orōnem assumere. Dic tu dilctō. Hac crepatōe deterrita emulatō tristis abscessit ⁊ dilectio sic orsa est. Facis p̄ sctissime id q̄ te decet/te p̄rem erga filiā/⁊ talē filiā. te vicariū illi⁹ q̄ accusatorē fratx deturbauit in stagnū ignis ardētis. q̄ iussit pontificez agere in spū lenitatis/qm̄ ⁊ ipe circūdatus est infirmitate. q̄ postremo p̄ decē iustos toti pēapoli peccatrici pepcisset Preterea me dilectionē iussit assistere a dextris tuis que natura patiēs suz. benigna sū. nō emulor. nō ago pperā. Age igit̄ p̄ b. age quod agis ne vlla te vnq̄ accusatrix emulatio/a meo ꝓsortio diuulserit. Nō audiat̄ pcor aduersū me crudel' hec ⁊ maligna emulatio. Absit vt pōat hāc maculā in gl'ia tua. spreuisse hereditatē tuā/abiecisse a te ⁊ pedibus tuis supplices tuos/cultores q̄q̄ in vinea dñi sabaoth/et coadiutores tuos vacuos absq̄ vtili. puisiōe ingl'iosq̄ remisisse. vbi tāta ē puisiōis tenuitas de bonis eccīasticis. vt vix pauci ex mgr̄is ⁊ doctorib⁹ ēt in theologia/sine alicui q̄stu valeāt h̄re alim̄ta ⁊ q̄b⁹ tegāt ⁊ h. xvij. ān⁹ agit. Hec ē hēditas tua peculiar̄ ⁊ electa ⁊ p̄clarissīa studioz/ velit nolit emulatō/vbi gnatō p̄terit ⁊ gnatio aduēit. sz ipa tra tua i etnū stat. Tu sūmus pastor ⁊ custos iopie sue p̄uidere/ irrigare arida. ruinosa reparare. nō conquas sare. positus es boc mifi cordia petit titulo

filiationis hoc veritas titulo ſtudij verita
tis. hoc iuſticia titulo militie et laboris.
E ¶ Porro tarditas hmõi poſtulationis be
nedictionis tue p rotuli pñtatiõem nunc
nõ antea/nõ tarditatẽ meretur exauditiõis
vt accuſat emulatio/ſed celeritatem/quate
nus ſint nouiſſimi primi/qz bono intenti
onis fine fiebat dilatio/magno ſicut arbi
trabantur zelo ꝓſecutionis vnionis eccleſi
aſtice mouebant/nec ſoli mouebant/regeſ
et regna cũ ſuo clero piter ſentiebant. ¶ Hũc
poſt exꝑimenta plurima/ q̃d inculpanduz
ſi mutatis rebꝰ mutauerũt ſniam. Eſto rur
ſus fuiſſet in aliquibꝰ diſſidens eoꝝ ſentẽ
tia a tua. ¶ Hõne potuit hoc fieri ſine mei le
ſione/qz ſine obſtinatione. ¶ Hõne paulus
baruabas tales viri ſic cõtenderũt vt diſce
derent ab inuicẽ. Et paulus petro reſtitit i
facie. Et ꝓnceps ꝓfarũ bonus ꝑm Brego.
reſtitit michaeli et vtrobiqz illeſa me matre
oĩm caritate. ¶ Aduenit ecce ſupplex z hu
milis deuota filia tua. p. b. abſqz vlla diffi
cultate ꝑcellẽtiſſia ſtudioꝝ z ſuo nũc aduẽ
tu dat palã intelligi/qꝫ nulla diffidẽtia iurꝫ
tui vt aduerſarij falſo fingebãt. nulla indi
gnatione puerſa ſuũ differebat acceſſuz ad
petendũ ſibi benedici/p pñtatiõem rotuli
more ſolito/ꝗliter nũc pñtat reuerenter i ap
ꝓbatiõem iuſticie tue/et in egregiaz laudẽ
mãſuetudinis tue. Neqz enĩ peteret bñdicti
onẽ gr̃arũ ab eo quẽ nõ crederet iuridicum
largitiorẽ. neqz ab eo quẽ benignũ exaudi
torẽ nõ ſperaret. Uñ i capite rotuli ita ſcri
ptũ ẽ Fiducĩa accepit. b. p. nũc rotulũ iſtuz
ſupplicationũ generaliũ z ſpãliũ/pñtãduz
apud. s. v. celſitudinẽ humilis z deuota. i. ſ
v. filia. p. vniuerſitas/plus in paterna beni
uolẽtiſſime libertatis vr̃e gr̃a ꝗ in meritiſ
ꝓprijs poſt deũ ſpem reponẽs. plus inſup
ſtudẽs ex hoc rotulo inſcruire cõmodis ec
cleſie ꝗ auare cupiditati vt deniqz obediẽ
tiam ſincerã ac filialez dicta filia erga. s. v.
ſublimitatẽ nõ tm̃ mõ ꝟbo ꝝ aut litteraruz
aſſertione/ſed fractoꝝ ſoliditate mõſtraret
F Hec ibi. ¶ Fluc igit̃ pater ſancte p me dile
ctiõem mr̃em oĩm bene viuẽtiũ exorat̃ per
qz virtutes meas inclitas miam veritatem
et iuſticiã ꝓpter quas deducere habet te mi
rabiliter dextera tua/z p ſi q̃d vnqz de te be
ne meruimus apud deũ/apud hoĩes iuſti
ficãdo te. exaltãdo te. liberãdo te. et p ſpem
futuri p̃mij ſi nob ꝓſeueranter inheſeris. o
ramus petimus obſecramus vt benedicaſ
huic hereditati tue/huic filie tue alũne no
ſtre. cõcedendo talẽ in gratijs ſuis ſignatio
nem aut certe vberiorẽ. Qualem petũt ab
initio dediſſes anno p̃mo. ¶ Nam hic ẽ ãn̄
benignitatis tue. annus nouenari⁹/terna
rio ter in ſe ducto coronatus. bũdices hu
ic corone anni. huic ãno coronato benigni
tatis tue. z campi tui replebũtur vbertate.
¶ Hanc de te tua qz affluẽtiſſima liberta
te ſpem cõceperũt hanc cõceptã multis. p̃
modũ et magnis indicijs roborat̃ auctaz
qz ſenſerunt etiã beri. Tu aũt ſpem nũci rẽ
ipam cõuertito. tui quippe ſunt. ſed tu eos
maiori tibi vinculo cõſtrinxeris. tu poſtre
mo nõ mediocriter illuſtraueris gl̃am tuã
et famam tuã/que ſicut nõ eſt ambicioſe q̃
renda. ita non eſt negligẽda crudeliter. Et
vbinãgẽtium põt fame celebritas/vel ſcri
ptꝰ/vel viuis vocibꝰ ampliori dilatiõe vul
gari. qz vbi cõfluũt et refluũt ex oĩ fere nati
one que ſub celo eſt. viri litteris oĩbꝰ et ſtu
dijs eruditi. ita vt in obſcuro eſſe nequeat
ſi grate ſi benigne reſpõderis. ſi bñdixeris
huic hereditati tue. quẽadmodũ tu benedi
ces ſperamus et obſecramus/fiat fiat. Enĩ
aduertis. p. b. redeo enĩ et ad tuã ſcitatẽ et
ad meam quitatem/aĩaduertis ꝗliter träſſi
guraui ſub noĩe p̃nalis dilectionis/ſup
plicatiõem p humili et deuota. s. t. filia z id
quidẽ aptiſſima video ꝝ feciſſe rõne. Suaz
quippe ſedem vbi collocaret dilectio vbi p
oraret/ſi inter prẽm et filiã ſacratiſſima di
lectionis noĩa apõ ipos etiã barbaros ho
noranda defuerit. ¶ Atuero neqz volo ne
qz equũ iudico q̃cqz adijcere/qz ꝗ aliq̃ dicẽ
da ſupſint. Uereor enim ne iam multiloq̃
um noſtrum minus ſit fauoris habiturũ
dum occupationes tue celſitudinis alioꝝ
ſum te vocant et trahant. Qz poſtremo ſu
per iſto et poſte articulo audiẽtias aliquas
obtinere clam et palam ſupplicamus z ſpe
ramus vt nõ fruſtra ſpem hanc cõcepimuſ
de benigniſſimo. s. t. ſpiritu pater ſanctiſſi
me Sic bũdicat te dñs ex ſyon vt ſis re et
nomine bñdictus. Sic videas bona hie
ruſalem militantis ſponſe tue. et triumphã
tis illius que deſurſum eſt mater noſtra oĩ
bus diebus vite noſtre pſentis et future.
Sic ꝓterea videas filios filioꝝ tuoꝝ i ſpi
rituali ꝓpagine et tandem qõ eſt omne bo
num et benedictionis cõſumatio et conſu
mationis finis/videas pacem ſup iſrael et
nos tecum. hic inchoatiue p gratiam. et be

ato cõpleñto p gloziam in futuro ꝓstã/te eo q̃ est bñdictus in secula seculoꝝ amẽ.

Finit.

S Sequitur propositio facta ab eodẽ dño Cancellario coiã anglicis pisi⁹/eũtibꝫ ad sacrũ cõciliũ pisis zh ex pte vniũsitat⁹ pisien. An. dñi. mcccc.vij.

Congratulat vr̃e deuotioni/vr̃o zelo feruẽti/vr̃e laboziosę zlaudabilissime legationi Cõgratulat zapplaudit o reuerẽdissimi zꝑclarissimi patres/o doctissimi et sapiẽtes viri et frẽs in xpi dilectiõe carissimi. Cõgratulat inquã et cõgaudet amatrix zadmiratrix zcultrix bonoꝝ oim/pisien. vniuersitas itaq̃ nõ emulat nec gaudet sup iniq̃tate. cõgaudz ãt veritati. Quid ni cõgaudeat igit sup veritate/q̃ vt soletis ãplectimini zcõplexã retinetis. et retentã ad effectũ deducere totꝫ studioꝝ neruis conamini Est aũt mõ cõgratulatiõis nr̃e spũalis/thema satis accõmodũ verbũ Ozee ꝓphicũ. Ozee ꝑmo. Cõgratulabãtur filij isr̃l et filij iuda piter ⁊ itaq̃ libet exclamare Ecce q̃ bonũ et q̃ iocũdum habitare frẽs in vnũ/cõuenire scz zcongregare ad vnũ cõciliũ. nam in cõcilio iustoꝝ et cõgregatione magna opa dñi Et hoc est cõciliũ sacrũ et veneradũ/ad qõ legati pgitis. qõ pisis deo duce et auctore celebrabit vtinã felici ꝑut optandũ zsperandũ est aduentu. Ait quippe veritas q̃ omne regnũ in se diuisum desolabit. et a cõtrario vnitũ in se regnũ manet qõ vidit salustius Concordia inq̃t pueres crescũt. discordia maxime dilabũtur. Cur ergo nõ bñ sperabitur dñ adunat eccia. dñ cõuocat cetus/dñ conueniũt seniozes/videte de verbo hoc. ꝑsertim cũ teneamus certissimã xpi ꝓmissionẽ dicẽtis. vbi duo vel tres zc. Audiuimus ꝑterea letanter et gaudẽter q̃ cõgregabit zc.

¶ Atuero ne pliziꝰ vel euagatioꝝ sermo tedio sit vel oneri. coartamus si placet totã dicẽdoꝝ materiã totãq̃ deductiõez thematis ad q̃ttuoꝝ sniãs sumptas ex themate et verbis ipi ꝓtinus appositas. Et videam⁹ quid in illis loquit deus. qz loquit pacem in plebẽ suã. Postq̃z enim dixit dñs p Ozee Congregabũtur filij isr̃l et filij iuda pariter ꝑ ꝓma snia/mox subiũxit et ponent sibi caput vnũ/ecce scõam sniam. Et ascendẽt de terra/ecce tertiã/qz magnus dies israbel ecce quartam. ¶ Incipientes ergo psequamur et inuenimus puto cãs q̃tuoꝝ sufficientes/q̃re cõgregabuntur filij isr̃l et filij iuda pariter. Ipi enim q̃ sunt ppl⁹ vnus dei. fe/da nunc diuisione ꝓhnefas dispsi sunt/velut olim in figura sub roboam et Jeroboã cõtigisse meminit scriptura. iij. Rꝭ. xvij Et est tanq̃ materialis aliq̃ rõ et cõfusa hmõi cõcilij celebrãdi. ¶ Inuenim⁹ ꝑterea cãm finalẽ luculẽter exꝑssam in altera snia. Et ponẽt inq̃t sibimet caput vnũ. ¶ Deniq̃ tangit cã dispositiua et velut efficiens celebrationis hui⁹ cõcilij dũ idcir in altera sententia q̃ ascẽdent de terra/et q̃d terra misticeni si teerenus affectus. Quid igit ascendere de terra nisi de terrenis affectibꝫ quibꝫ oppssi sunt hactenus multi. ad spũales et diuinas affectiones se potenter erigere/et erigendo salubriter ascẽdere/tanq̃ audirz quisq̃ de excelso clamantẽ deũ. exurge qui dormis. Et rursus. Surgite postq̃z sederitis. ¶ Habemus ꝑterea cãm quodãmodo formalẽ/et ad hui⁹ celebratiõem cõcilij vniuifice ꝓparantem. q̃ forma est semen dei vium et efficax semen spũssancti bñs virtutem formatiuam et reformatinam toti⁹ vnitatis/totius ecclesie corpis/in vna fide et spe et caritate sub vno deo et dño p omnez iuncturam ẽm deductiõem apli ad Ephesios. iij. Qõ notat in hoc verbo iezrahel qõ interꝑtatũ sonat idẽ q̃ semen dei vel seminauit deus. Et q̃le semen istud: Plane illud de quo alibi ꝓpheticus sermo dic̃ Nisi dñs exercituũ reliquisset nobis semẽ quasi zodoma fuissemus/et q̃si gomorra similes essemus ysa. ꝑmo. Gratias tibi de⁹ isr̃l qm̃ accessit nũc dies magnus isr̃l magnus scz dies seminis dei. qõ habet in se artem zvirtutẽ viuificam. qua misticũ corpus ecclesie se vinificare potest et vnire salubriter in cuius efficacia et virtute congregabunt filij isr̃l et iuda pariter. ¶ Bene hec iacta sunt fũdamenta/sicut ex cicerone sumit lactantius Hec autem fundamẽta snnt pfectibilitas eccie ꝑ congregationẽ/vt cã materialis. ordinabilitas ecclesie vt ad vnius capitis positionem. vt cã finalis. intelligibilitas in epikeyando seu interꝑtando/vt efficiens. Insita fecũditas in se conuersando vt formalis dispositiua ¶ Superedificemus fabricam quadrangularem quattuoꝝ considerationũ ꝓncipaliũ ad erectionẽ editij ꝑsentis congregationis ampliozem

Et dicamus ꝑ prima cōsideratone iux/
ta ꝓmam cām in verbo notata m.

Prima cōsideratio

3 Cōgregatio filioꝝ israel et iuda piter/q̄
ritur ab eccia.quēadmodū materia querit
formam.et impfectū pfectiōem.et mr̄ viꝝ
siue sponsa sponsum. Tractat diuin⁹ Dy
onisius et post eū Boe.et Aug⁹.quib⁹ ex/
periētia suffragat/q̄ res q̄libet nō min⁹ di
ligit aut appetit cōgregatiōem suiꝑpius q̄ꝫ
ꝑpriā entitatem/nimirū q̄ ens et vnū con
uertūtur. Hinc est ille dolor illa cōcussio il
le vehemens horror in corpe vero/dū mē/
bratiz querit diuidi vel dispgi. Sic nemo
dubitauerit quin eccia diuisionē suā refu/
giat et horreat.cū sit corpus misticū ꝼm de
ductiōem Apli ad Eph.iiij. Et.i. Cor.
xij.et ad Roma.xij.et alibi sepissime Est et
terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Aciei
vero q̄s nesciat sepatiōem max imū affer/
re detrimentū. Est insup eccia ciuitas de q̄
gloriosa dicta sunt. Est regnū dei. Est hie/
rarchia subcelestis.et ita de multis silitudi
nibus/ꝼm q̄s cōuincitur diuisiōem ei atq̄
sepatiōem scismaticā esse penitus odiosaz.
Potuerat hoc loco fieri sermo plixior/
deducens pfectionē eccliastici corpis stare
ꝓncipaliter in vnitate/tanq̄ in cōsumma/
tione oīs boni. Fallor itaq̄ si nō optabun
dus ꝓpha postulat hoc/impcās pacē super
israel/sciēs q̄m posuit auctor ei⁹ deus fines
suos pacē. Vide si nō binc ortū ē illud xp̄i
ad ipam hierlm q̄ figurā tenet eccie. Hieru
salē hierlm quotiēs volui cōgregare filios
tuos sicut gallina cōgregat pullos suos /et
noluisti. Ad hoc q̄ppe mortuus est Jesus
vt filios suos dispsos in vnū cōgregaret tā
q̄ꝫ lapis angularis faciens vtraq̄ vnū. Et
ecce heu fera pessima/monstrū horrendum
ingens/mōstrū biceps portentū iam.xxxi.
annos hūs/scisma pestiferū/pulcerrimam
hanc et pfectā pacē/q̄tum in se fuit lacera/
uit dissipauit et in exilij longinquā regionē
trusit. Sed veniat o vtinā par iuxta vo
tum ysaie. Veniat et req̄escat in cubiculo
suo/qđ est eccia.qtūs expulso dissōuenien
ti scismate/forma pacis cōueniēs inducat
Nam qualis est ista deformitas.qual'im/
pfectio. videre corpus mille ptib⁹ / miseris
modis laceratū dissipatū et dispsum. Cui⁹
lacerationi nulla hactenus ꝓfuerūt effica/
citer hūana remedia/quin potius scisma h̄
horrendū velut insanabilis cancer egrescit
medendo. vt de trano loquit virgilius. Ip
sum deniq̄ tanq̄ fabulosa hydra redit ex
succisione sua fceūdius/Hinc scādala po/
puloꝝ sine numero/aduersus fidē nostraz
religionē nrām/mores sanctos /aduersus
spem q̄z future beatitudinis.cōtemptū se/
culi/sanctitatē immobilē iurisiurādi/voti/
sacramētoꝝ virtutē obedientiā ad deum t
ad oēm disciplinā Quare? Quia seuissima
dñandi libido mr̄ infausta scismatis hui⁹
pestiferi cōfundit hec oīa/fasq̄ nefas q̄ ve
lut hianti vorag̃ine mergit sorbet t obruit
Quid porro de paganoꝝ infideliū q̄ꝫ fa
buler ꝓbro et irrisione aduersus catholi/
cos. Demū tota illa flebilis hieremie lamē
tatio si ad calamitatē eccie pñtem deflectat
nescio si satis illā vt dignū est exp̄sserit duz
ait. Quō sedet sola ciuitas plena pp̄lo tc̄.
Nequit ꝓsus equari verbis/ q̄ꝫtā res ipsa
videat indigna. Pro q̄ reformāda celeriter
expeditissimū est q̄ cōgregentur filij israel
et filij iuda pariter.

Secunda conside/
ratio ꝑ causa secūda. Cōgregatio filioꝝ
israel et iuda piter q̄renda exequēda q̄ꝫ est/
vt ponant sibimet caput vnū. Iste est finis
hec intētio imminētis sacri cōcilij pisis ce
lebrandi.ad qđ vos cū ceteris religiosa t fi
lialī ad mrēm eccīam pietate pgitis t pue/
niatis oro feliciter. Nō ignoratis scio o do
ctissimi et sapiētes viri q̄ caput eccie ꝓma
riū et ꝓncipale sp vnū est/inuariabile et p/
manēs sicut testat apl's. Caput inq̄t eccie
x̄pus. Xpus aūt manet in eternū vt idē ait:
sempiternū hūs sacerdotiū t papatū. Jta/
q̄ꝫ salutifer x̄pe caput nr̄m esia quo fluunt
in eccīa sensus oēs/et motus viuifici.spūa
les ac gratuiti.ac ꝓinde nunq̄ eccia tua eē
potest acephala.neq̄ te sponso suo vidua/
ta. Nihilominus tu quondā ascensur⁹ ad
patrem reliquisti sibi vicariū sup terrā/tan
q̄ꝫ caput aliqđ secūdariū.fluens et refluēs
in stabili loco tui sacerdotij t papatus eēn
tialis indefectibilis t manētis vsq̄ ad con
sumatiōem seculi/quando euacuabis om
nem dñatiōem ꝓncipatū et ptātem .et tra/
dideris regnū deo patri. Nūc aūt probdo
lor/viri prēs et frēs.nunc scandalisant ad/
uersus hoc caput ꝓmariū/duo cōtendētes
dum simul illud/qđ fieri nephas est/repñ/
tare volunt/vel vices gerere/vel in suū locū

succedere. Sic in impiam cedimus male/
dictiõem hanc ꝙ facti sunt eius hostes ec/
clesie in capite. Oportebat quidẽ ad vnita
tem papalis sacerdotij vnicũ sacerdotez et
certũ vicariũ xp̃i sup terrã assumi/succeden
tem petro. ⁊ nõ pharisaica cõtentione dice
re sicut olim cõquestus est ap̃lus/ego sum
gregorij ego sum bñdicti. Sanctius quo/
qꝫ et filiali qꝫ ad mrẽm caritati cõuenienti
us est relinq̃re papalẽ dignitatẽ ⁊ petri sedẽ
vni tertio sub pace possidendã sub q̃ ꝯgre/
gati essent filij israel ⁊ filij iuda vnus ppl̃s
dei. q̃ꝫ fedissima seditione partiret̃ obedi/
entia ⁊ sp̃gerer̃ grex q̃si nõ esset vnũ ouile et
vnus pastor. ¶ Quasi rursus indecẽs eẽt
ꝙ cõgregarent̃ filij israel ⁊ filij iuda p̃iter.
Meditabar hec nup̃ in abscondito scruti
nio cordis mei p̃usq̃ꝫ proferret̃. dũ ecce aĩa
lis hõ nõ sapiens q̃ dei sunt sed ea q̃ de ter
ra sunt loquẽs. numeratus quippe est ĩter
filios agar. de quib⁹ dicit scriptura ꝙ exq̃si
erunt sapiam q̃ de terra est. cõiungit̃ quip/
pa ip̃i sapie terrene aĩali ⁊ diabolice nõ ei q̃
desursum est/ꝓpterea obscuratũ hꝫ intelle/
ctũ. ip̃e inq̃ꝫ aĩalis hõ vt impatiens hebes
et p̃ceps. ⁊ quo pacto inquit opus est cõgre
gatione filioꝝ israel et iuda/q̃si res iuncta
sit sup̃ iure p̃cium q̃si p̃terea liceat vel expe
diat nunc cõciliũ generale nouũ celebrari:
Nõ itaqꝫ licet cũ nõ possit cõciliũ generale
sine papa celebrari/et nisi p̃mitus añ oma
spoliatus ab obediẽtia sua restituat̃ eidem
Quõ p̃terea decens esset ea q̃ certa sunt/et
tam p̃ longissimos tp̃is tract⁹ in consuetu
dinem versa. rursus in discussionẽ tãq̃ꝫ du
bia reuocari. Et ꝙ vera ⁊ iusta pars expo/
nat se discrimini cõdemnatiõis. Nã euen/
tus iudicioꝝ varij sunt q̃ fallunt̃ ⁊ fallunt.
Deniqꝫ q̃d expedit cõtra niti volũtati diui
ne sueqꝫ prouidentie/q̃ iusto iudicio p̃mit
tit hereses fieri. et dicit esse necesse vt veni/
ant scandala. Qui etiã ait. Nolite arbitra/
ri ꝙ venerim pacem mittere in terra sed gla
dium. Qui demuꝫ olim prohibuit fieri cõ
gregatiõem filioꝝ isrl̃ ⁊ iuda p̃iter. asserẽs
diuisiõem ab eo factã esse. ¶ Multa maio
raqꝫ p̃abat aĩalis hõ delatrare aduersus ce
lebratiõem concilij/asserens ꝙ nec licebat
nec decebat nec expediebat illud fieri Duꝫ
exhorrui fateor. nihilomin⁹ aio ad eũ Om
mutesce importune ⁊ stulte/aut expecta do
nec cõsiderationuꝫ ceptarum numerus im
pleatur. Audies forte ea q̃ cõtradictioni/
bus tuis imponere possint silentium Ex/
torsi velut ab inuito dilatiõem vt tertia et
quarta cõsiderationes liberiori sermõe cõ/
plerentur.

Tertia considera

tio ¶ Cõgregatio filiorum israel ⁊ iuda pa
riter/habet fieri tanq̃ꝫ a cã dispositiua q̃ re/
mouet prohibens. dum ip̃i ascendunt de
terra/hoc est ꝑm moralem intellectuꝫ dum
de terrenis affectib⁹ ascendunt ad celestes
et fiunt de animalib⁹ spirituales. dumqꝫ lit
tera dimissa q̃ occidit/ip̃i sp̃m q̃ viuificat
amplectunt̃. hoc tñ obseruato ne q̃d nimis
ne dum nimis obseruari q̃ritur spirit⁹/ob/
ruat̃ simul caro cum spiritu. ¶ Unde que
so tãdiu viri patres. tardata est fieri cõgre/
gatio concilij generalis ⁊ sacri. nisi ꝙ tam
diu nõ fuerunt auditi spiritules viri qua/
les si ap̃lo credit̃/dijudicant de omnib⁹ Ec
ce q̃d p̃clara vniuersitas oxonieñ. vnde si/
bi meruit cõgratulari/p̃dem ad hoc conci/
lium petendum determinauit se et misit in
franciam/scio q̃ p̃sens interfui dum ꝓpone
retur hec cõclusio cõpendij sub hoc thema
te Joelis p̃mo. Uocate cetum/coadunate
senes Sed p̃dem antea parif̃. vniuersitas
ab exordio nascẽtis diuisionis deliberauit
solenniter et cõcordi sententia cõclusionez
hanc petendã ⁊ prosequendã esse. quã ex p̃
te sui ꝓposuit reuerendus pater ac p̃ceptor
meus p̃cipuus/dñs nunc cameraceñ. corã
ludor vico duce andegaueñ. tunc regenti
in frãcia. Circa q̃d tp̃s scripsit pro eadem
cõclusione clarissime memorie mgr̃ Hen/
ricus de hassia mgr̃ in theologia parif̃ ⁊ vi
ce cancellari⁹ sub mgr̃o Joh̃e de calore tũc
cãcellario parif̃ Scripsit insup̃ dñs p̃po/
situs ⁊ vormaceñ. magnus ⁊ deuot⁹ ⁊ licen
tiatus in artib⁹ parif̃. Scripserunt quoqꝫ
alij sicut ex eorum tractatib⁹ adhuc cõstat:
Ampli⁹ v̄o scripsit p⁹ mltos ãnos vniuersi
tas p̃isieñ. ep̃lam grãdem cõtinentem tres
vias/inter q̃s cõcilium generale numera/
tum est. ¶ Ecce q̃t viri spirituales ⁊ erudi
ti non innitentes soli littere/ascendentes
de terrenis affectib⁹ et in liberum atqꝫ pu/
rum ether lucidissime veritatis/desiderio/
rumqꝫ splẽdidorũ/sese attollentes/q̃siuer̃t
olim multo studio concorditer ꝙ congre/
garent̃ filij israel ⁊ filij iuda p̃iter Et hec est
non p̃ua congratulationis materia ꝙ in
vnã conuentum est sententiam/per duas

vniueisitates toto orbe celeberrimas/et ip
sis nõne fides dari dz. cũ illic sint viri spũa
les ⁊ sapiẽtes/ꝑm q̃lia iudicia mediũ v̄tutꝫ
acctpe iubet ph̄s. Illic p̄terea sunt idonei
cõditores legũ doctrinal'r ⁊ instructiue/q̄
bus sil'is interp̄tatio ꝑ epikeyam debita ẽ.
Illic sunt q̄ mẽtiri nesciũt/de quib⁹ noue
runt ⁊ mẽtiẽtes ꝛedarguere p̄nt. dũ a v̄o fal
sum/a licito illicitũ sciunt secernere. Cũ er
go cõueniunt cõgregatio multiplex sapien
tũ/in celebrationẽ hui⁹ cõcilij generalis tã
q̃ꝫ in rem expediẽtẽ vt in p̄ma cã dicebatur
In rem p̄terea decentẽ sic̃ visum est i scd̄a.
Nã q̄d decẽti⁹ q̃ꝫ vt vnũ corp⁹ hẽat caput
vnũ. Postremo supest oñdere rẽ hãc eẽ ꝑ se
licitã atq; legitimã qd̄ in q̃rta ⁊ vltima con
sideratiõe videbimus que talis est.

Quarta cõsideratõ

¶ Cõgregatio filioꝝ israel ⁊ iuda piter/su
mit suã eff. caciã ⁊ v̄tutẽ a diuino semie qd̄
ꝑ ecciasticũ corpus tanq̃ꝫ sanguis viuific⁹
diffusum est/⁊ radicaliter seu insepabiliter
insertũ. Ponamus ꝓ solido fundamẽto p̄
sentis cõsideratiõis ⁊ alioꝝ tã dictoꝝ q̃ꝫ di
cendoꝝ/textũ apl'i ad Eph̄. iiij. Soliciti
seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis vnũ
corpuũ et vnus spũs. sicut vocati estꝫ i vna
spe vocatiõis vr̄e. vn⁹ dñs vna fides/vnũ
baptisma vn⁹ de⁹ ⁊ pr̄ oim q̄ sup oẽs ⁊ sup
oia et i oib⁹ Seq̄t. Et ip̄e dedit q̄suã q̄dez
apl'os. q̄sdã aũt ꝓph̄as. alios v̄o euangeli
stas. alios aũt pastores ⁊ doctores ad con
sũmatiõem sctõꝝ/in opus ministerij/i edi
ficationẽ corpis xp̄i/donec occurram⁹ oẽs
in vnitatẽ fidei ⁊ agnitiõis filij dei in virũ
pfectũ. in mensura etatis plenitudinis xp̄i.
Sequit̄. Veritatẽ aũt faciẽtes in caritate
crescam⁹ in illo ꝑ oia q̄ est caput xp̄us/ex q̄
totũ corp⁹ cõpactũ ⁊ cõoexũ ꝑ oẽm iunctu
ram submistratiõis ꝑm opationẽ in mẽsu
rã vniuscuiusq; mẽbri/augmẽtũ corpis fa
cit in edificationẽ sui in caritate ¶ Elicia
m⁹ ex his paucissimis sed sentẽtiosissimis
apl'i verbis aliq̃s veritates. ¶ Prima Cõ
gregatio ecciastica ad vnũ caput xp̄m facit
et cõglutinat̄ ꝑ vinculũ amorosuꝫ spũsscti
mediãtib⁹ q̃litatiuis dispositiõib⁹/redden
tib⁹ in corpe mistico cõplexionalẽ armoni
am viuificã ⁊ decentẽ. Hec aũt dona sunt
virtutes theologice fides spes ⁊ charitas.
sunt etiã sacr̄a ecciastica. sunt diuerse diui
siones gr̄arũ ꝓut vnicuiq; cõcessum ẽ. hoc
est semen in q̄ cõueniũt ambe obie/ q̃le nõ
abstulisset scisma pestiferũ/si de pace refor
mando nihil actũ eẽt/ꝓut alias scripsit ip
sis romãis pisieñ. vniuersitas. Scd̄a
Cõgregatio ecciastica ad vnũ caput xp̄m P
copiosior ẽ/atꝫ fecũdior/q̃ꝫ fuit cõgregatõ
synagoge Nõ ei hũit synagoga talẽ i sacr̄is
et alijs multis cõmutationẽ adiũctiõis sic̃
eccia. nã extra eã stabat salus. quẽadmodũ
saluatus Job oñdit. Tertia. ¶ Cõgre
gatio ecciastica ad vnũ caput secũdarium/
multiplicior est ⁊ maior q̃ꝫ sit cõgregatio ci
uilis sub vno rectore vel impatore vl' rege.
Cõnexio q̄ppe talis politice ciuilitatis fit
ꝑ leges ⁊ dona nature p̄ncipaliter ⁊ in illis
cõstituit suã vnitatẽ. Eccia vero vt policia
et ordinata/hꝫ hãc vnitatem ⁊ vltra hanc
hꝫ alterã supnaturalẽ ⁊ diuinã q̃ dc̄a ẽ. Et
ita sequit̄ cõsequẽter q̄ ecciastica pluribus
legib⁹ regit̄ q̃ꝫ altera policia. ¶ Quarta.
Cõgregatio ecciastica nõ hꝫ vel hũit ex se
ptãtẽ ordinãdi et cõsumẽdi ꝑ gradus vari
os atꝫ hierarchicos dignitatũ ⁊ admistratõ
nũ. q̃les in ip̄a repim⁹ a sũmo p̄sulatu vsq;
ad infimũ administratiõis gradũ q̄cunq;
sit ille. Ptꝫ qꝛ supnaturalis est hec institu
tio cõsurgẽs ex solo bũplacito liberalissimi
cõditoris. Nec vt opinor voluissꝫ vnq̃ꝫ op
positũ sentire p̄fat⁹ mgr̄ Henric⁹ de hassia
dũ ponit q̄ eccia posset sibi instituere sum
mũ pontificẽ si nõ fuisset imediate cõstitu
tus a xp̄o. Addit eni q̄ hoc potuisset eccia
a spũsctõ edocta ⁊ auctorisata qd̄ ẽ ꝓbabili
ter sentiendũ. Quinta. ¶ Cõgregatio
corpis mistici ad vnũ caput xp̄m sp̄ hẽbit
ꝑ oẽm iuncturã grad⁹ dignitatũ ⁊ officioꝝ
⁊ admistrationũ de quib⁹ dictũ est. ptꝫ ex il
lo verbo donec occurram⁹ oẽs ⁊c̄. Propte
rea d̄r eccia despõsata xp̄o in sempiternum
Ozee p̄mo. Dicit̄ p̄terea hr̄e sp̄ in se semen
ad sui ꝓpagationẽ ⁊ cõseruationez vsq; ad
cõsũmationẽ seculi. Sexta. ¶ Cõgre
gatio ecciastica ad vnũ caput xp̄m lege stã
te nõ remanebit i sola muliere. imo nec in
solis laicis/sꝫ erũt vsq; ad cõsũmationẽ se
culi ep̄i ⁊ sacerdotes aliq̄ fideles Septi
ma. ¶ Cõgregatio ecciastica dici p̄t habe Q
re duplices ꝑtes integrãtes eã. q̄dã sũt fluẽ
tes. q̄dã ꝑmanẽtes et vt ita loq̃mur eẽntia
les Prime sunt ipse ꝑsone mortales cõsti
tute i graduũ varietate. Alie sunt ipsimet
gradus dignitatũ ⁊ admistrationũ. Exem
plũ in papa ⁊ papatu. in ep̄o ⁊ ep̄atu ⁊ sil'i
bus. papa fluit papat⁹ stabilis est. ¶ Oc

mua. ¶ Cõgregatio eccliastica cõstituit in suis ptibꝫ fluẽtibꝫ ꝛ qdãmõ materialibꝫ ministerio hoim/ fm legẽ pmitꝝ inditã et insi tam ipi corpi eccliastico/ ꝛ put ipm hz in se semẽ viuũ ꝛ efficax seipm multiplicãdi atz cõseruãdi in successione specificatã ad ptes fluẽtes/ et i successiõe eadẽ materiali cũ ad eẽntiales. Ptz vitas ex illo ꝓbo apli Neo sibi assumat honorẽ ꝛc. Et de pdicatoribꝫ dicit. Quõ pdicabunt nisi mittant ꝛc. Et hec veritas silr posset inflecti ad depositiones ꝛ degradatiões ꝛ resecatões ptiũ scandalisantiũ sed p nũc omittat. Nona. ¶ Cõgregatio eccliastica hz claues ordis ꝛ iurisdictiõis /alio ꝛ alio mõ in se ꝛ in suis ptibꝫ fluẽtibꝫ Ut exẽpli gratia/ claues date sunt petro auctoritatiue ꝛ exercitatiue sz toti eccie vlr ꝛ susceptiue. Uel date sunt eccliesie vt in actu ꝓmo. et petro vt in actu secũdo. Decima. ¶ Cõgregatio eccliastica sic instituta est vt castroꝝ acies ordinata. vel vt corpus integerrime pfectũ. sic ꝙ ñ est in ptate pape vel alteri⁹ cuiuscũqꝫ /deordinationẽ vel multitudinẽ in suis ptibꝫ essentialiter inducere. Uñ nec papa possz inducere ꝙ nulli essent epi/ nec curati nec cardinales. ꝓ qꝫto sunt successoses apl'oꝝ i eccliesia sancta dei. Sunt eni gradus oẽs seminati a xpo in eccia ꝓmitiua qꝫ puula/ in q̃ nõdũ erant sic explicati gradus eccia/ stice hierarchie vt nũc inspicim⁹ /quemadmodũ spica totos numeros suos hz in grano. ꝛ nux arbor in nuce virtualiter cõtinet. Has vocãt phi inchoatiões formaꝝ i materia. Undecima. ¶ Cõgregatio eccliastica lz nõ possit instituere papatũ vel destituere. nihilomin⁹ põt ꝓ se vel ꝓ cõciliũ eaz repũtans statuere aliũ modũ eligẽdi papã qꝫ mõ sit/ vt alias visum est. Põt insup remouere papã ẽt rite electũ ꝛ aliũ cõstituere si ita visũ sibi fuerit expedire ad edificatiõz eccie. vt in casu grauis scãdali. vel indubio aliter interminabili qꝫ p cessionez vel deiectionẽ pape aut alio tali casu. Ipe eniz pastoz instituit⁹ p vtilitate gregis. ꝛ dũ psidentia sua cedit in graue detrimentũ mercẽnarius reputãdus est. imo latro. imo lupus rapax. si q̃rit in psidẽtia tam damnosa remanere. Et hic fundat⁹ possibilitas practicandi viã cessionis saltẽ q̃ ad effectũ suũ cõtradicẽtibꝫ cõtendẽtibꝫ ꝛ inuitis. Hic fundat⁹ ꝓterea quõ in casu vitatis istius. cõgregatio vrgẽs papã ad cessionẽ deiciens euz si ptinaci libidine dñandi mot⁹ renuat. non est iudicanda ꝙ eum ꝓsequatur. sed ei potius et deo ꝛ eccie toti multipliciter obsequatur. Duodecima. ¶ Cõgregatio ecele/ sie licite et meritorie põt in casu fieri sñ papa vel autoritate sua. Ita qꝫ cũ possit dupliciter fieri ꝯgregatio. vno mõ ꝯcordative vl assentiue seu caritatiue. alio mõ auctoritative Cõstat de ꝓmo cõgregandi mõ ꝙ sine papa possibilis ẽ. imo fuit sepissime practicatus tã apõ apl'os/ qꝫ apud impatores sãctos ꝛ catholicos. q̃ sepe ꝯuenerũt in vnuz pusqꝫ eẽnt euocati vel auctorisati a papa. Patet de q̃rtuoꝝ ꝓmis cõciliꝭ memoratis in actibꝫ apl'oꝝ. De ꝓmo nõdũ erat adhuc petrus factus papa. q̃n sil'r erant cõgregati ad examinationẽ testimonioꝝ de resurrectione. Uñ et q̃libet ꝯgregatio libera non subiecta tyrãnidi hz hanc facultatẽ seipsaz cõgregãdi. Ptz in cõfraternitatib⁹ et aliꝭ multis cõuentionib⁹ caritatiuis. ¶ Secũdus modus cõuocationis hz maiorẽ q̃stionẽ. nihilomin⁹ oportet eũ cõcedere possibilez. Ellio q̃n ꝙclitaret⁹ respublica eccie/ si necesse esset autoritatẽ pape ꝓus intervenire. ¶ Exẽpli gratia Imminеat casus pericl'itationis eccie sit int'palibus. sit in spũalibus. et ꝙ tunc nullus esset papa nec posset ꝓus institui qꝫ esset puidẽdũ eccie p assensum cõem. ¶ Itẽ in casu q̃ papa pdidisset vsum rõis ꝑpetue. ¶ Itẽ in casu q̃ papa ꝛ prauatus eẽt in intellectu p heresim. ꝛ in effectu p enormes ꝛ scãdalosos mores ꝙ ad destructionẽ eccie patẽrer laboraret ¶ Itẽ in casu q̃ req̃sit⁹ sufficiẽter ꝛ monitus dare nollet autoritatẽ ꝯcilio vt forte ẽ in ꝑsenti casu. qz signũ est ꝙ non vult audire eccliesiam si ñ vult eã ꝯgregare. ¶ Item vbi pbabiliter dubitat⁹ ꝙ fideles nũqꝫ ei prestabũt obediẽtiã q̃lẽcũqꝫ. aut non satis vtiliter atqꝫ ꝯcorditer. ¶ In talib⁹ et sil'b⁹ casib⁹ ꝯgregatio eccliastica sumit autoritatẽ ꝛ virtutẽ seipsam vniẽdi ex diuio semie. p vniuersum corpus suũ diffuso. vt dictũ est. Et ad hoc est textus legis Deut. xvij. et notat xp̃s Math. xviij. resoluẽs tandẽ oia ad eccliesie iudiciũ Si in q̃t eccĩam non audierit. ¶ Ommutescat igit⁹ aialis siue litteralis ꝛ carnalis homo. et spũali magis credat deducẽti ꝛ pbanti p ꝓba/ ꝙ expedit q̃ ad primam consideratiõnẽ. et decet q̃ ad secundã et lz q̃ ad hãc q̃rtam ꝙ congregent filij isrl et iuda piter Ad q̃d̃ nimiꝝ vt ponant sibimet caput vnũ. non ad disceptãdũ ꝛ discutiendũ ꝛ arguendũ ꝛ litigandũ sicut fã/

tasiari videbat aialis hō/boc eni fortassis inducere posset indecētiā t multā turbatiōis materiā

Leterū q̄ ad allegationē q̄ fiebat ab aiali homie q̄ ncce t expediēs erat eē scisma. sic olim dñs vo/luit dissentionē eē inter filios isrl' t filios iuda

Solutio facilis est/qm̄ nō sunt faciēda p bones mala vt eueniāt bona. Neq; eni sciēt ex malis bona elicere. sicut dñs ex nris pctis. t scādalis potē/ter elicit bona/tanq; attingens a fine pcīoz vsq; ad finē cōprehēsoz fortiter. t disponēs oia suauiter faciēti. vt oia cooperēt i bonū bis q̄ km̄ ꝓpositū vocati sant scti. Deniq; nō pōt lege stāte policia fit ecclastica q̄ ē mōarchica i aliā trāsformari. sic in alia policia. Tandē multis ptermissis neq; eni loc⁹ neq; tps nō stil⁹ neq; ingeniū ñ memoria patiunt oia dicere q̄ dicēda eēnt. fiat ad opuscula et tractat⁹ sup his cōfectos recursus liberior.

Cōcludam⁹ g̃ ex q̄tuor cāis p totidēp̄sideratōes tactis poti⁹ q̄ deductis/q̄ expedit decet t lz/q̄ cō gregent filij israel et inda piter. Cōgratulat amatrix bonoz oim pisieū. vniuersitas/mr̄ mea/vt dicere cepim⁹/cōgratulat vre deuotiōi. vro zelo seruēti. vre religiosissime ad mrēz ecciaz pietati/vre tādē laudabilissime legatiōi. o reuerēdissimi t spectabiles viri prēs t frēs det auxiliū de⁹ in pgressu egressu felicissimū t votiuū. Deniq; offert seipaz totā/t in mēbris singulis eadē vniuersitas ad oia cōi cōsensu t deliberatiōe auisanda/tractāda/cōi cāda/cōcludēda/pseq̄nda cū oi hūilitate t fauore nihil q̄rēdo q̄ suū eē videat lz q̄ oim. vt bēatur vnū t certū caput scōariū in eccia sctā dei. postpositis cōtētionib⁹ oīb⁹ t discussionib⁹ odiosis/ que ad hāc rē nō satis attinēt lz magis ad diuisionez et practicādo viā cōpēdiosissimā t sctissimā cessiōis amboz cōtēdētiū vt iurauerūt solēniter t vouerūt

Neq; ꝓterea sit cōtētio q̄s in hoc negocio ꝑsequēdo videat eē maior vel potior l' doctior. Scit eadē vniuersitas q̄ stabim⁹ oēs añ tribunal dei. illic videbit q̄ q̄sq; aio/q̄ zelo/q̄ intētiōe pacē verā siue spōse q̄sierit. Sit igit hec gla nra testimoniū cōscie nre. fit gla deo. Mā denūciās angel⁹ pacem hoīb⁹ Gla in excelsis deo Deniq; si filij isrl' put scriptura loq̄tur ibāt aio pacifico ad pliū/q̄li aio et q̄ pacifico eūdū erit ad hoc pacis cōciliū/sine emulatiōe sine cōtētiōe sicut decz cōgregationē sāctoz sine iracēdo i via quēadmodū monuit Joseph frēs. Preterea null⁹ det loc⁹ diabolo q̄ in seditiōib⁹ bīat. Fiat ī pace loc⁹ deo qui dirigat pedes nrōs i viā pacis. t doceat viā prudētie/ ipe q̄ est via ꝓitas t vita et deus bñdict⁹ in secula amē.

Trilogus in materia scismatis eiusdem cācel.

Spenūero. sublimē rōis speculā (nec mētioz) sol⁹ ascēdi. qtūs sup oēs vicio sarū passionū nebulas posit⁹/eo q̄z oia supgressus/q̄tū fas habui q̄ aspectui vo obstare crederent. ego liberiores mētis oculos hac illac q̄ versarē sup ℞ mare magnū t spacioſū būane fluxibilitatis pserti ad vidēda q̄ p sedatiōe pcellaz suarū t elationū ℈ nauē eccie bacten⁹ agitant. Honesto memoras/cōspicio naucleros ecclesiastice nauis h⁹/strictis q̄si gladijs ꝓboz acutoz decertare mutuo/faces insup ardētes cōtūeliarū t exprobrationū scriptz inſtarū iactare. Oēs se vicissim ipetere ita demū cōfligere. ita collidi. q̄ oīssis bonis tib⁹ exteris t spretis salutarib⁹ studijs/id vnū sagitare credi pñt/vt q̄libz q̄libz extra nauē eccie deiciat t deturbet. Seorsū vos acclamāt isti horrifico boatu. seorsū vos i malā borā vrāz. pcul abscedite/q̄m̄ scismatici estis viparū genimia estis. Infelix cuculi ples estis. vos deniq; oi mulctatōne t anathemate debito paricidis t pīe pditoris digni estis. Alioq; ex aduerso t si mitior sit res tū acerba ē. imo vos inq̄unt discedite a nob⁹ vt scismat⁹ nutritores t fautores vt crimis ptices cū scismatico cū piuro cū heretico cū eccie subuersore certissimo. Inter has belligerātiū voces inter lras maledicas hincinde volitātes/timor t tremor venerūt sup me et cōtexerūt me tenebre. mala sunt t valde mala q̄ video lz nesciēs interi q̄s rēs euadat deteriora plagio ve ve si bereses caput extulerint. Jā tū cōes fidei iactāt in eos. multa q̄z p solidis veris hacten⁹ hīto ꝓponūt vt dubia/t q̄s nouit si corrupt⁹ passione pñti ai⁹ errabit (vt solet) a vero seu determiando q̄ fl'a sūt. aut q̄ ñ expediūt seu repudiādo ea q̄ ab alijs ve determinata cognoscēt. Leterū a nōnullis pugnāt velut i tenebris/ita aicos nō secernūt ab hostib⁹. ita q̄d ferēdū q̄d ve ipugnādū sit/ñ videt/oculos peter hīt et feriūt tales palpātes velut ceci. t ābulātes i circuitu Exēplo q̄z eoz q̄ domū loth circūuallabāt ipi tāq; acrisia pcussi/viā neq; egrediēdi neq; ingrediēdi iueniūt. Ipi rursus machinas magis gīuissimarū infamiarū cōgerūt ex iuriū allegatione gñali. Siz infirmo vel deficiēte ꝓitat⁹ fūdamēto i eis q̄ facti sunt nutabūt de reddunt he machie immo corruūt t i edificantes t egeste eos dēp̄cia mole sternunt talis est de gigantib⁹ poetica fabula: hodie ꝓterea velut oli in ipa babilonice turris edificatiōe fit i in eccia cōfusio liguarū. vt se nō intelligāt hi q̄ vel edificāt vel edificare se dicūt turrim ei⁹.

Quid actur⁹ sū miser hec aspiciēs. q̄d moliar hec aduertēs. obsistere neq; fas neq; vires hēo nō moueri ip⁹ibile Sic lugebā melt⁹ sic angustiabar anxi⁹. ve t ve crebris plāgoriby ingemināns/dū ex secreto mētis triclinio/due comites germanecū fr̄e veterino astitisse mihi vise sunt/familiariter satis note. nomē fris zel⁹ cui⁹ hīratio in ca/

merula irascibilis.nomen vnius sororis/benivo
lentia cui⁹ locus est in cōcupiscibili. Altera voca
tur discretio residēs in rōnali.be sibi mutuo date
erāt in adiutoriū tanq̄ vno germanitat⁊ nexu cir
cūplectētes se cū fratre.qñ zel⁹ absq̄ benivolen⁊
tia nimiū rigid⁹ est.grauis ⁊ austerus. Benivolē
tia.absq̄ zelo mollis ⁊ languida.zelus demū ⁊ be
nivolētia sunt absq̄ discretiōe ad seductionē erro
rēq̄ valde prone. Porro absq̄ eis discretio quid
possit quid pdest. Hec trina societas die noctuq̄
pluries altercata ē intra secreta dom⁹ mee cubicu⁊
la.meū q̄z frequēter rupit silētiū.zelus p̄cipue cui⁹
aliqñ vehemēs adeo impbusq̄ fit impet⁹/vt nūc
verbis nūc scriptis erumpe gestiret extrinsec⁹/nō
hoc nō illud discrimē aduenies/ neutri pti satis p
cens.dūmō pax/pax fiat/acclamaret. Ac vero be⁊
nivolētie tractus q̄si cōtrarius etsi suauior/ñ mul
to minus valid⁹ erat ad ignoscendū oib⁹ et ō eis
fauorabili interpratione iudicandū. Quib⁹ sic de
certantib⁹/discretio se mediatricē moderatricēq̄
p̄bebat. O perosum magis vero impossibile mihi
eēt hoc certamē describere.nihilomin⁹ aliq̄ stilo
mādare curaui/tū ad obliuia vite solicite/etenim
dulce loqui miseris veteres q̄ euoluere questus/
tū p̄terea ad exercitium q̄lecūq̄z ociosi studij⁹ mi
bi si dabitur satis erit.et si nemini ex alijs sim illa
turus q̄d piā cōmodi.attū si quos iunat adesse in
si paulisp secedant a me.et zelū benivolētiam q̄
et discretiōem nō me loqui putent.zelū in primis

Zelus. Quid superest cōsilij o sorores? Quo⁊
usq̄ nō pudebit inertie/vsqueq̄ tandē mens pla
cida cōtenta q̄ete ē. Qualeq̄tumq̄ sit concordie
bonū qua pueres crescūt/sicut discordia maxime
dilabunt⁹/dū etiā atq̄ etiā recogito/quib⁹ non an
pierati⁹ vrgeor/q̄bus nō mordeor doloribus .qñ
p q̄tuor lustra ⁊ ampli⁹ .p̄priā ego mrēm intueor.
Et o q̄lē mrēm p̄pe/illā tuā spōsam vnicā eccliam
intueor(dico)nō i vna sui pte nō vno letali vulne
re sauciatā/quin insup eam īpam nō barbarica tā
tum debachatione ledi cōspicio sed p suos intror
sum in viscerib⁹ suis eo acerbi⁹ q̄ delicatōr loc⁹ est
video(heu)his oculis/p scismaticā beluā infini⁊
tor capitū illā piā mrēm deici lacerari ⁊ p omēs
artus/truculēta rabie ac plusq̄ beluina feritate di
scerpi/ferre neq̄o credite/etsi ferre⁹ eēt animus. si
naturales affect⁹ etiā in bestijs si passiōes vitiose
in reprobis tanta audēt quāta recusare stupor sit
nō minas /non ictus/non v̄bera/non fustes /nō
ignes/nō ipa demū mortis imania iminētis hor⁊
renda discrimina pauēt.dū sequātur q̄ sua volup
tas quēq̄z trahit.vel sua passio rapit. hor⁹ exēpla
tū in alijs respectu ferui/tū in hoibus philo⁊
captis in auaris in vanigl'iosis.in iracūdis.et ce
teris hmōi q̄tidiana cernunt. Si hoc(inq̄z)ita i⁊
furore vel vitio/q̄d audere debet pietatis lq̄d pos
se virtutis affectio/quā tanto vehementiorem ad
bonū asse cōuenit/q̄sto diuiniorē et ex cōsequen
ti fortiorē illā eē constat/p̄terea nemo dinumera
uerit qui verus matris eccle zelator neq̄z incedat
quā sibi monstrauerit vel ratio vel cōscientia vel
auctoritas vel inspiratio vel tandē ipa necessitas
ad liberationē sue matris ab hac mortifica peste/
et a voracib⁹ bestie bui⁹ scismatice faucibus/q̄ si
prodesse sors acerba vetuerit /tum pulcerrimum
erit pro matre/pro pace/pro libertate tali/occum
bere morti.sed neq̄z hoc magnū nob q̄bus pro p̄
mio spes fida regnandi p̄mittitur qñ gentes que
spē nō hūt/spontanee neci sese deuouisse/celebres
collaudant historie tū romanor⁹ de duob⁹ decijs
et curtio.tū exteror⁹ de codro Ipos subinde mar⁊
tires nr̄os q̄ singuli singulas aīas suas p fide ec
clesie tradentes saluauerunt nos in mortali deuo
tionis titulo templis extollim⁹. Quid de labore
illoq̄ nō vna aīa nō pauce sed totū eccie corpus p̄
sens ⁊ futurū/sua salute potiet. Tace fra⊼
ter obsecro et feruētiorē iusto spūm cōprime. Ca⊼
ueto tu sciens ⁊ vides/ne nos ⁊ te in apta picula
mittas. Egisti hoc pluries dū succēsus quispiam
feruido spū tuo/se mediū se veluti cōtentiones se
daturū inter pugnātes/vtriq̄ cōflictus opposu⊼
it/ita p̄pm comedit zelus dom⁹ dei/dū mortu⁹ est
vt faceret vtraq̄ vnū/sic apō poetā/senior ille ga⊼
lesus occubuit/dū mediū pati se offert instissim⁹
vnus qui fuit ⁊c. Et pius eneas/dextrā tendebat
inermē pacē acclamās/dū iaculo femur transfix⁹
est. hac tu recogitatiōe deterreri potueras vt sapi
entis vsus cōsilio nō misceres te ripe aliene.ne ve
te et tuos omnes mortib⁹ seuis odioq̄ ⁊ infamie la
cerandos obiectares.lacerandos dixerim aut ab
altera ptium seu(vt freqnēs est)ab vtraq̄ vulgati
dicti memineris.natans inter duas aq̄s /in vtra
q̄ submergit. Jā experientia p̄pria.hoc te docere et
si cetera deessent debuerat. Nōne tutius erat cōsi⊼
liū p̄bicū amos/vir prudēs in illo rpe tacebit/q̄
dies mali sunt. Nōne p̄terea salubrius id qō Eze
chiel' visio habet/lugere ⁊ gemere sup cunctis ab
ominationib⁹ q̄ fiunt. vt cū Jeremia sedere tristeq̄
aut cū regio p̄pha optare pēnas sicut colūbe.vola
lare ⁊ requiescere ⁊ in solitudine saluū fieri a pusil
lanitate spūs ⁊ tempestate. dum est cōtradictio in
ciuitate vbi sine passionū tumultib⁹ se audiant se
met intelligant.se cōa videāt.fallit me expectatio
mea.si nō p̄tinus abiectis armis/ambulabunt in
domo domini cū cōsensu aut ostenso signo ad sa⊼

gittã hoc ẽ sine debito ip̃z sine diuinatiõe ip̃uida mediũ veritatis attingẽt. aut si pugnãdũ fuerit ar gumẽtatiõibꝫ ipi exẽplo vsꝛ litarũ ibũt oẽs aio pacifico ad plũ. ¶ Zelus. Quid me aspicitis o sorores/grandia videor polliceri. sed grandiora fides potest. amor audet. dolozis materni necessitas inuitat. ¶ Beniuolẽtia. Magna ꝓsus repmittꝫ fr̃ sed maior in exoluẽdo difficultas reponit. tot sapientes hucusqꝫ neq̃unt id facere qõ attentas solus et iustus ita ne tot aiorꝫ varietates. tot votorꝫ mille spẽs adunabis/qñ idẽ hõ plerũqꝫ secũ dissidet ꝛ in eadẽ domo rixe regnant incompescibiles. Quid ages ꝓsertim vbi animo deliberato/placet error. placet diuisio. par sola voce nõ corde cõquiritur. vbi deniqꝫ tãta q̃sta esse põt. finiũ varietas inuenit. ¶ Zelus. y ¶ Noli tandẽ obsecro o germana beniuolẽtia. noli molestũ silentiũ tã p tinaciter indicere ꝓmitte me cõfabulari in amaritudine aie mee sine illud qõ me ꝑmit euomere. dolor inclusus vrit acrius. Ego saltẽ litterulis infodiã q̃ sentio nullũ ibi discrimẽ formidat. ¶ Discretio. Age ergo frater/si detinere nõ possum⁹ ꝓmittimus interim scribere te oĩa q̃ in aim venerint tm̃ mõ ab iniurioſa temeritate ab irreuerentia qualibet abstineto. Caue deseras ne germanas tuas. beniuolẽtiam ꝛ discretionẽ qtũs beniuol⁹ sit ꝛ discretus fr̃mo tuus. nec accusans nec excusans alios plus debito. sed aurea mediocritate sp in te ornatus effulgeat/ꝛ placeat/mordaci odiosa dicacitate eiecta. ¶ Zelus. Faciaꝫ qõ hortaris sororꝫ discretio. Nã et tu beniuolẽtia significas te hui⁹ esse snie. vis enim oĩa interꝑtari beniuole sed in nom̃ stuũ. nõ tñ ita beniuole q̃ ledak vitas sꝫ vt caritas nutriak. et veniat dies q̃ exultãtes canere fas sit cãticũ istud cãticũ mia seu beniuolẽtia ꝛ vitas obuiauerũt sibi insticia. et par oscularе sunt. Beniuolẽtia. ¶ Assentio fr̃/nil aliud sane magis expostulo. sed ip̃z agere supn⁹ arbiter de⁹ cõcesserit Lomita bimur ergo te tu id qõ suggesserim⁹ tuis verbis exp̃mito at vero sup omnia vide ne sis zelus talis/qualem aplus nominauit nõ fm sciam quẽ ꝓterea dicit zelum cõtentionis qꝛ vicꝫ nec discretionem nec beniuolentiam germanas tuas audiebat zelus talis. ¶ Zelus. Fiet vtiqꝫ ne dubites. et quicqd in vrãqꝫ ptem dicendũ videbiꝫ illud deliberato sed breui libramine rõnis explicabo Hũc alloquens oẽs in cõe/nunc ad ꝑticulariora mee flectẽs q̃ si post finito verbo depbẽderitis me preuaricatorẽ pacti h⁹/vra erit correctio ꝛ meũ vltro ꝑcere corrigẽtibꝫ Multa tñ (id aduertite) locutorius sum noiatim sub mõ triplicis epl̃e q̃lia loqui vel posse vel debere ꝓsonas introductas nõ me li cẽtia oratoria cõiecturate. ¶ Et in ꝑmis omnes in cõe cõueniã. Si snie diuerse sint inter vos/vt hũana fert fragilitas q̃m incerte ac timiõ sunt ꝓuidẽtie nostre. ꝑsertim vbi variak narratio in eis que facta sunt. Nunq̃d ꝓterea cõtentõnes odiose regnabunt inter vos. nunq̃d exemplo mulierciarum res iniurijs pagetur. Nonne salubrius est ꝛ xp̃iano dignius vinci a bono q̃z malo vincere. imo hoc pessimũ est illud optandũ. Credite mihi par male ꝑ scismata quer̃tur nõ vtiliter iniuria iurijs/sicut nec calliditas calliditate. nec morbus morbo repellik aut sanak. Si ꝓterea cõtentiones et rixe sint inter vos nõne carnales estis ego quidem dico q̃ vnusquisqꝫ vestrũ dicit. Ego sum benedicti. ego substractionis/ego neutrius/et qõ venire solet inter oues dum ceca nocte ꝑdator lupus irruerit. fugiunt ꝑs hec fauces lupi ne scia incurrit. hec in oppositũ parietem impingit hec nullo incerto vagatur attonita Non alr̃ spiritu quodam vertiginis agitaꝛtur cetus ecclesie/ꝑs palpat velut in tenebꝛis/ignorans que petat. ꝑs ambulat in circuitu. pars sistit expectans lucẽ veritatis certam/de tenebꝛis splendescere. ꝑs neque scit neqꝫ nouit quicqꝫ agere Nichilominꝰ ip̃a et agentes vtrimqꝫ ridens dijudicat. Alios rapiunt et transuersos agunt passiones varie pessime consiliatrices. ira/odium/inuidia/cupiditas ambitio timor et similes. adeo vt ꝓ personis persequendum. sincerus amor pacis/et serenissima veritatis amicicia desrank aut impugnẽtur quo facinore q̃le aliud execrabilius cogitari. possit neq̃q̃ inuenio. Per tales si non obuiatũ extiterit exponek fides discrimi. si suis litteris fidẽtes. si eas instr̃m suarũ passionũ efficere molientes/determinauerint aut asseruerint leuius debito in hãc vel illam ꝑtem ea que meli⁹ intractata manerent vt si diceretur papam non esse caput vniuersale ecclesie iure diuino. papam non expedire esse vnicum ꝓ ecclesia. papepassim in facie resistendum esse passim et ab eo appellandum. vel ex aduerso si q̃s assereret q̃ in nullo casu pape dicere licerꝫ. cur ita facis et similia. ¶ Quosdam preterea videre est q̃ tanta animo sitate suis aut ceptis aut consultis inherent vt nullis ad oppositum rationibus nulla incommodorum experientia. flecti possint Malunt omnia secum ruere/omnia frangi vl turbari quam pedem retroflectere a via sua. etiam inuia et ob hoc iam non via/quoniam ꝓgressui obstare reperiunt vel spinaꝝ. h̃ est vitioꝝ sepes horrida vel fossatoꝝ h̃ ẽ cordiũ pfũditas incognita l̃ latrũculoꝝ malignitas. vel comitũ mutua impu-

gnatio vel viarū district⁹ būiles q̄s ceruicosa tur/
gidaq̄ p̄sūptio/neq̄t p̄tergredi qr neq̄t humiliari
Jrascunt deniq̄ tales odio imortali ꝺ oēs q̄s vi/
derint vel audierint. nō dicā aduersari sibi sed nō
plenis vocib⁹ et tot⁹ assentire sñ̄js. Alios ad oēz
ventū instar arūdinis videmus mutabiles q̄ pro
bucella panis iusticiā deserer̄et. Alios tandē iue/
nim⁹ (et vtinā multos) q̄ pati sunt obedire verita
ti cognite seq̄ p̄terea qō sequi licebit vel expediet.
multa quidē licēt/q̄ nō expediūt Di nullos odi/
unt. nullos p̄sequūtur. q̄s absq̄ malignitatis ad/
mixtiōe cū puro z simplici oculo vitatē q̄rere cog
uerint. etiā si nō datū fuerit inuenire Remiscūtur
q̄ paulus z barnabas absq̄ pctō dissenserūt. ita
vt discederēt ab inuicez nullo tñ odio seip̄os p̄se/
cuti sunt. nullis maledictis z iniurijs se inuicē cō
sectati legūtur Qua in re/videnk egisse nō sat⁹ be/
niuole nec discrete (ne loq̄mur acerbi⁹) illi q̄ sb̄ no
mine venerabilis vniuersitatis tholosane/quan/
dam nup ep̄lam grādem serenissimo frācoz regi
trāsmiserūt plenā maledictis pūgentē iiurijs/coz
ruptā opprobrijs. in illos oēs q̄ nō secū sentiunt
qui substrabēdo nō secū in obia (vt dicūt) debita
p̄seuerant. Uerū sepositis interim p̄mijs ad seip/
sos affectionib⁹/et odijs ad alios (obnubilāt enī
ista veri iudiciū) aīaduertāt q̄d ex opposito sb̄stra
hentes p̄nt rescribere/noīatim illi de alma vniuer
sitate pisieñ. q̄ pfundioꝛi nota q̄runk inuri Exē
plar lr̄arū rūsiuarū ex p̄sona vniūsitatis parik ad
epistolam tholosanam

DOstulata in p̄mis rex x̄pianissime' ma
iestatis tue licētia/cōuertit se būilis fi/
lia tua/rūdere tholosanis q̄busdam p
ep̄lam tali sobrietate q̄lē te decet audi/
re et nos loq̄ cōtextā nō q̄liter meruerāt bi q̄ male
dictis ip̄robis q̄ execrandis execratiōib⁹ infama/
re regiā dignitatē cum generali cōcilio suo conati
sunt. rupto de repēte diutino silētio. Loquimur
ergo sic ad eos. rex serenissime. te audiente te iudi
ce. ¶ Ea frēs sup quib⁹ accusamur a vob. si talia
erant q̄lia exaggerando declamat (imo satirica di
cacitate mordet) caritatiua illa ep̄la vestra nisi ca
nina potius appellāda erat. pfecto vestrū vos ac/
cusat q̄driēnale silētiū Cur enī tūc cōfestim vt nē
sero neq̄ arguistis neq̄ statuistis cōtra faciē no/
stram nos frēs vr̄os/q̄ tā manifesta et sacrilega i/
pietate vestris iudicijs errabamus. sed p̄tinaces
nos ac despate errātes linquebatis. Quo pacto
igitur nūc frustra nos impetit⁹. si tales iudicamur
a vobis. aut si ad regē vestrū z nostrū. dūtaxat ser
mo vester est q̄ rōne ip̄m et oēs de generoso sāgui
ne suo. nō p̄tinus ab errore reuocastis. q̄s iuratis
vos scire. vos firmiter credere/nequaq̄ p̄tinaces
esse in substractione p̄ eos effecta. et sic palā effcā
vt nulla possit terginersatione negari. testis es o
rex eoz q̄ dicimus. q̄ igitur vel infidelitate vel in
ertia nō monuistis eos cōtinuo si tam certo z pro
broso scismatis anathematis q̄ vinculo vestris
iudicijs nisi resipiscerēt ligabātur. Atqui stupi/
dos forte vos et eliugues effecerat timor. q̄s tior
timor cadēs in viros cōstātes. Uñ ortus? indeor
tus. Quod sicut scribitis. vir quidam legatus ex
vestris fere necatus est in concilio parisieñ. cele/
brato Q q̄ puide trepidastis. nam tua res agitur
paries cū p̄timus ardet. Poterat vnicuiq̄ vestr̄
si obmutire p̄sumpsisset. sile cōtigisse. nōdū vo ita
desipitis frēs. vt hec dicatis. et si ita loq̄mur. alio
quin q̄ aio certare vos pollicemini vsq̄ ad mortē
p iusticia. q̄ nōdū vsq̄ ad sanguinem restitistis. si
vos plus triēnio pauor puerilis exterruisset trepi
dātes timore vbi nō erat timor. Hā q̄lis timori lo
cus fuabik vbi tā pmptos defensoꝛes z ꝓpulsoꝛes
iniurie. ep̄us ille mox inuenit dños duces sicut te
stamini. Quid si cerebrosus. si capitosus/si p̄sum
ptuose loq̄r aut minaꝛ/erat ille vester ep̄us/nō est
nostrū diffinire. sed neq̄ ē vsq̄q̄ incredibile. cū si
talis erat dum in turbā alacrū ingenioq̄ vinaci
um iuuenū incautus impegit/q̄ exagitat⁹ ab eis
fm meritū suū et exibilatus extitit. Q Sz ad
silentiū vestrū regredimur. Rūdete postulamus/
vbi tunc erat doloꝛ ille ingēs/qui (sicut ex histo/
rijs trahitis) mutos etiā ex natura loq̄ cogit dum
recētioꝛ erat iniuria. dū plaga noua curatiōi pri/
mioꝛ. doloꝛ iste vester q̄ nūc estuare vos iactat⁹ q̄z
sum abierat/aut vñ nūc subitus emergit. deniq̄
doloꝛ iste dū ab initio erat q̄si mustū nouū absq̄
spiraculo nōne instrepit⁹ vastos forti⁹ erumpere
nōne clamoꝛes horꝛidioꝛes extoꝛq̄re debuerat Ut
vero scandalū vob erat formidini Quale scanda
lū? passiuū an actiuū? datū/scz an acceptū/et rūo
rem q̄lemcunq̄ paueritis/damnat grego/q̄ tradit
non esse deserendā p̄ter scādalū/veritatē vite do/
ctrine z iusticie q̄lē hic asserit⁹ Sz epitū subtrac
tionis aut (sicut fmo vester loq̄mur) partum in
felicē p̄stolabamī. q̄d ita q̄sumus? nunq̄d ab euē/
tu negocioꝛ/metiri iā actoꝛ bonitatē/cōgruū vl
necessariū iudicatis? videte ne fallami Quāta sūt
optimo initiata p̄ncipio q̄ta i q̄b⁹ nihil virtuose
z moralis prudētie defuit q̄ tñ successu prospo vel
intento caruerunt. ad q̄ pōt violate traduci illō
careat successib⁹ opto. q̄s q̄s ab euentu facta notā/
da putat Nostrū est plātare/nostrū est rigare fm
prudētiā a deo nob insitā. hec ꝺo nihil sunt oīa
sz q̄ incremēti cōsūmatiōez dat p̄s est. Narrat iu
dicū lib. filios israel pugnātes dñi mōitu bis ma
gna strage corruisse. q̄s tñ dixerit eos de aggressu
pugne pp̄ h iculpādos ¶ At forte pli⁹ fmo ep̄le
vestre talem temporis tractum. vt elaborare tur

exigebat vtqz coaceruaret iteri grãdẽ ꝯgeri esmaledicoꝝ nos ꝓboꝝ vt ĩsup grãdiloqz tragediã cõtueliaꝝ/vt sales aspios satirice ĩpbeqz repbatiõis exprueret i nos/fr̃na illa vr̃a dilectio Dz pfecto si fuissz iniqtas nostra vt talia audire meruisset (quod libera voce refellim⁹/certe tñ vr̃a amicicia exsimilitudie q̃daz studioꝝ nob obnoxia/vr̃aqz prudẽtia et ĝuitas blis deceret studiosos digna appebat q̃ pulcriori ⁊ non illoto obsceno qz sermone/vteret.dignũ erat illõ speculũ/q̃le vos eẽ gloriami/qõ radijs purioribꝫ rutilaret/digna deniqz vinea vr̃a/q̃ nõ in bis maledictoꝝ lãbruscas degeneraret. Poeticũ est inuolucrũ/musas agrestes/iõ in picas cõuersas eẽ/et q̃sdã agrestes in ranos/⁊ alios in simeas.aragnes in araneaz nioben in silicẽ. et alios i alia .qz liguis abusi sunt.eas i maledicta lãtes. Preclare demũ ab Aresto.dictũ ẽ/Honorẽ esse i honorãte.ita pculdubio illiberalis ⁊ cõtueliosa vitupatio sordidat exprobrãteẽ. Hã q̃lis vnusquisqz est talia dicit.sicut q̃ de terra est de terra loquit ¶ Sed vitupare nos/sicut tñ epl̃e facies oñdit/vr̃a nullaten⁹ erat itẽtio. q̃lis ergo nimiũ laudare obediẽ.iã/nim obediẽtie scelus detestari.cãm pterea defendere pape ⁊ eccie.deniqz a deuio nos iufauste ſbstractiõis/auertere.est ne igit vr̃a frẽs prudẽtia tã oblita sui.vt arroget sibi docẽdi nos officiũ.in re pl̃ertim notissima q̃ obediẽtia bona ẽ.inobia mala ĝuiteqz plectenda.q̃s hoc ignorare pl̃sumi põt / maxie apud nos q̃rũ studiũ antiqui⁹ solennius tam nũero q̃ merito ⁊ autoritate sp extitisse nec ipe negaretis Nam ⁊ inimici nr̃i sũt iudices.q̃ tm̃ ceteris supeminet vniuersitas nr̃a/quã inter virgulta cupressi. ¶ Amplius ꝓo/p inobia (si ita necesse fuerit)nos edocẽda.erat ne dispẽdiosissimus ſmo trahendus p autoritates emendicatas/ingestas qz sine ordine p pueriles periodos assidue silles et plus equo/sonoros.p fastidiosam nugacis repetitiõis eiusdẽ siniſteritatem/deniqz irascẽdo dẽtib frẽdẽdo ⁊ tabescẽdo in nos q̃si beluina feritate mox cõculcandi lacerãdi deuorãdiqz videremur. Poteratis frẽs/poteratis alr̃ vr̃am iactare eloquẽtiam.aliter vr̃m officiũ /vel docẽdi vel monẽdi vel corrigẽdi vẽtilare. Almis elapsum esse a memoria vr̃a mõstratis illõ ciceronis documẽtũ/cui scriptura sepe ꝯcordat/sit monitio sine cõtumelia vel exprobratione. Nam et michael disputãs cũ diabolo et corpe moysi. ¶ Rursus frẽs/elucutionis vr̃e accuratio vel deserẽda erat penitus vel accuratius incoꝝruptiusqz seruanda q̃z dictãdi vitiũ nõ magnope culparemus si nõ vicioſissimo et pl̃us intollerabili genere cõfutatiõis vteret/illa elegans eloqntia vestra.que enim vicioſioꝝ cõfutatio seu argumentatio adduci potuerat q̃z que advtrũqz flecti potest:quẽ defectũ/si p totum hoc terminũ oculis videre nequiuit vr̃a solertia tot litteris erudita/quo ausu nos inobscurioribꝫ cõmonere pl̃umpserit cõsideret. Hoc itaqz qõ dicimus mõstrabim⁹ digito/tm̃mõ oculos aperire nõ pudeat. Si obediẽtia laudãda est (vt totiẽs inculcatis quasi nõ ita sentirem⁹)si hec sit gladius vester acutiſſim⁹ quo nos iugulare imo cruẽtis vulneribꝫ cõfodere satagitis /attendite q̃z facili retorsione/gladiũ vr̃m in iugulũz vr̃m cõuertim⁹.obedire siquidẽ optet deo magis q̃z hoibꝫ.nõ hoc inficiabimi.oportebat ergo vt deo iubenti recedere a consortio vel hereticis vel scismaticis vel in talibꝫ vehemẽter notorie diffamati/aut ĩ nocumentũ eccie pſidenti/vosipos pstaretis obediẽtes/qõ qr nõ fecistis/fas habem⁹ ex consequẽti more vestro cõcludere/q̃ inobia hec vestre/plecti dz pena tali.imo maiori q̃z nostra facta/vt fieri dicitis/eius vicario.nam cõtemnenda est hec ptãs/vt altera superior honorẽ. ¶ Scimus/bis auditis quid agitis q̃d obstrepitis.q̃d rugatis facicbus stomachantes acclamatis. Nos certe nullũ fouemus in hac pte scismaticũ.nullũ hereticũ.nullũ depl̃atorẽ eccie.nullũ de bis vehemẽter et notorie diffamatũ. Ita excusatis vos frẽs/nos ecõtra ꝓponimus accusamus suadem⁹.purgãtes nos silr̃ p negationẽ eoꝝ q̃ nob imponitis.erat idcirco radix bec difficultatiz ⁊ cõtrouersie ad q̃z euellẽdam/totis eloquẽtie illius vestre tulliane/neruis incũbere debuerat caritas vestra .q̃ radix:pbare vicz dñm bñdictũ nõ esse scismaticũ.nõ hereticũ.nõ aduersantem eccliastice vnitati.aut nõ debis merito vehemẽter infamatũ.aut esse talẽ qui nõ conuertit obediẽtie sue honorẽ.in instrumẽtũ destructiõis eccie.hoc est q̃ in cõtentione versari qõ vnicũ cõfutari cõueniebat.nõ de obedientie pconijs et inobediẽtie supplitijs imo de pcialibus maledictis membranã occupare. Et istud tam̃/cur modo /et nõ antea citius effecerit vestra fraternitas/nondum pſpicua rõ inuẽta ẽ/nisi fortevri voluerim⁹ suſpitiõibꝫ maliuol in vos/q̃r abutimi in nos. Di. ei forsan suſpitios⁹ aliqs q̃ liuida

B

emulatio vr̄a ob p̄clarissimaꝫ studij nostri famam/aut aliūde male parta/nūc tandeꝫ nacta opportūitate egesta ē q̄i si aperiatur sepulcrū patēs intus spurcidū ⁊ olidū Suspicabit̄ ali⁹ nō inuidiā nō odiū nō rancorem/sed vel adulationē vel ambitionē sue ꝓmotionis auidā. rupisse hoc vr̄m silētiū dū spes arrisit nouaꝝ ꝓuisionū hn̄daꝝ/si noua restitutio fieret/p̄sertim vob̄ petentibus ⁊ altercātib⁹/⁊ vsq̄ ad ꝑiculū capit̄ de certare pollicētib⁹/longe v̄o sint a nob̄ iter p̄tatiōes hmōi maliuole ⁊ incerte/frēs carissimi. Nunq̄ id agere nos cōtingat qd̄ i nos fieri rōabl̄r inculpam⁹. Ista q̄dē est rixatio vel feminea vel cania seu puerilis/dētib⁹ ⁊ vnguib⁹ iniuriaꝝ cām ducere ista pugna goliad a cōtumelioso cōtēptu/certam̄ inire. ¶ Esto tn̄ fuerit in nob̄ aut nr̄m nō nullis intētionis corruptio(qm̄ q̄s p̄t gloriari se mundū hr̄e cor/cū nō sit hō sup terram iustus q̄ nō peccet) Nihilomin⁹ quale sup hac corruptela adducit̄ efficax argum̄tū vt tā certo/tā absoluto/taꝫ in generali vos feriatis iudicio q̄si vocis illi⁹ immēores intonātis nolite iudicar̄ ⁊ nō iudicabimini ¶ Esto sint inter nos aliq̄ ābiciosi ad bn̄ficia/aliq̄ leues ad iudicia/aliq̄ odiosi ad dn̄m bn̄dcm̄. vn̄ tn̄ cōstat subtractiōꝫ ꝑ tales emersisse. ¶ Omittamus nos rn̄dere quō talia fingere hꝫ vr̄a discretio ⁊ de rege nr̄o ⁊ vr̄o de dn̄is ducib⁹ cōsanguineis suis. de baronib⁹ regni. preterea de cōsilio regis/de prelatis ⁊ toto clero francie. Postremo de toto regno hyspanie. Exclamabitis hic p̄mo iā exclamastis q̄ ꝑ nos seducti sūt excecati sunt. alienati sunt. mirū vero si vos soli ⁊ absentes ⁊ pauci/aptos hētis oculos in eoꝝ regimine/si vob̄ solis sua illuminatio suaq̄ directio dēat̄. Attendite ne intolerabiliter nimis arrogetis. Scitis et creditis firmiter q̄ rex ⁊ dn̄i de suo sanguine generoso nō adherēt subtractioni ꝑtinaciter hoc ē vr̄m verbū. Certe neq̄ nos ꝑtinacit̄ adherem⁹. Adheremus tn̄ sicut et ipsi/donec interim nob̄ ꝑatis corrigi si erram⁹ clarius aliq̄d cōmodius q̄ ꝑ eccia dilucescat. Aut igit̄ eos oēs pari nobis cōcrimīe pari q̄ reatu cōuoluite q̄ subtraxerūt/sicut nō vultis q̄ nō audet̄/aut nos sicut ipsos habetote excusatos/qm̄ ꝑtinaces esse nō volumus qd̄ tn̄ oīo facere refugitis. sed dicet̄ si non estis ꝑtinaces/cur a damnate subtractiōis cōtinuatione non cessatis? Interrogetis similiter/cur ab eadē rex nō abscedit q̄ si ꝑurgetis q̄rentes rōem/nostra est cōis rn̄sio. qm̄ nostram interim cōscia m sequimur. nam q̄ꝫtum licet dubitare de dn̄o bn̄dicto an ꝑdiderit ius in papatu/aut q̄ obedientia ad ipsum/est ecclesie pestifera/tantūdē fas est ab eius obediētia secedere. Neq̄ enim negabitis qm̄ ꝑ culpa heresis aut scismatis/papa fieret inferior quolibet xp̄iano Jura sunt ad hoc planissima neq̄ preterea latet vos. ꝑtātem papalē dataꝫ esse in edificatiōe ecclasie non destructionē Quo abusu in destructionē ecclesie notorio exn̄te. Nonne exēplo pauli resistere in facie gerenti se ꝑ papa liceret. Nonne sibi dici posset cur ita facis? Anastasius sūmus oliꝫ pōtifex ⁊ alioꝝ nonnulli sup hoc sunt in exemplū Et o deus arbiter equissime et q̄ pacto mirant̄ istud quidā hominū/q̄si non intelligibilis sit hec absurditas Cū in reb⁹ lōge minorib⁹ id licere fieri magno assensu concederēt. Si enim palaciū suū/si ciuitatem suam/papa facib⁹ accensis ꝑ sua libidine quereret concremare/si paganos armatos si agroꝝ depopulatores moliret̄ apud̄ xp̄ianos intromittere/etiā vbi nihil fidei predicaret̄ aduersū/si v̄gines īgenuas aut matronas honorabiles violare satageret/q̄s tā indulgētissimus vnq̄ aut blandus adulator ad papā fuit/qui negaret his ausibus obuiandū esse qui papā ip̄m si verba non sufficerent diceret non debere factis arceri. Jure naturali concedit̄ vim vi repellere iō q̄ concedit̄ vt ꝑsone singulari fas esꝫ papam aut regem vel ligare vel carceri mancipare/si eis iniuste ꝑsequētibus hanc personam/sibi non aliūde pateret ꝓprie mortis aut impudice violationis effugiū. si hoc in damnis corꝑalibus tam liquidum est/q̄d de spiritalib⁹ incōmodis longe grauiorib⁹ relinquitur estimandū. Iungamus hanc rationē ad rem que agitur. ¶ Si substracti habuerunt ꝓbabiles vehem̄tes q̄ coniecturas/aut certas rationes ex his que facti sunt q̄ dn̄s benedictus aduersebatur ecclesiastice vnitati/nunq̄d non bono fine ⁊ intentione poterat hec fieri subtractio? q̄retis quo pacto/sic q̄ppe vt non assumeret obedientiam sibi factā/in velamē aliquod neq̄cie aut ꝓtelatiōis scismatice prauitatis Ex quibus medijs mille medijs/aut continuādo honores suos/sine ꝓcuratiōe vnionis/aut ꝓmouēdo sibi fauētes in hac libidine dn̄andi/aut nūc apte nūc occulte non fauētes sibi ꝑsequēdo ¶ Videt̄ clare si q̄d

videt; q nullis hoc loco vtimur sophismatibꝫ. imo ne sophicũ palogismi vos decipiant (sicut fefellisse videnť) nos ipam ad nudũ difficultatẽ reuelam⁹ cũ ꝓmũ sit sophistarũ se celare ꝛ positiões suas vel inuoluere vel trãsferre. Nullas ꝓterea legũ interꝓtatiões subdolas aut fictas adducim⁹. solis innitimur regulis iuris diuini ꝛ naturalis ꝙs ꝓ vobis assũitis ꝙcꝫ imutabili veritate subsistere nequaꝫ ignoratis. he sũt regule. q sũm⁹ eccie ꝓlat⁹ ꝓpter eccie vtilitatẽ stabilit⁹ est. q pape si apostatz a fide resistẽ dũ est in facie ꝛ si nõ recte ambulet ad veritatẽ euãgelij. q vim vi licet repellere q deo magis ẽ obediẽdũ ꝙz hoibus. q bonũ pbꝫ licũ ꝓferẽdũ est bono ꝓticulari. qõ ad pubꝫ licũ ordinatũ est. Istis in ꝙꝫ innitimur nõ vt falso crimia mi tlib⁹ q faciẽda sunt mala vt bona eueniãt q ꝓsequẽd⁹ est papa ver⁹ vt scismatic⁹ sal⁹ det. Nõdum ita vri sit es sum⁹ vt ita desipiam⁹ Quid g mltos turpiter plane inuoluũt sophismata / dũ nimis fugiunt. q ei videre neq̃ũt q̃lẽ papa verus aut ꝓ tali bit⁹ / desinere possit eẽ papa / aut bñd⁹ ẽ ꝓ tali / ipi nõ capiũt q̃ rõe substractiõ possit (imo et dẽat in casu) iustissima reputari. hoc ẽ in q̃unt iobediẽtẽ esse. h ẽ ꝓsecutorẽ capitz existere. cũ tñ nulla secessio a capite dici dẽat inobediẽtia neꝫ ꝓsecutio nisi legi diuine fuerit cõtraria. Est aũt diuina lex iubẽs recedere a tabernacul' impioꝝ. iubens frem post q̃z audire noluerit eccias habendũ eẽ sic ethnicũ ꝛ publicanũ. iubẽs ꝓterea oculũ aut mẽbrũ aliud eruẽdũ eẽ / ne totũ corp⁹ sua cõtagione deprauet. q diuia iussio q̃liter ad rẽ q̃ tractaťa doptari dẽat insinuatũ ẽ. Scim⁹ tñ q̃ dadbuc rñdetz negatis i hꝫ negocio cãs tles i facto. Hoc vero est qõ in disceptiõe nra vsať. hoc ꝓbare qõ negam⁹ / aut impbare qõ estimam⁹ debuerat caritatz vre prudẽtia. aut nõ notissima ingerere. nõ nos mille ꝙicijs insectari. nõ ꝛbare latratibꝫ auras. nõ nos ꝓuscꝫ intelligeretis arguere. Et qm idipm nõ peroratz et res lõgiori disputatiõe eget q̃m vt sub epl'e brevitate possit coartari. q denicꝫ iam pluries tam scripturz tã viuis vocibꝫ rõnabilitatẽ nre substractiõis si nõ poti⁹ libell⁹ diffamatori⁹ appellari meruit. Declaret nos quã multa alia posuistis q̃ si rigidũ ex amẽ itrarẽt illa de errore in fide. de crimine in bonis moribꝫ. de inobediẽtia lese maiestatis regie / ꝛ alijs plurimis / dãnãda patet / rẽt / que oia oñdere sicut et ꝓncipalẽ cãz nostrã iustificare patos nos offerim⁹ q̃tuz et quẽ ad modũ tu rex sapiẽtissime iusserz qui hacten⁹ nos indiuiduos coadiutores tuos assumere dignat⁹ es. neꝫ eni diuersuz a te. q̃d ꝙcꝫ agere fas putat discretio nra Et si impbe puocari ad certamẽ impar min⁹ nũero ꝛ virtute / sufferre molestũ sit. Potuerãt ista sufficere si nõ vicissitudinẽ referre velle m⁹ / reddẽtes ꝓ malo bonũ ꝛ bñdictone monitoriã. ꝓ exꝓbratiõe maledica cũ illo q̃ cũ glorifi. cãd⁹ ait / maledcimur et bñdicim⁹. ita q̃z petim⁹ rõez frẽs q̃ frcũ q̃ve vtilitate cõ placuerit se iũgi a cõi regis ꝛ regni cõcilio. Periret q̃ppe ois politic⁹ ordo si ea q̃ cõi sunt a sensu cõclusa q̃libz ꝓ suo motu capitis vel inculpare vel ad nouã cẽsurã reuocare cõtẽderet. Vbi eni fuit vnꝫ tã apta tam ꝓcoꝛs sntia q̃ nõ aduerť calũniãtiũ linguis carpi possz. alijs amore / alijs igrãtia / alijs solatrariãdi ꝓteruia aut ꝓuritu nouas res moliẽdi veratis sz nec cõcilijs generalibꝫ ꝓstit⁹ ẽ olim assensus vnanimis tlr vt ñ ex aliq̃ ꝑte ꝺdictores iueniret. Equũ ẽ idcirco legibꝫ ꝛ cõsuetudie scitũ vt in ore maiorz ptis stet oẽ cõitatis iudiciũ Alioq̃n si cuilibet assidue fas eẽt obniti nihilo pl⁹ ageret q̃z si inter naucleros eiusdẽ nauis / odiosũ cõtinuaret iurgiũ ill' velũ tẽderť / istis laxaťalijs dextrorsũ alijs sinistrosũ ex adũso cõari ꝓplacabli aiositate tractãtibꝫ / ꝺliberatiõe ei maiorz ꝑtz exceptata / ñne ꝙsulti⁹ ẽ ei vos opẽ ferre l' neq̃ꝫ ꝓtiacit aduersari ꝛ ita porũ q̃lẽlibet attingere quã sub dubia spe melioris port⁹ cõfudere interi oia seditiõe certissima. mlta ꝓinde tolerari debẽt tã facta / quoꝝ inceptis ꝺdicere dignũ erat Esto vobis appareãt l' forte sint sanioꝛa cõsilia. nihilomin⁹ apõ cõitatẽ c⁹ estis ps pua / ãbulantẽ in oppsita sntia q̃d pdẽ tract⁹ vr ꝓtinaꝛ alioꝛsũ. imoq̃d aliud opaťa quã cõtentiones scãdala aiositates ꝛ disturbia ad rẽ oẽz q̃ agit salubeꝛioꝛ finiẽda Negociũ aliõ grãde ꝓuscꝫ certa ꝙclusiõe firmeť op⁹ bẽt ꝙsultatiõe in q̃ sit aim⁹ i cõsulendo libꝫ porro acceptata ꝙclone tẽ ẽ tps faciẽdi nõ ꝺjudicãdi. Qõ si opposueritis ꝓceptũ dñi vt nõ peccet aliq̃s sequẽdo multitudinẽ. hoc de criminibus q̃ bene fieri nequeũt / intelligi necesse est. nõ eni talia vnꝫ licere faciet ꝙz tuslibet numerus peccantiũ ꝛ stultoꝝ quorum infinitus est numerus. Atuero sec⁹ est i eis q̃ fieri bñ ꝑñt in quibꝫ cõsciam ꝓpriam

ad alioꝝ formare iudiciū/qñcꝫ licitū qñcꝫ debitū est q̄liter esse dicimus/in ꝓposito vbi ea q̄ in facto sunt, nō q̄ fidē imediate respiciūt vētilātur. Obicietis fortassis q̄ nō sinceris aīs/nō medijs vsꝫquacꝫ iuridicꝫ nō p̄ ꝓsōas oī vitio ꝯclusio sbstractōis excepta est/q̄si nō ita possit fingi in oī negotio publico q̄ ꝑterea p̄ solos bonos bñplacitū suū operē dē. Nopat ꝛ p̄ malos/q̄les etiā int vos aliq̄ sunt etsi cōfirmatos vos phariseace iactetis p̄ ceteris hoibꝫ/et exceptos ab illa regula si dixerimus q̄ pctm̄ nō hēm̄. Quot p̄ncipes infideles. q̄t tyrānos iuꝝs legim̄/ et vidim̄ a q̄bꝫ eq̄ssimas legesꝫ edicta/q̄s nesciat emanasse/q̄ in re pspicuū esse dz/ q̄ negocij q̄litatē magꝫ attēdere cōueniet si iusto fine/si pia intētione fieri potuerit/q̄ suspitōibꝫ duci exagētiū hac vel illa volūtate.

¶ Preterea frēs cessent cōtumelie, abeāt sinistre de nobis suspitiēas q̄les hr̄i de vob̄ nec vultis nec volum̄. Credite frēs/nos bñ cōscij nobis sumus de pcessu h̄ ad pacē eccie/qui vtinā tā pspērū successū capet. quā pie sp optam̄ optare aūt hoc magꝫ nostrū est q̄z illud exhibere. ¶ Vandē q̄ res (vt arbitrami) discussionē exigit āpliorem (nō enī ꝓpter aliud nos ad certamē ꝓuocare debueretis) obsecram̄ te rex serenissime sicut iā obsecrauim̄ p̄ cōcilio tot̄ obie ijsti/ us celebrādo in q̄ cōueniāt seniores/videē de factis et de iure (qđ ex factis exorit) examinatissimā veritatē, quā sp amplecti paratos nos offerim̄. in noie e⁹ q̄ est vitas. in q̄ bñ valere et sobria modestia sapere. oēs optamus frēs nr̄os in eodē dño carissimos.

Talia in alioꝝ psonam transfigurata sint (o sorores) p̄ recussiōe eoꝝ qui nimia acritate sniam ꝓriam defendere/et alienā carpere repti sunt. Et q̄m̄ ita tibi placitū est o soror beniuolētia (hoc euī nutu tuo significas) cōuertatur oīo nr̄a ad eos q̄ acta oīm̄ p̄sertim supioꝝ tota seueritate recensent atq̄ dijudicant nullū eis refugiū ad correctionē/nullū loꝝ ad veniā vel excusatiōem reliquētes. cū pfecto male nimis eēnt res hūane/si semel peccātibꝫ clauderetur mie sinus q̄ si mia cōceditur hominibꝫ/ illa obsecro quibꝫ rationabiliter iudicio p̄stabitur/q̄z hoibꝫ occupatis q̄z hoibꝫ ad regimē rei p̄blice cōstitutis/si quidē ad eos ex omni pte fallendos inuigilat assidue subditoꝝ quorundā malignitas nūc mēdacioꝝ fuco nūc blanditijs adulationū nūc accusationū cōfictionibꝫ nunc ingestione suspitionū vt vl sic rapiant spolient et detrahant vel vt amorem similant tanꝫ solliciti de salute domi sui/si multos accusauerint/si mendacibus nouitatibꝫ aures pruriētes p̄ncipū fricauerint/si accensos odijs/si stimulatos ira animos uoꝝ magis inflammare vrgere q̄z studuerint. Quāobrem non absre videtur dixisse Seneca cōsulendū esse bone mēti suadere quā inquit bonam mentē/nemo occupatus inuenit. et alibi tradit hac rōne eē vel difficile vel impossibile/vt idem sit p̄nceps et vir bon⁹. Ipi pfecto supiores non tam sup hoies/q̄z homines sup eoꝝ capita positi sunt et nō tam inuidia q̄z mia digni habendi/tanꝫ miserabiliores ceteris hominibꝫ ꝛ velut positi ad sagittas causas de ceptorie iaculatiōis. quoꝝ multoꝝ stulticiam/adulatio in insaniam vertit. aliozuꝫ iracundiam in furorem/aliorū beniuolentiam indulgentemq̄z naturā trahit ad p̄digalitatem crudelissimā. Rapiūt euī a pauperibꝫ qđ apud ditiores effundāt. Parcūt denicꝫ delinquētibꝫ languida quadā spe/cie benignitatꝫ illecti. sed redit hec mia stulta/ad innotētū p̄niciem truculētam. quantus erat ille rex et p̄pha dauid/quam sagax/ quā pugil/ipe tū ad vnius serui mēdosaꝫ vocem seductus est/vt hereditatem cui⁹ p̄ de dauid optime meruerat ad eūdem fuuꝝ traduceret. postmodū qđ etiam monit⁹ nō restituit sed diuidēdam imperauit. Quoꝝsum hec omnia nimirū vt cōmonefacerem tolerādos esse pia cōpassione defectus superiorū magis quā dijudicatiōe seuera pse quendos. Hecꝫ mihi quisq̄z opposuerit illud sapiētis/exiguo cōceditur mie. Potentes aūt tormenta potēter patientur. Ipsi vere p̄ncipes in hoc exigui sunt eo q̄ amplī⁹ si ex ignorātia forte sua ipi sibi grādes sibi fortes et beati videātur. Rursus si plura in hominibꝫ vicia correctionis imposi/tas tolerat. reseruās ea diuini censure iudicij idem fieri de p̄ncipatū delictis necessitas maior expostulat. Ut nō p̄tinus p q̄libꝫ errato spnatur eoꝝ p̄ncipat⁹. cū apl's dominis etiā discolis et xp̄us phariseis ypocritis obedire p̄cepit et Aresto. diffinit p̄ncipem nō debere repcuti. Vidit hoc tragicus ille qui monuit atheniēn. ne leonē introduceret in ciuitatē. introductū vero eū cū omni māsuetudine ꝛ lenitate tractarēt q̄ silitudo satis est accōmoda rei quā agim̄. Qō si ō

quolibet ꝓncipãte hec vera sunt/ipi domi/
no oim/et eo seruo oim/quo dño oim. pa/
pam loquor quis nõboc cõe mie debitum
impendendũ arbitretur? Esto dñs bñdcũs
errauerit in nõ offerendo celeriter viã cessi
onis/attendatur in eo potuisse cadere dece
ptiões q̃les numeramus/ Prouenietes ex
subditis. Attẽdatur humane cordis fragi/
litas ad honores q̃rendos auida/et ptinax
ad retinendos. attendak q̃tas vires habe/
ant suspitiões ingestea maliuolis/nec esse
facile illos ꝓ libito diuellere Attendak insu
per pnia ipius offerẽtis iam ꝓdez id qõ ab
initio querebak. Deniq; si erratũ est ab eo/
nunq̃d sibi ianua penitẽtie/que cuilibet in
feriori apta est/obcludetur. Nũq̃d penalis
carcer/nunq̃d innumeri dolores alij i cor/
pore in bonis t in fama iam plus q̃drien/
nio tolerati. diluere sufficiũt hoc erratũ Ci
derint si q̃ sint mõstrãtes oppositũ vbo vel
ope/ne plus hostili odio ꝓsone/quam vni
tatis publice zelo se pdant inflãmatos.
Itaq; placet hoc loco inserere quãdã epl'az
quasi noie suo ad regem francie destinataz
que sic contexta est.

B

Benedictus epus seruus seruoꝝ
dei/carissimo filio in xpo karo/
lo francoꝝ regi xpianissimo salu
tem apl'icam q; benedictõem et
miserationis spm assumere. Si demolitio
hierl'm terrestris olim pstrinxit ad lacrimas
cor ꝓphe Jeremie t saluatoris ihu/si ꝓtera
corpalis sepatio sponsi a sponsa fideli tan/
te est molestie si deniq; ipa etiã natura suo
docet instinctu/turturẽ assiduos gemitus
edere/dũ cõpari viduatam se senserit. null9
mirabit si in desolatiõe miserabili spũalis
hierl'm/et inacerbissima sepatione quaz in
ea sentit aim9 conqueror et plozo quis igit
dabit capiti meo aquam/et oculis meis fõ
tem lacrimarum/ad deflendum iugiter lu/
ctuosissimam sacrosctẽ eccie labefactionez
diuisionem q;. Quis me cõsolabit. q̃s me/
debitur? Cõsilium q̃le mihi pueniet itaq;
planctus lugubris/dolor et angustia tan/
gunt oẽs in cõe filios eccie Sed lõge seui
us atq; pfundius dilacerat infelix cor meũ
inaudita miseria. hoc exterminiũ Jsta pdi
tio /nimirũ data mihi illa est in sponsã sin
gularẽ/q̃ oim mr̃ est vl'is. his nihilominus
ocul'aspitio/tã nefando scismate eã q̃ mr̃ ẽ
pacis t vnitatis/tã exectãda t atroci psecu
tione eam fedari que fons est pietatis/tan/
dem vili deiectiõe t ignominiosa seruitute
eã ipam ꝓteri/q̃ libtatẽ et honores largitur
eternos. O pia mr̃ oim. o mea singl'arꝭ spõ
sa quousq; durabit pessimus iste lãguor tu
us q̃diu debachabik furor impi9 a i visce/
ra tua. satis nimisq; tuis in mẽbris pseue/
rat hec bozrẽda diuisio. Et heu q̃le tibi mi
nistrabo cõsiliũ. tuis q̃ pacto medebor in/
cõmodis. Cruẽtũ hoc vulnus tuũ/i me de
scendit vt vides qm̃ hinc vastatrices cure
hinc solicitudines puigiles intus timores
antij. foris pũgne in tribulatiõe violentia
et diuturno indigno q; carcere q̃ mihi de ꝓ
pria cõpat9 est domo t de specioso olim nẽ
domestico9 manu obruto palatio. Quid
referã pbra qõ diffamatiões iniq;s. q̃d sini
stras interptatiões dictoꝝ factoꝝ q; meo/
rum. q̃d mille mei t meoꝝ inenarrabiles
afflictiones. Attn̄ nõ est hec maloꝝ sũma/
vtinã in caput meũ refluerẽt oẽs erũne tue
O fidelis spõsa/vsq; ad dure mortis ppes/
sionẽ/sine detrimẽto aie At tu bñdicta lib
tate foueres in gremio pacis oẽs filios tuos
et oues pascue tue. At o pater maxime t b
optime. o salutifer xpe vt q̃d natus sum vi/
dere mala gentis mee vt q̃d datus sum cu/
stos spõsus t pastor/si nõ aliã opẽ/aliudso
lamẽ. et aliud ferri dabak auxiliũ. Porro si
scti prẽs q̃bꝫ infausta tẽpestate succedo ge/
mebant olim sub verendo pondere cure
pastoralis/sicuti grego. t aliorꝫ plurimi ẽt
dũ eccia sua honore t pspitate floreret/q̃d
nũc dicturꝰ sũ in sua t mea tã incõpabli ca
lamitate t ĩ tãta maloꝝ mole. Dinc vel ma
xime pspicuũ eẽ dz/me in tali statu afflictõ
nis t meroꝝ pniciose retinẽdo nõ esse cõtu
macẽ. Alioq̃n pfecto miserabilior t stolidi
or sũ oibꝫ boibꝫ q̃ miseriã certã cũ certa dã/
natiõe q̃rerẽ sz auertat bãc isaniã a fuo suo
misericors de9. Ceterũ nõne varijs t labo
riosis antea legatiõibꝫ attrit9 sũ/si forte re/
sarcirek truculẽta hec rupta et si discussis te
nebris serena vitas oriret Dz nũc eleuans
me dignitas guius allisit t coãgustauit vn
dicq;. itaq; guis forinsec9 cernik corpal'affli
ctio. subk vo itrorꝰ plaga seuit acrior. dum
pia recogitatõe ꝛsidero/quẽadmodu oẽs
conat9 mei/omnis zel9 pi9/oẽ feruens ꝛsi/
deriũ ad pacẽ adipiscẽdã cassati sunt. At o
mores o tpa ecce qõ supra modũ auget in/
felicitatꝭ cumulũ/a nõnull'ẽt de puersa ĩtẽ
tiõe notorꝫ icl'por. q̃d dicã ad hec plãe t cõ
stãt negabo. Potuit aliq̃ fortask surrepe iq̃

rantia/que tam vicina est humane fragili-
tati. et in hoc me meaq; oia ꝓrsus iustifica
re nequaq̃ audebo illud nanq; apl'icũ ver
bum quẽ hoim nõ exterreat/nihil mihi cõ
scius sum. sed non in hoc iustificatus sum
cuius dicti que alia est rõ? nisi ꝙ in multis
offendimus. et qm̃ nõ est hõ sup terrã q̃ vi
uat ⁊ nõ peccet/et ꝙ incerte sunt ꝓuidentie
nostre et iusticie omnes sordide tanq̃ pan
nus mẽstruate. deniq; quales sumus in o-
culis diuine maiestatis nouit nullus. et si
iustus fuero (inq̃t Job) hoc ip̃m ignorabit
aĩa mea. verũ si maligna fraude/si cupida
ambitione. Putaui q̃dq̃ agere qd̃ ecciasti
ce vnioni vel obstaret vel eam retardaret/
sit in aĩam iudex deus. qm̃ potius talia ab
initio vsq; in p̃ns obtuli/que salubria ⁊ suf
ficientia ꝓ vnitatis ꝓsecutiõe fideliter esti-
mabam. et adhuc existimo/si nõ obfuisset
pater ille mẽdacij/qui oĩa in malũ et turba
tiõem euertisset. ¶ Nosse potes hec oĩa fili
serenissime ⁊ xp̃ianissime corã quo fiducia
liter querelã hanc effudi. nec habeo necesse
regias aures adimplere longa narratione
taliũ oblationũ ꝑ me factarũ/tam de via cõ
uentionis vtriusq; obediẽtie/ꝑ cõsilium a
fratribus meis cardinalibus ꝑmitus datũ
quã de via cõpromissi/et nouissime de via
cessionis Cui vie imo ⁊ martirio sicuti pa
lam testatus suꝫ iugiter adhesi ꝑm ꝑpara-
tiõem anĩ. Nec ab hac vnq̃ ꝓmptitudie di
scessurus sum si et dũ verã parere vnionem
cessio videbit̃. testes sunt apud te harũ ob-
lationũ patẽtes littere mee. nisi doloso alio
rum silentio cõtecte sint. Arbitror aũt nũc
elucescere/si leuior fuisset ⁊ opportunior ꝓ
ineũdo tractatu vnionis/ꝑma cõuentiõis
oblatio q̃ subito incursu talem arripe viã
que in has truderet angustias. et cui nullũ
vnq̃ ꝑbuerunt vnq̃ assensum aduersarij/
absq; q̃bus generalem fieri vnionẽ q̃s ex-
pectet. Nolo tñ inclite fili ex his dictis vel
dicendis tuã inculpare deuotiõem. ad pa-
cem eccĩe. q̃ vtinã deuotio nulla vnq̃ men
daci informatione sup meis et alioꝝ gestꝫ
quesita fuisset illudi et corripi/sed ammira
ri nõ sufficio/q̃ pacto ego qui sic egeri/sic
tracter infamer includar et nõdũ ꝓ liberati
one ab indignis carceribꝫ/tuũ meruerĩ au-
xiliũ. Nõne tui antecessores ꝓpriũ habuer̃t
succurrere nõ solũ vexatiõibꝫ eccĩe/nõ solũ
summis pontificibꝫ in sua sede reponẽduꝫ
sed oĩbꝫ cõiter iniuste passis. quasi nobilis
frantie domus/templum tale esset mĩe/q̃le
apud athenas fuisse memorat̃ vbi cunctis
afflictis erat p̃sto subsidium. nũc eni fili ca
rissime vera regũ frantie ꝓgenies ⁊ heres ex
emploꝝ insigniũ vides coram oculis tue se
renitatis/illũ quem ꝓ iusto papa coluisti ⁊
colis/illũ quẽ vt patrem summũ in terris ⁊
aĩe tue pastorem sctm̃ frequẽtibꝫ titulis ex
tulisti Illũ ꝑterea quẽ tu cuꝫ regno tuo suc
cessisse cõfiteris ꝑ electiõem legittimã chri
sto et petro illũq̃ꝫ quẽ viuentem prudentis
simus pater tuus viuens coluit vt talẽ/il-
lum deinceps qui etiam si caduci numerẽ-
tur honores/nobilis est ꝓsapie/illũ deniq;
qui deo ꝓpitio vitã hucusq; duxit innocuã
sine quauis infamie nota deforis qꝛ quid
in tus agatur/iudex erit cordiũ ĩspector de
us. tu inq̃ talis vides me talem (de me eniꝫ
loquor et me laudasse coegit necessitas) vi
des modo sic inclusum sic cõtumeliose tra-
ctatũ tanq̃ essem vnus ex seruis abiectissi-
mus sine honore sine dignitate sine statu si
ne genere et vite scelerate. Nihilominꝰ aũt
dissimilas fili aut cõtemnis/ꝑbere succur/
suꝫ/neq; me expediri iubes/qui vnico mã-
dato tuo/ab his me incõmodis potes libe
rare. q̃q̃ comptum habeo/nõ te iubẽte ita
fieri. neq; ꝑsuaderi sane põt. vt credaꝫ gene
rosum animum tuũ/erga meas erumnas/
tanta duricie stringi/qm̃ mollesceret ad cõ
passionẽ/si ꝓfunde et religiose cõsideratio
nis oculos ad tante rei indignitatem con-
uerteret. Quid de te loquor/qm̃ ip̃os etiã
barbaros et paganos/pietas naturalis tã
geret/si viderent ꝑsonam nup talis aucto-
ritatis gradus et honoris et nobilitatis re
pente deici et cõcludi intra parietes dome
sticos et hostilit̃ oppugnari. Existimo ꝙ
et in regno tuo maxima pars mee calamita
ti compatitur. sicut et dolorem alioꝝ regꝝ
experior. ¶ Proinde si ex cõsiliarijs tuis a
liqui (vtinam boni sint omnes et fidi) sedu
care vellent regiũ aĩm/ne mihi meoq; sta-
tui misereret̃/videant saltem tales et põde-
rent tuam et tui regni famam. qm̃ dedecus
filij est/pater sine honore. et ĩ subditoꝝ in
famiam redundat p̃sidentis opprobrium:
quale est insup illud qd̃ ab aduersarijs et e-
mulis quotidiana insultatione iactat̃/vel
lem silerent et ego digitũ ponerem ori meo
sed vox altior et populosiorẽ q̃ vt tegi pos
sit et qualis vox ꝙ a gallicis tenetur obses-
us dire ⁊ hostiliter/papa suus/vox ꝙ dño

suo supmo aduersi sunt. nec alteꝝ sequũtur et suũ psequunt. vox q̃ p libito mutãt pas pas nũc instituũt. mox destituũt. vox q̃ fcõ ipo rsi nõ verbo fatent se reos in scismate r prem corrobant quã impugnant. t'les r plures circũuolant rumores et imperia r quã apparẽter id fiat viderint illi q̃ talium sũt occasio. At vero fortassis obiciẽt aliq̃/me in causa esse oĩm q̃ ligemus. Nam cur in/quiñt dignitatẽ tuã p fas aut nephas reti/nes/cur nõ ad ea q̃ petũtur cõdescẽdis. possem huic obiectioni/planis r validissimis obniti rñsiõib ad iusticiã meã (nisi q̃ ꝓpositũ hic habeo alterum. et qm̃ aduertis q̃ lubricus r instabilis esset ois dñi stat⁹/si repente ad vocẽ cuiuslibet cedẽdũ esset iu/ri suo/iure vel iniuria/sine discretione/sine fructu/sine manifesta necessitate. sed non hic insistendũ decreui. ¶ Doc vnũ postulo et exhortor in dño p cõi bono totius ec/clesie. qtũs depulsis ira odio r vindicta r q̃ retro sunt obliuiscentes/extendamus nos in anteriora ad vnionẽ pmerendã. tu preci pue inter ceteros q̃ singularis ptector es et cultor eccie vt sollicite cõsulas. quid pdest ĩmo q̃tũpaci obẽ q̃ includor carcere ego q̃ tam liber r paro suz aĩo ad oĩa p eadẽ pace vbi nihilominus ps aduersa/pstat in erro re suo/neq; verbo significãs neq; facto vel le se cognoscere veritatẽ iusticie nr̃e. neque offert aut recipit viã aliquã p quã intrus⁹/suã bẽat sedẽ deserere quã occupat l' saltez pati pede pax q̃rat/scis tñ/q̃t et q̃tis lega/tõib pulsati sunt. ex quib ita esse nõ igras si nõ ficticijs relationũ cõmentis/elusus es. Nunc q̃li spe/pseq̃mur ptem vl'em si pticularis si multiplex r iugis sit inter nos diuisio? Qua fiducia resistemus falsitati/si ve/ritatem nr̃am inutiliter cõfundimus/pro desse q̃d expectam⁹ in nõ obediẽdo ei q̃ canonice nõ dubitat⁹ elect⁹/r eẽ tanq̃ corp⁹ lacerũ membris a capite diuulsis/q̃ cerni mus alios ptinaci animositate in sua vnitate nõ vere vna cõiunctos. Hec ista dico/sitve ritas tanta sollicitudine ad liberatiõez cor palem (quã etsi tñ opto q̃s mirabit̃) q̃tum p affectu boni r honoris totius eccie et di gnitatis pontificalis sctẽ sedis aplice. tui p terea r regni tui r totius obie adherẽtis ve ritati. ¶ Quãobrem cõcludẽdo p̃cor r ob testor fili carissime in xpo/qtũs hãc queri/moniã filiali deuotiõe et xpiano altoq; aĩo susc̃ipiẽs. iubeas carceralẽ circa me cessare custodiam/que p̃sus indigna est. r si non forte de meritis p̃ꝛijs erga deũ. ecclesiastice tñ dignitati/illi pinde q̃ pater noiatur r est talis regis q̃ demũ xpianus est/et xp̃us dñi. In quẽ xpianos. imo filios p̃ꝛios abuti seuicia tyrãnoꝝ q̃tum q̃leq; piaculum sit. aĩaduertis. Audent quidã sacrilega impietate (sicut accepi) impurũ r pcax os laxare/ad notandũ me p̃ heretico aut scismatico q̃ vtinã tam tenaces eẽnt fidei aut religionis q̃ longe sum ab hac blasphemia. Errare vt cũ Augustino fateor potero sed hereticus nõ ero. neq; est' alia indigniusa me vel impatiẽtius ferenda iniuria. iõq; obnitens talib cũ vno sctoꝝ patrũ libere p̃nuncio/mentiunt. ¶ Verursus inuoco fili. vt feras mihi sic afflicto velociter auxiliũ. q̃m admodũ in tali necessitate (qualis nec tibi vnq̃ nec sanguini cõtingat tuo) nequaq̃ dissimulare sed totis conatuũ viribꝫ obuia re sata gerem. Pone q̃so ante puidẽtie tue oculos/qualis futura eẽt eccie facies/et q̃ feda negocioꝝ turbatio. pplexitas r inuolutio scaturirẽt/si nũc migremus a carne ñ habito p̃us alio rerũ stabiliñto vel ordis serenitate sicut b̃ri põt/dũ viuo si nõ vl'ne quiter p̃rauiter abicior. ¶ Postremo si huc usq; vt humana est ignorantia vel infirmitas/quidã irrõnabilius p̃cesserint. Nõ pudeat vl' sero vinci rõe r superari veritate. nec in casu iaceãt sed de resurgẽdo cogitẽt neq; enĩ poterit al'r efficaci⁹ oñdi simplex cõscie puritas in p̃cessu r q̃ nõ p̃ceps ira non tumẽs ambicio/nõ cecus odij rancor l' edax vindicte furor sed pacis amor vnicus dña batur tractãtibꝫ ipm hoc tãte sobrietatis r reuerẽtie negociũ. ¶ Et tu p̃ misericordiarũ r deus totius cõsolatiõis et pacis/q̃ p misisti miam misericordibꝫ/q̃ dimittere p̃cipis si nob dimitti volum⁹ da clemẽter venia delictis p̃ꝛijs r alienis. sis mihi p̃ꝛi⁹ vt hac vna vindicta cõtent⁹ sum q̃ errata corrigas suppleas defect⁹ r deinceps oĩm pedes in viam salutifere pacis dirige. deni q; cor regis q̃ ĩ manu tua est/ad hoc inclina r inclinatũ corrobora cui⁹ des gloriã et honorem nunc et in ꝑpetuũ. ¶ Dis ita se hñtibꝫ r allegatis/sentio q̃d postulatis o sorores carissime. postulatis itaq; ne tegaz silentij velo vnam ex eplis/quales missevideri p̃nt ab inclitissimo francie rege. pdem velut post reditum ab ambasiata fcã summo pontifici substractiõe nondũ facta/pa

r

rebo libẽs vos assistite ¶ Patere(obsecro pater sancte)ppaucis alloqui pastoralem celsitudinis tue pſidentiã pater rogare eaq; ad pacem sunt hier'm.qtus benigne facias in bona volũtate tua syon vt edificent mu ri hier'm.nihil hic exprobrãdo dictu⁹ suz sed te obsecraturus sum vt prẽm.tũ hortã/ do tũ commonefaciẽdo cũ instructiõe filij mei vt ea ante oculos tuos statuant.quoz attentiõem actualem/ oblitterare potuert seu cure varie/turbãtes rõnis oculũ suo pl' uere seu blanda quozũdam assentatio com mune magtibus malũ.nihil ad veritatem omnia ad grãm dicentiũ. Aut pinde natu ralis quidã amoz sui/qno sui cognitio nõ nunq̃ impedit.aut denicq̃ sbdola machia menta eoz qui sub ouina pelle/vulpem te guut. Que enī ex sublimioribꝫ personis se ab his pestibꝫ securam satis esse iactauerit Uide pater sancte/ z si videas non pigeat pfundius iterũ atq̃ iterũ circũspicere.qua le q̃tũ ve est pacis bonũ.qõ omnes in cõi appetunt.cõclamitãtes pax pax/adeo sine pacis pulcritudie oia sunt deformia anxia molestaq̃. Oia q̃z pacem suam quandam nõ minus quã vitã desiderant: abhorren/ tes diuisionẽ q̃to magis ignoscere.imo ve ro dignam p meritis laudem rependere te cõuenit pr̃ sctẽ/omnibꝫ et singulis/q̃s pa/ cem appetere querere psequi q̃ cognouer ̄ quos audieris pſequẽtes ex aduerso/excici/ ale scisma pñs quaquersum via pſertim q̃ cõpendiosiorem eis vel rõ vl' necessitas co gnata rõis/oñdunt. Talem de te spem tui moz̃es tua vita a puero bñ instituta/mun/ do pbuerũt.hanc insup expectatiõem/tua gesta rũsa q̃ i negocio pñtis scismatis apõ omnes genuerunt vt tu pcipuus iudicatus sis/cui pastoralis baculus p cõterendo ne quissimũ maligni scismatis caput donare tur.quẽ pterea papalis sedes suscipet ornã do sessione tua si presideres in ea.nihilomi nus vltronea cessio si ita res exigeret/locuz liberũ ad postoris vniti collatiõem appet. Uidebãtur hec sufficere tali omni expecta tioni.attñ ipam vallauit iusurandũ q̃ cõ/
A trouersia omnis finem capit. ¶ Sz o do/ loz plusq̃ doloz/o sctã sctẽq̃ oẽs vñ maluz istud irrupit qõ pfunderet nos ab expecta tione nr̃a:heu/q̃tuz mortalia pectora cece noctis bñt.q̃z terribiliter nullos excipiens enũciauit pphicus ꝑmo/prauũ coz hois/et impscrutabile:quis cognoscet illud Dave niam pater sancte/fideli mee interrogatiõi si animis nr̃is banc in veritate spem tuꝫp us ingenueras.si coz in oze et fronte gere/ bas/q̃d cãe q̃d ve fastinationis irrepsit.qõ nos vel falleret l' pfunderet ab expectatiõe ab illa inq̃z expectatiõe q̃ pollicebaꝫ nobis te agente reuersuram pcẽ eccie redituꝝ se culũ aureũ in terris Jn cuius pterea assum ptione ad papatũ/noua luxoziri visa ẽ. in hoc q̃z diluculo matutino/sidus quoddaz beniuolũ sereno nobis fulgoze micare pu/ tabamus Ut heu expectauimus pacem/et ecce turbatio indeterius q̃ppe versa confu saq̃ sunt omnia. ¶ Deruit hoc inquiens subditoz̃ improbitas volẽs meip̃m prẽm eoz̃/ad illud cõpellere qõ vltroneus agere debueraz. ¶ Primũ(pater sancte)nõ vio/ lentia sed oño plurima p̃missa est.petis a q̃ a me filio tuo:cũ tota eccia regni mei. p ta/ les quales nosti.tales quibꝫ alij supplicãt. et quoz̃ fide ac prudẽtia gubernamur. fra ter germanus z duo patrui.q̃ si suspicioſũ forsan erat orare illud ducũ q̃si foret,speci / es violẽta iubendi/facilis plane ptẽbat ex itus.preoccupasses eoz̃ preces/offerẽs abs q̃ vlla pcrastinatiõe illã q̃ petebaꝫ. Jura/ menti impletiõem oñdisses prepationem animi ad cedendum.si et dũ cessio tua pa/ cem illatura esset eccie.itaq̃ via cessõis nõ ne ab omnibꝫ q̃tũcunq̃ tibi vel tue estima tioni fauentibꝫ eẽ sctissima z cõpendiosissi ma iudicata est:q̃q̃ nõ eẽ te cogenduz ad ipsam fuerit q̃zũdam sententia sed te volũ/ tariũ te spõte offerentẽ eã que cõi assensup baꝫ viã/ q̃s oro coegisset: Si q̃ igit fuerit coactio ex renisu tuo venit. Affirmant viri sapientes z lr̃ati q̃ mecum sunt.te pro salute gregis astrictũ esse fm prepationez animi nõ solũ ad cessionẽ sed ad martiriũ. et hoc mõ nõ est relinq̃re gregẽ sed saluare/q̃d qõ vltra cõem legis diuine oblitionẽ Juram tũ solẽne supadditũ te ligauit ¶ Dices for te te nec iuramẽto nec officio constrictũ vt cõfestim papatui renũcies.presertim nõ ex/ pectato fructu pacis. ¶ Profecto/pr̃ sctẽ/ neq̃ hoc q̃rebaꝫ.q̃ si de me meoz̃ q̃s sincc/ ritati/q̃dã maliuole suspitõs aliene ab hac veritate gratis assumpte sunt.audi qm̃ ml' tos supplãtauit suspitio illoz̃ q̃libus vtiq̃ suspitionibꝫ prebere leuẽ auditũ nibil ma/ gno viro indigni⁹.nihil p suo et sue reipb̃ lice statu incõmodius repit.hoc q̃ppe agit suspitio talis apud rẽpublicã.qõ zelotipia

apud domesticam. zelotipia autem qualeſ non domos inquietat et turbat. eas aliqũ fundituſ ceẽntes. Esto fuerint qui stillarent auribus tuis/ q aliqui magis ad pſone tue deiectiõem/ quã eccie reformatiõem anhe/lebant q papatũ ambiebãt alij. q ps vna papam optabat de cognatiõe z pria. q ps altera p ambitione/ aut vindicta/ aut alijs cãis repbis/ incededat in via pacis. Exa/minandũ sane erat nõ q̃d tales dicerẽt/ nõ q̃d garrirẽt incerto auctor susurri. sed q̃d veritas a dño dirigẽda postulabat. Necq̃ eni staret ois policia/ si p adulatiũ/ aut male suspicãtium cõfictione/ et nõ p agendo rum veritate regeret. Et memineris pa/ter si fefellit te talis maliuoloꝝ suspitio/ dũ te ptestatiõem publicare suasit q̃z postmo/dũ libens retractasti. Protestatiõis autem hec erat sñia. q visis modis pcedẽdi/ q̃ er/ga te et tuos tenebãtur (notabas violenti/am) tu omne inde secutuꝝ z p te cõcessurũ inualidũ reputabas z inane. q̃si vicz te pti uacem facere cõtenderet/ aut blauda adula tio/ aut sbdola iimicãtiũ ꝓfictio nisi sagaci retractione euidisses. Quinetiã/ si q̃sisset aliquoꝝ (vt tibi videt) vel arrogãtia vl im pietas/ cogere te ad illud/ qõ agere sponte volueras. nõue satius erat te vincere in bo no malũ/ q̃z a malo vinci/ sapiaz eni nõ vin cit malicia. Pessima certe victoria vincere voluit aliqs hoiez/ si ab ira ab odio ab ipa tiẽtia z vindicte zelo sñpat/ et adeo supatur aliqñ vt omissis oibꝫ q̃ alioq̃n agenda fore cognosceret. ipe se in apta pcã z in magna mortis hui⁹ z eterne discrimina tradit/ dũ frendẽs dentibꝫ ait. ergo ne inuitus cõpel/lar ad hoc vel ad illud? ergo ne malis gratibꝫ meis hec z illa sum acturus. Ita ne ego dñs obtpabo subditis tanq̃z eoꝝ vilis ser uus? quis cõtemptũ hũc. q̃s mee huius di gnitatis vitupiũ ferre possit. mori satius ẽ est quã talia ꝑpeti fracti pristus animi z ab/iecti esse talibꝫ assentire. Has voces pater sancte. scis nõ esse modestie xpiane neq̃ de stola illa pdire/ ad quã inuitas xps discite inquit a me q̃z mitis sum et humilis corde qui cũ malediceret nõ maledicebat cũ pate retur nõ cominabat. Quid si q̃s exemulis tue dignitatis cognitus magnitudinẽ coꝛ dis tui/ aut suspicãs forte quitatẽ ad suspi cationes suꝑserit rumusculos tles. p exagi/tatione turbida sñscitãda p quẽ oĩa sibi sui ꝓspecta fierent. ac pinde certũ discrimen in/trares. sic aprum vani catuloꝝ latrat⁹ a tu to cubili remouent. z offerũt enecandũ. sic qui timet pruinam/ irruet sup eum nyx. sic postremo trepidãtes auicule/ in veros laq̃ os cadũt obinanem motarũ plurimatum formidinẽ. At vero suspitionibꝫ his reie ctis ne ab eis dũ reprobamus capi videa/mur/ audire te videoꝝ z dicere. q̃ viã equis/simam obtulisti. viam cõuentiõis in quaz totus etiam cetus cardinaliũ ꝑmitus con/descendit. Aiam ꝓterea quã appellas iusti cie. viam ꝑmã pr̃ sctẽ nõdũ q̃z q̃z repudias/se cognoui/ nisi q̃ p se insufficiens appar̃ bat. ꝓter qõ vlterioꝝ oblatio vie cessiõis q̃ rebatur. ad q̃d ita z nimirũ vt tantus appa tus cõuentionis nequaq̃ fine cõgruo frau daret. qui finis ex oĩm q̃s cõsulimus z alio rum pene oĩm iudicio/ non aliter cõmode/quã p vtriusq̃ cõtendẽtiũ cessionẽ hr̃i spa batur. Sufficiebat aũt (vt tibi visum ẽ) ob latio tua generalis ne eadẽ facta ĩ prica ri coꝛnua darz aduerse pti tanq̃z diffideres ꝺ iure tuo/ qui tam leuiter cedere spopondis ses/ sed nõ fallit/ nõ irridetur inspectoꝛ coꝛ dium deus. sapiens (vt q̃dam ait) vitã suã nõ ppl'ari rumoꝛe sed consciẽ veritate. me/titur. Quid si quidã impiti/ aut supbi aut maliuoli tuam hãc humilitatẽ sanctissimã tuam caritatem xp̃i imitatricẽ/ tuũ zelũ fer uentissimũ/ in oblatione spontanea vie ces sionis sinistre deꝺoꝛsissent vt formidas alij supra numerũ plures/ grauioꝛes insup. tũ fide tũ amicicia tua/ tum pietate catholica te hec agente collaudassent vtẽtes salomo/nis iudicio/ q̃ veram hũisses maternaz ca ritatatem/ qui infantem xp̃m viuũ in eccia stice sede sua alteri cedere maluisses quãdi uidi. Ceterũ vero nõ parũ vrgebat te p/stitũ iuramentũ/ nisi glosis coꝛruptis/ ali/quis illud fedare voluerit. aut dicere q̃ qz ĩ deꝺioꝛem exitum vergebat/ nõ erat obꝛuã/dum/ absit pater/ vt nos oẽs tue obie filij/iudicauerimus vnanimiter vt qui disꝺoꝛs sit nescio/ q̃ via cessionis ceteris emiebat. eratq̃z sctã z deo accepta/ si ipa sub iuramẽ to ꝓmissa nequiret salubꝛiter vel offerri vl' exeq̃. q̃d verisil'ius ẽ decipi vel vnũ/ vl' vni uersos. q̃d ꝓbabilius falli paucoꝝ cõscias vel oĩm. Addo q̃ si errasset vniuersitas o/bedientie tue in hac sñia. nihilominus pa storalis pietas astringebat te. potius cõde scendere nobis pie errantibꝫ q̃z omnia taz certe turbationi exponere. quippe ad hũc

intelletũ/vere enunciatũ est/ꝙ cõmunis er
ror facit ius. Non eniz p̄sumere debueras/
omnes ad tuam sn̄iam citius attrahendos
fore/q̄ ad alioꝝ iudiciũ te vnicum/ vel ad
modum paucos tecum posse cõuerti. Naz
hoc vltimũ liberũ tibi erat nõ alterũ/ obsi-
stentibꝫ tot capitibꝫ q̄t tamen cõuenisse in
vnam vie cessionis oblationẽ nonne mira
culũ est ⁊ pene diuinũ. ¶ Opponet demuz
aliquis patere satis nũc quã inutilis ⁊ cas-
sa fuerit hec via cessionis. que nihil hacte-
nus ꝑ pace valuit opari. Hoc argumento
viam cõuentionis aut illius quã nominas
iusticie. liceret inculpare. quã nihil adhuc
ꝓfecisse cognoscimꝰ. Sed nõ accepte sunt
rñdebis he vie iõq̄ꝫ non temptate. ita certe
nec viam cessionis acceptasti. cuius intere
rat eandẽ p̄mitus offerre. Eandẽ dico. toti
ens ante papatum ꝑ te pater ventilatã/lau
datam ⁊ fere ꝑ vnica cõmendatam. ꝙ si p̄-
sumitur ꝑ via cõuentionis aut altera si fu-
issent acceptate ꝙ dedissent pacem ecclesie
multo amplius hoc existimare cõuenit de
acceptione libera via cessionis. ꝙ si pꝰ ob-
latiõem tuam caritatiuam. altera ꝑs contu
maciter renuisset ꝑagere. ipa de se suaq̄ꝫ sa-
lute vidisset. tu liberatus nobiscũ. tu glori-
osus. tu ab omnibus re ⁊ nomine bñdictus
euasisses. ¶ Verum ignosce pater sãcte/ si
nimis vrget celsitudinem tuam multiloq̄-
um zeli mei. talia ego nõ ad damnandũ sed
hortandũ ꝓnuncio. qtũs qui pacem eccle-
sie ꝓsequũtur/non inculpes sinistris inter
p̄tationibus. q̄si de prauato nimo erga te vl̄
dignitatem tuam moneantur. qtũs p̄terea
cõdescendente te capite nr̄o ad hũilẽ mem
broꝝ voluntatẽ instar xp̄i. ambulemꝰ om-
nes vno animo. vno passu. vna via. donec
occurrat nob̄ pax vera/in eo qui fecit vtra-
q̄ꝫ vnũ. dño nr̄o ih̄u vp̄o. qui est deus bñ-
dictus in secula. ¶ Quid supest agere o so
rores. dum pars inuenit vtraq̄ꝫ causas. tũ
excusationis ꝓprie tñ accusationis aliene?
Qua ratione potest hoc fieri etiam si tu be
niuolentia tanto nisu conareris vt ꝑs ex-
cusanda censeret sed neq̄ꝫ in tã ꝯrijs iudi-
cijs videri p̄nt accidi. Et o sctissima mater
eccia. cui sn̄ie interim cessura es? quã ãple-
xaberis? quã ꝓbabis? xp̄iana respublica/
inter has cõtentiones aiosas ⁊ incertas q̄d
aget? interea quo se vertet/quali poterit re
gimine gloriari. Dudum cõtentionibꝫ põ
ptio ⁊ Julio cesare ciuilibus armis roma
na respublica neutrius ꝑtem ꝓbans remã-
serat in medio desolata cũ Cathone q̄ nul
li similiter ꝑti fauens erat. ita eni dicit Se
neca. Vtrũ vero sil̄e sit in scismate nr̄o tan
to deteriori q̄ꝫto anime mors quã corporꝭ
plus horroris habet nõ determino. vtinaz
veniat dñs/qui ⁊ illuminet abscõdita tene
brarũ. et posita in lucem cõpleat in opere.
parũ quidẽ videre est si non datur operari
Hoc quidẽ solũ relictũ videtur vt qꝛ cogno
ramus q̄d agere debeamus humano con
silio ꝯfugtamꝰ ad ad diuinũ nisi vobis ali
ud o sorores videatur. ¶ Beniuolentia
Mihi beniuolentie idem prorsus est iudi
cium frater vt nullis accusatis maliuole si
cut obseruare nisi me fallit amor tui studui
sti/cõuertamus nos ad dñm. qtũs ad nos
cõuertatur. ambulans sup aquas p̄ntꝭ flu-
ctuationis/ventisq̄ꝫ ĩpetrant̄ et mari ⁊ fiat
eo iubẽte tranquillitas. quid tacita recogi
tas soror nr̄a discretio. dicet tu q̄d censes a
gendũ. ¶ Discretio. Ego vero hoc idẽ. ni
hilominus ne temptari videat deus. cona
ri decet nos ad laborem si forte pijs attem
ptationibꝫ aspiret deus vires. ¶ Zelꝰ. Ve
rissime suades ꝑ meã fidem o soror discre-
tio/saluberrime ⁊ diuine. vis igitur vt ea p̄
lia q̄ penes nos seruamꝰ recõdita, sup hoc
negocio ꝓferamus in mediũ. tũ de medio
pacis inueniẽdo. tũ de cõcilio sic vel nõ ce-
lebrãdo. tũ de pape accusatiõe ⁊ excusatiõe
cũ reliquis. illoꝝ eni inspectio dare posset
occasionẽ sapiẽtibꝫ ꝓfundiora cogitandi.
¶ Discretio. Video te frater ad ingenium
redis. totus flamma es neq̄s nõ velle foras
erumpe scio q̄ loqueris illa tu quodaz im-
petu magis ꝓiecta sunt quã digeste ordĩa-
ta/sine stilo sine limitatiõe. Attñ si ita fert
animus tuus nec cõpesci põt/tu in alia no
biscũ cõtiõe ea ꝓpone. nos secedere ad alia
tꝑs vocat. et v̄ba tua (vt aspicis) iam ppl̄a
ris cõtio. iã scolasticꝰ cetꝰ/iã curia regalis
expectat. tuã rem ergo age et bñ habe ¶ Ze
lus. Polliciti memor obĩa vltro. et tu bene
hẽas soror. nec vllo vnq̄ꝫ in negocio me de
sere. tuo q̄z spũ o germana beniuolẽtia pro
cul oĩs a nobis et ceteris. maligna ꝑuersi-
tas exturbetur ⁊c. Finit.

Sequitur epistola

Christianissimi regis francie iustificatiua
subtractionñ factaꝝ a Petro de luna/non
obstante obedientia suo p̄decessori/ et sibi

R qñcq; prestita. ¶ Karolus dei gratia frãco/
rum rex/vni uersis xpifidelib; salutem i do
mino/et ad eam quã sumope desideramus
ecclesiasticam vnionem vnanimiter aspira
re/ Pax ecciastica q; sub vnico t certo xpi/
sti vicario cõiungere debet vniuersa mem/
bra ppli xpiani fm ipius xpi et apli sui do
cumentũ/dum olim post mortem felicis re
cordationis Greg. pape vndecimi contur
bari cepisset/dumq; scisma pnicio sum mõ
strum horrendũ ingens in eadẽ eccia subo
riri cerneret/ex causis toto orbe notissimis
xpianissimus tunc ac pclarissime memorie
pgenitor noster Karolus qnt⁹ suasus mul
tis vehemẽtibus q; rõibus deliberauit ad
herere obiam pstare illi quẽ collegiũ cardi
naliũ iureurando asserauit in vita t in mor
te atq; publicauit se canonice in summum
pontificem t verũ xpi vicariũ sponte t con
corditer elegisse Arbitrabatur nanq; veri
sil'r idem pgenitor noster vt erat totus fer
uens in zelo dom⁹ dei/et ex sua fide pia ali
os diiudicans q; ceteri pncipes ac plati cũ
vniuerso clero t ppl'o/ptinus obedirẽ cõ
sil'r dũ electꝯ em hmõi p collegiũ pfatũ car/
dialiũ sufficiẽter eis innotescceret/rite fuis/
se celebratam/sed aliter euenisse/dudũ iam
deploramus. neq; eñ potuerũt vsq; hodie
dicti cardinales hocipm. Nos idcirco cer/
nentes/experientia tpe q; docẽtib;/q; hec o/
bediẽtia pstita inualida erat ad tollẽdũ fũ/
ditus scisma pestiferũ. qõ in exiliũ grauissi
mum/pacem desideratissimã t optimã des/
truerat: deliberam⁹ eãdẽ pacẽ ad xpiũ cu/
bile suũ qõ est eccia velut ad suam regionẽ
p alias vias totis conatuũ viribꝫ reducere
hinc cõcilia crebra/hinc legatiões laborio
sissime ac sumptuosissime/p oẽs pene xpia
nitatis regiones frequẽtate/tãdẽ aspirante
deo via cessionis vtriq; cõtendentiũ pro re
uersione pacis turpiter exulãtis inuenta ẽ
cõpendiosior absq; vlla dubitatione expe/
diẽtior iudicata. Hanc pinde viã cũ omni
solẽuitate pñtari fecimus successori illi⁹ cui/
pgenitor nr̃ (sicut diximus) obiam pstite/
rat/quã obiam/iõ maxime postmodu; ab
eodem successore p tpe subtraximus. qz nõ
satis apte p vie cessionis cõpendiũ videba
tur velle pacem reducere/postpositis disce
ptationũ interminabiliũ anfractibus t in
gressibilibus aliaq; viarũ labyrinthis. At
vbi visus est nobis ad salubriora se cõuer/
tisse cõsilia. rursus absq; omni mutabilita
tis culpabilis nota/obedinimus eidez/ita
tñ animo nostro gerẽtes/si t q;diu hec obe
diẽtia nr̃a nõ obstaret ecciastice vnioni q;z
admodũ in cõcilio vltimo eccie regni nr̃i/
meminim⁹ satis datũ intelligi/neq; enĩ vo
luimus vnq; sciẽter (neq; fas esse credim⁹)
obediẽtiã pstare cuiq; mortaliũ in pacꝫ vni
uersalis piudiciũ in scismatis fomitẽ. in di
scordie instrumẽtũ. Et o salutifer xpe pnin
ceps pacis/q;diu iam q̃siuim⁹ pacẽ t ñ ve
nit Expectauimus tempus medele/tps. s.
iurate cõuentionis vtriusq; cõtendentiuz
p cessione celebranda. Et ecce turbatio
Anima aduertite hec dñi pncipes xpiani q;
bus est doloꝛi talis tantaq; mr̃is dissipatõ
Attẽdite in sup vobis t vniuerso ppl'o xpi
ano vos sacri põtifices in q; posuit vos spi
ritus sctus eps regere eccĩam dei quã acq;/
siuit sanguine suo. Attẽdite q̃ sumus. noli/
te dissimulãter agere/vbi depopulat gregẽ
xpi miseris modis/tẽpestas hec seuissima
horrẽdaq; vorago. Exurgat in vuũ ppl'us
vniuersus/tollere de medio sui deformissi/
mũ hoc portentũ vñ fit in obprbriũ hostib;
incredulis xpiãsq; aiaꝫ damnationis eter
ne discrimen aptũ /decidat vel inuit⁹ vn⁹
aut alter. imo vtriq; cõtendẽtiũ ab occupa
ta sede petri/potius q;z vnitas eoz contenti
one depereat Nam dũ neutri ppl's obedi
et. neuter amplius de pmatu vel frustra cõ
tendet neq; audiet vltra vox illa crudelissi/
me femine/nec mihi nec tibi. sed diuidatur
sed illa pie matris/date illi infantẽ viuum
Nos vero q; nihil ita post animẽ salutẽ de
sideramus/q;z videre serenissimam pacis fa
ciez/nr̃is effulgere tpib;/indicam⁹ expmis
soꝛ t sil'iũ cõsideratiõe nullũ ad pũs patet
validius in tam daspato malo remediũ/q;
q; neuter cõtendẽtiũ aut sibi forte successo
rum/pstetur deincepso obediẽtia a ppl'o xpi
ano/deficiẽte siquidẽ fomẽto tantus ignis
iste infernalis i se tãdẽ deficies dãre deo col
labetur. Qua pp pcedentib; et bitis super
hoc vicib; repetitis. magnis t maturis de
liberationũ cõciliis cũ sapiẽtib; pitis et de
uotis hoib;/deuz t eorum salutẽ gerentib;
p oculis. Nos vt eccĩa regni nr̃i ac delphĩa
tus vienen. p nob; et subditis nr̃is eorũdez
regni t delphinatus/decreuimus talẽ am/
plecti neutralitatẽ in festo ascẽsionis pxie
vẽturo/nisi interea nob; vltro paraduenc/
rit. pcessuri nihilominus vlterius assidua
sollicitudine cũ alĩs pncipib; t catholicis

omnibus. donec euulso scismate/pax plantetur Qd si mirabūtur forsan aliq̄ ex aliter affectatis vñ nob ista licent/attendant potius q̄ hāc nobis legem facit ipa q̄ legē nescit/dura necessitas. imo et filialis pietas q̄ p medios etiam ignes ⁊ gladios/mrēm talem ita collaborātem/eripe conaret. Ecce morbus inueteratus ⁊ putridus q̄ ex fom̄tis leuioribꝫ indetriora quotidie velut cancer serpit. si ergo ferramentuꝫ cauterisans adhibeatur/nullus recte culpauerit ¶ Demum cū p hac neutralitate in vnū tractanda/principes ac magnates vtriusq̄ obīe/cōmoda celeritate congregari non possent nl'los suo quesumus cōtēptui deputet ius ptis nr̄e/quā pbabilissima rōe plibat⁹ pgenitor noster et nos hacten⁹ fuim⁹ insecuti/in hac neutralitate cōdemnatum vel depssum/cū nūc ñ de iure huius vel illius/sed decedendo iuri vero vel ptenso/p vnione cōsequēda res agatur. ¶ Quāobrem vos omnes et sil'es hortamur in xp̄o. et p eaꝫ q̄ de immaculata spōse sue eccie laceratiōe feda. cōpassionem geritis obtestamur arripite nobiscū validū hoc et efficax sicut expectamns in dei ꝟtute pestis huius exterminiū vt denegatio hec obīe vtriq̄ cōtendentiū/afferat nob tandē ppetuam vnanimēq̄ obīam sub vno ⁊ certo xp̄i vicario/quatinus seruiamus deo in pulcritudine pacꝭ et req̄ie opulenta. In quoꝝ omniū fidē ⁊ testimoniū pñtes literas nostri sigilli fecim⁹ munimine roborari. Datū pisius die. xij. Januarij. Anno dñi. Mccccvij. et regni nr̄i. xxviij. Finit.

Ciusdem sermo habitus coram concilio Cōstantieū. in dominica qua erat festum sancti Anthonij.

Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater ih̄u ibi Scriptum est originaliter Jo. ij. ⁊ recitatiue in euangelio dñice currētis/qd ad honorem gloriosissimi pr̄is Anthonij cuius hodie celebritas agit̄ inferius deducetur. Sed dum nnptie facte sunt in chana galilee. erat mater ih̄u ibi/Assis ⁊ tu pia mater ih̄i nobiscū in hoc sacro concilij loco vbi est mistice chana galilee/vbi alle/gorice fiunt nuptie Interp̄tatur enim chana zelus/et galilea transmigratio. Est autē hic zelus transmigratiōes. sed quo et vnde Nimirū ex hoc mūdo ad patrem/ex chana in hierl'm que edificatur vt ciuitas q̄ pere grinamur a dño nec habemus hic ciuitatē maneutem sed futuram inquirim⁹/que est hierusalem mater nostra. Uides inq̄t bñdictissima mater ih̄u. quemadmodum celebratur sinodaliter in hac mistica chana galilee in hoc sacro ꝯcilij loco/dignissima nuptiarū xp̄i iesu filij tui et ecclesie copulatio. Ad q̄d ita? sane qtūs eccia sponsa agni/neq̄ laceretur amplius scismate/neq̄ detur petur erroribꝫ/neq̄ deformata maneat viciorꝫ feditate. ¶ Assis igitur ad has nuptias o Maria. Assit et filius tuus ih̄us cum discipulis suis sctis omnibus/inuitat⁹ p̄cibus a nobis. quo adueniente cōmutet obsecramus apud nos assidentes in his nuptijs/aqua grauis et insipida sapientie terrene animalis ⁊ diabolice. in vinū optimū sapientie salutaris/qd nos ebria quadam sobrietate letificet/cor roboret et sit in nob vinum germinans virgines/hoc est virginales puras ⁊ integras affectiones. impleantur ydrie cordium aqua lacrimose compunctionis. Fiat hoc intercedente te o sacer heremi cultor Anthoni gloriosissime fili matris eccie ac in vniuersa terra nominatissime cuius hodie solennitas celebrat̄ Fiat et hoc insinuante ⁊ petente te beatissima et misericordissima mater Jesu mr̄ salutis/quā ideo salutamus/depmentes suauissimū illud gabrielis epithalamiū dū in palatio virginalis vteri tui nupsit humanitati diuitas. Aue gratia plena dominus tecum. ¶ Nuptie facte sunt in chana galilee et erat mr̄ Jesu ibi/Si dicam q̄ sentio patres apl'ici patres deo amabiles ⁊ spectabiles dñi/tanta misterioꝝ pñtis euāgelij maiestate tanta dicēdoꝝ numerositate suffunditur et p̄mitur mee mentis acies inualida vt quid p̄mum dicam quid omittam vix discerno Cadit in me illud narcissi philocapti/iuuenis apud nasonem ⁊ ad fontem inopem me copia fecit Ecce nuper in ip̄o meditationis mee secreto dum pñtis euangelij verbis intenderem apparuit ip̄m velut fons illimis ⁊ nitidus/fons vite verbū dei in excelsis. tanq̄ p̄terea speculum quoddā purissimum sine macula. tesissimumq̄/⁊

tale quale dicunt aliqd̄ esse ꝑspectiui in q̄ re
lucent ex vnius corꝑis obiectu q̄ttuor ima
gines speculo non fracto. Visa est nem-
pe mihi respicienti p̄sens euangelium qua
druplex expositionis sacre scripture facies
q̄i totidē decore virgies/filie celestꝭ sapien
tie/quarum nomina et officia quidam me
tro comp̄hendit dicens. ¶ Littera gesta
docet quid credis allegoria. Moralis q̄d
agas quo tendas anagogia. His itaq̄ q̄tu
or imaginibus insignitur fons et speculuz
sapientie diuine/his quattuor faciebus or
natur in vtroq̄ testamento sacra scriptura
sicut figurat Ezechielis visio in animalibꝫ
et in rotis. Hec nempe duo testamēta sunt
velut si sit rota in medio rote. Allegoria fi-
dem/anagogia spem/moralitas caritatem
littera simul tria hec docet et edificat. Pru
dentiam allegoria in fide. Fortitudinem a
nagogia in spe. Temperantiam moralitas
in caritate Justiciam littera sub appropri
atione quadam tradit. Sapientia eniz cu
ius sunt filie/sobrietatem et prudentiaz do
cet et iusticiam et virtutem. i. fortitudinem
ait sapiens. ¶ Queret aliquis quorsū ista
et quid obscurum hoc sibi velit exordium
respectu thematis huius ¶ Nuptie facte
sunt in chana galilee et erat mater Jesu ibi
Dicam vt potero diuersas siquidem nup-
tias intuitibus mee cōsiderationis oppo-
nebat quadruplex ista species expositiōis
sacre scripture/quasi tetras virginalis/sua
dens vna queq̄ virgo quatinꝰ de sūis nu
ptijs p̄mum et potissimum haberet̄ verbū

Littera corporales nuptias
Allegoria spūales et sacramentales
Moralitas sensuales
Anagogia eternales obiectebat.

Dicedat littera corꝑales nuptias hono
rabiliores esse q̄s dūs hodie signoꝝ suorū
exordio/suaq̄ p̄sentia cū matre et discipu-
lis honorans consecrauit/quarum fuit p̄-
or institutio in ꝑadiso terrestri. nondū in-
nocentie statu de ꝑdito/quando ꝓphetauit
patriarcha primus adā ꝓpterea relinq̄t hō
patrem suum et matrem suam ⁊ adherebit
vxori sue et erunt duo in carne vna et cetera.
Per quas nuptias impletur mūdus obe-
diendo p̄me iussioni. Crescite et multipli-
camini et replete terram ¶ Dic igitur tu p̄
dicaturꝰ/quales hodierne et qualiū ꝑsōa-
rum fuerint nuptie. et si Johēs euangeli-
ste ꝓut opinati sunt aliqui qua rōne potu-
it dici virgo si nubere disposuit Cur ibi fu
erit mater Jesu que vagari que misceri cuz
ludentibus non nouerat. Cur illic inuita
ti ihūs et discipuli/quibus sobrietas ⁊ mo
rum grauitas erat amicissima/et quales di
scipulos cum nondum p̄dicaret/habebat.
Nunquid virginalis Marie sponsus Jo
seph interfuit/et si non/que ratio/si sit/cur
tacetur. Cur velut austere/respondit Jesꝰ
matri verecunde petenti et dicenti Vinuz
non habent/quid mihi et tibi mulier non-
dum venit hora mea. Hora qualis erat il-
la christe tanq̄ aliqua tu fati necessitate te
nerens. Expone p̄terea quale fuerit vinum
illud et qualiter ex aqua factum. et si rubeū
fuerit iuxta illud. Aque erubescunt ydrie.
Cur vinum bonum et ita inebriatuū ꝓpi
nauit conuiuis Jesus/qui postmodū ius-
sit vt non grauarentur corda nostra crapu
la et ebrietate/de qua tamen ebrietate loq̄-
tur hic ad sponsum architriclinus quasi n̄
reprobet eā in conuiuijs sed suaderet Om
nis homo primum bonum vinum ponit
et cum inebriati fuerint tunc id quod dete
rius est ⁊c̄ Rursus habet questionem si nu
ptie Joseph et Marie fuerint tempore suo
hodierna more iudeoꝝ et pene omnigenti
tiū solenniter celebrate qd̄ vtiq̄ faciēdū eē
videtur. Nō eniz fuit claudestinum matri
monium sed legittimum. itaq̄ Joseph pꝰ
desponsationem Marie in hierusalem pri
mo suscepit eam Postmodum in familia-
rem conuictum more gentis sue scd̄o/dein
tertio post annunciationem angelicam io-
seph super ea certificatus a maria et ab an
gelo in somnis fecit iuxta textum euangeli
cum sicut p̄cepit ei angelus et accepit mari
am cōiugem suum. accepit intellige ritu so
lenni nuptiarum que acceptio dicitur con
uentio illa/De qua Mattheus Antequā
conuenirent inuenta est. non dubium. quī
a Joseph/habens in vtero de spiritusācto
Non quidem ex vteri tumore cognouit h̄
Joseph eorum honore saluo qui opposi-
tum scripsisse et pinxisse videntur. Quid
enim scandalosius apparuisset iudeis cō-
nenientibus ad celebritatem nuptiarū ma
rie q̄ videre tumescentem eius vterum.
Sed hec in epl̄a quadam sup celebratiōe
virginalis coniugij Joseph et Marie/la-
tius notata sunt. Postremo q̄re d̄r hoc ini
tiū eē signoꝝ q̄ fec̄ ihs. nūq̄d antea caruis-
se miraculis. nūq̄d ociosꝰ fuisse credēdꝰ est.

y Littera virgo sēper integerrima/quia semper verissima/ceteris autoritate prior qua vacillante reliquę non subsisterent/cōquirere suadebat hec et similia/dum sozor ei⁹ allegoria profundissimo intelligentie spiritu plena subintrabit. Pferende sunt/crede mihi spūales sacrales q nuptie/q sunt xpi sponsi ad ecclīam sponsam/quarū fit cōuiuium in templo eccie/cōfectione panis et vini in sacramento altaris/he fuerūt initiate in primo instāti incarnatiōis in thalamo uterivirginalis/ratificate in instanti mortis christi p aquā z sanguinē et cōsumabūtur i instanti eternitatis p felicitatē ppetuā Unde sicut res pfectior est q̄z sit signū eius sic basi nuptias digniores eē q̄z corpales fateri necesse est. Ūñ quid dicit aplūs de corpalibz nuptijs audi. Sacrm inq̄t hoc magnū est signū/signū. s. rei sacre sz q̄liter et quō xpō dico z eccia. Figuratur celebriter hec dispōsatio in solēnitate dedicationis cimpli materialis/et exprimitur a Johe in Apocalip. dū dicit se visse bierlm nouam descēdentē d celo tāq̄z spōsā ornatā viro suo. Qualiter aūt mrionij ade p statu innocētie si ñ peccasset/quō pterea virginale cōiugiū ioseph et marie nunq̄z cōsumatum/p signauerint sacraliter mrionij xpi cū eccia docere/paratus sum/dicit allegoria/si z dū studiositas speculatrix familiaris nra q̄siuerit Pausare videbat allegoria dū verbū sum/psit sozor eius moralitas prudētissima z tota fm nomē suū morigera/suadēs comme morari debere nuptias sensuales. Flō quidē vt exerceant(pcul hec impietas)sed vt fugiant ab hoibz/q̄ in abominabili pstibulo cōcupie/z in volutabro luti carnalis fedissimo spurcissimoq̄z fiūt/dum cōtrahitanimalis hō cū sensualitate seu cōcupiscentia sensuali. Initiat aūt mrionij hoc adulterij in illecebrosa cogitatione. Ratificat i consensu vero vel interpretatiuo. Consumatur in ope voluptatis libidinose/q̄ feda est/q̄ deformis feralis z sordida/exosa tandem z penosa. Propterea singulariter pcepit Jsaac Jacob filio suo ne acciperet uxorē de genere chanaan. Chanaan interpretatur erubescens. Et q̄d erubescendū q̄so magis ipa libidinū vili voluptate cuius sunt exitus odiosi tristes et amari qui plus aloes q̄z mellis habent. Figurat hoc nob Amon qui nimio amore sororis sue Thomar succensus/procuranit eius cōcubitum sednfario ope cōsumato audi q̄d seq̄t. et ex o/sam habuit eam. ita vt maius eēt odiū quo eam oderat. amore q̄ eam dilexerat. Fugiē das igit docetu nuptias istas iq̄t moralitas q̄m euenit sp̄ī eis illud machabeoz. Conuerse sunt nuptie in luctū/z vox musicorū in lamentū. Ecce tamē q̄ repleuerūt mundū sordibz suis q̄m corrupit ois caro viā suam ita vt q̄ī apto z q̄ī occulto fiūt turpe sit dicere ita vt vix etiā in cōfessiōe possint exorari nisi obstetricāte manu dñi coluber tortuosus extrahatur a corde. Cur em̄ sodoma interpretat mutans: nisi q̄ mutos sūñ cōfessione cōsueuit p̄cipitare in stagnum sulphuris ardētis/cuius fumus tormentorū ascēdit in secula. Has a puero nuptias sordidas libidinis/execratus Anthonius suspirauit cū ps. Quis dabit mihi pēnas sic columbe et volabo z requiescā. Ecce elongaui fugiens secure sane sicut ioseph pcacem fugit egiptiā et mansi in solitudie. Ad hāc de Anthonij solitudine cōmemorationem q̄ toties in anagogicos raptus est mēt⁹ excessus exorsa ē q̄rta sozor anagogia nil moratales onās z diuinā in facie mōstrans origi nem. hec ad celestia librās oculos tracto ex imo pectoris deuoto suspiria /suggerere/mihi videbatur z dicere Eya q̄d hesitata/nimus tuus/q̄d vacillat dubius/an in pōribus nuptijs vel in meis plus bēat insistere sermo tuus Certū tene nuptias meas eternales eē deq̄bus in matheo Uenit spōsus et q̄ parate erant intrauerūt cū eo ad nuptias Et clausa est ianua Et in apocal. Gaudeamus et exultemus z demus gl'am deo q̄ venerūt nuptie agni/et uxor eius preparauit se et datū est illi vt opiat se bissimū splēdēs et candēs/bissimū enī iustificatiōes sunt sanctoz. Sequit beati q̄ ad cenā nuptiarum agni vocati sunt. Audi tu recogitās z suspira. audi suspensus cor ad celestia exemplo Anthonij cuius interpatio sonat sursum tenens. Sed q̄ ad cenam em̄ agni vocati sunt. ita vere beati si tamē vocat venire vel nō tardauerint vt fatue virgines vel nō cōtēpserint sicut ille q̄ emerat villā mūdane vanitatis. alter iuga boū terrene curiositatis alter q̄ duxerat uxorē de q̄ nūc sozor moralitas loq̄bat pessimā/q̄ ē occupia carnal' voluptatis. Ita ē p meā fidē(subintulit cōfestim moralitas vt erat acris in vicia)hec carnalis voluptas pessima est meretrix.

Figurat enim Dalida. seductrix que

sampsonē accensum et debilitatū tradidit hostibus philisteis/ac relicto eo ꝑfida ꝓtinus copulata est alteri viro. J. nunc igitur et spero fidem aliquam in tali cōiugio carnalis cōcupiscentia contrahit ad interitum Sed neq; ibi securū est sed execramentum id est execrande rei signum scz adhesionis/ anime cū demone/neq; ꝑles deniq; quoniam qui tenet eam iuxta verbū Job pascit sterilem que non parit. ¶ Porro deficit vinum deuote cōpunctionis in nuptijs eius quia non est mater Jesu ibi. neq; vocatur Jesus cum discipulis suis ad eas/sed nec vocatus interesse dignaretur. nimirū si fugit eas Anthonius. ¶ Loquebat̄ hec moralitas dum visa est anagogia parum perferre moleste ꝙ suam de nuptijs eternalibꝫ orationem interruperat. Mox etiam littera. mox et allegoria contendere parabant. (vt ita loquamur humano more) altera alteram ꝑueuire/locutura ꝑus vnaqueq; de nuptijs suis integro ꝓfecto q; sermone.

7 Tunc ego quiescite ꝑcor interim vos germane dinineq; sorores Nolite tumultuari nolite cōtendere/ne fortassis dicendoꝝ ordo turbetur. nihil egre tuleritis/satꝫ id mihi fuerit hactenus vos reuelasse oc'los meos vt considerarem mirabilia de lege dñi/ Animaduerto quippe velut vnā esse faciē omniū vestrum/qm̄ nuptie tue corporales o littera significant et sacramentales ecclesie. et spūales gratie. et eternalis gl'e. Ex quarum pulcerrima puritate patet execratio nuptiarum sensualium quales iure suo detestatur moralitas. ¶ Rnrsus allegoria manuducit ad anagogiam et ad viranq; litera moralitasq; subseruiunt Similiter videre est in singulis faciebus vestris. Relucet attñ peculiariter in littera/facies hominis qm̄ solus inter animalia/litteris et hystorijs vti nouit Relucet in allegoria facies leonis ꝓpter fortitudinem illius quā edificat fidei. nonne leonina tibi videtur ista fortitudo que vincit mundū/hec tamen est victoria que vincit mundū fides nostra. Relucet in moralitate facies bouis ꝓpter tempantiam ⁊ domabilitatem laborosam quam docet mos: Relucet tandem ī anagogia ꝓprijssime facies aquile supeminens quoniam edocet ꝑ spem ad celestia leuare sursum corda. ¶ Compssa est his auditis sororia quelibet disceptatio filiaꝝ sacre sapientie q̄ sue sunt quattuor exponēdi scripturam sacrā modi/Age inquiūt vtere deinceps ꝓ arbitrio tuo nobis oībus ⁊ singulis aberit liuor omnis. neq; suborieꝫ murmur vlluz. Deduc vt libuerit verba thematis tui. Nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mater Jesu ibi. ¶ Ast ego prēs sapientissimi. p. orthodoxi et honorabiles domini decreui mecū ꝑlus de reliquo ꝓcedere iuxta doctrinam allegorie. que quō credendum est instruit ex his q̄ littera tradit eē gesta. Mouet ꝑcipue consideratio sacrisācti huius generalis cōcilij repñtantis eccīam quā in fide despōsauit sibi xp̄us. De quo Johes baptista q̄ habet spōsam: spōsus ē figuratus in sole qui est tanq̄ꝫ sponsus ꝓcedēs de thalamo suo. Hic spōsus oīa ꝯdidit oīa repabit ꝓpter cōiunctiōz nuptiarū istarum Nam ꝓpter nos homines et ꝓpter nostram salutem descendit de celis. Propter quā et alias rōnes. dictus est etiam a ph̄is homo finis omniū sub deo. ¶ Initiantur autem he nuptie ꝑ grām fidem ⁊ spem in ꝑsenti de futuris bonis. Ratificantur ꝑ adeptiōem ꝑme stole in aīabus sanctis. Consummabuntur in die nouissimo ꝑ possessionem stole duplicis anime et corporis. Vel dic aptius ꝙ matrimonium istud initiatum est in promisione facta sanctis patribus. Hinc dicitur in Apocalipsi ꝙ agnus occisus est ab origine mundi. Ratificatum fuit in incarnatione quando verbū caro factum est. Consummatū in passiōe postq̄ꝫ christus dixerat Consummatū est. Unde Aug⁹ Nubit sponsa dum sponsus moritur/ Figurat hoc Eua de Ade dormientis latere formata. ¶ Petet aliquis quale cōuiuiū hñt he nuptie? Habēt q̄si prandium matutinū in cōuiuio eucharistie vbi est vinū anime purissimū sanguis xp̄i conuersione mirabili. Unde Dauid exultabūdus in figura gloriabatur parasti in ꝯspectu meo mensam Sequitur et calix me⁹ inebrians quā ꝑclarus est. Habent cenaꝫ vesꝑtinam indeficientem in conuiuio celestꝫ glorie vbi beati sunt prout allegauit anagogia qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Conformiter hoc ad legisperituꝫ dicentem christo. Beatus qui comedit panem in regno dei. vbi etiam vinum bibetur nouum teste christo. dum torrente voluptatꝫ tue potab̄ eos dñe ¶ Pergebat meditatio cordis mei allegoria duce lati⁹ disserere ꝺ nuptijs istis eccīe ob r̄uerētiā huius

sacrosancti generalis concilij. dum affluit studiositas speculatrix vna ex ancillis sapientie/familiari dilectione sibi gratissima/ Hec tota videbatur alacris et leta eaz q̄p/ pe nouiter introduxerat Rex et Archytri/clinus in cellam vinariam. de qua pro/clamans inuitat sapientia/bibite amici et inebriamini carissimi. Istic hiberat studi/ositas sobriam ebrietatem spūs/que more suo multa conquirens / nominatim super his nuptijs hodierne diei nunc a lr̄a nunc ab allegoria. nūc a moralitate. nūc ab anagogia in modum tetralogi. ¶ Stetit tandem magis quoniam ita me velle conspexit in allegoria. cui verbum dirigens dicit/quit o doctrix optima. Primum q̄bus adornata est dotibus ecclesia sponsa a christo sponso suo. Deinde qualis est habitudo christi sponsi ad ecclesiam sponsam. Rursus viceuersa qualis est habitudo sponse huius ad sponsum suum. et ad eius vicarium quem appellamus summū pontificez Amplius quarto/qualiter z q̄z vtiliter de carnale cōiugium voluit huius spiritualis signum esse. Subinde quo pacto moral' ecclesia spūalem significat/sicut mutuas sibi laudes et nomina communicēt. Demū sexto/quibus modis et locis sacre scriptu/re figurantur he nuptie christi z ecclesie Quibus expeditis pergā ad reliqua Verum recte admones o religiosa deuotio/celebritas est hodie gloriosissimi et toto orbe famatissimi patris Anthonij cuius vita tot admirandis ornata virtutibus fuit vt magna sit institutio magnum exemplar et forma bone vite z fidei Anthonius scire quis fuerit. Quamobrem interseras preco non dicam omnia (hec ita q̄z fieri nequit) sed vel pauca laudum suarum preconia/vt in tali filio glorificetur mater ecclesia in cuius mirificationem manifestauit gloriam suam/christus sponsus ecclesie. Habet scio littera gestorum suorum questiones non inutiles nec infimas. quas p/scrutura sum ego studiositas si et dum vacauerit. sicut de comparatione vite solitarie et heremitice cum laudibus suis adcenobicam/et vite actiue ad contemplatiuam. et prelatice ad religiosam. Si beatus Anthonius sacerdos fuerit. Si subiectus in ordine hierarchico plātis maioribus z minoribus sicut tradere videtur Dyonisius in ecclesiastica hierarchia. Habet proinde dubium si discrete sumitur heremi solitudo in feruore nouitio qui est sicut vinū nouum sine spiraculo Nec enim reprobasse videntur sancti patres/quoniam plurimū habet hec vita solitaria aduersarie z impugnatorie tentationis/prout ex his q̄ passus es didicisti o athleta strennuissime sacer Anthoni Nunc in flagellatione etiam visibili demonum. nunc in millefidijs astutiarum suarum /super quibus astutijs infallibiliter agnoscendis z distinguendis si dabilis est ars certa dignum est inquisitione. Habet rursus questionem lr̄a de hypocētauris et satyris Satyri sunt q̄ pedes habent caprinos. frontem cornutaz nares aduncas. hos inuenisse memoratur beat⁹ Anthonius dum ad visitationez p̄mi heremite Pauli solus pergeret per vastam illam heremi solitudinem. dij fuerint vel bestie et monstra heremi. vel calodemones/aut cacademones iuxta platonicoz locutionem. aut homines. suadetur hoc vltimum/quoniam ipi stridore quodam frendentes se in christum credere cōfessos hieronimi refert narratio. ¶ Sed his interiz et similibus sileutio pressis questionibus/ illo pergas ozo quo sctificata es ordine/o allegoria. Quod annuēs ipa/delectat in/quit imprimis o studiositas cultrix sapientie. q̄ fidem. q̄ religionem. q̄ deuotionem tuam. q̄ zelum sciendi sedula monstras. nihilominus q̄z arta sit hora loquendi videt Expediam de q̄positis quātum dabitur. Reliqua vero que iam apud me dictata teneo scriptis interferam. ¶ Habet igit̄ prima questio tua quibus adornata est dotibus ecclesia sponsa a christo sponso suo? Et dotes offerunt in munere. ¶ Offert se dos ingis fecunditatis. ita vt non deficiat vsq̄ in finem generatio sua. Jurauit hoc christus. Amem quippe dico vobis nō p/teribit generatio hec donec omnia fiant loquitur de apostolis z discipulis quibus et ascendens in celum dixit. Ecce ego vobiscum sum vsq̄ ad consūmationem seculi. ¶ Dos altera est plenarie potestatis tante siquidem si credis Augustino quanta habet sponsus suus et q̄tam decuit z vtile fuit habere talem spōsam iure nuptialis copule. ¶ Habet licet summus pontifex plenitudinem potestatis ecclesiastice subiecti ue ordinatiue regulatiue et suppletiue super singlos de eccia. nihilomin⁹ habet ec

A

clesia synodalr cōgregata plenitudinē ptātꝫ
ēt sup papā ordiuatiue regl'atiue ⁊ supple
tiue q̄ verba quō sint accipienda tractatu/
lus quidam nup editus pandit. qui prodi
et in publicum magis ad examinationem
q̄ꝫ determinatiōem/ magis q̄ꝫ ad elucidatō
nem veritatis q̄ꝫ ostentatiōem vanitatis.
q̄ꝫuis vltra multiplicare ꝑmones q̄d opus
est sup ea veritate/ cuius decisio clarissima
solidissima q̄ꝫ facta est p hoc sacrū conciliū
cui nō licet obniti/ nec ipsam in argumen/
ta deducere/ qm̄ disputationū ⁊ argumēta
tionū ⁊ euasionū friuolarū nullus vnq̄ꝫ es
set finis/ sꝫ casus assidu⁹ ī errores assurdos
insanos ⁊ impios Vere ⁊ grauiter ecclesia/
stes intonuit qrcito nō profert contra ma
los iusticia. filij hoīm absq̄ꝫ vllo timore p/
petrāt mala. Nunq̄d nō iō sacre hui⁹ syno
di cōstañ. impugnantur iudicia que sic ha
bent. ¶ Primo declarat q̄ ipsa in spūsctō
legitime cōgregata generale cōciliū faciēs.
D et eccīaꝫ catholicā militātem repñtās/ ptā/
tem a christo immediate hꝫ/ cui q̄libet cui⁹
cūq̄ꝫ status vel dignitatꝫ etiā si papalis exi
stat obedire tenet in his q̄ ptinēt ad fidem
et extirpatiōem dicti scismatis/ ac generalē
reformationē eccīe dei in capite ⁊ in mem/
bris. Item declarat q̄ quicunq̄ꝫ cuiuscun
q̄ꝫ status vel dignitatis etiā si papalis exi/
stat/ qui mandatis statutis seu ordinatiōi/
bus aut preceptis huius sctē synodi ⁊ cui⁹
cunq̄ꝫ alterius cōcilij generalis legitime cō
gregati sup p̄missis seu ad ea ptinentibꝫ fa
ctis vel faciendis obedire cōtumaciter cō/
tempserit. nisi resipuerit cōdigne penitētie
subijciatur ⁊ debite puniat etiā ad alia iu/
ris subsidia si op⁹ fuerit recurrēdo ¶ Huic
veritati fundate supra petram sacre scriptu
re quisquis a ꝓposito detrahit cadit in here
sim iam damnatam/ quā nullus vnq̄ꝫ the/
ologus maxime pisieñ. ⁊ sanctus asseruit/
vidi nup sctm̄ Thomā ⁊ Bonauauēturā
hic reliquoꝝ libros nō habeo/ dant supre
mam et plenā summo pontifici ptātem ec/
clesiasticam/ recte proculdubio. sed hoc fa
ciunt in compatioue ad fideles singulos ⁊
pticulares ecclesias. Dū aūt compatio fa/
cienda fuisset ad autoritatē eccīe synodali/
ter congregate subiecissent papam ⁊ vsum
ptātis sue. eidē eccīe tanq̄ꝫ matri sue cuius
legem dimitti nō debere tradit sapiēs. tan
q̄ꝫ p̄terea regule vel legi directiue ⁊ regulati
ue infallibiliter cui se submittere tenet o m
nis frater peccabilis de ecclesia/ cuius au/
ctoritatem ⁊ iudicia si non audierit frater.
quilibet etiam papa/ qui nobiscum dic̄ pa
ter noster/ audiatur quid iusserit omni ca/
tholico christus/ sit tibi inquit sicut ethni
cus et publicanus. i. excōmunicatus. Ve/
rum hac hactenus. alias plura si dabit.
¶ Dotauit insup tertio eccīam xp̄us/ am/
pla temporalitate/ nolens eam opprobrio
se mendicitanti subdttam esse/ neq̄ꝫ contē/
ptui/ absit Vera sit illa p̄dicatio q̄ mēdici
tas est solum vel p̄cipuum medium fecun/
dandi eccīam/ per semen verbi dei/ quia di
uitie inquit suffocant semen verbi. Nō vti
q̄ꝫ diuitie que corporales sunt sed cura di/
uitiarum nimia pungeus ⁊ lacerans. adu/
latrix et ambiciosa que si cadat in mendici
tatem nō aliud testimonium q̄ꝫ experiētie
mentiri nescientis exquiratur. ¶ Quid q̄r
to q̄ dotata est ecclesia in filijs ⁊ in edifica/ C
tionem corpis sui tot sacramentis tot vir/
tutibus moralibus et theologicis/ tot do/
nis/ tot beatitudinibus/ tot fructibus spi/
rit⁹/ tot gratijs gratuitis a spiritusctō suo
distribuente vnicuiq̄ꝫ prout vult Nam ali
os quidem dedit apostolos. alios prophe/
tas. ¶ Adde quinto q̄ affert ad nuptias
istas vnusquisq̄ꝫ filioꝝ ferculum suū/ sym/
bolum suum et encenium suum put iocun
do satis nec inutili studio descripsisse legi
tur Cyprianus de nuptijs sacre scripture.
Sed hanc vnam pro p̄senti inuenim⁹ do
tem/ q̄ ⁊ ꝓposito nr̄o et euangelio qd̄ tracta
mus/ et Anthonij laudibus videtur accō/
moda. Hec dos est vini bonitas. tristes cer
te viderentur nuptie/ si vox ista iugiter in/
sonaret. Vinum non habent Nolurit hoc
sponsus ecclesie christus/ sed aquam con/
uertit in vinum. et manifestauit gloriā suā
¶ At vero paruam hanc nec reputandam
fortassis ecclesie dotationem. sed bibulam
et ridiculam existimabis o studiositas/ si
vel nescieris vel non aīaduerteris precio/
sissimas vini de quo loquimur proprieta/
tes. Neq̄ꝫ enim de vino materiali quod in
ebriat ⁊ ī quo est luxuria litteraliter hic loq̄
mur. De quo Sapiens/ multos extermi/
nauit vinum. Sed spirituale ac theologi/
cum vinum intelligimus prorsus optimū
iocundissimum et sanatiuum. hoc est vinū
sacre scripture ad quod īuitat sapiētia Ve
nite inq̄t comedite panē et bibite vinum.
c⁹ vini fortitudinē ex effectibꝫ suis q̄s decē

inuenimus positos in Esdra si mistice lo
qui libuerit colligimus Ubi primus triũ
iuuenũ dixit forte viuũ ⁊ q̃ꝫuis subdiderit
alius fortior rex/et tertius fortissime muli
eres. Veritas tamen est que sup oĩa vincit
p̃cipue veritas fidei de qua Johãnes hec ẽ
victoria que vincit mundũ fides nr̃a Vin
cere mundũ ꝓfecto non est parua victoria
Sancti vero ꝑ fidem vicerũt regna/fortes
facti sunt in bello/castra verterunt exteroꝝ
¶ Et qm̃ ꝓut antea notatum est/ dies ho
die celebris agitur de gloriosissimo matris
ecclesie filio/beatissimo anthonio/victore
strẽnuissimo. Placꝫ ex opib⁹ eius q̃ tradi/
dit nobis littera/que p̃terea moralitas no/
uit et docuit/que tandem anagogia ꝓfecit
ducens eum sup excelsa. placet inq̃ꝫ etiã ex/
emplũ inducere ꝑ se sufficiẽntissimũ etiam
si aliud deesset quo fortitudinem vini hui⁹
sacre sapientie cõcludere fas nobis est.
D ¶ Forsitan inquires vnde beatissim⁹ ana
choritarum Anthonius/habuit vinũ tale
qui litteras non didicit. Respondet Aug⁹
ꝓhemio de doctrina xp̃iana/ꝙ non ex ho/
minibus neqꝫ ꝑ humanũ litterarũ studiuꝫ
hausit illud/sed diuine reuelationis infusi
one sibi collatum est. Cuius odor vini mi
nistratus ꝑ litteram gestoꝝ suoꝝ/ quid in
Augustino fecerit accipe/ Inebriauit q̃p/
pe eum pia sobrietate ꝙ mox in virũ alteꝝ
mutatus est/et fugit ab eo solicitudo vite p̃
terite/tandem velut luce quadam securita/
tis infusa/post egestum torrẽtem lacrima/
rnm/solidatus est iu ip̃a lege christi. Dice/
bat quid agimus? surgunt indocti ⁊ celum
rapinnt/nos aũt cum scientijs nostris siñ
corde ⁊c̃. ¶ Quisquis igitur recogitat ad
miratur ⁊ gaudet augusti tibi traditũ o san
ctissima mater eccia. Gaudeat oportet ⁊ cõ
gratuletur ⁊ gratias agat Anthonio Qua
re? qm̃ ip̃e tam eximiũ et p̃clarissimũ docto
rem Augustinũ tibi dedit. ⁊ hoc ꝓpter testa
tissima sicut idem Aug⁹. loquitur in con/
fessionibus suis/eiusdem Anthonij mira
cula. ꝓpter admirabilẽ insup vite sanctita/
tem. qꝛ deniqꝫ cõsiderauit dotes varias ec
clesie in hoc vno collectas fuisse. q̃les no/
uem enumerat Apl'us ad Coꝝ. Sermo
sapiẽtie/sermo sciẽtie. fides/gratia sanitatũ
opatio v̄tutũ in demonijs eijciẽdis. ꝓphia
discretio spirituũ/genera linguarũ/interp̃
tatio sermonũ/⁊ in epl'a p̃ntis dñice ad Ro
manos sumũtur decẽ ⁊ octo/ qm̃ fuit An/
thonius tribuẽs ĩ simplicitate/p̃sidẽs ĩ sol
licitudine/misericos in hylaritate/diligẽs
sine simulatiõe/odiens malũ/adherẽs bo/
no/caritatem fraternitatis diligens/ hono
re ceteros p̃ueniens/sollicitudine nõ piger
spũ ferueus/dño seruiens/spe gaudens/in
tribulatione patiens/orationi instans/ne
cessitatibus sctõꝝ cõicans. s. spiritalib⁹/ho
spitalitatẽ talib⁹ sectãs apud frẽs suos. Be
nedicẽs ꝑsquẽtib⁹ bñdicens ⁊ non maledi
cens. gaudens cũ gaudẽtib⁹. flens cũ flenti
bus. nõ alta sapiens sed humilib⁹ cõsenti/
ens. Hec oĩa opatus est vnus ⁊ idem spũs
in Anthonio quẽ figuraliter vidit Johẽs
in apocalipsi filiũ eccie raptũ in celum a fa
cie draconis/de qua quidẽ ecclesia p̃mittit
signũ magnũ apparuit in celo/mulier ami
cta sole iusticie/⁊ luna totius mutabilitatꝭ
sub pedib⁹ eius/et in capite ei⁹ corona stel/
larum. xij. que sunt vel. xij. apl'i/vel. xij. arti
culi fidei/vel vniuersitas gratiaꝝ. ¶ Libꝫ E
hic exclamare felix ista dies tanti patris an
thonij in q̃ natus est olim illustrissime me
morie Philippus dux quondã burgũdie
princeps pacis prudentissimus/memorã
dus cũ reuerenti semp suspirio. nedũ mihi
sed toti gallie. imo et eccie. p̃dicam sepe nu
mero parisius in hac die natiuitatis sue di
cens inter cetera/diem hanc celebrem esse/
sibi debere non. qꝛ natus erat in mundum
filius ire de matre que cõcepit eũ in pecca/
tis/maledicẽda potius exemplo Job ⁊ Je
remie. Recolenda vero dies hec qꝛ baptis/
mi regeneratiõem qꝛ natus est denuo me/
ruisset. qꝛ rursus patronum talem et tantũ
quasi peculariter dedisset in animi sui de/
uotione dñs deus noster. ¶ Profuerit tibi
tunc et nunc tua hec deuotio p̃nceps illu/
strissime ad salutem anime ꝑpetuam. Pro
fecerit tnsup ad inclite ꝓsteritatis tue bo/
num ⁊ acceptum deo statum Sic opto. sic
p̃cor atqꝫ desidero. sine fictionis aut adu/
lationis spũ testis est ĩ celo iudex meus co/
ram quo est omne desideriũ meũ/scis quo/
niam ita mihi sum cõscius in veritate. per
eat ergo falsitas et veritas vincat. veritatẽ
enim vinci falsitate/pessima ẽ victoria/vñ
et si iubet ꝓximũ diligi deus sicut seip̃m/ q̃
vero diligit iniquitatem odit animam suã
et seip̃m/consequens est ꝙ ille ꝓximũ odit
qui iniquitatem in eo nutrit ⁊ diligit/ ꝓut
vidit philosoph⁹ in ethicis tollens omnẽ
ab impio amiciciam/etiam cum seipso.

¶ Sed videat vnde captus est sermo do-
ceamus fortitudinem vim sacre sapientie
ex effectib9 q̃s opatum est ĩ Anthonio. ita/
q3 dicit̃ in Esdra q̃ seducit mentem. i. seor-
sum ducit. hoc nunq̃d nõ in Anthonio p/
spicue monstratũ ẽ. dum ad vnicam euan
gelici vini p̃gustatiõem ad vnã vt d̃r gut-
tam si vis pfectus esse vade et vende omĩa
que habes ⁊ da pauperib9/ ip̃e ꝓtinus a ter
renis ad spũalia/ ab imis ad summa/ a visi
bilibus ad inuisibilia/ a caducis ad eterna
seorsum ductus est/ qm̃ sedens in solitudi-
ne leuauit se sup̃ se vsq3 adõ vt viuẽs doeu
erit non esse pfectam oratiõem que non ita
raperet̃ in deumq̃ suij p̃ius nequaq̃3 memi
nerit. Nonne bona tibi videtur ⁊ optanda
mentis hec seductio/ hec seorsuz ductio/ q̃3
inducit sapientie sacre vinũ Tradidit sup̃
hac m̃tꝫ seductiõe doctrĩas ⁊ idustrias diui
nus dyonisius in de mistica theologia/ me
morabile est id qd̃ littera refert/ de Antho-
nio qui occurrente sole faciem vertebat ad
orientem vbi tamdiu fixus stabat suspen-
sus mentem ad celestia/ quousq3 sol oriens
feriret radijs oculos eius/ qd̃ Anthonius
moleste ferens q̃d impedis o sol mentẽ me
am celestia cõtemplari testis est huius ana
gogia soror nostra/ qm̃ ea duce cernebat in
spũ lucem/ de qua Boetius hanc quisquis
poterit notare lucem candidos phebi radi
os negabit. ¶ Sequitur alter effectus vi-
ni nuptialis et theologici/ q2 regꝫ ⁊ orpha-
ni facit mentem vanam/ alia littera vnam.
Item serui ⁊ liberi/ pauperis et diuitꝫ Tol
litur hic acceptio p̃sonarũ q2 pusillũ ⁊ ma-
gnũ fecit deus. Nunquid soli diuites euan
gelizantui. euangelisantur et pauperes. vn
de in Hester nuptijs. dabatur vnicuiq3 vi
nũ s̃m magnificentiã regiam/ non iuxta di
uitias sedentium vel paup̃tatem. ¶ Est au
tem vanitas aliqua mala vt ibi vani sunt
omnes homines in quibus non est sapien
tia dei. hanc non affert sed tollit sapientia/
et addit vanitatem laudabilem que ex hu-
militate fundatur. quemadmodum tu felix
heremi cultor ⁊ incola Anthoni/ super fu-
sus hoc vino sapientie tete reputasti quasi
nihilũ ⁊ inane in cõspectu diuine maiesta
tis/ ex cõsideratione ꝓprie fragilitatis dicẽs
cũ ps̃. Ego ad nihilum redactus sum/ ⁊ ite
rum substãtia mea tanq̃3 nihilũ est ante te
Beata prorsus et rara vanitas hmõi/ quã
docet tradit ⁊ efficit p̃ viuum sacre scriptu
re summus pincerna christus Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. Alioq̃n
euenit illud de marie cantico Dispersit su
perbos mente cordis sui. Est autez hec hu
militas parens discretionis ⁊ custos/ dum
non ꝓprio quasi vano/ sed sanctoꝝ patruz
credit iudicio. De qua discretione saluber
rimum est Anthonij documentum conclu
sum ex mutua patrum collatione q̃ ip̃a est
directrix auriga q3 virtutum/ qua derelicta
virtutes cetere/ vix aliud opant̃ nisi p̃cipi-
cium casum vel interitũ. Hinc est illud an-
thonio missum celitus oraculũ/ dum aspi-
ciens mirabiles mũdi laqueos exclamassꝫ
Domine quis euadet illos? responsum est
humilitas / conformiter ad illud ps̃. Hu-
miliatus sum et liberauit me ¶ Sequitur
tertius effectus vini qd̃ loquimur/ omnem
mentem conuertit in securitatem ⁊ iocũdi
tatem/ iam id ip̃m in Augustino memini
mus hoc in Anthonio tradit littera fuisse/
quem non p̃us cognitum nouiter aspici ẽ
tes agnoscebant inter ceteros patres ex q̃-
dam angelica vultus iocunditate/ ⁊ frontꝫ
oculoꝝ q3 serenitate quemadmodũ cerne-
re est carnaliter/ q̃ homo potus vino bono
fit hylarior atq3 iocundior/ ⁊ vt apud comi
cum est videtur aquile iuuentus/ Propte
rea iubet in misterio salomon merentibus
et his qui in tristicia sunt dari vinum.
Quo circa subdit̃ quartus effectus/ ⁊ non
meminit ⁊c̃. nõ meminit omnem tristiciaꝫ
et debitum. Quo pacto sic? certe quoniam
vinum illud letificat cor hominis/ ⁊ excla-
mare facit cum ꝓpheta s̃m multitudinẽ do
lorum in corde meo cõsolationes tue p̃ vi
nũ sapientie/ letificauerunt animam meã.
Sed quid de debiti memoria vex exacto-
rio? Audiatur dñs ad Job mistice loquẽs
de solitario/ qualium pater dux et velut ini
tium fuit Anthonius/ loquitur sub onagri
similitudine. Quis dimisit onagrũ suuz li
berum. et vincula eius quis soluit Cui de
di in solitudine domũ et tabernaculũ eius
in terra salsuginis/ cõtemnit multitudinez
ciuitatis/ clamorẽ exactoris non audit/ cir
cũspicit montes pascue sue et virentia que
q3 pcurrit. Preclara est ⁊ accõmoda ꝓposi-
to beati Greg. sup̃ hunc locum expositõ la
ta. ¶ Sed ad quintum vini transeam⁹ ef-
fectum. et omnia p̃cordia facit honesta/ q̃p
pe nihil coinquinatũ est vbi est sapiẽtia ni
hil impurum sordidũ vel verecũdũ. Hinc

tu laceratiōem tuam hinc denudationem
ꝑ demonū rabidos insultos non erubuisti
agonista fortis Anthoni. Propterea noīa
tum est nomen tuum iuxta ꝓmissionez bo
ni Jesu in vniuerso mundo/ꝓpterea rursus
dici potes martir qui tormenta ꝑpessus es
eo crudeliora quo truculentior erat tortor
demon inferens ea Spectaculū igitur ꝓ/
ut loquitur apl'us. Factus es angelus dei
et hominib⁹ īmo ⁊ demonib⁹ nec erubuisti
tanq̄ bene ebrius sicut nec xp̄s nudus cru
cem nec hyppolitus ꝓpriam nuditatem ne
q̄ Noe in misterio/nec apl'i vel martires e
rubuerunt vincula carcerem ⁊ ludibria. li
ceat hic carmē eccie sophicū de Johe factū
dicere iubilo cordis ad Anthoniū / qui sil'
fuit virgo martir et vates O nimis felix me
ritiq̄ celsi nesciens labem niuei pudorꝫ /ꝑ
potens martir heremiq̄ cultor maxime va
tum/maxime quo ad cōsiderationes aliq̄s
¶ Veniamus ad sextum vini salutaris ef
fectum quo debriat⁹ homo non memīt re
gem neq̄ mgr̄atum Que ratio? plane qꝛ fa
cit hominem nō timere eos q̄ corpus occi
dūt et p⁹ hec ñ hn̄t q̄d faciant. Perspicuū
fuit hoc in Anthonio qꝛ ꝑncipibus ⁊ īpa/
torib⁹ tota mentis libertate rescripsit post
collaudatiōem ꝙ credebant in xp̄m eos de
bere remīsci qm̄ sup se dn̄m habent terribi
lem qui aufert spiritum principum terribi
lem apud omnes reges terre Verū q̄d loq̄
mur de regib⁹ hoīb⁹ ⁊ magistratib⁹ cum nō
extimuerit Anthonius illuz qui est rex sup
omnes filios supbie et cui nō est ptās sil'is
sup terram q̄ factus est vt nullū timeret. de
monis enī certamina ne dū nō expauit. sz
insultans ꝓuocauit. Tradit littera Antho
nium dum adolescens impugnaret a spiri
tu fornicationis rogasse deū vt videret im
pugnatorem suum/qui in specie pueri te/
terrimi pedibus suis aduolutus est/q̄i blā
diens ⁊ supplicans quem Anthoni⁹ mox
irrisit ⁊ cōspuit dicens absit deinceps vt vn
q̄ te timuerī fedissime atq̄ vilissime Mul
ta sunt hmōi q̄ strennuitatem oñdūt Anto
nij aduersus ꝑncipes tenebraꝝ haruz/nec
minus solertiam discretionis cōtra suas in
sidias Agebat id qd̄ alios docuit facere et
qd̄ xp̄us tentatus egit/adducebat testimo
nia scripturaꝝ ad omnem actiouem suam
Hoc autem non faciunt qui vel nesciūt vl'
despiciunt scripturas sacras. aut q̄ eas de/
teriori ꝑuersitate corrumpunt. Exemplo
Eue quede p̄cepto dei firmissima fide tenē
do dubitans ait ne forte moriamur. ¶ Au
diuimus de magnanimitate Sequitur in
effectu/septimo de magnificentia ⁊ omnia
ꝑ talenta facit loqui Recte prorsus euenit
hoc in Anthonio cuius mens ebria vino
nuptiali eccīe nihil pusillum/nihil vile/ni
hil exiguum cogitare dignata est/sed omīa
de celestib⁹ qꝛ de sursum erat/loquebat in/
star apl'oꝝ qui vino hoc hausto repēte loq̄
bantur magnalia dei Sunt hec p̄cor ma/
gnalia minuta nūmismata sapientie terre/
ne? non/sed talenta magna ꝑ que loqui fa/
cit sapientia que de sursum est. efferens in
immensam cordis altitudinez/sit hoc ana
gogia de Anthonio cui tanta fuit bona ge
nerosi cordis elatio. ꝙ nō dignabatur ad/
herere vel nubere sua vis irascibilis poten
ti alicui nisi summo. Neq̄ sua vis rōnalis
nubere sapienti alicui nisi sūmo. Neq̄ sua
vis cōcupiscibilis nubere bono alicui nisi
summo. dicens ex sententia de⁹ cordis mei
et pars mea deus in eternum/⁊ iterum/mi/
hi adherere deo bonum est. Si loquebat
igitur ꝑ talenta quid mirandum. Si diui
tias et opes hereditarias/si vas argenteū/
si nummos oblatos in deserto cōtempserit
nullus admiretur. ¶ Sed neq̄ miretur il
lud qd̄ sequitur octauo/Et nō meminerūt
cum biberint amiciciam neq̄ fraternitatē
Quid ita meminerint cū dicat pincerna vi
ni huius sponsus ecclesie xp̄us/si quis ve/
nit ad me ⁊ nō odit patrem suum ⁊ matrez
⁊ vxorem ⁊ filios/adhuc autem animā suā
non est me dignus. Compleuit hoc bea/
tissimus Anthonius etiam ab adolescētia
relinques domum paternam ⁊ sororez ve
lut immemor carnalis amicicie. ¶ Cui ꝓ/
pterea conuenit illud qd̄ sequit nono. Sz
post non multum sumunt gladios quidni
sic fecerit athleta fortissimus Anthonius
habens in exemplum pincernam ⁊ archi/
triclinum vini huius dicentem. Non veni
pacem mittere in terram sed gladium Ve
ni enī separe hominem aduersus patrē su/
um/et filiam aduersus matrem suam/⁊ nu
rum āduersus socrū suaz ⁊ inimici homīs
domestici eius. Maledicitur a propheta
qui gladium suum ꝓhibuerit a sanguine.
Hunc gladium sumpsit et exercuit Antho
nius tanq̄ potens crapulatus a vino Ne
dum aduersus carnem et sanguinem et ad
uersus potestates aereas tenebrarum haꝝ

aduersus etiaz paganos phos quos mira
verboꝝ subtilitate vincebat aduersus in su
per hereticos p̄sertim arrianos pestiferos.
dum accersitus est a sua solitudine in alexā
driam ciuitatem magnam qtūs fidem bea
tissime trinitatis quā corde credebat ad iu
sticiam/ore coram toto ppl'o confiteret ad
salutem/qd̄ et faciū est. Quāuis enī docu
erit ꝙ monachus extra cellam aut solitudi
nem/est sicut piscis extra aquam Euicit ta
men eum zelus fidei ⁊ obedientia p̄latis ec
clesie debita vt iret alexandriam. in qua ci
uitate dum p̄meretur a turbis certatim ir
ruentibꝫ/vt virū fama nominis celeberri
mū apud eos ip̄i vel visu cernerent vel ma
nu tangerent/timentibꝫ ⁊ compatientibus
nō nullis vt moleste ferret/fertur respondis
se mihi quidem assueto turbis insultibus
qꝫ demonū/nihil affert hic ppl'osus hoīm
concursus molestie vel turbationis. Ecce
quomō contempsit hic onager solitariꝰ ml'
titudinem ciuitatis. Quippe tu scis o ana
gogia quoniā inter hec omnia tota facili
tate seruabat Anthonius monitōem eccle
sie salutarem. sursum corda. responsio po
pulioꝝ est/habemus ad dn̄m qui habēt in
patinis vel ad forum. Plane sicut euenit a
liquibus vt in vesta solitudine turbulētis
simam habent cordis inquietudinē ac ml'
tiplicitatem/sic ex aduerso contulerat An
thonio tranquillissimam cordis solitudi
nem in medijs etiam populoꝝ circūstrepē
tiū occursibꝫ/ip̄a iugis exercitatio contem
platiouis anagogie/cooperante gratia dei
simplificante ⁊ stabiliente mentem cordis
sui. Ea demū vera pax est quā christus ec
clesie filijs liquit. Non turbetur cor vestrū
neqꝫ formidet ait Guido cartusieñ ¶ Se
quitur postremo vini nuptialis et theolo
gici mirandus nimis ⁊ apud carnales in
comp̄hensibiles effectus licet de corp̄ali vi
no quotidie sit exp̄tus. Et cū a vino emer
serint ⁊ surrexerint nō meminerunt q̄ gesse
runt. Ita p̄fecto est quoniam apl'icum exē
plum secuti q̄tūcunqꝫ biberint sobriam e
brietatem spiritus/q̄tūcunqꝫ p̄fecerint in
virtutibus strennuis atqꝫ magnificis ipsi
ad anteriora se extendunt ea que posterio
ra sunt obliuiscentes/deputant p̄cedentia
opera nullius meriti vel momenti ꝓpterea
non ostentant illa sed cum Jeremia tanq̄
pannum menstruate verecundius abscon
dunt ab oculis sponsi/cuius hec est iussio.

Cum feceritis omnia que precepta sūt vo
bis dicite serui inutiles sumus? Et u deus
equissime quis omnia que iussa sunt īmo
vel pauca se fecisse poterit gloriari? q̄s po
terit certus esse. Quidni ꝓpterea filij homi
num qualiacunqꝫ fecerint ecclesie vino po
tati libenter obliuiscantur nec meminerint
que gesserunt. Et hoc est in p̄senti vita per
fectionis euangelice culmen summū istud
vere et sine fictione ex intimo mentis sensu
cognoscere/nedum p̄ferre solo ore. Aiad
uerte et sensibus hec imis (res est non par
ua) repone. quemadmodū paulus pꝰ egre
gia tot certamina post introductiouem eiꝰ
in superna fluenta vini vite/vbi debriatus
quid de vestimento corp̄is sui factum esset
nescio inquit deus scit/oblitus fuerat tuni
cam corporis sui in taberna celi proclama
bat non ex fictione vel mendacio/absit/mi
nimus sum apl'oꝝ qui non sum dignꝰ vo
cari apostolus. Et iterum venit deus sal
uos facere peccatores quoꝝ p̄mus ego suz
p̄mus peccatoꝝ tu es o Paule? Et vbi sa
crilegi. homicide. adulteri. ydolatrie. p̄fidi
vbi facinoribus ⁊ flagicijs omībus opple
tissimi. Stat sn̄ia p̄mus sum peccatorum.
¶ Quocirca meditandum est quoniā ob
stentare conobatur Paulo sil'r et Antonio
stultus p̄sumptionis spiritus laudes ipso
rum merita gratias ⁊ p̄conia Respōdebat
vnusquisqꝫ sibijp̄i. Quid habes qd̄ nō ac
cepisti? q̄i si accepisti quid gloriaris q̄i non
acceperis. Tu nōne demassa peccatrice ea
dem cum ceteris. tu nūquid non in eadem
dānatione cum ceteris? Quid igitur extol
lere te vis aut vales p̄ ceteris Tibi gratiaz
multiplicem contulit deus. Esto neqꝫ eniz
iugratū esse obliuiscendo vel negādo te cō
uenit. Sed esse tanto debes humilior ex
munere/q̄to te obligatiorem esse conspic
in reddenda ratione. Atuero nō es sicut ce
teri hominū raptores/adulteri ieiunas bis
in sabbato cum reliquis operibus bonis?
esto. Sed si tales essēt hominū ceteri sicut
tu/si gratias recepissent a deo sicut tu/ipsi
plus in dei laudes/plus in gratiarum act
iones feruescerent q̄ tu/neqꝫ inaniter ⁊ luci
feriano more gloriarentur vt tu/deniqꝫ no
li altum sap̄e sz time Nunquid scis hodie q̄
lis mox sis fut urus/ Petrus negauit xp̄m/
quando latro confessus est/ve tibi pauper
homuncio qui nescis an amore vl' odio di
gnus sis. Qui rursus tua q̄tūcunqꝫ bona

videātur opera/quia districtione indicent̄
ab illo in cuius conspectu nō iustificabit̄
omnis viuens/quali p̄terea fine terminen
tur ignorans. Attendas deniq; q̄ hec īsen
sibilitas tua ꝓueniat nō ex defectu peccati
sed quia totus in peccatis obturpuisti stu/
K pidus/lāguens/cecus ⁊ marcidus. ¶ Deij
ciebatur ⁊ obijciebatur apud beatissimos
Paulum ⁊ Anthonium et similes qui bi/
berant ebriam sobrietatem vini sapientie/
spirit⁹ arrogantie sub increpatione tali/ne
surgentes ⁊ emergentes ab ebrietate spiri/
rituali/meminissent ꝑ arrogantiam q̄ ges/
sissent qui iuxta quod p̄diximus est effcūs
p̄cipuus vini theologici. ¶ Sic oblit⁹ fu
erat deuotissimus Bernardus qui senex in
seruitio dei dum egrotaret alñ gemebat ad
dñm/vapulem sane/qtūs miserearis affli/
cto qui nō reperis in me bonū quod remu
neres. Tempus meum ꝑdidi quia perdite
vixi/pro quo quid agam nō habeo/nisi q̄
cor contritum et humiliatum deus nō de/
spicies. ¶ Refert littera de Agathone p̄re
sancto qui proximus fuit Anthonio. Hic
veniens ad extrema vite stetit immotis ad
celum oculis ꝑtriduum/interrogantibus
eum discipulis suis/pater vbi es. respōdit
ad tribunal iudicis sto/Et tu times pater
In veritate fratres timeo. et nō cōfidis in
operibus tuis q̄ sunt ꝑm deum: interim in
quit studui q̄tum valui/seruare mandata
dei sed homo sum et alia sunt iudicia dei a
lia hominū ꝓpterea non cōfido quousq; ve
nero ante eum. Ecce quemadmodū sanct⁹
Agathon nō meminerat q̄ gesserat ¶ De/ī
terum quid de te dicemus o maria pia ma
ter ihu. que impijs p̄sens hodiernis. letici/
am vini boni cōmunis impetrasti: neq; so
lis ip̄is sed vniuersis eccīe sponse filijs mi/
sterium cōdonasti. Quid de te dicemus in
q̄. nōne sicut p̄ ceteris humilior et gratie vi
no plenior inuenta es/sic apud te vilior in
oculis tuis extitisti/ꝓlcamans toto humi/
litatis spū cum apl'o. venit deus saluos fa
cere peccatores quoꝝ p̄ma ego sum Existi
matio qualis sit alioꝝ nō diffinio. Ego āt
istud sobrie ⁊ absq; ꝯdictione existimo cre
di posse non q̄ pia mater Jesu peccato fue
rit vnq̄ obnoxia/vel actuali/de quo nō du
bitatur vel originali sicut pie credere s; pec
casset certe si nō venisset deus saluos facere
peccatores. Cuius saluatiōis ip̄a ꝑticeps
p̄ma fuit prioritate nō tempis sed dignita
tis excellentie/in modo saluandi. Itaq; di
missa sunt ei peccata multa. nō dico iam cō
tracta vel acta ꝑ eam. sed est dimissio q̄d a3
peccati ne cōtrahatur vel agatur quō loqui
tur diuinus Dionisius. de purgatione an
geloꝝ quā p̄terea dicit vnus doctor angli/
can⁹ quē ꝓfundum schola nominat q̄ plu
res fiunt a deo nobis gr̄e p̄uatiue seu nega
tiue ꝓpter quas ei tenemur ad gratiaꝝ acti
ones q̄ positiue/qm̄ non est peccatum/nō
est ꝑiculum qd̄ ruere non posset homo si
non esset gratia dei p̄seruans/p̄ueniēs/⁊ ꝓ
hibens. Nec obstat his q̄ diximus illd̄ xp̄i
Cui plus dimittit̄ plus diligit. ꝓbat ea po
tius et solidata. ¶ Quid q̄ anima q̄to bi L
berit amplius de vino sapientie si scite et
sobrie fecerit tanto ꝑspicatior est. ī vidēdo
et delicatior atq; viuatior in sentiēdo turpi
tudinē ⁊ puncturam peccatoꝝ. iō sane q̄ a
liena peccata sola recogitatio sentit dolet ⁊
deflet/plusq̄ habentis illa. Hoc in ambro
sio fuit notissimū. hoc quotidiano docent
exemplo viri iusti Omittamus peccatores
omittamus puros homines. Nōne tu bo
ne Jesu qui peccatum nō fecisti/deflēs no
stra facinora magis q̄ vulnera tua. cū cla/
more valido ⁊ lacrimis exaudit⁹ es ꝓ tua
reuerentia. Quid igitur putandum est fie/
ri dum talis aliquis sctūs peccatum aliqd̄
videtur sibi/crede mihi q̄ non est dolor sic̄
dolor suus/pudor sicut suus/⁊ fetor ⁊ hor
ror sicut suus/hinc despicit se abominatur
se excandescit aduersum se factus q̄ intole
rabilis ⁊ odiosissimus sibi. flagellat se/ru/
giēs a gēitu cordis sui Non ita peccatores
sterilib⁹ ⁊ flagitijs omnibus plenissimi q̄/
rum sensus spiritalis vel obstupuit vel ob
torpuit vel penitus emarcuit Vis talē vi/
num ꝯgnoscere lege in lege quid dñs ī apo
calip̄s. mandat angelo leodicie q̄ neq; ca/
lidus erat nec frigidus sed tepidus. Dicis
q̄ diues sum ⁊ locupletatus ⁊ nullius egeo
Ecce virum sanctum in oculis suis virum
memorem operum suoꝝ. Sed quid sequi
tur intellige Et nescis q̄ tu es miser ⁊ mise
rabilis ⁊ pauper et cecus ⁊ nudus ¶ Acci
pite narrationem in tanta materie seue/
ritate iocundam. Erat mulier inclusa/cui
subseruiebat ꝑ fenestrellam quedam ancil
la. Conueniebant alij multi/ꝑs ex curiosi/
tate/pars ex deuotione. pars ex miseratōe.
Audi erat fortassis hec inclusa q̄ iustus in
principio accusator est sui. Erat ei mos de

missis oculis/rauca et exili voce cū singulibus/suspiriis et plangore se peccatricem accusare se indignam videre lumen celi/p multitudine iniquitatum suarum. se ꝓpterea recluſam esse/audiebat ancilla frequentius hos sermones. Contigit tandem aliquando venire quosdam ad locum illum/quibus petentibus quid dña sua bec bona mulier recluſa faceret. Respondit ancilla sustinete paulisper quoniam puto quiescit/inter loquendum vt fit quesiuerunt ab ancilla quid ei de domina sua videretur.

Quid vultis dicam vobis/hec est pessima peccatrix pessima omni qua⁹ terra sustinet Subaudiēs hunc sermonem recluſa/exilijt de repente furens ⁊ insaniens/mentiris vilissima mentiris venefica/Ego bona sū mulier Porro ancille non defuit vafra ⁊ acuta responsio Ora p vestram fidem o domina/nē turbemi/existimabam vos hactenus vera dixisse q̄ erat⁹ maxima peccatrix Quid responderet domina non habuit nisi q̄ est qui se nequiter humiliat Et iterum Est qui corde loquitur ⁊ ore. ¶ Redeam⁹ ad Anthonium quem nō meminisse arrogāter eo⁹ que gesserat in ebrietate vini nuptialis ecclesie cōijcimus tum ex multis q̄ littera tradit/tum ex hoc quia moriens celari voluit sepulcrum suum/fecit hoc ex humilitate quasi diceret deo/qui laudatur ab hominibus vituperante te/nō saluabitur ab hominibus damnante te Voluit igitur ab hominib⁹ gloriam que est putredo ⁊ ꝑmis voluit sepulcrū suum egipciaco ritu venerari post mortem. Verū aliter puidit qui humilia respicit deus immensa illum put cernere est tumulauit gloria. O felicem dixerī Vienne ⁊ Burgūdie regionem que venerandis huius corpis sacro sctī reliquijs decoratur. O felices qui religioso ⁊ peculiari quodā tanti patris obsequio dedicari meruerunt. ¶ Quid q̄ glorioſissimus iste sanctus potentissim⁹ in miraculis ꝑsertim super obsessos a demonijs/simplicitatē humilem ⁊ nociuam in discipulo suo paulo rusticano tantum coluit tantū venerat⁹ est vt ad eum remitteret energuminos difficilis curationis/se nō ad hoc ꝑm deputans ydoneum Vet nōne grādis/humilitas viri tanti/cuius vita omnis fuit ascendendo de virtute in virtutem/p centum ⁊ quattuor vel eo amplius annos. Errant q̄ sobrietatem a carnib⁹/castitatē veneris non vtentem criminantur abbreuiationis vite. imo et quādoq̄ mortis causas esse in religione viuentib⁹. Proinde notetur hoc ⁊ maneat alta mente repoſium. nemo tam peccator ē qui non veniam consequi/qui non saluari posset si cōuersionem haberet ad deū paululo tempe vel momento qualem velut assidue ꝑ totannos habuit Anthonius. Ex quo ꝑpendite q̄nt⁹ in eo fuerit cumul⁹ meritoꝝ in via/quātus modo ꝑmioꝝ in patria O viri num ꝑcellet vinum qō sic cogit facere vel put habet altera littera. O viri nū ꝑcellet vinum qui sic cogitat facere sic Anthonius. B ē vinum diuine sapientie/vinū fidei. Non illud in fame quod fabulam et puerbium fecit in hoc concilio/sed vinum fidei ꝑciosissimum quo dotauit ecclesiam/christus sponsus suus in nuptijs hodiernis si ad misticum sensum traduxeris Qō iuxta p̄missa ⁊ tanti patris Anthōnij certissimum documentum/si rite ꝓpinatum fuerit non in aureo calice babilonis terrene animalis ⁊ diabolice sapientie ꝑm traditiones hominū veritatem in mendatio detinētium/si pia/cum sobrietate bibitum extiterit/mentes potantium seducit ꝑmo hoc est seorsuz ducit. quod humiliat/quod assecurat/qō iocundat/quod honestat quod dat magnanimitatē/qō confert magnificentiam/quod tollit amicitiam noxiam/quod attollit instrennuitatem/mirabilem. Et tādem posteriozum cogens oblitusti extēde/re semper in anteriora mentes facit Erubescant igitur detractores sacre scripture q̄ vinum suum miraculose mistratū nuptijs ecclesie. ꝑsertim die pentecostes quando docti sunt apostoli omnem veritatem non voluit ꝑmuz poni sed illud vt abominantē ⁊ nauseāt vel spnūt vt negligūt aut certe miserabiliter dum biberunt in furorem suum et insaniam vertunt. quemadmodum videre est in febricitantibus/quibus vinū quo melius eo nocentius/ febris autem altera qualis est deterior ipa peccati malicia? De qua sapiens ⁊ excecauit illos malicia illoꝝ neq̄ sperauerunt mercedem iusticie. ¶ Erubescant ꝑterea qui laudibus tuis o glorioſissime ⁊ vsq̄ ad vltimum terre nominatisse pater anthoni/non applaudunt sz detrabūt/q̄ mistros tuos vel non reuerenter suscipiunt/vel irridentes abijciunt/miscētes contumelijs suis impietatem bereticaz si veritatem habet accusatio que iudicialit

facta est nuper in hoc sacro concilio. inue/
mus alium tibi fuisse deuotionis honorez
o sacro sancta mater caput et magistra fide
lium omniũ romana ecclesia que constitui
sti vt vnus semp essz ordinis beatissimi pa
tris Anthonij qui romanam curiã sequẽs
ipe et fragmenta a mensa pape colligat in
elemosinam paupm. ⁊ curatus ꝓprius ⁊ q̃i
prochialis omniuz qui vulgari vocabulo
curtisani nominantur existat. Mouit ad
hoc pius religiõis christiane spiritus/reco
gitans quot miraculis in vita/q̃t post mor
tem beneficijs ⁊ opitulationib⁹ refulsit idẽ
Anthonius/p̃sertim in hac quadam spãli
prerogatiua q̃ ignem sacrum fugat ex cor
poribus in signum q̃ ignem concupiscen
tie libidinose pniciosiorem inuocat⁹ refri/
gerat in cordibus. Exclamat ad odorẽ ig/
nis huius infernalis. temptatus. O sacer
Anthoni adiuua me. Cõfutauit hereticos
Anthonius/iam dictum est/⁊ repeto q̃ se/
nex ⁊ solitarius neq̃ populũ habẽs subdi
tum/neq̃ litteras didicerat/exiuit heremũ
et venit ad alexandrie ciuitatis magne con
uentum Attendant obsecro (precor ⁊ abte/
stor) in spiritu lenitatis attendant exẽpluz
hoc pfunda cogitatione qui constituti sũt
habere curam gregis dominici habere sub
limitatem simul cum obligatione pastora
lis officij/quiq̃ salutez animarum qui pa/
cem regnoꝝ/qui pullulantium assidue er/
rorum extripatiõem/qui catholice verita/
tis elucidatiõem querũt/qui p̃terea robur
decus ⁊ honorẽ huius sacrosancte synodi
cupiunt integrum seruare. cupiunt ab he/
resibus in sinu suo quotidie nascentib⁹ ob
uiare. puideant celeriter ne pontifices sui
ne doctores ⁊ vocem habentes vel de igno
rantia si nesciant vel deculpabili vecordia
et acceptione psonarum si negligant argu
antur. Urgebat hoc loco zelus domus
dei/zelus ecclesie/zel⁹ honoris et debiti hu
ius sacri concilij. fortitudo vini nuptialis.
declamatoriam imo satiricam vel tragicaz
inuectiõem in hereses et errores cum suis
defensoribus cum dissimulatoribus qui
non minus damuosi q̃ culpandi sunt de/
latrare. Sed astitit moderatrix sobrietas
expectetur ait tempus aliud opportunus
locus alter aptior ⁊ actus capacior Neque
enĩ desperandũ imo sperandum est equa/
nimiter. q̃ hec sacrosancta synodus prout
cepit hereses extirpare/sic ⁊ pficiet que radi
cem doctrine pestifere succidendo/dedit in
telligi consequenter ramoꝝ adulterina no
xia q̃ genimina debere succidi Propterea
comprimatur vt ꝓposuimus sermo noster
ne vel loquacior effluat vel plixior attediet
vel mordacior ⁊ satiricus exacerbescat. naz
quid opus teneres mordaci radere vero au
riculas/ait pisius. Succenseat licet osten
tatrix sui iactantia submurmurãs illd eius
dem satirici. Scire tuũ nihil est nisi te sci/
re hoc sciat alter. Feret nihilominus eq̃
animo studiositas speculatrix/questiuncu
las ab ea motas cum solutionibus vel sup
primi vel inscriptis distribui. Fiat ergo
tandem finis in obsecratiõe qualem ab in
itio p̃misimus Conuertatur quesumus o
salutifer christus nunc apud nos in eccle/
sie nuptijs congregatos turbida grauis et
noxia aqua sapientie terrene animalis ⁊ di
abolice et fiat vinum sapientie salutarꝫ in
sobrietate et sanitate potatum. Conseque
mur autem istud miraculum patres religi
sissimi. p̃res deo dig̃ssimi. si mistice fuerim⁹
in chana galilee hoc est zelum habuerimus
transmigratiõis ex hoc mundo ad patrem
si preterea nostri Jesu mater salutꝫ istic af
fuerit/si dixerit pia insinuatiue orationis
voce ad Jesum p orationes hic vocatũ cũ
discipulis/vinum non habent. Si subin/
de ministri qui sumus nos obseruauerim⁹
monitionem eiusdem matris Jesu quod/
cunq̃ inquit dixerit vobis (non dubium
quin Jesus) facite/quia vinum sapientie p
virtutem datur obedientie. Nam initium
sapientie timor domini. Si demum ydri
as ad purificatiõem positas que sunt cor/
da nostra repleuerimus vsq̃ ad summum
aqua contritionis ⁊ lacrimose compuncti
onis/que haurienda est de puteo profun/
de considerationis hinc miseriarum nr̃aꝝ
quia cor contritum ⁊ humiliatum de⁹ non
despicies. hinc mĩarum dei quarum non ẽ
numerus. Tunc faciet Jesus initiũ signo
rum conuertet aquam hanc in vinum. ita
q̃ licebit vnicuiq̃ nostrum dicere cum p/
pheta Nunc cepi nunc est initium qz cum
considerauerit hõ supple vineus hic tunc
incipiet. hec est mutatio dextre excelsi. Cu
ius mutationis sacratissime et beatissime
nos p gratie sue miraculum participes ef/
ficiat Jesus christus ecclesie sponsus deco
rus gloria q̃ est deus bñdict⁹ in secl'a amẽ.
Finit sermo factus coram sacrosancto

generali constañ. cōcilio. ꝑ dñm cancellarium ecclesie parisiensis Anno dñi. Mcccc xxvij. die dñica. xvij. Januarij qua die fuit festum beatissimi patris Anthonij

Finit.

Tractatus eiusdez

in quo soluit questiones in p̄cedenti ſmone motas et tunc breuitate tempis vrgente non solutas.

P Nuptie facte sunt in chana galilee/et erat mater Jesu ibi ꝛc. ¶ Assis et tu nobiscum pia mater Jesu/ qtūs te petente ministretur nobis hodie Vinum sapientie salutaris sancteq; deuotionis qd vt fiat te salutamus dicentes aue Nuptie ꝛc. Sup quadriptita thematis huius deductione coram sctā constañ. synodo tenuimus alias modū non dialogi solius sed tetralogi quemadmodū quattuor esse filias sacre sapientie eo tunc notatum est quoꝝ nomina ꝛ officia duplex hoc exametrū pandit. Lr̄a gesta docet q̄d credas allegoria Moralis quid agas/quo tēdas anagogia. Porro subintroducta est studisitas speculatris ancilla sapientie non industria que multas ab his sororibus questiones sup nuptijs hodiernis/ab allegoria p̄cipue potuerat Et quādo de gloriosissimo anachoritatum Anthonio cui⁹ tunc celebris erat dies extorsit deuotio verbum fidei/qm̄ insup breuitatis amor plurima iā dictata linquere iussit. repetit sepe ꝛ multū eadem studiositas auida sciendi quatinus in medium ꝓdeant omissa. hinc morē gerere ꝑsuasit familiaritas secū veluta puero traducta/ ¶ Erat autem sextuplex ad allegoriam studiositatis questio Prima quibus adornata est dotib⁹ eccīa sponsa a xp̄o sponso suo? Altera qualis est habitudo cristi sponsi ad eccīam sponsam. Rursus vice uersa qualis est habitudo sponse huius ad sponsum suum ꝛ ad eius vicariū quem appellamus summū pontificem? Amplius quarto qualiter et q̄ꝫ vtiliter deus carnale coniugium voluit huius spūalis signū eē. Subinde quo pacto materialis eccīa spiritualē significat sic vt mutuas sibi laudes et noīa cōicēt. Demū sexto quib⁹ modis et locis sacre scripture figurātur he nuptie cristi ꝛ ecclesie? ¶ Et quidem allegoria tradidit dotatam ecclesiam a xp̄o vini bonitate quod vinum est non materiale/qd multuꝫ potatum sicut loquitur sapiens irritatiōeꝫ et iram ꝛ ruinas multas facit ꝛ in nouissimo mordebit vt coluber a quo ꝓposuit sapiens abstinere carnem suam vt animū suuꝫ transferret ad sapientiam Vinum igitur tale sed electissimum spūale ꝛ theologicū ītelligimus/ꝓrsus optimum iocūdissimū ꝛ sanatiuum quod sensit semiuiuus a samaritano curatus/hoc est vinum sacre scripture recreans viuificans atq; letificās cor hominis mira iocunditate spūs. si fuerit in sobrietate potatum iuxta monitiōeꝫ apostoli Non plus sape q̄ꝫ oportet sape/sed sapere ad sobrietatem que sobrietas est humilitas. ¶ Defecerat olim vinum istud ī nuptijs quas ab Abel iusto imo ꝛ ab Adam deus ſm ꝓpositum voluntatis sue disposuerat celebrare. ita vt iure dici posset vinum non habent/habebant nec negamus paucissim i admodū vinum istud sapientie salutaris. Sed quid inter tot ꝛ tantos illud erat? potabant passim plurimi vinum prestitutionis de aureo calice babilonis quo meretrix illa magna vanitas secularis in apocalipsi inebriabat reges terre De quo apud moysen fel inquit draconum vinū eorum et venenum aspidum insanabile. Et antea vua eoꝝ vua fellis/ꝛ botrus amarissimus. Vinū istud si nescis est sapīe terrene animalis ꝛ diabolice mixtum erroribus impijs/heresibus ꝛ blasphemijs quasi totidem reptilibus venenatis. cuius toxicata fex non est exinanita bibent ex eo omēs peccatores terre. Atuero dum aduenit xp̄s cum discipulis suis ad misticas eccīe nuptias/dum affuit ibi mater Jesu que illuminata vel illuminatrix interp̄tatur ꝓpinatuꝫ est vinum bonuꝫ sapīe que de sursum est ꝑ reuelatiōem habitum qd reseruatum est vsq; adhuc. i. dum aduenit plenitudo temporis quando gratia et veritas ꝑ Jesum christum facta est/quando p̄terea tristicie ꝛ tribulationis aquam conuertit in vinum leticie spūalis Audi quomō. Sed quia inquit hec locutus sum vobis tristicia īpleuit cor vestrum/ecce ydrias plenas aq̄ vsq; ad summū. Sequitur admiranda conuersio dum subiungit Sed tristicia vestra conuertetur in gaudium/hoc antea p̄dixerat ip̄e dum ait. Beati qui lugent quoniaꝫ ip̄i consolabuntur. Hūc autem luctū has lacrimas inducit vinum sacre sapientie cō

punctiuum/eo q̄ in multa sapientia multa sit indignatio ait Ecclesiastes/et qui addit sapientiam/addit et laborem Ostendit quippe sapientia et sapere facit quēadmodum nascimur natura filij ire/filij mortis eterne/nescientes introitum t exitum nostrum quia nemo scit an amore vel odio dignus sit in hac valle lacrimarum/quantūcunq; ascensionē disposuerit in corde suo Uerum sunt hec abscondita a sapientibus et prudentibus huius seculi propterea ducunt in bonis dies suos/querunt hic consolationem suam/id sequitur/quod est omnium pessimum atq; miserrimū transierūt in affectum cordis/dum dulcescit iam in eis acerbissimum iniquitatis vinum doctrinas bibunt erroneas impias et blasphemas p veris quibus aque furtiue hereticorū dulciores sunt/et panis absconsus qui se palā prodere non audet suauior. ¶ Nunquid istud est vinum super cuius defectu cōquesta es o misericordissima mater Jhesu/dicens et insinuans/vinum non habent. nō vtiq;/sed postulabas vinum aliud pro nuptijs christi filij tui et ecclesie/vinum sacre scripture vinum theologicum/quod ab initio propinauit ecclesie sue filius tuus frater et sponsus. ¶ Sed ecce prochdolor vinum istud euangelice doctrine merum/factū est quasi plenum mixto/multiplici mixtione. Miscet auaricia turbidam t sceno sam aquam sapientie terrene quā exquisierunt filij Agar fm traditiones hominum Hec est ardens cautela t astucia conquirēdi diuitias accumulando sibi densum lutum/in auro t argento/iure vel iniuria/obseruientibus ei dolis fraudibus/periurijs vsura/symoniaca q̄ prauitate Hanc aquā q̄ biberit sitiet iterum vehementius quidē et acrius Causat enim ydropicam sitim auaricia apud quam profecto quo plus sūt pote plus sitiuntur aque. ¶ Miscet luxuria fedam bituminosam atq; sulphuream aquam sapientie animalis que est ardens astucia pertingendi ad illecebrosas carnis voluptates nō extinguentes sed augentes sitibundam carnis pruriginem sicut dyp sas serpens que medijs sitit in vndis. ait Lucanus ¶ Propinat et miscet superbia aquam sapientie diabolice/que est curiosa libido cognoscendi subtilia. sed inutilia. sz superuacua sed nociua quoniam inflatta/lis scientia violēto potu suo generat q̄z torsiones. et enecat corda superborum/hinc ex cogitatio magicarum artium/hinc adinuētio t defensio nouarum peregrinarū q̄z doctrinarum. Quo cōtra vinū sacre scripture liberat a curis/ideo liber dici potest. Purissimum est mundans ab inquinamentis sobrium est supprimens omnem superbiam mentis dum in obsequium fidei omnē captiuat intellectum. De quo vino terminetur sub consideratione triplici questiōis prime solutio.

Prima cōsideratio

¶ In misticis christi et ecclesie nuptijs debet vinum theologicum tanq̄z optimum atq; salubriter inebrians anteponi. Ratio/nem dat architriclinus in euangelio vt cum inebrietati fuerint non curent neq; querāt id quod deterius est/contenti suauissimo prioris vini gustu/quod satiat/quod letificat/quod in consolationem etiam amara conuertit. Justicie enim domini recte letificantes corda. Senserat hoc sapiens qui ait. Nihil est dulcius q̄z respicere in mādatis domini/hinc est illa prophete exclamatio quam dulcia faucibus meis/super mel ori meo. Quo circa bibite amici clamat sapientia et inebriamini carissimi Obediuerat anima que gloriabūda dicebat in epithalamio sponsi t sponse. Introduxit me rex in cellam vinariam/et ppōa. Calix meus inebrians quam p̄clarus est. Hinc demum est illud ecclesiasticum in persona fidelium/bibamus sobriam ebrietatem spiritus. Biberat hanc ebrietatem petrus in monte qui factus est inde nescius q̄d diceret. Bibebant hanc apostoli die pentheco stes in taberna cenaculi grandis/et strati/dū supabūdantissimo pfusi sunt vino supernaturalis sapientie/omnem edocti veritatem salutarem Sed stulta gens musto madere deputat/quos spiritus repleuerat Uis scire q̄tum in vmbra figuraliter docuerit Moyses p̄ponendum esse vinum de calogi/quod est vinum fidei/custodite in/quit mandata domini dei vestri que precipio vobis. Sequitur hec est enim vra sapientia et intellectus coram populis vt audiētes vniuersa p̄cepta hec/dicant En populus sapiens t intelligens/gens magna.

preclare quidem et diuina voce fert vnus in quodam generali concilio respondisse/ dum quererentur constitutiones noue fie/ri. Quid sibi vult inquit cõstitutionum talis multiplicatio ceruicibus imponenda fidelium/euangelio nec cognito nec obfuscato/sciatur in pmis et seruetur euangelium. Quid sonat aliud obsecro dictum tale qꝫ istud. omnis homo pmum bonum vinum ponit/vere sic est/sic agere conuenit eccle/sie synodaliter congregate. ¶ Dicet aliqs reprobas ergo decretales ꝛ decreta summorum pontificum constitutiones synodales dioceſanorum/et ita ita derelinquis? Non reprobo fateor/scio dictum esse per christũ qui vos audit: me audit. scio legem euãgelicam stabilitam. Insup naturalibus principijs et in regulis vniuersalibus reliquis/se pticulariũ agibiliũ determiationes apostolis et discipulis suisqꝫ successoribꝰ. Hũc vero qualis isania est deserere legerem regi deserere fontem vini sapientie salutaris vt stabiliatur pmitus lex subditorum et ante ministretur/non dicam vinum qualecũqꝫ sed aqua sapientie animalis et terrene. Unde fit plerũqꝫ irritũ mãdatum dei, put se cõformans christus ysaie verbis phariseos arguebat. Inuenies apud eos qui nomen sibi religionis appropriarunt/plus puniri transgressiones humane constitutionis sanis friuole super delatione vestis huius vel illius super vsu cibi talis aut talis qꝫ si blasphemando quis deum negauerit deie rauerit violauerit sabbata eius et vniuersa decologi precepta. Quid vero de prelatis sentire debeas/curias suas intra synodalia concilia lites punitiões et cõtiones tedo/cebunt. Quid qꝫ fastidiunt vinum istud sacre scripture conquisitores huius seculi/qꝫniam animalis homo non pcipit que dei sunt/stultitia em̃ est illi/et sicut gustato spiritu delipit caro sic carne gustata ꝺelipit spiritus et fit velut in occasu lumĩose veritatis. quoniam pterea tumens p arrogantiã animus dedignatur captiuare intellectum ꝓprium in obsequium fidei. quia rursus videri refugit quasi discipulus sub magistrio theologoꝝ quos ideo despicit/ne dum ignorare conscius est que sciunt/ipe minꝰ sapiens appareat in oculis suis vel alienis ita qꝫ in theologie contemptũ suam ignorantiam consolantur.

Consideratio secunda

¶ In nuptijs crescentis ecclesie dũ vinum sacre scripture seu theologicum ꝓfabatur discumbentibus principibus talijs ab architriclinis qui fuerunt doctores theologici/tunc ecclesia dotata fuit ampla tẽporalitate sic formidandum ẽ ex contemptu vini huius/ne tollantur aut notabiliter minuantur dotes huiusmodi temporales ab eadem ecclesia

Cõsideratio tertia

¶ In nuptijs ecclesie nunqꝫ deesse poterit vinum theologicum qꝺ est vinũ fidei vsqꝫ ad consũmatiõem seculi/poterit tñ apꝺ primos discumbẽtiũ ꝛ ministrãtiũ i his nuptijs verti vinũ vel istud in contẽptum vel in nauseam vel in morbos varios i insaniam et in mortem ¶ Has consideratões vt i predicto sermõe latius exponerem nec

obmitterem purgebat zelus domus dei/zelus fidei/zelus presentis concilij/zelus professionis theoloice/q̄ videbatur tanq̄ potens crapulatus a vino nil metuens/sz obuia queq̄ vicia vel errata persequi nitens.

¶ Sobrietas vero moderatrix expectetur ait tempus aliud locus alter et actus/meli⁹ est nichil q̄ pro rei magnitudine pauca dicere Multꝫ autem dicendis vt vides hora non suppetit/simul obseruādum est illd̄ salustij a hieronimo cōmēoratū/frustra niti/neque aliud se fatigando quā odium querere extreme dementie est. ¶ Quo cōtra zelus in spiritu vehementi neque tardandū esse/neque dissimulādum/sed importune et oportune ingerendam eciam nolentib⁹ esse doctrine veritatem. Liberet animam suam quisquis est inductus predicator aut doctor in cathedra non pestilentie sed religionis cristiane. Quid michi detractiones quid odia? quid irrisiones? quid ludibria quid persecutiones? felix mors quam veritas pepererit. ¶ Parcius ista/respondit sobrietas/memineris casuum petri thome et aliorum sine numero/q̄ꝝ primus ad cristum/Etiam si oportuerit me tecum mori nō te negabo/alter ad coapostolos eamus et moriamur cum eo. Putas q̄ in ceella vinariam introduxerit te rex vide q̄ ordiauerit in te caritatez secundū sniam Itaque Itaq̄ q̄ se existimat stare videat ne cadat.

¶ Vix tandem isto alioq̄ plurimo sermone conpescuit tunc sobrietas zeluz feruidū non vt pacem erroribus daret/absit/sz bellum quereret eo capitalius et efficacius q̄ moderatius tempora cōspicit ꝑsonas ⁊ loca. ita quidem necesse est vt interim errores et vitia quos tollere nequit zelus a domo dei. toleret et gemat miserans eccie vicem horridam si in nuptijs eius ꝓpinare vinū bonum fidei conuiuis symbolice cōueniētibus vel non vocat vel non licet vel nō expedit dum illud non ꝓdesse sed obesse comperit eo q̄ pars non exigua vinuz istud optimum aut cuz abominatione reicit nec bibit aut bibitum mox euomit cum nauseat aut forte retentum visceribus illud in felleum virus vertit Causantib⁹ hoc ira furore odio dissimulatione tanq̄ humorib⁹ noxijs quib⁹ infectus est spiritus bibentis.

¶ Porro studiositas speculatrix sbītrodncta tc̄ ꝑ formādis qōib⁹ ꝑmissis/postulare videbatur in ip̄a meditatione mea dissolutione earum/contestans nihil illic esse mordacꝫ acrimonie nihil odiose vel amare veritatis. ¶ Consentiens allegoria/accipe inquit ꝑ scd̄a questione. primo q̄ sponsus ecclesie christus deus ip̄am se dignam nō inuenit sed effecit. qꝛ non ex operibus iusticie que fecimus nos sed ꝑm mīam suaz saluos nos fecit ⁊ prior dilexit nos vt qui gloriatur in domino glorietur seruiens ei cuz timore et exultans cum tremore. ¶ Accipe ꝑ secūdo q̄ sponsus ecclesie Jesus recedens ex hoc mundo. non ita dereliquit eā sicut nec matrem ꝓpriam dum viueret qui habeat custodem continuū saltem seipsuz principaliter ⁊ ministerialiter ꝑ illos quib⁹ dixit Ecce ego vobiscum sum vsq̄ ad consūmatiōem seculi. ¶ Accipe tertio q̄ sponsus ecclesie Jesus dum cōmisit eam petro custodiendam illum maiori quo ad hoc insigniuit ꝑuilegio ⁊ autoritate q̄ iustū Joseph aut Johannē euangelistā dum eis in custodie cura ꝓpriam commisit matrem Accipe quarto q̄ sponsus ecclesie sibi dedit omnia in manus virtute dilectionis illius qua maiorem nullus habet/que est vt animam suam ꝑ eadem posuerit/quō etiā (put arguit aplus) si seip̄m tradidit nō omnia simul inferiora donauit Paueāt igitur et cōtremiscant/qui sponsam hanc vel contemptui vel odio vel oꝓbrio verbis aut operibus habuerint qui plenitudini ptātis sue non erubuerunt detrahere qm̄ ira viri sui nō ꝑcet in die vindicte/zelotes ego sum dicit dn̄s exercituū. ¶ Ceterū dū alteram formas qōem o studiositas q̄lis sit hītudo sponse huius ad sponsum suum ⁊ eius vicariū. Trado tibi ꝑmo q̄ ob honorē sponsi debet eccia synodaliter aut nō synodalit cōgregata tractare summū pontificē reuerent ⁊ honorifice cum omni beniuolētia si landabiliter imo ⁊ si tolerabiliter ip̄e pontifex tractat eam/dico tolerabiliter quoniā in multis offendimus oēs/⁊ ꝑusq̄ abijciatur/expectanda est iudicialis snia diuortij quēadmodū in ep̄is inferiorib⁹ hacten⁹ obseruauit ꝑcedentium patrum discretio.

Trado ꝯn̄ter q̄ ob reuerentiā sponsi dz ecclesia vicariū ⁊ custodem sibi datū noīare patrem/et ip̄m velut dominum et caput suum/honoribus ⁊ obsequijs ꝑ se ⁊ filios suos sedulo preuenire. similiter ⁊ ecclesiaz romanam peculiari quodam consortio sibi iunctam/neq̄ talem patrem conuenit de-

tractionibus vel iniurijs exponere sed ope
rire quoad licuerit turpitudinem eius.
Sumatur exempluz in beata virgine que
Joseph appellabat dñm suum venerans
et preponens in loquendo eum sibi. Ecce
ait pater tuus et ego dolentes querebam⁹
te ꝛc. ¶ Trado nihilominus tertio ꝙ si vi
carius huiusmodi frigidus fuerit aut ma
leficiatus a deo ꝙ ad generationem fili
orum spiritualem sit inhabilis, talis existi
mari non debet idoneus ecclesie sponsus
aut sponsi vicarius. Est autem generatio
nis huiusmodi semen sanctum verbum dei
seu fidei ñ varia traditio filioꝝ hui⁹ seculi.
¶ Trado rursus ꝙ ecclesia si fiat vicarius
sponsi sui fornicator aut adulter ducēs vi
duam ꝛ repudiatam ꝛ sordidam ꝛ meretri
cem contra iussionem legis in leuitico si se
uere tractauerit ecclesiam Si spoliauerit
eam vestitu suo per dilapidationem. si ab
uti voluerit per symoniā. si suffocauerit fe
tus suos intra vel extra vterum, per exem
pli perniciem si peremerit gladio mortifer̄
scandalose ꝗ doctrine vel operis pestiferi
vel noxie dissimulationis in correctione
viciorum ꝛ heresum/tali debet dari libell⁹
repudij presertiz si vitijs suis incorrigibili
tatem addiderit/ne retentio sit in dedecus
et contumeliam sponsi sui/ꝛ in perniciem
filiorum/et ne videatur sue nutrix malicie
X ¶ Querebas vlterius quarto principali
ter o studiositas qualiter ꝛ q̄ꝫ vtiliter deus
carnale coniugiuz voluit spiritualis signū
esse, ego paucis expediam. Nulla in p̄mis
videtur anime deuote consideratio suaui
or altior atꝗ benignior / q̄ꝫ si pura cordis
simplicitate ꝛ humilitate meditetur se spō
sam christi, quoniam sicut in humanis af
fectibus amorosis. precellit dilectio spon
se corporalis ad sponsum et ecōtra recipro
ce sup amorem patris ꝛ matris. sic non po
tuit amor mutuus anime ad deum ꝛ dei ad
animam teneriori vt ita dicam⁹ feruētiori
et intimiori noīe vel exemplo tradi q̄ꝫ spon
si ꝛ sponse. hinc est illud epithalamium de
canticis canticoꝝ qđ pro cōtemplatiuis ꝛ
in anagogicos raptis excessus/ Salomō
tunc amabilis domini composuit, put san
ctissimoꝝ doctorum sinceritas exposuit.
¶ Porro nulla videtur ex aduerso pericu
losior meditatio q̄ꝫ si p̄sumat anima fedis
adhuc cogitationū desideriorꝝ ꝗ fātasma
itbus oppleta sordida ꝗ debere licenter as
surgere vt se recogitet sponsam christi. In
tercurrerunt enim protinus nuptiarū car
nalium turpes imagines que desideria pa
riunt turpiora Recogitet potius anima ta
lis Qm̄ deus vltionum dominus est ter
ribilis in consilijs sup filios hominū. Di
cat ad eum quis nouit potestatem ire tue ꝛ
pre timore tuo iram tuam dinumerare Si
milia deniꝗ proponat sibi timoris incus
siua. Tunc anima si magis interim ꝓfece
rit vocet ꝛ habeat christum vt patrem/eccle
siam vt matrem clamans in spūsancto Ab
ba pater/deniꝗ tandem veniet ad oscula
et amplexus sponsi. Tradit Hieronimus
morem apud hebreos hunc haberi ꝙ au
diendi cantica canticoꝝ null⁹ admittatur
minor annis. xxx. ne spūalibus abutēs cā
ticis/in carnalem ea vertat lasciuiaz ¶ Ad
de scđo coniugium Ade/si non peccassei il
lud nō fuisse sacr̄m christi et ecclese. sed be
ne dei ac rationalis creature ab eodē grati
fice desponsate. ¶ Tene postremo virgīa
le coniugiū Joseph et Marie licet consu
matum non fuerit carnali mixtione. fuit ta
men verum sacramentū xp̄i ꝛ ecclesie Tum
qꝛ fuit in hoc cōiugio cū virginitate mater
nitas vera/et ꝓlis fecunditas. quemadmo
dum est in ecclesia. nō sic in consecratōe vir
ginum vbi non est fecunditas nec in cōsu
matione nuptiarum carnalium vbi desi
nit virginitas/fuit insuper ratione prolis
vera conformitas nature diuine cū huma
Et hic multa super hoc viginali sacratissi
mo ꝗ coniugio salubriter et deuote medi
tanda suppetunt purgatis aīabus in fide
et morib⁹ que p̄tereo/inquit allegoria lin
quens ea anagogie sorori diuinissime.
¶ Rursus ad aliud qđ inquiris o studio y
sitas. quo pacto materialis ecclesia spiritu
alem significet. Ratio patet facilis ex insti
tutione cōsecrationis ꝛ dedicationis sue.
Unde ꝑspicuū redditur quis ex q̄ꝫtus ho
nor q̄ꝫtus reuerētie cultus materiali debe
tur eccīe/contra begardoꝝ errorem. cōtra
sup̄biam illoꝝ quos alloquitur apostolus
dicens. an ecclesiā dei cōtēpnitis cōtra dis
solutiones indecoras seruiētiū deo cū gar
rulationib⁹ cum ineptissimis vanitatibus
et insanijs falsis. Deniꝗ nō sine cā christ⁹
eiecisse legitur vendentes et ementes de tē
plo/grauiter intonās illud ꝓphicū. Dom⁹
mea dom⁹ or̄ois vocabit̄: vos aūt fecist̄ eā
spelūcā latronū. faciūt ꝛ nūc o salutifer xp̄e

Domū tuam stabulū porcoꝝ gruniētiū vl canum latrantium/vel ridicularum simearum/non recogitantes animo quod exclamauerit Jacob post visionem scale misti/ce in qua erant angeli ascendentes ꝛ descē/dentes/q̄ terribilis est locus iste. vere non est hic aliꝰ nisi domus dei ꝛ porta celi.

Hic aptissime sacrum conuiuium nup/tiarum christi ꝛ ecclesie celebratur ꝛ sumi/tur. Hic efficaciores sunt ceteris paribus orationes q̄ in loco vel puato vel pphano Hoc pulcre post dedicatōnem templi salomonis/deprecatio sua flexis genibꝫ ꝛ ma/nibus elevatis dum laudaret deum et po/pulo benediceret dedit intelligi. Simili/ter in ornatu vario templi in ordie mīstro⁹/rum. in cultu multiplici cerimoniaꝝ debet accipi. in quibus singulis tot sunt misteria quot verba signa vel opera ¶ Veniamus ad illud quod vltimo quesitum est. Qui/bus modis ꝛ locis sacre scripture/figurantur he nuptie christi ꝛ ecclesie. Animaduerte triplex coniugium quale tradit forꝫ lit/tera in tribus patriarchis. in Abraam. in Jsaac. ꝛ in Jacob. Actende conformiter mistice quoniam nubit deus humanitati in incarnatione. nubit anime singulari in fide ꝛ deuotione. nubit ecclesie vniuersali in pfecta carismatum omni dotatione ꝛ in elargitione bonoꝝ tam vie q̄ patrie. Un/de licet sit vna sponsa. sunt tamen sexaginta regine ꝛ xx. cōcubine ꝛ adolescentularū non est numerus. ¶ Figuratur hec triplex coniunctio nuptialis/in matrimonijs vt p̄ diximus trium patriarcharum Abraham Jsaac et Jacob. Vis scire quomodo Certe coniunctus est Abraam cum Sara que sui nominis interp̄tatione sonat idē quod dā carbo/puto q̄ non extinctus carbo/sed ignitus. ignis vero dum incorporatur carboni fit velut vnum ex ambobus/quoniā carbo suscipit actiones ignis factus ardens ꝛ lucidus. Ozo vide si non fuerit tale aliq̄d in humana natura dum vnita supposito diuino facta⁹ est sicut ignitus carbo ardens p̄ caritatem. lucens per honestatem. Facta q̄ q̄ est idiomatum cōmunicatio/virtute cuius homo dicitur creasse celos. et deus portasse dolores nostros. Intende preterea q̄ niam habuit Abraam de Sara filiū vni/cum. cui nomen ysaac quod interpretatuꝫ dicitur risus vel gaudium in quo tota spes hereditatis erat reposita. Nos vero nun/quid non ex matrimonio dei cum humana natura/risum suscepimus ꝛ gaudium reparationis nostre spem hereditatis perpetue Fallor si non hoc gaudiū nunciauerit an/gelus in die natiuitatis sponsi dum ait pastoribus. Euangelisso vobis gaudium magnum quod erit omni populo. Sed neq̄ defuerunt encenia neq̄ donaria nuptiarū dum nunciata est Gloria in excelsis deo. ꝛ in terra pax hominibus bone voluntatis. Dum in misterio floruisse perhibentur vinee engadi/cum ceteris miraculis. ¶ Ce/terum p̄o secundis nuptijs christi cum ecclesia. subiungamus figuram matrimonij ysaac cum Rebecca. cuius nominis interp̄retatio est/multum accipit. Et que sponsa/queso mai⁹ aliquid accepit a sponso q̄s a christo susceperit ecclesia. Potuerāt hic dotes seu dotationes sue nūerari super naturales. naturales spirituales et tempoꝛales. de quibus supra notauimus Quid q̄ fuerunt ex hoc matrimonio duo filij varie sortis et indolis. Jacob bonus ꝛ simplex Esau malus feroꝛ ꝛ discolus. de quibus a deo dicitur Jacob dilexi/Esau autez odio habui. Per istos vero fratres quid aliud datur intelligi q̄s in ecclesia que est congregatio fidelium. diuersa generatio filiorum quoꝝ sunt aliqui solo nomine christiani. alij re simul ꝛ nomine. Mali subinde p̄sequuntur bonos sicut Jacob et ab Esau multa p̄pessus est. vixit ita q̄z Jacob in ecclesia quem non exerceat Esau malicia.

¶ Denicz christi desponsationem cum anima singulari figurant nuptie Jacob cū duabus sororibus Lya ꝛ Rachel. Lya actiue vite. Rachel contemplatiue typū gerit in anima deuota. quarum filios si nūe/rare ꝛ ad figuram traducere studeremus. recensendus esset libell⁹ ille Richardi pulcerrimus de duodecim patriarchis ad quem remittimus. ¶ Adde q̄ ad p̄dicta Uiesus totus desiderabilis trib⁹ animam sctām appellat nominib⁹ in canticis/sororem filiaz sponsam. Sororem p̄pter coniunctionem sui cū humana natura. Filiam p̄pter cōiunctionem sui cum ecclesia que mr̄ est Spōsam p̄pter cōiūctiōem sui p̄ gratiam aut gloriam cum ipamet anima sancta. ¶ Consi/dera tandem et inuenies nuptias omnes istas factas esse in chana galilee. Unc ysaias Zel⁹ dñi exercituū faciet has vicz nuptias/Et hoc in galilea q̄ transmigratione si-

gnificat vide q̃ mirabilis q̃ multiplex trãs
migratio. dum diues fit egenus/eternus tẽ
poralis/deus passibilis in p̃mo matrimo
nio. dum igitur scd̃o dimisit ecclesia suos er
rores/sua ydola/culturas deoꝝ/cerimoni
as iudeoꝝ/dum in tertio fit anima de me
retrice sponsa xp̃i/fit vxor regis summi q̃ p̃
us erat scortum vel mũdi vel caruis vel di
aboli. ¶ Studiositas his auditis gratias
agens verita ẽ allegoriam vltra fatigare q̃
mõlibet aut respo nsis que idcirco finez lo
quendi fecit in imp̃catione ꝑticipatiõis ha
bende cũ his nuptijs xp̃i et eccie nũc ⁊ in se
cula seculoꝝ. Mihi vero ad meip̃m reuer
tenti zelus domus dei nõ defuit qui moni
tionib⁹ sobrietatis obediens cõsenserat si
lentio p̃teriri tunc declaratiõem duplicꝫ ap
posite cõsiderationis de vino sacre sapien
tie/ Erat eni zelus scd̃am scientiam ꝓpterea
fugiebat ⁊ multiloquij tedium/⁊ amore re
dargutionis odiũ/p̃stolans cõmodius lo
cum alterum tp̃s et actũ. Extimulauit me
nihilominus postmodũ crebro quidem et
multum sibi vocem dari. que si negaret pe
tebat omnia scriptꝫ inseri/inducebat seruũ
fabulose mide qui domini vidẽs asininas
aures quia prodere palam timuit submur
murauit et infodit terre/vnde ferunt arun
dines exorte viciũ mide subsibilãtes Sua
debebat zelus in ꝓposito saltem ita fieri pro
nũcians/neq̃ scientiam sibi que tempa p̃
sonas ⁊ loca circũspicit/neq̃ compassiõis
caritatem deesse. Recte quidem quoniam
hic demum zelus est laudabilis/ qui mala
quelibet auferre vult q̃ videt in domo dei
Sed si tollere nequit tolerat et gemit to
lerat s̃m scientiam/gemit ꝑ cõpassionẽ Est
itaq̃ scientia sine zelo languẽs Esset zelus
sine scientia p̃cipitans Esset vtrũq̃ si deẽt
compassio nimis amaricans ⁊ inducẽs nõ
tam correctiõem vitij q̃ irritatiõem odij/ze
lus igitur ad vim irascibilem/discretio ad
rationalez. compassio ad concupiscibilem
mouendas vno mutuo q̃ cõsensu spectãt
vt ordinatus in se sit totus homo potens
ꝑ zeluz. sapiens ꝑ discretionem beniuolus
ꝑ compassionem assecutus in hoc ap̃pria
ta beatissime trinitatis/que sunt potentie/
vigor/sapientie fulgor/beniuolentie dul
cor. in quib⁹ fundant apud opationes lau
dabiles modus species ⁊ ordo. Item men
sura numerus ⁊ pondus. Rursum vnitas
veritas et bonitas/referẽdo singula singu
lis ap̃ppriatis beatissime trinitati ex q̃ om
nia efficienter ꝑ quaz omnia exemplariter
in qua omnia finaliter existunt. sicut ẽ om
nibus causa essendi/ratio discernendi/⁊ or
do viuendi. Et quando zelus apud me cõ
scium se fatebatur habere sibi socias scien
tiam atq̃ compossionem p̃cipue/que nihil
ꝑ iniuriam. nihil in iram. scandalum. liuo
rem. odium vel rancorem cuiusuis persone
dicere vellet aut scribere sed ad extirpatiõz
errorũ ⁊ emendationẽ errantiũ morẽ ei ge
rere disposui/scriptis inserens que circa du
plicis p̃dicte cõsiderationis ꝑtractiõem de
negligentia vini sacre scripture salubri mo
nitione videntur annotanda.

Erat igitur scd̃a ꝯsideratio q̃ in
nuptijs crescentis ecclesie ⁊c̃.

Feruor itaq̃ deuotionis qui
principes ⁊ alios dotãtes eccle
siam mouit vnde queso genitus fuit: si nõ
ex p̃cõcepto calore vini sp̃ualis sacre scrip
ture vehentis ad eterna mentes suas terre
noꝝ amore calcato. Nũc autem si viderint
pincernas vini huius ꝑ prelatos et docto
res labi funditus in inferiora terre neq̃ vl
lam de sp̃ualibus solicitudinem gerere q̃d
ni repetãt que dederunt causa cessante con
ferendi aut q̃ a noua saltem donatiõe tepe
scant. ¶ Ecce iam vidimus pl'imos in sa
cris etiam lr̃is eruditos q̃ vitijs p̃latoꝝ ir
ritati/zelantes domum dei non s̃m scienti
am/nequaq̃ timuerũt suggerere p̃ncipib⁹
et ppl'is vsq̃ ad ꝑpessionẽ mortꝫ q̃ fas erat
eis tollere tꝑalia clericoꝝ habitualiter deli
quentiũ. Rursus q̃ bona eoꝝ nõ erant ni
si pure elemosine. Q̃ insuꝑ nõ erant tradi
ta nisi sub cõditione bñ viuẽdi ⁊ vtendi q̃
deficiente ꝑibat titulus iuris. neq̃ q̃cq̃ re
liquũ clero tali suij erat Adde q̃ nõ d̃fuerẽt
neq̃ desunt seculares cupidis auribꝫ ⁊ assẽ
su talia recipiẽtes/nihil aũt facilius q̃ per
suadere volẽtib⁹ spolia clericoꝝ/dũ vl' aua
ritia vel odiũ vel inuidia vel zelus indiscre
tus trahit eos. ¶ Opponũt alij p̃latꝫ ⁊ cle
ricis pauꝑtatem eccie p̃mitiue in apl'is ⁊ di
scipulis/ autenticant e celo missam vocem
dũ a. Cõstantino dotata est eccia magꝫ di
uino iuxta ꝓphiam danielis de regno chri
sti quã humano cõstituto. Hodie venenũ
effusũ est in eccia3 dei Que oia q̃d aliud q̃
spoliãdam esse loquũtur eccĩam. Verũ q̃d
antiq̃: q̃d sola lectiõe ꝯgnita ꝯmẽoram⁹: p̃
dicatũ ẽ solẽnit aꝑtissis ꝟbis q̃ m̃dicitas

erat solum vel p̄cipuum mediū p̄dicatiōis verbi dei/quia spine diuitiarum suffocant verbum. Et Paulo añ dum quereret ipe p̄dicans qui sunt p̄dicantes. Rñdit ꝓfecto soli mēdicantes quoniam paupes inquit euangelisantur. Taceo q̄ dixerat antea q̄/dam ex mendicantibus p̄latis nos ꝑ nob. p̄ncipes habebimus aduersus p̄latos. sup̄ addidit alius/ac etiam mulieres/subintu/lit alter minaci vultu nos tale seminabim⁹ semen in vno die qd̄ eradicare ꝑ annuz ne scietis neq̄ poteritis. hec et similia si nihi/li pendūtur a p̄latis secularibus/sibi defen/sores suos seculares theologos vinum sa/cre saplentie ministrantes in puritate. vel abijciunt. vel negligunt. vel opprimūt. q̄d ꝯñtius est q̄ vt p̄ncipes dicant et statuant apud semetipos. si mendicitas solum vl' p̄cipuum medium est ad p̄dicatiōem verbi dei. cum nihil magis incumbat ecclisie prē latis q̄ huiusmodi p̄dicatio. ꝓpter quam a postoli dixerunt nō est nos equum relinq̄re verbum dei et ministrare mensis. et pan lus ait/non misit me dominus baptisare. sed p̄dicare. quid eligibilius nobis est q̄ vt prelatos reducamus ad mendicitatem sub latis tot diuitijs ⁊ dotationib⁹/in quibus ociosi gloriantur neq̄ superbiunt supra re gum et principum potestatem. Nihilo/minus hec et similia cum p̄dicantur dota/tionis ecclesie subuersiua fit applausus. si/gnificatur vt excurrat s̄mo. dum vero ꝑ fa/uore debito p̄latorum. ꝑ libertatibus eoꝝ ꝑ fidei quā tueri ꝓfessi sunt vsq̄z ad mortez defensione p̄dicatio fit. mox oscitant. inq̄/etantur submurmurant. exibilant tumul/tuantur finem vigent. Attendat pastoralis solicitudo. ne per impunitatem talium cre scat in ecclesiastica hierarchia deordinatio horror atq̄ confusio. Unde si mendicitas post apostolos ⁊ sanctos doctores nouiter subintroducta. ministraret hodie sola vinū p̄dicationis ꝑ populos in ecclesie nuptijs In multis itaq̄ nūc male est fateor ecclesie sed in multis deteriora venirent/quemad/modū sumi poterit ex dicendis in altera cō sideratione patens argumentū. ¶ Ecce ve

A ro dum talia maditatio cordis mei secū re uolueret. cōspicere visa est hinc mendicita tem religiosoꝝ. hinc ꝓprietatem p̄latoꝝ q̄/rum vtraq̄ p̄dicabat laudes suas. alterius altera statui p̄ferre se cōtendens. ¶ Preoc cupauit mēdicitas ⁊ quis dubitauerit/in/quit/me p̄ferendam esse ꝓprietati vel a ꝓp/priationi temꝑalium. que volens esse ꝑfe/cta abij iuxta consilium christi. et vendidi omnia que habui. et dedi pauꝑibus. vt nu da sequerer expedite nuduz christum Pre cello quidem in multis. sed quinq̄ p̄roga/tiuas eūerasse suffecerit. ¶ Mens nonne mihi liberior est ad cōtemplationem quo/niam egena sum. nō potens epulari quoti die laute ⁊ splendide. ꝓpterea neq̄ cibo ne/q̄ vino gratior in crapula ⁊ ebrietate. neq̄ somniculosa iaceo somno vino q̄z sepulta ¶ Sum insup̄ aptior ad p̄dicatiōem quo niam doceo nedū verb̄ studiosissime hau/stis ex intimo fonte sacre scripture. ⁊ artifi/ciosissime cōpositis in allegationib⁹ in ri/gmis in rōnationib⁹ miscēdo seculares au tores poetas ⁊ rhetores. Sed exemplo ꝓ/prio quod efficacissime doctrine genus est predico contemnendas esse seculi diuitias pompas honores atq̄ delicias. sequēs cri stum qui p̄us cepit facere: post docere. Quid tertio q̄ elongātior sum ab adulati one q̄z nō temꝑale lucrum. nō fauorem di/uitum. nō applausum ppl'oꝝ sed sp̄ualem dumtaxat aīarum salutem exquiro. q̄d enī mihi est sup̄ terram. ¶ Quid p̄terea quar/to q̄ a formidine resistentium verbo dei li/berata sum. dum ab eis maior effici nō am bio sed refugio. querens in nuptijs. ecclesie locū nouissimū nolēs p̄mos recubitus i ce nis. nec salutatiōes in foro. nec vocari ab hoībus rabi neq̄z p̄mos cathedras in sina gogis/seuiat mūdus vniuersus aduersuz me ad quā me poterit sortem viliorem de/ijcere q̄ mēdica queram panem meum. Cōstat deniq̄z me liberatam esse ab omni solicitudine: Cur enī de crastino cogitarez que habens alimenta vndecūq̄z quesita et quibus tegar etiam vilissimis resarcitꝭ q̄z saccis cōtenta dego. cōsiderans aues celi q̄ neq̄z laborant. neq̄z nent. neq̄z cōgregāt in horrea et pater celestis pascit eas. ¶ Pro/prietas ex aduerso contendebat/primo iu xta sniam Aresto. argumētis policiā socra tis ⁊ platonis q̄ erat expedientior apd̄ ho mines presupposito peccato secus in statu gl'e Secus in originalis statu iusticie vbi fuissent oīa cōia. vbi nullus a ꝓpriando di xissz hoc meū est. hoc est ꝟo tuū q̄m vnicui q̄z fuissent omnia subiecta sub pedibus ei⁹ Omittat de singulis hominib⁹ fiat d̄ p̄latꝭ ecclesie tantū s̄mo/quib⁹ ego ꝓprietas mltū

offero fructū spūs/p̄sertim q̄ntuplicē ī edificatiōez sb̄ditoꝝ. ¶ Dñt ex me p̄mo subsdia tp̄aliū. vnde mīam exerceāt apd̄ subditos egētes afflictos ⁊ debiles pupillos viduas neq̄ sub specie pietatꝭ ⁊ q̄st⁹/spolia q̄runt onium neq̄ lac emungūt vsq̄ ad sanguinem. qd̄ vt exercere posset sctūs Thomas cantuarieñ/studuit vsq̄ ad mortē pro seruatione reddituū ecc̄iasticarū decertare ¶ Habent ex me p̄lati scd̄o decētem ⁊ honestum statum fulgentem ⁊ reuerendū coram pp̄l'is/qui sicut aīales neq̄ satis capiunt celestia neq̄ virtutes interiores plene cōsiderant/ꝓterea faciliter egenos ⁊ pānosos homines p̄cipue si opportune ⁊ īportune questuati fuerint vertunt in opprobriū vel cōtemptum/maxime dum non assunt eis opationes heroyce ⁊ miraculose. quemadmodū fuit in sanctis ap̄l'is ⁊ p̄l'imis successoꝝ. alioquin siquis ornatum exteriorē splendidum culpat in p̄latis/tollat ex consequenti p̄ciosissimos ⁊ p̄clarissimos quoslibet ritus ⁊ ornatus ab eccīa que incedit sicut regina in tunicis casulis cappis ⁊ ceteris vestimētis deauratis circūdata varietate ¶ Adde tertio q̄ tyrannis incutio formidinem ego p̄petas. dum attendunt me paratam ⁊ potentem ⁊ talem esse que sufficiā eis resistere. ¶ In subditis p̄terea discolos et insolentes ego disciplinatas punatiōes potens exerceo/ne sua contra ꝓboꝝ vitam tam quietam p̄ualeat effrenis iniquitas et vt regētis conseruetur auctoritas Postremo sollicitudinem anxiam ⁊ quando/q̄ fraudium sectatricem ego ꝓprietas a prelatis et domesticis suis excludo. distribuēs vnicuiq̄ ꝓut opus est/ne vel rapere vel cogitare supra moduz. de crastino compellat eos egestas cui parum esse fidei dicit satiricus et lex. hec est ecclesie p̄mitiue institutio hec aurea mediocritas/quā Salomon optando descripsit Diuitias inquit ⁊ paupertatem ne dederis mihi/sed tantum victui meo tribue necessaria/pusilli animi est dic̄ Seneca non posse pati diuitias et indice/re sibi odiū auri vel argenti/refrenetur cupiditas. et sufficit ¶ Parabat ad hec mendicitas contentiosa voce responsionem ad q̄cere p̄ponens se talem esse cui mediocritas amica est. quoniam nihil habens ipsa inre ꝓprietario/possidet omnia caritatis ⁊ sufficientie titulo/querit enim primum regnum dei ⁊ iusticiam eius/omnia idcirco apponuntur ei/nihil insuper se timere defendit/nimirum quia nihil ꝑdere habet. incultans illud satirici Cantabit vacuus coram latrone viator Concludit ꝓprietatem ī esse tumidam/elatam/pomposam/iactatricem sui. desidiosam. cecam. insciam ⁊ hebetem. que quia tangit picem diuitiarum inquinatur ab ea. ⁊ spinarum aculeis cruentata suffocatur. neq̄ pascit quia mercennaria est oues ꝓprias pabulo doctrine/sz emūgit vsq̄ ad sanguinem. et excoriat vsq̄ ad īteriora ossium ⁊ discrimem vite. ¶ Ceterū has impatienter ferens mendicitatis contumelias ip̄a ꝓprietas dici non potest qualia quanta q̄ reddere verba parabat/Vocans eam in p̄mis apostatam a lege qualibet nature scripture et gratie. nec deerat allegationum multiplicatio/Seductricem insuper arguebat eam/fallacem girouagā que penetrat sub obtentu/ne dum prolixe orationis/ꝓut loquitur apostolus. sz confessionis domos captiuas ducens mulierculas oneratas pctis/que rursus nomē humile paupertatis facit instrumentum sibi et medium sub velamine p̄uilegioꝝ ad omnes diuitias. delitias. pompas. cum sūmo ocio sine labore plus ceteris hominib̄ assequendas. Pergebat vltra ꝓprietas inducere testes autenticos ꝓ se vitaspatrum augustinum. de opere monachorum librum de sancto amore/ꝓpositiones domini Armacani cum similibus multis Que demū sectas habens inter se ꝓ diuersitate habituum et doctrinarum. coniungitur ad impugnationem ceteroꝝ secularium ⁊ regularium prelatoꝝ et doctoꝝ. ¶ Cum exhorrui fateor in ip̄a meditatione mea quando talem suboriri contentiosam hostilitatem ꝓprietatis et mendicitatis animaduerti qui prius in audiendis laudibus vtriusq̄ sedulus delectabar. Exclamo protinus. abite precor hinc/neq̄ iurgiis istis me fatigaueritis Itaq̄ non nostrum inter vos tantas componere lites. Ite potius ad experientiam/hec siquidez mentiri nescit de quibus nouit. nouit autem omnia ⁊ mentientes non patitur non redargui/hec ideo testis idonea hec iudex incorruptissima que si querebam hanc susceperit/suggerat ⁊ in sinu et sacro sancto generali concilio/Quid sentiendum insuper allegatꝭ vtrimq̄ quid demum faciendum. Etenī si mendicitas probare voluerit testimoniis operum dilucidis q̄ ad illa ꝑ eaz proposita sit efficax mediatrix ip̄a prorsus suscipienda

fouenda q̄ iudicabitur. Similiter et pro/
prietas laudabitur ꝛ in plātis/si tales i eis
quales ꝓponit effectus opetur. Uerū p̄cla/
re dictū est a quodam respublica vel eccla/
stica non regitur p̄ si. sed nec solo dictamie
speculatiue vel imaginarie rōnis guberna
tur/executio requiritur in practicatione o:
peris q̄tum res humane p̄ iocis tēpibus
et p̄sonis paciūtur. Deniq̄ est inuenire sta
tum imo nec hominez vnicū nisi rarissime
in quo granis virtutū mixte nō sunt plēs
numero palee defectuū. Nam et cuz tritico
crescūt zizania/qualia tolerare cōuenit/vel
sic eradicare ne sil' euellatur ꝛ triticū. Sil'r
vinū deuotionis secū fert acinos ꝛ feces q̄
rundam defectuū humane corruptiōis. E
nitat status quilibet esse talis qualem vult
se estimari. atq̄ respectu finis sue cōstituti
onis cetera conet moderari. Sit mendici
tas vt p̄tendit/ad cōtemplatiōem liberior/
sit ad p̄dicatiōem vtilē aptior/sit ab adula
tione longior/sit a formidine ꝛ ambitione
remotior/sit ab omni tempaliū solicitudi/
ne quietior. Proprietas vero sicut gloriat
hospitalitatem exerceat. decētem ꝛ venerā
dū absq̄ fastu supfluo statū teneat/formi/
dinem tyrannis incutiat subditos insolen
tes coerceat/sollicitudinem noxiam et an/
xiam p̄cul a se suis q̄ familiaribꝫ abijciat.
Deminerit tandez vtraq̄ iuxta comici sē
tentiam/quoniam hec omia in mēdicita/
te ꝛ p̄prietate talia sunt qualis est animus
vtentis. hoc cernere est in vino bono sapie
salutaris. Cuius odor sapor ꝛ vsus fit aliꝫs
in egritudinem ꝛ mortem. aliꝫs autē p̄ficit
ad sanitatem ꝛ vitam ꝓpetuā. Cōsumma/
ta est dictis istis secūda cōsideratio/sit trā/
situs in tertiam ꝛ postremam.

Ei In nuptiis ec/

cleſie nunq̄ deesse poterit ꝛc.
Primā huius p̄sideratiōis ptē
affirmat x̄pus sacerdos in eternuz/cui⁹ lex
si deficeret sacerdotiū non subsistere conse
quēs esset/sicut ecōuerso dicitt ap'ls q̄ trās
lato sacerdotio necesse est vt legis transla/
tio fiat. Altera vero ps cōsideratiōis vti
nam falsa esset sed verissima eē nimis expi
ri datū est. alioquī nunq̄. tot errores tot in
sanias falsas/tot hereses menstruosissimas
cōsitas fuisse etiam vsq̄ ad adulteratiōē p̄
moz ꝓncipioz moraliū que sunt de p̄mis
impssionibꝫ ꝛ inscriptiōibꝫ nature/sensisse
mns in hoc cōcilio/in cuius gremio per a/
liquos fouentur nutriūtur multiplicantur
et augentur sicut infra mirabim⁹. Sūt q̄/
bus vinū sacre sapientie ꝛ odor eius vertit
in abominatiōem quoz ista vox est Quid
ad nos p̄mo de fide satis est q̄ x̄piani sum⁹
credimus vt pentes nostri in simplicitate
bona/hoc sufficit ꝛ satis ē/qz scrutator ma
iestatis opprimet a gloria nec opus est al/
tioza se querer. Dicūtur hec ne dum a sim/
plicibꝫ ꝛ idiotis. sed a magnis plātis. q̄bus
ex officio competit patos semp esse debere
ad satisfactiōem omi poscētt rōem de ea q̄
in eis ē fide. Uox alioq̄ est dum ꝓpitari q̄
ritur vel depurari vinum sacre fidei. queri/
mus pacem. querimus vnionem ꝛ ecce tur
batio. cōturbat enim vinum istud plūmos
diuisiones sectas odia dissensiones indu/
cit per vniuersum corpus huius sacri con
cilij. dissimulatio vel dilatio nōne salubri/
or nōne discretior existeret. Sunt alij nec
facile dixerim si deteriores p̄oribꝫ/sciocq̄ in
saniores Bibunt illi quidem vinum sacre
scripture sed quia corruptis moribꝫ q̄si fe/
brilibus totidem humoribꝫ infecti sunt de
lirant aptissime ꝛ in ipis vt aiūt ianuis p̄n
cipioq̄ cespitant impīgūt palpāt ꝛ corru/
unt incurrentes illaz euangelice prophete
maledictiōem si ad allegoriam traducta sit
Uerū bi quoq̄ p̄ vino nescierūt ꝛ p̄ ebrie/
tate errauerunt/sacerdos ꝛ ꝓpha nescierūt
p̄ ebrietate absorpti sunt a vino. errauerūt
in ebrietate/nescierunt videntem. ignora/
uerunt iudicium Sequitur omnis eē mē
se replete sunt vomitu sordium q̄ ita vt eēt
locus vltra. Hic vomit⁹ ꝛ he sordes q̄d ap
tius q̄ hereses ex indigestione vini sane fi
dei ꝓdeuntes significant. quibꝫ mensa sa/
cre scripture reddit abominabilis ꝛ hinc
videtur impleta de talibꝫ imp̄catio ꝓpheti/
ca fiat mēsa eoz/mēsa sacre scripture/in la
queum ꝛ in retributiones ꝛ i scandalū. ob
scurentur oculi eoz ne videant. Et iterum
psalmus alter. Turbati sunt ꝛ moti sunt si
cut ebrius. ꝛ omnis sapiētia eoz deuorata
est. Rursus in Jeremia Sume calicem vi
ni furoris huius. quia scz malos furere fa
cit q̄ patuit in iudeis inuidis ꝛ auaris fu
rentibꝫ ad doctrinam x̄pi. Sequitur et p/
pinabis de illo cunctis gentibꝫ ad q̄s mit/
tam te ꝛ bibent ꝛ turbabuntur ꝛ insanient
a facie gladij quem ego mittam inter eos.
Sequitur bibite et inebriamini ꝛ vomite

et cadite/et nolite consurgere a facie gladij quem ego mittam inter vos. Per gladium hunc verbū dei/sicut p vnū doctrina fidei mistice designatur. Exempla heu maledi/ctionis huius nimis apparent apud non nullos in nuptijs etiaz huius cōcilij posi/tos Cuius hanc vnam vel maxima mcām accipe/q ad examinatiōem pestiferarū doctrinarū multipliciter euomitarū nequaq datū est theologis ac iurispitis sepe a clibe re cōuenire phiberi quesitū est hoc potius vijs z exemplo nimiū scandalosis/ve deti/mentib veritatem in mendacio/de q Jeremias/ vero mendatio opatus est stilus scribarū mendax/dū in calice pphano fit vini theologici ꝓpinatio ¶ Quo circa pouatur hic vna ex petitionib cōpositis/vt ex assertionū fieri examinatio p singulas natiōes ꝓpter cās.xij. ¶ Primo q2 tandē sic oportebit examinationē huius doctrine fieri si vera sit z sana/vt dogmatisef p xpianitatē taz pplo q clero/et an sit in foro conscie salubriter cōsulenda et fiat hoc in cōe p singlas nationes et sacrū collegiū pusq ferat in cō sessione snia. ¶ Rursus secūdo q2 materia talis est de qua possunt iudicare ne dū theologi sed canoniste z legiste z boni morales imo z generaliter omnes habentes sanum z integrū iudiciū rationis/cōcernūt em p/cepta moralia que sunt pma pncipia naturaliter inserta cordib hoim/licet etiaz sint diuina lege repetita z iussa ꝓpter malicie nubē que scripturam hanc obtenebrās obfuscat in cordib malignoz. ¶ Subinde q2 constat q assidue scandala multiplicantur occasione dilationis q fit z facta est iaz per annū cū dimidio z vltra in hoc sacro concilio/dum non est declaratū q̄d veritas hēat supra p̄dict. ¶ Amplius quarto q talis dilatio cedere videt in grāde dedecus hui sacri cōcilij dicētib multis vario mō q concilij materiā istam determinare vel nō audet q̄ō est timiditatis z ignauie/vel nescit q̄ō est cecitatis z ignorantie/vl nō vult q̄ō non est caritatis vel iusticie. ¶ Ampli q̄a si tanta solicitudine damnati sunt errores et errantes a pncipio concilij vsq nunc de alijs terris z puinctijs vbi multi potētes de illis terris nedū nō querebāt hoc/sed totis studijs p litteras et aliter obsistebant/gues nimis videretur z scandalosum in p̄dictis terris q errores in regno francie seminati i notoriam seditionem et scandalū totius regni/in pniciem incredibilem tam aiaruz q corpoz. non declararent hic vel damnarentur/cum hoc requirat rex franeie christianissimus cum cōcilio suo toto z pclarissima vniuersitas pisieñ cū tanta instantia tā p litteras patentes q aliunde z cū testimonijs nimis credibilibus sup scandalis z seditionibus puenientib assidue ex doctrina tali. Additur hic q principes dicere posset Johem huf et errores suos fuisse damnatos/q erant cōtra platos z clerū/sed dimittunt istos iohis parui q sunt cōtra principes et seculares, licet ad veritatem tangunt ecclasticos cū seculariby sicut scribit impe/rator ¶ Proinde sexto q2 serenissimus rex romanoz et dū pses erat verbis z abūs literis attentissime recōmendauit cām istaz et damnari pcurauit istam assertionē Quilibet tyrannus ꝛc. In qua virtualiter z sufficienter hec doctrina. ir. assertionū dāna/ta est sicut patet intuentiby et declarabitur manifestius ex inspectione toti ꝓpōis pncipal Jo. qui. pducte ex pte regis frācie coram toto concilio generali/cum instantissima petitione examinationis diligentis de eadem faciende. ¶ Septimo q2 z si forsitan fm aliquoz iudiciū hec materia potuisset ab initio dissimulari ad tempus hec dilatō seu dissimulatio non habet mō locū/q2 p importunitatē aliquoz ne durius q̄d loquamur effectum est vt nedū dogmatizaretur hec doctrina p vnū scz mgrm Jo. parui/sz iam p plurimos in hoc concilio et alibi/q̄ quauersum z spāliter p totū regnū francie cum multiplicatōe erroz alioz nō minus piculosoz/et cū autoritate illoz qui se/subscripserunt in modū cōitatis seu cōgregationis ne dicamus monopolij vel conspirationis sicut in scedula fratrum mendicātium de quattuor ordinibus late patet.

¶ Ampliꝰ octauo q2 necesse est concludere q multi sunt heretici vel saltem hereticātes in hoc sacro concilio z alibi/qm multi ex vna pte dicunt et constanter affirmāt q hec doctria est erronea in fide z moribꝰ ac multipliciter scandalosa. alij sunt in oppositum dicentes q hec doctrina est vera. alij q est opiabilis. alij q est pbabilis ad vtrā q ptem. alij q est forsitan vera. alij q non iudicio fidei reprobanda q2 nō pūnet ad fidem. Constat aūt q assertiones iste sic cōtrarie stare non possunt cum fidei puritate et sine scandalo manifesto totius ecclesie.

Est igitur de necessitate salutis ꝓuidendũ ꝑ hꝰ sacrosctm̃ cõciliũ. ¶ Rursus cõtinuãdo qꝛ si fieret vt aliq̃ q̃runt dilatio ad futuruꝫ pontificẽ vel cõciliũ/esset grauis nota huius sacri cõcilij/qꝛ diceret̃ sicut ꝑtactũ ẽ ꝙ materiam hanc terminare vel nõ auderet/ vel nesciret vel nõ vellet/ergo et futurus sũmus pontifex rõnabilius posset excusationem ꝑtendere regerendo cnlpam sup ꝑlatos de hoc cõcilio/ꝙ vel timuerũt vel nesciuerũt vel noluerunt ponere terminum tali cause. Et cõstat ꝙ nõ habebit plures clericos vnus papa q̃ꝫ habeat hoc cõciliũ/nec maiorem audaciam. ¶ Addo decimo q̃a necesse est dicere ꝙ rex francie ꝛ vniuersitas ꝑisieñ. ꝛ pene totus clerus francie decipiũtur circa hanc materiam/quã tãto studio ꝓsequũtur vt damnet̃. aut ex altera ꝑte decipiunt̃ illi q̃ ad oppositũ tendũt querentes absolui ꝛ iustificari in hac cã/potest autem pñs cõciliũ finem apponere/declarãdo veritatem cui omnes et singuli dicunt se paratos obedire/et ita cessabit oĩs discordia.

¶ Subiũgatur vndecimo ꝙ iam videtur modus debitus tractãdi/debet em̃ cã fidei tractari simpliciter ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij. Et ꝙ ꝑus añ oĩa fiat inq̃sitio et determinatio de ipa veritate fidei et suo ꝑitereẽ q̃ꝫ ꝺ itereẽ ꝑsõali cꝰcũq̃ꝫ Dꝫ insuper audiri libere quilibet in denũciatione sine hoc ꝙ q̃ratur inuolui ꝑ lites. debet ꝑterea examinatio fieri nõ in abscondito vl' ꝑ scedulas nec ꝑ cõspirationes sed in publico coram ꝑitis vt habeãt ad inuuicẽ collationem ꝛ examen diligens frequens ꝛ liberum/nec debent vota publicari saltẽ extra cõciliũ maxime cũ signo notarioꝝ autentico ꝑusq̃ꝫ factũ taliter extiterit. Demũ nullꝰ ꝑitus ꝑsertim theologus/põt aut debet in tali materia fidei tãq̃ꝫ suspectus repelli q̃n intersit examini ꝛ iudicio/nisi forsan allegetur ꝛ ꝓbetur ꝯtra eum ꝙ est in fide merito suspectus vel infectus. Utrũ vero factũ fuerit oppositũ oĩm ꝑdictoꝝ in ꝓcessu huius cãe iam notoriũ ẽ et pateret ex ꝓcessu qꝛ et ꝓpositũ est interesse ꝑsonale ꝛ denũciatores quesiti fuerũt inuolui ꝛ facte sunt inuolutiones ꝓcessuũ non sine grauibꝫ expẽsis Et reuerendissimus in xp̃o pr̃ dñs cardial' cameraceñ. summus inter suos theologus nõ in fide ꝑ ꝺi grãm suspectꝰ cõmissariꝰ ꝑ hoc sacrum cõciliũ repulsus est. Et magistri in theologia nullũ inter se potuerũt examen facere/deliberationes quoq̃ꝫ secreto prius in sacco posite/sunt ꝑusq̃ꝫ exaiarent̃ publicate ꝑ vniuersum regnum francie ꝛ alibi cũ signis notarioꝝ vbi nedũ fidei sꝫ ꝑsonis imminet grande scandalum et periculũ cum materia hec tangat magnos ꝛ potentes. Et apparet satis clare ex mõ et forma cuiſſibet deliberantis que ꝑsona sit vl' que ꝑsone deliberãtes q̃ꝫuis nõ in scripta sint noĩa singuloꝝ sed aliquoꝝ et specialiter mẽdicantiũ quattuor ordines exprimimur in scedula suas deliberationes continente. Attento etiam ꝙ alique deliberationes loquũtur iniuriosissime cõtra magnos et diuersos ꝛ innocẽtes/ita vt magis sint libelli famosi ꝓtinus lacerandi q̃ꝫ deliberationes recipiende vel ꝓmulgende/ ¶ Dicat̃ postremo et vltimo ꝙ ꝑ literas serenissimi regis romanoꝝ et regis francie ac vniuersitatꝫ ꝑisieñ. ꝛ ex notorietate facti ꝯstat ꝙ sẽtentia annullationis q̃ lata est ad versꝰ sẽtentiam epi ꝑisieñ. ꝛ inquisitoris nullatenus explicando causas ãnullationis generauit ꝛ generat assidue scandala cõtra fidẽ. ꝛ ꝯtra bonũ pacis ꝑ vniuersum francie regnum apud doctos et indoctos/dum adhuc penderet ꝛ pendeat ꝑncipalis materia fidei coram hoc sacro cõcilio. nec debuisset accessoriũ terminari ꝑusq̃ꝫ hoc ꝑncipale. Preterea necesse est necessitate ꝑcepti diuini affirmatim/et salutis eterne ꝙ ad occurrendum istis et ꝑoribus scandalis hoc sacrosanctum cõcilium q̃ꝫ citius cõmode fieri poterit/sicut fieri cõmode cito põt/determinet istꝺ ꝑncipale declarando vicꝫ veritatem qm̃ hoc deciso cetera faciliter vel descĩdentur vel quiescent atq̃ꝫ sedabũtur. Sed oportet vt ꝑmittitur ꝛ instanter petit̃ examinationem fieri in sacro dũoꝝ cardinalium collegio et ꝑ singulas nationes ꝛc̃.

¶ Subiungatur sequens opuscum ꝓ cõplemento consideratiõis huius vltime vbi videbit pius et sapiens lector quãta necessitas incumbit apud reuerendissimos patres ac deo amabiles epos cum ꝑclaris doctoribus et ceteris spectabilibus dominis de cõcilio ꝓuisionem apponere. Attendendo ꝙ ad extirpationem heresnm ꝑcipue vocati collectiq̃ꝫ sunt.

Finit.

I Hereticorum sermo sicut cancer serpit. ait apl'us. Canceris autem morbida tabes / nisi cauterio celeri forti q̄ colat̄ / crescit assidue sua contagio nō aliter heretica pestis que dū se vult fouere fit egrior / dū defensorem querit ille / mittit verbum in rete pedes suos et in maculis eius ambulat / se non euoluēs sed inuoluens ac pōdere / suo de errore in errorem means. Verū quippe est illud ph̄ cū vno incōueniēti dato multa sequūtur. p̄sertim dum error est in p̄ncipijs qui ꝑuus crescit in pl'imos / et fit velut vna cathena tenebraꝝ qua colligant̄ heretici. Aīaduertere siquidē est q̄tas hoc vnū icōueniens qd̄ est iustificatio mortis iniuste / quales et q̄t prohnefas peperit ⁊ effuderit erroꝝ tenebras / hereses blasphemias ⁊ insanias falsas, ita vt iaꝫ sedeat heresis velut autorisata in cathedra pestilentie ꝑuagās corpus ecclesie / neq̄ videtur remedij locus nisi ꝑ censuram iudicialem sacri cōcilij putrida labes cū omni celeritate cauterisetur neq̄ audiatur malesuada dissimulatio sua lactatrix ⁊ fautrix que spēm discretiōis aut pietatis ī summa desipientia / ⁊ impietate mētitur. ¶ Enumerabimus ergo nonnullos erroꝝ ramos ab hac vna mortis radice ꝓdeūtes / iungendo quosdam alios / in gremio constañ. huius concilij positos vel in ꝓpria forma vel in audientiū intelligentia / vel in cōsequentia necessaria ⁊ certa / quatenus euitetur error cognitus qtūs insuper pastoralis sollicitudo ꝓuidere vigilantius animetur. ¶ Q̄ ph̄icalia ⁊ moralia nō sūt de fide neq̄ spectant ad iudiciū fidei ¶ Q̄ hereses nō p̄nt̄ aut debent cōdemnarl / nisi simul euocentur ⁊ damnētur errantes. Q̄ ad ep̄os nullo mō spectat heresum dānatio qm̄ maiores omnes cause q̄ sunt fidei sunt ad sedem apl'icam referende. ¶ Q̄ nihil est iudicialiter fidei condemnandū nisi cōtra fidei articulos in simbolo positos q̄niam soli tales articuli ꝓprie spectant ad fidem. ¶ Q̄ implicat eandem ꝓpōem eē euidenter ⁊ fide credendam et asserens oppositum est hereticus. ¶ Q̄ nullus habitus fidei acquiritur ꝑ verbum christi / sed a solo deo infunditur / et asserens oppositum ē hereticus. ¶ Q̄ allegans iudicialia veteris legis / est eo ip̄o hereticus / Exemplū de ista si quis ꝑ industriam occiderit ꝓximuꝫ suum aut ꝑ insidias ab altari meo euelles eum vt moriatur. ¶ Q̄ demonstrata vna ꝓpōne affirmatiua vl'i vel vl'r posita hec cōsequentia est irridenda a logicis et erronea particularis negatiua que opponitur huic vniuersali affirmatiue ē vera / ergo hec vniuersalis est falsa. ¶ Q̄ nulla ꝓpositio que potest ad aliquem sensum verum trahi vel apponi etiam de vi logice vel grammatice debet condemnari maxime iudicio fidei. ¶ Q̄ iste non sunt condemnande / populares possunt ad arbitrium suum corrigere supiores suos. Temporales dñi p̄nt̄ auferre bona ecclesiasticoꝝ habitualit̄ deliquētium. Ratio qꝛ deus potest cōcedere predictis talem potestatem. ¶ Q̄ nullus alligatur virtute iuramenti p̄stiti / nisi ad illd̄ dū taxat ad quod tunc aduertebat / actualiter se volens obligare. ¶ Q̄ iste terminus p̄iudicium est analogus ad p̄iudicium anīe quod est peccatnm / et ad p̄iudicium corporis seu temporale detrimentum / ideo concedāda est ista simpliciter ⁊ catholice / Iuramentum quomōcunq̄ factum si vergat in p̄iudicium iurantis vxoris sue / vel liberoꝝ / non est tenendum ¶ Q̄ sensus grammaticalis vel logicalis est sensus litteralis sacre scripture, et ideo sepe falsus. ¶ Q̄ demonstratis aliquibus assertionib̄ q̄s Io. theologus tenetur explicita fide credere falsas esse et contra sacram scripturam si dicat idem Johan. q̄ etiā angelo de celo non crederet si diceret eas esse veras / hoc ē blasphema ⁊ luciferiana supbia. ¶ Q̄d demōstratis aliquibus assertionibus q̄s Martinus theologus ⁊ p̄latus / tenetur explicita fide credere falsas esse / et cōtra sacram scripturam / excusatur ab errore vel heresi vl' ꝑtinacia ꝑ ꝓtestationes conditionatas dicēdo vel scribendo q̄ vult stare iudicio cōcilij generalis q̄tumcunq̄ defendat interim q̄ ille sunt ꝓbabiles ⁊ forsitan vere / Inducens ad hoc alios et se opponens ne damnentur. ¶ Q̄d assertiones eo ip̄o reddunt̄ ꝓbabiles neq̄ iudicio fidei veniunt reprobande / si habuerint doctores deliberantes ꝑ vtraq̄ parte. ¶ Q̄d ꝓpositio habens duos sensus vnum verum ⁊ alium falsum nullo modo debet iudicio fidei reprobari / etiā si fuerit scandalosa vel piarum aurium offensiua vel ad errorem inductiua. Q̄d assertiones posite ꝑ vnum doctorez ī theo-

logia tanq̄ ꝑ regulis/aut maximis/aut ve
ritatibus ad inferendnm constitutiōem a/
liquam/nullo modo sunt iudicio fidei re/
probande si possint ad vnum sensum trahi
vel glosari/q̄tumcunq̄ conclusio fuerit er
ronea vel impia licet bene concedatur cuz
hilario q̄ intelligentia dictorum ex causis
assumenda est dicendi. ¶ Qđ dicens se fa
cere conformiter ad legem diuinam natu/
lem et moralem occidendo hominem non
eget alio mandato iudicis cuiuscunq̄ qm̄
autorisatur a triplici lege ꝑut nec oportet q̄
assignet expresse talem legem. ¶ Qđ in oc
cisione hominis non requiritur notorie/
tas allegationum seu ꝓbationum q̄ fecerit
talia ꝑ que debuerat interfici taliter et a ta/
li sic occisus. ¶ Qđ fur nocturnus q̄ insi
diator viarum q̄ hereticus ⁊ sortilegus oc
ciditur meritorie a quocunq̄ ⁊c. etiā si po/
test horum quilibet duci ad iudicem suum
nec immineat certū mortis periculum oc/
cisori ꝓpter quod ip̄e debeat vim vi repelle
re occidendo. ¶ Qđ occisio hominis si fi/
at bona intentione redditur iusta vel excu
sabilis vocando intentionem bonam zelū
legis vel sui ꝑncipis. ¶ Qđ mors subita ⁊
improuisa ac villana que fit scz sine diffida
tione p̄uia. potest et debet meritorie christi
anis aliquibus non iudicialiter condem/
natis aut bannitis inferri. imo q̄ hec est ꝓ
pria mors aliquoꝝ christianorum. ¶ Qđ
fides q̄uis sit hosti seruanda/non tū tyrā/
no ¶ Ex sortilegia et carmina sine tactu q̄
cunq̄ hominis cōtra quē fiunt possint vir
tute sua hominem occidere non minus q̄
gladius defixus in corpore ¶ Ex ab hac le
ge Non occides eccipitur tyrannus eo scz
q̄ occidēdus ē a quocunq̄/iuxta legem il/
lam Maleficos nou patieris viuere. Et ē
tyrannus qui in republica non iure prin/
cipatur aut ꝑncipari conatur. ¶ Ex Mi/
chael occidit luciferum eterna morte/sine
mandato dei quocunq̄ vel alterins Silr
Phinees occidit Zambri sine mandato q̄
cunq̄ dei vel alterius Et similiter Moyses
egiptum et inde meruerunt. Et similr Pe
trus volens occidere seruum pontificis
¶ Ex facieus cōfederationes ⁊ iuramen/
to firmans multipliciter excusatur si nō in
tendat aut vult eas seruare/dnm hoc facit
vt occidendus non sibi p̄caueat/neq̄ per/
cipiat q̄ debet occidi. ¶ Ex quotienscūq̄
aliquis facit aliquam rem que est melior li
cet iurauerit illam non facere/hoc non est
ꝑiurium sed ꝑiurio contrarium. ¶ Ex me
ritorium est quādoq̄ occidere hominē vel
occidi facere sponte absq̄ autoritate iudi/
ciaria extra casum necessitatis actualiter i/
stantis seu periculi ineuitabilis nisi vis vi
repelleretur occidendo/et seclusa reuelatio
ne diuina ¶ Ex meritorium est quandoq̄
occidere hominem vel occidi facere sponte
non sibi subditum nō monitum/nō diffi/
datum. qui neq̄ vim neq̄ mortem inten/
tet actualiter. ¶ Ex meritorium est vt ꝑus
occidere sponte hominem ex solis cōiectu
ris. seu factis que non habent euidentem/
vel notorietatem iuris vel facti. ¶ Ex me/
ritorium est quandoq̄ occidere vel occidi
facere sponte hominem qui nō intentat a/
ctualiter vim vel mortem vbi neq̄ est accu
sator neq̄ testis neq̄ pars neq̄ iudex qui
hoc mandauerit. ¶ Ex meritorium est qn̄
q̄ occidere vel occidi facere sponte homi/
nem modis p̄dictis sic q̄ potest cadere sub
voto iuramento vel precepto et ex cōsequē
ti sub debito q̄ sic fiat. ¶ Ex meritoriū est
quandoq̄ ꝑ insidias falsas occidere homi
nem voluntarie vel occidi facere ⁊ ꝑ blan/
dicias fictas in qutbus est vsq̄ ad mortez
deceptio. ¶ Ex meritorium est quandoq̄.
imo debitum hominem christianum face/
re subito ⁊ viliter occidi/sicut bestiam pre/
cludendo q̄tum in occidente est/salutem
anime spūalem/⁊ eo magis meritorium q̄
fit a ꝑsona maioris status atq̄ dignitatis.
¶ Ex meritoriuz est facere occidi hominez
nō accusatum qz p̄sumitur sortilegia fecis/
se aduersus regem suum/supposito q̄ non
constiterit legitime de actu vel non effectu
huiusmodi sortilegiorum. ¶ Ex meritori
um est confederationes deliberate factas ⁊
iuratas non tenere/supposito q̄ absq̄ p̄iu
dicio ac detrimento anime valeant obser/
uari. ¶ Ex qualibet lege datur cuilibz sub
iecto licentia tyrannum occidere. Itē pec/
cat grauiter quiltbet subiectus habens op
portunitatem occidere et non occidit tyrā
num. Et iterum autoritate legis diuine et
exemplo xp̄i/cuilibet subiecto sine superio
ri interp̄te licitum est tyrannum occidere
¶ Ex nulla. ix. assertionum denunciatarū
debet fidei iudicio reprobari imo quamli/
bet illaꝝ non fore iudicio fidei reꝓbandaz
debet eodem iudicio declarari qz nulla est
contra scripturam sacram/Inter quas tū

sunt iste due scz decima ⁊ nona. Jus est ratio et equitas ꝙ omnis tyrannus occidat villane/gallice velameniant ꝑ exemplorationes ⁊ insidias. Et ꝓpria mors q̄ debent mori tyranni iufideles/occidere scz eos per bonas cautelas explorationes ⁊ insidias. Ju casu socialitatis iuramenti ꝓmissionis seu confederationis factarū ab vno milite ad alterum quocunqꝫ modo istud fiat aut fieri possit. Si contingat ꝙ istud vertatur in p̄iudicium vnius ꝓmittentium aut confederatoꝝ/sponse sue aut suorum liberorū ipse de nullo tenetur eas obseruare. ¶ Ex nullus ep̄us potest de questionibus fidei cognoscere q̄tumcunqꝫ sint notarie false ⁊ scandalose opprobando vel reprobando doctrinam quia tunc faceret nouos articulos q̄uis bene possit et debeat hereticos condemnare. ¶ Ex non ideo ꝓpositiones spectant ad iudicium fidei approbatiue vl' reprobatiue qꝛ dicitur in eis aliquid licitū esse vel illicitum/meritorium vel demeritorium fieri ꝯm legem diuinam.

¶ Sequuntur errores de alia materia.

¶ Ex mistica et sapientia in diuinis sunt formalitates realitir distincte. ¶ Ex receptio p̄marum annatarū per papam et dominos cardinales nunq̄ fieri potuit sine symoniaca prauitate ¶ Ex licuit pape ⁊ dominis cardinalibus querere solutionē primarum annatarum ab illis qui beneficiabantur incuria/vel alibi sic ꝙ non expedirentur eis bulle nisi prius realiter ⁊ de fctō tales annatas soluissent/licuit etiam extorquere per arrestatiōem bullarum vel aliter ꝙ se omnib⁹ proprijs solituros obligarēt. ¶ Ex nulli q̄tumcunqꝫ multiplicati possint condere legem obligantez nisi summi pontificis adueniat autoritas. ¶ Ex concilium generale sine papa nūq̄ habere potest potestatem nisi limitatam quoniā non est nisi sue partes/que sunt p̄lati habentes potestatem tantūmodo limitatam. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas est in papa legitime presidente et residente total'r quo ad executionē talis gladij et non tūc in cōcilio generali. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas residet in ecclesia insep̄abiliter/q̄ ad iurisdictōem/sep̄abiliter autem quo ad executionem. ¶ Ex gladij spūal' suprema potestas sic est in papa legitime presidente et residente ꝙ ad opprobanda vel rep̄banda in ecclesia solus ip̄e haberet diffinire et non concilium generale. ¶ Ex in concilio generali celebrato hierosolimis super cessatione legalium/Petrus non prefuit neqꝫ diffiniuit/quia suspectus erat in illa materia/nec erat tunc legitime presidens et residens. ¶ Q; omnis papa conscius sibiꝙ est vel fuit hereticus post papatum/tenetur eo ip̄o cedere papatui/qꝛ nullum ius habꝫ in ip̄o etiam si de nouo peniteat ⁊ secretum fuerit et ita de quolibet ep̄o vel in ecclesia beneficiato dicendum videretur. ¶ Q; in omni concilio generali in quo papa legitime p̄sidet ⁊ residet vox sua sic preponderat vocibus totius residui ꝙ nihil possunt diffinire sine eo/nec ip̄m ad aliquid quōlibet obligare. ¶ Q; papa dum accusatus est licet non quietus aut damnatus eo ip̄o nō legitime p̄sidet ⁊ residet circa quecunqꝫ diffinienda in generali concilio ¶ Q; accusatio pape ⁊ p̄cipue mors eius naturalis aut ciuilis/reddunt saltem per indirectū ꝙ ecclesia vel generale concilium maiorum sit potestatis in executione ⁊ diffinitione/q̄ papa nec accusato nec mortuo. ¶ Q; mendicitas est vnicum vel precipuum mediuꝫ predicationis verbi dei/quoniam teste cristo Spine que sunt diuitie suffocant sem̄ quod est verbum dei et ꝙ ꝓfecto soli mēdicantes predicant/quia pauperes euangelisantur. ¶ Q; papa non est immediatus p̄latus omniū fidelium nec sponsus ecclesie vniuersalis sed solius romane. Alioquin quelibet ecclesia cathedralis haberet duos sponsos/papam ⁊ episcopum ¶ Q; papa est sic immediatus p̄latus omniū fidelium ꝙ potest ꝓ libito per se vel alios commissos omnia exercere licite/que potest quicū q̄ p̄latus vel curatus inferior etiaꝫ vbi nō subest necessitas ꝓpter defectum inferioruꝫ neqꝫ rationabilis vtilitas. ¶ Q; omnis q̄ glosare defendere seu tenere p̄sumpserit vndecim articulos positos in pretensa bulla mendicantium que sic incipit. Regnās in excelsis. Ille tanq̄ hereticus est censendus et per inuocationem brachij secularis coercendus ¶ Non obstante statuto concilij generalis omis vtriusqꝫ sexus quorum tamen articuloꝝ plures includunt illa q̄ soli

us facti sunt/nec sub fide cadunt/quos in-
super si concordari debeant glosare necesse
est. ¶ Confessi fratribus habentibus licē-
tiam generalem audiendi confessiones/ea
dem peccata que confessi fuerint iterum cō
fiteri ꝓprio sacerdoti tenentur ¶ Stāte sta
tuto omēs vtriusq; sexus edito in concilio
generali Romanus pontifex non pōt face
re ꝙ ꝑrochiani non teneantur cōfiteri om
nia peccata sua semel in āno ꝓprio sacerdo
ti quē dicit esse ꝑrochialem curatuz/nec de
us posset hoc facere qꝛ vt dicebat implicat
cōtradictiōem. ¶ Papa non potest dare li
centiam generalem audiendi confessiones
sed nec deus/quin confessus habenti licen
tiam generalem/teneatur iterum eadē pec-
cata confiteri suo ꝓprio sacerdoti quem di-
cit vt p̄mittitur ꝑrochialē curatum. ¶ Cō
fessus fratri admisso in forma duduz tenet
eadem peccata in numero iterū curato con
fiteri/damnatur per Johannem papā.xxij
in statuto quod incipit Vas electionis
¶ Conclusiones Johannis de piliato dā
nate per Johan.xxij.sunt satis vere ꝛ a q̄/
cunq; licite possunt sufficienter teneri.
Statutum Johis.xxij.editū. Vas electi-
onis.est irritū ꝛ inane.qꝛ cū illud fecit here
ticus erat/et ꝑ consequens quicquid qđ fe
cit dictus Johan. siue mendicātibus siue
alijs ante reuocationē inane fuit. ¶ Stā-
te statuto omnes vtriusq; sexus nec deꝰ nec
papa de potentia potest facere quin confes
sus fratri mendicanti admisso.iterum tene
atur cōfiteri suo curato ¶ Confessio fratri
bus admissis facta est dubitabilis ꝛ incer-
ta que ꝓpter homines tenentur dimittere ī-
certum/et sic solum confiteri suis sacerdoti
bus curam animarū habētibus sub pena
peccati mortalis ¶ Quāuis fratres admis
si habeant autoritatem absoluendi ꝛ audi
endi confessiones.tñ populus subiectꝰ nō
habet potestatem accedendi ad mendican
tes admissos sine licentia ꝓprij sacerdotis.
¶ Fratres petentes p̄uilegia ꝑ confessiōi-
bus audiendis et sepulturis habendis sūt
in peccato mortali/et romani pontifices ta
lia p̄uilegia concedentes mendicantibus/
aut eisdem cōfitentibus confirmantes/sūt
in peccato mortali ꝛ excōmnnicati ꝛ nō fu
erunt pastores ſz fures et fratres latrones ꝛ
lupi. ¶ Sacerdos curatus dans licentiā
mendicantibus audiendi cōfessiones/ma
gis dispensat cnm statuto ecclesie/Omnes
vtriusq; sexus q̄ꝫ papa fratribus dans licē
tiam mendicantibus/iuxta formam decre
talis dudum. ¶ Ex nulla ꝓpositio seu con
stitutio infra scriptarum octo deuiat a ve-
ra ꝛ sana doctrina fidei sed a quolibet fide-
li catholico proponi ꝛ recipi pōt/absq; eo
ꝙ potuerit vel possit a quoq̄z zelū fidei ha-
bente et sane intelligente de errore vel scan
dalo et in sana doctrina rep̄hendi ꝓut ex te
nore earum apparet euidenter. ¶ Quilibz
subiectus ꝛ vasallus qui ꝑ cupiditatē frau
dem sortilegium et malum ingenium ma-
chinatur contra salutem corporalem sui re
gis ꝛ supiorum dñi ꝑ tollendo sibi ꝛ sb̄tra-
gendo ab eo suaz nobilissimū ꝛ altissimam
dominationem peccat tam grauiter ꝛ com
mittit tam horribile crimen sicut est cri-
men lese maiestatis in p̄mo gradu Et ꝑ cō
sequens est dignus duplici morte et p̄ma ꝛ
scđa/quia quilibet subiectus ꝛ vasallus sic
faciens est tyrannus infidelis suo regi ꝛ do
mino supiori peccat q̄z mortaliter/ꝓbatur
autoritate beati Greg.dicentis/Tyrānus
ē q̄ in republica nō iure p̄ncipatur aut p̄n-
cipari conatur. Nam sicut regnum rectus
principatus dicitur sicut ꝛ tyrannus domi
nium ꝑuersum nuncupatur. ¶ Licet in ca
su p̄dicto quilibet vasallus et subiectus sit
dignus duplici morte/ꝛ committat tā hor
ribile crimen non possit nimis puniri/ta-
men plus puniēdus est vnus miles q̄ꝫ vnꝰ
simplex subiectus. Et in isto casu Baro q̄ꝫ
vnus simplex miles.ꝛ vnns comes q̄ꝫ vnꝰ
baro . vnus dux q̄ꝫ vnus comes .cogna-
tus regis q̄ꝫ extraneus.frater regis q̄ꝫ cogtꝰ
et filius regis q̄ꝫ frater ¶ In casu p̄dicto li
citum est vnicuiq; subiecto sine quocunq;
mandato aut precepto ſm leges naturalez
moralem ꝛ diuinam occidere aut facere oc
cidi illum eundem proditorem infidelem ꝛ
tyrannum Et non solum est licitum ſz hor
ribile et meritorium/ maxime quando est
tam grandis potestatis ꝙ iusticia non po-
test de eo fieri bono modo per supiorez Et
quando perseuerant in sua malicia/nec se
vult corrigere nec emēdare ꝛ specialiter qñ
est periculum in mora. ¶ In casu supradi
cto magis honorabile licitum ꝛ meritoriū
est/ꝙ ille tyrannus infidelis sit occisus aut
fiat occidi per vnum de ꝑentibus ꝛ subie-
ctis dicti regis q̄ꝫ ꝑ vnum extraneum qui

non est de sanguine regali. et per vnum du
cem q̄z per vnum comitem. per vnum co/
mitem q̄z per vnum baronem. per vnū ba/
ronem q̄z per vnum simplicem militem. p
vnum militem q̄z per vnum simplicem sb/
iectum. ¶ In casu allegantiarum iuramē/
torum. promissionum. et considerationuz
factorum militis ad alterum. quocūq; mo
do sit aut esse possit. si contingat q̄ eas ser/
uare vergat in preiudicium sui principis/
eius sponse suoz liberoz/ aut reipublice
nō teneat̄ miles eas obseruare imo i tali ca
su eas seruare et tēre cēt facere ꝫ leges mora/
lē naturalē z diuinam ¶ Si contingat q̄
dicte allegantie vergant in preiudicium a/
nime vite aut alterius p̄mittentium. z con
federatoz̄ sue sponse aut suoz̄ infan
tium/ ipe de nullo teneē eas seruare. ¶ In
casu predicto licitum est vnicuiq; subiecto
honorabile z meritorium occidere seu occi
dí facere supradictum tyrannum. p̄ditoz̄
et infidelem suo regi et superiori domino/
per astucias cautelas et insidias Est enim
licitum dissimulare et tacere suam volunta
tem sic faciēdi. ¶ Quilibet subiectus z va
sallus qui a proposito deliberate machina
tur contra salutem sui regis et superioris/
domini/ pro faciendo ipsum mori i lāguo/
re cupiditate habendi suam coronam z do
minationem facit consecrari aut magis p/
prie execrari in nomine demonum/ enses
dagas/ pugiones/ aut cutellos/ virgas aut
anullos aureas facit dedicari in nomie de/
monum per necromanticos facientes iuo
cationes caracteres/ sortilegia/ superstituti
ones/ et maleficia. Et post facit apponi z fi
gi per corpus mortui dissuspesi de patibu
lo. z dictos anulos facit poni i ore mortui
p̄dicti/ et facit dimitti spacio plurium diez̄
cum grandi abominatione z horrore/ pro
ficiendis dictis maleficijs et vna cū hoc
portat supra se in vno panniculo ligato et
consuto/ de ossibus et pilis loci inhonesti
dicti mortui dissuspensi. ille et omnes qui
hoc faciunt non solum committunt crimē
lese maiestatis humane in p̄mo gradu. im
mo committunt crimen lese maiestatis di/
uine etiam in primo gradu/ et sunt prodi/
toz̄ et infideles regi suo/ et deo suo creato
ri/ et sicut idolatre et coruptoz̄ falsarij fi/
dei catholice sunt digni duplici morte/ z p̄
ma et secunda/ maxime quando dicta sorti
legia/ superstitutiones et maleficia sortiun
tur suum effectum in persona regis/ p̄ me/
dium praue crudelitatis dictoz̄ machi/
natoz̄ inuocatoz̄ z necromanticoz̄

Finit

Sermo eiusdem

in festo purificationis beatissime Marie habitus in concilio constantien̄.

Suscepimus deus misericor
diam tuam in medio templi
tui. Scriptum est p̄s. xlvij.
et in introitu misse p̄sentis io
cundissime solennitatis cele/
briter decantatum. ¶ Sus/
cepimus deus misericordiam tuam in me
dio templi tui. Adim9 cuz fiducia throni
gratie tue/ vt misericordiam inueniam9 et
gratiam in auxilio opportuno.
Adimus et te benedictissima virgo/ q̄ ma/
ter es gratie/ mater et regia misericordie/ q̄
dudum misericordiam incarnatam susce/
pisti in medio virginalis uteri tui/ dum do
mus pudici pectoris templum repente fit
dei/ quā hodie te p̄ntante suscepimus cor/
poraliter/ et quotidie suscipimus sacramē
taliter in medio templi materialis. Susci
piamus nūc banc ipam misericordiaz spi/

ritualiter ⁊ inuisibiliter ī medio templi cor
dis nostri/ qđ est anima nostra/ templū dei
sanctum est qđ estis vos/ inquit apostolus
Fiat hoc nobis te ꝑ nobis misericordiam
exorante virgo misericordissima quā iō sa
lutamus implorantes ⁊ dicentes. Aue gra
tia plena. ¶ Suscepimus deus ⁊c. Ecce
q̄ apertis fidei oculis/ in lumine veritatis
euangelice conspiciendum nobis offertur
gratum et grande spectaculum Offertur
pulcerrima sctissima q̄ ꝓcessio dū de beth
leem vbi natus/ vbi circūcisus/ vbi adora/
tus fuerat Jesus. expectatio gentium/ desi
derium celestium eternoꝝ/ mīa et salus no
stra/ aduenit gloriosa mater sua/ comitata
viro suo iusto Joseph/ cui virgo ꝟgini ma
trimonialiter nō carnaliter iuncta erat. ad/
uenit ad templum sanctum hierl'm/ distās
a hierusalem ꝑ duas circiter leucas seu qua
tuor milaria parua. ¶ Baiulabat eadē de
cora virgo/ tenero letoq̄ cōplexu puerum
suum Jesum/ tanq̄ signaculum super cor
suum/ ⁊ quasi signum sup̄ brachium suum
dicens ex snīa. Dilectus meus mihi et ego
illi inter vbera mea cōmorabitur/ talis est
dilectus meus O filie hierusalem/ pulcer ⁊
decorus/ et ipe totus desiderabilis. ¶ Ad/
uenit et ipe Symeon senex iustus ⁊ timora
tus/ et ideo beatus qꝛ timoratus/ nam bea
tus vir qui semꝑ est pauidus aduenit eadē
hora in spū ad templum vbi erat ml'ier illa
fortis ⁊ annosa que non recedebat de tēplo
ieiunijs ⁊ obsecrationib⁹ seruiēs die ac no
cte/ anna scꝫ ꝓphetissa filia Phanuel de tri
bu Asser. ¶ Cōuenerunt nō dubium et a/
lij multi iuuenes ⁊ virgines senes cum iu/
nioribus dum aduenirет ad templum suū
sanctum dñator dominus quē querebat ec
clesia et saluator ipe quē volebat/ speciosus
forma ꝑ filijs hominū/ desideratus cunctꝭ
gentib⁹. nobis natus. nobis datus ex inta
cta virgine quē ꝓpha suspirabundus opta
bat dicens. Ostende nobis domine miseri
cordiam tuam/ et salutare tuum da nobis/
Deus meus inquit misericordia mea. Et
rursus Dic anime mee salus tua ego sum.
¶ Exulta nūc ⁊ exhilaresce tu qui perieras
miserande homo. exulta satis iocūdare. iu/
bila et gratias age/ ecce ne dum ostenditur
sed offertur tibi ille qui ē misericordia tua
et salus tua Jesus benedictus. nam q̄d Je
sus nisi salus/ cui⁹ interp̄tatio est saluator

Hoc sentiens et grate rememorans omni
ecclesia sanctoꝝ congratulatur et congaus
det ad oblatiōem tanti doni/ cōcinens ⁊ di/
cens Suscepimus deus mīam tuaꝫ in me
dio templi tui. ¶ Desiderabat itaq̄ pecca
tor et reus homo/ non sapientiam accusan
tem/ non iusticiam cōdemnantez/ non po/
tentiam penitentem/ sed misericordiam in
dulgentem ⁊ saluantem ¶ Homīem nimi
rum sub peccato venūdatum ⁊ ꝑ inobediē
tiam criminis lese maiestatis reum et mise
rum euocabat ⁊ accusabat sapiētia Adam
vbi es? Gen. iij. Et non inueniebatur excu
sandi vel latendi locus/ dum ait Quis tibi
nunciauit q̄ nudus esses/ nisi q̄ ex ligno đ
quo p̄ceperam tibi ne comederes comedi/
sti? Hinc Job trepidus dicebat. Si volu
erit mecū in iudicio cōtendere non potero
respondere vnū ꝑ mille. et ps̄. Non intres
in iudiciū cum seruo tuo dñe qꝛ non iusti/
ficabitur in conspectu tuo omnis viuens/
Nō onero me libenter allegationū quota/
tionibus vbi nihil est ambugiū vel ꝓbādū
¶ Porro iusticia sic accusatum cōdemna/
bat/ ita vt nō esset locus appellatiōi. qꝛ au
disti vocem vxoris tue/ et comedisti de lig̃
vite ex quo p̄ceperā tibi ne comederes ma/
ledicta terra ⁊c. Hoc attendens Job dice
bat verebar omnia opera mea sciēs q̄ non
ꝑceres delinquēti. ¶ Hoīem sic deniq̄ ac/
cusatum ꝑ sapīam/ sic damnatum ꝑ iustici
am/ flagellabat ⁊ snīam executioni demā/
dabat potētia/ nec erat locus euasiōis Eie
cit quippe Adam ⁊ collocauit ante paradi
sum voluptatis cherubin ⁊ flāmeū gladiū
atq̄ versatilem/ ad custodiendam viam li
gni vite. hinc ps̄. A fortitudine manus tue
ego defeci. Et Job. Non est qui de manu
tua possit eruere ⁊c. ¶ Nō ergo petebam⁹
sapientiam cui respondere nesciebam⁹/ nō
iusticiam cuius damnatiōem euadere nō
poteramus. neq̄ potētiā cuius punitiōez
et iram ferre nemo poterat. neq̄ in celo. ne
q̄ in ꝑadiso/ neq̄ in mundo. patnit in luci
fero in Adam in diluuio/ in submersiōe pē
tapolis in momento. Sed misericordiaꝫ
querebamus indulgentē quā hodie susce/
pimus o benignissime deus in medio tem
pli tui. ¶ Aduenerat prius in medio tem/
pli virginalis vteri/ quo nullus in terrꝭ sā/
ctior locus erat ꝟm Augustinū. dū respon/
dit maria. Ecce ancilla domini/ fiat michi

ſm verbum tuum ſed ſibi ſoli et virginali ſponſo ſuo Joſeph cui reuelatio facta fue/rat tam ab angelo q̄z a Maria notum erat ¶ Apparuerunt in die natiuitas. ſed paucis ſcz paſtoribus. ¶ Innotuerat in die epipha/nie. ſed paucis regibus qui venerunt ab o rien/te. hodie vero ſicut audiuimus ſic vidi mus ¶ Dum ſuſcepimus miſericordiam tuā miſericordiſſime deus in medio templi tui ¶ Gratias tibi pater miſericordiarū ⁊ de⁹ totius conſolationis q⁹ celaſti ſapientiam in infantili etate ne accuſet iuſticiam in hu manitate. ne cōdemnet quia⁹ nobis dam nata ē. potētiā in infirmitate ne ſeniat⁹ cru ciet quib⁹ ſupatis datur triumphus gratie datur ⁊ miſericordie vt dominetur ⁊ ſuper exaltet iudiciū. Nam miſerationes eius ſu per omnia opera eius. hac indigebam⁹ hāc optabamus. hanc hodie ſuſcepimus ī me/dio templi tui deus. dum verificatum eſt il lud in uēcule timpaniſtrie ſctē marie Su/ſcepit iſrael puerum ſuum recordatus mi/ſericordie ſue/hec ſunt viſcera miſericordie dei noſtri/quibus viſitauit nos oriens ex/alto. ¶ Gratias tibi p̄excellentia doni q̄ō eſt miſericordia quia etiam laudabili⁹ vite hominū inquit Aug⁹ ſi ſemota miſericor/dia iudicetur. Gratias ⁊ p̄ cōgruentia loci/q⁹ in medio templi q̄ō eſt locus cōitat⁹ ad quē omnes poſſunt accedere ⁊ equalitatis medium eſt q̄ō attingere quiſq̄ poteſt Sā ctum eſt templum tuū/mirabile in equita/te ait p̄s. ¶ Et quid aliud miſtice templu⁹ iſtud q̄z eccia ſctoꝝ q̄z conciliū iuſtoꝝ et cō gregatio vbi ſunt magna opera domini ex quiſita in omnes volūtas eius ⁊c ¶ Decā tet nūc igitur hec eccia ſanctoꝝ. hoc conci/lium iuſtoꝝ. hec cōgregatio taliū. de quib⁹ dicit ap̄l⁹ Jam non eſtis hoſpites et ad/uene. ſed eſtis ciues ſctōꝝ ⁊ domeſtici dei/ ſupedificati ſup fundamento ap̄lorū⁊ p̄phe tarum ipo ſummo angalari lapide xp̄o ih̄u ſequit in quo oīs edificatio conſtructa cre/ſcit in templū ſanctū in dño. Decantet⁹ ⁊ ex ultet in iubilo cordis ſui dicens. Suſcepi mus deus miam tuā in medio templi tui. ⁊ ita plane ſuſcepimus vt impletū ſit q̄ō pro pheta p̄dixerat. Nia dñi plena eſt terra. et iterū confirmata eſt ſup nos mia eius cum reliquis in hanc ſniam. ¶ Dum hec in ip ſa meditatione mea que nūc loquenda fue rant: p̄us ipe mecū reuoluerem pgebaz ſic erumpe in vocem iocunditatis ⁊ laudis in verba cōſolationis leticie ac edificationis ſpūalis iuxta ſenſum anagogicuz p̄aſſum/pti thematis noſtri. ¶ Studebam expri/mere qualem in templo cordis noſtri pro/ceſſionem agere nos hodie cōuenit In qua miſtice fuit Maria Joſeph Simeon ⁊ an na/figurantes quattuor virtutes cardina/les. ¶ In qua ſint p̄terea lucerne ardentes in manibus p̄ exēpiū cōuerſationes lumino/ſe ⁊ honeſte in fide ſpe et caritate quas figu rat triplex ignis p̄prietas fulgor ſcz vigor ⁊ ardor/fides fulget īvi rōli. ſpes roborat in irascibili. caritas ardet in concupiſcibili q̄ ad tria appropiata patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus/ſancti. in patre vigorem. in filio fulgorem. in ſpūſancto ardorem concipimus ¶ De cet rurſus offerre par turturum mutue dile ctionis in omni caſtitate/⁊duos pullos co lumbarum in ſancta fecunditate bonoruz opationum. Adornetur templum cordis noſtri floſculis piorum deſideriorum et her/bulis virentibus ſanctarum meditationū coſpergatur Suſcipiamus benedictū pu erum Jeſum inter vlnas caſtiſſime deuoti onis confiteamur ei cum Anna p̄phetiſſa leuantes ſurſum corda/et cuz iuſto Sime one dep̄mamus quiſq̄ hoc cāticum Nūc dimittis ſeruum tuum domine ſm verbuz tuum in pace ⁊c. ¶ Ita p̄ gebam medita/bundus dictare mecum que dicerem vobi ſcum. dum ecce ſtudioſitas ſpeculatrix aſti tiſſe viſa eſt/tum ſatis a puero familiaris/ huic anne p̄tinus cognita eſt. hec p̄limas ī culcare queſtiunculas ⁊ efflagitare reſpon ſiones cepit ⁊ vbi me attentum videt. y

Dic inquit ſi maria legi purificatiōis erat obnoxia: q⁹ ſi ſic/peccauerat/ſi non/finge re videbatur et opere mentiri/ ſimulans quod non erat ⁊ cur non hoc tempe mulie res eidem purificationis legi ſubdite ſunt ¶ Dic ſi puer Jeſus vere factus eſt ſub le ge ſicut dicit apoſtolus quia conſtat ſecun duz dños iuriſtas/q⁹ p̄nceps ſolutus eſt le gibus. ¶ Dic cur Simeon dixit de puero Jeſu q⁹ hic poſitus erat in ruinam ⁊ ſignū cui contradicetur qualiter in ruinam poſi/tus erat qui venerat ad ſalutem/quo pacto poſitus eſt in ſcandalum q⁹ ve p̄ quē ſcan dalum venit? ¶ Dic cur iterū dixit ad ma/riam/Et tuam ipius animam pertranſibit gladius vt reuelentur ex multis cordibus cogitatiōes ⁊c. ¶ Dic ſi ex verbo h̄ maria p̄cogūit acerbiſſimam filij paſſionē q⁹ ſi ſic

nonne consequens fuit vt acerbissimo do
lorum gladio iam ex tunc foderetur. que ta
men eũ leta cernebat gestabat offerebat q̃
qui se prius obtulerat deo patri in medio
virginalis vteri mox ab instanti concepti
onis sue benedicte. ¶ Dic cur nõ fit festiui
tas apud latinos de ipso Joseph virgina/
li viro Marie nutricio ⁊ gerulo pueri Je/
su fidelissimo cui testimonium dat euange
lica veritas q̃ iustus erat q̃ ei Jesus ip̃e q̃
est deus benedictus/ mira res subdit⁹ erat/
et ita de plurimis ei⁹ excellẽtijs ⁊ virtutib⁹
egregijs quemadmodum etate nostra non
nulli conscripserunt. Si gratitudo repen
denda est deo ꝓ coniunctõne ecclesie cũ no
uo ⁊ vnico summo pontifice sponso suo q̃
retributio cõuenientior q̃ vt de virginali
ꝯiugio ioseph et marie fiat ĩsignis aliq̃ cele
Z britas ĩ eccĩa ¶ Dic vñ mos ꝑmit⁹ ĩoleuit
q̃ ardentes hodie ferrent̃ cerei et cãdele et si
sit hoc fauore ritibus gentilium ꝓserpinaꝫ
quasi ꝑditam cum facibus querentium
¶ Dic cur Maria que nuper ditata fuerat
ex donis magorum non obtulit agnum q̃
diuitum erat oblatio? ¶ Dic qua arte qui
bus indicijs cognoscere poterat/ q̃ Anna
ꝓphĩcum habebat spiricum vbi grandis ẽ
de ꝓphetijs sermo/ et ad interp̃tandum dif
ficilis? ¶ Dic cur Jhesus dicitur nedum
misericors sed ip̃a misericordia cum tamẽ
plurimos deserat intanta miseria ita vt plã
gendum potius esse videatur ⁊ dicendum
Suscepimus deus miseriam et non mise
ricordiam ⁊c̃. ¶ Dic qualiter stat cum lib̃/
tate vel meritis id qd̃ d̃ misericordia dicit a
postolus q̃ non ex operibus dictum est E
sau dilexi Jacob autem odio habui. et ite/
rum non est volentis neq̃ currentis. sꝫ dei
miserantis. Nam si sola misericordia sal/
uat quid agit arbitrium q̃d proficit cona/
tus eius ad meritum/ cui⁹ vult miseretur ⁊
quẽ vult induat? ¶ Dic cur apud atheniẽ
ses templum mĩe carebat simulacro nulli/
q̃ inclusa metallo forma dei inquit statius
mẽtes hĩtare ⁊ pectora gaudet loq̃t̃ de mi/
sericordia. ¶ Multiplicata magis ac ma/
gis videbatur studiositas speculatrix hui⁹
modi questiones. vt de fructibus et vtilib⁹
misericordie quibus modis conquiritur?
quibus etiam ritibus animam purificat/
verbigenã. q̃lit̃ ad eius curiam appellatur
a curia iusticie/ quid in templo cordis est
altare quid atrium/ quid sancta sanctorum
quid cimiterium. et ita de reliquis etiaꝫ vs
q̃ ad curiositatem vel garrule loquacitatis
vicium/ cui dum morem gerere responden
do pararet animus accõmode satis ad pre
sentis celebritatis misterium (horresco re/
ferens) lamentabilis de repente vox inso
nuit ex ore ꝓphĩco clamans ⁊ conquerens
¶ Corruit in platea ꝟitas. Obstupui visu 7
subito gelidus q̃ pererrat ossa tremor. Nã
o luctuosissimum o lugubre spectaculum
videre veritatem que preualet. que sup̃ om
nia vincit prostratam positam q̃ in ruinã
et in signum cui contradicitur/ ¶ Hãc sb̃/
leuare misericordia soror sua nitebatur.
Ita enim misericordia et veritas obuiaue
rũt sibi. sed obsistebat ⁊ reclamabat triplex
error velatus cortice iurium positiuoꝝ nõ
recte intellectoꝝ ad regulam diuini iuris ⁊
catholice veritatis. ¶ Error prius abicie
bat prelatos ⁊ ordinarios/ ne subleuarent
misericorditer veritatẽ/ Hoc inquit ad ve
strum nequaq̃ officium pertinet/ maiores
enĩ cause sunt ad solam apostolicam sedeꝫ
referende allegabat glosa/ cum concordan
tijs decreti. ¶ Preclamabat error alter q̃
non poterat subleuari misercorditer veri/
tas nisi prius vel simul euocaretur et assi/
steret aliquis qui ꝑstrauerat ꝟitatem Sb̃
iungebat tertius error non esse curandum
apud iudices fidei si veritas mores respi/
ciens corruisset in plateis/ errant enim ta/
lia ab eis que fidem respiciunt aliena.
Submurmurabat quatuor inter hec hu/
man⁹ timor/ cauete a scandalis si subleua/
ueritis veritatem/ cauete ne causam et fc̃m
verum/ ex quo tñ ius oritur ponatis in me
medium. alioquin mors imminet credite
mors. ¶ Atuero misericordia vt erat tota A
visceribus affluens pietatis ⁊ zelans super
veritate et animarum salute q̃ optabat ꝓ/
pheta dicens Corripiet me iustus in mise
ricordia et ĩcrepabit me/ h̃ inq̃ iussit et ob
testata est quatinus aduersus triplicez hãc
errorem pestem improbam/ ceteris preter/
missis insurgerem/ neq̃ enim aliud opus
esse sibi misericordia gratius vel acceptius
affirmabat q̃ ad extirpationem errorum ⁊
emendationem errantiũ opportune ⁊ im/
portune vigilanter intendere. exemplifica
bat de mr̃ibus quos ego inquit misericor
dia taliter affeceram. q̃ tanto succẽderam
veritatis zelo q̃ persecutores suos torto/
res/ tyrannos/ et interfectores/ non de/

sinebant ab erroribus tetris auertere cona
ri/qtūs ad eos veritas luminosa venirz/sic
Petrus ⁊ Paulus Nerorem/sic Johānes
herodem/et ita de reliquis/misericordissi/
me dilexerunt/quos tamen apte culpauerīt
nō sinere enī peccatores ex snīa agere ma/
gne mīe indiciū est. Uide oro qm̄ crudeli/
or altera nō est impietas/q̄ dum laudatur
peccator in desiderijs anime sue/ et iniqu⁹
benedicit̄ dū iustificatur impius ꝓ mune
ribꝫ/dum euenit illa ꝓphe crudelis lamenta
tio. ꝓphe tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta/nec
apiebant iniquitatem tuam vt te ad penitē
tiam ꝓuocarēt. Et heu iam inquit mīa/ ne
dum iam nō aperitur iniquitas ꝑ ꝓphas
p̄latos scz doctores ⁊ cōfessores sed iustifi/
catur sed attollit̄ et defendit̄ etiaz in medio
templi. in p̄sentia sacrosancti huius conci
lij. Lōgus essem si cūcta ꝓsequerer mīe ver
ba plena gemitibꝫ/plena suspirijs/plēa sin
B gultibꝫ. lacrimis atq̄ plangoribꝫ. ¶ Ego
vero reuerendissimi patres ⁊ viri celeberri
mi insignes egregij sapiētes et doctissimi/
q̄d dicerem? q̄d rn̄derem? sic pulsat⁹ sic ob/
testat⁹ in ipo meditatōis mee secreto/ꝑ mi
scricordiā cōdolētem venienti q̄ tam infeli
citer ⁊ fede corruerat in plateis. Enitebar
obsequi mīe prout equum erat. sed de ꝓfi/
ciendo vix vlla superat spes mihi dū omīa
circūquaq̄ reuoluerem illud p̄cipue q̄ om
nia apud multos verbuz de fide ⁊ veritate
versum est in fabulā in canticū ⁊ nauseam
obtigit q̄ illud apl'i de nouissimis tpibus
Sanam inq̄t doctrinā nō sustinebūt sz co
aceruabūt sibi mgr̄os pruriētes auribus ⁊
a veritate quidē auditū auertent ad fabu/
las aūt cōuertent̄. Illud itē. Senece deest
est remedij locus dū que fuerant vitia /mo
res fiunt Et nō min⁹ dū error veritas repu
tatur. Quid nob inquiūt de heresibꝫ vl' er/
roribꝫ/ecce nos catholici sumus q̄d eadem
iugiter nob cantilena repetit̄ satis est si cre
dimus vt ꝑentes nr̄i simplices ⁊ idiote q̄d
expedit ꝑscrutari ꝓfundius. hec dicunt̄ et ī
his aliq̄ etiā magni gloriātur. ¶ Iter hec
vrgebat mīa dicēs ve tibi si nō euāgelisaue
ris/ Necessitas eī incumbit tibi necessitas
ex professione ⁊ talento cōmisso. necessitas
ex legatione/nccitas ex iuramento et fideli
tate. nccitas ex veritatis periclitatiōe et ec/
clesiastici ordinis ꝑturbatione. necessitas
ex aperta ⁊ p̄cipiti ꝑuersione iusticie. Ne/
cessitas ex allisione cathedre vbi ṽitas sedz
que cathedra est p̄clarissima vniuersitas pa
risieñ mater studioꝝ. Ue mihi qr tacui aut
qr nō celerius potentius crebri⁹ et cōstan/
tius/memetistis erroribꝫ opposui. Fuerit
scio placētior altera multis materia sz nul/
la fortassis vtilior vel ad tps vrgentior vñ
si q̄rerē solū hoībꝫ placere si captare famaz
ꝑpl'arē. si p̄dicare memetip̄m. ambularem
nunc forte in magnis ⁊ mirabilibꝫ sup me
versans et reuersans fines ꝓpositos. Sed
oportet imitatorē esse illius q̄ ait Ego de⁹
docēs te vtilia nō dicit subtlia. ¶ Dicam⁹
igitur cum bona venia. qualiter spectat ad
vos p̄res reuerēdissimos dn̄os p̄latos su/
per erroribꝫ cognoscere/q̄liter errores dam
nare possitis aliqñ nō damnatis errantibꝫ
q̄liter deniq̄ teneat̄ vnusquisq̄ vr̄m scire
p̄cepta decalogi ⁊ assertiones eius opposi/
tas. iudicio fidei reꝓbare. tandē nō oporte
re trepidare timore vbi nō est timor. ¶ At
tenti simus obsecro ꝑ mīaz dn̄i nr̄i ih̄u cri
sti ⁊ pastoralē. v. de/qm̄ vr̄a res agit̄ spectās
ad illā q̄ hodie suscepim⁹ mīam in medio
templi dei. ¶ Extulimus alijs s̄monibus
autoritatē sacri cōcilij ⁊ errorem ꝑniciosis/
simū reꝓbauim⁹. quo scisma fouebat̄ Nūc
efferre studeamus ordinarie p̄lationis hie
rarchicā ptātem/et assignemus aliq̄ domi
nis p̄latis ꝓveritatis misericordi subleua
tione fulcimēta Et de q̄tuor ad pn̄s suffici
et. ¶ Ad reuerendos ⁊ deo amabiles ep̄os
spectat ex officio pastorali ⁊ statu hierarchi
co q̄ fundat⁹ ē in iure diuino cui nullū ius
canonicū rite ītellectū cōtradicit q̄ ipi pn̄t
in suis diocesibꝫ errores in fide ⁊ moribus
palam erroneos ⁊ scandalosos. iudiciliter
cōdēnare et hereticare. hoc est hereticales
decernere ⁊ anathematisare autoritate tam̄
subordinata ad sedē apl'icā ⁊ ꝑticulari cir/
ca solā plebē suā. ¶ Ad reuerendos ⁊ deo a
mabiles ep̄os spectat q̄ possint errores qñ
q̄ dānare nō enotatis p̄us iudicial'r q̄bus/
libet errātibꝫ. ¶ Ad reuerēdos ⁊ deo ama/
bilis ep̄os spectat ex obligatiōe snscepi pa
storal' officij ꝯgscere q̄ p̄cepta moralia de/
calogi cū h̄ q̄ sunt de iure nat̄ali cāonico ⁊
ciuili. sunt nihilomin⁹ de iure diuio ⁊ de fi
de ꝓprie dicta ꝑ q̄to data sunt in scriptura
sacra ꝑ diuinā reuelatiōem ⁊ ordinaut̄ ad
vitā eternā ꝑ opatiōem eoꝝ ex fide spe ⁊ ca
ritate ⁊ ita sunt assertiōes ip̄is p̄ceptis op/
posite/iudicio fidei ꝑ eos reprobande ⁊c̄.
Ad reuerēdos ⁊ d̄o amabl'es ep̄os spectat

ex debito pastoralis officij habere p̄para/
tionem animi ad defensionem veritatis ca/
tholice/etiam vsq; ad mortem/spectat etiā
cognoscere cū Greg. q̄ vtilius scandalum
nasci p̄mittitur q̄ veritas deseratur. ¶ Po
stulemus tandem ꝛc.

¶ Tantundem de hac oratione repertum
fuit Lugduni in monasterio celestinoruz
de manu ip̄ius dñi Jo. de gerson ꝯscriptū

Sermo factus in lo

co sessionis cōcilij generalis constanti. p⁹
nouū recessum pape Jo. xxiij. eodem con/
cilio Anno dñi Mccccxv. vigilia domini
ce ramispalmarum.

Ambulate dum lucem habetis
vt non tenebre vos comp̄hen/
dant/ Jubet hoc christus/ p̄res
ortodoxi/ patres non in tabulis
ereis vt olim apud romanos sed in libro vi
te conscripti. Jubet inq̄ xp̄s originaliter.
Jo. xij. et recitatiē i euāgelio sabbati p̄sen/
tis/ vos obedientes audite/ ambulate non
passibus corp̄is. sed gressib⁹ mentis. ambu
late de virtute in virtutē/ dum lucē habetis/
et qualem lucē Respōdeat lux vera cui⁹ h̄
verbū est qui sequitur me nō. a. in. te. sz. h.
llvi. ¶ Assis inuocatus dñe Jesu p̄clarissi
me sol iusticie dissice terrene nebulas ꝛ pō
dera molis atq; tuo splendore mica / absq;
te enim p̄cipiti mersa p̄fundo mens hebet/
et p̄pria luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Hoc ne fiat tu mediatrix/ tu aduo
cata et exoratrix nr̄a suppliciter adeūda es
virgo gloriorissima que tui noīs interp̄ta/
tione tam illuminata q̄ illuminatrix dice/
ris Et q̄ lūine Prorsus lumīe gratie/ q̄ sic il
luminata es vt dicaris in apoc̄. Mulier a
micta sole hoc tu nobis lumē vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter imploram⁹
salutates ꝛ dicētes. Aue ꝛc. Ambulate dū
lucē habetis vt nō tenebre vos cōpreqen/
dant. Lux ista est iam dixi ꝛ repeto/ lux ista
est p̄res celeberrimi/ deus/ qui glorificatur
in cōcilio sctōꝝ dicēte ps̄. Magnus ꝛ terri
bilis sup̄ omnes qui in circuitu eius sunt/
cuius hanc tenemus infallibilem p̄missio
nem Math. xviij. Ubi duo vel tres ꝯgre/
gat fuerint in noīe meo/ ibi in medio eoruz
sum/ sicut vidit ps̄. Dū cecinit in concili/
iustoꝝ et in cōgregatione magna op̄a dñi/
Et magna plāe īmo ingentia iam vidim⁹
in hoc cōcilio iustoꝝ dei op̄a spontaneam
et vix sp̄ataz cessionis viam/ porro cum p̄/
pter semetip̄m ꝛ vt glorificet̄ fecerit oīa de/
us. quo pacto credendus est p̄clariori cele
britate glorificari q̄ in cōcilio iustoꝝ q̄ ve
ra laus est in ecclesia sanctoꝝ. ¶ Tales vos
esse cōuenit orthodoxi ꝛ deo amabiles pa/
tres ac dñi vt cōciliū sitis sanctoꝝ ꝛ iusto/
rū q̄s posuit de⁹ in mūdo q̄si v̄a totidē lūi/
naria/ vos inq̄t estis lux mundi/ siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illūi/
nare atq; p̄ficere nūc maxime cum factus ē
cōuentus iste sacrosctūs/ dum adunatus ē
cetus dum cōgregata est eccia/ vt de Ma/
chabeis scribit̄ qtūs orarent ꝛ peterent mi
sericordiā a deo Et vt opitulante eo decer
neretur q̄d facto opus esset. ¶ Exultat ani
mus p̄fecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q̄ cōgregati sunt tibi h̄ ē
ad vtilitatem tuam o ppl'e xp̄iane/ congau
det admirās sp̄ūs meus. et in hāc erūpit ec
clesiastici cātus vocem Ciues apl'oꝝ ꝛ do/
mestici dei. aduenerunt hodie portātes fa/
cem ꝛ illuminātes patriam. dare pacē gen
tibus ꝛ liberare ppl'm dñi. qualiter libera/
re: exhortando clamando q̄. ambulate dū
lucem habetis vt nō tenebre vos comp̄hē/
dant cuius delicie sunt esse cū filijs hoīz. ip
se tēbre dīsionū scismatūq; tēbre tot errorū
et heresum. tenebre demū horride tot vicio
rum p̄ eccīasticū corpus vasto quodaz tur
bine miserabiliter exundantiū. ¶ Ambu/
late igitur dum lucem habetis vt nō he vos
tenebre comp̄hendant/ lucem itaq; habe/
tis patres luminosissimi xp̄m q̄ vere ē in lo
co isto vel emanuel q̄ interp̄tat̄ nobiscū de
us cuius hec est certissima p̄missio. ¶ Ecce
ego vobiscum sum oīb⁹ dieb⁹ vsq; ad con/
summatiōem scl'i. Deus iste est q̄ glorifica
tur in cōcilio sctōꝝ magnus et terribilis su
per omnes q̄ in circuitu eius sunt/ ꝛ bene ī
circuitu tuo dñe res omnes esse dicūt̄ quez
tu velut spera intelligibil' cui⁹ centrū vbi/
q; est. circūferētia nusq̄. tu vbiq; es extra ñ
exclusus. intra nō cōclusus. supra nō elat⁹
infra nō p̄stratus. iō magn⁹ valde. terribil'
gloriosus ꝛ sup̄exaltatus in secula. ¶ Ecce
patres orthodoxe q̄ ad hocip̄m vt glorifi/
cetur deus ꝛ illustret̄ eccia/ nūc celeberrima
p̄isieñ. vniuersitas cultrix ꝛ amatrix eoruz
oīm q̄ xp̄iane religionis pietatem q̄ sanam
doctrinā respiciūt ip̄a ad exēplar xp̄ianissi
mi reg⁹ frācoꝝ p̄ris sui dignātissimi legat
onē mittit q̄rens primo ea que pacis sun

Deniq; secūdo q̄ fidei sunt. Deniq; tertio q̄ virtutis et ecclesiastice sūt libertatis/ qm̄ ad hec tria ꝓncipaliter synodus hec sacra tendit. ¶ Insilit hesterno vespe p ambasiatores t nūcios suos hic pētes q̄tenus hoc matutino tempore/ essem habiturus orationē noīe suo/ p veritatis elucidatōne circa ea q̄ p hoc sacrū ꝯciliū agēda videnť occurrere/ Nullus opinor mirabit si ad hāc iussionē ego fragilitatis mee ꝯscius t tempis artatiōe pssus expaui. Nihilominus i deo cuius glorificatio querit fisus/ t de studio ꝓterito sup hac vitatis inquisitiōe memor regis ꝓterea t ecclesie regni sui voluntate p instructiōes cognita. Jussioni deniq; matris inclitissime/ cuius legē dimittere neḡ monitus a sapiente/ ego tanq; obediētie filius parere desiderans conatus sum aggredi cū hūili dicendo; oīm ad hoc sanctorū concilium submissione vt iure suo dirigat
F omnia vel acceptet vel corrigat. ¶ Et i primis quaten⁹ habeať ordo dicendo; luciđus t breuis/ qz vel est qđ texiť ordine longuz/ ꝯuertam⁹ interim dilato themate oculos nostre ꝯsiderationis ad hoc qđ dictū ē deū esse q̄ glorificať in cōcilio sanctoꝝ qui magn⁹ est t t.s.o.q̄.i.cir.e.sunt. Defigam⁹ in hoc psalmate verbo mētis intuitū ne p multa vagemur/ fallor si nō ibi videbim⁹ hui⁹ sacro sancte synodi cām quadruplicē efficientē/ videlicet formalē finalē t materialem tc̄. ¶ Vult aliq̄s cognoscere cām efficientē plane illa est. Deus magn⁹ t terribilis/ cui⁹ instinctu miseratōne afflatu t attractu collecta est nūc ecclesia sicut eleuat⁹ spū ꝓcecinit psalmista. Deū esse qui dispersiones isra elis ꝯgregabit/ qui ꝯgregat electos suos a q̄tuor ventis/ a solis ortu t occasu/ ab aquilone t mari. tm̄mō qui cepit orand⁹ est vt ipe pficiat/ leua i circuitu tuo o sacer cet⁹/ oculos tuos t vide/ omnes isti ꝯgregati sūt venerūt tibi Quidni ꝓtingat tibi qđ idem ꝓpha loquiť ysaias. Tunc videbis t afflues t mirabiť t dilatabitur cor tuū. Et si dilateť/ nūquid nō implebit illō spū suo deus. ¶ Porro cā formalis est hec ipa collectio seu ꝯnexio ꝯciliū sanctoꝝ/ vel spūsancto formāte t exemplāte. qui ē nex⁹ t vinculū ꝯpaginans in vnū diuersa membra sanctoꝝ/ sic agnoscit eccl'ia petens p se ipa vt spūsancto ꝯgregata hostili nullatenus incursione turbeť. ¶ Querit aliq̄s ꝓterea finalē hui⁹ sacre ꝯuētus cām/ sane illa est vt glorificeť deus magn⁹ t terribilis/ in ꝓta vocē apli dicentis oia in gloriā dei facite. hec itaq; recta hec efficax semita ad oīm que voluerim⁹ adeptionē/ si primo quesierim⁹ gloriā suā/ dedit hoc intelligi dum ait Primū queriteregnū dei t iusticiā eius/ t hec omnia adicienť vobis. ¶ Omnes postremo q̄ in circuitu dei sunt/ accipiunť veluti p cā materiali t de se informi. Nam sic boīb⁹ p scismata peccantib⁹/ ꝯsequēs ē vniuersa sub deo qđāmō deformari/ qm̄ hō finis est oīm/ dicentib⁹ platone et aristotele necesse est aūt fm exigentiā finis oīa moderari/ sic ex aduerso veniūt oīa p hoc sancto rū cōciliū dño efficiēte formāte t finiēte reformāda. Ita enī de p̄cioso sanguīe x̄pi canit eccl'ia/ terra pont⁹ astra mūd⁹ quo lauāB tur flumīe. ¶ Quo circa videre fas est deinceps/ quo titulo relucet in cā efficiēte ac resident infrustrabilis auctoritas/ q̄ cā est de⁹ magn⁹ t terribilis ex quo oīa in mensura: Relucet in cā formali exēplaris vnitas/ vt sint oēs vnū/ sicut estis nūc in ꝯcilio sanctorū/ t hoc in deo p quē oīa in numero. Relucet in cā finali spūalis vtilitas/ qz vt glorificeť de⁹ in quo oīa in pondere. ¶ Demuz ꝯcludiť in cā materiali generalis viuendorum reformādoꝝq; vniuersitas/ oīm scilicet que in circuitu dei sunt/ quaten⁹ oīa reformenť in nūero pondere t mēsura. Concedente deo. Ex quo oīa/ hinc modus vnitas t mēsura. Per quē oīa/ hinc spēs veritas t vumer⁹. In quo oīa/ hinc ordo bonitas t pond⁹/ quo pondere refluūt oīa i cām que dedit esse. Cetex prima triplicitas appropriaťur pri/ scđa filio/ tertia spirituisancto bene habet/ iacta sunt fundamēta solidita te quadrāgula/ supedificare possumus tetras pytagoricū/ hoc est quadruplicē constructionū pietē vel structurā/ t dicere prima ꝯstructione. ¶ Deus magn⁹ t terribilis sic glorificať in hoc cōcilio sanctorū/ q̄ eidē sufficientē p̄bet t infallibilē auctoritatem vt cā efficiens/ quo ad primū fundamentū. ¶ Rursus p scđa ꝯstructōe Deus magn⁹ t terribilis trahit t allicit oēs in cōmune x̄pianos/ ad vni⁹ veri capitis vnitatem/ tāq; cā formās t exemplās/ quo ad secundū fundamētū primū in reformatione ¶ Ampli⁹ pro tertia ꝯstructōe Deus magnus t terribilis sic glorificari vult in h̄ cōcilio sanctoꝝ q̄ oīa p̄cipue fiāt ad honorē t ꝯseruatōnez sue legis ac fidei sine qua ei

v

placere nemo potest/quo ad tertiuz funda-
mentū/scdm in reformatōe. Demū ꝑ quar
ta ꝯclusione Deus magnꝰ ⁊ terribilis/ꝑa-
tus est rebꝫ omnibꝫ/maxime hominibꝫ cō-
cedere ꝑ hoc conciliū sanctoꝝ/quādam re-
formationis pulcritudinē/glorificationez
ordinē ⁊ decorem cum ꝓuisionibꝫ idoneis
aduersus eos qui nō in rectitudine morū/
sed in circuitu ꝑgunt vicioꝝ/⁊ hoc ꝑ quar
ta ꝯstructione suꝑ vltimū fundamentū qd
est tertiū in reformatione. ¶ Poterat hic
ordo teneri sub his terminis/sed aliā ꝓgre
di viam suaserūt verba thematis/q̄ in me-
thaphora lucis fundata sunt Reuertamur
igitur ⁊ ponamus lucē diuini p̄cepti/quia
preceptū dñi lucidū illuminās oculos Lu
cernam insuꝑ diem legis sicut petrus loq̄-
tur vt iubente deo posita suꝑ candelabruz
luceat omnibꝫ que in domo sunt/ que do-
mus est eccl̄ia vel hoc sacrū conciliuz vice
sua. Diffundat ⁊ spargat ꝯsequēter lux ip̄a
veritas euangelica .xij. consideratōes qua
si totidem effulgentissimos radios verita-
tum ꝑticulariū/splendidos ⁊ coruscantes
¶ Ponamus in primis īmo iam positam
digito sicut aiunt demōstremus lucez apo
stolici symboli/quo dicitur credo in spiri-
tum sanctū ⁊ viuificantē quid viuificantē
Certam vnam sanctam catholicam ⁊ apo-
stolicam ecclesiam vnā propter colligatio-
nem ad vnum caput primariū xp̄m/⁊ vica
rium summū pontificem sanctam propter
sanctorū ꝯmunionē ⁊ remissionē peccato-
rum vt infra subditur/ catholicam hoc est
vl̄em/quoniā ab eius obligatione nullus
viator īmunis est apostolicam/quoniā in
apostolorū ⁊ prophetarū ꝑ quos spūssan-
ctus locutus est doctrinis fundata est ⁊ si-
miliū filioꝝ successione duratura. ¶ Certꝰ
sum q̄ nullus qui vel haberi vel dici vult
xp̄ianus caligare se dicet ad hanc lucem.
¶ Suꝑaddamus lucē alteram apostolici
verbi conformē huic luci. Solliciti serua-
re vnitatem spūs/in vincula pacis/vnum
corpꝰ ⁊ vnus spūs/sicut vocati estis ī vna
spe vocatōnis vestre/vnus dñs/vna fides
vnū baptisma/vnus deus ⁊ pater oīm qui
suꝑ omnes/per omnia ⁊ in omnibꝫ nobis:
Sequit̄ ⁊ ip̄e dedit quosdā quidē apl̄os/
quosdā aūt ꝓp̄has/alios vero euāgelistas/
alios aūt pastores ⁊ doctores ad ꝯsūmatō
uē sanctoꝝ in opus mīsterij/in edificatōez
corꝑis xp̄i/donec occurramꝰ omnes in vni
tatem fidei agnitionis filij dei/ in virū ꝑfe
ctum/in mēsuram etatis plenitudinis xp̄i
Sequit̄ veritatē aūt facientes in caritate
crescamꝰ in illo ꝑ omnia qui est caput xp̄s
ex quo totū corpus ꝯpactū ⁊ ꝯnexū ꝑ om-
nem iuncturā submīstrationis s̄m oꝑatio
nem in mēsurā vniuscuiusq̄ mēbri augm̄
tum corꝑis facit in edificatōnez sui in cari
tate. hec apl̄us ad Eph̄. iiij. ⁊ in hanc sn̄iaz
multa ad Colosseñ. i. et. ij. et. i. Coꝝ. xij. et
ad Ro. xij. posita sunt. Hec aūt ꝯꝑatio ve-
ri corꝑis ad mysticū multū lūis affert in q̄
sitoribꝫ veritatis/nedū apud ph̄os sic̄ ari-
stotelē ⁊ plutarcū/ sed apud theolo. paulū
p̄cipue. ¶ Diffundunt̄ vero sicut premisi
mus. xij. ꝯsideratōes ex hoc simboli ⁊ apl̄i
doctrinali luce q̄si tottidem radij veritatis
splendidissimi. ¶ Ecclesiastica vnitas ad
vnū caput xp̄m fit ⁊ agglutinat̄ ꝑ amorosū
spūssancti vinculū mediantibꝫ diuinis ca-
rismatibꝫ/tanq̄ qualitatiuis dispositioni-
bus/reddentibꝫ in corpore mystico cōple-
xionalē armoniā viuificam ⁊ decentem ad
opera vite spūaliter sufficienter exercenda:
¶ Ecclesiastica vnitas ad vnū caput secū
darium qd dicit̄ summus pontifex xp̄i vi-
carius fecundior est multiplicior/cupiosi-
or ⁊ maior q̄ fuerit ꝯgregatio synagoge et
q̄ sit ꝯgregatio ciuilis sub vno rectore re-
ge vel imꝑatore. ¶ Ecclesia habet potesta
tem seu facultatē/ ex viuifico germine sibi
insito ꝑ spiritūsanctū/ q̄ seip̄am potest cō-
tinuare in integritate ⁊ vnitate mēbrorum
suoꝝ/tam essentialiū seu formaliū q̄ mate
rialiū atq̄ fluentiū. ¶ Ecclesia hz spōsum
indefectibilē xp̄m/sic q̄ lege stante nec chri
stus potest ip̄i sponse sue ecclesie dare libel
lum repudij/nec ecōuerso. ¶ Ecclesia nō
ita ligatur matrimoniali vinculo ad vica-
rium indefectibile sponsi sui quin mutuo
se possint absoluere et dare libellum repu-
dij. ¶ Ecclesia vel generale cōciliū eā repñ
tās est regula a spūsancto directa tradicta
a xp̄o vt quilibet cuiuscūq̄ status etiā pa-
palis existat eam audire ac eidem obedire
teneatur. Alioquin habendus est vt ethni
cus ⁊ publicanus. Patet ex immutabili le
ge diuina Math̄. xviij. promulgata Con
cilium generale sic describi potest. Conci-
lium generale est aggregatio legitima au-
ctoritate facta ad aliquē locum/ ex om̄i sta
tu hierarchico totius ecclesie catholice nul
la fideli ꝑsona que audiri requirat exclusa

ad salubriter tractandū ꝛ ordinandum ea que debitū regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝯciliū dū dictat aliq̄ regimē ecclesie ꝯcernentia/papa ñ sic ē supra iura etiā positiua/q̄ possit ꝑ libito dissoluere talia dictata ꝑ ecclesiā/eo modo ꝛ intentione quibus dictata ꝯclusaq̄ sunt. ¶ Ecclesia vel generale conciliū q̄uis non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a xp̄o sup naturaliter ꝛ misericorditer collate/pōt tamen vsum eius limitare sub certis regulis ac legibꝫ/in edificationē ecclesie/ꝓpter quaz papalis auctoritas ꝛ alterius hominis collata est. Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. ¶ Ecclesia vel generale conciliū potuit et pōt congregari sine expresso consensu vel mādato pape etiam rite electi/ꝛ viuentis in multis casibꝫ. Unus inter ceteros est/ q̄ accusat⁹ ꝛ euocatus sit vt audiat eccl'iam iuxta legē euangelicā allegatā/cui legi subiect⁹ est/et ip̄e renuit cōtumaciter eccl'iam conuocare Alius casus vbi materie grandes cōcernētes regimen eccl'ie veniūt terminande per generale conciliū/ꝛ papa renuit cōtumaciter illud euocare. Alius si etiā dictatū sit ꝑ generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe cōuocari. Alter casus est vbi ꝓbabilis est dubitatio sup cōtendentia pluriū de papatu. ¶ Ecclesia seu generale conciliū si viaz aliquā concluserit seu dictauerit acceptandam esse a papa pro terminatione sciismatis ip̄e tenetur illam acceptare/ꝛ ita fm preparationem ai tenetur ad cessionem ꝛ duz vltro offert eam ꝛ preuenit ip̄e reddit multipliciter cōmendādus. ¶ Ecclesia seu generale concilium precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errorū/ꝛ emendationem errātium sine personarum acceptione. Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus prelatorum ꝛ curatoruz multipliciter turbatus reformetur/ad similitudinem diuine celestis hierarchie/ꝛ conformiter ad regulas primitus institutas. ¶ Ecclesia ñ habet efficacius medium ad generalez sui ip̄sius reformationem/q̄ si statuatur generalium conciliorum cōtinuatio/celebratiōnem prouincialium nō omittendo. ¶ Explicit. Et attendat benignus lector/q̄ prolator huius sermonis J. cancellarius parisiensis pressus nimia temporis angustia/ probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/sed prout in mentē ꝛ linguam ex recordatione preteritorum opusculorum/presertim tempore ꝯciliꝫ pisani dum abseus ab eo legebat parisius/ inserens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub.xx. considerationuz numero scriptam reposuit/ cuius initium est: Uenient autē dies cum auferetur ab eis spōsus/vbi predicte considerationes/ꝛ in propositione vna coram legatis anglie pergētibus ad concilium pisanum tunc parisi⁹ habita/prolixiori solidioriq̄/ manifestate sunt argumentatione/qui tractatus ꝛ propositio ꝓdierūt in publicum/ vt habeat q̄ voluerit fas est.

¶ Uplius vero iuxta legationis onus impositum per xp̄ianissimum regem francorum ac vniuersitatem p̄clarissimaz parisien. proposuerat idem cācellarius p⁹ verbum de ecclesiastica vnitate subiungere de errorum extirpatione/sed impeditus tunc partim amicoruz suasione/partim tē poris artatione/ꝛ vt in prolixitate non inesset fastidium/silentio preterijt quoꝝ aliqua summatim hic subiūcta sunt. ¶ Glorificationem dei/patres apostolici/patres gloriosi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/quatenus pleni sunt celum et terra. O deus magne ꝛ terribilis/gloria tua/quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/sed agnoscant.quoniam magna est gloria / dicente sapiente/sequi te dominum per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligentibus legem tuam.ꝛ nō est illis scandalum/ et quia si credit eidem sapienti/nihil dulcius q̄ respicere in mandatis dei.

¶ Sed ve mūdo a scandalis/ve tibi mala voluntas/ꝛ ideo mala quoniam arrogāti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/nolens subici legi sue neq̄ captiuare omnem intellectum in obsequium fidei.hinc hereses ꝛ errores impij hinc scandalorum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaq̄ confusio/hinc tandez in hoibꝫ ꝛ ex oñti p omnia que ꝓpter hoies fecit deus/suborit frequēt nō gloria dei/nō pax hoibꝫ/sed terra q̄dam alteratio/mortificās ꝛ abiciēs viuificantē gratie spm̄/ꝛ cadaueroſam mōstroſoꝝ defectuū nō tam formā q̄ deformitatē induces. ¶ Deplorat bāc puerilissimā rerum

vicissitudinē xp̄ianissim⁹ francoꝝ rex cum
eccl'ia tota regni sui/miserē/dolet/ꝓparīt/
ꝛ ab ꝫ sacroscto ꝓcilio legitimas ꝓuisiões
efflagitat. Non ꝓfundat p̄cor ab expectatione sua/nolite careat pijssimis desiderio
rum suoꝝ affectib⁹/sed ꝛ patrez sequit sua
ꝓles/regē videlicet filia sua parisien. vniuersitas nec tantū sequit sed p̄eit humilitate salua/qñ̄ cōsilijs/nūc exhortatōnibus/aliquādo doctrinis/sciens q̄ veritas
custodit regem/sciens p̄terea se positā apostoli iussu vt potens sit exhortari in doctrina sana/ꝛ eos qui ꝓtradicunt arguere/que
posuit arest. opa duo sapiētis. Deniq̄ pata est tāq̄ posita in lucem eccl'ie ad satisfactionem/oñi poscenti rationē/de ea que i
ipsa est fide/ꝛ spe/vt in omnib⁹ ꝛ p̄ omnia
D glorificet deus. ¶ Insurrexerunt ecce post
aliqua tpa plurime doctrine pegrine varie
pestifere ꝛ dānate/obtenebrātes eccl'iam
per multa xp̄ianitatis membra/per regna
per p̄uincias/p̄ regiones insignes. Processum est ad expellendas hmōi doctrinarum tetras caligines nunc luce disputatio
nis doctrinalis p̄ doctoꝝ ꝛ vniuersitates
nūc flabello iudicialis reꝓbationis per
dyoc̄esanos ꝛ inq̄sitoꝝ heretice p̄uitatis/in anglia/in scocia/in praga/in francia
Nōdum tamen vel illuminari vel emēdari sufficienter inspeximus/ cecam ꝛ stultaz
imꝓbitatē assertoꝝ/sectatoꝝq̄ suorum/
quin error assidue sicut cancer serpat/ꝛ alicubi palam quasi nudato ense p̄ nationes
ꝛ populos imp̄rudēter erūpat. Propterea
necesse est p̄ splēdidissimā ꝛ inoffuscabilē
huⁱ⁹ sacre concilij lucem p̄uida celeritate
de remedijs institui/vt qui sp̄euerūt p̄latos ꝛ doctoꝝ diuisim positos tanq̄ lucernas in domo dei reuerant eos ꝓspiciant ꝛ
obediant dū in vnā hāc eccl'ie domū collecti dabūt aūctis sue robur et pond⁹/ibūt
in splendore fulgurātis haste reꝓbationis
iudicialis. qualem nemo q̄ xp̄ianus vide
vult audebit ꝓdemnere. Esto contemnat
Ipe tamen de ꝓtemptu suo fulgurationez
concremationē q̄ subicit vt iustū ē. ¶ Et
q̄m charitas sicut incipit a se et a suis/dilectionis exhibitione sic in correctionis ꝛ e/
emendatōnis p̄curatōne p̄riorē habere lo
cū debet/ne subeat illud inꝓpriū puerbiū
Medice cura teip̄m/ Et illud de apl'i sn̄ia
qui predicas non furandū furaris/non occidendum occidis/non ꝑiurandū deieras
ꝛ ita de reliquis. Hīc christianissimus rex
nr̄/suaq̄ p̄ adoptationē dignatiuā charissima filia/parisien. vniuersitas voluerunt
hactenus a regno et a suis puersa quoꝝūlierorum zizania/mox vt erumpere seu germinare sentiebantur/diligēter opp̄imi/re
secari que nunc falce doctrine/ nunc securi
pastoralis snie. Ita tamen vt non simul e/
radicaretur ꝛ triticū. Sunt plurima rei q̄z
loquimur documenta/e quib⁹ vnū/qō no/
uitate acritateq̄ p̄cellit censuimus imediū
deducere. Ecce patentes regis nostri litte/
ras/quas audire libeat/legi debebat hec lit
tera patens/ cuius initium est post intitulationem Regia maiestas nostra ꝫ de hinc
subiungendum erat. ¶ Audiuit sacrosanR
ctū hoc concilium iustoꝝ/quatenus in cristianissimo rege nostro ferueat zelus/ad ea
que fidei sunt/absq̄ omni p̄sonaꝝ accepti
one/absq̄ respectu xp̄ie etiam carnis ꝛ sāguinis. Terreat ipe deus magnus et terribilis qui glorificatur in concilio iustoꝝ/q̄
salubriter ꝛ potēter intonat. Ambulate dū
lucem habetis/ subdit monitionis causaz
Ne tenebre vos cōprehendant Et quales
ozo densiores fugibiliores horribiliores q̄z
tenebre q̄z errorum et heresum circa p̄ma
p̄ceptorum moraliū p̄incipia vt sūt. Nō
peribrabis/ Non occides Non insidiabe/
ris. ¶ Terreat ipos eccl'iasticos pastores ꝛ
doctores positos in lucez alioꝝ/si non ad
exemplar tam in signe atq̄ plucidum xp̄ianissimi regis nostri/non eos illuminet ac/
cendat et inflāmet zelus domus dei. Voꝝ
dicentis Clama ne cesses et annuncia po/
pulo meo peccata sua. Si non vrgeat eos
procedere constanti celeritate ad effugationem errorum tenebrosorū/ꝛ ad illumina/
tionem errantiū/neq̄ enī potest integra sa
lubritate/sine secundo p̄mū fieri/quoniam dum impune ꝑtinacia manet in errantibus conualescant ꝛ seuiant errores necesse est. ¶ Sed in ipa meditatione mea vi/
detur occurrere animalis homo/nō sapiēs
que dei sunt/deum nō inuocans. Illic p̄terea trepidat timore/ vbi nō est timor magnus/est inquit suburratione tremula/ma/
gnus credite ꝛ terribilis quem tangūt ꝛ no
tant errores huiusmodi princeps est. Scimus autem quid sapiens enunciet. Indignatio p̄incipis mors/ꝛ vir prudens placabit eam/ quid queso si seuiat/si seditiones cōcitet/si bella moueat/si secū plimos

hos terroribus/hos pmissis in errorem suum trahat. Ita vt si fieri potest moueantur etiam electi. ¶ Vide sedulo ac iterum iterumq; recogita/ait animalis homo/ ne fortassis obinde prestetur tam desiderātissime iam iamq; in ianuis existenti/paci ecclesie/grandis obex/vel totalis diruptio. ¶ Atuero nihil hic tale timēdū O strenuissimi pugiles fidei. O potentissimi leguz diuinaq; defensores. Nihil inq; tale timenduz timentibꝫ deū/et obedientibꝫ iussioni/ qua dixit Nolite terreri ab eis qui corpus occidūt/animā vero occidere non possunt Ita dico vobis hunc timete. timeatur de⁹ z nō terreat Homo time deū (suadet agu.) et minantem mūdum vniuersum ridebis. Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/ dicentis leo est in via/deuorandus sum qz pfecto magna z vnica securitas est nil time re preter deum. Cuius hec iussio est. Usq; ad mortem certa p iusticia/z iterum. Esto fidelis vsq; ad mortem/z similia. ¶ Potueramus rem hāc in longius deducere/p q̄ interim satis sint breues et paucule cōsiderationes/quasi totidem radij morales/ luminoseq; veritatis. ¶ Prouidendū est hereticali deuiationi demoni p ecclesiastica membra serpenti/non minus celeriter z efficaciter q̄ scismati sup cōtendentia de papatu. Ecclesia quippe magis in fide q̄ in secūdario capite fundata est. ¶ Prouidendum est constantius p hoc sacrum cōciliū ad extirpationem erroz/emēdationē errātium q̄nto qui errant plures sunt/potentiores et maiores. Qz si quis dixerit q̄ bella suscitabunt/diffamat cos nimis/neq; ei leuiter credi debz. ¶ Prouidendū ē ad emēdationem errantiū/p eos qui se dicūt amicos eoz vigilantiori solicitudine q̄ per extraneos ceteris paribꝫ. ¶ Prestantes scienter impedimentū ne errantes resipiscant/z corde credant ad iusticiam/z ore faciāt cōfessionem ad salutē/habendi sūt hostes capitales errantiū z salutis eoz. ¶ Prestantes scienter impedimētum ne tollantur errores/z errantes corrigantur/reddituri sūt rationem de damnis omnibus tam spiritualibus/ q̄ temporalibus que obinde puenerunt aut venient. ¶ Omissio seu dissimulatio prestantium impedimentū nedū positiue sed priuatiue vel omissiue/directe vel indirecte/ per cautelas hūanas/ ne tollantur errores. causat suspitionem de fautoria heretice prauitatis/quādoq; leuem/ quādoq; vehementem/quādoq; cōuincentem iuxta varietatem obligationum. ¶ Inexcusabilioz z aliquādo perniciosioz est error in principijs legis naturalis/ sicut sūt precepta decalogi/q̄m planum z vsitatum intellectum verborum apud omnes vtentes ratione/ q̄ sit error in articulis fidei/ q̄ sunt supra nature facultatem. Et in agibilibus q̄ speculabilibꝫ. ¶ Conditionalis protestatio vel confessio/nō sufficit ad purgationem legitimam/ super publicatione vel defensione vel auoatione errorum/ quorum oppositas veritates tenetur errans explicita fide tenere. ¶ Diffamatus publice z notorie/super publicatione aut defensione errorum contrariorū recte fidei z moribus tenetur seipm purgare/ si potest coram iudice legitimo etiam nemine eum personaliter accusante/ tenetur enī seruare famā propriam/z ab alijs scādala prestita remouere. ¶ Pax regnorum per xpianitatē vix potest efficacius z diuinius procurari q̄ p legitimam extirpationem errorum/z correctionem errantium. ¶ Querere prouisionem super extirpatione errorum/ et correptione errantium non est impedire prosecutionem vnionis ecclesie/ sed est eam iuuare z accelerare multis attentis. ita vt verum sit/ q̄ oportet vnum facere/z aliud nō obmittere. Explicit

Sequitur propositio facta coram concilio generali Constañ ex parte regis francie per eximiū sacre theologie professorem/dominū Cancellarium parisien. Anno dñi. M.cccc.xvi. die q̄nta maij. Rūsiua ad quādam ꝓpositionē ex parte dñi Burgundie per episcopū Ateratensem prius videlicet secunda dicti mensis factam.

Reuerendissimi patres ac domini pclarissimi/deo insuper amabiles egregij ac spectabiles viri doctissimi atq; sapientes. Deus qui glorificatur in concilio sanctorū magnus z terribilis mihi locuturo. imo nobis humilibꝫ ambasiatoribus xpianissimi francoruz regis/pro parte sua z veritatis catholice defensione locuturis/coram hoc sacrosancto rum concilio/ in spiritu pacis et lenitatis congregato/in quo glorificatur deus. exorandus est in primis/ac sibi dicendū cum

propheta. Deus iudiciū tuū regi da. Accō modū satis est quod sequitur/ z iusticiam tuam filio regis. Juste quidem sic exposcimus. rite sic exordimur. quoniam dicente eodem ꝓpha. Honor regis iudiciū diligit. Que ratio? Nimirū quia constitut⁹ est rex a deo iudex oīm in vindictā malefactorū/ laudem vero bonorū/ neq; eni sine causa gladium portat. Confitet hoc ipm pia gratiaq; recognitione/ idem rex suis patentibꝫ literis prout infra docebim⁹. Sed ve mūdo a scandalis/ ve calūniantibus xpianissimum regem superbis/ ita vt exclamare fas habeat tam apud deum q̄ apud hoc concilium dei natu congregatū. Feci iudiciū z iusticiam ne tradas me calūniantibꝫ me. Et illud quod sequitur. Suscipe seruum tuum in bonum/ non calūnientur me superbi. Et a quibus oro calūniantibus querit rex eripi? quales sunt iste calūnie. Dicem⁹ pauca pro re tanta. vt protinus ad rem veniamus quā exponere atq; defendere missi sumus nos humiles z deuoti eiusdē regis ambasiatores. Ecce calūnia dicentiū etiaz in hoc concilio/ quam auribus his accepi. Quid queritis? Rex vester nō fecit iudiciū et iusticiā sup nece luctuosissima vnici fratris sui/ quaz vel dissimulauit vel indulsit. Calūniantur ex aduerso plurimi dicentes Rex vtiq; iustificationē mortis illius non iuste damnari fecit vel ꝑmisit. quā mortez nō reprobare/ sed approbare debuerat. auditis calūnias quaquauersum dextrorsum z sinistrorsum/ quas quomō dissoluemus Attendite patres orthodoxi. Allegatū nuper hic audistis. z i epistola dominice currentis scriptum est. Sequamini inquit vestigia eius/ qui peccatum non fecit. z hic ē christus iesus quem inuenimus proprias iniurias ꝙequanimiter indulsisse/ qui cum malediceretur sicut subdit petrus non maledicebat cum pateretur non cōminabat. Ipsum vero patris sui dei/ diuineq; legis sue contumelias acriter repulisse legimus semper. adeo q̄ referente Marco dictū est quādoq; de eo propter feruorem defendē/ de legis dei/ quoniā i furorē versus ē. Notat ista Chrys sup illud mat. Vade retro sathanas/ vbi nos inculpat qui mites i iniurijs dei sumus/ acres vero et implacabiles imo crudeles in nostris vindicādis inuenimur. Non sic moyses qui mansuetissimus existens omniū qui erant in terra/ mira seueritate preuaricatores legis diuine vindicare curauit. Rex igitur xpianissimus z vere mansuetissimus atq; tot⁹ amabilis/ sequēdo vestigia eius qui peccatum non fecit/ pronus fuit ac indulgentissim⁹ in personalibus iniurijs/ sicut z fuerat ipe frater suus quo iubente nemo vnq; vita ꝑuatus est. Recogitat idez rex velut ad sedictum/ q̄ reges israhel clementes sunt. Et illud Salomonis. Misericordia z veritas custodiunt regem/ z clementia roboratur thronus eius. Quāobrem sicut tradit in his patentibus lr̄is misericordia in eo superexaltauit iudiciū. dum de fratris amantissimi nece vindictam nō accepit. Attuero dum ad iniurias diuine legis ac fidei/ duz in adulterationē sacrilegā verbi dei processum est. ipe nulla ratione potuit hactenus induci/ vt dissimulanter eas ferret. approbando iustificationē sceleratā hereticalem z impiam huius execrande necis. Tenuit misericordiā in primo. veritatem in altero custodiuit. ¶ Accipite patres oscripti me moriter quēadmodum collaudauit. z gratias egit ipe rex/ huic sacro concilio. q̄ hāc assertionem Quibus tyrannis z̄. damnauerat vt hereticaz. Que quidem assertio sicut referunt predicte litere inuenta est ex testimonio fide digno/ sufficienter contineri in damnata ꝓpositione defuncti Ma/ Jo. parui/ qui iustificare mortem hanc nititur horribilem. Et ecce testimoniū. xvi. magistrorum in theologia in his literis quales sunt apud indices. Lectura vero tam istarum q̄ aliarū literarū atq; scedularum placeat vt reseruetur in finem/ ne fiat interim nostra veluti cieat cosa narratio. ¶ Porro licet habeat paruitas mea/ hoc loco patres celeberrimi/ grandem z multam aduersus calūniantes me respondendi materiam nihilominus pudet me z pudere debet q̄ suz puluis z cinis. si non ad imitationem xpi capitis nostri. si non exemplo xpianissimi regis vt prefertur. si non ad publicam huius sacri concilij iussionem. quāq; velut e celo sonantem libens accipio/ si nō inquā nunc agam dissimulanter circa proprias iniurias/ quatenus illas dei ac fidei mosius. z eo efficacius quo patientius/ possim prosequi. Decreui preterea nō insistere circa relationem eorum que sunt in facto. de quibus constare poterit z potest/ quis vera vel falsa dixerit in prospectu tam sacri

concilij. Nam conari oia falsa revellere. et mordentes remordere. cõtentio potius canina est. muliebris pcax z indigna/ q̃ gravitas x̃piana. Xpus iam dixi z repeto/ cuz malediceret nõ maledicebat/ cũ pateret nõ ꝓminabat. vbi satis q̃d sequamur admonuit Legi q̃ dixit ꝙba iniq̃ꝫ p̃ualuerũt sup nos. Seq̃tur fructus. et impietatibꝫ nr̃is. tu ꝓficiaberis. fructꝰ plane salubris z vberrimus. Fuit ni fallor rex dauid cui hec verba sunt qui cũ malediceret a semey dixit ad abisay nolentẽ eũ cõfodere Dimitte vt maledicat mihi si forte reddat mihi dñs bonũ p maledictione hodierna. Porro si quẽ vbis ꝓstringam/ pusillũ vel magnũ/ neq̃ eĩ glorior me pfectũ esse qualẽ iacobus loq̃t dicens. qui verbo non offendit hic pfectus est vir. veniaz supplex peto. Deniq̃ quali zelo vel intentione materiã hãc fidei/ castissima mentis integritate tractandã, psecutꝰ vsq̃ modo fueriz/ scis o cordiũ deus inspector/ testimoniũ mihi phibente ꝓscientia/ q̃ nihil mihi ꝓscius sũ aliud intendisse pncipaliter deliberato z recollecto in se aĩo nisi dilectionem z emendationẽ hominũ/ cũ odio et extirpatione vitioꝝ z errorꝝ. etiam vsq̃ ad certa discrimia corpis et vite. Hoc odiũ habebat q̃ dixit/ Perfecto odio oderam illos Hoc pfectũ odiũ est diligere naturã vel psonã. culpã odisse. Sed quid sequiz inimici facti sunt mihi, ꝓterea si tale mihi ortigerit ãmirari nõ debeo. Vetus eĩ z tritũ vulgo ꝓuerbiũ est Veritas odiũ parit Q̃ etsi nihil mihi ꝓscius sum. nihilominus, pclamo tremẽs z pauidus cũ apl'o/ q̃ non in hoc iustificatus sum. Nam qui me iudicat dñs est. dominus ille magnus z terribilis. ante cuius tribunal stabimus oẽs Illic apte videbitur quo quis zelo qua sinceritate z simplicitate/ fidem ac legem suaz seruauerit/ defenderit/ z p ea dez certauerit. Felix qui tũc dicere poterit ex vo corde Feci iudiciũ z iusticiã.. Felix qui imitatus fuerit modo quo pdixim̃us x̃pm/ ꝓprias tolerando z diuinas absq̃ vlla miseratione iniurias psequendo. Felix deniq̃ cui p zelo domus dei dici potuerit. Iste sanctus pro lege dei sui certauit vsq̃ mortem. et a verbis impioꝝ non timuit. fundatus enĩ erat supra firmã petrã. His itaq̃ prelocutis liberatus video ab onerosissima inutili z forte pbrosa ꝓtentione/ respondendi punctualiter vel articulatim ad omnia que sũt in facto circa processum Reverendi patris episcopi parisien. et inquisitores heretice prauitatis in toto regno francie/ Qui processus si sit in hac ciuitate Constañ. postulamus atq̃ requirimus q̃ ponatur in manibus concilij constanter affirmo salua cuiuscunq̃ reverentia et honore/ q̃ aliter pridie multa dicebantur q̃ habeat in se verus ꝓcessus. qualem autenticatum speramus in breui recipere. Proinde quo ad processus alios hic habitos/ intendimus dũ postulatos iudices habuerimus/ copiam petere/ ac deinde procedere. et causam instruere p parte christianissimi regis/ prout rationis ordo postulabit/ z cũ oĩm debita celeritate, q̃ procrastinatões nõ querimus sed quod iustũ est querimus iuste fieri/ qõ iustuz est inquit lex iuste exequeris Credite q̃ talis obinde fuit ad deum deprecatio premissa. Deus iudiciũ tuum regi da. Verum submisimus ex persona regis eiusdez Feci iudicium z iusticiam/ non tradas me calumniantibus me. Illis itidem addidimus. Redime me a calumnijs hominum/ vt custodiam mandata tua. Supersũt itaq̃ plurimi secundaz fouentes calumniam/ vt interim de prima sileamus/ cuius ipugnatio litteris istis inserit̃ Hec est calumnia sicut audiuit cetus iste sanctissimꝰ q̃ propositionem defendentem Da. Jo. parui/ et assertiones nouem excerptas ab ipsa/ rex idem christianissimus nõ recte dãnari p ordinarios iudices fidei fecit/ ꝓmisit vel approbauit. Que quidem propositio iustificare nititur mortez fratris sui iubente domino duce burgundie per alios iflictam Qua super re conqueritur ipse rex in his patentibus litteris. Testor attamẽ deum in primis/ me non leto ea sed mesto ore recitaturũ que continent/ nisi q̃ ita fieri defensio cause regis. imo catholice veritatis et fidei nunc impellit. Protestor igit q̃ non ad iniuriam cuiuscũq̃/ n ou in causam criminalem vel personalem recensebo vnam presentium litterarum particulam/ qua sic habetur ex persona regis/ subinde inquit. Quid iniustius iustificatione criminis? z talis criminis/ in quo quid laudemus quid remuneremus perpendite. Hũ quid auctorez laudabimus. sed in eo defuit iudicialis autoritas. et regiam nostram spernens/ inualidamq̃ predicans/ et enormiter ledens/ vsurpauit. tot abutens bene

R

ficijs/tot necessitudinibus/ quibus maie-
stati nostre etiam ipso iactante tenetur ob-
noxius. Nũquid ministros laudabimus?
Sed eorum impietate proditione vecor-
dia crudelitate seuicia cupiditate nihil ex-
ecrabilius fedius tetrius excogitari potest
Nũquid facti modum laudabimus? Sed
hic per premeditatas diu insidias/per cõ-
federationem plurium/ per simulationes
blandas/ per mille amiciciarum signa fal-
lacia/ ad subitum fraterni regijq; sangui-
nis exitium/tanq̃ de bestia processum est.
⁊ hoc hora tenebrarum/ ⁊ in tali ciuitate/
vbi securitas/plebeis etiam ⁊ aduenis esse
debuerat. Nũquid operis rationem ⁊ cau-
sas laudabimus? At nihil ibi probabile
prius/nihil posterius inductum est pro te
stimonio/q̃ tali notorie constet qualez ꝑm
leges diuinas et ciuiles esse necesse est vbi
vilissimus etiam homo rite vita priuatur.
Qualis nempe lex non premonitum/non
auditum/non conuictum/ morte damna-
uerit sicut ait nicodemus. sicut ⁊ a festo no
tatum est. Nunquid tandem facinoris hu
ius euentum laudabimus/⁊ remuneratio
ne dotabim⁹? Sed obinde florentissimuz
istud pridem regnum nostrum/iam per se
ptennium tot calamitatibus infandis at-
tritum est/tm̃ in eo sanguinis humani fu-
sum fuit/ vt estimationem omnem effugi-
at. ¶ Hic plane est verus casus/patres eq̃s
simi atq; sapientissimi/hic est casus cũ acu
to/breuis sed valide reprobatõis/ telo po-
situs autentice. Quo cognito quid adhuc
egemus testibus? quid ambagibus verbo
rum? quid circũitionibus friuolis euasio-
num frustra niti necesse est. vbi mortẽ hãc
comitate sunt lesa maiestas regia. assisino
rum crudelitas impia. iuramentoruz vio-
latio fallax ⁊ blanda. legum omnium diui-
ne naturalis ⁊ humane preuaricatio noto
ria. deniq; regni totius infanda calamitas
et feda. ¶ Nihilominus o mores. o tempo
ra. sunt etiam in hoc sacro concilio/qui ta-
les circũstantiarum notas vel non aduer-
tentes/vel nescientes/ vel dissimulãtes (ne
gari quippe non possunt) calumnias strue
re non cessant aduersus damnationem re-
probissime iustificationis huius latam.

Prima calumnia. ¶ Calumniant ali-
qui primo dicentes assertiones istas asser
tore caruisse. nec ex consequenti veniũt iu-
dicio fidei reprobande. Sed respondem⁹
primo/ q̃ in erroruz damnatione nõ opor
tet assertorem dari. vbi notorium est et pa-
tens scandalum ex doctrina tali. Et vtinã
nec haberẽt nec habuissent huiusmodi as-
sertiones assertorez. sed habuisse processus
indicat/⁊ nunc plurimos habere in hoc sa
cro concilio aduersam non pudet partem
gloriari. A qua factum est vt a loco hoc sã-
cto ⁊ celebri/vnde veritatis elucidatio spe-
rabatur inde prochdolor falsitatis tenebre
depressiores per populum christianum re
sperse sint. Dedit occasionem decretũ pub
licationis votorum seu deliberationũ/pri-
usq̃ examinarentur inter magistros/⁊ con
ferrentur ad inuicem cause/ rationesq; di-
cendi. Quibus aspectis et libratis/ pars
aduersa nihil probabilitatis/ nihil solidi
fundamenti. nullum deniq; robur aucto-
ritatis comperta fuisset habuisse. Et hoc
perspicue videbitur domino propicio. sed
egre ferimus q̃ nõ citius atq; prius. Se
cunda calumnia. ¶ Calumniantur alij se
cundo q̃ assertiones iste sunt infideliter et
perperam/prefato magistro Johanni par
ui per emulos attribute. Monstrant he li-
tere regis contrarium. quod monstrabitur
in processu. ex ipsa propositionis inspeciõ
ne liquefit quam hic examinãdam ⁊ dam-
nandam iudicialiter offerimus. Hec illa
est vel similis/ quam in camera sua se pre-
sente partim pronunciauit. partim pronũ
ciari fecit/ multis transcribentibus idem
Johannes parui. que ⁊ postmodum ꝑ ex-
emplaria multa venditioni pnblice fuit ex
posita. Veritas est nec negamus/q̃ de cõ-
clusione finali propositionis istius scele-
ratissime. que conclusio est domini ducis
Burgundie/ sicut asseruit sepe et loquitur
singulariter de ipso q̃ in nullo culpari de-
bet dum fecit interfici ducem Aurelianen.
sumpte sunt quinq; sex septem assertiones
non prorsus dolo malo vel ad veritatis im
mutationẽ. sed vt honor ipsius ducis bur-
gundie quantũ fieri potuerat/celando no-
men eius seruaretur. Quale ẽ igitur ea que
in obsequium facta sunt/in maleficium re
torquere? Porro non secus euenit in hoc
concilio dum assertiones absq; asserentis
nomine nunciate sunt/quod versum vidi-
mus in grande preiudicium cause fidei et
catholice veritatis. quia non ita potuit in-

telligentia dictorum ex causis assumi dicē/
T di. Tertia calumnia. ¶ Sequitur alio/
rum calumnia tertia idem dicentiuz quod
priores/sed ex alio capite. Contendūt enī
magistrum Johannem parui veritates o/
cto pro sua maiore posuisse. que ab ipis as
sertionibus plurimum sunt dissimiles. At
uero calumnia talis non releuat in aliquo
sed aggrauat. et gladio proprio facientem
iugulat. Primo quoniam pretense verita/
tes iste quedam reperiuntur in fide et mo/
ribz erronee/vt tertia quarta sexta z septia.
Alie/ vel false/ vel iniuriose/ scandalose et
piarum aurium offensiue/imo et sacrilege
si examinatio debita fiat. Fatemur proin/
de assertiones istas nouem non esse totali
ter extractas ex pretensis octo veritatibus
quia ex conclusione principali tres vt pre
mittitur sumpte sunt. reliquas vero cū plu
ribus alijs continent articuli quatuor hac
illac sparsim inducti pro maiore cum suis
probationibus. Quis preterea nescit po/
tuisse propositiones plures et varias/scri/
ptas fuisse pro eadem conclusione instifi/
canda/imo et sic actum esse bis aut ter for/
sitan inuenietur testimonio fide digno.
Fuit autem vna variationis occasio/pro/
positio facta parisius in castro lupare pro
parte domine tūc ducisse Aurelian̄. ad im/
pugnationem prefate propositionis Jo/
han. parui. Ita q̄ non est verum salua pa/
ce dicentis/ q̄ illa sua propositio non fue/
rit ipso viuente quomodolibet impugna/
ta. Cur autem non damnata iudicialiter
fuerit/plurima dici possent. sed amica bre/
uitas et loquendi sobrietas non patitur.
Notum est illud ciceronis. Inter arma si/
lent leges. qui audit intelligat. ¶ Deniq̄
hanc cum prioribus calumniam/vnū ver
bum dissoluit. quia nihil actum est/ nihil
processum iudicialiter contra personā ali/
quam. sed dūtaxat contra quaternum istū
et alios similis tenoris. damnando doctri
nam in eis pestiferam/ cum assertionibus
istis nouem/ et alijs illic positis. quisquis
auctor vel non auctor extiterit. ¶ Quarta
calumnia. ¶ Sequitur aliorum calum/
nia quarta. Veritatem inquiunt habent
assertiones iste specialiter prima principa
lis/et hoc in casu diuine reuelationis. Sz
facilis est responsio/ dicere/ doce me de re/
uelatione. Nam absurdum et blasphemie
proximum est detorquere diuinam reuela
tionem passim in casibus assertionis illi/
us Bullas e celis super hoc non recepim⁹
sed in oppositum scripturas de celis habe
mus autenticas. Quinta calumnia.
¶ Veniamus ad alteram calumniam q̄n
tam. Assertiones iste/ dicunt multi/ vere
sunt in casu ineuitabilis necessitatis. Dic
est principalis locus refugij partis aduer/
se/delitescunt in hoc antro subdole z ober/
rantes ratiocinationum vulpecule. Do/
cuit hoc lectura quaternorum et allegatio
num/fulcire conantium partem istam. In
loco hoc publice sessionis conuincuntur. U
et hoc per inspectionem omnium fere sce/
dularum/ratiocinantium pro verificatio/
ne huiusmodi assertionum. ¶ Atuero cre
dite patres orthodoxi/defecerunt scruta/
tes scrutinio. et meditati sunt inania. Re/
petemus hic pauca pro plurimis/que ad/
uersus calumniam istam et allegata et scri
pta sunt. Sunt nimirum assertiones iste
preter octauam vniuersaliter posite. neq̄
ad casum ineuitabilis necessitatis coarta/
te. immo potius excluse/quo casu etiam in
euitabilis necessitatis/ negaremus eas ex
forma loquendi veras esse. q̄ scilicet meri/
torium esset nedum occidere/ sed occidi fa
cere per insidias et villane sine diffama/
tione zc̄. ¶ Omissa vero contentione su/
per hoc. constat vt predixim⁹ assertiones
istas octo sumendas esse pro vniuersalib⁹
ex quadruplici radice. Primo ex vsu com
muni et vulgaris acceptionis. Secundo
ex forma sue locutionis. Tertio ex modo
syllogistice applicationis. Et quarto ex
teologicis sermonibus ac moralibus regu
lis/in quibus indefinita pro vniuersali so
let poni. Declamationes omittere fastidij
timor cogit. Nam in prima multiplex di/
stributionis signum ponitur dum ait. li/
cituz est vnicuiq̄ subdito zc̄. Sed et quar
ta palam est vniuersalis dicens. q̄ quili/
bet tyrannus debet interfici per insidias
zc̄. Porro quid dicemus de nona que sic
habet. In casu socialitatis/iuramenti pro
missionis/seu confederationis factarum
ab vno milite ad alterum quocunq̄ mo/
do id fiat aut fieri possit. Si contingat q̄
istud vertatur in preiudicium vnius pro/
mittentium/aut confederatorū/sponse sue
aut suorum liberorum. ipse de nullo tenet

eas obseruare. Ozo quid vniuersalius/ac proinde quid absurdius/quid falsi⁹/quid dementius dici potest? Sed non minus inepta est defensio qua dicunt aliqui/istaz ideo veram esse/quia preiudiciū capiꝭ tantūmodo pro preiudicio anime qō est peccatum mortale vel veniale. Atuero forma propositionis vulpeculā hanc interimit: quoniā homo non iurat in preiudiciū anime vroris sue vel liberorū. Confutatur et ex cōmuni modo loquendi apud vulgus/apud iuristas ꝛ iudices. Unde et papias dicit preiudiciū esse impedimentū in causa. Rursus eque turpis et friuola est fuga/dicendo ꝙ preiudicium analogice dicitur de preiudicio spirituali ꝛ temporali. Postremo etiam vbi preiudiciū concederetur non posse dici nisi de preiudicio anime/quod esset contra ius. Uerūtamen homo pro conseruatione iuramenti deberet huiusmodi preiudicium non quidem facere/sed ab alio factum pati/pro conseruatione iuramenti. Patet in iuramentis per metū extortis. ¶ Quanta est igiꝭ o salutifer christe/scandali materia aduersus hoc concilium/ꝛ constituentes ipsum/bonos et graues literatissimos ꝛ peritissimos vtroꝝ iure. ꝙ iam per vndecim menses vel eo circa ventilari visa est hec doctrina tam patenter hereticalis/ imo et sacrilega/tanquā de propositōne dubitabili/vel opinabili/aut forsitan vera que secularibus illiteratis nedum christianis/sed ꝛ iudeis/paganis/et barbaris debet esse notissima prout in his patentibus literis rex perozauit. ¶ Haberet hoc loco parvitas mea iustissimam inuehendi causam aduersus famosos quosdam libellos/innitentes super hoc casu inuitabilis necessitatis. qui traditi sunt per primum ex iudicibus in iudicio. et protinus data copia est habere volentibus. In quibus quot atroces iniurie dicantur aduersus hoc concilium super cōdemnatione errorum/aduersus xpianissimum regez francorum/ꝛ enormiter supra modum aduersus prefulgidū illud iubar ecclesie parisien vniuersitatem. demū contra personas diuerse dignitatis ꝛ gradus/recogitare nedum legere prorsus horror est. Quibus tamen addita est hec iniuria/ꝙ respondendi locus negatus est vel nō dat⁹. Illic auctor inter cetera cadit in foueam quā fecit. dum damnat ꝛ irridet ignorantiaz logice apud illum qui ꝺ sequentiā istam facit. Contradictoria istius licitū est vnicuiqꝫ cē. est vera/ergo ipa falsa/per legem cōtradictoriaꝝ qua nulla melior est cōsequētia. Nulla vo fallacior illa quā ipe facit ex aduerso saltez implicite/dum arguit sic. Uerū est in aliq̄ casu possibili/vtputa ineuitabilis necessitatis/ꝙ licet occidere tyrannū. ergo licitum est vnicuiqꝫ cē. Nam oppositum cōsequētis stat cum antecedente/in casibus plurimis centū vel mille. Sed hec interim modestie ꝛ breuitatis zelus ptereat. Sexta calūnia. ¶ Ueniamus ad sextam calūniā dicentiū ꝙ assertiones iste sunt satis exponibiles ad aliquē sensum verū. Respondemus negatiue. si iuxta regulam hilarij pallegatam/ꝛ in scedula fratrū mendicantiuz positaz perspicue pro nostro xpposito/intelligentia dictorū ex causis assumatur dicendi. ꝺbinando scz conclusionē cum p̄missis et premissas cum probationib⁹ ad inuicē. Ceterū etsi verum esset id quod allegatur de exponibilitate ad aliquē sensum verū. nihilominus propter casus longe plures falsissimos ꝛ notorie scandalosos/redderētur cōdemnāde. vt al's in quodaz sermone ꝛ in scedulis que legentur deductum est. Septima calūnia. ¶ Respondemus alteri calūnie. que a veritate vacua per numerositatem conatur euincere. dicens assertōnes istas plures habere defensores cꝫ oppugnatores. sunt idcirco vere vel saltē opinabiles. O fallacissima ꝛ hereticis atqꝫ erroribus fauēs calūnia. Non insequeris inquit lex multitudinē ad faciendū malum. Quare? quia stultorū ꝛ etiaz malorꝫ infinitus est numerus. Nihilomin⁹ si ad numerꝫ ꝛ meritū placeat attendere/nō dubitamus multo plures/atqꝫ grauioris auctoritatis nos habere tā in hoc sacro concilio/cꝫ alibi. attento ꝙ plures magistri p̄sertim seculares/nondū dederunt deliberationes suas vt intelleximus. sicut illi de inclyta natione anglicana/prout fertur. quos tamen vidimus strennuos ꝛ industrios pugiles aduersus hereticaz prauitatem absqꝫ vlla acceptione personarum/vel patrie/etiam proprie. Attento preterea modo deliberandi/quem fecerunt fratres mendicantes de quatuor ordinibus/qui sunt illi facientes huuc numerum. Putamus enim non esse cum eis duos magistros in theologia seculares/vel si veniant ad ternariū totum est

Attento rursus/ multas esse causas extrinsecas/que mouerūt aut mouisse presumūtur/ p̄dictos fratres ad ita deliberandū in modum cuiusdam conuēticuli/ne dicam⁹ conspirationis.qualis sit ipsorum habitudo ad vniuersitatē parisien.plures norūt. Sed hoc reserare dimittentes offendiculi formidine.dicimus ad excusationē multorum/q̄ informatione plenaria caruerunt t in iure t in facto ex quo ius oritur. Quid igitur mirandum si ad pauca aspicientes/ de facili enūciauerunt. quibus si collationi mutue maiorum ad inuicem t cum eis interesse datum fuisset.quēadmodum tanta t tam diuturna quantus est instantia a dominis cōmissarijs in causis fidei,existimare non possumus quin mutassent vota sua. ¶ Rursus attendendū est/ q̄ materia presens non est sic appropriata theologis quin conueniat dūis canonistis t legistis apud quos materia preceptorum decalogi propter applicationem eorum faciendam ad iudicia/particularius t exquisitius enucleata est/q̄ apud theologos. Quales plurimi sunt qui canones iura t leges etsi speculatiue studuerunt.ad praxim tamen operis iudicialis nequaquā transduxerūt. Erūt igitur tales/imo t layci prudentes t boni iudicij,magistri insuper moralibus eruditi/super eorum deliberatione quid sentiāt consulendi. ¶ Octaua calumnia. Subiungamus pro calumnia octaua eorū qui dicunt q̄ assertiones iste/ideo quia reprobate ac damnate sunt parisius/t hic reprobari querūtur.peperunt infinita scandala et parient/etiam vsq̄ ad totalem destructōnem cōmunitatis. Fatemur cum xp̄ianissimo rege ac vniuersitate parisien. sicut et experientia proh dolor nimis edocuit/ q̄ assertiones iste t propositio continens ea/ dederunt infinita scandala. sed q̄ ex reprobatione t damnatione sua/scandalum taz multiplex datuz sit/vel negamus omnino vel dicimus q̄ scandalisati per huiusmodi cōdemnationes/ nedum non habuerūt causam rationabilem scandali. sed ex hoc reddunt se ac de scandalo in fide/ et de bonis moribus/immo t de pertinacia multipliciter ac vehementer suspectos. Videāt igitur qui retorquent iniurias que cōtigerunt t calamitates ad reprobationez but⁹ pestifere doctrine/ne dum alios inculpare tatagunt assentientes damnationi. ipsi assentientes incidant in foueam t laqueum inextricabilem non soluz heretice prauitatis/t fautorie/homicidiorū/periuriorum/ ac insidiarū/ac seditionū sine numero/sed in ptinacis obstinationis damnabilem/t vix egressibilē laborintum se detrudant/ac detrusos manifestent. Necz enī certior ē errantiū ptinacia q̄z si ob veritatis publicationem/vel damnationem erroris notorij guerras moueat quis/ seditiones et bella. aut mouentibꝫ,pinde faueat atq̄ consentiat/sed in his pro nūc insistere nō est nostrū. ¶ Nona calumnia. Supaddit nona calūnia dicentiū assertiones istas spectare non ad iudiciū fidei/sed ad causam sanguinis/ et quia cōcernunt p̄cepta decalogi/que id circo ad fidem nō ptinent/quia continent euidentiā in lumine naturali. Cōcedam⁹ in primis q̄ homicidiū in se cōsideratum spectat ad causam sanguinis criminalem. Sed homicidij iustificatio/p̄sertim p ius diuinū atq̄ canonicū/ tanq̄z illud sit licitū laudabile t meritorium/pertinet vtiq̄z ad iudicium t iudices fidei. Est enī longe aliud loqui de homicidio/aliud de homicidij iustificatione,sicut aliud est furtuz. aliud est furti approbatio. Porro dum addit hec calūnia p̄cepta decalogi nō esse de fide etiam proprie dicta.fallit t fallit,sicut alibi pspicua t irrefragabili ratione monstratuz est. Edocuit hoc tituli formatio obinde ,pueniens vt fertur/ dum quesitū est vtrum he nouem assertiones sint fidei iudicio reprobande/sed hoc fieri p̄curans incidit in foueam quā fecit. ¶ Decima calūnia. Subinfertur tandē vltima pro nūc calūnia que me pariter cum rege querit inuoluere/tanq̄z aliquid execrabile cōmiserim. Ecce inquiūt/iste xp̄ianissimū regē exponit discrimini turpis note erroris vel heresis in causa quā nō voluit nec vult assumere. ¶ Dic rñdeo primo q̄ necz regem necz prudētissimū consiliū suū totū/ necz vniuersitates necz p̄latos/necz clerū sui regni/ita in manu mea teneo.q̄ eos sufficiā vel debeā,phibere a defensione cause fidei/necz certe volo. Ob hoc enī rex dicit xp̄ianissim⁹ velut anthonomatice/quia fidez protegit t defendit. ¶ Dico scōo/q̄ anteq̄z rex veniret hic in causam.assumpsi mihi causam ipaz modo quo decebat theologum, a quo modo necz discessi/ necz discedo / necz discedam deo mihi propicio/ sicut reperiri debet in

actis me ita respondisse. Erat modus pcedendi p denũciationẽ euangelicaz/ contra doctrinã erroneã in fide z moribꝫ ac multipliciter scandalosam. ¶ Dico tertio qꝫ duz sensi cõmissarios in causis fidei aliter intẽdere. qz citabant me vt irem diuionẽ. z tutius mihi forte fuisset ire in babylonez/ qz insup nihil intendebã pcedere contra personam qualẽcunqꝫ/ nec per strepitum z figuram iudicij/ interrogatus si facerẽ meaz partẽ. respondi qꝫ hmõi denũciationẽ contra psonã neqꝫ feceram neqꝫ faciebam. z retribuat deus in bonũ illis/ qui contra sata gentes oppositum quibus ignoscat deus/ meã innocentiã z simplicitatẽ reuelauerũt Hoc memori grataqꝫ mente retineo. ¶ Dico quarto qꝫ si materia stetisset in puris terminis theologicis/ tractando eã stilo theologico qualis pdescriptus est/ ita qꝫ de intẽsse psonali cuiuscũqꝫ psone nequaqꝫ fuisset actũ/ nõ opus fuisset introducere regis autoritatẽ. Nunc aũt dum res tractata est z tractaꝫ per aduocatos z procuratores/ z notarios/ z per strepitũ z figurã iudicij/ sensit aduersa pars/ credite sensimus z nos/ qꝫ diuitibꝫ z diuitijs opus erat. Et ecce lras instructionis missas per partem aduersaz ex hoc loco in burgundiã/ que satis hoc indicant/ sed eas ꝓpalare iussio sacri huiꝰ concilij cum ꝓposite modestia/ nõ pmittit. Hic vero iuridicus procedẽdi modus/ qualis perdictus est/ multos exterruit/ ne manifestas hereses hic dogmatisatas z notorie pdicatas/ vellent vel auderent denũciare iudicibus. Quis aũt sit stilus i hac fidei materia practicandi scedula posterius legẽda docebit. ¶ Concludẽdo tandẽ z ostanter affirmo/ me firmiter credere z nullatenꝰ dubitare/ qꝫ hec doctrina ꝓpositionis defendẽtis magistrũ Jo. qui cum suis assertionibꝫ sicut inuenta z in isto codice continet/ ẽ erronea in fide z moribꝫ/ ac multipliciter scãdalosa. Et si fuerit aliquis/ vel aliqui/ quãtũcunqꝫ multiplices/ volẽtes xpianissimũ regem calũniari/ qꝫ nõ fecerit in hac pte iudiciũ z iusticiã/ credendo z credi mandando sicut modo dicimꝰ/ z sicut opatus ẽ/ ego nedũ nomine regis xpianissimi/ sed etiam proprio nomine cõstituo me partẽ defendentem ad penam talionis/ pro me z mihi adherere volentibus in hac parte/ z coram hoc sacrosancto et vniuersali concilio/ dei nutu congregato. Dico partem defendentem. attendite. quia ptem accusantẽ contra psonã aliquã neqꝫ feci/ neqꝫ facere pro nũc nisi quid aliud vrgeat/ disposui. Non enĩ mihi colluctatio est aduersus carnẽ z sanguinem/ sed aduersus principes tenebraꝝ harũ rẽ. ¶ Faciat igit similiter ps aduersa ponat psonam ꝓriam in querela dñi sui/ imo certe ꝓsilio meo nõ faciat aut si fecerit cõquiescat. Absit a me vt gaudeã sup iniq̃tate z nõ congaudeã veritati. ¶ Sed ecce patres orthodoxi/ deo iure amabiles/ dum inter loquenduz retorqueo mentis oculos ad ꝓassumptũ thema quo diximus. Deus iudiciũ tuũ regi da. rapior quodãmodo de viuis ad mortuos/ dum id qõ subditur in tueor/ z iusticiã tuã filio regis. Et aiaduertite precor interim pres benignissimi/ viri mie quoꝫ iusticie oblitionẽ nõ acceperũt Aduertite nũc paulisp ad me auribus vre carnis z oculis. atqꝫ spualibꝫ oculis z auribus. quid filius regis z frater istius ludouicus inclyte memorie dux olim aurelianẽ mãsuetissimus/ z benignus/ elegantis forme. pspicacissime sagacitatis eloquẽtie singularis z pene incompabilis. quid inquaz nunc ipse/ imo quid sanguis suus clamet ad hoc sacrum conciliũ/ misericordi pietate pensate/ cõpatiẽtes estote ex inhata teneritudine miserationis cordialis. reuoluentes vobiscum intra mie viscera/ quo clamore/ quo gemitu/ quo plangore/ querat modo iusticiã. Nõ equidẽ sicut existimo tãtũdem p ipa morte nature. qz scit qꝫ mortuꝰ ẽ qñqꝫ moriturus. quãtũ p tali mortis modo cõquerit. quãtum pterea pro crudelissi me necis sue iustificatione que est infamie mors altera. mors cõtinua. mors indigna neqꝫ minus fugibilis qꝫ sit ipa mors nature. Hec siquidem infamie mors ciuilis/ nedum viuentes interimit. sed defenit i mortuos. non vnũ vel duos interficit sed posteritatem totã. totũ genus z affines diro lacerat ignominie telo. nos tres precipue filios illustres ac ingenuos supstites. quoꝝ vnus obses. alter captiuus detinetur in anglia. non vt proditores quidẽ. sed vt regis ac regni fidelissimi defensores. ¶ Si datũ esset bis liberis/ pupillis orphanis et captiuis/ astare coram reuerendissimo ac celeberrimo cetu presenti. si fas alloqui. plus planctibus. plus suspirijs. plus singultibus. lachrymis et gemitibus. quaz ore vel vocibus clamarent. ¶ Date patri. Date

nobis iusticiã. ¶ Si p̃cũbentes eos ꝛ aduo
lutos vestris sanctis pedib9 cernerẽt hi mi
sericordes oculi vestri. concipite quib9 ia/
culis intime cõpassionis vulnerarent pĩs/
sima corda vestra. quia neq3 verbis extrap
ferre. neq3 intra me pro rei magnitudine cõ
prehẽdere sufficio/quod cupio. pficite qõ
nequeo. ¶ Eterũ nũquid non obsecro suffi
cere debuerat/patres sapientissimi atq3 mi/
sericordissimi/nature mortẽ immaturã ta/
liter inflixisse patri? ¶ Tollat ergo mors alte
ra/quã sacrilega impietate crudeliter infer
re ac renouare nõ cessat tam patri mortuo/
q3 superstiti generosissime pli sue/libellus
hic vere famosissim9/vt rex scribit. vere he/
reticalis. scãdalosus. humani federis emu
lus. catholice cõdemnat9. sceleratissim9. vi
pereus. legis decalogi impugnatiu9. quin
etiam miseramini pereuntiũ animarũ/pa
tres ac dñi misericordes. illorum videlicet
nullũ loquendo/qui damnabiliter. ita pro
fecto est. damnabiliter/in pernicie ꝓprie sa
lutis ꝛ aliene/libellũ hunc letiferũ pertina
ci animositate defendũt/ ꝛ seruare conten/
dunt ne pereat. ¶ Et ego nunc in spiritu le
nitatis in spiritu sacri concilij p̃sentis/qui
est spiritus pacis ꝛ cõcordie. spiritus cari/
tatis que benigna est. que nec inflatur/nec
irritatur. cõuerto vocẽ meã ad vos/reuerẽ/
de pater ac dñe/dñe Attrabatensis/cum q̃
vixi olim familiariter ꝛ benigne. ¶ Ad vos
similiter magister petre/vice dñi Remẽsis
cõpatriota charissime/quos ego diligo in
veritate/dilexi/ꝛ diligam dño ꝓpicio. ¶ Haz
qui nõ diligit manet in morte. optabilius
autẽ esset pdere vitã carnis q̃ in tali viue/
re morte mentis. ¶ Interrogo vos nunc ali/
qua. ¶ Rñdete p̃cor. imo tacentib9 vobis rñ/
debo ipe pro vobis. ¶ Nõne diligitis salutẽ
tpalem simul ꝛ spũalem illustrissimi prin/
cipis dñi ducis Burgũdie. ¶ Diligitis scio
¶ Non diligitis securitatẽ inclyte posterita/
tis sue in dominijs hereditãdis. ¶ Diligitis
scio. ¶ Nũquid pterea nõ aiaduertitis vero
iudicio rõnis mortẽ quaz loq̃mur/ prauo
cõsilio ꝓpetratã. qualẽ ꝛ qualiter nunq3 pr̃
prudẽtissimus recolende memorie philip/
pus attentasset. ¶ Puto q̃ sic aiaduertitis:
neq3 si affuissetis (eratis enĩ tunc in italia)
dedissetis tale consiliũ/de quali dũ aliquã
do viuẽte patre p̃fato/ fuisset aliquis ꝑmo
habitus p nõnullos/ protinus cameram exies
et medicũ suũ inuenies/mestus ac turbid9

damauit. ¶ Beatus vir qui nõ abijt in cõn/
silio impioz. ¶ Deniq3 cognitũ est/q̃ mortẽ
hanc mor vt patefacta ẽ ꝛ annotata/sic ipe
dñs dux pñs exhorruit/detestatusq3 est vt
diceret dñis de regio sanguine. ¶ Diabolus
inquit mihi psuasit. ¶ Si mors iusta fuit/
sit iustificatio peior. sit defensio iustificatõ
nis pessima ? dñs est. ¶ Vincat igit vos. non
ego sed veritas. sed ratio sed pietas per sa/
lutem animarũ vestrarũ/ꝛ per illã quã vos
expauescere ac refugere cõuenit penam er/
rantiũ. per illã deniq3 seueritatẽ sententie/
qua xpianissimus rex francoz/ supremus
noster dñs cois/per lras patẽtes suas/cre/
dite dicenti/his oculis vidi. his manibus
palpaui eas. damnat hunc libellũ tanq3 in
iuriosum regie maiestatis sue. mandatq3
plecti defendẽtes illũ pena crimini tali de/
bita/ que qualis sit nõ latet vos scio. ꝛ hec
cohibeat tpalis pena/si nõ retrahere suffi/
cit canonica vel eterna. ¶ Tandẽ egoipse
reuertor ad vos patres orthodoxi/suppli/
cans petens ꝛ obtestans per desiderium il
lud qõ habent reuerendissime ac deo ama/
biles paternitates vestre ad salutẽ aiaz. ad
extirpationẽ errorũ/ꝛ correctionẽ errantiũ
siquid mouet illa Ezechielis imo dei per
ezech expauescenda horribilis tuba/que p
euntiũ in erroribz ꝛ peccatis intonat sãgui
nem a speculatore mutuo requiri/tollatur
per iudicialẽ huius sacrosancti cõcilij sen
tentiam/libellus iste famosissimus/mortí
fer/ꝛ hereticalis/ ꝛ eradat memoria eius a
populo xpiano. ¶ Ut quid etiaz mẽbranas
occupat? vt quid legentes ꝛ audientes sua
cõtagione fedat inficit cõculcatq3? ¶ Doc
in recessu suo quesiuit serenissimus rex ro/
manorum. ¶ Dupest scedula patens cui si/
gillum suum impressum est. ¶ Et quid pari
sius egerit/ fame vox insonat. ¶ Doc ipsum
petit. hoc suadet. hoc obtestat christianissi
mus rex francoz. ¶ Doc preclarissima pari/
siensis vniuersitas/ꝛ alij q̃ plurimi. ¶ Doc
nos postremo humiles sui ambasiatores
supplicibus votis exoramus/ quatenus i
hoc adiutores sitis. dando regi iudicium/
et iusticiã filio regis. sequẽdo vestigia xpi/
qui ad hoc venit in mundum/ vt oues er/
rantes ad se reduceret. ¶ Sic itaque de
prius errantibus si non obdormiuerint.
si non in errore ceperint pertinaces qõ absit/ex
titerint dicẽ exsentẽtia illud de epla dñice
currentis. ¶ Eratis aliqñ sicut oues errãtes

sed nūc ꝓuersi estis ad pastorē ꝛ eꝝ aiarū vestraꝝ. Ad hoc quippe tendit oſo ꝓpoſita vice thematis, deus iudiciū tuū regi da et iuſticiā tuā filio regis. Termiabimus i hoc primā p̄ſentis actus ꝓtem, reliqua per lecturā lr̄aꝝ quarūdam ꝛ ſcedulaꝝ quātuꝫ audire placuerit finietur. Finit ꝓpoſitio facta a dño cancellario pariſienſi coram concilio generali conſtañ. ex pte regis francie.

¶ Et tunc poſtmodū dictus cancellariꝰ pariſien. Ac magiſtri Jordanis morini H. puchᵓ. nepotis/ ꝛ p. de verſailles ambaſiatores prefati xp̄ianiſſimi francoꝝ regis/ et eius noīe ꝓduxerunt coram toto concilio generali. ꝛ in manibꝫ ꝓthonotarij Januen. ſub cuſtodia concilij tradiderūt lr̄as. ꝛ alia munimēta ſubſequētiū ꝓbēſiua inſtrumentoꝝ ab omnibꝫ ꝓthonotarijs ꝛ notarijs, der ſup dictis datis ꝛ p̄teſtatis. Primo quēdam paruū ſexternū papireū continen tres ptes principales. In prima ponebanᵗ ſexꝫ cluſiones theologice contra ꝓpoſitionē cuiuſdam Johis parui ꝛ doctrinam in eadem ꝓtentaꝫ/ ꝛ incipit Quia expatentibꝫ ꝛc. In ſcōa erant octo regule ſuper ſtilo theologico tenēdo in ꝺemnatione errorꝫ cum ſ̄certis requiſitis. Et incipit ſuper omnia vincit veritas. In tertia erat breuis ſcedula petitiua exaiationis facienꝺe ꝺe deliberatione quatuor ordinū mēdicantium ſup. ix. aſſertionibꝫ ꝛc. Et incipit attendens xp̄ianiſſimus. Cuius quaterni magna pars fuit tunc lecta ꝛ ſpecialiter requeſte. Item magnā lr̄am regis patentem ſup ꝺenationē dicte ꝓpoſitionis M. Jo. parui/ ꝛ incipit Regia maieſtas noſtra. Item quendā magnū quaternū papireuꝫ ſignatū ſignis duoꝝ notarioꝝ ꝓtinentē ꝓpoſitionē magiſtri Johis parui. Item inſtrumentum aduocationis dñi cancellarij pariſienſis ſup ꝓpoſitione p eum ex parte vniuerſitatis pariſien. alīs facta coram rege francoꝝ. Item ſcedulā papireā ꝓtinentem appellationē a iudicibꝫ fidei ſup publicatione votoꝝ ꝛc. Item lr̄am patentem vniuerſitatis pariſien. ſup approbatione ſententiaꝝ dñi epi pariſien. Item quēdam quaternū papireū in quo ꝓtinebaᵗ delibe/ratio fratrū de quatuor ordinibꝫ mēdicantiū ſup nouē aſſertionibꝫ. ¶ Finis.

Sermo eiuſdē coꝝ ꝓmiſſarijs fidei, de erroribus contra fidem ꝛ moꝛes circa preceptum/ nō occides

Aestimo me beatū apud te O ſacroſanctū Conſtañ. concilium. O cetus celebris reuerendoruꝫ patrū ac ceteroꝝ dñoꝝ/ in oīi ſapientia ꝛ doctrina ac moꝝ honeſtate fulgentiū. Estimo inq̄ me beatū apud te/ cuꝫ ſim me defenſurus hodie/ maxime te ſciente oīa/ nedū que apud iudeos ſed xp̄ianos ſunt ꝓſuetudies ꝛ queſtiones ꝓpter qō obſecro vt patienter me audias. Utiᵗ verbis illis beatiſſimᵓ lucas cuiᵓ hodie natalis inſtat celebritas/ qui comes indiuiduus fuit egregij doctoris pauli/ lucas inq̄t eſt mecū ſolus ꝛ alibi. Salutat vos lucas medicᵓ cariſſimus. Cuiᵓ verba oīa ſm hiero. languētis aie ſunt medicina. Unde cū paulᵓ fuiſſet a feſto traditus in vinculis agrippe regi. Dixit idē rex ei/ p̄mittiᵗ tibi ratōeꝫ reddere p̄ temetipō. Tūc paulᵓ extenta manu. Estimo me beatū/ inq̄t/ apud te rex agrippa cū ſim me defenſurus hodie/ maxime te ſciente oia q̄ apud iudeos ſunt cōſuetudines ꝛ queſtiones/ ꝓpᵗ qō obſecro vt patiēᵗ me audias. ¶ Sic ego de materia. ix. aſſertionū reuerētiſſimis p̄ribꝫ ac ceteris dñis ꝓmiſſarijs in cauſis fidei p me nūciaturū/ ex ip̄oꝝ nūc ordinatōe rōem redditurus. Estimo me beatū/ ꝓpᵗ qō obſecro vnūquēq̄ vt patienᵗ me audiat. ¶ Et in p̄mis q̄dē donād᷒ eſt ordo dicēdis/ ꝛ euitāda ꝺfuſio. hūᵈ᷒ e inſup ſm doctrinaᵗ abſq̄ vlla circuitōe vl̄ apparatu v̄boꝝ/ q̄lis ē materie q̄ tractaᵗ accōmod᷒. Deniq̄ remēoꝛāda ē nē diſtictō. ne fallat nos eq̄uocatō q̄ diſtictōꝫ memi me notaſſe dū p̄dictas. ix. aſſertōes cū ſuis reprobatōibꝫ nūciaui. ¶ Poſſum᷒ itaq̄ matiaꝫ bāc dupl̄r ꝺſiderare. vno mō pure theologice ꝛ abſolute p ꝺſideratōꝫ ad ꝺformitatē vl̄ deformitatē ſcōm leges diuinas traditas i ſcripᵗa ſacra. Alio mō magꝫ reſpectiue ꝛ ſcōm tmios iurꝫ poſitiui. in p̄mo tractaᵗ ō inteſſe ip̄i᷒ fidei, in ſcō ō intēe p̄ſonali. vel ita dicam᷒ poſſe nos vno mō ꝺſiderare aſſertōes, vel alio mō ip̄os aſſertores aut reprobatores. Primū bacten᷒ obſeruaui in oīi iudicio taꝫ piſi᷒ quā in hoc ſacro ꝓcilio. ¶ Recogitās primo pfeſſiōeꝫ meā ꝛ officiū cācellariat᷒ piſi᷒ cui indign᷒ deſeruio/ qm̄ piſi᷒ ſic tractanᵗ vie fidei/ p ſacrā theologie facultatēr dū deferūᵗ frequēᵗ a diuerſ᷒ mōi ptibꝫ imo ꝛ a romana curia ñ nūq̄ q̄tē᷒ hēaᵗe᷒ dē facultaꝫ doctrīale iudiciū vbi nihil vnq̄ agiᵗ ō ꝓbis niſi p᷒ ſaltē

discussuz fuerit de doctrinis. ¶ Conscius sum p̃terea mihi ip̃i/ q̃ finalis intẽtio mea est ad extirpationẽ erroꝝ que fieri pri⁹ potest ⁊ debet/ p̃ eoꝝ reprobationẽ doctrinalem seu iudicialem q̃ damnẽtur errantes. ¶ Rursus tertio constat qd̃ liberius/ purius/ verius ⁊ citius exquirit̃ veritas ⁊ falsitas reprobat̃/ dum constituit̃ sola lex diuina iudex/ iuxta cõsiderationẽ aristo. in poli. qui ponit inq̃ legem iudicem ponit deum/ qui autẽ addit hominẽ/ addit ⁊ bestiã et hoc dicit propter sensualitatem bestialẽ De quo virgilius in. vi. Hinc metuũt cupiunt/ gaudentq̃ timentq̃ conformiter ad illud prosaycum. Confusa sunt hic omnia spes metus meror gaudium. Quo circa cõsulit apud boetium ph̃ia. Tu quoq̃ si vis lumine claro cernere verum/ tramite recto carpere callem/ gaudia pelle/ pelle timorez Spemq̃ fugato/ nec dolor assit/ nubila mens est/ vinctaq̃ frenis Hec vbi regnãt. ¶ Deniq̃ per hunc modum salubrius obseruatur illud Augu. in regula q̃ fiat correctio cum dilectione p̃sonaꝝ ⁊ odio viciorum. Nec inde videtur queri qualiscunq̃ turbatio pacis dñi q̃z iudices facilius se expediunt si prius instituti erunt circa interesse fidei/ quã qui scd̃m terminos iuris positiui/ prius discutiant materiã tanq̃ prophanam/ sup̃ interesse p̃sonali. Quod mõstrant ap̃te quinq̃ menses in tali discussione sola fere iam occupati. Unde ⁊ nõnulli ex dominis cõmissarijs/ sicut reuerentissimus pater domin⁹ cardinalis Cameracẽ. et ip̃e promotor concilij/ et hoc intendere quãlibet voluerunt. ¶ Hanc ego modestiam conabor in actu presenti possetenus obseruare qd̃ obsecro neq̃ mihi neq̃ cause fidei/ sed fame que discutit̃ afficiat vl̃ obsit. Sciunt eni plurimi quẽadmodũ conati sunt aliqui iugiter hanc materiã trahere ad p̃sonalia in p̃iudiciũ ne dũ cause fidei/ sed fame p̃ lr̃as ⁊ aliter false lese/ in quibus diluendis si sermo flecteret̃ cognosceret̃ ap̃ta veritas in elucidationẽ clariorem cause fidei/ ⁊ in laudem nõ mediocrem ip̃am tractantium/ aduersus obtrectantes. ¶ Quãuis preterea nõ sufficienter extirpantur errores vbi notorie p̃seuerant errantes. Nihilominus sperandũ est qd̃ corrigẽtur omnes ad sententiã concilij. Quid igit̃ necesse p̃uocare vel accusare p̃sonam errantis si damnare satis est errores. ¶ His itaq̃ p̃locutis veniamus ad materiã que nouem assertiones cũ suis approbationib⁹ habet Pro cui⁹ intellectu faciliori ponat̃ velut in vna decretali casus longus. Dehinc breuis sub his lr̃is A. b. c. ¶ Casus est C rex sup̃mus habet a et b vasallos suos/ q̃ꝝ vnus nõ erat subiectus alterius/ qui faciũt cõsiderationes ad inuicẽ iuramentis terribilib⁹ firmitas B ꝯducit hoies p̃ce ⁊ p̃cio qui p̃ insidias p̃meditatas interficiũt subito A non diffidatũ nec de hoc p̃monitum neq̃ tale aliquid timentez/ ⁊ hoc inscio C rege/ tandem B factum auoat/ ⁊ proponit se laudabiliter egisse/ imo fecisse debitũ suum erga deum ⁊ regem. Pro cui⁹ iustificatione ponit vel poni facit tanq̃ p̃ quibusdam regulis seu maximis nouem has assertiones. Itaq̃ p̃ primã iustificat mortez ipsius A/ quia erat tyrannus vt dicit machinans p̃ fraudes ⁊ sortilegia ac malũ ingeniũ in mortem sui regis C ⁊ maxime qꝛ per ipsum regem non poterat bono modo de ipso fieri iusticia. Per scd̃am assertionẽ dicit se auctorisatũ fuisse vt sic ageret p̃ leges diuinã naturalẽ ⁊ humanã. Deinde p̃ tertiam ⁊ quartã iustificat sub regula generali tyrannoꝝ q̃ A debebat viliter ⁊ p̃ insidias mori. Rursus per quintam sextam et septimam iustificat, q̃ rex debet eũ auorare remunerare ⁊ benefamare per epistolas et aliter vbicunq̃. Perinde iustificat se nihil egisse contra precepta dei bene intellecta/ non scd̃m literam sed ad sensuz suum/ et hoc in octaua. Postremo iustificat q̃ in nullo periurus fuit confederationib⁹ non obstantibus et hoc per regulam generalem in assertione nona datam. Casus breuis ¶ Quilibet tyrannus potest ⁊ debet licite et meritorie occidi/ per quẽcunq̃ vasallum suum vel subditum. Etiam per insidias et blandicias vel adulationes. Non obstante quocunq̃ in armento seu confederatione factis cum eo/ non expectata sententia vel mandato iudicis cuiuscunq̃. ¶ Hic casus q̃uis sit decisus p̃ hoc sacrum concilium quod est hereticus/ ⁊ sequatur ex tertia et quarta iunctis prima et vltima. Nihilominus videtur aliquibus diminute poni. ¶ Primo quia non loquitur de auctorisatione per leges diuinam naturalem et humanam vt in secunda. ¶ Secundo non ponit p̃dictos casus quod viriliter vl̃ ignomiose ⁊ subito. i. sine

diffidatione debeat occidi/ vt in tertia ⁊ q̄r
ta. Deinde nō ponit qd̄ rex debeat auora/
re remunerare ⁊ honorare vt in quinta se/
xta ⁊ septima. Quarto dimittit assertionez
octauaz de falsitate sensus lr̄alis scripture
sacre/ ⁊ q̄ quilibet sit interpres vel epyekes
ei⁹. Deniq̄ silet q̄ Crex sup̄mus nō habet
talem potentiā in suo regno/ q̄ de avasallo
D suo nō possit facere iusticiā. ¶ Querit̄ nūc
si he nouē assertiones in forma sicut sunt/
veniūt iudicio fidei reprobande? Et q̄uis
questio hec materia determinata sic ꝑ iudi
ces fidei inferiores de consensu ⁊ approba
tione ipsius Cregis et fere totius cleri ex
his nouem assertionib⁹ tanq̄ cōtentus in
eis sufficient̄ licet diminute sicut patere vi
detur intuentib⁹ diligenter primā tertiam
quartam ⁊ vltimā assertiones/ nostra que/
stio decisa est ꝑ hoc sacrum conciliū/ dum
dānauit istam quilibet tyrannus ⁊c̄. velut
hereticam. Nihilomin⁹ ponetur hec qua/
drimembris conclusio. ¶ Nouem assertio
nes cum suis reprobationib⁹ iudicialit̄ iu/
dicate spectant ad fidem etiā explicite. Et
sunt due prout in scedula continetur/ ratio
nabiliter qualificate. Potuerunt insup ꝑ
doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinali
ter ⁊ iudicialiter condēnari. Sunt deniq̄
per hoc sacrū conciliū vel ꝑ sedem aposto/
licam/ de necessitate salutis reprobande/ et
hoc vere vel interp̄tatiue. ¶ Ex cuius con
clusionis probatione que spectat ad theo/
logiam maxime ⁊ interesse fidei/ poterit fa/
ciliter apparere/ quid de interesse persona/
li sentiendū vel agendū erit per scientiā ca/
nonicam. ¶ Sed priusq̄ sermo progre/
diatur vlterius tollendum est quadruplici
ter scandalum/ quod nobis rationationis
iter agentibus posset obsistere. ⁊ aures ali
quorum querelis oppilare vt obsurdesce/
rent veritati. ¶ Ecce inquit querela vna/
quanta vilificatio fidei? quanta depressio
catholice doctrine? vt in quolibet verbo vl̄
actu dicatur hic est error in fide/ hic est he/
resis. Responsio breuis/ deputetur hoc er/
rantib⁹ qui prius ad ea que falsa erant scri
pturam sacram ⁊ fidem protrahere conati
sunt repugnantez. Hinc ista fidei vilifica/
tio/ hinc conculcatio veritatis catholice/
non a defendentib⁹ eam ne taliter concul/
cetur. ¶ Ecce inquit aliorum querela q̄ ni
hil hic fit amore fidei sed odio personali vl̄
rancore/ sed fauore inordinato/ sed ꝑciali/
tate. Sed profecto omnium ille infelicissi/
mus iudicandus esset/ ⁊ miserabilior om/
nibus hominib⁹/ qui cum certissimis in/
cōmodis ne dum bonorum temporalium
sed proprie vite periculo tenderet in infer
num/ ⁊ quomodo tenderet vtiq̄ per pecca
tum odij vel fauoris inordinati quia stipē
dia peccati mors/ non quecūq̄ sed eterna.
Ceterum non quis in hac re loquitur vel
quo animo loquitur/ sed quā verum sit qd̄
loquitur attēdere vos ꝯcernit. ¶ Ecce rur E
sus querulant̄ alij/ videte quia nihil h̄ cuz
modestia vel prudentia talis aut talis agit
sed innititur fantasie proprie ⁊ famositati
Maledictus furor eius quia pertinax/ et
emulatio quia dura/ cui tales ⁊ tales de il/
la natione vel facultate/ per literas ⁊ aliter
contradicunt. At vero consolatur exemplū
christi/ quē ob predicationis feruorem sui
etiam parentes dixerunt in furorem versū
esse. Et de propheticis prioribus viris in/
uenimus dictū vni/ quid querit insan⁹ iste
Deniq̄ profecto/ qui dicere potest cū pro/
pheta domino Consiliū meum iustifica/
tiones tue. Ille iam non proprio capiti fa
mositati vel imprudentie initi dicend⁹ est/
sed solidissime veritatis auctoritati/ q̄uis
in hac parte si testimoniū hominum reci/
pimus. Illud abundantius longe est pro
nobis tam numero q̄ merito. ¶ Cōque/
runtur ad extremū quidam. Ecce inquiūt
quanta regni xp̄ianissimi diffamatio in q̄
tot errores exorti dicunt̄ ⁊ famantur. Im/
mo vero responsum habeat quisquis hoc
obicit ad obprobriū quod ad singularem
⁊ incompabilem laudem eiusdem regni et
incolarum cedit ista erroruz non quidem
publicatio sed virtuosissima debellatio/ q̄
neq̄ proprio sanguini/ neq̄ discriminib⁹
innumeris/ neq̄ proprie parcit vite quan
do protinus vt errores in eodem regno ca
put vt ita dicamus exerere vel in noxium
germen erūpere ceperint. Obseruetur illd̄
de psalmo/ filia babylonis misera beatus
qui tenebit ⁊ allidet paruulos suos ad pe/
tram/ ⁊ illud de nasone/ apprime dum no/
ua sunt praui mala semina morbi. Est enī
humanū peccare sed vere diuinum confe/
stim a peccatis resurgere/ eaq̄ ꝓterere vir/
tutis forte pede. ¶ His itaq̄ scandalis ne
pergentib⁹ nobis ad veritatis inquisitōez
noceant eiectis. Deducemus primā partē
ꝯclusionis ex multiplici radice ⁊ p̄icipal̄r

inuestigando principaliter doctrinaliter ꝛ radicaliter quid proprie sit fides / et vnde quis denominatur fidelis catholicus? Et ex opposito quid sit error in fide vel heresis. Et quis denominatur errans in fide vl̃ hereticus. ¶ Et primo reiectis pro nũc acceptionibꝫ alijs de fide/quia fides aliquãdo dicitur sponsio.i. Thim.v. quia p̃maꝫ fidem irritam fecerunt. Et quandoq; fidelitas.puer. Et virũ fidelem quis inuenit. Quandoq; cõscientia Ro.ix. omne quod non est ex fide est peccatum. Quandoq; sacramentũ fidei augus.ad bonifaciũ. Quid est paruulos habere fidem nisi fidei sacramentum. Accipiamus descriptionez fidei de qua locuturi sumus ex verbis apostoli ad Ro.i. vbi dicit/q̃ fides est ex auditu/auditus autem per verbum dei. Unde sicut Aristo. describit scientiam q̃ est habitus firmus per demonstrationem acquisitus/ sic potest describi quid sit fides/q̃ est habitus firmus ꝛ verus per auditum verbi dei acquisitus. Et vocatur hic verbuz dei scriptura sacra/vel inspirata/vel predicata vel scripta seu lecta. ¶ Pro cuius descriptionis declaratione sciendum q̃ sicut scientia multipliciter accipitur sic ꝛ fides/quantuz spectat ad propositum. ¶ Accipitur quãdoq; enim scientia pro habitu vt descriptum est/quandoq; pro assensu ex tali habitu procedente/ quandoq; pro obiecto illius habitus vel actus/ꝛ hoc dupliciter sicut est duplex obiectum qđ scimus. Unuz est cõclusio demonstrata mentalis vocalis vel scripta. Aliud est res significata per cõclusionem. Unum vocatur obiectum materiale.aliud formale ꝑm thomam. ¶ Amplius scientia quocũq; predictoruz modorum accipiatur solet sumi dupliciter. Uno modo pro vnico vel simplici tali habitu vl̃ actu vel obiecto. Alio modo pro collectione multoruz huiusmodi habituũ vel actuum vel obiectoruz. Quẽadmodum dicimus p̃hicam esse vnam scientiam/ sic methaphisicam/sic medicinam/ꝛ sic de alijs. ¶ Conformiter ad predictas distinctiones dicimus/q̃ accipitur fides quandoq; pro habitu/ꝛ sic data est descriptio. Quandoq; pro actu ex tali habitu procedente/et proprie pro interiori assensu fidei/improprie pro actu exteriori qui ex hoc interiori procedit. Quẽadmodum dicimus iste fideliter agit. Rursus accipitur fides pro obiecto fidei scilicet ꝓpositione credita sicut ẽ iste articulus Deus est trinus ꝛ vnus/aut etiam res per banc ꝓpositionem significata sicut dicitur deus est fides mea. Et hic ꝺ complexe significabilibꝫ haberi sermo possit quem obmittimus. ¶ Postremo fides accipitur quolibet modoruz predictoruz quãdoq; pro vnico habitu vel actu vel obiecto. quandoq; pro collectione plurimoruz vel omniũ. quẽadmoduz in symbolo apostoloruz/vel athanasij/vel concilij niceni/vel sacre scripture/ dicimus fidem catholicaz contineri. Unde ꝛ sic loquit athanasius dicens. Quicunq; vult saluus esse ante omnia opus est vt teneat catholicam fidem. Et de particulari fide subiungit/fides autem catholica hec est vt vnum deuz in trinitate ꝛc̃. ¶ Consequenter notanduz est q̃ fides pro habitu dupliciter accipitur pro infuso scz ꝛ pro acquisito/sicut est etiã vna scientia habitualis infusa/patet hoc ex ꝓpo ꝛ salomone/alia acquisita qualiter descripta est qđ est habitus firmus per demõstrationem acquisitus. ¶ Dicamus consequenter pro declaratione descriptionis p̃misse de fide habituali acquisita que infusam p̃supponit/vel eidez innititur ꝛ ab ea formatur si perfecta est/q̃ fides dicitur habitus firmus/ad differentiã opinionis vel suspitionis incerte/sicut ponebat Petrus abelardi p̃ beatuz Bernardũ in hoc redargutus. Hec aũt firmitas vel certitudo alia est a certitudine spei/qm̃ vna respicit intellectuz/affectũ altera. Thomas dicit q̃ certitudo est ex voluntate figente intellectum. ¶ Addit in descriptione /verus/ ad dr̃am habitus hereticalis fixi/qualẽ habent heretici. ¶ Subiũgitur tãq; p̃ dr̃a specifica ad alios omnes habitus intellectuales per auditũ verbi dei acquisitus. Pro quo notandũ est qđ ratio specifica fidei est q̃ accipiat certitudinẽ suam/ꝛ veritatẽ illustrati/uam intellectus humani ab auctoritate diuina/ quia scz deus ita iussit vel reuelauit mediate vel imediate p̃ verbũ suũ inspiratum interius vel exterius p̃dicatũ/auditũ/ vel lectũ. Et sic loquit Thomas ꝛ antiqui q̃ formalis ratio oim credibiliũ vna est scz veritas prima/ita q̃ assentire aliter non est p̃tinens ad fidem. Et hic requirit fides infusa ad assentiendũ catholice ꝛ hoc fieri nõ potest siquis erret in vna tali veritate pertinaciter/ quia iaz deest sibi ratio formalis

credendi alioqn non esset ptinax. ¶ Hinc orit dra certitudinis fidei ad certitudinez scie/quoniam illa sumit ab extrinsecis tm modo p locū ab auctoritate/altera deducit ab intrinsecis/sicut p locū a diffinitione et similib/z ita habemus certitudinē vnam ab extrinsecis qualē habet fides/ alterā ab intrinsecis qualē habet scientia. Et h̄ sufficit ad ꝓpositum de certitudine/nō intrando sermonē de alijs habitib certoꝝ principiorum tam intellectualiū quā moralium in quib est certitudo euidētie ex terminis In alijs per expientiā. in alijs per quādaz adherentiā voluntatis stabilientis se ac figentis in aliquo a quo non vult dirimi sicut diceremus hominē innitentē muro solido certū esse/qualiter etiā dicimus q̄ certa est in deo spes nostra/ caritas nostra/ timor noster/ z ita de reliquis ad affectū spectantib. Fortassis aūt q̄ ipa fides certitudinem suā sic accipit ex voluntate/que deo iubente seu reuelante credere vult imobiliter/ credere autem non potest nisi volens.

¶ Ex quo fit vt fides z habeat meritum. z captiuet omnē intellectū in eius obsequiū quātūcunq̄ videant rationes phice/vel historice seu grāmatice seu fantastice/fidei repugnantes/z q̄ ipe sint nulle saltem ab intrinsecis sumpte. Exquo fit ꝑterea qō modo viceuersa vt ipam fidem neq̄ expientia neq̄ intelligentia necessario tollat vel euacuet/quoniā sic innitit auctoritati prime/ siue habeat euidentiā rationis/siue nō habeat euidentiam/ credens in autoritatiua z non altera pmanet firmitate. vnde Thomas exp̄sse scōa scōe. q. ij. arti. x. in responsione ad primū argumentū/sic ait. Quando homo habet voluntatē credendi ea que sunt fidei ex sola autoritate diuina/ etiaz si habeat rationē demonstratiuā ad aliquid horum/puta ad hoc qō est deū esse/non p̄pter hoc tollit vel minuit meritū fidei/ibi. Exquo fit insup qō fides potest in patria manere cū visione beata/vel hic in via ꝓ raptu qualis fuit in paulo/cum intelligentia clariori fide/ qualis fuit z est in doctoribꝫ ꝑplatiuis/ z per anagogicos excessus illustratis mirabiliter a montib et nis. Hec obuiat illud apli/fides est substātia rerū sperandarū/argumentū nō appentium. Hec illud Gregorij fides non habet meritū vbi humana ratio p̄bet expimentū Quoniā responsio patet ex p̄missis acute pensatis. Pro quib facit exemplū illud q̄ de ista triangul⁹ habet tres angulos equales duob rectis/ potest idem homo prius habere certitudinē ex autoritate dicentis/ qualē nō oportet eū dimittere habita post modum certitudine alterius generis ex demonstratione vel expientia fundata. De nicq̄ deducit ex p̄missis pro re quā intendimus q̄ principia tam intellectualia quam moralia/similiter ꝯclusiones ex eis demōstrate. Silr ꝓpositiones phice p̄ expientiā habite/ possunt cadere sub fide/ qm̄ tradi p̄nt a deo iubente z auctorisante/ sic qō detur assensus eis nō quia sint euidentes sed quia sic deus iubet reuelat aut dicit prout ecclesia catholica vel scriptura sacra nobis tradit. Unde ꝓnter ad hoc dicit potest nō irratōnabiliter/q̄ fides hic in via semp est quodāmodo nō appentiū sub ratione formali vel obedientiali ipius fidei/ qm̄ licet veritas prima sit dese euidētissima z certissima cui innit/nihilomin⁹ q̄ veritas h̄ prima/ tradiderit credibilia ineuidentia/ vel alia quelibet ad credendū/ scitur ex sola fide ecclesie vel scripture sacre/ qz scz ecclesia z scriptura sacra nobis ita tradunt. Unde q̄ tobias habuit canē/z abrahā filium/potuit esse notū p̄ expientiā/z ita de innumeris/sed q̄ iste veritates sunt nobis a deo tradite p̄ scriptores librorꝫ ꝓtinentiū talia/ et creditū est/nō scitū nec euidens. ¶ Altera distinctio/quedā sunt pure de fide z̄. z cōtinet quatuor gradus. Quedā ptinentia q̄rum opposita sapiunt heresim Quedā im ptinentia tractatu de fide. c. ij. ¶ Cōsonāt nostre descriptioni descriptōes alie vna est apli ad Hebreos. xi. fides ē substātia. i. fūdamētū rerꝫ quas spam⁹ q̄ sunt de⁹ z xp̄s/ z in q̄s tendim⁹ p̄ amorē/argumētū. i. certitudo nō appentiū vel in se vel in rōne obiecti sz materialit aut formalit vt dictū est Item aug. in li. de p̄destinatōe/fides est cogitare cū assensione ea que ad xp̄ianam ptinent religionē. Item ysidor⁹. fides est qua veraciter cedim⁹ id qō nequaq̄ videre valemus. Item crisost⁹. fides est sanctissime religionis fundamētū. Item magistraliter. fides est virtus qua ea que ad fundamentuz religionis ptinent recte firmiterq̄ credunt. ¶ His itaq̄ p̄suppositis ac declaratis que in longius trahi p̄nt/dicam⁹ ꝓsequēter q̄ in ꝓposito nostro fidē accipimus obiectiue p̄ collectione oīm credendorum

propositõnũ et habitu fidei/ prout descri/
psimus. ¶ Unde statim concluditur veri
tas prime ptis nostre ꝯclusionis princípa
lis/qõ he nouẽ assertiones que spectãt ad
diuina p̃cepta/sunt de fide.notando tñ il/
lud aristo.q̃ oppositoꝝ eadem est disciplí
na. ¶ Deniq; p declaratione maiori pla/
cet annotare ad quos moralia precepta in
forma morali p̃cepta in forma vel affectu
articulos symboli speculatõis reducanť q̃ꝫ
nis ita sit q̃ cuilibet p̃cepto correspondet
dictamen practicum verum/qõ ita creden
dum est sicut articulus fidei in speculati/
uis. Huic p̃cepto diliges deũ correspõdet
istud dictamen.deus est diligendus/ z isti
non occides/proximus nõ est occidendus
glosa ꝓpria voluntate/z ita de reliquis. Di
camus ergo q̃ iste articulus/ est de articuľ
q̃ xp̃s est deus verus de deo vero q̃cq̃d igi
tur iubet faciendũ est Jubet aũt p̃cepta le
gis Non occides ꝛc̃. Et Math.ij.z.xxvi.
z alibi multis locis ergo. Item articul⁹ est
q̃ sacre scripture sunt vere/ qz ꝓducunť in
testimoniũ resurrectõnis ibi scõm scriptu/
ras/tradũt aũt scripture decem p̃cepta igiť
ꝛc̃. Item articul⁹ est q̃ spũssanct⁹ locut⁹ est
per ꝓphetas q̃cq̃d igiť ꝓphe dicunt p ipsuz
verum est. Fuit aũt moyses ꝓpha qui tradi
dit decem p̃cepta legis/ imo z xp̃s fuit ille
ꝓpheta magnus de quo Deut.xviij.q̃ fuit
plenus gr̃e z veritatis z p quem veritas fa
cta est. Item in duob⁹ p̃ceptis de dilectiõe
dei z proximi que tradidit xp̃s multis locꝫ
tota lex pendet z ꝓphe. Sunt igiť de lege
z ꝓphetis z ꝓsequẽter omnia moralia pre/
cepta que deducunť ex ipis. Item finis le/
gis scõm apostolũ est dilectio/z vtvnaz vi
tam eternã ꝓsequamur. Hoc aũt facere nõ
possumus nisi seruando precepta. Si vis
ad vitã ingredi serua mandata. Et iterum
hoc fac z vives. Item ad aliam ptem arti/
culi qui dicit z ꝓpter nostrã salutem/qne sa
lus nõ habeť sine p̃ceptoꝝ obseruantia/p/
tinent igiť ad hunc articulũ vitam eternaz
salutem reductiue. Item quodlibet prece/
ptum includit in se dictamen rectuz scõm
quod fit bonus actus p̃cepti/sicut hoc pre
ceptuz Non occides habet istud dictamẽ.
non licet occidere/ fundatũ in hoc vniuer/
sali p̃cepto Non facias alĩs quod tibi fie/
ri non vis/quod principium est de scriptu
ra sacra Math.ij.ꝛc̃. Item articulus est q̃
est vna ecclesia catholica z apostolica id ẽ
fundata in doctrina apostoloꝝ quos spũs
sanctus docuit omnez veritatem/ z docere
non cessat successores/ et ideo ecclesia non
potest errare/ z ita quicq̃d iubet est verum.
Jubet aũt decem p̃cepta z conclusiones ex
eis ergo ptinent ad hunc articulum vnam
sanctam ecclesiam. ¶ Amplius tertio de/ K
ducamus p exempla z heresis descriptio/
nem/omnis heresis ptinet ad fidem/ quia
scõm hieronimũ heresis est dogma falsum
fidei orthodoxe contrariũ. Constat aũt ex
determinatione ecclesie q̃ multe assertio/
nes iudicantur heretice que sunt circa pre
cepta moralia tm̃modo. Exemplũ de ista
vsura non est peccatum mortale. Item de
ista/fornicatio simplex non est peccatum
mortale. Item de ista/non est licitum tene
re vxorẽ fratris sui/pro qua Johãnes mar
tyr fuit. Item de ista licitum est vnicuiq;
non misso imo prohibito predicare. Item
de ista populares possunt dños suos ad li
bitum corrigere. Item quilibet tyrannus
ꝛc̃.que nup damnata est vt hereticata. Itẽ
generaliter/nulla ꝓpositio est vera/ que nõ
possit fieri catholica/dum scz tradiť creden
da in sacra scriptura/ sicut ad ꝓpositum di/
cit hieronim⁹ q̃ apl̃us de versu ethnico vl̃
poetico fecit catholicũ dum ait. Corrum/
punt bonos mores confabulationes pessi
me. Unde quid minus de fide videtur q̃ꝫ
q̃ thobias habuit canem/ z aaron barbaz
z tamen qui nunc negaret ptinaciter/ esset
hereticus/ quia repugnaret isti articulo.
Scriptura sacra est vera in se z in suis pti
bus.fallit igitur hec argumentatio hoc nõ
est decredilibus nostre fidei explicite/ igi/
tur non est de fide ꝛc̃. ¶ Sequitur ex pre/
missis q̃ geometria z philosophica possũt
eẽ z sũt philosophabilia aut geometricabi
lia. Secus de moralib⁹/quoniaz illa faci/
unt ad vnitatem ecclesie que debet esse vna
nedum vnitate sacramentoꝝ z credibi/
lium ineuidentium/sed etiam actione z cõ
uersatione pacifica in agibilibus morali/
bus naturali lege cognitis.ita q̃ vnitas ec
clesie presupponit vnitatem moralẽ. ¶ No
ta de fide que supeminet rationi semper/si
cut oleum aque. Hic q̃ incipit fides vbi
ratio desinit/z non potest tantũ crescere ra
tio naturalis quin supemineat fides ei ꝛc̃.
¶ Item constat scõm plurimos doctores
q̃ expediuit tradere multa ad credendum
generaliter omnibus populis/quoruz ali/

qua sunt euidentia doctꝫ ad deum esse. Et hoc propter errores phoꝝ ⁊ aliorum/sicut in proposito de preceptis moralibus que licet sint euidentia bene dispositis in iudicio rationis/tamẽ ex ꝯsuetudine ꝑuersa et aliunde/multi ꝯtingunt errores/ vt stoyci dixerunt esse opus maxime virtutis se interficere/⁊ in quibusdam regionibꝫ dicunt esse religiosum occidere parentes senes ⁊c. Item de multitudine vxorum de furtis rapinis/de adulteriis in quibꝫ errant homines/nisi ꝑ legem diuinã doceant/exemplũ posset poni in casu nostro ꝑsenti ⁊c. ¶ Nota tamen qđ ad assentiendũ catholice/cuicũqꝫ veritati quãtũcũqꝫ sciat ꝑ expientiaꝫ vel demonstrationẽ/ requirit fides infusa/ que monstrat ⁊ ostendit rationem obiectalem credendi/ istam ꝙ deus talem veritatẽ tradidit aut iussit per se immediate vel ꝑ ecclesiam aut scripturam sacram. ¶ Nota q̃modo nulla est noua heresis/ ⁊ ꝙ determinatio pape non est nisi declaratio vel adiectio pene. Nota ockam libro scđo prime ꝑtis per totum. Nota quid est explicite de fide/illđ scꝫ quid vere ⁊ clare sequitur ex his que sunt pure de fide ⁊ explicite continentur in scriptura. Unde ꝙ xp̃us habuit neruos non explicite sub hac forma. Similiter ꝙ non omnis mulier habens capillos rufos non potest interfici a quocunqꝫ/ sed sequũtur euidenter ex scriptura. ¶ Nota ꝙ nulla est querela dñoꝝ tꝑaliũ quin possit ad conciliuꝫ deduci generale terminanda/ si reducatur ad licitum et illicitm/iuxta cõsiderationem vltimam illius sermonis/ꝓsperum iter. ⁊c. ¶ Deinde notanduꝫ est ꝙ in hoc actu plurime rationes sunt inducte et ad declarationem secunde partis. Sed qm̃ alibi sunt tã epilogando q̃ꝫ laciori sermone deducte/istic committuntur ¶ Tandem reuolando ad principiuꝫ recitabatur quemadmodum festus ad paulum se desẽdentem/dixit insanis paule/ multe te littere ad insaniam cõuertunt. Non insanio. respondit paulus optime feste/sed veritatis. et sobrietatis verba eloquens. De hinc cõuersus ad agrippam credis inquit. Rex agrippa/prophetis/scio ꝙ credis. Sic longe amplius habeo fas dicere vnicuiqꝫ vr̃m O reuerendissime patres et domini ac doctores omni sapientia et doctrina plenissimi/ꝙ creditis ꝓphetis. Illi aũt testimoniũ dant de decem ꝑceptis/⁊ de sequelis eoruꝫ qđ diuina veritate fundata sunt ⁊ ad credẽdum. licet intelligãtur imꝓposita. Gratias igitur agẽs qꝛ patienter vt obsecratio facta erat/me audistis. Sit exoro merces vestra deus/quia quid tribuam non habeo. Credite vt facitis veritati/ et tempore liberauit vos/⁊ in eterna tabernacula sua luce ꝑducet. Prestante eo ꝑ quẽ veritas ⁊ gratia facta est Jesu christo qui est deus benedictus in secula. Amen Finit.

Alius sermo eiusdẽ

Contra assertõnes magistri Johãnis parui circa ꝑceptum Non occides.

Oportet hereses esse sicut dicit apostolus. i. corth. xi. vt qui probati sunt mãifesti fiant in vobis ꝓbati inquam per fideꝫ in intellectu/per caritatem in affectu/ꝑ exercitationem in effectu. Prouidentia nimiruꝫ diuine sapiẽtie/que attingit a fine vsqꝫ ad finẽ fortiter/suauiterqꝫ disponit oĩa. sapĩe. viij. non sineret mala fieri. teste aug. si non posset sciret et vellet inde bona elicere/ disponens finem amoris ꝑuersi ad finẽ finis boni atqꝫ gloriosi/quod vidit apl̃us dum ait: Scimus quoniaꝫ diligentibꝫ deũ omnia cooperantur in bonũ. Et sic omnia inquit Gr vido kartusiẽs vt etiã aliena mala ĩmo et ꝓpria dum ex peccato consurgit quis humilior. ¶ Fit aũt hic ex heresibus hoc salubre quatenus sicut corde creditur ad iusticiam/ita fiat ore cõfessio ad salutẽ. ad Ro. x. profitendo scꝫ fidem suam extrinsecus/ quod cadit sub precepto obligante ad semper nõ pro semper/nisi casibus certis/ qui possunt ad presens quattuor nominari. Unus est coram infidelibus ⁊ tyrannis sicut tempore martirũ. Alter coram perfidis hereticis vt tempore doctoꝝ. Tertius ad testificandũ vel respondendũ sicut fit corã indicibus. Quartus doctrinaliter et iudicialiter erudiendũ sicut fit a prelatis et doctoribus. In casu primo exercetur patientia vti hymnus loquitur/ In secundo sapientia ⁊ plerumq̃ꝫ constantia/iuxta dictum augustini. In tertio meritum acquiritur/ vt dum petrus respondit/tu es christus filius dei viui/dicit glosa ꝙ fuit hoc ad meritum. In quarto doctrinale ⁊ pastorale officium exercetur. Jo. x. ⁊ Mathei. vltimo et Malachie. ij. ⁊ petri iij. ⁊c. Ex qua distinctione protinus elicitur/ ꝙ quia professio

fidei sit extrinsecus ad salutem ne dum ore sed etiam gestu vel opere vt assistendo confitentibus vel docentibus veritatē. Illi patres reuerēdissimi ⁊ ceteri qui pridie remāserunt cum alijs assistentibus/quicq nunc remanent vel assistunt/collaudandi sunt/tāq beati qui audiunt verbum dei/sit eorum merces copiosa deus/quia quid retribuam non habeo. Qui ex deo est/ inquit xps/verba dei audit. Timendum est quod sequitur refugientibus ꝓterea non auditis quia ex deo non estis Sed reprimo. ¶ Cohortor autem per illud apli in epla dominice currentis originaliter ad ephe.v. Nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/vt dicamus ei/ fiat volūtas tua sicut in celo ⁊ in terra quod vticq prohibet fieri triplex sapiētia terrena/animalis/diabolica. Elicitur preterea/ q si quis voluerit testimonium sue fidei palam dicere/q̄s/quis ille fuerit presertim eruditus/audientia sibi publica dari debet/ meretur insup dum refugit esse doctor nocturnus ⁊ in angulis/aliter q nicodemus qui venit ad deum nocte. Trepidos nēpe ⁊ obscuros sue fidei professores arguit xps/dicens que in tenebris audistis predicate super tecta/q qui me erubuerit Luc.ix.et sermones meos/⁊ filius hominis erubescet eum coram angelis dei. Itaq sit fides vniuscuiusq in ore sit in oculis/sit in fronte. ¶ Ex quib⁹ ita prelocutis protinus eliceretur veritas duplicis vltime partis nostre conclusiōis q̄drimembris alias posite que talis est.

¶ Nouem assertiones cum suis reprobationibus iudicialiter nunciate spectant ad fidem etiam explicite. Et sunt prout in scedula continētur rationabiliter qualificate Potuerunt insuper per doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. Sunt deniq per hoc sacruz concilium vel per sedem apostolicam ō necessitate salutis reprobande ⁊ hoc vere vel interpretatiue. ¶ Ad elucidatōez ponebatur casus longus/ dans intellectum de a ⁊ b vasallis Regis. Additus est casus breuis iste/quilibet tyrānus ⁊c. ꝓposite sunt q tuor cōclusiones/rūsum est per conclusionem hanc quadrimēbrem tam firmiter insermone q̄ certitudinaliter apud me est in corde/quia quod scimus loquimur ⁊ credi propter quod locutus sum. Nam ⁊ vbi intenderis/ait iulius cesar ingeniuz valet. Nemo aūt facere metuit ſm vegetiū quod optime didicisse cognoscit. Vnde bene loq̄ dixit socrates/nil loquere nisi quod bñ diceris.

A Et quidē prima pars cōclusionis sufficienter probata ex pluribus forte verbis q̄ necesse fuit eruditis in theologicis sermonibus/ sed fortassis non pluribus quā oportuerat pro nō eruditis. Itaq deducta est hec pars ex q̄druplici radice. Ex fidei descriptione que est habitus certus ⁊ verus per auditum verbi dei acquisitus. Ro.x.⁊ Heb.ix. Cuius fidei obiectum est propositio credenda. vel collectio pluriuz ac omniū credendoruū/sicut accipit athanasius in hoc simbolo. Quicūq vult ⁊c. Alis fidei acceptiones reitio nisi pro quanto fides infusa requiritur ad credenduz catholice. ¶ Debinc scripture sacre testificatione quoniā omnia in sacris scripturis biblie contenta/formaliter vel ſnialiter ⁊ in effectum. Et per cōsequens decem precepta sunt de fide/quoniā cū opposita assertōe pertinaci non stat fides. vnde gratianus ius naturale est quod in lege ⁊ in euangelio cōtinetur/quo quisq iubetur facere quod sibi vult fieri/ ⁊ phibetur inferre q̄ sibi nolit fieri. Debinc ex ecclesie observatione/ que damnat vt hereses nedū illa que ꝓtrariantur articulis speculatiuis nostre fidei/ vt ista deus est/verūetiam ꝓtrariant̄ principijs ⁊ dictaminibus practicis/vt q⁹ de⁹ est diligendus sup omnia ⁊ proximus sic nos In quibus duobus tota lex pendet ⁊ prophete/que vticq lex est fides nostra vel ō fide. Vnde in scripturis sacris augustino teste quicquid alibi noxiuz est dānatur. Deniq ex heresis descriptione quā Hieronimus dicit esse dogma falsum fidei ortho doxe cōtrarium. Et illic habita est distinctio q quedā sunt pure de fide sub quadruplici gradu/quedam pertinent ad fidem ⁊ opposita sapiunt heresim/quedam sūt impertinentia/quia non apparet quod repugnant vel sequantur ad fidem. Inferebatur hoc corollarium q hec ꝓsequentia impossibilis est ⁊ hereticalis/decem precepta legis sunt euidentia in lumine naturali/ergo non spectant ad articulos fidei/ nec ex eis deducuntur. Exhinc rationabilit̄ motus fuit reuerendissimus magister petrus de versa. exhibere scedulam quam tradidit alij vero dicūt/volūt quibusdā hereticare/

videãt ne ex erroribꝫ se inuoluãt ꝛc.

P Ceterum ꝑ scd̃e partis deductione sunt inducte contra primã assertionem licitũ est vnicuiq; ꝛc. Ratões in triplici quaternario ꝛc. Fundat̃ prima sup̄ huiꝰ aduerbij saigue. Maxime iam p̄sertim iaꝫ specialiter/ gallici me sinernit̃ qꝛ p̄supponũt veritatẽ illius qd̃ p̄cedit. Altera sup̄ hoc cõplexo absq; mandato quocũq; vel p̄cepto deducendo ad ꝯtradictionẽ/ quia lex dei mandatũ est ꝛc. Tertia sup̄ intellectu plano ac resoluto huiꝰ p̄cepti Non occides scꝫ hominẽ ꝓpria voluntate. Sed vel iubente deo ꝑ reuelationẽ/ vel ꝑ publice admĩstrationis admissionẽ. Math. xxv et. xxvi. Omnes qui gladiũ acceperint ꝛc. Glosa ꝓpria auctoritate ꝛc. Unde lex occidit ꝛ nõ homo Mihi vindictã ꝛc. Quarta sup̄ defectu iurisdictionis vl̃ iudiciarie potestatis in occidente tyrãnũ sicut ponit assertio. Quis es qui iudicas alienum seruum ꝛc. Ad Ro. ij. ¶ Fundatur prima ratio scd̃i quaternarij sup̄ ꝯdẽnatione triũ articuloꝝ hus̃ ꝛ ꝛ vicleff/ de p̄dicantibꝫ absq; missione/ de popularibꝫ corrigentibꝫ ad libitum dños/ ꝛ dñis bona ecclesiasticarum rapientibꝫ ꝛc. quoniã occisor in casu assertionis ꝛ peius facit quã in his casibꝫ tribꝫ fiat. Fundabat̃ altera sup̄ omni policia vera vel p̄tensa/ vt pueroꝝ sub magistro/ ꝛ inter se vt latronum vel paganorum/ ĩmo vt demonuꝫ pro statu presenti. Math. xx. vt omniũ bonorum quibꝫ omnia ordinate fiunt. Est aũt ordo parium dispariũq; reruꝫ vnicuiq; ius suum tribuens iniqua non vsurpans. Tertia super ꝯpatione tyrannidis ad heresim ꝛ alia vicia deteriora propt̃ que nõ veniunt homines passim occidendi ꝛ quomodolibet ꝛ absq; mãdato. Quarta ꝛ octaua in ordine super cõpatione non habentis auctoritatẽ iudiciariã ad habentem/ sicut est rex/ qui quideꝫ rex non possit sine iuris ordine non monitũ non vocatuꝫ non conuictũ interficere/ quãtominus ergo censendus est dare auctoritatem implicitam vel interp̄tatiuam altera cui nõ mandatum est/ ĩmo legibus regis prohibitum. Pro his loquitur festus Act. xxv. Et nicodemus. xvij. ꝛ in lege. Quod iustum est iuste exequeris. ¶ Demũ prima ratio tercij quaternarij fundabat̃ super multiplici notorietate iuris aut facti/ que requirebatur pro qualibet circũstantia seu clausula huius assertionis/ vt ꝙ notarium esset talem machinari ꝛc. quoniã ex incertis nullo pacto potest certa mors inferri. Et si non potest quis occidi ad testimoniũ vnius quãtominus nulliꝰ. Altera qd̃ hec assertio quãtũcũq; circũstantionata nõ potest habere veritatem de priuata ꝑsona extra casum diuine reuelationis notorie/ vel casum ineuitabilis necessitatis sicut ex rationibꝫ aduersariorum/ quas quidẽ pridem vidimus satis constat. Nec tamen casus iste necessitatis semp̄ excusaret. Fũdabatur vndecima ratio exaggerando qd̃ hec assertio se pre iudicialem oñdit ad omne genus hominum actiue ꝛ passiue licet cõtracte poni videat̃. Extendit se ad papã/ ad ep̄os/ ad abbates ad principes/ ad patres/ ad maritos/ ad sacerdotes/ clericos/ populares/ ꝛ ad omnes in cõmuni/ patet ꝯsideranti qꝛ cuilibet tali dici potest. Tu es tyrãnus vel machinabaris in mortẽ dñi tui. Postremo ꝑ quarta ratione. xij. in ordine ꝛ vltima/ fiebat epilogus sic arguendo. Contradictoria huiꝰ assertionis que est ꝑticularis vel singularis negatiua est vera ꝛ katholica/ igit̃ ista ẽ falsa ꝛ nõ catholica ꝛ ꝯñter heretica/ qd̃ tenet ꝑ legẽ ꝯtradictoriaꝫ/ ꝛ ꝑ dicta aristo. et dioni. qd̃ verũ ꝛ bonuꝫ sunt ex omnibꝫ circũstantijs/ falsum aũt ꝛ malũ ex vnica/ añs est manifestũ in multis casibꝫ/ vt dum occidens nõ habebit sufficientẽ notarietatẽ vt procedat ad certã mortẽ nõ moniti nõ conuicti ꝛc. vel dũ potest seruare iuramẽtũ fidelitatis/ vel est sacerdos. Et ꝓuideri põt regi ꝑ alterũ vel alio mõ ꝛc. Exclamabit hic aliquis ꝛ dicet ponimꝰ casum necessitatis extreme. ponimꝰ qd̃ oĩa sunt notoria q̃ preponũtur. Rñsio. Quod hic non inuestigo qd̃ alij dicãt. sed quid ponit assertio/ ꝛ in q̃bus termĩs se regulat. Replicabit alter dicens trũcata est assertio. Rñsio qꝛ nec hoc pronũc inquirit̃ q̃uis nõ desint testes hic etiã p̄ñtes om̃i exceptione maiores ꝙ nihil trũcatũ est ꝛc. Sup̄sũt auctoritates sãctoꝝ. sup̄est multitudo exẽploꝝ ꝛ historiarũ. Sed interim discurramꝰ ꝑ alias octo assertões ꝛ ad hec inducẽda postmodũ. ponit itaq; scd̃a assertio sic/ leges natural̃ moralis ꝛ diuina auctorisant vnũquẽq; subditũ de occidẽdo vel occidi faciẽdo dictũ tyrãnũ/ dãnat̃ vt erronea in fide ac moribꝫ ꝛ legibꝫ naturali morali ꝛ diuine iniuriosa. Deducit̃ hec ꝯdẽnatõ ex radice q̃druplici

imo qđ est insana ⁊ sacrilega. Prima qz leges diuina naturalis ⁊ humana phibēt explicite ⁊ expresse qđ nemo accipiat sibi honorē iudiciariā vel dñandi ius in iurisdictionem/sed qui vocat sicut aaron patet in epistola ad hebreos. Non igit auctorisant nō vocatum alioquin sed suprema lex scz dissensionis deus in quo esset. Est ⁊ ꝓtra aplm. Nec daret vnicuiq; qđ falsum est/⁊ sic esset summa puersio modi speciei ⁊ ordinis/dicit lex/iudicioꝝ vigor iuris publici tutela in medio ꝓstituta est ne quis de aliquo q̄ntūcūq; sceleribꝫ implicito assumere valeat vltionē. Dec est etiaz lex pueroꝝ. Nota de bruto cur filiū occidit. Qui insctio principe/inquit lex/bellū gerit reus est lese maiestatis. Altera radix ē quoniā leges diuina naturalis ⁊ humana phibent ne idē sit erga alterū pars iudex ⁊ testis quod soli deo proprium videt. Unde duz ex officio pcedit iudex ꝓtra errores qui sunt sicut leges lese maiestatis pars rea ꝓstituit promouēs vel instigans tenens locuz partis accusantis/propterea reprobari nō potest snīa iudicis in causa appellationis vel aliter ipo nō vocato vel audito. Amplius tertia radix ē qz ꝼm leges diuinā naturalē ⁊ humanā. Neo debet ex incertis causis ⁊ cōiecturis/ vel ex eis que secrete gerunt/sicut sunt machinationes ⁊ cogitatōnes cordis/publice puniri/p̄sertim ad mortē/ qz cogitationis penā nemo merez quo ad forum scz p̄sentis vite secus quo ad forum ꝓscie. Nemo inqt lex ad testimoniū vnius moriez. Demū quarta radix est qz nemo vellet qđ a non iudice suo dānarez ad mortē/ p̄sertim non vocat⁹ non auditus nō monitus. Lex autē naturalis dicta est ⁊ sumpta Math. vij. Omnia quecūq; vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos eadē facite illis. vultis glosa velle debetis. ¶ Procedam⁹ ad reprobationē tertie simul ⁊ quarte assertionū/qz ꝓnexe sunt ⁊ sic habent/licitū est vnicuiq; subdito honorabile ⁊ meritoriū tc. Et dicunt in snīa qꝫ quilibet tyrānus potest ⁊ debet occidit a quocūq; viliter ⁊ p insidias ⁊ quomō boc est ꝓpria mors qua debent mori/ occidere scz ita eos. Assumit pro reprobatōne quadruplex fundamentū primū sumit ex cauſ cōdendi decretalē illam in concilio lugdunen. li. vi. pro humani/quarum prima est ne quis xpianus subito ⁊ impulse moriat in periculū dānationis eterne/qđ ibi dicit horrenda inhumanitas detestādaq; seuicia. Altera quoniā omnis potestas tribuit a dño ad iusticiā rectūq; iudiciū exercēdū. Tertia quoniā boc in xpianitatis obprobriū exit. Alterū fundamentū ex reprobatione insidiarū/ dum frater p mēdacia aut piuria aut p finem illicitū sicut notat thomas scōa scōe. q. de insidijs. vnde lex dicit hominē homini insidiari nefas est. Et exodi. xxi. Si quis per industriam ⁊ per insidias occiderit proximū suum/euelles eum ab altari meo vt moriatur. Constat autez qꝫ insidijs de quibus fit hic mentio concurrunt frequenter hec tria/ mendacium/periurium/ac finis. s. subita mors ⁊ vilis alterius cui fides data erat. vnde et si quedam possunt esse insidie iuste/non tamen iste attentis medijs ⁊ fine ⁊ non diffidatōe. Sumitur aliud fundamentū ex dictis sanctorum reprobantiū in Judith hier. ⁊ similibus mēdacia ⁊ fictiones falsas/ licet in eis collaudetur zelus ad cultum dei ⁊ salutationem populi/ ⁊ oppositum sentire hereticū est vt deducit augu. ad premiū tc. Demuz pro quarto fundamento sumitur descriptio tyranni data ab assertione. Tyrānus est qui in republica non iure principatur vel principari conatur. Constat enim iuxta venerabilem Egidiuz de roma/ in suo de regimine principum/ ⁊ experientia loquitur/quod vix est aliquis dominus qui non tyrannus in aliquo iure vel interpretatione iudicetur. Et ita debebit actiue et passiue viriliter et insidiose per subditos interfici. Cuius falsitatem deducit oresme super quinto politicorum/vbi Aristotiles dicit qꝫ boni non faciunt seditionem. S

¶ Veniamus consequenter ad quintam sextam septimam simul assertiones/que dicunt regez debere amare remunerare ⁊ glorificare talem mortem tc. De tres simul ex incōuenienti quadruplici reprobantur. Primo quidem/quia rex teneretur amare remunerare et glorificare peccata/qui ideo positus est in vindictam malefactoꝝ. Nō enim sine causa gladium portat sicut dicit apostolus. Unde ⁊ si posset ad temp⁹ dissimulare vindictā sicut fecit dauid ꝺ Joab. Nō tñ pōt absolute remittere culpaz/ p̄sertim in nō penitēte sed pctīm iustificāte palam/⁊ in eo pseuerāte/in scandalū subditorum/que iustificatio neq; in Chaym/neq;

in anthiocho sceleratissimo/neq; in Juda
pfido inuenta est/ quia dixerunt p̄ eccaui.
Amplius scđo quia rep̄ p̄ has assertiones
deducitur nedū ad peccatū mortale ꝯmit/
tendū/sed ad heresim dum dicitur qđ tene
tur tanq; licite laudabile ⁊ meritoriū ama
re remunerare ⁊ laudare id qđ dese iniquū
est. Et quia dicente sapiente. Qualis est re
ctor ciuitatis tales ⁊ habitātes in ea/⁊ clau
dianus ait Regis ad exemplum totus ꝯpo
nitur orbis/sequeretur hereticatio omniū
fere subditor̄. Attendant hic omnes p̄ser/
tim domini cōmissarij/ qualiter hec mate/
ria tangit plures ⁊ magnos imo maximos
quia regem cuz toto clero suo/ quib⁹ impo
nitur nedū heresis sed qđ sunt heretici/dū
eor̄ sñia p̄nō catholica reprobāt/qz de/
terminare falsaz doctrinā p̄ro vera nequit
fieri sine ꝑtinacia/vt deducit okam quarto
prime. Rursus tertio includit hic blasphe
mia cōpatio de michaele ⁊ phinees/ quasi
michael occiderit luciferū sine mādato dei
⁊ p̄cepto quocūq;. Similit ⁊ phinees ip̄z
zambri quor̄ patet oppositum tam ex rōe
quā exp̄la iude de michaele/qui nō est au
sus inferre blasphemiam ⁊c. ⁊ de phinees
Numeri. xxv. Unde si phinees occidisset
licite sine mādato adulterū vel ydolatram
zambri/cur nō similiter tūc ⁊ nūc alter idez
posset. Sic argueret de moyse respectu liti
gantiuz. Deniq; notat vt ex assertione ter/
tia/sicut etiaz res se habet/qđ hec pestifera
doctrina multiplicata est p̄ pp̄los ⁊ regna
sub ep̄lis ⁊ ꝓpositionib⁹ has assertiones cō
tinentib⁹. ¶ Deducamus ꝓterea falsitatē
octaue assertionis ad intellectū ponentis/
quoniaz si liceat vnicuiq; iudicare de lege
diuina/vt de ista Non occides/⁊ eam int/
p̄tari sm epykeyam suā ⁊ ꝓscīaz relinquen
do planū rotundū ac solidū sensum positū
per doctores sanctos epick ⁊ ꝓscīa quilibz
poterit scripturā intelligere sacraz aliter q̄z
spūssanct⁹ efflagitet/qđ est hereſ sm descri
ptionē hieronimi/ Et he incōueniētie ꝓse/
quūtur. Primo q̄ poterit quilibet interp/
tari p̄ceptū illud Non furaberis. Sicut i
uentus est vn⁹ dogmatizans qđ p̄ nutritō
ne pueri bone indolis ad eruditōz theolo
gie vel vtilitatē reipublice/ poterit rapi pe
cunia a diuite. Alij qđ licebat ꝯmittere vsu
ram p̄ subleuatōe paupez. Alij qđ symo/
niā p̄ necessitate eccl̄ie. Alij qđ rapinā p̄ro
fundandis eccles̄ijs vel hospitalib⁹ nemo
aspiciēs ad malū ⁊c. Ampli⁹ scđo idem ar
guit de hoc p̄cepto Non mechaberis. qz di/
ceret aliquis rex vel p̄potēs/ sterilis ē vxor
mea/recipiā alteram ne successione defrau
der heredis. Alter idez faciet p̄ multiplica/
tione plis ad cultū dei. Rursus tertio ꝓtin
git hoc idē circa p̄ceptū hoc Non mentieris
Mentiar inquit aliquis vt saluē p̄mum
vel meip̄m a morte seu dāno seu vituperio.
Mentiar ad salutē alior̄ corpalem vel spi
ritualez. Mentiar vt licenti⁹ p̄dant impij
tyrāni vel heretici/imo ⁊ ꝓfessionē reuela/
bo ne p̄dant reliqui. Postremo licebit eti/
am sic parentes occidere in senecture ne lā
guēt diutius sic occidere seip̄m ad euitatio
nem indigentiā seruitutis vel stupri vl cō/
tumeliā dei/sic fuerit temp⁹ dum omnis q̄
interficiebat xp̄ianos arbitrabat se obseq̄
um p̄stare deo. Jo. xvi. ⁊c. ¶ Aduertitis ātq;
late pateat hec ruina/si cuilibet non sm
legē viuere sed de lege iudicare licuerit/cō/
tra illud decretū vulgatū Eius est interp̄e
tari cui⁹ est condere legē ⁊ illud augu. de ve
ra religiōe dis. iij. c. In ip̄is tp̄alib⁹ legib⁹
vbi dicit q̄ dū institute sunt leges nō lice/
bit etiā iudici de eis iudicare sed sm ip̄as/
vñ fatemur sensuz legis nō verba facere sē
sum lr̄alē/sed de sensu p̄ti diffiniūt nō q̄li
bet p̄ seipo. Deniq; cum ex solo sensu lr̄ali
scripture sumit efficax argumētū solidū/si
lr̄alis sensus scripture in aliquo falsus di/
ceret ⁊c. ¶ Tandē reprobet assertio. ix. q̄ i
scedula min⁹ dānata ē rigide i casu societa/
tis iuramēti/heretica ē/sacrilega ē/ pnicio
sissima ē. Primo quidē qz piurij sm gen⁹
suū si thome credit graui⁹ est homicidio/
qm̄ est imediaci⁹ ꝯtra deū ⁊ ꝯtra p̄ceptum
prime tabule. Cedit insup in subuersionē
grauiorē toti⁹ reipublice dū vinculū ei⁹ qđ
est iuramētū/rūpit ⁊ dissoluit. vñ iuramen
tū est oīs ꝓtroversie finis sm apl̄m. Poz/
ro si p̄det de⁹ oēs q̄ loquūt mēdaciū/ita q̄
nulla adiectōe pōt licitū fieri/qđ de piurio
cēsebim⁹ iudicādū. Hegek rō aug. ⁊ qre mē
daciū nō recipit ꝯpēsatōez vt fieri licitum
possit. Rursus ex p̄ēplis sacre scripture doce
mur. iij. regū ⁊ palipo. i fine qđ sedechias
cū toto pp̄lo iudeoz iō pempt⁹ ē qz ñ tenue
rit pactū cū idolatra nabuc. seduct⁹ p̄ lacer/
dotes dñtes qđ cū ydolatre pfido ⁊ tyrāno
fed⁹ initū non tenebat ex quo erat sine fide
Exemplū aliud est de symeon ⁊ leui quib⁹
iam maledixit pater quia fregerāt pactū cū

sichimitis initum: Exemplū aliud apud gētiles de regulo et fabricio ac multis simi lubus ō quibus loquit Cycero. iij. de offi. Notetur quid recitet tempe hannibalis de duob remissis p romanos. Exemplū de p fidia carthagineñ. que subuertit eos/ qui/ bus dictum est p quos deus iurabit t vbi. Exemplū de fide militū de fide mercatorū de fide iohānis regis francie/ t alioz cotti die sine numero/ ꝓstat seruasse et hodie ser/ uare cōfederationes et vtra iuramēta. Ne dū in p̄iudiciū tpale sui vel suoz/ sed etiaz in p̄iudiciū vite ꝓprie/ qō est vltimū p̄iudi cioz tempaliū. Nota de lūbardis. Nota ō lothringis q̄ reducerent captiui a suis si fu gerēt. Venicz queritur si cōfederatus de q̄ loquitur hec nona assertio/ poterat seruare iuramentū suū non occidēdo vel occidi fa ciendo tyrānū illuz cū quo iuramentū t fe dus habebat/ t si sic/ tenebat illud obserua re/ cum non cederet in p̄iudiciū anime sue vel salutis eterne. Si vero nō potuerit ob seruare cōsequetur. Primo qō tenebat de necessitate salutis tyrānum illū sibi cōfede ratū vel occidere vel occidi facere/ qō imp batum est p̄ius/ qz non erat iudex eius vt supponitur et qz iudex etiā obseruare fidez hosti debet. Sequit preterea qō talis pre/ sentiens illum esse tyrannū/ dignuz morte cui nec seruanda fides erat fm euz/ iurauit in mendacio/ et in dolo malo. Unde litte/ ralis intellectus planus t grossus apō om nes istius p̄cepti Non p̄iurabis q̄ est oīe iuramentū deliberate etlicite factū/ tenen/ dum est etiaz vsqz ad p̄udiciū mortis tem/ poralis/ qm plus tenetur obseruare fidem suaz que est quedā integritas et virginitas anime q̄z corpus ꝓprium vel alienū/ t est oz do rectus caritatis. Promiseram⁹ indu/ cere rationes cū auctoritatib et histoꝛiis/ sūmabimus illas/ plures itaqz cōtinentur secūda secūde. q. v. t. q. viij in aug. t hiero. Plures in sūma confessoruz sup his voca/ bulis bellū/ homicidiū/ insidie/ periurium Sanctus thomas ad idem scōa scōe que/ stioni. xxiij. multis articulis et questione de insidiis/ et questione de iuramento. Item quegione penultima secundi. Item libro p̄imo capitulo. vij de regimine p̄ncipuz ad regem cypri/ determinans hanc questi/ onem ex intentione/ fundans se in hac au/ ctoritate petri. Serui subditi estote in om ni timoꝛe dominis nō tantuz bonis t mo/ destis sed etiam discolis. Exemplificat de multis romanoruz impatoꝛibus sub qui/ bus xp̄iani passi fuerunt sponte/ licet eos potuissent occidisse/ vt patet de sacra regio ne thebeoꝛum. Barreburieñ. insuper qui ab aliis distoꝛte vel truncate allegatur facit p dictis. libro tertio capō. xvi. Ubi dicit q̄ tyranns est qui vult contra leges domi/ nari. Et libro viij. capō. xix. tradit q̄ nul/ lus quantumcumcz tyrannus etiā notoꝛi us et intolerabilis interficiendus est con/ tra iureiurandum/ necz p venenuz. Exem plificat de dauid respectu saul. Et tandem dat consilium simile sancto thome. Sed addi potest q̄ p generale concilij possunt tyranni iudicari vel deprimi non ꝓpria pre sumptione. Est ad idem alexander de ha/ lis diffuse tertia pte summe super hoc p̄ce/ pto Non occides. Ad idez aug. libro de li/ bero arbitrio. t secunda cōtra fastuz. Ad idem libro de vitiis tractatu de ira capitu/ lo. xij. Ad idez leges ciuiles. Exempla sūt in scriptura de chayn sceleratissimo de q̄ non licuit alteri vt interficeret eum. Item de indeis qui licet xp̄m reputarent tyrānū pessimum / noluerunt tamē interficere p/ pria auctoꝛitate. Concludamus tamen ex istis omnibus veritatē scōe partis con/ clusionis nostre principalis/ scz qō he no uem assertiones/ rationabiliter t catholice put in scedula cōtinent reꝓbate sunt t qua lificate/ imo profiteoꝛ cuz reuerendissimo patre domīo cardinali cameraceñ. t firmis sime teneo t nullatenus dubito/ quod hec doctrina est heretica t̄. et damnata p hoc cōciliū in ista. Quilibz tyrān⁹. t̄. Hec sup hoc optz me Judicio cōcilij tāqz sim dubi us submittere/ qz crederem me peccare fa/ ciēdo de fide certissima/ rē incertā. Habēt ecce crimina toꝛes qō intendūt/ me ꝓfiten/ tē qō opponūt t̄. Elicit ex his qō nullus a ꝓmissiōe circa materiā fidei/ repellendus ē tāqz suspect⁹/ si dixerit hāc cē fidē suā/ quē admodū fecit idez Reuerēdissim⁹ pr̄ dñs Cardi. Camera. p̄ceptoꝛ me⁹ clarissim⁹ ad requestā Serenissimi regis romanoruz Sicz p̄fulgidū dec⁹ canonistaz. t flos gra tissimus dñs Cardinalis floreñ. Cōfestiz vt alias me p̄sente legit has assertiones ad miratus. Et potuerunt inquit in vomere defensoꝛes quin moꝛ fuerint aliqui contra dictoꝛes/ adeo sibi manifestus erroꝛ vide/ batur. Sequitur tandem Juramen/

tum fuisse licitum de repugnando talibus erroribus. ¶ Tertia pars cõclusionis pri cipalis.

y Demõstratis itaq; duabus primis partib; nostre conclusionis/ita vt non sit relictus dubitationis scrupulus/apud illos qui nolunt fieri imprudentes/ sed intelligentes que sit voluntas dei. Nam ⁊ ratio euidens ⁊ autoritas conuincens. et hoc sacrum concilium determinans multipliciter hoc credere tradunt et impellunt ⁊c̃. Expediamus nos breuiori sermone de partib; reliquis duab;. Dicit tertia pars ꝙ he nonem assertiones potuerunt ꝑ doctores ⁊ ordinarios locorum doctrinaliter ac iudicialiter condemnari. ¶ Stabiliamus hoc quadruplicit̃. Primitus in iure diuino spectat itaq; ad prelatos etiam inferiores pascere gregem pabulo doctrine Jo.x. Bonus pastor ⁊c̃. ⁊ Mathei vltimo docete omnes gentes ⁊c̃. Isaie lviij. clama ne cesses. Hieremie.xxiij. ve pastoribus ⁊c̃. Eze.xxxiiij. ve pastoribus isrl̃. Et.xxij. si speculator vidit ⁊c̃. Et sil̃e eiusdem tertio Si dicẽte me ad ip̃m. Treñ.ij. ꝓphe tui viderunt ⁊c̃. Deut̃.xiij. ⁊.xvi. Cõtra hereticos prima ad thim̃.iiij. ad Tituz iij. ad Galatas.ij.v.⁊.vi. Item actuũ.xx. attẽdite vobis ⁊ vniuerso gregi ⁊c̃. Ex quib; omnib; fundatuz est in scriptura sacra qđ doctores ⁊ prelati possunt ⁊ debent populum subditum in doctrina sana pascere et ne errent prouidere. Stabiliamus scđo ꝑ tem eãdem ex iure naturali ⁊ positiuo. Et naturali quidem quo pater debet erudire filios/sapiens insipientes docere/ videns cecos ducere. Caput in mẽbra influere sẽsum/⁊ ita de reliquis similitudinib; naturalibus. Ex positiuis vero iurib; iudicat̃. extra de hereticis ca.ad abolendaz ⁊ ca.excõmunicamus. ⁊ ca.sicut. ⁊ extra de symonia licet hely.et. lxxxiij.dis.c.nil illo pastore ⁊c̃. Stabiliamus tertio partem hanc et approbatione hui⁹ sacri concilij ꝑ practicã eius. Collaudant eni condemnationes factas contra errores ⁊ vyckleff/ ꝑ vniuersitates oxonieñ ⁊ prageñ. ⁊ ꝑ ordinarios eorũdem locoꝝ/quas velut temerarias ⁊ iniq̃s reprobare debuerat si nequaq̃ eũ condemnatio talis licuisset. Inducerent̃ sil̃ia plura de prioribꝫ concilijs tam generalibus q̃ prouincialibus/etiam ante nicenũ concilium ⁊c̃. Stabiliamus deniq; quarto partem eandem ex ꝯsuetudine laudabili in diuersis diocesib; p̃sertim in paris̃. Illic eni dãnati sunt articuli ⁊ dãnant̃ quotidie per doctores sacre scripture ⁊ ꝑ ep̃os/⁊ iurant baccalaurij priusq̃ legant sentẽtias/i manu cãcellarij par̃. ꝙ si quid audierint dici ĩ fauorẽ articuloꝝ paris̃ ꝯdẽnatoꝝ/reuelabunt infra octo dies ep̃o vel cãcellario par̃ qui erũt pro tp̃e. Scripsit ad hoc idẽ sacre theologie facultas in par̃. vniuersitate in tractatu quẽ misit ad clementẽ septimũ soluens rationes vel allegatões in oppositu; sũptas ex iurib; male ĩtellectis. Cui⁹ facultatis autoritas maior est in hac ꝑte/quam vnius glosatoꝝ/qꝛ decreta sũt dicta doctorũ sanctoꝝ theologoꝝ/ que meli⁹ intelligi p̃nt a theologis q̃ solis iuristis sicut architecta iudicat de ceteris. ¶ Concedim⁹ tñ ꝙ z nulli inferiores ad papã vel ad generale cõciliũ/faciunt determiationes in fide que ligent generalit̃ omnes xp̃ianos vt p̃cise sũt taliũ/p̃terea dicunt̃ inferiores p̃lati causas fidei magis ventilare q̃ termĩare/ qꝛ reseruat̃ autoritas supiori qui ptãtem hz vl̃em diffiniẽdi ⁊ obligãdi. Qđ si dicat̃ qꝛ p̃lati inferiores ⁊ inq̃sitores qñq; sunt ignari sacraꝝ lr̃aꝝ/ sicut arguit occam/ plane ita fuerũt qñq; sũmi pontifices/ꝓpterea concedim⁹ p̃latos inferiores nõ debere q̃stiones fidei iudicialit̃ decidere/nisi ꝯcurrentibus istis causis. Prima ꝙ scandalũ fuit ortuz ex aliquib; assertionib; in sua diocesi/qꝛ đ his q̃ foris sũt nihil ad eos nisi forte req̃siti sint in fidei subsidiũ. Scđa ꝙ assertões tales sunt q̃ sine ꝑiculo nõ p̃nt diu admitti vl̃ tolerari nec eoꝝ falsitas ignorari seu dubitari. Tertio dũ habet̃ sufficiẽs copia doctoꝝ in sacris lr̃is ⁊ hoĩm sciẽtiũ discernere si tales assertões sunt explicite ꝯtra fidẽ ⁊ ꝑ sacrã scripturã reprobate in sn̄ia vel affectu. Possunt itaq; ĩmo ⁊ dñt p̃lati ⁊ doctores scire multa esse ꝯtra fidẽ explicitã/q̃lia ppl̃us nescit nisi implicite. Uñ regulariter nec papa nec generale ꝯciliũ debet facere determĩatões fidei nisi ꝯcurrãt he tres cause. Ex si dicit̃ p̃latos ⁊ doctores posse facere de aliquib; assertionib; declaratões q̃ sunt ꝯtra fidẽ/ nõ tñ p̃nt determĩare. Hoc nihil est qꝛ papa vel generale ꝯciliũ determinãdo de fide seclusa reuelatõe sp̃eali/nõ faciunt aliud nisi declarare talia esse đ fide nisi cum penarũ adiectione. Deniq; non potest allegare ꝯtra p̃latos vel doctores si

prius dānent assertōes doctrinalit̄ ⁊ iudi-
cialit̄ q̄ꝫ euocēt ⁊ dānēt assertores. Exēplū
multiplex de nūmismate falso/ ⁊ de morbo
canceris ac sil̄ibꝫ. Hoc insup̄ practicatum
est in hoc sacro concilio de erroribꝫ ⁊ vicklef
⁊ de isto quilibet tirānus ⁊c̄. Et in alijs cō
cilijs ⁊ de heresibꝫ ⁊ apocriphis dogmati-
bus/ sine actione dānatis. Est enī priꝰ dā-
nare hereses q̄ꝫ dānari possint errantes/ ꝓ-
pterea ꝑuersissimꝰ ac ꝑniciosissimꝰ est non
quidē ordo iuris sed illius confusio nolle
qūolibet tractare prius de interesse fidei q̄ꝫ
discussum vel decisum fuerit de interesse ꝑ
sonali. Et hic locuꝫ hꝫ dictū cristi Math.
xv. Irritū fecistis mandatū dei/ ꝓpter tradi
tiones vestras. Nūquid nō est iudiciū suf-
ficienter fundatū vbi error nūciatꝰ est/ reus
promotor/ accusans/ iudex damnans. Ad
uertant p̄lati ea que sequerent̄ incōuenien
tia passim ac libere aliqui p̄dicarent quic-
quid vellent. Neqꝫ possent corrigi nisi refe
rendo causas ad sedem apl̄icam/ vbi plerū
qꝫ pauci sunt theologi/ nisi forte tales qui
pn̄t esse rei ⁊ pars audenter nō arroganter
affirmo qd̄ in dānationē nouē assertionū/
plures fuerūt magistri in theologia ac licē
ciati/ absqꝫ bacc. formatis ⁊ alijs/ q̄ꝫ sunt in
hoc sacro ꝯcilio/ ⁊ tribꝫ mensibꝫ durauit eo
rum deliberatio que fiebat publice ⁊ libere
protestādo q̄ solū ad extirpatōeꝫ erroꝝ sic̄
sua ꝓfessio requirit intēdebāt. Propterea
non euocata est facultas decretoꝝ tota sic̄
theologi oēs vocati sunt/ qꝛ de solo fidei in
teresse querebat̄. Addo q̄ nullus vnq̄ꝫ in-
uentus est me sciente q̄ auderet dicere q̄ as-
sertiones iste ⁊ sil̄es eēnt vere q̄ꝫuis aliqui
diuerticula ꝯfingerent ne rn̄derent ad rem
istā. Rursus executio facta est nō ꝑ vnū aut
ꝑ duos/ sed ꝑ sedecim magistros ad hoc iu
7 dicialiter deputatos.

Ꝑ est declarāda quarta pars ⁊ vl-
tima dicens q̄ he assertiones no-
uem sunt ꝑ hoc sacrū conciliū vel ꝑ sedem
apl̄icam de necessitate salutis reprobāde/
⁊ hoc vere vel interp̄tatiue. Reddit̄ hec ꝑs
ꝑspicua tam ex prioribꝫ reprobationibꝫ q̄ꝫ
ex ꝓbationibꝫ partis p̄cedentis. videlicꝫ ex
iure diuino/ ex iure naturali ⁊ hūano. Nō
enim minus īmo amplius conciliū gene-
rale obligat̄ vigilanter intendere ad extir-
pationē erroꝝ ⁊ emendationē errantium/
quā prelati inferiores vel etiam ip̄i secula-
res principes qui qualiter obligant̄ notuꝫ
est ex prioribꝫ ⁊ scientibꝫ legem loquor. De
inde patet eadem pars ex verbis huiꝰ sacri
concilij positis in condēnationē huiꝰ asser
tionis. Quilibet tyrānus ⁊c̄. vbi sic dicit̄/
Precipua solicitudine volens sacrosancta
synodus ad extirpationem errorū in diuer
sis mundi partibꝫ inualescentiū procedere
sicut tenetur/ ⁊ ad hoc collecta est. Nup̄ ac-
cepit ⁊c̄. Deniqꝫ sumitur probatio partis
huius ex notori etate multiplicis scandali
qd̄ verisimiliter tolli nō potest nisi ꝑ deter
minationē huiꝰ sacri concilij. Scandaluꝫ
vnum est inter p̄latos etiaꝫ eiusdem regni
pluribꝫ diffinientibꝫ vnā alijs murmuran
tibꝫ ⁊ virtualiter reprobantibꝫ dicendo qd̄
de opinione fidem facere volunt q̄ senten-
tie parisius late ꝑ regem ⁊ vniuersitatē ap-
probate/ ac per regnum accepte/ sunt iniq̄
pridie dicebatur in publico. Reuera bene
dixit apostolus de heresi/ q̄ ipsa sicut can-
cer serpit/ quoniam ex vna iam centum ex-
orte sunt/ ita q̄ sanguis sanguineꝫ tangit
Scandalum aliud est inter doctores ⁊ sco
lasticos aliquos sicut patet eorum quāuis
non expresse reprobent sentētias istas/ sed
profecto seducunt sese diffamant/ nec iura
menta custodiunt. Scandalum aliud est
et fuit multiplex ⁊ horrendum inter secula
res. Sed ve per quos/ quia non per fidei
defensores/ neqꝫ per heresum reprobato-
res/ viderint ipsi qui fecerunt ⁊ faciūt ope-
re vel consilio vnde scandalum tale venit/
quia profecto non datum fuit sed acceptū
Est enim pax multa diligentibus legē do
mini/ ⁊ non est illis scandalum. Ego fidē-
ter pro me respondeo q̄ nec tam potēs suꝫ
q̄ possim operari destructionem talem to-
tius cōmunitatis aut regni. Nec tam per-
uersus ⁊ neq̄ꝫ vt hoc vellem deo propicio/
et ad veritatem perscrutandam esset vigi-
lantius attendenduꝫ quod importent vo-
ces tales/ vt occurreretur destructionis ꝑi
culo si tale sit et vnde sit hec percussio/ est
inquiunt in destructionem cōmunitatis
totaliter ⁊c̄. Dicere habet omnis bonus ci
uis. Ecce si propter me tempestas hec orta
est/ mittite me in mare ⁊c̄. Sed reprimo.

Cum hec ita se habeant de tantis scan
dalis/ dum sacrum hoc generale conciliuꝫ
potest occurrere/ et opem ferre si dissil̄et/ si
ꝓcrastinet/ si in ꝑsonaꝝ acceptōeꝫ velit ha
bere fidē ih̄u xp̄i. Nōne iudicabit̄ in se ⁊ in
suis mēbris rep̄hensibile? Nōne de reatu

apud deum ⁊ homines arguet̃: cur ita quia vnico sn̄ie diffinitiue verbo/tantis malis occurrere potest/deuios ad se reducere ⁊ errantes reuocare/qđ quanti meriti sit iacobus ostendit. Dicunt itaq; omnes diffinite ꝑibimus recte qđ non ꝑhibitis. Faciũt pro hac parte dicta scripture ⁊ sanctorum. extra de hereticis ca.ij. Qui alios cum potest ⁊c. xxiij.q.iiij.c.ita plane. lxxxiij.dis.c. error cui non resistit̃ approbat̃.extra de homicidio.c.sicut dignũ. Qui potuit hominem liberare ⁊c. Math.xviij. de tollendis scandalis ⁊ membris nocentib; in corpore mystico/ac de illa lege dic ecclesie ꝙ si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus/debet etiaꝫ ibi loqui sic vt audiatur/⁊ prime Petri.iij.parati semꝑ ad satisfactionẽ omni poscenti ⁊c. Obsecro/peto ⁊ obtestor per matrẽ omniũ beneviuentium caritatem/ per illam sine qua deo nemo placere potest neq; saluari fidem.s.catholicã/per beataꝫ deniq; felicitatis spem. Nolite fieri sicut monet apl'us Imprudẽtes/sed intelligentes que sit voluntas dei.

¶ Constat aũt quãtũ est ad pñs dicere talis intelligentia in quatuor ꝯsiderationib; in quib; mox finis erit. Protestor nihilominus solẽniter ⁊ supposite quod mihi ñ ꝑiudicet modestia mea/quaꝫ hactenus tenui coram dñis cõmissarijs ⁊ hic nolendo quicq̃ dicere vel respondere circa materiã harum.ix.assertionũ preter id qđ ad reprobationẽ earũ theologicã spectat/⁊ ad appꝑtionem theologicã materiã precãdo ꝙ altera pars similit̃ se habeat/ aut si ꝯtigerit qđ fiat descensus ad ꝑsonalia qualicunq; tangentia vel xp̄ianissimũ regem francie/cui⁹ legatione fungor/vel sacrã theologie facultatem/aut illã cui⁹ pars est vniuersitatẽ parisieñ.aut ꝑsonã meã/in fama/doctrina vel aliter/det̃ ⁊ pateat mihi legitime defensionis ⁊ rñsionis locus. Sic spero firmiter in dño ꝙ potẽtissima veritas vincet/⁊ fides ĩ qua est mũdi victoria. Habet veritas similiter ⁊ iusticia dicente aug.quãdã lucẽ suã/que velut orbiculariť se diffundit/⁊ terminatur in vmbrã/a qua luce dum quis refugit excecat̃/⁊ magis ac magis in tenebrosa dimergit̃. ¶ Intelligam⁹ igit̃ que sit volũtas dei sub considerationib; paucissimis. ¶ Intelligere conuenit ꝙ hereticus est (sicut dicit aug.in de vtilitate credendi ⁊ habetur.xxiiij.q.iij.) Qui alicui⁹ temporalis cõmodi ⁊ maxime glorie principat⁹ q̃ sui gratia/falsas ac nouas opiones vel gignit vel sequit̃. Ecce qđ dicit. Et nedũ assentiens/quoniam dubius in fide infidelis est dum videlicet dubitat in eis que explicita ⁊ certa fide tenet̃ credere/ꝓfiteri/vel docere ratione sui status scie vel gradus/ ꝓpterea dixi me nõ dubitare. ¶ Intelligere conuenit qđ heresis sola nõ facit de ꝑse hereticũ/nisi dum ꝯiungit̃ deprauatio ꝑtinax ip̄ius voluntatis.iuxta illud aug. Errare potero hereticus nõ ero/⁊ hic locũ habet protestatio ac submissio ꝯditionalis/que ꝑtinaciã excludit. Hoc verũ est in dubijs/sed in certis illa inquinat potius quã saluat/⁊ ẽ duplex iniquitas ⁊c.patet in hereticis dicentib; se fidẽ catholicã semꝑ velle ꝓfiteri. Intelligere ꝯuenit ꝙ ille censendus est ꝑtinax qui nõ dimittit errorẽ suũ/ nec querit cauta solicitudine veritatẽ/vel quesite ⁊ docte nõ obedit/cui⁹ ꝑtinacie multa sunt signa sicut enumerat okam prima ꝑte dyalogoruꝫ libro quarto ponit decẽ ⁊ nouẽ signa. Ego redigo ad duodecim/inter que illud est ꝑcipuũ ⁊ pessimũ/dũ error defendit̃ factis ⁊ v̄bis/minis ⁊ terroribꝫ/cantelis ⁊ ambagibꝫ Aliud signũ est in eis qui ꝯsentiũt errantibus sicut dicit ad Ro.i. quãto ampli⁹/qui errores vel errantes defendere satagũt malis modis. ¶ Intelligere postremo ꝯuenit ꝙ nõ licet homines ea nescire que spectãt ad officiũ ꝓpriũ/sicut oꝑtet iudices cognoscere ea de quib; iudicare hñt/vt de homicidijs furtis ⁊ sil'ib;. Sil'r oꝑtet ꝑlatos ⁊ doctores scire ne dũ implicite/sed etiã explicite veritatẽ nr̄e legis/tam ĩ speculabilib; q̃ imagiabilib;/ q̃ necessarie sunt ⁊ vtiles ad docendũ ⁊ arguendũ/ ad corripienduꝫ/ad erudienduꝫ in iusticia/sicut dicit apl'us vt ꝑfectus sit homo dei/ad opus bonũ instructus. Nihil aũt magis scire ꝯuenit ĩ ppl'o xp̄iano ⁊ in om̄i republica/ q̃ ꝙ seruanda sunt pacta seu iuramẽta ad deũ ⁊ ꝓximũ/et qũo nõ inferẽda sit iniuria ꝓxio/ ꝑsertim ĩ re sibi carissima/q̃ est vita corꝑalis ⁊ spũalis scꝫ aĩe neq; occidat̃ a nõ vero iudice suo neq; impediat̃ per subitam mortem eterna salus sua. Quod deniq; nõ vsurpet/ quib; nõ est ꝯcessa sibi potestatẽ/neq; velit eẽ iudex testis ⁊ pars/⁊ sibi ius dicere qđ nefas est. Et ita de similib; ꝑceptis moralib; ⁊c. ¶ Hoc attendentes nolite fieri imprudentes sed intelligentes que sit voluntas dei/

et sicut corde creditis ad iusticiã/sic potes et constãs vestra sit oris confessio ad salutem. quatinus qui probati sunt manifesti fiant. Et pax dei que exuperat oẽm sensum custodiat corda vra/z intelligentias vras in christo ihesu dño oro/qui est deus benedictus in secula amen.

A

Assertiones contente in propositiõe defuncti magistri Johãnis parui et forma condẽnationis earundẽ que facta fuit p epm parisiensem.

Licitũ est vnicuicz subdito absqz quocũcz pcepto vel mãdato sm leges naturalẽ/moralẽ/et diuinaz/occidere vel occidi facere quẽlibet tyrãnũ/qui p cupiditatẽ/fraudez sortilegiũ/vel malũ ingeniũ/machinam cõtra salutẽ corporalẽ regis sui z supioz oĩm pro auferẽdo sibi suã nobilissimã z altissimã dominationẽ. Nedũ licitũ sed honorabile z meritoriũ/maxime qñ est potẽtie tãte/cp iusticia nõ põt bono mõ fieri p superiorẽ. Erronea in fide et in moribz multipliciter scãdalosa. Leges naturalis moralis z diuina autorizant vnũquẽcz subditũ de occidẽdo vel occidifaciẽdo dictuz tyrannũ. Erronea in fide z moribz ac legibz naturali moralí et diuine iniuriosa. Licitũ est vnicuicz subdito/honorabile z meritoriũ/occidere vel occidifacere supra notatũ tyrannũ/proditorẽ/z infidelẽ sui regi. et supimo dño/p exploratiões et insidias. Et pria moris q̃ dñt mori tyrãni/occidere scz eos villane. i. sine diffidatione/p optimas cautelas/exploratiões z insidias/et est licitũ dissimulare/et silere voluntatẽ suã de sic faciẽdo. Falsa/erronea et scãdalosa. Jus est/ratio z equitas/cp oĩs tyrãnus occidat villane/p exploratiões z insidias/z est propria moris q̃ debẽt mori tyrãni z infideles. occidere scz eos villane/p bonas cautelas exploratiões z insidias. Erronea crudelis et impia. Ille q̃ occidit vel occidi facit tyrãnũ supra notatũ modis pdictis/ nõ debet de aliq̃ repbendi/et rex nõ debet solũ esse ptẽtus/sed debet hre factũ acceptabile z auctorizare quantũ opus vel necessitas esset. Erronea in fide et moribz ac regie dñationi iniuriosa. Rex debet premiare vel remunerare illũ q̃ occidit/mõ qui dicto est vel occidi facit tyrannũ supra nomiatũ. in tribus rebz scz in oplibz/honoribus/et diuitijs. Exemplo remunerationũ factarum. sancto michaeli archangelo/pro expulsiõe luciferi a regno paradisi/et nobili hoi phi/nees p occisione ducz zambri/ Erronea in fidez moribus scãdalosa ac regie dominationi iniuriosa. Rex debet plus amare cp prius/illum qui occidit vel occidi facit tyrannũ supra notatũ/modis supra dictis et debet facere pdicari suã fidẽ z bonã fidelitatẽ suã per regnum suum/ et extra facere publicari p lras in modũ eple z aliter. Erronea in fide z moribz scandalosa ac regie dñationi iniuriosa/zc. Littera occidit spũs aũt vivificat/hoc est dicere cp semper sensum lralem seruare in sacra scriptura est occidere aiam suã. Expositio distorta z erronea. In casu societatis/iuramẽtis/pmissiõis seu confederatõis factaz ab vno milite ad alterũ/quocũcz mõ illud fiat aut fieri possit. Si cõtingat qõd illud vertatur in preiudiciũ vnius pmittentiũ /ad confederationẽ spõse sue/aut suoz liberoz /ipe de nullo tenet eas obseruare/hoc pbat ex ordine caritatis quo quilibet tenet seipsuz plus diligere/vtorẽ/et liberos/ Falsa erronea sedicioza et ad periuria viam prebens Pro declaratiõe prime assertiõis/placeat attẽdere qõ cum bonũ et similiter verum sint ex oibus circũstantijs vt dicit Ambrosius. si deficit vna circũstantia/ propositio vniuersalis reddit falsa. Requirunt autez multe circũstantie si pdicta propositio debeat reddi vera/ prima circũstantia requiritur ad verificationẽ eius cp ille de quo loquit sit notorie tyrannus talis sicut describit/et hoc notorietate iuris vel facti/ Alioquin quilibet fingere posset de quolibz qõd esset tyrãnus. Vbi notet quid sit notoriuz iuris/qz si reus obijcit in iudicio/vel pfert sentẽtia cõtra eũ/ Et quid est notoriũ facti quod scz nulla põt excusatiõe negari. qz sic semp euenit ex talibus argumẽtis. Vnde nõ est procedendũ ad certã mortẽ ex incertis z leuibz cõiecturis/vel suspicatiõibz nõ probatis. Itẽ requirit cp sit notoriũ talem de quo loquit/nõ posse cõprimi p superiorez suũ/et hoc notorietate iuris vel facti/ vt prius/alioqn quilibet possit fingere vt prius et ita periret omnis pollicia et dñatiõis autoritas/et in regno/z in ciuitate. et generaliter in omni societate. Itẽ requirit qõd nõ sit pbabile talẽ de quo loquit posse occidi per aliũ eque bene. Alioquin mille z mille

B

deberēt concurrere ad occisionē vnius tyranni sine lege et ordine/ex quo ponit assertio cum suis corollarijs ꝙ a quolibet debz talis tyrannus occidi. Item requiritur ꝙ non sit probabile quod expediat tolerare talem tirannū Ne deterior exitus proueniat/alioquin periret consiliuz christi de nō eradicandis zizanijs. Itē requiritur ꝙ nō sit probabile talē tirannuz esse faciliter corrigibilē/vel ꝙ possit aliter cōprimi. cū facilitate maiori alioquin nō daretur locꝰ correctioni et timori domini. Itez requiritur quod non fiat occisio talis tiranni insidiose/et subito cum certo detrimento anīe sue vbi potest aliter fieri/prout requiritur vtilitas reipublice/et anime salus quoniam in hoc fundatur/decretalis pro humani/de assessimis. Itē requiritur ꝙ ad occisionez talis tiranni nō assumant̄ media de se mala/vt sunt ficte confederatiōes/īmo execrationes/et falsa iuramenta ⁊ mēdacia/quoniam non sunt facienda mala vt eueniant bona ꝑm apostolū. Et quia simulata equitas non est equitas. sed duplex iniquitas/quia iniquitas ⁊ simulatio. Pro hac est illud quod iustum est iuste exequeris Item Item requiritur conformiter ad precedentia circūstantia quod bono animo fiat hec occisio. Non ex vidicta vel rancore vl' ambitione/sed intuitu legis diuine ⁊ ciuilis/ac pro rei cōmunis vtilitate/cum omibus circūstantijs alijs moralibus/quādo ⁊ vbi oportet. Ratio est sicut ad p̄cedentē/vnde non debet occidi ꝑ sacerdotem/in loco sacro ⁊c. ¶ Sed quare non opposite sunt conditiones p̄misse ad assertionē illaz. Respondetur quod subsumptio in minori habuit instantias ꝑ qualibet circūstantia requisita ī morte domini aurelianēsis. ymo etiā si p̄dicte conditiones oēs concurrerēt quod scilicet aliquis notorie esset tirānus et incorrigibilis ꝑ superiorē/⁊ intollerabilis ꝑ subditos/Nihilominꝰ stans thomas in suo regimine principū ad regem cipri/et magister Nicolaus oresineni/translatione sua circa principium quinti pollitico rū. et alioꝝ plures dicūt et deducūt ex intētione. ꝙ talis tirannus magis est iudicio dei reseruandus. quam ꝑ priuatam autoritatem vel seditionē occidēdus videantur eorum responsiones. Constat autem ꝙ in hac parte magis credēdum est catholicis doctoribus. q̄ꝫ philosophis infidelibus. si forsan aliter sentiunt in factis vel in scriptis/quēadmodum iudicabunt esse opus fortitudinis semetip̄m occidere/et multa similia que lex christiana condēnat. Attendatur ꝙ vltra p̄dictos errores/sunt alij plures istorū occasione seminati/plus q̄ꝫ sexaginta quoꝝ reprobatio nō est iudicialiter facta/sed doctrinaliter annotata ⁊c.

¶ Sequitur casus breuis sententie/late parisius contra ꝓpositionē magistri Johānis parui/quā intitulauit iustificationē ducꝭ Burgundie ⁊c.

Presuppositis circumstantijs mortꝭ improuise ludouici ducis aurelaneñ. fratrꝭ vnici regis francie/et ꝯfederatōibus cum eo ꝑ iohannē ducē Burgundie iuratis/⁊ alijs q̄ sunt notoria in facto/proponere publice ⁊ asserere ac defendere/ꝙ hec mors fuit iuste facta/⁊ ꝑ bono regis et regni francie/et ꝙ eaz rex debebat habere gratā/et laudatā/ac remuneratiōe dignam/est scādalose et perniciosissime errare in fide ⁊ moribꝰ/et specialiter ꝯtra hec duo p̄cepta/Non occides scz absq̄ꝫ autoritate iudiciario/Et illud nō ꝑiurabis Vbi omne iuramentū. Jubet̄ obseruari qd̄ nō vergit in detrimentū aīe/et cōtra illud exo. xxi. Si quis ꝑ industriā occiderit ꝓximuz snū ⁊ ꝑ insidias/ab altari meo euelles eum vt moriat̄/et ꝯtra illud. xxiij. q. v. ca. Nō occides. Qd̄ sumit̄ ab Augustino libro de ciuitate dei. vbi dicit̄. His igit̄ exceptis q̄s vel lex iusta generaliter/vel spūssanctꝰ Justicie deꝰ specialiter iubet occidi/quisquis hoīm vel seip̄m vel quēlibet occiderit/homicidij crimīe innectit̄. Et. xxiij. q. viij. ca. Quicūq̄ꝫ./quod sumit̄ ab eodē augu. eodē libro. vbi dicit qui sine publica aliq̄ administratiōe malificum/furere/sacrilegum adulterū/et ꝑiurū vel quēlibet criminosuz interfecerit/aut trucidauerit/vel mēbꝝ debilitauerit velut homicida iudicabit̄/et tāto acriꝰ quāto nō sibi a deo ꝯcessaz ptātem abusiue vsurpare nō timuit/Est deniq̄ꝫ cōtra rationē cōdēdi decretalē illā ꝑ hūani de homicidio libro. vi. editā ī Cōcilio lugdunēsi. vbi ꝯtra interfectores ꝑ assessinos ponit̄ penā excōicatiōis ⁊ depositionis. a dignitate honore ordine ⁊ bn̄ficio ip̄o facto Et ꝙ q̄cunq̄ꝫ talis fuerit. a toto xp̄iano populo ꝑpetno diffidatꝰ ē. sic ꝙ postq̄ꝫ ꝓba-

bilibus constiterit argumētis aliquod sce/lus tam execrabile cōmisisse + nullate⁹ alia excōmunicatiōis vel depositiōis vel diffi/derationis aduersus eū sntia reqrit ¶ Se quit cōclusio quaz eps parisien + misit non nullis doctoribꝫ z magistris i theologia al me vniuersitatis parisien. cū suis reprobationibꝫ in die veneris. septima decēbrꝫ an/ni .1413. ad reddendū deliberatiōez suā die mercurij .xiij. sequētibꝫ. in forma q̄ seq̄t zc Ex parte dñi epi parisien + z inq̄sitoris z cō cilij fidei solēnissime ꝯgregati. magistri re ferēdi mittit vob scedula ꝯtinēs assertōes aliq̄s cū suis reprobatiōibꝫ. quare requiri mus vos sub penis iuris/ vt detis delibe/ratione vram publice i scriptis vel verbo/tenus. Si huiusmodi assertiōes exquibꝫ ortū est notorie scandalū/ sicut notet ꝯcilium fidei/ sint erronee z taliter condēnande + vt cōsequēter pcedere valeam⁹ sicut ordo iu ris postulat/ etc infra die mercurij .xiij. hu ius mēsis decēbris zc + Quilibet tyrān⁹ po test z debet licite z pmeritorium occidi/ a q̄ cunq̄ suo vasallo aut subdito/ z p quēcūq̄ modū maxime p insidias z p flaterias. Nō obstāte q̄cunq̄ iuramēto aut ꝯfederatiōe facta apud eū. nō expectādo sntiam aut mā datū iudicis cuiuscunq̄ +

Equit reprobatio hui⁹ cōclusiōis in forma + ¶ Hec assertio sic gene/raliter posita + z fm acceptionē huius voca buli tyrānus . est error in nra fide + z doctri na bonoꝝ morꝝ z est ꝯtra pceptū dei. Non occides. glo. ꝓpria auctē Et ꝯtra hꝫ qō dicit dñs nr̄. Omēs q̄ gladiū acceptt. glo. ꝓpria auctē. gladio pibūt Itē hec assertio vergit in subuersionē toti⁹ reipublice. z vniuscu/iusq̄ regis aut pncipis. Itē dat viā z licēti am ad plura alia mala/ et ad fraudes z vio latiōes fidei z iuramēti. z ad pditiōes/ z ge neraliter ad oēm inobedientiā subiecti ad dñm suū. et ad oēm infidelitatē z diffiden/tiā vni⁹ ad alterꝝ. et cōsequēter ad eternam dānationē. Itē ille qui affirmat obstinate talē errorē z alios q̄ inde sequunt est hereti cus/ et tanq̄ hereticus debet puniri etiam post suā mortē Notet i decretꝫ .xxiij. q. v. zc

Equit tenor scedule exparte epi pa/risien. z inq̄sitoris pfatis doctori/bus z magistrꝫ. anno predicto die mercurij. septia februarij trāsmisse. ¶ Ma gistri reuerēdi/ mittit vob scedula ꝯtinens assertiones aliq̄s + extractas p deputatos ad hoc. ordinatos p nos ex deliberatiōe cō cilij fidei. ex quaternis pluribꝫ ꝓpositiōibꝫ magistri Johānis pui/ quā ipe vocat iusti ficationē dñi burgundie. reqrētes vos i fa uorē fidei/ vt die lune ꝓxima de mane com pareatis in camera nr̄a epali/ ad dandum nob salubre ꝯsiliū sup̄a pdictis assertioni bus an sint erronee z rationabiliter condē nāde/ vt ꝯsequēter pcedere valeam⁹ sic̄ or/do iuris postulat zc. ¶ Pretēdūt aliq̄ de/fensores doctrine hereticalis nouē assertio nū condēnationē eaꝝ/ quā directe nō pñt/ per indirectū impedire. Turbaret inq̄uut pacē sctāz z diuisiōes induceret illa damna tio + Sed respōdet in oppositū/ primo. qz doctrina hec radit est diuisionū/ q̄ remanē te nō succisa magis ac magis diuisiones pullulabūt. Secūdo qz doctrina hec pesti fera tollit z eneruat oēm pacē stabilitatem dū homicidia insidias z piuria fouet/ sicut patet intuēti/ p̄sertim in nona. vbi dicitur qō nullus iurās teneat seruare iuramētū in suū p̄iudiciū/ vtroꝝ vl liberoꝝ. Tertio qz materiā hāc iā in cōtradictiōe posita solen niter i hoc sacro ꝯcilio nō cōdēnare/ est cā patēter approbare Juxta illū canonis Er roꝝ cui nō resistit approbat + Attēto q̄ hec materia moralis sub probabilitate relinq̄ nō pōt/ qz sub probabilitate nō sunt hoies occidēdi/ neq̄ insidiādū ē neq̄ piurādum Quarto qz sic ꝯsueuerūt heretici/ postq̄ ef fuderūt venenū suoꝝ erroꝝ dicere/ Ecce si valeamus ne turbem⁹ pacē/ sicut patuit i arrio z fautoribus ei⁹. sic in proposito + qz defensores aliq̄ hui⁹ doctrine mortifere p sequunt assidue verbis z factis impugna tores eius + tā iudicialiter i facto p̄tense ap/pellatiōis quā p̄sequūt corā dño Cardinali de vrsinis/ quā extra iudicialiter/ mirꝝ mo/dis. Et attēdat q̄ non pōt dici iniuria ma ioꝝ vni xp̄iano. p̄sertim p̄lato vel principi vel pfessori/ seu cōsiliario pncipū/ q̄ q̄ su/scitabit diuisiōes z guerras si fidei materia discutiat at q̄ terminet. Illi porro dicendi sunt sedicioſi vel scodaloſi/ q̄ doctrinas scā daloſas seminār. nā q̄ tā pestifere semiatas z nimis proch dolor adultas/ eradicare cō/tendūt. sciētes q̄ a speculatore silēte. pere/untiū sanguis exquirit. Denq̄ fidei veri tas vbi dicet si in generali cōcilio subticen da cēset. Nō ne grego. ait vtili⁹ nasci scāda lū pmittit/ q̄ veritas deseratꝫ Qualis tan/dē crudelior impietas q̄ errātibꝫ i via mo/

rum. nolle petitū tramitē ostēdere veritatꝫ Alio modo querūt euasionē aliqui dicentes ꝙ ille assertōes pñt exponi rationabiliter/addēdo glosas aliq̄s/sicut exponunt ꝓpositiōes morales de sacra scriptura/ vt illa maleficos nō patieris viuere/q̄ generaliter intellecta esset falsa. Addūt ꝓ regl'a qđ nulla ꝓpositio dānanda est/q̄ pōt trahi ad bonū sensum. Sed illa respōsio cū sua additione ꝑniciosissima est/ꝛ ꝯtra oēm ecclesiasticū ritū/qꝛ sic fundabāt se heretici/prout vidimus in ꝛ vicklef et huss/qui dum vrgebātur/confugiebāt ad glosas Unde propositiōes vniuersales de sacra pagina pñt et debēt aliter exponi/q̄ꝫ ꝓpositiōes mgr̄i Johannis parui/primo qꝛ scriptura sacra exponit suas regulas ꝑ semetipas ꝟm diuersos passus scripture ꝛ iuxta sacros doctores. Nō sic aūt inuenit qđ magister Johannes parui se exposuerit/imo potiꝰ oppositū ꝯsiderādo causas dicēdi Secunda qꝛ scripture sacre debet talis reuerentia/ꝙ non licet eā esse falsam in aliquo sensu lr̄ali Non sic est de propositione predicti parui vel alterius doctoris ꝛc. Finit

E **Sequitur declaratio** veritatū que credende sunt de necessitate salutis edita per eundem dominum cancellarium parisiensem.

Declaratio cōpendiosa/q̄ veritates sint de necessitate salutis credende. que de sola probabilitate tenēde. que de pietate fidei reputande. et q̄ sint impertinētes iudicāde. Et h̄ sub distinctione vel gradu sextuplici. qui ad quaternariū reducit. Pro solutōe dubitatiōis. q̄ nup̄ mouebat i sermone de natiuitate btē virgis marie ꝯsideratiōe secūda

Primus gradus

¶ Primus gradus veritatū credendarum est canon totiꝰ scripture sacre ꝛ singuloꝝ q̄ in ea lr̄aliter asserta sūt. Sic videlicet ꝙ nō stat cū fide vt aliq̄s dissentiat ꝑtinacit. alicui ꝯtēto in eadē scriptura. ad intellectū spiritussctī. q̄ est vere ꝛ ꝓprie sensus lr̄alis Si allegatio q̄rit sufficit illud Math. v. Amē q̄ppe dico vob. Donec trāseat celū ꝛ terra iota vnū aut apex nō p̄teribit a lege donec oīa fiāt Sequit Amē dico vob Celū ꝛ terra trāsibūt. v̄ba aūt mea nō trāsibūt. Constat aūt ꝙ canō biblie. lex est dei ꝑ reuelationē habita. cuiꝰ assertiōes lr̄ales innituntur huic vnico lr̄ali p̄ncipio. Om̄e reuelatū a deo est verꝝ. ꝛ ꝙ scp̄tura sacra diuinitꝰ est a deo reuelata. sic ꝙ in oī sua ꝑte. est verbū dei qđ trāsire nō pōt. facit ad hoc distī. ix. decreti capitulis. Ego solis. Si ad sacras. Et quis nesciat.

Secundus gradus

¶ Secūdus gradus veritatū ab eccl'ia determinataꝝ est. q̄ ab indubitata relatione apl'oꝝ. ꝑ successionē ꝯtinuam deuenerunt Est aūt hec eccl'ie autoritas tāta. vt diceret Augu. Euāgelio nō crederē. nisi me autoritas eccl'ie cōpelleret. Quāq̄ꝫ vicissim dici possit. eccīe nō crederē. si non autoritas sacre scp̄ture impelleret Et ita diuersis respectibꝫ autoritas vtraq̄ꝫ mutuo se cōfirmat.

¶ Attēdendū tñ est. ꝙ nō oīa q̄ tradit vel tolerat eccīa publice legēda. sunt de necessitate salutꝫ credēda. sic patebit ex q̄nto et sexto gradibꝫ veritatū. sed dūtaxat illa q̄ sub diffinitiōe iudiciali tradit esse credēda. vl' opposita reprobāda ꝯcurrēti vniuersali totius eccl'e ꝯsensu implicite vel explicite vere vel interpretatiue.

Tertius gradus

¶ Tertius gradus est veritatū specialiter aliq̄bꝫ reuelataꝝ. q̄ ab illis q̄bꝫ reuelatio facta est. absq̄ꝫ vlla dubitatiōe credēde sunt. Alioquin nō esset reuelatio. de cuiꝰ ratiōe est vt sit certa. Ceteri vero q̄bꝫ nō est huiusmodi reuelatio facta nō obligant credere. nisi ꝑ miraculū vel scripturā sacrā. ꝛ precipue ꝑ ecclesiā det certitudo. Sic eni iohes baptista missionē suā oñdit ꝑ scripturā ꝓphetica. Et apl's ꝓpterea ꝯtulit euāgeliū suum qđ habuerat ꝑ reuelationē cū petro et aliis de eccīa. nō ꝙ dubitaret de illo euangelio. peccasset eni. Nec dixisset etiā si angelꝰ de celo aliđ vob euāgelisauerit anathema sit. Sꝫ ideo ꝯtulit euāgelium suū. vt approbaret ꝑ ecclesiā ad credulitatē alioꝝ. et nō ad suā. qꝛ dixit ꝙ nihil sibi ꝯtulerūt petrus ꝛ ceteri. sꝫ dextras dederūt cū cognouissent gr̄am dei q̄ data erat sibi. ¶ Demuꝫ triplex hmōi gradꝰ v̄itatū reducit ad vnū scꝫ ad v̄itates q̄ credi debēt imediate et explicite a deo reuelate esse.

Quartus gradus

¶ Quartus gradus cõtinet veritates oẽs et singulas q̃ concludũtur ex p̃missis veritatib⁹ in consequẽtia certa in lumine fidei vel in euidẽti lumine naturali q̃uis nõ in propria forma verbo⁹ illic habeant. Quẽ admodũ ista veritas est de necessitate salutis tenẽda. q̃ christus habuit neruos ⁊ venas. q̃uis in scriptura sacra nõ habeat in propria verbo⁹ forma. Et ita de similib⁹ sine numero. q̃m ista est euidẽs ꝓsequẽtia nedũ in lumine fidei sed in lumĩe naturali apud philosophos x̃ps fuit ver⁹ hõ. ergo christus habuit neruos ⁊ venas. Propterea sine temeritate fidei vel discrimine fuerunt aliq̃ q̃stiões fidei ad pho⁹ paganos per christianos deducte. q̃ videre poterãt acuti philosophi. q̃d ex p̃supposita lege nostra. licet ab eis non credita. consequenter esset dicendũ in bona ⁊ euidẽti conseq̃ntia. Et hic est secundus gradus principalis. primis tribus ad vnum reductis.

Quintus gradus

¶ Rursus in quinto gradu q̃ tertius ẽ modo dicto reponũtur veritates ille q̃ ex veritatib⁹ q̃druplicis gradus añdicti. vel aliq̃bus ea⁹ deducũtur in consequẽtia tãtum modo ꝓbabili vel topica. Vel dũ in antecedẽte ponit̃ ꝓpositio q̃ ad fidẽ est impertinẽs q̃uis supponat̃ esse vera. Dicit autez aristo. Illud est ꝓbabile q̃ oĩbus ⁊ maxime sapiẽtib⁹ ver⁹ apparet. nõ aũt illud q̃ indoctis videt̃ esse ver⁹ dicit̃ ꝓbabile quia stultor⁹ infinitus est numer⁹. ¶ Veritas aũt omnino impertinẽs ad fidẽ. illa sola dicitur q̃ nec in consequẽtia euidẽti. nec in cõsequẽtia ꝓbabili. neq⁹ certa. sequit̃ vl'repugnat. Porro dũ ꝓpositiõib⁹ fidei apponit̃ aliq̃ que nõ est de fide. tũc totus q̃ est vna copulatiua. non põt simpliciter dici de fide. q⁹ sequit̃ debiliorẽ partẽ. vt si in ea ess⁊ vna ꝓtingẽs. tota esset ꝓtingẽs q̃uis eẽnt multe necessarie. Dicit̃ nihilominus talis ꝓpositio ad cuius verificationẽ req̃ritur vna ꝓpositio non ꝓtinẽs ad fidẽ q⁹ sapit fidẽ. si sit vera. vel q̃ sapit heresim si sit falsa. ¶ Et sic põt describi ꝓpositio sapiens heresim. Ex est ꝓpositio ex cuius concessione. coassumpto aliq̃ quod nõ põt rationabiliter negari. sequit̃ heresis in fide vt si q⁹ diceret q⁹ btus gregori⁹ non fuisset papa. q⁹ supposito q⁹ nõ possint rationabilit̃ negarj historie dicẽtes ip̃m fuisse rite electũ ⁊ susceptum in papã. licet nõ sint de fide. seq̃tur ista heresis. q⁹ rite electus in papã non est nec fuit papa. Vñ nõ est ꝓpositio ita catholica si sibi iungat̃ aliq̃d impertinẽs ad fidẽ. quin totũ hoc cõplexũ remaneat ad fidẽ impertinẽs. Exemplum vt ista ꝓpositio. Biblia est falsa. est hereticalis. ⁊ si adderet̃ q⁹ biblia quã hẽt iohãnes est falsa. nõ esset hereticalis de se. licet dici posset sape heresim. supponẽdo q⁹ iohes nõ haberet ꝓbliam nisi correctã. ¶ Postremo in casib⁹ huius q̃nti gradus ⁊ sexti sequẽtis. Verũ est q⁹ cause fidei referẽde sunt ad papã vl'sacr̃ concilĩũ. si sup eas fieri debeat determinatio vel articulus artãs oẽs. Secus ĩ alijs causis. q̃ tres ꝑmos gradus ⁊ quartũ respiciunt. nisi forte p̃ appellationem.

Sextus gradus 5

¶ Demũ in sexto gradu q̃ quart⁹ ẽ mõ dicto. collocant̃ veritates ille q̃ tantũmõ faciunt ad nutriẽdã vel fouẽdã deuotiõis religiosam pietatẽ. q̃ si magis inducũtur ad inflámandũ affectũ. q̃uis ad instruendũ intellectũ vbi pietas deuota magȝ aspicit̃ q̃uis veritas certa. vbi ℔ vnuz reprobat̃ si adesset assertõis temeritas p̃sq⁹ elucidaret̃ alio mõ p̃ eccleſiã vel rationẽ certã ipa vitas. Aut si superstitionẽ. ℔ ẽ religionẽ superfluã. ⁊ vanã induceret. Vñ sicut dicit aristote. Nihil refert quedã falsa. ꝓbabiliora eẽ q̃busdã verȝ Ita nihil refert. quedã falsa. pie credi. non q⁹ ea ratiõe q̃ falsa sunt. vel si sciunt̃ esse falsa credi p̃nt. ꝑcul ℔ a pietate fideliũ. Sed cadit exĩstimatio. vel pia credulitas. nõ super veritate vel falsitate. sz tm̃mõ sup apparẽtia vel ꝓbabilitate. Et ℔ vtiq⁹ nõ est periculosuz vel falsuz. q⁹ ꝓstat de apparẽtia ⁊ ꝓbabilitate dũ falsitas vel vitas ignota est. Propterea sapiẽtissime dixit hieronimus q⁹ de talib⁹ eligibili⁹ est pie dubitare q̃s temere diffinire. Dicẽ stat q̃libet ꝓtradictoriu⁹ esse ꝓbabile. ⁊ vnũ stat cũ altero. non in veritate sz ĩ ꝓbabilitate. Sic diuersis respectib⁹. vtrũq⁹ ꝓtradictoriu⁹ credi põt cũ fidei pietate dũ tñ sit anim⁹ ab assertiõe pinaci alien⁹. ¶ Respicit aũt iste gradus legẽdas ⁊ miracula sctõr⁹ vitas patr⁹. visiones deuotar⁹ ꝑsonar⁹ recitatiões ⁊ opiniones sacror⁹ doctor⁹ q̃ oĩa suscipit eccla et legi pmittit nõ q⁹ determiet talia de necessitate salutz eẽ credẽda sz q⁹ pficiũt ad cõmouẽdos affectus pios fideliũ. ⁊ in edificationẽ

ipoꝝ. dū in talibus nihil de certitudine sci
tur esse falsum. q̄uis etiā ne sciat illud certi
tudinaliter esse verum quod oportet. nec
vt tale credendū proponit. Ita ꝙ magꝫ hic
attendit id qd̄ pia recogitatiōe fieri potuit
q̄ illud qd̄ factū est. Et hoc apud oratores
creberrimū repit q̄ ex alioꝝ ꝑsonis dicunt
ea nō q̄ ꝑsone dixerūt. sed q̄ dicere potuerūt
sicut in legēda btē Agnetis ⁊ beati Seba
stiani/ ⁊ similium continetur.

Sequūtur alie pro

positiones corollarie que particulariꝰ ma/
teriam elucidant.

Primū corollariuz

¶ Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere
re ꝙ sensus lr̄alis sacre scripture sit aliquā
do falsus. patet ex dictis. in primo gradu/ ⁊
qm̄ ꝑm augustiuū. solūmodo pōt ex sensu
lr̄ali sacre scripture. efficax argumentuz su
mi. Non aūt esset efficax argumentū si sen
sus lr̄alis nedū in dubiū. sed in falsum ver
teret. Atuero ꝓpter concordantiā aliquoꝝ
si videant aliter dixisse. dicimus. ꝙ aliō est
litera. aliud est sensus lr̄alis/ Vel ꝙ de sen
su lr̄ali scripture sacre impropriissime locu
ti sunt. Est enī sensus lr̄alis. vere ⁊ ꝓprie di
ctus ille quē spūssanctus pricipaliter intē/
debat: et qui ex circūstantijs lr̄e scripture sa
cre trahi pōt ⁊ debz. sicut expositores sacri
fecerūt atq̄ docuerūt. Alioq̄n periret om/
nis soliditas probatōis a scriptura sacra si
cut arguit Augustinus. ad hieronimum. ⁊
habet distin. ix. Si in aliq̄ sensu suo lr̄ali
esset falsa/ qꝛ ꝑspicuū est ꝙ falsum nihil ꝓ/
bat. et respōdens poterit semper dicere ad
antecedēs sumptū. de sensu lr̄ali scripture.
ꝙ sensus lr̄alis bn̄ est falsus/ ⁊ ita nihil pro
bat. qꝛ regula nō tradit ab aduersarijs quā
do est falsus et quando verus.

Secūdū corollariū

¶ Falsum blasphemū et hereticū est asse/
rere. ꝙ de notis ꝑ experientiā vel de euidē
tibus ꝑ rationē naturalē nō sit fides etiam
proprie dicta. Licet nō sic sub ratiōe expe/
riētie. vel euidētie ratiōis naturalis fides
habeat. sed alio respectu. innitēdo scz diui
ne reuelatiōi. put fides est ex auditu fidei ꝑ
verbū xp̄i. ad Ro. ix. Patet qm̄ p̄cepta de/
calogi. euidētia sunt in lumine naturali. et
ista. Deus est. Similiter ꝙ roma fuerit vl'
hierl'm/ fuit notū est ꝑ experientiā. Nec ni
hilominus put nob in scriptura sacra tra/
dunt. tanq̄ approbata ꝑ ecclesiā/ sunt cer/
ta fide tenēda/ qm̄ credulitas oīm tradito/
rū in sacra scp̄tura innitit huic p̄ncipio so/
lū credito ⁊ naturaliter in euidēti. ꝙ tota sa
cra scp̄tura a deo reuelata est. Remanet eui
dēs totū sub hac credulitatis ratōe. ¶ Vn̄
consequēter inferri posset ꝙ tot sunt arti/
culi fidei. q̄t sunt veritates ꝯtēte in scp̄tura
sacra. nisi forte fiat restrictior acceptio. arti
culoꝝ fidei. ꝑ illis tm̄mō v̄itatibꝫ q̄ ꝯtinēt
in symbolo apl'oꝝ q̄ scz de directo. ⁊ imme/
diate respiciūt mysteriū gl'ose trinitatꝫ ⁊ in
carnatiōis bn̄dicte. q̄uis eadē sit vtrobiq̄
generalis. ratio credēdi. scz diuina reuela/
tio. In tantū. ꝙ sub hac ratione nō minus
alie credēde sint firmiter h̄ est absq̄ formi
dine de opposito/ ꝓpositiōes ꝯtingētes de
futuro q̄ ꝓpositiōes necessarie. Sicut ap
paret de ista. resurrectio mortuorum erit.
¶ Possent ꝯsequēter inferri plurima. qua
lis sit vel nō sit antoritas ꝯdēdi articulos
fidei. ⁊ si possit fieri nouus articulꝰ. Si p̄/
terea possit fieri ꝓpositio heretica de nō he
retica. Si deniq̄ possit esse aliq̄s nescien
ter hereticus. et ita de plurimis que breui/
tas iubet omittere.

Terciū corollariū

¶ Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere
re ꝙ p̄cepta decalogi nō sint de fide etiā ꝓ/
prie dicta q̄uis reputari debeāt euidētia ī
lumīe naturali. patet ex declaratōe p̄misso
rū. Vn̄ Math. v. Qui igit soluerit vnuz
de mandatis istis minimis. ⁊ docuerit sic
hoīes. minimꝰ vocabit ī regno celorū. Et
accipit ly minimꝰ negatiue. i. nullꝰ. ⁊ ita se
paratꝰ a regno celoꝝ. quod est ecclesia ⁊ he
reticus iudicādus si se nolit corrigere.

Quartū corollariū

¶ Falsum blasphemū ⁊ hereticū est assere/
re ꝙ assertōes opposite p̄ceptꝫ decalogi nō
spectēt ad fidē tanq̄ repugnātes fidei Aut
ꝙ nō sint iudicio fidei reprobāde. Et ꝙ iu
dices ordiarij. nō habeāt sup his reprobā
di ⁊ ꝯdēnādi facultatē. vbi notorie scādali
sant. Patet ex p̄missis. Addito ꝙ assertio
ꝓpositiōis ad vnā ꝑtē notat fixā adhesiōez
cū remotiōe ꝓbabilitatꝫ alteriꝰ ꝑtis. Et h̄ ī
falsis ꝓpositiōibꝫ sine manifesta temeritate
et ꝑtinacia neq̄q̄ fieri pōt. ¶ Primum co

rollarium sequens ex quarto gradu qui secundus est si tres primi reducunt ad vnū.

Primū corollariū.

¶ Obligat aliquis. certa ⁊ explicita fide. tenere/nullatenus dubitare ⁊ sub pena heresis. q aliq̄ ꝓpositio vera est de q̄ alius pōt ad tēpus sine culpa dubitare. Et hoc specialiter in exēplo triplici pōt oñdi. sicut in triplici ꝓpositione corollaria subsequitur.

Secundū corolla.

¶ Obligat aliq̄s vtputa theologus exercitatus in scripturis sacris legēdo ⁊ ꝯsiderādo eas. certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenus dubitare multa de quibꝫ simplex et idiota requisitus rationabiliter. si nō ꝑtinaciter/dubitaret vt q thobias habuerit canē. Vel aaron barbā. vel archa testamēti de pilis capraꝝ coopturā. ¶ Dat enim circa hec regula q dubius in fide infidelis est. quod intelligit vbi dubitat aliq̄s illa q̄ tenet explicita fide credere. sicut oportet in multis p̄sertim in doctoribus et prelatis.

Tertiū corollarium

¶ Obligat aliquis. vtputa canonista exercitatus in determinatiōibꝫ sctē eccl'ie legendo et ꝯsiderando eas. certa ⁊ explicita fide tenere. et nullatenus dubitare multa de q̄bus simplex ⁊ idiota. imo ⁊ theologus aliq̄s in casu req̄sit⁹ rationabiliter si nō ꝑtinaciter dubitaret. Patet vt p̄cedēs. Et sic diceret de exercitatis in p̄dicatiōibꝫ et narrationibꝫ publicis nr̄e fidei. q̄uis etiā essent laici. qm̄ ad plura explicite credēda tenent ceterꝫ paribꝫ q̄ talit vel aliter nō instructi.

Quartū corollariū

¶ Obligat aliq̄s vtputa doctus ⁊ exercitatus i logicalibꝫ moralibꝫ ⁊ prudētialibꝫ sciētijs certa ⁊ explicita fide tenere ⁊ nullatenus dubitare multa de q̄bꝫ simplex ⁊ idiota. vl' sic nō exercitat⁹. rationabilit dū tñ sine ꝑtinacia/dubitaret. ¶ Ratio aūt p̄cedētium oīm vna ē. q̄ cui pl⁹ cōmittit ab eodē plus exigit. Vñ reputari debet vna ꝯseq̄ntia deducta ex scripturꝫ sacris vni magno logico vel ph̄o. vel theologo euidēs vel certa esse quā ali⁹ idiota. vel inexercitat⁹ poterit ad tēpus vel falsaꝫ vel solū ꝓbabilē ⁊ incertā reputare. ¶ Deniq̄ sequit ex his oībꝫ q iudiciū ⁊ ꝯclusiōes fidei. licꝫ autoritatiue spectēt ad p̄latos ⁊ doctores. spectare tñ p̄t ad alios q̄ theologos delibatio. sic ⁊ cognitō sup his q̄ fidē respiciūt. Ita etiā vt ad laicos hoc posset extendi et plus aliquando q̄ ad multos clericorum.

Primū corollariū

¶ Rursus corollariū vnū ex p̄cedentibus Ex officio dignitatꝫ ep̄al'. tenet p̄lat⁹ ꝯgnoscere. tenorē p̄ceptoꝝ decalogi. nedū implicite sꝫ explicite. p̄sertim cū in cōsecratōe sua ꝓfiteat vtrūq̄ testamētū se scire. vet⁹ et nouū. Qd si nesciat vel dubitat vbi nō est dubitādū. ꝓinde reddit inexcusabil'. attēto q de talibꝫ p̄nceps apl'oꝝ dixit: parati dare satisfactionē. oī poscēti ratiōeꝫ de ea q̄ i nobis ē fide ⁊ spe. Vñ etiā s̄m iura hūana. nō admittit aliq̄s allegās ignorātiā i illis q̄ ex officio suo. statu vel gradu scire debet.

Secūdū corollari.

¶ Ex offico doctoralis autoritatis i theologia. tenet doctor cognoscere. tenorē p̄ceptorū decalogi. nedū implicite. sed explicite/et paratus esse debet reddere saltē doctrinaliter rationē. iuxta intellectū cōmunem doctoꝝ. Nec in contrariuꝫ excusatio ignorantie. proficere tali debet.

Tertiū corollariū

¶ Stat aliquē posse reputari vehemēter et rationabiliter suspectū de heresi. dū dogmatizat doctrinā aliquā vel de ip̄a dubitat. vbi vel qñ ali⁹ similia faciēs vl' dogmatizans vel dubitās suspect⁹ in fide nequaq̄ h̄ri deberet. Patet in eruditꝫ ꝓfessoribꝫ sacre scp̄ture ⁊ sacroꝝ canonū. ⁊ in habētibꝫ reuelationē specialē. respectu nō eruditoꝝ rudiū. atq̄ simpliciū ⁊ in p̄latis q̄bꝫ ānexa est obligatio ista sciēdi. neduꝫ implicite sꝫ explicite.

Quartū corollariū

¶ Stat in hoc sacro Cōcilio constañ. reperi quosdā. q̄ circa dilatiōeꝫ reprobatōis nouē assertionū denūciataꝝ. i materia homicidij. ꝑiurij ⁊ insidiarū mortaliū. neq̄q̄ culpādi sūt. qm̄ alioꝝ expectabāt iudiciū. vbi tñ nō p̄nt alij de fautoria ⁊ suspitōe prauitatis heretice vehemēti. vllatenus excusari quoniam ad eos spectabat prouisiōis modus et pondus huius negocij.

Autoritates pro

primo gradu.

¶ Augustinus ad hieronimum epistola. viij. distin. ix. decreti. Ego solis illis libris scriptoꝝ. i. scriptoribus qui iã canonici appellant/ didici hũc timorẽ. honorẽq; referre. vt nullũ eoꝝ scribẽdo errasse audeã credere. ¶ Idẽ ĩ epl'a ad hieronimũ. Si ad sacras scripturas vl' causas. admissa fuerint vel officiosa mẽdacia. q̃d in eis remanebit autoritatis? Que tandẽ de scripturis illis. sentẽtia proferet. cuius põdere. i. scripture autoritate cõtentiose falsitatis cõteret improbitas? ¶ Idẽ eadẽ distinctõe de vnico baptis. libro. ij. ¶ Quis nesciat sanctã scripturã canonicaꝫ tam veteris q̃ꝫ noni testamẽti certis terminis suis cõtineri. eãq; posterioribꝫ oĩbus epoꝝ lr̃is ita p̃poni. vt de illa omnino dubitari ⁊ disceptari nõ possit vtrũ verũ. vel vtrũ rectũ sit quicq̃d ĩ ea scriptũ ꝯstiterit esse. Epoꝝ aũt lr̃as q̃ post cõfirmatũ canonẽ. vel scripte sunt vel scribũtur ⁊ ꝑ sermonẽ forte sapiẽtiorẽ cuiuslibet in ea re peritioris ⁊ ꝑ alioꝝ epoꝝ grauiorẽ autoritatẽ. doctiorẽq; prudentiã ⁊ ꝑ concilia licere rep̃hẽdi si quid in eis forte a veritate deuiatum est.

Nota descriptiões

aliquas q̃ sequunt ex p̃missis. ¶ Veritas catholica põt describi. q̃ est veritas habita ꝑ diuinã reuelationẽ ĩmediate vl' mediate. explicite in propria forma verborũ. vel implicite in bona et certa consequentia.

¶ Fides ꝑ habitu infuso describit. q̃ ẽ habitus sup̃naturaliter infusus inclinãs ad credendũ catholicis veritatibus ¶ Fides pro actu describit. q̃ est assensus verus et certus catholice veritatis ex infusa fide ꝓueniẽs. ¶ Fides ꝑ habitu acquisito sic describit cõformiter ad descriptiones q̃s dat ph̃s de scĩa. arte et sapiẽtia. Ex est habitus verus ⁊ cert⁹ ꝑ auditũ verbi xp̃i acq̃situs sicut dicit apl's q̃ fides est ex auditu. ⁊ auditus ꝑ verbũ xp̃i. Et augusti. dicit q̃ ꝑ scripturã sacrã fides saluberrima gignit. Dicitur verus. ad differẽtiã erroꝝ. Cert⁹ ad differẽtiã opinionũ. Adquisitus ꝑ auditũ verbi xp̃i. ad differẽtiam sciẽtie. artis. sapiẽtie et intellectus. ¶ Fides ꝑ obiecto. q̃nq; dicit ip̃a ꝓpositio credita. vel aggregatio multorum credibiliũ seu veritatũ catholicaruꝫ vt hic. Hec est fides catholica ⁊c. Q̃nq; dicitur ip̃a res significata ꝑ propositionẽ creditã seu catholicam. Et ita nulla res est q̃n possit cadere sub fide. Q̃nq; dicit ip̃a ratio credẽdi. et hec vna est oĩm credibiliũ. scꝫ autoritas prime veritatis reuelãtis q̃ nũc videtur in enigmate. Et sub hac ratiõe dicit fides argumentũ nõ apparentiũ. Secus erit dũ videbimus facie ad faciẽ. ¶ Veritas imp̃tinẽs ad fidẽ est que nec sequit nec repugnat ad catholicas veritates. ¶ Veritas sapiẽs fidẽ est veritas ꝯtinens aliq̃d vel aliq̃ que sunt ꝓprie de fide. cũ aliquo vl' aliquibꝫ adiunctis que non ꝑtinẽt ad fidez seu catholicã veritatẽ. Et opposita falsitas dicit sapiẽs heresim. si id quod adiunctuꝫ est sit tale quod nõ possit vel debeat rationabiliter negari q̃uis nõ sit de fide.

Finit.

De terminatio in

Concilio constantiensi.

¶ Ecclesia vel generale Conciliũ dum dictat aliqua regitiua. ecclesiã concernentia. Papa nõ est sic supra iura positiua q̃ possit sic pro libito disponere dissoluere? talia dictata ꝑ ecclesiã. eo modo et intentiõe. q̃bus dictata. conclusaq; sunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝯciliuꝫ q̃uis nõ possit tollere plenitudiẽꝫ ptãtꝫ papal'. a xp̃o sup̃naturaliter ⁊ misericorditer collate. põt tñ vsum ei⁹ limitare sub certꝫ regulis ac legibus in edificationẽ ecclesie. Et in hoc est toti⁹ ecclesiastice reformatiõis stabile fundamentũ.

Incipit tractatus

magistri Johãnis de Herson. de protestatione circa materiam fidei contra hereses diuersas.

Prologus

Protestatio/ seu reuocatio generalis/ aut cõditionalis/ q̃r querit nõnunq̃ assumi tãq̃ velamẽ iniquitatis/ ⁊ ad excusandas excusatiões in pctis/ p̃sertim ab hereticis. ꝓposuimus declarare sub aliq̃bꝫ ꝯsideratiõibꝫ. q̃d ꝓtestatio generalis. q̃d ꝯditiunalis reuocatio iuuãt vel ĩportãt. maxime dũ in h̃ sacro Cõstañ. cõcilio/ sentim⁹ q̃ hereses vt cãcer serpũt. ⁊ sub hmõi ꝓtestatiõibꝫ delitescere q̃rũt/ iũctis ꝑ

telatiõby q̃ sub terminis iurꝫ positiui velut in causis ꝓphanis sedulo ꝓcurank. vt nõ ꝓtinus in lucem prodeat veritatis catholice species atq; decus. Finit proemium.

Incipit tractatus

Prima consideratio.

Protestatio circa materiaꝫ fidei /de qua sola nũc intẽdimus/est q̃dam professio seu confessio facta exteri⁹/ad ostẽdendũ q̃d de fide prestãs sentiat interi⁹. iuxta illud apl̃i ad Roma.x. Corde credit ad iusticiã. ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Et sic ad salutẽ vt dixerit ꝓphus Luce.ix. Qui me erubuerit & sermones meos. & filius hominis hũc erubescet coram angelis dei Quo contra Matheo teste dicebat Mathei.x. Qui me cõfessus fuerit coram hominib⁹/ꝓfitebor & ego eũ coram ꝓre meo. Ex quib⁹ elicit q̃ sicut credere cadit sub ꝓcepto. sic cadit fidẽ exteri⁹ pfiteri semꝑ quidẽ. sꝫ nõ ad semper. cũ sit affirmatiuũ ꝓceptũ. Obligat aũt semꝑ & ad semꝑ/dũ ex omissiõe ꝓfessiõis libera/dispẽdiũ fidei/vel salutꝫ detrimẽtũ ꝓbabiliter imineret. vt coram tyrannis. coram hereticis. coram iudicib⁹. coram pp̃lis. fides ẽ diuersimode palã ꝓfitẽda. defendẽda. testificãda. & ex officio ꝓdicãda. Hotek Augusti. sup illud apl̃i. oportet hereses esse. ꝓme ad Corin.xi. Et recitat. xxiij. q. vlti. ca. finali Faciũt ꝓ hoc dicta sc̃pture Jobis .x. scõa Petri.iij. Malach.ij. Ezechie.iij. et. xxxiij et alibi sine numero.

Secunda conside.

Protestatio generalis vel specialis de ipa fide. nõ infert q̃ prestans errauerit/similiter nec reuocatio ꝺditionalis. Hoc est itaq; ꝓspicuũ. q̃m hõ q̃n tũcunq; fidelis. dicere põt. prestor q̃ nihil intẽdo dicere nec puto dixisse ꝓtra fidẽ. et si oppositũ ꝓtingeret vel ꝓtigisset. illud ex nũc reuoco/vel retracto. Sic inueniuntur doctores catholici q̃nq; dixisse. imo & quotidian⁹ mos apud exercitates se in actibus theologie scolasticis sic se bẽt/in q̃b⁹ freq̃nter null⁹ ẽ aut fuit de errore notat⁹ q̃ sic prestat/aut reuocat. Nihilomin⁹ aduertẽdũ ẽ q̃ refert prestari vel cõditionaliter reuocare/circa ea q̃ clarissime & explicite sunt de fide. sicut q̃ de⁹ est oĩpotẽs. q̃ prim⁹ ẽ diligẽdus. Aliter ꝺo circa ea q̃ disputabilitatẽ vl̃ difficultatẽ bñt aliquã. In primo siquidez casu fas est dicere cũ apl̃o ad Galla.j. Si quis vobis aliud euãgelizauerit etiã angelus de celo anathema sit. Quo circa veniunt irridẽdi q̃nq; imo & corripiẽdi nõnulli q̃ ꝺclusiones theologicas posituri/dicũt Protestor q̃ nihil volo vel intẽdo asserere sed tm̃ disputatiue loqui. Deinde ponunt talẽ aliquã conclusionẽ. Deus est oĩpotẽs deus est trin⁹ & vnus. quasi videlicet cõclusiones tales nõ in certissima credulitate. sꝫ sub probabilitate tradi possint Deniq; sic est iudicandũ de oĩb⁹ ad q̃ profitẽs fidẽ suam/obligak explicite credere/vel ex officio vel ex eruditiõe/vel ex diuina reuelatione. vel ex aliq̃ tali mõ Alioq̃n sic̃ dubi⁹ in fide infidelis est. sic & dubie profitẽs certã fidẽ. Neq; tm̃ negãdũ est q̃n protestatio seu submissio reuerẽtialis/fieri possit. sic̃ egit apostol⁹ cõferẽdo euãgeliũ suũ. de q̃ p reuelatiõnẽ cert⁹ erat cũ petro & alijs apl̃is. q̃b⁹ tamen oppositus si fieri potuisset /dicẽtibus nequaq; credidisset.

Consideratio. III.

Protestatio generalis ꝺ fide stat cũ errore ꝑticulari circa eã. & similiter cõditionalis reuocatio Videmus hoc & videmus in ipis hereticis. q̃ errãt videlicet pertinaciter contra fidẽ circa ea q̃ tenenk explicita fide tenere/exteri⁹ profiteri. quoꝝ nihilominus vox ista est / protestor q̃ esse volo bon⁹ catholicus. et si scirem aliquid esse ꝓtra fidẽ. illud statim vellẽ reuocare. sic Arrius. sic Sabellius. sic hereticiñi tpis plerq; dixerũt. q̃s tm̃ dãnatio iudicialis interemit/vel ꝑdidit. Dak ad cõsideratio nẽ hãc ratio talis. q̃ stat q̃ aliq̃s credat aliq̃d in generali. vt q̃ fides catholica vera est/& p hac mori vellet. q̃ nihilomin⁹ in speciali credit de aliq̃ vitate catholica q̃ nõ sit de fide/errãs ꝑtinaciter circa illã Simile dicit Aristoteles q̃ ꝓtingit aliq̃d scire in⁹ generali/& illud vel nescire. vl̃ de illo dubitare in ꝑticulari. Exẽplũ est de ista. Omis mula est sterilis. Hec aĩal nõ est sterile demõstrata mula quã aliq̃s putat esse pregnantẽ ob turgidũ vẽtrẽ. & nescit vel nõ aduertit hã esse mulã. & ita sicut in h̃ casu iste nesciẽter errat. sic & alij de quib⁹ loquimur dicuntur nescienter hereticꝫ prout infra docebimus.

Consideratio. IIII.

Protestatio generalis de fide. non sufficit ad purgationē errātis pertinaciter. sic nec conditionalis protestatio. Sequit̄ hoc ex p̄cedēti. Cui⁹ etiā ratio talis est. q̄ debet errās particulariter et explicite circa ea q̄ sunt fidei/q̄rere cauta solicitudine veritatē fidei. et obedire quesite/ac sufficiēter edocte. tam credēdo interius/q̄ exteri⁹ profitēdo. Alioq̄n ostendit se nō paratū corrigi. Ostēdit quoq̄ se non credere sacre scripture catholice/dū nō credit eis q̄ sufficiēter cōtineri mōstrant̄ in eadem scriptura/formaliter/vel in cōsequentia euidēti seu certa. qm̄ si non corrigit̄ per hanc regulā scripture/nihil reliquū est per quod ad viā veritatis reducat̄ secluso miraculo. Deniq̄ talis ꝓtestans seu cōditionaliter reuocās/dum facit vel dicit oppositū sue protestatiōis ac reuocatiōis. patet ip̄m non inde iustificari. sed magis infici. cū sit ip̄e sibimet cōtrarius. Rursus talis alios per huiusmodi ꝓtestationes et reuocatōes ab errore non reuocat. neq̄ scandalū datū tollit. neq̄ captiuat intellectū sub deo ī obequiū fidei. Stat enī talis ꝓtestatio cū infidelitate. cum scādalo. cum tumore et arrogantia. Propterea statutū inuenit̄ in sacris canonib⁹. q̄ errātes dū correcti recipiebant̄/dabāt libellū sue cōfessiōis absolute de fide et abiuratiōis de errore. Recte quidē. sicut ⁊ in foro penitētiali nō sufficit sub conditiōe facta confessio. dū aliq̄s scit vel scire debet absolute q̄ peccauit. sec⁹ vbi nō habetur certitudo. sed scrupulus aliq̄s timidus/et vacillās/nesciens si hoc fecit. vel malo modo fecit. quēadmodū circa cogitationes carnis. quas incontinēs sensit. trepidat/vel ignorat si consensit. quo casu sufficit cōditionalis confessio et salua veritate doctrina Grego. Bonarum mentiuz est inquit agnoscere culpam vbi culpa nō est. Hoc est penitentiā quasi pro culpa recipere quasi reus esset. Sed opponitur contra considerationē de nesciēter heretico. q̄ mētiretur cōtra conscientiā/si reuocaret. Responsio plana est. quia tenet̄ conscientiam deponere. ex quo supponitur q̄ ꝑtinax est secus vbi quis errat non imputabiliter. q̄ pro tunc non tenet̄ conscientiam dimittere sed bene postmodū dum mouet̄ legittime. Facit pro consideratiōe. Calixtus sicut habet̄ extra de pe. et re. ca. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda nec subconditione.

Consideratio. v

Protestatio generalis ⁊ cōditionalis reuocatio/veraciter facte/sufficiunt ad excusationē aut purgationē/duz ꝓtestans ⁊ cōditionaliter reuocās errāt circa ea que nō tenent̄ explicite credere/vel absolute confiteri. Declarat̄ h̄ in illis/q̄ promptū hn̄t animū/statim obediendi veritati cognite. vt si theologus aliquis vel nō theologus erraret circa vnā propositionē in biblia positā Exēpli gr̄a q̄ samuel vnxit in regez ip̄m saul/vel q̄ dauid fuit pastor ouiū. nō ideo diceret̄ statim hereticus. q̄ forte nunq̄ vidit vel audiuit textuz illius scripture. sed postq̄ ostēdit̄ in textu sic haberi. cōtinuo credit ⁊ assentit/⁊ ita ꝓtestatio et conditionalis reuocatio saluant eū/ne ꝑtinax esse vel fuisse condēnet̄. p̄sertim dū de ignorātia sua pōt afferre sufficiens documentū/alioquin forte iudicaret̄ apud hoīes ꝑtinax fuisse. apud deum vero maneret innoxi⁹. Propterea posituz est in consideratiōe hoc aduerbiū. veraciter. per quod excludunt̄. qui non ex animo/sed ficte et inaniter protestantur dissidentes in semetipsis corde. voce. et opere.

¶ Consideratio sexta.

Protestatio generalis de fide/q̄ dicūt aliq̄ sufficit mihi fides eccl̄ie/sufficit q̄ saluer ī fide parentū/sufficit mihi dicere credo ī deū/nō saluat sp̄ hm̄oī ꝓtestātes etiam si nō errāt. Deducit̄ h̄. q̄ nō sufficit sola fides general̄ ⁊ īplicita sz explicita req̄rit̄ apud istos q̄dē min⁹/apud alios amplius ¶ Vn̄ symbolū generale apd̄ oēs capaces ratiōis ē illd̄/qd̄ posuit apl̄s ad Hebre. xi. Credere enī oportet accedētē ad deū. q̄ ē ⁊ inq̄rētib⁹ se remūerator sit. ¶ Porro apd̄ xp̄ianos q̄b⁹ fctā ē aptior reuelatio d̄ credēdis/nō suffic̄ h̄ symbolū/sz dn̄t explicite credere symbolū apl̄oꝝ/⁊ illd̄ addiscere ꝓtin⁹ vt veniūt ad ānos discretiōis. sic̄ ab initio dū baptizabāt̄ adulti fiebāt pri⁹ cathecumī ꝓfitētes explicite fidē suā quēadmoduz ꝓ ꝑuulis patr̄ni nūc rn̄dēt. Deinde sūt multa de fide ꝑ vniuersos pene xp̄ianos ꝓmulgata in p̄dicatiōib⁹/ī picturꝫ/ī mutuis relationib⁹ seu collationib⁹/in obs̄uatiōib⁹ autentēcis celebritatum sanctorum. et ita de reliquis. Hec autem talia que publice fiūt nō est licitū sicut dicit canō ignorare. Nō enī

excusarent laici/si nõ crederẽt infernũ esse. si nõ bonos angelos. si nõ malos. si nõ sanctos et sanctas/ Si nõ ꝑterea decez ꝑcepta legis/iuxta planũ ⁊ textualẽ eoꝝ intellectũ vt ꝙ nõ est idolatrandũ. ꝙ nõ ꝑiurandum ꝙ nõ occidendũ. ꝙ nõ furandũ. ꝙ non mechandũ. et ita de reliq̃s primis impssionibus. legibꝫ. ac inscriptiõibꝫ nature/ q̃s nemo capax ratiõis maxime postq̃ sibi tradite sunt ꝑ doctrinã/ ꝑmittit ignore. ¶ Amplius vero sunt alij quos vltra simplices ⁊ cõmune vulgus hoim/necesse est hr̃e fidẽ explicitã de plurimis/multiplici et specialiter quadruplici ratiõe. Primo ꝓpter officiũ pastorale sup alios/vt pascãt eos in fide et doctrina/⁊ ab hereticoꝝ argutijs sapienter defendãt. Cõstat eni ꝙ aliq̃ sunt i ecclesia ad hoc obligati ex officio. alioq̃n nõ esset sufficiẽter instituta. Isti aũt sunt ꝑlati/iuxta qđ ꝓfitent vtrũq̃ se testamentũ scire/quod ⁊ apl's sepius explicuit/dum timotheũ et titũ carissimos discipulos instrueret ⁊ alios. Actuũ. xx. dicẽs. Attẽdite vob̃ et vniuerso gregi/in q̃ posuit nos spũssanctus ep̃os regere ecclesiã dei ⁊c. ¶ Deinde secũdo sunt doctores/in sacris lr̃is ꝓfessores/quos ignorãtia nõ põt excusare/ quin sciãt explicite plurimas veritates cõtentas in biblia/⁊ alias ex eis deductas. Alioq̃n doctoris nomẽ ⁊ gradũ dãnabiliter et inexcusabiliter vsurparẽt. Proinde sunt alij de statu etiã laicali/quos oportet multa scire de legibꝫ diuinis ꝑceptoꝝ moraliũ /dearticulatim ⁊ explicite/ꝓpter susceptũ ab eis officium. vt qꝛ rectores populoꝝ. qꝛ iudices eorũ. qꝛ consiliarij vel assessores sunt eorũdem rectoꝝ. ⁊ iudicũ/in causis varijs /criminalibꝫ atq̃ ciuilibꝫ. qđ animaduertens salomon petiuit a dño cor docile/et intelligẽs ad faciendũ iusticiã. et ad faciendũ iudiciuꝫ. Est itaq̃ regula ꝙ nullus ea q̃ sunt officij sui ꝑmittit ignorare/ que regula respicit nedũ ꝑlatos maiores/aut principes superiores. sed minores ⁊ inferiores/i vtroq̃ statu/clericali vt sunt curati ⁊ ꝯfessores in foro penitẽtie. ⁊ in statu laicali vt ꝑpositi vel balliui. Postremo ꝯsurgit q̃rto generalis obligatio ad credulitatẽ aliquorũ explicitã. nõ ex solo gradu hierarchico/sed ex alijs donis gratuitis. vt sunt viuacitas ingenij naturalis. vt iudicium solers. vt vis gnomica vel epieikes. vt ꝑticularis eruditio/vt vehemẽs applicatio ad scripturas sacras canonicas vel ciuiles. Hic eni veritatẽ habet illud Gregorij. Tantũ ab vnoq̃q̃ dñs exigit quantum dedit. Quo fit vt ꝑspicua sit consideratio/que dicta est aduersus reprobam nõnullorum desidiã vel taciturnitatẽ. qui dum fides confitenda venit explicite. se i implicita latere tutos putant aut qui talentum multiplicis doni naturalis vel gratuiti. quod multiplicandum susceperãt a domino spiritualibus incrementis/defodiũt in terram superuacue vel noxie curiositatis tꝑalis. sibi blãdientes ꝙ in fide nõ errãt. q̃ppe de ea nihil sciũt. curant vel interrogãt. Notetur pro consideratiõe sanctus Tho. ij. ij. q. ij. arti. vi. Explicatio inquit fidei ad inferiores homines. oportet ꝙ veniat ꝑ maiores. quod probat autoritate Dyonisij/concludẽs ꝙ oportet eos pleniorẽ habere noticiam de credendis et magis explicite credere.

Consideratio VII

Protestatio generalis/seu cõditionalis reuocatio que dicit ab aliquibus/ꝑtinaciter errãtibus. Si hec veritas mihi nota esset/scit deus ꝙ libẽter eam corde crederẽ ad iusticiã/et ore cõfiterer ad salutẽ. nõ excusat tales apud deũ vel homines. Fundat hoc sup illud euangelij ecce venit hora ⁊ nũc est vt omnis qui vos interficit arbitret se obsequium ꝑstare deo Sic apl'us prius errãs in christianorũ ꝑsecutione iudicabat de seip̃o. Sic ad iudeos loquẽs dicit. et nũc scio fratres ꝙ hec ꝑ ignorantiã fecistis / quos tñ nõ excusabat de nece xp̃i. dũ alibi dicit. Ignorãs ignorabit. Erat quippe iuris ignorãtia affectata crassa vel supina. Sic heretici dũ se morti tradũt/ꝑ defendẽdis erroribꝫ suis/ arbitrãtur se catholicos ⁊ mereri. hñt q̃ppe zelum prout dat aliq̃bꝫ testimoniũ paulus. sed nõ ꝑm scientiam. quare non ꝑm sciẽtiam? Nimirum quia scientie dei (que est scriptura sacra) suam sophisticã scientiam sic preponunt/ꝙ eidem nolũt esse subiecti. q̃uis aliter sint sibimet conscij/nõ tamen in hoc iustificati/qꝛ mentitur iniquitas sibi.

Consideratio VIII

Protestatio generalis/seu conditionalis reuocatio/quandoq̃ sufficiunt excusare protestatiõez apđ foꝝ

exterius/quē non excusat in interiori foro de⁹/et ecōtra. Cōsurgit hec varietas. qm̄ aliter iudicat deus/aliter hō. deus inspicit corda et scit quid i[illegible]us agat. cōformiter ad protestationē seu reuocatiōez aut difformiter ad eā. Humanū vero iudiciū id spectat quod foris est. et vñ certificari pōt ꝑ signa testes/voces et opa. Quo fit vt vere credēs interius ⁊ explicite. qñqꝫ nō possit h̄ ostendere ꝯtra testes ⁊ signa/aliqñ aūt fit econtra. vt q̄ veraciter est hereticus ī corde/ille humano testimonio ꝑ allegationē ignorātie vel aliter catholicus cēseat̄ et absoluat̄. Qualiter aūt debeat aliq̄s ꝓbare ꝙ nō fuit ꝑtinax ꝑ allegationē ignorantie vel simplicitatis hoc magꝭ iuribus positiuis cautum est/q̄bus inter cetera dicit̄ ꝙ allegans ignorantiā ꝓbare debet illā. Tradūt similiter/q̄bus argumētis testibꝫ ⁊ iudicijs pñt et debent iudices ecclesiastici ꝑtinaciā conuincere p̄sentē vel p̄teritam in errante.

Consideratio. IX.

Protestatio specialis de fide/sicut ⁊ absoluta reuocatio de erroree req̄runt̄ ad iustificationē illi⁹ q̄ ꝑticularē errorē absolute tenuit in verb̄ ⁊ in factꝭ ꝙ si legitime monit⁹ facere renuit ipe pertinax cēsendus est. Ostēdit̄ p̄ma ꝑs tali ratione. Nulla ꝓtestatio seu reuocatio q̄ cōis est oībus catholicis. sufficit ad iustificationē errātis ī fide ꝑticulariter ⁊ explicite duꝫ hoc scit aut scire debet. qm̄ nō est idē iudiciū de catholico ⁊ errāte/sicut nec innocente atqꝫ ꝑctōre/respectu cōfessiōis sacramētalis. Cōstat aūt ꝓtestationē generalē cuꝫ reuocatiōe conditionali ab oībꝫ catholicꝭ. sine mēdatio. sine diffamatione fieri posse Requirit̄ igit̄ ꝑ errātibꝫ specialior reuocatio. Altera ꝑs manifesta est/qꝛ talis nō oñdit se q̄rere cauta solicitudine veritatē. sed forte quadā dissimulatiōe palliata velamine reuocatiōis hmōi cōditionalis q̄ ad veritatē nō est nisi quedā ꝓtestatio fidei generalis/⁊ non ꝓprie reuocatio: qꝛ conditionalis nihil ponit. Facit pro hoc quod dictuꝫ est supius consideratione q̄rta circa finem

R

Consideratio. X.

Protestatio catholica de fide/cū reuocatiōe particulari ⁊ absoluta de errore/licet iustificet errantē ꝙ mō non sit habendus pertinax aut hereticus/ nō absoluit tamen qñ talis extiterit. Presupposita notorietate prime partꝭ in vtroqꝫ foro dei ⁊ homīs. qꝛ talis corrigit̄/⁊ obedit veritati/neqꝫ tenet plus errorē quē deserit ꝑ absolutam reuocationē. deducit̄ altera pars. Constat itaqꝫ hoc solo priuari deū/facere. scꝫ p̄terituꝫ non fuisse. vt notat Hieronimus ⁊ salomon. quisquis igitur fuerit de p̄terito sic adherēs errori suo cui⁹ oppositum tenebatur explicita fide tenere aliquo modorū p̄tacto. quod persistebat ī illo errore monitus etiā legitime /vel edoctus/seu fraternaliter/seu doctoraliter seu iudicialiter/ꝑ scripturā sacram/ ꝑ rationeꝫ euidentē aut aliter. talis vere fuit ꝑtinax ī errore. et ex consequenti nedum hereticās. sed hereticus. propterea quantūlibet emēdetur nunc/potest declarari fuisse talis. atqꝫ hereticorum penis subijci. sub perpetua carcerali custodia/vel aliter/sublatꝭ sibi q̄buslibet dignitatis officij vel honoris insignibus. Solet tamen apud ecclesiam/misericordia superexaltare iudiciuꝫ p̄sertim humilitate reuocantis errorē sponte/palam ⁊ absolute prospecta. Ex si dixerit protestans huiusmodi/Ecce paratus fui semꝑ audire ecclesiā. audire deturminationē sedis apostolice. vel sacri cōcilij/qualiter accusor nunc de ꝑtinacia circa doctrinam aliquā/priusq̄ꝫ fuerit hoc modo declarata. diffinita. et iudicata. Quid eui mihi de inferioribus iudicibꝫ quid de doctoribus. et errorum diffinitionibꝫ/quibꝫ obedire neq̄ q̄ꝫ astringor. vt qui subiectus ei nō suꝫ. sed prelatus vt ipi. doctor vt ipi. Sic blandit̄ ꝑtinax arrogātia sibi/sic se fallit et alludit/tanq̄ꝫ videlicet nihil explicite credendū sit nisi papa pri⁹. nisi cardinalis illud sub prescisa verboꝝ forma sn̄ialiter dānauerīt. Est itaqꝫ lōge alit̄. iuxta deductionē illoꝝ q̄ ꝓbāt nullā īueniri posse nouā heresim. qꝛ q̄cūqꝫ det̄/illa p̄us erat scp̄ture sacre ꝯtraria ab ipaqꝫ dānata. sicut modo/dicēte Augustino. si quid noxiū est hic. scilicꝫ in scriptura sacra dānat̄. Fatemur nihilomin⁹ posse fieri declaratōeꝫ nouā. tā doctrialit̄ q̄ꝫ iudicialit̄ d̄ aliq̄ heresi/ꝙ scp̄ture sacre r̄pugnās est q̄ declaratio ⁊ si fieri habeat p̄ncipaliori ac superiori autoritate generalit̄ obligante per sedē apostolicā et sacrum conciliū/ Fit nihilominus quottidie legittima declaratio talis/per doctores et expositores sacre scripture ac ꝑ prelatos inferiores. q̄s opor

tet explicite multa scire ad instructionē po
puli sui. Hec aūt declaratio et si nō obliget
vt prescise talis est/alienos. obligat tamen
vt conuincit̄ esse facta cōformiter ad sacrā
scripturā/que est antecedēs. quo concesso/
si cōsequentia negari rationabiliter neq̄t/
concedēda est consequēter explicita cōclu-
sio/que declarat̄ ⁊ infert̄/qm̄ ex veris nō se
quitur nisi verum. Itaq̄ si quis diceret. ꝙ
christus nō habuit neruos. aut ꝙ omīs pu
er non baptizatus pōt licēter occidi/aut ꝙ
pro bono cōmuni licitū est falsum dicere.
Talis ꝑseuerās post declarationē sufficiē
tem sibi factam/non excusaret̄ a pertinacia
quantūcunq̄ clamaret. peto iudiciū eccle-
sie vel sacri concilij. huic me lubmitto/hāc
audio. Potest equidē tali dici/quod actuz
est ne agas. qd̄ iam diffinitū est diffinien-
dum non expectes. diffinitū inq̄ et si non
in eadē verborū forma: tamē in effectu ⁊ in
sentētia. vnde fit vt aliquis vno tēpore te-
ueatur aliquid explicite credere /ad qd̄ pri
us fides implicita satis erat. ſm Thomā.
ij. ij. q. ij. vbi loquit̄ de credendis implicite
vel explicite.

Consideratio. xi.

Protestatio specialis de fide/ vl' ab
soluta reuocatio specialis de erro-
re. nō debet fieri necessario. dū q̄s
errat nescienter in fide. ¶ Constat itaq̄ ꝙ
nullus mētiri tenet̄. hic autem nesciēter e
rans. si se diceret errare. mentiret̄ stante ta-
li conscientia. Talis p̄terea penas hereti-
corū vel infamiā/etiā postea q̄ dep̄hendit̄
errasse et absolute reuocat/nō incurrit. Pa
tuit hoc in augu. q̄ multa prius nescienter
errata/postmodū absolute correxit sub no
mine retractatōis/vel aliq̄ tali mō loq̄ndi/
quē reuocationē denotabat /vtēdo talib̄
verbis temere dictū est. min⁹ ꝯsiderate di-
ctū est. h̄ improbo. hoc nō approbo. h̄ mi-
hi nō placet. Notet̄ ad hoc idez Augu. ad
vincentiū. xxxiiij. q. vlti. ca. finali et gelasi⁹
ibidē. q. ij. ca. negat̄. ¶ Elicit̄ cōsequenter
ex istis differētia multiplex inter sciēter. et
nesciēter errātes. et inter sciēter ⁊ nesciēter
hereticos. Et hoc quo ad tria q̄ sunt crimē
modus/et pena/iuxta qd̄ notet̄ dictū augu
xxiiij. q. iij. c. dixit apl's. vbi ait. Qui sentē
tiā suā q̄uis falsam aut ꝑuersam/nulla ꝑti
naci animositate defendūt. p̄sertim quā nō
audacia sue p̄sumptōis ceperūt. sed a sedu
ctis atq̄ ī errore lapsis parētib̄ acceperūt/
querūt aūt cauta solicitudine veritatē. cor
rigi parati cū inuenerint. nequaq̄ sunt in
ter hereticos reputādi. ¶ Vñ colligit̄ ꝙ q̄
druplex est modus errādi circa fidē. Uno
mō credēdo ꝙ fides catholica sit falsa. aut
scriptura sacra. et sic errās dicit̄ scienter he
reticus/q̄ nō est parat⁹ corrigi/cū neget re
gulā ꝑ quā hēt dirigi seu reuocari. Potest
alio mō q̄s errare/credēdo generaliter ꝙ fi
des catholica sit vera. sed estimat aliquā eē
fidē catholicā/q̄ ī veritate nō est catholica/
sicut arriani recipiētes scp̄turā sacra. sz ad
sensum ꝑuersum/q̄ sectā suā solā putabant
esse catholicā/hi sunt nesciēter heretici. Er
rāt aūt p̄cedētes ī vtroq̄ mō ꝯtra fidē quaz
tenent̄ explicite credere. Sūt alij circa fidē
errātes ī his q̄ nō tenent̄ ꝑ tūc explicite cre
dere ⁊ hoc dupliciter. Uno mō ꝑtinaciter.
q̄ nō parati sunt corrigi. sed ꝓpter supbiaz
suā. aut aliter ꝓpriū defendūt errorē. Alte-
ro mō dū parati sunt corrigi ꝑtinus agni-
ta v̄itate. q̄ nō ꝑtinaci aīositate defendūt
errorē. sz ex sola simplicitate vel ignorātia
sunt ī errore. Ceteꝝ īter hos q̄tuor modos
p̄mi magꝫ peccāt q̄ scd̄i ⁊ secūdi q̄ tertij ⁊c
¶ Mod⁹ errādi silr̄ diuersus ē. qm̄ ī duo
bus p̄mis error inuenit̄ quē tenētur expli-
cite discredere et diffiteri. tertij v̄o ꝑtinaci
ter errāt ī illo cui⁹ oppositū ꝑ tūc non tenē
tur explicita fide tenere sed implicita. sz q̄
rennuūt corrigi dicūtur heretici. Qualiter
vero dep̄hendat̄ aut cognoscat̄ talis ꝑtina
cia declarat̄ summatim ī alijs duodecī con
sideratiōib̄ q̄ ad hāc vnā reducūtur hic ab
augu. positā. ꝙ tales no q̄runt cauta solici
tudine veritatē. sz ei⁹ declaratiōi resistunt/
omissiue vel cōmissiue. varijs modis /ꝑ se
vel alios/verbis aut facꝫ / iudicialiter aut
extraiudicialiter/terroribꝫ aut muneribus
minis aut blādicijs/ꝓpter deprauatiōez af
fectus/cā alicui⁹ cōmodi tꝑalis assequēdi/
vel incōmodi deuitādi. circa diuitias. deli
tias vel honores. ¶ Habem⁹ ī his tripli
citer errātib̄ diuersitatē ī crimine ⁊ in mō.
pena silr̄ diuersa ē q̄ ad aliq̄. Nihilominus
tertij punient̄ sic̄ duo p̄mi/si iudicialit̄ euo
cati se corrigere/si errorē absolute reuocare
si v̄itatē oppositā ꝓfiteri noluerīt. q̄ relin-
quent̄ curie seculari. aut si se correxerint pe
nitentie salutari / Atuero q̄rti q̄ nō iūgūt
errori suo pertinaciaz nūc vel antea. q̄uis
sint corripiendi per reuocationem erroris.

ipsi tamen nequaq̃ sunt penis hereticorũ plectendi/nec infamia notãdi. sicut apud scholasticos theologos in preclara vniuersitate parisieñ. frequẽter obseruatur. quos protestatio generalis ⁊ ꝯditionalis reuocatio iuuit/ad hoc ne de pertinacia notarent̃ iuncta humilitate qua protinus reuocant errorẽ nedũ cõditionaliter sed absolute/q̃ reuocatio sufficit magistris ad purgatiõez nec ab actib⁹ studij legittimis exercẽdis vl̃ consequẽdis reuocãtes obinde repellũtur

Consideratio. xii.

Protestatio generalis/aut cõditionalis reuocatio/nõ obstat quin sic protestãs aut reuocans dici possit suspectus de heresi. qñq̃ leuiter. qñq̃ vehemẽter. aliqñ violẽter. Patebit hec consideratio ꝑ p̃cedẽtes. si docuerim⁹ q̃s est dicẽdus de heresi vel leuiter vel vehementer vel violenter suspect⁹. Et hoc alias latiori sermone declarauim⁹/nũc sũmatim repetatur. Itaq̃ suspitio leuis ꝓuenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel v̄boꝝ. ex quibꝫ cognitis accipit̃ ꝯiectura q̃ cõcludi põt nõ q̃dez frequẽter. sed raro seu ꝯtingẽter. vt in paucioribus/q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. Itaq̃ ꝯsequẽtia leuis est ⁊ thopica. sicut arguerem⁹. Petr⁹ nõ venit ad ecclesiaz in solẽnitate natiuitatis btẽ Marie virginis ergo nõ bñ sentit de ea. vel sic Petrus assumit nomẽ dei frequenter inuanũ. deierãs et negãs eũ. ergo nõ bene credit de eo. ¶ Porro vehemẽs suspitio prouenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verboꝝ. ex q̃bus cognitis accipit̃ argumẽtũ ꝯcludẽs frequẽter ⁊ vt in pluribꝫ. q̃ talia agẽs vel dicẽs est hereticus. vt si q̃s neget explicite. palam. ⁊ publice ea q̃ debet ex officio scire pl⁹ q̃ alij q̃uis possit in rei veritate negatio talis ex ignorãtia ꝓuenire. vel animi leuitate: non ex heretica prauitate. ¶ Dicim⁹ demuz suspitionẽ esse violẽtã q̃ sumit̃ ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verborũ. ex q̃bꝫ cognitis concludi solet efficaciter ⁊ vt semꝑ/q̃ talia agẽs vel dicẽs est heretic⁹/quẽadmoduz si q̃s p̃dicet publice q̃ xp̃s nõ fuit ver⁹ deus. q̃ de⁹ nõ est diligẽdus sup oĩa/q̃ licitũ est passim hoĩes occidere sic̃ bestias. q̃ iuramẽta nõ sũt tenẽda. aut si patẽter adoret sepulcrũ Machometi. vl̃ si deferat habituz iudeis appropriatũ. nõ quidẽ ioco faciẽs hoc/sed serio. Cõstat nẽpe q̃ possibile est talia facientem vel agentem tenere veraciter interius fidẽ catholicã. sicut de salomone idolatrante. et de marcellino idolis sacrificante/dicunt multi/q̃ neuter eoꝝ fuit hereticus in mente. Nihilominus ecclesia de exterioribus iudicans non de occultis/arguet in talibus violentã presumptionez et s̃m eam feret iudiciũ. Exemplo salomonis de meretricibus. i. Regũ. iij. et hoc nisi talis violenter suspectus se legitime purgauerit. allegando vel ignorantiam vel timorem. vel fictionẽ. vel aliquid huiusmodi/paratũ corrigi se demonstrans. ¶ Quocirca patet valere plurimũ circa suspitiões huiuiusmodi assumendas pro argumẽtis considerare consuetudines patriarum locorum temporum. personarum. modos ⁊ indicia. Euenit quippe q̃ verbum vnum dabit suspitionem heresis in vno loco vel in vna persona. quod in alio loco vel persona nihil reputabitur. Exemplum de negantibus et despicientibus deũ quotidianis verbis in certis ꝑtibꝫ qd̃ in alijs ꝑtibꝫ multꝫ horridũ iudicaret̃ ⁊ heresi proximũ.

Has interim consideratiões duodecim posuisse velut in trãscursu suffecerit. xxix. mensis octobris anni M. cccc. xv. in ciuitate Constañ. vbi sacrũ agebatur generale concilium. prestante eo qui est deus benedict⁹ in secula Amẽ

Finit

Sequuntur. xii. cõderationes s̃m totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel cõuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo qualis sit pertinacie diffinitio vel ratio.

Pertinacie propria ratio que errantem in fide seu hereticantem efficit hereticum. consistit in deprauatione voluntatis per supbiam. aut aliud officium. dum non vult errans cauta solicitudine querere veritatem aut dum perspecte monstrateq̃ renuit assentire vel errorez dimittere. Dicitur enim pertinax s̃m ysidorum quasi imprudenter tenax. qui persistit in illo scilicet quod deberet dimittere. Ceterum pertinacie signũ exterius multiplex inuenitur. ¶ Cũ quis sustinet excõicatiõez vltro. nec põt se sufficiẽter excusare. Et h̃ sumit̃ ex iurꝫ p̃sũptõe.

¶ Alterum dum citatus pro leui/super fide etiam suspitione/indicialiter renuit cõparere/vel respondere/& amplius si sit presumptio vehemens aut violenta et hec similiter oritur ex iuris fictione. ¶ Alterum est pertinacie signum/dum quis asserit et defendit errorem/cuius oppositã veritatẽ tenet explicita fide tenere. Tenetur. Jnqz vel ex publica obseruatione/vl' ex cõmuni doctrina ecclesie/vel ex officio seu statu suo vel ex informatione sufficiẽti/vel ex naturali iudicio rationis/quẽadmodũ quilibet capax rationis tenet explicite credere neduz articulos fidei si sit christianus/sed etiam principia legis naturalis/que sunt de primis impssionibus et inscriptiõibꝫ indelibilibus/vt sũt pcepta decalogi/recepta fm planũ & vsitatũ intellectũ apud oẽs vtẽtes ratione. Non depranata in quacunqz lege. ¶ Alterum ptinacie signũ dũ quis veritatem fidei nedũ non querit cauta solicitudine/sed declarationez eius impedit ne veniat ad lucẽ/maxime si consiliũ fidei speciale vel generale ꝓpter hoc in se vel i suis impedit/directe vel indirecte molestat atqz persequatur. ¶ Alterũ ptinacie signũ/dũ quis veritatẽ eccie docẽtes seu determinantes odire se mõstrant/et prose q̃ verbis atqz factis etiam si dicat seu protestetur se velle tenere quod ecclesia tenet vel determinabit/et q̃ paratus est stare iuri/quia si facta contradictant hoc ẽ equitas simulata/que duplex est iniquitas/solent etiam quantumlibet heretici taliter protestari/se catholicos esse qõ eos ab heresi nõ excusat &c. ¶ Alterum pertinacie signum/dum quis negat veritatem q̃z prius docuit. vel cõfessus est nec est probabile q̃ sit etiam oblitus/quoniam fm iura ꝑmo dicto credi debet. ¶ Alterum pertinacie signum/dum quis petit declarationẽ veritatis a peritis doctoribꝫ seu iudicibus que dum facta est nihilominus repudiat nulla penitus assignata ratione. ¶ Alterum pertinacie signum. duz quis potens cõmouet seditiones/suscitat bella in populis et regnis/ideo quia facta est alicuius veritatis catholice declaratio vel erroris reprobatio &c. ¶ Alterum pertinacie signum/duz quis iurat se male mori quoniam contra honorem suum quicqz permittere fieri/vel errorem aliquem reuocare. ponit enim obicẽ prime atqz veritati. ¶ Alterum pertinacie signum. dum quis fouet errantem et defendit iudicialiter vel extra iudicialiter sciens nihilominus. aut scire debens hunc errare. ¶ Alterum pertinacie signum. dum quis non resistit erroribus dum potest et debet/debet inqz vel ex officio sicut iudex/vel ex fraternali caritate sicut vniuersi/quoniam agentes et consentientes fm apostolum pari pena puniũtur/consentiunt autem qui alios dum possunt (vt dicit canon) ab errore non reuocãt. Denicz ista latius declarat ockam quarta parte primi dyalogorũ fm que signa poterit applicatio particulariter fieri &c.

¶ Epliciunt duodecim considerationes. fm totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel conuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo q̃ lis sit pertinacie diffinitio vel oratio.

Incipit tractatus ✠

magistri Johannis de Herson. quomodo et an liceat in causis fidei/a summo pontifice appellare/seu eius iudicii declinare.

Queritur vtruz hec assertio sit catholica. Tam iure diuinit9 promulgato. qz etiam humano/quibus sacrorum canonum autoritas innititur. nulli fas est a supremo iudice videlicet apostolica sede seu romano pontifice/iesu christi vicario in terris/appellare. aut illius iudicium in causis fidei/que tanqz maiores ad ipsum et sedem apostolicam deferende sunt declinare. ¶ Arguitur q̃ sic autoritate sanctissimi domini Martini pape quinti/in sua constitutione ad perpetuam rei memoriam/facta et promulgata in consistorio generali celebrato Constañ. sexto ydus marcij/pontificatus sui anno primo. vbi reperitur hec assertio sicut dicitur et videtur in canonuz littera manifeste fundari.

An liceat in causis fidei

ARguit̃ in oppositum primo autoritate determinationis siue constitutionis generalis concilij Constañ. que determinatio mlt̃ipliciter facta ē/ ⁊ practicata. ⁊ specialiter in sessiōe publica. celebrata die sexta aprilis/anno. M.cccc.xv. que sic habet inter cetera. Et primo declarat ꝙ ipsa sancta sinodus in spūsancto legittime congregata. generale conciliū faciēs/et ecclesiam catholicā militantē rep̄sentās/ ptātem a christo īmediate hēt. cui quilibet cuiuscūqꝫ status vel dignitatis/etiaꝫ si papalis existat/obedire tenet̃ in his q̄ ꝑtinēt ad fidē ⁊ extirpationē dicti scismatis/ac generalē reformationē eccl̃ie dei in capite ⁊ in mēbris Item declarat ꝙ q̄cunqꝫ cuiuscūqꝫ status vel dignitatis/etiā si papalis existat/q̄ mādatis. statutis. seu ordinatiōibꝫ aut p̄ceptꝫ huius sancte sinodi/⁊ cuiuscūqꝫ alteri⁹ concilij generalis legittime cōgregati/sup̄ premissis seu ad ea pertinētibꝫ/factꝫ vel faciēdis obedire ꝯtumaciter ꝯtēpserit/nisi resipuerit cōdigne penitētie subijciat̃ ⁊ debite puniatur. eciā ad alia iuris subsidia si op⁹ fuerit recurrēdo. ¶ Deinceps arguit̃ rationibus ducētibꝫ ad inconuenientia manifesta/cōtra ius diuinū pariter et humanum.

SEqueret̃ enim primo ꝙ papa non subijceret̃ legi diuine vel euāgelice q̄ generaliter absqꝫ omni exceptōe promulgata est a christo. Math̃. xviij. dū loqueret̃ ad personā petri/sicut tradit ecclesia/et circūstantia textus satis indicat/Si peccauerit in te frater tu⁹ ⁊c̄. Sequit̃ dic ecclesie/ꝙ si ecclesiaꝫ nō audierit. sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican⁹ ⁊c̄. Hoc aūt ꝯseq̄ns est erroneū manifeste. qm̄ papa est frater noster. Alioquin nō deberet dicere pr̄ noster. si nō simus fratres ip̄e et nos. Sꝫ haberet dicere pater meus/vel pater mi. Sꝫ nec cardinales nec ep̄os fratres appellare deberet. Deniqꝫ cōstat ꝙ est ꝓxim⁹ noster et ex cōsequēti frater nō obstāte ꝙ pater sit Est insup̄ papa peccabilis. qm̄ circūdat⁹ est infirmitate. sicut notat̃ ad Heb. quito.

SEqueret̃ secūdo ꝙ paulus egisset cōtra ius diuinū et humanū/dum restitit petro in faciē. hoc est publice ⁊ coraꝫ ecclesie ꝯgregatōe. sicut habet̃ ad Galathas ij. Hec enī resistentia nō fuit minor prouocatio pauli contra petrū/q̄ꝫ fuisset appellatio ad ecclesiam. imo fuit equiualenter appellatio. Unde et si petrus desistere noluisset. fuisset ab ecclesia condēnandus. Constat autē ꝙ petrus erat summus pontifex. ⁊ s̄m doctores confirmatus in fide et gratia post penthecostē/ Propterea dicūt ꝙ petr⁹ nō errabat in fide/nec hereticabat. sed tantūmodo nimis dissimulāter se habebat circa obseruationē legaliū. dicebat ideo paulus ꝙ non recte ambulabat ad veritatē euāgelij/et ꝙ rep̄hensibilis erat. Ex quibꝫ palam elicitur ꝙ summus pontifex qui succedit petro in apostolatu/reprehēdi pōt publice ꝑ doctorē theologū. qui in officio p̄dicationis succedit paulo. etiā vbi non hereticaret vel erraret in fide/ Et hoc similiter elicitur generalius et inconuincibilius/ex auctoritate ꝓxime allegata Si peccauerit in te frater tuus. quēadmodū pluries in sacro Constañ. concilio latissime deductuꝫ est/in sermonibus publicis et multiplicibꝫ scripturis. quoꝝ copie sunt apud multos.

SEqueretur tertio/ꝙ papa quiest mēbrum corporis ecclesie sicut homīes alij si scandalizaret totum corpus ip̄e non esset rescindendus. vt totū corpus sanū fieret. contra doctrinā christi euangelicā/fundataꝫ in similitudine iurꝫ naturalis. Mathei. xviij. cum glosis et determinatōibus doctoꝝ in materia de scandalo/se fundantium in hac lege diuina et naturali.

SEqueretur quarto/ꝙ petrus summ⁹ pontifex non debuisset compelli reddere rationem ab apostolis et fratribus q̄ erant in iudea. quia visitauerat cornelium gentilem. cuius tamen oppositum dicitur expresse. Actuū. xi. cum adisset petrus hierosolymā scꝫ vbi erat ecclesia/disceptabāt aduersus illum qui erant ex circūcisione dicētes. quare introisti ad viros preputium habentes et manducasti cū illis ⁊ et statim subiugitur obedientie petri responsio. dās in hoc successoribus suis formam debite humilitatis. quam expressit epistole sue p̄me. ca. iij. Parati inquit semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est fide et spe. Ex si ī destructione fidei summus aliquis pontifex volens superbire/nollet hoc facere/constat ꝙ a fratribꝫ eque posset accusari sicut ⁊ petr⁹.

SEqueretur quinto ꝙ alicui iniuriato per papam sicut potest euenire taꝫ in corpore q̄ꝫ in membris īmo et in fama/circa ea que fidei sunt. nō pateret in casu dabili aliqua defensio vl̃ grauamīs subleuatio

qđ est ꝓtra ius naturale.cui ius diuinum nō repugnat. Patet tñ ꝯsequētia.dato casu tali vl̄ simili. Sit Petr⁹ q̄ ꝑdicet coꝝ papa ꝛ multitudie populi copiosa:q̄ xp̄s fuit ver⁹ ꝓpheta.iubeat tūc papa q̄ detrudaꝯ in carcerē.eo q̄ ꝑdicat istā veritatem. Sentiat petr⁹ q̄ si appellet ad ꝯciliū generale summittēdo se eidē.q̄ popul⁹ ꝓtegget eū nec scandalisabit in doctrina eius. ſz manebit ī recta fide:q̄ xp̄s fuerit ver⁹ ꝓpheta.si aūt nō appellauerit.popul⁹ reputabit q̄ papa vex̄ dicat ꝛ bene faciat.ꝛ ita deseret fidem cū ꝑdicatore suo. Querīt in casu si petr⁹ dicere poterit ꝯciliū appello: quēadmodū paul⁹ timēs a sedicioſis occidi.clamauit cesarem appello ¶ Hāc autē materiā latissime ꝛ studiosissime ꝓsecutus est ꝛ fundauit oꝝam ī dyalogo suo.cui⁹ soli⁹ autoritati nō optet inniti.quāuis fuerit egregi⁹ theolog⁹.ſz innitendū est rationibꝫ suis:ꝑ quāto robur ꝛ autoritatē accipiunt a sacra scriptura.cui⁹ ꝓemptus cū suis ꝓfessoribꝫ:sepe duxit ꝛ ducet ī errores

¶ Sequeret sexto:q̄ in nullo casu papa posset iudicari:vel deponi ꝑ generale ꝯciliū:q̄tūcunq̄ criminos⁹ esset vel scandalosus ecclie.patet ꝯsequētia.qm̄ ex opposito sequit oppositum. Si em̄ papa ꝑt iudicari vl̄ deponi ꝑ generale ꝯciliū.ip̄e poterit denunciari per aliquē vel aliquos coꝝ cōcilio ꝑsenti vl̄ futuro. Qui si velit grauamē inferre talibꝫ denūciare volētibꝫ.nōne poterunt ipsi se ponere extra man⁹ suas vel potestatē:ne de facto grauet eos ꝛ opprimat iniuste. ℞ aūt facere est vere ꝛ ęqualenter ab eodeꝫ appellare. Et hoc ꝓpraticatū est in cōcilio pisano ꝑ vtrūq̄ collegiorum duaꝝ obedientiaꝝ.ſ. Gregorij ꝛ Bñdicti sic in suis obediētijs nuncupatoꝝ ¶ Hoc etiā ꝓpraticatuz est ꝑ quosq̄ reges ꝛ ꝓncipes.q̄ se subtraxerūt ab obediētia illoꝝ quos isti vel illi iudicabāt esse sūmos pontifices:q̄ tñ subtractōes approbate sunt ꝑ sacrū Constañ.cōciliū.quedā exp̄sse.quedam implicite vel equipalēter.

Z ¶ Sequeret septimo et magis ad hominē.q̄ ꝯciliū generale non esset supra papā:vl̄ iudex pape legitim⁹, cui⁹ oppositū determinauit ꝛ praticauit sacz Constañ.cōcilium. ¶ Nō em̄ ꝓcessū est ad inchoandū depositionē Johānis/quousq̄ fuisset articul⁹ iste declarat⁹. sicut apparet ex actis eiusdē ꝯciliꝫ.quoniā aliq̄ videbant sup ℞ hesitare. ¶ Constat aūt q̄ ab oīi homine qui habet legitimū superiorē iudicē/siue sit vnus homo/siue vna cōmunitas/ꝑt si rationabilis ꝛ vrgens imineat causa fieri appellatio ad eundē iudicē. ¶ Et si dicat̄ put aliq̄ fingere volūt q̄ ꝯciliū nō est supra papā.nisi quādo est heretic⁹ seu deuius a fide/in quo casu nō est mirum inquiunt si cōciliū sit supra talē papā.qz desīt esse papa ꝛ est inferior omni homine.ꝛ ita nituntꝫ etiā euadere illā ineuasibilē xp̄i legem. Si peccauerit in te frater tuus ꝛc.

¶ Hoc breuiter ad p̄sens reuellit̄. Primo quia Johānes nō est accusatus vel cōuictus de heretica prauitate/ꝛ tamē ꝯciliuz vocauit ꝛ iudicauit ip̄m tanq̄ suū subditum. Unde ꝛ in toto ꝓcessu vsq̄ post sententiā diffinitiuā sue depositōis.reputatus est ab eodem ꝯcilio ver⁹ papa. ¶ Amplius nō est vex̄/q̄ papa eo facto quo cadit in heresim p̄sertim latentē/sit depositus a papatu.sicut nᶜ est vex̄ ō alijs ep̄is quēadmodū ista materia ō̄clarata ē alibi latius. Reducēdo hanc opinionē ad multiplex incōueniens/sicut ad incertitudinem ecclesiastice policie/ꝛ susceptōnis sacramentoꝝ. Et ad fauorabilitatē dānate doctrine Joh.ꝛ vicleef/q̄ ꝓncipaliter innitebat̄ tali fundamēto.q̄ null⁹ existens ī pēcto mortali erat papa vel ep̄s nec ꝓsecrabat ꝛc. Et qui bene pōderat causas reprobationis hui⁹ doctrine ꝛ vicleef in hac ꝑte Ille vel similes cause concludūt q̄ peccatum heresis licet reddat vnū platum dignum depositione iuncta ꝑtinacia.nō tamen reddit eū depositū eo facto.ſz requirit̄ hūana depositio. Sicut em̄ nulla sanctitas quantūcunq̄ magna cōstituit aliquem in statu papali vel epāli.nisi per electionē humanā de lege cōmuni/ꝓpria opinionem ꝛ valdensiū. Ita nulla iniq̄tas remouet aliquē ab episcopali gradu vel papali de cōmuni lege/si nō interueniat humana depositio. ¶ Amplius tercio quo ad hoc arguit̄.q̄ concilium sit iudex pape nō heretici.imo sancti.assignando casus multos in quib⁹ alijs episcop⁹ ver⁹ papa poterit ꝑ multos testes diffamari de heretica prauitate/seu fautoria heresis.aut ꝑ vehementes coniecturas ex operibꝫ ꝛ cōuersatione diffamabitur apud multos et

graues populos ꝙ non recte ambulat ad veritatẽ euãgelij/aut ꝙ lapſus eſt in hereſim iam damnatã.aut ꝙ nouã velut pfingere.cõſtat ꝙ exiſtente generali ꝯcilio vel proxime futuro.poterit idẽ papa iudicialiter cõpelli vt purget ſe.quẽadmodũ exẽplificatũ eſt de petro. Q; ſi nollet hoc facere,put facere noluit marcellin⁹ ſine accuſatione ſua de ydolatria. Nõne conciliuz poſſet ꝯſequẽter ad depoſitõis ſue ſententiã ꝓcedere. Et ſi dicaꝯ ꝙ non.exq̃ non eſt hereticꝰ. Reſpondeꝯ ꝙ apud iudiciũ eccleſie/vbi circa ea q̃ facti ſunt fallere poteſt ꝛ falli.ſimile eſt iudiciũ de his que nõ apparent ꝛ que nõ ſunt. Et ꝙ ℔ elidiꝯ manifeſte friuola reſpõſio dicẽtiũ papã nõ ſubijci correctioni fraterne/aut iudiciali iuſſe a xp̃o vbi ꝓius. Si peccauerit ꝛc̃.

¶ Equereꝯ octauo ꝛ ad hominez multiplex incõueniẽs in eis q̃ facta ſunt/ꝛ que adherẽtes predicte aſſertioni/nullatenꝰ exiſtimandi ſũt ꝓcedere velle. Et primo ꝙ Johãnes olim viceſimuſtercꝰ reputandꝰ eſt adhuc papa ſicut priꝰ.ꝛ ita ꝙ ſanctiſſimꝰ dominꝰ noſter papa Martinꝰ/nõ eſt legitime electus neq̃ papa. Q; idem dominꝰ noſter ꝛ ſuũ collegiũ noluit ea q̃ conciliariter facta ſunt p ſacz Conſtañ.couciliũ inuiolabiliter obſeruare/cuiꝰ tñ oppoſituz idẽ dominus noſter pluries palam dixit. Q; impatoz nõ eſt confirmatꝰ in imperiũ Q; grauiter peccant attendẽtes ꝑdicta/q̃ dant obedientiã dño noſtro ſummo pontifici tanq̃ pape. Deniq̃ petrꝰ de luna fuiſſet iniuſte ꝛ perperã accuſatꝰ in concilio de materia hereſis p̃cipue ꝛ principaliter Quoniã in quadã cõſtitutione que ꝺ verbo ad verbũ ponit in actis concilij/ipe conatus fuit determinare/ꝙ nunq̃ licitũ eſt aut fuit facere ſubtractionẽ ab eo/neq̃ ab aliquo vero papa/fundans ſe in ℔ ꝙ papa non habeat ſuperiꝰ iudiciũ in terris.nec ꝑt ab aliquo iudicari. Nec autẽ reputata fuit hereticalis ꝯſtitutio/ꝛ ita ꝺ plurimis inconuenientiꝫ diceret.

¶ Oſtremo dimiſſis illis que ſũt in facto/circa iuſtificationẽ vl̃ iniuſtificationẽ appellatõis dñoz polonoz. Nã multa hinc ꝛ inde diuerſa imo aduerſa ꝛ cõtraria videnꝯ aſſeri.circa que theologicũ negotiũ nõ verſaꝯ.niſi p̃ quãto ſub regulis generaliꝫ ꝛ autenticis daret ars/ſicut ꝛ data eſt/conuincẽdi aliquẽ de pertinacia ꝛ fautoria hereticeprauitatis. Conuertaꝯ tandẽ inquiſitõ ꝑticulate q̃ſtionis/circa vltimã ꝑticulã ſuã q̃ ſic habet. Q; nulli fas eſt ꝛc̃. Illiꝰ/videlicet ap̃lice ſedis/ſeu romani pontificis/iudiciũ i cauſis fidei.que tanq̃ maiozes ad ipm ꝛ ſedẽ ap̃licaz deferẽde ſunt declinare.

¶ Unt aliq̃ ſic dicẽꝯ/q̃ miꝰ iſtã ꝑticulã reputãt ſuſtinibilẽ q̃z p̃cedentem.q̃lificantes eã/ꝙ eſt palã hereticalis.ꝛ totiꝰ eccleſiaſtice hierarchie circa fidei defenſionẽ/ſeu ꝓſeruationẽ finalẽ ꝛ reſolutiuã ſubuerſiua. ¶ Aliunꝯ autez fundare dictũ ſuũ in aliquibꝫ ppoſitõibꝫ/quas reputant catholicas veritates.

¶ Prima ppoſitio.

A cauſis fidei iudiciũ inniti debet infallibili regule.ſic ꝙ vltimuſ ꝛ ſup̃mus iudex/cui ſentẽtie neceſſario ſtandũ eſt tanq̃ vere catholice/nõ ſit a fide deuiabilis.aliquin ſtaret in caſu ꝙ hoĩes obligarenꝯ aſſentire cõtra fidem.

¶ Secunda ppoſitio.

A cauſis fidei nõ habeꝯ in terra iudex infallibilis.vel q̃ nõ ſit deuiabilis a fide de lege cõmuni/ꝑter ipaz eccleſiã vniuerſalez vl̃ ꝯciliũ generale eã ſufficiẽter repſentãs.

¶ Tercia ppoſitio.

A cauſis fidei nullꝰ ꝑticularis hõ p ſuaz determinationẽ ꝑt de ppoſitione nõ hereticã facere hereticã.ſicut nec de catholica nõ catholicã.ita nec papa nec eꝑs ppꝛie ꝛ vere loquẽdo/poſſũt ppoſitionẽ aliquam hereticare. Poſſunt tñ ppoſitionẽ aliquã q̃ videꝯ aliquibꝫ non hereticã/declarare ꝙ ſit hereticã.ꝛ ℔ iudicialiter/ſicut doctoreſ ſcholaſtice ℔ faciũt vel doctrinaliter Et ℔ appellaꝯ facere articulũ.diuerſimode tñ. ꝙ pape determinatio penalis extendit ſe ad oĩes fideles/ſz eꝑalis tantũmodo ad ſubditos ſuos.vt p̃ciſe eſt eꝑalis.

¶ Quarta ppoſitio.

A cauſis fidei/nulla determinatio iudicialis/epi imo nec pape ſoliꝰ p̃ciſe vt eſt epiſcopi vel pape/ligat fideles ad credenduz ꝙ ita ſit de veritate fidei.ſicut p̃tendit ſua declaratio.quoniã tã papa q̃z eꝑs deuiabiles ſunt a fide.obligat tamen ſubditos ſub pena excõmunicationis talis determinatio.ꝙ non dogmatiſent oppoſitũ talis determinationis/niſi appareat manifeſta rõ repugnãdi/vel per ſacrã ſcripturã/

vel p reuelationē. vel p ecclesie seu generalis concilij determinationē.

¶ Quinta ꝓpositio.

A causis fidei sicut potest declinari iudiciū epi si appareat deuius a fide. ⁊ requiri iudiciū pape/sic de papa respectu generalꝭ ꝯcilij suo modo dici pt. Et hec est ad formam respōsiua/sequēs ex p̄missis. Juncto q̄ apud summū pontificē ⁊ ei⁹ sedē romanā/p̄t esse q̄nq̄ raritas peritoꝝ in sacrꝫ litteris/⁊ ī vera fide ꝓbatoꝝ magꝫ q̄ apō q̄sdā ex ipsis q̄ generalia habēt studia sacre scripture ⁊ aliarū facultatū.

¶ Sexta ꝓpositio.

A causis fidei illa causa dicit maior esse/nō que est de re maiori. sicut de trinitate ⁊ vnitate p̄sonaꝝ. ſz que difficilis est ⁊ ambigua ad determinandū iuxta textū scripture. Exo. xviij. Deut. xvij. et ij. Paral. xix. In quib⁹ fundant canones dicētes q̄ cause maiores fidei sūt ad sedē apostolicā referende.

¶ Septima ꝓpositio.

A causis fidei poterit vna causa dici maior apud aliquē ep̄m vl' dioces̄im. q̄ apud alium ep̄m vel dioces̄im nō reputabit esse maior. vel ad superiorē sicut ad papam remittenda/q̄ scilicet apud talē ep̄m vl' dioces̄im ꝓpter abundantiā theologoꝝ causa talis nō reputabit difficilis vl' ambigua. sed per sacram scripturā iam damnata vl' approbata.

¶ Octaua ꝓpositio.

A causis fidei nō minus aliqñ occurrēdū est siue per ep̄m vel per summū pontificē siue p generale concilium/dū cernunt oriri scandala ⁊ errores crudeles ⁊ impij cōtra pacificū ꝓuictū x̄piani ppli. q̄ maxime cōsistit in obseruatione mandatoꝝ dei/ō seruando iuramēta. ⁊ de nō interficiēdo homines autoritate ppria. ⁊ de non p̄standō ad vsurā. vel de nō rapiēdo. vel ō nō adulterādo. q̄ dū insurgūt errores ꝓtra aliq̄s de articulis fidei/q̄ numerati sunt in symbolo. ¶ Formāt igit rationē suā qui p̄dictam particulā impugnāt/iuxta ꝓpositōnes p̄missas/p̄sertim iuxta q̄nq̄ primas. Fas est in casib⁹ ꝓcernentib⁹ causas fidei declinare illi⁹ iudiciū. q̄ reperiret deui⁹ a fide. vl' eis q̄ fidei sūt/cū suis ꝯciliarijs vehemēter suspect⁹/p apta signa nimie dissimulationis/vel acceptionis personarum vel aliunde multis modis. Dz (loquendo semp cū reuerētia) staret aliquē summum pontificē cū suo collegio sic posse deficere circa ea q̄ fidei sunt. quēadmodū petrus ⁊ alij ap'li defecerunt in passione. imo q̄ minus videret sicut petr⁹ deficiebat nec recte ambulabat ad veritatē euāgelij. ⁊ reprehensibilis erat dū paul⁹ sibi restitit ī faciē ac ꝓinde declinabat ei⁹ iudiciuꝫ/ergo fas est interdū sūmi pontificis iudiciū in causis fidei declinare. ¶ Hec autē dicta sunt vel argumentata magis ad veritatis inq̄sitionē. q̄ ad alicuius p̄sertim sanctissimi dñi Martini pape reprehensionē. attēto q̄ ꝓstitutio sua quantū ad illa q̄ fundant in facto/nō iacet sub theologica reprehensiōe Et q̄tum ad alia q̄ ius ꝓcernunt/sicut est p̄dicta ps excepta. Dicerēt benivoli sui q̄ nō obstātib⁹ allegatōib⁹ ī oppositū. illā p̄t suscipere rationabilē ⁊ verā interp̄tatōez. sicut recipiūt ꝓstitutiones positiue/decretis inserte quib⁹ innitit. Sic intelligēdo q̄ nō est fas appellare a papa/vel ei⁹ iudicium in causis fidei declinare. nō quidez p omñi ⁊ in omñi casu. ſz qñ facit id qō in se est/⁊ qñ nō apparz deui⁹ a fide. sed ambulat recte ad veritatē euāgelij/sine p̄sonaꝝ acceptione. quēadmodū in phemio ⁊ narratione sue constitutōis dicit esse faciēdū p̄ summū pontificē. ⁊ q̄ ita fecit affirmat. Hā ꝓstitutiones ⁊ leges ſm Aristotelē ferunt vniuersaliter. quāuis in aliq̄ casu dabili pati possunt instantiā. Porro dñs noster tollere poterit efficaciter suspitionem sinistrā. que cōtra sanctitatē suā fieri posset/si dicta sua factis cōpenset/hoc est si sponte nullo inquirēte damnet doctrinam illā pestiferā ⁊ crudelē ꝓtra polonos cum similib⁹ ⁊ alijs. cū tali celeritate ⁊ rigore. qualē fidei materia vergēs ī scandalum ⁊ pernicie reipublice postulat ⁊ req̄rit. p cul abiecta quauis acceptōe p̄sonaꝝ

¶ Finit tractat⁹ magistri Johis de Gerson sacre pagine p̄fessoris eximij Quomodo ⁊ an liceat in causis fidei a sūmo pontifice appellare seu ei⁹ iudiciū declinare.

Sequitur libellus

eiusdē doctoris/articuloꝝ theologicoꝝ ⁊ scholastice cōpositoꝝ. ꝯtra petrū de luna ad ꝯuincendū eū fuisse ⁊ esse notorie hereticū. ⁊ pertinaciter errasse/ ⁊ errare contra catholicam ⁊ euangelicam veritatem/ super potestate ⁊ autoritate ecclesie. Et ꝯtinet duos tractat⁹. In primo ponunt̄ generales articuli. In secundo speciales. ⁊ subsumpti specialiter ex generalib⁹.

Primus articulus

Et primo ꝯstat ꝙ iste est articulus fidei/ ꝙ ē vna sancta catholica ⁊ apl̄ica ecclesia.

Secund⁹ articul⁹.

¶ Itē ꝙ hꝰ vnitas ecclesie nō sic depēdet a ꝑsona pape essentialiter. quin posset manere vna/ ⁊ maneret de facto/ qñ nullus est papa in ecclesia.

Tercius articulus.

¶ Itē quāuis vnitas ecclesiastica essentialis sit ad primariū caput xp̄m. Nichilominus vnitas altera accidētalis vel secūdaria/ ꝯsistit in obediētia ad vnū summū pontificē q̄ est caput secūdariū in ecclesia cū xp̄o. Sic videlicet ꝙ quilibet catholicus debet habere ꝓmptitudinē seu p̄parationem animi ad obediendū vni sūmo pōtifici/ dū ꝯstiterit sibi aut ꝯstare debuerit/ ꝙ sit papa aliq̄s legitime elect⁹. Et vltra secūdo requirit̄ ꝙ nō ponat scienter impedimentū cōmissiue vel omissiue. ne p̄ficiatur ecclesie dei vnus papa certus ⁊ legitime elect⁹. Ideo em̄ ꝯdemnat⁹ est inter ceteras causas Johannes huys. qꝛ dicebat ꝙ ecclesia dei vsq̄ ad ꝯsummationē seculi poterat eque bñ regi ꝑ sacerdotes dispersos ꝑ mundū absq̄ vno capite. sicut cū tali capite. Uñ sicut dicūt theologi ꝙ sacramentū ꝯfirmationis est sacramentū necessitatis. nō quidem simpliciter. cū sine illo staret salus/ sed sic ꝙ obligat̄ quilibet ad nō ꝯtemnendū susceptionē hui⁹ sacramēti ꝓ tp̄e ⁊ loco opportunis. Ita ꝓportionabiliter de vnione vel adhesione ad vnicum papā potest intelligi. Sicut etiā dici solet apud theologos ꝙ p̄ceptū affirmatiuum quale est de habēdo papā/ obligat ad semꝑ nō ꝓ semꝑ.

Quart⁹ articulus.

¶ Itē ꝙ culpabilis in priori articulo. primo modo vel secundo vere dicit̄ fautor ⁊ nutritor scismatis. imo ⁊ scismatic⁹ si iungat ꝑtinaciā. id est si nō velit corrigi/ q̄uis staret ꝙ ex hꝰ solo nō esset heretic⁹/ si facerꝫ hoc nō ex errore intellect⁹. sed ex deprauatione affectus. quāuis apud ecclesiā habēdus esset ille vel hereticus/ vl̄ de heresi vehementer suspectus.

Quint⁹ articulus.

¶ Itē ꝙ eccl̄ia sic instituta est a xp̄o ꝑfecto legislatore/ ꝙ p̄t se ꝯtinuare ⁊ de facto ꝯtinuabit in vnitate vsq̄ ad ꝯsummationē seculi/ ⁊ hoc intelligēdo. nedū de primaria ⁊ essentiali vnione/ q̄ est ad xp̄m. sed de accidentali ⁊ secūdaria ad summū pontificē. sic ꝙ p̄t ⁊ poterit sibi instituere caput vnū secundariū qd̄ dicit̄ papa. Et quicūq̄ impedit sciēter cōmissiue vel omissiue talē vnitatē eccl̄ie. agit ꝯtra articulū iam dictū. vnā sanctā catholicam ⁊c̄. Etiā vbi videret̄ stare. cū prima vnitate ad christū. Inde patet ꝙ aliquis existēs papa legitime elect⁹. p̄t effici scismaticus. si det impedimentū sciēter cōmissiue vel omissiue. ꝙ tota ecclesia nō obediat vni sūmo pontifici Dū/ exēpli gr̄a. papa nō p̄t reducere maiorē partē xp̄ianitatis ad obediendū vni capiti nisi cesserit ⁊ alter ꝯstituat̄. Ip̄e v̄o hꝰ pertinaciter renuit facere/ aut in aliquo multiplici casu tali Simile diceret̄ d̄ obedientib⁹ vero pape/ ꝙ possunt esse scismatici. ⁊ alij q̄ nō obediunt sꝫ parati sūt obedire modo p̄dicto ⁊ apponūt diligētiā suam ꝙ vniat̄ eccl̄ia/ sūt īmunes a scismate.

Sextus articulus.

¶ Itē si ꝓbet̄ de aliq̄ ꝙ circa p̄missa sit hereticus/ hꝰ est iuxta verba augustini ꝙ fingat sibi nouū errorē/ vel antiquū sequat̄/ glorie siue principat⁹ sui causa. ꝓbabit̄ cōsequēter manifestissime ꝙ talis est nedum fautor scismatis. sꝫ vere scismaticus. Et ideo sufficiat in sequētib⁹ coartare sermonem ad heresim. quoniā ex isto sufficiēter ꝯcludet̄ scisma.

Septim⁹ articul⁹.

¶ Itē ꝙ dū null⁹ est papa. vel dū lapsus est ī heresiꝫ manifestā ⁊ iā damnatā. vl̄ dū ꝯsentire non p̄t ꝙ eccl̄ia ꝯgreget̄. qꝛ. s. effectus est amens ⁊ insan⁹ incurabiliter. vel incarceratus est/ taliter ꝙ haberi nō p̄t accessus ad eū. etiā si necessitas vel euidens vtilitas īmineat p̄t se ꝯgregare sine papa

Et idē dicendū est vbi papa sufficiēter sū
matus ⁊ req̄situs ꝑ ꝯgregādo eccl'iam ad
vniendū eā in fide ⁊ moribꝫ/ vel ad ꝯstituē
dū sibi papā certū. nollet cōtumaciter eaꝫ
ꝯuocare. Iste articul⁹ sequit̄ ex prioribus
⁊ ex negatione eius sequeret̄ ꝙ ecclesia nō
fuisset a xp̄o ꝑfecte instituta ꝑ sui ꝯserua/
tione ⁊ vnitate legitima in mēbris suis/ in
fide ⁊ moribꝫ/ ⁊ ad vnū caput secūdarium
verū ⁊ certū. qd̄ apertissime est cōtra apo/
stolum ad Ephes. iiij. ⁊ alibi multis locis
⁊ Ozee. i.

Octau⁹ articulus.

Item ecclesia dicit̄ catholica id est vni
uersalis ⁊ apostolica. quoniā om̄is homo
generaliter obligat̄ adherere firmiter illis
veritatibꝫ/ quas eadem ecclesia tenet. do/
cet ⁊ p̄dicat. que veritates sunt sufficiēter
in sacra scriptura contente. p̄sertim ī euā/
gelio/ vel ex contentis in sacra scriptura
sufficienter ⁊ clare deducunt̄/ vel per apo
stolorum doctrinā successiue deducte sūt
de generatione in generationem vsqꝫ ad
nos ꝑ obseruationē legitimā. Vñ dicitur
ecclesia apostolica. quoniā in apl'oruꝫ do/
ctrina fundata est. tā verbis q̄ꝫ scriptis

Nonus articulus.

Item dum est data in euāgelio ꝑ xp̄m
aliqua regula generalis obseruanda. illa
obligat omnē hominem habentem vsum
rationis. nisi de exceptione alicuius hoīs
ꝯstiterit per eandē legem euangelicā. ⁊ nō
solum per humanā traditionē vel excepti
onem. quoniā inferioris lex derogare nō
potest superioris autoritati.

Decimus articul⁹.

Item ꝙ hec est lex euangelica generali
ter ꝓmulgata Math. xviij. Si peccaue/
rit in te frater tu⁹/ vade ⁊ corripe eum int̄
te ⁊ ip̄m solū Si te audierit lucrat⁹ es fra
trem tuū. Si te nō audierit adhibe tecuꝫ
vnū vel duos testes. vt in ore duorum vel
trium testiū/ stet om̄e verbum. ꝙ si nō au
dierit eos dic ecclesie. si aūt ecclesiā nō au
dierit. sit tibi sicut ethnicus ⁊ publicanus
Sequit̄ continuo. Amē dico vobis. que
cunqꝫ alligaueritis sup̄ terrā ⁊c̄. Ubi fun
datur potestas supernaturalis ecclesie vl
tra naturalem.

Undecim⁹ artitul⁹.

Itē ꝙ ad predictum articulum corro/
borandum ex alijs sacre scripture passibꝫ
possent induci varie leges/ que sunt de iu
re proprie diuino ⁊ exp̄sso. īmo ⁊ iure pro
prie naturali. p̄supposito diuino. vt d̄ ab
ijciendo partē corporis scandalisantē to/
tuꝫ corp⁹. siue sit pes. siue man⁹. siue ocu
lus. Math. xviij. Et ita de reliquis. Sꝫ
sufficit ad deducendū ꝓpositum hec vni/
ca lex p̄dicta. Si peccauerit. Et forte di/
ceret hic aliquis ꝙ quicq̄d sit de membris
abijciendis aut recidendis. caput tñ non
potest abijci vita manente. Respondeo ꝙ
similitudo corporis veri ⁊ mistici non est
hic vsqꝫquaqꝫ eadē. quoniā sine capite na
turali corpus nō potest viuere. sed sine ca
pite secundario corpus misticū potest ha
bere vitam. sicut in casu nostro patet d̄ pa
pa quo remoto vel absciso. stat vnitas et
vita in corpore mistico ecclesie. ⁊ hoc ī vir
tute capitis essentialis ⁊ primi. qd̄ est xp̄s

Duodecimus articulus.

Item sicut summ⁹ pontifex quantum
cunqꝫ legitime fuerit electus est fili⁹ eccle
sie. Sic dici potest ⁊ debet frater vniuscu
iusqꝫ hominis de eccl'ia Unde ⁊ ad hoc si
gnificādum dedit nobis xp̄s hanc formā
orandi. Pater noster ⁊c̄. Si vnuꝫ ergo ha
bemus patrē in celis. si vnā matrē eccl'iaꝫ
in terris. ꝯstat ꝙ om̄es mutuo sumus fra
tres. Et oppositū sentire vel dicere de pa
pa esset apertissima dementia.

Tredecimus articulus.

Itē ꝙ papa quantūcunqꝫ legitime ele/
ctus potest peccare. qꝛ nō ē impeccabilis
ex assumptōe papalis dignitatis. Oppo
situm dicere. nisi ꝯstaret de aliquo per di
uinam reuelationem/ esset intolerabiliter
sup̄bire. ⁊ contra testimonium experiētie
p̄sentis ⁊ p̄terite.

Decimusquart⁹ articulus.

Item p̄dicta lex. Si peccauerit. q̄ꝫuis
data fuerit ꝑ regimine totius ecclesie ⁊ fili
orum suoꝝ. nihilomin⁹ appropriate da/
ta est persone petri. qui erat futurus sum/
mus pastor. sicut ꝓmissuꝫ fuerat Math.
xvi. ⁊ executioni demandatū. Joh. xxi.

Decimusquint⁹ articulus.

Item ꝙ xp̄s in predicta lege Si pecca
uerit ⁊c̄. nō accipiebat ecclesiam qñ dixit.
Dic eccl'ie ꝑ ip̄o petro vel ꝑ successoribus
suis sūmis pontificibꝫ. patet qꝛ petr⁹ non
dixisset sibijp̄i qñ frater su⁹ noluisset obe/
dire monitioni sue/ seu fraterne correctio/
ni. Intelligebat ergo de ecclesia q̄ est ꝯgre
gatio fideliū. p̄sertiꝫ qñ frater q̄ peccabat

ꝛ nolebat corrigi fuisset talis q̄ non habu
isset prelatum supra se/sicut est papa.qui
tamen subiectus est legi predicte sicut ip
se est frater peccabilis.

Decimusseptus articulus.

¶ Item xp̄s dicendo in p̄dicta lege. Q,
si ecclesiam nō audierit/sit tibi sicut eth
nicus ꝛ publicanus/docet manifeste q̄ ec
clesia habet autoritatē iudiciariā.alioq̄n
si nō audirēt.nō esset contumacia vel pec
catū. Et patet aliunde per illud. Qui vos
audit/me audit ꝛc̄. Et item. Quecūq̄ alli
gaueritis super terram ꝛc̄. Sic subiungi
tur statiz post p̄dictā legē. Si peccauerit.

Decimusseptimus articulus.

¶ Item q̄ omnis qui potest ꝛ debet lici
te puniri iudicialiter.potest etiā licite euo
cari ad iudiciū.etiam per appellationem.
aut pronocationem.aut citationē.prout
visum fuerit expediens iudici vel illis qui
ad iudicium accusare volunt fratrem de
linquentem.presertim vbi non apparet p
tunc modus conuenientior pcedendi cō
tra reum/ꝛ peccatorē fratrē.

Decimusoctauus articulus.

¶ Item q̄ nulla constitutio humana po
tuit aut potest preiudicare legi predicte.
Si peccauerit ꝛc̄. Cum sit ꝺ iure pure di
uino.ꝛ de iure ꝓprie naturali presupposi
to diuino.

Decimusnonus articulus.

¶ Item q̄ constitutiones q̄ dicunt q̄ pa
pa potest deponi si labat in heresim.non
sunt censende ꝯstitutiones pure humane
vel positiue aliquor summor pontificuz
vel alteri⁹. Patet qꝛ tunc non ligarent pa
pam.qꝛ par in parē nō habet imperiū.

Uicesimus articulus.

¶ Item q̄ fundantur he constitutiones
principaliter in p̄dicta lege. Si peccaue
rit ꝛc̄. Et in alijs iuribꝫ conformibus sic̄
pretactū est articulo vndecimo.

Uicesimusprim⁹ articulus.

¶ Itē q̄ sicut hec constitutio xp̄i. Si pec
cauerit ꝛc̄.non specificat vel restringit de
solo peccato heresiū/sz ꝛ generaliter ꝺ quo
libet peccati genere.qꝺ potest deduci i pu
blicum. Sic qꝺlibet peccatum pape pu
blicum seu notoriū/p̄t denunciari eccle
sie.si fraternaliter monit⁹ papa/nolit au
dire monentē.neq̄ testes inductos. Nisi
daret ex lege ꝓprie diuina.q̄ aliqꝺ pecca
tum xp̄s iltic excluserit.qꝺ vtiq̄ fieri non
poterit.

Uicesimussecund⁹ articulus.

¶ Item quicunq̄ cuiuscunq̄ status fue
rit/qui scripserit vel asseruerit q̄ papa nō
possit ꝓ alio crimine accusari coram eccle
sia q̄ꝫ pro heresi.ille negandus est simpli
citer tanq̄ contradicens textui euangeli
co. Uel reuerenter glosandus est/si nō ap
pareat q̄ fuerit in hac assertione ꝑtinax.ꝛ
si in alijs bene sensit. Simile dicit̄ de scri
pturis que sonare videtur q̄ papa nō ha
bet superiorē iudicē in terris.ꝛ q̄ ab eo nū
q̄ licuit/neq̄ licet appellare.ꝛ ita de simi
libus.que si excludūt autoritatē genera
lis concilij.sunt hereses manifeste. Sed
non est leuiter presumēdum q̄ alij docto
res sic senserint generaliter absq̄ oñi ex
ceptione possibili occasione vel colore.

Uicesimustercius articulus.

¶ Item q̄ glosa q̄ dicit q̄ pro alio crimi
ne q̄ꝫ pro heresi potest papa accusari vl̄ de
poni.non habet autoritatem vl̄ robur tā
q̄ꝫ ab vno glosatore vel homine.sed a chri
sto imediate ꝛ expresse.alioquin non face
ret fidem.sicut predictum est in altero ar
ticulo.q̄ par in parem.ꝛ vnus inferior in
superiorem nō habet iudicium.

Uicesimusquartus articulus.

¶ Item q̄ de iure diuino ꝛ naturali est ꝑ
pria defensio suiꝑsius dum leditur.dum
tamen hoc faciat per media nō prohibita
in lege diuina ꝛ naturali.

Uicesimusquintus articulus

¶ Item q̄ stare potest in facto q̄ aliquis
molestatus a papa etiam vero ꝛ legitimo
non possit habere sufficientem defensionē
nisi pronocet vel appellet a papa ad iudi
cium ecclesie.ꝛ nisi subtrahat se ab eo.sic
q̄ eius mandatis non obediat.que māda
ta vel obedientia tollerent leso iustā defen
sionem suiꝑsius/vel suorum.vt esset tui
tio proprie matris vel patris.aut patrie
sue.imo ꝛ totius catholice veritatis/aut
vnitatis ecclesie/sicut apparuit in subtra
ctionibus multis legitime factis tempore
nostro ꝛ per prius.

Uicesimussextus articulus.

¶ Item sicut alias p̄dicatuz est corā ℞ sa
cro concilio/p̄t haberi multiplex occasio/
ꝛ quesitus color/ad hoc q̄ possit ꝛ debeat
ꝑ ecclesiā seu conciliū generale vice sua da
ri libell⁹ repudij vero pape.quādoq̄ sine
culpa pape.licet non sine causa/q̄nq̄ cum

culpa pape etiã alia q̃ sit heresis. ⁊ numerati sunt colores vel occasiones duodeciz quẽadmodũ viceuersa summꝰ põtifex potest dare libellũ repudij ecclesie. sicut patuit in celestino cedente. Uxor autẽ ⁊ vir nõ videnꝫ hic ad imparia iudicari.

Uicesimusseptimꝰ articulus.

¶ Item ꝙ p̃dicti om̃es ⁊ singuli articuli sunt per hoc sacrum conciliũ Constañ. solenniter ⁊ iudicialiter declarati/ ⁊ multipliciter praticati. tã in eiectione olim Johannis vicesimitercij. q̃ in constitutionibus ⁊ decretis factis sup̃ autoritate generalis concilij. presertiz sexta aprilis anno M.cccc.quintodecimo. Et nouissime in decreto facto ꝙ pretensa constitutio petri de luna/ non preiudicat subtractioni facte sibi in Arrogonia ⁊c̃.

Uicesimusoctauus articulꝰ.

¶ Itẽ ꝙ docens vel asserens nunc oppositum alicuiꝰ articuloꝝ p̃missoꝝ cadit in heresim iam damnatã/ ⁊ asserit exp̃sse contra p̃dictã legẽ euangelicã. Si peccauerit ⁊c̃. Et cõtra articulũ istũ. Unã sanctã catholicam ⁊c̃. Et cõtra determinata exp̃sse p̃ h̃ sacrũ ꝯciliũ. sicut p̃tactum est.

Uicesimusnonus articulus.

¶ Itẽ ꝙ p̃latus ecclesiasticꝰ etiã papa determinans iudicialiter. aut p̃ modũ constitutionis p̃petue ⁊ penalis oppsitum p̃missorũ articuloꝝ/ nõ potuit aut p̃t a pertinacia quomodolibet excusari. tũ qꝛ demonstrat ꝙ non querit tota sollicitudine veritatẽ dũ eã scienter impugnat. ⁊ ad impugnandum om̃es alios inducit quantũ in se est/ per excõmunicatõnes ⁊ alias penas grauissimas. tum rursus in casu p̃senti. qꝛ nõ ostendit se paratũ corrigi/ dum regulam sui correctricẽ negat ⁊ impugnat/ scilicet autoritatẽ ecclesie vel generalis cõcilij vice sua.

Tricesimus articulus.

¶ Itẽ ꝙ nulle p̃testatões facte in oppositum releuant talẽ assertorẽ vel determinatorẽ. quo minꝰ debeat ĩ errore suo p̃tinax iudicari. qꝛ cũ talibꝫ p̃testatõibꝫ generalibus d̃ volẽdo stare ĩ fide ecclesie ⁊c̃. Stat d̃ facto particularis erroris assertio. sicut possz latiꝰ deduci tã p̃ rões q̃ p̃ exẽpla priorũ hereticoꝝ/ ⁊ etiã modernoꝝ/ dũ factũ repugnat protestationi.

Finit liber primus.

Sequitur secundus

liber eiusdem doctoris/articuloꝝ specialium/subsumptorum specialiter ex generalibus articulis/super potestate ⁊ autoritate ecclesie/cōtra petrum de luna ad cōuincendum eum vt prius.

E Et primo notādum est ꝙ petrus de luna dudum fecit quandam pretensā constitutionem/⁊ eam pluries solenniter publicauit ⁊ publicari fecit.īmo ⁊ praticauit quantum in se fuit.tam contra christianissimum regem francie ante conciliū pisanum.q̄ꝫ nouissime contra illustrissimum regem arrogonie.⁊ generaliter contra omnes qui sunt in hoc sacro Constañ. concilio.sicut patet ex sua responsione ad citationem. Que pretensa constitutio incepit In dierum successu crescente malicia ⁊c̄. Datuꝫ massilie quartodecimo kal. iunij.anno terciodecimo pontificatus nostri/ita ꝙ sunt decem anni vel circiter.

Secūdus articul⁹.

¶ Item ꝙ in pretensa constitutione ponitur in forma talis clausula inter ceteras omnes ⁊c̄.qui a nobis vel successoribꝫ nostris romanis pontificibus canonice intrantibus appellare presumpserint.seu a nostra seu ipsorum successorum nostrorū romanorum pontificum/canonice intrātium obedientia recesserint.ac se subtraxerint.vl' in premissa subtractione aut appellatione ꝑseuerauerint seu perstiterint. seu eis in premissis impedimentis seu appellationibus.subtractionibns.vel prouocationibus/scienter per se vel per aliū vel alios/quauis occasione seu quesito colore dederint.auxilium.concilium.vel fauorem.⁊ qui pertinaciter asseruerint illos qui premissa cōmittunt per nostras sentētias non ligari/cuiuscunqꝫ status.gradus dignitatis existant/vel conditionis.etiaꝫ si cardinalatus patriarchali.archiepiscopali.episcopali. imperiali.regali.vel alia quauis ecclesiastica vel mundana prefulgeant dignitate.ex nūc autoritate apostolica.excōmunicationis sententiam ꝓmulgamus.a qua nullus preterq̄ꝫ a romanis pontificibus nisi dumtaxat in mortis articulo poterit beneficiū absolutionis obtinere ⁊c̄. Et addunt̄ pene depositōis ⁊c̄.

Tercius articulus.

¶ Itē ꝙ dicta clausula/sicut patet ex forma sua est generaliter absqꝫ omni exceptione posita/tam de petro d̄ luna/q̄ꝫ d̄ quocūqꝫ legitimo successore suo.siue labatur aliquis eorum in heresim.siue in alid̄ peccatum quodlibet/quantumcūqꝫ enorme. quia dicit quauis occasiōe seu quesito colore ⁊c̄. Et quia si voluisset aliquam exceptionem fuisse.illam explicasset. Sed qꝛ videbat exceptionem redundare potuisse contra seipsum.propterea nullā apposuit vel apponendam iudicauit.

Quartus articulus.

¶ Item ꝙ petrus de luna in suis responsionibus datis ad citationem contra euꝫ factam/dat aperte intelligi.ꝙ vult praticare dictam pretensam constitutionem et tenet firmiter ꝙ habuit ⁊ habet robur et vim suam/contra omnes ⁊ singulos qui sunt in hoc sacro Constañ.concilio.quia sic dicit in forma. ¶ Protestandum tamē ꝙ per quemcunqꝫ facta vl' facienda.dicta seu dicenda/sub quacunqꝫ forma/non intendit dictam congregationem aut eius pretensam citationem comprobare.nc ipsam citationem quomodolibet exaudire/aut ei quēcunqꝫ seu qualēcunqꝫ vigorem tanq̄ꝫ a notorie nullam potestatem habentibus emanatam/quoquo modo tribuere seu prestare.īmo ipsam ⁊ alia quecunqꝫ facta seu facienda/ordinata seu ordināda contra ipsum/⁊ romanam ecclesiam/cum sint de facto presumpta per eos.pronunciauit/decreuit/⁊ declarauit/pronunciat/decernit ⁊ declarat.cassa.nulla.⁊ irrita/ipso iure vt de his etiaꝫ/est solenniter protestatus. ¶ Postremo cum in pretensa citatione contineatur.ꝙ conuenientes ī vnuꝫ canonice conuocati/⁊ representantes ipsam vniuersalem ecclesiam decreuerunt. ⁊c̄. Respondet idem dominus noster papa/ꝙ predicti congregati in Constañ.nō sunt generalis synodus.nec vniuersalem ecclesiam representant.cum sint excōmunicati/⁊ omnibus ecclesiasticis dignitatibus/gradibus/⁊ autoritatibꝫ/⁊ iurisdictione ꝑuati.⁊ ꝑ ꝯsequēs nullas ꝑtes iudicij potuerūt assumere.nec pñt sicut nec etiaꝫ

iurisdictionem aliquaꝫ exercere. precipue cũ minor in maiorẽ. ⁊ p̃maxime in papaꝫ. quẽ nec iuris autoritas. nec rõnis debitũ nec alicui⁹ obligatõis nc̃citas/ ad h̃ artãt. actum imperiosum exercere non possit.

¶ Ecce temeritatem ⁊ pertinaciaꝫ aduersus hoc sacrum cõcilium ⁊ aduersus omnes indifferenter qui sibi nõ obediũt. Unde ⁊ reputat solam ecclesiam esse apud se/ ⁊ solum concilium generale/ ⁊ ꝙ cathedra sua est archa Noe sicut dixit verbo/ dans intelligi ꝙ null⁹ extra hanc archam saluabitur. Et ita de plurimis.

Quintus articul⁹

¶ Item ꝙ hec pretensa constitutio de directo ⁊ expresse repugnat omnibus ⁊ singulis prioribus articulis. qui elucidant hanc legem euangelicam. Si peccauerit ⁊c̃. Et qui fundant̃ in hac lege cuꝫ suis similib⁹. ⁊ h̃ notoriũ est ex terminis.

Sext⁹ articul⁹.

F ¶ Item ꝙ petrus de luna non excusatur vel releuatur ab heresi predicta ⁊ pertinacia/ per generales protestationes/ quas facit que sic habentur in forma. ¶ Dicit ac etiam profitetur/ ꝙ in veritate fidei ⁊ vnitate catholice ecclesie semꝑ fuit ⁊ est. semꝑ qꝫ se fuisse ⁊ permansisse firmiter credit. nc̃ ab illis vnq̃ꝫ/ modo aliq̃ deuiauit. sic̃ nec deuiare intendit. nec fauorem scismati vl̃ heresi aliquo modo dedit. sicut nc̃ dare intendit. ĩmo semper tenuit ⁊ tenet firmiter qꝫ credidit ⁊ credit. qd̃ sctã Romana ⁊ catholica eccl̃ia tenuit/ ⁊ tenet/ ꝓfitet̃/ ⁊ docꝫ nec aliquid a predictis decreuit dicere. facere. scribere. docere tenere seu credere intendit in posterum. gratia eidem diuina assistente. nilqꝫ pertinaciter seu incorrigibiliter dixisse seu dicere voluit nec intendit. Sed omnia preterita. presentia. ⁊ futura quecunqꝫ dicta ⁊ dicenda. facta ⁊ facienda. scripta ⁊ scribenda. credita ⁊ credẽda. docta ⁊ docenda subijcit subiectaqꝫ esse voluit correctioni ⁊ determinationi catholice ecclesie sacrosancte. Et si contra p̃missa vel aliqd̃ premissorum dixerit. scripserit. aut fecerit quouis modo/ qd̃ nõ credit. paratus est semꝑ stare correctioni dicte sancte matris ecclesie. in cuius vnitate viuere intendit atqꝫ mori/ sicut catholicus ⁊ fidelis. ⁊ facere ⁊ complere ea ad que astringitur in premissis ⁊ quolibet p̃missorum. Constat enim ꝙ cum his protestationib⁹ remaneret particularis error su⁹ non purgatus.

Septimus articul⁹

¶ Item si nunc predictus petrus de luna vellet a predicta heresi sua reuerti/ ⁊ redire ad gremium ecclesie. ipsa posset non claudere sibi gremium/ dando indulgentiam de scelere. sed non deberet ipsum impunitum relinquere/ vel in papatu pretẽso retinere. etiam vbi fuisset aliunde papa legitimus.

Octauus articul⁹.

¶ Item ꝙ si mittat nuncios suos. videtur ꝙ in primis ⁊ ante omnia proponẽdi sunt ipsis precedentes articuli/ vt respondeant sigillatim ad quemlibet. quoniam per hoc fiet abbreuiatio aliorum processuum iuridicorum. qui versarentur ĩ his que sunt facti. quoniam per predictos articulos potest veraciter vno verbo dici ipsi petro de luna. Ex ore tuo te iudico serue nequã. ĩmo videtur ꝙ nuncij si mittantur erunt interrogãdi super premissis nedum pro nomine seu vice petri de luna. sꝫ etiam pro se ipsis. vt videatur quid sentiant super eisdem articulis. vt si male/ habeant ⁊ ipsi male iuxta demeritum ⁊ errorem. si bene/ condemnabitur eorum magister ex eoꝝ ꝯfessione catholica ⁊ vera.

Articulatõ pretacte B

constitutõnis petri de luna potest fieri cõtra ipsum sub tribus propositionibus sequentib⁹/ cũ ꝓbatione summaria ⁊ aliarũ quarundam additione conclusionum.

¶ Hec constitutio petri de luna est hereticalis que incipit. In die ⁊c̃. ¶ Hec constitutio cum suis circumstãtijs reddit petrum de luna hereticum. ¶ Hec constitutio cum suis circumstantijs reddit petrũ de luna ꝓprie scismaticum. temerariũ. scãdalosum. atqꝫ sacrilegum.

P Robatur prima conclusio sic. Constitutio illa est hereticalis que directe ⁊ expresse preiudicat ⁊ contrariatur legi euangelice. de correctione fraterna/ ⁊ de correctione iudiciali ꝑ autoritateꝫ eccl̃ie. si fraterna non satisfecerit que habetur Math. xviij. Si peccauerit ĩ te frater tu⁹ ⁊c̃. Sꝫ hec constitutio petri de luna est huiusmodi igitur est hereticalis. Deducit̃ maior per descriptionẽ heresis qd̃ est dogma per

uersum fidei catholice contrariũ. Cõstat aũt q euangeliũ est fides orthodoxa obiectiue. sicut dicit in symbolo. Nec est fides catholica ꝛc. Sed minor in quo stat difficultas deducitur sic. Ex predicta de correctione fraterna ꝛ iudiciali. aut comprehendit petrum de luna ꝛ suos successores quos reputat summos pontifices futuros legitime/ vel non comprehendit. Non potest dici secundũ. quoniam lex fertur generaliter de omni fratre dum peccauerit tali peccato qõ potest deduci in publicum. Constat autem q quilibet christianus est frater noster etiã si fuerit papa. quia propter hoc ñ desinit dicere pater nr. Si igitur est pater noster. nos pariter sumꝰ fratres. Si vero detur primum sicut dari necesse est. q scilicet papa comprehenditur sub lege hac euangelica ꝛ immutabili que consonat etiaz iuri proprie naturali. Sequitur ergo q si peccauerit in nos. etiam frater noster debz fraternaliter primo corripi/ iuxta regulam generaliter ita posita. Qz si noluerit audire. adhibendi sunt testes. Qz si audire noluerit/ denunciandus est ecclesie. quã si contempserit. habendus est tanq̃ ethnicus ꝛ publicanus id est excõmunicatus ꝛ extra ecclesiam positus. Sequitur ergo consequẽter q ecclesia est iudex pape dũz peccauerit peccato publico ꝛ ecclesie denunciato. Et potest ecclesiam papam excõmunicare ꝛ eiẽcere a cõsortio/ multiplici occasione/ et multiplici quesito colore. Constat autem q ab inferiori ad superiorem legitimum/ potest fieri appellatio/ seu prouocatio seu deductõ in causam. seu iudicialis citatio ꝛ euocatio/ nunc ad denunciationem alteriꝰ. nũc ex puro iudicis officio. Sed manifestum est q hec constitutio tollit omnia ista media dum fert generalem excõmunicationis sententiã ꝛ penas depositionis in omnes qui quacunq̃ occasione vel quocũq̃ quesito colore psumpserint a persona petri de luna vel a quocunq̃ successore seu appellare seu prouocare. vel ab obedientia se subtrahere ꝛc. qõ vtiq̃ repugnat et ptradicit manifestissime huic legi euãgelice put modo deductum est.

Probatur secunda conclusio faciliter ex precedenti. Ille enim proprie dicitur hereticus qui pertinaciter asserit/ imo determinat heresim. sed petrus de luna pertinaciter ita facit. Est em̃ pertinax qui non est paratus corrigi. ꝛ qui non querit cauta solicitudine veritatem/ sed impugnat/ et ad impugnandum omnes inducit sub penis terribilibus quantũ i ipso est. Sic est in proposito. Addendo maxime q hic impugnatur regula veritatis de directo. per quã errans frater habz corrigi. que regula ẽ autoritas ꝛ potestas iudicialis ipsius ecclesie vl̃ concilij generalis vice sua Unde tollit quantũ in ipso est omnia media per que debet errans ad viam ꝛ regulam reduci veritatis. Possent addi circũstantie quasi sine numero que probãt hãc pertinaciam in petro de luna respectu cõstitutionis huiusmodi ꝛ aliozum errozuz multiplicium/ ꝛ scandalosissimozum. sed hec pro nunc sufficiũt. attento q tam erga regẽ francie/ q̃s erga regem arrogonie/ voluit praticare constitutionem istam hereticalem atq̃ pestiferam. imo ꝛ in omes existentes in hoc concilio. sicut patet in responsione sua ad citationem.

Probatur tercia conclusio considerando materiã circa quam est heresis predicta. que de necessitate infert peccatũ scismatis. quoniã tendit ad impossibilitandum reunitionẽ ecclesie/ sub vno certo pastore supremo. quia tollit medium conuenientissimum imo necessarium/ scilicet autoritatem iudicialem ecclesie/ seu concilij generalis vice sua/ dum prohibet ecclesiam congregari ꝛc. ꝛ dum remouet omnem papam a subiectione autoritatis iudicialis ecclesie Confirmantur omnia predicta per constitutiones huius sacri concilij factas ꝛ publicatas pluries. Confirmãtur etiam per subtractiones licitas illoz principum qui se subtraxerunt. Oportet enim concedere premissas tres cõclusiones. vl̃ dicere q hoc concilium generale errauit/ faciendo questiones tales/ ꝛ in approbando nouissime subtractionem dominoruz Arrogonensium. absit autem hoc a nobis ita delirare. Et si dicatur q multa iura canonica/ multe constitutiones papales/ ꝛ alie/ videntur sonare pro constitutione petri de luna Respondetur q illa iura sũt reuerẽter glosanda/ ꝛ interpretanda pformiter ad inuariabilẽ legẽ christi. Aut si vult aliqs illa tenere i suis terminis pterue et

rigide nos cum omni libertate talia scri/
pta negabim⁹ esse vera/z p ꝓsequẽs nec iu
ra canonica.qm̃ nullũ ius esse censendũ ẽ/
qđ diuine legi ꝓuincit cõtraire. ¶ Addat
z hic clausula cõstitutionis q̃ ponit supra
articulo scdo. In secũdis articulis Dẽs
zẽ.qui a nobis zẽ.supra.

Excerpta de articu

lis ꝓtra petz de luna in ꝓcessu ꝓductis.
¶ Primo in tractatu quẽ fecit/aut fieri fe
cit z ab alijs factũ approbauit z ratũ ha/
buit/intitulato de scismate ponit ꝓclusio
nem sequẽtẽ.z ponit ꝓclusio sequẽs Nul
li cõuenit ptãti nec diuine nec humane/q
đ sit intra vnũ locũ.z extra eundẽ. Dictã
q ꝓclusionẽ ptinaciter asseruit z sustinuit
q̃ heretica est cõtra sacrã scripturã z diui/
nã potentiã est.cũ de⁹ sit intra z extra eun
dem locũ.z ꝟ est notorium. ¶ Itẽ q dixit
scripsit.vel scribi fecit z asseruit idẽ domi
nus vocatus vt ꝑmittit. ꝟ.q si iuisset ad
pisanũ concilĩ/vel misisset ad illud ad ce
dendũ papatui.vt aliqui sibi ꝓsuluerunt
z cõsulebant/iã nõ essent claues in ecclesia
nisi deus incarnat⁹ fuisset z claues de no/
uo dedisset.z hoc est notoriũ ¶ Itẽ in tra
ctatu quẽ fecit/aut fieri fecit z factũ app/
bauit z ratũ habuit cõtra pisanũ ꝓcilium
qui incipit. Quia nõ nõnulli in q̃rta par/
te via tercia. C. subsequent z alibi ĩ dicto
tractatu/dixit.asseruit.z pertinaciter su/
stinuit.q stante dubio huj⁹ scismatis/illi
qui nõ possunt certificari de veritate z iu
sticia alteri⁹ ꝓtendentiũ ỏ papatu/primo
electorũ obediendo pape Benedicto ter/
ciodecimo.s.sibi quo ad eũ in conscientia
sunt z essent securi. Et ꝟ est notoriũ ¶ Itẽ
dicunt z ꝓponunt dicti ꝓsecutores z mi/
nistri/q idẽ. P. vocat⁹ vt ꝑmittit bñdict⁹
post ꝑmissum p eos ptensum ꝓpinianum
concilĩ/dixit z asseruit ptinaciter z ꝓstã/
ter. Q; si totus mund⁹ diceret sibi q cede
ret papatui/z sibi videret q non sequeret
inde vnio ecclesie.aut videret sibi q ipseñ
deberet cedere/ipse nõ cederet. Et si totus
mund⁹ diceret sibi q nõ cederet.z sibi vi/
deretur q deberet cedere/ipe cederet. Per
hoc suum iudiciũ ĩmo pot⁹ errorẽ ptina
citer ꝑferendo omni humano z eccl'ie vni/
uersalis iudicio.qđ manifeste ꝓbat ptina
ciam in errore. ¶ Itẽ q christ⁹ z papa sũt
vnum caput ecclesie/posuit in quodã tra
ctatu cõtra decẽ ꝓpositiones stabilientes
conciliũ pisanũ. ¶ Itẽ q conciliũ genera
le nullo modo z in nullo casu ꝑt celebrari
sine papa etiã dum papa mortuus est Et
ita necessario dicendũ esset/q in Constan
tia post adunationẽ tot obedientiarum z
regionũ/nullũ est aut fuit generale ꝓciliũ
Cui⁹ oppositũ tanq̃ catholicũ determi/
natum est/z praticatũ in hoc sacro ꝓcilio
Et quoniã hoc errore dato sequeret ma/
nifeste q ecclesia nõ fuisset sufficiẽter z per
seuerãter pro sui cõseruatione instituta a
xpo. Quia deniq̃ nõ appareret mod⁹ cõ/
demnandi vel ẽciendi papã scismaticuz
incorrigibilẽ z hereticũ contradicentẽ per
tinaciter ecclesie. ¶ Ponunt consequẽter
ad ꝓbata de ꝑdictis z alijs articulis tres
cõclusiones sequẽtes. ¶ Dec assertio pe/
tri de luna q conciliũ generale nõ potest i
aliquo casu cõgregari sine papa est hereſis
nunc exꝑsse damnata. ¶ Dec assertio pe
tri de luna q si credidisset aliquib⁹ tempo
re conciliũ pisani/claues hodie nõ essent ĩ
ecclesia est manifeste heretica.presupposi
ta duratione legis dei vsq̃ ad cõsumma/
tionẽ mundi. ¶ Dec assertio petri de lu/
na/q christ⁹ z papa sunt vnũ caput eccle/
sie est hereticalis.nisi reducat ad aliquem
sensum sanum satis impꝛopꝛiũ ¶ Eluer
tendum est postremo q super materia he/
resis/fundate sunt principaliter conclusi
ones predicte ex assertionib⁹ petri ỏ luna.
Primo quoniã z voces z scripture signi/
ficant manifestius cõceptũ mentis iuxta
dictum christi Ex verbis tuis iustificabe
ris zẽ. Cui consonat dictum Aristotelis
q voces sunt signa earum que in mente
sunt passionum. Secundo quia conuin/
cere hominem hereticũ esse ex solis ope/
ribus sine vocib⁹ difficillimũ est.attento
q heresis principaliter ꝓsistit ĩ intellectu.
¶ Propter qđ tercio dicitur q licet ex p̃/
dictis articulis contra petrum de luna.z
sufficienter in facto probatis/possit z de/
beat sufficienter concludi cõtra eundem
petrum de luna/q ipse est notorie periur⁹
notorie scismaticus/notorie scandalisans
vniuersalem ecclesiam sanctam dei.z per
consequens de heretica prauitate vehe/
menter notandus z suspectus/presertim
circa hunc articulũ Unam sanctã zẽ. Et
circa preceptũ hoc Nõ piurabis zẽ. Ac p
inde p huiusmodi suspitionẽ vehementẽ

ꝛ scandalū notoriū datū ī materia scisma
tis ꝛ periurij ꝛ incorrigibilitatē sit ab om
ni officio papat⁹ vero vl̄ ptenso rationa/
biliter ꝛ iudicialiter deponend⁹ put mul/
ti solēniter ex iuribꝫ allegarūt ꝛ pbauerūt
nihilomin⁹ ex solis eisdē pductis ꝛ pbatꝫ
nō videt sufficiēter cōcludi q̄ sit hereticus
ppie dictus/nisi confundat ex ppꝛijs as/
sertionibꝫ suis/ꝺstitutionibꝫ ꝛ respōsioni
bus datis tam ꝟbo q̄ scripto ¶ Quā ob/
rem studiosi⁹ scriptū est vl̄ articulatū cir/
ca hmōi assertiones/attēto p̄cipue q̄ non
nulli reuocāt ī dubiū an papa deponi pos
sit. ꝛ habeat iudicē superiorē in quocū/
q̄ crimine/nisi sit a fide deui⁹ vel heretic⁹
ꝓprie dictus.

Finis tractat⁹ ꝺtra petrū de luna

Discussio illius asser

tionis Sñia pastoris etiā iniusta tenēda
est p eundē cancellariū.

¶ Casus est Quidā se gerēs p cōmissario
pape/posuit ī suo processu publico asserti
onē que sequit. Sentētie nostre etiā si es/
sent iniuste/sunt tenēde ꝛ timēde. ¶ Que
rit sup hac assertione. Primo si sit falsa et
erronea. Secō si sit iudicō fidei reprobā
da. Tercio si asserto⁹ sit ad iudicium fidei
rationabiliter euocand⁹. ¶ Arguit q̄ sit
vera/qꝛ ꝟm beatū Gregoriū/sentētia pa/
storis siue iusta siue iniusta fuerit timēda
est. Cui ꝺsonat vrban⁹ papa dicēs q̄ val
de timēda est sentētia epi licet iniuste liget
Sz papa ne dū est pastor vl̄ epūs. sz super/
nus pastor ꝛ epūs. ¶ Sz ꝺtra est dictū hie
ronimi sup epl̄am pauli ad philemonē/et
fundat ī dicto Ysaie. v. Si q̄s dixerit in
iustū iustū abomīabilis est apud deū. Et
gregori⁹ in omel̄. xxvij. Ipse ligandi atq̄
soluendi ptāte se priuat/q̄ banc p suis vo
luntatibꝫ/ꝛ nō p subditoꝝ iuribꝫ exercet.
Et idē Tūc est ꝟa absolutio p̄sidētis. cuꝫ
interni iudicꝫ sequit arbitriū Et idē. Nō
debet is penā sustinere canonicā in cuius
damnationē nō est canonica ꝓlata senten
tia. Constat aūt q̄ sententia iniusta nō est
canonica ꝛc̄.

¶ Ponunt ꝓ decisione ꝓpositiones que
sequunt ad examinandū.

¶ Nec assertō ꝓposita in ꝓcessu publico
si sit erronea ī fide ꝛ moribꝫ nō est dissimu
lanter p̄tereunda/cū sit scandalosa ꝛ ex de
liberatione posita. ¶ Nec assertio est vna
ꝓpositio ꝺditionalis/includēs vnā ꝓsq̄n
tiā talē/si sentētie nr̄e sunt iniuste/ille etiā
sūt tenēde ꝛ timēde. ¶ Nec assertio ꝺditi
onalis sic resoluta/si sit falsa/est impossibi
lis/patet hec ꝓpositō sic ꝛ p̄cedēs/ex regu
lis infallibilibꝫ logicoꝝ/addēdo q̄ assertō
p̄dicta ꝺtinet istā vniuersalē/q̄ oēs sñie
dicti cōmissarij q̄tūcūq̄ iniuste sūt tenen
de. ¶ Nec assertio falsa est/qm̄ oppositū
ꝓseq̄ntis stat cū antecedēte/qm̄ stat aliq̄s
sentētias pastoris vl̄ pape ꝛ suoꝝ cōmis/
sarioꝝ nō esse tenēdas/imo nec timendas
dū sūt iniuste. Et ꝟ in multis casibꝫ. Pri/
mo si sentētia lata sit post appellatōnez le
gitimā/vt notauit Innocēti⁹ terci⁹ ī epl̄a
ad archiep̄m senonen̄. Secō si ꝺtineat er
rorē intolerabilē/vt notauit idē. Et hoc
mltipliciter p̄t euenire/cū null⁹ pastor vi/
uens ī terrꝫ/imo nec papa sit impeccabil̄/
quin possit abuti sua ptāte/cū circūdatus
sit infirmitate. vt dicit ad Heb. Un⁹ cas⁹
est si sentētiet exp̄sse vl̄ etiā implicite ꝺtra
fidē ꝛ scripturā sacrā. Alter si sentētiet in
p̄iudiciū veritatꝫ vite ꝛ iusticie. vt si volēs
rape spōsam alteri⁹/ferat in cōtra nitētes
sentētiā excōicatōnis. Alter si sentētiet in
p̄iudiciū iuste libertatꝫ/vt si volens vsur/
pare ciuitatē vni⁹ p̄incipis ferat sentētiā
excōicatōis ī nolētes eā sibi tradere/ꝛ ita
ꝺ mltis similibꝫ/vt si excōicare velit illos
q̄ suo regi ꝛ suis edictis rationabilibꝫ obe
diunt. Notauit hec Innocēti⁹ vbi pr̄⁹/ꝛ
habet fundamentaliter ex infallibili lege
diuīa ꝛ naturali: cui⁹ deductionē hic ob/
mittim⁹. ¶ Nec assertio est impossibilis.
Sequit hec ex p̄cedētibꝫ. Notādo q̄ iura
quibꝫ inniti videt/nō loquunt tali modo
ꝺditionali ꝛ ꝟpothetico. nec dicūt q̄ sñia
pastoris sit tenēda. qꝛ lōge aliud est dicere
q̄ sentētia aliq̄ sit timēda/ꝛ q̄ sit tenenda/
qꝛ tyrānica iniq̄tas etiā timeri p̄t/sz nō te
neri debet/imo ꝺtemni vel perseq̄. ¶ Nec
assertio censenda est erronea ꝫ bonos mo
res/ꝛ canones/patet qꝛ cū spectet ad mo/
res ꝛ canones sic ꝺstat/ꝛ nō est eis ꝺformis
in veritate/imo nec esse p̄t/sic patet ex p̄ce
dentibꝫ. sequit q̄ est eis dissona atq̄ ꝫria.
¶ Nec assertio debet ī fide merito suspe/
cta reputari/patet ex p̄cedētibꝫ. ꝛ ꝟ accipi
endo fidē p obiecto fidei p scriptura sacra
ꝛ iure diuino. ¶ Nec assertio reddit asser
torē suū in fide suspectū/ꝛ ita ꝓsequenter
ad iudiciū fidei rationabiliter euocandū/

q̃ cõpellend⁹ erit vel se exponere/vel reuocare/vl' si ptinaciter renuerit/reliquendus erit iusticie seculari. ¶ Cõsequẽter ad aggrauationẽ dicte assertõis cũ ptestatione q̃ ℔ fit ad finẽ ciuilẽ t ecclesiasticũ/t p defensione catholice veritat⁹/t eccl'iastice libertat⁹/t nõ ad ingerendũ crimẽ lese regie maiestat⁹/inserunt ꝓpositões q̃ sequunt ¶ Rex xp̃ianissim⁹ francoꝝ iurauit i sua ꝓsecratõe defendere t tenere iura t libertates eccl'iaꝝ regni sui. ¶ Rex idẽ pluries a viginti annis citra/habuit ꝙuocationẽ et cõaliũ platoꝝ t vniuersitatũ regni sui/ad q̃ꝫ deliberatõez t requestũ ꝙclusit solẽniter p arrestuz curie sue supme ꝓlamenti/q ecclia gallicana i se t i mẽbris suis/ad suas antiqs t legitimas libertates reducere tur/nominatim i collatõe bñficioꝝ/p ordinarios/t i electõibꝫ faciẽdis. ¶ Rex idẽ t legitim⁹ fili⁹ su⁹ nunc regẽs nouissime/post q̃ttuor t quinq; annos/fecerũt idẽ arestũ solẽniter publicari cũ adiectõe penaꝝ in rebelles ¶ Rex idẽ debz reputare q sententie cuiusq; pastoris etiã sũmi pontifics facte vl'late in oppositũ mediate vl' imediate/sũt iniuste/t ꝓtinẽt errorẽ intolerabilẽ/ꝓtra publicã iusticiã/t i vsurpatõez indebitã/t ex ꝓseqnti nec tenẽde sibi sũt/nec necessario timẽde/p̃sertim cũ obtulerit in facie ꝓcilij generalꝫ Constañ./se paratum velle ꝓuidere statui sũmi pontificis sicut alij reges t regna/p pte sua. Dicit ℔ q nõ sũt necessario timẽde/q⁹ possũt timeri a timoratis ꝓsciẽtijs/in aliq̃ casu/q̃ꝫ non ob ℔ sint tenẽde. Multuz eñ refert dicere q sint tenende/t dicere q sint timẽde. Et ideo assertor p̃dict⁹ q̃ addidit de suo q sententie pastoris iniuste sũt tenẽde/valde temerarie t scandalose t erronee videt fuisse locut⁹/nec iura quibꝫ inniti videt loquuntur modo suo/imo lõge modestius/ita vt possint ad veꝝ sensũ reduci/nõ aũt assertõ sua modo q̃ posita est/sic̃ patet ex ꝓpositõnibꝫ antedictis ¶ Rex idẽ ꝑt se tueri ꝓtra ꝓcedẽtes in eũ vl' suos/occasione p̃dicta/sic̃ ꝓtra volẽtes vsurpare possessiones tpales regni sui/imo magꝫ/q̃ꝫtũ spũalia t ecclesiastica potiora sunt tpalibꝫ ¶ Rex idẽ debet habere subditos suos p̃sertim ecclesiasticos/fauorabiles in dicta ꝓsecutione t obediẽtes iuxta monitionẽ apl'icam debent obedire regi tãq̃ ꝓcellẽti/t ℔ ꝓcipue dũ vtiꝫ sua legitima ptãte in obseruatõez ppr̃ij iurati/t eccl'iastice libertat⁹ tuitõez. ¶ Rex idẽ debet ꝓtegere subditos suos/si p̃missoꝝ occasione/t ppter obediẽtiã sibi factã/pati habeãt t assumere causã i se/t sub hac ꝓtectõne subditi tã seculares q̃ꝫ eccl'iastici debẽt t possũt in quiete viuere/nõ pl⁹ sapiẽtes q̃ꝫ oportet ¶ Rex idem p̃t ratõnabiliter ꝙqueri de subditis suis/ꝓsertim eccl'iasticis/si in p̃dicta reductõe libertatũ inueniant tepidi/t tergiuersatores/t claudicãtes/t p̃t ab eis p se aut suos exigere rõnes/quibꝫ mouent sentire cõtra deliberatões ne dũ ꝙcilij sui sz suoꝝ platorũ/ac vniuersitatũ regni sui. Cetera de penis p eundez infligẽdis iubet ecclesiastica modestia quiescere/nec hr̃e sermonẽ.

Tractatus eiusdem

ad puincialẽ celestinoꝝ sup ỹsiculo canti ci marie. Suscepit israel pueꝝ suũ. ¶ De susceptione xp̃i allegorice p. xxiij. veritates Tropologice vero t anagogice p. xij. veritates.

Incipit epistola Lã

cellarij Parisien. de susceptione humanitatis xp̃i t tropologica.

Prologus.

Reuerẽdo in xp̃o dño puinciali celestinoꝝ Fratri Johanni Bassandi. su⁹ Johãnes cancellari⁹ parisien. Ea q̃ ad pietatẽ sũt xp̃iane religionis t sursũactionis iugiter meditari. Decinit maria Suscepit israel pueꝝ suuz. Decinit huic notule sui cantici canticoꝝ mater ecclesia xp̃o iubilãs. Tu inq̃t ad liberãdum susceptur⁹ hoiez nõ horruisti ỹginis vteꝝ. Nõ verbũ sub hac ppr̃ietate suscipi debz. Est eñ impropriũ xp̃s suscepit humanitatez q̃ factũ est. vt xp̃s esset hõ. t hõ de⁹. Quia xp̃s de⁹. sz nõ semp de⁹ fuit xp̃s. q⁹ nec sp de⁹ fuit hõ. nec ex ꝓseqnti xp̃s. cũ nõdum susceꝑat humanitatẽ xp̃s deus. de q̃ susceptione colligam⁹ aliqs veritates accõmodas. petitioni tue pater honorãde.

Incipit pr̃ima veritas.

Christus per hmõi susceptionẽ q̃ dicit

incarnatio habuit ab instãti sue ꝯceptõis
animã rõnalẽ pfecte beatã ꝑm portionem
mentis supiozẽ. hec veritas credi debet ꝺ
necessitate salutis.

Secunda veritas.

¶ Chriſt⁹ in aĩa beatificata vt sic cõgno-
uit totũ decursũ eccl'ie cũ meritis futuris
z demeritis hoĩm singulo⁹. etiã p infusaz
desup cognitionẽ aliaz q̃s in ꝟbo. q̃lis suo
modo fuit cognitio infusa ade ꝑ statu in-
nocentie. z angel' pfecti⁹ in sua ꝑma creati
one. hec veritas est certa fide tenẽda.

Tercia veritas.

¶ Chriſt⁹ vt beatificat⁹ in aĩa nunq̃ sen
sit dolozes ꝑ pctis hoĩm quozũcunq̃ nec
ꝑ penis alienis aut ꝑꝓpꝛ̃is ĩ cozpe suo vel
in portione rõnis inferiozẽ susceptis/patz
qz ĩ beatitudine nõ est luct⁹ neq̃ dolo⁹.

Quarta veritas.

¶ Chriſt⁹ vt beatificat⁹ ĩ aĩa habuit sum
mã de pctis oĩb⁹ singulo⁹ hoĩm detestati
onẽ. q̃ largo z tropico modo loquendi ꝑt
noĩari displicẽtia cozdis de pctis. vl' extẽ-
siozi trãssumptõe dolo⁹ aut tristicia q̃nq̃
noĩak. etiã in deo. Sic̃ est illud Beñ. Ta-
ctus dolore cozdis intrinsec⁹/diceretur si
mili modo de beatis.

Quinta veritas.

¶ Chriſtus ab instãti sue ꝯceptõis q̃uis
habuerit clarissimã noticiã z apꝑhensio-
nẽ sue passionis future Et q aĩaz dulciſſi
me mr̃is ptrãsierit gladi⁹ acerbissime pas
sionis. Ipe tñ nõ habuit hmõi passionis
dolorẽ exꝑimentalẽ in cozpe q̃lem habuit
dũ cepit tedere z mest⁹ esse. z ꝓsequẽter ab
agonia vsq̃ ad expirationẽ ptulit z sensit
Ueritas illa ꝑ ꝓma pte patet ex ꝑcedẽti
bus. Sz secundã ꝯcedit cõis oĩm docto-
rũ approbatoꝝ schola qz sic z nõ aliter vi
detur posse saluari illud luce q ĩ⁹ pficie
bat etate z sapiẽtia. Experiebaꝁ em̃ ꝑ assi
duũ crementũ. noticias nouas rer̃. z si no
uas noticias sensuales. ita nouas tristici-
as aut delectatões isto modo.

Sexta veritas.

¶ Chriſt⁹ voluit ab instãti sue cõceptõis
q̃ bñtudo sue mẽtis redũdaret in cozpus
ꝑ influentiã gaudiosã sic̃ nunc facit in pa
tria Sicut z aĩa felicissime mr̃is in cozpe
glorificato vl' carne dotata. q̃druplici do-
te sua. Ueritas hec cõcedaꝁ ab omnibus
vt catholica.

Septima veritas.

¶ Chriſt⁹ voluit q beata mens sua vt sic
sumeret influxũ ꝑtis ĩferioꝛis aut sensua-
lis. z ꝟ passibiliter z penose. licet bñ cogno
uerit ꝑt⁹ penas sensus intellectual'r. imo
z gaudiose. alioquin nõ fuisset passus vo-
luntarie desideraẽter z ꝓsone diuine volũ-
tati. veritas hec est catholica z ꝑcessa.

Octaua veritas.

¶ Chriſt⁹ voluit q ꝑcognitio sue passio-
nis quã habebat ex visione verbi. vel etiã
ex reuelatõe in rõne inferiozi descenderet
aut redũdaret in sensualitatẽ sic q a parte
sensuũ dolo⁹ exꝑimẽtalis susciꝑet qualis
in agonia vel ĩ tota passione. aut etiã q̃lis
fuit ꝑ decursũ tot⁹ vite nũc aũt miscendo
leta cũ tristib⁹. Sic̃ ei puer z insci⁹ flebat
sic sugendo btã vbera ꝓsolabaꝁ z arridẽti
mr̃i blandus erat. Stultũ est em̃ dicere q
nunq̃ gauisus est aut letat⁹ exꝑimentali
ꝓsolatõe. Nõ em̃ ꝑdiderat gustũ ciboꝝ
aut tactũ suauiũ. sz nunq̃ in viciũ

Nona veritas

¶ Chriſtus voluit q dilectissima mr̃ sua
dolores z ꝓsolatões haberet ĩ vita sua iu-
xta modũ sue ꝓuersatõnis. ad ip̃m filiũ z
ad virginalẽ sponsũ ioseph z ita ꝓportio-
nabiliter respectu ꝓximoꝝ. Nõ em̃ fuit in
ciuilis. aut agrestis. aut lapidea. z insensi
bilis gl'iosa mater sua.

Decima veritas.

¶ Chriſt⁹ voluit dilectissimã matrẽ suã
dolores z penalitates hui⁹ vite destitute
susciꝑe. Hedũ volũtarie pure sicut susce-
pit. sz ex ꝓditõe nature viatricis descẽdẽ-
tis ab adã z cũ necessitate ꝓtrahẽdi origi-
nale pctm̃ sic̃ alij ꝑ generatõez viri z muli
eris ꝓcepti. nisi gr̃a supnaturaľ ꝓuenisset
casũ in ꝟ originalis culpe ꝑcipitiũ. factuz
est ꝓinde ꝓsequẽter ĩ maria q̃stũ ad natu-
re debitas ex originali sic̃ in alĩs sanctifi-
catis aut baptisatis nisi q̃stum ex priuile
gĩs z gratĩs spũalib⁹ fuit adiuuata. Ue-
ritas hec ꝓbabili pietate cozdis credi ꝑt.

Undecima veritas.

¶ Chriſt⁹ ꝑseruãdo matrẽ suaz ab origi-
nali nõ ob ꝟ dedit dignitatẽ eq̃lem sibĩ ꝑ
etiã ꝑm humanitatẽ viatricẽ. Rõ qz nũq̃
xp̃s habuit necessitatẽ originale pctm̃ cõ
trahẽdi qz nõ descẽdit ꝑ naturalẽ ꝓpaga-
tionez. ꝓpterea rõ sumpta ex hac eq̃litate
q maria ꝓtraxit originale ꝓsus est inuali
da. Siľr z altera q maria nõ indiguisset
redemptõe. Aꝯ valeret apľi ꝓseq̃ntia. xp̃s
ꝑ oĩb⁹ mortu⁹ est. ergo oẽs mortui sunt

ħ inquã argumẽtũ poti⁹ est ad oppositu3 Quia si xp̃s fuit oĩm pfectissim⁹ redẽptor mortẽ p oĩb⁹ sustinẽs decuit q̃ matrẽ pfectissime redimeret. ħ aũt nõ potuit ꝓueni enti⁹ fieri q̃z p̃seruãdo ne caderet poti⁹ q̃z iã lapsã releuaret. Ueritas hec pbabilis ẽ ꝛ pia. Sup q̃ miꝛ est q̃ nõnulli volentes virginẽ bñdictã sup̃ limites honorare p̃di cant nihilomin⁹ q̃ ꝓtraxit originale sicut vn⁹ de quo infra.

Duodecima veritas.

¶ Christ⁹ ꝓtulit matri sue ab initio. ꝛ cõ/sequẽter illas ꝛ tantas gr̃as q̃s ꝛ quantas cognouit esse ꝓuenientes ẽm ordinẽ sue sa/pientie. ꝛ in hac veritat3 soliditate debꝫ es/se ꝓtent⁹ q̃libet xp̃ian⁹ q̃z tũcũq̃z sibi deuo/t⁹. Attamẽ q̃ ꝑticularisata ꝑconia magis ad deuotionẽ mouẽt. aliq̃ pios animos placet adiungere aliq̃s veritates sup̃ istis ad vtrumq̃z libratas.

Tredecima veritas.

℟ ¶ Christ⁹ humanitatẽ suscipiẽs dolores nr̃os sola volũtate ñ necessitate portauit ĩ corpe suo. ꝛ vere languores nr̃os ipe tu/lit p̃sertim ĩ cruce. ꝛ ħ cũ tanta acerbitate. quantã voluit de⁹ ẽm ordinez sue sapiẽtie ipaz humanitatẽ passibilẽ tolerare. Ueri tas hec cõsonat vltime veritati tradite de maria. Et sufficit ad salutẽ q̃ de xp̃o tene atur sũmatim fide certa ꝛ necessaria. Te/merariũ ꝯo est asserere q̃ dolor su⁹ fuit in tensior ꝛ acerbior q̃litatiue q̃z afflictio oĩz alioꝝ hoĩm simul. ĩmo q̃z ꝛ dãnatoꝝ.

Decimaquarta veritas.

¶ Christ⁹ nõ habuit ab instãti ꝯceptõis oẽm illũ dolorẽ vsq̃z ad instãs mortis sue q̃lẽ ptulit in cruce aut p̃i⁹ p decursũ pena lis vite sue. Et oppositũ scribẽdo vl̃ p̃di/cando asserere est temerariũ falsũ ꝛ p̃sum/ptuosũ. Decimaquinta veritas

¶ Christ⁹ potuit dare ml̃tas gr̃as huma nitati sue ꝛ dilectissime matri pure gratis q̃s tñ actualiter ꝛ de facto non ꝓtulit. Et oppositũ asserere ẽ falsũ ꝛ temerariũ ĩmo hereticale. Patet hec secũda ps q̃z xp̃s po tuit ab vtero mr̃is sue dare de potẽtia ab soluta impassibilitatẽ sue hũanitati q̃lem habet ō p̃senti. silr ꝛ mr̃i sue saltẽ post ꝯce ptionẽ bñdicte plis sue. Et ꝓstat certa fi/de q̃ neutz fecit.

Decimasexta veritas.

¶ Christ⁹ potuit dare sue humanitati. et matri sue p statu vie. gr̃as alias q̃z cõtule/rit de facto. ꝛ si ꝓtulisset ħ vtiq̃z fuisset de/cens dare vl̃ dedisse q̃liter tũc facere ñ erat decẽs ẽm ordinẽ sue sapiẽtie. Ueritas hꝫ sil̃is est p̃cedẽti. Sz addit aliud de decen/tia p quo fit veritas sequẽs.

Decimaseptima veritas.

¶ Christ⁹ potuit ꝛ p̃t ml̃ta facere ꝛ ħ de/cet eũ ergo fecit aut faciet. ꝯsequẽtia talis q̃ fit a multz sepe fallit p fallaciã petitõnis p̃ncipiꝝ. qz videlicet p̃supponit ĩ minori ꝓpositõe. qõ est eque ignotũ vel ignotius q̃z p̃ncipale Rõ qz nihil decet deũ facere nisi ẽm q̃ vult fieri/recte p oppositã ꝓsue tudinẽ ad volũtates creatas q̃ ideo volũt agere qz p̃sentant eis aliqõ obiectũ sub ra/tione boni aut ꝓueniẽtis ꝛ ideo agunt qz videt eis bonũ. ꝛ nõ ideo illud est bonum aut decẽs. Causa est. Non em̃ sunt regule p̃me sz regulate a p̃ma bonitate.

Decimaoctaua veritas.

¶ Christ⁹ nescit aliq̃d velle qz decẽs nisi a seipo. aut si ab altero ħ ẽ p reuelationẽ. l̃ opis exhibitionẽ. ꝛ ħ argumẽto a posteri ori ꝛ nullo modo a priori. Uñ sic̃ xp̃s sol⁹ nouit patrẽ ꝛ se ꝛ spũm̃sanctũ. nõ excludẽ do ipos patrẽ ꝛ spũm̃ ꝓpter ynitatẽ essen/tie. Sic sol⁹ scit q̃d deceat eũ ad extra pro ducere. qz sol⁹ scit q̃d vult agere ꝛ cui vo/luerit reuelare Decimanona veritas.

¶ Christus si asserit aliq̃d ad extra facere debere qz decet eũ sic facere fallit asserens modo tacto qz p̃supponit qõ est eque vel pl⁹ ignotũ. vt si q̃s ita palogizet xp̃s potu it cõicare mr̃i sue ĩ vtero q̃ gl̃iosa ꝛ ꝓsum mate felicitat3 nasceret. ꝛ ħ decuit ipm̃ fa/cere. qz decuit eũ matrẽ honorare g̃ sic fe/cit. Cõstat q̃ ꝯclusio hereticalis est. ꝛ tñ p̃ misse cõiter assumunt. a nõnullis in asser/tionib⁹ suis ꝓfirmãdis.

Uicesima veritas.

¶ Christ⁹ nõ cõicauit mr̃i sue statim dũ ꝯcepta vel nata ẽ vsum pfecte rõnis q̃z uis ħ potuisset. ꝛ si fecisset decuisset. Et oppo sitũ asserere scribẽdo vl̃ p̃dicando est peni tus temerariũ sic̃ ꝛ q̃ nunq̃z somniauerit aut qõ in oĩ somno semp actu deuz ꝓtẽ plata fuerit ħ in via. Qõ aũt ex scripturis sanct3 autoritatẽ nõ habet iunge nec ex p/babili rõe. eadẽ facilitate ꝓtemnit q̃ pbat.

Uicesimaprima veritas.

¶ Christ⁹ potuit ꝓferre dilectissime mr̃i sue cognitionẽ lucidissimã toti⁹ decursus vite sue ꝛ filij. cõfestim dũ nata est: ꝛ si hoc

fecisset ꝑ vtiqꝫ decuisset ergo fecit. temerariū est ⁊ ꝓtrariū sanctꝭ doctoribꝫ ꝑ inferre. Cōtrariū insup videt euāgelice doctrine sic asserere factū esse. Sicqđē ꝓditus fuit ihs ignorāte maria ⁊ ioseph/ideo dolētes p triduū q̄sierūt ipm/⁊ nō intellexerūt responsuz pueri ihu. Nesciebatꝭ inq̄t q̄ in his q̄ pris mei sūt optet me esse ⁊ ita in multis Sz nō ob ꝑ dicēda fuit ignorās btā vgo si nō scierit oīa. Dicit em̄ ignorātia priuationē sciētie debitā inesse. ⁊ ex ꝓsequenti culpā. nō sic nesciētia q̄ in angel repit.

Uicesimasecunda veritas.

¶ Christꝰ etiā si dederit acceleratōez vsꝰ rōnis mīi sue sic opinanꝭ alīq̄ pie de exultatōe Jobis i vtero. nō optuit tñ i talibꝫ gratijs pseuerātiā esse q̄suis sine pñia ⁊ retractatōe sint dona dei. Sūt ei sine pñia supplēdū est ꝑ modo q̄ donanꝭ quedā ad mozulā paruā. q̄dā ad tps maiꝰ. q̄dā i eū patet i gratijs ḡtis datis i ꝓphetijs ⁊ gratijs sanitatū q̄ durāt ad tps.

Uicesimatercia veritas.

¶ Christꝰ si ꝓquirit a talibꝫ cur matrem suā honozauit i gratijs istis. ⁊ nō in alijs oibꝫ q̄bꝫ poterat. Nōdeas q̄s es o hō vt in uestiges sensū dñi q̄s es vt ꝓsiliariꝰ ei fias. q̄s es vt ꝑsumas dicere cur ita facꝭ. ponat ḡ hūana loq̄citas digitū ozi suo ⁊ terminis suis ꝓtenta sit.

Uicesimaquarta veritas.

¶ Christꝰ posuit termios nr̄e ꝓquisitōis vt nō liceat ꝺ diuis alia vel aliter asserere q̄z q̄ ex diuis scripturꝭ habenꝭ. vl euidenꝭ ꝓcludunꝭ vl ab eccl̄ia q̄ spūsctō regit credenda traduntꝭ/hec est regula btī ꝺyonisij plies repetita. Cetez ꝺ opinione temeraria vl pbabili vl de credulitate pia latiꝰ ꝓt dici put alibi notauim⁹. Et ꝑ vnū placet repetere ꝑ q̄d sit piū credere aut q̄ ppositiones ꝺ pietate fidei sūt censende. Oēs ille scilicet q̄ nec euidēter sequunꝭ ex ꝓtentis i sacra scriptura. nec etiā euidēter repugnāt ⁊ edificāt charitatē. vl ꝺuotōez pñ cordis temerarie nihil asserētis/tales sūt narrationes sctōz patz/tales deuote recogitatōnes circa totū euāgelij decursū. erga xp̄m ⁊ matrē suā. ꝓsiderāda mlta nō explicita/ quēadmoduz fieri potuerūt vl q̄d egerint ihs ⁊ ioseph ⁊ maria ab initō vsq̄z ad mozte ioseph/q̄liter pcessū est i iosephino carmine heroice. Qualiter etiā iducūt doctores illud miscōia ⁊ ꝓitas obuiauerūt sibi iusticia ⁊ paz osculate sūt q̄si sint res aiate inuicē colloquētes ⁊ ꝓcludētes dñs dabit benignitatē terra nr̄a dabit fructū suū qꝺ vtiqꝫ ꝓstat factū dū suscepit deꝰ isrl puez suū.

Alie veritates duodecim.

¶ Ubiūgunꝭ alie duodecim veritates ꝓpinquiꝰ ad interrogatōnē tuā pr̄ amātissime terminos nō deserēdo susceptos.

Prima veritas.

¶ Susceptio scti isrl nr̄i fuit p allegoriā incarnatio ꝺbi. p tropologiā ꝺo ⁊ anagogiā susceptio scti isrl pueri sui est hoīs per gr̄az iustificatio. ⁊ ipiꝰ ad ꝓtemplatōez celestiū eleuatio. Nūc p intelligētiā/nūc per simplicē fidē. cū deuotōe q̄ mentē eleuat i deū p piū ⁊ humilē affectū nūc p vtrūqꝫ p intelligētiā. s. ⁊ deuotōez fide spe. charitateqꝫ subnixā. Secūda veritas.

¶ Susceptio talꝭ mīstica nutrit marie et roborat p susceptōez dignā benedicte eucharistie sacrī q̄ deus ipe sumit recolit memoria passionis eiꝰ. mēs implet gr̄a. ⁊ future glie nob pignꝰ dat. q̄ sup retractatus est spēalis i notulā cāntici marie. Et surlētes ipleuit bonis. Tercia veritas.

¶ Susceptio isrl pueri sui dei q̄suis possit agnosci p pbabiles ꝓiecturas ab illo q̄ suscipit nō tñ euidēter reuelatōe sup ꝑ nō habita. Signa q̄dā sūt si q̄s sit isrl p certā fidei illuminatōez seu visionē. si sit puer ñ sensibꝫ sz malicia p humiliatōez. si sit possessio dei. i. seruꝰ p dignatiuā adoptionē i charitate q̄ patiēs est ⁊ mitis sub suaui iugo xp̄i. Quarta veritas.

¶ Susceptio p gr̄az gratū faciētem nos semp latet ad certū q̄tenꝰ impleamꝰ illud Seruite dño i timoze. Et ne seruiꝰ mesta ⁊ q̄suis videat. Exultate ei. Uez ne sit exultatio dissoluta iungit cū tremoze. Et subsequit apphendite disciplinam.

Quinta veritas.

¶ Susceptio gratificās videt hic in via potissimū cognosci p cordis sentimēta sumendo coz p toto ei triclinio ſm triplex cenaculū mētis. s. ⁊ oronis ⁊ aie iuxta tractata sup hac de cacordi psalteriū marie fidicula. Dispsit supbos mēte cordis sui. p/sentiā inq̄t ꝺbi Bernardꝰ ex motu cordis accepi. Sic alīq̄ fere oēs ꝓtemplatōi vacāres signa tradiderūt. nūc hec: nūc illa multiplicia valde variaqꝫ cordis sentimenta vsq̄z ad pfusionē lacrimaz de q̄bꝫ nō est ꝑ

dicendũ ꝑ singula. Sz sub cautele generalis monitione sistendũ.

Sexta veritas.

¶ Susceptio gratificãs stat frequẽter sine quibusdã sentimẽtis actualibꝫ cordis. patet in puerꝫ baptisatꝫ. patet in iustꝫ dormientibꝫ aut in solo gr̃e habitu sine q̃uis actione gratꝫ deo simul ⁊ acceptis.

Septima veritas.

¶ Susceptio gratificãs sepe fit ⁊ est ĩ suo actu intrinseco ⁊ formali elicito vel exterius impato sine ꝑceptibilibꝫ certitudinal'r gr̃e sentimẽtis ĩ corde vel sensibꝫ. patet in actiuis ꝑ varia distractꝫ. nullã ĩ corde suo spũalium sentimẽtoꝝ molliciẽ. aut liq̃factionis suauitatẽ habẽtibꝫ. ĩmo maxima xp̃ianoꝝ ꝑs. absq̃ talibꝫ sentimẽtis alias seruit deo. q̃s iudicare damnãdos vel extra statũ salutꝫ. ob ħ esse/ ꝑuersissime est temeritatis ⁊ intolerabilis arrogãtie. apud illos q̃ sentimentis hm̃oi crebro gaudent q̃ suã ĩ illis totã salutẽ ponũt ⁊ gloriã. Sz heu sepe q̃ꝫ ꝓfunde fallit eos stulta p̃sumptio cordis sui. q̃ꝫ frequẽter illudunt̃ a demonio meridiano. qꝛ suꝑbia meret̃ illudi deniq̃ meret̃ etiã dũ eucharistiã suscipit illud imp̃catũ ꝑ psalmistã fiat mensa eorũ corã ipsis in laqueũ cũ ceterꝫ que sequunt̃ sub trinodecimo numero maledictis.

Octaua veritas.

U ¶ Susceptio eucharistie gratificãs q̃uis nõ fiat nisi sit aliq̃s in gr̃a gratũ faciẽte nõ tñ inducit semꝑ nouũ peccatũ nisi in cõtemnente. Cotẽnit aũt q̃ se scit habere impedimentũ legitimũ ne suscipiat aut q̃ nõ habuit ꝓbabilẽ sue ꝯsciẽtie examinatõez iuxta modũ cõmuniter requisitũ vt suuz cognosceret impedimentũ ⁊ cessaret a cõmunione vel tolleret nexũ suũ sic̃ ꝑ ꝯfessionẽ si ꝯscius est sibi culpe mortalis. Aut si ꝑ statutũ regule sue sit artatꝰ de venialibꝫ ꝯfiteri licet dura videat̃ hec hortatio nisi forte ꝓ grauibꝫ ⁊ mltis venialibꝫ valde disponẽtibꝫ ad mortale aut ꝓpinq̃s multũ.

Nona veritas.

¶ Susceptio eucharistie si dimittat̃ qꝛ ñ ꝑcipit accessurꝰ sentimẽta deuotõis actualis ĩ lacrimis ⁊ similibꝫ si tñ aliunde sit sibi bñ ꝯscius de carentia impedimẽti stulte agit si sit tempꝰ ⁊ locꝰ aliunde. ratio est qꝛ magnis bonis se ⁊ suos ꝓximos ꝑuat ⁊ defraudat damnatõez incurrẽs/ de suscepto talento ordinis nõ multiplicato. Sibi tñ absit gloriari si sentimẽta nõ sentiẽs deuotõis/ si siccꝰ ⁊ aridꝰ animo sit mons gelboe sine rore ⁊ pluuia si ñ timeat lapsũ qualẽ aliq̃ñ patiunt̃ gloriantes d̃ sentimẽtis suis qꝛ si demones in viridi dei ꝑmissione ħ faciũt: in arido q̃d fiet

Decima veritas.

¶ Susceptio gratificãs si querit̃ ꝑiculo se cognosci ꝑ curiositatẽ in quolibet hoĩe tñ ħ maxime periculosũ est in feminis ⁊ tenacis app̃hensionis ⁊ auiditatis temerarie penetrãdi secreta dei Sunt ⁊ lapsus ⁊ illusiones ꝓcliuissime. diligũt tales aliq̃ñ deũ velut adulteꝝ cõcubitu fornicario. q̃re: sane qꝛ delectatõez sentimentoꝝ ipsius dei solã nõ plurificationẽ bonoꝝ sũt operum req̃rẽtes Sz perdes om̃es deus qui fornicantur abs te.

Undecima veritas.

¶ Susceptio gratificans apud tales de vtroq̃ sexu sepe fit in laqueũ nõ data sed accepta occasione scandali. dũ fiũt ĩdigniores susceptõe dignissimi sacramẽti quo scilicet post talia sentimẽta. ⁊ nõ aliter dignos se ad suscipiendũ semet existimant/ longe facti de q̃ legit̃ Neminẽ iudicãs neminẽ ꝯdemnans. oĩbꝫ cõpatiens sanctus martinꝰ erat. Nec aliter ꝑ agathon vl' pastorẽ est p̃ceptũ Nã inq̃t in om̃i re dic Tu q̃s es. ⁊ ne iudices quẽq̃ꝫ. Sed nec attendunt aliud sue temeritatis rep̃ssiuũ ꝯsiliũ Nõ accipe fiduciã ĩmo accipe fiduciã. sed de sola dei misericordia. nõ de tua sentim̃torũ iusticia/ sordida nimis ex se sicut pãnus menstruate. quẽ nõ exterreat illd̃ apostolicũ. Nihil mihi ꝯsciꝰ sum: sz nõ in hoc iustificatꝰ sũ. sz nec meip̃m iudico: q̃ me iudicat dñs est. Sic habita in adiutorio altissimi secure dices deo Susceptor meus es qꝛ quẽ suscipis in sacramẽto ip̃e magiste suscipit mãducat ⁊ bibit incorꝑando.

Duodecima veritas.

¶ Susceptio gratificãs dũ visa est apud multos colligi ꝑ meditationẽ assiduã passionis ih̃u xp̃i causaliter de ꝑ accidens de suꝑbo vsu suo homĩbꝫ d̃ vtroq̃ sexu dure multũ austeritatis in vita/ plurimas hereses ⁊ deliramẽta. ⁊ tandẽ in abominandissima carnis sentimẽta ꝓlapsi sunt ⁊ innominaliter maculati/ sunt in exemplum veteres ⁊ noui fratricelli ⁊ sorelle begardi ⁊ begarde seu begute de quibꝫ nõ est ħ dicendũ ꝑ singula. Suffecerit tãgere aliq̃s X

passus scripture. cuiusdã q̃ nõ i oĩbꝫ sa
tis sobrie videt esse locut⁹ q̃uis i hac sce
lerata secta iam tacta fuerit. seuerissim⁹ z
laudand⁹ sicut in alĩs multis. verũtamẽ
in multis ꝓtra p̃dictas veritates speciali
ter de priuilegĩs xp̃i z marie z penis suis
min⁹ sobrie scripsit z docuit. Et q̃s est hõ
q̃ viuat z nõ peccet. Quis est hõ q̃ nõ pati
enter reꝓhensionẽ debeat accipe charitat̃
qualẽ ꝓscius ego sum mihi velle fieri q̃ h̃
scribo. Rursus p eũ null⁹ extollit̃ stat⁹ ni
si ille qualẽ notat se tenuisse ꝓformiter ad
feminas alĩqꝫ magne vt asserit eleuatõis
z ꝓphetici spũs. quaꝫ tñ doctrine sunt su
specte iubẽte ap̃lo qui habebat spũm dei.
mulierẽ docere nõ permitto. Scõo addit
iteꝫ licet nõ semꝑ eo ordine quo ponunt
ista/ait inquã q p tales inueniret xp̃s qui
tũc suo tpe perdit⁹ erat: z abscõsus ab ec
clesia. z q̃si iacens mortu⁹. Rursus q̃ sta
tus iste terci⁹. z cito manifestand⁹ erit de
structiu⁹ status phariseoꝝ modernoꝝ q̃s
notat p̃latos cũ clero z religiosos omnes
maxime fratres minores q̃ nõ viuũt vita
xp̃i crucifixi. neq̃ vt su⁹ nuncius frãcisc⁹.
z sancta clara vexilliferi ihu xp̃i/cũ cruci
fixa vita sua. Sũt z iam habite reuelatio
nes vt dicit sup illo. ¶ Rursus attẽde p̃
oculatissime q̃ cepit error iste a ioachim
ponente triplicẽ legẽ ꝼm tres psonas. pri
ma p̃is p moysen. scõa filij p xp̃m. tercia
spũssancti p euangeliũ eternũ cui⁹ nõ erit
finis. legãt ergo text⁹ expositõis isti⁹ sup
nũc dimittis ĩ fine. z expositio sup illud ꝺ
perditõe z inuentõne ihesu. z alibi pluries.
Attendãt ergo sol⁹ finis in acerrima sati
ra seu tragedia magnis boatibꝫ inuehẽte
ꝓtra stat⁹ omnes maxime suoꝝ. viderit q̃
zelo viderit. quo edificatõnis auditu fru
ctuoso multi iudicãt q̃ nõ ꝼm scientiã Et
tẽto q̃ p cognomine vult notiari maxim⁹
peccatoꝝ q̃liter ergo nõ pri⁹ auferabat tra
bem de oculo suo q̃liter obsurduerat ad il
lud pbrum. medice cura teipm. diceret q̃
ex humilitate sic iudicari vult. Sz si non
ex veritate. quid nisi vanitas z dãnabilis
vanitas. Si ex sensus intimitate se ita iu
dicari volebat. attenderit ne paulus ĩmo
maria plus paulo p̃cellebat in hac laude
vt non iam ipse maxim⁹ aut primus esset
peccatorum quia nõ humilior plus oĩbꝫ.
¶ Ampli⁹ arguit de hereſi doctores do
ctissimos cũ Innocẽtio tercio q̃ ponunt
substantiã panis post desitionẽ corpis xp̃i
destructis panis z vini speciebꝫ iteꝫ ꝺ no
no creari. Sunt alie sup hac re positõnes
sz ista quicq̃d difficultatis habeat seu ha
bere videat. non est heretica appellanda.
potest em̃ de⁹ creando reparare destructũ
idẽ in numero. z si nõ generãdo modo na
ture. Quicq̃d ꝺ paruulis affirmare p̃sum
psit cõtra omniũ doctoꝝ cõmunẽ scholaz
q̃ pueri in limbo nõ baptisati acriter pu
niantur pena ignis sensuali. ponereq̃ vi
detur q̃ in afflictõne carent oĩno ratõis
iudicio z libertate arbitrij. Sed nõne do
cumenta plura scripsit bona: z vtilia z de
uota scripsit(Fatemur ĩmo libere cõfite
mur) z nunc stetisset in isto sal⁹ sua/vtinaz
ꝓformasset se doctrinis illoꝝ quos allegat
q̃ñq̃. Sepe em̃ magnas partes excerpit
z rapit in ꝓpria forma tacitis auctoꝝ no
minibꝫ. nescim⁹ si par esse voluerit esopi
cornicule. plumis aliaꝝ volucrũ se ornat̃
creber fuit apud istũ bonauentura cũ suo
breniloquio. sz vix nominat⁹ ex illo. Vl̃
ti sũt p̃terea sermones sub ꝓtextu sue locu
tionis quos in forma legim⁹ apud libros
alios nõ modice vetustatis. Postremo ñ
rememoram⁹ ista detractõis malignãtis
zelo quantum ꝓscientia testis est. sz cautele
prudentis z cõmonent̃. studio q̃ten⁹ reli
giosi simplices z insc̃j theologie nec habẽ
tes spũm discretõnis spirituũ in deuotis
apparentibꝫ sentimẽtis falli valeant in le
ctura vl̃ studio sub feruore nouitio sub in
discreto iudicio q̃ liber tot⁹ sit euãgelicus
qz ꝺ euãgelio loquit. Sic p̃ optime no
tasti mihi de q̃busdã. habẽt em̃ aĩqꝫ paten
tes z publicas sancte sapiẽtie p doctores
approbatos/non est necesse ipos obedire
meretricule dicenti. Aq̃ furtiue dulcio
res sũt z panis abscõsus suauior. Simil̃
hec interim scripsim⁹ ꝓformiter ad tracta
tulũ istũ q̃ ꝺ examinatõe doctrinaꝝ cõpo
sit⁹ est q̃ ad ptẽ primã. Et de reliqꝫ tribus
vltroneo z deliberato ꝓsilio siluim⁹. Nec
habuim⁹ p̃ religiosissime simil̃ z prudẽtia
p̃stantissime/q̃ currẽte calamo linguã ani
mi feruẽtis exprimente volui satisfaciens
tue petitioni notare p cedulã istã. Sb an
no dñi. M.cccc.xxvi. decimaocta. decem
bris de mane vsq̃ ppe meridiẽ ꝓsonãs te
xtui qꝺ exponendũ erat in manibꝫ de can
tico marie canticoꝝ. Suscepit isr̃l puerũ
suũ qꝺ inchoabã dũ mei capella visitauit

benignitas tua mihi iure colēda. vale vale

Finit epistola cancellarij Parisiensis de susceptione humanitatis xpi allegorica. anagogica. ꝛ tropologica.

Epistola Johannis

de Gerson ad fratrem Bartholomeū carthusiēn. super tercia pte libri Ruysbroech de ornatu spiritualium nuptiarum

Venerabili patri ꝛ bone simplicitatis fratri in christi charitate dilectissimo fratri Bartholomeo carthusiēsi Su⁹ Johānes Cancellari⁹ indignus ecclesie parisiēsis Nuptiarum agni ptícipem fieri. Pridem librum quendam per te habituꝫ cui⁹ titul⁹ est de ornatu spiritualium nuptiarum in transcursu legeraꝫ. nouissime illum attentius relegens cōperi multa ibidem tradi salubria ꝛ alta documēta. Naꝫ prima pars instruit ad vitam actiuā. Secunda ad vitam spiritualem que affectualis dici potest inducit sub varijs ꝛ pulcris similitudinum manuductionibꝫ ꝛ tropis quorum intelligentiam soli experti plene concipient. Sunt nempe ex eis que in affectu plus aguntur q̄ꝫ in intellectu ꝛ q̄ percipiuntur amplius saporis cuiusdam intimo gustu q̄ꝫ ratiocinatione vel discursu Tercia pars notificare nititur que sit excellentia vite contemplatiue. que beatifice visioni in anima approximat. Tradūt quidam sicut accepi. q̄ prefatum librum ydiota vnus sine litteris composuit. Exinde non sine miraculo ꝛ inspiratione diuina ipsum fuisse confectuꝫ patēter astruunt. Exquo consequens esset omnia contenta in eodem esse verissima sanctissimaq̄ꝫ. Sed meum quale sit super hac re iudicium tibi nō esse celandum decreui ne forte assis incerta aut falsa pro veritate certa. aut diuina amplecti contingeret. Scis quid iubet apostolus. Doctrinis varijs ꝛ peregrinis nolite abduci. Sūt vt meuꝫ interim est iudicium due partes priores satis vtiles in quibus nihil deprehēdi q̄ nō possit salua fide ꝛ morum puritate saluari quāq̄ꝫ modestum lectorem in multis efflagitent. ꝛ talem qui non sit penitus expers earum que secūda pars loquitur affectionum. Ceterum stilus ipse libri non sordidus est nec abiectus. Certe tamē induci nequeo credere librum ipsum fuisse conflatum per os ydiote quasi per miraculum. Stilus enim ipe magis sapit ꝛ redolet humanam eloquentiam q̄ꝫ diuinaꝫ Nam ꝛ poetaruꝫ verba vt therentij ꝛ boetij ꝛ philosophorum sententie ꝛ rōis cursus ostendunt palam illic studiosam industriam ꝛ diligentie laborem diuturnuꝫ precessisse. Plane impar valde est stil⁹ diuine scripture prophetarum ꝛ euāgelistarum ab hoc loquendi genere Quāuis hic diceret pertinax assertor oppositi. q̄ deus scientiarum domin⁹ est. habens facultatē nunc hoc. nunc illo modo scribendi p ora scribarum suorum. fatemur ita possibile fieri. Sic autem in proposito satis constitisse nō elucet. presertim quia testatur autor seipsum latinis verbis plurimū desudasse. Hoc vero cur oportuisset si fuisset tantūmodo calamus scribe velociter scribentis/spiritūsanctum loquor/qui tarda molimina nescit ꝛ cuius velociter currit sermo. Verum alia potior ē ratio que me non ita sentire compellit Siquidē tercia pars eiusdem libri prorsus repudiāda rescindendaq̄ꝫ est tanq̄ꝫ vel male explicata. vel plane abhorrens ꝛ discrepās a doctrina sana doctorum qui de nostra beatitudine locuti sunt. Nec stat cum determinatione expressa decretalis ponētis beatitudinem nostram cōsistere in duobus actibus visione ꝛ fruitōne cum lumine glorie Et si hoc ita est in beatitudine cōsummata q̄ deus non est visio ꝛ claritas nostra essentialis sed tantū obiectalis. quāto magis erit hoc alienum in beatitudinis quadam assimilatione imperfecta quā fas haberemus hic degustare in via. Ponit aūt tercia pars libri prefati q̄ anima perfecte cōtemplans deum nō solum videt eum p claritatem que est diuina essentia sz est ipsamet claritas diuina. Imaginatur enim sicut scriptura sonant/q̄ anima tunc desinit esse in illa existentia quā prius habuit in ppio genere/ꝛ cōuertitur seu transformatur ꝛ absorbetur in esse diuinum/ꝛ in illud esse ydeale defluit qō habuit ab eterno in essentia diuīa. de q̄ esse dicit Johes

in euãgelio. Qđ factũ est/in ipso vita erat
Et hoc esse p̃supponit autor iste causã no
stre existentie temporalis. ⁊ esse vnũ cũ eo
ꝑm essentialẽ existentiã Addit ꝙ perditur
anima ꝯtemplãtis in esse tali diuino abys
sali/ita vt repibilis nõ sit ab aliqua crea/
tura. Similitudo talis possꝫ adduci que
nõ tamẽ ab ipso ponit̃. si gutta modica vi
ni in mare dilaberetur constat ꝙ mox ab
sorpta cõuerteret̃ in illud. ¶ Hec positio
deficit in multis. Quãq̃ nõ facile induce
bar aliquid falsitatis suspicari in illa ter/
cia parte quãdo in aliis prioribꝫ tot vera
altaq̃ ꝯspexerã qñ etiã legebã obtestatio/
nes autoris ne cito damnaret̃ a nõ intelli
gentibꝫ ne pessimarent̃. Et qꝛ ꝓfecto pro/
nior debet esse doctor om̃is ad pie interp̃
tandum dicta aliena si fieri possit absq̃ fi
dei ⁊ simpliciũ periculo q̃ ad rigide con/
demnandũ. At vero diligẽs ⁊ repetita in/
spectio dictoꝝ illorum magis ac magis ĩ
illis errorem aperuit. Nec autem sũt pau
ca de dictis suis excerpta ad litteraꝫ. Ait
em̃ secũdo capitulo tercie partis. In ipsa
quidẽ sui vacuitate ꝑ fruitiuũ amorẽ spi/
ritus perdit semetip̃m. Deniq̃ claritatez
nullo intermediante suscipit ac sine inter/
missione ipsa fit ea claritas quam accepit
Et tercio capitulo dependetq̃ nostrũ esse
creatum ab esse eterno ⁊ ꝑm essentialez exi
stentiam vnũ cũ illo est. Sequit̃ vniuersi
quoq̃ supra sui creationẽ in vite cõtem/
platiue altitudinẽ sublimati/vnũ sunt cũ
hac deifica claritate/imo ipsa claritas ip̃i
sũt. vident proinde sentiunt ⁊ inueniũt ꝑ
hoc deificum lumẽ se ꝑm esse vitãq̃ suã in
creatam. eandẽq̃ fore simplicẽ diuinitatꝭ
abyssum. Sequit̃/atq̃ cũ eo quo vidẽt et
qđ vident lumine idez fiũt. Et primo ca
pitulo dixerat. Uniuersi deuoti spiritus
vnũ cũ deo ꝓfundo amoris defluuio sicut
defecti nõ quomodolibet quidẽ vnũ sꝫ id
ipsum qđ est ip̃a in se essentia dei eo modo
quẽ beatifica beatitudo. Et q̃rto capitu/
lo exp̃ssius ait. Illuc spirit⁹ est supra seip
sum trãslatus ⁊ deo vnificatus gustãs vi
densq̃ in vnitate viuide abissus in qua se
se ꝑm esse suũ increatũ possidet immensas
diuitias q̃ ip̃emet iuxta eũ modũ quo eas
deus gustat ⁊ videt. Et his ⁊ similibus di
ctis intentionem autoris fuisse qualẽ di/
ximus. Neq̃ em̃ de ip̃a que latet aliunde.
q̃ ex scriptis suis sumi potest certitudo.
Q, si deficit autor in explicando sicut pa
lam aut errat aut deficit sibi imputet qui
nõ solum litteratis doctisq̃. sed indoctis
etiã ⁊ rudibꝫ taliter locut⁹ est. ¶ Sed ne/
q̃ ãmirari vel indignari quispiã debꝫ. nec
de temerario iudicio arguere eos q̃ legen
tes eũ p̃sertim imbuti in sacris litteris in
tentionem suã ex verbis colligũt/collectã
examinãt/ examinatã se dicunt intellige/
re. ⁊ intellectã si erronea est rep̃hendere nõ
omittunt. Nõ enim maioris sanctiorisue
autoritatꝭ est autor q̃ sanctissimi diuinis
simiq̃ theologi doctores nostri/qui tñ di
cta sua alioꝝ examini libero. vt Aug̃. ait.
iudicãda reliquerũt. Deniq̃ materia ter/
cie partis nõ est de illis q̃ per defectũ ⁊ ex/
perientiã sꝫ per intellectũ sanctis inspira
tum/cognoscuntur ⁊ scripta sunt. Horuꝫ
autẽ noticia ⁊ diiudicatio p̃cipue aput ex
ercitatos theologos in sacris litteris que
renda est. nõ aput deuotos solum. ¶ Am
plius non ignoro fuisse ⁊ esse quosdam ex
theologis disputãtes satis curiose si pos/
set de absoluta potẽtia anima rationalis
cognoscere ⁊ formaliter beatificari ꝑ diui/
nam essentiam absq̃ medio alio. ita ꝙ de⁹
esset ipsi anime sua cognitio ⁊ fruitio non
tantũ obiectalis sꝫ quasi formalis. Hoc ẽ
deus nõ solum esset cognitio que cogno/
sceretur ab anima. sed per quã anima ip̃a
cognosceret̃. ⁊ pari modo de fruitione.
¶ Quicquid vero sit de possibili null⁹ ita
esse de facto p̃sumit asserere Nam ecclesia
stica determinatio ad oppositũ est. Nul/
lum vsq̃ inuenio theologũ. qui non dico
posuerit. sed qui vllam om̃ino fecerit q̃sti/
onem ꝙ per talem modum qualis explica
tur ab hoc autore. anima posset deum vi/
dere ⁊ beatificari in eo neq̃ de facto neq̃
de possibili tanq̃ videlicet anima desine/
ret existere in esse ꝓprio ⁊ transformaretur
in illud esse diuinuꝫ ydeale quale habuit ĩ
deo ab eterno. Quoniã vt interim dispu/
tationem de ydearum pluralitate in deo
omittam que a multis ignorãter ponitur
si corpus xp̃i vel aliud corpus beatifica/
tum hoc modo perderet animã suã in sua
contemplatione ⁊ beatificatione pro illa
haberet essentiam diuinã ipsum formali/
ter viuificantẽ. Alioquin esset absq̃ vita.
Sed nec anima esset tunc eiusdẽ speciei si

cut prius. quippe nõ haberet aliud esse et viuere q̃ habuit ab eterno in arte diuina. In quo esse sicut erat ab eterno anima q̃libet etiã damnata vita diuina erat beatitudo sua. Porro corpus humanũ nõ posset in gloria repire animã suã ad sui viuificationẽ formalẽ aut si posset iã anima nõ esset ꝑdita. q̃liter ipe loquit̃. Alie demũ sequerent̃ innumerabiles absurditates. q̃s ꝓsequi longũ esset. ¶ Sz videbit̃ fortassis ꝓ ista assertione facere illud apl'i ꝟbuz Qui adheret deo vn⁹ spũs est. Et multa xp̃i dicta sũt in hanc sententiã imp̃cantis patrẽ. vt fideles vnũ sicut pater ⁊ fili⁹ ipsi sunt vnũ. Dudũ vero certa est sanctoꝝ patrum sup̃ his expositio dicentiũ illã vnitatem nõ esse essentialẽ nec ꝑ p̃cisam similitudinẽ: sz sola ibi notat̃ assimilatõ ⁊ participatio. quẽadmodũ dicit lucas ꝙ multitudinis credentiũ erat cor vnũ ⁊ anima vna. Et de duob⁹ amicis itidem dici vulgaris vsus habz. Quẽadmodũ etiã carbo ignit⁹/ ⁊ aer illuminat⁹ vnũ appellant̃ cuz suo igne ⁊ lumine. Hoc tropo ꝓbat boetius hoĩez bonũ esse deũ iuxta illd̃ p̃s. Ego dixi dij estis/ nõ quidẽ ꝑ veritatẽ ⁊ vnitatem diuine essentie ⁊ locutionẽ ꝓpriã/ sed participatiue ⁊ assimilatiue imitatiue et nũcupatiue Q; si autor iste pari modo respõderet se dicta sua intellexisse d̃ vnificatione spũs cũ deo. nõ ꝯtendo neq; ꝯtradico cõtra intentõez/ sz explicationẽ alit̃ sonare nõ dubito. qm̃ p̃terea nihil magnuz diceret de contemplãtib⁹ vltra om̃es generaliter qui sũt filij dei ꝑ gratiã adoptõnis ¶ Miraberis forte pater in xp̃o dilectissime miraberis hec audiens. quo pacto in talem errorem vel insciciã vir tam deuot⁹ ⁊ instruct⁹ corruerit. Noli solũ mirari sed time ⁊ humiliter sapere iugiter stude. quãdo audis nõ istũ tantũmodo sed alios innumeros qui non parue videbant̃ sanctitatẽ circa veritatẽ deuiasse quoꝝ aliquos ipse autor iuste reprehendit in fine secũde partis qui blandiebãtur tamẽ sibi de sublimitate cõtemplationis legis. quẽadmodum ꝓbat eos a demonio meridiano fuisse seductos. Erat aũt de secta begardoꝝ que olim ꝑ ecclesiastica decreta damnata est. Erat sicut estimo autor iste proximus eorum tempori. potuitq; fieri vt cõtra suam imaginationẽ de beatifica visione vel cõtemplatiua quẽ forte tunc cõmunis sibi erat cũ multis decretalis expressa condita sit. constituens beatitudinem in duobus actibus. Preterea nõ est necesse vt iudicetur fuisse pertinax hereticus ante huiusmodi determinationez si tunc ⁊ postea semꝑ paratus erat audire ecclesiam. nunc vero sec⁹ esset in alijs. ¶ Postremo attendamus precor quo pacto sibi cauere habent om̃es in sacris lr̃is non satis imbuti neq; eruditi ꝑ diuturnũ ac vehemẽs studium/ vl' ne talib⁹ tractatulis insolitꝫ nimis adhereãt/ quãq̃ ml'ta vera sint. Nõ em̃ ꝑsuadet demon falsa sine ꝑmixtione veroꝝ Ne subinde p̃sumant ip̃i theologicas arduasq; materias nouis ꝟbis ⁊ ꝓ sua estimatione affectioneq; repertis ꝑtractare. Nobis em̃ ad certam regulã loqui fas est inquit Aug̃. alioquin secus agentes facilem ad precipiciũ sibi viã sternũt. Ad talium itaq; questionũ determinationez aut ad eas plane intelligẽdas vel explicandas nõ sufficit ꝙ homo sit deuot⁹ ⁊ sit adept⁹ illã ꝯtemplatõis speciẽ sanctissimã ꝓrsus ⁊ optimã que versat̃ in affectõe ⁊ feruore charitatis quãdo scilicet homo transit in affectum cordis ad virtutes. Hanc enim speciem contemplationis adipisci ⁊ condescendere fas habent etiam ipse mulierculе ⁊ ydiote sine litteris presupposita fide simplici ⁊ plerunq; facilius q̃ viri magno ingenio ⁊ litteris sacris prediti qui ĩ altera contemplationis specie longe precellunt. Hec autem species altera contẽplationis versari ponitur in perscrutatione diuinarum virtutum per quas fides saluberrima sicut ait Augustinus gignitur. nutritur. defenditur. roborat̃. Q; em̃ secari possint ab inuicem he contemplationis species ⁊ experiẽtia doctrix est ⁊ hugo significat dicens. sepe amor intrat vbi cognitio foris stat. Nullus tamen ꝓprio vocabulo dici debz ꝯtemplatiu⁹ vl' sapiẽs ⁊ ꝑfect⁹ theolog⁹ q̃ prima ꝯtemplationis specie caruerit Vult ergo aliq̃s esse ⁊ dici vere sapiens habeat vtrãq; ꝯtemplatõis speciẽ. illaz videlicet affect⁹ q̃ saporẽ dat. ⁊ illam intellectus que scientie luminositatẽ p̃stat vt cõstituat̃ sapiẽtia id ẽ sapida scientia. Q; si altera carendum esset eligibilius iudicaretur cõmunicare in prima q̃ in secunda sicut optabilius est habere

pium affectum humilem ⁊ deuotum ad deum q̄ꝫ intellectum frigidum solo studio illuminatum. Scientia quippe inflat intellige si sola est. charitas edificat. Nihilominus vbi de veritate fidei queritur tradita in sacris scripturis magis interrogādi consulendiq̄ꝫ sunt theologi vigentes ī contemplatione secunda q̄ꝫ ydiote pollentes in prima. secluso in eis patenti reuelationis miraculo. ⁊ nisi forte manifesta essꝫ in huiusmodi theologis deprauatio intellectus ⁊ intolerabilis morum peruersitas que etiam mentiri quandoq̄ꝫ facit nō tantummodo circa fidem: sed circa moꝝ principia vt apostolus ⁊ Aristo. cum experiētia testantur. Addo adhuc ꝙ sicut ex carētia pij affectus ⁊ magis ex infectione eius per vicia errant nōnunq̄ꝫ peritissimi in sacris scripturis. excecauit em̄ eos malicia eorum ⁊ dati sunt in reprobū sensum. ita ex paruo lumine intellectus ⁊ parua logica prolabuntur quandoq̄ꝫ in errores periculosissimos illi qui magnorum sūt erga virtutes affectuum. quales apostolus notauit habere zelum sed non ꝯm scientiam adeo vt si non humiliter sapiant. ⁊ nisi sese contrahant intra metas sue cognitionis nulli pertinacius inueniuntur neq̄ꝫ absurdius errores confingere Propterea non leuiter scribere debent vel docere. sed nec absq̄ꝫ cautela magna adherendum est eis. non preuia discussione diligenti ⁊ doctorum examinatione. In talibus quippe plurima sepe reperim⁹ aut falsa aut male explicata. ac proinde multā erroris materiam prebētia simplicibus quāq̄ꝫ in mlt̄is diuīa altissimaq̄ꝫ sint. Inter tales scripturas narrantur alique narratōnes aut regule vel doctrine particulares aliquoꝝ patrum veterum que magis admirande q̄ꝫ imitande dicuntur. Quēadmodū Johannes qui clymachus dicitur ponit virtutes esse impassibilitates ⁊ quedam valde austera super penitētia ⁊ peccatis. Et cassianus de libero arbitrio notatus. Et alij alia parum examinata aut nimis rigida tradunt que cōmunis schola theologice veritatis merito non admittit aut reijcit. Quāobrem bonum est mel cum fauo. sapor scilicet deuotionis cum lumine eruditionis aut si alterum dumtaxat obtigerit. vtatur quilibet dono suo. ambulet in vocatione sua abundet in sensu suo. ⁊ comedat mel quantū satis est. non plus sapiens q̄ꝫ oportet. Rectum quidem verbū enunciat Oratius qd̄ ab ipso postea Hieronimo non longe a materia traductum est. Qd̄ medicorum est promittunt medici tradunt fabrilia fabri. Conformiter satis ad illam logicorum maximā. Unicuiq̄ꝫ in sua arte perito credendum est Bene vale pater ⁊ frater in xp̄o apud quē tuarū me orationū participem fac Amē.

¶ Explicit epistola magistri Johānis de Gerson ad fratrē Bartholomeū carthusieñ. de libro Ruysbroech.

Incipit libellus fratris Johānis de schoenhauia qui nititur defendere quedam dicta fratris Johānis Ruysbroech cōtra magistrum Johānem de Gerson Cancellariū pariensem.

Quoniā quidam doctor eximi⁹ parisiensis artis theologice/quedā dicta fratrꝭ Johis de Ruysbroech in libro q̄ intitulat̄ d' ornatu spūalium nuptiaꝝ min⁹ iuste vt opinor calūniat̄ ⁊ reꝓbat asserēs doctrinā eiusdē viri ī q̄busdā passibꝫ ⁊ spēaliter ī tercia ꝑte p̄fati libri esse erroneā a regula theologice veritatꝭ ac traditione sanctoꝝ patꝝ ⁊ doctoꝝ discrepantē. ⁊ ob h̄ nō esse recipiendā ⁊ abijciendā. Idcirco vt veritas hui⁹ doctrine quā a spūsancto arbitror effluxisse ⁊ emanasse. q̄ mgr̄ est veritatꝭ ⁊ nō erroris/plani⁹ elucescat. inq̄ꝫtū tenuitas mei īgenioli ⁊ exiguitas mee sciētie appetāt. tria ꝑ ordinē facere dei gr̄a aspirāte attēptabo. Primo intētionē v̄boꝝ suoꝝ q̄ꝫtū ad ea q̄ ibi arguūt̄ ⁊ rep̄hendunt̄ ⁊ tāq̄ꝫ erronea iudicant̄ explicabo. scd̄o q̄liter hec doctrina nō sit noua adinuētio ⁊ suꝑsticiosa. sꝫ om̄ino sn̄ijs noiatissimis doctoꝝ catholice fidei ꝯsona ⁊ ip̄oꝝ autoritate cōmēdata ⁊ approbata ꝓut dn̄s dederit explanabo. Et tercio q̄liter rōnes obiecte min⁹ efficaces sūt nec p̄dictā doctrinā euacuāt declarabo.

Quantum ad primum est sciendum ꝙ frater Johānes de Ruysbroech autor predicti libri

de ornatu spiritualiū nuptiaꝝ ī tercia ꝑte eiusdē libri nō loquit̄ de illa vnione q̄ est ꝑ identitatē realis existētie. d̄ qua dicit xp̄s Joh. iiij. Ego ⁊ pater vnū sumus. imo in om̄ib⁹ alijs libris suis ꝓtestat̄ ip̄e ꝙ creatura nō p̄t fieri creator. Nec loquit̄ etiā d̄ illa vnione. q̄ est solū ꝑ consensū ⁊ ꝯformitatē volūtatis. q̄ est om̄ib⁹ sp̄ualem gratiā habentib⁹. quemadmodū legit̄ Act. iiij. ꝙ multitudinis credentiū erat aīa vna ⁊ cor vnū in dn̄o. Sz loquit̄ de illa vnione q̄ ē ꝑ amorē liq̄factiuū ⁊ excessū ꝯtemplatōis extatice. q̄ p̄ nimia suauitate ⁊ magnitudine interni dulcoris ⁊ vehemētia amoris. animā liq̄facit ⁊ resoluit ⁊ totā virtutē rationis absorbet d̄ q̄ dicit paul⁹. i. ad Cor. vij. Qui adheret deo vn⁹ sp̄ūs est. Ex ꝑceptione em̄ diuine p̄sentie ⁊ degustatōe interne dulcedīs aīa deuota in seip̄a quietatur. ⁊ sibi ac om̄ib⁹ reb⁹ creatis ꝑ desiderium inflāmatū ⁊ in deū totaliter expansuz fundit⁹ morit̄/ vt ꝟe possit dicere cū apl̄o Viuo ego iā nō ego. viuit aūt in me xp̄s. id est ego tot⁹ transformat⁹ in deū ꝑ amorem nō sum ī me sz in xp̄o. ⁊ ideo ꝑ amorē tot⁹ deificat⁹ loquor vt xp̄s. Qd̄ etiā idez apl̄s dicit Corinthijs. An experimentuz q̄ritis ei⁹ qui in me loquit̄ xp̄s. Qd̄ aūt liquescit ⁊ resoluit̄ in seip̄o nō existit. sed recurrit ⁊ transformat̄ in illā imaginē q̄ sibi p̄sentialiter exhibet̄. Ex quo patet ꝙ imago anime rōnalis ꝑ efficaciā diuini luminis in suā imaginē increatam deifice poterit trāsformari ꝓut docz apl̄s. ij. ad Cor. iij. Nos aūt reuelata facie gloriā dn̄i contemplantes in eandē imaginē transformamur a claritate in claritatē tanq̄ꝫ a dn̄i spiritu. qꝛ a claritate imaginis create ꝑ quandā similitudinē trāsformabimur in claritatē imaginis increate. Et in hac transformatione imago rōnalis ꝯstituit̄ ī tāta cōformitate diuīe assimilatōis q̄ est inexplicabilis om̄i lingue Qd̄ subtiliter videt̄ innuere apl̄s cū dicit. i. ad Coꝝ. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit. bonū. s. inenarrabile qd̄ p̄parauit de⁹ diligentib⁹ se. Hoc em̄ bonū inenarrabile qd̄ p̄parauit de⁹ diligētib⁹ se p̄t dici ꝑfecta ꝯformitas ⁊ indicibil̄ charitas diuine assimilatōis q̄ om̄i lingue indicibil̄ est ⁊ incōprehēsibilis est om̄i mēti/ nec vnq̄ꝫ ꝑfecte cognoscit̄ nisi in speculo eternitatis qd̄ est verbū diuinū ⁊ essentia diuina ⁊ ergo de ista vnione ⁊ trāsformatōe credēdū est magis noticiā affectualē ⁊ exꝑimentalem habentib⁹ q̄ꝫ solū intellectualē. qꝛ nemo hec scit nisi q̄ accipit ꝑ experiētiā vl̄ reuelationē. Et de ista indicibili claritate diuine assimilatōis locut⁹ est frater Johēs de Ruysbroech in tercia ꝑte libri de ornatu sp̄ūalium nuptiaꝝ ⁊ de hac vnione extatica intelligēda sūt ei⁹ ꝟba ⁊ recipienda De q̄ vnione loquit̄ beat⁹ dyonisi⁹ libro d̄ diuinis noīb⁹ capitulo d̄ amore Et amor diuin⁹ extasim faciēs ⁊ nō sinēs suijpsoꝝ esse amatores sed amandoꝝ. Propter qd̄ paul⁹ magn⁹ in ꝯtinētia diuini amoris diuino amore ꝑticipās. Viuo ego iā nō ego viuit ꝟo in me xp̄s tanq̄ꝫ sui amati viuēs vita sic̄ valde diligibiliter. Hec dyonisi⁹. vn̄ patet ꝙ amor extatic⁹ duo supponit. scilicet esse nature nostre ⁊ esse gr̄e q̄ introducit in tanto gradu vt aīa poti⁹ xp̄m sentiat q̄ꝫ seip̄am. Gr̄a em̄ tanq̄ꝫ deifica habz mentē deo assimilare ⁊ ip̄am deiformi dispositōe induere. Ad hos deiformes habitus tā excelsos tā a nr̄a infirmitate tā longinquos ⁊ visui nostro tā abscōditos exponendos om̄ino minores sumus. qꝛ ista sūt misteria regni dei q̄ vt existimo nō cōmuniter oīb⁹ sed puritate intelligētie ⁊ diuinis illuminatōib⁹ ⁊ gr̄a p̄uilegiatis cōmunicāda sūt. Int⁹ audiunt̄ ibiq̄ꝫ dicūt̄. ideo is q̄ foris sūt dici nō debuerunt. Ne tn̄ hi q̄ foris sūt derelinq̄rent̄ si ab his q̄ intus sūt nō vocarent̄. aliq̄liter erāt innotescēda vt discerēt īfirmi q̄ꝫtū eis desit. ⁊ ad quā ꝑfectōez aspirare deberēt. Hec em̄ archana ⁊ ꝓfunda si n̄ gustant̄ nō amant̄. et si nō amant̄ nō ītelligunt̄. ⁊ g̊ dijudicāda nō sunt ab his q̄ nō gustauerūt/ vnusq̄sq̄ꝫ em̄ bn̄ iudicat q̄ nouit ⁊ hoꝝ est bon⁹ iudex. vt ait philosoph⁹. ⁊ h̄ de primo.

Secundo videndum est qualiter doctrina p̄fati viri a sententijs sanctoꝝ patrum nō discrepat. sed per om̄ia ip̄is cōsonat ⁊ concordat. De hac em̄ vnitate dicit beatus Bernard⁹ in epistola ad fratres d̄ mōte dei. Unitas spiritus cum deo. homīs cor sursum habentis proficientis in deuz volūtatis est ꝑfectio. cū iā non solūmodo vult qd̄ deus vult. sz sic est nō tm̄ affectus sed etiā in affectu ꝑfectus vt nō possit velle nisi qd̄ deus vult. velle autem qd̄ vult deus hoc iam simile deo esse est. nō posse

velle nisi qd̄ vult deꝰ. h̄ est iā esse qd̄ deꝰ est cui iaz velle ⁊ esse idipm̄ est. vñ bñ dicit̄ qꝛ tūc videbimꝰ eū sicuti est cuz sic similes ei erimꝰ h̄ erimus qd̄ ille est. Quibꝫ em̄ ptās data est filios dei fieri data est ptās non q̄ dē vt sint deꝰ. sz sint tñ qd̄ deꝰ est/postmodū loquit̄ d̄ triplici similitudine hoīm cū deo. ⁊ deinde subiūgit. Dicit̄ aūt hec similitudo dei vnitas spūs nō tm̄ qꝛ afficit spiritū hoīs spūssanctꝰ. sz qꝛ ipa est spūssanctus deꝰ charitas q̄ cū sit amoꝛ pr̄is ⁊ filij ⁊ vnitas ⁊ suauitas ⁊ bonū ⁊ osculū ⁊ amplexꝰ ⁊ q̄cq̄d cōmune p̄t esse amboꝝ in sūma illa vnitate veritatis ⁊ veritate vnitatis. h̄ idē homī suo modo fit ad deū qd̄ cō substantiali vnitate filio est ad patrem vl' patri ad filiū. cuz in amplexu patris ⁊ filij mediā qd̄āmodo se inuenit hominis btā ꝯsciētia/cū modo ineffabili incogitabili/qꝫ fieri meret̄ hō dei/nō deꝰ. sz tñ qd̄ ē deꝰ. Ecce qūo ista sñia bñ om̄ino ꝯcordat doctrine fratris Johis d̄ Ruysbroech ⁊ mutuo sibi ꝯsonāt. Hoc idē patet ex epl'a inferiꝰ annotata. quā q̄dā vir deuotissimꝰ ⁊ doctissimꝰ cōposuit in q̄ sub breuibꝫ verbis descriptꝰ est totꝰ ꝓcessus libri fratris Johis Ruysbroech d̄ ornatu spūaliū nuptiaꝝ/cū his ꝯcordat gilbertꝰ sup̄ cantica s̄mone. ij. vbi distinguit d̄ triplici lectulo Primꝰ est ꝓpriꝰ spōse. Scd̄s est cōis spōse ⁊ spōsi. Terciꝰ ꝓpriꝰ est spōsi. Sponse lectulꝰ est cū quietis ⁊ pacatis ⁊ cōpositis moribꝫ intra se collecta req̄escit. Cōis est cū iā incipit oblectari ī spōso. Sz ꝓprius spōsi est qñ sui oblita penitus ⁊ ex se exuta tota trāsit in ipm̄ ⁊ q̄si induit̄ ipso dilecta ipiꝰ. In lectulo suo nō effluit spōsa extra se nec turbat̄ ī se. In lectulo cōmuni affluunt illi delicie q̄dā de p̄sentia spōsi. In illo lectulo q̄ solꝰ est spōsi amoris exagitata incendiū ebullit ⁊ excrescit. effusa ⁊ effluēs tota trāsfundit̄ in ipm̄. ⁊ ī similē absorbet̄ q̄litatē. In primo penes se est. In secūdo penes illā spōsus. In tercio penitꝰ est ipa penes ipm̄. ⁊ si dici p̄t non est nisi ipe. In p̄mo q̄rit. In scd̄o adheret. In tercō vnit̄ illi. In primo tranq̄llitatē ꝓpriā possidet. In secūdo quandā meret̄ cōmunitatē cū dilecto. In tercio absumit̄ ⁊ absorbet̄ ī q̄ndā charitatis ⁊ gr̄e vnitatē. Hec gilbertꝰ vbi supra. Cū p̄dictis ꝯcordat dyonisius magnꝰ sic̄ patet in autoritate sup̄ius allegata ⁊ pluribꝫ locis libroꝝ suoꝝ. Et hugo de sancto victore cōmentatoꝛ p̄fati dyonisij sup̄ septimū angelice hierarchie dicēs. Sic intelligas q̄nta est vis veri amoris ⁊ dilectōis si tñ intelligi p̄t qm̄ dilectio sup̄ eminet sciētie ⁊ maioꝛ est intelligētia plus em̄ diligit̄ q̄ꝫ ītelligit̄. Intrat dilectio ⁊ appꝓpinq̄t vbi sciētia foris stat. Et reddit rationē istiꝰ. Quia verꝰ amoꝛ sine charitas nullū patit̄ mediū inter se ⁊ obiectū qd̄ est deꝰ. sz vehementer tendit in ipm̄ īmediate Et ideo nunq̄ꝫ quiescit donec oīa trāseat ⁊ ad ipm̄ dilectū ⁊ in ipm̄ veniat. Vñ subdit ibidē. Dilectio siue amoꝛ impetum sequens ardētis desiderij sui nec dissimulare valēs donec ad amatū p̄uenerit/amato appꝛopinq̄t q̄ꝫtū p̄t/⁊ eo ampliꝰ sitiēs intrare ipm̄ cupit ⁊ esse cuz ipo/⁊ esse tā ꝓpe vt si fieri posset h̄ idē ipm̄ sit qd̄ ipe Nihil em̄ velociꝰ nihil acutiꝰ nihil subtiliꝰ amore aut penetrabiliꝰ. qꝛ natura sua nō quiescit donec naturaliter amabilis totā penetrauerit virtutē ⁊ ꝓfunditatē ⁊ totalitatē q̄ꝫtū p̄t. Huic etiā sentētie alludit p̄ om̄ia vercellēsis sup̄ cantica dicēs. q̄ affectꝰ ⁊ intellectꝰ simul coambulāt vsqꝫ ad nouissimū defectū intellectꝰ vbi habet sue cognitionis ⁊ sui lumīs ꝯsummatōez. Affectus aūt adhuc ꝯtinet principalia in deū suspiria ⁊ sup̄intellectuales extēsiones ⁊ īmissiones/feruidos vulgares ⁊ fulgidos feruores ad quoꝝ oīm sublimes excessus ⁊ excedētes sublimitates intelligētia trahi nō p̄t. sz solꝰ principal' affectꝰ deo vnibil'. Et postea ibidez dicit. Tanta est virtus veri amoris ⁊ pulcritudinis q̄ nō solū facit homines ⁊ āgelos excedere naturā ꝓpriā vt in deū ascēdant. sz etiā deū q̄si naturam ꝓpriā egredi vt ad creaturas q̄si infra naturam suā ꝓducendo descendant. Ecce qūo oēs isti excellētissimi doctores in h̄ ꝯueniunt q̄ aīa qñ rapit̄ ī diuini lumīs abissuz. tota deficit a seip̄a ⁊ ī illū quē diligit tota liq̄scit ⁊ sup̄intellectual'r ei vnit̄. ⁊ vnitissime trāsformat̄ in ipm̄ ita vt aīa dū a seip̄a alienat̄ dū ī istd̄ diuini archani secretariū rapit̄. dū ab illo diuini amoris incēdio circūdat̄ ītime penetrat̄ ⁊ inflāmat̄ seip̄az penitꝰ exuit ⁊ diuinū q̄ndā affectū induit et inspecte pulcritudini ꝯfigurata tota ī aliam gloriam trāsit.

His p̄libatꝭ rñdendū ē tercō ad obiectōnes ⁊ rōnes q̄bꝫ dñs cancellarius doctoꝛ venerabilis et vir

eloquentissimus doctrinam prefati viri videlicet fratris Johis d̄ ruysbroech videl aliq̄liter calūniari ⁊ reprobare. Sciēdū est g̃ q̄ autor p̄fati libri d̄ ornatu spūaliū nuptiar̄ nō sic ille mgr̄ arbitrat̄ homo ydiota fuit ⁊ sine lr̄is in h̄ male erat informatus. sz erat sacerdos vt spero deo acceptissim⁹ prim⁹ prior ⁊ fundator cuiusdaz monasteriū canonicor̄ regulariū in brabātia appellati viridis vallis cameracensis dyocesis ⁊ siti ī quadā silua q̄ vocat̄ zonia iuxta ciuitatē famosā que dicit̄ bruxella. Qui doctrinā suā nō latino sermone sed theutunico cōscripsit licet em̄ cōpetentis sciētie fuerit nō tn̄ tā eminētis sciētie erat q̄ p̄fatā doctrinā latino ꝯmone tā cōposito ⁊ stilo tam elegāti scribere potuisset nisi speciali dono dei sibi datū h̄ fuisset. Sed quidā frater eiusdez monasteriū vir valde ingeniosus ⁊ lr̄atus postmodū ob pfectū oim nationū quosdaz libror̄ suor̄ latino sermone transferre in psona ipsi⁹ curauit Ammirātes ergo doctrinā ei⁹ laico ꝯmone ꝓscriptā faciliter ꝓpendere possūt ipm nequaq̄ hāc didicisse ab homīe vt ab humana sciētia. sz accepisse a deo ⁊ a diuīa sapientia ⁊ mgr̄a vnctione. a fratrib⁹ em̄ ei⁹ cognosci p̄t q̄ fuit hō missus a deo. cui in his nouissimis dieb⁹ hec deuota archana ⁊ pfunda atq̄ diuīa de⁹ dispensanda largit⁹ est vt noua admonitio suos meli⁹ attraheret auditores. ⁊ vt sectā illor̄ liberorū spirituū q̄ tpe vite sue multū in brabātia ⁊ illis partib⁹ pullulabāt extirparet et errores ip̄or̄ denudaret. Ulirit em̄ homo iste dei postq̄ illud lamētabile scisma ī ecclesia surrexit. nā a tpe mortis sue. xxv. anni fluxerūt vel circiter. Hac ergo occasione ⁊ necessitate cōpulsus hec pfunda ⁊ subtilia theutunico ꝯmone ꝓtulit. Qui quidem hāc doctrinā absq̄ aliq̄ labore studq̄ sola gr̄a spūssancti ei⁹ mentē docente ⁊ p̄lustrante eructauit sic bene comptuz est illis q̄ secū ꝓuersati sūt ⁊ secretor̄ suor̄ conscij fuerūt. Si ergo stil⁹ libri ī latinū trāslati magis redoleat humanā eloquētiā q̄q̄ diuinā h̄ nō imputandū est autori sz trāslatori. Qui quidem trāslator̄ p eo q̄ ornatui ⁊ eloquētie sermonū plus opam dedit q̄q̄ forte expedit ⁊ quedā p arbitrio suo addidit in p̄dicti libri trāslatōe multū desudauit. licet autor ab hac desudatōne liber ⁊ exper̄s fuerit cui ꝯia q̄ docuit put pie credim⁹ spūssanct⁹ inspirauit ⁊ āministrauit licet etiaz doctrina istius viri in latinum trāslata sit multū gratiosa cōpunctiua et deuotōis excitatiua. tn̄ ignitū eloquium dn̄i vehemēter qō in verbis illius theutunicis inuenit m̄lto gratiosi⁹ est. magis mouens afficiēs ⁊ accendēs legentē ita vt durissim⁹ corde sit q̄ nō ex eor̄ lectione compungat̄ ad deuotionē excitet̄ ⁊ ad meliora p̄uehat̄ ⁊ sublimet̄. Uerūtamē q̄ dict⁹ doctor egregi⁹ sentiat terciā partē hui⁹ libri penit⁹ rescindendā tanq̄ discrepantez a doctrina sana sanctor̄ doctor̄ nō ꝓsentio sibi in h̄. sz videt̄ mihi esse approbāda doctrina hui⁹ tercie ptis ⁊ asserēda tanq̄ ꝓsona ⁊ ꝓcordās p ꝓa doctrinis ⁊ sententijs sanctissimor̄ ⁊ famosissimor̄ doctor̄ toti⁹ ecclie. sicut satis declaratū est capitulo p̄cedenti. Doctrina em̄ hui⁹ tercie ptis intelligenda est de illa vnione extatica sic̄ superi⁹ dictum est ī primo capitulo. De q̄ vnione iste mgr̄ nullā facit mentionē ī epistola sua. Q̄z etiā dicit q̄ tercia ps eiusdē libri repudianda est tanq̄ male explicata notandū est q̄ d̄ deo meli⁹ possum⁹ cogitare q̄q̄ loq̄. Conātes ergo hoīes sancti de deo loq̄ nec valētes nisi ꝟbis. aptioribus ꝟbis q̄ dicēda sūt exprimūt ⁊ modū loq̄ndi quē vsus sanctor̄ patr̄ tenuit imitant̄ ⁊ sic autor hui⁹ libri in ista materia altissime ⁊ sūme ꝓtemplatōis imitat⁹ est modū loq̄ndi sanctor̄ patrū qui de hac materia locuti sūt. vtēdo quibusdā ꝟbis nō ꝓprie sz trāssumptiue sicut ista materia exigit. Scōm exigentiā materie ꝯmones sūt expetēdi. sic em̄ dyonisi⁹ ī libris suis caligine vocat. q̄ spūs rōnales inducunt̄ ī istō interi⁹ cenaculū diuine claritat̄. vbi clausis sensuū hostijs secreti⁹ castissimo āplexu ꝓueniūt cū dilecto. ⁊ tn̄ maria illustratione ibi irradiant̄. Silr q̄ mentē ꝓtigit rapi ⁊ in suūpsius extasim perduci tunc annihilari dicit̄. quia mens in extasi posita sibi ⁊ oīmibus creaturis funditus moritur inquantū seipam nesciēs sui ⁊ omnium creatur̄ obliuiscit̄. Ideo de talibus mētib⁹ dicit ap̄s ad Col. ij. Mortui estis ⁊ vita vestra abscondita est cuz christo in deo. Sic etiā spirit⁹ rationales seipsos ꝓdere est oīno non sentire semetipsos ⁊ a seipsis exinaniri ⁊ pene annullari vbi tn̄ meli⁹ secum sūt. cū sic sūt q̄ tn̄ vbi sint nesciant ⁊ licet hucusq̄ seipos habent. tn̄ se

modo p̄dicto p̄diderunt. Qō vtiqꝫ videt ꝓtigisse ap'o cū i raptu ꝓstitut⁹ an in corꝓre vl' extra corp⁹ esset ꝑsus se asserit ignorare. Scriptura sacra eo spū exponenda ꝛ intelligēda est q̄ plata Et sic arbitroꝛ q̄ si dicta hui⁹ prioris ſm illū sensū diuinū ꝛ spūm intelligant q̄ plata sūt q̄ in eis erroꝛ nō apparebit ſz mera ꝛ clara veritas relucebit. Sepe sancti viri ō altissima cō templatōne quedā ꝓferūt q̄ min⁹ ꝓfecti qꝛ penetrare nō possūt lapsū erroꝛis putant Nō puto dici potuisse. qō hunc prioꝛem puto sensisse. Est em̄ iste mod⁹ sentiendi alien⁹ ab oīmi modo vsitato sentiēdi. Un̄ nec vsitatis ẏbis ꝑt aliq̄ten⁹ explicari Et ideo q̄n viri ꝓfecti nr̄a instantia ꝛ inopoꝛtunitate ac charitate deuicti aliq̄d nobis de tali affectōe vel intelligētia temptauerunt reuelare succūbunt verbis. vel talia ẏba loquunt q̄ nr̄m intellectuz excedunt. Suauitas hec q̄ denotꝫ mentib⁹ in vnione intima dei ꝓpinat tā sublimis est q̄ nec vocali nec mētali ẏbo est exp̄ssibilis ſz sola attingibil' est experientia/ ꝛ g̃ nō est mirū si illud qō dicit ō indiciali eo modo q̄ dicit̄ pt sit min⁹ gratū min⁹ placeat min⁹ acceptet ab his q̄ talia nō sūt experti. Et qꝛ hāc vnionē intimā ꝛ extaticā in q̄ spūs rōnalis ꝓfecta assimulatōe cōformat imagini sue increate. p̄dict⁹ autoꝛ conat⁹ est explicare q̄ tñ difficillima est ad disserendū idcirco quedā ẏba ꝓtulit q̄ a q̄pluribꝫ ñ capiunt. Que tñ si recte fuerint intellecta ꝛ ad intentōez dicētis respect⁹ habeat nō erroꝛē ſz ꝓcessum puto ꝓtinēt veritatem.

Pro quoꝝ verboꝝ pleniori intellectu habendo sciendū est q̄ hec vnio extatica q̄ ꝓsistit in amplexu vnitiuo sūmi boni tripliciter ꝛ sub triplici habitudine ꝓcipit̄ i hac vita. Aliq̄n em̄ ꝓcipit̄ ex diuine claritatis ꝛ essentie trāsitoꝛia visione ꝛ ꝓtēplatione. Interdū ex diuīe suauitat̄ ꝓlibatoꝛia fruitione. Interdū ẏo ex diuīe immēsitat̄ iocūda āmiratōe. Et de aliq̄ ⁊istoruz triū modoꝝ siue ō vnoquoꝫ puto esse intelligēda dicta tercie ꝓtis illi⁹ libri de oꝛnatu spūaliuz nuptiaꝝ potissime tñ ō primo modo. videlicet de illa vnione ꝛ ꝓtemplatione q̄ fit in raptu Primū hoꝝ liquet in paulo q̄ fuit i raptu intuitiua ꝓtēplatōne diuīe essentie trāsitoꝛie illustrat⁹. Et licet paul⁹ i illo raptu habuerit actū beatificū tñ ex ℏ nō potuit dici ꝑfecte beat⁹. qꝛ ñ habuit statū beatificū nec etiā illū actū modo cōp̄hēsoꝝ puto p̄manēter ꝛ īmobiliter sic̄ habēt beati. ſz fluxibiliter ꝛ trāsitoꝛie sic̄ lumē ꝓtinuat̄ i aere ad solā p̄senti am solis q̄re nō debuit dici ex ℏ ꝑfecte beatus. Secund⁹ mod⁹ apparet in ꝓpheta dauid q̄ tāta dulcedīe diuīe suauitatis repletꝫ fuit q̄ tanq̄ ebri⁹ clamauit Delectationes in dextera tua vsq̄ i finē innuens ꝑ ℏ q̄ mēsura ꝛ magnitudo hui⁹ suauitatis nullo termino vl' fine poterit coartari. Terci⁹ mod⁹ patebit i regina saba q̄ visa gloria ꝛ magnificētia regis salomonis p̄ magnitudine āmiratōis defecit ꝛ in extasim rapta fuit De talib⁹ mentib⁹ verificat illud qō scribit Isa. lx. Tūc videbis ꝛ afflues ꝛ mirabit ꝛ dilatabit coꝛ tuū. qꝛ in illo lumīe thearchico tibi diuinit⁹ influxo videbis illa q̄ nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit ꝛc. in q̄ excellētia illius visionis ꝛ cognitionis designat.

Ro ampliori vero declaratōe illi⁹ dicti q̄ ꝑfatus mg̃r dicit q̄ ꝑ doctrina illi⁹ tercie ꝓtis ñ stat cū determinatōe decretal' Sciendū est q̄ quicūq̄ pie libꝝ alicui⁹ eccl'iastici doctoris legit si quid i eo q̄si dubiū ꝛ scrupulosū inuenerit. nō statim exardescēdo inuadit. sed inspicit ꝛ discernit ꝛ retractat ex circūstantiꝫ ꝛ ex scriptis eiusdē autoris. ꝛ ad vltimū p̄ri⁹ eligit cōfiteri se ignorare vl' nō intelligere q̄z illi erroris notā impingere nisi manifesta i eo hereſis deꝓhendat. Cōstat em̄ catholicos p̄res q̄ diuersos libꝝos ꝓscripserūt ō eadē sīnia nūc obscuri⁹ nūc apti⁹ fuisse locutos. nec ℏ ducit ꝑ incōueniēti. Varietas em̄ affert pulcritudinē ꝛ delectat audiētes siue legētes rara ꝛ difficilia bis delectāt ait oꝛati⁹ poeta. Sic igit̄ sepedict⁹ frater Johānes de Ruysbroech licet i tercia ꝓte libri ō oꝛnatu spūaliuz nuptiaꝝ de illa sublimissima materia ꝛ obscurissima obscuri⁹ sit locut⁹ i alīs tñ locꝫ ꝛ libris suis vbi ō eadē materia dogmatisat plani⁹ ꝛ apti⁹ suā intētionē explanauit. Un̄ i libꝛo suo q̄ oꝛ de calculo vl' de ꝑfectōe filioꝝ dei ipe manifeste ꝓtestat̄ q̄ ipossibile ē nos ex toto deificari nr̄amq̄ creatōez i creatoꝛē mutatos amittere. Diuīa em̄ natura sic̄ i se ēimutabilis ꝛ incōuertibil'. ita nō sinit aliā naturā i se essential'r ꝛuerti. Impossibile ē ei vt creatura de⁹ vl' creatoꝛ efficiat. Uerūtñ deo ꝑ

mediū ꝛ sine medio vnimur per medium videlicet gr̃e sue ꝛ nostroꝝ opeꝝ. Hr̃a em̃ dei mentē nostrā irradians docet nos veritatez. dirigitq; nos ad oēs virtutes ꝛ ī eternā dei dilectionē. ꝛ amoris exercitiū ver̄ tamē vltra has gr̃az ꝛ virtutes inter deū ꝛ nos mediātes deo etiam sine medio vnimur qñ ipetu ardētis amoris excedim⁹ oē creatū vsq; ī ipas supsubstātiales dei diuitias vbi ī amore cūcta trāsim⁹ morientes oīi ꝓsideratōe in quandā insciētiam ꝛ caliginē ibi agimur ꝛ superinformamur ipo ꝟbo eterno qđ ē imago p̄ris. Huic sñie oēs p̄res superi⁹ noīati ꝓcordāt. Cū/q; sic deo vnimur remanet tñ ī nobis scit⁹ viu⁹ ꝛ amor actiuus. Qm̃ absq; scitu nr̄o deū videre nō possum⁹ nec sine amoris exercitio deo vniri vnitionēq; ꝟuare valem⁹ Si me ignorāte toti⁹ mūdi dñs essem q̄d mihi p̄staret solatiū. Idcirco sentiem⁹ nos eternal̄r gustātes ꝛ possidētes teste ꝟpo q̄ ait. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū ver̄ deū ꝛc̄. Sic g̃ patet vitā nr̄am eternā ꝓsistere ī discreta siue distinctiua cognitione dei ꝛ ꝓtēplatōe dei intuitiua. Ultra oīa tñ hec erim⁹ q̄si expirati supra sp̄ūm sine spiritu ī abyssali ꝛ incōprehēsibili ꝛ immēsa dei gl̄ia. Itē sp̄ūs dei q̄ nob flat efflu/it ꝛ inspirat vt deū diligam⁹ ꝛ ꝟtutes opemur/ nos em̃ ad se ꝛ ī se attrahit ꝛ intrahit vt in ipo quiescam⁹ ꝛ eo pfruamur. Et in his duob⁹ eterna vita stat quēadmodū p aeris inspiratōez ꝛ expiratōez diastole ꝛ sistole nr̄a vita pseuerat materialis. Et ex his patet q̄ nō cōtradicit decretali q̄ ipse ponit sic̄ decretal̄ asserit bt̄itudinē nostrā ꝓsistere ī visione dei intuitiua ꝛ fruitōe diuine essentie. Preterea scio q̄ beat⁹ Thomas de aq̄no clare dicit q̄ ī visione q̄ videtur de⁹ p essentiā optet q̄ de⁹ sit forma intellect⁹ nr̄i/ q̄z quacūq; alia informaret/ illa nō duceret nos ī essentiā diuinā. ꝛ g̃ ī ipsa essentia diuia erit q̄si forma intellect⁹ q̄ intelliget. Qđ quidē nō optet ita intelligi q̄ diuia essentia sit ꝟa forma intellect⁹ nr̄i vl̄ q̄ ex ea ꝛ intellectu nr̄o efficiat vnū simpliciter sic̄ in naturalib⁹ ex forma ꝛ materia naturali. sz q̄z ꝓportō diuie essentie ad intellectuz nostr̄ est sic̄ ꝓportio forme ad materiā ꝛ q̄ fiat vnū q̄tū ptinet ad actuz intelligēdi. Et vlteri⁹ dicit q̄ de⁹ ī patria nō tm̄ erit cognitio q̄ cognoscet ab aīa sz etiā p quā aīa cognoscet. Et q̄ cōcludit q̄ beat⁹ thomas fuit ist⁹ opinionis q̄ de⁹ p suā essentiā est ꝟiungibilis intellectui nr̄o nō tm̄ sic quin ibi erit lum̄ glorie mediuz qđ eleuabit intellectū nostr̄ ad ꝫ q̄ possit ꝟiungi essentie increate. sz ab ꝫ medio nō dicit⁹ cognitio mediata. q̄z non cadit inter cognoscētē ꝛ rē cognitā sz est istud qđ dat cognoscēti vim cognoscēdi. Istud erit in patria. Sz ī statu vie null⁹ intellect⁹ pure creature p̄t in visione dei p essentiā q̄uenire p aliquā dispositōez sibi inherētē. sz cōtingit aliq̄n diuina ꝟtute q̄ aliq̄ res miraculose pducit⁹ in aliqđ in qđ nullo modo p̄t p aliq̄s dispositōes sibi inherētes pduci. sic̄ q̄ virgo pariat ꝛ q̄ ignis in aīa cōburat. Et sil̄r p̄t miraculose fieri q̄ diuia virtute aliq̄s intellect⁹ creat⁹ nō habens nisi dispositōes vie eleuet⁹ ad videndū deuz p essentiā. nec tñ ex tali visione dicit⁹ beatus simpliciter. sz ꝼm q̄d tm̄ q̄tū cōicat ī actu beati. Puto q̄ hec dicta beati thome pbabiliter sustineri possūt absq; piculo hereſis ꝛ p̄iudicio fidei. Insup̄ p̄dict⁹ mg̃r dicit q̄ null⁹ theologoꝝ vnq̄ talē modū beatitudinis posuerit q̄lis ab isto autore explicat⁹ videlicz q̄ aīa tūc desinit esse in illa existētia quā pri⁹ habuit ī ppio genere ꝛ ꝟuertit⁹ seu trāsformat⁹ ꝛ absorbet⁹ ineſſe diuinū ꝛ ī illud esse ideale defluit qđ habuit ab eterno ī essentia diuina. Pro cui⁹ dicti euidētia est ꝓsiderandū q̄ qñ aliq̄ scriptura est mistica ꝛ obscura tūc obseruādū est q̄ interp̄tatio fiat ꝼm intentionē dicentis Nihil est em̃ ita bñ dictū qđ nō possit male interp̄tando ꝛ narrādo deprauari. Fateoꝝ ergo ver̄ esse q̄ null⁹ doctoꝝ moduz beatitudis ponit ꝼm quē ist⁹ mg̃r sua verba intelligit ꝛ recipit. Sed nequaq̄ arbitroꝝ autorē hui⁹ libri ita desipuisse q̄ ipse sic sentiret sic̄ ist⁹ mg̃r sibi imponit nec illū sensū ꝟba sua p̄tendunt si diligenter inspiciant. sz pot⁹ sic̄ itelligēda sūt. q̄ mēs dulcedine verbi diuini illecta rapit. ꝛ illabit⁹ a seipa vt verbo fruat⁹. Illicq; ibi nos/metipsos excedim⁹ in caliginē ꝛ in modi carentiā inscrutabilē ibi nos de⁹ ex nobis ipis trahit trāsformat ꝛ deglutit in ipsam pfundissimā diuinitatē trāquillitatem in ipam sui supessentiā ꝛ sui sp̄ūs vnitatem amorisq; absorptōez vbi vi amoris extatici assequimur illā ꝓformitatē ꝛ deiformitatez quā ꝼm rōez idealē habuim⁹ ab eterno ī mēte diuina ibiq; vnū effecti sumus

cum deo. Nec vnitas non intelligēda ſm identitatē realis exiſtētie. ſz ſm quandaz ꝓformitatis ⁊ trāſformatōis ſilitudinem Aequaꝫ ergo eſtimādū eſt ꝓfatū fratrem Johannē de Ruyſbroech fuiſſe iſtius opinionis vel erroris q̄ voluiſſet aſſerere ſpiritū rōnalem in beatifico vniri diuine eſſentie p trāſformatōez eſſentialē in identitatē diuine nature. aut q̄ nō ſit neceſſariū q̄ potētia intellectiua creata ſit elevata p habitū ſupnaturalē lumis glie ad elicien dum actū beate viſionis. Sz ita videt ſapere q̄ qz ipe de⁹ ꝓpter ſummā ei⁹ ſimplicitatē mēti illabit ideo cognoſcem⁹ eū in ſeipo obiectiue ⁊ etiā per ſeipm repſentatiue vt ly in ipo excludit mediationē ſpeciei qz ī patria deus abſq; ſpecie ⁊ ſilitudine cognoſcet. ⁊ ly per ipm excludat mediatōnē lumis extranei diuinā eſſentiā repſentantis. qz eſſentia diuina ī ſuo ꝓpio lumine videbit. Nō em̄ requirit aliud lumē deforis ab eſſentia. ſic lumē ſolis requirit ad videndū colores ⁊ rez ſpecies: q̄s in tenebris videre nō poſſum⁹. ſz p ħ nō vult dicere/quin actu nr̄o creato/ipm deū cognoſcam⁹/⁊ p ꝓſequēs optet q̄ ipa potētia intellectiua ſit p habitū ſupnaturalē informata vt poſſit ptingere ad iſtud obiectuz finitū ad qđ ex ſe ptingere nō pt. Et qz in viſione beatifica ipm viſū nō videt p ſimilitudinē ſz p eſſentiā efficit qōāmodo intra videntē. Et ħ aūt q̄ ipm viſū receptū eſt intra videntē vnit ſibū ipm videntē. vt fiat q̄ſi quedā penetratio mutua p amorē ſic dicit Joh. iij. Qui manet ī charitate ī deo manet ⁊ de⁹ in eo. Ad vnionē aūt maxime ꝓueniētis ſequit delectatio ſūma ⁊ ī ħ pficit noſtra felicitas. Ex q̄ patet q̄ gaudiū fruitōis in actu diuine viſionis q̄ videt diuina eſſentia nude in ſeipa inchoat ſz in dilectōne ⁊ amplexu vnitiuo ⁊ guſtu affectuali diuine dulcedinis pficit ⁊ ꝓſummat. Quānis em̄ fruitio nō ſit ſine viſione. pfecti⁹ eſt tn̄ in dilectōe. Sic em̄ hic p/fectius eſt diligere q̄z agnoſcere ſic ⁊ ibi intellect⁹ noſter implebit leticia viſionis: ſz affect⁹ noſter implebit leticia dilectionis cui ꝓuenit ꝓire ⁊ trāſformare. Ad gaudiū beatitudinis tria ꝓcurrūt. perfecta viſio. plena cōprehenſio. inheſio amoris conſūmati. Et ī iſto ſtat tota ſūma dictoruz fratris Johānis de ruyſbroech ꝓcernentiuz p̄ſentē materiā. Un̄ ſicut ex ipis dictꝫ manifeſte colligi ⁊ elici pt ipe ponit beatitudinē noſtrā ꝓſiſtere in diſtinctiua ſiue diſcretiua cognitōe ⁊ ꝓtemplatione dei intuitiua. ⁊ hanc vocat beatitudinē actualē. ⁊ in fruitione dei quieſcitiua vbi aīa igne diuini amoris reſoluta liq̄ſcit ⁊ deficit a ſeipſa ⁊ ſpoliata oīm viriū ſuaꝝ ꝓpria ⁊ naturali actiuitate mentalē ſimplicitatē induit ⁊ imaginis increate aſſequit aſſimilationē. Gaudiū fruitōis eſt tante magnitudinis ⁊ tā indicibilis ſuauitat⁊ q̄ mēs beata vel humana plene cōprehēdere nō pt. ſz tota abſorbet ex plenitudine illi⁹ gaudij ſic ſtilla aque abſorbet a vino forti. vt dic̄ Bet. Et iſtū guſtū fruitōis oēs vires aie indicibili gaudio abſorbēt ⁊ hāc inheſionē ⁊ amplexū melliſluū indiſſolubilis charitat⁊ et abſorptionē abyſſabilē amoris vbi aīa in abyſſat ⁊ totaliter in deū trajcit ⁊ trāſformat appellat beatitudinē eſſentialē. qz ibi aīa oīm viriū ſuaꝝ actiuitate ſpoliatur ⁊ vnit ſola ꝓſolatōe diuīe ſuauitatis. Ibi inquit in pace in idipm dormit ⁊ requieſcit. dormit ī quietatōe plena intellect⁹. requieſcit in plena ſatiatōe affect⁹. Et ſic patet q̄ ſenſus ei⁹ eſt veriſſimus nec diſcrepat a ſentētia ſanctoꝝ patꝝ. Et ſi eſt aliq̄s error in dictis ſuis ille ſolū ſtat in qđ noīs. noīa aūt ſūt ad placitū. ⁊ ideo talis error nō eſt magni ponderis. Q⁊ aūt dicit q̄ ad fruitionē ſpectat plena cōprehēſio. ħ non eſt ſic intelligēdū q̄ beati cōprehendūt totaliter ipm deū ſm omnē modū q̄ eſt cognoſcibilis. talis em̄ mod⁹ cōprehenſionis diuine nature eſt impoſſibilis omni creature vt patet Joh. i. vbi dicit. deū nemo vidit vn q̄. Sz iſte mod⁹ cōprehenſionis attendit tn̄ tū ad imediationē cognitōnis. de q̄ ſuperi⁹ dictū eſt. qz beati verbū eternū et oīa alia in ſeipo ⁊ p ipm cōprehendēt ⁊ cognoſcent. Juxta illud p̄s. In lumine tuo videbim⁹ lumē ħ eſt teipm qui es lumen ſubſiſtens dicit Augustin⁹.

Reſtat nūc vlteri⁹ videre q̄liter ſane intelligēda ſunt illa dicta fratris Johānis d' ruyſbroech q̄ dñs cancellari⁹ in epl'a iudicat eſſe repudiāda tanq̄ erronea vel male explicata quoꝝ primū eſt iſtud q̄ dr. Perdit aīa ꝓtemplantis ī eſſe tali diuino abyſſali. ita q̄ non ſit repibilis ab aliq̄ creatura. ħ vez eſt ſi ſane itelligat. Sic quippe intelligendū eſt q̄ in ħ gdu ꝓtemplatōnis

qm̄ mens rapit in diuini luminis abyssū o im exterioꝝ obliuiscit. nescitqꝫ penit⁹ se ipsam/seipm exuit ⁊ diuinū induit quen/dā affectū ⁊ supmundanū/totaqꝫ trāsit in deū suuz/⁊ in aliā gloriā quā creatura sub esse creaturali nō attingit. qz in tali statu esse suum creatū ⁊ sue nature hō excedit/⁊ sub esse diuīe gr̄e ita sublimiter diuīe sub/stantie vnit q oēs vires ⁊ potētie rōnales supza se eleuant ⁊ in diuinā claritatē trās/formant/⁊ sic non est repibilis ibi ab aliq̄ creatnra. Supza intellectū em̄ ⁊ mentem ibidē deū cognoscit. Intellect⁹ em̄ noster ⁊ sensus coꝛpoꝛ intra terminos creatu/re exercent nec etiā intellectus excedit ens aut speculū. Unitio aūt excedit sublimi⁹ intellectū theoꝛicū q̄z intellect⁹ imagina/tionē vel sensuz. Mens em̄ in hac vnione diuina ⁊ extatica transcendit omnē crea/turā ⁊ seipaz ⁊ omnē actū viriū apphensi/uarū. Et p tāto dicit q nō est repibilis ab creatura. Ad hanc abstractionē dyonisi⁹ inuitabat thimotheū ī mistica theologia dicēs. Tu aūt amice thimothee/circa mi sticas visiones forti ꝺtritōe ⁊ sensus relin que ⁊ intellectuales opatōes ⁊ oīa sensibi lia ⁊ intelligibilia ⁊ oīa exist̄tia ⁊ nō exi/stentia. Et sicut est possibile ignote ꝺsur/ge ad ei⁹ vnitionē q̄ est sup omnē substan/tiā ⁊ cognitōez. etem̄ excessus tuīpsi⁹ ab om̄i irretētibili ⁊ absoluto mūde ad sup/substantialē diuinaꝝ tenebraꝝ radiū sur/sum ageris. vide aūt vt null⁹ indoctoꝝz hec audiat. In ꝟ ꝟbo dionisij sapiētia sū ma includit/⁊ culmē toti⁹ pfectōis vt pos sibile est/via ⁊ ꝓfunditas libꝝoꝝ dionisij ariopagite. ¶ Qō ꝓterea subiūgit q intē tio autoris ꝓfati videt esse q aīa desinit es se in illa exist̄tia qua ꝑius habuit claret ex supra dictis q intentio autoris talis ñ fuit q̄lis exꝑimit a ꝓdicto magistro. ſz ex abundāti licet nō incōueniēter possumus dicere q intentio autoris talis est q excel/lentia rationalis creature in ꝟ pficit ⁊ cō/summat qñ ꝺsurrectōe amoris extatici in illud principiū reuertit vnde ꝑmordia/liter exiuit. ⁊ qñ aīa intrat in istud diuini/tatis archanū ⁊ in illud intime quietis se cretū. tunc non oportet q ibi fiat coꝛpis ⁊ aīe dissolutō/ſz in hmōi trāsformatōe aīa diuidit a spū p hūc modū vt qō aīale coꝛ/pulentū ⁊ fetulentū est deoꝛsū remaneat. Spūs aūt ⁊ qō spūale est ad sūma euolet ⁊ vsq̄ ad speculatōez diuine gl'ie sublime tur/⁊ in eandē imaginē trāsformet. Nihil in creaturis vt dicit Richard⁹ in libꝝo de exterminatōe mali hac diuisione mirabi/lius cernitur/vbi istud qō est essentialiter vnū atqꝫ indiuiduū/in seipm in quandaz poꝛtionē diuidit/neq̄z in hoīe vno alia est essentia ei⁹ spūs atqꝫ alia ei⁹ aīa ſz vna ea demqꝫ substātia simplicis nature. Nō est in ꝟ gemino vocabulo gemina substantia intelligit/ſz tñ ad distinctōez ponit gemi/na poꝛtio eiusdē essentie. Unū supioꝝ p spi ritū. alia inferioꝝ p aīaz designat. ¶ Unū p planioꝝi intellectu istoꝝ habēdo est ꝺside randū q spūs noster q̄z intantū a coꝛpe ⁊ aīa diuidit vt spūs in spiritu ⁊ asserat et q̄z spūs sup spūm esse dicat. ⁊ q̄z spi/ritus sine spiritu esse credat. Primū patz in Johāne q de seipso dicit Ego poē. i. Ego fui in spū dñico die. Qō exponēs haymo sup apocalipsim dicit sic. Johānes sic in spiritu fuit q tñ ipaz carnē fundit⁹ nō de/seruit ſz spiritui eternitatis spūs ei⁹ adhe sit ⁊ a spū docēte assumpt⁹ fuit spūs docē dus. ideo tā mirabilia ⁊ ꝓfunda vidit. Ri chard⁹ aūt exponēs idē verbū dicit sic/an ꝟ est spūm in spū esse semetipm intra seip sum totū colligere ⁊ ea que circa carnē seu etiā ī carne gerunt interim penit⁹ ignoza/re. Secundū liq̄t in petro ꝺ q̄ in actibꝫ ca. xij. dicit. Et petr⁹ ad se reuersus dixit ⁊c. Qō exponēs Richard⁹ libꝝo. ij. de ꝺtēpla tione. Hoc sane non insipiēter dicit q pe/trus lōge supza homīez fuerit. qz lōge a se metipo ⁊ supra semetipm recessit. Alioq̄n nō erat a q̄ ad se reuerteret. Hoc idē ostē/dit hugo sup septimū hierarchie dicens. Acutū amoris est cū oīa trāscendēdo de/spicit Superuidū aūt amoris est cū etiā semetipm ꝺtemplādo relinq̄t. ⁊ in ꝺtēpla tione dilecti se ꝺspicit ⁊ miro modo fit vt p dilectōis ignē in illū sustollit q̄ est supza se ⁊ p vim amoris expellit ⁊ exeat a se nec se cogitat dū deū solū amat. Terciū appa rebit in regina saba. de q̄ legit. iij. Reg. iij. c. q regina saba vidēs sapiētiā salomonis ⁊ domū ⁊ habitacula ⁊ ꝺdinē ministran/tiū nō habebat vltra spūm. Qō exponēs Richard⁹ lib. v. ꝺ ꝺtemplatōe. c. xij. recte nōne dicit spūs seipm nō habere. q̄ñ inci/pit a seipo oīno deficere ⁊ a suo esse ī su/permundanū quendā ⁊ ꝺe plus q̄z huma nū statū trāsire/in mirabili trāsfiguratōe/

cc

ſpūs ille ab humano videaꝯ in diuinū de
ficere ita vt ipe iā nō ipse eo dūtaxat tpe q̄
dño incipit alti⁹ inherere. Qui aūt adhe/
ret deo vn⁹ ſpūs eſt. Et ſic totū i iſtud di/
uinitatꝭ archanū itrat clamās cū ps. defe
cit i ſalutare tuū aīa mea. hec ille. Iſto ha
bito ꝛ intellecto facillime oīa illa dicta hu
ius tercie partis de nuptijs intelligunꝯ ꝛ
exponunꝯ. ¶ Et iſto patet facillime intel
lect⁹ clauſule illi⁹ q̄ ſubiungiꝯ. In ipa qui
dem ſui vacuitate p fruitiuū amorē ſpūs
pdit ſemetipm deiq̄ claritatē nullo inter
mediāte ſuſcipit. Spūs ſemetipm p tāto
dicit pdere. qz i tali ſtatu vbi ſpūs huma/
nus intantū amoris feruorē ſupza ſe rapi
tur vt merito ſine ſpū eſſe dicaꝯ. factus eſt
tanq̄ vas pditū. eo q̄ ſemetipm nō ſentit
ſz penit⁹ a ſeipo exinaniꝯ abſorbeꝯ ꝛ defi/
cit. luce clari⁹ ꝟſtat q̄ ꝟgrue dicit q̄ regina
ſaba ſpūm ſuū pdidit q̄ vltra ſpūm nō ha
bebat. Sic ſilr paul⁹ ꝟueniēter dicit ſpi/
ritū ſuū pdidiſſe qñ in raptu ꝟſtitut⁹ vtz
in corpe vel extra corpus eſſet ignorauit.
Qñ aūt mens humana hūc ſupmum ver
ticē id eſt mētis exceſſū attigerit tunc dei
claritatem nullo intermediāte ſuſcipit qz
ab oīb⁹ imaginib⁹ ꝛ ſimboliſ abſoluiꝯ ꝛ
ab oīb⁹ opatōib⁹ oīm viriū apphenſiuarū
tā inferioꝝ q̄z ſuperioꝝ ociaꝯ atq̄ in ſuper
ſubſtātialē radiū diuine luciditatis ducit
remoto oīi velamine ꝛ imediate deo vni
tur. ſicq̄ dei claritatē nullo intermediāte
ſuſcipit. Iſtud autez qđ dicit ac ſine inter
miſſione ipe ſit ea claritas quā accipit ſatꝭ
claret ex pdictis nō ſic intelligendū/ ꝛ qua
liter doctores ſancti idē ſentiūt. Vñ i epi
ſtola inferi⁹ annotata ſic habeꝯ. Hac hora
incēſi ſicē aq̄ gutta vniaꝯ infuſa multo vi/
no. Sic iſta efficit lux in dño optimata i
optimo. Optima quippe ac oīmipotēs ef
ficit. qñ in optimū ac in oīmipotentē tota
traīcit. Cui ſatis ꝟcordat ſup ſeptimū an
gelice hierarchie dicēs. Contēplatio ē dei
fica ſil'itudo qz dū p eā illuminati lucētes
fiūt qđāmodo ipi⁹ lumīs lucētis ſil'itudi
nē accipiūt. Quo em aer ſolis luce pfuſus
in eandē trāſformaꝯ lumīs claritatē adeo
vt nō tā illuminat⁹ q̄z ipm lumē eſſe vide/
atur. Et ſicē ferrū in ipm ignē miſſū magiſ
efficit ignis q̄z ignitū. Sic viri pfecti cha
ritate induti ſiue imbuti charitas videnꝯ
pot⁹ vt emphatice loq̄r q̄z charitate ſuc/
cenſi. Induimini ergo dñm ſicē aer lucē ſi
cut ferrū ignē. ꝛ eritis lux in dño. Sicē em
ferrū inflāmatū accipit i ſe formā ignis et
dat ſe totū ꝛ nō partē ꝛ eripit ſe ſibi/ rema
nendo i ſe ſubſtātialiter inflāmatū/ ita aīa
vnita deo p ignē diuini amoris q̄ſi totam
dat ſe ꝛ mittit ſe in deū ꝛ in deū trāſforma
ta nō mutata ſubſtātia ꝓpria trāſformat
ſe totā in deo amore q̄ eſt vita ſua ꝛ p amo
rē fit q̄ſi tota diuia. Naturale nāq̄z eſt qñ/
cunq̄z aliq̄d trāſformaꝯ in aliud iſtud acci
piat ꝓprietates ꝛ ꝟditōnes illi⁹ nature in
quā trāſformaꝯ. Sic igit mēs deuota cū i
lumē thearchicū trāſformaꝯ fit qđāmodo
claritas quā accipit. ¶ Itē qđ ſequit depē
detq̄z noſtr⁹ eſſe creatū ab eſſe eterno ꝛ ſm
eſſentialē exiſtentiā vnū cū illo eſt/ ſic acci
piendū eſt. q̄ mēti nr̄e diuia eſſentia realit⁹
ꝛ ꝟſentialiter cōiaꝯ. Vbiq̄z tot⁹ eſt de⁹ p
exiſtentiā ſz nō in ſingulis eq̄liter p efficiē
tiā. Et licet ex toto ſe vbiq̄z opeꝯ tm nō to
tū qđ potētie ſue ē vbiq̄z imo pot⁹ nuſq̄z
opaꝯ. Vñ qz ꝓpriū eſt diuine nature reb⁹
illabi ꝛ eoꝝ intimis cōmorari ꝛ p ſui illa/
pſum ꝟſeruare rer̄ naturas ne decidāt in
nō eſſe. idcirco dicit q̄ nr̄m eſſe creatū de/
pendet ab eſſe eterno. iuxta illud qđ ꝟbs
dicit i libro de celo ꝛ mūdo. Elb ℞ quidez
ente. ſ. deo depēdet celum ꝛ terra. Et qz ex
nature ſue ꝓprietate cōpetit ipi deo vt in
habitet i intimo aīe rōnalis. ꝓpter qđ dic
Elnag. tu intimioꝝ intimo meo ꝓpterea di/
cit q̄ eſſe noſtr⁹ creatū ſm eſſentialē exiſtē
tiā vnū cū illo eſt. diuerſe ſubſtārie ſūt ſpi/
ritus dei ꝛ ſpūs hoīs ꝛ ergo ſpūs hoīs nō
eſt ita vn⁹ cū ſpū dei ſicē fili⁹ cū patre vnus
eſt de⁹. Sz qz illapſu ſue ꝟſentialitatꝭ in/
habitat aīaz rationalē quā inter oīa crea/
ta imagine ſua inſigniuit. penes quā ima
ginē transformaꝯ trinitati ꝟſonaꝝ ꝛ ꝓtici
pabilis eſt diuine nature ꝛ beatitudinis il
lius. ideo dicit q̄ oīe noſtr⁹ creatū ſm eſ/
ſentialē exiſtētiā vnū cū illo eſt. De⁹ em ſā
ctis ſuis triplicē vnionē tribuit. ſ. nature.
grē. ꝛ glie. Et de hac vnione naturali per
quā de⁹ cōmoraꝯ in intimo aīe rōnalis di
ctū iſtud eſt intelligendū. ¶ Qualiter aūt
illud ſit accipiendū. Vniuerſi quoq̄z ſup
ſui creationē in vite ꝓtēplatiue altitudie
ſublimati vnū ſūt cū hac deifica claritate
imo ipa claritas ipi ſūt. atq̄z in eo q̄ videt
ꝛ qđ videt lumine idē fiunt. ſatis patet ex
pdictis ꝛ ſpēaliter ex his q̄ dicta ſūt in illa
clauſula. Et ſine intermiſſiōe fit ipa claritaſ

quã accipit. Nõ em̃ vult autor iste dicere q̃ spūs adherẽs deo p amplexũ vnitiuũ t supra se rapt⁹ virtute extatici amoris q̃ fiat vn⁹ vel idẽ cũ deo simpliciter substãtie identitate q̃ ħ est impossibile ſz fit vn⁹ cũ deo/trãsformatõis silitudine/gr̃eq̃ t beatitudinis participatione/feruidi amoris amplexu t inhesione Et ħ satis innuit in his ẏbis q̃ postea subiũgit vniuersi deoti spūs vnũ cũ deo pfundo amoris defluuio sũt effecti nõ quomodolibet q̃dẽ vnũ ſz idipm̃ qõ est ipa in se essentia dei. eo mõ quẽ deifica beatitudo req̃rit. Et istud idẽ m̃lti sancti doctores dixerũt. s. beat⁹ dionisi⁹. Bernard⁹. Hugo. sic̃ patet ex supra allegatis. Sic̃ in ipa beatissima trinitate a patre fili⁹ egredit ab vtroq̃ spūssanctus amor ver⁹ pcedens ꝯnectit patrẽ t filium sic a fonte bonitat⁊ supne sapiẽtia vnitiua pcedens mẽti deuote illapsa tanta vnione ipam ꝯnectit spiritui i tanto vt mereat vt vnũ dicat esse cũ ipo Hãc vnitatẽ petebat xp̃s cũ dicebat. Rogo p̃r vt ipi vnum sint sic̃ ego t tu vnũ sum⁹ ¶ Proinde his verbis q̃ sequunt. videt insup sentiũt t inueniũt p ħ deificũ lumen se fm esse vitãq̃ suã increatã eandẽ fore simplicẽ diuinitatis abyssũ satis mihi ꝯcordare videt sententia sancti augustini in. vi. lib. ꝯfessionũ vbi dicit. Inde ãmonit⁹ redire ad meipm intraui in intima mea duce te t potui q̃m fact⁹ es adiutor me⁹ t intraui t vidi ql̃icũ q̃ oculo aĩe mee supra eundẽ oculum aĩe mee supra mentẽ meã lucẽ dn̄i incõmutabilẽ nec ita erat supra mentẽ meã sic̃ oleum supra aquã. nec sicut celũ supra terrã ſz superior q̃ ipe fecit me t ego iferior q̃ fact⁹ sũ ab ea. Qui nouit veritatẽ nouit eã. nouit etnitatẽ charitas nouit eã ¶ Ad cui⁹ euidentiã est sciẽdũ q̃ creature pexistũt in mẽte diuina siue i deo simpliciter t vnice t ħ q̃tum ad tria exẽplaria fm rationẽ distincta. Primo pexistũt creature in diuia essentia fm rões suas pfectionales t q̃ oĩes pfectões sũt in deo vnitissime ideo sic sub oĩmoda distinctõe in essentia p̃existũt diuina essentialit̃ potẽtialit̃ t causaliter. Scõo pexistũt in mẽte p̃ma originaliter fm rões suas ydeales t iõ ibi puto apparet creaturaꝝ distinctio fm rões intelligẽdi. Tercio pexistũt in ẏbo eterno tanq̃ in exẽplari pprio q̃tũ ad rões suas factiuas t exemplares. t ideo ibi apparent silitudines reꝝ sub distinctõe pfecta Est autẽ intelligendũ q̃ cũ creatura dicit in deo pexistere fm silitudinẽ suã exẽplarẽ nõ est intelligendũ q̃ illa silitudo sit aliq̃d additũ essentie. q̃ sic aliq̃d accidẽs caderet in deũ. ſz illa silitudo est realit̃ ipsa diuina essentia t ipm̃ verbũ intellectuz tñ cũ habitudine put est imitabile t ptici pabile a creatura. Vult ergo autor in verbis ptactis dicere q̃ q̃n mẽs rõnalis rapitur i diuĩe lucis abyssũ t supra se eleuatur statim deũ sentit t inuenit t experimẽtali suauitate degustat. q̃ ipa creatura non est aliud in deo fm suũ ydiale q̃ ipa creatrix essentia put dicit Anſ. ¶ Porro illud vltimũ dictũ q̃ sep dict⁹ mgr̃ censet calũniandũ t reprobandũ videlicet. Illic spūs est supra semetipm̃ trãslat⁹ t deo viuificatus gustãs vadẽsq̃ in vnitate viuide abissus in q̃ sese fm esse suũ increatũ possidet immẽsas diuitias q̃ ipemet est iuxta eum modũ q̃ eas de⁹ gustat t videt. non discrepat a veritate si recte intelligat t pie interpret̃. Intellect⁹ em̃ hoꝝ verboꝝ talis est. q̃ q̃n spōsus celestis introducit spōsã suã in cellã vinariã id est abyssũ sue dulcedis ei ꝯcedit degustare tũc plenũ gaudiũ t p̃fecta delectatio spōse id est mẽti deuote p̃pinant ex q̃bꝫ totũ desideriũ ei⁹ pfecte q̃tat. q̃ tũc introducit in gaudiũ dn̄i sui. et in cubiculũ genitricꝫ sue q̃ nihil aliud est q̃ ipsa diuina essentia sub rõne obiecti beatifici t vt exẽplar t ydea rõnalis creature. q̃ vt sic habz mentẽ rõnalez ꝑpzie quietare t tũc assequit̃ vbertatẽ t affluẽtiã diuine gr̃e a q̃ oĩs satietas t gr̃e fecũditas in aĩam diriuat̃. q̃ in claritatẽ verbi diuini transformata deificat̃. vbi gustat ĩmensas diuitias q̃ ipemet est. qm̃quidẽ aĩa infinitatẽ illi⁹ gaudij nõ comphendit. ſz tñ beatificã eius identitatẽ raptim apphendit. iuxta modũ supra expositũ. Istud marie fit in raptu. ¶ Pro declaratõe aũt illi⁹ dicti q̃ subiungit̃ gustãs t vidẽs immẽsas diuitias iuxta eũ modũ quo eas deus gustat t videt est diligẽter aduertendũ q̃ verbũ eternum est quedã refectio mentalis t q̃dam gaudiũ intellectuale ipsoꝝ angelorum t omniũ beatoꝝ q̃ pari voto t concordia plene possidẽt omnẽ thesauꝝ celestis sapiẽtie t bonitatis diuĩe. q̃ ō torrẽte diuĩe voluptat⁊ ꝓtinue potant̃. t ab vbertate suauitatis in ea degustant puritate

obiectiua qua deus fruit in seipo/ideo dicit q gustāt ꝛ vident immēsas diuitias iuxta eū modū quo eas deus gustat ꝛ videt ¶ At aūt finē loquēdi faciā ꝛ textū cū glosa proferā. cōclusio finalis oīm pdictoꝝ ꝛ explanatio pclara dictoꝝ illi⁹ tercie ptis de ornatu spūaliuꝝ nuptiaꝝ stat in isto/q sancti iuxta vaticiniū Ysaie pphetē in terra sua duplicia possidebūt/qz sancti ī patria dupliciter reficient ꝛ beatificabunt/hoc modo. qz vires ꝛ potentie rōnales ad imaginē pertinētes. s. memoria intelligentia ꝛ voluntas bibēt de fonte viuo ī ea puritate obiectiue sicut de⁹ sua fontali bonitate fruit in seipo. ꝛ iste eedē vires satiabūtur ꝛ inebriabunt ꝛ hoc essentialiter gaudio fruitionis ꝛ gustu intellectuali diuine dulcedinis/vbi p efficaciā diuini luminis absorpte in diuine suauitatis degustatōe ꝛ amplexu ꝛ inhesione ꝯ summati amoris sopient. ꝛ requiescēt ab oīm opatōe intellectuali. ꝛ sic iste vires semp erūt actiue et operose cū hoc quiescentes ꝛ ociose/semp famelice semp saturate/diuersis tm respectib⁹. Istud donū quibusdaꝝ sanctis licet paucissimis ꝓcedit in hac vita. sic Paulo datū fuit in raptu. sz hoc nō fixe non īmobiliter sz raptim trāsitorie ꝛ fluxibiliter sicut supra dictū est. Istius opinionis fuit autor isti⁹ libri d ornatu spūalium nuptiarum ꝛ eiusdem opinionis arbitror fuisse beatū dionisiū. sicut patet inspiciēti libꝝ suū de mistica theologia. ꝛ huic opinioni ego adhereo sz nō pertinaciter. Si q̄d em̄ h̄ dictū videt qō appareat repugnare veritatib⁹ articuloꝝ fidei. hoc totū reuoco ꝛ correctioni sancte matris eccl̄ie ī qua ꝓps suā sanctissimā autoritatē trāsfundit me ꝛ ¶ quicq̄d hic dictū est sūmitto ¶ Ad extremum hoc infero q magistra intelligēdi est experiētia put sancti testant. At ille optime veritatē iudicū nouit qui eā nō audiēdo solū sz gustādo ꝛ faciendo didicit. Qui em̄ veritati vnit⁹ est ex ipsa vnione bñ nouit q bñ sentit. cuius eū multi corripiant tanꝯ mentis excessum passū Jn tali ergo materia q̄ solum p experientiā ꝛ gustū cognoscit. magis est credendū his q̄ noticia experimētali hec gustauerūt ꝙ his q̄ solo lumine intellect⁹ ꝛ litterarum studio polent. Hec autē sapientia vnitiua ꝛ anagogica q̄ omnē rationis apphensionem transcendit sola diuina īmissione percipit. q̄ nō tantū affectū supra se erigit ꝛ amore extatico sponso altissimo creaturā perfecte vnit sed insup intantū eleuat intellectū vt multo plus oīm prudētia ꝛ cognitōne diuinis fulgoribꝫ illustret ꝙ aliquo ingenij exercitio valeat obtineri. At ergo non vident mihi recte sapere qui nolunt q aliqs de diuinis scientijs disserat nisi fuerit physicis ꝛ naturalib⁹ scientijs pditus ꝛ imbutus Jncongruū em̄ videt intantū nature deferre studio artis ꝛ sollercie hominū/q plus possint hominib⁹ afferre ꝙ gratia q̄ repente agit. subito imprimit. infallibiliter docet. ꝛ inhesitanter facit existere mentes in his que docet. ꝛ luce clari⁹ que alijs vident obscura demonstrat. Jpa em̄ sapientia ꝛ scientia que sola sancti spūs influxione percipit certissima ꝛ amātissima cō probat. qz sine oīm dubitatione ꝛ opinione pcedit/ꝛ omnē alteri⁹ discipline leuitatem excedit. Hāc doctrinā pclare sapientie sibi soli icreata sapia reſuare voluit vt sciat oīs mortalis creatura q est doctor ī celo qui solā verā sapientiam solis electis scolarib⁹ per celestes emissiones ꝛ sue claritatis radios manifestat ꝛ oīes mundi sapientes confutet. cū simplex vetula vel idiota ad isti⁹ sapientie vnitiue ꝯ surrectōnem pfecte possit attingere quā nulla physica scientia vel mortalis industria apprehendit. Que meli⁹ intelligimus melius p ferimus. Spiritualis oīa ꝓ̄judicat. et ipse a nemine iudicatur. ¶ Patet ergo ex his quomodo sanctissimi ꝛ excellētissimi doctores qui in vtraq̄ specie ꝛ templationis pfecti fuerunt eadem docuerūt ꝛ senserunt que tercia pars libri de ornatu spiritualium nuptiarum dogmatisat licet forte sub alijs verbis. Non aūt refert diuersitas narrationis vbi eadem res narrat sic̄ dicit beatus Augustin⁹. Et ergo pdicta doctrina non est abijcienda ꝛ eliminanda sz vbiq̄ sustineri potest abiq̄ periculo erroris tanꝯ consona ꝛ pformis sanctoꝝ patrum traditionib⁹/vnde quia ꝓba huius libri ex feruido affectu ꝛ vigore dilectionis prolata sunt. non sunt recipienda fm sensum quē fm sonum vocis videtur facere/sed fm sensū pro quo fiunt intelligenda sunt ꝛ interpretāda/ꝛ fm materiaꝝ subiectam sermones eius expetendi. Jsta sunt spiritualia ꝛ mistica ꝛ ideo solis spiritualib⁹ sunt companda ꝛ cōmunicanda

nec huiusmodi in scholis sunt tractanda Sed esto q̄ sepedict⁹ autor in aliquibus forte nō ita dixisset sicut aliqui vellent. vl̄ quoniā melius vl̄ veri⁹ dici quiuisset. que cura de hoc. In opusculis tractator̄ mlta corrigenda inueniunt. Si ad abiectionem alicui⁹ tractat⁹ sufficeret aliqō dictū in eo corrigendū. pauci tractatus recipiē di essent Negare nō possum nec debeo aut Aug. sicut in ipis moribꝫ meis. ita multa esse in tam multis opusculis meis q̄ possunt iusto iudicio r nulla temeritate culpari Itē idem. noli meis litteris quasi canonicis scripturis inseruire. sed in illis et qō nō credebas incunctanter tibi inueniendum crede. in istis autē qō certū habebas nisi certum vel certe intelleteris noli firmiter tenere. Nō em̄ par autoritas scripture canonice debet r eaꝫ expositōibus In oīmbus bene agere r in nullo deuiare nō est humanitatis sed deitatis. Estimo tamē q̄ doctrina eius quantū ad intellectum suū in paucis calumniā patiatur. licet forte quedā plani⁹ r irrephensibilius potuisset dixisse. Nec dicta sufficiāt contra eos qui doctrinaꝫ predicti viri vident calumniari sub correctione tamē semper melius sentientiuꝫ. ¶ Sed dicet aliquis quis est iste qui ausus est os suum ponere in celum r respōdere domino Cancellario parisiensi discretissimo r eruditissimo viro. Fateor charissime q̄ ego sum minimus clericorum r religiosorum qui nō sū dignus vt soluam corrigiam calciamentorum domini mei Cancellarij qui incōparabiliter vita moribꝫ r scientijs me p̄cellit. Protestor tamē q̄ non ostentationis gratia nec temeritatis motus audacia p̄sumpsi respondere obiectionibꝫ tanti viri Sꝫ duo sunt que me mouerunt r incitauerunt ad scribēdum ista. Primum est qz emulator existēs paterne traditionis r zelum gerens pro doctrina patris nō potui patienter sustinere vt ille liber quē p spiritum sanctū spero fuisse compilatū vilipēderetur abijceretur r contemptui haberetur. Secundū est qz annuens pijs p̄cibus r desideriꝫ fratris bartholomei qui instāter put quibusdā referentibꝫ intelleri rogauit sibi intellectū verborum illius tercie partis libri ō ornatu spiritualium nuptiarum exponi r reserari instiri r laboraui inquantū potui dicta tercie partis p̄fati libri explanare r ad quē intellectum essent capiēda enodare. Si scripsi vt debui approba tu r tui. Si vero nō vt debui ignosce xp̄e tu r tui. Amen.

¶ Finit libellus Johānis de schoenhauia i quo defendit dicta fratris Johānis Ruysbroech cōtra magistrum Johannē de Gerson Cancellariū parisiensem.

Epistola magistri iohannis de Gersonno ad fratrem Bartholomeum Carthusiensem contra p̄dictā defensionem.

¶ Gratia tibi r pax vir exēplo Job simplex r rectus r timēs deum. Oblata est mihi nuper sicut nosti grandis epl̄a tendēs saluare modos locutionū positos in tercia parte tractatus cuiusdā intitulati de ornatu spiritualiū nuptiarū. Quos ego modos alias p catholice veritatis sinceritate seruanda aput animos minus instructorū ostēdi p epistolā tibi directā nō esse seruādos. Sꝫ quid agimus. Quo nos inter tot occupationes vertimus. Itaq̄ faciendi plures libros vel epl̄as. arguendo vl̄ replicando null⁹ est finis. Stemus igit infra limites epl̄e prime. r p ꝓsideratōes aliquas. facili planoq̄ stilo sumptas ex eadem iustificatio sua monstretur.

¶ Nobis ad certā regulaꝫ loq̄ fas est/posita est illic sententiosissima hec. verissimaq̄ augustini sentētia/q̄ tollit barbarā ꝓfusiōnē linguaꝫ a sacra doctrina/nā qualis altera esset efficatior via phibendi edificatiōnē turris dauitice in bonū. q̄ꝫ si fieret nominū vl̄ terminorꝫ p libito cuiuslibet variatio. Nō em̄ tūc intelligeret vn⁹ alteruꝫ sꝫ in quadā babilonis ꝓfusiōe laberemur Nō ergo sufficiēter excusat autor tractatus illi⁹ p suū defensoreꝫ q̄ sic ait. Et si sit aliq̄s error in dictis suis ille solū stat i q̄d nominis. nomina aūt sunt ad placitum. r ideo talis error nō est magni ponder. Si em̄ sancti doctores vt Aug⁹. r hieronim⁹

admisissent modos loquẽdi hereticoꝝ p/
tinus habuissent pacẽ cum eis/sed malaꝝ
pacẽ. Notetur responsio magni basilij in
casu simili q̃ noluit nec in solo verbo qui/
dem deuiare ꝓfitendo catholicã veritatez
Dic nec hieronim⁹ ꝺ ꝓbo isto omousion
sic alij sine numero. Fuit quidã tempore
meo scot⁹ qui respõdendo dicebat patrez
esse causam filij. hoc dicebat id est pater p
ducit filiũ. Coact⁹ est statim reuocare di/
ctum suũ nec expositio sua quomodolibz
admissa est q̃uis esset ad intellectũ suũ et
exp̃ssionem verissima.

Modus loquẽdi doctoꝝ si repe/
riatur impropri⁹ ꝛ parabolic⁹
ꝛ inusitat⁹ aut figuratiu⁹ extẽ/
di vel in vsum trahi non debet
sed ad sensũ ꝓprium ꝛ nõ figuratiuũ reue
renter exponi. Alioquin frustra essent do
ctores in theologia cõstituti principali/
ter ad hoc officiũ elucidandi sacrã scriptu
ram quã magis atq̃ magis aliter agendo
ꝺfunderent/vnde si quis ad vim vocis su
stinere vellet q̃ de⁹ ad liberandũ susceptu
rus hominẽ nõ horruisti virginis vterũ/
vtiq̃ erroris reus esset. Tolerent igit̃ pa/
tienter homines inferioris grad⁹ ꝛ sciẽtie
si dicta eoꝝ querant ad ꝓpriũ vsum co/
artari/nõ i pernicie doctrine catholice di
latari. Hac cõsideratione permotos exi/
stimo doctores nouissimos thomã bona
uenturã alexandrũ de halis ꝛ similes duz
omisso omni verboꝝ ornatu tradiderunt
theologiam per q̃stiones vt sub certis re/
gulis ꝛ sub p̃scisa verboꝝ forma tutissimã
haberem⁹ theologiã tam p̃raticã q̃ specu
latiuam/reducẽdo doctores oẽs ꝓpos ad
vnã securãq̃ locutionis ꝓprietatẽ.

Quicuiq̃ in sua arte perito cre/
denduz est/hec est ratio cur do
ctoribꝫ in sacra theologia exer
citatis dat autoritas interp̃tã/
di doctrinaliter sacrã scripturã qõ maxie
habet fieri i scolis doctrinã imp̃tiẽdo his
qui tam ingenio q̃ exercitatione cõtinua
capaces sunt ad intelligendũ. Cum igit̃ q̃
ponit tercia pars tractat⁹ p̃nominati sũt
de punctis sacre scripture imo de summa
theologia q̃ mistica nominat ꝛ quã scola/
stico more albert⁹ magn⁹ ꝛ quidã alij cla/
ro ꝓprioq̃ sermone exposuerũt/quis nõ
mirabitur audire ab hui⁹ autoris defen/
sore q̃ hec in scolis nõ sunt tractanda Ita
videlicet publicabunt nunc scriptis nunc
verbis idioma vulgare seruantibꝫ ꝛ aput
simplices adolescẽtulos/apud senes hebe
tes/apud illitteratã plebeculã/apud anus
decrepitas/nũc in foro/nũc in angulis/et
viri doctissimi tam ingenio q̃ exercitio p̃
diti/ab alijs recte loquẽdis quia scolasti/
ci sunt arcebunt.

Qui adheret deo vnus sp̃us est
hãc vnitatẽ null⁹ sane potest in
q telligere vel exponere quantũ/
cũq̃ verba multiplicauerit ad
aliũ sensũ q̃ per assimilationẽ. de qua dic
Johes in canonica. Scim⁹ q̃ cũ ille ap/
paruerit similes ei erim⁹. Omis enim mo/
dus alter loquẽdi metaphoric⁹ vel figura
tiuus vl' ꝯbolic⁹ vel emphatic⁹ docto
rum sanctoꝝ vt dyonisij ꝛ alioꝝ si nõ refe
ratur ad hanc regulã repudiandus. Assi/
milatio aũt nõ tollit sed perficit naturam
neq̃ tollit qõ habet creatura in ꝓprio ge/
nere quoniã illud perdere nisi ꝑ annihila/
tionem anima ratõnalis nunq̃ potest/ac
pinde sequitur q̃ similitudo adducta per
qualẽcunq̃ doctorẽ de infusione gutte aq̃
in dolium vini fortissimi ad vnionem ani
me ꝺtemplantis cũ deo/tanq̃ sit oñmo
da similitudo/repudiãda est prorsus tan/
q̃ habens errorẽ imo insaniã almarici cõ
demnati ponentis creaturã verti in deuz
ꝛ in suũ esse ꝛ principiũ ideale sicut notat
hostiensis sup illud capitulũ damnamus
de sũma trini. ꝛ fi. catho. Denicq̃ simil' fan
tasia fuit alias paris⁹ tanq̃ fatua ꝛ inin/
telligibilis aduersus vnuz augustinẽsem
damnata.

Quotio illoruz culpanda est q̃
nituntur inuoluere sententias
t sermonibꝫ imperitis peregri/
nis ꝛ inusitatis vel eos qui sic
volũt laudare atq̃ defendere ꝛ defendẽdo
seip̃os magis inuoluere q̃ euoluere. Ad/
ducam ꝑ loco ne mihi soli videar inniti p
ticulã cuiusdã sermonis facti in capitulo
vno fratꝝ Carthusien. Anno dñi. M.cc
cc.vij.cui⁹ thema est. videamus si floruit
vinea ꝛc. Quartã ꝺo deuotionez falsã id ẽ
vanã ꝛ curiosã illi exercẽt q̃ sine mortifica
tione ꝓprie volũtatis a zelo dño seruiẽdi/
vitã sp̃ualem ꝺsistere credũt in ruminatõe
vel potius fantasiatõe rez sp̃ualiũ/estimã
tes hãc ipam fantasiationẽ vel saltẽ dele/
ctationẽ inde ꝓsequentẽ deuotionem esse

vnde hi ad hanc ipam ꝓsequendā nō ꝓtenti modos loquēdi scripture sacre adinueniunt sibi vel fingūt de rebꝫ spūalibꝫ modos abstractiores/eo ꝙ tales maiores eis delectationē generent. Plerūqꝫ etiā obꝫ materias satis faciles obscuris modis et abstractis in quibꝫ delectanꝫ obuoluētes aut vocantes/humiliationē vel fortassis etiā altā contemplationē.summersionē in abissali pfundo.diuinū amorē annihilationem vel in nihilū redactionē/charitativum motum mentis in deū/influxū i deū vocantes/motꝰ ad opus ꝓpter deū/effluxuz a deo/z sic de alijs ꝓsimilibꝫ/q̄ꝫ uis tñ xps ꝓphete z apostoli z omnes doctores scripture sacre tractatores quantū poterant z expediebat ea que difficilia fuerūt ꝑ modos loquendi fecerūt facilia. Hec reuera falsa deuotio est religiosis periculosissima/quonīā mꝫtos vt quotidiana heu docet z dolenda docuit experientia/q̄ spirituales ac religiosi apparebāt/decepit infatuauit vl' penitꝰ excecauit/ita vt fierent in obseruātijs regularibꝫ q̄s despexerant desides.superioribꝫ quos rudes reputabant rebelles.etiā aliq̄ fugerēt z apostatarent. Aliqui etiā hereticarēt/vel ante tempus ꝓphetarent/dicētes hec dicit dñs cū dñs nō esset locutus. Sꝫ supba vel saltez fantastica capita eoꝝ hec ipsa cōfinxerūt. Aliqui quoqꝫ mirabiles fatuitates extrinsecus in pretensis iubilationibꝫ tripudijs saltationibꝫ z huiusmodi ostenderūt. Sequitur. Quarta deuotio est vinū valde fumosum id est supbie generatiuū z est libidinosum de quo mistice z illa fortassis inhibitio apostolica accipi potest/nolite inebriari vino in quo est luxuria. Et reuera in hoc ipso est spūalis luxuria eo ꝙ sic false deuoti non dei cultum z honorem sed ꝓpriam querunt delectationē.hec ibi. O si vidisses quisquis autor fuisti sermonis illi? si vidisses epistolā nouiter ostensā mihi q̄d dixisses:q̄d stomachi habuisses.

D Dicus plato amicus socrates magis amica veritas. Peruertit enim affectio nimia ad doctorem aliquem vel doctrinaz iudicium non solum ꝓpticum quod sepissime contingit sed etiam speculatiuuz de quo minus videretur/quasi videlicet more pitagoricorum non liceat aliud iterrogare q̄ꝫ si magister hoc dixerit. Tollēda est igitur e medio sicut odiosa concertatio z insectatio iuidiosa sic pertinax z animosa huiꝰ vel illius doctrine defensatio. Patet autem conscientia mea aput te deꝰ.qz nullatenus odio cuiuscunqꝫ fueram inductus scribere que scripsi. Sed quia verissime tunc mihi videbatur sicut z nūc magis ac magis inspicio modos illos loquēdi nimis impꝛopꝛios esse/vnde z sic dixi inter cetera postq̄ꝫ de vnitate ad deū quedam inducta fuerant.hoc tropo inquā ꝓbat boetius hominem bonū esse deum iuxta illud. Diximus estis.non quidem ꝙ veritatem z vnitatem diuine essentie z locutionem ꝓpriaz.sed participatiue z assimilatiue immutatiue z nuncupatiue. Q, si autor iste pari modo responderit se dicta sua intellexisse de illa vnificatione spiritꝰ cum deo non contendo non contradico/sed explicationem aliter sonare non dubito. Hec ibi. Vide queso o lector si modestior esse potuerit sermo meus.addito q̄ postmodum tam verbis excusare conatꝰ sum predictum autorem postq̄ꝫ innotuit mihi q̄ in alio loco plus expressit q̄ creatura nullo modo perdit esse suum qō habet in ꝓpꝛio genere.q̄ si idem inseruisꝫ ad verba tercie partis sui tractatus.non ita prebuisset occasionem errandi z se culpandi.non solum aput simplices sed litteratos z eductos. Videbit hoc qō dico verum esse qui forsitan inciderit in trāctatulum vnum quem ō theologia mistica tam speculatiue q̄ꝫ pratice conatus sum ordinare.habens hanc intentionem deducere ad noticiam familiarem z ꝓpriam scholasticoꝝ ea que deuoti homines de ea magis affectiua declamatōne z figuratiua locutione q̄ꝫ litteratoria ꝓpꝛietate tradiderunt. Notetur locus ille vbi theologia mistica differentiā hanc a litteratoria ponitur inter ceteras habere.quia vnit z trās formatꝫ.

Alij qui amant.sibi somnia fingunt ait virgilius Super hoc dicto cum experientijs z ratione certa fundaꝫ dictuz ꝓpꝛioris epl'e mee q̄ sic ponit. Hic ex carētia pij affectꝰ z magꝭ ex infectōne eiꝰ ꝑ vicia/errant nōnunq̄ꝫ peritissimi i sacris.excecauit em eos malicia eoꝝ/z dati sūt in reprobū sensum. Ita z paruo lumine intellectꝰ z pua instructōe i studio ſ̄raꝫ etiam secularium

qñq̃ꝫ/p̃sertim in logica/prolabunt̃ aliqñ ĩ errores ꝑiculosissimos illi qui magnoruꝫ sunt erga virtutes affectuũ. q̃les apl's vocauit habere zelũ sꝫ non ꝟm scientiã. adeo vt si nõ humiliter sapiãt ⁊ nisi sese contrahant infra metas sue cognitõis nulli ꝑtinacius inueniuntur neq̃ absurdius errores confingere/propterea nõ leuiter oportet eos scribere vel docere. sꝫ nc absq̃ cautela magna adherendũ est eis nisi preuia discussione diligenti ⁊ doctorũ examinatione. In talibꝫ quippe sepe reperimꝰ plurima aut falsa aut male explicata ac ꝓinde multã erroris materiã p̃bentia simplicibus quãq̃ꝫ in multis diuinissima altissimaq̃ sint. Addo nunc id qđ euenit tẽpore meo de quadã que ꝓphetissa ⁊ miraculorum operatrix reputata est a multꝫ. quã ⁊ vidi ⁊ allocutus sum. Hec tandẽ dixit ⁊ scribi iussit. q̃ spiritus suus deũ ꝯtemplãdo fuerat annihilatꝰ/vera annihilatione ⁊ hinc recreatus. Et dũ quereret̃ qualiter hoc scire potuerat respõdebat se expertaꝫ Dies mihi nõ sufficeret si numerare vellẽ innumeras tales insanias amantiũ ĩmo ⁊ amentiũ qꝛ nõ ꝟm scientiã quales videntur fuisse begardi ⁊ begarde quẽadmodũ in quodã tractatulo de distinctõe verarũ reuelationũ a falsis memini p̃dẽ ãnotasse

Docendus nõ est vel monendus q̃ errorẽ suũ defendere mauult q̃ꝫ corrigere. Hoc oratiꝰ posuit in fine poetrie sue. Exigitur igitur correctio seuerior si sic iterũ fuerit pugnator ad saluandã tanq̃ꝫ ꝓpriã hanc verborum improprietatẽ. Quo pacto sit vel quo ordine postulandũ/quippe videbitur ordinarij ⁊ ĩquisitioris iudiciũ qm̃ parua radix peregrini sermonis serpit vt cancer/⁊ modica errorum scintilla (sicut ĩ arrio patuit) dum nõ conueniẽter opprimitur vel artatur/magnã erumpit in flãmam. Sic nuper actum est parisius ꝑ sacram theologie facultatem aduersus illos qui doctrinam quandã peregrinam Raymundi lulli conabãtur inducere que licet sit in multis altissima ⁊ verissima quia tamen in alijs discrepat a modo loquẽdi doctorum sacrorum ⁊ a regulis doctrinalis sue traditõnis ⁊ vsitate in scholis/ip̃a edicto publico repudiata ꝓhibitaq̃. Dicam hic qđ sentio si tales locutionum modos publicari perciperem/apud almã vniuersitatem parisiensem vel per sermones vel per scholas deducerem protinꝰ ex officio cui indignus deseruio. ad censuram theologice facultatis/vt examinaretur ⁊ examinata suum quale mereretur iudiciũ sortiretur. Bene vale pater emerite. memor mei in orationibꝫ tuis.

¶ Finit secũda epistola Johãnis de gerson contra dicta fratris Johannis Ruysbroech in tercia parte tractatus sui de ornatu spiritualium nuptiarũ.

Incipiũt lectiones

due perutiles suꝑ marcũ ⁊ ad cõmendatõnẽ ꝓpositi nostri ⁊ voti multũ faciũt ⁊ valent doctoris Johãnis de gerson Cancellarij parisiensis.

Sicut scriptũ est in Isaia ꝓpha Ecce ego mitto angelũ meũ ante faciem tuã q̃ p̃parabit viã tuaꝫ ante te. Textꝰ p̃sens hodierne lectõis ꝟm diuersas punctuatões ⁊ postillaꝝ sentẽtias ad p̃cedentia ⁊ subsequẽtia varie coaptat̃. Nã qꝛ autoritas ista. Ecce ego mitto angelũ meũ. nõ de Isaia sed de malachia Malach. iij. sumpta est referri posse dixerũt quidã hãc ꝑticulã sic̃ scriptũ est ĩ Isaia ꝓpheta ad illud qđ ĩmediate p̃mittit̃ tã q̃ꝫ in eiꝰ ꝯfirmatõeꝫ atq̃ fulcimentũ. vt sit sensus. Initiũ euãgelij ihu xp̃i filij dei id est q̃ fuit filiꝰ dei ⁊ q̃si paꝝ sibi absq̃ ꝓphetico testimonio istud posuisse. addidit sic̃ scriptũ est ĩ Isaia ꝓpheta Potest em̃ ab h̃ ꝓpheta trahi xp̃m fuisse deũ atq̃ dei filiũ. vel qꝛ vocatꝰ est emanuel. Isa. viij. et. liij. Generationẽ eiꝰ q̃s enarrabit. De eterna eius a patre productione dictũ est. ⁊ ex primo capitulo ⁊ alijs ibidẽ elicit̃. Dissoluit̃ h̃ modo ĩpia Porphirij heretici blasphemia q̃ nisus est ꝓbare euangelistã nostruꝫ dãnare mendacij. qꝛ illud qđ dictũ est Neq̃ tñ coartat tal' obiectio vt ad hãc expositionẽ fugiamꝰ. ¶ Constat itaq̃ ꝓphas om̃es vno ⁊ eodem spiritu suas ꝯtexuisse prophetias. ac perinde quod vnus posuit (quia non tam ipse q̃ꝫ spũssanctꝰ loq̃bat̃) potest ab altero (qui similiter est spiritus sancti instrumentum) intelligi qđãmodo

dictũ seu positũ. ⁊ si nõ explicite tñ impli
cite. Dicũt igit̃ alij vel ijdem aliter/duas
ĩ textu particulas a duob⁹ ꝓphetis excer/
ptas. Prima est malachie tã sensu q̃ꝫ v̄bis
Secũda est Isaie q̃ cũ prima similẽ satis
explicat sententiã vbi dicit̃ vox. Et q̃niaꝫ
Isa. principalior fuit atq̃ famosior ⁊ legẽ
tib⁹ notior. qꝛ insup finis plerũq̃ rem to/
tam denominat placuit euãgeliste nostro
qui etiã breuitati studebat nõ duos ꝓphe
tas sꝫ vnũ ⁊ hunc maiorez nominare. Et
sub hoc sensu recepit eccl̃ia/siue originale
Marci euãgeliũ sic habuerit vt tenet Be
da in cõmento. siue a quibusdam nõ recte
scribentib⁹ additũ fuerit quẽadmodũ sen
sisse videt̃ Hiero. sup ps. ¶ Incipit igit̃
s̃m hunc expositõis modũ euãgelista no/
ster suã texere rationẽ vbi notandũ occur
rit qd̃ ait in cõmento. Scriptur⁹ inquit
euangeliũ marc⁹ cõgrue primo ponit om
niũ testimonia ꝓphetaꝝ q̃ hoc futuꝝ p̃ci/
nebant/vt eo cunctis vera ⁊ sine scrupulo
dubietatis sustinẽda q̃ scriberet intimarꝫ
quo hic a ꝓphetis spũsancto impletis an
tea p̃scita ⁊ p̃dicta esse mõstraret. simulq̃
vno eodẽq̃ euangelij sui principio. ⁊ iude
os qui legẽ ac ꝓphetas susceperant ad su
scipiendũ euangelij sacramẽta q̃ ipsoꝝ ꝓ/
phete p̃dixerant instituit Et gentiles qui
per euãgelij p̃conia ad deũ venerãt. ad au
toritatem quoq̃ legis ⁊ ꝓphetarũ suscipi
endam venerandãq̃ ꝓuocaret. ¶ Hic in
struimur dicta nostra sacrarũ scripturaꝝ
testimonijs roborare. quia parũ ignitum
est ⁊ minus efficax verbum qd̃ nõ incalue
rit ⁊ fulcitum fuerit ab eloquio dei qd̃ est
ignitum vehemẽter. ⁊ nisi viuificatũ fue/
rit a sermone eius qui est viuus ⁊ efficax
s̃m apostolũ ⁊ penetrabilior omni gladio
ancipiti. Non tamẽ estimo curiositatẽ in
allegationib⁹ huiusmodi consectandã. sꝫ
quousq̃ prosunt studiosis ⁊ edificãt cha/
ritatem. alioquin cumul⁹ ille truncatarũ
autoritatũ male congestus/⁊ informis cõ
geries allegationũ sue origini nõ ꝯuenien
tium/quid ꝓficit. nisi fortassis ostentatio
nem operat̃. ¶ Sed neq̃ sunt inculpabi/
les qui ꝓphanas postpositis lectionib⁹ sa
cris toto ore personãt totis virib⁹ ample
ctuntur/sicut scriptũ est ꝑ Isaiã ꝓphetaꝫ
Nõ in philosophis. nõ in poetis ⁊ fabul̃.
sed in ꝓpheta. ¶ Ubi p̃ter hec elidit̃ im/
pia manichei blasphemia. quia sic delira
re ausus est vt diceret ꝓphetas veteris te
stamenti a deo tenebraꝝ missos esse. qd̃ si
veꝝ esset sicut non est. nunq̃ꝫ veritatis no
tarius. euangelista noster eundem euocas
set in testimonium narratõnis sue. Nihil
enim roboris habꝫ verbum illius qui pa
ter est mendacij. Sed in hoc loco conue/
nienter essent improbãdi qui ꝓphetas ve
ros/aut constellationib⁹ imputant/quẽ/
admodum Auicenna. Albumasar et alij
nonnulli/aut qui execrabiliori deliramen
to prophetas fabulantur magicam artez
exercuisse/tanq̃ꝫ medium adipiscendi pre
cognitionem occultorũ. verum super his
olim latius tractabimus si de⁹ annuerit.
¶ Nunc audiamus quid ĩ Isaia prophe
ta scriptum est. Ecce inquit ego mitto an
gelum meum. Non dubium quin Johã/
nem baptistã qui vt Beda ait angel⁹ vo/
catur non societate nature iuxta heresim
Origenis. sed officij dignitate quo nomi
ne recte appellari potest homo ille qui fu/
it missus a deo vt testimonium perhiberꝫ
de lumine ⁊ venientem in carne dominuꝫ
mundo nunciaret. quia angelus nuncius
appellatur. ¶ In hoc qd̃ premittitur. ec/
ce. notatur ex demonstratione grandis et
insolita nouitas. In hoc qd̃ subiungitur
ego mitto datur intelligi ex maiestate mit
tentis dei missi magna dignitas. Dehinc
presens pro futuro ponitur. quia incon/
cussa erat tanq̃ꝫ de presenti fieret certitu/
do demõstrationis atq̃ stabilitas. Johã
nes insuper non quicunq̃ sed angelus su
us scilicet dei. Attende proximitatem cũ
ait. ante faciem tuam. vt eius puritas. in/
tegritas. ⁊ sanctitas cõmendaretur. Po/
stremo officium ei⁹ honorificum designa
tur qui preꝑabit viam tuam ante te. Quã
viam si forte quesieris. Respondet Chris.
⁊ inferius datur intelligi. Uia domini q̃
ad homines ingredit̃ penitentia est ꝑ quã
deus ad nos descendit ⁊ nos ad illũ ascen
dimus. vnde angeli ascendentes descendẽ
tesq̃ memorantur super filium hominis.
Hec est secũda loquẽdi materia. hoc vnũ
tantũ ad p̃sens dilatemus. quo pacto Jo
hannes angelo similis ꝑhibet̃ Et primo
si virginitas Johãnis attẽdit̃ subit illud
Hiero. ad paulam ⁊ Eustochiuꝫ. q̃ semꝑ
angelis est connata virginitas. ⁊ q̃ in car
ne preter carnem viuere non terrena vita
est sed celestis. ¶ Conuerte oculos fidei

ad ꝟtutes Johis nō vnā tantūmodo sz q̄ lēlibet angelōz hierarchiā videbis ī eodē figurari. Inflāmauit itaq; eū charitas vt esset sil'is seraphin. q̄netiā ali⁹ in amorem diuinū ardore exardescere suis p̄dicatōi/bus āmonuit. Si sapiētiā ei⁹ attēderz nū q̄d cherubin parē dices. Si spūalez ī exe cutione virtutū potētiā nōne ꝑsimilē ipz ptāti designabis. Si pacatissimā animi sedē. nūq̄d thronos in ipo reperies. Fuit em̄ vis ei⁹ ꝯcupiscibil' inflāmata p̄ chari/tatē vis rōnalis illustrata z edocta p̄ sapi entiā. vis irascibil' p̄ potētiā z ꝟtutes ro/borata. Charitas impabat. ꝑsulebat sapi entia. potētia ꝑfirmabat. Nic est supmus ternari⁹ hierarchic⁹ bñ velle scire z posse. hec trinitatz supcelestis imago. potētia. sa piētia. z bonitas seu volūtas. Porro ī Jo hanne fuit tanq̄z in dñationib⁹ vltimitas subiectōis z iocūdissime ac fidelissime ser uitutis ad deū. liberaq; magnificētia oīm subiecta alteri p̄sus aduersa. Fuit p̄terea sic in p̄incipatib⁹ ita z in Johāne eminē/tia incorruptibil' rectitudinis in suo regi/mine. eminētia etiā inuincibilitatis tanq̄z in ptātib⁹. Porro vltimitas quedā virtu/ositatis eū similē reddidit virtutib⁹ Deni q̄ puidentissima cura quā in p̄paratione vie dñi ad hoīes exhibuit ostēdit q̄ ratio nabiliter archangelis z angelis compek. q̄ in re xp̄s infallibilis autor veritatz p̄o/phetiā hāc text⁹ nostri ad Johānis cōmē dationē inducebat. Math. xi. z Luc. xij. Hic inq̄t de q̄ scriptū est. Ecce ego mitto angelū meū q̄ p̄pa. vi. tu. añ te. Quo cir ca nō penit⁹ absurde videri posset aliq̄b⁹ q̄ charitas infusa z sapiētia. cetereq; ꝟtu/tes enumerate abundāti⁹ a Johe p̄ticipa te sunt q̄ ab angel'. Nā q̄to potētia natu ralis debilior ī se est z minorē habēs capa citatē. tāto ad ipi⁹ eleuatōez z dilatatōem q̄ndā spūalez virt⁹ infusa copiosi⁹ exigak. Q, aūt iohis vtpote hoīs īferior angelis natura sit p̄spicuū est. Ad q̄ forsan tēdit illud xp̄i Luc. xij. vbi cū dixisset. nō surre xit maior inᵗ natos mulierz iohe bap. ad/didit Qui aūt minor est ī regno celoz ma ior est illo. quāq̄z aūt z de gtuitis id itelli/gi poterit. Neq; em̄ charitas vie seu virt⁹ altera ꝟtutib⁹ patrie coequak. Et de Jo/hāne q̄dē glorificato nūc loq̄mur quē ad supmū ordinē sblimatū neminē arbitror doctoz ābigere. Huic sñie suffragak illud Diero. vbi p̄i⁹. In carne angelicā gl'iam q̄rere maioris est meriti q̄z habere. cū ali⁹ nitik obtinere cū gr̄a q̄ habz āgel⁹ a natu ra. Addo aliud nō p̄tereūdū quēadmodū nōnulli Johannē esse ī p̄ma hierarchia su pmuz sic venerari conank. Ruina inq̄unt angelōz ex hoīb⁹ repak. z ꝑsentaneū est ra tioni vt sedē supioris loci vacātis p̄ deie/ctionē z apostasiā luciferi. illi cōtulerit al tissim⁹ q̄ inter natos mulierz nemo surre/xit maior. Si igik lucifero dū stabat sup/mā in vltimo ordine sedē Greg. attribuit. supmā illā nūc obtinet is quē in ipi⁹ locū successisse innuit veritatis assertio.

Explicit p̄ma lectio, Incipit secūda.

Vox clamātis in deserto para/te viā dñi. rectas facite semitas ei⁹. Magna est ꝓphetiaz inter se ꝯcordia. z cōcors in diuersis etiā ꝓphis sentētia. eodē q̄ppe spū docēte locuti sūt z ad vnū finē q̄ xp̄s est respexerūt Finis em̄ leg' p̄m ap'm est xp̄s. Quāobrē Act. iij. dicebat petr⁹ de xp̄i tpe q̄ oēs p̄o phete a samuel z deinceps q̄ locuti sūt an nunciauerūt dies istos. Itaq; nō oposuz ē intueri q̄z tū inᵗ se ꝙueniāt ꝟbum Isa. xl. z illud p̄missū de malachia. Illic iohes dicebak mitti añ faciē xp̄i ad parandū viā ei⁹. hic. ecce inq̄t ego q̄i ia missionis sue ex ecutor ait. Vox clamātis in deserto para te viā dñi rē. Sz cur Johes vox dicak et nō verbū. Beda ait. Cōstat inq̄t q̄ vni/genit⁹ dei fili⁹ verbū vocak p̄ris. Johāne attestāte q̄ ait. In p̄ncipio erat verbū rē. Ex ipa nostra locutōe cognoscim⁹ q̄ p̄ri⁹ vox sonat vt verbū postmodū possit au/diri. Johānes ergo vox a ꝓpheta dicik q̄z verbū p̄cedit. Aduentū itaq; dñicum Jo hannes p̄currēs. vox dicik q̄z p̄ ei⁹ ministe riū patris verbū ab hoīb⁹ audik. hec ille Unigenit⁹ siq̄dē dei fili⁹ p̄ modū ꝟbi pfe ctissimi z sentētiosissimi a patre in eterna generatōe p̄ducik in quo pater det seip̄m qui z exemplar est formosissimuz oīm ad extra p̄ducibiliū. Quia igik verbū hoc in sua maiestate absconditū p̄ Johannez reuelatū est hoīb⁹. ipse nō absq; ratio/ne vox dicik q̄ per exteri⁹ signū p̄dicatōis interi⁹ signat misteriū generatōis. Hinc p̄reco iudicis. hinc lucerna ardens et lu/cens. hinc nuncius vel angelus. hinc p̄re/cursor appellatur. Hec officia tunc suscē/pit z peregit dū viueret p̄dicando nūc illō

idē in suis deuotꝫ opaꝫ suis meritꝫ ꝛ oꝛati
onib⁹ ad xpi gr̃az noticiãqꝫ suscipiẽdã salu
briter ispirãdo. Vis nosse verbũ qđ aput
patrẽ manet abscõditũ qđ lucẽ habitat in
accessibilẽ. Dices volo. Lõuerte p̃ces ad
Johannẽ. hic nẽpe vox est ꝟbi ꝛ index ei⁹
ꝛ p̃co. O vox delectabil' ꝛ pereũti mundo
supercellẽter amabil' Voces p̃iozes erãt
luci⁹ ꝛ gemit⁹ p calamitatib⁹ ꝛ angustijs.
aut erãt insani freneticoꝝ risus inter pesti
feras voluptates ꝛ in puncto desituras/ꝛ
abituras i infernũ delectatões. Hec vox
fuit penitẽtie salutarꝫ. vox doctrie ꝛ liber/
tatis. vox turturꝫ post imbrẽ. vox confrin
gens cedros. i. supbos phariseos. Sꝫ vox
dulcis ꝛ suauis/hũiles alliciẽs. vox absqꝫ
balbucie mendacio. vox absqꝫ raucedinis
simulatozie vicio/deinceps vox ꝓ omnez
modũ ꝟtuose resonatõis canoza. viuax. ꝛ
iocũda. vox ad postremũ fortꝫ vehemẽs ꝛ
audibil' qm̃ vox nõ est quecũqꝫ sꝫ vox cla/
mantꝫ. Obsurduerãt nẽpe iudei q̃s alloq̃
bax ꝛ obturauerũt aures suas instar aspi
dis surde vt nõ audirẽt vocẽ incantantis
sapiẽter. Nil ꝓpterea mirandũ si vox cla/
mosa ad eos mittebax. Clamosa dico nõ
tã strepitu ꝛ aeris verberatõe exteriozi/q̃s
ꝓpter latentẽ energiã in ipius viue vocis
actu reconditã. Sciebat em̃ dictũ esse p̃/
dicatozi cuilibet. clama. ne cesses. q̃si tuba
exalta vocẽ tuã. ¶ Qualiter fiat. rñdeo q
ꝓ vite meritũ ꝛ p vim interioris gr̃e ꝛ fer/
uide charitatꝫ. ex quib⁹ reddit qđãmodo
vox ipa viuax ardẽs ꝛ fortis ꝛ lucens ꝛ p
sui intelligibilitate clamosa. ꝓ q̃s mꝰti no
stre etatis vl' nõ clamãt. facti canes muti.
nõ valẽtes latrare/vl' si clamor forsan est i
voce/plus ad aures coꝛpis demulcendas
vel exasperãdas exhibeꝫ/q̃s ad aures coꝛ/
dis expgiscendas. instruendas ꝛ leuãdas
pficiat. Dissilis vox Johis q̃ vox est cla/
mantis a q̃ cõmota sũt supliminaria car/
dinũ put de seraphin aput Ysaiã scriptũ
est. Ysa. vi. Supiora cardinũ mistico itel
lectu i hoie supiozes ptes accipe possum⁹
q̃ sũt ratõ ꝛ volũtas. ꝛ hec supliminaria a
voce clamãtis cõmouenꝫ dũ ad bñ agẽdũ
ꝟtuosa cõcussione spũssancti impellunꝫ ꝛ
sancto castoq̃ timoze ꝓtremiscũt. ¶ No/
tandũ q ly clamãtis ꝓt referri ad xp̃z cui⁹
clamoz triplex repit in scriptura. In resur
rectione Lazari/in expiratõne/ꝛ dũ inui
taret sitientes ad aq̃s spiritales. In tripli
ci ẽm̃ deserto clamauit. in vtero virginis.
in mũdo ꝟ litterali. ꝛ in mũdo mistico seu
morali aie rõnalis. sꝫ qm̃ alia magis pla/
cet expositio hanc nõ ꝓsequor ¶ Audiui
mus igiꝫ de voce Johãnis ꝛ ei⁹ formatio
ne clamosa. audiamus de loci q̃litate vox
clamãtis in deserto Est aũt multipliciter
intelligere ꝟ desertũ. ꝛ ꝓmo ꝫm litteralem
sensũ. loc⁹ est materialis ꝛ iordanis. misti
ce ꝟo ẽ ipe ppl's iudeoꝝ quẽadmodũ Be/
de ꝛ Piero. verba declarãt. In deserto in
quit Beda. iohes clamat. q derelicte ac
destitute iudee solatiũ redemptoꝛis annũ
ciauit. Et Piero. Clamabat ad iudeos
surdos ꝓpter peccata lõge positos ita de/
sertos indignatõe clamoꝛis dignos. Des
ti quippe erãt a spũ dei sic dom⁹ vacans ꝛ
scobata. ꝛ deserti a ꝓpha lege ꝛ sacerdote.
Possum⁹ deinceps forsan desertuꝫ aliud
inuenire vbi Johãnes vox clamãtis audi
ta est. ꝛ ꝟ est limbꝰ patꝝ ad quẽ moriẽs io/
hãnes descẽdit vt eũ inferis nũciaret quẽ
in terrꝫ posit⁹ indice monstrauerat. ¶ Et
qm̃ suberit loc⁹ ad loquẽdũ ampli⁹ de de/
serto. trãseo ad id qđ sequit. Parate viam
dñi ꝛc. Parat viã dñi q̃ bñ docet ꝛ p̃dicat
Sꝫ si viciose distorteqꝫ vixerit nõ rectas
facit semitas ei⁹ Parabãt viã dñi scribe ꝛ
pharisei. de quib⁹ ait xp̃s. Que dicũt faci
te. Sꝫ ex eo qđ addit. Et q̃ faciunt nolite
agere. Cõclusio q nõ rectas faciebãt semi
tas eius q si quis interrogat q̃ via est dñi
Respondeo illã esse quã ꝓpheta cucurris/
se gratulabatur cum diceret. Viam man
datoꝝ tuoꝝ cucurri cũ dilatasti coꝛ
meum. De qua Ysaias. Hec est via domi
ni. ambulate in ea. non declinantes ad de
xteram per indiscretũ feruoꝛẽ. neqꝫ ad sini
stram per remissum toꝛpoꝛẽ. Et bene ait
ꝓpheta cucurri. Nõ est pigritãdũ cũ dies
sit parua ꝛ dieta magna. nec sit infra para
disum mansio secura. ¶ Aduero notande
sunt conditões vie domini. quoniã eis co
gnitis meli⁹ ipsa parabit. Habet siquidẽ
mund⁹ viã suã ꝛ hec est lapidosa ꝛ vndiqꝫ
spinis. veꝛtibus. vꝛticisqꝫ curarum moꝛ/
dacium ꝛ solicitudinum animas nostras
suis aculeis lacerantium atqꝫ dissipanti/
um respersa. quãꝫ aurea a quibusdam ar
genteaqꝫ videatur. per eam ambulantes
suscitant sibꝫ pulueꝛem impoꝛtunuꝫ
oculis spiritalibus ꝛ serenitatem mentis
ꝓturbantem/ne q̃ labatur interitu valeat

intueri. Habet caro viã suã ⁊ hec herbosa iocũdaq; nitet introeuntib; eã. sz latet anguis i herbis. anguis. s. dolorose penitudinis. anxietatis. sz ⁊ lutosa colluuione tota int⁹ respgit. Habz demon viã suã q̃ est tenebze ⁊ lubzicum/ ⁊ pzuptis circũquaq; cautib; pompaticoz statuuz vallata. vbi supbi tollunt in altũ vt lapsu grauiozi ruant. Et ppha. Allisisti eos dũ alleuarent. Habet aũt dñs viã suã hec est munda decens ⁊ pulcra. Prouerb. iiij. Vie eius vie pulcre Et Isa. xxxv. Erit ibi semita ⁊ via sancta ⁊ nõ trãsibit pollut⁹ p eã. Et in ps. Ambulãs in via imaculata. hic mihi ministrabat. Et insup. Via ista via equitatz ⁊ iusticie quã sapiẽs expostulabat Eccli. xvij. Da nobis dñe viã iusticie. Et ne ab ea diuertem⁹ monebat ppheta. Appbendite disciplinã ne pereatis ꝺ via iusta. Et pterea viã veritatz elegi iudicia tua nõ sũ oblit⁹. ¶ Sũmo aũt studio aiaduertẽdũ est qꝺ alibi p eundẽ pphetã dicit. In via ait in qua ambulabã abscõ. supbi la. mihi Et rursus. Juxta iter scandalũ pos. mihi Ꝺ q̃t laq̃os. q̃s multiplicia scandala ponit aduersari⁹ noster in via hac q̃ ambulam⁹ ⁊ ne depbendat spũs virtutis aboluit ambulans alijs p viã iusticie ptendunt ei cõfestim secũdo laquei. vn⁹ ad dexterã q̃tin⁹ rigoze severitatis crudeliter exerceat/ ali⁹ ad sinistrã vt i degenerẽ secoꝛdiã p nimiã misericoꝛdiã timid⁹ plabat. In via humilitatis abscondit laque⁹ stulte deiectõnis ⁊ desperatõis pessime. In via aũt magna nimitatis laque⁹ est vane psumptõnis ⁊ detestabilis supbie. Si viã frugalitatz in trogressus fueris. abscõdet ilico dyabol⁹ sozdide tenacitatis laqueũ. Si rursus ad liberalitatẽ gressus tuos ꝓuerteris nõ deerunt pdige ꝓsumptionis insidie. Solitudinis ⁊ ꝓtemplationis via si a te queritur. caue fantasticas illusiones obumbratas specie quadã visionũ altaz seu reuelationũ vel ꝓsolationum insolitaz q̃lib; aiã nõnunq; turpissime delusa ⁊ derisa detinetur. Nõ si actiua magis placuerit vide ne curis hui⁹ seculi debriat⁹ in oĩa cozruas inimici vincula laqueos ⁊ retia. Hẽ pterea illud scandalũ incurras si nõ pspere cũcta successerint. de q̃ Viere. xij. Quare via impioz pspera ? Sic in singulis facile est inspicere q̃ ampli⁹ solicitudinẽ geram⁹ ad parãdũ viã dñi ⁊ laqueos inimici vbilibet ptensos declinandũ. ¶ Et pfecto nullũ aliud ꝓsiliũ est salubz⁹. nullum prsus aliunde refugiũ q̃s vt parui sim⁹ in oculis nostris ⁊ hũiliemur sub potẽti manu dei ⁊ timidi semper ac pauidi inueniamur. Uerissimũ siquidẽ est ozaculũ illud diuinũ qꝺ audire meruit Anthoni⁹. Qui dũ vidisset in spũ tot laq̃os/ ⁊ suspirãs expauisset dicẽs. Quis hos euadet. Rñsum est. humilitas. Quippe humilitas tã gracilis est tã extenuata ⁊ tã nihil habẽs q̃ teneri valebit vt frustra iaciat rete vel laq̃us p cõprehensione ipi⁹ Sic minuti piscicu li maculas retis transiliũt/ ⁊ depbendunt grossiozes. Sic fm poeticã fabulã anthe us ab hercule nunq; vict⁹ est dũ terre hesit. sz p inane leuat⁹ ꝓtinuo strangulat⁹ interijt. ¶ Quã accurata ⁊ pfunda estimatione cõprehẽderat h̃ Viere. ppha. Viere. x. Scio dñe qz nõ est hois via ei⁹. nec viri ẽ q̃ ambulet ⁊ dirigat gressus suos. Quippe ẽ via q̃ videt homini iusta ⁊ nouissima ei⁹ ducũt ad mortẽ. vt sapiẽs ait. Erubescant igit pelagiani supbi ⁊ ingti gre dei ⁊ resipiscẽtes audiãt qz nõ est hois via eius zẽ. Qualiter g̃ obediem⁹ voci clamantis pate. Certe p humilitatẽ oñdens q̃ gre mr est qũo sancti sanctoq; oĩes Hinc est illud Dirige dñe de⁹ me⁹ i ꝓspectu tuo viã meã Et itez. Deduc me dñe i via tua. Et thobias ad filiũ. Cõsilia tua in ipo pmaneãt. ⁊ pete ab eo vt vias tuas dirigat ⁊ similia Hoc mõ pate viã dñi. viã regiã ⁊ liberam viã artã q̃ ducit ad vitã. ne forte vob verũ fiat illud ppbe. Dimisi eos fm desideriuz cozdis eoz zẽ. ¶ Quinetiã facite rectas semitas ei⁹. Nũo rectas. Oz nimiz i circũitu impij ambulãt. sz rectitudo pios decet Recurue atq; retrograde instar cancri illi viã pagrãt q̃ ad seipos amoze ppzio tracti ꝓtinuo reflectũt. ⁊ q̃cũq; pgũt gressib; affectionũ extra semetipos ñ lõge exeũt. qz circa palũ ppij cõmodi colligati sũt catena q̃dã amoris ⁊ cupiditatz. quẽadmodũ vrsos ligare solẽt histriones. aut sic eq̃ circa molã assidua agitatõe ꝓuoluunt. At ecõtra pij ⁊ iusti fcto itinere tẽdũt i deũ. ⁊ magis ac magz ipz intrãt. amoriscq; pedib; ad ipz sine q̃uis retozsiõe ad semetipos facta gdiũt. Alicq viã ad pcepta referũt. semitas ad ꝓsilia. Per viã generalr oẽs incedere ⁊ eã pare nccẽ ẽ. semite aũt pfectos recipiũt aut q̃dã cõpendio ad pfectõez introducũt

Uel si viã dñi ⁊ semitas ei⁹ ad idē spectare dixerim⁹ adiuuabit nos p hac exposition Grego. q̄ p̄cepta dñi ⁊ multa esse dicit ⁊ vnū. multa in diuersitate opis. vnū i radice charitat⁹. qm̄ finis legis dilectio. Si parauerim⁹ igit viã dñi q̄ est charitas tūc rectas faciem⁹ semitas ei⁹ adimplēdo iuste digneq̄ p̄cepta. Uel parare ꝺr viã dñi q̄s faciēdo qꝺ in se est p attritionē. sz postq̄ infusa est gr̄a. iã rectas facere p̄t in ei⁹ ỹtute semitas dei. Fac iterim qꝺ potes parando viã dñi vt tandē possis eo miserāte rectas facere semitas ei⁹. Uel vt p̄dictū ē parare viã dñi ad p̄dicatores respicit. ⁊ rectas facere semitas ei⁹ cōiter ad oēs. sz oportet p̄dicatorē pri⁹ in seipo rectas facere semitas dñi. q̄ inefficacit pgredi audeat ad parandū viã ei⁹ circa alienos. Alioq̄n cōparabit cancro q̄ cū reptādo retroq̄ cedēdo bac atq̄ illac oberret. dicit in fabulis aliū cancrum monuisse vt recte incederet. Cui q̄d aliud rñdendū erat q̄ vt prior rectū iter oñderet. Si ductor gregis ariet nō rectas faceret semitas suas. gregi cetero q̄ liter viã parabit. Ducet pot⁹ in p̄cipiciū ⁊ ruinā quēadmodū si cecus cecū duxerit ambo in foueā cadūt ꝟm dictū veritatis. Et hec est prochdolor cā nō mediocris q̄re tot pauli deserūt iter vex: et ambulāt p vias tenebrosas. difficiles ⁊ asperas. Ductor nēpe rarus est q̄ rectas faciat ante eos semitas. sz sicut pplus ita ⁊ sacerdos: ⁊ vtinā nō deterior. turpior ⁊ pditior sacerdos q̄ pplus. Hinc iobes q̄ vox erat clamantis in deserto ad parandū viã dñi pri⁹ i seipo rectas fecit semitas. Castigauit corp⁹ suū ⁊ in seruitutē redegit ne cū alīs p̄dicaret: ⁊ ipe reprob⁹ efficeret. ne qꝺ docebat ỹbo dissiparet exēplo: ne pleno ventre de ieiunijs disputaret. ⁊ certe difficile est. imo impossibile vt q̄ viã ỹtutis bñ opando nunq̄ ingressus est: nūq̄ exp⁹ est sciaz declinandi pricula vie circūspiciēdiq̄ insidias: efficacit doceat illos qꝺ nescit: nec didicit q̄dem. pferet fortasse ỹba plurima ⁊ de ỹtutibus q̄si cec⁹ de coloribus. vel pica garriēs disputabit. sed longe alit docent lecta vl audita. aliter ea q̄ opib⁹ ⁊ experiētia ognouimus. ¶ Propterea venit iobes viã penitentie doctur⁹ homies. Hec est prima veniendi ad deū post lapsum via. illā primitus strēnue fortiterq̄ gagrari. ⁊ pri⁹ q̄ doceret iniq̄s viã dñi. puidit ne iniq̄s bret ip̄io corpis regno seruos. ⁊ q̄ libertatē a peccato docebat: ipe liber ⁊ rex haberetur Qualit ergo p doctrinā alīs recte p̄sidebit q̄ seruituti ⁊ sordidissime kuituti subiacet ⁊ mancipiū corpis effect⁹ est pri⁹. ¶ Insup iobes hausit ore cordis apto fluenta gratie celest. quaz satageret in alios loquēdo diffundere: ⁊ q̄ alios ad amorē eterne felicitatis succendere veneratur. pri⁹ in se p sancte meditatiōis studiū ⁊ vehementiā desiderij celestis felicit exarsit. ¶ Quocirca resumo pclusionē alias positā q̄ vita iobis fuit angelica. ⁊ int viatores post xp̄m ⁊ matrē eius pfectissima. Deducet ista pclusio. tum ex sublimitate pphetādi. tū ex austeritate viuendi. tū tercio ex multiplicitate merendi. Itaq̄ pphetia iobis mirabilior fuit q̄ alie certior ⁊ clarior. Mirabilitatē vide dū puer infans adhuc in vtero sextū mēsem agens sic illustrat⁹ in rōnali ỹtute vt p̄sentiā nouit pcepti saluatoris ⁊ agnosceret ⁊ gestib⁹ exultatiōis q̄ ỹbo non poterat nunciaret: nec ipe tm̄ modo pphetauit. sed ⁊ pphetādi spūm vtriq̄ parēti cōtulit. Inde est canticū illud ecclie. Uētris obstruso posit⁹ cubili senseras regē thalamo manentē. Utrū ꝟm vaticiniū Hieremie hinc sterilē gestāte in vtero pphetātez iam puex. Jbs puer erat oim q̄ vnq̄ extiterūt corpalib⁹ lineamētis minor. Alioq̄n vel tumuit statim vterus ỹginal⁹ post nūciationē angeli. vel nō viuificat⁹ ⁊ formatus repente xp̄s cū maria rñdit. Fiat mi. ꝟm ver. t. ⁊ vtrūq̄ falsuz est. Hā q̄uis maria cū festinatiōe ascēdisset in mōtana p⁹ angelicā visionē/ dicta est nihilomin⁹ mr̄ dñi. Et vñ mihi inqt elysabeth vt veniat mr̄ dñi mei ad me. Etsi mr̄. iã tūc erat fili⁹ Porro iobes hūc ⁊ talē puerū nō corpali visione. sz illustratiōe pphetali cognouit. salutauit. adorauit Et hec ē singularis ⁊ supra modū mirabil pphetia cui par in alio hoim nulla repta est. ppterea q̄ ad hoc maior iobe nemo surrexit q̄ in deserto etiā veri sterilis vox clamātis inuētus est. ¶ Attē dam⁹ insup claritatē certitudinēq̄ pphetie sue dū iã ex vtero nat⁹ prodijt ⁊ veniētem ad se dñm digito demōstrauit. Cetera tm̄ (cantat eccl'ia) cecinere vatū corde p̄sago. vt in illo q̄z deserto vox clamātis existeret. ¶ Denicq̄ iobes moriēs/ patrib⁹ illa sedētib⁹ in tenebrs nūciauit. qꝺ q̄li lingua. q̄li ve ꝟm̄oe factū est/ nō qua est q̄stio.

Qualiter etiã vixit ipa iohis aña cũ ceteris in limbo iustoꝝ/ꝛ an alioꝝ sciam. fidẽ. spem ꝛ caritatẽ ceteraſq; ⁊tutes sua denũciatione adauxerit. aut vtrũ sua pñtia clarifica eosdẽ illustrauerit/grata est. sed paꝛ a doctis tradita est materia. Et de locutione siquidẽ cõis est difficultas. de angelis de aĩabꝫ sepatis. saluatis. seu dãnatis. q̃lis ẽ hec. Idcirco pro nũc sufficit apire qđ mihi pbabili? facilius; videt cũ pauc; ꝛ qui busdã antiq;. Imagioꝛ igit quãlibꝫ substantiã sepatã liberã esse tam q̃ ad motõez obiectalẽ sui ꝛ eoꝝ q̃ in ea sunt/q; etiã q̃ ad receptionẽ influx? seu motiõis cuiuslibet extrinsece obiectalis/ita vt rõne primi q̃libet posset dici tabula q̃daz lris plena seu liber inscript?. q̃ tabula ꝛ qui liber p libitu nũc apiunt. nũc claudunt. nũc parum. nũc multũ. ꝛ dum apit a libero arbitrio liber subeht? sepate/ipa dicit loq;. dũ claditur est ĩ ea silentiũ. Cloco autẽ claudere hic ꝛ apire nõ ppie vt ĩ materialibꝫ fit. sz silitudinarie/dũ motio obiectalis intẽtionũ existentiũ in substãtijs sepatis suspẽditur a volũtate. vl dũ rursus ab eadẽ extra agere seu radiare pmittit. Et talit quidez imaginat locutio subaꝝ sepataruz q̃ nihil aliud est q; manifestatio libera ꝛ intelligibilis sui vel eoꝝ q̃ in eis sunt. q̃ locutio tãto ẽ vehemẽtioꝛ ꝛ clamoꝛosioꝛ. q̃nto ĩtelligibilioꝛ atq; aptioꝛ. Jurta qđ Johes meritovoꝝ clamãt; vocat? ẽ. ¶ Dile possia q̃ ad auditionẽ intelligere possum? ponẽdo libertatẽ in recipiẽdo p aures ment; motiones hmõi obiectales. quẽadmodũ si esz speculũ vsquequaq;/speculũ respectu cuiuscũq; radiatõis lumiose sup ipm incidẽtis. Hoc mõ iohis aña loq; potuit in limbo. ꝛ sic audiri ipe voꝝ clamant; in deserto. ¶ Et qm̃ sancti pres incole limbi deserti. ꝛ bñ deserti ꝛ a felicitate alieni. cupide multũq; de sua liberatiõe certuz aliq̃d audire sitiebãt. Interrogãt nõ ambigo iohannẽ nouit e terris ad eos descendentez. si q̃d boni nũcij. si q̃d sperãde liberatiõis afferret. at qui nõ amaro silẽtio subticuit iohes nõ locutõibꝫ eoꝝũdez aures clausit vtpote q̃ preco iudicis venientis/ꝛ sol lucifer oriẽtis/ꝛ nũci? saluatoꝛis iã apparẽtis in deserto pate viã dñi rectas facite semitas ei?. qz veniens veniet ꝛ nõ tardabit Jã in terris visus ꝛ cũ homibꝫ ꝙuersatus est. iam a me cognit? est. pdicatus. baptisatus ꝛ indice demonstrat?. Ad hanc vocez noua luꝝ oriri visa est in deserto illo inferioꝛi sedentibꝫ in tenebris ꝛ in vmbra mortis. gaudiũ q̃z letitia ꝛ tripudiũ. Jã min? tedet eos exilij sui. q̃nto minoꝛẽ ꝙgnoscũt spei sue dilationẽ. nã magꝛ et magꝛ. p sanctas affectiões. parant in seipis viaz dño ꝛ p ignita desideria caritatis. rectas faciũt semitas ei?. ¶ Plura sciscitanꝛ a iohanne de celeritate ꝛ mysterio redẽptiõis sue. de cõditionibꝫ redẽptoꝛis. de forma. modoq; redimẽdi. nec satianꝛ interrogatiõibꝫ/sed qđ plurimũ delectat audire/vt sepi? itere tur expostulãt. Quid agit iohes voꝝ clamantꝛ in deserto. Rñdet ad singula. cõfirmat fidem. spem coꝛroboꝛat/caritatis feruoꝛẽ exuscitat. ¶ Neq; tñ ista dixerim q; sctõs patres post obitũ ignoꝛẽ fuisse positos extra merẽdi statuz/sed quin in scia ꝛ q̃busdã alijs pfectiõibꝫ nouiter acq̃sibilibus pficere potuerint ꝛ etiã pfecerit nõ video. Ponũt q̃ppe doctoꝛes absq; vlla absurditate gloriã beatoꝝ accidentalẽ plerũq; maioꝛẽ fieri tã in cognitione q; dilectione ac delectatiõe. q̃nto min? absonuz videri debz si nõdũ saluati nec terminũ felicitatis adepti in cognitiõibꝫ q̃busdã amoribꝫ ꝛ dilectiõibꝫ pficere potuerũt. Sed ꝛ de pueris absq; baptismo decedentibus/apud nõnullos excellẽtes nõ improbabile prorsus videt eos in phia ꝛ aljs q̃busdã artibꝫ ꝛ cognitiõibꝫ posse instructioꝛes fieri tempoꝝ successiõe diuturna ꝛ experientiaꝝ multitudine coadiuti. Sic etiam Enoch ꝛ helyas nõ ita ociose viuunt vt ĩ tanta etatis longeuitate nihil nouũ cogitent vel addiscant. ¶ Sz reuertamur vnde digressi sum? vbi dixim? iohem in prophetia ceteros excellisse/qđ ex pdictis reoꝛ esse pspicuũ: si tñ aliq̃s prius obiectiones q̃ aduersus ea fieri pñt absoluerimus Et quo pacto dicit aliq̃s. iohes pphetasse dicit illud ꝛ de eo qđ ante suos oculos positũ tenebat. Videbat iesum/tangebat ꝛ audiebat ꝛ tu mihi dicis q; illũ esse iohãnes pphetabat. Non eniz est pphetia nisi occultoꝛũ ꝛ a sensibꝫ humanis alienoꝛum Sed acute cogitem? q̃d iohãnes sensu viderit/ꝛ quid nõ viderit/ꝛ exinde q̃d ꝛ quẽ admodũ pphetauerit cognoscem? . Erãt in homine iesu plurima coꝛporeis sensibꝫ ꝛ experimento cognoscibilia. vt q; hõ erat ambulãs. docẽs/cũ publicanis ꝛ pctoribꝫ

manducans. z ad hec cognoscēda nō erat opus ꝓphetico spiritu. Hēlia latebāt plurima z maxima: vt q talis esset de⁹. mediator ꝓstitutus ꝓ redemptōe z recōciliatione peccatoꝝ. q agn⁹ esset ꝓ sacrificio cōsummato īmolād⁹/z sīmilia/ad q̄ cognoscenda z publicāda boīb⁹ Johes. non nisi spū supplen⁹ attingere valuisset. Tale ē illud. Qui post me ve. añ me fa. est rē. Et ecce agn⁹ dei. z cetera hmōi. ¶ Occurrūt alīj dicētes nō debere iohem arguere mendacij. Hlioq̄n si mēdax quō ꝓfect⁹. Ipe eī interrogat⁹. Tu q̄s es. z. an ꝓpheta es tu Rñdit. nō sum. Qō si ex būilitat̄ affectu q̄s eū sic rñdisse ꝓtenderit/videat quō bumilitatē verā cū vitio mēdacij connectet. Que enī ꝓticipatio luc̄ ad tenebras. q̄ cōuentio chr̄isti ad belial ait ap̄lus. Fateor plane iohem nō quesisse būilitatē ꝑ mendacij culpā. Absit ꝟ vt catholicoꝝ q̄spiaz sic delirus inueniat̄ qui hoc dicat. Verax igit̄ fuit iohes mō quo negauit se ꝓphetā. negauit dico nō simplicit̄. sz ad intentiōez q̄rentiū. Scriptū erat in lege dei Deute. xviij. ꝓphetā suscitabo eis de medio fratrū suoꝝ sil'em tui z ponā ꝙba mea in ore eius loq̄turq̄ ad eos oīa q̄ precepo illi. Qui autez ꝙba ei⁹ que loquet̄ in noīe meo audire noluerit. ego vltor existam. Interrogauerūt q̄ iudei iohem an ꝓpha esset. nō q̄cūq̄ sed q̄lē lex ipa pollicebat̄ affuturū. Et cōfessus est z nō negauit. qz nō erat ille ꝓphet̄a pmissus in lege. Chr̄ist⁹ itaq̄ nō iohes fuit ꝓpha ille quē ibidē moyses venturū ꝓphetauit. Hui⁹ p̄cursor z angel⁹ iohannes extitit. vt quēadmodū Isa. olim añ p nūciauerat dicēs. vox clamant̄. Ubi licet attēdere q̄nte dignitat̄ iohes fuerit atq̄ autoritat̄. vt etiā a ꝓpha tali de eodez fieret ꝓphetia/z sue p̄dicatiōis clamor tāto añ prodere. q̄netiā iohes illud eē ꝓphetatū de seipo nō būana sz ꝓphetica instructiōe cognouit. Intrauit enī puer desertū vbi de libris Isaie aut alīj⁹ ab hoīe nequaq̄ instruct⁹ est. ¶ Hic ort̄ difficultas nō mediocris de mō cognoscēdi verax ꝓphetias z de mō distinguēdi eas ab illusiōib⁹ z diuinatiōib⁹ demonū q̄ aliq̄n trāsfigurāt se ī angelos luc̄ ꝑm aplm/z de cautelis se bñdi/bō in talib⁹ ne seducat̄. sz ad ꝑsens dicta sufficiāt. ¶ Sequit̄. Fuit iohānes ī deserto. vbi de ꝟ z ō iohis pfectōe q̄ ad austeritatē vite z meritoꝝ multitudinem videbim⁹ dño ꝓcedente prophetiam Joh. i. dū querit̄. Tu q̄s es. Ego inq̄t vox cla. rē. dirigite viā dñi. Et egrediebantur ad eū hierosolimite vniuersi z omis regio iudee z baptisabant̄ ab illo ī iordanis flumine ꝓfitētes pēta sua. Et erat iohes vestitus pilis camelorū z zona pellicea circa lūbos ei⁹. z locustas z mel siluestre edebat Jam q̄ aliq̄t dies iohem in deserto tenuimus. dū enī scrutari pia curiositate conatus sum. q̄d ageret iohes. z solus. z ī deserto. Dū ꝓterea sup ꝟ ammiratiōnē aliq̄rum carnaliū/turba tumultuq̄ gaudentiū cōtentare satagerē. induct⁹ sum referre q̄ pacto verū esset de eodē iohe z sibi silib⁹ heremicolis in ꝓtēplatiōe suspēsis. nūq̄ min⁹ solus q̄ cū solus. ꝟ apud Ciceronē dixisse celebrat̄ scipio supior african⁹. Hac occasione in materiā ꝓtēplatiōis incidi latissimā vtiq̄ z nōdū fundit⁹ exhauriēdā vt ī ipa explicāda semp sit vltra q̄q̄ inuenire z veniendū cū hierosolimitis z omi regione iudee. tandē hinc ad iohem ī iordane p̄dicantē z baptisantē. Sz tandē egrediendū est ab ꝟ deserto/ꝓtēplatiōis materie silenti ū indicēdū/q̄tin⁹ subseq̄ns euangelij nr̄i text⁹ loq̄tur. Spero eī deo ꝓpicio me sup hac materia ꝓtēplatiōis certe pulcerrima z sublimissima q̄dā posteri⁹ locuturū atq̄ nō tam ex nr̄a q̄ alioꝝ sn̄ia/neq̄ tam mgrali locutiōe q̄ collocutiōe familiari. nō demū polito curioq̄ ꝼmōe/sz q̄tidiano loquēdi more/z extra lectiōes ordinarias int̄ audire volentes ꝓposui disserere Placuit itaq̄ paterne puidētie supne maiestatis. me ꝑ aliq̄t iā tpa in deserto tribulationis z cuiusdaz solitudinis collocare. vbi. q̄le māna ꝓtēplatiōis in deserto solitudinis veri israelite comedūt. etsi nō pleno ore comedere. d̄ gustare tn̄ datū ē/vt saltem ei⁹ odorē ex alioꝝ eructatiōe. q̄ māna cibi se repleuerāt. potui aspirādo sentire/vez q̄d textus nr̄ dicat audiam⁹. ¶ Egrediebant̄ inq̄t ad eū. nō dubiū q̄n ad iohānem bap. hierosolimite vniuersi z ois regio iudee. Hd hoc ꝙbū stupet logica/z logice tractatores vel scandalisant̄ vl̄ inculpant locutiōis hui⁹ formā. Neq̄ enī estimandū est puulos. imbecilles. aut infantes in cunis. imo nec hierosolimitas oēs adultos ad iohannē egressos fuisse. quāto min⁹ oēm iudee regionē. Igit̄ logice virtus et ꝼmonis ꝓprietas videnda falsitatis

dd 2

arguere euangelistā marcū. q̄ hoc vniuersali ꝓmone vsus est. Obiectio ista nō huic loco dūtaxat. sed innumeris sacre scripture locutiōib⁹ aduersa est. ¶ Pro q̄ dissoluenda notandū sūmope arbitror etiam iuxta phi sniam/ q̄ duplex est logica. q̄dā subseruiens scientijs naturalib⁹ ac pure speculatiuis q̄ vsitato noīe z q̄si antonomatice logica noīat. z q̄ ad oīm methodoꝝ p̄cipia viaz hīe describit ab hyspano/ q̄ sermocinalis a q̄busdā noīat. ¶ Porro altera ē logica quā appropriato vocabulo rhetoricam dicim⁹ q̄ principalit ancillat seruit z amminiculū pstat scientijs moralib⁹/ politicis z ciuilib⁹ ad intellectū practicuz spectantē. Habet aūt vtraq̄ logica hmōi suas regulas in loquēdo. modos insup ꝓprios q̄b⁹ docemur. erudimur. z discimus vez a falso discernere ¶ Prima respicit logica potissime ꝓmonis ꝓprietatē alienā a methaphoris z q̄buslibz trāssumptionib⁹ explicando adeq̄tionē rei ad intellectū/ et iuxta regulā suppositionū. ampliationū z appellationū. vim locutiōis aut ꝓmōis strictissima p̄cisione diiudicando. Hec logica exulat a se z abdicat oēm fere figurā locutionē/ oēmq̄ locutiōis ornatum/ z q̄nrū pōt primi⁹ z breui⁹ ꝓceptib⁹ interioribus correspōdet q̄tin⁹ vitas p eas i speculatiuis sciētijs p̄cisior atq̄ lucidior habeat. ¶ Aluero rhetorica quā logicā alterā dicim⁹ potissime figuris. et tropis atq̄ scematib⁹ vtit. coloribz q̄z floribz nō tā necessarijs q̄ decoris locutionē suā exornat Ceterū vulgari vsitateq̄ locutiōi plīmū ꝺdescendit/ q̄rens ex sua quadā tū familiaritate/ tū speciositate vt auditoꝝ affectus impellat q̄ vult. z vel in irā vel indignatiōnē odiū vl amorē cōcitet audiētes. Dicta est idcirco logica hec necessaria ad sciētias morales. q̄ ad affect⁹ cōcitādos generandosq̄ si boni sunt/ aut ad sedādos. aut cōpescendos seu tollēdos si mali repiant/ logica p̄cedens nō sufficit. Illa enī inquirit tm̄mō veritatē in rebus put vitas est adeq̄tio rei intellecte ad intellectū speculatiuū ista aūt put est adeq̄tio q̄daz ad affectū seu practicū intellectū. ¶ Dicamus g̃ dū q̄rit de veritate ꝓpositiōis alicui⁹ ꝓmonis. aliter iudicādū est z req̄rendū in speculatiuis scientijs ad quas deseruit logica ꝓpria. aliter in moralib⁹ atq̄ politicis. vbi rhetoricā vigere docuim⁹. Et quisq̄s istas logicas duas vellet cōfundere. ita vt rhetoricā in speculatiuis. z logicā p̄priē in practicis scientijs exigeret. ille in absurdissimos ineptissimosq̄ errores corrueret totus ¶ Hinc est q̄ a Tullio i rhetorica veteri z alijs politissantib⁹ irridenť. z inculpanť illi q̄ ꝓmonis logicaz p̄priē enituńt legesq̄ atq̄ cōmūes hoim locutiones interptari. Uocanť siquidez tales verbosi. sophiste. garruli. de solo nomine ꝓtroversiā nectētes. inciuiles deniq̄ et ceruicosi fantastici z ad nullum ciuile seu politicū negociū regimē atq̄ consiliū idonei vsq̄adeo vt vix ipi q̄ tales sunt. loqui quicq̄ audeant./ vix aliq̄d audire pñt/ q̄ nō statim calumniandū aut negandū aut distinguendū esse ꝓtendāt. Sed fallit eos plane ignorātia p̄misse distinctiōis inter logicā atq̄ rhetoricā. z q̄ logicā primā introducere satagūt vbi ea non opus est.

Illi ex aduerso nō parū aberrauerūt q̄ dū speculatiua veritas sola cōquerit. rhetoricos loquēdi modos principalit secuti sūt Innumeris itaq̄ z infinitis vinculis dū se nituńt absoluere semet ꝓstrinxerūt ¶ Neq̄ tamē nego q̄n vicissim logica vna. alteri⁹ opem q̄nq̄ requirat. Et quin pari quodā sensu ad veritatis vni⁹ inquisitionē. plerūq̄ ꝓcurrant. Sed quādo. vbi z qliter hoc fit nō cuiuscūq̄. sed sapientis z artific⁹ est istud discernere. z eius insup q̄ vtrāq̄ p̄fecte cognouerit. et qui sciuerit ꝓmonis materie exigentiam. cognatos inferre ꝓmones.

Hinc fit vt aliqui carentes logica ꝓpria. reperiuńt in tractatib⁹ aut doctrinis paz resoluti. sed rudes z indigesti/ sicut ecōtra dictum est q̄ soli logice innitētes sophiste sunt. leues z garruli. z in ciuili cunctatiōe parū aut vix tolerabiles inuēti. imo ad p̄dicationes aut deliberatiōes positas raro videnť eleuati. q̄ nec in illoꝝ exercitatione seipos tradiderūt. ¶ Juxta hoc nō operosuz est obiectionē p̄tactā dissoluere. dicēdo q̄ nullo modo in hystoricis narrationib⁹. sicut nec in ꝓphetijs z documētis moralib⁹ exigit vel attendit veritas dictoꝝ conformiter ad strictas regulas p̄priis logice. Sed sufficit q̄ modus loquēdi cōmunis cui maxime se cōformat rhetorica seruetur. vbi figurate locutiōes tropice z transsumpte p parabolas z silitudines admittuńt et ampli⁹ q̄z relique. Et h̄ est q̄ quidaz non irrationabilit dicunt q̄

theologia suã babz logicã z modũ loquendi ꝓpriũ/z q̃ in ea nihil eẽ falsum de virtute ꝟmonis debz admitti. imo dictuz hmõi tanq̃ irreligiosum impiũ z blasphemuz a catholicis auribz reiici cõgruit. Si q̃s vero dixerit oppositũ/z recte sensit/ille dũtaxat ad vim loquẽdi priozis logice oculos cõuertebat. cuius nõ vsquequaq̃ rõnabiliter. ¶ Hinc est q̃ egregi⁹ doctoz Aug⁹. tũ in locis plimis. tũ speciali⁹ in li. de doctrina christiana regl'as ꝓ expositione sacre scripture dedit z ab alijs datas collaudauit. Inter q̃s vna est ꝓ synodochen vbi ps ꝓ toto sumiꝟ. Alia ꝓ hypbolen vbi veritas ad exaggerandũ excediꝟ. Alia vbi locatũ ꝓ loco accipiꝟ. ꝟm quas regulas textus nr̃ a falsitate defendiꝟ. Hã dicẽdo egrediebant ad euz hierosolimite vniuersi/similis est locutio sicut cũ dicim⁹. oĩs ppl's vel tot⁹ mũdus. vadit ad tale spectaculũ. Piciꝟ ei ꝫ nõ ꝓ ꝑcisionez. sz ad rei magnificationẽ adaugẽdã. Sil'isq̃ ẽ locutio cũ subdiꝟ. Et oĩs regio iudee. nisi q̃ vltra ꝫ locus ꝓ locato. regio scz ꝓ habitãtibz regionẽ poniꝟ/z in talibz iuxta quoz̃ũdã explicationẽ attendiꝟ sensus. nõ quẽ ꝟba faciunt. sed ꝓ q̃ fiunt. ¶ Juxta ꝑdicta sumitur ꝓsideratio moral' q̃ ꝑdicatozes in sermonibz publicis detestãdo vitia z collaudando ꝟtutes auctozitatẽ bñt vtẽdi locutionibz trãslꝛmptiõis ꝟm regulas q̃bz exponiꝟ. z iuxta licentiaz rhetozice artis. ita vt q̃q̃ dicaꝟ aliq̃d vniuersaliꝟ vicioſũ qõ ꝓ pauc⁹ aut nõ oĩbus ꝑt verificari. vl' aliud tale ꝓnunciaꝟ qõ de ꝟtute z regl'a logice priozis eẽt falsissimũ z scãdalosum et iniuriosum. ¶ Nõ habeo hic exẽpla multa curiose scrutari vl' adducere. legaꝟ oẽs ꝓphete q̃ fuerũt. quidã ꝟmocinatozes iuehentes in vitia/z vitiosos arguẽtes. attendaꝟ ꝑdicatio christi. Johis bap. pauli. stephani. ꝓthomartyr̃. z alioz̃ reuoluantur ꝟmones z epl'e doctoz̃. repieꝟ q̃si vbilibet licentia tal' loquẽdi vniuersaliꝟ vt dixim⁹ Isaias dicit. i. c. Oĩe caput languiduz z oĩe coz merens a plãta pedis vsq̃ ad verticẽ capitis nõ est in eo sanitas. Et paulo post. Oĩes diligũt munera sequunꝟ retributiones. Jere. ij. scriptũ est. Quid vultis mecũ iudicio cõtendere. oĩs dereliquiſt me dicit dñs. Ezechielis. iij. Oĩis quippe dom⁹ israel attrita fronte ẽ z duro coz/de. Christus z Johãnes phariseos inculpabant generaliꝟ. Christus vocans eos ypocritas. sepulcra dealbata. superbos et auaros. Johãnes ꝓgeniem viperarũ. Et Actuũ. vij. dicit stephan⁹. Dura ceruice z incircũcisi cordibz z auribz vos semp spiritui sancto restitistis. sicut z patres vestri ita z vos. Apl's deniq̃ vocat galathas insensatos. z in cretensibz approbat dictum poete. Cretenses semp mẽdaces. male bestie. pigri ventres. Primo etiã vocat apl's poetã hunc ꝓphetaz. Et apud gẽtiles poete ꝓ ꝓphetis z vatibz atq̃ theologi habebanꝟ. z poeses eoz̃ sicut methaphoricas locutiões veritatẽ continentes/occultas tñ/attentabãt. tales sunt in scripturis generales in docendo locutiões innumere. ¶ Et his sequiꝟ alia ꝓsideratio q̃ inciuiliter agerẽt. imo insipienꝟ z cõtra artez ꝓpriam clerici qui locutiões hmõi morales in quibz forte tangerenꝟ/vellent generaliꝟ inculpare. aut vtentes eis molestare. nisi forsan vbi manifesta z ꝑticularis iniuria (que magi⁹ eẽt detractoria z cõtumelioſa q̃ ad edificationẽ valens) ꝛephenderetur qõ si fieret cozã quibz nõ oportet. Qõ vbi z q̃n cõtingit nõ est possibiliter ꝓ artẽ docere. sed tũc agendũ est vt sapiens iudicabit z put edocebit vnctio. Cõstat enĩ q̃ plerũq̃ fit sermo generalis ad principes qui sciunt se z statũ suũ grauiter increpari z tangi in modis loquẽdi generalibz. tolerãt tñ Qua igiꝟ fronte et temeritate nollent c'lici de isto vel illo statu sup eoz̃ vicijs generaliter mozderi vel culpari. Jsta prozsus es/set pharisaica cõditio qui ꝛephendere nõ ꝛephendi q̃rebant. ¶ Terciã addo cõsiderationẽ cõtra illos q̃ in locutionibz moralibus ponũt captiosos loquẽdi modos ĩ logica priozi seruatos licet veros. In quibus tñ est falsitas apta aut scãdalosa iuxta locutiones vsitatas z ꝟm rhetoricaz in materia tali seruandaz. Exempli gr̃a. ponetur vna indiffinita q̃ apud morales eq̃ualet vniuersali q̃ tñ indiffinita de vi logice vera erat. apud rhetoricũ z politicũ falsissima. Propterea nõ imprudenꝟ cõdemnate alique ꝓpositiões tanq̃ articuli erronei aut reuocandi. in quibz tñ era t veritas de vi vocis z logice priozis/vt ista. Ecclesia manens eccl'ia põt errare. de⁹ z creatura nihil sunt. z similes multe. z alie etiã que in philosophia fuissent recepte vt vere vel saltez ꝓbabiles sicut sũt artic'li qui

de loquũtur ꝯtra meritoria.
Et maxime cõsideratio hec locuz hz vbi audiẽtes nõ sunt triti vl' vsitati tales locutiones audire vel admittere. sed vulgares sunt aut puri morales. legiste vel canoniste. Et sane imprudent' agunt. ne dicã impudent'/qui corã talib' in actib' publicis talem logicã purã adducũt aut phiaz seu methaphisicã. p̃sertiz vbi materia talis q̃ nihilomin⁹ mores respicit ⁊ apud eos scãdalum. Obseruandũ est enĩ illud Grego. Iuxta mores auditoꝝ formet' sermo doctorũ. Huius oppositu z creberrime fieri dicit' in anglia. ⁊ prochdolor nisi ꝓuideat' inualescet in francia. q̃z vero apta esset ⁊ lata fenestra ad errores ⁊ scandala seminandos talis ꝑmissio liquet ex p̃missis ⁊ experientie vox ꝯclamat. Deniqz cur ob aliud appellant' theologi nr̃i tp̃is sophiste ⁊ verbosi ĩmo ⁊ fantastici. nisi qꝛ relict' vtilib' ĩtelligibilib' ꝑ auditorũ q̃litate transferũt se ad nudã logicã vel methaphisicam aut etiã matematicã vbi et quãdo nõ oportet nũc de intensione formarũ. nũc de diuisione cõtinui. nũc detegẽtes sophismata theologicis terminis obũbrata. nũc prioritates quasdã in diuinis. mẽsuras duratões instantia. signa nature ⁊ sil'ia in mediũ adducentes. q̃ ⁊ si vera atqz solida eẽnt sicut nõ sunt. ad subuersionẽ tñ mag' audientium vel irrisionẽ q̃z rectã fidei edificatiõez sepe proficiunt. ¶ Sed detinuit ecce nos aliq̃z diu modus loq̃ndi euãgelic⁹ spero tñ nõ prorsus inutilit' ad rem accedẽtes videamus q̃nte auctoritat' atqz dignitat' ĩmo ꝟtuose attractatiõis Joh. bap. fuerit. qm̃ ad eũ egrediebant' hierosolimite vniuersi ⁊ om̃is regio iudee. tam valida erat ⁊ tam efficax sua solitudo/sua viuẽdi austeritas sua demũ sinceritas ⁊ libertas predicãdi. Da mihi aliquẽ de occupatis. ⁊ accursis/solitarios irridentib'. q̃ ꝑ om̃es toti⁹ etatis sue discursus ⁊ sudores anxios tantũdem ꝓficiat. q̃ntũ solitarius iste manẽs in deserto fructificauit. Mirari ⁊ colere solent homĩes p̃sertim simplex vulgus eos viros quos invita sublimes/⁊ sibimet austeros aspiciũt. ob hoc maxime ꝙ nll'a cupiditat' aut ambitiõis nota respergũtur. nulla proinde cõtra eos fallendi suspitio: aut mentiendi suboritur quãdo despiciũt quicq̃d terrenũ est. quicq̃d vtile vel iocũdum. Ex opposito predicatores nr̃i tp̃is. qꝛ talibus inhiare vehementer popularit' ⁊ ardenter ꝯgnoscunt'. fit sermo eoꝝ in opprobriũ. fit de mendacio aut praua intentione suspectũ. Dicũt cõfestim eis auditores voce vel anĩo. medice cura teip̃um.
Vidim⁹ nostra etate ⁊ nup̃ quẽadmoduz vnus ꝓpter huiusmõi vite austeritatẽ pene incredibilẽ in suis s̃monib' multitudinẽ aggregabat cui vite sue ⁊ zelo si scientiam ⁊ discretionẽ humilẽ sociasset. quã vtinã sociasset. fecisset vtiqz fructũ multuz. si verũ est illud Bern̄. zelus sine discretione p̃cipitat. Discretio aũt esse nõ p̃t absqz humilitate nec hũilitas in cõplacentia sui et innitendo ꝓprie prudẽtie cõseruat' ¶ Deniqz difficile est ⁊ plus diuinũ q̃z hũanum ⁊ nõ absqz diuturno virtutũ exercitio acq̃sibile. vt in duob' his seruet' humilitas in solitudine. s. ⁊ p̃dicatiõe. Cur ita. Quoniam solitudo facit hoĩem leuiter ceteros occupatos diiudicare ⁊ eis se p̃ponendũ estimare. Predicatio autẽ vbi est applausus ꝯcursusqz populoꝝ verba dicent' in celuz ferentiũ/ꝑtemptat grauissime atqz periculosissime p̃dicatoris animũ vt gaudeat/vt sibi cõplaceat/vt postremo in linguis hominũ famã suã foris ponat. se estimet magnũ aliquẽ esse qualẽ se audita ceteris/ac proinde cõtemnit ab aliis edoceri moneri vel eorũ duci cõsilio. Ruit ꝓpterea in temeritatez quãlibet. improuid⁹ loquit'. nõ iam ex rõne sed furore. nõ ex hũilitate sz elatione. nõ quod dictat rõ sed qd̃ succensa indignatio. nõ qd̃ verũ sed qd̃ audientib' placitũ. nõ oportune sz semp̃ importune. nõ q̃si monẽs sz q̃si potent' imperãs. Qui rursus libertatẽ atqz fortitudinẽ zeli sanctorũ imitatricẽ eẽ. si lingua maledica carpat om̃es clam ⁊ palã in sup̃iori dignitate ꝯstitutos. nec attẽdit si populũ inde subuerteret ⁊ ad rebellandũ anĩabit. sed si cõplacebit eisdẽ tota solicitudĩe considerat. Ceterũ cũ inualuerit hmõi p̃dicatiõis fauor ⁊ feruor effrenis/vix adhibere remedium ꝑmittet plebs indocta q̃n signis extrĩsece sanctitat'. q̃ interi⁹ corrupta est attendit. ⁊ quicq̃d aduersum dicit' ad iniuriaz refert ⁊ odiũ. Ab hac mẽtis elatiõe ⁊ indiscretione p̃dicandi longe fuit Joh. iuxta inferius dicẽda. qm̃ s̃m auditoꝝ qualitatem s̃monis linguã variauit ⁊ nõ ad seditionẽ sed edificationẽ ad humilẽqz p̃uiam singulos ꝓ capacitate cohortans. ¶ De

Squiꝫ. Et baptisabãtur ab eo. Qualis iste baptism⁹ extiterit olim dicebaꝫ. ꝛ sup hoc remitto vos ad ea q̃ tractanꝫ a mgr̃o ꝛ doctoribꝫ. iiij. sententiaꝝ. Confitẽtes peccata sua. Quẽadmodũ iohãnis baptismus nõ erat sacramẽtalis. sic nec ista confessio. Erat tñ vtrũqꝫ ꝛ baptismus ꝛ ꝓfessio preparatoriũ quoddã ꝛ introductiuũ ad vera sacramẽta baptismi ꝛ cõfessionis posteriꝰ instituta. ¶ Nec aũt ꝓfessio vl̃ fiebat fortassis in generalitate quadã. quẽadmodũ ecclie mos habet fieri in publico añ ingressuꝫ misse. Uel fiebat de publicis. ĩ publico. more iudeorũ in suis cõuentibꝫ. Uel si secreta erat ꝛ particularĩ exp̃ssiua proficiebat ad hũiliationẽ ꝛ cõsilij susceptionẽ ꝛ pñie agende ꝓgnitionẽ. ¶ Nec ppenditur baptismũ iohãnis nõ habuisse ꝧtutem pctõrũ sacramẽtaliꝫ deleturã. Que rõ est. qz siue baptisãdi siue baptisati neqꝫ cõfessione altera. neqꝫ pñia aliqua p̃teritis delictis aliq̃tinus eguissent. Idcirco p̃terea nõ parificanꝫ ĩ oibus baptisma iohis ꝛ cõfessio cũ baptismate chr̃isti ꝛ ab eo instituta ꝓfessione. Baptism⁹ enĩ chr̃isti cõfessionẽ ñ exigit postmodũ de peccatis añ actis. neqꝫ prius añ baptisma cõferri põt hmõi sacramẽtalis ꝓfessio alioq̃n nõ esset baptism⁹ sacramentoꝝ ianua. qđ falsũ est ¶ Sed oriꝫ incidens q̃stio. Nunq̃d ꝑlatus alicui⁹ nouiꝫ baptisati iubere posset vt se submitteret ipe cõfessiõi sacramẽtali obedientie causa. Estimo qꝫ nõ. qm̃ non est aliq̃s obligat⁹ cõfiteri sacramẽtaliꝫ nisi q̃ de peccato mortali sibi ꝓsci⁹ est. Et hec obligatio nõ iure hũano sed diuino ꝓsurgit. Si ꝯo aliq̃s de peccato suo apud deum satisfecerit iuxta p̃ceptũ ei⁹ datũ ꝛ regulas institutas. nõ põt itez̃ p̃ institutionẽ pure humanã ad satisfaciendũ rursus tali p̃cepto inuit⁹ astringi. Cõstat autẽ qꝫ baptisat⁹ satisfecit deo de pctis preteritis sic qꝫ nõ habz aliud p̃ceptũ diuinuz adimplendũ pro deletiõe hmõi pctõrũ. Prelatus ꝯo nõ habz ius obligãdi q̃libet q̃ntũcũqꝫ immũis a pẽto confitere tur sacr̃aliꝫ totiẽs q̃tiens sibi cõplaceret. Summa igiꝫ ꝛ cardo hui⁹ rõnis est. nullus obligaꝫ idẽ pctm̃ bis ꝓfiteri sacramẽtaliꝫ. Qđ qꝫ absurdũ sit videt nemo. ¶ Opponet forsan aliq̃s de baptisato/ vere cõtrito post pctm̃/ ille immunis est a pẽto. nihilominꝰ obligaꝫ p ecclĩam cõfiteri. Rñdeo qꝫ nõ p ecclĩaz. sz ex p̃cepto diuio taꝫ ad ꝓfessionẽ semel fiendã de pctis post baptismũ cõmissis/ ꝛ añ nõ/ teneꝫ. Propterea q̃sqꝫ satisfecerit/ aut firmiꝫ tpe ꝛ loco satisfacere ꝓposuerit/ hmõi p̃ceptoꝝ manebit obligatio a q̃ poterit absolui ꝛ nõ aliꝫ sed confitendo. Juxta hec agiꝫ via ad sciendũ si semel ꝓfessus posset itez̃ ad ꝓfessionem sacramẽtalẽ suscipiendã artari. Sz qz alibi ventilaꝫ ea p̃termitto q̃ dici poterãt q̃cunqꝫ ꝑscripserũ. Tota ĩsup hanc ꝓfessionis materiã q̃uis vtilẽ satis et a textu nr̃o nõ abhorrentẽ remitto ad. iiij. sñiaꝝ ꝓ ꝑsenti ꝛ ad scripta doctoꝝ. ¶ Objciet itez̃ de illo quẽ in mortz̃ articulo absoluit simplex sacerdos sup casibꝫ pape ꝛ reseruatz̃. obligabiꝫ enĩ talis absolut⁹ si cõualescat itez̃ papã adire ꝛ absolutiõis bñficiũ recipere Fateor hic cũ durãdo ꝛ aliꝫ q̃busdã doctoribꝫ inuolutissimã ꝛ vix enodabilẽ tangi materiã. De modo se hñdi in cõfessione casuũ hmõi reseruatoꝝ. qz difficillimũ satisfacere videꝫ q̃liter iuxta vsuz ecclie ñ dimidiatur ꝓfessio/ q̃ p duos adimpleꝫ. dum. s. apud penitentiariũ solũ referunꝫ casus reseruati. Hanc ꝓ nũc difficultatẽ nõ incipiam enodare tm̃modo p q̃nto ad pñs spectat dubiũ qđ mouim⁹. Dico qꝫ hõ in articulo mortz̃ aut alias ꝛe sacr̃aliꝫ absolut⁹. nõ ꝑt absqꝫ ꝓsensu ꝓprio obligari rursus p hoiem sacr̃aliꝫ eadẽ pẽta ꝓfiteri. Deꝫ oppositũ. Jã ꝓfessio prior sacr̃alis suũ plene effectũ opata nõ fuisset/ qz non absoluisset hoiem a p̃cepto dei qđ est de semel ꝓfitendo pctm̃ cõmissuz. Nolo tñ negare q̃n de ꝓsensu ꝓprio itez̃ possit hõ sacr̃m ꝓfessionis sup eisdẽ peccatz̃ iterare ꝛ ad ħ sponte obligari. Nõ nego etiã q̃n publica peccata aut etiã reuata possit itez̃ referre alteri post cõfessionẽ sacramẽtalẽ. ꝛ ad ħ forsan obligari p̃t/ q̃tin⁹ pñiam salutarẽ cuz discretione maiori ꝑcipiat. illud tñ nõ asſero. Aliud fundamentũ tangit Durãdus ad cõfirmanduz p̃dicta. Supponit itaqꝫ p regula qꝫ nunq̃ ꝑlat⁹ ecclie vel aliꝰ iuꝺet p̃ circa aliud p̃ceptum iubere nisi circa illud qđ ad forũ suum publicũ põt deduci si non fiat. Alioq̃n põt prelatus ferre precepta sup occultissimis cogitationibꝫ sibi remediandis. vel super illis quorum transgressionẽ punire non põt neqꝫ sciret

et ita frustra lex huiusmodi ferretur ab illo. qm̃ executio p eum impleri nō valeret. Occultissimū autē omniū est confessio sacramētalis de qua ꝓstare nō ꝑt nisi p vnicū qui cōfitet. z hoc etiaz si velit. Quocirca dicit idē doctor eccl'iam nō iubere fieri cōfessionē semel in anno. nisi p inditionē. qz scz ꝓcipit recipe eucharistiā. ad quā rite suscipiendā debz seipm ꝓbare hō iuxta ꝑceptum ap'li ab ecclesia sic interꝑtatum q de mortalibꝫ exigit ꝓfessio. Exemplū i horis dicēdis z intentiōe habēda sil'e ponere tur. ¶ Scotus fundamēto alteri innitit. Ait q̃ppe q nemo tenet aut obligari pōt pctm̃ suū occultū z secretū facere publicū sic q de foro dei cui prius soli subiacebat trāleat q̃ntū ex natura facti in forū publicū. Sed ꝓstat inq̃t q dicēs pcta sua duobus sacerdotibꝫ facit illa eē publica q̃ntuz est ex natura facti. qm̃ in ore duoꝝ pctm̃ illud posuit ꝙ testificari possent. q̃uis nō sine pcto/cōtra eū. Juxta q̃z testimoniū ꝑt sententiare publicus iudex. nec impediret sniam iudicis q sacerdotes duo peccāt confessionē reuelādo. qm̃ si dedi in secreto bone fidei aliqō pctm̃ meū duobꝫ extra ꝓfessionē ꝓculdubio peccabūt si me prodant apud iudicē. nihilomin9 ꝓdēnabit caput meū. ¶ Scōm ista dat via ad dissoluendū rōem quā dns Alr. insolubilē sibi reputabat. ad ꝓbandū q ꝑstāte decretali oīs vtriusq sexus q̃libet ꝓfessus priuilegiat9 iterū tenebat ꝓprio sacerdoti ꝓfiteri. Nō inquit ꝓpter defectum sacramēti vt dicebat mgr̃ Jo. de polliaco. sed propter aliud

Supponit prio q ꝓfessio sacramentalis ꝑt pluries sup eisdē peccatis salubriter iterari. Suppoit scdo q due affirmatiue ꝓpositiōes nō repugnāt ad inuicē. sic q posterior institutio positiua priorē reuocz si sil' in affirmatione stare possint. Supponit tercio q decretal' oīs vtriusq sex9 sit ꝓpositio affirmatiua z sub obligatiōe posita. Supponit q̃rto ex ꝓdictis q licentia data de ꝓfitēdo priuilegiatis exq̃ affirmatiua est nō tollit ꝑceptū pri9 factum de ꝓfitēdo sel' in anno. Ex q̃bꝫ ꝓcludit ꝓpositus vt estimat. z exemplificat de missa audiēda die dnica. Si inq̃t daret ꝑceptū alicui q missam sel' audiret in parochia sua q̃libet die dnico. nihilomin9 daret sibi post modū licentia q posset audire missam in loc aliꝰ ꝓcessio scōa nō reuocaret ꝓcedēs ꝑceptuz

Exq̃ simul stare ꝑt q iste duas missas audiat z ad vnā obligat z solū licentiat ad aliā. ¶ Sed diligēs inspector ꝓmissoꝝ/reperiet rōem hanc nō eē indissolubilē neq̃z exemplū p se penit9 esse validū/qđ adducit/etiā supposito q nō eēt decretal' exꝑsse determinās sel' ꝓfessum sacrālit nō rursus ad cōfessionē obligari/q̃lis tm̃ esse ꝺr. Concessa itaq̃z suppositiōe prīa q iterari saluber ꝑt ꝓfessio sacrālis si tm̃ semel ē recte facta de licētia illi9 q̃ ius habz/nō ꝑt iterū cadere sub ꝑcepto pure humano/sicut nec nouit institui sup inuitū sicut ex ꝓmissis arbitror eē pspicuū. Et qz alit loq̃ns i infinitas absurditates corrueret in illaz nomīatim q baptisat9 adult9 ꝑt inuit9 obligari p platū pcta dimissa ꝓfiteri. imo millesies cōfiteri. Hō enī repugnarēt baptismus. z subseq̃ns sacrālis confessio/sic nec due sacrāles ꝓfessiōes. Si q̃s dicat q baptism9 hz effectū plenissimū deletiōis peccatoꝝ a pēa z culpa. Ita rñdeo pñiaz vnicam ꝓfessionē hre potuisse. z hre/sil'r p oīa cōpleta sit/nihilomin9 ad augmētuz gratie poterit iterari. q̃uis nō baptism9 propter caracterē ꝼm doctores in eo susceptū

¶ Exinde pfacile est diuersitatē inuenire inter exemplū positū de missa audiēda z cōfessionē. qz missaz audire positiuū est ius. licet in diuino fundatū. z iō ꝑt ad ples missas p eccl'iam obligari. sic q vna audita remanebit astrict9 ad alterā. Unica aūt confessio cadit sub obligatione diuini ꝑcepti. q̃ expleta nō remanet ad papā ius ad alterā ꝓfessionē sup eisdē obligādi. sicut p9 auditionē vni9 misse ꝑt vt prius ad alteram ferre ꝑceptuz. qz sue possibilitati subiacet dū rō subest numeꝝ missaꝝ audiēdaꝝ restringere vel ãpliare. imo z tollere. De cōfessiōe aūt lōge dissil'r. qz iuri diuino obligatio principalit innitit. ¶ Fatenduz ē igit q papa nō ꝑt dare licētiā priuilegiatis. vt cōfessiones audiāt z ita ad curatos eūduz erit. sed exq̃ lniam pstitit ex ꝓseq̃nti relatione/psupposito iure diuino ne pcta eadē rursus cōfiteri sacrālit inuit9 aliꝰ tenere tur. ¶ Denicz oppositū asserere de papa l' eccl'ia est dicere ppl'os innūerabiles p eoz cōfessiōes hactenus fuisse seductos inuolutos et deceptos. quia vel noluerunt cōfessionem factam priuilegiatis. eē sacrālē/quod hactenus creditū est esse falsuz. vl' si sacramētalis fuit indubitant non bñt ab

hmõi ꝓfesso rursus exigere vt ꝑcepto diui
no de semel ꝓfitẽdo cui obediuit itez no
lens obtempet. nolẽs dico. qz volẽs vltro
ꝑt. Porro secꝰ est de ꝓtrito q̃ ad ꝓfessionẽ
põt obligari. qz nõdũ a dei iussione semet
absoluit. ¶ Sed videamꝰ vñ subortũ est
in iohãne qꝫ sic egrediank ad eũ hierosoli
mite vniuersi z omis regio iudee z bapti
sabank ab eo ꝓfitẽtes pẽta sua. Strati sub
iungik rõ qm̃ virtꝰ sua ꝑtrahebat in ãmi
rationẽ ppl̃os in reuerẽtiã z amorẽ z erat
odor bonꝰ vite in vitam. Erat (inq̃t subse
quẽs textus) Johes vestitꝰ pilis camelo
rũ. Ubi iohes de ꝑfectũ q̃ttuor cardinali
um possessiõe sil̃ z ornatu implicite cõmẽ
dak. In vestitus asperitate tpantia notak
Erat vestitꝰ pilis cameloꝝ q̃ tunica erat
cilicina z rudis z aspera. In lũboꝝ succin
ctõe notak fortitudo. succinge sicꝫ vir lum
bos tuos dicit scriptura. In mellis come
stione prudentia cõmẽdak. Uel comedet
ꝺr de christo vt sciat reprobare malũ zc.
Demũ in alioꝝ eruditiõe z suꝫpius respe
ctu christi hũiliatiõe ꝓspicik iustícia. z ꝑdi
cabat dicẽs. Ueniet fortior post me ¶ At
uero hec materia collaudatiõis vberioꝛẽ
q̃ꝫ vt nũc totũ valeamꝰ exꝑmere. sil̃ z diffi
cultates ꝑlime morales scõe ꝑ ceteris in
cludunk. ¶ Una ẽ de abstinẽtia z appro
priate de obseruatiõe carthusiensiũ supñ
esu carniũ. quã difficultatẽ olim a domio
Cameracẽsi in hac cathedra motã nõduz
ad calcẽ dissolutiõis deductã esse ꝓgnoui
sed me deducturũ deo ppicio ꝓxia lectiõe
Altera q̃z de supfluo atq̃z pompatico ve
stitu an sit tolerabil̃ in ꝑlatis. z virꝭ eccle
siasticis. ¶ Reseruatꝭ igik istis ad sequen
tia. regrediamur paulisp/z statꝭ finis/ad ꝑ
cedentẽ textũ. z aliud mysticũ seu morale
ad ꝓtẽplationẽ attinẽs eliciamus. ¶ Per
iohem nullũ aptꝰ q̃ꝫ ꝓtẽplatiuũ virũ mo
ralit accipimꝰ. hic iohes manet in deserto
quodã nõ tã materiali q̃ꝫ spũali dũ sedz so
litariꝰ z eleuat se supꝑ se. q̃ subleuatiõe supꝑ
na supꝑ cunctã hãc ꝓfusam rez fluctuanti
um z exundantiũ mlt̃itudinẽ attollik. hãc
subtꝰ deserit. q̃ derelicta ꝑfecto manet ĩ de
serto q̃dam mentꝭ secretissimo z abditissi
mo. solis denicꝫ exptis agnito z quio. An
nõ bñ reliq̃rat mũdũ z habitabat in deser
to q̃ dicebat. Mihi mũdus crucifixus est
z ego mũdo. Qui ꝑterea a seipo etiã deser
tus clamat. Uiuo ego. iã nõ ego. viuit zc.
Et rursus. Siue mente excedimꝰ deo in
q̃t. ¶ Hoc q̃lit fiat dak posse experiri ꝑm
beatũ Berñ. nõ exprimi. nec doceri ꝑt. sz
haberi. sit ꝫ nõ p inuestigationẽ curiosam
aut p studiuz q̃ntũcũq̃z vehemẽs neq̃z per
scrutiniũ scripturarũ. Ubi enĩ defecerunt
scrutãtes scrutinio. sz obtinek p fortẽ ꝓtri
tionẽ spũs hũiliati ꝑm beatuz Dion̄. vbi
amplꝰ lacrime ꝓsunt q̃ꝫ lre. spũssancti vn
ctio q̃ꝫ lectio. z ozo q̃ꝫ rõ docẽt. ¶ Hõ ẽ tñ
respuenda vsquequaq̃z lectio vl̃ doctrina
qz etsi nõ manifestũ q̃d est tale desertũ qõ
nemo nouit nisi q̃ incolit. aniat tñ ad que
rendũ z viã q̃libuscũq̃z signis ãministrat.
Hoc fecit eleuatꝰ doctor Greg. ꝑcipue in
moralib. Hoc pñssimꝰ Augꝰ. in ꝓfessio
nib z soliloquñs. Hoc deuotꝰ Bern̄. sup
Cantica. Hoc venerabil̃ Hugo et Rich.
de san. vic. in suis opib varijs. Hoc denĩ
q̃z multũ cõpendiosa z sentẽtiosa breuita
te tradidit Bonauẽ. in libello quẽ appel
lat speculũ amoris. z in alio quẽ intitulat
itinerariũ mentꝭ in deũ. Item pauꝫ in rhe
torica diuia: z sil̃es alĩ. Hos potiusꝫ me
hortor audiatꝭ. z aduertamꝰ q̃d seq̃tur.
Dñ Johes iste ꝓtẽplatiuꝰ nr̄ in deserto q̃ y
dã mẽtis inuio z ab fluxu carnalitatis in
aquoso. egrediũk ad eũ hierosolimite vni
uersi z ois regio iudee. Regio ista iudee at
q̃z hierosolime ad lr̃am terra ẽ pmissionis
fluens lacte z melle. Et pculdubio nõ alit
efficik hõ totꝰ/regio pmissiõis/fluẽs lacte
pie deuotiõis. z melle saporose eruditiõis
q̃ꝫ in ꝓtẽplatõe. Hã extra eã potiꝰ est sepe
hõ regio q̃daz egestatꝭ. vt Augꝰ. loq̃tur in
ꝓfessionali. Est regio plena mõstris. feris
z beluis viciosaz cogitationũ z serpẽtib
horridis atq̃z pestiferis venenataz z infi
cientiũ cupidinũ. Jn q̃ demũ regiõe neq̃z
pluuia est aut ros deuote affectionis. neq̃z
viroz herbaz florẽtiũ. aut fructꝰ plantarũ
ramificantiũ p ꝓtuosaz opationẽ. neq̃z de
coz est neq̃z species p celestẽ ꝓuersationem
¶ Atuero vbi iohãnes est in deserto men
tis ꝑdicto/solitarius in ꝓtemplatiõe/vbi
comedit mãna absconditũ. Adiacet circũ
quaq̃z regio iudee. regio scz glorificationis
cuiusdã z decoꝛ ꝓfessiõis. regio insup hie
rosolime. regio visiõis pacꝭ. sic enĩ iudea z
hierl̃m interꝑtank Dnꝰ regiõis speciosis
sime z vberrime hitatores sunt. cogitatio
nes sctẽ. z affectiões pie. q̃ sunt reuera hie
rosolimite vel pacifice. z ꝓpter cõfessiones

laudis ⁊ glorificationē iudee regionē iha
bitare merenť. ¶ O certe pulcerrimū ob/
stupendūq; spectaculuz videre hierosoli/
mitas tales vniuersos/ ⁊ omnē iudee re/
gionē egredi ad iobannē in deserto ℔ ha/
bitantē. Uadant alīq; spectatū colles altis
simos. alīq; siluas ⁊ flumīa. alīq; longe patē
tes campos. alīq; maria fluctib; altis intu/
mescentia/ alīq; theatrales ludos aut mon
stra millefozmia. Placeat alīs celū cerne/
re/ ⁊ omnē ei⁹ ozmatū. decozāq; militiā. ni
bil prozsus tale. nibil dignū cōpatione ad
prefatū spectaculū poterit vsq; inueniri.
Etenī ibi videre est q̄ forma. quo ve ordie
egrediunť hierosolimite tales vniuersi et
omīs regio iudee ad iobannez in deserto.
Gratū prozsus inspicere est omēs inclitos
in vestitu deaurato. in fimbr;s aureis. i va
rietatis circūamictu. egredi a recessib; ab/
ditis. quos etiā habz mystica regio iudee.
¶ Egrediunť a mēoria. egrediunť ab itel
ligentia. egrediunť a voluntate. egrediun
tur insup tanq; sponsus ⁊ sponsa a q̄dam
triclinio capacissimo. viriūq; rationaľ. cō
cupiscibilis ⁊ irascibiľ. ¶ Egrediunť de/
mum ab estimatiua. a fantasia. a sensu cō/
muni. de oīb; deniq; locis patentib; q̄n
q; sensuū. ¶ Egrediunť nō vt videant va
nitatē exteri⁹ ad instar dine. sed ad iobem
in deserto. Holi numerū velle scisciťari q̄/
niā innūerabilis est. ita vt fas sit dicere. mi
lia miliū ministrabāt ei. et decies centena
milia assistebant ei. q̄m egrediunť hieroso
lomite vniuersi. ¶ Sed q̄d agunt duz ve
niunt. Utiq; baptisanť ab eo. qz purificā
tur magis et magz cogitatiōes ⁊ affectio/
nes tales pacifice. Et q̄ fortassis vl' mini/
ma peccata p negligentiā aut surreptōem
aut vanitatz pmixtionē admiserit/ illa cō/
fitenť. Confitētes inquit pcta sua. vel cer
te iō confitētes peccata qz dimissa sunt/ et
inde sacrificiū laudis offerūt se mutuo co
bortantes ⁊ bymnidice canētes. Confite
mini dño. q̄m bonus. q̄m in se. mi. ei⁹. Et
rursus. Misericozdie dñi. q̄ nō sum⁹ con
sumpti/ ⁊ silia. ¶ Studeam⁹ documētū.
⁊ sapiētes fieri studeam⁹. ⁊ enitamur tale
nob intus formare spectaculū et cōuent⁹.
Affirmo. quisq; tale sibi fabzicare merue
rit nō magnopē vagabiť exteri⁹ ad viden/
dū vanitatē. impleuit quoq; iocūdus illō
satirici Tecū habita. Hō erit solus q̄ taz
numeroso ozdinatoq; stipabiť comitatu.
qui pterea regnuz dei intra se stabilíuerit
ab oīni pturbatiōe semotū. Leterū nō ha
bet aluid sup homīes imo vix supra bru/
ta q̄ nō taliť ascēderit ad cozaltū vt sit ta/
liter iobānes alter in deserto mō q̄ prefati
sumus. ¶ Hec vita pficiatur semp nescio
q̄d erit q̄ ista vita nō erit iuxta dictū Au/
g⁹. Hunq; alibi meli⁹ experiť hō illud qō
de sapiētia pnūciat sapiens. Ingrediens
inq̄t domū meā cōquiescā cū illa. Hō enī
babz amaritudinē ꝓuersatio illi⁹. nec tedi
um cōuict⁹ illi⁹. sed leticiā ⁊ gaudium.
Atuero si delectat nos ad ℔ spectaculū di
uinū ptingere ⁊ bñ disponi i multz vt pri⁹
in paucis veremur necesse est, Johem q̄p
pe mozesq; suos imitari ꝓueniet. de q̄ sub
dit euāgelista q̄ erat iobes vestit⁹ pilis ca
melozū ⁊ zona pellicea circa lūbos eius. ⁊
locustas et mel siluestre edebat. ¶ Circa
quē locū finē faciens expositiōi lr̄ali ⁊ plu
rima ptrāsiens q̄ro. Utrū vita iobis fue/
rit angelica ⁊ int hoīes pfectissima. q̄ non
Uita iohānis fuit innaturaľ. qz solitaria.
Homo enī fm̄ ph̄m. i. Polit. naturaliter
est aīal ciuile. Uñ ⁊ ꝓuersatio dñi iesu chri
sti q̄ est nr̄a instructio fuit cōis ⁊ nō solita
ria. Et ꝓfirmať. qz iobes nō insecutus est
cozpaľr christū in terr; ꝓuersantē. g̃ non fu
it pfect⁹. ꝓseq̄ntia tenet p illud qō ostēdit
christ⁹ iuueni Mat. xix. Si vis pfect⁹ eē
vade ⁊ vē. oīa q̄ bēs ⁊ da pau. ⁊ se. me. Op
positū ptz ex dictis ⁊ allegatz sup litteraz.
¶ Questio ista principaliť est ad inuesti/
gandū ō vita solitaria seu ꝓtēplatiua q̄m
tenuit Joh. ⁊ de cōpatōe ei⁹ ad actiuam.
Ponā notabilia ⁊ elicia ꝓclusiōes. ¶ Ho
tandū q̄ vno mō vita ꝓtēplatiua seu acti/
ua a q̄busdā accipiť p ipa ania q̄ est vita p
ma. ⁊ ita nō esse dr̄am inť istas duas vitas
in eodē hoie nisi reducam⁹ ad būc sensum
q̄ ania viuēs vita speculatiua aliť se babz
q̄s dū viuit vita actiua. Scdo mō accipi
tur p opatione vl' cōuersatiōe a vita ꝓma
pcedēte q̄ duplex est. q̄dā immanens. alia
trāsiēs. ¶ Notādū q̄ fm̄ hāc acceptionez
est diuersitas loq̄ntiū. Accipiūt ei q̄dā vi
tā actiuā p oī opatione cozpali meritoria
termiata ad obiectū extrinsecū. ⁊ sic gene/
raliť oīne op⁹ bonū cū gr̄a factū transiens
i exteriozē naturā erit de vita actiua q̄ntū
cūq; spūale vel cozpale videať/ ⁊ ois actus
imanēs meritozi⁹ eēt vita ꝓtēplatiua/ ⁊ pci
pue si sit r̄spectu ōi cui⁹mōi ē speculatio ⁊

delectatio ꝛ amoꝛ seu fruitio habita ꝺ ꝺo
¶ Alij aliter distinguunt dicentes ꝙ vita
actiua est conuersatio coꝛporal' meritoꝛia
ſm quã puideꝫ eccl'ie vl' pti ei⁹ pſio ꝛ pſici
paliter q̃ ad coꝛpus. vt ẽ exercitiũ in septẽ
opib⁹ mie exterioꝛib⁹ sicut Martha pui-
uidebat coꝛpi xpi. Uita aũt ꝓplatiua ẽ
ꝙuersatio meritoꝛia ſm quã pſio ꝛ pſinci-
palit suffragat eccl'esie q̃ ad mentẽ ꝛ bona
ſpiritalia, ꝛ sic ꝑdicatio/sacꝛoꝝ miſtratio/
ꝛ oꝛo spectãt ad ꝓplatoꝛes. Et iste est ꝙue
nientioꝛ modus. ¶ Quo circa adhuc põt
fieri distictio ꝺ bõis ſpiritalib⁹ ꝫ videa
tur ipꝛopꝛia. ex abusu tñ loquẽtium/ qñq̃
sic accipit vt dicam⁹ general'r bona ſpũa-
lia q̃ ſpectãt ad ptẽ clericoꝝ ꝛ sacerdotũ q̃ſ
antonomatice appellam⁹. ꝛ sic ꝑdia ꝛ pos
ſeſſiões eccl'ie ꝛ eius iuriſdictiões erunt q̃
dã ſpũalia. Tpalia ꝙo sunt q̃ in ptẽ laico/
rũ ceſſerũt. ꝛ sic eadẽ bona erũt pri⁹ ꝛ poste
ri⁹ tpalia ꝛ ſpũalia. ꝛ ſm ꝫ distinguit iuriſ
dictio ſpũalis ꝛ coꝛpalis siue tpal'. ¶ Ter
cio notandũ ꝙ in eadẽ eccia põt imaginari
q̃drupleꝫ mod⁹ viuẽdi. Quidã viuunt vi
ta q̃ nec est ꝓplatiua nec actiua ꝓpꝛie sic
pueri baptiſati nõdũ capaces rõis Scõa
est vita pure actiua. Tercia ẽ ſpeculatiua
Quarta est mixta ex vtraq̃ ¶ Quarto no
tandũ ꝙ aliq̃d ꝺꝛ meli⁹ altero dupl'r. vno
mõ absoluteꝛ absq̃ ſpectu ad aliud. alio
mõ relatiue seu ꝙditionalit'. Exẽplũ phi
ad ꝫ est de ꝫ qꝺ est phari. Hã ſimpl'r me-
lius ẽ phari q̃ꝫ ditari. ꝛ tñ in casu extreme
neceſſitat⁹ vl' indigẽtie meli⁹ eẽt bꝛe aut ac
q̃rere vnũ panẽ q̃ꝫ illo deficiente. pulcram
phie cõclusionẽ addiſcere. Sil'r i statu in
nocẽtie vel gl'ie multa esſe poterãt bona q̃
ſub ꝓpoſito pẽto mala eẽnt ſi obſeruaren
tur. Ut in coꝛpe ſano aliq̃d ꝓdest qꝺ ob-
est põſuppoſita infirmitate vl' crapula p̃ce-
dẽte. Et iſtud ꝺꝛ notãt attẽdi dũ fit cõpa
tio aliq̃ꝫ in bonitate vl' vtilitate. ꝛ ſil'ibus
vel dũ q̃rit. q̃d expediat in regimĩe vite hu
mane. Dicam⁹ ꝓmo q̃ ſtat in q̃libet iſtoꝝ
q̃ttuoꝝ ſtatuũ hoĩem ſaluari. De ꝓmo nõ
est dubiũ de pueꝛ⁹ baptiſatis. decedentib⁹
añ vſum rõnis. De q̃rto nõ est dubiũ de p̃
latis ꝛ alij⁹ ſctis q̃ diu vitã mixtã ex cõtẽ
platiua ꝛ actiua exercuerũt ꝛ ſaluati ſunt.
Quo ad duo mẽbꝛa est difficultas. Et di-
xerũt q̃dã impoſſibile esſe aliq̃m adultum
ſaluari q̃ nõ vixiſſet vita ꝓplatiua. q̃ꝛ oꝛ
q̃ oĩs capaxꝛ rõis diligat deũ ſup oĩa ſi de
beat ſaluari. ꝛ in tali dilectiõe q̃ ꝙſequitur
ex ꝙgnitõe dei repit vita ſpeculatiua. Sꝫ
casus ẽ dabil' ſic dat holkot vbi hõ dũ pri
mo incepit vti rõe exercebit' ſtari in opib⁹
mie coꝛpalib⁹/ vl' alij⁹ bõis exercitij⁹ exte
rioꝛib⁹ abſq̃ ꝫ q̃ actualit' ꝛ formalit' elici-
at actũ dilectiõis dei ſup oĩa. ꝛ in agendo
talia poterit ꝓ fide a tyrãnis repẽte interfi
ci. ꝛ ita ſaluabit' tal' q̃ nũq̃ꝫ vixerit vita ſpe
culatiua. ꝫ tñ raro euenit. ¶ Ceteꝝ de vi-
ta ſpeculatiua nõ ẽ difficultas q̃n hõ poſ-
ſit ſaluari in casib⁹ multꝫ q̃ nũq̃ꝫ vixerit vi
ta actiua. qꝛ ad hãc nõ est vocat⁹. vl' qꝛ ca-
ſus nõ occurrit exercẽdi illã vitã. Patꝫ eẽ
de christo ĩ vtero ꝙginis. de Jobe bap. ſi
habuerit ꝓplationẽ ſalutando. Raro tñ
hõ manet ĩ vita iſta diu/ q̃n vtal' vita mix
ta. pſertim ſm ꝓmã distinctõꝫ. al's. pſentẽ
diſpoſitõꝫ. ¶ Secũdo loquẽdo absolute
nõ hñdo reſpectũ ad lapſuꝫ hoĩs. tal' ẽ oꝛ-
do int' q̃ttuoꝝ modos viuẽdi pꝛiores ĩ bo
nitate ꝛ eligibilitate/ ꝙ pꝛia vita bona est/
ſcda melioꝛ/ ꝛ q̃rta q̃ ẽ cõpoſita melioꝛ ẽ q̃ꝫ
ſcda/ ꝛ tercia optia int' oẽs. Nec appebũt
ſi q̃s diligent' aduertat vitã ade ꝓ ſtatu in
nocẽtie. Hã ſi q̃s ibi vixiſſet ex bñplacito
dei absq̃ vſu rõis actualit' ꝛ tñ in gr̃a bñ vi
xiſſet ſi vixiſſet vita actiua laboꝛãdo ꝛ co-
lendo paꝺiſum terrestrẽ ex iuſſu dei/ meli⁹
vixiſſet/ ꝛ ſi cũ ꝫ fuiſſet aliq̃ in ꝓplatõe
dei. meli⁹ habuiſſet. Sꝫ qꝛ oĩs indigentia
remota erat nec exigebat' tũc laboꝛ extriſe
cus ad ſubleuationẽ q̃rũcũq̃ꝫ indigẽtiarũ
vita ei⁹ ſpeculatiua optima tũc extitiſſet/
qꝺ ampli⁹ ꝓſpicuũ erit ex ſeq̃ntib⁹ ¶ Ter
cio/ ꝙ accidẽs ꝛ ex ſuppoſitiõe ſtat in casu
vitã actiuã vita ꝓplatiua ꝓ tũc meliorẽ
ꝛ eligibiliorẽ exiſtere. Põt enĩ tanta indi-
gentia esſe in pꝛimis coꝛpal'r ad iuuãduꝫ.
q̃ pctm̃ eẽt omittere eos ꝛ eoꝝ ſubleuatio
nẽ ꝙ ſpeculãdo ſeu cõtẽplãdo Patꝫ in ꝑla
tis vel in casib⁹ neceſſitatis. Et ſi dicatur
q̃ homo nõ debꝫ omittere maĩ⁹ bonum ꝙ
pter minus bonũ. Dicit' q̃ in casu illo cõ
templatio nõ est iſti maius bonuꝫ ſm pri-
mam distinctionẽ de duplici vita. ¶ Un
de ꝛ quarto quãdo licite potest vtraq̃ vi-
ta exerceri ſpeculatiua ſcꝫ ꝛ actiua. ſpecu-
latiua eligibilioꝛ est/ ꝛ dignioꝛ/ ꝛ ſtatui glo
rie seu innocentie conformioꝛ. Uita enim
q̃ digni⁹ ꝛ excellenti⁹ habꝫ obiectũ. ꝛ q̃ ex
dignioꝛi virtute pꝛocedit eligibilioꝛ est. ſic
est de intellectione dei ꝛ dilectione seu fru
tione eius. Nam iſte sunt operatiões op-
timarũ potẽtiarũ in boĩe. reſpectu o ptĩ

obiecti. ſm ꝫ posuit phs felicitatē in boīe
i. Ethi. in ꝓtēplatiōe p̄me cāe/ ꝛ ꝓfozmiter
(licet magꝭ eleuate) ponūt theologi btūtu/
dinē in fruitiōe ꝛ ꝓgnitiōe dei/ ꝛ etiā dele/
ctabilioz. vt ptz. i. Ethi. ¶ Silis ꝓclusio
p̄t poni ſm aliā distinctionē ꝛ ex ista dedu
ci ꝛ p aliud mediū. sic. Quāto aīa melioz
est q̄z corp⁹ tanto vita regulās aīam ꝛ diri
gens in finez. melioz est ꝛ dignioz q̄z illa q̄
tm̄mō respicit corpale regimē/ sic est de vi
ta speculatiua respectu actiue i eccīa. g̃ ꝛc.
¶ Quinto/ p̄supposito pcto ꝛ indigētijs
varijs in eccl'ia dei ex pcto originalit̄ veni
entib⁹ ꝛ ceteꝛs paribꝫ. melioz ē vita q̄rta scz
cōposita ex actiua ꝛ ꝓtēplatiua/ q̄z simpl'r
actiua vel simpl'r speculatiua. ꝫ est q̄z vna
earū sine immixtiōe alteri⁹. ¶ Pro q̄ ad/
uertendū est q⁹ tota multitudo opez meri
toziꝫ vni⁹ hoīs imaginat̄ q̄i corp⁹ quod
dā ꝛ homogeneū ad modū loquendi x̄pi:
Mat. vi. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex to/
tū corp⁹ tuū lucidū erit. Hilo. Si intētio
simplex. bona q̄libz opatio erit ¶ Proba
tio. Uita illa melioz est q̄ est vite x̄pi ꝓfoz/
mioz. sz x̄ps ꝙuersat⁹ est ſm totū corp⁹ vi
te sue ad regulā. ꝛ vitā cuiuscūq; mēbꝛi sui
scz tā actiue q̄z speculatiue. g̃ ꝛc. Cōfirma
tur. q⁹ corp⁹ alicui⁹ pfecti⁹ viuit dū p lo/
co ꝛ tpe vtik q̄libz mēbꝛo suo. nūc isto. nūc
illo. q̄z si ꝓtinue vno vtereꝛ. q̄d essz pfecti⁹
vtputa oculo. p̄supposit̄ indigētijs ad q̄/
rū reuelationē quodlibz mēbꝛoꝫ vtile est.
ꝛ puiso q⁹ ocl's sit in suo vsu ad directōez
man⁹ ꝛ pedis ¶ Et ex ꝫ sumit̄ rōlio ad in
stantiā q̄ fieri p̄t ꝛ moueret paz: ꝙsideran/
tes q⁹ vita ꝓtēplatiua ſm se ꝙsiderata me
lioz est ꝛ dignioz ſm dicta. g̃ melioz est hō
dū ſm eā viuit q̄z dū viuit ſm actiuā. Sic
enī argueret q⁹ boīm corp⁹ eēt nobili⁹ si es
set totū ocul⁹ q̄z hūdo varietates q̄s ad p̄
sens obtinet/ ꝛ pictura pulcrioz si tota eēt
albedo q̄z dū varijs colozū appositionib⁹
decozat̄. ¶ Silr dicendū est ꝫ q⁹ corp⁹ o/
perationū hūanaꝝ q̄d imaginat̄ q̄si et ho
mogeneū ꝛ diuersaꝝ rōnū/ pfecti⁹ est dū p
q̄libet sui pte est i exercitio (p̄supposito sp
q⁹ vita speculatiua est velut illustratio ꝛ di
rectio/ ꝛ viuificatio anīe sit in suo actu suf
ficienti) q̄z si dimissa actiua esset ꝓtinue in
speculatiōe sub g̃du intēsioꝛi/ p̄supposit̄
indigētijs p̄mozꝫ. Speculatiu⁹ enī vt q̄
dā ait vidēs frīs inopias ꝛ tozpēs a iuua
mine. deficit a fraterna dilectione/ ꝛ p ꝙse/
quēs a dilectiōe dei cōnexa. ꝛ tūc nō viuit
ꝓtēplatiue q̄ cōplet̄ in diuīa dilectōe. sz in
curiosa phoꝝ speculatiōe. ¶ Et si q̄rit̄ q̄n
de necessitate ꝛ sub pena pēti tenet̄ hō vi
uere ſm vitā actiuā. Dico vel ex suscepto
officio/ vl' dū videt frīs necessitatez extre/
mā ꝛ nō apparet q⁹ ali⁹ succurrat. Exem/
plū de elēosina. ¶ Ex his babet̄ radix q̄re
stat⁹ p̄latoꝝ est pfectissim⁹ in eccl'ia scā dī/
q⁹ est stat⁹ req̄rens vtrāq; vitā p loco ꝛ tē/
pore instar x̄pi ꝛ moysi ꝛ alioꝝ. nā x̄ps nūc
in monte oꝛabat. nūc p̄dicabat. nūc pp̄los
cibabat. Silr moyses in mōte syna ꝓtem
plabat̄ ea q̄ postmodum pp̄lo mīstraret/ ꝛ
descēdēs iudicia dabat pp̄lo. ꝛ arce fabri/
cam oꝛdinabat. Ita q̄libz eoꝝ dz esse bi/
nomi⁹ ad modū Jacob q̄ et isrl' dr. Est ei
plat⁹ isrl' in ꝓtēplatiōe/ ꝛ iacob in viciozū
supplātatiōe tam ī se q̄z in subdit̄s. Est ei
duplici vxoꝛi copulat⁹. lye ꝛ rachel. appli
catio mystica cōis est. ¶ Sexta ꝓcō. Ce/
teꝛs paribꝫ vtilioꝛ ꝛ fecūdioꝛ ē in eccl'ia dei
speculatiu⁹ q̄z sit actiu⁹. ¶ Pro q̄ aduerten/
dū q⁹ duplex ē vtilitas ꝛ fecūditas ī eccl'ia
q̄dā est grossa atq; palpabil' q̄ a vulgo et a
viuētib⁹ more vulgi p̄cipue reputat̄. ꝛ illa
ꝙsistit in mlt'itudie ꝛ ꝙseruatiōe bonoꝝ
fortuitoꝝ/ ꝛ corꝑis/ ꝛ pompa extrinseca
Alia vtilitas respectu bonoꝝ aīe vl' meri/
toꝝ vl' alioꝝ donoꝝ g̃tuitoꝝ. Scōo ad/
uertendū q⁹ p̄ia bona nō p̄sunt. imo ple/
rūq; nocēt nisi p q̄nto oꝛdināt̄ ꝛ disponūt
ad scōa bona. vñ nec capiūt bonitatē ali/
quā moralē aut g̃tuitā. nisi a bonis hmōi
tanq̄z a fine ad quē dñt oꝛdinari/ vl' tanq̄z
instrumēta ea adipiscēdi/ vl' tanq̄z obiecta
circa q̄ fit hmōi opatio ꝓtuosa. imo q̄nq;
talia bona ꝓcedunt̄ deo iratovt Aug⁹. ait
q⁹ videlicz vtili⁹ eēt illa nō hr̄e dū obsunt
bonis moꝛib⁹ quēadmodū ꝛ obsunt diui
tie pīture. generāt ei vermē pessimū q̄ ē su
pbia vl' voluptas effrenata. Et sic in vno
boīe ꝫ hz veritatē. sic ꝛ hr̄e p̄t i toto corꝑe
mystico eccl'ie. ita q⁹ nūerabit̄ merito inter
magna diuīe mie dona pauptas ip̄i⁹/ i ta/
libz bonis fortuitis. ꝛ iurisdictiōib⁹ ciuili/
bus. Juxta q̄d dicūt hystoꝛie. ꝛ legi in po
stilla sup bibliā q⁹ dū dotata eēt eccl'ia bo/
nis tpalib⁹ p constantinū/ audita est voz ī
aere. Hodie venenū effusuz ē in eccl'ia scā
dei. Et q̄dq̄d fuerit de ꝫ/ potuit ei tūc do/
tatio hmōi esse vtil' ppter bonitatē ꝛ fide/
litatē dispēsantiū/ ꝛ dilatationē eccīe post

aduersitates habitas/nihilominꝰ nūc aut alias poterit spoliatio silr̄ esse vtilis/propter maliciā eccl̄iasticoꝝ talibꝫ bonis abutentiū/vt claudat̄ via malignantiū.spinis aduersantiū ne cadāt in p̄cipitiū vitiorū. Juxta qd̄ ait dn̄s. Sepiā viā tuā spinis. ¶ Nūc ad ꝓpositū ꝯclusiōis ꝯstat q̄ ꝯtēplatiuꝰ vt sic ꝓficit eccl̄ie in bonis spiritualibꝫ.q̄si de ꝑ se ⁊ īmediate. actiuꝰ aūt in bonis tp̄alibꝫ. Uñ moyses plus ꝓfecit in monte adorādo dū alij p̄liarent̄.q̄ꝫ multitudo magna bellantiū. Sic deꝰ q̄ nō destruxisset penthapolim peccatricē ꝓpt̄ decem iustos/si repti fuissent.plꝰ miseret̄ ecclesie ⁊ eidē parcit ꝓpter orōes paucoruꝫ ꝯtēplatiuoꝝ q̄ꝫ facit ꝓpt̄ labores ⁊ discursus ⁊ turbatiōes multoꝝ actiuoꝝ. Juxta qd̄ dicebat Jero.de heremitis antiq̄s/eos esse vitā mūdi.⁊ ip̄m ꝑ eos ne corrueret stare. ¶ Hoc infert̄ cōtra illos q̄ terrena tm̄modo cogitātes dicūt iuristas ⁊ praticos terrena tractātes. ⁊ diuitijs vel edificijs l̄ epulis aggregandis occupatos/vtiliores in eccl̄ia q̄ꝫ ꝯtēplatiuos bonevite ⁊ spūalibus exercitijs intendētes/q̄s deliros vel fantasticos vel inutiles reputāt. qꝛ aīalis hō nō ꝑcipit ⁊c̄. Et allegāt q̄ spūalia absq̄ꝫ tp̄alibꝫ diu stare nō pn̄t.qd̄ dictū absq̄ꝫ dubio nisi sane intelligat̄ blasphemiū est. Nunq̄ꝫ enī eccl̄ia fuit melior q̄ꝫ duꝫ vixit in paupt̄ate.qd̄ etiā Jero.poīt ī vita malchi.⁊ de Romano imperio dicunt hystorici ⁊ recitat Augꝰ.⁊c̄. Potius ⁊ veriꝰ diceret̄ ecōtra/q̄ tp̄alia ⁊ p̄sertim in ecclesia diu absq̄ꝫ spūalibꝫ esse nō pn̄t. Et certū est q̄ cū eis nō adesse nō pn̄t. Alioq̄n falleret christꝰ q̄ dixit. Primū q̄ri.re.dei.⁊ hec oīa adij.vo.nō dixit ecōtra.primū q̄rite ditationē ⁊ post hec regnū dei ⁊ iusticia eiꝰ vobis adijciēt̄:īmo sicut alias memini declarasse nimiū studiū in multiplicatōe bonorū tp̄aliū ⁊ iurisdictionū in eccl̄ia nō ꝑua causa est sue desolatōis tam in spūalibꝫ q̄ꝫ tp̄alibꝫ ⁊ h̄ manuducebat̄ ꝑ sil̄itudinē corporis mystici eccl̄ie total̄ ad corpꝰ verum hoīs. Nā intēdere nimis regimini sensualitatis.spreta directiōe rōis/est vtrūq̄ꝫ taꝫ sensualitatē videlicꝫ q̄ꝫ rōem extinguere. Hinc est q̄ multi ꝓboꝝ ⁊ ꝯtēplatiuorū in eccl̄ia/parū curāt si depaupet̄ eccl̄ia vl̄ cōculcetur in tp̄alibꝫ istis vocatis bonis/videntes tot vitia ⁊ abusus ex his ꝓuenire ī cōuiuijs sup̄fluis.in venationibꝫ.in symonijs/⁊ predis/⁊ violentis.ꝓmotionibꝫ indignissimorū/in ambitiōibꝫ p̄laturaruꝫ ⁊ beneficioꝝ/in sup̄bijs dissolutissimis.ī voluptatibꝫ effeminatis.ceterisq̄ꝫ innumerabilibꝫ ⁊ nefandis abusionibꝫ/in q̄bus se reputant gerere vitā actiuā. dando onera g̅uia ⁊c̄. Et hec oīa cessarēt/aut nō ita saltē abundarēt/in paupt̄ate modesta. Amplius nō ita diuerterēt eccl̄iastici etiā de p̄rimonio christi dotati ad traditiōes ⁊ adinuentiones hoīm ꝑ diuitijs cumulandis/spreta lege christi sicut nūc facere cōspicimus.fornicatiōe quadā spūali ꝑniciosissima. Et ad grandē tempestatē moderni tēporis ⁊ scismatis.ꝯsolandā possent applicari q̄ omitto.qꝛ facile est ex p̄cedentibꝫ elicere. ¶ Septima ꝯclusio. Uita Jo.bap. post vitā christi ⁊ mr̄is eiꝰ fuit angelica/⁊ inter viatores saltē q̄ ad aliq̄d ꝑfectissima Pro cuiꝰ declaratione aduertenduꝫ q̄ vita iohis p̄t cōpari ad vitā alioꝝ triplicit̄. Uel q̄ ad ꝓphetiā vel q̄ ad austeritatē victus vel q̄ ad meritū interiꝰ. Si cōpemus ꝓphetiā iohis ad ꝓphetias alioꝝ.q̄ ad hoc iohes est ꝑfectior.qꝛ modo certiori ⁊ clariori demonstrauit christū ꝓpter quē ꝓphete oēs illustrati sunt ⁊ suas ꝯtexuerūt ꝓphetias. Et h̄ forsan innuere volebat ip̄a veritas cū ait q̄ inter natos ⁊c̄. Nec moueat aliquē q̄ iohes videbat certa exp̄ientia christū:⁊ ob h̄ nō ꝓphetabat de eo. De certis enī ⁊ p̄ntibꝫ nō est ꝓphetia. Fateor enī q̄ aliq̄ in homīe illo videbat respectu q̄rū nō erat ꝓphetia.sed scīa vl̄ exp̄ientia.vt q̄ hic esset vnꝰ homo sic ambulans ⁊c̄. Sed alia erant que nō videbant̄ vt q̄ talis homo esset deꝰ ⁊ messias in lege promissus ⁊ agnus dei qui tolleret peccata mundi ⁊c̄. Si dicat̄ vlteriꝰ q̄ Johānes interrogatꝰ respondit se non esse ꝓphetam. Dicūt aliqui euꝫ hoc dixisse ex humilitate non ex veritate.quasi videlicet aliq̄ esset humilitas sine veritate aut quasi humilitas per mendaciū acq̄ratur. Et ideo verius ⁊ ap̄tius dicit̄ q̄ Johes negans se ꝓphetā rn̄dit ad intentionē querentiū iudeorū.sciebant itaq̄ꝫ iudei scriptū esse in lege eorum Deut̄.xviij.dicēte dn̄o. Prophetam tibi suscitabo post me ⁊c̄.

Sequūtur propositiones eiuidem de sensu lr̄ali sacre scripture. Et de causis errantium.

E Qui aũt blasphemauerit in spi
ritũ sanctũ nõ habebit remissi
onẽ in eternũ. Hz reꝰ erit eter
ni delicti. Mar. iij. ¶ Quedaz
sunt in alĳs lectõibꝫ sup hac pticula textꝰ
marci tercio q̃sitaz exposita. Exposite sũt
inter cetera spẽs peccati in spũmsctũz/q̃a
doctoribꝫ cõiter assignanꝫ esse sez: z decla
rata est ratio. Inter illas ꝯo spẽs peccati
qõ textꝰ nr̃ appellat eternũ delictũ: nume
raꝝ impugnatio veritaꝫ agnite/nõ q̃ veri
tas sub rõne q̃ veritas possit a quoꝫ im
pugnari/plus ꝫ neq̃t ipa bonitas in eẽ ta
li a quoꝫ oꝛdiri/neꝫ enĩ hr̃et vitas h̃ mõ
rõnem aliquã malicie vl̃ impugnabilita
tis. Contigit nihilomin⁹ veritatẽ etiã co
gnitã impugnari: sub alia rõne/ vt rõe di
centis q̃ habeꝝ odio. vl̃ rõne effect⁹ ex veri
tate ꝓseq̃ntis/vt qz p eam fit homĩ dãnuz
aliqõ tpale vl̃ inhonoratio. Sic iudei ve
ritatẽ de christo pr̃i⁹ cognitã impugnaue
rũt postmodũ ꝓpter odiũ eius vehemens
z radicatã inuidiã. Et qz veritas p eũ ꝓdi
cata culpabat auariciã eoꝝ atq̃ supbiam
audiebãt inquit euangelistaz vn⁹: hec oĩa
pharisei z deridebãt eũ qz auari erant. Er
rant silr̃ arrogãtes z supbi. ¶ Et qm̃ no
stris prochdoloz tpibꝫ videt inaluisse spe
cies hec eterni delicti q̃ scz est impugnatio
veritaꝫ agnite/ne dũ in anglia: ne dum in
scocia: ne dũ in studio p̃gensi z almania. sz
etiã qõ dolet z pudz in francia. Proposui
q̃daz adducere valentia ad impugnatio/
nẽ doctrinalẽ/z ꝓseq̃nter ad eradicationẽ
iudicialẽ pẽti hui⁹ tã enoꝛmis / qõ nõ ha
bet remissionẽ in eternũ. ¶ Amplĳ⁹ qz se
minatoꝛes heresum taliuz z impugnatoꝛes
veritatis quã agnoscũt vl̃ agnoscere debe
rent/cũ se catholicos prositeanꝫ dicũt fun
dare dicta sua in scriptura sacra/z eĳ⁹ sen
su vero lr̃ali/q̃ solã scripturã asserũt sevel
le insequi z admittere: reiectis et p nihilo
habitis q̃buscũq̃ ꝓstitutionibꝫ alĳs vl̃ scri
pturis decretoꝝ/vel decretaliũ: quas ap
pellant apocrifas et christo aduersas.
D Considerandũ erit in primis: q̃s dicẽdus
sit sensus lr̃alis scripture sacre/z q̃liter est
inuestigãdus z tenẽdus. ¶ Considerãdũ
erit proinde magꝫ in pticulari de ipis erro
ribꝫ/nostro tpe vel inuẽtis vel renouatis.
Et de cautis z cautelis eoꝝdẽ. ¶ Sint
igit̃ pro prima ꝓsideratiõe nr̃a principali
ꝓpositiones q̃ sequũtur. ¶ Proposito p/
ma. Sensus lr̃alis sacre scripture semper
est verꝰ. Patet: qz ex illo solo sumi põt effi
cax argumentuz ꝝm Aug⁹. z Iero. z h̃ ñ
habẽt negare etiã aduersarĳ cũ q̃b⁹ agen
duz est. Oppositũ hui⁹ est nup parisĳ⁹ cõ
demnatũ. Et reputata est expositio vl̃ al
legatio distorta/q̃ inducit ad h̃ illud apl̃i.
Littera occidit zẽ. ¶ Secũda. Sensus
lr̃alis sacre scripture accipiẽdus est nõ ꝝm
vim logice seu dyaletice. sz potĳ⁹ iuxta lo
cutiões in rhetoricꝫ ꝝmonibus vsitatas. z
iuxta tropos z figuratas locutiões quas
cõmunis vsus cõmittit/cũ ꝓsideratõe cir
cũstantiarũ lr̃e/ex p̃cedentibꝫ et posterius
appositis. Habet eã scriptura sacra sicut
z moralis z historialis sciẽtia suã logicaz
ꝓpriam quã rhetoricã appellam⁹. Unde
Augustin⁹ sup hac re libz̃ utilem z ele
gantem cõposuit/quem intitulauit de do
ctrina christiana/z ĩ q̃tuoꝝ volumĩa cõdi
stinxit. Enumerauit inter alia septem re
gulas titonĳ quas appellat claues ad elu
cidationẽ z expositionẽ sacre scripture ne
cessarias. De his eẽ loq̃t Ni. de lyra ĩ prin
cipio postille sue sup bibliam. Tractauit
insup de hoc sensu lr̃ali mgr̃. H. de heuta
in vna questione prologi sup sententias
¶ Tercia. Sensus scripture lr̃alis iudi
candus est prout eccl̃ia spiritusancto in
spirata z gubernata determiauit/ z nõ ad
cuiuslibet arbitriũ vel interp̃tationẽ. Un
de Augustin⁹ cõtra epl̃am fundamenti.
Euangelio nõ crederem zẽ. Nota q̃ reso
lutio finalis saltem declaratiua est ad ec
clesiam/z ad consiliũ eam rep̃sentãs. qz q̃
euangeliũ marci sit euangeliuz christi/pl⁹
q̃ euangeliũ sancti thome vel nichodemi.
credimus ex traditione eccl̃ie. Uñ z apl̃s
Si quis aliud euãgelizauerit/ etiã ange/ E
lus ꝺ celo anathẽa sit zẽ. ¶ Quarta. Sen
sus lr̃alis scripture p̃sertim in sermonibꝫ
moralibus vtitur plerũq̃ indefinita pro
vniuersali/iuxta cõmunẽ modũ accipien
di. Utitur insup alĳs locutionibꝫ figura
tis/prout modo dicebaꝫ/ propterea talis
indefinita locutio nõ excusat temp asserẽ
tem a falsitate/suppositoq̃ sit in aliquo p
ticulari casu verũ illud qõ indefinite posi
tum est. ¶ Quinta. Sensus logicalis ve
rus in assertione theologica/ non excusat
asserentem/quin talẽ assertionẽ debeat re
uocare/si falsa sit in sensu theologico litte
rali/aut si sit scandalosa / vel piarũ auriũ

offensiua/aut aliter male sonans/ hec seq̄/
tur ex p̄dictis. ¶ Serta. Sensus lr̄alis sa
cre scripture fuit primo p̄ chr̄istū ⁊ aposto
los reuelat⁹/⁊ miraculis elucidat⁹/deinō
fuit p̄ sanguinē martyrū cōfirmatus/ post
modū sacri doctores/p̄ rationes suas dili/
gentes cōtra hereticos diffusius elicuerī
predictū sensum lr̄alem/ ⁊ p̄clusiones ex il/
lo clarius vel pbabili⁹ p̄sequētes/ postea
successit determiatio sacrorum cōciliorū
vt q̄ō erat doctrinalit̄ discussum p̄ docto/
res/fieret p̄ ecclesiā sententialit̄ diffiniturz.
Opposite sunt tandē pene p̄ iudices tam
eccl̄iasticos q̄ seculares/cōtra eos q̄ pro/
terua temeritate nollent eccl̄iastice deter/
minatiōi subiacere. Et hoc necessaria pui
sione factū est/ q̄m in ratiocinādo ⁊ alterā
do aduersus veritatē nō est apud multos
finis. ¶ Septima. Sensus lr̄alis si ⁊ dū
expugnat̄ tp̄ibus nostris/in his que sunt
iam apte p̄ eccl̄iam determiata ac recepta
nō oportet agere curiosis ratiocinatiōib⁹
aduersus impugnatores/sed statutis pu
nitiōibus vti.patet ex vltima p̄ticula pro
positiōis p̄cedentis. ¶ Octaua. Sensus
lr̄alis sacre scripture si repitur determiat⁹
⁊ decisus ī decret⁹ ⁊ decretalib⁹/⁊ codicib⁹
p̄ciliorū/iudicādus est ad theologiā ⁊ sacrā
scripturā nō minus p̄tinere q̄ symbolum
ap̄lorū. Propterea nō est spernēdus tan/
q̄ humana seu positiua p̄stitutiōe funda/
tus. Et in hoc errāt pene oēs heretici q̄
post cōpilatiōem decretorū ⁊ decretaliū
inualuerūt/videtes enī q̄ errores sui suffi
cienter coarguūtur p̄ sentētias doctorum
⁊ summorū pontificū/⁊ cōciliorū generali
um/dicūt oēs tales scripturas apocri/
fas esse/vel falsas nisi ostendat̄/ q̄ fuit ex/
p̄resse in scriptura sacra/⁊ ita p̄sequēter ne
gant q̄ttuor doctores/⁊ cōcilia/ putātes q̄
ex sacra scriptura cōuinci nō possint. Ue
rū est q̄ ex aduerso quidā inueniunt̄ nolē/
tes vel nesciētes distinguere in ipis decre/
talib⁹ ⁊ decretis/ea q̄ sunt de iure diuino
p̄prie dicto/ab his q̄ sunt de iure pure po
sitiuo/vel de iure p̄prie naturali.l̄ de mix
to iure ex pluribus. Sup̄ qua re tam ī lecti
onib⁹ q̄ in colla tiōibus/ p̄ cōmēdatōe do
minorū iuristarū sepe locut⁹ sum/q̄ntum
mihi datū erat/⁊ vtile videbat̄. Siquidē
ignorātia hui⁹ rei turbatiōem in eccl̄ia in
F duxit plus q̄ dici possit. ¶ Nona. Sen/
sus lr̄alis q̄uis sit in multis p̄resertim in
his que sunt necessaria ad salutē satis ex/
p̄ressus in libris sacre scripture/vel ex illis
euidēter p̄sequat̄ apud eruditos in eisdē
libris/nihilomin⁹ expediuit tales sensus
sub certis articulis cōpendiose in publi/
cum tradere/quēadmoduz de symbolo a/
postolorū ⁊ athanasij factū fuisse cognoui
mus. Exigit hoc marie cōmunitas rudis
hominū/⁊ capitū seu iudiciorū varietas/
p̄rout deducit sanct⁹ Thomas in p̄rinci/
pio sūme cōtra gentiles ¶ Decima. Sen
sus lr̄alis sacre scripture rationabiliter ex
plicatur apud studia generalia/⁊ in certis
diocesibus/ne dū p̄ totaz eccl̄iam/ sed per
diocesanorū sententiā cū cōsilio doctoruz
theologicorū in eisdē studijs degentium.
Que ratio:q̄nta sez effrenis quorūdam li
bertas in loquēdo ⁊ docendo/taliter cōpe
scatur/quoniā apud theologos debet esse
p̄scripta loquendi forma sicut tradit Au/
gustinus/liberis inquit ꝓbis vtunt̄ philo
sophi/⁊ in rebus ad intelligendū difficili/
bus offensionē piarū aurium nō p̄timescūt/
nobis autē ad certā regulam loqui fas est.
Nota de studio parisien̄.⁊ articulis eius.
Nota de anglia ⁊ scocia ⁊ p̄raga. Nota de
godfrido de fontib⁹/et de q̄stione quā tra/
ctat/⁊ qualiter argumēta sua nō p̄cludūt.
¶ Undecima. Sensus lr̄alis quorūdam
articulorū/vt p̄recise declaratus p̄ vnum
episcopum/etiam cum consilio doctoruz
si negetur esse scripture/non redditur ex
h̄ p̄recise ip̄e negans hereticus Sed penas
appositas talis incurrit si sit diocesanus/
⁊ ad reuocandum rationabiliter condem
natur. Probatur p̄ma pars:quia potest
ad papam appellare ex causis rationabi/
libus in casu.imo ⁊ a papa ad concilium
generale. Ratio est.quoniaz nec papa nec
episcopus aliquis/est sic confirmatus ī fi
de de lege cōmūi q̄n possit errare. Duo
decima. ¶ Sensus litteral̄ sacre scriptu/
re/si negetur esse verus/⁊ impugnetur taz
verbo q̄uis facto.per illos p̄resertim qui sub
sunt p̄relatis ⁊ inquisitoribus qui sensuz
talem declarauerunt esse de sacra scriptu/
ra. Consurgit vt frequēter vehemens su/
spitio contra tales q̄ sint heretici/scilicet
q̄ habent depr̄auationē ī intellectu p̄ erro
rem/⁊ in affectu p̄ incorrigibilitatē vl̄ per
tinaciam. Ratio est primo:quia p̄ferunt
sensum suum iudicio prudentiorum ⁊ sa
pientiorum. Transgrediuntur etiam ter/

minos quos ponūt patres eorum. Altera ratio est dum ea que determiata vel declarata sunt p iudices et cōcilium fidei. sunt talia que debēt explicite credi p illos z ab illis q̄ cōtradicunt. Exempla sunt manifesta in articulis parisius cōdemnatis. q̄rum plurimi sunt de articulis fidei: q̄s q̄libet adultus z capax ratiōis cōuersans inter christianos/tenetur explicite credere. sicut q̄ deus est trin⁹ z vnus. q̄ resurrectio mortuorū erit. q̄ fornicatio est pctm̄ mortale/q̄ mūdus fuit creatus z nō ab eterno Et ita de plurimis. Sic etiā temporibus nostris/cōdemnate sunt assertiōes alique quaz oppositas q̄libet capax ratiōis z cōuersans inter christianos vt cōmūiter explicite credere ꝓstringitur. sicut q̄ iuramētum licitū est tenēdum quādo non vergit in detrimētum salutis eterne/q̄ homicidium nō est licitū nec approbandū quando fit absq̄ iudiciaria z legitima autoritate: q̄ rex nō debet remunerare homicidia z p iuria. z ita de similib⁹.

Transeamus ꝓsequēter ad dicēdum aliqua de causis errorū/ z cautelis errantiū. Et dicam⁹ sūmatim z velut ab alto/q̄ omnū errantiū primaria radix z principalis origo fuit z est/inordinata affectio vel voluntatis deprauatio. Hoc vidit Augustinus dicēs approbare falsa pro veris non est natura instituti homis: sed pena dānati. Declaram⁹ p̄terea istud quod nūc diximus z intendimus: z hoc narrādo potius q̄ disputando vel cōclusiue loquendo.

Ecce in primis/q̄ error oīs in luciferor cōplicibus angelis/puenit ex damnatiōe volūtatis vel affectus p arrogantiā et superbiam in seipis cōplacentiā put declarat Augus. in suo de ciuitate: z doctores cōmūiter in scdo sen. ¶ Ecce q̄ eua idcirco errauit: quia curiose ꝓcupiuit fructum pulcrū visu z ad vescēduz suauē/ita vt cōsequēter delapsa sit in hūc errorem vt crederet fieri sicut deus sciens bonū z malu. zc. vt etiā reuocaret in dubiū diuinaz sententiā/quā absolute tenebatur credere: ne forte inquit moriamur. ¶ Ecce adam q̄ z si nō seductus sit: sicut mlier. prout dicit apl's/seductus tamē in hoc fuit fm doctores: q̄ nolens cōtristare delicias suas. scz cōiugem credidit venialer quasi pro nihilo esse illud qđ erat mortale. Sic habem⁹ q̄ superbia z quedā sensualis cōplacētia inducūt errores. ¶ Consideremus inuidiā z iram ipius cain aduersus abel/z inuenie emus q̄ ppter eam cain cecidit in hūc errorem/z in alios multos/ q̄ credidit peccatum suū maius esse q̄z diuinā misericordiam. Sic post eum errauerūt plimi tam ex iudeis q̄z ex vocatis christianis/q̄ dicebant nō esse penitētiam vel salutem post certū numerū: vel vices peccādi. sicut Augusti. z Hico. de lyra notāt/z sicut aliq̄ exposuerūt illud apostoli ad Hebreos. Impossibile est eos q̄ semel lapsi sunt zc. Consideremus p̄terea sicut iam tactū est/q̄ p̄pter inuidiā iudei prius habētes noticiā de aduentu christi/corruerunt in oppositos errores de christo/dicētes q̄ erat samaritanus: demoniū habens/ vorax z potator vini: z publicanorū amicus. Similit posteriorib⁹ z etiā modernis tpibus. Quidam reputātes se iustos: z cōsiderātes vitam prelatorū z sacerdotū/subiectam esse multis vicijs: z prauis moribus/ acceperunt viam suis erroribus. sicut experientia docuit mille modis. ¶ Et ad ostensionem hui⁹ z cōfirmationē eorum que dixi mus/inferam⁹ hic verba: formalia que actor summe de vicijs et virtutib⁹ posuit ī tractatu de fide. ¶ Prima causa error⁹ est ignorantia capacitatis intellectus humani/quidam enī nō attendētes limitatū esse intellectū humanū/credunt eum capacem esse omniū: z ideo credūt illud nō esse quod ab eo nō capitur. Sicut si aliq̄s crederet circulum solis omnia continere. ipe crederet illa non esse que infra circulum illum non continentur. Similis error est ī illis qui credunt non posse esse scientiā de magnitudine solis z lune: et stellarum. quia ipi non habent eam. ¶ Secunda est auersio intellectus a credendis: et ab his que possunt hominē inducere ad credendum: z cōuersio ad errores. Quidam enī sic amant errores suos: vt ꝓtraria eis nō velint cogitare vel audire. Prouer. xvij. Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde ei⁹. Nō est datum homini videre post tergum suum/nec videre intuitu: sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. Nolūt audire qui sunt in erroribus aliq̄d de miraculis: nec sacra eloquia: nec ratiōes doctorum: quibus possunt ad veram fidem

induci. ideo non est mirū si remanēt in errorib⁹ suis. ¶ Tercia est rerū subtilitas ⁊ intellectus grossicies/qui turbidum habet visum pilū qui ab alijs videt non videt/sed nō ideo cōtendere debz eum/ibi ñ esse/nō videt visus humanus quicqd videt acquilinus. ¶ Quarta est distantia a credendis. quidam enī cōmorantur in sensibilibus/qui longe sunt a credendis que sunt inusibilia/nō appropinquātes ad illa nec studio nec exercitatiōe. ideo non est mirū si illa non vident/ipi sensum volunt habere ducem ad credenda qui cec⁹ est q̄ntum ad ea. Unde sic disputant de spūalibus/sicut ceci de coloribus. Hern̄. super Lañ. Quomodo lux incassum circūfundit oculos clausos vel cecos/sic animalis homo nō percipit ea que sunt spirit⁹ dei. Augustinus. Deus lux est nō corporū sed mentiū. hanc lucem qui nō vidit/est quasi cecus in sole. ¶ Quinta est negligentia querendi dei adiutoriuz ad ea credenda. Fides nō est naturalis/imo est in electiōe diuine bonitatis/⁊ donū gratuitum. Si esset naturalis eadez esset apud oīes/nec esset tanta dissensio de ipa quāta est/ideo a deo petenda est. War. ix. Credo domie adiuua incredulitatem meam. Ephes. ij. Gratia estis saluati p fidem/⁊ hoc non ex vobis/dei enī donum est. ⁊.i. Joh. v. Dedit nobis sensum vt cognoscamus deum verū/sicut sol nō videtur nisi ex lumīe suo sic sol intelligētie nō videtur nisi ex lumīe suo/scz ex luce gratie quā infundit. Sz aliqui sunt vt vespertiliones solem non videntes de nocte quādo volant/quia tunc sol nō lucet sup terram/de luce vero eū nō vident/quia tunc dormiūt. Sic isti solez intelligētie ideo non vident/quia in nocte sunt cum ipe eis nō luceat/lucez gratie infundendo/non propter hoc affirmare debent eum nō esse. ¶ Sexta est obstaculuz peccati/quidam enim immūdicia operuz suorū/q̄si obiectu manuum/lumē solis intelligentie a se repellunt. Job. xxiiij. Ipsi rebelles fuerūt lumini. ¶ Septima est superbia que est velut inflatio faciei interiorum. Augustin⁹. vij. cōfes. Tumore meo sepabar a te/⁊ nimis inflata facies claudebat oculos meos. Hern̄. super Lañ. Superbo oculo veritas nō videtur/sincero ptz. ⁊ sup illud Hiere. xlix. Arrogātia tua ⁊ supbia cordis tui decepit te. dic glo. Dis hereticus arrogans/qz supbia facit hereticum/nō ignorātia. Augustin⁹. Superbia meretur illudi. Habac. ij. Quomō vinum potantem decipit/sic erit superbus. Unde Gregorius de supbis. Tanto inquit a dei luce longe sunt/quanto apud se humiles nō sunt. ¶ Octaua est affectio īordinata. intellectum trahens ad contraria fidei. vt timor inordinatus/vel amor vel odiū. Affectio inordinata est velut lippitudo respectu oculi interioris. Augustinus. Si quis alteri digito solem ostenderit ⁊ videre nō potuerit culpet potiꝰ oculi lippitudinē/q̄ digiti ostensionē. Hanc lippitudinem purgari oportet. Augustinus. Purgādus est animus vt prospicere illam lucē valeat. ¶ Timor multos retraxit ne crederent in christum. qui enim credebant in christo despiciebant ab alijs ⁊ extra synagogam fiebant. ideo qui gloriam amabant/⁊ contemptum istum timebant/nolebant ad christū conuerti. Jo. v. Quomodo credere potestis qui gloriā ab inuicem recipitis/⁊ gloriā que a solo deo est nō queritis. Amor etiam diuitiaruz/⁊ timor amittendi locum ⁊ gentem iudeos impediuit ne in christum crederēt. Amor diuitiarum oculus est auarorū. Et amor deliciarum est oculus voluptuosorū. Zacha. v. dicitur de impietate. Hic est oculꝰ eorū in vniuersa terra. Prouerb. xxi. Lucerna impiorū peccatum. ideo auaro videtur aliquid licitum quod alijs nō videtur. quia auaricia est lucerna ei/ fm eā enī iudicat. Luxurioso videt illa quā nimis amat pulcra/cuz sit deformis/quia amor facit eum errare in iudicio illo. Odiū etiam intellectum multorum a fide auertit. multi valdenses odientes prelationē clericorum/dicunt deo obediendum esse/⁊ ñ homini. Aliqui etiam ex eis dicunt solis prelatis bonis esse obediendum. Dicunt etiam ordinem non esse necessarium ad ꝯ q̄ aliquis liget vel soluat. Et q̄ nō est necesse vt aliquis confiteatur peccata sua sacerdoti. Et q̄ relaxationes quas episcopi consueuerunt facere non valent/nec suffragia eccl'ie prosunt mortuis. Item timentes errores suos per iuramenta propalari dicunt in nullo casu esse iurandū. Item timentes se occidi dicunt in nl'o casu esse hominem occidendū. Sic transierunt heretici in affectum cordis ⁊c. ¶ La

les corrumpũt omnẽ ordinẽ hierarchicũ/ nedum in ecclesia/sed etiã in seculari policia. Tales nihilominus protestantur se fidem catholicam tenere/z cum euocantur querunt subterfugia sophistica/z captiosas rñsiones/z linguis et linguis loquũt. Tales infecerunt regnum anglie/ destruxerunt studium pragense/z vsqz ad scociã venerunt. Et prochdolor experimur/in hoc regnum qualiter multiplicati sunt super numerũ.qui ad seditiones z rebelliones contra omnẽ dominationẽ eriguntur z nolunt qz infima p media reducantur in deum/sed ꝓstituunt se iudices z supmos.

Finis.

Incipit tractatus

magistri Johannis de Gerson cõtra heresim de cõmũicatione laicorum sub vtraqz specie.

KOblaturus iuxta seniorum hui⁹ sacri concilij Constantien. monitionem generalem/nõnulla que concernũt expugnationẽ heresum z hereticorũ nostri tempis. nominatim secte nouiter exorte/z protin⁹ iudicialiter damnate/de necessitate cõmunicandi laicos sub vtraqz specie.panis scilicet z vini/ profero cum euangelica paupercula duo minuta/que dici possimt duplex ille denarius quem samaritanus protulit z dedit stabulario p cura vulnerati. vnus denarius decẽ regulas speculatiuas alter decem praticas habet inscriptas.

Prima. Scriptura sacra est fidei regula. contra quã bene intellectam/nõ est admittenda auctoritas. ratio homis cuiuscũqz nec aliqua cõsuetudo. nec constitutio. nec obseruatio valet.si contra sacramscripturam militare cõuincatur. hec regula fundamenũ est cõmune nobis z hereticis qs impugnare conamur. Propterea concedimus z approbam⁹ omes vel auctoritates vel rationes que hanc probant/p quã to nõ ad aliud probandum p eos ducunt vel induci quererẽtur. Quãobrẽ sacra scriptura debet considerari/quasi sit vna propositio copulatiua/cõnectens singulas partes.z vnam cõfirmans per alteram/eluci/dans z exponens.quoniã si propositio aliqua sacre scripture posita assertiue p auctorem suum/qui est spiritussanctus/esset falsa.tota sacre scripture sicut dicit Augusti. vacillaret auctoritas.quia similẽ est ratio assentiendi per fidem cuicunqz propositioni signate in sacra scriptura.ita vni sicut alteri.scilicet auctoritas diuine reuelationis.quevtrobiqz cõmunis est ratio credendi. ¶ Secunda. Scriptura sacra dũ consideratur in aliqua sui parte vl' propositione/non est tenenda in solis terminis illius propositionis/aut in illo sensu quẽ illa propositio sic p se et nude considerata facit. Sed conferenda est z concordanda p comparationem ad alios sacre scripture passus. Patet hec regula ex precedenti/et p exempla manifesta/qualia sunt innumera. Dixit itaqz christus Math. vlti. Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit. si quis voluerit in hac precisa forma l' sententia stare/non admissa quacunqz collatione ipius cum alijs.sicut inuentos aliquos esse tales notat Augusti. de ciuitate dei.xxi.constat qz errabit manifeste/ponendo qz sola fides sufficit i baptismo ad salutem/sine alijs virtutibus. sicut traberent alij ex simili verbo christi Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius arguendo ad homies sic. Inducerem⁹ illud christi Joh. vi. Ego sum panis viuus/q̃ de celo descendi.si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum . Attamen ꝑm istos nõ sufficit manducatio solius panis id est sumptio corporis.sed requiritur bibitio sanguinis ¶ Tercia. Sacra scriptura potest z debet in suis partibus z partialibus assertionibus/reuerenter z humiliter z diligenter expositionẽ recipere/ concordando passum cum passu z vnum p alterum iudicando. Sequitur ex precedentibus. Et quia sic fit in omnibus alijs scientijs z doctrinis/in quibus intẽtio z sensus vnius dicti trahitur ex alijs/ ex q̃bus apparet intentio dicentis.quoniã ꝑm Hilarium intelligentia dictorum ex causis est assumẽda dicendi. Alioquin plura essent mendacia z contradictiones i qualibz scientiarum.z precipue in sacra et diuina qs essent veritates in omni modo loquẽdi cõmuni. ¶ Quarta. Scriptura sacra in expositione partium suarum requisiuit z requirit homines primo preditos ingenio

scõo exercitatos studio. tercio hũiles i iudicio. qrto ũnues ab affectato vicio. pz qm̃ ex opposito alteri⁹ istoz q̃ttuoz/ solz facillime falsus intellect⁹ scripture suboziri. vt si sit hõ bebetz ingenũ/ si iners z neglector studũ. si superbi z arrogantz iudicij. si denicz fuerit infect⁹ z depuat⁹ ex affectu alicuius vicij. qm̃ excecat tales malicia eorum. Possent ista z istoz quodlibz tã auctoritatibz q̃z exẽplis z rõibz multiplicit declarari. q̃ qz nota sunt doctz/ z alibi satis inueniuntur/ breuitatz amoz linquit. ¶ Quinta Scriptura sacra in sui ꝑmaria expositione habuit boies eruditos nõ solũ humana ratiocinatiõe vl studio/ sed diuĩa reuelatione z inspiratiõe spũssancti. Patet de apl̃is z alijs/ de q̃bus loquit lucas in actibus apl̃oz. c. xij. Et paulus plures enumerat diuisiões grãz/ inter q̃s interpretatio ꝓmonũ/ z ꝓmo scientie/ z ꝓmo doctrie. Cõpandi igit sunt doctores in expositõe sacre scripture cũ doctoribz/ z illi q̃s cõstat hr̃e ꝓditiões positas in p̃cedenti regula/ p̃ferendi sunt nõ hñtibz. Silr hñtes reuelationẽ. nõ habentibz eã. Et dona gratz data possidẽtes nõ possidẽtibz ea. ceterz paribus. Et proinde ꝓuincit ac repbendit q̃rundã arrogãtia modernoz/ vsurpantiuz sibi illa de psalmo. Supꝑ oẽs docẽtes me intellexi Et itez. Supꝑ senes intelleri Et iterũ. Supꝑ inimicos meos prudẽtẽ me fecisti. Sed vtinaz aduerterent si vere sint eis cause q̃ iungunt. qz testimonia tua exq̃ sui z lex tua meditatio mea est. z reliqua. ¶ Sexta. Scriptura sacra nõ ita recipienda est nude z insolidũ/ ꝓtẽptis alijs traditionibz hoim q̃n debeat ad intelligẽtiã verã ipius hñdam/ iuribz hũanis z canonibz/ z decretis z glosis sctoz doctoz frequẽter z hũiliter vti. Ptz ex p̃cedentibus. ptz etiã ex modo quẽ tenẽt heretici q̃s nũc impugnam⁹/ q̃ doctores valde diligenter allegant p suis assertionibus colorãdis z corroborãdis. Et tales/ q̃ sunt aliq̃n nullius auctoritatz vl ponderis. sicut sunt aliq̃ glosatores decretoz z decretaliũ. et non sancti nec multũ in theologicz eruditi. Et silr aliq̃s q̃s de numero trahũt theologoz vñ sic arguit aduersus eos. Si doctoribz z peritis in sua arte credendum est/ cur doctoribz p nos allegatz non vultis credere. Quos allegatis bene intellecti sunt p nobis/ z alq̃ qui absq̃ vlla cõpatione pluresq̃ sunt/ z clariori ꝓmone dicẽtes nostraz sententiã. Si vero nõ talibz in aliquo credẽdum est. cur eos p vobis in ꝓfirmatiõe erroneoz spirituũ z sensuũ vestroz tam curiose z exq̃sitissimo studio queritis allegare. vndecũq̃z colligẽtes z discerpentes q̃ntũlibet renitatur. ¶ Septima. Scriptura sacra recipit interp̃tatiõem z expositionẽ nedũ in suis ꝟbis originalibz/ sed etiaz in suis expositionibz. patet ex p̃cedentibz. vñ si allegaꝝ Aug⁹. exempli gra/ q̃ dixerit in vna glosa sua sumẽdum esse sanguinez christi in cõicatiõe laicoz. z hoc de necessitate salutz. Et alibi dicat vel obseruet opositũ/ ꝓm intellectũ q̃ prima facie colligeretur ex ꝟbis/ attendẽdũ est ex dictis alijs q̃liter est ꝓcordãdus sibijpi. Inuenit eniz dixisse. Crede z mãducasti. z ita dicere potuit. crede z bibisti. ¶ Octaua. Scriptura sacra dũ p nouellos boies inducit/ tanq̃ credenda sit i suis nudis terminis/ absq̃ alteri⁹ interptis vel expositoris admissione. exponit grauibz piculis z scandalis nisi solerter puideaꝝ z ꝓfestim occurratur Patet ex p̃cedentibz. Et qz ad veritatẽ tales implicãt semetipos in dictis suis/ put deductũ est in sexta regula. Dũ aliq̃n p se inducũt doctores/ z inductos cõtra se nõ admittũt. Dum ꝑterea vitare volũt glosã oẽm/ incidũt agtissime in multiplicẽ ꝓtradictiõem/ z vltra q̃s iudei litterales iudaisant/ qui recipiũt in antiq̃s traditiõibus legis expositiões suoz doctoz multas et varias/ vt rabi salomonis/ z rabi moysi z aliorũ. quẽadmodũ traditũ babẽt in lege. Deut. xvij. sub mortis intermiatiõe/ sacerdotibz leuitici generis esse credendũ z obediendũ. Ex hac ꝑterea radice pestifera ozti sunt/ z q̃tidie crescũt errores begardorũ z paupeꝝ de lugduno/ z oĩm similiũ. q̃ruz multi sunt laici hñtes i suo vulgari trãslationẽ biblie/ in grãde ꝓiudiciũ z scandalũ catholice veritatz/ cũle ꝓpositũ est in reformatorio eẽ tollẽdũ ¶ Nona. Scriptura sacra in sui receptiõe et expositiõe authentica finalit resoluit in auctoritatẽ. receptionẽ z approbationẽ vl̃is eccl̃ie. ꝑtim ꝓmitiue/ q̃ recepit eã z ei⁹ intellectũ immediate a christo. z reuelãte spũsancto in die penthecostes. z alias pluries. Patet. qz q̃ Matthe⁹ scripserit veracit euãgelium: et Nichodem⁹ nõ. solũ habem⁹ ab auctoritate eccl̃ie. Juxta illud Aug⁹. Euãgelio

nō crederem/niſi me auctoritas eccl'ie cō/
puliſſet. Hec enī eſt ineffabilis regl'a a ſpū
ſancto directa/q̄ in his q̄ fidei ſunt nec fal
lere pōt/nec falli. Probatiōes omitto. Et
q̄ hoc eſt primū ⁊ principiuz in fide tenē/
dū.quo nō credito/nō ſupeſt arguere ꝓtra
ſic negātem/ſicut nec cōtra negātem ꝑma
principia in moralibꝫ/⁊ ſpeculabilibꝫ ar/
guendū eſſe tradit Ariſto. Addik ꝓſecuti/
ue q̄ ſacra ſcriptura ī expoſitiōe habz ⁊ ha
bere debz in reuerētia ⁊ auctoritate maio
ri/ꝓſuetudiem vl'is eccl'ie/circa ea q̄ fidei
ſacramēta reſpiciūt/⁊ diſpenſationē ipoz
q̄ auctoritatez doctoris vni⁹ ꝑticularis.
etiā ſancti. Et ſic tradit ſctūs Tho. in il/
la queſtiōe.qua q̄rit. vtrū pueri infideliuz
ſint inuitis parētibꝫ baptiſandi/ in ratiōe
ad oppoſitū. Nō valde mirandū videtur
apud aliq̄s ꝓſideratiuos/ dū videt q̄ ſtatī
vt doctor aliq̄s cōpoſuit vnā lecturā/vel
vnā cōpoſitionē/aut gloſam ſup decreta/
libus aut decretz redegit in ſcriptis.habeā
illa gloſa ſeu lectura in reuerētia tali/ q̄ al
legatur autētice in ſcolis et iudiciꝭs. Qui
doctor ſi viueret/nō eſſet cōpandus mille
⁊ mille q̄ iam ſunt ī vita. Et tñ ſi tota vna
vniuerſitas.exempli gr̄a.q̄ habz doctoreſ
in oīi facultate peritiſſimos / declararet
aut determīaret vnā expoſitōz/ circa vnū
paſſum ſcripture ſacre/vl' decretoruz/aut
decretaliū/vix reputabik aut recipiek hu/
iuſmōi teſtificatio.q̄ſi videlicet ſcriptura
mortua ſit maiorz auctoritatz q̄ viua. Et
ſi opponak q̄ in viuis q̄uerik iudiciū ꝓ
pter q̄uerſionē affect⁹.cur nō ſil'r p̄t dubi/
tari/q̄ in mortuis regnauerint dū viuerēt
hmōi paſſiones iudiciꝭ ſubuerſiue. ¶ De/
cima. Scriptura ſacra patik in ſuis lecto
ribꝫ ꝑmittente deo/q̄ errent ⁊ ꝓterue agāt
q̄tin⁹ q̄ ꝓbati ſunt fiant maiſesti. ſicut dic̄
apl's. Et vt ſtudia doctoꝝ multiplicik ex/
citentur.put notat Aug⁹. ⁊ vt ꝑticulares
veritates q̄tidiano exercitio inueniantur
⁊ eliciank. Juxta illud. Pertrāſibunt plu
rimi ⁊ mltiplex erit ſciētia. Et illud. De/
claratio ꝑmonū tuoꝝ illūinat. cū ſimilibꝫ
mult'. Nihilomin⁹ dū ſacra ſcriptura pa
tik in ſuis lectoribꝫ aut allegatoribꝫ q̄uer/
ſum ⁊ ꝓteruū intellectū/aduerſus illa que
maiſeſte ſunt ī eadē ſcriptura tradita/et q̄
declarata ſunt p eccl'iam vl'em/⁊ ita rece/
pta p fideliū obſeruationē/dz hr̄e defenſi
onē ſuā/magz iudiciali ſeueritate/⁊ execu/
tione punitatiua/q̄z ratiocinatiōe curioſa
p ſcripturas aut ꝙba. Patet ex p̄cedētibꝫ.
Verificak enī in talibꝫ q̄ ſtult⁹ ꝙbis ñ eru
diek.qō ⁊ experiētia q̄tidiana manifeſtat.
Illa q̄ppe tales negant/p q̄ ſola pñt ⁊ de/
bent ad viā veritatz reduci/⁊ ſi nolūt aliq̄
credere niſi q̄ repiūt in biblia. inueniāt il/
lic ſi poterūt formā ſacramētoz/ ⁊ q̄ chri/
ſtus miſcuit aquā cū vino qō conſecrauit.et
ita de plurimis.

Sequit alt' denari

us regulaz ꝓraticaz ī expugnatiōe errorꝫ
⁊ errantiū circa materiā de laicoz cōmūi/
catiōe faciēda ō neceſſitate ſalutꝫ ſub vtra
q̄ ſpecie.

Debet poti⁹ ꝑ ſacrū generale cō
ciliū ī uocare auxiliū brachij ſe/
cularꝫ ſi op⁹ fuerit/q̄z p ratioci/
natiōes/ō tales/attēta ſua det/
minatiōe q̄ iam trāſit in rē iudicatā. Nihi
lomin⁹ in expugnatōe tali pñt aliq̄ docto
res de ꝓcilio vel aliūde ſcribere vl' alit' age
re ꝓtra tales errores ⁊ errātes/p rōnes ⁊ p
ſuaſiōes/⁊ allegatiōes/ quēadmodum ſit
nūc p errorꝫ ꝓfutatiōe pñs opuſculuz ſub
generalibꝫ regul'.q̄ pñt lati⁹ trahi ⁊ ꝑticu/
larius applicari p rōnes deductas añ de/
cretū dicti cōcilij. ¶ Prima. In expugna
tione hmōi/debz in p̄mis ꝓcedi ꝓteruien
tibꝫ aduerſarijs/ quicq̄d eſt theologice et
rōnabiliter ꝓcedendū/vt accepto illo in q̄
eſt cōtrauerſia:facili⁹ ⁊ cōpendioſi⁹ ad er/
roris depoſitiōem induci poſſint. Debet
enī ꝓcedi ſicut ⁊ ſancta ſynodus concedit.
q̄ aliq̄n potuit fieri ⁊ factū eſt ſine peccato
imo cū merito:q̄ aliq̄ laici cōmunicarenk
ſub vtraq̄z ſpecie/ſicut aliq̄n fiebat ꝓſecra
tio in fermēto/ne iudaiſare videreā eccl'ia:
ſicut ⁊ chriſt⁹ ⁊ forſan pluries poſt eū pri/
mitiua eccl'ia ꝓſecrauit/⁊ dedit hoc ſacrm
poſt cenā. Concedak etiā ipis q̄ ꝓtra ſacrā
ſcripturā nec auctoritas hūana/nec cōſue
tudo aliq̄ robur habet.ſed addak q̄ inter/
pretationē vel expoſitōz ipa recipit / ſicut
in regul' deductū eſt. ¶ Secunda. In ex/
pugnatōe hmōi/principale illud circa qō
verſak difficultas/ſicut in p̄ncto centro l'
cardine/eſt. Si cōicatio talis ſub vtraq̄z
ſpecie ſit iuſſa generalit'a chriſto/ſub debi
to ſalutꝫ eterne/⁊ indiſpēſabilit'ab hoīe/
quēadmodū dicim⁹ q̄ baptiſm⁹ aq̄ eſt de
neceſſitate ſalutꝫ/indiſpenſabili ꝑ hoīem/

sic q̃ nulla auctoritate vl̃ ꝓsuetudĩe possit introduci vl̃ institui vt certi hoĩes nõ baptisarẽt baptismo aq̃. Diffinit aũt sacrũ cõciliũ/ z verissime negatiuã/ sicut nec sũptio sacramẽti tal̃ est necessitatz añ cibum vel etiã post cibũ. Circa qõ est rememorãda distinctio necessaria et notãda. q̃ circa ministrationẽ vl̃ institutiõem sacrorz que dã sunt de necessitate sacri z de iure diuino q̃dam ꝙ sunt tm̃modo de necessitate ꝑcepti z de iure hũano seu positiuo. Exẽplũ in materia nr̃a q̃ fiat ꝓsecratio ꝑ talẽ ꝙbor̃ formaz. q̃ in tali materia panis. q̃ ꝑ sacerdotẽ. h̃ est de necessitate sacri z iuris diuini. Q; aũt fiat in tẽplo seu altari sacrato. q̃ cũ talibz vestibz z cũ lumĩe. q̃ cũ talibus orõibz. epl̃a z euãgelio. z q̃ ieiuno stomacho. ieiunio etiã nature. Nec inq̃z omnia atq̃z sil̃ia sunt de solo ꝑcepto hũano et variabili. Sicq̃z eccl̃ia posset ex cauk rationabilibz etiã p̃missa oĩa vel aliq̃ talium immutare z ĩmutata sub ꝑcepto tradere/ sic q̃ tũc peccaret hõ faciẽdo illud in q̃ nũc mereꝛ. z q̃ trãsgrediẽdo peccaret. ¶ Tercia. In expugnatiõe tali declarari p̃t facilit apud nolẽtes pteruire/ vl̃ ex affectu p̃auiter errare/ q̃ sũptio sacri sub vtraqz specie a laicis/ modo nõ est/ aut vnq̃z fuit de necessitate ꝑcepti iurz dĩni sub pena dãnatõis eterne. Attñ dũ fiebat a laicis ꝑcipiẽte vl̃ ꝑmittẽte vl̃ ꝓsulẽte eccl̃ia/ bñ fiebat. sic duz ꝓficiebãt sacerdotes in fermẽtato. Nunc vero dũ certa rõne inoleuit opposita ꝓsuetudo ꝑ eccl̃iaz laudata z iussa/ q̃ iussio ptz ex tali ꝓsuetudĩe q̃ est optia legũ interꝓs Sũptio tal̃ temeraria est: z ꝓsumptuosa: scandalosa: seditiosa z eccl̃iastici ritus turbatiua. z ex ꝓseq̃nti eterne dãnatiõis inductiua. ¶ Nec valet cũ inducũt q̃ laici pl̃ mereñ sumendo sub vtraqz specie q̃z sub sola forma panis. Rñdeꝛ falsuz eẽ. qz melior est obediẽtia q̃z victime. Et qz p̃t eccl̃ia ꝓhibere aliq̃ q̃ p̃ñt aliq̃ meritũ augere in aliq̃bz/ ꝑp̃ meli⁹ bonũ cõe adipiscẽdũ vel malũ declinandũ. ¶ Quarta. In expugnatione tali/ dicendũ est q̃ asserẽtes talẽ sũptionẽ esse licitã z vtilẽ laicis sub vtraqz specie/ tantũ errãt q̃ntũ illi/ q̃ dicũt eam eẽ necessariã de necessitate ꝑcepti diuini/ z iurz indispensabilis q̃si sacramẽti ¶ Patet. qm̃ isti scõi dãnant aptissime de hereſi/ oĩs et singulos q̃ nõ volũt laicos talit esse cõicãdos: z ponũt eos extra eccl̃iam. Et ita cõsequẽter reputant q̃ sola generaꝛ eccl̃ia sit apud eos. sicut olim fuit tpib; ꝙ augustini de donatistis. que q̃z horrenda sit ꝑsũptio videre stupor est. Et valde notandũ est q̃ ex hac auctoritate christi. Nisi manducaueritz carnẽ filij hois z biberitz sanguinez nõ habebitz vitã in vobis Joh. vi. volunt cõcludere ineuitabiliter errorẽ suũ/ z non attendũt q̃ in eodẽ capitulo christus premisit. Ego sum panis viuus/ si quis mãducauerit ex hoc pane viuet in eternum. vbi nihil loquit̃ de potu. z ideo mendaces faciũt christũ. si requirat̃ etiã cũ manducatione sacramentali panis. sumptio etiam vini sacramẽtalis. quoniã dictũ suum est vna cõditionalis. Si q̃s. cui⁹ opposituz cõsequẽtis stat p̃m eos cũ antecedẽte sumpto in sc̃ z p̃m verba sua. ĩmo consequens hoc modo repugnat antecedẽti. ¶ Est insuper mirabile q̃ ex illo vno verbo volũt concludere q̃ sacramentalis sumptio corporis z sanguinis christi cadat sub tanta necessitate salutis z iuris diuini sicut baptismus aque. cum oppositum manifeste pateat ꝑ doctores/ quoniam sine tali sumptione stat salus. saltẽ in paruulis z pueris circa perfectũ vsum rationis sicut obseruat eccl̃esia. q̃uis reperiat̃ ex quadam epistola Cipriani/ q̃ puuli quattuor annorum recipiebant aliq̃n corpus christi. Ponit̃ enĩ pro miraculo puer vnũ talem q̃ oblato cibo idolis ĩmolato nolebat aut nõ poterat comedere/ sed bene de pane cõsecrato gustabat si bñ memini ¶ Quinta In expugnatiõe tali rñdendum est ad auctoritates aduersariorũ inductas. primo q̃ alique cõcedunt̃ ꝑ quãto fundamentuz veritatis dicũt esse sacrã scripturã rẽ. sz rite intellectã. Alie simil̃ cõcedunt̃ ꝑ quãto dicũt sacramẽtũ altaris aliq̃n sumptuz fuisse a laicis sub vtraqz specie/ q̃uis ꝓbabilius videat̃ q̃ hec obꝛuatio nunq̃z a tẽpore doctorum cõmunis apud oĩes extiterit. Alie que dicunt sacramentum altaris integre sumi debere sicut expressius inter omnes allegatos tradere videt̃ Pelasius papa de consecratiõe distinctõe. ij. cõperum⁹. debent exponi de sacerdotibus eccl̃ie q̃ celebrãt ꝑ toto ppl̃o apud q̃s semper fuit z est de necessitate ꝑcepti saltez ecclesie/ q̃ sub vtraqz specie cõmũicarẽt/ intantũ q̃ plus obligant̃ hoc facere q̃z q̃ ieiuni celebrent/ iuxta ꝓsiliũ doctoꝛ dicẽtiũ

q; vbi bõ veniens ad pceptionẽ sanguinis repit primo ibi aquã/quã putãs fuisse vinũ degustat ꝛ ita frangit ieiuniuz nature. debet ꝓsecrare nouiter vinũ et ita sumere. Et ita dicit̃ pplus sanguinẽ bibere/qz ministrantes p eis/illũ bibũt put intelliguntur auctoritates inducte/ ex canonibꝫ ecclesie.ꝛ iuxta vbũ Augustini pdictuz.crede ꝛ bibisti. Est enĩ manducatio ꝛ bibitio iuxta cõem distinctionẽ duplex. Una spiritualis p fidẽ ꝛ amorez q̃ necessaria est in adultis. Alia est sacramẽtalis q̃ si sit sine spũali nedũ nõ pficit sed officit. Cadit tñ in pcepto dũ eiꝰ sumptio nequaq; ptemnitur.put de ꝓfirmatiõe et extrema vnctiõe dicit̃ a doctoribꝫ q̃ dicunt̃ esse sacramenta non necessitatis. Et de ꝟ sacramẽto notet̃ quid egit venerabil̃ hugo de sancto victore in morte sua. Ex q̃ colligit̃ sumptionez sacramentalẽ nõ esse necessitatis sicut baptismũ.ꝛ ex alijs notatis sup quartũ sententiarũ p doctores dis.xi.ꝛ p glosas Joban.vi. Et ꝑme ad Ebor.xi. ¶ Sexta. In expugnatiõe tali sunt inducẽde auctoritates doctorũ sacre theologie/q̃ scripserunt in hac materia q̃s hic omittim⁹/ partim qz fuerũt sufficient̃ allegate in ꝟ sacro cõcilio ante dãnationẽ erroris pdicti.partim qz multe sunt vulgate ꝛ note. Deniq; qz stat p parte hac expientie testimonium vbilibet diuulgatũ/quale q̃ negaret debet nõ rõne/sed sensu ꝛ flagellatiõe compesci. ¶ Septima. In expugnatiõe tali pfice/re videret̃/q; serenissim⁹ rex romanoꝝ in/uocat⁹ a sacro cõcilio/accipet factuz illud pſequendũ ꝛ terminandũ/sicut ꝛ alias bereses in bohemia/cũ potẽtia etiaz brachij secularis. Attento pcipue q; pñs fuit ꝛ est in ꝓcilio vbi facta sunt decreta in hac pte. Attento pterea q; in regno fratꝛ sui cuius est successor/hec bereſis hz exordiũ.et nisi puideat serpet in longinquũ. ¶ Octaua. In expugnatiõe tali videret̃ multũ pfice/re/pſertim apud bohemos/si ꝓcilium aut supposita eiꝰ/palã oñderẽt nedũ verbis ꝛ epistolis.sed factꝭ ꝛ exẽplis. q; nõ ex odio vel inuidia pcedit̃ ꝓtra eos/sed zelo solo fidei ꝛ salutꝭ aniaꝝ. Et hoc tũc fiet eis pſuasibile si videãt ꝛ sentiãt in factis / q; queritur in ꝟ ꝓcilio extirpatio omniũ errorum sine acceptiõe gentꝭ alicuiꝰ vel pſonaruz. Et q; nõ solis eis fiat sicut nec fiẽt dño cõcedente pſecutio/ꝛ nõ alijs deteriꝰ aut nõ minꝰ errantibꝫ detur fauor/ dissimulatio/ aut eẽ defensio. ¶ Nona. In expugtione tali videret̃ maximũ esse ꝓiudiciũ/si nõ libere ꝓuenirẽt theologi collatiões mutuas cũ caritare ꝛ absq; ꝓtentiõe frequenter habituri/cũ p causis minoribꝫ ꝛ propbanis/fiat q̃tidie alioꝝ ꝓuentio. Rursus oportet q; stilus pcedẽdi theologicꝰ obseruetur.nõ litigiosus aut pphanꝰ. Super q̃ re alibi scriptũ repit̃ amplꝰ. ¶ Decima In expugnatiõe tali/viderent̃ idonei esse q̃ntũ ad expugnationẽ doctrinalẽ/ theologi vniuersitatũ illaꝝ que nõ debẽt a dñis bohemis de odio vel inuidia haberi rationabiliter suspecti.ꝛ q̃s cõstare põt in alijs materijs sinceriter ꝛ veraciter ꝛ cõstanter bactenꝰ decertasse/sine nota bereſis vl̃ erroris in alijs materijs. Et ad hoc non dubiũ est parati sunt inter ceteros/ theologi de alma vniuersitate parisiensi/ q̃ magno in numero pſentes sunt in ꝟ ꝓcilio. Sunt ꝛ de alijs vniuersitatibꝫ pclaris/tã numero q̃ merito/theologi pcellẽtes. ¶ Unde dicũt eorũ plurimi/qui sup hoc fuerũt simul ꝓgregati/q; ꝓsuetudo licite ꝛ rationabiliter fuerit introducta/de nõ cõmunicãdo laicos sub vtraq; specie.pſertim pꝰ mlt̃iplicationẽ fideliũ. Et hoc ppter euitationẽ multiplicis periculi/irreuerẽtie/ꝛ scãdali/circa susceptionez huiusmõi benedicti sacramẽti. Primũ piculuz in effusione. Scõm in deportatiõe de loco ad locum. Terciũ in vasoꝝ sordidatione q̃ deberent esse sacrata nec passim tractata vel tacta a laicis. Et multo minꝰ deberet vinũ conseratũ vendi apotecis/ sicut fit apud tales vt dicit̃. Quartũ in barbis longis laicoꝝ. Quintũ in ꝓfuatiõe p infirmis/qm̃ posit in vase acetuz generari/ ꝛ ita desineret. ibi esse sanguis chꝛisti/nec susciptẽdũ esset nec nouit̃ ꝓsecrandum sine missa. Et fieri posset q; dare acetũ purũ p sanguie chꝛisti.addito q; in estate bibiones aut muscegenerarent̃ q̃ntũcũq; eẽt vas clausuz. q̃/q; eẽ putresceret aut fieret velut abominabile ad bibendũ.ꝛ hec rõ est efficax valde. Et ex alia ratiõe q̃ alĩ multi ꝑbibissent. Et queritur in quo vase fieret cõsecratio tanti vini/quantũ requireretur in pasca/te pro decem aut viginti milibus pſonaꝝ. Sextum damnum esset in sumptuosita/te vini/saltem apud multas ptes in quib⁹ vix inuenitur vinum ad celebrandum.et

alibi charе compatur. Esset preterea periculum in congelatione. Esset rursus periculum in falsе credulitatis inductione/et hoc multipliciter. Primo q tanta esset dignitas laicorum circa sumptionez corporis christi. sicut r sacerdotum. Secundo q hoc facere semp fuit r est necessitatis/et ita perierunt oēs. r pereunt aliter sentientes facientes aut docentes. Et oēs generaliter tam clerici q doctores r prelati qui non possetenus opposuerūt se tali cōsuetudini/verbis scriptis aut sententijs. r q sacram scripturā oēs illi peruerterēt Tercio q virtus huius sacramēti non est principalius in cōsecratiōe q in sumptione. Quarto q ecclesia romana nō rite sentit de sacramētis nec in hoc esset imitāda. Quinto q concilia generalia r specialiter Constañ. errauerūt in fide r bonis moribus. Sexto multipliciter occasio essz seditionum r scismatuz in christianitate nostra/sicut experiētia nūc manifestat in bohemia/que seditio nedum ad spiritualem sed temporalem dissipatiōem tendit: nisi dei prouidētia r regis romanorū prudentia prouideant r prediſponant.

¶ Finit tractatus aduersus heresim nouam de necessaria cōmunicatiōe laicoruz sub vtraq specie. raptim editus Cōstantie Anno. D. cccc. xvij. die. xx. augusti.

Incipit tractatus

eiusdem magūtri Johannis de Gerson/ de probatione spirituum.

¶ Probate spiritus si ex deo sunt/iubet discipulus ille quē diligebat Jesus. Heq enim nesciebat illaz coapostoli sui sentētiaz. Angelus sathane transfigurat se in angelum lucis/ sic vt fiat demonium meridianū/dum p tenebris errorum/ quas ad tempus celare permittitur/lucē veritatis claraz se fingit offerre. Patuit hoc apud sanctū Martinum visibiliter/patz apud alios plīmos inuisibiliter/duz teste bernō. sub specie magni boni r ardui/grande peccatum operit suggerit r inducit. Probare spūs si ex deo sūt/nō cuilibz datū est. sed aliqbus p spūm sactm/qui vnus existens diuisiōes gratiaz distribuit singulis prout vult/ad edificatiōem corporis christi/qđ est eccl'ia/ cui nūq defuit in necessarijs. Sicut igit nō omniū est prophetare/nec euāgelisare omniū est/nec omniū interptari sermōes. sed aliquoz ex officio vsq in finē seculi. Sic nō omniū est pbare spūs si ex deo sunt. sed q̄buſ datum est. quales sunt spūales quos vnctio docz de oīibus/qui r de oībz iudicant etiā int diem r diem. Quale donū beat⁹ martin⁹ r anthonius r plures alij legunt habuisse. ¶ Probare spiritus si ex deo sunt pringit multipliciter. Uno quidē modo p modū artis r doctrine generalis/sicut p eruditiōnē sacrarū scripturarū/diligēti ploq studio acquisitā. Sunt nimirū scripture in quibz putam⁹ nos fidem habere ptinētes artē/falsos pphetas a veris/ et ab illusionibus reuelatiōes cognoscēdi. Alius iuenitur modus p inspiratiōem intimā/ seu internū sapozē/siue p experimētalem dulcedinē quandā/siue p illustratiōem a mōtibus eternis/effugātem tenebras omnis dubietatz. hoc aūt est māna absconditū et nomē nouū in calculo scriptum/ quod nemo nouit nisi qui accepit. hoc Gregorius in dyalogo. hod Aug⁹. in de confessiōe de seipo r matre. hoc Hugo de arra anie. cuz pluribus alijs notauerūt ¶ Probare spiritus si ex deo sunt/p regulam artis generalem r infallibilem/pro particulari casu aut nō pōt/aut vix pōt humanit⁹ fieri. sed req̄ritur donū spūssancti. qđ apls nominauit discretiōem spirituuz/quo dono fit vt mens nedū in se r de se sciat pbare spiritus si ex deo sunt. sed etiā de alijs r alijs noscit. Hic aūt est mod⁹ terci⁹ alius a pdictis/probandi spūs. qm primus est doctrinalis. scōus est experimētalis. terci⁹ officialis ex officio hierarchico atq spirituali dono pcessus. Itaq sicut nemo nouit q̄ sunt spūs nisi spūs. Ita nēo pgnoscit infallibili certitudie ea q̄ p solam experimētalem noticiā vel sentimētū interius et sensum aguntur in alterius aīo. Quemadmodum ergo tradere regulā generalem/q̄ distingueret infallibiliter inter visionem somnialem r illā que fit in vigilia/ nullus facile posset/propter varias siltudies inter vtraſq visiones. multo magis in proposito. Scit nihilominus homo vigilās se certitudinaliter r experimētaliter vide

re. Quis nō ignoret se habuisse in somnijs visiones valde vicinas ⁊ similes sue vigilie/adeo q̄ somnium suum narrare somniando quādoq̄ videatur. Quis dicat senec̄a esse vigilantis somnium narrare. Scit similiter homo spiritualis in vigilia vere lucis diuine positus. videre se diuina que videt. vere sentire/odorare ⁊ sape. Quare. quia vigilat. Potest nihilominus recogitare ex sevel alijs q̄ nūq̄ ponitur in quodam somnio natural' ꝯgnitionis/ aut diabolice illusiōis. qui dū sic se habet ⁊ quodammodo dormit ad diuina. putare potest q̄ vigilet ad ea. sicq̄ falli. Vidit hec beat⁹ Bregorius asserens spiritus prophetarū non semp esse in potestate vel distincta cognitione prophetaꝝ. Probans h̄ per Nathan/qui ad dauid cogitantē edificare domum dei respondit Omne quod est in corde tuo vade ⁊ fac. quoniā dom⁹ tecū est. Quinō contrariū ipa nocte reuelauit ei deus. ¶ Probare spiritus si ex deo sunt ex primo modo (qui magis est ad propositū videlicet p scripturam sacram ⁊ eruditos bonos in eadem/quia de quo se viuentibus quale iudicium nisi quorsum ⁊ illusorium reportare sperabimus) cōtingit mltipliciter ⁊ sufficienter quantū ad presentem spectat militiam/⁊ ad statum cōmunem viatorū. Qua super re/nedum vnum ⁊ ab vno/ sed plures a diuersis tractatus cōpositos inuenimus: quos nūc manualiter habere fas esset/⁊ diligenter inspicere dū in hoc sacro concilio querit tractari de canonisatione sanctoruꝫ/⁊ examinatione doctrinarū suarū. p̄sertim vnius q̄ Brigitta nominat/a suera visionib⁹ quas nedum ab angelis/sed a christo ⁊ maria/⁊ agnete/⁊ ceteris sanctis familiaritate ingi sicut sponsus ad sponsam loquitur/se asserit diuinitus suscepisse. ¶ Est autē vtrobiq̄ vel in approbatione vel in reprobatione periculū. Approbare enim falsas ⁊ illusorias aut friuolas visiones pro veris ⁊ solidis reuelationib⁹. quid indigni⁹. q̄d alienius ab hoc sacro concilio. Reprobare vero nūc eas que multifarie mltisq̄ modis quaqua versum/p diuersas nationes probate dicunt/nō parua exinde scandalorū in christiana religione ⁊ deuotiōe populorū formidatio. Deniq̄ in ipo etiaꝫ silentio ⁊ dissimulatione. ex quo res in medium posita est/nō nihil esse discriminis pti mescimus. Inuenire vero mediū aliq̄d vl' expediens inter hec extrema. laudabile q̄dem sit aut affectabile sit nec dū satis cernimus exploratū. ¶ Probare spiritus/p modū artis ⁊ doctrine/sicut tota deiceps versabitur intentio: nemo p̄fecte potest p solam sacre scripture eruditionē/ qui non etiam expertus sit in semetipo variam affectionum spiritualiū pugnam/ tanq̄ ascenderit nūc in celos/nunc descenderit in abyssos/⁊ viderit mirabilia dei in profundo. Nam qui nauigant mare hoc mysticū diuersarum affectionū quasi collidentiuꝫ se fluctuum. enarrant mirabilia eius. Inexpertus autē taliū quid nouit eorū. Hic autem est quartus modus probatiōis spirituum. Ceterum puto differentiaꝫ inter homines quos loquimur/vnum theologum/alterum contemplatiuuꝫ/talem eē. qualis est inter peritum in arte medicine et inter expertum seu practicum in eadem qui duo posse conuenire in eodem nullus dubitauerit. Sic fit ⁊ fieri potest domino propicio/ vt idē sit in scripturis sacris eruditus/qui simul in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc vero talem habere vult materia p̄sens. sicut alias scripsisse dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarū sermo fieret meminimus. ¶ Probare vero spirit⁹ isto modo doctrinaliter/dum querimus in alienis psonis: quarū corda neq̄ videri neq̄ scrutari datur. oportet vt ab opibus signa sumamus dicente christo. A fructib⁹ eorū cognoscetis eos. Fallit tamē vnum signū vel pauca/si non in vnū plura conglobauerimus Ita enim tradit Tullius. ita Boeti⁹. ita Aristotiles in cōiecturali causa faciendū. Sed quoniā infinita est q̄dez hmōi signorū cōfusio/coartemus ad pauciora ⁊ dicamus sub h̄ metro. Tu q̄s. q̄d. q̄re. cui. qualiter. vñ re q̄re. Quis est cui fiat reuelatio. Quid ipa ꝯtinet ⁊ loq̄tur. Quare fieri ꝺr. Cui p cōsilio detegit. Qualit' viuere/⁊ vnde venire repit. ¶ Probatio spirituū duz q̄rit fieri/p̄sideret in p̄mis p̄sona suscipiet visiones/si sit boni ⁊ discreti iudicij/rōis natural'/q̄ leso cerebro turbat' iudicū rōnis. Si lesus fantasias patiatur non magnopere querēdū est a quo spū veniāt melancolice illusorieq̄ visiones/vt p̄z in freneticis/in egrotis varijs/ qui vigilātes se talia videre putāt. audire: gustare ⁊c. qua/

lia somniãtes patiuntur. Habet preterea quelibet passio profundata/ suam lesionẽ suam ebrietatem. suum vt Origenes loq̃tur demonium. Patet in philocaptis. in zelotipis/ ⁊ iracũdis. ĩ inuidis/ et auaris. Unde poeta. An qui amant sibi somnia fingunt. Queritur ergo si ꝑsona sit nouitia in zelo fidei. quia nouitius feruor cito fallitur/ si regente caruerit/ presertim in adolescẽtibus ⁊ feminis/ quarum est ardor nimius. auidus. vari⁹. effrenis. ideoq; suspectus. Rursus plurimũ refert attendere qualis sit ⁊ fuerit ꝑsona. qualiter erudita. quibus assueta. quib⁹ delicata. cũ quibus cõuersata. si diues/ vel egena. In prĩa sup̃biam vel secretam voluptatem. in altera fictiõem timebimus. Hoc sup̃ om̃ia conueniet obseruare/ ne lateat interior superbia spũalis/ quã Bernardus vere nominat subtile malum/ quoniã ⁊ hec de humiliatione sua nascitur/ de sordibus/ ⁊ cilicio de ieiunijs ⁊ virginitate. ĩmo ⁊ de sua morte/ suoq; cõtrario trahit originẽ. Quid igitur erit tutum a sup̃bia/ cũ nec ip̃a virtus tuta sit ab ea. Est autem sup̃bia quedã in ĩtellectu/ dum nõ vult subijci alieno iudicio/ sed innititur proprio. Quedã in volũtate/ dum renuit obedire. ⁊ hec citius dep̃henditur/ ideoq; facilius corrigitur q̃ prima.

U ¶ Probatio spirituũ respicit ne duz ꝑsonam que visiones patitur. sed visionũ qualitatem/ si vera sunt om̃ia/ etiã vsq; ad minimã propositionẽ. quoniaz in spiritu veritatis falsitas non est. in spiritu autem mendacij mille quãdoq; sunt veritates aperte/ vt in vnica latenti falsitate decipiat Hac ratiõe prohibuerũt a testimonio veritatis quã fatebantur/ christus demoniacos/ et paulus phitonissas. Si p̃terea sit in visionib⁹ sapiẽtia/ que de sursum est cũ suis titulis quos Jacobus enumerat. primũ inquit pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bonis cõsentiens. plena misericordia/ ⁊ fructibus bonis. iudicans sine simulatiõe. Si rursus excedãt he visiones cõmunẽ intelligẽdi modũ/ vel ĩ scriptura sacra positũ/ vel in ratione naturali vel morali collocatũ. quia si nõ/ videretur illud asscribi frustra reuelationi. Quod ĩ scriptura semel locutus est de⁹/ sicut Job loquitur/ idip̃m nõ repetit. Onerosuz q̃ppe esset ne dicam⁹ vanũ visiones sup̃ visiones in immẽsum multiplicatas/ debere recipere tanq̃ ab ore dei prolatas/ ac deinde certissima fide credẽdas. Sicq; demũ nostra fides nostraq; religio quaz deus/ teste Augustino/ voluit sub paucissimis contineri articulis/ redderetur plus absq; vlla cõp̃atione q̃ lex vetus onerosa. Hinc clare memorie magister Henricus de hassia/ comprimendã esse tot hominũ canonisationem scripsit. Hinc alia ratio sumitur/ q̃ omisso diuinarũ scripturaꝝ studio/ magna pars christianorũ/ ad has visiones iõ placentiores. quia recentiores cõuerterẽt oculos et aures prurientes/ sicq; necessaria nescirent. quia iuxta Senece verbum superuacua didicissent. Sint oportet in om̃i reuelatione Moyses ⁊ Helyas/ h̃ est ꝑm venerabilem Richardum testimonia legis ⁊ prophetarũ/ ꝑ totum alioquin suspecta est. Et inde fit perspicuum q̃ necessarij sint theologi in canonisationib⁹ sanctorum/ ⁊ examinatione doctrinarum.

Probatio spirituuz requirit vt ꝑsona cui visiones huiusmodi recitantur/ habeat se prudenter ⁊ cautissime. presertim in principio cõsideret acriter quare mouetur hec persona secretum suum pandere. sup̃ quo fiet ista cõsideratio. Caue ergo q̃sq̃s eris auditor aut ꝯsultor. vt ñ applaudas tali ꝑsone. nõ obinde laudes eam. nõ mireris quasi sanctam/ dignamq; reuelationibus atq; miraculis. Obsiste poti⁹. increpa dure. sperne eam. cuius sic exaltatum est cor ⁊ elati sunt oculi/ vt ambulet in magnis et mirabilib⁹ super se/ vt digna sibi videatur que nõ humano alioruz more operetur salutem suam/ per doctrinam scilicz scripturarum ⁊ sanctorũ/ cum dictamine ratiõis naturalis. nisi consilium habere p̃sumat/ ⁊ putet nedum ab angelis sed a deo/ nedũ semel in necessitatib⁹/ sed pene iugiter/ velut in quotidianis collocutionib⁹. Talem admone non sublime sapere. sed sapere ad sobrietatem. quoniã verissime ait q̃ dixit. Superbia meretur illudi. ⁊ eo dignius/ q̃ instar pharisei latentem herentemq; ossibus sup̃biam/ sicut nec phisicus febrilem calorem/ sup̃bus attendit. Quid enim facilius q̃ se vilissimũ peccatorem dicere: sz veraciter simpliciterq; ita sentire ex intimis/ hoc diuini muneris. nõ humani solius exercitij. Enarrent̃ exẽpla sanctoꝝ patrũ q̃ curiositatẽ hm̃õi visionũ vl̃ miraculoꝝ ꝑniciosissimã fallacissimãq; refugerũt

A qua sc̄ Augustinus liberatū ī suis ꝓfes
sionibus gloriatur in domino. quā prete
rea domin⁹ Bonauētura abhorrendam
nimis esse determiat. totoq; conatu repel
lendā. nūc horōnib⁹. nūc increpatiōib⁹/ seu
flagellatiōib⁹ ꝓprie mētis ⁊ corpis. exem
plo illi⁹ qui vt temptatiōe careret supbie/
q̄siuit et obtinuit a dño/ vt ꝑ tres menses
demoniaca vexaret obsessiōe. Alter sctōz
patrū dū sibi demon trāsfigurat⁹ in chri
stū diceret. Ego sum christ⁹ ꝓsonalit te vi
sitans: qr dign⁹ es. ꝓfestim clausit oculos
vtraq; manu/ vociferans. Nolo hic chri
stū videre. satȝ est/ ipm in gloria si videro.
morq; disparuit. Alter sub alīs verbis si
milē in hmōi illusione fuguit humilitatē
Vide inquit ad quez missus sis. ego certe
talis nō sum q̄ dign⁹ sum hic videre chri
stū. Alterū qr nolebat intrare templū/ di
cens sibi satis esse. qr oculis corporeis a
spexisset christū. colligauerūt catenis. sol
uere ieiuniuz. carnib⁹ vesci. vinūq; bibere
cōpulerūt. sicq; tumore cōpresso sanatus
est. ¶ Opponet forsitā alīq⁹ ex aplo iubē
te. Nolite inq̄t spūm extinguere. Si sit q̄
visio a spūsancto/ que nihilomin⁹ repelli
tur. q̄d hoc est nisi spūisancto resistere/ suā
q; nascentē grām suffocare. Sed profecto
spūssanctus/ q̄ se dat humilib⁹/ nequaq; ex
humiliatiōe quā p̄dixim⁹ se subtrahet.
Intrabit pot⁹/ et ī bn̄placito suo deduc
victor sup excelsa aniam hāc in oculis su
is vilem/ ⁊ absq; vlla ruga fictiōis humilē
⁊ simplicē. Porro dici nō pōt/ q̄ntum hec
curiositas/ vel cognoscēdi futura et occul
ta/ vel miracula vidēdi/ vel faciēdi/ fefellit
plurimos/ ⁊ a vera religiōe frequēter auer
terit. hinc supstitiōes in pplis q̄ religionē
inficiūt christianā/ dū sicut olim iudei so
la signa q̄rūt. duz imaginib⁹ exhibēt latrie
cultū. dū insup boibus nec dū canonisatȝ
scripturis q̄z nō autēticis/ plus q̄ sanctis
in cuāgelio p̄stant fidem. ¶ Probatio spi
rituū cōsiderat quare fieri dicunt visiōes/
p̄sertim q̄ fine/ nedū proximo. nedū apto/
sed occulto ⁊ longīquo. ꝓtest itaq; finis
primus apparere bon⁹ ⁊ salubris ⁊ deuo
tus/ ad edificationē aliorū/ q̄ tandē prola
betur in multiplex scandalū/ dū vel nō re
spondebūt vltima primis/ vl aliud falsuz
fictūq; deprehendet in psonis fuisse/ quod
reputabat sanctitatis ⁊ deuotiōis. Docu
it hoc etas nr̄a/ de p̄dicatiōib⁹ dnorū Jo
hannis de varēnis ⁊ Johānis huss ⁊ simi
liū. Rursus dū aliq̄d fieri potest p hūanaz
industriam. sit hoc in vita. sit in doctrina.
quare necesse est vel q̄rere vel expectare di
uinā celit⁹ allocutionē. Hoc nēpe tentati
oni dei q̄z honoratiōi apparet simil⁹. Le
terū finis attēdēdus est q̄re fit cōmunica
tio taliū visionū alteri psone. vtrū ad ostē
tationē vel ad necessitatē/ vtrū ad danduz
vel recipiendū consiliū. vtrū fiat experto l̄
inexperto taliū. q; si videat hec psona q̄re
rere tm̄modo consiliū ne fallat/ videndus
est si paratȝ se monstrat obedire consilio
alioquin iam de curatione vix spes erit. q̄
nia vt dicit Johānes climachus/ non iaz
eget demone tentante se/ qr fact⁹ est sibi de
mon. ¶ Atuero dicit aliquis. hec idcirco
psona non credit alieno iudicio/ qr de suo
certa est/ ꝑ reuelationē intimā ⁊ secretam.
Sed pfecto nō est diuisionis deus vt vni
timenti se reuelet vnū/ ⁊ ꝑ alterū similit ti
mentem eū/ vt dicat vnū contrariū. Itaq;
si visio ex deo fuit/ nō dissipabit ī humi
liante se sub alieno iudicio ꝓpter deū/ sed
vigorabit amplius ⁊ vincet. ¶ Quocirca
tradimus p cautela/ q; in huiusmodi visi
onib⁹/ nedū suspensum teneat iudiciū ex
emplo beati Ambrosij ⁊ Luciani p̄sbyte
ri. Sed dicat reuerenter cū Petro. Exi a
me dñe/ qr peccator sum / qr vilis sum. qr
visionib⁹ tuis indignus sum/ quas hic ne
q; quero. nec accepto. sed repello. sit in ce
lo nō in hoc seculo visio tua / tota merces
mea dñe deus. ⁊ sufficit/ quid ad me de vi
sionib⁹ tuis in hac vita. quid de superioz
meorū monitionibus: mitte potius obse
cro quē aliquādo missurus es. ⁊ me meus
spiritus hūili tegat obscuroq; loco. ¶ Al
tera potest addi sup huiusmodi visionib⁹
recipiendis cautela/ qualē de somnīs tra
didit vnus dicens. Si monitiōes alique
bone inquit fieri videantur in somnīs/ vl
ex persona defunctorum/ vel aliunde/ reci
piantur. eas non quasi somnia penit⁹ ab
hiciendo. neq; eis ex aduerso velut auten
ticis vel diuinis adherendo/ recogitentur
potius tanq; rememorationes alique ad
faciendum bona/ vel mala declinandum/
iuxta somniorum qualitatem. ¶ Proba
tio spirituum considerat qualiter et quo
modo persona que visiones se habere di
cit conuersatur. an in secreto vel in publi
co. an in vita actiua vl ꝓtēplatiua. an ī de

y

z

notione nimia q̄ notā affert in vestimētis ꝛ ceteꝛ. aut si cōmunē habz cōuersationē accōmodā his q̄bus cōuiuit. Hoc preci/ pue ꝓsiderare necesse est si sit mlier/qualit cū suis cōfessoꝛib⁹ quersat ꝛ instructoꝛib⁹. si collocutionib⁹ intēdit ꝓtinuis/sub obtē tu nūc crebꝛe cōfessiōis. nūc prolixe narra tionis visionū suarū. nūc alterius cuiusli bet cōfabulatiōis. Expertis crede/nomi/ natim Augustino ac dño Bonauenture: vir est altera pestis vl efficacioꝛ ad nocen dū vl insanabilioꝛ. Nō si nihil hꝛet aliud detrimēti nisi tpis p̄cios latissimam banc ꝓsumptionez. abunde diabolo satis esset. Habet aliud scitote. habz insanabilē vidē di loquēdiq̄ (interim de tactu silentiū sit) pꝛuriginē. Euenitq̄ illud de didone apō poetā/herent infixi pectoꝛe vultꝰ. Uerba q̄ nec placidā mēbris dat cura q̄tez. Aū tñ in pace sit dei locꝰ. Nullus idcirco mi/ rabit. si tales ad fabulas ꝓnsi auertunt a veritate. Si p̄terea mulieres he curiose agentes sunt/q̄les notat apl's/ sp discētes ꝛ nunq̄ ad sciam veritat' q̄uenientes. vbi aūt nō est ỽitas sit vanitas ꝛ falsitas neces/ se est ¶ Probatio spūum ꝓsiderat vñ spūs veniat aut q̄ vadat. Itaq̄ Bern. testatur ℔ in se nūq̄ sciri datū ee. q̄ tñ exptū se plu ries asserit būiliter sanctus spūs p̄ntiam ex intimo motu coꝛdis siue mētis. Mirabi tur igit fortassis aliq̄s. q̄ pacto psona sta/ tus inferioꝛis/dicat se freq̄nter agnoscere vñ spūs veniat: p̄sertim cū dixerit chꝛistꝰ nichodemo. Uocem inq̄t eius audis ꝛ ne scis vñ veniat aut q̄ vadat Quid porro q̄ in spiritib⁹ diuersis multa in inspiratoꝛib⁹ inuenit silitudo. Est en spūs deꝰ. spiritꝰ angelus bonꝰ. spūs angelꝰ malꝰ. spūs hu manꝰ tam rōnalis q̄ aialis. Potest aūt si milis visio spirari p quēlibz hūc spūz suo modo. longeq̄ tñ diuerso/sz diuersitatem facilit ꝓcipi q̄daz silitudo nō sinit apō in/ expertos taliū/q̄ neq̄ p seipos ex acumīe ī genū. neq̄ p eruditōez ī theologicꝫ l' phicꝫ discipl⁹. neq̄ p alioꝝ traditionē sciūt ta/ lia distinguere Certe nec mirandū cū pau cissimos inueniam⁹. q̄ plene sciūt secerne re cogitatiōes ꝛ affectiōes sue rōnalis ani me vt rōnalis est/ab illis q̄ sunt animales videlicz in sensu cōmuni vl oꝛgano fanta/ sie. Quē inuenies p̄coꝛ ex timētib⁹ deum/ peccataq̄ fugientib⁹/q̄ semp ꝛ in oīb⁹ ad li quidū, pspiciat dū tēptatiōes vigēt/ si sen sus coꝛ sit tm̄modo in imaginatiōe vl cō sensus in rōe. Adeo non facile ē discernere sensuz a ꝓsensu. Quāto plus hz difficulta tis pbatio q̄druplicis p̄noiati spūs/dum videlicet instinctꝰ vnus/vl inspiratio ve/ hemens tangit mentē/si sit a deo/l' ab an/ gelo bono/aut malo/ vel a ꝓpꝛio spū hūa no. Aui⁹ rursus sensus poꝛtio duplex su/ periοꝛ ꝛ inferioꝛ ascripta est. Aui⁹ sentire diuisionē pfecte dat illud ỽbū dei: qđ per tingit vsq̄ ad diuisionē spūs ꝛ aīe. Qua lē in se diuisionē passa erat q̄ exclamauit. Magnificat aīa mea dñm. Dehinc secer/ nens spūm ab aīa: subiunxit. Et exulta/ uit spūs me⁹ in deo salutari meo. ¶ Hec interim sub cōpendio cursim notata sint q̄tin⁹ dū ad singularia descēdendū erit/fa cili⁹ hac occasione sapiētioꝛes diiudicent pſuasum hītes viuere hoiem/ cui⁹ nomē sit in libꝛo vite/cui pluries ꝛ in pl'ib⁹ ꝓso/ nis hui⁹ tpis: datū est experiri ꝛ practicare omnia que dicta sunt.

¶ Finit tractat⁹ de pbatiōe spūuz magi stri Johis de gerson cancellarij parisien. in Constantia. Anno dñi. M.cccc.xv. in die sci Augustini tpe generaꝰ ꝓcilij inibi celebꝛati/edit⁹ ꝓpter aliq̄ q̄ de canonisati/ one Brigide in p̄fato cōcilio oꝛiebantur/ sub. xij. ꝓsiderationib⁹ cōprehensus.

Tractatus eiusdem

Cancellarij parisien. de examinatione do ctrinarum.

Attendite a falsis ꝓphetis clamat chꝛistꝰ sūmus do/ ctoꝛ nr̄. Aui cōsonat apl's su⁹ doctoꝛ in ỽitate. Do/ ctrinis inq̄t varijs ꝛ pegri nis nolite abduci. Patres ꝛ frēs/q̄ hz aures audiēdi audiat. q̄ nulla monitio salubꝛioꝛ. nulla si negligat pote/ rit ee piculosioꝛ. Quia sic venenū coꝛpus enecat. sic ꝓphetie false/ sic doctrine varie ꝛ pegrine trahūt aīas ad interitū/non q̄lē/ cūq̄ sz eternū. Turbāt insup eccl'iaz /poli tias demū oēs tpales ꝛ spūales euertunt. ¶ Quapꝛopt occasionib⁹ intra coꝛ ab ex/ traq̄ susceptꝫ, ꝓposuit nr̄a sedulitas opu sculū cōponere. q̄druplici mō de examia/ tiōe doctriaꝝ. Pꝛio theologicalit. scōo ex ēplarit. tcio phisical'r. q̄rto ptical'r. ¶ Pꝛi⁹ mod⁹ q̄ p̄nt⁹ ē opusculi/ sex cōsideratiōes

de examinatoribꝫ idoneis doctrinaꝫ/ꝛ to tidē de examinatiōis arte ꝓstringet/q̄ no tanꝭ in his ꝟsibꝫ. Concilīū. papa. ꝓsul. do ctor. bñ doctꝰ. Discretor quoqꝫ spirituꝫ de dogmate censent. Qualis sit doctrina/ docens q̄s/quicꝫ sodales. Si finis sit fa stus/questus siue libido. ¶ Protestamur in ꝓmis nihil nos in docendo vl narrādo fore dicturos/intentiōe corrupta fauore vl odio/sed tanqꝫ in articulo mortis positi/ corā iudice deo/volumꝰ cautelas insinua re/cōtra falsas prophetias suspectasqꝫ do ctrinas/maxime diebꝫ istis malis/qñ stu diū theologie refriguit/qñ magna ex par te dissipatuꝫ est/vbi potissime florere sole bat. Fiet insup sermo ꝑsens talibꝫ ꝛ ꝑ tali bus/qualꝭ fuisse laudatꝫ iob/q̄ sunt simpli ces ꝛ recti ac timētes deū ꝛ recedētes a ma lo/ne dyabolus cuiꝰ nō ignoramꝰ astuti/ as improuisos forte repiat seducatqꝫ Ta les alloq̄mur venerādos pres carthusien. ꝛ celestinos/q̄s afflictos/vt iob/ optet esse in terra bus/que sonat concilium Nōue/ nit ꝛ orientales esse/ꝑ susceptiōe luminis glorioſi/q̄bus testimoniū phibendum est de lumine. Ania deniqꝫ iusti annūciat ali quādo vera. plusqꝫ septē speculatores con stituti in excelsum ad speculandū ¶ Qui bus añ locutis discurramꝰ ꝑ vnāquanqꝫ ꝓsiderationez/duodecī veritates aliquas q̄z cautelas miscendo.

Prima cōsideratio.

Examinator auctenticꝰ ꝛ finalis iudex doctrinaꝫ fidē tāgentiū est generale concilīuz. Deducit hec ꝓsideratio primitus aucto ritate generalis cōcilij constantien. cui for te par ī duratiōe nullū fuit/ Forma decre ti sui satꝫ habet ꝛ posita est in tractatu de ptāte eccl'iastica/ꝛ in opusculo. An liceat appellare a papa. Sumit insup ab euan gelio cū rōne talis ꝓfirmatio. Christꝰ fu it supmꝰ ꝛ optimꝰ institutor eccl'ie nō de ficiens ī necessarijs/q̄ ꝛ dixit. Ecce ego vo biscū sum vsqꝫ ad ꝓsūmatōez secl'i. Ꝓpo tuit igit in eccl'ia relinq̄re regulā infallibi lem ꝑ fide fuāda/ꝛ dubijs emergētibꝫ ter mināndis. nō aūt repit in terꝛ altera tal' in fallibilis regula nisi generale ꝓciliū legiti me ꝓgregatū. nā ꝑsona q̄libꝫ singularis de eccl'ia cuiuscūqꝫ dignitatꝭ etiā papal'/cir cūdata est infirmitate/ꝛ deuiabil' est vt fal lere possit ꝛ falli. Propterea nō imparem posuit Augꝰ. auctoritatē in eccl'ia ꝛ ī euā gelio/dicēs. nō credrē euāgelio nisi me au ctoritas eccl'ie cōmouisset ¶ Opponet a liq̄s q̄ in agibilibꝫ/ꝛ ꝓstitutiōibꝫ hūanis/ vel sentētijs/vl' sctōꝝ canonisationibꝫ/ec clesia falli pōt ꝛ fallere fm iura ꝛ experimē tis pl'imis. Rñdet secus eē in his q̄ sūt fa cti vel iuris hūani/ꝛ in his q̄ sunt iurꝭ di uini de necessitate salutꝭ cognoscēdi/cuius modi sunt ꝟitates fidei/ꝑcipue articuloꝝ ꝓpterea assistit speciali ꝰ vbi nō sufficit hu manū auxiliū. sicut in determiatiōe veri tatū fidei q̄z in alijs in q̄bus nō necessario stat salꝰ. ¶ Hābilominꝰ attēdendū ē mul tiplicem esse doctrinaruꝫ ꝑ eccl'iam seu cō ciliū vice sue approbationē. Quedam ap probant vt certitudialit vere necessarioqꝫ credende. Quedā vt vtiles ad moralē reli gioſamqꝫ doctrinā/sine mixtione falsitatꝭ noxie/nō tñ sunt sic vt credant obligato rie. sed dicunt de pietate fidei. Quedā ꝟo solū ꝓmittunt vt legant. nō q̄n sint mixte falsitates/sz bñt aliunde pl'imas vtilesꝫ do ctrinas/sicut sūt scripta multoꝝ doctorū. Et ita Augꝰ. sua scripta recipi volebat. Noli inq̄t meis lr'is q̄si canonicꝭ scripturꝭ de se deseruire. Et itez. Negare nō possuꝫ nec debeo sicut in ipis maioribꝫ. ita mul ta esse in tā multꝭ opuscul' meis/q̄ pñt iu sto iudicio et nulla temeritate culpari.

Sumit hic duplex ꝟitas. Canonisatio ꝑ sone nō cōpellit firmit' adherere doctrine sue. Patꝫ etiā ī martyribꝫ. vt ī'btō Cypri ano. Patet de pl'ibꝫ canonisatꝭ. q̄z q̄tidie positiōes a scolasticis nō tenent/ sed palā negant/aut cū reuerētia si fieri pōt expo nunt. ¶ Altera veritas. Debet cū maturi tate maxia ꝛ nō sine grandi necessitate rei publice/determiatio fieri ī materijs fidei maxime cōdendo articulū vniuersalit ob ligantē. Alioq̄n formidandū est de scāda lo vel scismate nō facilit extermiabili si q̄ dissenserint. Doceat nos scisma grecoꝝ Pac rōe sacre theologie facꝰtas parisien. freq̄nter dū q̄runt ab eadē decisiōes dubi oꝝ q̄si neutroꝝ. solet nō ꝑ se totā dare de termiationē/sz deputatos ꝑ cōcilio dan do suos cō mittere. Quāto amplꝰ hec au ctoritatꝭ guitas/ē in generali ꝓcilio/necnō in sūmo pōtifice ꝓseruāda. Neqꝫ tñ ita de clinandū est ad nihil determian dū /q̄ ap tū in fide ꝛ moribꝫ scandalū radicet ꝛc.

Secūda ꝓsideratio

A Examinator iuridic⁹ doctrinaꝝ fidem tangentiū: papa supm⁹ est in terris post generale ꝯciliū vel cū ipo. Deducit auctorita/te canonū/cuz rōne morali: ꝓsupposita fi/de. Quoniā supmus in omni policia iurꝫ habet dubia circa policiā emergentia de/termiare/vel interptari: vl̄ declarare cum appositiōe penaꝝ in rebelles. hoc aūt ē in diciū auctoritatiuū. ¶ Diceret aliq̄s. nō oportet ita fieri: cū papa sit deuiabilis: nō enī est magꝫ ꝓfirmat⁹ q̄s petr⁹ erat. Un̄ re prehensus est a paulo eo q̄ nō recte ambu laret ad veritatē euāgelij. ¶ Confirmat hec obiectio ꝓsiderationē p̄cedentē: sed pl⁹ in fert q̄s oportet. Hecꝫ enī p̄t assidue cōci/liū generale haberi ꝓpter ꝓpriā ꝓ decisione dubioꝝ/nec expediret passiz ita fieri. Su prem⁹ aūt in eccl̄ia facilīk adik. Qui si nol let oīno ꝓtinacik ea q̄ sunt fidei declarare. vel erraret declarādo/supest iudiciū concili. ¶ Porro nō sequik papa p̄t in diffiniēdo fallere vel falli/igik nō est iudex idoneus si cut in alijs ptz instantia. ¶ Concludik tn̄ ex hac radice duplex veritas. Prima q̄ de terminatio solius pape in his q̄ sunt fidei nō obligat vt p̄cise est tal' ad credendum. Alioq̄n staret in casu q̄ quis obligarek ad ꝓtradictoria/vel ad falsum ꝓtra fidē. Se/cūda veritas est/q̄ sentētia pape ligat oēs fideles ad nō dogmatisandū cōtrariū: ni/si ꝓ illos z apud illos. q̄ manifestū cōtra fi dem dep̄hendūt errorē. z scandalū grande fidei suo silentio fieri: si nō opponerent se: cognoscūt. Q; si fieret ꝓsecutio sentētiaꝝ z penarū cōtra eos/sciant beatos esse q̄ ꝓ/secutionē patiunk ꝓpter iusticiā. Supest q̄z remediū cōcilij generalis: cui⁹ finalis au ctoritatiua. iudicialisq̄ ptās fundata ē in destructibiliter in illo ꝙbo christi: de correctione fraterna. Q; si eccl̄iam nō audierit sit tibi sicut ethnic⁹ z publican⁹. Cui legi haud dubie subest papa/licet hacten⁹ ml/tis hec veritas nō placeret: ꝓpter inordinatum fauorē ad summū pontificē. vel scri/pta sua male suscepta/plus q̄s ad christuz z euāgelia. Hūc aūt oppolita fallitas ē he resis expresse dānata ꝓ concilium Cōstan tien̄. cum alijs multis in vtilitatez totius policie christiane.

Tercia consideratio

Examinator iuridic⁹ z ordinari us doctrinaꝝ hmōi/est ꝑlatus in sua iurisdictiōe: cui cōmuni cat inq̄sitor. Deducik hec ꝓside ratio ꝓ canonicas monitiōes: z cēsuras ꝑ latoꝝ exhortatiuas/vt dioceses suas extir pare studeant ab hereticis z heresibꝫ pnicio sisq̄ doctrinis. Sumik p̄terea rō ꝓpporti/onalis ad auctoritatē pape: necnō ꝓ ordi/nē hierarchicū figuratū in concilio dato moysi ꝓ iethro socerū suuz. ¶ Sed notet hic duplex veritas. Prima q̄ nullus eps inferior p̄t condere articulū fidei catholi ce/q̄ videlicz ad totā eccl̄iam se extendat. Non enī p̄t in eos obligationē ferre q̄s nō habet in iurisdictiōe subiectos. Differt igi tur determiatio pape: qm̄ generalis est. z ad oēs catholicos se extēdit q̄ ad penaz. Sic intelligere debēt dicētes nullū p̄ter papaz condere posse articulū. Alioq̄n fallerētur qm̄ in suis dioceslbꝫ ꝑlati ius habent cum appositiōe cauti ꝓsilij. ¶ Ꝙro q̄ sit secun/da veritas distinctiōe p̄missa. Q; aliq̄ sūt doctrine palā hereticales apud oēs. Alie dubie simplicibꝫ: sed manifeste sapiētibꝫ et peritis. Tercie veluti neutre hñtes ꝓ se doctoꝝ cū rōibꝫ ad vtrāq̄ ꝑtem ꝓbabili bus: nec in vna tm̄ dioceli vel paucis. sed apud oēs christianos aut longe plurimos Est ꝙ veritas/q̄ in primis z secūdis aucto ritas inferioꝝ ꝑlatoꝝ se extendit z ad suos tm̄modo. In tercijs ꝙo nequaq̄s. qm̄ me/rito dicunt maiores cause fidei/ppt̄ diffi/cultatē decisiōis: cū ꝑiculo scandali. ideo sunt ad sedē eccl̄ie. vl̄ ad sedentē in ea sum mū pontificem referēde. Jurta illud. Si q̄d ambiguū vl̄ difficile z̄c. vocans causaz grandē. nō rōe materie. sed ambigue diffi cultatꝫ in termiatiōe. Cui⁹ distinctionis ignoratia vl̄ dissimulatio culpabil'. ñ pau cos depulit in errores/scādalosq̄ iudicia. Ꝫ ordiariā z doctoralē p̄tātē nra tēpestate

Quarta ꝓsideratio.

B Examinator ꝓtim autētic⁹ ꝓtim doctrinal' hmōi doctrinaꝝ ē q̄/libet in sacre theologie facultate licentiat⁹ aut doctor. Deducik hec ꝓsideratio ꝓ formā ꝙboꝝ q̄bꝫ dak licē/tia mgr̄alis Ego auctoritate aplica/dicit

cancellarius/do tibi licentiã legendi.regẽ
di.disputandi.docendi in sacra theologie
facultate/hic ⁊ vbiq; terrarũ. In noĩe pa/
tris ⁊ filij et spũssancti. Amen. ¶ Ex hoc
absq; vlteriori deductione sumit̃ duplex
veritas. Prima ꝙ doctores theologici nõ
sunt arcẽdi sine causa rationabili ab exer/
citio p̃dictorũ actuũ. quoniã papal' aucto
ritas licentiã confert eis. nõ ita tñ/q̃n dio
cesani seu locoꝝ ordinarij: pñt obsistere vl'
nõ consentire ꝑ rationabili volũtate. Ex
emplũ de ptãte sacerdotali q̃ equalis est ĩ
quolibet q̃ ad corp⁹ cbristi verũ. sed diuer
sificat̃ quo ad mysticũ/qđ iurisdictiõis re
spicit potestatẽ. Exemplũ in mgr̃is in ar/
tib⁹: q̃ nõ legũt semꝑ artes vbi volũt. nisi
scolasticoꝝ ꝯsensus habeat̃. ¶ At vero su
mit̃ ex hac declaratiõe veritas altera. Q;
doctores theologici nõ obligant̃ p̃cise ex
ptãte sibi tradita/p̃dictos actus legẽdi. p̃
dicandi ⁊c̃. passim exercere. Secus de p̃la
tis ordinarijs: quoꝝ officio pastorali an/
nexũ est debitũ vel obligatio p̃dicandi ⁊c̃.
subdito sibi gregi. sicut iungit apl'us hec
duo pastores ⁊ doctores/qđ ratio manife
sta cõuincit. Oportet enĩ q̃sdã esse ĩ eccl'ia
qui sint ex officio instituti tales act⁹ exer/
cere. Alioq̃n nõ fuisset instituta ꝑfecte: cõ/
tra illud dei ꝑfecta sunt opa. Nõ aũt sunt
alij sic obligati ꝑ officiũ q̃ꝫ pastores simul
⁊ doctores: ⁊ nõ soli doctores. ¶ Possent
ꝯsequẽter inferri veritates multe salubres
de necessitate studij theologici: nisi silenti
um breuitas indiceret. ¶ Dictũ est p̃cise ⁊
passim/quoniã aliũde põt doctor theolo/
gus obligari p̃dicare vl' docere/vl' scriptu
ras interp̃tari: ꝟbo vl' scripto: duꝫ necessi/
tas imminet/hereticos ⁊ hereses repellen
di Aut qꝛ videret̃ ingrat⁹ dõis dei/quẽad
modũ loquũtur q̃rẽtes si sacerdos nõ be
neficiat⁹ possit sine pc̃to ab om̃i celebrati
one cessare. Addit̃ tercia causa dũ speciali
ter mittit̃ ꝑ ordinariũ suũ/quo casu tenet̃
sibi de sustentatiõe sua sufficient̃ ꝓuidere
qua data/iã ꝯtrahit̃ obligatio q̃si pastora
lis in p̃fato doctore Neq; enĩ tũc dicere p̃t
in sui velamẽ ocij. Nemo me ꝯduxit.

Quinta cõsideratio

C Examinator huiusmõi doctrĩa/
rũ est: ꝑ modũ doctrine/q̃libet
in sacris litteris sufficiẽter eru
ditus. Deducit̃ hec ꝯsideratio
ꝑ illam maximã a sapiente ⁊ philosopho
positam. Q; eorũ que quisq; nouit est iu/
dex bon⁹. Iterum qꝛ nullis existentib⁹ q̃/
bus cõferret̃ gradus licẽtie. qꝛ vel nollẽt
recipe/vel nemo conferret. Possent nihilo
minus p̃lati secũ assumere ꝑ plebis erudi
tione: ⁊ fidei concilio sufficienter in sacris
litteris eruditos. ¶ Hoc tamẽ obseruato
ꝙ dignus est mercenari⁹ mercede sua/con
tra illos q̃ precijs ⁊ magnis pensionib⁹ cõ
ducũt procuratores: ⁊ aduocatos: vl' soli/
citatores causaꝝ prophanarũ. theologos
vero vix vel gratis dignant̃ assumere. A/
deo terrã sapit anĩalis homo. adeo querit
nõ que dei sunt sed sua. nec tam sua frequẽ
ter ex abusu. ¶ Iungat̃ huic cõsideratiõi
cũ sua declaratiõe duplex veritas. Prima
staret ꝙ aliq̃s simplex nõ auctorizat⁹/eẽt
tam excellenter in sacr̃ litter̃ eruditus: ꝙ
plus esset credendũ in casu doctrinali sue
assertioni/q̃ꝫ pape declaratiõi. Constat eĩ
plus esse credendũ euãgelio q̃ꝫ pape. Si
doceat igit̃ talis eruditus veritatẽ aliquã
in euangelio cõtineri. vbi ⁊ papa nesciret
vel vltro erraret: patet cui⁹ preferẽduꝫ sit
iudiciuꝫ ¶ Altera veritas. Talis erudit⁹
deberet in casu/si ⁊ dũ celebraret̃ generale
conciliũ. cui ⁊ ip̃e p̃sens esset: illi se oppo/
nere/si sentiret maiorem partẽ ad opposi/
tum euangelij: malicia vel ignorantia de/
clinare. Exemplũ/beatissim⁹ dedit hilari
us. ¶ Unde q̃ꝫuis ab initio militantis ec
clesie/que cõponebat̃ ex apostolis: ⁊ ĩme/
diatis successorib⁹ nouiter ⁊ certitudina/
liter a christo doctis. de multis que nõ sũt
scripta plus esset credendũ auctoritati ta
lis eccl'ie. q̃ꝫ euangelio cuicũq; priusq̃ꝫ eẽt
ab ea receptũ vel auctorizatũ. Nihilomi/
nus post approbationẽ ⁊ auctorizationẽ
q̃ttuor euangeliorũ ꝑ dictã ecclesiã/pl⁹ es/
set credendũ euangelio q̃ꝫ alteri cuicunq;
humane auctoritati Non dicit̃ q̃ꝫ toti⁹ ec
clesie. quoniã illa est auctoritas dei ⁊ euan
gelij. Nec potest errare in fide: lege stante.

Sexta consideratio

D Examinator huiusmõi doctrĩa/
rum. Est om̃is habens discre/
tionem spirituũ: q̃ntum h̃ do/
num spiritussanctus in eo vult
extendi. Deducitur ex terminis: quoniaꝫ
spiritussanctus in manifestatiõe veritatis
ĩtima: nec fallere nec falli p̃t. quẽadmodũ

theologi fundant/ꝙ nec fidei nec sensui litterali scripture subesse potest falsuz. Alioquin nihil auctoritatis ad credendum/nihil roboris ad persuadendũ sibi subsisteret. Est autẽ sensus litteralis nõ soluz grãmaticalis/sed nec stricte logicalis. Veruz ille quẽ spiritussanctꝰ principaliter intendebat. qui ex circũstantia littere cũ causis dicendi ⁊ modis exponendi magis patet. Unde generaliter in parabolicis locutionibꝫ sensus litteralis est: nõ qui ꝑ ꝟba sed ꝑ res ⁊ facta designatur/vt de lignis cõstituentibꝫ sibi regem ⁊c. Porro donũ discretionis spirituũ/quãdoqꝫ datur ad priuatam instructionẽ recipientis: quasi priuata lex. De qua canon tradit eos qui priuata lege ducunt̃ generali nõ teneri. Est autem operatio sua facere quodã intimo sapore cũ illustratione certa: cognitã esse veritatem. Exemplũ de Monica matre sancti augustini/ꝟm relationẽ eius in confessionibus. Datur aliquãdo discretio spirituum principaliter ad edificationez ecclesie: sicut ⁊ donum ꝓphetie. vel linguarum vel gratia sanitatũ cum similibus Et hoc repitur in reprobis ꝟm apostolũ ⁊ euãgelium. Quibus si semper ⁊ quomõ credere debeant fideles: grandis questio est. Quã videtur sũmatim absoluere canon dicẽs. Nemini dicenti se missum desuper: oportere credi: nisi de sua doceat missiõe: exemplo Johannis baptiste. ¶ Juxta qđ sumitur prima veritas. Q, habendi sunt suspecti vel nõ statim admittendi in doctrinis suis/maxime si sint extranei. tales qui se dicũt discretõez ⁊ visiõez spirituũ: dono sanctispiritꝰ possidere. Alioq̃n q̃ cito credunt leues sunt corde: ⁊ faciles ad errorez Quid fiet igitur. Certe iudicium expectabitur ꝟm p̃missos quinqꝫ gradus examinandi doctrinas ab infimo vsqꝫ tandẽ ad supremũ. Quod est conciliũ si res apparuerit prioribꝫ ambigua. ⁊ vrgens decisio reputetur. ¶ Altera veritas. nemo facile debet estimare se priuata lege moueri. q̃n humano se paratus sit subdere parereqꝫ iudicio. quoniã nõ est dissensionis deꝰ. Neqꝫ formidet/qui huiusmodi est: si cuz vera humilitate cõsilium querit alienum: se ꝓpterea decipiẽdum. vel a spiritu sancto deserendum. exemplo predicatoris nr̃e etatꝭ egregij magistri vincentij. ¶ Concludit dominꝰ Bonauentura pro p̃missis: vbi querit si quis possit excusari adorando diabolum ostendentẽ se vice christi. Q, neq̃ q̃ꝫ. Ratio. quia supest tali casu triplex remediũ. videlicet suspensio iudicij proprij petitio alieni consilij. aut tandez imploratio diuini auxilij. quod nõ deerit faciẽdo quod in se est primis duobꝫ modis. Exẽplo beatissimi martini. ⁊ aliorũ plurimorum. ¶ Obijcit idẽ Bonauentura de adoratione eucharistie quãdoqꝫ nõ consecrate in manibꝫ sacerdotis. Respondet casuz istum cõmunẽ esse. qui semꝑ implicitã habet conditiõem vl' presumptionẽ ꝙ sacerdos fecerit ꝟm debitũ eccl'ie ritum: que cõditio nõ debet exprimi in adoratiõe. Saluatur tamẽ adoratio ne peccatũ sit ꝓpter morem fideliũ. Exempluz de adoratione imaginũ. Non sic de adoratione panis in mensa/etiã si cõditio poneretur/dicendo: adoro te si tu sis consecratus. Non enim sunt tales circũstantie prout in altari. Sumitur inde ꝯsequẽter cautela pro laicis circũstantibꝫ altari/ꝙ hostiam nõ adorent quãtũcũqꝫ videatur in manibꝫ sacerdotis. nisi cum eleuatur ⁊ postmodũ. Sz nec sacerdos caute facit nõ abscondendo visionẽ a populo dum cõsecrat. Aut cortinarũ vsus deberet opponi Aut a circũitu altaris arcẽdi eẽnt alij/maxĩe populares.

Secũda pars principalis.

Prima consideratio

Attendendum est in examĩatione doctrinarũ. Primo et principaliter si doctrina sit cõformis sacre scripture. taz in seq̃ꝫ in modi traditõe. Declaratur ex auctoritate beati Dyonisij dicentis in sentẽtia. Nihil audẽdum dicere de diuinis/nisi que nobis a scriptura sancta tradita sunt. Cuius ratio est. quoniaz scriptura nobis tradita est tanq̃ꝫ regl'a, sufficiens ⁊ infallibilis pro regimine totiꝰ ecclesiastici corpis/⁊ membrorũ vsqꝫ in finẽ seculi. Est igitur talis ars. talis regula vel exemplar. cui se uõ conformãs alia doctrina. vel abijcieuda est vt hereticalis. aut suspecta. aut imꝑtinẽs ad religionẽ prorsus

est habēda: Hinc glosa quedā super illud Apparuerunt moyses ⁊ helyas loquētes cum eo: scilicet iesu in transfiguratione. Suspecta est oīs reuelatio quā nō confirmat lex ⁊ prophete cuz euangelio. Que tria significant moyses helyas et christus Alioquin deluſiones demonum. aut potius proprij capitis fantaſiationes/q̄z reuelationes habeantur. Talibus ideotis obijciatur illud christi. Erratis nescientes scripturas. ¶ At vero dicet aliquis. Ecce q̄a principio et vsq̄z nunc/ doctrine salubres tam verbis q̄z scriptis inserte sunt quas scriptura sacra nō continet. Immo cōtinet respōdemus/ƒm aliquem graduz veritatum catholicarum. quos gradus q̄ niam alibi explicauimus breuitas hic nō apponit. ¶ Queret alius quid sibi vult finis huius cōsideratiōis loquēs de modo traditionis scripture. Hūquid potest alia salubris doctrina taliter tradi q̄ reddere/tur inepta ⁊ nociua. ¶Potest vtiq̄z. Ponit ad presens exemplū de doctrina raymundi lulli que quidē alta ⁊ vera ⁊ copiosa mlta continet/nō tamē in multis absq̄z ponibili calumnia/de quibus nihil ad presens Hoc vnum placet inserere tempibus nostris in sacra theologie facultate parisius institutū. Habet ipe lulli modū traditionis specialem/sub magnis voluminibus ad certa nomina/ad caracteres/⁊ figuras. Hensit eadem facultas nōnullos de suis suppositis. vt proni sumus ad nouitates. velle traditionē huiusmodi multiplicare p studiū. Ham ⁊ in arrogonia dicit edoceri. Constituit protinus statutū/ quod patribus carthusieñ. prope parisius significauit p litteram. habent enī copiam librorum dicti lulli. Quo statuto prohibebat omnib⁹ suppositis suis/ ne derelinquētes modum doctrinalē sanctorū doctorum p eccliam approbatoz. ⁊ qui tent⁹ est hactenus in sacra theologie facultate/ transiret ad nouam hanc fantaſiandi curioſitatem ¶ Elicitur ex his cum p̄cedentibus duplex cautela nedum pro examinatoribus sed receptoribus doctrinarū maxime religiosis. quos sua sancta nō dicam rusticitas/cū hieronymo/sed humilis ⁊ deo amabilis simplicitas/cōmendat. Ham q̄ ambulat simplicit ambulat p̄fidenter. Simpliciter intellige nō ignoranter/ nō infantili sensu. nō negligenti. vel bebeti intellectu. sed absq̄z plica dolositatz. versutie. curioſitatis superbie. Alioquin qui ignorat ignorabitur. ¶ Prima cautela sit eis. nullam recipe doctrinaz absoluto iudicio. nisi altero ſex modorū prime partis approbatam. ⁊ eo magis si sermo vel modus sit extraneus/a cōmuni sermone doctorum. q̄uis sententie graues apparerent morales vel philosophice. Theologizat aliquā do demon: ait climacus: ⁊ patet in euāgelijs/etiam corā iesu quē tentare presumpsit ⁊ dicere. Scriptum est. Angelis suis mandauit de te ꝛc. nihilominus prohibuit christus. Cui paulus ⁊ alij se p̄formant ne testimoniū quātūlibet in supficie verum acciperetur a demoniacis vel phitonibus vel simulacris: ⁊ prophetis insanientibus vt sibille sunt/⁊ ventiloqui. cum ceterz magicis maledictis. Nam que cōmunicatio lucz ad tenebras: ⁊ christi ad belial. Ratio prima. quia sunt excōmunicati. ¶ Secūda. quia nullū verū bono fine dicūt. Tercia quia cōtinuo aut tandē falsitatez ingerunt. Et si mille premiserint vitates. Nō est enim doctrina fallens que vera non misceat ƒm Bedā. ¶ Altera cautela est. Cōferre protinus doctrinā que terminos habet extraneos. vel sententias nouas ⁊ pegrinas. ad terminos doctorum cōmuniū ⁊ sententias eorum. Hoc christus contra diabolum egit. Hoc magnus antoni⁹ docuit. Hoc paulus intellexit cū diceret ad discipulum. prophanas vocum nouitates deuita. Hoc Augustinus vob inquit ad certam regulaz loqui fas est. Hoc Hieronymus. Ex verbis inquit inordinate p̄latis oritur hereſis. Hoc sereniſſime custodiuit sacra theologie facultas pisieñ. Cuius vnum e multis sit hoc exemplū/vnus licentiatus posuit in vesperijs. Q3 pater erat causa filij. id est pater generat filium. Confestim oppreſſum est os eius/neq̄z sibi permiſſum est talibus vti terminis. licet ostenderet exponendo se verum tenere sensum. Sic Augustinus loquens de fato iuxta philosophorum aliquorum verā sententiam/q̄ deus erat fatum. Tene inquit sententiam: sed corrige linguam.

Secūda p̄sideratio.

Attendendum est in examinatiōe doctrinarum cuius sit p̄ditionis docens seu publicans siue scribēs

Declaratur quia nō modicum refert iter doctum rei quaz loquitur ꝛ inter indoctū inter senem ꝛ iuuenem/inter morigeratuz ꝛ dissolutum.inter bomiem boni naturalis iudicij ꝛ patiētem in cerebro vl' imprudentem.Demum inter virū et mulierem. Fuit Galienus in arte sua peritissim⁹ medicine.Memini dum puerulus studerez in artibus ipm irrisum:quia posuit quartam figurā in silogismis.Mittit inquit falcem suā in messem alienam.quia nō logicus sed medicus est. Loquitur aduersus eundem rabbi moyses medic⁹. Quia psumens de sciētia medicine.psumpsit cō sequēter de multis:tanq̄ illa sicut medicinam cognosceret/in quibus turpiter ipm errasse notauit. Et hic error familiarꝫ admodum sapiētibus huius seculi/qui duz se vident honorari pro aliqua scientia.sit legum.sit canonū.sit industrie mundialis laxant faciliter ora de sermonib⁹ quos nesciunt.vt de theologia/quasi verecūdarentur aliquid ignorare Aut aliquādo maiori dementia/que nō cognoscūt in se.despiciunt in alijs tanq̄ superuacua ꝛ noxia/ne videantur ea que sunt vtilia/nequaq̄ cognoscere.Quāto cōsultius iubet sapiens Prudentie tue pone modum. quoniā magna pars sciētie est.dicit hieronymus scire quid nescis. Magne demum modestie taliter agnoscere. ¶ Porro differentie patent relique.De senibus expertis.quibus ideo est sapiētia.De bene morigeratis q̄sibus humilibus.De naturaliter prudentibus respectu iuuenum. quos ait Aristoteles. nullus eligit/cum cōstet eos nō esse prudētes propter inexperientiam. Respectu q̄z maliuoloz q̄s excecat malicia. Respectu deniq̄ melancolicorum/qui seipos regere vel propriam domū nesciūt/delipiētes in manifestis. ¶ Postremo sexus muliebris ab apostolica prohibet auctoritate.ne palam doceat.doctrinam intellige seu verbo seu scripto/nomie suo publicatam/maxime si fuerit ad viros.nec qualescūq̄ sed sapientes sed eruditos sed statu in deuotione vel religione pcellentis. Sentētia est Gregorij/presumptiōem esse/velle docere sanctiorem doctioremq̄. Culpat Hieronymus eos qui discūt (probpudor) a feminis qō viros doceāt. Quid si talis sexus apposuerit ambulare in magnis ꝛ mirabilibus sup se.visiones quotidie sup visiones addere.lesiones quoq̄ cerebri p epilē tiam vel congelatiōem,aut aliaz melancolie speciem/ad miraculū referre. Nibil denicq̄ dicere nisi vice dei.sine medio reuelātis. Appellare sacerdotes dei filios suos. docere eos professionem suam in qua nutriuntur assidue/qualiter obedire supioribus deberēt etiam vbi diabolus eēt incarnatus. Q, si dolent in aduersis pro seusualitaꝫ amore/ sunt imperfecti. cū nec paulus nec maria imo nec christus baud dubie perfectissimi fuerint doloris expertes imo si desunt pene sensus . qualis erit patientie virtus. Dicit altera se annibilataz fuisse pro morula temporis. Alteta q̄ mirabiliori vniōe deus vniebatur sibi/q̄ humanitati suscepte christus iūgebatur.cuz talibus sine numero/que nec magnis voluminibus plene referētur.aut relate conuincerētur p singula. Dictum est grauiter a poeta.varium ꝛ mutabile semper femina. Quales describens apostolus vitare docuit curiosas ꝛ verbosas ductas varijs desiderijs. Et ve parēti nostre prime.que primo verbo sup relatione diuini pcepti bis mētita est Precepit inquit deus ne comederemus/ꝛ ne tangeremus . hoc addidit ne tangeremus.sequitur ne forte moriamur. Ecce incertuz retulit qō erat certissimum. ¶ Neq̄ tamē ista dicētes derogamus gratie dei/neq̄ mulieruz quas elegit priuilegiate sanctitati.sed nobis vigilandum est aduersus astutias diaboli iam ab initio ceptas. ¶ Et cautela duplex inter alia sumēda est. Prima omīs doctrīa mulierum maxime solennis verbo vl' scripto reputanda est suspecta/nisi prius fuerit altero sex modoruz quos prima pars refert diligēter examinata/ ꝛ multo amplius q̄z in doctrina virorum. Cur ita . Patet ratio. Quia lex cōmunis nec qualiscūq̄.sed diuina tales arcet. Quare. Quia leuis seductibiles.quia pertinacius seductrices. quia non constat eas esse sapientie diuine cognitrices . Aliud quoq̄ est garrire que venerint ad fantasiam. Aliud de scripturꝫ sanctis proferre sermonem.istud cum artis stabilitate subsistit. Aliud dilabitur sine firmitate. Ubi sunt scripta tot deuotissimarum eruditissimarumq̄ feminarum sicut paule sicut eustochium. Certe nulla supsunt.quia nulla presumpserūt. ¶ Secūda cautela que tacta est. Cōferaē statim

doctrina p singulas sententias ꝛ verba/si sit conformis ad doctores approbatos/ꝛ si sic/quid addit ad illos in pondere sentẽtiarum. vel religionis edificatione pensẽ Sunt enim doctrine quedam habentes folia verborũ q̃i speciosissima. que si discutiantur inueniuntur similes ficulnee/cui maledixit dominus. quia sunt sine fructu aut p fructu reddunt instar pomorũ Zodome solum cinerez. quo turbatur sensus nõ reficitur affectus. nec tandez illuminatur intellectus. ¶ Notetur ad extremum q̃ sancti prophete/ꝛ doctores iam vniuersaliter approbati/recipiunt in suis verbis obscuris vel ambiguis interpretationem qualis non debetur nouellis prophetantibus de corde suo/aut prius q̃ constiterit quasi de suo/q̃ suis diuino.

Tercia consideratio

3 Attendendum est in examinatione doctrinarum/cuius conditionis sunt huiusmodi doctrinas vel audientes/vl̃ conducẽtes/vel recipientes. Dixit sapiens de principe/id quod ad oẽs trahi potest. Qui libenter audit verba mendacij/ omnes ministros habet impios. Quid nempe est efficatius ad corrumpẽdã oẽm doctrinã/ quam adulatio subdola. vel consulentiũ. vel conscribentium. vel audientium. vl̃ recipientium/cũ indiscreta laude ꝛ iexaminata gloria/simul cum admiratione. Q̃ tiens vidimus impletum illud comici de adulatore/hic profecto ex stultis insanos facit. Quod in de amicicia vetuit cicero: dicens hoĩes adulationis impletos vento sibi sumere species improbissimas vel errore suo fundatas/vnde nihil superest ipis nisi discrimen et perditio/ dum tales hi se reputant quales audiunt/ doctos. sapientes. deuotos. eloquentes. Quo ꝓtra nihil est optabilius ad virtutem humilem/q̃ libenter nedum audire. sed inquirere diligẽter. qui dicat ei cum omni libertate veritatem. Sint in exemplum nobis lucifer cũ angelis suis. quos quid aliud q̃ propria fefellit adulatio. Sint homies qui se tanq̃ deos hac tracti vesania/coli iusserũt extorserunt q̃. ¶ At vero quid ad rem spectat que nũc agitur queret aliquis. Multum certe per omnem modum/quod sub cautela duplici notabim⁹. ¶ Sicut nullum habet vir vel mulier efficacius apud se remedium p delusionibus euitandis quam eas cum humilitate sedula fugere. nec q̃rere per miracula/vel reuelatiões regi/spreto humano sapientum concilio. sic aliorum respectu nihil fugibilius habere debet/q̃ adulationem indoctorum vl̃ prauorum/nihil quoq̃ desiderabilius q̃ herere comitibus. sint confessores. sint alij. qui sine plica dolositatis ingerũt assidue simpliciter ꝛ humiliter sapere. Talem habuisse beatum Bernardum fratrem suum gerardum referunt. qui nec in manifestis signis applaudebat beato bernardo. Q̃z cum aspernatiõis cachinno reĩciebat. nõ ad nequiciam proteruam. sed humilitatẽ piam agens. Sunt confessores qui de nõ nullis quos vel quas audiunt. verba faciunt in bonum. O q̃ pura mens/ q̃ integra q̃ sine mortali delicto. Essem talis vtinã cum mei similibus. nõ aduertentes/ qui taliter agunt se p indirectum culpare reliq̃s confitentes eis. quos nõ ita predicant/simul ꝛ occasionem dant suis laudibus. nõ qualitercunq̃: sed in confessione mentiendi. Esset hic habẽdus sermo latior. presertim in materia canonisatiõis ꝛ testificationis sumpte p confessores. Sed sup his ꝛ alijs particularior erit inquisitio facienda/duz modus exemplaris/id est per narrationes exemplorum tractabitur. ¶ Sequitur altera cautela p prelatis: ꝛ specialiter doctoribus/apud inferiores presertim ideotas/ac sine litteris mulierculas. Caueant qui dati sunt in regimen ꝛ exemplum/ne leuiter suis verbis aut factis approbent doctrinas earum/vl̃ miracla seu visiones insolitas/ipis maxime scientiis/ seu corazs eis. Nulla plane posset altera dari talibus ad fingendum fortior occasio. Experti pluries loquimur. ꝛ Gregorius xi. testis fuit idoneus/ sed tardus nimis. hic positus in extremis habens in manibus sacrum christi corpus. protestat⁹ est coram omnibus vt cauerent ab homibus siue viris siue mulieribus/sub specie religionis loquẽtibus visiones sui capitis. quia p tales ipe seductus. dimisso suorum rationali cõcilio/se traxerat ꝛ eccl̃iaz ad discrimen scismatis imminẽtis/nisi misericors puideret sponsus ieſus/qõ horrendus vl̃ q̃ huc nimis heu patefecit euentus ꝛc̃.

Hic papa cũ eẽt i auinione ꝑ Katherinaꝫ de senis inductꝰ est q̃liter se romã trãsferret. cardinalibꝫ ⁊ ceterꝭ dissuadẽtibꝫ. Quo cũ veniret circa dimidiũ annũ obijt. Extũc cepit scisma qđ circa. xl. annos durauit vrbano. vi. ⁊ suis successoribꝫ in roma videlicet. bonifacio. ix. innocẽtio. vij. gregorio. xij. alexãdro. v. iohãne. xxiij. ⁊ martino. v. vsq̃ ad ꝯciliũ Constatieñ. In auinione vero clemẽte. vij. ⁊ bñdicto. xiij. qui ⁊ petrꝰ de luna electis. Hoc cancellarius nõ ponit nec vsq̃ eã nomĩat. Sꝫ dñs stephanꝰ olim prior carthusie in seits/postea papie/asserit ꝓpria manu ex Katherine ꝓprio ore/easdẽ lr̃as scripsisse ad papã ⁊c̃.

Quarta cõsideratio

K Attendenduꝫ est quis finis sit huiusmodi publicationis doctrinarum/ꝑm alterum triuꝫ finium qui sunt bonum honorabile/vtile/delectabile. Et primo de honorabili vt de fastu describens Augꝰ. hereticum dicit eum esse/qui alicuius temporalis cõmodi ⁊ maxime glorie. principatusq̃ sui gratia/falsas ⁊ nouas opiniones vl̃ gignit vel sequitur. Notat summa de vitijs ⁊ virtutibus in tractatu de fide/causas octo confectiõis heresuꝫ. Remittamꝰ ad illam/quã libenter hic ⁊ alibi cõmemoramus summã/quoniã ex optimis vndecunq̃ collecta est. Cuius auctor contemporaneus satis fuit Guilhelmo parisieñ. ⁊ sancto thome/vir sine gradu/de conuentu predicatorũ lugduneñ. Hic nihil in cõpilatiõe de fantasia ꝓprij capitꝭ/sed de cõmuni aceruo scripturaꝝ doctrinaꝫ nectit. Cui si comparent̃ nouelle visiões nostrarũ vl̃ nostroꝝ/o sapiẽtissime deꝰ/q̃ntũ solidiores. nõ vmbratiles inuenirent̃/ab eis tñ quibꝫ aduersus sapientꝭ ꝯciliũ non est ꝑsuasum/ꝙ aque furtiue dulciores sunt/ ⁊ panis absconsus suauior. quiq̃ magis ea mirant̃. q̃ vel nõ intelligunt/vl̃ insolita sunt/separatũ volẽtes hr̃e ꝯuiuiũ/sil̃es athenienſibꝫ volentes semꝑ audire aliq̃d noui prurientes auribꝫ. ¶ Quo ꝯtra sit cautela duplex. Ruminet assidue docẽs vl̃ scribens/vl̃ studens/q̃s suus sit finis intentꝰ Pauci sunt admodũ: q̃ nõ rñdeant vt tandem saluꝰ fiam. Sed sepe sub generalitate mentit̃ iniquitas sibi/dũ ad ꝑticulares ⁊ ꝓxios venit̃ fines: ⁊ sub negocio caritatꝭ agit̃ negociũ vanitatꝭ. Tentationẽ suꝑbie reputauit Augꝰ. iõ difficile cognoscibileꝫ qꝛ nõ habet hõ fas experiri/quẽadmoduꝫ paratꝰ est gl̃aꝫ ꝯtẽnere. sicut nõ est fas homini male viuere ne laudetur. Accipiebat aũt sibi q̃dã nr̃i tꝑis signũ tale. Querebat a seip̃o corã deo de doctrinis ꝓprijs/q̃s vl̃ ex officio/vl̃ ꝑ laudabili ꝯtra ociũ inerſ exercitio/vl̃ ꝑ q̃siti distributiõe talenti: vl̃ ꝑ tꝑis necessitate scribebat. Ecce ſuet̃ integra tibi merces: ait: a dño. ꝯseruet̃ ⁊ aliunde sua ꝓximis tuis edificatio: ꝑ alienã doctrinã: seu ꝑ tuã/velut alienã/ q̃si mortuus sis a corde. q̃d rñdes. Nũq̃d nõ adhuc in publicũ prodire tua cuperes scripta. Si tandẽ ĩueniebat i ꝯscie serenitate/ ꝙ equo anĩo celari scripta sua tali casu vellet. gratias agebat deo. tanq̃ excussus a palea vanitatis. Sinautez/gemebat sub pondere gloriatiõis vane. Quesiti fuerũt a btõ gregorio libri sui. Remisit ad libros augustini/suadẽs in illis potiꝰ exerceri. ¶ Altera cautela suadet hr̃e promptitudinẽ. ꝙ doctrĩe q̃s aliq̃s legit/ aut studꝫ/ aut scribit/ publicũ subeant examen/ ⁊ potiꝰ i vita q̃ꝫ post mortẽ. vt si q̃d erroris deꝑhensuꝫ fuerit corrigat viuẽs. Sonant hãc promptitudinẽ/ꝓtestatiões fieri solite in actibꝫ sacre theologie publicꝭ. Hoc intẽdebat q̃ dixit. hereticare potero. sed hereticꝰ nõ ero. Quare. Quia nemo nisi ꝑtinax hereticus est. Nemo q̃ꝫ ꝑatus corrigi ꝑtinax est. Respicit hec cautela venerabilẽ ⁊ deo sacratũ pr̃ez. cuiꝰ occasiõe sũptũ est p̃sens opusculum. q̃ libros alios sui tꝑis nouellos: voluit examen hr̃e. Respicit ⁊ om̃s in cõmuni doctores. q̃tinꝰ ea studiositate doctrinas cõponãt suas/tanq̃ ꝓtinꝰ interrogãdas ab oĩbꝫ. Fuit iste vt arbitror nõ ꝑuus stimulꝰ btõ hieronymo. q̃ se tot aspiciebat habere obseruatores ⁊ emulos. vt q̃ꝫ optime scriberet: vel transferret.

Quinta cõsideratio

Attendendũ est in examĩatione doctrinaꝝ de fine. Si sit ad cõmodũ tꝑale vl̃ questũ. Dici nõ 2
posset q̃ꝫ mẽdax est cupiditas/ nec diuinis ꝑcit nec hũanis. Hoc i aduocatꝭ pl̃ibꝫ eruditꝭ ad mẽdaciũ q̃libet in cã. Hoc i doctrinis vsurarioꝝ ⁊ symoniacorũ. Hoc i q̃storibꝫ publicꝭ suꝑ cõfictõe miraculorũ vel reliquiarũ/vel indulgentiaꝝ

Nec heu doloꝛosius/quo ꝓnitiosi⁹ ꝛ indignius/in ꝑdicatoꝛib⁹ nõnullis ad ꝑp̃m/ suas vltra modũ ꝓcessiones/ et priuilegia dignitates ꝓiudicialit amplificãtib⁹/ vbi quoꝙ crebꝛo videre miserabiliter est/quẽ admodũ satbanas in se diuisus est/habẽt doctrinas suas suoꝛũqꝫ/mutuo ꝓferũt/exaltant/ꝙ fas nefasꝙ defendũt. Ac proinde quot in fide.quot in bonis moꝛib⁹ scandala.quot errogeſ/etiã circa nob naturaliter impꝛessa pꝛima legꝭ pꝛincipia viderit etas nostra. Plangere nũc magis ꝙꝫ in mediuꝫ reducere libet:duplicẽꝙꝫ notare cautelam

¶ Pꝛima ꝓsulit simplicitati deuotoꝛũ:q̃/rum nõ interest curiosos esse sup intentionib⁹ occultis scribentiũ/quatin⁹ expeditã regiãꝙꝫ viam incedãt/legendo scripturas quas sciũt ab eccl̃ia tota receptas.qualeſ vtiꝙꝫ sufficiũt. Aut si pꝛo dubioꝛũ decisione nõnunq̃ occurrentiũ/habendũ sit cõsiliũm.querank ab illis tales / quos minus est pꝛobabile.fauoꝛe vel odio:questu vl̃ fastu trahi.q̃les sunt iam moꝛtui/ viuentes in scriptis suis/si materiã que q̃rik attigerint. Si ꝑterea fuerint in illa tam intenti q̃ꝫ experti. Multi nimirũ multa scribunt velut in transcursu/multa qñqꝫ non satis ad suam spectantia facultatẽ/ vt si theologus pũrus vellet de punctis exquisitꝫ canonũ pure positiuoꝛũ/aut purus canonista de apicibus theologie declarãdis ferre sententiaꝫ. Cuilibet in arte sua potioꝛ est danda fides.si nõ.alia ratione pactum vt aiunt reformetur.qõ medicoꝛũ est pꝛomittũt medici:tractãt fabꝛilia fabꝛi: refert ab Oꝛacio hieronym⁹.

¶ Grandis aũt conq̃sitio caderet hic de doctrinarũ hereticaliũ cognitoꝛib⁹ atꝙꝫ iudicib⁹/qualis sit aptioꝛ scientia. Nunq̃d theologica vel canonica. Sed distinctio ꝓcꝛdiã facit/que suuꝫ cuilibet tribuit officiũ theologo de veritate catholica/aut opposita hereſi.iuriſte de penis ꝛ modo iudicij confert ꝑtes suas. Cui⁹ declarationẽ alibi traditã/hic nõ inseꝛimus/secũdã ilico cõponẽtes cautelaꝫ

¶ Pꝛouidendũ est sedulo ꝙ rectoꝛes christianitatꝭ/ne studiũ theologie veritatꝭ depereat:ſꝫ alicubi resideat velut i fonte. Alioquin timendũ est ne supseminent hereſum ziꝫania/ꝑter varietatẽ tot capitum tot insup passionũ diuersarũ. vnde multiplicatio sequit iudicioꝛ/ vbi si desit recursus ad theologos nõ depꝛauatos:ꝛ i vnũ collectos.quis oꝛo ꝓuidebit. Si diꝛerit aliquis fiet recursus ad sedẽ ꝛ curiã summi pontificis. Nõ negabim⁹ hoc si theologia illic habuerit suos doctoꝛes/nõ ꝓtiales.nõ seductos.nõ fastuosos.nõ questuosos.aut inuidos.non ptãti seculari.non spũali plus q̃ꝫ veritati fauẽtes. Alioquin tolerabili⁹ esset nullos habere q̃ꝫ tales pati. Acclamãtes hic ꝛ deridẽtes nouimus hic de satrapis eccl̃iarũ. Quid nobis ꝛ eccleſie de theologis. Hã ꝙ quos alios hereſes oꝛiunk ꝛ oꝛte sunt:certe ꝙ eis silꝭes quotidie.ꝛ si nõ in ꝑdicatione saltem in ꝓbis domesticis ꝛ opatione. Sed esto ꝓueniãt hereſes ꝙ theologos depꝛauatos.nõ enim theologia sicut nec canonica scientia confirmat hominẽ in veritate. Nunq̃d eo casu plus eniti cõuenit suscitare cõtra tales repꝛobos ꝛ noxios/ plures alios potẽtes obsistere suis hereſib⁹ palliatis/quas soli theologi vel depbenderevel cõuincere sufficiunt. Illi vero culpank rationabilit̃.hereſes introducere/q̃ ex officio reſistere debentes:facti sunt speculatoꝛes ceci.canes muti.naute stulti nauẽ eccleſie naufragꝫs oĩbus exponẽtes:quã regere nec sciũt nec volunt. Scientibus denicꝫ.volentibusq̃ succurrere.viã claudunt.ipos abũciunt. infamant.spernunt.

Sexta consideratio

Attendendũ est in examinatiõe doctrinarum de fine. Si sit bonuꝫ delectabile/ vel carnale seu spũalis luxus. Et sicut manifestum est ꝙ omnis excellens affectio trahit ad se iudiciũ rationis. Ueruntamẽ sicut nulla est vehemẽtioꝛ q̃ꝫ luxurioſa libido.sic ad errandum falsumꝙꝫ docendum nulla pnitiosioꝛ. Patuit in sectis turelĩpinoꝛum/q̃ꝫ sequaces nõ desunt vsꝙꝫ hodieq̃ ꝛ vbi latere putauerint/ serpũt vbilibꝫ Epicurei sub tunica chꝛisti.qui mulierculis pꝛimo deuotionẽ fingentes spẽ tenus paulatim eis fidem tanq̃ lumen ꝛ oculos tollere querunt/quatenus eas licenti⁹ ad desideria sua maligna pꝛostituãt. Non est nostrum seditates boꝛrẽdas detegere.ꝛsiderantes illud apostoli. Que in occulto fiunt ab eis turpe est dicere. Pꝛoꝛo lux⁹ spiritualis accipitur oĩnis curiositaſ impꝛo

ba sciendi. que nō oportz/ vl' plus q̄z oportet/ iuxta pſone qualitatē. ¶ Sit igit̄ prima cautela. nō plus sape velle q̄z oportet sed ad sobrietatem. quia nō oīmibus oīs doctrine cōueniūt Sed studentibus alia iubentur cognosci. que vel a religionū professoribus. vel ab hoīmbus parū idoneis ad apices doctrinarum sublimiū/ phibentur. quibus lacte opus est nō solido cibo. qui diligentius ad inflāmationē affectus piam ꝛ deuotam/ nutriēdi sunt. q̄z intellectus eruditionē. Non q̄ spernēda sit intellectus seu ratiōis illuminatio. sine qua pceps in seductiōis baratrū. cecus iret affectus. sed curiositas in cōcessa sciendi supba vitetur. ¶ Unde generalem finalemq̄z statuimus cautelam. prepositum aposto/li verbum. Doctrinis varijs ꝛ peregrinis nolite abduci. Quod vt prudēti? obſua/ri valeat nō minimā dabūt premisse cōsiderationes occasionem. Juncta sedulita/te solertiaq̄z superioris/ in oīmi collegio. vl' vniuersitate vel monasterio. Sed puide/rint nō minori solicitudine. quales apud suos doctrine frequētentur ad anie fomētum. q̄z panis qualis apponatur ad cor/poris nutrimētum ¶ Supersūt alia plurima eo fortassis accōmodatiora quo ꝫmo de moralibus particulariter ꝛ exemplariter seu praticabiliter traditus ꝛ citius accipitur in estimatione. ꝛ plus heret i recordatiua motiōe/ sed ad presens ista cursim dicta sufficiant.

Exemplum quoddā

de seductione mulieris/ quod accidit Anno dñi. M.cccc.xxiij.

Recitatus est nuper Lugduni gallie/ corā clero/ processus cuiusdam mulieris delate ꝛ detēte Burgi in breyssia/ que est notabilis villa ducis sabaudie. Circa quaz est domus sellionis ordinis carthusien⁹. Hec mulier sub pallio deuotionis ꝛ reuelationum fingebat mirabilia. Astruebat enim se esse vnam de quinq̄z feminabꝰ missis a deo/ compassiue pro redimendis innumeris animabus de inferno. Et iā sua collusione subdola deceperat in religione illa q̄z plurimas simplices mulierculas. Sciebat videndo frontem peccata que fecerat vnusquisq̄z. hoc enim ꝫm Augusti. etiaz diaboli malicia scire potest et suis revelare. nō autem ea que futura sunt absolute. siue que in secreto cordis latēt/ ꝛ nullo exteriori motu aut signo sese produnt. Habebat etiam supradicta mulier duos carbones in pede/ qui eaz afflixerant quotienscūq̄z aliqua anima ad infernum descendisset. Quotidie tres animas ab inferno liberauit. vnam vel duas sine difficultate. aliam seu alias cū pena maiori. vt dicebat. Dentis quoq̄z excessus seu extaticos frequēter habebat. in quibus mirabilia per reuelationem didicerat Eratq̄z mire abstinentie. singularissime etiam vite. Plura vero alia de ea scribenda forēt Super autem cum spiritus almus sancte sue ecclesie/ rector verus/ vt creditur/ hūc spiritum falsuz detegere vellet. hec mulier capta. ꝛ penis vt torqueretur ē addicta. que oīmem veritatem ꝓfessa est. qualiter predicta cupiditatis occasione finxisset. vt hoc modo se nutriret/ ꝛ sue pauptati subueniret. Aut fortasse pro hmōi/ diabolo se miseram in famulā dedicauit. Jnuēta est insuper morbū caducuz habere/ ac eundem sub extaticis excessibꝰ quos finxerat palliare. De qua cū varia opinio eēt an tāq̄z heretica ꝓdemnaretur. iudicatū est a doctis ad penitentiā eam admittendā. nec esse hereticam/ q̄z illa que fecerat dimisit. nec obstinata permansit.

Finit tractatus de examinatione doctrinaz quo ad primum modorum i prohemio propositorum.

Sequuntur alique

ꝓsiderationes q̄ ad tres modos reliquos. H

Superat ex q̄ttuor modis examinandi doctrias propositz/ prosequi de tribus. Sed cur istud nō sit ad noticiam deductū tangunt considerationes que sequūtur. Prima consideratio/ q̄ in examinatione doctrinaz non sp expedit notificare ꝓticlares defect⁹/ q̄ repti sūt apud eos qui se alios docere iactabant Prio ne secretū datū a viuentibꝰ ꝛ notꝫ violet̄. Secūdo ne versꝫ doctrinis ꝛ canōicꝫ miracul' seu prophetijs apud simplices aut mali

gnos calumnie locus detur. Tercio ue ꝑticularis enumeratio paucorũ/ sufficiens pro singulis estimetur. Rursus in examinatione doctrinarũ consulẽdi sunt experti circa ꝑticulares casus: ⁊ euentus. q̃s suis temporibus inuenerunt. Primo qꝛ certius ꝯm Aristotelez iudicat experientia q̃ ars: ⁊ expertus q̃ artifex. Secũdo quia non fiunt actiones hũane circa generalia sed indiuiduis/ sicut medicꝰ nõ sanat hominẽ sed hũc hominẽ. ita moraliter agens non dicit̃ facere opus in genere/ sed h̃ opꝰ in singulari/ scilicet cũ circũstantijs debitis om̃ibus istis ⁊ illis. Tercio qꝛ prudentia que doctrix est operũ humanorũ/ p̃supponit experientiã tam ex p̃teritꝫ q̃ ex presentibꝫ ex q̃bus futura cõiecturat. ¶ Amplius in examĩatione doctrinaꝝ cauẽduꝫ est ne decipiat̃ examinans vl̃ examinanti credens/ ꝓpter relatiões insolitas/ nũc ab illis nunc ab istis ꝑceptas vel auditas: p̃sertim a feminis aut a laicis vsurpantibus sibi nomẽ sanctitatꝫ ⁊ docentis. Prĩo iuxta vulgatũ auctorẽ. Rara fides ideo/ quia multi multa loquũtur/ et hoc fit sepe sine ꝯsequẽtia/ sine ratione/ sed ex fantasia capitis ꝑturbati. Secundo qꝛ multi sunt q̃ decipiunt̃: q̃uis se decipi nesciant/ nec decipere vellent. Tercio qꝛ sunt alij multi q̃ se decipi nõ credunt/ alios tamẽ decipe volunt/ fingendo mirabilia ⁊ illa que sciũt esse falsa. Et istorũ infinitus est numerus/ ⁊ a me qui loquor frequẽter expertus/ ita ꝙ ex istorũ relatiõe si credere: si referre: si scribere voluissem/ grandis effectus fuisset liber atq̃ mirabilis apud curiosos. Benedictus deꝰ qui ꝑ taliũ irrisionẽ et ꝯtẽptuꝫ me totiens a seductione seruauit. Fui pridem fateor ꝑ relationes aliquoruꝫ magne merito reputatõis ꝓximus seductioni. de quadã heremina remensi/ nisi modũ respõsionis ꝓprie deo volente tempassem. Circa quod tempꝰ opusculũ compilaui seu lectionẽ vnam de distinctiõe reuelationum verarũ a falsis. ¶ Subinde in examinatione doctrinarũ/ maxime circa doctrinam theologie mystice que ꝯsistit in affectibꝫ et spũalibus sentimẽtis nõ est fas homĩ magisteriũ assumere sibi in om̃ibꝫ/ sꝫ spiritui/ sancto debet hec gratia precipue relinqui Primo qꝛ spiritꝰ vbi vult spirat/ ⁊ vocem eius audis/ ⁊ nescis vnde veniat aut q̃ vadat/ propterea nõ debet eiꝰ inspiratio sub certis regulis aut terminis cõprehendi/ sicut nec gratuita visitatio/ que ideo gratuita dicit̃/ qꝛ pure gratꝫ datur/ q̃uis vt plurimũ nõ conferat̃ nisi preꝑatis ⁊ facientibus qd̃ in se est/ quales sũt q̃ exemplo mulieris fortis ꝯsiderant semitas domꝰ sue. Scd̃o qꝛ diuisiones gratiarũ sunt/ ⁊ vnicuiq̃ dedit deꝰ mensurã fidei/ solitarijs aliter/ aliter scolasticis: ⁊ ita de reliq̃s. Tercio qꝛ semel loquit̃ deus ⁊ idip̃m nõ repetit. dedit itaq̃ deus ꝑ scripturã suã sacraꝫ ⁊ ꝑ expositores suos: habere sufficient̃ intellectũ in om̃ibus/ iuxta vocationẽ vniuscuiusq̃. ¶ Ceterũ vocatio solitarioruꝫ ⁊ monachorũ ista est vt plus studeant affectui deuotiõis/ q̃ intellectus eruditioni. nihilominꝰ quia dedit deꝰ mundũ disputationi homini tanq̃ occupationeꝫ pessimã/ saltẽ malicia pene: ne ꝑ ocium deteriꝰ homĩes torpescerent/ ne preterea pre fastidio deficerent: abominãtes manna celicũ condescendendũ est humane fragilitati. ꝑmittendũ est idcirco religiosis aliquibꝫ inquirere de doctrinis scolasticorũ/ que tractari solent circa libros sententiarum. Porro si querat̃ a me quis int̃ ceteros doctores/ plus videat̃ idoneus. Respondeo sine p̃iudicio/ ꝙ dominꝰ bonauentura/ q̃niam in docendo solidus est: ⁊ securꝰ. piꝰ iustus ⁊ deuotus. Preterea recedit a curiositate quantũ potest: nõ immiscens positiones extraneas: vel doctrinas seculares dyaleticas aut philosophicas: t̃minis theologicis obumbratas more multorũ: sed dum studet illuminationi intellectꝰ/ totũ refert ad pietatẽ ⁊ religiositatem affectus. Unde factũ est vt ab indeuotis scolasticꝫ quorũ prochdolor maior est numerꝰ/ ipse minus extiterit frequẽtatus: cũ tamẽ nulla sublimior: nulla diuinior: nulla salubrior atq̃ suauior/ pro theologis sit doctrĩa Quãto deniq̃ diligentiꝰ in senectute mea sum reuolutus ad studiũ ip̃ius. tanto facta est amplius cõfusa garrulitas mea. Dixiq̃ mecum: sufficit hec doctrina. vt quid stulto labore consumeris. quid dictas. q̃d scribis. Multiplicentur potius et transscribantur opera doctoris istius, De quo vere dicitur illud christi de iohãne. Erat lucerna ardens ⁊ lucens. Preterea sicut apud grãmaticos/ donatꝰ de ꝑtibꝫ orõis/ ⁊ apud logicos sũmule petri hyspãi tradũt̃ ab ĩitio nouis disciplĩs ad mẽorit̃ r̃colẽdũ

ꝛ si ñ statī intelligāt/sic apud theologicos discipulos/breuiloquium Bonauenture quod īcipit.flecto genua. videretur valde salubriter imponēdū/iūcto itinerario suo mētis in deum.quod incipit.in principio primū principium. Itaqꝫ laus om̄is inferior est his duobus opuscul'/q̄ꝝ vī agnoscere etiaꝫ sola credulitate non paruus est ꝓfectus. ¶ Deniqꝫ sermo de sentimentis spūalibꝫ/in ꝯtēplatōe/in deuotiōe receptꝫ nullatenꝰ intelligit̄ si nō exꝑiat̄. Et si non intelligit̄:nō amat̄.si nō amat̄ nō libenter audit̄:sꝫ negligit̄ l' spernit̄:nisi q̄s ita fuerit institutꝰ ꝙ firmit̄ ꝛ pie credat/ se prepans vt sapiat ꝛ nō intelligat.neqꝫ sequat̄ fantasias ꝓprij capitꝫ l' alieni. Sꝫ doctores approbatos ꝛ eruditos in vtraqꝫ theologia/scolastica ꝛ mystica ꝓ ducibꝫ amplectatur. Sūt industrie q̄dā notate sup̄ hm̄ōi negocio theologie mystice/q̄ꝫuis sepe maxīa sit industria/deserere quālibꝫ industriā/ et ꝙ hō secū habitās magisterio spūssctī/ tota fide.tota spe.tota caritate.tota se demum deuotiōe cōmittat Sūt aliq̄ scripta d̄ impulsibꝫ ꝛ de ꝯceptibꝫ:ꝛ de ꝯcordia theologie mystice cū scolastica/ ꝛ sil'ia ml'ta/q̄ ꝓficiūt ad examīatiōeꝫ doctrīaꝝ. Sꝫ hec interim suffecerit ad ꝯsūmationē hꝰ opusculi subnotasse.

¶ Explicit de examīatione doctrinarū a Johanne cancellario parisieñ.

Epistola laudās mel

lifluā ꝛ igneā dñi Bonauēture doctrinaꝫ a p̄fato Johe cancellario parisieñ. Anno M.cccc xxvi.lugdunū.missa cuidā fratri minori.

P

Ignem veni mittere in terrā dicebat christus. Et q̄d volo nisi vt ardeat. In dextra nēpe dei ē ignea lex/cuiꝰ eloq̄ū ignitū est vehemēt̄/ cuiꝰ ocl'i sunt sic̄ flāma ignis/cniꝰ p̄co iohes dictus est lucerna ardēs ꝛ lucēs instar helye. Cōsiderās ista nr̄ Eustochiꝰ dñs Bonauentura/voluit eē doctor ardēs/ sciens qm̄ lucere paꝝ est ꝛ sepe vanū/sepe noxiū/qm̄ scientia inflat ꝛ demonē facit.q̄d eī demō interp̄tat̄ nisi sciēs/sꝫ absqꝫ caritate. Sortitus ē idcirco s̄m laudē vite sue ꝑit̄ ꝛ doctrine nomē/ip̄e Bonauentura vt anthonomatice doctor seraphicꝰ noīet̄. Docet h̄ in speciali suū itinerariū mētꝫ in deū. Cuius opusculi īmo opis īmensi/laus supior est ore mortaliū. Docet ꝛ suū breuiloquium theologie/ꝓcessuꝫ ꝓprie theologicū retinens/ꝛ q̄i ꝯuersū ad priorē/qm̄ a p̄mo prīcipio descēdit ad alias v̄itates. Docet deniqꝫ lectura sua grādior ignē suū cū lumīe Vñ mirū īmo miserū ꝛ miserabile videt̄/ne dicamꝰ dānabile/q̄ pacto p̄late sunt doctrine q̄dā alie/sub specie subtilitatꝫ:plus inq̄etātes/q̄i cinifes egyptie/q̄ꝫ sabbatum mentꝫ incēdio terre gessem afferētes. Secutꝰ est doctor iste/se testāte/doctrinaꝫ cōmunē ꝛ solidā q̄ parisiꝰ vigebat maxīe tp̄e suo. Vñ ꝛ allegat ad ꝯfirmatiōem doctrine sue/parisieñ.articl'os q̄s ꝑ G. parisieñ. de ꝯcilio ꝛ assensu mgr̄oꝝ oīm dicit fuisse dānatos ꝛ excōicatos. Viuēte tūc ꝛ cōsentiente fratre alexādro de halis/cuiꝰ doctrina q̄nte sit vbertatꝫ dici satꝫ nequit. De q̄ ferr̄ rñdisse sctūs Tho.duꝫ inq̄rereт̄ ab eo/q̄s eēt optimꝰ modꝰ studēdi theologiam. Rñdit exercere se in vno doctore p̄cipue. Dū vltra petereт̄/q̄s eēt tal' doctor/alexander inq̄t de halis. Testor ita me legisse pridē in tractatu q̄dā de visiōe btā ꝯtra iohēꝫ vigesimū secūdū. Testant̄ scripta eiusdem scti Tho.maxīe scd̄a scd̄e/q̄ꝫ intimuꝫ sibi fecerat ꝛ faīliarē/illū quē laudabat doctorē alexandrū. Et ecce prochpudor doctores isti duo/halis ꝛ bonauētura/ vident̄ q̄ si sepulti cum illis quorū non est memor amplius/presertī in cordis amore. ¶ Extolluntur alij quidam/quorū sint vtinam nomīa in libro vite/ non enī studiosis inuidemus. Sꝫ multe aliquos ipsorū littere/fecerunt sub nomīe subtilitatis insanire/cū sequacibus ip̄orum. Nunquid non insania concedere ꝙ duo ꝯtradictoria sūt simul vera pro eodē instanti tempis/licet non nature/ꝙ preterea multe sunt veritates ab eterno/ꝛ multa eterna que nō sunt deus. Iste est vnus articulus inter p̄mēoratos damnatꝰ/ anno dñi. M.cc.xl. Legatur secūdus Bonauēture.dis.xxiij.circa finem/vbi recitatur hec damnatio. Et ponitur alter articulus/ꝙ primum nūc/ꝛ creatio passio/non sunt creator vel creatura. Error. Repetita ē eadē dānatio eiusdē articl'i de et̄nitate v̄itatū/ꝑ dñm stephanū ꝑisieñ.int̄ illos.cc.xix.articl'os famosiores

anno. M.cc.lxxvi. scz ꝑ duos annos post felices obit⁹ sancti thome ⁊ vere scti ⁊ glorioſi dñi Bonauẽture/ q̃rũ ꝑri⁹ obȳt septima marcij/ alius ydus iulij seq̃nte/ tpe ꝯcilij generalis lugduñ. ꝑ gregoriũ decimũ celebrati. Dãnata est nouissime ꝑ celeberrimũ Cohstañ. ꝯcilium inter errores buss ⁊ bieronymi. positio ista de vniuersaliũ realiũ ⁊ eternoꝝ positiõe/ ⁊ maxie q̃ aliq̃ sit entitas realis eterna cõmũis deo ⁊ creature. qz tũc nulla creatura potuisset creari q̃ si de nihilo/ sed nec posset annihilari. Ita fuit tũc argutũ me audiẽte ⁊ a dicto bieronymo statim ꝯcessum/ sed dãnatuz/ nuper eẽ parisi⁹ vocatũ. Dãnauerat ꝑri⁹ ipe idẽ stephan⁹ pauciores articulos/ viuẽtibꝫ ad huc ꝓfatis doctoribꝫ scz anno dñi. M.cc. lxx. die mercurij post festuz bti nicolai hiemalis/ cui⁹ nũc crastino scribim⁹ hãc scedulam. Causa hmõi dãnatiõis faciẽde fuit tũc introducta/ fuit ⁊ postmodũ ꝓtinuata. Quia sicut tradit Aug⁹. viij. de ciuitate/ nobis ad certam regulã loqui fas est/ liberis aũt ꝓbis loquũtur phi/ sed inde miserabili⁹ q̃ liberi⁹ errant. Sic Aug⁹. ⁊ ceteri doctores antiq̃ sic inter recentiores beatus Bernardus/ ⁊ mgr cũ reliqs ꝓtinus obstiterũt errantibꝫ. sicut Petro abelardi sicut berẽgario/ sicut Johi scoto de theophanis/ sicut gilberto porretano/ q̃ gilbertus si minus errabat i materia de relationibꝫ diuinis/ q̃ plurimi posterioris tpis/ patebit euidenter illi q̃ subtilit⁹ ⁊ absq̃ ꝓfonarũ acceptiõe voluerit ⁊ sciuerit iudicare ⁊ argumẽtũ beati Bernardi a petro de tarẽtasia recitatũ/ ponderare. ¶ Dãnata ẽ nup ꝑ pdecessores meos/ in sacra theologie facultate sub pluribꝫ articul⁹/ doctrina quã nõnulli solã impune/ subtilẽ garriũt/ q̃ ignorãtes vocẽ ꝓpriã nõnulli/ veluti pce loq̃cissime/ stabilire nituntur/ cuz sit mera infania ⁊ vanitas falsa. Unus articul⁹ inter ceteros est/ q̃ aliq̃d sit deus realiter q̃ nõ sit formaliter deus. Error. Ali⁹ q̃ in diuinis sint ponẽde prioritates ⁊ posteioritates alie q̃ originis. Error. Ali⁹ q̃ ꝓ ne diuine distinguant ꝑ absoluta. Error. Constat aũt q̃ nulla est maior distinctio realis nec ex natura rei/ in diuinis/ q̃ triũ ꝓsonarũ. Nulla est igit distinctio i diuinis ꝑ absoluta/ de q̃ nõ est dubiũ q̃ maior ẽ q̃ ꝑ relatiua solũ. Deniq̃ q̃ pot fidei ꝓfecta/ te chr̃istian⁹ asserere/ q̃ essentia diuina sit ex pte rei/ seu realiter distincta ab intellectu diuino ⁊ volũtate/ q̃si possit essentia diuina esse ⁊ nõ esse vniuersaliter pfecta/ nec intelligens nec volẽs. Quãto salubri⁹ est asserere nec offendere pias aures/ etiã gentiliuz phoꝝ/ q̃ essentia diuina vnica ⁊ simplicissima/ supemineṫ ꝓtiet oẽz pfectionẽ/ quã dũ q̃rit separi ⁊ scindi a suis pfectionibꝫ/ ipsa remaneat monstrũ quoddã informe/ chaosq̃ ꝯfusum. Egregie dudũ mihi tũc adolescentulo/ dixit vnus in theologia doctor ⁊ famatissim⁹/ dũ q̃siuerit/ inquit aliq̃s/ si p̃scindaṫ essentia diuina ab intellectu diuino/ q̃d est illa essentia/ dic q̃ est deus/ ⁊ q̃ ñ est deus. Est itaq̃ de⁹. qz nihil est i deo qõ nõ sit de⁹. Et tñ ñ est de⁹. qz de⁹ est su⁹ itellectus/ nec esse pot sine ipo. Hoc est sentẽtialiṫ argumẽtũ beati Bern̄. cõtra gilbertuz. Dic tñ/ addebat ipe doctor q̃ intelligi pot essentia diuina/ nõ intelligẽdo intellectũ suũ/ sicut ⁊ de attributis diuinis. Est enī ꝛm Aristotelẽ ⁊ ei⁹ cõmentatorẽ et experientiã tanta vis intellect⁹ nr̄i/ q̃ cõiunctissima imo penit⁹ eadẽ pot ꝑ distinctos cõceptus sepatim accipere. sed sepatio dicitur rõnis nõ rei exteriorꝭ. ¶ Sed acclamant alij q̃ de entibꝫ rõnis nihil curãt/ vadam⁹ inquiũt ad res/ q̃si de rebꝫ possit sine terminis esse ꝛm/ quasi logica frustra sit tota. Addũt q̃ ficticij sunt hmõi cõceptus si nõ ita sit in re sicut significant/ q̃si res sp ita sit/ sicut est sua cognitio in nob/ imo in deo q̃ cognoscit materialia immaterialiṫ ꝛm Dyonisiũ ⁊ Boeciũ. Tradũt nõnulli vnde mirandũ videṫ q̃ ꝯcept⁹ ⁊ entia rationis/ nõ sunt vere res nec entia. ita q̃ ens nõ dicit vniuoce de ipis ⁊ de rebꝫ ad extra cũ tñ accidẽtia anie/ tam habit⁹ q̃ ꝓtutes ⁊ ꝯpatiões immanẽtes/ tã naturales q̃ supernaturales/ sint entia longe pfectioza: q̃ albedo vl nigredo/ saltẽ q̃ relatiões ser p̃dicamentoꝝ. ¶ Sed ꝓgrediṫ hec scedula lati⁹ q̃ ꝓpositus fuerat ab initio: sup laude nr̄i eustochij bene fortunati ⁊ doctoris se rapbici/ cũ de plozatiõe q̃ ita postpositus est: nõ dicã absq̃ canonisatiõe. viderint bi summi pontifices: scz absq̃ scolastico⁹ frequẽtatiõe in vsu ꝓtinuo studioſitatis sue. Sint alij doctores/ q̃ dicant cherubici. hi verissimo noie serapbic⁹ sil ⁊ cherubicus qz inflãmat affectũ ⁊ erudit intellectũ/ reducit ⁊ vnit ad dũ ꝑ amorẽ excitatiuũ/ dũ alij multi solum diuaricant et dispergunt

intellectum/ p̄ p̄cisiones p̄oritates et poste
rioritates et signa et contingentia. cū tamē
vnum sit necessarium. ¶ Dum p̄terea suos
imitatores reddunt inflatos/ sine caritatis
igne/ ac p̄inde sup̄bos ⁊ indigestos q̄les di
spergit dn̄s mēte cordis sui/ iuxta canticuz
Marie iuuēcularū tympanistriaꝝ p̄cellen
tissime/ in cuius cōceptionis sctificate/ per
p̄uentiōem p̄uilegiatam/ vigilia/ matutīa/
volui nō p satyram. sed p elegiam poti⁹ ex/
hortatoriā tue caritati studiose cartulā hāc
scribere frater dilectissime in xp̄o. in q̄ bene
vale Et itinerarium qd̄ hēs cōicare pluri/
bus stude/ simul et librū tuū recipe/ seruās
illud apl̄i. Qd̄ bonū est tenete. ab om̄i spe
cie mala abstinete vos ⁊c̄.

Finit.

S Epistola eiusdē ad
patrē Osrvaldum cartusieñ. Gr̄a ⁊ pax
¶ Spūs est qui viuificat. ⁊ caro nō p̄dest
quicq̄z. vñ et epl̄e Pauli fortes dicebantur
qꝛ solū spm̄ sapiebāt p̄ntia vero q̄ carnem
oñdebat reputabat infirma. Hinc habuit
ortū illud xp̄i/ q̄ nemo p̄ph̄a acceptus ē in
patria. Rursus aliud metricū/ Minuit p̄/
sentia famam. Certissime hic verū ē pater
⁊ domīe xp̄iana caritate colende/ desiderat
vestra caritas vt accepi a litteris eiusdē ca/
ritatis/ videre faciē meam/ et miscere collo
quia sup̄ multis/ oro q̄escite dedit deus ser
mones dari posse spūs interp̄tes/ Precor
se nō immisceat carnis infirmitas/ q̄ nihil
p̄sertim in me nisi scandala p̄fert/ ⁊ q̄zuis a
pud p̄fecte cōpositos ⁊ ornatos corpus eē
possit simulacrū quoddā lucidū ⁊ pulcruz
interiorꝫ hoīs ⁊ spūs/ fateor imp̄fectū meū
in hac p̄te/ cōscius assidue ⁊ totiēs experte
fragilitatis. Porro sup̄ cōicatiōe q̄rūdam
opusculoꝝ meoꝝ postulata/ suggerūt mul
ta mihi dicēda in vtrāq̄z p̄tē q̄ coartās in p̄
mis grās ago/ ⁊ hēo beniuolētie vr̄e/ confi
dens ab ea sine fictione diligi/ deinde p̄po
no diligēs esse copias ministrare/ vr̄m fue
rit cū reuerēdis patribꝫ et dn̄is fratribusq̄z
meis. in xp̄o carissimis/ ad formā cōpletaz
mensuram q̄z redigere cū multiplicatione
put ip̄oꝝ solicitudi visū fuerit opportunū
Deniq̄z doctrinā theologicā p̄prie dicēdaz
eximij ⁊ seraphici doctoris dn̄i Bonauen:
cardinalis/ offero me laboraturū q̄ habea
tur ad transscribendū si ita cū effectu po/
stulauerit sacer ordo vester/ cuius orōibus
me cōmendo scriptū Lug. M.cccc.xxiiij.
in Aprili.

Finit.

Sequitur epistola T
eiusdem. quid et q̄liter studere dēat nouus
theologie auditor ⁊ cōtra curiositatē studē
tiū ad studētes collegie Nauerre.

Stimulauit me pluries/ tum co
gitatio mea minus forte sobria
tum familiaris amicoꝝ suasio/
qtūs ex auditis lectis ⁊ intellctis
quedā electiora cōscribēdo ceteroꝝ vl̄ eru
ditōi vel edificationi deseruirē Acuet̄/ in/
quiūt ex hac re studiosum ociū tuū. Imita
retur p̄decessoꝝ industria cōsecraret̄ nomē
tuū memorie posteroꝝ/ deniq̄z fortassis ñ
pauci q̄ nihil interim lecturi erāt. in scripta
tua vel amore vel ex nouitate/ vt fit/ incidē
tes p̄inde p̄ficerēt. Atuero modestior alior
sum me rapit cōsideratio. recogito illud sa/
piētis. qm̄ faciēdi plures libros nullus est
finis. Video itaq̄z tāta volūina ab egregijs
⁊ sūmi ingenij atq̄z sapīe viris cōscripta ne
glecta tñ a pl̄imis. ita vt vix nudo noīe co/
gnoscant̄. Video inq̄z ⁊ gemebūdns dete/
stor/ vel ignauiā vel arrogātiā nrām simul
q̄z cōsidero cuius momenti eēnt q̄z tulacun
q̄z scripta mea si p̄cellentistima sic calcātur
Vereor p̄terea me idip̄m intrare viciū/ qd̄
in alijs vehemēter inculpo. Et q̄le petes?
Sunt q̄ nescio q̄bus nugis ineptissimis
q̄z nouitatibꝫ/ mēbranas/ ⁊ auditoꝝ p̄ser/
tim inexp̄toꝝ mētes occupant Implēt eos
sterilibꝫ vtinā nō pestiferis doctrinaruz lo
lijs et memorie ventrē nō cibis sed siliquis
onerant. Agrū insup̄ cordis spinis inserūt
p̄ frugibꝫ. Incidūt q̄z auditores vel lecto/
res in illud Sene. Necessaria nesciūt/ q̄a
sup̄uacua didicerūt. Vera heu nimis hec
esse recognoscet q̄squis p̄pius obs̄uare vo
luerit Osi tandem resipiscāt lectores tl̄iuz
vel auditores Osi melioribꝫ auspitijs p⁹ ī
eptias hmōi vertant oculos ad salubriora
documēta/ lugebūt affirmo sortē suā tp̄sq̄z
cōsumptū/ q̄ tabulā aīe sue q̄ vtilioribꝫ inte
rim pingenda erat/ ⁊ vix adhuc sui exigui/
tate suspectura q̄busdā litteris in nullo p̄/
futuris oppleuerūt/ nō dicēdū erat/ defor/
mauerūt. ¶ Sed dicāt eandē nob̄ q̄ et an/
tiq̄s scribēdi lniam esse relictam. Miseruz
insup̄ esse causant̄ vti sp̄ inuentis/ ⁊ nunq̄z
inueniēdis. Hinc incidit in omnes illud

Oratij de poetis Scribimus indocti do/
ctiq; poemata passim/Scribimus/sz abs/
q; pōder̄ sniarū/absq; numero ⁊ mensura
verborū. Est enim illud qd̄ scrimus flocci
dum illiberale fluidum. Scribimus non
noua sed antiq̄. nouiterq; versando ⁊ trans
mutando dū nostra conamur efficere/pra
ua reddimus et inepta. quasi vicz iuxta vul
gare fossatoꝝ veterū q̄ solida sunt/non taz
repatores q̄ demolitores. Quasi p̄terea s.
miles illis q̄s notat Theren. q̄ ex bōis co/
medijs grecis latinas fecerunt non bonas
Sic quidā excerpentes aut magis ꝓprie la
cerantes ex libris optimis et ꝓbatis ꝑticu/
lis/indigētia tendūt volumina. obnubilā
tes et ꝑ incuriam scribēdi legendiq; reddē
tes originalia velut suꝑflua ⁊ mortua a cor
de. Uides in sniaꝝ lecturis/dū pudet quē
libet etiam maiores seq̄ q̄ facilis lecturaꝝ
S varietas in immēsam successerit ¶ Porro
q̄to cōsultius erat vti bene inuentis q̄ dū
querūtur inueniēda nec illa afferre. q̄netiā
subuertere bñ iam inuenta. q̄ non a loqua
cibus iuuenibus leuiter/qꝛ ad pauca aspi/
ciunt. enūciantib; nō ab argumētatoribus
dialeticis/nō ab improbe sordide ꝑditeq;
viuētibus. sed a sanctissimis ⁊ exꝑtissimis
qui faciebāt q̄ docebant solidissima cautis
simaq; traditione fulcita subsistunt Juxta
qd̄ memorandū valde est dictū viri q̄ mul
ta vidit legit atq; ꝯscripsit. Buridanū loq̄ꝛ
q̄ in egregij scripti sui suꝑethicā ingenuo ꝓ
hemio fatetur se nouis rōib; nequaq̄ adhe
surū/q̄tūcunq; apparētib; qꝛ ab illis plu/
ries deceptus est. ex antiquoꝝ aūt dictꝫ nū
q̄/p̄sertim in moralib;. Propter qd̄ etiam
dicit Arest. viij. ethic̄. Oportet extendere
exꝑtoꝝ et senioꝝ vel prudētū enūciationi
bus nō minus demonstratiōe. ꝓpter habe/
re enī exꝑientiā visum vidētur p̄ncipia.
Rñdens igit̄ rñdebo ad cogitatiōes meas
et amicoꝝ suꝑ nouoꝝ cōscriptione exhor/
tationes Sufficiat interim mihi mei q; si
milibus/sobria in humilitate vti bñ inuē/
tis. Abscedat oīs pomposa suꝑ insolitꝫ ar/
rogantia. ne multiplicem⁹ loq̄ sulimia glo
riātes. Et cōmuni vt ita dixerim minerua
cōtētemur Seq̄mur trium iter cōmodius
plaue et ab erroꝝ scandaloꝝ q; discrimine
remotius Tot habem⁹ sapie salutaris fon
tes viuos ne q̄so cisternas dissipatas fodiē
do nos casso. imo stulto labore fatigemus
Hortor veruntñ et repetēs iterū q; mone/
bo qtūs electiora examiatioraq; scripta cō
plectamur. Est itaq; nr̄a capacitas nō mō
finita. sz exigua et q̄ ad tot libros vtiles q̄t
occurrūt euoluēdos nō sufficit Quosdam
in transitu raptim videamus/q̄si eos non
penitus ignorasse satis sit. vt eis fiat vale ꝑ
petuū Alijs ꝑ vices vtamur/ꝓut se necessi
tas dederit vel delectationis cōgruitas.
Atuero quosdaz familiares nob̄ assiduos
aduocemus/et tanq̄ domesticos fidelissi/
mos intra mentis nostre cubicula inter se
creta quotidianaq; colloq̄a iugiter colloce
mus ¶ Siq̄s aūt curiosus interrogare ꝑ/
git q̄ vel q̄les libri sunt q̄s alijs p̄ponēdos
censuerim Rñdebo me vnā ⁊ absolutam re
sponsionē dare nō posse. Uarietas siq̄dez
studentiū s̄m etatem ingeniū/et tꝑa/aliud
expostulat ⁊ aliud cōsiliū. Hoc vnū verū/
tñ apl̄i dictū maneat apud theologos alta
mente repositū/qm̄ plenitudo legis ⁊ finis
est caritas seu dilectio. Cū igitur s̄m exigē
tiam finis cetera debeāt moderari. q̄cquid
plus ⁊ immediatius edificat caritatē plus
legatur: memoret̄. ruminet̄/qtūs cū intelle
ctus refectione/affectus vbi plus est meri/
ti esca sapientie hoc est sapide scientie sicut
adipe et piguedine repleat̄ Ad hec autem U
dinoscēda solers sit theologie nouus audi
tor/cōsulere vnū e multis cuius sibi doctri
na mores famaq; cōplaceāt q̄ longo m̄lto
q; viuendi legēdi/ac bñ viuendi exercitio/
docere faciliter possit/quā amplecti doctri
nam interrogātis studiuz moresq; deside/
rent. siue ꝑ ꝑte illa theologie q̄ inter schola
sticos magis vtit̄. siue ꝑ illa q̄ legentis mo
res edificet regulet ⁊ componat. siue ꝑ illa
q̄ p̄dicantib; cōgruit. Hec autē tria sūt nō
vsquequaq; disparata in q̄bus quotidie ⁊
si nō eq̄liter tñ vicissim deberet ver⁹ theo/
logie discipulus exerceri qm̄ p̄mū sine secū
do inflat ⁊ inquietat Scd̄m sine p̄mo acu
men ingenij sufficiens ⁊ resolutū nō admi
nistrat Tertiū deniq; sine duob; reliquis:
sepe nō tam erudit alios q̄ fascidit et preci
pitat. ¶ Ad p̄mum iuuāt exempli gr̄a qō/
nes doctorū suꝑ sniās et p̄sertim illorū qui
purius ⁊ solidius cōscripserunt. inter qua/
les meo iudicio dñs Antisiodoreñ. Bona
uentura ⁊ Durandus vtiq; resolutissimus
numerandi vidētur. Excellit q̄dem in suis
quolibet Henricus de Gandauo. excellit
sctūs Tho. p̄sertim. ij. ij. Excellūt multi in
multis. in quib; hoc vnuz minus placet q̄

pure phisicalia / aut methaphisicalia / aut
qd amplius pudet logicalia sub terminis
theologicis inuoluta miscuerũt. ¶ Prete/
rea ad ſm et p̃sumpto vel p̃supposito p̃mo
spectent historie sacre / in quibus fit rc̃e vi/
uentiũ cõmemoratio vt dialogus Grego/
rij / ecclesiastica atq; triptita historie. colla/
tiones et vite patrũ cõfessiones Augustini
et sacre ip̃ius alioꝝ q; meditatiões. diuĩa
rhetorica Guilhel. pisieñ. legende sancto/
rum ec sil'ia. in q̃bus est ardens lectio et ad
virtuosus impetus capescendos vehemẽ/
ter extimulans. tm̃mõ p̃us non elatus; pre
stetur instinctus. vbi speculationes altissi/
mas pulcerrimas atq; saluberrimas / subti
lis si simplex fuerit studiosi oculus inuenit
Et errant pfecto qui ista tanq̃ rudiora ꝛ fa
cilia dicũt obstare subtilioribꝫ agnoscẽdis
dummõ tpe suo et mensurate retractentur.
Spectant nihilominus ad hec mistice di
uinarum scripturarũ expositõs. q̃les apud
celebres sanctissimosq; doctores plurime
sunt quales apud Greg. in moralibꝫ et pa/
storali quales apud Bern. sup canti. apud
venerabilem Richardũ in suo de contem/
platione et alijs opibꝫ satis nunq̃ admirã
dis. quales apud. G. pisieñ. q̃ miro grato
q; opificio speculatiuã cum suis moralibꝫ
absq; cõfusione pmiscuit. Teterũ scriptis
gentiliũ se non tradere sed cõmodare / et ea
velut pegrinãdo pcurrere nequaq̃ impro/
bauerim. tum p copia sententiaꝝ moraliũ
tum p stilo et ornatu verboꝝ. tum pro poe
matum ꝛ historiarũ qualicunq; peritia. de
mum p oblectamento quodam ex varieta
te lectionis. quanq̃ et in sacris doctoribus
vt in Aug⁹. de ciui. dei. in Orosio. in Hie/
ronimo Lactantio ꝛ sil'ibꝫ ista abundãter
nec minus si nõ plus vtiliter inueniẽda cre
diderim. ¶ Rursus quolibet triũ ex p̃dictꝫ
aliter et aliter tractandũ est. ¶ Primuꝫ di/
sputatiua inter cõsocios disputatione ro/
bur sumit. disputatiõem intelligo nõ pter/
uam nõ ceruicosam. nõ amaram nõ ptina/
ci aĩositate tumultuãtem. sed modestã / q̃lẽ
esse decet veritatis inquisitionẽ. que acuet
et excitet ingeniũ. que studiũ renouet et in/
flammet. que stabiliat q̃ꝫ veritatis positio
nem falsitatis oppositione patefacta. Hinc
fit vt nõ extimescat studiosus etiã in ꝓpatu
lo defendere qd secretius se bene didicisse
cognouerit. ¶ Atuero p̃exigitur in scdo si
pfici debeat secretũ silentiũ / sepositũ interi
ab omni turba / non solũ hoĩm sed solicitu
dinis et cure tẽpalis. imo et a priori studio
vacare tũc necesse est qm̃ sano quietem ani
mo p̃stare nequit q̃ loquit̃. Tunc mẽs clau
so sup se ostio ad ea legerit discat affici. p/
ponat sibi q̃terriblis deus sup filios hoĩm
q̃seuerus improbis ꝛ electis misericors.
Cõscendat eternitatis speculã. vñ videat
cũ sapiente qm̃ vanitas vanitatũ et omĩa
vanitas. Nõ discurro p plurima qm̃ sapi/
da eoꝝ q̃ dicta sunt lectio / docebit de oĩbꝫ.
Addam exptus q nihil ferme q̃eti mentis
et cõtemplationi plus insidiosum. nihil ita
p̃ciosissime rei / tpis scꝫ cõsumptiuũ. nihil
postremo pfectioni scholasticoꝝ aliũde p/
batoꝝ plus obuians. quemadmodũ collo
quia nõ solũ praua q̃ corrumpunt bonos
mores. sed illa etiam que supflue diuq; p/
trahunt̃ / aut sup rumoribꝫ vulgo volitan/
tibꝫ aut sup ludicris pluribꝫ / et ineptis fa/
bulationibꝫ aut sup cõtentionibꝫ hominũ
in aduersa tendentiũ ꝛ sil'ibꝫ quibꝫ a mane
vsq; ad vesperam. imo pfundam plerunq;
noctem dies sensim atterit̃. p que dũ se ob/
lectauerint vel ignauie. vel indignationi /
vel fastidio suo mederi putantes. tristiores
et inq̃etiores ꝛ mẽte dissipatiores remane/
bunt Fallor si vnq̃ ascendet in montẽ dñi
in arcem cõtemplatiõis q̃ non ad vanilo /
quas huiuscemodi fabulatiões factus fue
rit sicut hõ nõ audiens / et sicut mutus nõ
apiens os suũ. Et hoc bonũ / vñ in domĩo
glorior attulit matris cura / q huiuscemõi
cõfabulationes frequẽter sustulit / mihiq;
loqui et vacare passa est qm̃ rarus admod̃
alius cũ q̃ mutuos miscere ſmones collibe
ret tanta moꝝ erat inter nos studioꝝ q; va
rietas. Prosunt tñ nec nego pbatoꝝ viro
rum colloquia. q̃ ascensum cõtemplatiõis
et sue arduitatis. discrimina / suo labore su
isq; piculis expti sunt Deniq; tertiũ. i. extre
mũ ex p̃mis duobꝫ genitũ ac nutritum vbi
p̃dicatio nũc inter paucos familiares / nũc
palam cõsummat̃ vbi sumope curiosuꝫ oẽ
et omne scandalosum ꝛ breui verbo q̃cq̃d
audientiũ caritatẽ edificare nõ hꝫ fugien/
dum reijciendũq; est. Ad qd q̃ta discretio
nis cautela sit adhibenda / pastorale vos
gregorianũ pdocebit bñ valete tandẽ socij
et frẽs p̃cipua caritate cõiuncti. bona faci/
te studia vr̃a ꝛ me or̃oibꝫ vestris cõmenda
tũ habetote. Superueniat mansuetudo ꝛ
corripiamur. Finit.

y Sequitur alia epistola ab eodem cācellario missa eisdem studentib⁹ collegij nauerre parisieñ.

Ecce pario votis vestris/socij ⁊ fratres dilectissimi. Nup siquidem ad vos vnam excogitatiobus meis litteris exposui. Hoc bonū p̄cipue ꝯmonens. q̄tinus electiorib⁹ doctrinis vestrnm studiū insudaret. Neq; enim habetis necesse/instar virgilij in luto aurū querere. aut ex sterilis doctrine petra sugere mel oleūq; de saxo durissimo. Sup addidi colendū sic ītellectum esse. vt incultus et arid⁹ minime desereret affect⁹ sed trāsiretis ī affectū cordis. Rescripsistis ista beniuole vos accepisse. et vt tale aliquid pluries agerē postulastis. Sic fiat. ¶ Accipite rursus aliud qd̄ ex familiari vobiscū allocutōne/meum alleuet studium/quod animū īdignabundo luctu plenūq; exoneret/amaricatōnis bilem euomat. cui tamē vsq̄ quaq; sua nō desit vtilitas. ¶ Olim pluries sed noissime crebri⁹ atq; p̄fūdius/in q̄dā ocio aduerse valitudinis mee/pia meditatōue recogitaui statū alme vniuersitatꝭ parisieñ. matris mee/vt absentiā meā ab ea/ego vnus ex filijs eius minimis/mentꝭ p̄sētia cōpensarem. Occurrūt animo multa sp in ea preclaris laudib⁹ attollenda. Aspicit quippe tanq̄ coruscus quidā sol spūalis/ecclesiasticam machinā irradians. errorū quoq; tenebrosas caligines/sua nitenti puroq; fulgore dispergens. Uidet insup q̄si fluui⁹ ille paradisi/in quatuor ptes diuis⁹/irrigās vniuersā supficiem terre. ¶ Sed heu hic nihil apud nos ex omni parte beatū. Ingerunt se rursus cogitatōi mee non pauca lugubria/⁊ q̄ seuerā correctōis aut emēdatōis manū exigūt. q̄le ē illd̄ q̄ ꝯtētōse opinionū atꝫ sententiaꝝ ptialitates quedā illic nimis pertinaces pstrepūt. que et studium veritatꝭ interrumpūt plurimū. ⁊ totū vninersitatis corp⁹ actuosum inq̄etū et parum modestum/et tumultuosum magis q̄ sua req̄reret p̄fessio/cōstituūt. Ab his inq̄etatōnū phas ꝯtētionū q; fluatib⁹ veli vos q̄ntum extiterit alienos effici Neq; frustra niti om̄es exupare conat⁹ imp̄bos puersorū. p̄sertim vbi ex altiori trahunt sue factionis aut imp̄bitatꝭ originem. Capite q; dico. alioq̄n nūq̄ pax vobis. nūq̄ securitas et studio vestro nūq̄ decēs tanq̄litas dōabit. Obsunt p̄terea ptialitates q̄dā affectate. ⁊ vincēdi ptinax animositas. p̄sonarū insup natōnum/vel p̄acceptio/vel cōtēpt⁹ Non enim sinunt ābulare ī domo dñi cuꝫ ꝯsensu/p veritatis atꝫ charitatis iter. quod cōmune/pacificum/et a talib⁹ expeditissimum esse debꝫ Cum christo enī neq; aduena/neq; scitha/neq; barbarus. ¶ Alium subinde in christo cerno vniuersitatis studio defectum et hunc q̄dē maximum. Iste est circa iuuenum disciplinā in morib⁹ īmo ⁊ infundamētali primitiuoꝝ suoꝝ eruditione non mediocris defect⁹/aut error. agēte hoc vt plimum nimis exuberāti pedagogoruꝫ multitudine. quoꝝ aliq̄ salua laude bonoꝝ/⁊ absq; cōtumelia cuiusq̄ dixerim vel ceca ignorātia/vel segni neglientia. vel questuosa maleq; placēte adulatione: vel inepta leuitate vel quod intolerabiliter pestifeꝝ est contagioso puersissime vite exēplo ip̄is suis scholarib⁹ noxij sunt. aq̄b⁹ nō extirpāt malas inclinatōnum radices. sed nutriunt ⁊ augmētāt. dum vl' corrigere eos ne abeant extimescunt. vl' qꝛ religio pietas q; sordēt eis et suum indignum officio deputāt talia suos edocere scholares. aut qm̄ verent ne docētes illd̄. qd̄ negligunt/incidāt illud imp̄perinm pueris etiam notissimum/Turpe est doctori cum culpa redarguit ip̄m. Sic adolescētie frena laxant. sic eunt in ad inuētiōib⁹ suis/dimissi ꝟm desideria cordis eoꝝ. ⁊ p vitioꝝ auia ruunt p̄cipites. Fiūt exīde cōtūeliosi. vagi. petulantes īobediētes. p̄ni ad īimicicias inferēdas impatientissimi ad illatas. irreligiosi prete rea/nihil amplius a paganis d̄ christiana religione p̄docti. Postremo vt de q̄busdā Judas apl'us ait Macule sunt. vel vt vulgus loquitur sacci carbonum. alter alterū pessimis modis maculantes. Sed et quales. domi sunt foris in ꝟmonib⁹ palam faciunt. vbi p sūma que ibi obseruanda erat morum modestia/insolentissimis atꝫ incōpescibilibus sibilatiōib⁹. gestib⁹ ⁊ obmurmurationibus omnia cōfundunt et verbū dei cū suo euangelisante probrose spernūt impediunt. turbant. et obrūpunt Nec p̄uū existimandū est illud incommodū. quoniā satis est scitum illd̄. Ar. Non parum refert iuuenem sic vel sic assuefieri. Et qꝛ certe ex non bñ morigeratis/et ex sinistre instructꝭ adolescentibus/fiūt iuuenes/atꝫ viri postmodum/non tm̄ īutiles reipublice vniuer.

sitatis. sed ipius etiaz totum corpus fedāt/ lacerant qz et in bonoꝝ ꝑniciem crudeliter seuiunt. Quid sane miraudū si ex discholis discipulis fiunt perniciosi doctores? Neqz gradus collatus adimit sed nequiciam auget potius ex suꝑbia vel latenteem foris ꝓdit. Deniqz sicubi nutat fundamentuz doctrine/ideo qz ꝑpropere imꝑfecte vel inepte collocatū extitit. q̄cq̄d amplioris sciētie suꝑedificaueris vacillare minus qz habere solidi roboris necesse est. ¶ Hec in ipa meditatione mea video/et cōfundor plangor̄ simul et luctu cōcutior. et vltra quid agam qualiter ve ꝓuideam/quibꝫ vtiliter conquerar non satis inuenio. Scriberem hec ipsis sigillatim pedagogis. sed immēsus eēm et apud eoꝝ plurimos nullū habeo mutue cognitionis seu familiaritatis cōmertium Scriberem ad omnes collectiue. sed videte ne stulto labore cōsumerer. qm̄ et paruitatis mee zelum plures eoꝝ more sno vl' irriderent vel ei succēserent/vel de ꝑsumptione culparent. Credite mihi amarissima est veritas. sed nescio quo pacto apud nullos eoꝝ amplius q̄z apud litteratos qui sapientes sunt in oculis suis. apud quos omīs vl' admonitio caritatiua / vel fraterna correctio cōtumeliose et vindicande deputat̄ iniurie. Postremo ꝑdicarem talia adolescentibus ipis. sed me absentem scitis/ꝛ ipi monitoribus asperi sunt vt Flaccus ait/atz ob vehementissimos passionū strepitus/ obsurderent veritati. Neqz verbis rudes erudiri pñt. stulitcia colligata est in corde pueri ait Sapiens. sed virga discipline fugabit illam. virga dicit non verba. ¶ Tertiꝰ defectus acriter vrget animū qui nouit sb̄ortus nō paruo dedecore in vniuersitatis gloria maculā ponit. Pluries itaqz relatio fide dignoꝝ mihi tam ꝓpe q̄z remote degēti significauit deesse freq̄uenter sermones ī vniuersitate. etiam dominicales ad cleruz qd̄ nuꝑ aliqd̄ monstro simile et pene intolerabile semel accidisse visum extitisset Cogor tum ex hoc/tum ex alijs quibusdā/illā deflere scissuram miserabilem ꝛ mutilationem luctuosam/partis non modice vniuersitatis ꝑisieñ. ꝑsertim a sacra theologie facultate. cuius scissure cām ꝑbuerunt illius de monte sono erronee temerarie ꝛ impie assertiones. Nolo putet aliquis me hoc loco iustificatiōem seu defensionē partis illiꝰ q̄ depulsa vel auulsa est/suscepisse. fratres ꝑdicatores loquor. Viderint ipi quid egerīt ego enim fidenter ꝛ cōstanter affirmo condemnationē erroꝝ ꝑfati de monte sono rōnabiliter ꝛ catholice factā. que dum deferretur in romana curia. ego ipe baccalariꝰ cursor tunc existens cū ceteris ꝑcellentissimis atqz sapiētissimis viris ab vniuersitate legatis ꝑsens interfui. Sed nunq̄d q̄ cecideruntnō adijcient vt resurgant. quinetiam pia mater vniuersitas hec q̄ hactenus filijs irata est. nūquid tandem mīe recordabitur aut cōtinebit in ira sua mīas suas? Nūq̄d tot oues pascue sue si deliquerint aut errauerint/eternaliter abijciet? īmo etsi redire cōtemnerent. exemplū xp̄i pij pastoris imitandū erat vt quererētur. et pia quadam violentia ad ouile ꝓpriū obnitentes traherētur. q̄z to amplius dū id totis vt dicitur affectibus ꝛ votis expostulant ꝛ ꝑcant̄. At videre mihi videor quosdam nō s̄m scientiā zelum habentes qui mox obijcient Parati inquiūt sumus eos suscipe. pacem reformare. sed integritas fidei sed vniuersitatis honor. sed ipius demū indemnitas a laboribus et expēsis ꝑtermitti nequaq̄z pñt At uero non sic loquor vt talia iudicem negligenda. nego tñ illa tanta seueritatis animositate require debere/et ad viuum vt d̄r vulnus secari qd̄ in illo de sillana victoria dictum est. excessit medicina modū. Christiani sumus et in schola caritatis quotidie versamur sub illo qui ait Discite a me qz mitis sum et humilis corde. Et Nisi remiseritis peccata ꝛc̄. Ergo nō tam qd̄ liceat ex iuris rigore/q̄z quid expediat exquirat̄. Ceterum memoriter teneo/cur et qualiter ꝑmitus ab vniuersitatis cōsortio/via quadam indirecta segregati sunt fratres ꝑdicti Statutū enī ꝛ cōclusum erat vt omnis gradus et honoris in vniuersitate expers fieret/q̄squis nō iuraret tenere cōdemnatiōem suꝑ erroribꝫ ꝑdictis ab vniuersitate ꝑus. de hīc ab eꝑo ꝑisieñ fctāz Distulerūt hoc ager̄ baccalarij fratribus ꝑdictis tunc expediendis causantes se a suꝑioribus suis licentitiam ab hmōi ꝑstationem iuramenti nec dū petisse vel habuisse. Ex hac origine neqz gradus neqz cathedram neqz sermones posterius adepti sunt. Audiui tñ expost aut omnes aut plurimos eoꝝ ad ꝑfate conditiōis adimpletiōem ꝑsto fuisse. q̄ si etiā nūc vellent nō viderētur penitus nō admittendi. Attenderent o vtinam omnes/ꝛ benigna

recogitione secum tractarent/ q̄ta qual' ve
iactura spūalis est et fuit/toc hactenus ser/
mones/tot lectiones / tot salubres instru/
ctiones/in vniuersitate ⁊ alibi exīde cessas/
se. Quinetiam natural' pietas exigit vt mr̄
filio aberranti.et corpus mēbro egrotanti
cōpassione moueat. Deinde considera dā
num ꝓpriuz in sermonibus.in ꝓpositionib⁹
et alijs.tum audi monitionem metro com
prehensam Si nō vis alijs ꝑcere/parce ti
bi.nec loquar vexationes.opprobria ⁊ car
ceres.ab illis quos loq̄mur ꝑlatas/q̄ tñ mā
suetos ⁊ benignos extimatores ad miseri/
cordiā velocius impēdēdam deflecterent.
Passa est ex aduerso fateor vniuersitas la/
boꝝ ⁊ expensarum damna plurima.ipa tñ
meo iudicio leuiter obliuiscenda aut cōtē/
nenda sunt ꝑ cōmertio pacis.ꝑ fraterna re
cōciliatione.ꝑ reintegratione tante ꝑtis ab
rupte.tm̄mō fidei sua integritas.et vniuer
sitati suus honor ꝑmaneant vel fallor l' satꝫ
est. ¶ Exclamabunt fortassis ad hec pluri
mi eiusdem mecum esse snīe.qm̄ pacis zela
tores aut sunt aut videri volūt. Vereor tñ
dum ad excusationē ventū erit.quibusdaꝫ
eoꝝ nihil qd̄ offerri possit ad reconciliati/
onem eius sufficiat/quin assidue calum/
nientur vel fidei vel vniuersitatis hono/
rem non seruari.ita demū neq̄ recōciliatio
vnq̄/neq̄ pax habebitur. Ceterū nō sum
tam insolens vt vsurpem diffinire quo pa/
cto ea q̄ p̄diximus fides scꝫ ⁊ vniuersitatis
honor illesi manerent. Hoc vnū apud me
persuasum firmiter habeo:posse ista etiam
de facili contingere.si ad hoc non dicā om
nes.nō dicam multi sed paucissimi de vni/
uersitate cum paucis fratrib⁹ recta integra
q̄ volūtate operam dare voluerint Quod
si ex corde noluerint quicq̄d ora blanda lo
quantur/nulla via nullis p̄cibus/nulla ob
latione idip̄m valebit obtineri. Cur ita ni/
mirum semꝑ allegabunt hanc esse cām fidi
nec ex ea posse quicq̄ remittere. Quid igit̄
reliquum est mihi vt apud semetip̄m q̄s/
q̄ redeat constituat ante cordis oculos lu/
ctuosam hanc scissuram cum p̄teritis incō
modis. Videat diligenter et acriter ad re/
parandam hanc iacturam/q̄tum facultatꝫ
aut gratie donum/desuꝑ acceperit tūc om̄i
deposito cōtentionis studio inquirat̄ pacē
et ꝑsequatur eam.hoc est qd̄ nunc agere sa
tago.hoc est qd̄ ꝑ vice mea his inscriptꝫ of
fero Porro q̄tum ꝓficiam vel obero pror
sus in incerto fluctuat anim⁹/noui pub/
licos hoīm mores/noui q̄ta iudicioꝝ sni/
arum q̄ varietas/noui ꝙ implacabiles in
domabiles q̄ regnant in quorūdā cordib⁹
affectiones/q̄tum vigeat ī eoꝝ lingnis ob
loquendi libertas effrenis q̄liter in opibus
ꝑsequendi bonos/ferox licētia deseuiat.no
ui deinde quā paucoꝝ est bona ⁊ solicita fi
de que Jesu xp̄i non q̄ sua sunt querere.
Hec vt scripta studui nō in publicum.sed
ad paucos traducere q̄s ꝑdesse nō obeē cō
fiderem Oblatrabant scio si ad quosdam
scripta hec delata fuerint ferentes indigne
īmo ꝑ scelere vel mutabilitate deputantes
ꝙ pacem iacobitarum videar optasse aut ꝑ
ea verbum scriptum ve fecisse.sed libera vo
ce fatebor nec illud vnq̄ pudori deputabo
me nūc et ꝑus olim sꝑ dū modeste volui vl'
optaui/reconciliatiōem ip̄oꝝ in medijs ēt
litib⁹ optauisse Pereant qui de ma matris
aut mistici corpis feda mutilatione gloriā
tur/q̄ non sanationi student/sed medelam
querentibus crudeliter irascūtur/et q̄ addi
uisiōz magis q̄ pulcerrimā vniōem demo
niaca impietate pellūtur/quoꝝ ꝑsecutio si
ꝑgunt in pacificos vnitatis amatores fu/
ere sꝑnende est.⁊ generoso aīose v̄tutꝫ pede
calcāda hoc ꝓuiso ne dānosi⁹ inde nascat̄ ī
vniuersitati vel republica scandalū/hoc eī
qd̄ vehemēter ꝑtimescēdū censeo magꝫ q̄
ꝑsecutiōem ꝓpriam. Nunc ⁊ alias euitaui
palam dicere l' agere aliq̄ q̄ dicēda vel agē/
da suggerebat zelus meus/nisi mihi mētō
verax in eis et deuotus.vestrū igit̄ erit has
quales q̄ lr̄as vel ꝑdere ve obtegere/dedu
cere rem ad q̄sdam qui extra sunt/vel peni/
tus omittere. Attñ quis scit si ꝓpitius as/
pirabit deus/et dabit voci sue vocē v̄tutis
ex hac rememorationis occasione/vt audi
entes audiant/⁊ intelligētes intelligāt/⁊ ꝑ
bono pacis adipiscēdo/benigniori mente
laborent/hoc ē qd̄ dep̄cor/qd̄ supplico/q̄d
ꝑ illū q̄ pax nr̄a est obtestor. In quo bene
valete mei memores/in or̄oibus vr̄is. scri
ptum Brugis.

Finit.

Incipit apologeti A
ca siue rñsiua venerabilis mgr̄i Johānis
de Gerson sacre theologie doctoris egregij
et cācellarij ꝑisieñ.ad quēdā monachū do/
mus carthusie maioris querentez. Utrum
licitū foret ꝑ studio lectionis ⁊ exercitij spi

ritualis conuentum ⁊ ꝓlixitatem diuini officij dimittere. Et q̄ libri eēnt fructuosius frequētandi In qua q̄dē rñsiua p̄mo epl'aris p̄mittitur ꝓlogus/post subnectūtur decem ⁊ octo cōsideratiōes In q̄rñ p̄mis. xij. suadet̄ cenobitica stabilitas. ⁊ arguit̄ suspecta loci seu cōuentus mutatio p̄textu seu colore maioris q̄etis ⁊ ꝓfectus. In reliq̄s v̄o sex cōsideratiōib⁹ agit̄ de libris a monacho in diuino officio ⁊ regl'arib⁹ obs̄uātijs cōtinue occupato frequentandis.

Gratia vobis et pax. ¶ Si inimicos iubemur diligere/q̄ꝫto magis eosq̄ nos diligūt ī veritate et sinceritate salutis Nihil quippe ita debitū/nihil plus nature cōsentaneum uihil efficacius ad diligi q̄ꝫ redames si amaris. et ames vt ameris. hoc est enī amatoriū poculū Seneca teste/sine veneficijs sine carmine. s. Si vis amari ama. Durū idcirco videri potuit verbū illud vr̄e caritatis de me et ad me. quis ꝓhibet etiā non amantē diligere. sed fuerit hoc dictū licentia s̄monis amorosi q̄ legē nescit. nec se capit sepe. ¶ Veniā ad alia sup q̄b⁹ ilico rapuit aīm⁹ me stilo currēte cōsideratiōes videlicet aliq̄s annotate p̄ñtib⁹ ānexas Suppetebāt alie cōsideratiōes pl'es sed lassitudo corꝑis ⁊ formido tedij cōpescuerūt scribētē. ¶ Sane suadeo p̄mū totū religiōis studiū transire in affectū cordis. nō tamen accipio ꝑ h̄ affectū q̄lēcūq̄ꝫ sed sanctum et castū Nā transibant illi de q̄b⁹ ps̄. loquit̄ ī affectū prauū. dū ꝓdijt q̄si ex adipe iniquitas eoꝝ. Hꝫ autor de spū et aīa/breuē interceteras magnas multas a laudabiles/cōsideratiōem istā. Affectus inq̄t q̄ est spontanea et suauis inclinatio ad aliud/ triplicit̄ in nob̄ attēditur. s. in supiori ꝑte rōis. ⁊ in inferiori ⁊ in imaginatione Si spūs nr̄ seq̄tur affectū p̄mū d̄r hō spūalis. si scd̄ꝫ d̄r hō rōnalis. si tertiū d̄r hō aīalis. Poteritis in originali si placet videre latius Item q̄ꝫ in epl'a beati Bern. ad vr̄os frēs de monte dei. Fuit opinio celebris q̄ꝫ tota theologia nr̄a deberet magis cēseri affectiua q̄ꝫ speculatiua Rōem assignat vnus validaꝫ. qꝛ iubemur redigere oēm intellectū in captiuitatem in obsequiū xp̄i. Plus est igit̄ oīs ītellectus theologice ad cultū xp̄i ꝑ caritatꝭ obsequiū q̄ꝫ ad speculandum maxime cuꝫ finis legis sit caritas ¶ Rursum circa monitionē infra de lectura doctrinaꝝ ¶ Placet h̄ addere q̄ꝫ sermones mgr̄ales qui fiūt succincte ꝑ distinctiones valde illuminant intellectū et sine labore graui demulcēt etiā affectū cū inspicit̄ s̄mo dei viuus ⁊ efficax duꝫ ad modū loquētis et cōtinētis eidē se infūdit suauiter ꝑ ꝑticulas ordinatim. Habet̄ q̄ꝫ vberrim materia circa pene singula psalmoꝝ ⁊ alioꝝ diuinoꝝ v̄ba ꝓ exercitio meditationis Exēpli gr̄a. Beatus vir q̄ non abijt in in cōsilio impioꝝ. hic pōt assumi distinctio de beatitudine Item de viro Itē de abire Item de cōsilio. et ita de reliquis Demū nō est cōsiliū meū vt difficiles q̄ōes et ꝓfundas speculatiōes occupatus in assiduo d̄ino s̄uitio sibi assūet ītelligēdas vbi requirit̄ ociū maximū ac ingenij viuacitas cū dispositione vegeta cerebri/q̄eta et serena ne forte frenesis aut alia incurrant̄ incōmoda. Sufficiūt igitur tractatuli faciles ⁊ ad pietatem idonei Scriptum Lugduni Anno domini. M.cccc.xxvi.ix. Julij. per Joh̄. cancellariū ꝑisieñ/

Finit epl'a.

Incipiunt cōside/ B

rationes ad ꝓpositū q̄s bñ cōsiderare debꝫ religiosus in diuinis multū occupatus/ ꝓ serenatione conscientie

Consideratio prima.

Religiosus ille cōsideret in p̄mis q̄ꝫ dei ꝓuidētia q̄ in sua dispositione non fallitur deduxerit ipsum ad ordinem celebrem et approbatū ī q̄ iā ita profess⁹ ē p⁹ ꝓbatōeꝫ solietā vt resilire fas ñ sit Faciat g̃ d̄ pia nccitate

virtutem gratuitam et meritoriam. qrdurꝫ est si cōtra stimulū calcitret Sacrilegiū q̄z si volūtatem suam rursus vsurpet/quaz in supioris sui vice dei resignauit manus.

Consideratio secunda

¶ Consideret scdo q̄ iam sibi viuendum est non ꝓpria sed aliena lege. nō ꝓpria sz aliena volūtate que tñ originaliter a sua volūtate ꝓcessit. Nō enim quispiam ad ꝓfitēdū cogebat Sequenda est igitur deinceps aliena volūtas non p̄occupanda. non docēda.

Tertia consideratio.

¶ Consideret tertio dictus religiosus qm̄ deus bonoꝝ nr̄oꝝ nō eget. Ac ꝓinde melior est obīa q̄z victima Propterea censeri debeat ꝓregula generali/illud esse melius/illud pulcrius/illud nobilius/illud vtilius delectabilius et honestius/qd̄ est obīe ꝓximus. sit illa res in qua obeditur vilis. abiecta. turpis. inutilis. laboriosa. vana. stulta q̄z tūlibet inhonesta. solo peccato excluso. Exemplū habemus in dño nr̄o ihu xp̄o q̄ sacerdotali et regio genere ac spiritu ꝓphetico, insignis/nudis ābulabat pedibꝫ/alijsq̄z maxime humilitatis gestis se deiecit hāc existimans vt beatus Hiero. finaliter innuit summā nobilitatem vicz deo pr̄i obedire. Uñ et beata Agatha ꝑ iudicē suū inculpata eo q̄ seruilem ꝑsonā ꝓpter xp̄i seruitium gereret. rñdet prudētissime theologisando dicēs Summa ingenuitas hec est. q̄ seruitus christi comprobatur.

Quarta consideratio

¶ Consideret quarto q̄ sicut in domo patris mei māsiones multe sunt/z vie multe ꝑueniendi ad eā/et in via dei s̄m qd̄ loquitur btūs Aug⁹ alius sic alius ibat Jōq̄z cōformiter iuxta apl'm In q̄ vocatione vocatus est ambulet De q̄ idem apl'us exemplum posuit alio in loco de varijsi veri corporis officijs. Quo exemplo ad ꝓpositum nullum accōmodatius esse pōe/si profunda cogitatione ruminetur

Consideratio quinta

¶ Cōsideret q̄nto/q̄ aduersarius nr̄ diabolus iuxta beati Petri verbū illo mane lectū in epl'a ad missam q̄ quo hec post meridiem scribūtur/tanq̄z leo rugiens circuit q̄rens quem deuoret. nō habet aūt efficati⁹ malignandi machinamentum q̄z si possit hmōi suadere displicentiā status sui iaz assumpti iam q̄z ꝓfessi. Et hoc facere conat nunc sub velamine maioris vtilitatis in alia vocatione vt in p̄dicando. nunc sub figmneto quietudinis cōtemplatiue. nunc sub arrogantia scīe amplioris. nūc sub vmbraculo quasi omnia sint inutilia que agit in vocatione sua. ꝓsequēdo singula z annihilando Jeiunia/vigilie/ꝓlixitas cantus et horaꝝ solitudo grauis/z iuge silentium cū sil'ibꝫ sint ꝑ exemplo Subiungēs q̄ deus solum inspicit cor. et corꝑalis exercitatio ad modicū vtilis est. Addendo vt quid deniq̄z ꝑditio hec. Poterat em̄ vngentū suum vt sibi videt venūdari multo z nō sic d̄ ꝑiret. Dicit hoc qñq̄z spūs seductor instabilibꝫ cellicis. q̄ se p̄sumūt idoneos ad docendū alios vt seducat z eos ita finaliter d̄ cella salutis in mūdū ꝑditionis reducat.

Sexta consideratio.

¶ Consideret etiā sexto q̄ oīa suspecta sūt tanq̄z a demonio meridiano (qd̄ se transfigurat in angelū lucis) immissa et suggesta que loci vel ꝓpositi semel arrepti z suscepti mutationē ingerūt z suadent directe vel indirecte. p̄cipue nisi manifest⁹ sit in via quā ambulat positus obex etarne salutis q̄ poni tunc solū creditur/dum cum hac via z in ip̄a non stat salus.

Septima consideratio

¶ Cōsideret septimo q̄z schola religionis valde distat a schola secularis inquisitiōis Dicebat hoc vnus fratrū meoꝝ alteri fratri suo et meo dū simul in ordine celestinoruz morarent Frater. hec religio nō ē schola theologie vel ph̄ie sed xp̄iane felicitatis et discipline. nō venisti ad doctrinā et secularis scīe vanitatē sed ad disciplinā z humilis vite bonitatē Linq̄ qōes scholastic; viris q̄ erudiūt intellectū/tibi satis sint regulares nr̄e obs̄uantie que inflāmare sufficiunt tuū affectū. Et vere ita est et verissimū est quod dixit.

Consideratio octaua

¶ Cōsideret octauo q̄ viatores hic sum⁹ nō comp̄hensores Sit igit viator vt viator nec q̄rat hic ea in via que ꝑ p̄mio quesita debentur in patria. Comp̄hensio. s. diuinitatis sine fantasmatibꝫ et sine labore. vbi nec languor nec seniū z c̄. Et dicamus cū apl'o Nihil iudicaui me scire inter vos nisi Jesum xp̄m z hunc crucifixū. Sufficiat hic nobis corporaliter ambulant ibus per corporalia/transire per fidem per q̄z

spem et caritatem in eterna. Et videamus tamdiu in speculo ⁊ enigmate q̃usq; veniat dies illa q̃ sponsus pascit ⁊ cubat in meridie claritatis eterue. qñ videbim⁹ cũ facie ad faciẽ sicuti est. et sil'es ei erimus.

Consideratio nona.

¶ Cõsideret nono q̃ in illa die p̃mi spãlis examinis nr̃i. et in die etiã examinis secundi seu nouissimi ⁊ general' nõ interrogabimur q̃tũ fuerit intellectus nr̃ acutus ⁊ eruditus. sed q̃lis fuerit affectus nr̃ ad dñz deum nr̃m. hoc ẽ q̃ simplex/ q̃ rectus/ q̃ pi⁹/ humilis et deuotus/ q̃ q̃ spontaneus et fidelis in dei seruitio. ꝑm eam vocatiõem q̃ vocat⁹ fuerit diuinitus. Hoc diligẽter pẽsabat q̃ dicebat Omnis cõsũmatiõis vidi finẽ. latũ mãdatũ tuũ nimis. Qđ quidem mandatũ certissime est caritas non cognoscendi vanitas

Decima consideratio

¶ Cõsideret decimo ip̃e religiosus ex p̃missis. ex q̃ omne studiũ suũ resolui dz in affectũ vt nihil studeat/ nihil legat/ nihil cãtet/ nihil meditet̃/ qđ nõ ĩmediate aut mediate ordinet̃ ad inflãmatiõem affect⁹. qm̃ ĩ hac inflãmatiõe cõsistit sup̃mus apex theologie mistice. tradite ꝑ dionisiũ ac reuelate sibi ⁊ alijs ꝑ spm̃ sctm̃. sed neq; fugabunt̃ fãtasmata ꝑ studiũ. sed ꝑ desideriũ/ ꝑ affectũ scz nõ intellectũ. qm̃ necesse est intelligẽtez fantasmata speculari.

Undecima consideratio

E ¶ Consideret etiã vndecimo q̃ hec inflãmatio affectus nõ expectãda est ab homĩe. Propterea nõ suspiret ad hũc vel illum doctorẽ p̃sertim viatorẽ vt dicat felix essem ex cõuictu talis vni⁹ Suggestiões hmõi sepe sunt diabolice/ inducentes mentis ⁊ nõ nũq̃z etiaz corporis inquietudinẽ. Scio ꝑ experiẽtiam de quodaz ꝓfesso qui prius ardẽtis studij in secl'o de ꝓgenie ne dũ illustri sz et regali ↄquerebat̃ qualiter tẽpe suo nõ eẽt alter Hieronymus/ quẽ posset adire/ vt sic perueniret ex sua eruditione ad scientie ꝑfectionẽ/ q̃si scz nõ esset tẽpe suo doctor. etiam in ianuis/ qui sufficeret docere eũ. q̃si ẽt religionẽ intrasset nõ ad lamentũ sed ad documẽtũ. Recolo tristis q̃ dũ ego pia solicitudine dicerem me timere talẽ sciendi ardorẽ nõ fore ab instinctu bono. sed malo. rñdit ille indignabũdus mihi q̃ voluit et recessie Et o pijssime ⁊ terribilissime in cõcilijs sup̃ filios hoĩm dñe deus meus quo recessit quo abijt Utiq; heu paulo p⁹ factus est apostata sub specie q̃si artioris religionis. ĩmo tandẽ absq; omni verecũdie velo totũ religionis omnis habitũ abiecit Misereat̃ sui ĩmo et mei ac oĩm nr̃m deus Hmõi eteni par vel etiã maius ꝑiculum seclusa dei pietate imminere põt ceruicibus nostris. nisi a curiositate ⁊ vanitate sciendi plura q̃ oporteat caueamus. Sit hoc ĩductum nõ ad cuius q̃ cõtumeliam seu imꝓperiũ ꝓpitius sit mihi deus. sed oĩb⁹ nobis ad cautelã ⁊ in exemplũ. vt nõ q̃ram⁹ plus sape q̃ oporteat/ sape cum sobrietate Et vt meminerimus illud ps̃. Dñe non est exaltatum cor meum ⁊c̃. ¶ Nota quõ paucis tangit execrabile factũ. f. Ja. de borbonio qui sub p̃textu ꝑfectionis ordinem celestinoꝝ reliq̃t et ad frẽs mĩores de obseruãtia trã sijt et paulo post miserabiliter apostatauit ad seculũ rediens et vxorem accipiens ꝓpter qđ crudeliter a ꝑntib⁹ vxoris quã deceperat cũ roma rediret interfectus est tꝑe Martini pape.

Duodecima consideratio.

¶ Cõsideret. xij. ⁊ postremo iuxta p̃missa qualis exercitio sibi ante omnia tenẽda sit prima Et ĩueniet ꝓculdubio q̃ nihil sit p̃mum/ nihil sic p̃ncipaliter incũbit sic̃ hoc vnicũ vt scz seruitiũ dei adimpleat. Seruitium dei quippe ꝑsepe in regulis mõachoruz noĩatur ecciasticũ officiũ Deinde siq̃d tꝑis in residuo fuerit ordinet̃ hoc ad vacãdũ q̃tũ obĩa admiserit sibijp̃i/ post necessitates corꝑis que multe sunt. Hoc documẽtũ breui versiculo quidã cõplexus est dicẽs Fac opus iniunctũ/ deinde vacato tibi Cõsulo tñ vt ista vacatio sit taliter practicata ĩ deuotionis ocio. vt nõ reddatur inepta ꝑ lacrimas. aut alia lesiua corꝑis vel mentis exercitia ad ea que in cantando legendo et ceteris hmõi p̃ncipalius et p̃ncipalissime ex sctã obedientia incũbunt ¶ Dictũ sufficiat tantum de p̃ma parte. F

Veniamus nunc ad sex alias cõsiderationes scz de libris legẽdis seu frequẽtãdis ꝑ religiosum sedulo in seruitio seu diuino offitio occupatum.

Sequitur prima cõsideratio.

¶ Porro si pergat sedula curiositas aut vt mitius loquamur studiosa sedulitas

inquirere. qui vel quales libri sint frequē/tandi tali religioso sic instituto. sic q̄ astricto ad q̄lez sermo nūc currit pro admonendo ⁊ hortando/censeo rñdendum. Primo sub doctrina generali/qr nō omnes mouētur silr ex silibꝫ. Liber omnis sit historicus sit moralis. sit allegoricꝰ. sit anagogicꝰ. in quo plus repiet ad deuotiōez se moueri. legatur interim memoret̄ et ruminetur. Ita tñ si ꝓbate sit autoritatis. Sup q̄ reeditū est opusculū de examine doctrinarū. Cui cōsonat libellus de laude scriptoꝝ.

Consideratio secunda.

¶ Ceterū non est hec regula fixe data/nisi ꝓ hic et nunc. Qm̄ sepe variatis affectiōibus ꝓ varietate taz humoꝝ in corpe q̄ morum in mēte/nc̄ce est studia variari. ꝓna nimirū fastidio est nr̄a nutura/tpe huiꝰ mutabilitatis nr̄e. Obseruandū est nihilominus vt hec mutatio studioꝝ nō sit solūmō nauseātis q̄si stomachi cuiꝰ est mlta degustare ⁊ parū digerere sz veniāt ex mētꝫ ꝺlcū

Consideratio tertia.

¶ Proinde q̄tū occurrit ꝓ hic et nūc ⁊ q̄tū ad exhortatiōem pñtē attinere videt̄. sūt narratiōes pr̄m ꝓut in libro vitaspatrum digeste cōtinētur bñ salubres qr pōt in q̄libet narratione pausa fieri dū vacat hora ex obia ad ꝓuitutū diuinū siue ad ad alia In sup(q̄q̄ mirer q̄ pacto id fiat)monēt p̄ ceteris scripturis plus ea documēta q̄ veluti alterius ꝑsone sub tipo ingerūtur intellcūi ⁊ facile demulcent affectū cū q̄si ꝑsonā ipsam in mortuis litteris loquētē viuacit̄ pñtem cū sua autoritate imaginamur. Consiliū cōsile sit de paribus piarum historiarū narrationibus.

Consideratio quarta.

¶ Amplius si qō fiat de doctrinalibꝫ et nō de historiacis traditiōibꝫ veniūt ad aīm ꝓtinus aliq̄ q̄ memīt idē aīmꝰ antea cōposuisse tāq̄ sibi familiariꝰ cognita. vtinā non vaniꝰ occurrētia q̄ qr ꝓ hic et nūc hēo ipse supecta. nō q̄dē de nō v̄itate sz de vane glie vera vanitate eadem p̄tereo Sūt libri plures beati Bern. viri deuotissimi Et p̄ꝑtim epl̄a eiꝰ ad frēs carthusieñ. de mōte dei Itꝫ sermones eius sup cātica canticoꝝ vbi loquitur tanq̄ religionē ꝓfessus et sicut expientia multa edoctꝰ Sūt insup moralia beati Greg. pape omni admiratione et veneratiōe ꝛc̄q̄ vtilitate p̄clara. q̄ etiā ꝓ magnis et q̄tumcunq̄ magnis ingenijs sine seclusione tñ tardioꝝ qr singulis lac ⁊ mel mininistrāt sufficere pñt sua vbertate Sūt deniq̄ ad maiorē abūdantiā. īmo supabūdātiam libri illius venerabilis Richardi de sancto Victore de. xij. pr̄iarchis de archamistica Et q̄d laborarē ꝑ singula: Nihil ⁊ eni cōposuit nisi diuinū et misticū edoctus a p̄ceptore suo doctore celeberrimo Hugone de sancto victore Cuiꝰ opusculū de oratiōe qd incipit Quo affectu q̄ve studio ⁊c̄. superat omnem laudem.

Consideratio quinta.

¶ Subinde nescio si p̄cipuus inter om̄s numerādus sit Eustachius. ita eni nomen istud suū vulgatū Bonauen. videor posse tradere. Ille eni singulariter inter oēs doctores catholicos pace oīm salua / videtur idoneus ⁊ securissimus ad illuminandum intellectum. et ad inflammandum affectū. Cuius opuscula duo. vt lecturam ⁊ alios tractatꝰ eiꝰ interim p̄tereā tanta sūt arte cōpendij diuinitꝰ cōposita vt supra ipa nihil breuiloquiū noto et itinerariū In q̄bus ꝓcessuz ē duabꝫ vijs cognoscēdi deū Primꝰ nanq̄ hoꝝ duoꝝ tractatuū. ꝓcedit a p̄mo p̄ncipio qd deꝰ est vsq̄ ad alias veritates sub deo creditas ⁊ habitas Alius ecōtra ꝓgreditur a creaturis ad rreatorē ꝑ sex gradꝰ scalares vsq̄ ad anagogicos excessus Quilz sint difficiliores ⁊ rariores. dz tñ oīs xp̄ianꝰ ad illos aspirare qm̄ theologia tal̄ mistica ꝓprie ē xp̄ianoꝝ Que et ꝓpiciāte et reuelante spū xp̄i Jesu facillima est sup omnia et vtilissima sed abscōdita a sapiētibꝫ et in oculis suis prudētibꝫ et ipsis pene inaccessibilis et impossibilis. iuxta eiusdē dñi saluatoris diuinam sententiam qua ait Cōfiteor tibi pater ⁊c̄.

¶ Consideratio sexta.

Confiteor itaq̄ et ego in insipiētia mea ꝓ cōclusione rñsiue epl̄e ne vltra in lōgū vergat q̄ a. xxx. annis ⁊ āpliꝰ citra volui hr̄e familiares mihi p̄dcōs tractatulos sepe legēdo. sepe ruminādo. ēt vsq̄ ad v̄ba ne dum sn̄ias Et ecce hac etate h̄ ocio velut ad votū vix ꝑueni ad ītiū gustus eorūdē. q̄ ⁊ repetiti sp mihi noui fiūt ⁊ placēt iuxta illud flacci de poemate l̄ imagine ꝯpositꝫ elegāt

Decies repetita placebit. Allegauerim cõ modius grauius dignius et verius illd̃ de sapientia quã ille describit qui ait. Nõ habet amaritudinem cõuersatio illius nec tedium conuictus eius sed leticiam et gaudium Sicut quoq; ip̃a eadem sapiẽtia se collaudans dicit. Qui edunt me adhuc esuriunt. Et qui bibunt me adhuc sitient. q; scz in edendo saturitas est ne quid desit. et ĩ desiderio auiditas manet cõtinua ne fastidiũ sit Uñ etiam fruuntur inquit ꝓsa nec fastidiunt quo frui magis sitiunt. ¶ Nec ad satisfaciendũ scriptis caritatis vestre dicta licet satis cursorie sufficiant. Finit

Frater fratri. Gratia et pax.

Ex verbis tuis iudicaberis notat xp̃us Et q̃ in verbo nõ offendit hic ꝑfect⁹ est vir Sed cũ linguam hoĩm/nemo domare p̃t. quid cõsultius q̃ tenere silentiuz/mihi qd̃ necessitas vel pia cogit vtilitas rumpere. Est sup̃ hac re fructuosum de silentio capitulũ in summa de vicijs ꝑte vltima relegat̃ Hoc ideo frater p̃miseri q; vix euenit mihi inire cũ aliquo colloquiũ. qui peniteat me aliquorũ Et q̃d ꝓfecerim alteri sum ignorans q̃d autem obfuerim mihi recognosco ꝓpterea conor indies dño ꝓpitio mecũ morari. Et si dandum est consilium malo per scedulam q̃ ꝑ linguam respondere Uideor enĩ mihi responsionẽ securiorẽ ꝑ h̃ dare ¶ Ceterum super mõ studendi/multi multa scripsere. Summa de v̄tutibus tractiue de prudentia colligit vtiles doctrinas Notantur insuper aliqua pro theologie mistice que stat in affectibus acquisitione. ꝑticulares industrie duodecim ꝑte scd̃a. ꝑncipali de theologia mistica que nũc penes vos habetur. Tanguntur subinde nõnulla in tractatu de laude scriptorũ vbi fit mẽtio de dicto beati Bernardi q̃ querc⁹ et fagus docuerunt eum. Habetur a Seneca specialis super modo studendi epistola. Dicit inter cetera q̃ fastidientis stomachi est multa degustare/et q̃ peregrini habent hospicia mulca/sed paucas amicicias. sic semper ingerentes animum grauant non nutriunt/quia nec ruminando conterunt/nec digerunt meditando Scripsit deniq; venerabilis Hugo didascalicon. i. mgr̃m docentem discipulũ. ¶ Nunc aliqua q̃ religiosum respiciunt cursim et punctatim vt occurrunt annotabo iiuxta circũstantias a philosophis et theologis positas Recogitetur ꝑmo quis sit ille qui studet in ꝓfessione et statu in ingenio et etate. Recogitet ipse cur studet. i. quo fine. Nam finis ẽ in moralibus ꝑmum/quasi ꝑncipium ꝑmitus/et ꝑncipaliter intendendum s̃m cuius exigentiam debent alie circumstantie moderari vt tertio sciat quid sit illud quod studz quarto tempus. quinto locũ. sexto cuz quibus et ad quos suum applicare studiũ licz decz ⁊ expedit. Alioqui si desit moderatrix discretio/ponderans istas circunstantias non institutio sed destitutio non instructõ sed destructio subsequũtur Et q; paucorũ valde est ꝑfecta discretio ꝓpria datur in religionibus aliena per obedientie votum qd̃ qui deserit nec obseruat satagens ꝓpria voluntate que sibi nulla debet esse regere se/nihil mirabile si currens incurrit et offendit Scitum est quid Bernardus dicit de talibus q̃ nullum machinamentuz efficatius habet demon ad seducenduz q̃ si modum in feruore bono faciat p̃tergredi Deniq; de tali dicit Climacus Qui sibi dux esse vult spreto duce ꝓprio q̃ non iam indiget demone temptante quia factus est sibi demon. Regulet igitur obedientia studium eius qui obedientiam professus est. ¶ Postremo frater rogo te/rogo et illos q̃bus h̃ pauculũ cõicare decreuerz vt aptz interioribꝫ oculis retorq̃ant illos ad priores collocutiões/et acriter dijudicẽt si frequenter plus inuenerint ea q̃ mihi cõtingere fateri nõ erubesco Et vt interim sileamus detractiones iras zelũ murmurationes amaras q̃lia nemo nescit esse criminalia/ꝑpendant fabulationes ineptas faciliter immisceri cachinnos scurrales nugas rumoruz volatiliũ sensim effluere/q̃d q̃ surrepũt mẽdacia: celãda pãdunt̃ temeraria fiũt in absentes iudicia cum silibꝫ incõmodis interq̃ volat interim tp̃s irrepabile Et aĩm⁹ q̃ se talibꝫ nisus ẽ oblectare remanet inanis sterilis vanus tristis ⁊ ad seriosa necessaria q̃ lãguidior ⁊ ineptior sibiq; displicẽs g̃uis ⁊ penitẽs Magnuz ẽ crede mihi magnum ⁊ p̃ciosum ocij talẽtum q̃ q̃ vtit̃ mltiplicato fenore manipl̃os iusticie cũ exultatione reportabit/q̃ v̄o male ⁊ inerter illd̃ dissipauerit. dispdet illũ de⁹ ẽt ĩ h̃ secl̃o. Sũma eniz malicia est ocium iners. ait Barnardus.

Et desideria occidunt pigrum/desideria ĩ tellige non ea sola que palam improba sũt et scelerata. sed que specie boni se velant et palliant. vt sunt desideria edificationis et correctionis aliorꝫ. sciendi quoqꝫ plurima ad expulsionem tenebrarum intellectus. sꝫ euenit ꝓfecto deterior obscuritas ex curiositate quã qui sequitur ponitur in numero talium quales loquitur apl'us verbosas curiosas semper discentes et nunq̃ ad scientiam veritatis venientes sunt cribro in aq̃m merso simillime. sunt vas plenum rimarũ qđ hac illac effluit/nec sapientiam continebit/maxime dum nõ obſuant illud vulgati autoris. Tabulis sup̃ma notato. Bñ vale frater carissime ¶ Scriptum hoc mane mercurij Lugduni breuiori prorsus spacio temporꝫ q̃ icio sit ad vos et redicio vtinam ftuctuosiori/scio q̃ mihi min⁹ ẽ molestuꝫ. Tu quoqꝫ fac simile/si tempus postulat aut res. ꝛc.

Johanannes cancellarius ꝑisiensis

K ¶ Admonitio quedam breuis et necessaria. quõ caute legendi sunt quorundam libri ꝓpter errores occultos venerabilis magistri Johan. de Gerson.

Prohemium

Quia vnum est necessarium optimum et eternũ sufficere debet q̃renti bonas margaritas vt tandem inueniat vnã/ꝛ venditꝫ oĩbus compet eam. Hec me cõsideratio permouit sepius facere or̃oem in mari ꝛ ĩ aq̃s multis sacre scripture nominatim hodie p̃ma octobris anni. M.cccc.xxv. dũ ꝑscrutatus scripta. Hubertini /relegẽdo q̃d super illud canticũ Simeonis Nũc dimittꝫ seruũ tuũ dñe/notauerit/apparuit mihi sic̃ et alias aspectu ꝑfunctorio/grande nimis et ꝓfundũ q̃ddam super meditatione Jesu xp̃i ꝛ pacis sue misterio. Et dũ magꝫ ꝛ magis introrsus aspexi/singulaqꝫ notaui manifestarũt se vulpes ꝑuule/q̃ demoliuntur vineas maxime dũ vinea floruit. ¶ Fuer̃t tp̃e Hubertini illius hereses aliq̃ radicẽ accipiẽtes ab abbate Joachim/et cõsequenter pullulãtes in spuria vitulamina diuersorꝫ errorꝫ/etiam ꝓchdolor vsqꝫ ad tp̃a nostra. Unus error et p̃ncipalis fuit de suscitatione ꝛ publicatiõe euangelij eterni Fingens q̃ sicut pater habuerat suam legẽ tp̃e Moysi et legis scripte/Filius vero tẽp̃e legis gratie ꝛ euãgelice. Ita sp̃ũssanctus legem inspirarꝫ cõsummatam sub pauptatꝫ legis euãgelice. sicut exp̃sse notare videtur dictus Hubertinus expositione dicti cãtici Nũc dimittis ꝛc. ¶ Fuit alter error de lege vel sp̃ũ libertatꝫ sub q̃ begardi ꝛ begarde nefanda ꝛ abominabilia ꝑpetrarũt faci nora. Ponit error iste q̃ aĩa ꝑfecta reducta cta in deũ/ꝑdit suũ velle. ita q̃ nihil hꝫ velle vel nolle/nisi velle diuinũ/ quale habuit ab eterno ĩ esse ideale diuino Quo adiecto dicũt se cõsequẽter posse agere quicq̃d carnalis affectio deposcit sine peccato vel crimine cũ non habeant velle et nolle Diuersificatur aũt modus iste q̃m sufficit aliquibus vt sub deo solo suã totaliter vel tl'r abnegent volũtatem In q̃ abnegatione dicũt summã cõsistere ꝑfectiõeꝫ ¶ Sunt alij rudiores idiote et simplices q̃ seducti ꝑ astutos faciũt hãc subnegatiõem ꝓprie volũtatis ꝑ modũ ꝓfessionis ꝛ obedientie in manibꝫ suis. Qua facta ꝓmittunt astuti tales et ꝑuersi q̃ amplius peccare neq̃unt/sub q̃ p̃textu ꝑpetrant innumerabiles nec referẽdas abominationes. ¶ Fuit alter error q̃ hõ ꝑfectus nullã curam debet habere de rebus humanis quõcunqꝫ vadant/ĩmo nec de seip̃o si damnet̃ vel saluet̃ sed in omnibꝫ et singulis diuinam expectare volũtatẽ dꝫ/et in illa cõplacere siue saluet siue damnet. Quia etiã q̃cq̃d velit volũtas dei. fiet. Habet error iste ramos plurimos pullulantes ex dictis apl'i. Augustini et sil'iũ male intelligẽtes sup̃ p̃destinatione dei ꝛ sue ꝓuidentie infallibili infirmitate. de q̃bus nõ ẽ hic scribendũ ꝑ singula. ¶ Suffecerit igitur ad p̃sens cõmonuisse lectorem p̃dicti Hubertini sicut et aliorꝫ extranea tradentium sub specie subtilitatis vel excellentis dog̃tꝫ q̃ omnia regulet ꝛ examinet iuxta veritatẽ euãgelicam. et doctores cõiter aꝓbatos. alioquin nouerit se ꝑiculis maximis errorꝫ et heresum ꝓximum fore ¶ Deniqꝫ nuper sup̃ hac re compositum est opusculũ de examinatione doctrinarum. et aliud sup̃ doctrina Raymũdi lulli Et qui de singul' erroribus cum originibus suis particulares vellet facere tractatus nusq̃ finis Scripta sunt insnper dudum aliqua sup̃ libro q̃ dicitur Climacus de triginta gradibꝫ ꝑfectionis cuius radix est error stoicorꝫ ponẽtium virtutes esse ĩsensibilitates. s. ad nihil

passionabiliter affici/ꝙtra illud apl̄i tam generaliter expertū Sentio aliā legem in mēbris meis ⁊c. Vnde etiā reperiunt̄ i doctoribꝫ theologie qui subtilel ⁊ pfundi nominati sunt quedā positōnes mīe sobrie vt q̄ dē vult ⁊ facit nos peccare. Nō in ordine ad deuꝫ oīa necessario veniūt/⁊ ita necessario peccam⁹. Nō diuina voluntas pr̄i⁹ vult res esse q̄z su⁹ intellectus indicat eas fore. Nō in eodē instanti temporis. licet nō nature duo ꝓtradictoria simul posſunt stare. Nō multa sūt eterna p̄ter deum Nō quicq̄d intellect⁹ cognoscit vniuersaliter vel abstractiue vl̄ p̄cisiue/habꝫ correspondentiā talē in re/sicut in deo dū p̄scindit intellect⁹ sapientiam a bonitate. ⁊ ita de reliquis quoꝝ plura damnāda articuli parisiēses ordinauerūt.

Finit

Tractatus de distinctione veraꝝ visionū a falsis magistri Johannis de gersonno Cancellarij parisiē.

2

In Uper vnā ex lectionibꝫ meis/sup̄ ñ esu carniuꝫ apud ipsos carthusienſ recensui eis dēq̄z trāsmisi. Nūc aliā quandā sil̄r recēsens/tibi germane frater mitto. Nec lectio generali quodaꝫ tropo aperit quēadmodū numisma veꝝ diuine reuelatōis/a falsato denario dyabolice illusionis secerni p̄t. ne fallat nos angel⁹ sathane p̄ trāsfiguratione sui in angelū lucis. sz pbem⁹ spūs si ex deo sūt. ⁊ qđ bonuꝫ est obediētes apl̄o teneam⁹. Nec doctrina et si cuilibet xp̄iano vtilis est/viris tñ religioni ⁊ ꝺtemplatōi dedicatis/qualē te p̄ celestis elegit/saluberrima imo necessaria iudicaſ. Bñ vale frater cordis mei/in eo q̄ te iugiter custodiat ⁊ in q̄ bñ valere p̄es ⁊ fratres tuos celestinos vehemēter exopto. cōmendās me oꝛōibꝫ eoꝝ. atq̄z ea q̄ tibi deputo volēs esse ip̄is cōmunia/vtinaꝫ et vtilia fiāt. Nec aūt lectio sic habet.

Fuit Johānes baptisans i deserto. In hac p̄ticula cōmendatio Jobis p̄cursoris ex tribus oñdit̄/ex fama p̄ nomē exp̄ssa. ibi. Fuit io hānes. glosa. gr̄a dei. A gr̄a incipit. nc no minari solēt nisi famosi Scdo ex sua opatione ꝓtuosa qz dicit̄ baptisās. Tercio ex loci ꝓgruētia. in deſto ¶ Circa nomē videre est ip̄m reuelatū fuisse celit⁹ fm̄ hist̄oriā Luc. i. scriptā. Et nō est hec mediocris laus hr̄e nomē qđ p angelū. ⁊ talē angeluꝫ q̄lis est gabriel/os dñi/noiauit. Cōcludit nāq̄z mirabil̄ vite p̄fectio futura/ex p̄nuncia seu p̄saga miraculosi nois assignatōe. alioquin frustra fieret in nomie miraculi opatio/si nō in re ip̄a aliq̄d magnificū sup̄ q̄z naturā excelsū designaret. ¶ Oꝛz insurget statim curiosus inuestigatoꝛ. ⁊ q̄ret q̄ pacto scit̄ hāc p̄nunciatōez nois isti⁹ fuisse angelicā pl⁹ q̄z illusionē dyabolicā. Et tenim angel⁹ sathane fm̄ apl̄m trāsfigurat se nōnūq̄z i angelū lucis. Ista est dubitatio q̄ in nouissima lectōe est tacta/⁊ dilata ad tps alteꝝ/q̄ petit artē discernēdi reuelationes angelicas/ab illusionibꝫ demoniacis ¶ Quocirca dicam⁹ i p̄mis sic̄ ꝙa religionis assignatio/p sophisticas ⁊ fallaces hereticoꝝ argumētatōes impugnaſ. sic permendaces angelos miraculoꝝ veroꝝ. sanctaꝝq̄z reuelationū autoritaſ/factis q̄busdā sophisticis ⁊ magoꝝ p̄stigijs q̄rit infringi. ℔ dicit Petr⁹ apud clemētē i itinerario suo. Cur ita:q̄ten⁹ p ℔ abducaſ hoīes a spūalis veritat̄ cognitōe q̄ p miraculoꝝ aut reuelationū media tradita ē/qñ ad falsitatē sil̄ia videnſ introduci. ¶ Dicam⁹ p̄terea qm̄ nō est humanit⁹ regula general̄ vl̄ ars dabil̄/ad discernēdū semp ⁊ infallibiliter/q̄ ꝙe sūt ⁊ q̄ false aut illusorie reuelationes. Tūc em̄ nō haberet solū fides ō nostris ꝓphetijs/⁊ ꝺsequēter de tota religione/sz esset euidētie certitudo. Nā q̄ sciret euidēter aliq̄d esse a deo vl̄ ei⁹ angelo reuelatū/sciret p̄fecto aliter q̄z p solā fidez illud esset veꝝ. Quēadmodū si q̄s haberz scientiā clarā de dissolutōe fallaciaꝝ ⁊ argumētationū ꝓtra veritatē fidei peccātiū eandēq̄z impugnantiū. haberet vtiq̄z noticiā nō tm̄ certā ex fide/sz ex demōstratōne de fidei articulis euidēter. Cōstat igit̄ nō esse querēdū a catholico vt sibi fiat elucidatio p̄spicua ⁊ euidēs de p̄nunciatōe huius nois Johes facta zacharie/q̄liter pbabiliter sciet̄ esse reuelatio angelica De ℔ ei fides est ⁊ nō sciētia. Et sic̄ nō oīm est fides fm̄ apl̄m/sz est donū dei/sic nō oēs verā a

falsa reuelatõne secernũt. sz aut verã sper/
nunt/ꝛ falsã amplectunt. vel sacrilega im
pietate ꝛ incredulitate/talia negant repro
bãt ꝛ otemnũt. ¶ Nihilomin⁹ alia est que
stio ꝙliter ꝓsupposit⁹ eis q̃ fidei sũt/cogno
scere nos fideles poterim⁹/ꝛ ꝑm doctrinã
Johãnis ꝓbare spũs si ex deo sũt ne falla
mur. Et i hãc q̃stionẽ sciẽs incidi ꝓpter il
lusiones plurimas q̃s nr̃o tpe cognoui cõ
tigisse. Et etiã in ℔ senio seculi. In hac ho
ra nouissima/in ꝓcursione antixp̃i/mũd⁹
tanq̃ senex delir⁹/fantasias pl'es ꝛ illusio
nes somnijs similes pati habz. ꝛ multi di
cent. ego sũ xp̃s/ꝛ recedẽtes a veritate cõ
uersi ad fabulas seducẽt mlt̃os. De mult⁹
iã audiui/q̃z ꝙlibet sibi reuelatũ esse ꝓ cer
to iã habebat/q̃ erat futur⁹ papa. Inter
q̃s quidã bñ lr̃atus ꝛ famosus/℔ etiã ꝓpa
manu i scriptis q̃ legi reliq̃t/ꝛ argumẽtis
ꝓiecturisq̃ plurimis asserere conatus est.
De alio sil'r lr̃ato/ꝑ relationẽ accepi. ꝓmo
ꝓsuasũ esse sibi q̃ foret papa. debinc anti/
xp̃s saltẽ ꝓcurs⁹ antixp̃i. nouissime vt se/
ipm perimeret instigat⁹ est vehemẽter/ne
videret tm̃ afferre nocumẽtũ ppl'o xp̃iano
Tãdẽ ꝺo miserãte ad saniorẽ mẽtẽ ꝓuers⁹
ista de se scripsit ad eruditionẽ ꝛ cautelaz
alioꝝ. ꝓro de alijs mult⁹ in religione ꝛ
austeritate vite ꝓstitutis. incredibilia fere
sũt ea q̃ idoneis testib⁹ referẽtib⁹ agnoui.

¶ Si veniat igit̃ alic̃s q̃ se reuelationem
habuisse ꝓtendat quẽadmodũ zacharias
ꝛ alij ꝓphetaꝝ cognoscunt̃ ex historia sa/
cra recepisse/q̃d agem⁹/q̃ pacto nos habe
bimus. Si statim negem⁹ oĩa/vel irridea
mus/vl' inculpem⁹ videbimur infirmare
autoritatẽ diuine reuelatõis q̃ nũc vt oliz
potẽs est. neq̃ eĩm man⁹ ei⁹ abbreuiata est
vt reuelare nõ possit. Scandalisabim⁹ ꝑ
terea simplices dicẽtes q̃ ita de nostris re
uelatõib⁹ ꝛ ꝓphetijs poterũt esse calũnie/
ꝛ censendo erũt fantasie vel illusiones Te
nebim⁹ ergo mediũ. ꝛ ꝑm apl'i Johannis
documentũ. Nõ credem⁹ oĩ spiritui/sz
ꝓbabimus spũs si ex deo sint/ꝛ obediẽtes
ap'lo q̃d bonũ est teneamus. Erim⁹ sic nu
mularij seu campsores spũales/ad soler/
ter ꝛ acute examinandũ numisma ꝓciosũ
ꝛ extraneũ diuie reuelatõis/ne forte demo
nes q̃ monetã quãlibet diuinã/ꝛ bonã q̃m
lubet falsare satagũt/subintroducãt ꝑ ꝓ
moneta ꝛ legitima falsatã ꝛ reꝓbãt. essz ℔
in detrimentũ nõ mediocre eccl'iastici fisci
vel erarij/seu thesauri imperialis dei. Et
tanto ampli⁹ q̃to moneta ꝑciosior est ꝛ ra
rior/quẽadmodũ sunt act⁹ virtutũ heroi
caꝝ/atq̃ supnaturaliũ visitationũ. Tan/
to igit̃ vigilantior adhibẽda est ad discer/
nendũ cautela/quãto essz iactura damno
sior. ¶ Et q̃m similitudo hec satz idonea
est ad id palpabilius ostendẽdũ q̃d intẽdi
mus/ꝓsequamur eã dicẽtes. Primũ. q̃ ex
aminator huj⁹ monete spũalis/debet esse
theolog⁹/arte pariter/vsuq̃ peritus. non
q̃les sũt q̃ semp addiscẽtes nunq̃ ad sciẽ/
tiã veritatis ꝓueniũt. q̃les garruloſi/ꝛbo
si/ꝓterui/ꝓcẽtiosi. moribꝫ deniq̃ pessimis
dediti/ꝛ plus ad epulas vanaq̃ gustu di/
scernẽdũ/q̃ act⁹ suos dijudicandũ indu/
strij ꝛ seduli/quib⁹ oĩs sermo de religio/
ne fabula est siue onus. postremo quicq̃d
lingua magniloqua oñdit/vita q̃ mentiri
nescit ꝓtradicit ꝛ blasphemat. Caput tales
numularios noua q̃libet moneta diuine
reuelatõis sic incognita est ꝛ barbarea. vt
cõfestim ad se deductã. cũ grandi cachin/
no ꝛ indignatione reꝛciãt irrideãt ꝛ accu/
sent. Alij sunt/nec nego/q̃ ex aduerso i op
positũ ruunt viciũ/q̃ superstitiosa etiã ꝛ va
na ꝛ illusoria deliroꝝ hoiz facta ꝛ somnia
necnõ egrotantiũ ꝛ melancolicoꝝ ꝓpten/
tuosas cogitatões/reuelationib⁹ ascribũt
Istis leue coꝛ nimis ad credendum/alijs
nimiũ intractabile ꝛ asperuz esse videns/
scio certissimũ esse q̃ aput Hasonẽ scribit
medio tutissim⁹ ibis. ¶ Est autẽ moneta
ista spũalis reuelatõis tanq̃ aurea/in q̃n/
q̃ principaliter examinãda. s. in pondere.
in flexibilitate/in durabilitate/in ꝓfigura
tione/ꝛ in coloꝛe. Et ℔ ꝑm quinq̃ ꝓtutes
ex quib⁹ sumit̃ argumẽtũ monete spũalis
legitime. Humilitas dat pond⁹. discretõ
flexibilitatẽ. patiẽtia durabilitatẽ. veritas
ꝓfigurationẽ. charitas dat coloꝛem. Has
quinq̃ ꝓtutes legim⁹ Mariã habuisse in
angelica reuelatõe sibi facta. sil'r in zacha
ria ꝛ elisabeth cõcludunt̃ extitiste ex serie
euãgelij Luce. dñi Johãnis nomẽ fuit re/
uelatum.

Tacq̃ quo ad primã ꝺitionez
si cognoueris aliquẽ q̃ ꝑ sup/
bam curiositatem ꝛ vanã lau/
dem atq̃ ꝑsumptionẽ sanctita
tis/cupid⁹ sit habere reuelatões insolitas
q̃ se dignũ istis reputet/qui in talib⁹ de se
narrandis gloriabund⁹ delectet. scito q̃m

illudi mereꝛ. Necꝫ magnipendas si aliqm habuisse reuelationē iactāter affirmet: de est em̄ pond⁹ humilitatis. Preterea ō sanctis patrib⁹ habem⁹ narratōes plurimas sup tanta humilitatis obseruatōe cōpositas. Cuidam ex patrib⁹ demon apparuit trāsfigurat⁹ nō solū in angelū lucis/sed in xp̄m dixit se ad ꝑ venisse in mundū/vt ab ꝑ patre videreꝛ ꝛ adorareꝛ. Cogitabūdus aliqꝺiu māsit sanct⁹ ille pater/instar marie virginis/ꝛ cogitās qualis esset ista salutatio. Dicebat intra se. Nunqd nō adoro quotidie xp̄m. qd sibi vult talis apparitio. Et ad humilitatē ilico ꝓfugiens ait ad demonez. Vide ad quē mitteris. Non em̄ dignus sum hic videre xp̄m. Quo dicto tam humili demon ꝓfusus ꝛ pudibūdus abscessit. Ali⁹ pater clausit oculos in re simili. Nolo inquit videre xp̄m in terr̄ illū in celis videre ꝓtentabor. Et beatus Martin⁹ ex supbo demonis ornatu/falsitatem loquele dyabolice/qꝛ se xp̄m dicebat agnouit. ¶ Est igit hominib⁹ saluberrimum consiliū ꝓtra tales demonū illusiones p̄odus humilitatis obseruare. se reputare intellectu pariter ꝛ affectu indignissimum/qui sup alios homines reuelationem accipiat. qui pre alijs a deo mirabiliter visitet. Et si que talia p̄ter solitū euenire circa eum ꝓtigerit reiciat a se cū sancto humili verecundoqꝫ pudoꝛe. Deputet talia vl̄ lesioni ppꝛie fantasie/ꝛ se habere aliqd̄ simile freneticis ꝛ maniacis aut melācolicis reformidet Uel caueat ne ꝓpter enormitatē p̄cedentiū peccatoꝝ/datus sit in reprobum sensum vt talib⁹ illusionib⁹ seducat. Si talia sint dyaboli machinamenta seu tentamenta ex humilitate huiusmodi euanescēt. Aut si velit de⁹ qī his tolerandis exerceat/nō nocebūt Si vero sit diuina reuelatio non ficta/humilitas pie renitens/magis ꝑparabit locū ad ipsius susceptionem ꝛ audire merebit̄/amice ascende superi⁹. quāto i loco plus infimo recūbere conabit̄ Habes in exodo/quotiens Moyses a se repulit diuinā iussionez dū ad pharaonez mitteret̄. Obsecro inqt dñe mitte quē missurus es ꝛc̄. Et hieremias clamat Ā a a dñe deus. ecce nescio loq̄ qꝛ puer ego sum. Et Johes baptista non audet sanctū vertice xp̄i tangere. sz eū a se repulit dicens. Ego a te debeo baptisari. Et apl⁹ paul⁹ se primū inter peccatores deputat/qui nec dign⁹ sū inqt vocari apostol⁹. ¶ Et si quis obiecerit q apl⁹ suas reuelatōes iactanter aperuit atqꝫ diuulgauit. Respondēt sancti doctoꝛes int̄ qs Chrisost. sub hac sentētia. Aliud est inquīt ex quadā necessitate vel habendi ꝓfitū. vel ad vtilitatē audientiū/secretas gr̄as suas aut ꝟtutes suas prodere seu manifestare aliud sine quauis sua aut alioꝝ vtilitate talia p̄ inanē gloriā ventilare. Un̄ maria virgo que ꝓseruabat om̄ia verba hec cōferens in corde suo. postmodū apl⁹ p̄sertiz Luce sacra misteria sibi soli credita dissēruit. nō ad iactantiā/qꝛ nō tantū tardasz cū viciū om̄e p̄ceps sit. sz ad ecclesie religionisqꝫ edificationem. Quinetiā deuotus Bernard⁹ q̄ totiens iussit vt hō virtutes suas plus abscōdat etiā familiarissimis ꝛ deuotissimis/q̄ alij vicia sua occultare satagunt. pluries de suis donis ꝛ gratijs p̄templationē adeptis palā nedū loqui sz scribere nō esse supbiā arbitrat⁹ est. Quo pacto sic: qm̄ ꝑ agere cōpellebat nō vanitas sz charitas. ꝛ iā in humilitatis terra radicē ꝟtutis. ne iactantie aura velleret̄ alte demiserat. Hec charitas ꝛ edificatōis necessitas a p̄sumptōis suspitōne beatuz paulū absoluūt. qꝛ ꝓpter subintroductos falsos apl̄os/q̄ gl̄iosos se monstrabāt/autoritatis sue pondus impulsus ē ꝓpalare quāqꝫ pl̄a sint in ei⁹ etiā laudatōne plena hūilitatis ꝛ recognitōis ppꝛie fragilitatis ꝛ ignoratie. An in coꝛpe inqt vl̄ extra coꝛpus nescio. de⁹ scit. Et itez. Fact⁹ sū insipiēs ꝛc̄. Est igit nō quelibet manifestatio reuelatōis sibi facte arrogās vel superba/sz ea tantūmodo q̄ fit inaniter vane ꝛ absqꝫ fructu edificatōis vl̄ ꝓfitū/sz fit ad exonerandū tumoꝛē animi a vento iactātie q̄ plen⁹ est. Ad scalpendū deniqꝫ p̄rurientes aures astantiū curiosa hmōi narratōe vanitatū. Et si nō aliud afferret hec loquacitas incōmodū. abūde illud est/qd̄ magne rei ꝛ inappciabilis fit ꝓsumptio. dū. s. tps inutiliter delabit̄. ¶ Quo circa nō paꝝ ad rē attinet si res de q̄ ferꝛ esse reuelatio/sit vtilis ad moꝛes. ad rēpublicam. ad diuini cult⁹ honoꝛē vl̄ augmētū. aut si sit supua/cuis reb⁹ seu narratōib⁹ imixta. Proinde in secularib⁹ histoꝛijs/ꝛ actib⁹ humanis. sic reperire cōmune est/ꝛ laudare se p̄t hō absqꝫ culpa iactātie/dū sue defensionis vꝛget necessitas. Sic Tullius ꝓrando ne

pelleret in exiliũ ꝓseruationẽ ciuitatis romane a se factã aliaqꝫ egregia opa sui ꝓsulat⁹ cõmemorauit. Dic africanus scipio triumphũ quẽ de cartagine subiugata reportarat in defensionis sue patrocinii cõtra accusatores suos allegauit. ⁊ vtrolibꝫ absqꝫ imputatõe ad iactantiã. Refert deniqꝫ plurimũ si ꝗs nouicius sit i exercitio virtutũ aut veteran⁹. qm̃ virt⁹ dũ incipit leuissimo flatu ꝓuellit. Inueterata ãt sua stabilitate nixa consistit. ¶ Habes ex his primi signi qualẽcunqꝫ delucidationez/ꝙ qõ dũdicari ꝑt spũale numisma vere reuelatõis a falsato denario dyabolice illusionis/qõ signũ est pond⁹ humilitat⁹. Et nõne ℔ pond⁹/hec habuit reuelatio facta zacharie ⁊ Elisabeth sup Johãnis nominatione. Lege historiã ⁊ videbis ꝙ vicini ⁊ cognati vocabant pueꝫ noĩe pr̃is sui zachariam/qz nõ garrula ⁊ vana curiositate sup noĩe pueri parẽtes vulgauerũt. Illaz dicere sola extorsit necessitas dũ in circũcisione puer esset nomẽ acceptur⁹. Sz ⁊ elisabeth sancto humili verecũdoqꝫ pudore ornata/occultabat se mẽsibꝫ sex Et zacharias tãte humilitatis fuisse ꝓuincit/vt ad verbũ aspectũqꝫ angeli stupiduſ/⁊ gelidotimore ꝓcussus/vix crediderit nuncianti. ¶ Addendũ tñ est qõ vult beatus Greg. dyal. Humilitatẽ verã nõ esse ꝑtinacẽ/sz obtpantẽ cũ tremore/quẽadmodũ de ꝙdã libertino refert/ꝙ rogabat ⁊ adiurabat renitens suscitare pueꝫ. Virtutis inqt pectus nõ esset si ℔ charitas non vicisset. Et plane nõ tã hũilitas sz supbũ ꝏ sua estimatione est iudiciũ. si ꝗs ꝑtendẽdo hũilitatẽ ꝓtemnat ꝑlatũ aliqd opis arduí ꝑcipiẽtez Neqꝫ em̃ ℔ ageret/si nõ esset sapiẽs i oculꝫ suis. si nõ prudentie ppie innitẽs potiusqꝫ superioris sui iudicio sensui ⁊ arbitrio subꝫci parat⁹ existerꝫ. Vide ꝙ quẽadmodũ pusillanimitas ex supbia generetur. ¶ Addit ipe Greg. p regula ꝙ miraculuz ⁊ hũilitas duo sũt signa/ꝙ ad manifestandã alicui⁹ sanctitatẽ sufficiũt Neqꝫ em̃ miracula ꝑ se valẽt/cũ a malis iusto dei iudicio ꝑmittuntur fieri i edificationẽ eccl'ie. Mens q̃ diuio spiritu implet inqt greg. habet euidẽtissime signa sua. veritatẽ. s. et humilitatẽ. q̃ si vtraqꝫ in vnã mentẽ perfecte ꝓueniũt/liqt ꝙ de ꝑsentia sancti spũs testimoniũ ferũt ¶ Quãqꝫ refert multũ si miraculũ fiat in attestatõez fidei vere. aut ad sanctitat⁹ alicui⁹ manifestatõez. Nã ⁊ mali ꝑmo mõ faciunt miracula vt scribit Math. vij. Qm̃ veritas a quocũqꝫ dicat a spũsancto est. nec eã vincit malicia. Sz in approbatõez sanctitat⁹ ppie/mal' absqꝫ dei ꝓtradictõe publica ⁊ sufficiẽti/nllo modo ꝓuenire ꝑt miraculoꝝ opatio. aliquin de⁹ esset fallax testis mẽdacij. Quare sic: qz signũ ppie manus. i. potẽtie/a se solo factibile/appẽderet lr̃is falsis ꝑtense sanctitatis/nec reclamaret. Addit ℔ nc reclamaret/ppter antixpi miracula q̃ nõnulli ꝙa forte ꝓtendũt/ad ꝓbatõez electoꝝ ⁊ reproboꝝ subuersionẽ. Licz tñ antixps minister miraculi mẽdacissim⁹ erit/⁊ in vita sceleratissim⁹. Sz de⁹ ipi suisqꝫ miracul' ne crederet/ꝙ suas aliozũqꝫ ꝓnunciatões innumeras reclamauit atqꝫ ꝓtradixit. ꝓpter qõ inexcusabilis erit sibi credẽs.

¶ Secundũ signũ in legitimo numismate spũali/est discretio q̃ dat flexibilitatẽ. Intelligo ꝓm ꝑtitudinẽ ad credendũ ꝓcilio/q̃ est humilitatis filia. Si videris aliquẽ exẽplo zacharie ⁊ elisabeth incedẽtẽ via regia ⁊ corde simplici in oĩbꝫ iustificatõnibꝫ dei ꝙ nõ vult ambulare in magnis neqꝫ in mirabilibꝫ sup se. Sz medio quodã tenore/regulas viuẽdi sequit⁹ a ꝓfibꝫ institutas nec trãsgredit fines ꝙs ꝓres sui posuerũt. ꝏ tali noli credere leuiter/ꝙ fallat ꝑ demoniũ illusiones/quẽ ⁊ credere ꝓsilio/⁊ i oĩbꝫ ceteꝝ moderamẽ discretõis obꝛuare ꝑspexeris. Altuero sũt alij/quibꝫ placet ppria sentẽtia duci/⁊ ambulãt in adinuentõibꝫ suis. Ducit eos ꝑiculosissimus rector/aut verius impellit ppria opinio. ieiunijs sup modũ se macerant. protendũt vigilias. lacrimis plusqꝫ oportet cerebꝝ turbãt ⁊ extenuãt. Et inter hec nullius credunt monitis. consilio neminis adquiescũt/vt tẽperati⁹ se habeãt Doctores ꝓterea ⁊ i lege peritos audire seu consulere non curant. ⁊ consultos spernũt Admirum qz magnũ iam aliquid esse persuaserũt sibi ꝑpis. ⁊ ꝙd eos agere conueniat plus oĩbus sapere arbitrantur. De talibꝫ pronuncio qz cito prolabuntur. in omnem demonum illusionem. cito impingunt ad lapidem offensionis. quia ceca precipitatione ⁊ nimia velocitate rapiuntur. Propterea quicquid de reuelationibus insolitis pronunciauerint habeto suspectũ. ¶ Pauci sũt mẽses

dñ eram Attrebati. audiui de quadã mu/
liere ꝓiugata ꝛ bñte liberos/ꝙ aliq̃ diu p
duos dies. nõ nunq̃ ꝑ q̃ttuor ꝛ ampli⁹ ma
nebat absq̃ cibo. erat ꝓinde multꝫ ãmira/
tioni. Feci vt loq̃rer cũ ea. examinaui eaz
multꝫ ꝶmoniby. reperi hãc abstinẽtiã ñ so/
brietatẽ sed vanã supbãq̃ ꝓtinaciã. Haz ꝛ
post tale ieiuniũ dira fame excruciata/in/
explebili voracitate comedebat. Nullã in
sup asserebat solidã cãm q̃re sic ageret/nisi
ꝙ se indignã dicebat q̃ pane vesceret. Fa/
tebaꝫ ꝓterea neq̃ a ꝓfessore suo/neq̃ ab al
tero bñe hanc viuẽdi regulaz. Hã a dimi/
dio anno ꝛ ampli⁹/nulli⁹ habuerat ꝓfesso
rũ vl̃ absolucionẽ vl̃ ꝓsiliũ. Expaui fate/
or ꝛ exhorrui. dissimulãs tñ cepi ostende/
re demõis hos eẽ laq̃os. ꝛ eaz ꝑiculo insa/
nie vicinã eẽ. Haz ꝛ erat vultu attonito. ꝛ
color sil'is iamiã moriture videbaꝫ. Pete/
bam si sciret aliq̃s q̃z auctoritas fides et
prudẽtia maiorꝫ eẽnt ponderꝫ ꝛ reputati/
onis apud eã/q̃s ꝑprie estimatõis iudiciũ
Rñdit ilico suspirabũda ꝛ gemẽs/demissis
humi oculꝫ/se miserã/se peccatricẽ/se indo
ctã plus oĩby ꝛ insciã. Subintuli q̃rens si
vere ita de se sentiret. q̃ pacto sine cuiusq̃
alteri⁹ cõsilio/tã insolitã ꝛ ab alijs sancti/
oriby ꝛ fortioriby nõ obseruatã abstinẽtiã
seq̃reꝫ. Cepit nescio q̃s rñsionũ ambages
voluere: quia q̃uis euadere nescire deerat
bũilitas: ꝛ possidebat mentẽ ei⁹ q̃dã arro/
gantia: que se victã erubescebat confiteri.
Tandẽ monui eã bona fide ꝛ sub attestati
one maximi discrimis sui/ĩ aĩa ꝛ corpe:
vt fatuã desereret banc ieiunãdi obstinati
onẽ: ꝛ absq̃ peritoꝝ consilio nihil singula
re/ꝛ abalijs inobseruatũ seq̃reꝫ/maxie qz
viro suo displicebat. ꝛ peior erat edacitas
insaturabilis sequens. Non rñdit ad hec.
Plane discessi ꝛ q̃d postmodũ egerit igno
ro. ¶ Nec idcirco introduxi vt exemplo
pspicuũ facerẽ q̃ntus est in q̃busdã discre/
tionis defect⁹/q̃ nõ ꝑmittit flecti ad credẽ
duz ꝓsilio. Nõ mirandũ si numisma qõ a
talib⁹ fabricatũ est repudiaꝫ/tanq̃ si ex fer
ro sit nõ aureũ. ¶ Qua in re saluberrimũ
est sapientꝫ ꝓsiliũ/ne bõ sit sapiẽs in oculꝫ
suis: ꝛ ne innitaꝫ prudẽtie ꝑprie/sed agat
oĩa cũ ꝓsilio. in eternũ nõ peribit. Nec suffi
cit q̃tidianis introgatõiby fatigare prudẽ
tes/ꝫ fides ꝛ obediẽtia pstet ncẽe ẽ. alioq̃n
stult⁹ erit bõ hmõi put loq̃t sapiẽs/q̃ ñ re
cipit ꝟba prudẽtie seu ꝓsily/nisi ea dixeris
q̃ versanꝫ in corde suo. Est sane donũ nõ
mediocre spũssctĩ. ℍ donuz ꝓsilij q̃ ꝫ dari
possz: vl̃ hr̃i vl̃ credi recte ꝓsiliũ. ¶ Ait ita
q̃ Johes climaci de gdiby ptingẽdi a d de
um: q̃ hõ arrogãs ꝛ seip̃m ducẽ sui ꝓstitu/
ens/nõ indiget demõe tentãte. q̃ factus ẽ
sibꝟ̃pi demõ. Estimo deniq̃ q̃ nũc maxi/
moꝝ maloꝝ cumul⁹/quẽ in scismate pati
mur ꝛ exprimur: ab hac indiscretiõis peste
pcesserit nulli⁹ acq̃escere ꝓsilio ꝑmittentꝫ.
¶ De hac discretiõis ꝟtute tractat abun
de Cassian⁹ in collatiõiby paty. Tandez ĩ
pson̄a magni illi⁹ Antonij ꝓcludit solam
hãc ꝟtutẽ esse q̃ impturbato calle deducit
ad regnũ: ꝛ ab insidꝟ̃s ꝛ seductõib⁹ demo/
nũ tutos reddit. Subiũgunꝫ exẽpla q̃by
ℍ astruiꝫ. Miserabiles ꝓterea exit⁹ illoꝝ
q̃by hec ꝟt⁹ defuit mẽoranꝫ. Itaq̃ ad par
exitiũ ꝟgũt abstinẽtia nimia et crapulosa
voracitas/nisi q̃ irremediabilioz est excel
sus ĩ abstinẽtia. Morbos eĩ affert incura
biles ex lesiõe cerebri: ꝛ rõis ꝑturbatiõe: q̃
fit vt ꝑ maniã aut furiã vl̃ ceteras passiões
melãcolicas sic ꝑfundanꝫ ꝛ intime radicã
tur fantasmata interi⁹ reꝛuata in cerebro
q̃ esse reputanꝫ vere res extrinsec⁹ appẽtes
ꝛ audire se putat hõ videre vl̃ tãgere quod
nll'o sensu exteriori ꝓcipiꝫ. Inualescit aũt
hec passio vsq̃ ad hãc aliq̃ñ insaniã/vt iu/
dicet se hõ aliud eẽ q̃s est. Quẽadmodũ re/
pert⁹ est q̃ se murilegũ. ali⁹ q̃ se gallũ. ali⁹ q̃
se asinũ. ali⁹ q̃ se mortuũ reputaret. Unõ
fuerũt nõnulli doctoꝝ q̃ hac egritudine p
cussum arbitrati sũt fuisse ipum nabucho
donosor/vt bzutũ aĩal eẽ se crederet: ꝛ non
veracit̃ indueret corp⁹ beluinũ. Pleni sũt
medicoꝝ libri portẽtuosis hmõi appitio/
nib⁹: ꝛ iudicioꝝ corruptiõib⁹: ex lesiõe viri
um interioꝝ nascẽtib⁹. De his ait hieron⁹
mus q̃ magꝫ indigẽt fomẽto hypocratis.
q̃s alio ꝓsilio. Multos taliũ vidi. multos
etiã examĩaui: q̃z aliq̃ in plerisq̃ negocijs
sanissimã videbanꝫ bñe sniam. desipiebãt
tñ in certis casib⁹ ꝛ rñsionib⁹/vbi fantasie
sue lesio certi⁹ eminebat. ¶ Cetez q̃ pscru
taꝫ acuti⁹ artiũ magicaꝝ traditiões sacri/
legas ꝛ impias/facillime nosci ꝑlima ibi
dẽ obseruãda ꝓponi/sup ĩmoderatis ieiu
nijs ꝛ alijs nõ ad aliud q̃s ad sensus ꝛ rõis
pturbationẽ. q̃ fit vt etiã plerũq̃ talib⁹ de
diti: cadant in insaniaz. ꝛ vult⁹ oculorũq̃
horroꝛẽ terrificũ patianꝫ. ¶ Attñ ne quis
ea q̃ dicta sunt/ꝑtra iohez baptistã ꝛ eius

abstinentiã valeat retorq̃re. Dic aduertẽ/dũ est diligent'/q̃ hoim diuerse sũt gr̃e/tũ ex naturali boitate cõplexiõis. tũ ex dono illi⁹ q̃ diuidit singul' put vult. Quocirca fieri ꝑt q̃ absq; culpa ⁊ nota indiscretiõis arripiat vn⁹ modũ viuẽdi austeriorẽ q̃ nõ oĩb⁹ ꝓueniret. Exẽplũ hẽm⁹ in Johe nr̃o Fuit ille cõplexiõis optie natural'/⁊ armoniã virũ inferior ad superiores/q̃nta natura lapsa patiebat pulcraq; integraq; posse/dit. Q, si cui forsan sit ꝟ ambiguũ/sciat q̃ niã ꝑm scripturã dei ꝑfecta sũt opa. Sed nõne Johes nr̃ baptista a deo miraculo/se ꝓduct⁹ est. Semẽ igit̃ materiale ex quo corp⁹ cõpaginãdũ erat nec duruz nimis/nec rursus fluidũ abũdãti⁹ fuit/sz tl'e prorsus q̃le disponere ⁊ mĩstrare talẽ ⁊ tãtũ decebat artificẽ deũ. Dic aliquẽ defectũ mõstruosuz incidisse/q̃d seq̃t. Jã nõ nature q̃ nõ opabat. sz deo miracl'ose causanti fuisset imputata tal' impfectio qđ dicere nefas est. Et ꝟ ampli⁹ liq̃t q̃ iohis cõplexio nõ melãcolica sz sanguĩea fuit. ⁊ q̃ ĩ sua cõceptiõe ⁊ ãnũciatiõe ꝓstellatõnib⁹ celi neq; q̃ subdebat. Fefellerũt insup aut fallere potuerũt regl'e astronomor de iudicijs circa eũ/nec ad ipm extẽdi potuert. Apta est rõ ꝓceptõis miracl'm. Et bis q̃d rursũ ꝓcludit. Nimiz vide q̃ iohes dũ puer heremũ cõcupiuit ⁊ introiuit. ꝟ nõ ex lesione cerebri. nõ ex melãcolica passiõe egit/sz potius a spũscto duct⁹ est ĩ desertũ. Sil'r vict⁹ sui singl'aritas: ⁊ cetera hmõi (q̃ eẽ añ ei⁹ conceptõem ꝓnũciata sũt) ꝟtuosa sagacitate obseruabant a iohe/q̃ ab alijs ãmirari poterãt/sz nõ cũ discretiõis ꝟtute penit⁹ imitari. Nõ oĩm auiũ par ẽ volat⁹ ad aq̃lam. nec bestie oẽs cursu tigridẽ equãt. Sic in ꝟtutib⁹ dispar ẽ cuiq; partitio. Nõne sanctus bñdict⁹ desertũ locuz puer incoluit. ipi⁹ tñ documẽtũ est/vt nõ ꝓmittant pasim/⁊ ꝓ libito mõachi solitudinẽ aggredi Nã q̃ spiã adbuc tyrũcul⁹ nec exꝑt⁹ leuio/res insult⁹ pugne spirital'/qũ tute cõmittit se bello guiozi gigant̃. Nã q̃ cõem vitã agũt ĩ societate. magz experiunt bella mũdi ⁊ carnis tãq; rudiores potẽtioresq; pugnarũ ꝓgressus. Qui aũt solitarij degunt ꝓtra gigantẽ immanissimũ diabolũ dimicaturi ⁊ fraudib⁹ subtilioriby atq; fortiori bus aggrediẽdi/fatigãdi: ⁊ nisi discretõis gr̃a succurrerit turpit̃ deijciẽdi exponũt. Agnoscitz igit̃ q̃ necessaria ẽ discretionis virt⁹/quã parit nutrit ⁊ saluat humilitas vere obedientie copulata. ¶ Expediam⁹ reliqua sub breuitate maiori.

Tertiũ igit̃ signũ ĩ numismate spũ T
ali/dixim⁹ esse patiẽtiã q̃ dat durabilitatẽ/dũ ꝑ ignẽ tribulatiõis examinant̃/⁊ dũ ꝑ contumelias ⁊ ꝓbra pulsat̃. Doctrina viri inq̃t sapiẽs ex patientia cognoscit̃. Si q̃s itaq; ex manifestatiõe illoz q̃ sibi dicit fuisse reuelata: reporet ñ nisi deiectionẽ/irrisionẽ ⁊ opprobria facili⁹ inducit credere sibi/q̃ vbi suspitio de vane laudis captatiõe rõnabilis exorit̃ Fallax tñ ẽ ꝟ signũ/nõ dubito nisi cautissima circũspectiõe cũ alijs adiũctis eraminet̃. Nã obstinatio sepe patiẽtiã simulat. ⁊ nõnulli ex ꝓtumelia q; fatua ꝓpessione gloriant̃. Quẽadmodũ ipe etiaz sordes vestiũ ⁊ ciliciũ/aliq̃ superbie vermẽ morsa cissimũ generãt ⁊ nutriũt. Arbitrant̃ isti se iustis et sanctz esse sil'es q̃bus tot aduersa cõtigerũt vl' qui egerũt sil'ia. Impleri rursus in se putãt illã christi ꝓmissionẽ. Beati q̃ ꝑsecutionẽ patiunt̃: qm̃ ipoz est r̃gnũ celoz. nõ satz aduertẽtes/qm̃ addit christ⁹ ꝓpter iusticiã/sz tante cecitatz est ipa mentis arrogãtia/tam sil'is esse ꝟtutib⁹ vult videri temeritas. Cetez nunq̃d nõ obsecro repiunt̃ qui de suis etiã defectib⁹: de negligentijs ⁊ necessitatib⁹ improbissime gloriant̃/absurduz dictu. sed ita gloriant̃: certe deputãtes sibi talia a deo ꝓmitti/ne cum paulo magnitudo reuelationũ aut virtutũ eosdẽ extollat. Et vide q̃nte ꝓscietie arrogantz calamitas: qz nec humiliat̃: nec a suis defectib⁹ spoliat̃. Nã qz vtili dispẽsatione sibi datos putat stimulos negligẽtiarũ culpabiliũ: vt eis careat nequaq; enitit̃. quinpoti⁹ in sue ꝑfectiõis traducit argumentum.

Quartum signũ est veritas/q̃ dat q U
configurationẽ ⁊ inscriptionez legitimã. Est nanq; sacra scriptura locus vl' officina/vbi cunus regi⁹ monete spũalis recondit̃. qz si in aliquo vel minimo puncto denari⁹ discrepet in sua figuratione ⁊ supscriptiõe ab hoc cuno regis: absq; vlla dubitatiõe falsatus est. Attamẽ tanta est nõnunq; sil'itudo denarij falsi adverũ: vt vix nisi a doctissimis possit falsitas depbendi. qz inter tot veritatis lineas ad fraudem politas: nõ statim vnus falsitatz punct⁹ semet aperit. Nisi sũt beretici

qui magnos catholice doctrine cõpinge/bant libros/ vt solam heresim int̃ tot ve/ritates latenter insererent/ ꝛ cautiori effi/cacioriq; fraude publicarent. Hec res in/dicat ex ꝗnta nequitate tal' ꝗbus moneta re/uelationũ insolitaꝝ debet a theologis pri/usq; admittat'/examinari. quoꝝ pcipue in/terest inter verã ꝛ falsam religionẽ. mores q; cõcernens discernere. Palam est insup q; pernicios̃a sit scripture sacre reiectio: et ad antichristi susceptionẽ prepatio certis/sima. ¶ Hoc signũ quartũ manifeste tra/bitur in lege Deut. xiij. ꝛ xviij. ¶ Et pro elucidatione maiori placet hic repetere q̃t tuor pditiões vere reuelatiõis: q̃ ad veri/tatis inscriptionẽ alias p me positas: ꝛ p nũciata si ꝗdã collatõe de angel' ¶ Pria cõ/ditio. Nullus angelorꝝ sctorꝝ siue pphetarũ quicq; cẽ futurũ pnũciat: q̃n veracit̃ futurũ sit/in sensu quẽ ipe vl' spũsanctus intẽ/debant. Sic nõ est rñsum demonũ. quia ꝛ fallũt ꝛ fallunt. ꝛ hec cõditio habet Deut. xviij. Si tacita cogitatiõe rñderis. Quo possum intelligere verbũ qđ locut⁹ est do/min⁹. Sequit rñsio. Hoc hẽbis signũ: q̃ in noie dñi pphet̃a ille pdixit ꝛ nõ euene/rit. hoc dñs nõ locut⁹ est. sed p tumorẽ a/nimi sui pphet̃a cõfinxit. Contra h̃ videt̃ esse instantia fortis de Jona q̃ predixit de/structionẽ niniuitarũ. ꝛ de Jsaia respectu mortis ezechie. ꝛ de Nathan. ¶ Pro q̃ po/nit̃ scda cõditio. Si idipm qđ angel⁹ aut pphet̃a pdixit/nõ ex modo q̃ vocaliter p/tendebat̃ eueniat. plus sup h̃ a spũsancto reuelationẽ accipiet: de pphetia aut reue/latione sic vel sic intelligenda: pditionalit̃ aut mystice: vel l'raliter. Sic factum est in Jona et Jsaia. alias debuissent lapidari ẽm legẽ Deut. xviij. scriptã. boc est qđ pri/us appellaui deũ reclamare/ vl' ꝓtradicere vel de suo intellectu salubr̃it informare Tercia pditio. nihil bonis moribꝫ aut fin/cere fidei ꝓtrariũ: angeli sctĩ ꝛ pphete veri pdicũt aut pcipiũt. Nõ sic demões vl' an/tichristus: q̃z signa dicunt̃ signa menda/cij. qz ad mẽdaciũ credendũ inducũt. Hec pditio habet̃ Deut. xiij. Si ꝗs instet de p̃/cepto dato abrae sup immolatiõe filij. Re/sponsio est: q̃ deo iubente seu dispensante nõ fuisset illicita mortis hui⁹ inflictio Sz ita diceret ptinax idolatria ĩmolans filios suos ꝛ filias suas demonijs. ¶ Pro quo ponit̃ quarta pditio. Reuelatio angelica siue pphetica sup aliq̃ qđ bonis moribus obuiaret. nisi diuĩa interueniret iussio si/ue dispensatio. talit̃ circũstantionata est aut esse debet: q̃ de ea reuelationẽ accipiẽ/ti vel eis p ꝗbus fit reuelatio dubitare nõ liceat. Oportet enĩ vt tam clare cognosca/tur reuelatio eẽ a deo/ q̃ clare scit̃ aliquid esse scripture sacre vel rõni ꝺforme. Et in hoc casu maxie necessariũ est donuz quod apl's vocat donũ spirituũ. ¶ Queres. q̃d agit hoc donũ qđ discretionẽ spirituũ ap/pellam⁹. Agit equidẽ vt sapore quodã in/timo/ ꝛ illumiatiõe quadã experimentali sentiat bõ differẽtias inter veras reuelati/ones/ ꝛ deceptorias illusiões. Hoc tradit beat⁹ Hre. in dyal'. Hoc idẽ de seipo bea/tus Berñ. in suis miracul' fatebat̃. Sen/tiebat enĩ ꝛ vt sic dixerim gustabat inter/no quodã afflatu ꝛ odore/ q̃ ad faciendũ miracula sibi virtus aderat/ vtpote ad sa/nitates opandũ. Quẽadmodũ de dño no/stro iesu christo dicit euãgelista: q̃ sensit ꝑ tutem de se exisse dum sanata est mr̃ ex cõ/tactu fimbrie vestimẽti. Alioq̃n idem ꝛ a/liꝫ similes: nulla ratione visi fuissent aliq̃ excusabiles a temeritate aut a tentationis diuine pecca/to dũ ad operandũ miracu/la semet ingerebant. Aug⁹ quoq; refert in suis confes. matrẽ suam isto modo int̃ ve/ras ꝛ falsas nocturne quietis imagines et visiões discreuisse. Cur igit̃ aliquis si re/gula vniuersalis aut doctrina certa ꝛ ifal/libilis nequeat tradi sup hac materia ꝺ di/scretione spũum: aut de reuelationũ veri/tate: cum ista res plus in experientia ꝛ cõ/ditionum particulariũ q̃ infinite sunt cõ/cursu/ q̃ in arte versẽt. ¶ Videam⁹ simi/lem in re pari imo longe faciliori difficul/tatem. Ridebunt ad exemplum forsan a/liqui sed attendãt ne semet irrideant. Pe/tamus ab aliquo dari nobis sub arte ꝛ do/ctrina vniuersali: p quam sciri poterit evi/denter de seipo vl' alio semper: q̃n somnꝫ illuditur: aut veris vigilijs exercetur. At/tende in primis q; visiones somnioꝝ ple/rumq; discursiue sunt: rationales ꝛ super se reflexe. Haz querit bõ si somniat. vtrin/q; insuper arguit. ꝛ tandem deliberate cõ/cludit q; vigilat. Adde q; tanta est somnij ad vigiliam propinquitatis similitudo: vt befitet homo etiam vigilans: ac visa se cum retractans: si tunc vere dormiebat. Rursus apud quosdam dormientiũ put

scribit pb̃us ⁊ experientia loquit/ vigilantiũ opa incursu voce ⁊ alijs plurimis reperire est. Deniq; tot ⁊ tales aliquãdo occurrunt similitudines somnij ad vigiliam/ q̃ solum videt experientia ad discernenduz sufficiens. Interroga aliquẽ de vigilantibus/ qũo scit an vigilat. Respondebit ilico forte insulsam banc questionẽ tuã. sz vt gere nõ desinas/ respõdebit substomachãs bene scio. Persiste vltra/ ⁊ dic/ quomõ bene scis. dicet q̃ maxima est inter somnium suũ. ⁊ vigiliã dissimilitudo. Si sil'itudies varias adduxeris/ quas p̃tigimus. estimo q̃ nullus sue responsioni alius erit exitus q̃ vt dicat certe scio/ qz sic experior. Sed perge vltra insistere/ ⁊ affer/ q̃ similem crebro habere se iudicat experientiã. dũ somniat/ credẽs scz loqui. legere ⁊ audire. imo ⁊ nõ somniare. Ad hec quid iste respondebit nisi dicere/ verũ est/ ⁊ tunc decipior. Q, si ampli⁹ proteruire ⁊ cõtraniti voluer, dicens/ ita nũc. O bone vir etiaz tu falleris. q̃ q̃ ignoraz. Videat ipe quid vltra obmutire aut sufficiẽter allegare valeat/ ad liberandum pedes suos ab hoc labyrintho. p̃ter solam experimentalẽ noticiã ipius vigilie. que valde dispar est a somnijs. fortior scilicet/ atq; lucidior. p quã nõ se tã opinatur q̃ scit ⁊ intelligit vigilare. Transferatur hec similitudo. que videt puerilis
y ad rem sublimissimã que tractaf/ comprimetur p eam/ si nõ erro/ insolens arrogãs q̃ humana curiositas. que fidei sacramenta si ñ penetrat indignaf. quãdo nec quotidiana puerilia/ ⁊ ludicra/ sufficit attingere. Nec etiã nos cõsideratio cautiores efficiet/ nõ in reuelationib; tm̃modo secernẽdis sed in oĩb; generaliter nr̃is actib; diiudicandis. O quotiens sibi videt homo sapiens/ sibi iustus/ sibi humilis. ⁊ sibi dicit. qz diues est in ꝑtute: ⁊ nescit q̃ miser est ⁊ miserabilis ⁊ paup cecus ⁊ nudus. Prevalet in vanitate sua ⁊ in multitudine spũaliuz diuitiarũ suarum gloriaf. dicit in excessu suo/ nõ moueboz in eternum. Sed p certo alto somno pressus fallitur. qz oĩa hec aspicit nõ in lumĩose veritatis vigilia. sed sub simulacro somniculose vanitatis experitur banc fraudẽ. Tunc primũ homo dũ deo ꝓpicio excitatur a somno peccati. ⁊ nihil inuenit diuitiarũ somniatarũ in manibus suis. Fit hoc dum regreditur ad luminosum ⁊ p̃fulgidum diem humilitatis ⁊ sibi vigilat qui vanitati dormiebat. videt tunc er roz̃ suum/ ⁊ illũ secuz diuq; retractans/ q̃ ipe patiebatur/ qui ue desipiat/ obstupescit. Nam ⁊ vere supbum et arrogantem ⁊ tumidũ aut aliter vicioſuz se fuisse deprehendit/ q̃ q̃ aliter prius existimabat. Quare sic. Quia mentiebaf iniq̃tas sibi. Et quid mirũ si mentitur iniq̃tas sibi plus q̃ si somnians de somnijs. ⁊ maniacus de furia. ⁊ stolidus de sapiẽtia corruptissime iudicarint. Sic est plane q̃ vicioſi de ꝓprijs vicijs/ vt de tenacitate parcus. de arrogantia supbus puerse cõiectu rant. ⁊ tanq̃ acrisia pcussi palpant ĩ meridie. Quãobrem elucescit quantuz/ imo q̃ necessariũ sit eis alieni consilij ducatũ habere ⁊ sequi. quia de somniante alius vigilans pfectius iudicat. Ideo ve soli qz cuz ceciderit nõ habet subleuantem. ⁊ ve ceco si ceca eum ducat impietas/ ⁊ illusio. quia ambo in fouẽ cadunt. O formidãdas ergo iugiter fraudes quis nõ expauescat. O fallaces vbilibet mille deceptionuz tendiculas/ quis bas euadet. Quis arto tramite/ sic obscuro/ sic obsesso securus ambulabit. Profecto solus ille beaf/ ⁊ decies beatus/ humilis ⁊ pauperculus/ qui sapiẽti obediens semp est pauidus/ qui in dei timore instanter se tenet/ ne cito subuertaf domus sua. Putas ne fuerat boc expertus q̃ dicit. Custodiens paruulos dominꝰ: humiliatus sum: ⁊ liberauit me. Deniq; h̃ testatur oraculũ illud digne diuinũ/ ⁊ sempiterne memoraãdũ: de humilitate. Antonio monstratuz. Conformiter ad quod iurat deuotus Bernardus taliũ expertissimus sup cantica. Jn veritate inquit didici/ nihil eque efficax esse ad gratiã dei ꝓmerendam/ retinendã/ recupandam/ q̃ si oĩ tẽpore inueniaris coram deo nõ altũ sapere sz timere. beaf homo q̃ semp est pauidus. Hanc humilitatis lucem quisq̃s intrauerit/ per medios tentationũ laqueos q̃ntũlibet absconditos/ tutꝰ incedet. frustra rugiet aduersarius vt leo. frustra circũiet q̃rens quem deuoret/ frustra insidiabitur ĩ spelunca sua vt rapiat paupem/ ⁊ pauperculum ⁊ cõtritum/ quoniã tibi dñe derelictus est ille pauper ⁊ orphano adiutor es.

¶ Hoc est primũ ⁊ precipuum signuz inter signa nostre monete spũalis discretiuũ ¶ Monitiones oĩs itaq; intrinsece/ oĩs instinctus vehementes/ omnis reuelatio z

omne miraculũ/om̃is amor extatic⁹. om/
nis cõtemplatio. omnis raptus. om̃is de
niq̃ nostra interior exterior ve operatio: si
humilitas p̃cedit ⁊ comitetur ⁊ sequatur.
si nihil eam perimẽs misceatur (crede mi/
hi) signum habẽt ꝙ a deo sunt / aut bono
eius angelo/nec falleris. Si vero p̃dicto/
rum aliquid sumat originem a sup̃bia. si
eam secum duxerit/suspecta habe omnia.
Humilitatis ergo signum si ꝑfecte nosce
retur/frustra multiplicarent̃ alia. quoniã
sup̃bia ⁊ hũilitas numisma sp̃ualiũ opati
onum sufficienter condistinguunt. Hanc
nihilominus sublimissimã paruitatem et
paup̃tatem ditissimã/sed in deo/ hanc sa/
pientissimam vt sic loquar insipientiaꝫ/q̃
sibi de se diffidit/ que nemini se preponit
que idcirco suasibilis est/ ⁊ nemini detra/
hens aut indignans/disponit omnia sua
uiter. Hanc inq̃ quisquis ꝓpria virtute
studio vel industria adipisci ⁊ seruare cre/
diderit/errat proculdubio: etiam sup̃bissi
mus est. preparat se homo ad eam non ne
gabo: sed ab eo solo gratis infunditur ⁊ cu
stoditur: a quo om̃e donũ optimũ est. et h̃
scire ⁊ sentire iam magnũ dei donum est: ⁊
humilitatis initiũ. ¶ Ecce magistri vene
rabiles ⁊ fratres dilectissimi ecce quo rela
psus sum de quarto signo ad primũ. ita ẽ.
sed nunq̃ profecto satis crebro/nunq̃ ver
bis sufficientib⁹ potest apud nostrã elatio
nem ꝑditissimã/inculcari laus huius vir
tutis. nunq̃ nimis sub pedib⁹ rep̃hensio/
nis/valet aduersa sup̃bia deijci conculca
ri ⁊ conteri. O monstrũ horrendũ ingens
O portentuosissimũ sup̃bie negociũ. Nã
heu calcata resurgit fortior/ instar fabulo
si Anthei/ euulsa repullulat vberior. sua
demum rescisiõe velut ydre poetice caput
redit fecundior. Sic ex suo nedũ cõtrario
vt ex humilitate. ex sordib⁹. ex pallore: sed
ex sua morte rediuiua generat̃. ¶ Atuero
tandẽ reuertamur si placet ad q̃rtũ signuꝫ
in q̃ eramus. Qd̃ diximꝰ esse veritatẽ/que
dat ꝯfigurationẽ legitimaꝫ monete nostre
sp̃ũ ali. Ubi queso animaduertere nequa/
q̃ omittamus/ꝙ aliq̃ sic se habere p̃nt: vt
q̃uis nõ sint palam ⁊ directe obuiãtia si/
ue ꝯtraria diuĩe om̃ipotentie/que ꝑ scri/
pturam sacrã extollitur/q̃n absolute pos/
sint fieri. sunt nihilominꝰ reuellenda tãq̃
inania ⁊ fatua ⁊ diuine sapiẽtie incõgrua
nec testimonio veritatis. legitime forma/
ta: sed aliũde protracta: quẽadmodum si
quis diceret sibi eẽ reuelatũ ꝙ totꝰ mũdus
mouebit̃ cras motu recto/ꝙ vnꝰ angelus
annihilabit̃ postmodũ recreabit̃/non ad/
ducendo aliã vtilitatẽ/ꝙ q̃libet p̃latorum
debꝫ solus: ⁊ nudꝰ incedere: ⁊ baiulare cru
cem materialẽ sup̃ hũeros suos: alias to/
ta ꝑibit ecclesia. Talia inq̃ velut delira ⁊
diuina reuelatiõe indigna: statĩ abijcien/
da sunt. Neq̃ eniꝫ relucet tm̃modo in di/
uinis op̃ib⁹ potẽtia: sed bonitas: ⁊ sapien/
tia quã effudit sup̃ oĩa opa eiꝰ. Om̃ia in/
q̃t p̃s. in sapĩa fecisti. Ad h̃ refert̃ ꝙ antea
dictũ est de narratiõib⁹ sup̃uacuis fanta/
sticaꝝ apparitionũ: ⁊ de inutili ꝑ eas tp̃is
ꝯsumptione. Pro h̃ valet qd̃ habemus ex
determĩatione doctoꝝ ⁊ glo. mat. iiij. sup̃
illo si filiꝰ dei es mitte te deorsum. Mira/
culũ si pia vtilitate aut nc̃citate careat: eo
facto suspectũ ẽ aut reijciendũ. sicut fuissꝫ
christũ volare ꝑ aera: ⁊ vt cõiter sunt om/
nia magoꝝ sacrilega p̃stigia. Fuit nostris
tp̃ibus mulier in talib⁹ famata reuelatiõi/
bus quã h̃ signum nisi fallor delirasse cõ/
uincit.

Quintum signum.

Expediamus nos ad postremũ de
quinto ⁊ vltimo signo. Illud est si
meministis. caritas: seu diuinus a/
mor: q̃ dat colorẽ aureũ numismati. Hoc
signũ nõ vsquequaq̃ statĩ sufficiẽs est: pro
pter sophisticũ ⁊ fucatũ colorẽ aureuꝫ va/
ne seu carnal' dilectiõis. Siquidẽ exp̃tuꝫ
est mulierculas q̃sdã fuisse q̃ circa deũ vel
alios viros sctõs magꝫa fficiebant̃ dilecti
one viciosa ignorant̃: q̃ vera sctã et since/
ra caritate mouerent̃. Et de idolatris con
stat qꝛ deũ se diligere licꝫ errãtes existimãt
Propterea primũ hic incident̃ infero non
esse tutã mulierũ q̃ntũcũq̃ sanctarũ cũ vi
ris etiã religiosissim is: cohabitationeꝫ ⁊
familiaritateꝫ. Quare sic. Quia p̃t fieri vt
amor a sp̃ũ incipiat: sꝫ vehement̃ formidã
dũ est ne ꝑ blãdicias sensim carne ꝯsũma/
tur. Nõ deerit inq̃t Hiero. viscꝰ diaboli.
Nã ⁊ ferreas mentes libido domat ⁊ car/
pit vires. Uritq̃ videdo femĩa. inq̃t v̄gi/
lius. Quocirca scripsit q̃dã deuota muli/
er: nihil ita se habere suspectũ sic̃ dilectio/
nẽ: ⁊ plꝰ q̃ diabolũ: etiã dũ circa diuina et
ꝑsonas probate sanctitatꝫ v̄sat̃. Hoc non
muliebriter traditu ꝫ est: quoniã passio seu
motio quãto vehementior tanto precipi/

tatio facilior inuenit̄ ⁊ regi difficilior. Amplius hanc ob causam int̄ ceteras/ vident̄ errasse begardi ⁊ begarde/ ob indiscretam diletiōem noīe deuotiōis palliatā. Argumentū hui⁹ rei est in q̄daz libello/ incredibili pene subtilitate/ ab vna femīa cōposito/ q̄ maria de valētianas dicebat̄. hec agit de p̄rogatīa ⁊ eminētia dilectōis diuīe/ ad quā si q̄s deuenerit/ sit s̄m eaz ab om̄i lege p̄ceptoꝝ solut⁹. adducēs ꝓ se illud ab apostolo sūptū. Caritatem habe ⁊ fac q̄d vis: Recolit̄ opinor/ vt apud Virgiliū in bucolic̄ q̄sitiue ponit̄. An q̄ amant sibi somnia fingunt. Et certe res sic se habz. q̄m amor inter oēs anīe passiōes mag̃ penetratiuus ⁊ alienatiu⁹. ⁊ si ver⁹ est cast⁹ ⁊ sanct⁹ iuuat īcogitabilit̄ ad cognoscēdū celestia. Si v̄o aut van⁹ sit/ errone⁹ aut libidinosus/ varias sibi format illusiōes. ita vt credat videre seu cogitare q̄ ꝓrsus ignorat. Experimētū hui⁹ rei in amore hereos ꝯspicim⁹. Etenī si p̄dicta maria/ nō de viatoribꝫ vtiq̄z ligat̄ ad p̄ceptoꝝ diuīoꝝ impletionē/ sz de statu btōꝝ dilectionē quam scribebat applicasset/ vix alti⁹ quicq̄z d̄ diuina fruitōe/ q̄ ad aliq̄ dici potuerat. sz fallebat eā sua tumiditas animi tāte passiōi dilectiōis īmixta. Putabat igit̄ se frui d̄o dū vigebat hec passio fort̄ circa deū in ei⁹ anīo q̄ntūcūq̄z a diuinis p̄cept̄ longe essz Accepi a narrante q̄dā carthusiensi. se ab vno magno viro audiuisse. sz in h̄ stultus erat./ q̄ pctm̄ mortale ñ semꝑ corrūpebat caritatē/ nec impediebat dilectiōez d̄i sup oīa/ īmo ad gr̄as agendū/ ⁊ diuinā dulcedinē āmirādū/ laudādū/ ꝯcupiscēdū nōnū q̄z inflāmabat. exēplū dabat de fornicationis dilectiōe. Errabat vtiq̄z delirus ille. q̄ sic fantasiabat̄/ dū motū oēm amor̄ passionalē vl̄ ex ꝯsuetudīe vl̄ aliunde genitum ita diuinā vocabat caritatez/ q̄ nō gaudet sup iniq̄tate/ ⁊ q̄ deo ꝑ inobedientiā precepti cuiusuis nequaq̄z inimicatur ¶ Noui hoīem q̄ ex deuotiōe ⁊ sapīa plane laudabili cuiusdā v̄ginis religiose/ amiciciā eius in dño familiarē amplexat⁹. deerat primo focus oīs carnalitat̄. tandē paulati ex cōuictu crebro accreuit amor/ sz nō penitus in dño/ vsq̄z adeo vt ab ea visitāda aut recogitāda si aberat vix diuelli valeret. Nihil tñ ꝓ tūc carnale. nihil subdolum. nihil fraudis diabolice suspicabat̄/ donec aliq̄n discedendū fuit longi⁹ ab ea. sensit ille virtūc p̄mā. q̄z nō pura ⁊ oīno sincera et casta fuerat hec dilectio. et q̄ magno malo nisi de⁹ ꝓpici⁹ auertisset approximabat. Pis q̄ppe vehemētia est ad v̄tutē ꝑiculosissima comes/ vt ad dilectōez. ad zelū. ad correctionē ⁊ sil̄es. Verissime ꝓpterea q̄dā enūciauit/ q̄ dixit male cūcta mīstrat impetus. ¶ Hec demū fraus apud illos freq̄ns est/ q̄ in cultu aut dilectiōe ꝓximoꝝ/ decorem corꝑis. florē etatis. aut diuitias/ aut alias fortune dotes attēdūt. Ac inde vehemētius ad eoꝝ dilectiōem accēdūt̄ Qui ꝓfecto cauere hñt ne sordide aut ⁊ carnalit̄ exurātur. Alioq̄n si tm̄modo v̄tutez diligūt. sedem ei⁹ vnicā spūm videlicz/ q̄lecunq̄z corpusculū inhabitet eque ament colant ⁊ frequētent. Non aduersor tamē vsquequaq̄z poete dicenti. Gratior et pulcro venies e corꝑe virt⁹ Adiuuat. Sz affirmo q̄ si gratior. non ob hoc tutior aut sincerior inuenitur. Deniq̄z vt sentias q̄z nihil tutuz sit in ip̄a etiā d̄i dilectione/ dū ꝑegrinamur a dño recogitatiōe profunda circumspice q̄ apud exercitatos in amore ⁊ ceter̄ virtutibus suboriri pōt horribil̄ deceptio. Et qualis deceptio. Talis q̄ppe vt ip̄i deuoti: iusta sed occulta dei ꝑmissione/ aut pro erudiendo: aut ꝓ perdendo eludant̄ a demonio meridiano sup̄bie/ transfigurante se in angelū lucis: sub specie grādis boni. declinat tūc ab eis deus: et veste nuptiali caritatis spoliat. Om̄ia tamē prior̄ deuotionis ⁊ dilectiōis indicia sentire ⁊ habere p̄sumunt/ errantes vtiq̄z in via ⁊ experientia morū/ quēadmodū si quis aberret ap̄tis ocul̄ in via pedū. arbitrant̄ itaq̄z q̄ agātur spū dei dū ex solo informi habitu ⁊ vsu v̄tut̄ prioris nōdū abolito/ mouentur Et q̄s nō obstupescat h̄ audiens. Quis ñ vehement̄ exhorrescat. Quis nō obtemperet ap̄lo dicēti. Qui se existimat stare videat ne cadat. Credo ꝯtēplat⁹ hoc fuerat sapiens q̄ dicebat. Est via q̄ videt̄ homī iusta: ⁊ nouissima ei⁹ ducūt ad mortē. Et ille q̄ ait. Nescit hō an amore vl̄ odio dign⁹ sit. Sup hanc abyssum multam iudiciorū dei verterat aciem cōtemplationis sue qui pauescens exclamat. O altitudo diuitiarum sapiētie ⁊ scientie dei/ q̄z imcōprehensibilia sūt iudicia ei⁹. Et alter inq̄ens Terribilis in cōsiliis sup filios hoīm. Et ad hūiliationē nr̄e miserie hec cōsideratio si nō sufficiat q̄d g̃ aliud erit sat̄ ignoro

¶ Porro nō ē ptereundū q eadē psona sic nūc pt esse bona ⁊ ornata caritate/nūc declinare in vitiū/⁊ rursus a malicia in iusticiā ꝓuerti. Sic possibile ē eandē psonam nūc vers reuelatiōibꝫ visitari. nūc fatigari vl tentari flis illusiōibꝫ. Hā ⁊ ppbe nr̄i vt dauid. helizeꝰ ⁊ nathā/nō sp ad nutū p sto hēbant ſm Grego. ⁊ hist̄oriā ppbet icum spūm. Uñ nathan ex frequenti vsu ppbetice visiōis/credidit ppria estimationez esse reuelationez. dū ipi dauid q̄renti de edificatione tēpli: rndit. fac q̄cūq; hēs in corde tuo/dns tecū est. Ualet ꝫ exēpluz ad ea q̄ de vsu dilectiōis diuīe ptracta sūt. Quam obrem q̄ in talibꝫ se existimāt ppio sensu/arte vl industria/discernere/videat ne erret. qm̄ si pūptiōis spūs obrepserit: subitrabit facile vanitas illusiōis Caue tū ꝫ audiēs ⁊ pauescēs ne deteriorē infidelitatis aut desperatōis foueā incurras/ tanq̄ videlicz nlla sit aut fuerit i sctis reuelationibꝫ/⁊ bone spei/certitudo Sicut de reuelatiōe dicit aplus. Scio hoiem xp̄m. Et de spe inq̄t. Certꝰ sum q̄ neq; mors xp̄m. Habeā sane certitudo ex diuīo lumīe/ nō humana solū inuestigatiōe aut estimatione. Scis ꝓterea q̄ nō sequit̄. cadit deceptio ⁊ illusio i iudicādo de somno ⁊ vigilia. igitur nlla ē de vigilatiōe certitudo. nullaq; adhibēda vigilātibꝫ fides indubia. vigilabāt scti i diuīo lūie. nos pctis obruti ⁊ obuoluti/plerūq; portēta vitioꝝ aut illusiones somniamꝰ/nimiꝝ si fallimur. illi neq; ¶ Noui hoiem q̄ pꝰ ml̄tū tentatiōis inuolucrū/sup vno ex fidei articul̄. in tātā subito lucē veritatis ⁊ certitudīs introductꝰ est vt nulli prorsus resideret dubietatis relīq̄e nulla vacillatio. ex serenitas ml̄ta. iubente eo q̄ fluctibꝫ impat. Addebat q̄ nō ex rōne aliq̄ noua/sic tūc se introgabat/⁊ optīe meminit. ex sola būiliatiōe ⁊ captiuatōe intellectꝰ in obsequiū fidei/⁊ oipotētie dei/istud meruerat/vt nō plꝰ dubitaret de illa fide q̄ de sui existētia. q̄rebat rōem tāte soliditatis ⁊ pacis in credendo. Nihil aliud reperiebat nisi q̄ sic expiebat̄ ⁊ ī aliū transfudisse nescisset. Nō credēt forsan mūdani sapiētes tales fieri illūiatiōes/qm̄ verissime pnūciatū est ad deū p ppbam. Illumināstu mirabilit̄a mōtibꝫ etnis turbati sūt oēs insipiētes corde. Qui ñ sapiūt vicz q̄ corde sūt/⁊ spūs/q̄ nec secuz bītant in corde suo. ex fors in plateis vanitatū. ¶ Sic cō stat iustos i spem sue salutis certā erigi. certā dico nō in se. ex in eo q̄ afflatu secreto dicit anie. salꝰ tua ego sum/q̄ in medīs icertis q̄ tentatiōnū būanaꝝ fluctibꝫ/ancorā spei firmā figit. qui etiā dilectā in trāquillitatis cubiculū/ex tot irruentibꝫ būanevicissitudinis turbinibꝫ introducit. Hec sunt plane mirabilia dei in pfundo būani cordis/q̄ vident illi qui descēdūt mare ꝓtritionis amare ⁊ fontis in manibꝫ virtutis/⁊ p ꝓtemplationē ⁊ meditationē sedulā non curiosam/sed piā ⁊ fidelē faciūt oratiōnē in aquis multis/tam diuinoꝝ iudicioꝝ/q̄s humanoꝝ affectuū. Uis videre hanc visionē magnā/vis ad ista ꝓscendere/nō opus est viribꝫ būanis/tuū posse nō est posse/tuum scire vt socrates dicebat est qđ nescias tua iusticia nihil de iusticia tua confidere Quo sic. Accede ad cor altū ⁊ tibi exaltabitur deꝰ. videbis q̄ nō tu solus/ex oēs gētes. iuxta dictum ppbe. q̄si nihilū ⁊ inane sunt in ꝓspectu eiꝰ/ecce tuum nihil posse. Exclamabimꝰ nihilominꝰ cū ppba. Mirabil̄ facta est scia tua ex me. ꝓfortata est ⁊ nō potero ad eā. Ecce tuū scire nihil fateberis. Denicq; cū alio ppba. Omnes iusticie nr̄e q̄si pānus mēstruate sic sunt añ te. Ab hac imbecillitatis tue valle Ab hac insipientie caligīe. Ab ꝫ puluere būilitatis ⁊ stercore vilis reputatiōis. vocabit te deꝰ i mōtē/loq̄ns tibi de caligīe atq; suscitās ō puluere egenū/⁊ de stercore paupem erigens ¶ Ex dicis. scio iā me nihil posse nihil scire. nihil deceps bre iusticie. nihil tñ tale q̄ le pollicer̄ experior. Uerūtñ pcor attēde/quo scire dixer̄. videto ne audias illud improperiū. Ex ore tuo te iudico fue nequā Hā si ꝓa ⁊ absq; vlla dubitatōe ita eē iudices forte p̄ intellectū ⁊ p rōem/, vt fere oīs. cur affectio. cur opatio ꝓtradicūt. cur vl ñ ꝓformit̄ afficer̄ ⁊ agis. aut cur sic afficer̄: ⁊ sic agis/q̄si possis tuis viribꝫ. tua industria. tuaq; iusticia dignū aliq̄d opari. laudo iudiciū tuū q̄le dixisti/ex experimētalem gustatiōz coexigo. Alit̄ q̄ppe iudicāt se nescire ideote/q̄ difficultates scie alicꝰ nūq; attēdūt. alit̄ sapiēs ⁊ expt̄ꝰ q̄ sciēdi impossibilitatē ex ipa rei ꝓditiōe aut rōnū ppleritate ꝓsiderat/sentit ⁊ masticat Nullo pacto insup culpo neq; ꝓhibeo te conari. te opari. te totis viribꝫ exerceri. ex arrogantiā in istis penitus execror ⁊ exulo. Alioquin noli mirari si tua spes nutat et fluctuat/

dum vl' in modico/tuis viribꝫ q̃s fateꝫ in
ualidas innitiꝫ. Si p̃terea cũ venerit tibi
pes superbie claudicas ꝛ corruis. vbi ceci/
derũt oĩes q̃ opant iniquitatẽ. In deo q̃
solus est immutabil'/spes dũtaxat figẽda
est/cũ illo qui dicit mihi adherere deo bo/
nũ est ꝛc ¶ Intellige p̃terea vt ad cepta re
B grediar vñ diuerti longi⁹: ꝓsequendo sup
biam. intellige inq̃ q̃d salomon repit duꝫ
solo hũane industrie studio ad cognitõez
diuinoꝝ nisus est ptingere/q̃lis est pñs in
quisitio de veris atq̃ falsis reuelatiõibus
Cũcta inq̃t tentaui in sapĩa/dixi sapiens
efficiar: ꝛ ipa longi⁹ recessit a me/multo ma
gis q̃ erat/ꝛ alta pfunditas. q̃s inueiet eã
Et nunq̃d nõ aspicitis doctissimi viri. nũ
q̃d nõ animaduertitꝫ sil'e aliq̃d in ꝓposita
questione. q̃ plane tanto ampli⁹ mihi visa
est exaltari/ q̃nto plus q̃sita est penetrari.
Et ibi vere deficiũt scrutantes scrutinio.
Attñ bene actũ est. nõ pdidim⁹ operã: vos
audiendo: ego loquẽdo. si de nob nõ de ỹi
munere diffidim⁹. si ꝓinde iugiter hẽam⁹
ad dñm sursum corda/petẽtes ne fallam⁹
ꝛ fallamur. Nã homi bono in ꝓspectu suo
dedit de⁹ sapĩam ꝛ scientiã: inq̃t salomon
Si monete spũaliũ reuelationũ nos exa/
minatores esse ꝓtingit/studeam⁹ esse q̃les
descripsim⁹. Adheream⁹ deo et scripture
ei⁹/ꝓ quã ꝛ in q̃ semel loquit nob de⁹/ꝛ id/
ipm nõ repetit. ¶ Debem⁹ in eo q̃dẽ iudi
cio tũ in oĩbus. tũ p̃cipue in ista examina/
tione nõ p̃cipitare snĩam/sꝫ vsq̃ ad plenis
simã examiatiõez suspẽsuꝫ tenere iudiciũ
marie nisi falsitas aut fatuitas cognata/
falsitatis apta sit. vbi ꝓ nihil ꝓmo aspe/
ctu falsum vl' delirũ ꝓspicit. nõ solũ explo
rare ꝓuenit q̃ acta sunt sꝫ exitũ expectare.
Nã p̃mittit aliq̃n demon veritates pluri/
mas/ꝛ post tpis tractũ q̃n psuasit boibus
tũc id qõ fallit sumministrat. ꝛ ꝫ vel ad de
ceptionẽ singularꝫ psone: vl' ad impugna/
tionẽ miraculosaꝝ opationũ nr̃e religiõis
quib⁹ fides innixa subsistit. vl' ad vitupe/
riũ toti⁹ deuotiõis/aut ad scandalũ verbi
diuini Etei dũ cadit vn⁹/quẽ antea mgni
eẽ nois taliũ reuelationuꝫ fama vulgauit
Irrident ipi deinceps seculares/ seculari
ter viuentes/vnusquelibet q̃ religiosa sim/
plicitate vitaꝫ agere decreuerit. Appellaꝫ
ꝓfestim illusor ꝛ illusus/clamaꝫ fantastic⁹
exibilatur papelardus: begosus: ꝛ begar/
dus/ꝛ sic occasione accepta irridetur iusti
simplicitas. Sꝫ ꝛ simplices ꝓ talia palaꝫ
decepti/aut vix aut nunq̃ pñt ad viã veri
tatis reduci. Que cã est/q̃m neq̃ audiunt
clericos q̃s hypocrisi inuidia: ꝛ maligni/
tate laborare credũt. neq̃ emendanꝫ ꝓ lai
cos q̃s ignorãtes vt seipos esse cognoscũt
¶ Predictoꝝ oĩum hec summa est vt exa
minet numisma diuine reuelatiõis/si ba/
beat pondus hũilitatꝫ: absq̃ curiositate ꝛ
tumoris vanitate. Si flexibilitatẽ discre/
tionis/asq̃ superstitiosa estimatiõe: ꝛ abie/
ctione ꝓsilij. Si durabilitatẽ patientie in
aduerꝫ: absq̃ remurmuratiõe ꝛ ficta emu
latione. Si veritatꝫ ꝓfiguratiõem absq̃
mendosa aut inepta assertione. Si colorẽ
viuidũ ꝛ sincerũ/diuine charitatis: absq̃
carnalitatꝫ scoria ꝛ fece. Et q̃m hec omnia
circa elysabeth ꝛ zachariã extiterũt ĩ reue/
latione eis facta de iohe ꝛ ei⁹ noie. Cõmẽ
dari ñ irrationabiliẽ dict⁹ est ipe Johan/
nes/tanq̃ bñs nomẽ reuelatuꝫ/qõ os dñi
nomiauit. qõ notari dignuꝫ in prima no/
stri textus pricula fuit iohes ꝛc. Cui⁹ me/
ritis ab oĩ nos erroꝛe custodiat ipa veri
tas christus iesus/qui est bñdictus ĩ secu/
la seculoꝝ. Amen.

Trigilogiũ astrolo

gie theologizate/ab eodẽ scriptũ lugduni
Anno dñi. M.cccc.xix. ad delphinũ vni
cum regis francie filium.

Prohemium

¶ Sapientiã que a dño deo
est. que ꝛ de se p̃dicat. Per
me reges regnãt/ quã vsi/
tato nomie theologiã di/
cim⁹/ null⁹ recte existima
bit ꝓtrariã eẽ cuicũq̃ vere
scientie. oĩne ei vez oĩni ꝓ ꝓsonat. Quin
etiã theologia scias oẽs alias sibi subdi/
tas hꝫ/velut ancillas/in q̃bꝫ si q̃d pulcruꝫ
est/illud approbat ꝛ decorat. si q̃d noxiũ ꝛ
turpe illud abiꝫcit ꝛ mũdat. porro si quid
superfluũ est resecat. supplẽs q̃cq̃d fuerit di/
minutũ. Propterea nõ est ꝫ negãdũ ab a/
strologia/quã eẽ sciam nobilẽ ꝛ admirabi
lẽ p̃mo p̃riarche adãz seq̃cib⁹ reuelatã/the
ologia nõ abnegat. Uerũtñ hãc ancillam
suã astrologiã nõnulli tot vanis obfuati/
onib⁹/tot impijs erroꝛib⁹/ tot superstitiõib⁹
sacrilegis deturpãtes maculauerũt/ nesci
entes in ea sobrie sapere/ac modeste vti. q̃

apud bonos ⁊ graues reddita est nedũ in famis/sz religioni xp̄ianoꝝ/suisqꝫ cultoribus pestilẽs ⁊ nociua. Succurrendũ igit̃ existimaui huic errori/p̄cipne ꝓpter te p̄nceps illustrissime Delphine/q̄ supes vnicus heres xp̄ianissimi regni francoꝝ/⁊ iure regẽs ip̄m/quatin⁹ seduci nõ possit optima indoles tua/ab extranea muliere/q̄ mollit sermones suos ostentatõe p̄sciẽtie futuroꝝ/⁊ operatõis mirandoꝝ. Astrologiã loq̄r q̄rundã ꝓphanoꝝ se philosophari dicentiũ. Hãc ego nũc a dña sua theologia/veluti modeste cõpositaz. mundatã. ⁊ ornatã/sub triginta ꝓpositõibꝫ q̄si cũ totidẽ monilibꝫ p̄ciosis deducendã fore/salubriter iudicaui/corã celsitudinis tue ꝯsiliariorũqꝫ tuoꝝ prudẽtissimoꝝ/claro intuitu. de q̄ sapiẽs/rex q̄ sedet in solio iudicij/intuitu suo dissipat om̃e malũ. Opto denicꝫ nitor ⁊ supplico. quatin⁹ ꝑ ꝓspeꝝ: religiosuz: veꝝ: ⁊ deuotũ regimẽ regni. dñs noster ih̄s xp̄s: rex regũ: ⁊ dñs dñantiũ/te ꝓprio sanguine suo redemptũ/perducat ad eternũ.

Prima ꝓpositio.

Celũ a deo glorioso libere/ꝯtingenter ⁊ cũ tp̄e/ꝯstitutum esse. Quoniã dixit ⁊ facta sunt.

¶ Cõmentuz. Errauerũt h̄ mlti astrologi/nõ illuminati ꝑ fidẽ/q̄ posuerũt ꝑpetuitatẽ mũdi/eo ꝙ de⁹ agit imutabiliter. ⁊ inde posuerũt aĩas rõnales/cum nõ possint actu esse infinite numero/aut migrare de corpibꝫ in corpa/vt plato pithagoras virgili⁹ ⁊ alij pl̄es. Aut ꝙ generant̃ ⁊ corrumpunt̃ cũ corpibꝫ. vt Alexander ⁊ epicurus Aut ꝙ vnic⁹ est intellect⁹ in om̃ibꝫ hoĩbꝫ. vt Auerrois ĩponit aristoteli. vnde timẽdũ est ne nimis astrologisare aut philosophari volẽtes. sic̃ Origenes ĩ fine vite sue incidãt in p̄dictos errores vel aliquẽ eorũ vel sequentium.

Secunda ꝓpositio.

Celũ esse velut instrumentũ dei gl̄iosi/⁊ ꝑ ip̄m machinã mũdi corruptibilis r̄gulariter gubernari.

¶ Cõmentũ. Errauerũt hic aliq̄ dicẽtes celũ nihil agere/sz tantũmodo signũ esse/allegãtes illud. Et erũt in signa ⁊ tp̄a. Dicitur aũt mundi corruptibilis ꝓpter aĩas rõnales que regunt̃ a deo ĩmediate sine celo/quo ad naturã/quo ad gratiã/quo ad gloriã/⁊ generaliter q̄ ad om̃ia dona ⁊ illuminatões supnaturaliter infusas. Addit̃ aũt regulariter ꝓpter miracula facca tã ĩ celo q̄ꝫ in terra/sicut in statõne ⁊ retrogradatione solis tp̄ibꝫ Josue ⁊ Ezechie/⁊ in eclipsi tp̄e passiõis. ĩ diluuio generali. ĩ sacramẽto altarꝫ. ⁊ ĩ alijs sine nũero miracul̃

Tercia ꝓpositio.

Celũ nihil in creatõe aĩaꝝ ratõnaliũ ĩfluere/⁊ ip̄as aliter post/q̄ꝫ ante lapsum regi.

¶ Cõmentũ. Errauerũt h̄ Auicẽna ⁊ sui seq̄ces q̄ ad primã partẽ. Et q̄ ad secundã om̃es tam astrologi q̄ꝫ alij q̄ nõ posuerũt corruptionẽ peccati originalis/putantes nullũ statũ esse nature lapse. sz illi⁹ tantũmodo que primo instituta est/vt ⁊ nũc sumus s̄m eos/morti. s. passionibusqꝫ de necessitare subiecti. Cõstat aũt ꝙ si adã non peccasset/tũc nec fuisset infern⁹. q̄lis nunc est pro hominibꝫ. nec xp̄s fuisset incarnatus/saltem ad moriendũ. nec sp̄ũssanctus fuisset dat⁹ in varijs linguis. ⁊ ita breuit̃ de om̃ibꝫ nostre reparatõis misterijs. Attamen est probabilis opinio ⁊ subtilis/ꝙ deus prescius futuri casus hominum/descripsit in celo quasdam congruentias cõcurrentes in decursu totius mundi/vsqꝫ ad finale iudicium. Et hoc intenderũt illi qui voluerunt concordare astrologiã cuz theologia/sicut reuerendissimus pater dominus cardinalis Cameracens̄. ⁊ illi q̄s inducit loquentes de sectis/⁊ de diluuio sensisse videntur. Facit ad hoc ꝙ vix reperitur aliquod miraculum fuisse factum quin in circũstantijs concurrerit aliqua naturalis actio. ¶ Preterea fides quãuis sit supernaturalis/non refutat rationes/⁊ congruentias naturales. nec charitas supernaturalis/motiua naturalia ad amandum/quoniam talia faciunt ad consolationem fidelium atqꝫ mundanorum. Hoc tamen obseruare conuenit/ne fidelis dei amicus/vtatur talibus rationib⁹/⁊ obseruationibus/tanq̄ꝫ principalibꝫ/et cogentibus motiuis ad credendum deo/sibiqꝫ per charitatem inherendum. Alioquin meritum fidei perderet̃/⁊ irrisio maior apud infideles ⁊ humanos sequeretur scientibus illis ꝙ talia non conuincunt. Et sub hoc sensu dicitur in epilogo. ꝙ misterium nostre reconciliationis nihil habet in celo. hoc est cui principaliter inten/

dere debeam⁹/vt ille q̄ naſonē impudici/ſimum introducit ob hinc credidiſſe. Ne nicz ob ſeruēt ne quid nimis. ¶ Sed qm̄ Virgili⁹ ait, Solē q̄s dicere falſū audeat Offert hic p ſcolaſticoz exercitio ſylogiſ/mus talis. Oſtenſo itaq̄ celo p ſtatu ſue creatōis ante lapſū primi hoīs/arguit ſic Celū p̄ſignabat incarnationē filij dei/cuz multis alijs effectib⁹ factis ppter reparatō nē hoīs peccātis. z primo hō nō peccabit/nec fiet ei⁹ repatio cū ſuis effectib⁹. ergo celum p̄dixit falſū. ꝓſequētia eſt neceſſaria. z antecedēs p illo tūc erat poſſibile/z ſibi cōpoſſibile. qm̄ maioz eſt neceſſaria. cū ſit de preterito vera. z ſecūda tūc erat poſſi/bilis. ergo ꝓſequēs eſt poſſibile. ſ. q̄ celum dixit falſū. z ita cū celū fuerit imediate creatum a deo/de⁹ dixiſſet falſum p celū/qđ blaſphemiū videtur.

Quarta ppoſitio.

Celum virtutes a deo diuerſas p varietate ſuaz partiū ſtellaz planetaz z motuū recepiſſe. ſz eas ab omnibus comprehēdi non poſſe.

¶ Cōmentū. Errāt z experientiā negant ſentiētes oppoſitū/cū celū ſit ſic hozologi uz pulcerrimū/cōpoſitū ab artifice ſūmo cū ſit etiā liber ſentētioſiſſim⁹ exemplatus ab exēplari libro vite infinito z eterno/q̄ nominaī mund⁹ archetyp⁹. in quo id qđ factū eſt vita erat. Pozro de ſtellis dicit p pheta. Qui numerat multitudinē ſtellaz z omnib⁹ eis noīa vocans. Nec aūt voca tio q̄d aliud eſt q̄z diſtincta virt⁹ z opatio ſtelle cuilibet attributa. Nomē quippe ſumiī a ꝓprietate rei. Et qm̄ innumerabilis eſt hmōi ꝓprietas. Exclamat magn⁹ dñs noſter/z magna virt⁹ eius/z ſapientie ei⁹ non eſt numerus.

Quinta ppoſitio.

Celuz obedire ad nutū dei glorioſo. atq̄ ipm opib⁹ humane recreationis ſeu reparatōis inferius/z ſubditū eſſe.

¶ Cōmentū. Errauerūt hic multi aſtrologi z philoſophi/q̄ poſuerūt deū agere de neceſſitate nature/z q̄ negauerūt miſteriū noſtre redemptōis a ſeculis abſcondituz ppter qđ nedū celū corporeū/ſz etiā āgeli z intelligētie ſunt. ſic dicit ap̄ls. in miniſteriū miſſi. Tradit inſup moyſes Deut. iiij. q̄ ſolē z lunā z oia aſtra celi creauit deus ī miniſteriū cūctis gentib⁹. Un̄ z deſcribēs creationē mūdi poſuit p̄i⁹ fuiſſe virgulta terre/q̄z ſol vl ſtelle formarent/vt oñderet deū poſſe agere ſine ſole z ſtellis. Luz igit hō ſit qđāmodo finis oīm ſic Ariſto. videtur poſuiſſe. ij. phicoz. oportet p̄m variatio nē hoīs cetera variari/ſic p̄i⁹ tangebat ō ſtatu nature integre z lapſe. Et ſic apparz ī miraculis factis ſupnaturaliter. vt hoīes ſupnaturalē ſuū finē adipiſcerent. q̄ fidez. ſpem z charitatem.

Propoſitio ſexta.

Celū generale influēs eſſe et remotū/z actōes ſuas in patiēte diſpoſito recipi/deū ꝓo nedū vniuerſaliter z remote. ſz ſingularissime z ꝓpinquiſſime opari.

¶ Cōmentū. Errauerūt h̄ aſtrologi q̄dā vt Alkind⁹ ō radijs. z ſiles. ponentes res inferiores nihil agere/ſz tantūmodo deferre radioſas influētias celi/z inde fieri effect⁹ ſiles numero/p̄i⁹ iſtū q̄z illū ꝓp̄ determinatōez celi/vt ī pductōe graduū caliditatis/quā determinatōez alij ſolū referūt ad diuinū bñplacitū libere ꝓtingēter agēs ꝓformiter ad ſcōaz partē ꝓpoſitōis q̄ de⁹ eſt agēs imediatiſſimū z ꝓpinquiſſimū. ñ obſtāte coefficiētia cauſaz ſecūdaz. Et h̄ errauerūt alīq̄ doctores etiā catholici. ponentes deū eſſe cauſā nō imediatā in oīm effectu. qm̄ inquiūt alie cauſe ſupfluerent Eſſet p̄terea de⁹ cauſa imediata actuū voluntatū tā bonoz q̄z maloz. z ita eſſet autoz pēti. Sz p nobis eſt articul⁹ pariſiēſ. dicēs/q̄ de⁹ ſit cauſa remotiſſima ſic q̄ nō ꝓpinq̄ſſima. erroz. Nihilomin⁹ offertur h̄ p ſcholaſticoz exercitio ſilogiſmus talis ad pbandū. Oz ſi de⁹ imediate agat actū voluntatū/de⁹ facit z vult peccatū/ſignando ſortē q̄ facit ſubſtātiā alicui⁹ act⁹ ꝫ phibitionē dei/z vocet Al. Tuc arguit ſic. Sortes facit a. actū. z ſortes habet p̄ceptū dei de nō faciēdo a. actū. g̃ ſortes peccat cōſequētia eſt neceſſaria. z de⁹ vult z facit quā libet partē antecedētis. ergo z totū antecedens/cū ptes ſint ſibi cōpaſſibiles. g̃ deus vult z facit totū ꝓſequens. ſ. ſortē peccare qđ videt blaſphemiū.

Propoſitio ſeptima.

Celū effect⁹ nedū varios ſz ꝓtrarios vel oppoſitos/ī iferioribus facere p diuerſitate materie/rationib⁹ ſeminalibus plene.

¶ Cōmentū. Errauerūt hic astrologi illi q̄ volētes iudicare d̄ natiuitatib⁹/vl' morte vel alijs inferioꝝ ꝯditionib⁹/respiciendum esse dicunt ad solū celū ⁊ ꝯstellatōes eius vnde ⁊ experientia ꝯuincit eos. sicut deducit Augustin⁹. v. de ciui. dei. de duobus geminis diuersaꝝ fortunaꝝ. Sicut ⁊ experientia docet de terra ⁊ luto ⁊ similibus. Et de varietate sine numero diuersarum herbaꝝ ⁊ plantaꝝ in eadē ꝑuula ꝑte agri. Q, si dixerint varietates tales fieri ꝓpter diuersitates anguloꝝ influentialiū celi/qui terminauť velut in indiuisibili/⁊ inde diuersificant in partib⁹ loci suos effectus. Ex h̄ saltē habeť quēadmodū de geminis ꝯcludit Augustin⁹/cōtra responsionē de rota figuli mota ⁊ ꝑcussa/q̄ iudicium cuiuscūq̄ astrologi ferri nō p̄t sup̄ tanta incertitudine ⁊ ignorantia diuersitatis huiusmodi imperceptibilis influentiarū angulariū velut indiuisibiliū. Deniq̄ videm⁹ regulas astrologie de ventis ⁊ plantis. ⁊ alijs naturalib⁹ effectib⁹/aliter ⁊ aliť verificari seu falsificari. ꝑ diuersitate situum ⁊ figurarum ⁊ dispositionū hui⁹ terre vel illius.

Propositio octaua.

Celum cū sideribꝰ ⁊ planetis. in om̄ib⁹ suis cōbinationib⁹ motuū. directionū. retrogradationum. oppositionū cū reliquis circūstantijs. multo plus ab hominib⁹ ignorari q̄ sciri.

¶ Cōmentū. Errauerūt hic quidā iactātes se de omnib⁹ scire rn̄dere. vt Gorgias. Contra quos fuit Achademicoruz disciplina. ⁊ si nō verior tamē plus sobria dicētium se nihil scire. Nec mirum de toto celo. cum nec minimū foliuz arboris tantū sciatur ab hominib⁹ quātū ignoratur. cū ꝯtinet numeros ⁊ figuras ⁊ earum combinationes infinitas. Preterea sunt aliqui motus octaue spere ⁊ planetarum prius ignorati ab astrologis: ⁊ satis nouiter inuenti. Deniq̄ presupposita creatione mūdi cuius duratio nondū est septem milia annorum ꝟm veritatem fidei/non potuit per obseruationes astrologicas/inueniri saltem quo ad affectus/calculatio magni anni quem Plato posuit. xxxvi. milium annorum. Et ita de calculationibus aliarum coustellationum/que non potuerūt totiens repeti vt facerent experientiā certam ⁊ naturalez astrologis de talibus vel talib⁹ effectibus consequentib⁹ huiusmodi constillationes/quarum alique nunq̄ fuerunt. alique raro. alique semel aut bis propterea finxerunt astrologisantes pagani ⁊ infideles arabum ⁊ indorum/infinitam vel velut infinitam annorum multitudinem. vt Albumasar ⁊ Marcian⁹ scribunt Potuerunt igitur per solam diuinā inspirationem factam ade vel abrae vel similibus/dari vere regule/vel de tota virtute celi quantū voluit de⁹ reuelare ⁊ nos scire sine curiositate. Valde autem pauca sunt talia pro statu p̄sentis miserie/que ordinata est ad visum beatitudinis eterne/vbi videbiť de⁹ om̄ia in om̄ibus.

Nona ꝓpositio.

Celum habere cōmensurabiles vel incōmensurabiles motus signoruz/insuper ⁊ certos planetas huic vel illi genti dominari prorsus incertū esse.

¶ Cōmentum. Errauerunt vt experientia docuit certitudinē afferre volētes. vbi solam posse haberi rhetoricā ꝓbabilitatē/deducit magister Nicolaus oresine/⁊ post eū domin⁹ petr⁹ cardinalis Cameracensis/sumens exinde radicē vnā difficultatꝭ astrologicoꝝ iudiciorū. Et inde forsan est q̄ nondum videť reperta p̄cisa quantitas anni solaris/aut ex qua radice ꝓcedit. Ceterum varietas assignantium huic vel illi plage terre talia vl' talia signoruz dominia/satis incertitudinē esse monstrat.

Propositio decima

Celum cum sideribus et planetis: suum lumen influxiuum ꝑ varietate fractionis et refractionis radiorum luminariuz: ex diuersitate ꝓmediorum diuersificare: ⁊ nō veros situs aspicientib⁹ ad terram monstrare.

¶ Cōmentum. Errauerunt hic pauci vl' nulli qui sciunt cum astrologia perspectiuam: vnde sumitur radix altera difficultatis astrologice iudicatōnis. Inuenitur ⁊ alia difficultas ex collatōe zodiaci: vtrū videlicet sit in primo celo q̄dcūq̄ sit illud an in firmamento ꝟm figurationē stellarū fixarum ī eo. Compertum est enim firmamentū moueri cōtra motū primi mobilis Et ita ꝯsequēter zodiac⁹ mutareť. Sunt ⁊ alie difficl'tates motōis planetaꝝ ī suis

augibus/epiciclis/ecentricis/ꝫm ascensū descēsum.stationē.retrogradationē.titubationē.circūgirationē in centro ꝓprio/q̄ oīa punctaliter obseruare poterit nemo in quib⁹ z similib⁹ diuīa se sapiētia ludere dicit z ostendit.

Propositio vndecima.

QElum cū sideribꝫ z planetis/illos q̄tū ī se est culpare/z ī abusum trahere/q̄ de singularibus effectib⁹ p̄dicere p̄sumūt cōpertum esse z eos crebro falli z fallere posse.

Cōmentū. Errant tales/ex ignorātia vl' ex fraudulētia vl' ex arrogantia. Et qz nō attendūt veritatē vni⁹ ꝓpositōnis p̄cedent⁹/qz celū est solū influēs generale. Cuius ratio ꝑticularisat vel singularisat aut a deo solo.aut a dispositōe materie. Si aūt obijcit qz inueniunt p̄dicere multa vera. Rñdet qz ml'to plura falsa.z ideo vera dicūt vl' a casu/vl' a multitudine eoz q̄ dicunt/vel a malis q̄ ꝓfagiūt/q̄ sūt vt in pluribꝫ aput hoīes/vl' a fantasiatōe z obfuatione eoz q̄ audiūt/vl' a cognitōe secretorū/maxime dñoz/z eoz q̄s frequētant/q̄ inuestigāt diuersis medijs ꝑ fautores suos.z h̄ est frequēs z expertū.aut fit deniqz ab īmixtione opationis demonū/ꝓpter seducēdos tā p̄dicentes/q̄s fidē adhibentes in talib⁹/ꝑ damnabilē curiositatē sciendi futura/z ea q̄ pater sol⁹ habet in sua potestate. Hinc vulgat⁹ autor ait. Nō de⁹ intendit noli perq̄rere sorte. Nō statuit ō te sine te deliberat ipe. Hinc rursus. Mitte archana dei. Cōformiter ad sapiētē. Que tibi p̄cepit de⁹ illa cogita semp/z in plib⁹ opib⁹ eius ne fueris curiosus. Nec si obseruaueris/miscebit se tibi tuisqz actionibus angelus bon⁹. Signū aūt immixtionis dyabolice actionis est/qz curta dictuz cuiusdam magni viri sepe ī iudicijs astronomicis/vbi minus est de ratione naturali/z nihil de miraculo/ibi crebrior euent⁹ inuenitur.qō esse signum pactionis cū demonibus Augustinus tradit/secundo de doctrina christiana. Et sacre theologie facultas parisien⁹ idipsuz alias declarauit cōtra idolatricam prauitatem. Notetur hic Augustin⁹ libro de ciuitate dei satis circa principium. Dis inquit omnib⁹ cōsideratis/nō imerito creditur cum astrologi mirabiliter multa vera respondent/occulto instinctu fieri spirituum nō bonorum/quorum cura est has falsas z noxias opiniones de astralibus fatis inserere humanis mentibus/atqz firmare/non horoscopi notati z inspecti aliqua arte que nulla est.

Propositio duodecima.

QElum super somnia z sup auium volatus/z garritus/multā vim habere/sz nō ob hoc somnia/vel auguria/vel traditōes magicorum/se super celestem virtutē fundantiū/in geomantia.chiromantia.piromantia.cū similibus obseruādas esse.

Cōmentum. Errauerunt hic q̄ ad partem secundā oīes fere gentiles z idolatre romani.arabes.indi z ceteri.errāt z superstitiosi x̄piani.sortiligi z magici. Et eo damnabilius quo per fidem verā sunt illuminati/z per eam prohibiti/ne talibus intendant vel vtantur. Cum etiam videant se ueritatem iudiciorum cōtra tales per ecclesiasticos ad incarcerationem perpetuā per seculares ad ignē.ꝑ deū ad gehennā

Propositio tredecima.

Angelos vel intelligentias non animare/sed regere celum/cuz sideribus z planetis ad dei gloriosi voluntatem.

Cōmentum. Oppositum dicitur sensisse plato/z quidam aliorum/dicentium totum mundum esse animal magnū. Sz tenenda est fide certa nostra ꝓpositio/cui ꝓcors est philosophia aristotelis.

Propositio quartadecima.

Angelos seu intelligentias per imperium z voluntatem influere in speram corruptibilium/frequenter cum celo.z aliquando sine celi adminiculo.

Cōmentum. Oppositum sensisse videtur maior pars philosophoz/dicentium contra fidei veritatem.qz angeli nō agunt nisi mediante motu celi cum suis orbibus vnde z per orbem Lune dari posuerunt formas in inferioribus virtute actionis sue intelligentie z superiorum. Sed qz ꝑ imperium z voluntatem agant intelligentie/concedere videtur Auicēna/ponens libertatem cōtradictionis in angelis/z magis q̄s in hominibus/sicut est veritas fidei. Quāuis albert⁹ philosophisās cōformit ad peripatheticos/vl' q̄sdā astrologos/voluerit h̄ impugnare/deducēdo ad h̄ qz

tunc nō possunt haberi determinate regule de actionibus vel influētijs intelligētiarū/ex quo libere cōtradictorie agerēt. Hoc aūt esse inconueniens reputassent astrologi et philosophi/quos sequitur. Et similiter idolatre oēs/qui per carminatiōes ꝛ magicam artē posuerunt demones in idolis cōcludi vel alligari posse/quēadmodū tradit Hermes trimegistus de egyptijs/qui non habētes quō crearēt animas/inuenerunt artem quō spūs includerēt/et inde miracula facerent ac responsa darēt. Veritas autē fidei concedit cōsequentiā ꝛ consequēs illatum ꝙ Albertū. Eddens demones non cogi ꝙ artes magicas. sed ita fingere cogi/vt colant sicut di/et homies fallacia multiplici decipiant.

Propositio. XV.

Angelos seu intelligētias/ad creationez anime rationalis nequaq̄ attingere. sed nec eidē illabi posse.

Commentum

Oppositum senserunt aliq̄ philosophantium et hereticorū/ponentiū animas rationales extraduce fieri vel corrūpi. Ceterū q̄c/quid dixerint aliq̄ de energuminis/lunaticis/et similibꝫ. ꝙ demon opprimit aīas eorum q̄si subintrans eas. Quicquid ꝓterea dicat veritas catholica ꝙ demones sūt incēsores vitioꝝ/et boni sunt illuminatores animaꝝ/nihil istoꝝ fit ꝙ illapsum qui soli deo ꝓprius est/possidēs aiam ad suū plenū imperium.

Propositio. XVI

Angelos vel intelligētias ad immutationē humane libertatis/naturaliter ꝛ imediate ꝙ statu vie nequaq̄ attingere.

Commentum

Oppositū videtur posuisse Auicēna ꝛ catholicoꝝ aliq̄/dicētes aiam rationalē supirradiari/et supilluminari imediate etiā ꝙ statu vie/ꝙ lumia supiora dei ꝛ angelorum non cōcurrēti sensuali vel fantastica visione Et inde conati sunt prophetias tam in somno q̄q̄ in vigilia/ꝛ pūisiōes multas occultas ꝙ energuminos. Et ita se saluabat machametus epileticus/ꝙ cadebat nō potēs ferre illuminationē angelicā. Sed aristoteles. cui fides ꝓsentit est ꝙ nr̄a ꝓpositione/dicēs necesse est quācūq̄ intelligentez fantasmata speculari/dās signū huiꝰ ꝙ deficiēte nobis a natura vno sensuū/deficit ꝛ nobis sciētia de illo sensu. Stat nihilominus ꝙ aīa rationalis in sui creatione susceꝑit formationē seu illustrationem desup a deo/in qua ꝛ ꝙ quā cognoscit veritatē ꝑncipioꝝ ꝓmoꝝ/sine p̄uia acceptiōe ꝙ sensus seu fantasmata/q̄uis in actū nō exeat fantasmatibus nō ꝓuisis. Ad qō referri posset Boecij de aia verbū ex platone. sum mamq̄ tenens singula perdit.

Propositio. XVII.

Angelos omnes esse administratorios spiritꝰ/et a deo glorioso bonos in ministeriuz ꝙ hoibꝫ q̄ hereditatem adepturi sunt salutis/datos esse.

Commentum

Oppositū qui dicit/est hereticꝰ si se gerat ꝓ christiano/ꝓtradicēs expſſis verbꝫ apli Et hec est magna ꝓsolatio illoꝝ q̄ teneāt veraciter ꝛ sine fictiōe fidē ihesu x̄pi/et q̄ capti/uāt oēm intellectū in obsequiū fidei/quia si fiduciā capimus de hoibꝫ peritis in medicina vel astrologia/aut arte alia/q̄ adiuuare nos possint/q̄nto magꝭ ꝫ facere possumus de angelicis spiritibus.

Propositio. XVIII

Angelos bonos et malos/inter causas liberas et alias q̄s deꝰ sic instituit vt eas ꝓprios motus agere sinat numerandos esse.

Commentum

Oppositū nullꝰ fidelis aut aliqs rite philosophās dicet/Et inde fit q̄ absq̄ tētatione dei possumꝰ ad angelicū subsidiū recurrere/sicut ad peritū medicū/ꝛ eum q̄ pōt iuuare nos in necessitatibꝫ nr̄is de cursu cōi et naturali. Excipit angeloꝝ maloꝝ cōsultatio ꝛ inuocatio q̄m nō est licitū ꝓcipare cū eis tanq̄ excōicatis a deo ꝛ ecclia tota ꝛ qz fallaces sunt/fallere semp cupiētes. nō iuuare nisi ficte. Cū iuxta ꝓuerbium vulgi ludunt ad falsam societatem.

Propositio. XIX.

Angelos celū ꝛ terraz/iuxta qō exigit electoꝝ dei dēpcatio/salꝰ ꝛ ordo/deo

iubēte vel ꝑmittēte/posse mutare vt solem facere stare. et ignem non ardere.

¶ Commentum.

Oppositū putāt oēs astrologi infideles et pagani/negātes vera miracula posse fieri/ nec illumīati cū ꝓpha dicēte. Oīa q̄cūq; voluit fecit deus in celo ⁊ ī terra in mari et in oīb⁹ abyssis. Nesciētes p̄terea vel negātes miracula veteris legis et noue/q̄lia legere prōptū est in biblia/et autenticis christianorum libris.

Propositio. XX.

Angelos ꝑ deuotas ad deum p̄ces/ poti⁹ q̄ ꝑcuriosas inspectiōes/vel obseruatōes ꝯstellationū. posse cōciliari/⁊ ꝑ ip̄os opē hoīb⁹ dari. Vñ ⁊ ꝑ fidem sancti vicerūt regna. non ꝑ celum.

Commentum.

¶ Oppositū dicētes ꝯuincunt ex p̄missis iuncta ꝑmissiōe dei dicētis. Quecūq; orātes petitis credite ⁊ fiet vobis. cū similib⁹ multis. iūcto q̄ non semꝑ expedit nob̄ hr̄e prospa q̄ petim⁹. s̄z mag⁹ aduersa q̄ fugim⁹ Nec oportet in recursu ad eos et deū/ tēp⁹ oratiōis ꝑ cōstellatiōes obseruare/vt Guilhelmus parisiēsis notāter ait ⁊ deducit.

Propositio. XXI.

Angelos p̄sertim malos in artibus magic⁹ ⁊ oīb⁹ suꝑstitiosis opatōib⁹ /q̄ nec rationē naturalē/nec miraculū ver̄ habent/sed ex pacto noto vel occulto/nō dubiū opari/⁊ effectū sortiri.

Commentum

Oppositū posuerūt q̄ negauerūt demones esse/ꝯtra exp̄ssam sacre scripture lr̄am ī veteri et nouo testamēto. Fuerūt etiā experiētie multe ī oppositū/⁊ etiaꝫ doctrine sctōꝝ noīatim. Augustini. q̄ notāter dixit. Oēs tales obseruatiōes tāto magis suspectas ⁊ fugiēdas esse. q̄nto sepi⁹ vidētur suū sortiri effectū. ¶ Etsi allegeť q̄ frequēter multa iubenť illic obseruari ī artib⁹ magic⁹ vl' sortilegijs/q̄ sunt sctā ⁊ honesta. vt ieiunare. castū esse. dicere pr̄ nr̄. ⁊ euāgeliū. Respondebat vn⁹ vere ⁊ catholice. suꝑstitionē tanto peiorē esse. q̄nto plura miscenť bona. q̄ niā vñ deberet honorari de⁹. honorať diabol⁹. ¶ Nemo tñ ex h̄ intelligat obſuationes christianoꝝ reprobatas esse. q̄ vel ab eccl'ia ꝯstitute. vl' ab eadē rationabiliter tolerate sunt. q̄uis nō appareat ratio huius magis q̄ illius. nisi vel ex volūtate seu autoritate instituēt⁹. vel a deuota quadā imaginatiōe faciētis. q̄ nō recedit a deo. s̄z in exterioribꝫ signis aliq̄b⁹ se exercet. vt ī tali numero orationū. in peregrinatōib⁹. in nouenis. et oblatiōib⁹ nūc cādelarū. nūc panis. nūc galloꝝ. nunc in gestatiōe reliquiarum et bibitiōe ab lutiōis earū. In quib⁹ pia fide factis/nō minus pōt se īmiscere bonus angelus/q̄ malus in impia ⁊ ꝓhibita fide factis. Fortassis et emperica medicorū tolerari p̄nt. Hāc generalē habētia rationē/ fortificationē. s. imaginatiue virtut⁹. Mēdax assertio tamen desit.

Propositio. XXII.

Angelos mediate ⁊ inclinatiue seu dispositiue/posse suꝑ intellectuꝫ et voluntatē ꝑ īmutationē sensuū/tā interioꝝ q̄ exteriorum/pro dei iussu vel ꝑmissione multipliciter operari.

¶ Commentum

Oppositū pauci vel nulli senserūt ex astrologis ph̄is ⁊ catholicis. q̄ ꝯsenserūt angelos vel intelligētias esse. Nā ⁊ suꝑ hac radice fundāt astrologi regl'as interrogationū et responsionū. ⁊ alias multas. s̄z fallunť in pluribꝫ. ex p̄tactis causis. q̄ ponunt angelos influere pure naturaliter. nec satis attēdunt liberi arbitrij potestatem. dei volūtatem et materie diuersitatem.

Propositio. XXIII

Angelos vel intelligentias in suis actiōib⁹ ⁊ influxib⁹ liberis. ponere sub certis regulis coartari. tradi ⁊ cognosci. temerariū ⁊ impiū. necnō a vera philosophia ⁊ theologia alienum esse.

¶ Commentum

Oppositū dicētes ꝯuincunť ex p̄dict⁹. maxime ꝓpter arbitrij libertatem in angelis regentibus et in hominibus gubernatis.

Proposi. XXIIII.

Angelos et deū cui⁹ mīstri sūt. illos offendere. q̄ regulas ⁊ traditiōes. p̄iudicātes influxui libero dei ⁊ angeloꝝ. īmo ⁊ hoīm lib'tati/tradūt et palliāt sub noīe astrologie vel alteri⁹ naturalis scientie. ⁊ talib⁹ autoritatē vel approbatiōis occasionem dari non debere.

¶ Commentum

Oppositū dicētes ꝯuincuntur ex p̄missis

iuncta lege dei tam vetere q̃ noua Juncto preterea ꝑ secũda ꝑte illo qd̃ dicit apostol⁹ Ab omi specie mali abstinete vos. hoc est ab omni scãdalo dãte occasionẽ ruine.

Propositio .XXV.

Humanã rationem posse et debere astris cognitis vel incognitꝫ dñari nec ab eis in vitium trahi.

Commentum

Concedũt istã sapiẽtes astronomorum/vt Ptolome⁹. maxime de sapiẽte/ q̃ ꝑcognoscit celi ꝯstellatiões inclinatiuas. qm̃ põt adhibere remediũ cõtra noxias/sicut facimus regulariter ꝯtra hyemẽ ꝓuidẽdo d̃ calefactiõe ⁊ domibꝫ. ⁊ ꝯtra calores estatis ꝓuidẽdo de refrigeratiõibꝫ. ⁊ ita de pestilentijs. diluuijs. bellis ⁊ sil'ibꝫ Tradũt itaq̃ vere et bñ iudicia astronomie tenere mediũ iter necessariũ ⁊ impossibile/qꝛ scꝫ sũt de cõtingẽtibꝫ/⁊ possibilibꝫ aliter se hr̃e. Sꝫ etiam q̃ hũana ratio dñet̃ stellis icognitꝫ nec trahat̃ i vitiũ ꝓbat̃ ex libertate arbitrij. ⁊ ex adiutorio dei libero/qd̃ dat̃ timẽtibꝫ eũ/et ex libero angeloꝝ mĩsterio. qd̃ adiutoriuꝫ dei ⁊ angeloꝝ impetrãt sup oẽm dispositionẽ stellaꝝ fides spes et caritas/q̃bꝫ derelictis euenit freq̃nter vt volẽtes in fortunia vitare/i ea ip̃a se trudãt ⁊ inuoluãt/vt comprehendantur sapiẽtes in astutia sua.

Propositio .XXVI

Humanã rationẽ indignã esse ꝑ vanitates ⁊ insanias falsas. aut saltez icertissimas i sua actiõe se captiuare/⁊ melãcolijs q̃tidianis anxijs et periculosis agitari.

Commentum

Cõcedũt hoc exꝑti ⁊ inter alios Tull'. i fi. li. de diuinatiõe. Et h̃ dicebat dñs petrus cardinal' Cameraceñ. cũ obſuatões hmõi reprobaret. Addẽs se timere regꝫ adolescẽtie/ne talibꝫ imbueret̃/et post ab eis nõ posset auelli.

Propositio XXVII

Humanã rationẽ debere ꝑ cõsultationes ꝓbatoꝝ et exꝑtoꝝ viroꝝ ꝑ leges insup morales ⁊ dĩnas /se in suis actiõibꝫ maxĩe in gubernatiõe reipublice/spretis supstitiõibꝫ fallacibꝫ /regulare.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ attẽdũt/q̃ nõ frustra dedit nob̃ de⁹ rationẽ liberã/pl⁹ q̃ brutꝫ. Dedit insup leges diuinas naturales ⁊ politicas prudẽtiã q̃ꝫ ꝑ experiẽtias m'lias generatã. Ex ergo hũana ratio/libtas/ ⁊ prudẽtia cẽtũ vel mille hoĩm imo vni⁹ regni derelinq̃ntur ad insequẽdum opinionẽ vel deliratio nẽ vni⁹ vel duoꝝ aut paucissimoꝝ /fingẽtiũ se scire mirabilia ex astris vel aliũde(nescio quõ)ꝑ fantasia capitꝫ sui/sup euẽtibꝫ ⁊ agẽdis i republica/ vt q̃ nõ ẽ bellãdũ vsq̃ ad tres mẽses/vel vnũ annũ cuꝫ hostibꝫ/q̃ tñ destruũt oĩa/⁊ ita de sil'ibꝫ absq̃ nũero. Ex inq̃ꝫ ꝓpter paucos tales/derelinq̃t̃ hũana ratio ⁊ prudẽtia/indignissimũ ẽ/fatuũ/et delirum/imo merito dei iudicio puniendum/et in stultum finẽ precipitandum.

Proposi. XXVIII.

Humanam rationẽ/ꝓpter hoĩes viles ⁊ ignotos/⁊ de corruptela iudicij m'ltiplicit̃ suspectos. pessimeq̃ vt i plurimũ fortunatos/⁊ sine fide/q̃les in tenebris susurrãt/indignissimum captiuari vel dimitti.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ ꝑcedẽtẽ attẽdũt/⁊ ex termĩs suis se verã eẽ demõstrat. ꝑsuppositꝫ his q̃ poit/q̃ tñ sũt ꝑ exꝑiẽtias q̃tidianas maĩfesta

Propositio.XXIX

Humanã rationẽ ꝓpter sui cõcausationẽ liberã/nõ posse vel debere ꝑ q̃lescũq̃ exꝑientias cuiuscũq̃ tꝑis sub necessarijs euẽtuũ regl'is vl' arte ꝯcludi

Commentum

Cõcedũt istã/q̃ reꝝ ꝯnexiões attẽdũt/⁊ hi q̃ didicerũt ex logica. q̃ oĩs ꝓpositio copulatiua cõposita ex pl'ibꝫ necessarijs cathegoricis vl' ypothetic̃ reddit̃ ꝯtingẽs /si ꝯtineat vnicã ꝓpositiõez ꝯtingẽtez. Ac ꝓinde sumit̃ efficax argumẽtũ ꝯtra regulas astrologie sũptas ex q̃ntiscũq̃ exꝑimẽtꝫ/si liberuꝫ arbitriũ ꝯcurrebat vt cã ꝯiũcta ad effectuꝫ req̃sita. Potuit enĩ semꝑ dici de effectu tali/q̃ indifferẽs erat ad sic fieri vel nõ fieri. nec inde ligari alterius arbitrium potuisse

Propositio .XXX.

Humanã rationẽ/ad deũ gloriosuꝫ q̃ nutu libero cũcta tẽperat ⁊ ad finẽ supnaturalẽ hoĩm gen⁹ ꝑcipue ordinat/debere sedulo ꝯuerti /ꝑ fidẽ spem et caritatẽ. Per adiutoriũ insup angelorũ

et sanctoꝝ/quos liberaliter ꝛ libere vult de
us agere/ꝛ ad eos recursuz hꝫe. ꝗtinꝰ ordi/
ne hierarchico infima reducãtur ad supio
ra per media.

Commentum

Cõcedũt istã oĩs veri/ꝛ nõ solũ noie ꝓpia
ni/reputãtes talẽ prouidẽtiã dei ꝛ ita libe/
rã ꝗlẽ insinuauit ꝓps dicẽs. ꝙ nec foliũ ar/
boris/nec passer vnꝰ cadãt i terrã sine pꝫe
deo. dũ rursus ait. Petite ꝛ accipietꝭ. Et si
habueritꝭ fidẽ sicꝫ granuz sinapis ꝛc. Imo
et tota veterꝭ testamẽti series/legal' ꝛ histo/
rica atꝙ ꝓphetalis/ꝑcipue i psalmis ꝛ ora/
tionib' sctoꝝ sctꝝ ꝙ/vix aliõ nob iculcare
vel pfiteri videt. vñ Jacta i dño curã tuã ꝛ
ipe te enutriet. Nõ dic. iacta curã tuã i celo
Oĩs i me sperauit libabo eũ. nõ dicit in ce
lo. Stũs vir cuiꝰ ẽ nomẽ dñi spes eiꝰ. nõ di
xit i celo. ĩmo vetuit cũ addit. Et nõ respe/
xit i vanitates ꝛ insanias falsasloqns ꝛ cu
riosis ꝗ defecerũt scrutãtes scrutinio Et su
peraddit de miraclis tã noue ꝙ veteris le/
gis. Multa fecisti tu dñe deꝰ meꝰ mirabilia
opa tua ¶ Deniꝙ si paulꝰ opponat dicẽs
Jnuisibilia dei ꝑ ea ꝗ fcta sũt cognosci Re
spõdendũ ẽ ꝙ hec scala creaturaꝝ/nõ ẽ am
pliꝰ necessaria fidelib' tenẽtib' dei soliũ nũc
in lumiosa spe. tãdẽ i apta visiõe ¶ Si po
namꝰ illõ ꝗ rarissime ꝑt iueniri tꝑib' istis
Ponamꝰ ꝙ plꝰ sciẽtifici i astrologica di/
sciplina ꝓueniãt/ꝗ sũt graues viri i moꝛib'
et honestate viteꝛ tales ꝗ mlta sint exꝑti in
iudicijs astronomie traditꝭ ꝓm veꝛã pꝫiaz
eti naturali ratõe fundatꝭ. nũqd erãt tales
ꝓtẽnendi nec audiẽdi ab vno ꝓncipe coꝛã
suo ꝓsilio Rñdeꝛ plane ꝙ audiẽdi erũt/sed
nõ ita penitꝰ inseqndi/ꝗn ex aduerso velut
in eqlibra ponãt ratiões hũane prudẽtie/
sũpte ꝺ expientias/ꝛ circũstãtias hũani re/
gimis inferiorꝭ/quẽadmodũ etiã si ꝓueni/
rẽt ex vna ꝑte astrologi/ꝛ ex alta ꝑte medi/
ci sup curatõe alicuiꝰ egroti. Dicãt igiꝫ exẽ
pli gꝛa prudẽtes astronomi ꝓcordit/dũ fi/
at ꝗstio de bello ineũdo/ꝓtra hostes regni.
Ecce ꝓstellatio talꝭ noxia ẽ pꝫibẽs/nõ tñ ex
necẽitate/iniri bellũ ꝑ frãcos ꝓtra ãglicos.
dicãt ex alta ꝑte prudẽtes capitanei ꝛ mili
tes exꝑti/ꝙ ncẽe ẽ vel expedit frãcos inire
bellũ ꝓtra anglicos/ pẽsatꝭ circũstãtijs hic
et inde pueniẽtib'/ex inferioꝝ dispositiõe
vel radice. Tũc oĩb' his i eqlibra positis/
debebit assumi ꝓclusio ꝗ ps ꝓpõderabit ꝛ
exequẽda erit. Ab eni oportꝭ vt oĩe ꝓsus
iudiciũ ex radice supioꝛi celi sumptũ ꝓtem
nat. Dꝭ ista expedit vt plꝰ põderet ꝙ opoꝛ
tet/vbi/ꝛ quando/et per quos seu ꝓpter
quos non oportet.

Epilogus pre/
missoꝝ. Epilogantes tãgamus
duodecim radices/ab astronomoꝝ iudici
oꝝ curiositate arcẽtes. ¶ Prima ẽ dei glo
rioſi liba ꝓmeuitas i agẽdo. ¶ Scõa ãge
lorũ tã bonoꝝ ꝙ maloꝝ sub deo libras in
ereqndo ¶ Tertia radix ẽ/celestiũ lumia/
riũ sola generalitas i influẽdo. ¶ Quarta
est celestiũ cõbinationũ ꝛ situũ incõphẽsi/
bilis varietas i cõcurrẽdo. ¶ Quĩta radix
mediꝝ diuersitas i radiãdo. ¶ Sexta. se
minaliũ rationũ/ꝑticularꝭ diuersitas i con
principiãdo. ¶ Septima libꝛas hoim/ꝗ
ꝓiũcta ꝗlibet causis necessarijs/ꝓtingẽtiã
reddit i effectu suo ¶ Octaua legal' ꝛ ꝓpha
lis seueritas/talia iudicia ꝓhibẽs ꝛ irridẽs
sacroꝝ insup veteꝝ ꝛ nouoꝝ doctorũ dili/
gẽs taliũ reprobatio/maxime ꝓpter fomiꝭ
corruptionẽ sciẽtiũ ꝙ ad hereses idolatrias
et superstitiões ẽ hũana ĩclinatio ꝓna ¶ No
na. Raritas studẽtiũ ꝛ peritoꝝ i vera astro
logie disciplina/cũ tñ i iudicijs dãdis mlti
plex supra modũ ꝓsideratio reqrat' vel ob/
seruatio ¶ Decia. Hysterij a sectis absco
diti reparatiõis vicꝫ nre recogitatio/ ꝗ nih
hẽt in celis quicqd reuerisans auctoꝛi
bꝛi de vetula dixerit/ꝛ falsꝫ ascripserit Qui
dio. ¶ Undecima. Hois ad finẽ supnatu
ralẽ ordiatio. ꝛ iõ medioꝝ supnaturaliũ ꝓ
uisio/vt supnatural' spes habeat' i deo alit
ꝙ bob' aut brutis ꝓueniat/aut hoib' siue
deo ¶ Duodecima. Miraculoꝝ ꝗ legem
cõmunẽ nesciũt crebꝛa ꝛ pene ꝗtidiana ꝓ il
los ꝛ ꝓpter illos ꝗ ad finẽ supnaturalẽ electi
cti sunt/ostensio.

Eliciuntur sex
doctrine notãtes moraliter qd ex
pedit obꝛuare iudicijs/ astrologie noie co/
loratis. Prima doctrina. ¶ Expediẽs
est ꝓpiano cuilibet/imo necessariũ ad salu/
tẽ/ꝙ nõ adhibeat fidẽ superstitiõib' ꝛ sortile
gijs merito suspectis. de opatiõe demoniũ.
vel inuocatõe aut de pacto cũ eis secreto vl'
exꝑsso. sũt leges ꝛ decreta ꝛ biblia ꝑ hac do
ctrina locis innũeris. Scõa doctrina
¶ Expediẽs est cuilibꝫ catholico diligent
cognoscere ꝓpus si effectꝰ ꝗ ꝓmittit' vl' expe

catur fieri p aliquas obseruatões/habeat aliquã cãm naturalẽ vel miraculosã. Quia si nõ. tũc vehemẽs est suspitio q talis effectus prouenit ex opatiõe demonũ fallaciũ et ex pacto cũ eis latẽte vel apto. et h̃ pmittẽte diuino iudicio/in deceptionẽ ꝓsulentiũ/vel cõfidentiũ in talib̃/ꝓpter curiositatẽ notiã aliq̃d habẽdi vel sciẽdi. Tertia doctrina ¶ Expediẽs est nõ adhibere fidẽ hoib̃ promittẽtib̃ q faciãt effec̃ magnos et mirabiles/nisi prius ꝓstiterit q sint xp̃iani/et bonoꝝ moꝝ. ꝛ q velint et offerãt dicta sua vel artẽ deducere ad examẽ ꝛ iudicium peritoꝝ in phia naturali et in medicina iurib̃ ꝛ theologia. alioq̃n h̃ri debẽt merito suspecti de fallacia/vel ignorãtia/ vel hereticа prauitate. nã sicut lucẽ veritas amat. sic odit falsitas. Quarta doctrina ¶ Expediẽs est pro principib̃ maxime/et p sua republica/q necip̃ nec sui familiares intimi et secreti/dent fidem q̃buscũq̃ iudicijs etiã sub noĩe astrologie vel alteri⁹ scie palliatis. nisi pri⁹ habitum fuerit ꝓsiliũ. vel examinatio p viros multos/et graues viros in regimine reipublice/vbi prudẽtia maxime locũ hẽt. q̃ innitit ꝓsilijs ex dictamine rationis et experiẽtia multa collectis. non ex superstitiosis obseruatõib̃/q̃ deduxerũt semper in malũ finẽ p̃cipes ꝓfidẽtes in eis sicut nr̃o etiã tpe satis ꝛ nimis expertum est. Quinta doctrina. ¶ Expedit illos q̃ se dicũt futura cognoscere/vel mirabilia secreta facere per astrologiã/prius examinari diligẽter de cognitiõe ip̃oꝝ/ꝛ de libris quales sunt/et q̃liter habiti/et vñ cõpositi. q̃ non credẽdũ est cuilibet dicẽti se astrologũ. sed probãdi sunt ꝛ in publico audiendi. sicut fit de medicis. ꝛ artificib̃ alijs. Alioq̃n si tales nõ audiãt ĩ publicũ offerre dicta sua debẽt h̃ri merito suspecti de superstitiõe/vel fallacia/vel hereticа prauitate. Aut q non q̃runt nisi pecunias/vel honores/sic̃ introductores vel fautores eorũdẽ faciũt/prout milliesies exptũ est ĩ curijs p̃cipũ. ꝛ adhuc prochdolor dicit inueniri. Sexta doctrina ¶ Expediẽs ẽ amatoribꝫ p̃cipũ et tot⁹ reipublice/materiã istã astrologicoꝝ declarare vel declarari facere freq̃nter/tam scriptis q̃ ꝓmonib⁹ publicis ꝛ domesticis Alioq̃n negligẽtia sciẽtiũ ꝛ scire debẽtiuꝫ nocet hostiliter ꝓsonis p̃cipũ ꝛ eaꝫ saluti tã tpaliter q̃ eẽne Nocet regnis ꝛ pollicijs publicis. Nocet deniq̃ ipis negligẽtib⁹ vl impeditoribus ad discrimẽ dãnatiõis perpetue a q̃ nos eripiat dñs iesus xp̃s Amẽ.

Quitur aũt que/ Q
stio cõcernẽs oĩa q̃ dicta sunt in trilogio astrologie theologisate Si libri cõpositi pastrologos p̃sertim infideles ꝛ idolatras/sint a catholicis tolerandi vel penit⁹ extirpãdi. ¶ Pro cui⁹ dissolutione/ꝛ pcedẽtiũ elucidatiõe/notenꝫ ꝓpositiones que sequuntur.

Prima propositio.

¶ Libri astrologici in q̃b⁹ pl̃a vera et vtilia ꝓtinenꝫ/q̃ inutilia superstitiosa et falsa/ p̃nt tolerari seu tolerabiliter relegi/ fuãdo illud apl̃i. Omia ꝓbate qđ bonũ est tenete Tales aũt vt plurimũ sunt libri. q̃ de motib⁹ ꝛ mẽsuris et ꝓiunctõib⁹ corpoꝝ celestiũ sunt editi/ꝛ ex geometricis demõstrationib⁹ cũ experiẽtia fundati. sic̃ ẽ gl̃iosus Almagesti.

Propositio secunda

¶ Libri astrologici. in q̃b⁹ pl̃a ĩutilia superstitiosa ꝛ falsa ĩmo impia ꝛ sacrilega ꝓtinẽtur q̃ vera et vtilia/debẽt a xp̃ianis oĩbus euitari dãnari ꝛ penit⁹ aboleri. Tales aũt erãt libri de q̃b⁹ scptũ ẽ Actuũ. xix. vbi ꝛ. Multi aũt ex eis q̃ fuerunt curiosa sectati. cõtulerũt libros/et cõbusserũt oẽs coram oĩbus/et cõputatꝫ p̃cijs illoꝝ inuenerũt pecuniã denarioꝝ q̃nq̃ginta miliũ/ita fortit crescebat verbum dei et confirmabatur

Propositio tertia

¶ Libros astrologie multũ expedit discernere/q̃tin⁹ appareat q̃ sũt ꝛ q̃ nõ sũt tolerãdi. Cõposuit sup hac re magn⁹ alb⁹ opusculũ/qđ appellat speculũ alb̃ti. narrans q̃ modo tp̃ib⁹ suis voluerũt aliq̃ destruere libros Albumasar. et q̃sdẽ libros alios. Videt aũt saluo tãti doctoris honore/q̃ sic̃ in exponẽdis libꝛ phicis p̃serti peripatheticoꝝ nimiã curã apposuit maiorẽ/ q̃ xp̃ianũ doctorẽ expediebat. nihil adh̃ciẽdo de pietate fidei. Jta ꝛ ĩ approbatõe q̃rundã librꝝ astrologie. p̃serti de imagib⁹. de natiuitatib⁹. de sculpturꝫ lapidũ. ꝛ caracterib⁹ de introgatõib⁹ nimis ad partẽ superstitionũ. ratõe carẽtiũ determinauit. Sctũs aũt thomas ĩ suis opib⁹ min⁹ attribuit hmõi superstitõib⁹ imaginũ. caracterũ. introgationũ. ĩmo ex intentiõe cũ efficacia rationum reprobauit.

Propositio quarta

Rationes arcentes a curiosis

Rationes arcentes a curiosis

Libros astrologicos qui tolerant̃ et legunt̃ apō xp̄ianos/sicut Ptolomei/Albumasar et Hali.nō ideo oportet ī auctoritatē talē adducere/vt credēdū vel tenendū sit quicq̄d ex eis vel deducit̃ vel allegat̃ Fallūtur in h̄ plēs astronomor̄/z simpliciū xp̄ianor̄/vel alior̄ nō imbutorū lr̄is sacris/q̄ ptin⁹ vt legūt vel audiūt aliq̄ de libr̄ talīū credūt z assentiūt/cū tñ repiant̃ illic errores ꝓtrarū fidei. Nec mirū cū etiā ī libris Aristotelis/Auicēne/Auerrois/et aliorū q̄ q̄ti die legunt̃ simile inueniat̃. Sz cautissima religiositate puisuz ē in p̄clara artiū facultate parisien̄.vniuersitatis/taz p articulos parisien̄.q̄z p statutū iureiurādo firmatū/p quēlibet q̄ licētiat̃ i artib⁹/vbi sentētialiter sic habet̃. Jurabitis q̄ dū ꝓtigit vos determinare q̄stionē aliquā de ph̄ia/illā semp p parte fidei determiabitis/z ratōes ph̄i ī oppositū factas dissoluetis. Quāto magis h̄ esset obseruādū in libris astronomicis q̄ de iudicijs cōpositi sunt p infideles/z idolatras vbi multa posita sunt̃ ex superstitionibus idolor̄ z cultib⁹ demonū/z fallacib⁹ respōsis eor̄.ex q̄b⁹ p̄cessit modus cōpositionis idolorū/q̄s deos appellabāt loq̄ntes z prophetātes z mirabilia opantes/put loquit̃ Hermes trimegistus.z refert Augustin⁹ Uñ et multa tradunt̃ in dictis libris q̄ nulla penit⁹ inducūt rationē/nisi p modū narratiōis q̄ ī tali ꝓstellatiōe sic eueniet.z ī altera aliter. Et tñ astrologi superstitiosi pl⁹ inuenire se dicūt veritat̃ z certi euēt⁹ ex talib⁹ regulis/q̄z ex illis q̄ naturali ratiōe fundāt̃ sic de vētis/z pluuijs z alijs impressiōib⁹ metherologicis. Uū aūt pauci sunt astrologi.imo nulli/intromittentes se de iudicijs astronomicis/q̄ nō insequātur tāq̄z p.fundamētalib⁹ regulis p̄dictos libros astronomicos z similes. Cōcludit̃ h̄ pro doctrina xp̄iana q̄ salubri⁹ tuti⁹ z deo accepti⁹ ē/cōtēnere talia iudicia/cuz suis autoribus/q̄z dimissis alijs vtilioribus studijs/suā talibus cognoscēdis z practicādis curā dare. Rursus addit̃ z altera doctrina/q̄ salubri⁹ tutius z deo accepti⁹ est/nō req̄rere imo nec p/mittere fieri iudicia publica sup euētibus humanor̄ actuū/quēadmodū dicunt̃ aliq̄ in italia z studijs vniuersalib⁹ attemptare Ratio q̄ miscēt multa falsa z superstitiosa/z cōtra experiētias insequētibus manifestas et terrēt inde reges z regna/principes z p̄cipatus/et boies de omni statu/z p vanos timores/z vel stultas p̄missiones malor̄ vel bonorū euentuū/eos aliter agere q̄z vera z recta ratio moralis dictaret/iducūt Sz Porro magnū faceret obsequiū xp̄ianitati collegiū aliq̄ theologorū. Si libris astronomicis diligēter inspect̃/notarēt sigillatim passus suspectos/aut palā erroneos z hereticales/ꝓtētos in eisdē/quēadmodū factū repitur nedū de libris Aristotelis auicēne et auerrois.sz etiā de quibusdā libris catholicorū sicut notati sunt passus vel articuli in quib⁹ magister cōiter nō tenet̃ Postremo si libri magicor̄ et superstitiosor̄ aliorū sub velamine astronomie vel ph̄ie se palliantiū q̄ iam inuenīūtur fuisse dānati cum auctoribus custodirētur alicubi/sine periculo manifestationis vel abusus/videret̃ expedīēs.q̄tinus resurgētibus vel occurrētibus materijs similibus/cōfestim habere dānatiōis facte modus. Sicut euenit parisius de libris Johānis de barro magici superstitiosi/cōbusti/q̄les reperiūt̃ adhuc in hispania sub titulo semmaforas. Sicut insup notat⁹ est rotulus quidā mag⁹ quez ingerebat clādestine quidā in vesptilionē se noīans. Et in proemio articulor̄ parisiēn̄.aliq̄ tales notati dānatiq̄ sunt. Superaddam⁹ illos nedū fatuos esse sed puer sos xp̄ianos/q̄ solēt quasi iocando dicere: Qualis mihi cura est q̄s me sanet.quis victoriā/quis honorē/q̄s diuitias det.quis deniq̄ adiuuet.sit deus sit diabol⁹.dūmodo ꝓueniat illud mihi q̄d opto. Dū ergo dicit̃ alicui ex principib⁹.Ecce dñe tales boies p suā artē sciunt multa facere magna et mirabilia/et futura p̄dicere.et victoriam de hostibus p̄mittere/si credat̃ eis et si fiāt ea q̄ iusserint. Respōdeat princeps plena fide et inārat. Sunt ne tales homies sancti dei/q̄ ex reuelatiōe et gratia sibi diuinitus ꝓcessa hoc p̄mittūt. Et si tales sunt credi poterit eis dū p̄babūt.et dū nihil videbunt nisi sanctū z diuina lege cautū/maxime si fuerit dictis eor̄ vita cōcors et p̄bata nedū vulgari rumore.sed iudicio sapiētuz qui freneticas illusiōes a veris sciūt reuelationib⁹ separare. Si vero tales boies mira p̄mittunt se facere p ph̄icas disciplinas/vt p medicinā vel p̄spectiuā vel geometriā Respōdeat princeps q̄ studētes de vniuersitatibus publicis magis in tali re sunt credēdi/si ratio cōsonet naturalis. Demum si tales p̄missores mirabiliū/nec̄ miraculis

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos Auertat dñs a me xpiano seruo suo/vt velim abnegare fidē suā/vel in eius legem q̄modolibet peccare. ꝑ quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas corpis/siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia qñq; deo ꝑmittente ꝓuenire ministerio demonū et hoīm eis deditorū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mihi relinq̄re baptisma meū fidē meā/legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mihi deus Amen. Finit

Sequitur tractatus eiusdē cōtra supstitiosaz dieꝝ obseruationem presertim Innocentum similiter Lugduni compilatus.

Culpat apostolus/eos qui dies obseruabāt et annos quales multi sunt qui dies egyptios putant infaustos. imo ⁊ diē innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. Cōtra q̄s fit talis argumētatio. Si dies innocētū dicit̄ infortunatus vel infaustus ad aliqd̄ inchoandū. ⁊ alij dies ꝯsequēter ꝑ totū annū similitem situati oportet dare cām radicalē hui⁹ infortunij. qꝛ nullus effect⁹ est sine causa faciēte Sumet̄ ergo cā altero modoꝝ sequētiū/sufficienti diuisione. Primo vel ex dispositiōe siderū ꝟm astrologiā. Secūdo vel ex dispositiōe corpoꝝ inferiorū ꝟm medicinā Tertio vel a formali cōditiōe seu a tota specie ꝟm naturalē phh̄iam. Quarto vel ex dispositione morū ꝟm moralē disciplinā. Quinto vel ex diuina ordinatiōe ꝟm theologiā. Sexto vel ex demonū actōe ꝟm artē magicā. Septimo vel ex sctōꝝ innocētū merito seu opatiōe ꝟm religionē xpianā. Octauo vel ex obseruātiū fantasia vel imaginatiōe q̄ allegat expiētiā. Sz nulla cāꝝ istaruz sufficiēs est/aut rationabilis. vt hec ponatur obꝟuatio. nec oēs sil'. Talis ergo obseruatio vana ē ⁊ reprobāda. Et primo de q̄nq; prioribꝰ causis arguit̄ ꝑ indirectū ⁊ ꝑ locum ab autoritate. q̄ dari non possint.

Uñ si det̄ cā ꝑ astrologiā. Interrogādi sunt astrologi. ⁊ inuenitur h̄ esse ꝯtrariū suis regulis atq; principijs. qm̄ astrologi variāt sua iudicia ꝟm varietatē horoscopi. id est positiōis siderum. ita q̄ nō possit confici almanach vniforme ꝑpetuū. Quia dies lune exēpli gr̄a q̄ mō est indisposita vel infausta ꝟm regl'as eoꝝ. si etiā erūt vere/erit ī hebdomada seq̄uti dispositiōis alteri⁹. Attēto maxime q̄ in eis q̄ cōcernunt arbitrij libertatē/astra nō imponūt necessitatē Iuxta dictū Ptolomei q̄ sapiēs dñabit̄ astrꝭ.

Et hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q̄ repit̄ in kalēdarijs. de dieb⁹ egiptiacis seu periculosis. Cōsequēter per locum ab autoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de philosophis moralibus. sic de theologis. Nam cuilibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q̄ idiotis ⁊ inscijs Uec oportet satagere ad reparationē subtilem ꝑ principia predictarū scientiarum/cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. Si autem credere nolunt edoctis gratis errant. et vltro se seducunt.

Superest igitur discurrere ꝑ alias tres causas. et primo de actiōe demonū. Si allegetur q̄ causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum/tanq̄ plus in hoc timeantur q̄ deus ipe et sancti sui. Rursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus/circūit querēs quē deuoret/cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. Preterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q̄ euenit iam baptisatis per tales obseruationes/illud de euāgelio Dū immundus spūs exierit ab homine. scz in baptismo. sequitur q̄ reuertens adducit septem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit/peiora prioribus. Melius est enim veritatem non agnoscere q̄ post agnitionem peruerse viuere. eamq; factis aut verbis abnegare. Rursus attendatur hic nullam diem esse que non plena sit infortunijs/nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tñ non est dies q̄libz euitandus aut timēd⁹. sz hoīm

infelicitas vel miserāda est/vl' culpāda q̄z opatiōes male faciūt/iuxta ꝟbū augu. malos dies Deniq; nihil ē fallaci⁹ stulti vulgi traditōib⁹ q̄ vt sepi⁹ faciūt de nō cā causaz Exempli gratia p̄cipitabit aliq̄s ab equo effreni: z indomito/in via lubrica. vel i flumine summerget. cōfestim vulgares vt audierint/assignabūt hmōi infortunij cās diuersi diuersimode/q̄ tñ nullaten⁹ cause sūt huius causus/ Dicet vn⁹ q̄ i exitu domus obuiū habuerat vnū cattū vel leporē. vl' q̄ in egressu hospitij offenderat pedez/vel q̄ mane camisiā euersam induerat. aut calci⁹ dexter p sinistro accept⁹ fuerat. qō signū cesar augustus sibi reputabat infaustissimū. Dicet ali⁹. Ego sic somniauerā. Crocitabat coru⁹ sup tectū/aut bubo cū stridore superuolitauerat. vel gallus p̄ter horā vocez dederat. Dicet ali⁹. Ecce mala dies erat/et infortunata/vel egra. Dicet ali⁹. Luna q̄rta erat vel septima. aut sol i ortu nubib⁹ obuolut⁹ palluerat. aut stella decidēs p aerez micauerat. Vel sicut apō comicū legit. Introijt in edes ater alien⁹ catt⁹. anguis p impluuium decidit. De tegl⁹ gallina cecinit Interdixit ariol⁹ aruspex (supple vel astrolog⁹) vetuit añ brumā noui negocij aliq̄d incipe. Alij vero traducēt ad mozes. dicentes hoi tali non poterat bñ ꝟtingere q̄ sic z sic egerat. vel rapiendo bona vicinoz. vel fraudādo. vel blasphemādo. aut q̄m ex iniustis aut reprobis parētib⁹ traxerat oziginē. Longū esset oia p̄sequi. q̄b⁹ fallūtur et fallūt homies inducētes p se expientiā. q̄si certā z fundāt confictiōes inanes et falsas

x ¶ Si aūt allegēt altera cā q̄ p̄pter rationē occisiōis innocētū p̄uenit istud infortunium i tali die/nedū in proprio z solo festo/sed ꝟsequēter p totū annū. Istud caret ratione. alioq̄n theologi z viri religiosi atq; deuoti deberēt istā obseruātiā magis cognoscere z custodire/cui⁹ opposituz inuenit q̄ disuadēt illā reprobāt z irridēt. Dicūt p̄terea q̄ hoc agere nō cedit in honorē dei/vel sctoz innocētū/vel ad salutē corporalē aut spūalem. sed vergit ad cōtumeliā dei z sanctorū innocētū z pniciē corpoz z animaz. Rursus talis honoz magis deberet si eēt rationabilis dño nr̄o Jesu xp̄o/z gloriosissime matri sue/i suis z p̄ suis festiuitatib⁹/q̄z in festis innocētū. ¶ Relinquit ergo p̄ cā octaua z vltima. q̄ talis obfuatio ꝟfingit/vel tenet/vel exercet/ex sola hoīm fantasia tione z melācolica imaginatōe. ¶ Et hec fantasiatio superstitiosa z corrupta p̄uenit i hac materia sic z i mille. imo i mille milib⁹ alijs similib⁹/ex varijs seductiōib⁹/seu corruptela multiplici virtutis fantastice in hominib⁹/tam ex lesiōe intrinseca cerebri/sic testant medici q̄ infinite sunt spēs melācolie/sicut in somniatib⁹ ita frequēter i vigilatib⁹ z semidormiētib⁹. z manifeste in multz egritudinib⁹. Prouenit rursus hec lesio ab intrinseco/iusto dei iudicio p̄mittēte/p diabolicas illusiōes/sicut p auctoritates et hystorias posset introduci. ¶ Sunt p̄terea cause p̄ticulares aliq̄ tā p se q̄z p accidens q̄ tales fantasias z superstitiōes z put vulgo dicit sorcerias/causant aut nutriūt/ q̄ oēs ad duas radices p̄missas p̄nt trahi. Prouenient enī hmōi false credulitates z cōficte obseruatiōes q̄nq; ¶ Primo ex demonū suggestiōe z illusiōe/ad aiaz dānationē/et fidei x̄piane subuersiōez. z sctoz infamatōez ¶ Vel scōo ex gētiliū z paganoz z aliorū infideliū derelicta in p̄ncipio ꝟuersiōis ad fidē x̄pi superstitiōe. ¶ Vel tertio ex poetaz cōfictiōe. ¶ Vel quarto ex magicoz malignā traditōe. ¶ Vel q̄nto ex fomitis oziginalis corruptiōe. sic in vi ꝟcupiscibili. ita et i rationali ¶ Vel sexto ex fantasie vl' imaginatiue virtutz debilitatōe. Cui⁹ signū est q̄ vetule pueri puelle z idiote p̄niores sūt ad tales superstitiōes credēdas vel obseruandas. Vñ ortū habuit illud de vetulis epitheton. Vetule sortilege. gallice vielles sorciers. Iurta qō vn⁹ p̄dicās aliq̄n corā rege et nobilib⁹ dixit. Solebat inq̄t appropiare dici vielles sorciers. videāt dñi nobiles/ne trahāt ad se vt dicant gallice nobiles sorciers/nobiles sortilegi. Et q̄ vidit testimonium phibuit. Attēdendū illud psalmiste ad dñm. In manib⁹ tuis sortes mee. Qui dat p hoc intelligi. nō i superstitiōib⁹ z sortilegijs huiusmodi fictis et plerūq; noxijs/esse cōfidendū. Retrahūt enī spem a deo suspitionib⁹ occupāt. in moribⁿ inq̄tāt/obsunt aliqñ reipublice/z viā ad hereses aperiūt Vl' septimo p̄uenit hec corruptio iudicij rationis/ex p̄mena a puero p stultas matres et nutrices enarratiōe. Delectant enī dicere fabulas āmirabiles. z puerilis etas imbuta talib⁹ vix repellit. q̄ quod noua testa capit inueterata sapit. ¶ Vel octauo ex hūano tioze. z diffidētia dīni auxilij/z curiosa sciēdi fuga libidie sic patuit i saul/z in alijs

y

sine numero. ¶ Uel nono ex supba p̄sum-
ptione hoīm/ q̄ volūt reputari scire mirabi-
lia/ ⁊ despiciūt eruditos in scientijs/ ⁊ indu-
cūt ꝑ autoritate quicq̄d imaginant̄. ⁊ maxi-
me si fuerit ī terris longinq̄s/ et audierint
stulticias aliaꝝ sectaꝝ aut hoīm sibi simi-
liū. ¶ Uel decimo ex certa ⁊ excogitata ꝯfi-
ctione/ ad fallēdū alios/ ⁊ irridēdū/ quēad-
modū fit apud aliq̄s pueros scolasticos vl̄
alios trufatores. ¶ Uel vndecimo ex le-
ctione q̄rundā romācioꝝ/ id ē libroꝝ cōpo-
sitoꝝ ī gallico/ q̄si poeticoꝝ de gestis mili-
taribꝫ. in q̄bꝫ maxima ꝑs fabulosa est/ ma-
gis ad ingerēdū quādā nouitatē ⁊ āmirati-
onē q̄ꝫ ꝟitatis cognitōez. ¶ Uel duodeci-
mo ex inobediētia ad diuinā legē/ ⁊ ex mo-
dica eiꝰ reuerētia vel cognitōe. Cuiꝰ signū
est ꝙ tales sup̄stitiosi citiꝰ crederēt verb̄ vel
scp̄tis. vel narratiōibꝫ fabulosis quātūlibꝫ
ī apparētibꝫ/ q̄ꝫ diuine auc̄tati ⁊ suis docto-
ribꝫ. īmo ⁊ faciliꝰ inducunt̄ difficilia valde
opari/ vt ī ieiunijs ⁊ certis oratiōibꝫ ⁊ certꝫ
votis/ ꝓut dicūt̄ vota sctē katherine/ q̄ꝫ pos-
sent induci ꝟuare legis xp̄iane facilia/ sicut
sunt ieiunia ꝑ ecclesiā instituta. q̄lia oīa ci-
tius frāgerēt. q̄ꝫ dimitterēt suas sup̄stitōes
longe difficiliores/ q̄ nec vtiles sūt sꝫ in dā-
nationē aīaꝝ. ⁊ sepe corpoꝝ vergūt. q̄ p̄te-
rea faciūt ⁊ accersiūt infortuniū/ sicut dr̄ ꝙ
imaginatio facit casuꝫ. ¶ Prorsus vnū ꝓ
talibꝫ est salubre remediū/ credere peritiori-
bus ⁊ eis q̄ ī lege dei recte viuunt et docēt/
alioq̄n talibꝫ ꝓut supra tāgebat̄ fiūt ī cassuꝫ
ratiocinatiōes. ⁊ portabūt iudiciū suū Sꝫ
vtinā soli qm̄ volūtarie se seducūt/ et alios
secū trahūt/ ꝓut vnꝰ p̄ncipū tp̄e nr̄o. dū in-
duceret̄ vt q̄reret ꝯsiliū a sapiētibꝫ/ q̄s scie-
bat eē tales ⁊ sibi beniuolos. vtrū licite es-
sent sup̄stitōes q̄s exercebat ⁊ credebat Re-
spōdit. Cur inq̄rerē a talibꝫ. Ego eī scio ꝙ
discōsulerēt mihi. ego tn̄ sic agere ⁊ sic crede-
re penitꝰ disposui. nec omittā. Et in hac in-
felicitate positꝰ ⁊ p̄uētus morte repētina de-
stitit. vellet/ nollet. ¶ Nūc agnoscēs qm̄ odit
dn̄s obꝟuātes vanitates sup̄uacue Et ecō-
tra. Btūs vir cuiꝰ/ ē nomē dn̄i spes eiꝰ/ ⁊ n̄
respi. in vani. et insanias falsas.

Finit

¶ Itē ab eodē cācellario. viij. decembris.
1428. Lugduni. aduersus doctrinam cu-
iusdā medici delati in mōte pessulano/ scul-
pētis ī numismate figurā leonis cū certꝫ ca-
racteribꝰ/ ꝓ curatōe renū ⁊c. alid̄ opusculū

Cuius est imago hec et superscri- A
qtio. Cōformiter ad casum ꝓpo-
sitū de leonis imagine pro cura-
tione renū/ dicuntur duodecim
propositiōes cum additis que sequuntur.

Prima propositio. ¶ Imaginū q̄ astro-
logice noīant̄ fabricatio ⁊ vsus. suspectꝰ est
plurimū de sup̄stitiōe et idolatria/ seu ma-
gica obseruatiōe. patebit ex sequentibus.

Secūda propositio ¶ Imaginū hmōi
fabricatio ⁊ vsus. rationabiliter ꝓhibitꝰ ē
ꝑ sacros doctores ⁊ ecclesiā Tertia ꝓpo-
sitio ¶ Imaginū hmōi fabricatores p̄nt ⁊
debēt ꝑ suos sup̄iores ꝓhiberi/ inq̄ri ⁊ cul-
pari. ⁊ si parere noluerīt. ꝯdēnari. nō obstā-
tibꝫ palleatis allegatiōibus suis sub titulo
sub titulo astrologie. maxime qn̄ nō sūt hu-
ius scie multū periti. ꝟm terminos a veris
astrologis. nō idolatris cōstitutos. ¶ Po-
nunt̄ ad istarū ꝓpositionū declarationē q̄-
dā regule fundamētales. Et est quarta pro-
positio in ordine. ¶ Omnis obseruatio
cuius effectus expectatur aliter/ q̄ꝫ ꝑ ratio-
nē naturalē aut ꝑ diuinū miraculuꝫ. debet
rationabiliter reprobari. et de pacto demo-
nū expresso vel occulto vehemēter haberi
suspecta. Sic determinauit tp̄e nr̄o sacra
theologie facultas parisieñ. vniuersitatis.

Propositio quinta. ¶ Dis obseruatio
quātūcunq̄ sctā ⁊ salubris videat̄ in decez
aut vigīti aut centū ꝑticulis. si habeat vni-
cā ꝑticulā de idolatria. vel de heresi. vel de
apostasia suspectā aut infectaꝫ. debet tota
suspecta ⁊ infecta reputari. nisi fiat manife-
sta sep̄atio p̄ciosi a vili. Propositio se-
xta ¶ Dis obseruatio ꝑticularis sup̄ effe-
ctibꝫ mirabilibꝫ ⁊ extraneis sub titulo vera-
rū artiū palliata. debet examīari ex circūstā-
tijs libroꝝ ⁊ autorū q̄ obꝟuatiōez hmōi ꝑ-
ticularē tradiderūt. ¶ Ponunt̄ ꝯseq̄nter ꝓ-
positōes seu regule ad declaratiōez p̄misso-
rū. ⁊ ad ꝑticularē applicationē sup̄ imagīe
leonis de q̄ fit inq̄sitio. Et est prima. septi-
ma in ordine. ¶ Caracteres seu figure vel
lr̄e nō hn̄t vel sortiunt̄ ex cā pure naturali ⁊
corporali efficaciam. sicut nec entia mathe-
matica. cuiusmodi sunt figure ⁊ caracteres
sunt de potētijs actiuis. et in eis ꝟm ph̄m
nō est bonū neq̄ finis. Propositio octa-
ua. ¶ Caracteres seu figure vel litere non
hn̄t de ratiōe sua ꝙ ordinēt̄ ad aliq̄s effectꝰ
nisi mediāte ratiōali vel intellectuali sub̄a
Significare enī ē rē ī intellectu ꝯstituere.

Propositio nona ¶ Caracteres huius modi si habeāt vel habere credant̄ efficaciam/oportet ꝙ hoc sit a causa spūali/non a pure naturali et corporali/qualis causa est celū cum suis influentijs in corpora ¶ Accipiatur ex precedētibus regulis consiliuz quid agendū sit in materia p̄senti de imagine leonis cū circumstantijs. Et sit hec Propositio prima. decima ī ordine ¶ Cōstat in primis ex inspectiōe ꝙ ibi sunt caracteres. litere. figure et dictiones/que nullū effectū habent naturalē pure corporalē ad curationē morbi renū/et similiū/s̄m ꝓpositionem septimam precedentem. Juxta qd̄ notet̄ in speciali sanctus Thomas qui tribuit astrologie/quantū rationabiliter dari pōt/ad exemplar Alberti magni magistri sui consone tamē ad fidē catholicā. Notet̄ inquā in. ij. et. iij. contra gentiles ī multis capitulis. a. cxiij. ⁊ specialit̄ ī. cxvij. ⁊. cxviij

Propositio. xi. ¶ Constat ꝙ talis obseruatio non est posita ab ecclesia et sacris doctoribus/tanq̄ eueniat effectus sperat⁹ per miraculū diuinū. imo nec ꝑ sanctos angelos dei. qui sunt administratorij spirit⁹ propter electos dei ad vitā eternam magis q̄ ad curā corporalē. et medicus et astrologus verus nō hēt se multū intromittere de actionibus sanctorū angelorū circa homines. patet ex immediate p̄cedenti cum inspectiōibus iuriū. ⁊ ratio sat̄ est manifesta

Propositio. xij ¶ Constat ꝙ si talis obseruatio nitatur et expectet effectuz a malis angelis seu demonibus. illa est manifeste penitus reprobāda/etiam si videat̄ finis bonus/vtilis vel honestus. quāto magis si esset malus vel suspectus/sicut est inter alios. finis quest⁹ ꝑ simulationē astrologie aut mirabiliū effectuū/sup quib⁹ admirāt̄ hoīes pauce religiōis aut fidei. Verūtamen circūstantie p̄dicte magis apparebunt iuxta practicā primarū ꝓpositionū si reperiat̄ coniūctio istius obseruatōis de imagine leonis cum alijs obseruatiōibus contentis in auctoribus vel libris tradētibus huiusmodi figurationez. Et hoc ideo dicitur. qm̄ tp̄ibus nr̄is inuentus est liber magnus/continēs tales obseruatōes. quarum alique videbant̄ pie et vtiles. alie vero manifestissime erant condēnande/⁊ superstitiose/et idolatrice/et de heresi suspecte vehemēter. et vt tales fuerūt etiam igni tradite pio zelo. Tales multe sunt obseruationes apud hispanos in libro senaforas Tales apud iudeos in numere. tales apd̄ xp̄ianos sup̄stitiosos sicut de Nescio quo sydrac. Tales deniq̄ practicari querūtur ne duz ꝑ vetulas sorcerias/sed per multos arma sequētes ꝯtinuet̄. ¶ Postremo totiens occurrit ista materia/quod si ꝓ quolibet casu scribendū esset. scribēdi null⁹ esset finis. Poterit inter alia videri tractatulus de astrologia theologisata/specialiter circa finē. ¶ Concludit̄ tandē ex oībus practica sup hoc casu ꝑticulari/postq̄ facta fuerint q̄ dicta sunt sūmarie ⁊ de plano sine īuolutiōe ꝓcessuū/maxime si delatus reddiderit se obedire paratū/sine ꝓterua defensione. ꝓhibeat̄ ei de futuro ꝙ nō ampli⁹ vtatur. sed antidotis medicine cuius dicit̄ professor. De p̄terit̄ aūt sufficiat sine q̄uis infamia delati/ꝙ honor iudicij fidei. cū p̄lato et officiarijs suis maneat stabilitus. Et ita in catholica et fraterna caritate consulēdum est/ꝙ delatus taliter obediat sine strepitu ⁊ figura iudicij. ⁊ ꝑ iudicē ita fiat Si aūt inueniat̄ ꝓterua defensio. nō ꝓteruie rigor. sed iusticie vigor fiat. ¶ Particularis modus reparandi poterit esse talis. postq̄ melius ⁊ pleni⁹ informatus suz/de fabricatione ⁊ vsu taliū imaginū/ꝙ nō sunt s̄m catholicā traditionē/ꝓmitto bona fide/ꝙ deinceps nequaq̄ vtar illis Aut si mitius iudex velit agere/dicat̄ hoc ꝑ aliū ī tertia ꝑsona. Postq̄ talis delatus ⁊c̄. fuit melius informatus ⁊c̄. promittit ⁊c̄. Judex finaliter poterit declarare sn̄ias excōicatiōis cōtra oēs tales. ⁊c̄. Proinde non valet allegatio quorūdā ex historia scolastica. ꝙ moyses fecit imagines. vnā ꝓ obliuiōe. alterā pro memoria. Et salomō exorcismos/qr viris sanctis cōcurrebat miraculū. vel si salomō iam erat ꝑuersus ad idolatriā ꝑ vxores/potuit dat⁹ in reprobū sensū excogitare magicos rit⁹/sic̄ de nectanabo legit̄ ⁊ zoroaste/q̄ nascēs risit/⁊ postea magicas artes exercuit Deniq̄ Auicē. et similes/de actiuitate aīe rationalis ī materiā exteriorē/⁊ fascinatōe non sunt audiendi in modo ponendi.

Explicit Lugduni. viij. decēbris. 1428 per Johannem cancellariū parisiensem.

Sequitur tractatus cōtra magistrū Jacobū angeli medicū studij insignis ville/mōtispessulaneñ. de obseruatiōe dieꝝ quantū ad opa.

D

Prima conclusio

¶ Omne opus dei sanctum est/et laudabile. Probatur ratiõe ⁊ autoritate. Ratione sic, quia a bono et optimo non exit aut procedit nisi bonũ. deus altissimus omnium creator est summũ et optimuz, ergo oĩa ei⁹ opa bona sunt. Autoritate probat conclusio ꝑ illud sacre scripture. Genesis ꝑmo. ca Vidit deus cuncta que fecerat et erãt valde bona. ⁊c.

Secũda conclusio

¶ Omnes dies anni sunt opera dei altissimi. deducitur cõclusio ex textu sacre scripture. Gen. primo. vbi per totũ capitulum describunt opa sex dierum. Et qualiter ꝑma dei opa fuerunt dies et anni. Primum autez bonũ a bono incepit operari. Hoc idẽ testatur regius propheta Dauid. ita psallens domino. Tuus est dies. et tua ẽ nox tu fabricatus es auroram et solem. Quocirca canit ecclesia. Eterne rerum cõditor noctẽ diemq; qui regis/et temporum das tempora/vt alleues fastidium.

Tertia conclusio

¶ Omnes dies anni boni sunt. Ita cõclusio clare apparet et sequit ex duabus prioribus. qꝛ dies ⁊ anni sunt opa singularia/sũme et infinite bonitatis. optimi aũt ẽ optima adducere. Dicere ergo aliquẽ diez esse natura sua malum est iniuriari deo/q̃ artifex est dierꝫ ⁊ annoꝝ. Opus nanq; maluz maliciam arguit opificis et artificis.

Quarta conclusio

¶ Omni anno/omni die/et hora diei/bonum ⁊ laudabile est opa quelibet sancta licita et honesta inchoare/facere/opari ⁊ ꝑficere. Patet ꝯclusio/qꝛ sicut dies et anni/⁊ etiam hore diei/a deo creatore ꝓdeũt et ducunt. Sic et omne op⁹ sctm̃ licitũ ⁊ honestũ/quod oĩ die et hora inchoat ⁊ ꝑficitur a dño dirigit/inchoat ⁊ ꝑficit. Dicente xp̃o. Sine me nihil potestis facere. Et rursus euãgelista Johãnes ait. Oĩa ꝑ ip̃m facta sunt ⁊ sine ip̃o factũ est nihil. Intellige cõclusionẽ nisi p̃cepto dei vel eccl̃ie illud op⁹ inhibeat/sicut in diebꝫ festiuis aliq̃ opa laboriosa ꝓhibentur. alias bona/nisi prohiberentur operari festo die.

E

Quinta conclusio

¶ Superstitiosa et vana religio ac merito redarguenda est/nõ inchoare opari vel ꝑficere certis anni diebꝫ opus bonũ vl' sanctũ ab eccl̃ia non ꝓhibitũ. Istud est exp̃sse de mẽte apl̃i ad Gallathas. iiij. ca. vbi arguit et rep̃hẽdit illos de Gallacia ita dicẽs Obseruatis dies ⁊ mẽses ⁊ tpa ⁊ ãnos Sequit. Timeo aũt vos ne forte sine cã laborauerim in vobis. ¶ Itẽ si timet aliq̃s vel recusat bonũ aliqd op⁹ agere vel inchoare certo die. vel hoc est ꝓpter reuerẽtiã ⁊ sctitatem diei. qꝛ vult diẽ illum sctificare. et si sic multo magis deberet abstinere ab inchoatione alicui⁹ opis diebꝫ solẽnibꝫ vt sunt festa sanctissima Natiuitatis xp̃i Resurrectinis dñice Ascẽsionis ⁊ Aduẽtus spũsscti/qd nõ faciũt obseruatores dierꝫ ⁊ annorũ. Vel talis obseruãtia fit ꝓpter deuotionẽ ad sctõs/quoꝝ dies agit/vel quoꝝ celebritas tali die colebat. ⁊ talis deuotio nullũ habz fundamentũ/nullã hẽt rationẽ/nisi solam voluntatẽ obseruãtꝫ tales dies. Q, si dicãt se tales dies obseruare ꝓpter euẽtus ⁊ pericula q̃ consueuerũt euenire his q̃ inchoãt aliquod opus vel iter aliqd/hoc vanũ est ⁊ superstitiosum ac sine aliq̃ ratiõe. Quolibet enĩ die anno et hora diei ⁊ bona et mala cõtingunt. Sic ergo periculũ diceret/q̃libet die aliq̃d inchoare. Vel dicat ratio a talibus. q̃ hec obseruãt quã nec ꝓhi/nec medici/imo nec astrologi docẽt. tales obseruantias de festo innocentũ vel alijs festis. Volũtaria igit est ⁊ absq; apparẽtia ratõis alicuius talis obseruantia.

Sexta conclusio

¶ Sicut vera et xp̃iana fides mirabilia opat in bene credẽtibus. Sic ⁊ falsa ⁊ mala credulitas/deo ꝑmittẽte euẽt⁹ malos interdũ opat/vel poti⁹ demeret. Primã ꝑtez ad longum deducit ꝑ exempla q̃ꝫ plurima. Apostolus ad Hebreos. xi. Sed ⁊ de virtute fidei ip̃a euangelia multa loquuntur. ¶ Reliq̃ ꝑs ꝯclusiõis experit q̃tidie ĩ male credulis/q̃s ita de⁹ punit ꝓpter malã fidem ymmo dũ cognoscit dominus nimium adherere aliquibus vanis obseruãtijs ꝑmittit aliquos euẽtus cõtingere/⁊ ita eos pl⁹ consequẽter firmari in tali opiniõe/vt maior fiat cecitas eoꝝ. et in laqueum cadant quẽ sibi fecerũt. Preterea duz imaginatio

taliter obseruantiũ dies ⁊ annos/actuatur vltra nimis circa tales dies/quicquid mali euenit tali die imputãt malicie diei. nec aspiciũt ad ea q̃ bñ aut prospere successerẽt tali die a deo. et occupatur vis imaginatiua circa aliquos euẽtus minus bonos/ꝙ non potest conuerti ad alia bona que illo die contingũt. Quare periculũ est firmare fidẽ vel credulitatẽ/que tollit omne iudicium et oẽm rationẽ ad oppositũ. Unde merito ꝑmittit deus tales decipi/et in laqueos sue credulitatis vane incidere. ¶ Reijciat ergo fides catholica ac iudiciuz expertorum seu virorũ literatoruz/tales vanitates et superstitiosas obseruantias.

Septima cõclusio

¶ Victoria belli nõ diei/sed soli deo attribuenda est/ Patet qꝛ attribuere tantũ opꝰ vt est victoria diei/est tollere honorem deo debitũ cuius est vincere. Ex autẽ victoria sit solꝰ dei habetur in multis locꝭ scripture sacre In libris Regũ Paralipom̃. ⁊ machabeoꝝ Hoc testat̃ ⁊ rex sapiẽtissimꝰ Salomon ꝓuerbiorũ. xxi. sic dicẽs. Equus paratur ad diem belli. dominus aũt salutẽ tribuet. Propterea dauid rex deuotissimus/ Quotiẽscunqꝫ pugnaturus erat auxilium dei et consiliũ quesisse ⁊ inuocasse legitur. Inde est prouerbiũ vulgare. Les hẽmes font la guerre et dieu la victorie.

Incipit tractatus

magistri Johãnis de gerson de erroribus circa artem magicã/⁊ articulis reprobatis

Collaudãti mihi nup vt mos hẽt venerabiles licẽtiatos in medicina oblata est occasio. vt cõtra supstitiosas obseruationes/nr̃a ꝑ nefas tempestate/et minus etnimis p̃uascentes/aliq̃ disserẽ. Ea nũc seorsum ad vtilitatẽ aliquoꝝ separe curauimꝰ/ne ꝑmixta alijs minꝰ placerẽt/⁊ minꝰ cõmode ꝓdirent in publicum Sũpto itaqꝫ hoc ꝓuerbio ꝑ themate Medice cura teip̃m. Circa hãc inter reliq̃s medicũ decere retuli/vt esset ornatꝰ ad deuz ꝑ filialẽ subiectionẽ/ne quicq̃ impiũ/vel superstitiosuz/aut diuinis legibꝫ aduersũ/sanitatis adipiscẽde cã/suis egrꝭ suaderet/rememoret̃ quoqꝫ iugiter illiꝰ decretalis Cũ corꝑalis infirmitas ⁊c̃. Incidit vt conquererer de supstitiõibꝫ pestiferis magicoꝝ/et stulticijs vetulaꝝ sortilegaꝝ/q̃ se ꝑ quosdã ritus maledictos mederi patiẽtibꝫ pollicẽt̃ at ego data occasiõe faciliꝰ in hoc diuerticulũ lapsus suz quo vtiliꝰ ⁊ q̃ in patrociniũ huiꝰ corruptele quidã adducere nitunt̃ in crimẽ medicinã. Nõne inquiũt apud solẽnes quosdã medicoꝝ tales supstitiose obseruatiões inducunt̃/q̃s etiã scriptꝭ suis inserere curauerũt. Et ꝯsistũt in ligaturis in caracteribꝫ. ĩ figurꝭ. qñqꝫ ĩ verb̃ ꝑegrinis ⁊ incognitis. Quãuis aũt ab ip̃is/nulla ꝑ talibꝫ ratio adducat̃ naturalis. hñt nihilominus efficaciã in curãdo. Alioq̃n vane/ĩmo stulte locute fuissent de eis medicoꝝ sapiẽtes/⁊ scriptis inseruissent Uñ refert ysidorus. iiij. ethimol̃. ꝙ apollo quẽ deũ fecit antiq̃tas ꝑ methodica quedã. i. ꝑ carmĩa ⁊ incantatiões. Esculapiꝰ in sup ⁊ filius eiꝰ ꝑ emperica. i. ꝑ experimẽta/sanauerũt hoĩes q̃ngẽtis annis añ ypocratẽ/q̃ ratiocinatiuã medicinã q̃ vtimur adinuenit Deinde vox publica v̄tutibꝫ hmõi carminationũ/et ligaturaꝝ/⁊ empericoꝝ attestat̃. quã ex toto falsam dicere videt̃ inciuile. Nec deessent argumẽta ad h̃/ex dictꝭ poetaꝝ/virgilij/ouidij/lucani/⁊ alioꝝ/ex varijs q̃z gẽtiliũ celebribꝫ historijs Cur nõ licebit inquiunt istis vti. p̃sertim cũ deꝰ oĩpotẽs v̄tutes suas indiderit vt vulgꝰ loquit̃/herbis/gẽmis et verb̃: hãc dubitationẽ ego tũc tribꝫ dictis seu ꝯsiderationibꝫ breuiter absolui.

Primũ dictum

Probabile in philosophia naturali ⁊ s̃m veritatẽ fidei/certũ est eẽ demones. Primã ꝑtẽ tenuerũt elegãtissimi ph̃oꝝ/hermes termegestes plato/⁊ oẽs doctrine sue sectatores. apuleius/porphyriꝰ/⁊ ceteri. Hoc libri ab eis editi. h̃ libri de ciuitate dei ab augustino palã docẽt Hinc ẽ illa famosa inter eos distinctio de cacodemonibꝫ ⁊ kalodemonibꝫ. malis scꝫ ⁊ bonis spiritibꝫ/Hec ẽ positio de existẽtia demonũ apud philosophãtes faciliori ratione q̃ꝫ opposita defendit̃/saluãdo effectꝰ quosdã mirabiles/q̃les referunt historie fide digne in q̃libet gẽte obtigisse/q̃s oẽs negare ꝑtinaciter ꝓteruire est. ⁊ ciuilitatẽ humanam societatemqꝫ politicam dissipare. quam mutua fides ⁊ credulitas vnius ad alterum consonat/coniungit agglutinatqꝫ. Porro negare demones eẽ. negare eos pl̃imoꝝ effectuũ oꝑatores existere/dãnat̃

apud christianos vt erroneum/vt impiuz et sacris litteris aduersum. Qua in re ridē/di sunt. imo dure corrigendi qui theologos/ deridēt/mox vt sermonem de demonibus/ faciunt/mox vt eis effectus quosdam attri/ buunt/quasi fabulosa sit eoz̄ rñsio. Pro/ uenit error iste apud quosdam litteratos/ tum ex defectu fidei. tum ex debilitate et in/ fectione rationis. Herunt ꝓprie animaz sic occupatam circa corpus/circa res sensibi/ les/ac eaz̄ solicitas curas/vel ita in causa/ rum ꝑticularium z visibilium ꝑscrutatiōe consistunt/q̄ de vniuersalibus z ꝑmis en/ tibus/ac spiritibus/nihil credere vel sape/ re/nihil tenuiter z eleuate cogitare possūt. Hoc Plato dixit maximū esse impedimē/ tum veritatis/referre scz omnia ad sensus z non auerti ab eis. Hoc idem Tullius hoc Aug⁹ in de vera religione. hoc Albertus z Guilhelmus pisien. imo et experientia docu/ erunt Tales erant apud iudeos saducei q̄ referente Josepheo et hieroni. negabāt spi/ ritus esse. Tales inimici phi quidā/vt tul/ lius loquitur/tales epicurei z alij vitaz pe/ cudum eligentes. qui nil esse cōcipiūt aliō a corpalibus z extensis In quoz̄ ꝑsona lo/ quitur Eccs. z sapiēs Sapie. ij. Ita qua/ si sint incantati et dementes/nullaz sibi in/ esse rōem/nullū spm̄/nullos effectus spūa/ les atq̄ inuisibiles iudicare videnk. nō mi/ nus errantes a nabuchodonosoz q̄ crede/ bat se bouem esse/et ab alijs maniacis/q̄z alicq̄ se gallos. alicq̄ murilegos opinati sunt De grege taliū erat insipiens ille q̄ dixit in corde suo Non est deus. qz si est deus vticq̄ est spūs. et si nullus est spūs: nullus ē deus Necq̄ enī ego negauero quosdā plerūcq̄ ni/ mis leuiter ea demonibus ascribere que fi/ eri a causis materialib. naturalib. rōnabi/ lius dicerētur. nam multas et miras in re/ bus sensibilibus efficatias/multas virtu/ tes exīstere quis abnegauerit: ex q̄rū cōbia/ tione alteratione z cōfiguratione/fiūt effe/ ctus mirabiles. sicut ex applicatione varia spe culoz̄. sicut ex celeri motu et iactatione quarundā rerum. sicut ex immutatione di/ uersa imaginatiue potētie in boibus sicut ex alijs quidam docuerunt et opati sunt. q̄ rum opationū noticia dici, potest magica naturalis. de qua inuestigare q̄uis sepe cu/ riosum esset z maioris boni impeditiuū im/ mo et ad errores ꝑnum/non tñ est fidei no/ stre contrarium/dummō phia suis conten/ ta limitibus nihil impium/nihil mēdosū/ nefarium ve miscuerit.

Decūdum dictum b

Obseruatio/ad faciendū aliquez effectū qui rōnabiliter expecta/ ri non potest a deo miraculose o/ perante/neca causis naturalib. debet apud xpianos haberi supstitiosa/et suspecta de secreto pacto implicito vl explicito cum demonib. Ista est doctrina sctō/ rum doctoz̄ notatim Augustini in loc⁹ plibus/quib. has obiectiones valide cōdē/ nauit. v. de ciuitate dei. iij. cōfessionum. ij de doctrina xpiana. Et recitātur multa in decretis. xxvi. q. v. et. q. vij. plibus ca. Hāc cōsideratiōem notauit vticq̄ facultas theo/ logie in multis articulis quos ad elucida/ tionem huius materie censuit condemnā/ dos. ¶ Articulus tertius est talis q̄ inire pactum cū demonib. tacitū vel expssum ñ sit idolatria vel idolatrie spēs et apostasie/ erroz̄. Et intendimus esse pactū implicitū in omni obseruatiōe supstitiosa cui⁹ effect⁹ nō dz a deo/vel a natura rōnabiliter expe/ ctari. ¶ Porro ad sciendū q̄d vocam⁹ pa/ ctum implicitū vel explicitū cū demonib. et cur istud/vel nō fiat narrabim⁹ verā fidei nostre traditionē. z hoc q̄dem breuissime. qm̄ latior ꝑscrutatio aliam facultatem exi/ gir. aliū locū et actum ¶ Tradit vera fides q̄ demones neq̄/sunt spūs būane nature hostes acerrimi. seuissimi. astutissimi. q̄uz violentiā impbissimamq̄ tyrannidē. si nō compesceret z frenaret diuina bonitas/ de boibus actū eēt q̄ ipi fundit⁹ depirēt. Job xli. Nū est ptās sup terram q̄ comparet ei: qui factus est vt nullū timeret. Nō est timor dei ante oculos eoz̄. Et si nō esset ptās sup terram q̄ comparet ei: attñ suus conatus oīno vanus est nisi p cās to ꝑmiserit deus. ¶ Sed cur ꝑmittat/ ob stupescūt insipiētes corde. Pōt tñ h ꝑmit/ ti ob alteraz q̄tuor cāz̄ vel obstinatoz̄ dam/ natiōem. vel ad peccātiū purgatiōem z pu/ nitiōem. vel ad fideliū ꝓbatiōem z exercita/ tionē. vel ad gl̄e dei manifestatiōnē. ¶ De obstinatoz̄ dānatiōe scriptū est in ps̄. Im/ misit in eos indignationes suas/indigna/ tionē z iram p angelos malos. et hoc ppē/ ditnr in damnatis. ¶ De peccātiū purgatō/ ne z punitione patuit in magdalena q̄ sub iecta erat septē demonijs. qz carnalib. va/ cabat vitijs ꝑm glo. Preterea da bank excōi/ cati ab initio eccie ipi sathane corpalit̄ ve/ xandi vt spūs saluus fieret. Unus ex sctis

patribꝫ magna p̄ce obtinuit a dño/vt torq̄
retur a demone/qtūs careret elatiōe. ¶ Ce
terum de fidelium ꝓbatione et exercitatio/
ne/patuit in Job ⁊ Anthonio ⁊ Paulo se
cundū quosdā cui datus est angelus satha
ne. Sicut enī necesse est ꝑm eūdē apl'm he
reses fieri. vt qui ꝓbati sint manifesti fiant
ita fiunt ad hoc illusiones sil'es miraculis.
quēadmodū ꝑspicue positū est Deute. xiij
Temptat inquit vos dñs si ex toto corde
diligatis eum. hec cā nr̄is tp̄ibꝫ magnū lo/
cum hꝫ. ¶ Deniq̄ manifestatio gl'e dei p̄t
esse cā talis vexatiōis sicut in ceco nato. de
quo ē hodiernū euangeliū/patuit Joh. ix.
et in legione demonū q̄ porcos intrauit et
summersit. nō ad porcoꝝ punitiōem sꝫ ad
potentie xp̄i manifestationē. ¶ Amplius
vero neq̄ spūs dum seuire ꝑmittit. seuit ñ
solū aptis viribus. sed frequenter astutꝫ do
lis ⁊ fraudibus. non tā ad ꝑdendū corpa
q̄ ad seducendum aīas. eas in idolatrie et
apostasie et inferni foueam dando preci/
pites. Quāobrem excogitauit vt supbꝫ/vt
fallax et dolosus. quo pacto vsurparet sibi
ab hominibus honorem diuinū/et a v̄a re
ligione abducere repit q̄sdā ex hoībus falli
magis idoneos. q̄les sunt oēs qui deo reie
cto nil aliud curant/ad nihil aliud student
q̄ ꝑ fas aut nefas sua desideria pessima cō
pleri Quoꝝ alij ad diuitias inopes. Alij
ad honores vanos/Alij ad infames cōcu/
bitus. Alij ad curiositatem libidinosaꝫ fa/
ciendi futuros/reꝝ effectus aut alia nature
secreta/damnabiliter aspirāt. Tales cuꝫ as/
pexerit demon intendit nūc occulte nunc a
perte ad obseruandū q̄dā instituta sua qui
bus mediātibꝫ fidē hēant optata consequi
Suadet itaq̄ has obꝑuatiōes fieri. nō q̄
a seip̄is hēant efficaciā aliquā aut q̄ ꝑ eas
ip̄i necessitent. iuxta determinatiōem facul
tatis theologie nuꝑ factā sed ob alterā qua
tuor cāꝝ ¶ Primo vt dei lex p̄uaricet̄ Se
cūdo vt ip̄e demon diuino cultu ⁊ ritu ve/
neret̄. Tertio vt spes de deo minor aut nul
la hēat̄. Quarto vt fraus sua minus videa
tur. ¶ De lege dei ꝓhibente talia hꝫ exp̄sse
textus Leuit. xix. et. xx. et Deute/xviij. ⁊ in
sctōꝝ opusculis In legibꝫ q̄ꝫ naturalibꝫ ml'
ta ꝑ oēm modū q̄s leges transgredit̄ q̄ tali
bus oꝑam p̄stiterit Vñ Exo. xxij. Malefi
cos nō patieris viuere. Colit̄ p̄terea demō
ꝑ oroes sacrificia et thurificationes iussas
fieri in artibꝫ magicis Manet siq̄dē ip̄e ne
q̄ spūs in priori fantasia supbissima qua
quesiuit esse sil'is altissimo: immo ⁊ extolli
vult sup omne qd̄ dicit̄ deus ꝑm apl'm. Et
ita verū est q̄ hi ritus tanto plus habēt de
sacrilega idolatria ⁊ minus excusant̄/q̄ꝫto
sanctiora sunt q̄ in eis ad honorem demo/
nioꝝ impendūtur ¶ Rursus scit ip̄e ꝑpēs
antiquus q̄ beatus vir cuius est nomē do
mini spes eius et non respexit in vanitates
⁊ insanias falsas et ecōtra maledicti sunt ⁊
odio habentur obseruātes vanitates super
uacue. Quid igitur mirandū si talibꝫ que/
rit implicare hoīes adinuentionibꝫ? ¶ Po
stremo. qꝛ demon semper dare qd̄ ꝓmittit
neq̄ vult neq̄ ꝑmittitur. adinuenit q̄mo/
do cultores sui deputarent illos defectus
non demoni. nō sne arti. sed ꝓprie vel negli
gentie vel impitie. atq̄ dicerent se nō omīa
atq̄ taliter obseruasse qualia ⁊ qualiter iu/
bebantur. Constat q̄ꝫ falli citius hoīes sb
quadam boni specie. et in hoc mira et pror
sus miserabilis est humane cecitatis insa
nia. qm̄ in hac re decem aut crebra menda
cia ꝑ vnam casualiter si obtigerit veritatez
excusat. vbi mille in alia materia veritates
ꝓ vnico mendacio comperto despiceret
Deniq̄ tanta ad credendum ꝓhibita/no/
xia et vanam libidinem. in tam modica fi/
de credendoꝝ. quis non mirabitur? Hic ē
origo hic finis artium magicarū. dānabili
umq̄ supstitionum ac nefandoꝝ rituum

Tertium dictum

Philosophica ant medicinal' cō
sideratio/nullatenus admittere
debet traditiones illas supstitio
sas que dicuntur methodica vl'
empica. quarū scꝫ nulla pōt ratio natural'
assignari Itaq̄ scribentes ea magis inse/
cuti sunt errorem vulgi. aut magoꝝ rit⁹ im
pios q̄ medicine rationes Et mirandum
quomodo dudum a libris medicine ñ ius/
sa sunt abradi. ex quo enim de rōne natura
li nihil habent illa vel innitūtur operatiōi
diuine et supnaturali et hoc nihil ad medi
cum vt medicus est sed est theologice specu
lationi remittendum. aut innittuntur ope
rationi demouis et hoc sil'r nihil ad medi/
cum sed ad idolatrie cultum Si vero dicā
tur fieri ꝓ immutatione virtutis imagina
tiue in egroto. quatinus fortificetur in eo
spes sanationis. aut vt cogitatio sua alior
sum diuertatur. essꝫ hic fateor aliqua ratio

naturalis.qñ vim imaginatiuã plurimũ tum conferre.tũ obesse regimini sanitatis quis nesciat? Hinc est illõ vulgatũ. Imaginatio facit casum. Cerũ caueat obsecro medic⁹ ne volendo sauare corp⁹ alienum seipm vesipiens inficiat. Quo pacto inficietur? Mimix p mẽdacia.dũ suis patientibus asserit tles obfuatiões efficaces eẽ pro sanitatis obtentu.q̃s oino imptinentes/aut fabulosas/aut fortassis illicitas esse ꝓgnoscit.q̃nto rectiori fide spem i deo figendã esse docẽs.q̃ vite hz 7 morẽ impetrũ. Nam inculpat ipse rex asa. ij. Paralipomenon.xvi.q̃ in infirmitate nõ quesiuit dñm.sz magis in medicor arte ꝓfisus est. Quis nõ videat maioris crimis eẽ. si q̃s in talib⁹ supsticiosis spem apponat? Ex si hec emperica 7 methodica supsticiosa.reperiantur esse vtutis alicui⁹.tãto pniciosiora sunt fm aug.q̃nto sunt ad seducendũ validiora. Ille siquidem effect⁹.cũ necz a miraculo pro/necz a cã naturali fieri ꝓgnoscat.vt a seductoribꝰ demonijs pueniat cõsequens ẽ. A seductoribꝰ aũt fallacibꝰ.a patre mẽdacij⁹ ab hoste crudelissimo/q̃d boni/q̃d veri.quid cõmodi speres/tu videris. Profecto demões et si sanarent corpa/illa sanarẽt deo irato. Quõ deo irato/quia certe necarent alias. /7 veteri⁹ tãdẽ varijs incõmodis suos cultores 7 inuocatores afficerent. Deniqz odienda essz prius corporalis valitudo/q̃ aie pcio 7 morte vendetur. ¶ Hec pauca si q̃s religiosa fide diligẽter aduertat.nõ eũ turbabũt obiectiones ille(opinior)quib⁹ iperiti/a spũ maligno.turgidi/obstrepere solent/ptra fidei pietatẽ que has oĩs supstitiões impias dãnat/execraqz. Dicũt aliq̃ nõ vanã eẽ aut falsum taliũ noticiã/qm̃ sua veritas pbaf p effect⁹.q̃i videlz negare ptẽdam⁹ nihil a demonijs 7 suis cultoribꝰ posse fieri dño pmittẽte. Adhesit Hos itaqz 7 magos pharaõis/et phitonissam saulis/7 symonẽ magũ/7 phitonissam in actib⁹ aplorum/et exorcistas iudeor/7 idola gentũ et futura antixpi portenta.nõ solũ non negam⁹.sz ea negãtes reprobam⁹. Sicut ei vera fides mereref votari miracul⁹/dum opus ẽ ad edificatõem.ita falsa fides portentis 7 figmẽtis in sui dãnatõez.vl aliorum pbatõem temeref illudi. ¶ Dicunt alij multã in obfuationib⁹ hmõi sctitatẽ inesse.tum in orõib⁹ ad veũ devotissimũ in ieiunijs.in castitate.7 vigilijs. in thurificatõibꝰ.i eucharistie etiã sumptione.in ceteris venicz religiosis obsequiis. Si plane hic mentit iniq̃tas sibi. q̃si videlz rex optimar sanctissimarqz nõ eẽ possit abusus/q̃z nequior ille ẽ 7 flagitiosior qz aliar/q̃si pterea vemõ talia q̃reret ad sanctificatõem.q̃ spurcissim⁹ est.7 ñ potius ad sui adoratõez/ad malicie sue tegimen.7 ad sacrificiũ sacrilegũ.alioqn nunqz veus/nũqz sancti viri q̃ deo inspirante locuti sunt.hec fieri tãta seueritate vetuissent. Hunqz insup theologia talib⁹ essz ad uersata.cui tñ in hac re 7 suis pfessorib⁹ credi velet.nõ indoctis mulierclis.nõ impijs idolatr⁹.nõ hominib⁹ datis in reprobũ sensum. Quilibet ei in sua arte sapiẽs est/7 ei credi velet.iurta maximã topicã ¶ Dicũt se rursuz p hec omia intẽdere obsequiũ dei 7 nõ diaboli Certe ita idolatre ita inõ necatores apl̃or arbitrabãf se obsequiũ prestare deo/nec pinde saluanf. Quanta queso est illa cecitas. dicere se seruire deo/suis maxime ꝓtrariando pceptis? Ceter quisquis relegerit has obfuationes nefandas/videbit eas eque ad malos sicut ad bonos effectus introductas propter qs potissime teste Aug. de ci. dei circa mediũ/magici in omni secta plectũtur. Illic videre est impietatẽ.illic vtutis impugnatõem/in vocendo furta 7 stupra fieri.in volẽdo scire tpa 7 momẽta que pf posuit in sua ptate. Deniqz pfigit ibi terminus opandi ipi⁹ dine omipotentie.pstituit modus quo q̃si compellaf operari ipsi diuine sapientie/statuit etiã finis ipi diuine bonitati 7 clemẽtie. Haz q̃d aliud sonant iste traditões .scribaf hec in pgameno virgineo.portetur iu figura triangulari/cũ caracteribus incognitis 7 thurificet/suspendaf ad collum.fiant ista certis horis/tunc infra triduũ aut q̃driduz/ꝓueniet absqz vlla dubitatõne effect⁹ ille quẽ q̃rimus.imo hec sub periculo capitis asserit. Si quidẽ reuelauerit deus eis. ipsi videbunt.nos scimus qm̃ reuelatiões diuine nõ tales sunt/nec phibet deus.credere illud quod dignaf reuelare. ¶ Arguũt iterum et nos in similẽ cãm trahere satagunt. Hõne inquit talia simil⁹ fiunt aut tolerãtur ab ecclesia/in peregrinatiõibꝰ certis in cultu imaginũ.in cereis aut certis aut aqs vel dictis/7 in exorcismis. Hõne dicit quoti

die si nouē diebus ꝑdurat in hac ecclesia si ex aq̄ illa ꝑfundat⁹/aut si tali se voueat imagini. aut si aliquid talium faciat. ipse mox sanabitur vel optato potietur. Fateor abnegare nō possumus. mlta inter christianos simplices sub specie religionis introducta esse. quor sanctior est omissio. Tolerantur tñ quia nequeunt funditus euuī. et quia fides simpliciū quanq̄ min⁹ in aliquibus bene sapiat. regulatur tamē ꝙ quodammodo rectificat. saluaturq̄ in fide maiorum. quā fidem generalē saltem intētione in omnibus suis obseruationib⁹ ꝓsupponūt. si pie et humiliter. hoc ē christiane sapiunt. et si ad ostensam veritatis normā oꝛdine parati sunt. Nec autez est intentio. vt talia suscipiātur aut fiant nō tanq̄ necessario efficacia. aut tanq̄ spes principal⁹ in talib⁹ posita sit: ꝛ̄o postposito. sed q̄ pietas fidei ꝑ ista nutrit⁹. et auget et exaudiri meret⁹. Secus vbi fides leditur ꝙ diuina lex violat⁹. Vane igitur ꝙ protenus sumit⁹ in hac re vl⁹ exemplū vel argumētū. ex his q̄ vulgus indoctū nō que ceptus theologor ꝙ sapientū voz obseruatq̄ Quid mirū si theologia ꝙ fides corrupto res quosdā patiatur vt hereticos ꝙ superstitiosos. vt temerarios assertores. quādo ꝙ medicina ꝙ philosophia ꝙ astrologia vera et omis venitq̄ ars vt scīētia: pati tali aliquid cognoscat⁹: sed fundamētum stabile stat. ¶ Tandē oppositionē suam quertunt alij in q̄relam dicentes. Ecce talis infirmus est/in grandē ꝙ luctuosaz totī⁹ gētis vnius ꝓditionē. ipe despata medicī. Cur nō inq̄unt per superstitiosa curabit⁹. ꝑtim si p superstitiosa ꝑsumit⁹ in egritudie tenet ꝙ per familia p mittit⁹ literati: Nōne vana vanis. sicut clauū clauo licz repellere ꝙ Nonne sanitas ꝙ auxiliū vndecūq̄ queri possunt. sicut ab herbis ita a verbis ꝙ a virtute spirituū. sicut a virtute lapidū vel corporum. Cur postremo phibebit aliq̄s cogere demonem ad obsequendum sibi in bonis. quādo sctor plurimos vt anthidiū archiepiscopū bysontinū/ ꝙ exorcistas alios ita fecisse cōmendāt hystorie. Rndebimus ad hoc dicentes ꝓio ad vltimū. q̄ demones ꝑnt ꝙ licite ꝑnt p deū ꝙ sctōs eius ad hoc inspiratos ꝙ electos cogi. ad ꝑstandum hūana q̄daz obsequia. Ita enī recta fides tenet fecisse xp̄m ꝙ moysen ꝙ raphaelem angelū. et dauid respectu saulis/ et sanctos quasi innūeros demoniacorum. imo et salomonē ꝙ q̄sdā exorcistas iudeor⁹. sic egisse videt⁹ sensisse Josephus quanq̄ de salomone qui postmodū idolatra fuit. magis dubia sit sententia. an videlicet de peccato in pctūm. de errore ydolatrie in errorē magicar artium delapsus exciterit. an deo reuelante dū bn⁹ erat talia cognouerit. At vero si coactio dēmōis aliter expectet⁹ q̄q̄ p miraculū deo specialit⁹ coopante. istud falsē credit⁹ ꝙ piculose q̄ritur. Falsē q̄dem. ꝙ ē literatē demonibus insitam. q̄ nec ab istis corpalib⁹ quib⁹ perfectior est. nec a carminib⁹ cogitur. Istō autem periculose q̄rit⁹. qz hostis est dolosissimus. et nunc fingit se cōpelli p tales rit⁹ impios q̄b⁹ honorari querit. ꝙ alias pdere Hūc perplexit respōsis suoluit sentētias vt tulius loquit⁹ ꝙ hystorie testant. nunc semitas tortuosas sue fraudis mille modis tegit. Nobis propter hoc interdicta est sanctas sua ne queram⁹ ab eo veritatez qui mendax est. sicut xp̄s ꝙ apl⁹ eius paulus ipm etiam vera loqntē ommutescere ꝓcurūt. Nō sperem⁹ insup p̄sentitatē ab eo qui hostis est. nec pactū ineam⁹ cū eo qui infidus est. nec ꝓsortiū cum excōmūicato nec fidem ꝓditori perfido adhibeam⁹. Fefellit reuera oīs et fallet/ quos sibi aut istitut⁹ suis deditos inuenerit. Pistorias hoc docentes qz innumere sunt. nō nūerabimus de Juliano apostata de zozoaste primo imitatore magice artis. de neptenabo et ceteris absq̄ numero. ¶ Affirmamus consequēt⁹ cū apostolo q̄ nō sunt facienda mala. vt bona eueniāt. Nō igit⁹ sunt maleficia maleficijs repellenda. Aliter sapere est extra fidem desipere. Superest igit⁹ in omnīa necessitate sentire cū Josaphat rege ꝙ deo dicere. Cum ignoram⁹ q̄d agere debeamus. hoc solū hēm⁹ reliqui. vt oculos nr̄os dirigam⁹ ad te. Tentetur via naturalis rōnis ꝙ prudentie ꝙ artis. quantū scire uerimus. Hoc vocatur facere qđ in se est ne videat⁹ tentari deus. q̄ via naturali deficiente. solum restat in dei misericoꝛdia refugium. Nec aūt mia nō superstitiosis obseruationib⁹. sz pijs obsecratoꝛib⁹. nō demonū. invocatoꝛibus. sed vite emēdatoꝛe. nō p homines reprobos. sz ꝓbatos cōparat⁹. Si deum volum⁹ mutare sententiā suā. nr̄az imm meli⁹ mutemus vitā. ¶ Ceterq̄ si permittēte iusto dei iudicio licz occulto. fiat

in aliquo vexationes et immissiões p angelos malos/mediantibꝫ pactis ꝯundaꝫ sacrilegoꝝ cũ demõibꝫ/vt p inuultũatões per fascinationes.aut carminatões. ꝙnqꝫ de se prorsus ad hec inefficaces. Dicit vn⁹ doctor talia si repiant/posse destrui. quib⁹ amotis et dissipatis/necꝫ spũs dissipare poterit a vexatione.ad hoc vt pactũ suũ seruare.ꝛ tẽ suã ꝓfirmare videat.aut qz bona fides destruentiũ opera hec dyaboli fic merefi eraduci. Ita egit philippus ꝙndã rex francoꝝ de imagine ꝙdã cerea quã dicebant baptisatam/ꝛ execratam taliter nomine suo.q ea destructa ipe rex morderetur Et videbim⁹ inqt pius rex fide plenus/si potentioꝝ erit demon ad pcendũ me/ꝗ deus ad saluandũ Et hec dicens cerã piecit in ignẽ. Ita concipe eos arbitroꝝ q dicũt vana vanis esse reuellẽda.ꝛ q nõ maleficijs contra maleficia liceat abuti. Sz hũana nam rursus impatientiã audire videoꝝ. Obsecrauim⁹ inqt deũ nec exaudit. ieiunauimus.pegrinatões multas fecim⁹/et processiones.nec attendit.sic murmur resonat/sic querimonia/quasi gens que fecerit iusticiam.ꝛ quasi ꝑpul⁹ qui nõ auersus fuerit a deo suo.si erecta ceruice deũ suis petitionibꝫ obiusvolũt esse obnoxiũ/cum tamen verissime sint ꝑpul⁹ q labijs suis deum honorat(vtinã ꝛ hoc inueniref. nec verius diceref/hic blasphemat)coꝝ aũt eorum longe est a deo. Conticescat hec obstinatio diabolica/frendens ꝛ tabescẽs cõtra diuinã prudentiã/ꝙn potius patiẽter expectem⁹/non pfigentes terminũ diuine misedie iuxta cõsiliũ sancte Judith. Nos in deũ totiens deliquim⁹ꝛ in oẽm iusticiaz imo in oẽm creaturã suam/cur nõ tolerabimus flagella pij pris. Nos filij nequã/dum p filios clientes etiã reprobos/placuerit nos punire/durũ sane ẽ ptra stimulum et talem stimulũ dei calcitrare p impatientiaz.qz duplici cuspide mortis in aia et corpe recalcitrantes feriũtur. Hec interim de tota collatõe p medicꝫ antedicta libuit excerpere. ¶ Placuit insup determinatiõnẽ sacre facultatis theologie/ cuius mentio facta est huic opusculo cõnectere quia ad dictoꝝ firmitatẽ/etiã nõ medioꝛcriter vtilẽ iudicaui. ¶ Datũ p copiã sub signo et subscriptione mei notarij publici subscripti.

P Auersis orthodoxe fidei zelatoribus/ cancellarij⁹ ecclie parisiensis.ꝛ facultas theologie in alma vniuersitate pisien. matre nra/cum integro diuini cultus honore spem hre in dño.ac in vanitates ꝛ insanias falsas nõ respicere. Ex antiqs latebris/emergẽs nouiter erroris feda colluuio.recogitare cõmonuit.q plerunqꝫ veritas catholica apõ studiosos.in sacris litteris aptissima ẽ que ceteros latet.nimirũ cum hoc ꝓpriũ hz oĩs ars/manifestã esse exercitatis i ea.sic q exinde ꝓsurget illa maxima.Cuilibꝫ in sua arte perito credendũ est. Hinc est. Oꝛõnũ illud qõ Hieronim⁹ ad paulinũ scribens assumit. Quod mediocrũ est ꝑmittũt medici.tractant fabrilia fabri. Accedit ad hec i sacris litteris aliud speciale.qõ nec experientia nec sensu ꝓstant vt alie artes.nec pñt oculis circũuolutis nube vicioꝝ facile deprehendi.excecauit enim eos malicia eoꝝ. Licit siqdem apostol⁹ q ꝑpter auariciã multi errauerũt a fide. propterea nõ irrõnabilis idoloꝝ seruitus abeodem nomiaf. Alij ꝓpter magnitudinẽ.q cum cognouissent deũ nõ sicut deũ glificauerũt/in omnẽ idolatrie impietatẽ. sicut idem cõmẽoꝛat corruerũt. Porro salomonem ad idola.ꝛ didonẽ ad magicas artes pt traxit effrena voluptas. Illios ad hoc ipsum intorsit superba curiositas. inuestigandoꝝqꝫ occultoꝝ dira cupido Illios postremo misera timiditas.tota ex crastino pendens/in obseruatões superstitiosissimas impiasqꝫ repulit.quẽadmodũ apõ Lucanũ de filio pompei magni.et apõ hystoricos de pluribꝫ notatũ est Ita fit vt recedens peccatoꝛa deo/declinet in vanitates ꝛ insanias falsas.et ad eũ qui pr̃ est mẽdacij.tandem imprudẽter palã apostasiãdo se quertat. Sic saul a dño derelictus phitonissaz cui prius aduersabaf ꝓsuluit.sic ochoziasdeo istl'spreto.misit ad ꝓsulendũ deũ accaron.sic deniqꝫ omes eos/q fide vel opere abscꝫ deo vere sunt/vt a deo falso ludificẽtur necesse est. ¶ Hanc igit nephariaz pestiferam mõstriferãqꝫ insaniaz fallaz cũ suis hꝛesibꝫ abominatiõnẽ pl⁹ solito nr̃a etate cernẽtes sualuisse /ne forsan xpianissimũ regnũ qõ olim caruit mõstro.et deo protegente carebit.inficere valeat tã horrẽde impietatiz ꝛ pniciosissime cõtagionis monstrũ.cupiẽtes totꝫ conatibꝫ obuiare. De moꝛes insup nre pfessionis. pioqꝫ legẽ zelo succensi paucos ad hãc rem articulos/

damnationis cauterio/ne ꝙ inceps fallāt incogniti:notare ꝙcreuim⁹. Remēorātes inf̄cet era innūera.dictū illō sapiētissimi doctoris Aug⁹.ꝙ superstitiosis obſuatiōib⁹ q̄ q̄ talib⁹ credūt/aut ad eor ꝙmū eūtes aut suis ꝙmib⁹ introducūt aut interrogāt. sciāt se fidē xp̄ianā ꝛ baptismū p̄uaricasse et paganū ꝛ apostatā.i.retro abeūtē.ꝛ dei inimicū ꝛ irā dei grauiter in eternū incurrisse.nisi q̄s ecclīastica pnia emēdat⁹ do re cōciliet. Nec ille. Nec ꝙ tñ intentio nr̄a est in aliquo ꝙrogare q̄buscūq̄ licitis et ꝙris traditōib⁹/scientijs ꝛ artib⁹.sed insa nos errores ꝛ sacrilegos insipientiū.ꝛ rit⁹ ferales.p q̄nto fidem ort̄hodoxā ꝛ religionē xp̄ianā ledūt.cōtamināt.inficiūt.radicitus q̄ntū fas nob est exturpare satagimus.et honorē suū sincere relinq̄re vitaē

D ¶ Est aūt p̄m⁹ articul⁹ ¶ Q̄ p artē magicas et maleficia ꝛ inuocatiōes nefarias/ querere familiaritates ꝛ amicicias ꝛ auxilia ꝙmonū nō sit idolatria. Error/q̄m ꝙmon aduersari⁹ aptinax/ꝛ implacabilis dei ꝛ hois iudicat. Hec ē honoris vel dominij cuiuscūq̄ ꝙre seu ptic̄patiue vel aptitudinaliꝛ susceptiū⁹. vt alie create rōnales nō dānate.nec in signo ad placitū institutoꝛ.vt sint imagines ꝛ tēpla. deus in ipsis honorat. Articul⁹ scōs. ¶ Q̄ dare vel offere vel p̄mittere ꝙmonib⁹ q̄lēcūq̄ rem.vt adimpleāt ꝙsideriū hom̄is.aut in honorē eor aliq̄d osculari vel portare.ñ sit idolatria .Error. ¶ Articul⁹ tertius. ¶ Q̄ inire pactū cū ꝙmonib⁹ tacitū vel expressum.nō sit idolatria vl̄ spēs idolatrie et apostasie. Error. Et intēdim⁹ pactū ē implicitū in oi obſuatōe superstitiosa.cui⁹ effectus nō ꝙtenta ꝙ vel natura/rōnabiliter expectari Articul⁹ q̄rtus. ¶ Q̄ per artes magicas ꝙmōes i lapidib⁹.ānulis speculis.aut imaginib⁹ nole eor p̄secratis vel pti⁹ execratis/includere/cogere vl̄ artare.vel eas velle viuificare.ñ sit idolatria Error. Articulus.v. ¶ Q̄ licitum sit magicis artibus vel alijs q̄buscūq̄ superstitionibus a ꝙo aut ab ecclīa p̄hibitis.aliqua facere p q̄cūq̄ bono fine. Error.quia scōm apl̄m. Nō sunt facienda mala vt bona eueniāt. Articul⁹ sextus. ¶ Q̄ licitū sit/etiam p̄mittendū maleficia maleficijs repellere. Error. Articul⁹ septim⁹. ¶ Q̄ aliqs cū aliquo possit dispensare in q̄cunq̄ casu.vt licite talib⁹ vtat. Error.

Articul⁹ octauus ¶ Q̄ artes magice/ꝛ similes superstitiōes ꝛ earꝝ obſuatiōes sint ab eccl'ia rōnabiliꝛ p̄hibite. Error. ¶ Articulus non⁹. ¶ Q̄ deus per artes magicas et maleficia/inducat⁹ dēmōes p̄pellere suis inuocatorib⁹ obedire. Error ¶ Articulus decim⁹. ¶ Q̄ thurificatōes ꝛ suffumigatōnes q̄ fiūt in talibus artib⁹ ꝛ maleficiorum⁹ exercitio/sunt ad honorē dei ꝛ ei placeāt. Error ꝛ blasphemia. Q̄m deus alias nō p̄hiberet vel puniret. Articul⁹ p̄mus. ¶ Q̄ talibus ꝛ talꝛ uti nō est sacrificiū seu īmolare dēmōibus.ꝛ ex sequenti dānabiliꝛ idolatrare. Error. Articul⁹ vndecim⁹. ¶ Q̄ omnia scā ꝛ orōnes q̄dam deuote/ꝛ ieunia/ꝛ balneationes/ꝛ cōtinētia corpal' in pueris ꝛ alijs et missar celebratio et alia opa de genere bonor q̄ fiūt p exercēdo hm̄oi artes excusent eos a malo ꝛ nō poti⁹ excusent. Error Nam p talia sacre res.imo ipse de⁹ in eucharistia dēmōib⁹ temptat immolari.ꝛ ꝑ ceptat dēmon.qz vult in hoc honorari sibi altissimo.vel ad fraudes suas occultādas vel vt simplices illaqat facilius ꝛ dānabiliꝰ pdat. Articul⁹ duodecim⁹. ¶ Q̄ sci,p̄phete ꝛ alij p tales artes habuerūt suas p̄phetias et miracla fecerint.aut dēmōes expulerint. Error ꝛ blasphemia. Articulus tredecim⁹. ¶ Q̄ possibile ē p tales artes cogere liberū hois arbitriū.ad voluntatē siue deliberiū alteri⁹ Error. Et conari facere ē impiū ꝛ nefarium. Articul⁹ quindecim⁹. ¶ Q̄ ideo artes p̄fate bone sunt ꝛ a deo/q licet eas obſuare.qz p eas q̄cūq̄ vel sepe euenit/ sic ꝙtentes eis q̄rūt vel p̄dicūt.vl' qz bonum q̄cūq̄ p̄uenit ex eis. Error. Articulus quindecim⁹. ¶ Q̄ p tales artes dēmōes ꝙtracter cogunt ꝛ cōpellunt.et ñ poti⁹ ꝙ ta se cogi fingunt ad seducēdos homines. Error Articulus decim⁹ septim⁹. ¶ Q̄ p tales artes ꝛ rit⁹ impios per sortilegia.p carminatōes.p inuocationes dēmonū.p q̄sdaz inuultuatiōes.ꝛ alia maleficia .null⁹ vnq̄ effect⁹ ministerio demonū subseqūtur. Error. Hā talia q̄cūq̄ p̄mittit de⁹ p̄tigere.vt patuit in magis pharaonis/ꝛ alibi pluries.vel ad p̄bationē fidelium.sicut h̄ Deuteron. xiij.vel in q̄rundā hom̄ dignā flagellatōz.vl' qz abutētes seu cōsulētes p̄p malaz fidē.aut alia p̄ta nefaria data sūt in reprobū sensum. ꝛ demerent sic illudi. Articul⁹ decim⁹ octauus. ¶ Q̄ boni angeli includant⁹ in lapidib⁹.ꝛ conse crent imagies vel vestimenta.aut alia fac.ā

que in istis artib⁹ ꝓtinent. Error ꝛ blasfemia. Articul⁹. xix. ¶ Dō sāguis vrupe vel edi vel alteri⁹ animalis, vel pgamenū virgineū, aut coziū leonis ꝛ filia hēant efficaciā ad cogēdos vel repellendos dēmões ministerio hmōi artiū. Error. Articls xx. ¶ Dō imagines de ere vel de plumbo vel auro vel de cera alba vel rubea vel alia materia, baptisate ꝛ exorcisate, ꝛsecrate. ſz pti⁹ execrate fm p̄dictas artes. et sub dieb⁹ certis, hēant vtutes mirabiles q̄ in libris taliū artiū recitant. Error in fide. in philosophia naturali ꝛ astrologia vera. Articulus. xxi. ¶ Dō vti talib⁹ ꝛ fidē dare, nō sit idolatria ꝛ fidelitas. Error. Articul⁹. xxij. ¶ Dō aliq̄ dēmões boni sūt aliqui benigni, alij oia sciētes, alij nec saluati nec dānati. Error. Articul⁹. xxiij. Dō fumigatões q̄ fiūt in hmōi opatōibo cōuertunt in spūs, aut q̄ sint debite eis. Error. ¶ Articul⁹. xxiiij. ¶ Dō vnus de mon sit rex orientis, ꝛ p̄stim suo merito, alius occidentis, ali⁹ septētrionis, ali⁹ meridiei. Error. Articls. xxv. ¶ Dō intelligentia motrix celi, influit in aiam rōnalē sicut corp⁹ celi in corp⁹ hūanū. Error. Articul⁹. xxvi. ¶ Dō cogitatões nre intellectuales ꝛ volitiões interiores, imediate causent a celo, ꝛ q̄ p aliquā traditiōem magicā, tales p̄nt sciri, ꝛ p illā de eis certitudinaliē iudicare sit licitū. Error. Articul⁹. xxvij. Q̄ p q̄scunq̄ artes magicas possumus deuenire ad visionē diuine essentie vel sctōꝝ spirituū. Error.

¶ Acta sunt hec ꝛ post maturā crebrāq̄ inter nos ꝛ deputatos nros examinationē cōclusa, in nra ꝛgregatōe generali pisius apud sctm̄ maturinū de mane sup hoc specialiter req̄sitos. Anno dñi. M. ccc. xcviij die. xix. mēsis septēbris. In cui⁹ rei testiōniū sigillū dicte facultatis p̄ntib⁹ lr̄is duximus apponendum. Finit.

Incipiūt propositiones venerabilis cancellarij pisien. Johānis de gerson sup assertōib⁹ frīs mathei gralon ordinis p̄dicatoꝝ in cōcilio cōstantien. in causa fidei, de vera religiōe ꝛ pfectione. Quibus ꝓpositionib⁹ tredecim doctores maiores, quos p tunc mund⁹ hūit in theologia, de diuersis vniuersitatibus contra predictas assertiones adduxerat.

Reuerendissimo in xp̄o p̄ri ac dño p̄stantissimo, dño Anthonio cardinali veronēsi Johēs cancellari⁹ pisien. hūilr obedite. Reuerēdissime p̄r sup scedula p reuerendissimā p̄nitatē vrām ex commissiōe dñi nri mihi transmissa, rñdeo ꝓformit ad responsionē, reuerēdissimi p̄ris ac dñi mei ac p̄ceptoris p̄capui dñi cardinalis cameracen. quā rñsionē in scriptis ego vidi. et huic adhereo, pat⁹ si op⁹ fuerit ad declarationē nō veriozē, ſz forte latiozē. Scriptū constātie, xxia māu die tertia Aprilis anni mille simi q̄dringētesimi decimooctaui.

Ad elucidatōem vitatis ꝛ ad obedientie meritū ser. ꝓpositōes seqntes cū totidē corollarijs offerunt vobis, reuerēdissimo p̄ri dño cardinali veronen. iudici i hac pte, p me Johēm cācellariū pisien. Prima ꝓpositio. ¶ Sola religio xp̄iana est, ppzie ve ꝛ anthonomatice dicēda religio quā xp̄s obtauit perfectissimo et sūmo mō. ꝓbatz pria ps. qz extra religionē xp̄ianā nō est sal⁹. Scōaz p̄tē nullus pt negare xp̄ian⁹. qz sic eaz docuit xp̄s in euāgelio, sic ꝛ fecit, qz cepit facere et docere. ¶ Scōa ꝓpositio. Religio christiana nō obligat ad obtuantiā ꝓsiliorꝝ. ne q̄z cū voto neq̄z sine voto. patz qz iam nō erant ꝓsilia ſz p̄cepta. ¶ Tertia ꝓpositio. Religio xp̄iana pt absq̄z voto obligāte ad consilia. pfecte, imo pfectissime obtuari. Patz de xp̄o q̄ nō legit vouisse ꝓsilia, q̄ fuit tm̄ sue legis pfectissim⁹ obtuator. Patet isup de aplis ꝛ discipul⁹ ꝛ xp̄ianis i primitia eccia, quoꝝ multi erāt vxorati. multi possessiones habuer⁹ q̄dam in cōi. quidam in proprio. multi subijciebant solis prelatis suis, epis ꝛ curatis. Constat ita q̄z q̄ nō erāt de religionib⁹ basilij vel augustini, qz nondū fuerāt institute, vel p ecclesiā approbate, nec talib⁹ regulis subdebant. Quarta ꝓpositio. ¶ Religio xp̄iana nō req̄rit ad pfectiorē sui obtuationez tam in p̄ceptis q̄z in cōsilijs, q̄ supaddat alia religio. q̄les dicūtur obtuationes instituere p sctōs Basiliū et Aug̃. ꝛc. et q̄les Anselmus vocat religiones facticias. patz ex p̄cedentib⁹. Quinta ꝓpositio. ¶ Religiones hmōi facticie satis improprie ꝛ abusiue ꝛ forsan arrogāter dicte sunt status pfectionis. patz qz stat hmōies imperfectissimos tales religiones pfiteri. sic nō

tat Aug̃. q̃ nõ ꝓiores repit q̃z eos qui in hmõi religionib⁹ ꝛfecer̃t. ¶ Qz aliũde ꝺcla raf hec abusio vel vsurpatio nois. qz sc̃om illos q̃ nouiꝝ post sc̃os doctores/ vsi sũt tali vocabulo stat⁹ pfectionis. ille stat⁹ non dicit a põ religiosos pfectõem habitã vel adq̃sitã. sicut ẽ ꝛ statu plator. q̃z tm̃modo dicit pfectõem adq̃rendã. Constat aũt q̃ pfectio adq̃renda nõ ẽ iam adq̃sita. Et ĩõ melꝰ nomiaret vie q̃dã vel instrumita seu dispositões ad pfectõem adq̃rendã. quaz dicer̃ẽ status pfectõis. imo ꝛ sicut hmõi status sic dict⁹/ dirigit ꝛ iuuat quosdã ad ꝓfectiorẽ obseruatõnem ꝛe religionis xp̃iane. sic ꝛ multos impedit atq̃z ꝓcipitat quos tuti⁹ fuerat in seculo remãsisse. quia displicet deo stulta ꝛ infidelis ꝓmissio. q̃ scz vel indiscrete sumiꝝ. vel nõ obseruatur ¶ Sexta ꝓpõ. ¶ Religio xp̃iana pfecti⁹ potest ꝛ ꝛe⁹ obseruari a papa/ cardĩalib⁹ et prelat̃. etiaz si nullo voto sint astricti. vltra legẽ dei. q̃z simplices religionũ facticiar ꝓfessores ꝓpatz qz sunt in statu ꝓfectionis exercende.

Primũ corollariũ.

¶ Sequiꝝ primo q̃ acceptio religionis sicut fr̃ matheus iacobita describit ĩ sc̃da acceptõe vbi vult ꝺclarare q̃d ẽ ꝓprie ꝛ anthonomatice ꝛligio est nedũ stulta ꝛ insana. sz ꝛ ꝛetical' blasphema. q̃ dicit sic. Allio mõ inq̃t accipiꝝ hoc nomẽ religio. ꝑm q̃ a religãdo ꝺr̃. put hõ obligat se ad ea que ptinẽt eẽntialr ad statũ pfectõis. Et illo mõ ꝺr̃ ãthonomatice tm̃ de illis/ q̃ sunt in aliq̃ ꝛe approbatz regulis ꝓprie dict̃. pfessi cuiusmõi sũt Augustini Basilij Bñdicti Franciſci ꝛc. ¶ Ptz corollariũ ex ꝓcedentib⁹ ꝛeducendo ad ĩs icõueniẽs/ q̃ xp̃s ꝛ papa ꝛ plati ñ obseruauer̃t vel obseruãt eẽntialr statũ pfectõnis. qz sc̃z nõ ꝓfessi sunt regulas p̃dictas imo nec ꝛelꝛẽt dici de vera religiõe. nisi impꝛopꝛie ꝛ analogice. ꝓtra primaz ꝓpositionẽ q̃ solide fundata ẽ. ¶ Nec ẽ credibile q̃ aug⁹. ꝛ sc̃us Tho. hoc somniauer̃t. Vñ ꝛ si possint in religiõe xp̃iana assignari duo modi viuẽdi/ secularũ videlz ꝛ illoꝝ q̃ ꝓfitent̃ religiões factícias. quos cõis vsus religiosos appellat. ¶ Nõ tm̃ ita distinguũt̃ isti modi. q̃n multa q̃ ꝛueniũt talib⁹ religiosis. cõueniũt ꝛ ꝛuenire possint ꝛe et meritorie multis secularib⁹. imo ꝛ pfecti⁹ sicut ptz ꝛe prelat̃. q̃ sunt ĩ statu pfectõis exercende/ tã maiores q̃z minores sic sũt curati. put multi tenẽt ꝓtra sc̃m thomã.

Decũdũ corollariũ

¶ Sequiꝝ sc̃o q̃ extra religiões factícias põt aliq̃s cũ voto simplici/ vel sine voto xp̃ianã religionẽ in suis ꝓceptis ꝛ cõsiliis ꝓfecte obseruare. Et ꝺcere q̃ tale votũ simplex si fieret eẽt nullũ/ et ꝓ nõ voto ꝛelꝛet cõputari. est aptissim⁹ errox ꝛ insanus. sic tm̃ iste frater ponit circa finẽ. ꝛ in fine sui scripti vltimi.

Tertiũ corollariũ.

¶ Sequiꝝ tertio q̃ tota doctrina fratris isti⁹ innitiꝝ stulte ꝛ insane fantasie. imo et blasphemie. ꝓpterea ñ est mirandũ si hoc incõueniẽti dato/ multa posuerit/ ꝛ deducere conat⁹ est. Et q̃ implicet cõtradictionẽ aliquẽ de seculo seruare ꝓsilium pauꝑtatis vel castitat⁹ vel obꝛdientie. imo q̃ hoc essz mortale ꝑctm̃ extra religiões factícias q̃s solus vocat veras religiones. Et q̃ papa ñ posset dispensare q̃ aliquis in seculo sic obseruaret cõsiliũ pauꝑtatis ꝛc. Et q̃ dicẽs oppositũ ẽ ꝛeretic⁹. Nec valet ratio sua q̃ si secularis vouerꝛet pauꝑtatẽ ageret ꝓtra illũ ꝓceptũ. Nõ occides q̃m multis modis posset secularis sicut et religiosus viuere ꝛecenꝝ ꝛ sufficiẽter in cõmuni sine ꝓprio. imo et nihil habendo nisi labores manuũ suaz. ¶ Põt etiã aliq̃s ꝛe seculo sicut ꝓfitet ꝛ ꝛex ẽ/ vouere solẽniter castitatẽ. patet in sacerdotib⁹. Cur nõ similiter vouere posz obꝛdientiã plato suo seculari/ ꝛ cũ sec̃laribꝰ viuere in cõmuni.

Quartũ corolariũ.

¶ Sequiꝝ q̃rto q̃ fautores et ꝛefensores isti⁹ fr̃is sunt arcẽdi seu repellẽdi. ꝛ nisi ꝛesistere voluerint/ grauiꝝ puniẽdi. ita tm̃ q̃ nõ laxef numia licẽtia ad ꝛefensionẽ ꝛegat doꝝ ꝛ ꝛeguttaz. si repianf effrenes ꝛ discoli/ ꝛ scãdalosi in suis obseruatiõib⁹ ꝑtim in ꝓemptũ prelatoꝝ suoꝝ secularũ ꝛ curatoꝝ/ iuxta mentẽ ꝛecretaliũ. cõtra talef editarum.

Quintũ corolariũ.

¶ Sequiꝝ quinto q̃ dñs nr̃ papa q̃ sec̃laris ẽ/ ꝛ filꝛ sui cardinales ꝛ plati tã maiores q̃z minores de seculo ꝛelꝛnt celeriter

et vehementer operā dare/ ꝙ talis doctrina pestifera ac blasphema atq; iniuriosa eis extirpet iudicialr et publice/ ne serpat in maiorem perniciem.

Sextū corollarium

Sequit sexto/ ꝙ si auctor tal doctrine cū suis fautoribꝰ inueniat pertinax ⁊ arrogans. ⁊ a lōgo tpe/ tā ꝯtra prelatū suū/ q̄ꝫ mgr̄os ⁊ doctores. tā in vbis q̄ꝫ in scriptis debet sic attestari. ꝙ nō habeat facultatez reddendi ⁊ deteriora perpetrādi. sicut iā dr̄ hoc pluries fecisse recedēdo. s. a plato suo et iudice. ⁊ ꝯseq̄nt sel ab hoc consilio. Alia sunt de validis mēdicantibꝰ/ ⁊ de actiōe contra iura canōica que dimitto.

Sequitur tenor responsionis dñi cardinalis Cameraceñ. de qua supra.

Reuerendissime pr̄ et dñe super scedula papirea sigillo vr̄o sigillata mihi ad instigatoris instātiam in q̄dā causa fidei/ tñdeo deliberationē meā istam eē ꝓ pñti. Ex coram reuerēdissima pr̄nitate vr̄a cōuocent theologi qui sunt in hoc sacro cōcilio/ q̄bꝰ ꝓponat materia. vt cōmunicatis inuicem cōmuni deliberatōe sine cōtentione dicat tandē vnusquisq; in publico id qd̄ sibi videbit ꝯformiter ad sacrā scripturā. Et illic ego ī fauorē fidei volo libēter interesse Non enī debet tal materia in tenebrꝰ vel ꝑticulariter terminari. s; cōiter ⁊ in luce/ vt q̄libꝫ q̄ intererit possit vl docere vl doceri dū se mutuo q̄libet itelliget. et talē modū seruari in h̄ ꝯcilio in causis fidei mihi cōmissis. Et nihilominꝰ q̄ nescio si occurrerit occasio ꝙ ñ possez interesse ī ꝯuocatiōe premissa. dico ꝙ mihi occurrit vt sequit.

Propositōes siue ꝯclones sup q̄bꝰ fit inquisitio. hñt fundamtū prime cōclusionis principale qd̄ ē erroneū. repugnās nedū rōni theologice ⁊ morali. s; etiā obſuatōi primitiue ecclie q̄ scribit Act. iiij. vbi sic in forma dr̄. Multitudis aūt credentium erat cor vnū ⁊ aīa vna. nec quisq̄ꝫ eorū q̄ possidebat aliq̄d suū eē dicebat. s; nec q̄sq̄ꝫ egens erat int illos ⁊c. Constat itaq; ꝙ ī illa congregatōe primitia fuert mlti vxorati. et alij diuersarū cōditionū seculares qui. s. ñ erāt astricti ꝑ votū ad tria cōsilia euangelica. castitatꝰ obedientie ⁊ pauptatꝰ quēadmodū sunt ꝓfessi religionū. ꝑ beatū Basiliū bñdictū ⁊ aug. ac sil'es/ ītroductarū. q̄s iste ponēs hmōi conclusiōes/ appellat veras religiones tanq̄ꝫ extra illas non sit vera religio/ qd̄ falsuz ē. īmo hereticū si sic ꝑ p̄cisionē intelligat. Qm̄ xp̄iana vera est religio etiā apd̄ seculares. vt iacobꝰ in canonica sua notāter expressit. Sūt preterea in dictꝰ ꝓpositionibꝰ multe clausule apposite/ vltra predictū principalē fundamentalē errorē Ex seculares ñ pñt viuere sine ꝓprio q̄ continet magnā temeritatem scandalū atq; ꝓteruiā. ⁊ q̄ possent singillatī reprobari. vt ꝙ dicere oppositū illiꝰ qd̄ alique cōclusiones sue continēt. sit hereticuz ꝙ sit implicās contradictionē ꝙ sit pctm̄ mortale. ꝙ omis faciēs contra iura canonica. peccat mortalr. et ita de silibꝰ. Est igitur deliberatio mea. ꝙ ꝓpt ista ⁊ similia q̄ tractatꝰ vel libellus a q̄ sunt extracte conclusiones seu positiones añdicte continet dānandꝰ ē. vt erroneꝰ ⁊ temerarius ⁊ scandalosus. ⁊ vt dogma falsuz sacre scripture contrariū. Et ꝑ conseq̄ns ꝙ tactatꝰ ē hereticalis ⁊ igni tradēdus. Ceterꝫ de cōpositore tractatꝰ/ deliberēt dñi iuriste. istis attētis. q̄d agendū. In testimoniū premissoꝝ ꝓpria māu subscripsi Vester totꝰ Petrus cardinalis Cameraceñ. Finit.

Sequūtur cōclusiones fr̄is Mathei grabou ordis predicatorū/ in sacro cōcilio Constātieñ. oblate ad examinandū. contra q̄s cancellariꝰ ꝑisieñ. propositiones scripsit supra.

Beatissime pr̄ exponit sctitati vestre ex parte vr̄i deuoti oratoris fr̄is Mathei grabou/ conuētus ꝛvysmarieñ. ꝓuincie saxonie ordinis predicatoꝝ/ ac merzeburgeñ. dioce. Qd̄ cū lector ipse exñs ī ꝯuētu gronigeñ. dioceꝰ Traiectñ. dicte ꝓuintie ⁊ ordinis videret q̄ꝫ plēs ꝑsōas sexꝰ vtriusq; noue religionis hītū assumeñ. ⁊ conuēticula faciētes. nullū hītū approbatū ꝓfitētes. statuētesq; sibiipsis supiores ꝓ libitu volūtatꝰ. ⁊ s h̄ simulata deuotione ꝓplm attrahētes. ⁊ multa ꝯ veritatē sacre scripte ac sacros canones attēptantes. ⁊ de elēosinis xp̄ifideliū domos sūptuosas ad modū monasterioꝝ regl'ariū edificātes/ ⁊ se inuicez in eis includētes cū obſuatōe q̄rundā rituum minime per ecclesiam approbatorum. Cepit super hoc apd̄ semetipm ardēter cogitare. ⁊ an hoc stātibꝰ regul fidei

et sacris canonibꝫ ecclesia dissimulare de
ꝛeret. Reuoluenscꝫ diligẽtiꝰ sacre scripte
sanctoꝝqꝫ doctoꝝ libꝛos ⁊ sacros canones
quasdã cõclusiones reꝓbãtes illoꝝ mo
dum viuẽdi extraxit/ ⁊ scripture cõmẽda
uit. Quaꝝ vna principalis ẽ, exq̃ alie de
ducunt exceptis paucis. ¶ Nullꝰ põt licite ⁊ meritorie. imo nec veraciter/ obẽdiẽ
tie pauꝑtatis ⁊ castitatis. vniuersalia cõ
silia cõiunctim. extra veras religiones ma
nendo adimplere. Ex q̃ sequit imediate
formali ꝯsequentia articulus seu cõclusio
nona in ordine qꝫ nullꝰ põt ꝓdictũ pauꝑ
tatẽ ꝯsiliũ meritorie. imo nec ꝛaciter obꝰ
uare. nisi fuerit i statu spũalꝭ ꝓfectõis siue
ꝛere religiõis. Et dico notãter de istis tri
bus consilijs simpliciter seu vniuersaliter
sumptis. Scõm quid vo ⁊ in aliquo cãu
possunt laudabiliter et meritorie extra reli
giones obꝛuari. Q̃n enī aliq̃s secularis
dat elemosinã in casu aliquo qñ eaꝫ de ne
cessitate ꝓcepti nõ tenet/ implet illud cõ
silium pauꝑtatis i illo casu tantũ. Et qñ
cõtinet se ab vxoꝝ amplexibꝰ tpe illo qñ
illud facere nõ tenet. implet ꝯsilium cõti
nentie i illo casu. ⁊ ꝑm quid tm̃. Q̃n etiã
obedit alicui suo ꝓlato curato vel epõ. in
casu qñ hoc de necessitate ꝓcepti nõ tenet
obꝛuat illõ obediẽtie ꝯsiliũ in illo cãu Et
ista põnt extra religiões viuẽtes voto vel
sine voto deo offerre. Q̃n dicit scũs Tho.
scõa scõe. qꝫ in secto viuẽtes aliq̃d deo dãt
et aliq̃d sibi reꝛuant. ⁊ ꝑm hoc ꝓlatꝫ eccle
sie subdunt. Regulares aũt optꝫ totũ deo
qõ hñt tãcꝫ holocaustũ offerre. et hoc fit ⁊
fieri põt tm̃ p tria cõsilia vniuersalia ꝓdi
cta. Et iõ dicit ibidẽ qꝫ ad secꝰlares ptinet
tm̃ ꝓticularia vota offerre. ad regꝰlares ãt
vniuersalia vota. Q̃n particularia vota
dicunt sacrificia more veteꝝ. de cuiꝰ ratõe
fuit d offertorio deo oblato ꝓtẽ dare ⁊ ꝓtẽ
retinere. Vniuersalia deo vota holocaus
stũ dicunt. de cuiꝰ rõne fuit totũ deo offer
re ⁊ nihil retinere. qõ ptinet ad solos reli
giosos se ⁊ sua i modũ cuiusdã holocausti
deo dedicantes. ¶ Ex q̃bus sequit vnde
cima qꝫ abdicare quẽcꝫ oĩa ꝓpter xpm̃ ex
tra ꝓdictas religiões manẽdo. seu nisi ve
ram aliquã religionẽ ingrediaꝫ est sibi et
suis quoꝝ cura sibi incũbit vitã subꝛaha
re/ qõ ẽ homicidiũ tot hoĩm cõmittere/ q̃t
eius cure subdũtur. Hec est de mente scti
Tho. scõa scõe. q. xxxiij. argumẽto ꝛc. Ex
quibꝰ sequit qꝫ nullꝰ ꝓt abdicatõeꝝ omniũ
ꝓpter xpm̃ facere extra veꝛã religionẽ ma
nendo sine ꝓcto mortali. qꝫ subꝛaheret
sibi vitã. Ex quibꝰ seq̃t qꝫ oĩs ꝓccãt qui
vna sua simplr in elemosinã largiũ extra
religionẽ veꝛã manendo. q̃ est tertia ꝯclu
sio in ordine. ¶ Et etiã qꝫ ꝓccent. q̃ sua
ꝓpria resignãt nõ intrantes religionẽ ali
quã approbatã q̃ est decimaoctaua i ordie
coincidẽs cũ tertia imediate ꝓcedenti.
¶ Ex quibꝰ sequit decima qꝫ reputãtes se
bene facere assumẽdo ꝓdictũ consiliũ pau
ꝓtatis remanẽdo in statu seculari. mor
taliter ꝓccãt. Ratio qꝫ talis nõ est assum
ptio ipsiꝰ nisi fantastica/ puersa ⁊ nõ vera
vt docet dñs Johẽs. xxij. in q̃dã extraua
gãte. Gloriosam ecclĩam ꝛc. et ratio idez
cõuincit. ¶ Ex quibꝰ sequit qꝫ seculares
credentes se mereri tali abdicatõe (in se;
culo scz manẽdo) vitaz eternã credunt se
posse mereri vitã eternã mortaliũ ꝓccãdo
¶ Ex quibus sequit qꝫ aliq̃s sit volunta
rie pauꝑ xpẽ xpm̃ in seculo manens oĩno
nihil habendo. nec etiã ipam volũtatẽ ha
bendi ꝓpria/ includit oĩmi tpe ꝯtradictõez
ꝛc. quia includit qꝫ secularis sit religiosus
et econtra. qõ est oi tpe ꝯtradictio. ¶ Ex
quibꝰ seq̃tur qꝫ nõ effundi oẽs opes simul
ab his qui volũt in statu seculari remane
re. reducit quasi immediate ad illud ꝓcep
tũ decalogi nõ occides. vno casu tm̃ dem
pto ꝑm expositõem sancti Thome. q. xxxij
allegantis ad confirmatõeꝝ dicti sui Am
brosiũ dicentẽ in primo de officijs. Deus
nõ vult simul oĩs opes effundi. nisi forte
vt helisee q̃ mactauit boues suos/ et pauit
pauꝑes. ex eo qꝫ hũit vt nlla cura teneret
domestica. sz vt se daret ifferuentiꝭ disci
plinã. qõ verbum. s. nisi forte vt helisee expõit
sanctꝰ Tho. nisi q̃s velit statũ suũ scz secu
larem mutare ꝓ religiõis ingressum. aut
ꝓncipem de extrema necessitate liberare
ꝛc. Et Iohannes in summa confess. sub ali
is verbis nisi quis velit ex toto seculum
relinquere. Et magister summe summa
rum titulo de elemosina dicit idem et lo
quitur ibi Ambrosius de effusione seu ab
dicatione actu habitoꝝ ex q̃bus possit hõ
cõueniẽter vitã trãsigere ꝑm cõditiõem
status ⁊ ꝑsone. ¶ Ex q̃bꝰ sequit qꝫ dices
pertinaciter omia esse meritorie abijcien
da ꝓpter christũ in seculo manẽti/ hereticꝰ
est dicendus. excepto vno solo casu de li
berando ꝓncipẽ de necessitate extrema
per quẽ ꝛc. ¶ Ex q̃bꝰ sequit qꝫ ꝓcepta tẽ

poralium rerum z statui seculari essentialiter annexa. Et p̄ hoc dns papa salua auctoritate sua non p̄t dispensare cum secularibus, vt omnib in singulari careāt seu nihil in singulari habeant. ¶ Ex p̄dictis sequit̄ sextus articul' reddens p̄cedentis quīti articuli rōnem. Si enī dns papa posset hoc alicui concedere, seculari videlz, posset ei concedere p̄fectionem vite subtractionem &c. Posset etiā qō p omni tpe contradictiōz implicat qō deus fm sanctos facere nō potest. ¶ Sequit etiā q religiosus sine pcto mortali nō p̄t abdicare voluntatem habendi cōmunia, etiā qñ actu talia nō habz. Quia enim illō qō nullus facere p̄t sine pcto mortali, null' p̄t illud velle facere, z religiosus ñ p̄t abdicare cōmunia, q̄ sine illis viuere nō posset, cum p suā p̄fessionem renūciauerit oīb et singul' p̄dictis singularib. seq̄t ergo q religiosus &c. Quia etiā teste sctō Tho. sc̄da sc̄de. q. xxviij. articulo &c. null' velet inconuenienter viuere tribus casib' exceptis. Sequit̄ q male faciant z peccāt illō abijcientes, de q̄ fm statū suū z oditiōz p̄sōe possint conuenienter viuere, dict' trib' casib' exceptis &c. Null' etiā corpe validus extra verā vtilitatē z verā necessitatē exīs, p̄t sine pcto xp̄i fideliū elimosinas tollere. ¶ Ex quib' sequitur q̄ p̄dicta tria saluatoris cōsilia sunt ita cōcathenata, vt vbi pauptas veraciter seu meritorie inuenitur, oportet q necessario obedientia z castitas veraciter seu meritorie inueniātur. Probatur ista quia papa sic arguit in decretali. Cum de quibusdā Qui nō renūciant p̄dictis, nō sunt religiosi Ergo p̄dictis renūciātes sunt religiosi. Et omnis religiosus est necessario simul cum pauptate ad alia duo cōsimilia veraciter obligatus &c. ¶ Dedo et numer' articulorum et cōclusionū predictorū .i. ¶ Proprietas tempalium rerum, statui seculari essentialiter est annexa. ij ¶ Null' sine pcto potest illud abijcere, quo retento potest conuenienter viuere fm statum suū iij. ¶ Omnes peccāt qui bona sua simpliciter in elemosinā largiuntur propter christum. iij. ¶ Abdicatiōem omniū p̄pter christū nullus facere potest extra veras religiones manēdo sine pcto mortali et dico veras religiones p sedem apostolicam approbatas. v. ¶ Papa nō p̄t dispēsare cum sec'lar'ib, vt omibus in seculari careant. vi. ¶ Si papa posset alicui cōcedere hoc, tunc posset ei accidere p̄fectie vite subtractiōem, qō est contra p̄ceptum de caloni nō occides. vij. ¶ Religiosus nō potest sine pcto mortali abdicare voluntatē habendi cōmunia, qñ actu talia non habz. viij. ¶ Ex aliquis sit voluntarie pauper propter xp̄m in seculo manēs, oīno nihil habendo in singulari, nec etiā ipam voluntatē habendi, p̄dicta includit oñi tpe contradictiōnem. ix. ¶ Null' p̄t pauptat' p̄siliū meritorie obseruare, nisi fuerit in statu spūalis pfectiōis siue vere religiōis, dico aūt veram religionē, scōo mō dictā religionē. x. Reputātes se bñ facere assumēdo pauperiatē q̄ est saluator' p̄silium, remanēdo in statu seculari, peccāt mortal'r. xi. ¶ Abdicare ofa etiā p̄ter xp̄m nisi veram et approbatā religionē ingrediat', ē sibi et suis q̄ p̄ cuncta sibi incūbit vitā subtrahere qō ē hōicidiū cōmittere tot hoīm q̄t etiā ei' cure subdunt'. xij. ¶ Credētes se mereri vitā eternā tali abdicatiōe, credunt se posse mereri vitā et'nā, mortal'r peccādo. xiij. ¶ Effūdi oēs opes sil' ab his q̄ volūt in seclo manere, reducit' q̄si immediate ad illō p̄ceptū nō occides. xiij. ¶ Dicēs ofa meritorie esse abijciēda, p̄t xp̄m remanēti in seclo, ē hr̄ etic' iudicād'. xv. ¶ Null' p̄t meritorie z fm deū obedientie pauptat' z castitat' p̄silia extra veras et approbatas religiones manēdo adiplere. xvi. ¶ Tria saluator' p̄silia sūt sic cōcathenata, vt vbi pauptas meritoria inq̄ntū ē saluatoris p̄silium, optz vt ncārio alia duo, s. et obedientia inueniātur q̄ a pauptate separari ñ p̄nt. xvij. ¶ Patrōe seu mlieres cōem vitā ducētes, infirm' cōmorātes, lepr̄ gutte vulgarit nūcupate, q̄scūq; errores nō tenētes aut p̄dicātes, seu alias de erroribus vel hereticā pauitate nō suspecte, cēne dānatōis sunt filie. Et ea ratē ē p̄hibit' et dānat'. xviij. ¶ Peccāt q̄ p̄dicta sua resignāt ñ intrātes religionē approbatam. Rō est fm eū qz religiosor ē carere p̄dicto, sic sectarib ē necessariū retinere p̄dictū. xix. ¶ Nō licet p̄bris et clericis cōmunē vitā ducere, nisi in religiōe approbata sub pena pcti mortal'. xx. ¶ Peccāt oēs qui fouēt p̄silio et auxilio cōem vitā ducētes extra religionē approbatā. xxi. ¶ Excōicati sunt oēs cōem vitā ducētes, extra religionē approbatā. xxij. ¶ Qui sūt excōmunicati sunt illi q̄ vitā cōem extra religionē approbatā ducēt ibi p̄bēt eleōsinas Et qui tales fouent consilio et auxilio vel

defensione simlr stant et sunt in statu ppe
tue dãnatõis. et nisi de hmõi eorũ excessi
bus magna ꝯtritione penituerint ad vitã
eternã non possunt peruenire neqꝫ salui ꝑ
manere. xxiij. ¶ Omnes vitã cõmunẽ
ducentes extra religionẽ approbatã. sunt
illi a quibꝫ saluator noster ꝑcipit esse ab
stinendũ. ⁊ tanqꝫ a falsis ꝓphetis attenden
dum. xxiiij. ¶ Quilibet faciens ꝯtra iu
ra canõica peccat mortalit. xxv. ¶ Nul
lus corpe validus absqꝫ cõmuni vtilita
te et necessitate potest extra veras religio
nes sine peccato elemosinas christifideli
um tollere ⁊c.

Reuocatio et abiu
ratio predictorũ articulorꝫ ⁊ conclusionũ.

Ego frater matheus grabou ordi
uis fratrum ꝑdicatorũ ꝓfessus
Conuẽtus ⁊ vysmarieñ. Merse
burgeñ. dyocesis/ ꝓuintie saxo
nie. cognoscens veram catholicam ⁊ apli
cam sedem anathematiso ⁊ abiuro omnẽ
heresim. omnemqꝫ falsam ⁊ erroneã doctri
nam/ in quodã meo opusculo tractulo seu
libello (incipiente Suppono me primo ꝙ
non intẽdo infrascripta neqꝫ quomodo
libet alia ꝑtinaciter defendere ⁊c. et sic fi
nientẽ. Et aliam specificat Johãnes an
dree. cuius inuentrices seu assumptrices
conscientiã peccatũ reputabãt vt inuenit
in glosa vtriusqꝫ sup dictũ caplm. Et per
hec patet responsio ad decimũ) maxime ad
decem ⁊ septẽ conclusiones ꝑuersas siue
assertiones. quarũ alie sunt heretice. alie
erronee et alie scandalose ac piarũ auriũ
offensiue/ per me editas et manutentas/
in dicto peruerso opusculo siue tractatulo
aut libello contentas de qua hacten⁹ in
famatus cõuictus/ ⁊ sentẽtialiter cõdem
natus sum. Cõsentio sancte Romane ac
clesie ⁊ apostolice sedi Ac corde et ore pu
ris/ profiteor eandẽ fidem et doctrinam
me tenere et credere. quã sancta mr̃ accle
sia tradidit ⁊ firmauit. Jurans ꝑ sanctaꝫ
trinitatẽ ⁊ per hec sacrosancta chribi euan
gelia/ eos qui ꝯtra hanc fidem orthodoxã
veniunt cum dogmatib⁹ suis. eterno ana
themate dignos esse. Promitto etiam ꝙ
si ego ipse aliquãdo contra hec aliquid sen
tire docere aut predicare presumpsero/ ca
nonum seueritati me submitto. Presenti
abiurationi per me lecte et ꝑlecte mãu ꝓ
pria me subscripsi. hancqꝫ meam cõfessio
nem et abiurationẽ coram vestra reueren
dissimã paternitate dñe cardinalis aqui
legeñ. iudex et cõmissarie. reuerẽdisqꝫ pa
tribus dominis prelatis doctoribus et
magistris hic presentibus ad hoc speciali
ter vocatis ⁊ requisitis feci ⁊ approbaui/
ad futuram rei memoriam in testimoniũ
premissorum.

Tractatus eiusdẽ A

Cancellarij parisieñ. contra sectam flagel
lantium se ⁊c. sub aliquibus consideratio
nibus.

Lex christi dicit lex amoris quã
quã dominus/ sicut dicit Au
gustinus voluit paucissimus
sacramentis esse contentam
Et inde culpat eos qui seruili
bus eam ꝑmunt oneribꝫ/ conformiter ad
illud primi pastoris Petri Actuum. xv.
Quid temptatis deũ. Imponere iugum
sup ceruicez discipl'orꝫ/ qd̃ neqꝫ nos neqꝫ
patres nostri portare potuim⁹. sꝫ ꝑ gratiaꝫ
dñi nr̃i iesu xp̃i credim⁹ saluari. quẽadmo
dũ ⁊ illi. O piũ verbũ certe. verbũ oĩ acce
ptõie dignissimũ. ¶ Lex xp̃i nõ min⁹ debet
in cultu suo vitare supstitiões gentilium
et idolatrarũ/ ꝑsertim crudeles ⁊ horren
das qꝫ antiqua lex. iu qua tamẽ prohibi
tio fit per expressum Deuteroñ. xiiij. vbi
dicit fil ij. Estote dñi dei vr̃i nõ vos inci
detis. Glosa. nõ debetis in aliq̃ ydolatris
assimilari. Et in hebreo hr̃. Non vos lace
rabitis hoc aũt faciebãt ydolatre. sicut hẽt
iiij. Reg. xviij. Vbi dr̃ ꝙ incidebãt se iux
ta ritũ suũ cultrꝫ ⁊ lãcieolis/ donec ꝑfunde
rent sanguĩe. Cõptũ siq̃dez est et traditũ
homicidas illos ⁊ apostatas demões eẽ cu
pidos effusionis sanguis. ꝑstim hũani.
¶ Lex aliq̃ q̃nto ẽ iniquior ⁊ demonijs ob
sequẽtior. tãto sp inuenit crudelior ⁊ ama
rior. Patꝫ i illis q̃ filios suos ⁊ filias im
molabãt demonijs. Hinc dñs ait ꝑ ꝓphãꝫ
Seruietis dijs alienis/ q̃ nõ dabunt vob
requiẽ. xp̃s aũt ex gr̃a sua. sic notat i dicto
petri prius allegato/ voluit nos misericor
diter saluare ꝑ sanguinẽ suũ sel' effusuꝫ/ ꝑ
quã fact⁹ est nobis a deo sapia. iusticia. sã
ctificatio ⁊ redẽptio. ¶ Lex xp̃i maximaꝫ B
sortit vtutẽ ex mia ⁊ gr̃a sua. cui⁹ gr̃e vasa
sunt sacr̃a noue legis/ ex vtuete opis ope
rati. ⁊ iõ q̃cq̃d auertit a sacr̃is suscipiẽdis

presertim a sacramento confessionis. debet reijci fideliter. Constat autẽ per experientiam. q̃ talr̃ se flagellãtes nõ curãt d̃ sacramẽto ꝯfessionis vel penie sacramẽtalis dicentes q̃ hec flagellatõ potior est ad delendum peccata q̃ quecunq̃ confessio. imo eam equiparant nonnulli/ vel preponunt martirio. qm̃ facim⁹ inq̃unt vltro fũdẽdo sanguinẽ ꝓpriuꝫ qd̃ ab alijs martires pati cogebant. Formidandũ tamen istic est ne apud personas clericales. ⁊ in locis sacris/ causet hec pollutio sanguis. vel excommucicationẽ vel irregularitatẽ vel cõtaminationem/ et profanationẽ in eisdeꝫ locis sacris. ¶ Lex christi prohibet sollicite/ penitentias publicas dandas esse clericis sacerdotibus et prelatis. propter reuerentiam status clericalis. quanto minus debent tales persone suscipe penitẽtias huiusmodi publicas. sicut sunt vt fert̃ multi de numero se flagellantiũ. qui licet videãtur celare se. tamen satis ꝯgnoscũtur. Similiter diceretur de personis insignibus in vtroq̃ sexu/ de seruanda insup̃ verecundia iuuencularum. et iuuenum illic se denudantiũ/ et de nõ infrigenda grauitate virorum/ vel auctoritate minuenda parẽtum. ¶ Lex xp̃i. si videatur flagella indulgere/ iuxta illud. Ecce ego in flagella paratus sum/ nihilominus circunstatie debent apponi. quibus rationabile fiat obsequium nostrum. Una q̃ huiusmodi flagellatio fiat iudicio supioris imponentis talem penitentiaꝫ/ et q̃ ab altero fiat / et moderate et sine scandalo ⁊ ostentatione ac sine sanguine/ iuxta traditiõem B. parisiensis. quem admodũ fit huiusmodi flagellatio in religionibus approbatis. ⁊ ab aliquibus deuotis personis. Sed aliter longe videmus in illis que reprobamus flagellis obseruari. ¶ Lex xp̃i declarata per ecclesiam. cuius auctoritas maior est in sua ꝯsuetudine/ dicente sancto Thoma/ q̃ sit auctoritas vnius doctoris. sicut Hieronimi vel Augustini semper sectam flagellantium se reprobauit/ postq̃ insurgere videbatur in diuersis mundi partibus. et hoc de memoria plurium hominũ viuentium. taꝫ in lothoringia q̃ in almania/ et in francia pluribus in locis. iuxta narrationes hominum et chronicas francie/ ac scripturas fidedignas. ¶ Lex christi frequenter ꝓhibuit multas obseruatõnes begardorum et begardarum / que in prima sui introductõne p̃tendebant speciem magne religiõis. ac multi fructus spiritualis in animabus/ ⁊ exempla salutis atq̃ austeritatis. Prohibuit inquam propter sequelas malas et mltas. que sub hoc pretextu fieri sunt inuẽte. Non enĩ ẽ malum quod subsistere posset si nõ aliquã speciem haberet in se boni. Propterea fallit hec argumentatio. Proueniũt ex hac secta flagellatorũ multa bona. non igit̃ tollenda vel reprobanda. ¶ Lex christi/ nedum ordinat hominẽ ad deum. sed etiam ad ꝓximum/ et ad principem seu prelatũ suum. ꝓpterea non debet qualiscunq̃ ritus introduci per populos/ qui possit causare seditionem/ vel partialitatem vel sup̃stitionem. sed debent omĩa regulate fieri et ordinate/ de mãdato ⁊ ordinatione supioris. vt nullaten⁹ ordo hierarchic⁹ confundat̃. qd̃ fieret si q̃libet ad arbitriũ suuꝫ posset instituere vel fouere nouuꝫ ritũ sine duce/ sine lege stabili/ sine ordĩe. vbi sunt iuuenes et / vrgines/ senes cum iunioribus simul in vnũ diues et pauper. ⁊ illoꝝ turba magna. de quibus ait Ecclesiastes. Sultorum infinitus est numerus. ¶ Lex Lex christi sufficiẽter data est in p̃ceptis decalogi/ quorum obseruatõ facta cum bona simplicitate. et vt ita dicitur grossa fide/ satis est ad salutem presertim laicorũ et popularium/ absq̃ noua grauissimorũ onerum impositõe. Iuxta illd̃ christi. Si vis ad vitam iugredi/ serua mandata.

Nec valet si dicatur q̃ populares suscipiunt volũtarie tales flagellationes sine p̃cepto alio. dum inuenitur q̃ ipsi diuina precepta liberius in multis inde contemnunt. Est enim contumax humana natura/ que postq̃ destituta est ab origĩalis iusticie statu. cupidius fertur in illa q̃ sunt adinuẽtiõis sue q̃ que sunt diuine iussiones. Et hic est vnus superbie gradus. quẽ apud religiosos loquitur Bernardus inueniri. dum plus gaudent in abstinentia vel oratiõe particulari spontanee sumpta q̃ in tota regulari disciplina. ¶ Lex christi sufficienter ab apostolis et sacris doctoribus explicata/ non inuenitur tales nouitates flagellantium se constituisse/ predicando vel aliter. sed potius reprobasse

tanq̃ sũspectissimas ⁊ ꝑiculosissimas. et q̃ vergere possunt in scandalũ christianorũ/ apud iudeos. saracenos ⁊ paganos. tanq̃ lex christi sit austera. crudelis. et in sanguinibus: non in miserationibus enutrita.

¶ Lex xp̃i docet ex p̃missis ⁊ siliꝫbus multꝰ prelatos ecclie pastores ⁊ doctores. imo et principes/ q̃ sectã hmõi cruentã ⁊ sanguinolentã (gallice sanglate) studeant et laborent destruere seu compescere. tam bonis predicatõibus ⁊ bonis suasiõibus/ q̃ censuris nedũ ecclesiasticis/ sꝫ etiã tempalibus: more p̃decessoꝝ. attento q̃ sub hoc velamine ac p̃textu penitẽtie. fiunt inuũera mala. sicut expti testant. Insurgunt hereses. vilipendunt ꝓprij sacerdotes/ cõtẽnuntur ꝯfessiones et pnie sacram̃tales. extorquent dolosis modis pecunie/ ocia que pigros occidũt nutriunt. Silemus d̃ furtis de stupris ⁊ adulterijs. de periculis q̃ sunt in falsis fratribꝰ ⁊ fraudulentis solicitatõibus. ad om̃e facinꝰ atꝫ flagiciũ. ita vt bonis ⁊ malis hincinde statera iusta vel eq̃lance pensatis/ mala multo pl'a q̃ bona parturire cognoscat hec secta/ se flagellãtium/ pridẽ ⁊ pluries iã dãnata. Propterea dũ repullulat vel excrescit to to studio funditꝰ euellenda ꝓterendaq̃ censetur.

E ¶ Verũ qm̃ oportꝫ in hoc malo iã radicato ⁊ qd̃ latissime serpit ꝓcedere pedetẽtim et caute dum q̃runt eradicari zyzania flagellatoꝝ hmõi/ simul euellat ⁊ triticũ prius semiatũ boni salubrisq̃ verbi dei. Notetur igit cautela q̃druplex infrascripta.

¶ Fiat in primis exhortatio vehemens et crebra/ de ⁊ sup auctoritate sacri concilij. dum illud est. Similit de auctoritate pape et ecclesie romane/ q̃tinus quilibꝫ habeat ꝓmptitudinẽ animi/ parere vel obedire mandatis vel institutõibꝰ seu consilijs predictorũ. quemadmodũ facit egregius et feruidus p̃dicator magister Vincentiꝰ sicut patet ex litteris ꝓpria manu subscriptis nouissime missis Constantiã. In q̃tidianis inquit recõmendatõnibus sacri et vniuersalis concilij constancien̄. quas facio post sermonẽ/ docui ⁊ doceo om̃es fideles/ summittere omnia facta et verba/ ac etiam scripta/ determinationi ac etiam correctioni eiusdem sacri concilij. Subdendo. Et sic facio in omnibus factis et dictis/ ac etiam scriptis meis. Hec ibidẽ que manifestant discretam humilitatem. et humilẽ discretionem tanti viri: que discretio posita est a sanctis patribꝰ ductrix aurigaq̃ virtutum. dum instar deuoti bernardi plus alieno q̃ ꝓprio credit iudicio. Porro non est formidandũ retractationis (que forsitã opponetur) opprobrium. Sit in exemplo beatus Augustinus. cuius retractatio nec inhonorauit eum/ nec auctoritatis dictorum suorũ robur euertit. Nihil enim vt quidam ait: efficacius ad docendum/ q̃ verbum verax. simplex ⁊ humile. nihil habens fictionis vel superbe presumptionis admixtum. quoniaꝫ deus est qui cum simplicibꝰ graditur. dans eis gratiam et virtutem vberibus suis: sine qua laborat in vanũ lingua loquentis ¶ Fiat ostensio quemadmodũ fuerũt quandoq̃ inchoata pia deuotione. que processu temporis inueniuntur deteriores exitus accipere. vel propter scandalum pusillorũ. vel propter scientie defectum. sicut loquitur de quibusdam apostolꝰ. Testimoniuꝫ inquit perhibeo eis. quia zelum dei habent sed non scd̃m scientiam. Fiat itaq̃ sic docendo. sic predicando: q̃ non ita reprobabũtur persone singule que p̃sentibus temporibus flagellauerunt se/ q̃ videãtur nũc damnande vel penitus execrande. dummodo deinde obediant monitiõi salutari/ inculcando quemadmodum melior est obedientia q̃ victime. Et q̃ iussione diuina in omni sacrificio tuo sal offeres. ¶ Fiat exhortatio diligens et vehemens: sup laudibus patientie que perfectum opus habet. preferendo eam talibus vltro accept̃ flagellatiõibus. Iuxta quod loquitur Augustinus cõformiter ad senecam: q̃ aduersitates seculi huius. non tam infligende sunt. q̃ dum euenerint patienter tolerande/ faciendo per patientiam de necessitate virtutem. Non sum taꝫ demens inquit seneca vt egrotare velim. sed si egrotãduꝫ est patienter telerabo Debebũt proinde numerari diligẽter atq̃ sigillatim tribulationes varie. nunc temporales. nũc spirituales. que assidue nobis dant et ingerunt velimus nolimus patientie materiam. cuiusmõi sunt infirmitates paupertates. vexatõnes. angarie. mortes ꝑentũ atq̃ filioꝝ. bella. rapine. incẽdia detractõnes. ꝯtumelie. labores manuũ ĩ agricol' et

mechanicis.temptationes sursum varioꝝ peccatorum quando intus pugne et foris timores. Et ꝙs cunctas huiusmodi tribulationes dinumeret: que tot et tales sunt ꝙ non oporteat nouas superinducere. quoniam satis esset tolerantia fortis tribulationum huiusmodi quotidianarum ꝑ purgatione magna peccatorum/presertim adiuncta contritione ⁊ humili confessione in re vel ꝓposito/tempe et loco. Iuxta qō rogabat quidam. Fiat pars purgatiōis mee purgatorium meum/labor quo hic per singulos dies exerceor. Et profecto sic est. plꝰ aliquando valet pia flagellorum dei sb eꝰ manu tolerantia sine murmure.sine reprehensione diuinorum iudicioꝝ.sine rancore vel odio contra superiores suos.vel alios affligentes se iuste vel iniuste. ꝯs si manens iracūdus et ipatiēs ne dū flagellaret seipm ad sanguinē ꝛ laceraret ⁊ decerperet membratim ad mortem]. ¶ Imo sicut nō licet hominem seipm ꝓpria autoritate mutilare vel castrare.nisi pro sanitate totiꝰ corporis consequenda.sic nec licet vt videtur ꝙ a seipo quis sanguinem violenter eiiciat nisi causa medicine corporalis. Alioquin simili ratione posset se homo cauterisare ꝑ ferrum ignitum/qō adhuc nemo posuit vl' concessit/nisi forsitan idolatre vel falsi christiani quales reperiuntur in india/q̄ se putant baptisari debere per ignem ¶ Fiat in speciali velut in quadaꝝ radice prouisio soleꝛs et exacta circa societatem illam multū numerosam a qua videtur inchoata.vl' saltem multum continuata ⁊ obfirmata flagellatio talis. Unde cum dicant se sub obedientia esse/primitus imperandum est ꝙ desistant/et desistere suadeant alios/sub moderatione que dicta est videlicet nisi vel q̄usq̄ sacrū cōciliū vel ecclesia rōana māda/uerit l' tolerauerit hec fieri.allegando regulā moralē ꝙ vbi dubitatio surgit de aliq̄ actu an possit licite fieri vel omitti.tutius est omittere ꝯs facere. Presertim vbi factio generare cernitur scandalum aliorum/ vnde est illud apostoli. Si esca scādaliset fratrē tuum non manducabo carnes in eternum Uideretur proinde numerus talis coartādus/et solicite purgandus.ne sub eoꝝ mltitudine etiam bonorum / mali et reprobi delitescant. Deniq̄ populus quando erigitur ad nouitates.ille sunt illis ingerēde. in quibus est tuta salubris q̄ deuotio sicut de misericordia sanctoꝝ et recursu ad eos/ vt ad angelum proprium custodem. Ad sānctum cuius nomen persona gerit. Ad illaꝫ matrem dei.et virginalem sponsum suum Joseph numerando prerogatiuas eorum ¶ Proinde si predicandum fuerit de finali iudicio.vel antichristo fiat hoc in generali.concludendo ꝙ in morte quilibet habet suum iudicium proximum et incertū. Ex si quis inducere voluerit miracula noua super antichristi aduentu proximo Notet ꝙ mundus senescens patitur fantasias falsorum miraculorum. sicut homo senex fantasiatur in somno. Propterea sunt nūc habenda miracula valde suspecta nisi fctā prius examinatione diligenti. ¶ Obseruādum preterea sumopere videtur apud tles de societate ꝙ nullo modo viuāt oāiose/ si laborare possint vt sint admōitionē ⁊ exēplar laborantium vt preterea nihil agant contentiose et velut ex vituperio et cōtemptu prelatorum maiorum et minorum vel aliquorum generaliter clericorum.neq̄ in predicationibus faciendis.neq̄ in confessionibus audiendis. Propterea debent in omni loco quo primo veniunt primitꝰ habere collocutionem et beneplacitum cū ecclesiasticis vel eorum capitibus ne scisma forsan fiat laicorum ad clericos vel ecōtra. ¶ Vandez si forte senserit doctor insignis magister Uincentius/non posse conuenienter super premissis salubriter et efficaciter prouidere.videtur consultius vt ad tempus segregaret presentiam suam. effugiēs tantam societatem quod si posset/visitādo sacrum concilium vel altera occasione sibi sumpta. ¶ Hec interim notata sunt velut in quodam transcursu magis ad memorandum q̄ docendum. ꝓvij. Julij. Anno domini. M.cccc.ꝓvij. Constañ. tpe concilij.

Sequitur epistola

missa magistro Uincentio ordinis predicatorum.dei seminiuerbio feruentissimo: coram se flagellantes.per magistrum Johannē de Berson.

Domina tissimo doctori et ꝓdicatori zelanti.salutem animarum Magistro Uincentio de ordine fratrum predicatorum patri meo in xpi caritate dilectissimo Jo.de ger-

Tanta de virtutibus tuis doctor egregie fama referente crebrius accepi. tanta spāliter i collocutōne familiari cū reuerēdo pre dño generali tui ordinis p̄dicatoꝝ agnoui vt mihi videaris recte figuratus ꝑm nomē tuū. ꝑ illud apocal'. quo speculator toti⁹ ecclesiastici decursus. Johēs ait Vidi vt ecce equus et q̄ sedebat sup illū habebat arcum et data est ei corona et exijt vincens vt vinceret. Existi quidem vt vinceres o vincēti gloriose. sed quales tu vinceres. qua ratiōe quibus armis. quo apparatu bellico. quali arcu tu tandem ipe coronatus triumphares? Respondet ille cuius es imitator paulus dicēs. arma milicie nostra nō esse carnalia/cum reliquis similib⁹ qualia meli⁹ ipse nosti. ¶ Suppetunt hoc loco plurima cordi meo. q̄ libentius ⁊ forsitan vtilius verbo ore ad os/q̄ calamo muto reserarē tue sapientie/nisi ꝙ aliorsum me trahūt occupationes alie. Et qr te grauib⁹ assidue laboribus intentū ꝓtrahere longa scriptoꝝ serie non visum est satis equū vel modestū. hoc vnum qd̄ in votis nedū meis sed q̄ plimorum versat̄ apiam. ¶ Reddūt tue caritati/tuo q̄ zelo pacis ecciastice/testimoniū hoc insigne. hoc celeberrimū p̄coniū. tum multi. tum nominati p̄fatus magister ac dominus general'/ꝙ inclito arragonū regno nūq̄ fuissent concordata pacis capitula. nūq̄ subtractio/que tam viriliter et legittime facta est ab illo nimis prochdolor erga matrem ecciam obdurato Pe. de luna/fuisset attemptata/si non autoritatis tue pōdus et concilij robur addidisses. cuius fauoris tam egregij nosip̄i sacro generali concilio p̄sentes/desideratissime pacis annis iā fere. xl. miserabiliter exulantis fructum et reditum ꝓximum expectamus. ¶ Et o te felicem. o te ter quaterq̄ beatū si p̄sential'r adesses. si nō auditu solo sed ꝓprijs oculis coram cernere volueris ꝓpinquam velut i ianuis summi pontificis electiōem/si videlz efficaci celeritate/sepositis interim turbis iocundam tue p̄sentie faciem huic eidez sacro concilio cōspiciēdam attuleris. fructuz nisi fallor ampliorem/⁊ te tuis q̄ moribus digniorem afferres q̄ si hoc neglecto permansetis in inceptis. Meminerꝫ bti pauli ad Gal'. scribentis. Deinde ait p⁹ annos xiiij. Ascendi hierosolimam cum barnaba et tito. et contuli cū illis euangeliū qd̄ p̄dico in gentib⁹. Seorsum autem bis qui videbantur aliquid esse/ne forte in vanū currerez aut cucurrissez. hoc satis pro tua re tibi dictum puto. Est siquidem apud nos altera velut hierosolima. sunt apl'oꝝ successores. reuerendissimi ⁊ deo amabiles p̄lati. Sunt legisdoctores cū quib⁹ tuam ip̄am p̄dicationem conferre tam salubriter q̄ humiliter poteris/vt interim sileam de alio ꝓfectu multiplici sperato si veneris. Crede mihi doctor emerite multi multa loquunt̄ sup p̄dicationibus tuis/⁊ maxime sup illa secta se verberantium/qualem constat/prereritis temp̄ibus fuisse pluries et in locis varijs reprobatam. quā nec approbas/vt testantur noti tui sed nec efficaciter reꝓbas Jactantur inde varij rumores ꝑ populos et apud nos. quorum multa etsi neq̄ vera neq̄ credenda censeantur/ab illis qui te sicut ꝑsius loquitur intus et in cute norunt. nihilominus exemplo Pauli qui per reuelationem certissimus erat p̄dicationem suam esse ꝑm deum. voluit ꝓpter condescensionem ad infirmos. ꝓpter autorisationez insup pleniorem ꝑ apl'os/descendere in hierusalem ⁊ collationem habere cum apostolis. ¶ Sic agere placeat noīatissime magister ac domine. ac interim bene vale/beniuolus susceptor huius litterule quaz in ꝓcinctu scripsi/die qua solennitatem ip̄ius quē p̄nominaui barnabe beatissimi pauli cōsortis p̄ueniendo recensebam. ix. Junij in vigilia sacrosancti sacramenti. ¶ Porro quia nescio si forte non exaudiat hāc exhortationem zeli mei tua prudens discretio. nolens huc accedere de p̄senti Judicaui tecum agere. sicut mihi in veritate cōscius sum ꝙ in simili vellem erga ꝑuitatē meam similiter ⁊ sinceriter agi. Mittimus reuerend⁹ pater p̄nominatus ⁊ ego querelas aliquorum que in manus nostras nedum verbis sed scriptis deuenerunt. et id agim⁹ non ad damnationem tuam. non ad inculpationem. non ad irritationem/nouit de⁹ sed cautelam super his omnibus ampliorem. Scio milies exꝑtus/q̄ varia sepe/q̄ falsa de predicatnibus referuntur/partim ex auditoꝝ imperitia. partim ex arroganti quorundam malicia. contemptu vel inuidia. Scio deniq̄ qui ait Da sapienti occasionem et festinabit accipere. Interim bene vale in domino/qui tuam in bono viaz dirigat custodiat et confirmet. Amen.

Finit.

¶ Reuerẽde magister ⁊ pater carissime. familiaria colloq̃a que tecũ in ianua ⁊ ba/ dua/⁊ qñq̃ alibi me habuisse recolo. ꝯmo/ nesq̃ tui salutares quos audiui/de te oĩme bonum/ꝓcipueq̃ humilitatẽ que virutũ omniũ fundamentũ/ꝑsumere agunt. Jõo cum dilecto fratre ⁊ socio meo cancellario parisiensi. ad ꝑmissa te caritatiue exhorta/ ri persuasus sum. ¶ Tuus ꝑ omnia ꝑ. car dinalis Lameracẽ. ¶ Post scripturã ⁊ datã litteraꝝ istaꝝ/fuerũt die veneris/ vlti mo ꝓterita/ vniti sacro cõcilio dñi castella/ ni/qui similit ad alios/fecerũt ⁊ publicari subtractionez a pe. de luna Digneris ad pa cem regni/imo de regnoꝝ laborare. ⁊ bene vale. Scriptum. xxi. Junii. Constañ. Vale in dño/qui tuã in bono viã dirigat/ custodiat/⁊ confirmet Amen.

¶ Tuus ad te deuotꝰ Johãnes Lancella rius parisien.

Finit epistola magistri Johannis de ger/ son/ad sanctũ vincentiũ ordinis ꝓdica/ toꝝ missa/in qua hortat vt concilium con stantien. sua personali ꝓsentia accedere dignet/sectamq̃ se flagellantiũ vt ad tem/ pus deserat/modestissime ꝑsuadet.

Incipit tractatus

cõtra ꝓprietarios regule Augustini q̃ asseri bit cãcellario pisien. q̃uis suũ non esse ve/ risimilꝰ sit quia neq̃ in stilo neq̃ in doctri na scriptis suis ꝓsus concordat.

DElus domus tue Augustine pater. amicoꝝ salꝰ. obseq̃/ um debitũ. sinceraq̃ dilectio aduersus ꝓprietarios regule tue ꝓfessores/⁊ ꝓprietatis de/ fensores amicicia iũctos/suadet fraternus amor tricuspide ferrũ iacere/nõ vt ledat ꝫ suadeat tutiorẽ viã veritatis. ¶ Impugna/ bit q̃ ꝓprietas ꝓmo loco ꝑ ipam regulã Au gustini solito voto/ꝓmissam. Secũdo per auctatẽ scripture sacre ⁊ canonũ. Tertio dis/ soluẽdo ꝑ viribus illoꝝ rões q̃tinꝰ/ vepribus ꝓprietatis excussis radicitꝰ. vos amici q̃ꝝ oc casione hec tracto /iuxta vocationẽ vestrã ⁊ regulã. sicut in vnũ estis ꝯgregati/ vnanimes hitetis in domo dei. ⁊ sit vobis cor vnũ ⁊ anima vna. ⁊ oĩa cõmunia. nec sint scis/ mata int vos/q̃ ꝓpter meũ ⁊ tuũ oriuntur. Caritas eni dicit regula vra nõ q̃rit q̃ sua sunt/sed cõia ꝓprie anteponit. nõ ꝓpria cõ munibus. Et q̃to amplioꝝ rem cõmunem q̃ ꝓpriã curaueritis/tãto vos amplioꝝ ꝑfice re noscatis. Ut in omnibus quibus vtiq̃ trãsi/ toria necessitas/supemineat ⁊ ꝑmaneat ca ritas. Oñ innocẽtes dicit pater Augusti/ nus nõ estis/si tacẽdo frem perire sinitis. fraternũ eni vulnꝰ crudeliꝰ dissimulat. nec sine anime ꝑiculo/misericorditer indicat.

¶ Ꝓpriũ siquidẽ hr̃e ꝓhibet Augꝰ. alũ nis suis in regule exordio. quo magis cari tatẽ ⁊ pacẽ ostenderet finẽ esse religiosis in/ ter fratres/cũ dicit/ Jn vnũ estis ꝯgregati vt vnanimes hitetis in domo. ⁊ sit vobis cor vnũ ⁊ aia vna in dño. ¶ Sequit. Et nõ dicatis aliq̃d ꝓpriũ. Hraurꝰ aũt peccatũ est facere q̃ dicere. Cũ exterius opus mali cia superaddat interiori. vt furari. occidere ⁊ mechari grauius q̃ dicere aut ꝓponere in mente. ergo si ꝓhibet expresse verbũ ꝓprie/ tatis a fortiori ⁊ factũ. Hã dictuz neciam nõ habet aut bonitatẽ. nisi sit signũ rei cu/ ius est dictũ. ergo si ꝓhibet dicere quicq̃ ꝑ ꝓpriũ. magis ꝓhibet habere illud. ¶ Secũ do mor sequit in textu regule quã vouistis Et sint vobis omia cõia. Oĩme aũt ꝑmlo/ gicos est vle signũ qđ distribuit ꝑ vniuers reb generaliter/que sub possessione cadũt cuiuscunq̃ nature sint. siue sint iocalia. si/ ue pecunia. vel aliud. Ergo falsificat vlis ista regula in voti vestri periculũ/per quod cunq̃ ꝑticulare ꝓpriũ/qz ꝓpriũ ⁊ cõe oppo/ nunt. ¶ Tertio ꝯsequenter in textu regu le subiungit. Et distribuat vnicuiq̃ vestrũ a ꝓposito vro/vicꝰ ⁊ tegumẽtũ/ nõ eq̃liter oĩb/qz ñ eq̃lr valetis oẽs. sed sic cuiq̃ opꝰ fuerit. Nõ dicit viginti libras aut scuta. sed tegumẽtũ paratũ. qđ lõge pauciorꝝ est oc cupamẽti/q̃ pciũ ei. Nec ꝓformi vite a/ plor a q̃ regularis vita originẽ cepit. Haz sequit in regule textu. Sic eni legit in acti bus aplor. q ꝑ erãt illis oĩa cõia/⁊ distribue bat vnicuiq̃ put cuiq̃ opus erat. Nõ aũt distribuebat aplis ⁊ eoꝝ seq̃cib pecunia/ sed victꝰ ⁊ vestitus. q̃ ꝓpositũ ꝯfirmat. Haz pecuniale vestiariũ/eq̃litatẽ quaz intendit Augꝰ. corrũpit. Patet si ꝯtingat senẽ frem ⁊ debilẽ cui opꝰ est amplioꝝ vestimẽti/q̃ sa/ no/ꝑdigũ fore sui vestiarij/⁊ libaliꝰ supra modũ in ꝯmestionib exponere/ qđ in te/ gumẽto ꝯuertendũ est. talis senex infirmꝰ male vestiet ⁊ iuuenis fortis nõ ꝑdigꝰ/ me lius ipo induet ꝯtra intẽtionẽ Augustini.

¶ Quarto arguit ꝑ thopicã regulam. Si

quod minus videtur iesse/inest/ ⁊ illud qđ
magis ꝓpriũ ergo habere tolerabilius esset
in nouitijs ordinis/ q̃ senioribꝫ/ ꝓpter imp
fectionẽ eoꝝ sed illis ꝓhibet regula / q̃cq̃
retinere de seculo dicẽs. Qui aliquid ha-
bent in seculo/quãdo ingressi sunt mona-
steriũ libenter illud velint esse cõmune. q̃
non habent/nõ querent in mõasterio. Er-
go si qđ de seculo afferť in monasterio esse
cõmune oportet. a fortiori illud qđ de mo-
nasterio est/similiť ⁊ de redditibꝫ cõibꝫ. De
mũ si in cõe reponere habẽt/ ⁊ ꝓpriũ vitare
nouiter ingressi. A fortiori etiã seniores il-
lis/quorum debet esse status ⁊ vita ꝑfecti-
or. Et in signũ huius eis reuerentia exhi-
beť a minoribus ordinis. Retinere ergo ñ
licet ꝓprium his qui habuerunt in secl̃o ne
q̃ non habentibꝫ in seculo/in monasterio
querere permittit Augustinus. Ergo om-
nibꝫ iubet proprium non habere. quia om
nes qui ingressi sunt aut habuerũt aut nõ.
Si primum relinquendũ est. si scđm non
est querendum. ergo nullo modo retinen-
dũ. quatinꝰ hac arte ⁊ modestia diuites hu
milienť/ ⁊ pauperes non inflẽtur ¶ Quin
to edocet Augustinꝰ/ q̃tum sibi cordi fue-
rit cõmune caritatis inter fratres/ ⁊ abomi
nabile ꝓprium/dissensionis ⁊ brige fomes
quia de hoc primo lõco tractare incipit in
regula/vsq̃ ad locum de oratione. Non ne
scius/quomodo ꝓprietas scismata fac̃. vna
nimitati aduersať ⁊ paci. quibꝫ opus est o-
rantibꝫ/teste Hugone in expositione regu-
le. Non prodest inquit vna domꝰ/ si sepa-
rat diuersa volũtas. Quoniã longe maior
vnitas animi q̃ loci. habitus ⁊ conuictus
cordis/ q̃ corꝑis. Caritas aũt est q̃ habita
re facit vnanimes in domo ⁊ pacem veraꝫ
tribuit. Orationẽ quoq̃ exaudibilẽ facit/
nec que sua sunt querit. sed que Jesu chri-
hi. Hinc etiam fratres monet ibidẽ ne sa-
pientes sint in oculis suis. opinionis pro
prie đfensores aut ꝯcordie turbatores. Si
ergo cõcordie aduersať ꝓpria voluntas. er-
go etiam ꝓpria cista aut bursa nõ conuenit
cõmuni caritati/quia illa cõmunia propri
is anteponit. ¶ Sexto vbi de oratione/
ieiunio ⁊ lectura prandij mentionem fecit
Augustinꝰ in regula. consequẽter de cibo
infirmorum specialiori loquens q̃ sanorũ
inquit. Etsi eis qui ex moribus delicatio-
ribus venerint ad monasteriũ/aliquid ve-
stimentoꝝ aut alimentoꝝ datur quod non
fortioribus ⁊c̃. Frustra nempe dari diceret
nisi hos nihil habere vnde hec comparanť
intenderet. ¶ Septimo idem facit/sed im
plicite. cum prohibet non figi oculos in vi
sa muliere. Nec dicatis inquit vos animos
habere pudicos/si oculos habetis impudi
cos. Ergo cum pari voto promittitur pau
pertas sicut castitas. abijcienda est a manu
omnis proprietaria possessio. sicut ab ocu
lo omnis femine delectatio carnalis. quia
oculus ⁊ manus in istis se habent cõformi
ter/ ⁊ vtrunq̃ est reuerti ad vomitum. Hic
in visibilibus carnis. illic in opibꝫ seculi/
corã iusto iudice. Et sequiť in regula. Hoc
inquit quod dixi de oculo non figendo/eti
am in ceteris ꝓhibendis obseruetur /cum
dilectione hominũ/ ⁊ odio vitiorum. Con
uictus autem si recusauerit ferre vindictaꝫ
priuetur a consortio fratrum. Confirmať
quia plus est rem illicitam tangere/ q̃ vide
re tantũ. ⁊ adhuc amplius possidere / ⁊ ad
nutum habere voluntatis/ q̃ tangere aut
velle. Ergo si in voto castitatis ꝓhibetur o-
culus figi in feminã/ q̃re non in voto pau-
pertatis prohibetur etiam propria posses-
sio. Non enim minus scandalisat aposta-
sia seu tergiuersatio secundi/ q̃ primi in cõ
spectu hominum. ¶ Octauo non aliter sa
pit venerabilis Hugo in expositione. Et
non dicatis aliquid proprium. Non dici-
mus inquit quicq̃ meum aut tuuꝫ. sed no-
strum. vt dicatur. capa nostra / vestis nr̃a.
grafium nostrũ. sicut domꝰ ecclesia ⁊ clau-
strum. omnia in communi habenda sunt.
Carnales sunt fratres/qui cõmunia diui-
dunt/spirituales qui diuisum in cõmuni
reponunt. Ergo si volumꝰ hereditate possi
dere dominũ/nihil habeamus/ ait / preter
ipsum. Quoniã si aurũ. argentũ. vel quid
aliud cum christo queritur/dicit Hierony
mus cum istis ⁊ similibus proprijs / pars
fieri dedignať deꝰ. Apl̃i imitemur sniaꝫ ad
Thimo. vi. Hñtes alimẽta ⁊ q̃bꝫ tegamur
⁊c̃. Quippe tribꝫ Leui nõ habuit ꝑtem in
tra. ¶ Nono in expositõe regule. Et distri
buať vnicuiq̃ ꝓut opꝰ fuerit. Dñs ordina
uit eccl̃iam vt plerĩq̃ spũalibꝫ. ceteri auteꝫ
tꝑalibꝫ vacarẽt. Prepositoꝝ officia sũt sub
ditis corꝑalia ministrare. Subditoꝝ vero
spũalibꝫ insistere/orõnibꝫ vicꝫ/ꝯtẽplatiõi/
⁊ lectioni. Ergo confundiť religio cum q̃s-
q̃ ꝓuisor efficitur nc̃citatis/ ⁊ cõis mgr̃ ve
stiarij tolliť. ¶ Decimo qꝛ vestiariũ eq̃liť

ter distributū ꝺ traria regule dicēti, q̄ non equaliter est omnib⁹ tribuendū q̄ nō equa liṫ valēt oēs. Pluribꝫ enī indiget eger q̄m san⁹, ꝛ senex q̄ iuuenis. Ita enī ꝯuāda na ture necessitas vt nō interęat corpus/ꝛ ser uiat ꝛ nō supbiat. ¶ Undecimo p eūdem venerabilē Hugonē in expositione huius passus. Et qui aliquid hēbant in seculo li benter illud velint esse cōmune. Duo inq̄t sunt q̄ relinqui oportet, ꝓpr̄ deū, facultas .s. possidendi/ꝛ volūtas habēdi/iuxta dñi sē tentā Lu. xiiij. Nisi q̄s renūciauerit omnib⁹ q̄ possidet/ñ ꝑt me⁹ eē discipul⁹. Nō.n. suf ficit exteriorē relinq̄re substā/ nisi interiorē rescindam⁹ ꝯcupiscētiā. alias eēt renūcia tio vocalis tm̄/ꝛ hypocrisis/ dissimulatio facta coꝝ hoib⁹ nō coꝝ ꝺo/q̄ nouit abscō dita cordis. ¶ Duodecimo Hugo expo nēdo hūc passum/ ynanimit viuite. Sic inq̄t. Pauptas ꝛ hūilitas generāt caritatē inter frēs. Caritas vero nutrit ꝛ fouet vna nimitatē ꝯcordē ꝛ pacē. Ergo per locū ab oppositis, possessio ꝛ supbia discordiam ꝛ iurgiū. vt cū vn⁹ est altero ditior ꝺseq̄nter supbior ꝛ infestior. Despectatores ei sunt ꝛ iniuriatores diuites vt dicit Aristo. iiij. ethi. ꝛ se dignificantes sup alios/ q̄ deperit ꝺfestim fraternitatis vnitas. ꝛ p ꝺsequēs caritas deuotio ꝛ religio ¶ Tredecimo in ter occasiones alias ꝓpr̄ietatē inducētes/ potissimū arbitror fuisse hūanū timorem deficiēdi in necessarijs/tpe egritudinis et senectutis/qm̄ tūc opus est multo pluribꝫ q̄ cū valem⁹. Nunq̄d aūt tāta forsitan, pui sio foret in regula circa infirmos ꝛ debiles nisi hāc solicitudinē a cordib⁹ fratrū unten deret Augusti. euellere. vnō sanos/ ne mo leste ferāt lautius egros pasci/ ostendit feli ciores esse dicēs. Melius minus egere q̄ plus habere. ¶ Decimoquarto ꝓpr̄iū religi oso ꝝ regulariū impugnāt p illud Augu stini in regula. Quicūq̄ intm̄ malū pgres sus fuerit/ vt occulte ab aliq̄ lr̄as aut mu nus accipiat/si hoc vltro offert. parcat illi ꝛ oret p eo. Si aūt deꝓhendit aut ꝺuincit grauiꝫ emēdet. Ubi Hugo. aliq̄d occulta re/inq̄t/est ordinē infringere/ꝛ sanctū ꝓpo situ⁹ pauptatis. Qui absc̄odit/inq̄ꝫ morta liter peccat⁹ velut alter Giezi fact⁹ sacrileg⁹ Nob⁹ ait/ꝺuenit bñ viuere/ꝛ bonū exem plū dare/ꝛ malā tollere suspitionē. Nō est malū q̄ mun⁹/cū vt sic ex amore ꝓcedit. ne q̄ q̄ cultell⁹/aut hmōi/ergo q̄ ꝓpr̄iū. Cō sequētia ꝓbat. q̄ ei q̄ nō fecisset votū pau pertatis/vt puta seculari nō eēt peccatū ac cipe ꝛ seruare/sicut regulari. Nisi ergo pe riculosum eēt ꝓpr̄iū saluti/non vocaret⁹ illō Augu. grāde malū/grauiterq̄ puniendus etiāsi ex dono vel munere ꝓcedat de ꝓpr̄ijs bonis seculi. q̄to magis ergo si ex impia volūtate seruetur de bonis cōmunibus ¶ Decimoq̄nto impugnāt ꝓpr̄ietas p re gulam beati Augustini/vbi dicit. Uestes vr̄as sub vno custode habeatis/vel pluri bus/ne a tinea ledant. Custodiri iubet ve stes dicit Hugo ibidē /ꝓpter duo. Primo ne p incuriam a tinea ledant. Secūdo ne frater. quispiā illā quā habet vestē ꝓpriam credat si in ꝓpr̄io loco seruaret. puta in ca mera vel in cista ei⁹. Ad exterminandā enī omnē ꝓpr̄ietatē ꝺsequenter dicit Augusti. in regula. Nō ad vos ptineat q̄ vobis in dumentū p tempoꝝ ꝺgruentia p̄ferat vtrū illud q̄ deposuerat/an aliud recipiat dum tamē vnicuiq̄ put opus est non ne getur. Neq̄ ꝺquerat deterius se accepisse/ q̄ posuerat. sed magis ꝓbate inq̄t q̄tū vo bis desit in sancto interiori habitu cordis qui ꝓ habitu corꝓris litigatis. ¶ Deci moseꝛto ꝺfirmat exterminatō ꝓpr̄ietatis ex positione Hugonis in regule passu. Disca mus inq̄t fratres supflua resecare/ vt dum quod opus est non negatur/vltra q̄ opus sit a nemine requirat. Supflua q̄dem est sc̄a tunica, pfectioni religionis euāgelice cōtraria Matth. x. ꝛ Luc. ix. Neq̄ duas tunicas habeatis. Et intellige p tunicam vnā/q̄tum sufficit de vestitu p tegumento necessario vni⁹. Supfluū est etiā hmōi an helare ad q̄ nō pūt peruenire cū salute. Nā in voto pauptatis sibi velle abstulit ꝛ posse Ad semel vero abiuratum velle anhelare ñ minus ridiculosum est/ q̄ siquis de mona cho studeret non esse monachus aut de ste rili plificus. ¶ Decimoseptimo hoc idem vitiū ꝓpr̄ietatis ꝺdemnat Aug⁹. in regula dicēs. Et sicut pascimini ex vno cellario/sic induamini ex vno vestiario. Unū ꝛ multa opponunt. iiij. metaph. Cum ergo iubeat vnū ꝛ cōem vestiariū, sequit p locū ab op positis q̄ phibet ꝓpriū ꝛ singulare multū Uidete ḡ si votū ꝺuatis regule. cū totiēs i fringitis ꝛ tā exp̄sse nō sel̄z q̄tidie. Judi cate si ex vno vestiario induimini/eo mō q̄ pascimini ex vno cellario/ꝛ si que ꝺuatis in vr̄is cameris vel cist̄z/sub cōi sint custodia

sicut vinū in penu/aut bladum in horreo. Nō si dixeritis, pfecto die negatis z expiē/tiā oppositā, z ptradictoria simł vera ꝛce/ditis. Cōtra quos nil amplꝰ disputandū dicit Aristote. nisi tales aut in ignē pūcere aut excecare. Quia idē est ꝓpūcere z nō ꝓpū/cere illis. excecare z nō excecare. Negare ꝫ nō poteritis, q̄n pmissam pauptatꝫ fidē vio/letis/z ad vomitū reuertimini possessionis derelicte. ¶ Decimooctauo Augꝰ. necdū ꝛtentus est cōe esse vestiariū/aut dona seu mūera parentū z amicorū/sed etiā vult esse cōmunia opa singulorꝫ qō est maiꝰ/dicens Nullus aliquid sibi opetur/sed oīa opa vra in vnū fiant, maiori ala critate z studio q̄ si vobisipis faceretis. ¶ Caritas enī post/ponit ꝓpria cōibꝫ, imo ꝓpria nescit. Et q̄n/to amplꝰ rem cōem q̄ ꝓpriā curaueritis. tā/to amplꝰ vos noueritis in religione pficere, qm̄ cōia curare caritatis est meritorie, sua aūt ꝓpria nature reciꝓroce. ¶ Decimo nono ꝓbatur hoc idem p illud quod sequi/tur in regula. Consequēs est enī vt q̄ filꝫs suis in monasterio cōstitutis aliquā ꝛtu/lerint vestē. siue quodlibet aliud inter ne/cessaria deputandū/illud nō accipiaē occē/te. sed sit in ptāte prepositi/vt in rem cōem redactū/cui necessariū fuerit/ꝓbeat. Ma/ior aūt rō cōitatis videē esse de bonis eccie cōmunibꝫ q̄ de ipsorum parentum dona/rijs, que ex proprio pcesserunt eorū. Ergo si ꝓprium phibet in secundis, sequitur etiā q̄ in primis. ¶ Decimo ostenditur hoc ipsum per Hugonem exponentem hunc passum. In cōmuni omniū vita inquit cu iusmodi est religionis cōuersatio, nihil licz recipi, nihil occulte retineri. Alias iam nō esset cor vnū z anima vna/si non essent om nia cōia, vbi aūt omia cōia nulla sunt ꝓ/pria. Dic mihi queso. nōne regulā Augu/stini vouisti? nōne vitā regularem scōm eā tenere promisisti? nonne omnia predicta dicit esse cōmunia? Ergo necessariō aut il/lam pmissam non tenes, votifragus. aut ni hil penes te ꝓprium habes, alias regularis non es sed magis irregularis. Cū enim ni hil retinēt/dicit Hugo/proprium, auari/tia restringitur, inuidia relegatur, z omne fomentum discordie superfluum resecatur caritas vnanimis connutritur, z pauper/tas deuota custoditur. Et dū non licet ter/rena retinere/cogitur amplius celestia co/gitare, tractare, diligere, tanto minus cui

A

superna diligit quis/q̄to magis in infimis delectatur. ¶ Vicesimoprimo/proprie/tas repellitur Hugonis auctoritate. Fiūt inquit qui grauiter turbantur inter fratres cum non licet donaria retinere parentum, amantes seruare munuscula suorum/z in proprio delectantur. Ideo enim sepe inar/descunt vilibus z paruis istis oblectamen/tis/vt eorum occasionibus soleant turba/re concordiā fratrū. quod persuasione dia/bolica fieri dubium non est/qui in co ten/tat in quo magis se prevalere cognoscit. Propterea diligenter omnia terrena calcā/da sunt/que caritatem fraternam turbare possunt/vt sit laqueus contritus z nos libe/rati simus. ¶ Vicesimosecundo superad/dit Hugo supradictis q̄ frater qui munus acceptum celauerit/furti iudicio condem/nēt. Parum dixi imo certe sacrilegio/qō peius est/q̄si inde similis factus proditori Prodit enī conuentū totū/cum rem eius cōem ecclesie/de sinu caritatis subtrahit in ꝓpriū vsum. Verꝰ dixerim pdidit seipm cū retrospicit ad abiectū seculū/z regulam violat z votū. Ergo si furtū cōmittis fm Hugonē/seruando seculare donariū/nun q̄d erit sacrilegꝰ qui de cōi sacro ꝓpriū suum facit. In cōmuni dederūt fundatores. z ni si in cōmuni retinere potes cum salute. Vicesimotertio lauacrū corporis infirmi z lotionē vestiū curiosam phibet Augst. in regula fieri fm ꝓprium arbitriū fratrum sed magis prepositi/vt etiam si nolit frater faciat iubente preppsito/quod illi expedit pro salute corpis. Et si velit/negāte illo/ñ faciat vt nō obediat sue cupiditati. Cū er/go beatꝰ pater Augusti. cuz regula/vota/p missa/maximus z primꝰ sit ꝓpositus post deum/regularibꝫ filꝫs suis canonicis/ꝑci piēs in tot locis z passibus omnia habere cōia. z in ꝓprio nihil. sequitur q̄ illi paren/dū est/z non ꝓprie lasciuie, qm̄ Hugone te ste non ornat nitor corporis aut vestiū sed mor, z spūalis magis querenda est mun/dicia q̄ corpalis. Si ergo ꝓpria libido p/hibeē in lotiōe vestꝫ aut corpis rōe obedie pmisse q̄ ꝓpriā abiecit voluntatē/q̄re etiaz ñ phib ereē ꝓpetas pecunie z iocaliū/repu gnās voto pauptatꝫ/caritatiq̄ fratne. mul to minꝰ rōabile videē ī forēsibꝫ z aliēis pp uz licēē cuiꝰ mōi sūt fortune. bōa ī cista/aut ī camera fuata/q̄ ī ꝓpa corpis sanitate lō/ge magꝫ nccaria, ꝫ in ista scōa ꝓpa volūtaꝫ

prohibeꝫ ꝛ auferꝫ/ vt dictū est. ergō simiľr ꝛ in prima. ¶ Uicesimo quarto arguitur p illud in regula augustini de egrotantiū cura laborantiū ꝛ debiliū vel senū. que alicui est fratꝛ iniungenda. vt petat de cellario quod cuiꝗ opꝰ esse pspexerit. Quādo/ quidē ergo necessitate petēde sunt de cōi cellario. ergo si nō sit opus ꝓprio p necessitate infirmitatis. multominꝰ tpe sanitatis. ¶ Uicesimo quinto arguiꝫ p eundē Augu. ibidē. Siue inq̄t qui cellario. siue qui vestibus/ siue q̄ codicibꝰ scribēdis preponūtur/ sine murmure seruiant fratribꝰ suis. Proprīū ergo vestiariū tolerare aut ppeti est regulā interimere pmissam q̄ cōmunē statuit magistrū vestiariꝝ p expressum. Cōis autē tollitꝫ. cū quisꝗ p se curā geritꝫ p conseqns regula corrūpitꝫ frangitꝫ videntibꝰ scientibꝰ. ꝛ volentibꝰ vobis singulis in graue discrimē salutis aiaꝝ vestraꝝ. Regula ponit vnū cōem. vos autē ꝓprios oēs. Dicite ergo si regulā pmissam seruatis ¶ Uicesimo sexto cōfirmaꝫ hoc cīpm p illud qđ mox seq̄tur in regula. Uestimēta inq̄t aug. ꝛ calciamēta quādo fuerint indigentibꝰ necessaria/ dare nō differāt sub quorū sunt custodia que poscūt. Ubi hugo. Ministrare debet frater deputatꝰ cōi vestiario sine murmure. Caueāt ergo fratres ne nimis petāt importune. aut superfluē. nā quicqđ superfluū est mortiferū est illis. Nā vnde paupes erimꝰ si penuriā nō habemꝰ. Attendāt q̄ oblatōes fidelium sunt q̄ vestiūt ꝛ comedūt/ vt formidēt populi pctā portare. Usqꝫ ergo ad puisionē calciamentoꝝ Aug. nō descenderet si q̄cqꝫ fratribꝰ ꝓpriū cōcessisset ¶ Uicesimo septimo cōfirmaꝫ per illō Augu. in regula. Lites autē nullas habeatis inter vos. ꝛc. Maximū autē fomentū litiū est ꝓpriū/ q̄ secanꝫ intervolūtates teste Seneca. Felicem inq̄t dixerim humanā vitā si hec duo ꝓnoia possessiua. meū ꝛ tuū tollerēt de medio. Et in epla. xiij. Si vis viuere in pace. aut paup sis. aut paupi fillis. Rixa aūt est inter cōpetitores. Et Ethi. v. Brige et dissensiōes sunt institute. Et Boetius in tertio. vnde forenses q̄rimonie. nisi q̄ vi vel fraude aut oletibꝰ pecunie repetūtur cupite Tolle proprīū de claustro. ꝛ lāpades extinctī inuidie. luxurie. rixe. auaricie. ceterorūqꝫ defectuū ¶ Uicesimo octauo arguiꝫ p illud de regula ꝓpe finē. Ut autē cū cta ista seruenꝫ. dicit aug. ꝛ siq̄d minꝰ ꝑfuatum fuerit nō negligenꝫ ptereaꝫ/ sꝫ emēdādum corrigendūqꝫ cureꝫ ab eo q̄ preest vobis. Ipse enī quāto loco supiore tāto in periculo maiori versaꝫ. nisi corrigat vsus manifestos ꝛ defectꝰ patētes/ quibꝰ regula corrūpitꝫ ꝛ lacerāt in ꝑiculū salutis aiarū/ quoniā illiꝰ est reddere rationē p ouibus. Uouit abbas vitā ꝛm regulā Aug. ꝛ silr frēs Illa totiēs clamat oīa esse cōia vnū corꝛ aīam. nihil habere ꝓprium. cōeve stiariū. ꝛ tñ cōtrariū agiꝫ quotidie. Et qđ deteriꝰ est vsqꝫadeo infecit hoc virus cunctos vt neminē cōscientia remordeat. nemo ex abusibꝰ vetustate doleat. aut peniteat. qđ indiciū est obstinatiōis ꝛ irremissionis periculū. quoniā qui cōscientiā remordentē non habet. minime pēnitet. si nō penitet fecisse. nō dolet. si nō dolet nō conteriꝫ. qđ nō conteriꝫ nō cōfiteꝫ nec absoluiꝫ vsqꝫ in finē vite. Discrimē hoc cōe est. sed tñ ꝓprio capitis. ꝛ conseq̄nter membrorū. capitis q̄ regulā pmissam nec seruat nec seruare cogit. iuxta vocatōis officiū cuiꝰ est ꝛm August. corripe inquietos. cōsolari pusillanimes. infirmos suscipe/ ꝛ patientē ad oēs esse. Membrorū autē. quia nō tenuerūt pmissam regulā Pudet dicere sed veritas vrget. ne in fermentum phariseoꝝ descēdaꝫ. veren dū est hodie de quo Math. xxiij. scribit Uevobis ꝛc q̄ decimatis mentā. anetū. ciminū. ꝛ reliq̄stis que graviora sunt legis/ iudiciū/ miam/ ꝛ fidē. Si brevis ꝓducit ꝛ longa corripiaꝫ si innotula cātus/ si in lectura vocabulo titubaꝫ. si rumpit leuiter silentiū. si cerimonie reuerētiales nō seruanꝫ/ si vestes inde center compte. si ceteris q̄ minimis defectus modicus cōmittaꝫ/ corrigit diligēter Que āt maiora sunt. ꝛ in corpe regle promisse expressa tā frequēter votaqꝫ tria concernētia/ cuiusmodi sunt superbia. rancor. comesatōnes. luxurie. ꝓprietas auaricia p/ciose vestes. vasa argētea in camera. cetereqꝫ curiositates/ prochdolor negligūt. Tales increpans xp̄s prelatos/ vbi supra. cecos cecorūqꝫ duces appellat/ deglutiētes camelū/ ꝛ culicē excolātes. ¶ Uicesimo nono cōcludit p regule calcem. in quo dicit august. Ut autē in hoc libello tanqꝫ in speculo possitis suspicere. ne p obliuionē aliquid negligatis semel in septimana vobis legatur. Et vbi vos inueneritis que

scripta sunt facientes. agite grãs deo bo-
norũ omniũ largitori. Ubi autẽ sibi qui
cũq; vestrũ videt aliq̃d deesse/doleat de p̃-
terito caueat de futuro. orans vt ei debitũ
dimittat̃. ⁊ in tentationẽ nõ inducat̃ amẽ
Ideo autẽ legit̃ dicit venerabilis hugo ⁊
legi precipit̃ ab augustino septimanatim
vt memoriter teneat̃ ⁊ obseruet̃ diligenter
Ex quo igit̃ regula btĩ patris Augustini
vobis speculũ est o regulares/ tã freq̃nter
vobis corã facie preposita. quõ trabez in
oculo nõ videtis. q̃ festucã videtis in alie
no. Trabes enĩ vt dicit Crisꝭ. sup Math.
est peccatũ cleri/festuca autẽ seculariũ Ut
cuncta seruẽtur dicit Augusti. q̃ in regula
sunt regula legat̃. ⁊ min⁹ obseruatũ nõ p̃te
reat̃ sed corrigat̃. Quo animo ergo tanto
tp̃e dissimulatis p̃terire cõe vestiariũ vt in
duamini ex vno vestiario sicut vescimĩ ex
vno cellario? Negare nõ potestis quin h̃
voto ꝓmiseritis solenni. qđ in regula legi
tis quotidie tot in passib⁹ ⁊ locis Ante vo
tũ dicit aug. libeꝝ erat reddere. sed necessa
riũ saluti post votũ. Voto nãq; cõsilia. vo
bis facta sunt p̃cepta/ ⁊ libera necessaria.
Aliq̃n ergo dolendũ est de p̃terito ꝯmisso
⁊ futurũ cauendũ vt sitis factores verbi ⁊
nõ auditores tm̃. Jacobi. i. Qm̃ siq̃s au-
ditor ẽ ⁊ nõ factor. cõpabitur viro conside
rãti vultũ natiuitatis sue in speculo Cõsi
derauit enĩ se ⁊ abijt ⁊ statĩ oblit⁹ est suiipsi
us Sic est audire quotidie in regula legi
(si tamẽ legat̃) q̃ vocati estis ⁊ cõgregati vt
vnanimes. habitetis in domo. q̃ cor vnũ
⁊ anima vna. ⁊ om̃ia sint generaliter ⁊ vni
uersal̃r cõia. ⁊ nõ dicat̃ aliq̃d propriũ. Ex
etiã donariũ aut paternũ mun⁹ vel littera
nõ seruet̃. sed ꝓhibeat̃ in cõi. q̃ vestes sub
vno cõi custode habeant̃ q̃ induamini ex
vno vestiario sicut vescimĩ ex vno cellario
q̃ nullus sibi aliq̃d opetur. sed oĩa opa in
vnũ fiant. qꝛ quãto plus cõe q̃ propriũ cu
ratur. tãto amplius in religione ꝓficitur.
Ex caritas/que sua sunt nõ querit. sꝫ post
ponit propria cõibus. Audire inq̃ hec sꝫ
nõ facere. audire paꝝ est aut scire regulaꝫ
nisi facere seq̃tur. Seruare deniq; obedi-
entiã ⁊ castitatẽ nõ sufficit. si pauptatem ⁊
abiectõem pauptatis neglexeris. quoniã
apostolo Jacobo testante. Qui in vno of-
fendit. factus est oĩm reus. Quinĩmo. q̃n
to crebrius ⁊ sepi⁹ auditis ⁊ nõ impletis tã
to culpabiliores estis. Qm̃. ij. Petri. iij.
dicit̃ Melius erat viã iusticie nõ cognosce
re/ q̃ post agnitã retrorsum cõuerti. Legi
tis ergo in ruinã vestrã/ nisi vos prepetis
ad emendatõez. neq; regulares vocari me
remini. aut habitũ eoꝝ gerere. seu de eorũ
bonis necessaria vite sumere iuxta inten-
tionẽ fundatoꝝ. nisi regulã obseruetis pro
viribꝫ amodo in futuꝝ. de p̃teritis penitẽ
tiã agentes. Donet autem dñs vt verbis
vtar aug. vt obseruetis hec om̃ia. ꝓprium
abijciẽtes vt vouistis/ quicũq; regulares
estis tanq̃ cõcordie ⁊ pacis aduersarium.
Vos q̃z q̃ preestis ꝓ dei misericordia co-
gitate aĩo. deuia reducere. ⁊ obliqua indi-
rectũ. neq; dissimuletis vlteri⁹ Nõ est eniꝫ
grandis differẽtia vtrũ letũ inferas vel ad
mittas ait Simachus papa ⁊ Innocẽti⁹.
Error cui nõ resistit̃ approbat̃ ⁊ veritas si
nõ defendit̃ opprimit̃. Ezechielis. xxxiiij
Sanguinẽ eius de manu tua requirã
Hec de prĩa p̃te sufficiant in qua proprie
tas regl̃e btĩ augustini visa est repugnare.
In scđa p̃te videndũ est q̃liter proprietas
impugnatur ꝑ sacraꝫ scripturã ⁊ canones
tam autoritatibus q̃ exemplis.

Incipit secunda pars huius tractatus.

Religiosoꝝ status dicit sanctus
Tho. ij. ij. q. clxxxiij. est pfectoꝝ
sicut ⁊ epoꝝ Probat̃ autoritate
saluatoris mat. xix Si vis pfect⁹ esse vẽde
oĩa ⁊c. Et Lu. x Maria optimã p̃tẽ elegit
Ad vitã eternã ingredi volentib⁹ necessa-
ria sunt p̃cepta. ad pfectõem cõsilia. Hoc
idẽ dicit Dioñ. in. v. ⁊ in. vi. capl̃is celest̃
gerarchie. monachos vel theopẽtas. i. đo
famulãtes pfectos vocãs. Cõformit̃ etiã.
Paulus ad colos. iij. Sup oĩa caritatem
habete. q̃ est vinculũ pfectiõis. Unũq̃dq;
enĩ pfectũ est cũ suo ꝯiũgunt̃ fini. q̃ntum
possibile est. hoc autẽ est ꝑ caritatẽ. i. Jo.
iiij. Qui manet in caritate in deo manet ⁊
deus in eo Et Dioñ. de diuinis noĩb⁹ Ex
tasim est faciẽs diuin⁹ amor. trãsponẽs to
taliter amantẽ in amatũ. sane tñ intelligẽ-
dũ Totũ enĩ ⁊ pfectũ totalitate diligibilis
nõ diligit̃ nisi a seipso deus totalitate dili
gẽtis anime nisi a beatis. hoc est toto affe
ctu. semp in deũ tendere. sed bñ totalitate
viatoris q̃ in affectu nihil hꝫ non solũ re-
pugnans caritati. qđ est peccatũ. qm̃ hoc
etiã incipientib⁹ ⁊ ꝓficientib⁹ cõuenit. sed

etiã impeditiuũ eius vt sunt solicitudo, cura tpalium, possessiões, diuitie, ꝓpria voluntas, cõiugium, et hmõi que abiiciũtur religionis voto. Nam teste Augustino venenũ caritatis est cupiditas. Hinc in collatõnib⁹ patrũ inqt abbas Moyses Jeunia, vigilie, meditatio scpturaꝝ, nuditas ꝛ priuatio facultatũ/nõ pfectio sed perfectiõis instrumẽta sunt, nec in ipsis ꝓsistit discipline finis/sed p illa deuenit ad finẽ. quia nõ oĩis religiosus pfectus est/sz tñ pfectũ habet statũ. ¶ Præcepta remouẽt que caritati sunt cõtraria, cõsilia autẽ impedimẽta actus ei⁹. Dicit aug. in enchiridion. Quecũqz mandat de⁹ quoꝝ vnũ est nõ mechaberis ꝛ quecũqz nõ iubet sz amonet poti⁹ consilio. quoꝝ vnũ est, bonũ homini mulierẽ nõ tangere tũc recte fiũt, cũ ad charitatẽ ordinant. qz mox vnit ꝗs deo. i. ad Thimo. vj. Finis precepti caritas. Precepta vt ait Hieroñ. ad demetriadem virginẽ. Et probibitiões de necessitate sunt salutis/vt colere deũ ꝛ sabbatuz nõ occidere non mechari, ꝛc. qz mala phibentur ꝛ precipiũtur bona p illa. Sed cõsilia de concessis sunt ꝛ licitis/vt est libertas volũtatis, vsus carnis in cõiugio possessiones ꝛ diuine. i. Lozin. vij. De virginibus dñi preceptũ nõ habeo. consilium autẽ do. Ab horũ abstinẽtia voto se astringit religionis pfectio. quo pfectius vacet deo ad augmentũ meritorũ victoriã tẽtationũ ꝛ maiorẽ vnionẽ cũ deo. Hinc Jsido. de summo bono recedere inqt bonuz est corpe. sed longe meli⁹ volũtate. Et Anselm⁹ in libro de similitudinib⁹. ponit de homine vlceribꝫ ꝛ arenulis pleno, ꝗ se ligari facit ꝛ secet ꝛ sanet. Et greg. sup Ezechielẽ. Sicut holocaustũ est pfecti⁹ legis sacrificiũ qz totũ incendit. sic ꝗ nihil reseruant sed sensum linguã atqz substantiam oĩpotẽti immolãt solenni voto, vt deo totaliter se mancipẽt/pfectionẽ hñt statuz cuiusmodi est religio. Finis siquidẽ religionis pfectio caritatis cui⁹ sunt impedimẽta tria/que abiiciũtur voto, libtas sui. possessiones ꝛ diuitie ꝛ carnis voluptates licite secularib⁹. ꝛ phibite religiosis. quatinus p abstinentiã horũ pmissam opam dent caritati pfecte. Confirmat id ipm a sancto Tho. vbi supra. Status inqt religionis est qõdam exercitiũ ꝛ disciplina. ꝗ ad pfectũ itur caritatis Ad hoc ãt necessariũ est ab amore mundaliũ affectũ diuertere, vt patz p aug. li. x. cõfessionũ. Min⁹ te amat, inquit, dñe deus ꝗcunqz ꝑter te aliquid amat. Et Math. vi. Nõ potestis deo seruire ꝛ mãmone. Et Johãnes in canonica. Frẽs nolite diligere mundum ꝛc. Quoniã qui diligit mũdũ nõ est caritas dei in eo. Et greg. in omel. Tanto inquit quisqz min⁹ supius diligit/ꝗnto magꝭ inferius delectat. Amor ergo siue cõcupiscẽtia carnis ꝛ oculoꝝ ꝛ supbia vite prepediunt pfectõem caritatis dei ꝛ primi trahũt qz hominẽ inferius Sed p oppositũ paupertatis votũ, castitatis quoqz ꝛ obedientie tendit sursum in deũ. veluti nihil inferi⁹ habens/qõ delectet ¶ Pauptatẽ cõmẽdauit ꝓpter caput ecclie nascendo. Lu. v. qm̃ a paupere matre virgine nascit in stabulo pannis inuoluit. ꝛ inclinat in ꝓsepio Jn oĩi denqz vita sua relucet pauptas. Nihil possidere in ꝓprio cõmendat vetus testamentũ Num. xviij. Dixit dñs ad aarõ Jn terra eoꝝ nihil possidebitis, nec hẽbitis partẽ inter eos. Ego pars ꝛ hereditas tua in medio filioꝝ israel. Nimis auarus est dicit Augu. cui nõ sufficit de⁹. Et biero. Dñs cum istis infimis pars fieri dedignat. Et amb. Hi apti sunt ad regnũ celorũ. qui nullis cupiditatib⁹ occupant. sed ad futura festinant, pmissa vite celestꝭ. Et grego. Illic cupit anim⁹ assistere vbi se speret sine fine gaudere. Et ad magna pmia peniri nõ potest. nisi p magnos labores Si ꝓpter te dñs sue renũciat matri. cũ dicit Que est mater mea ꝛ ꝗ sunt fratres mei Cur tu dño tuo cupis anteferri ꝛ Cñ iueni querẽti quo pacto vitã haberet eternã. Respondit veritas. Si vis inqt ad vitam ingredi serua mãdata. Rursus dicẽte iuuene. Hec oĩa feci a iuuẽtute Adiecit Si vis pfectus esse vade ꝛ vende oĩa ꝗ habes, ꝛ da paupibus ꝛ sequere me. Hoc summope claustralib⁹ notandũ. Non enĩ ait domin⁹ manduca, quiesce, dormi, frue delicijs et honorib⁹ mundi, thesauros habeto/vasa argentea, iocalia ꝛ cetera. sed dicit vende oĩa, non partẽ sicut Ananias ꝛ saphira, sed oĩa tua supple/que habes iusto titulo. Nec ait da proximis/sed paupibus. Nec attendendũ dicit augustꝰ quib⁹ monasterijs aut indigẽtibus hoc fecerꝭ, quoniã oĩm christianoꝝ res vna publica est. Audiant pauperes ꝛ letẽtur. que sit

pars hereditatis eorum. Beati inquit xp̄s
pauperes quoniā ipsorum est regnū celorum.
Ecōtra paulus ad Thimo. vi. Radix in-
quit oīm malorum cupiditas Hac cupidita
te plus hn̄di q̄ opus est. s̄m glosam magi
stri. ⁊ diabolus cecidit de celo in infernum
⁊ parētes nostri primi de paradiso in exili
um. In greco autē habet radix oīm malo
rum philargiria. i. amor pecunie. Scribit
etiā Eccl. x. Auaro nihil est scelestius. Et
apl's vbi supra. Quā quidā inquit appe-
tentes errauerūt oīno a fide xp̄m deseren-
tes. qr in duob locis nō potest affect⁹ no-
ster partiri desideriū suū. Breuiter diuers
in locis sacra scriptura laudat ⁊ approbat
voluntariā pauptatem In religione ergo
que est dom⁹ dei abijciēda est oīs negocia
tio ⁊ proprietatis possessio. Non sit inq̄t
Hieron̄. in domo orōnis. negociatio. nō
possessionū amor. nō cupiditas. ne ingre
diat Jesus iratus speluncā latronū. ⁊ mē
sas subuertet vendentiū in hora nouissi-
ma mortis Multi inq̄t Origenes sunt in
domo dei que est ecclesia non spūaliter vt
pmiserūt viuentes. sed carnal'r magis. vē-
dentes ⁊ emendētes. q̄ rarius orōi debite
vacāt secularib intenti ⁊ dediti negocijs.

F Hactenus pprietas collisa lapidib⁹ sa
cre scripture. supest eā p canones sa-
cros impugnare. extollēdo volūtariā pau
ptatem. ¶ Clemēs quart⁹. xij. q. i. dulcissi
mis. ⁊c. sic dicit Cōis vita oībus est neces
saria fratres. maxime his q̄ deo irreprehē-
sibiliter cupiūt militare. ⁊ vitā apostolorum
imitari. Cōis enī vsus omniū que in mū
do sunt oībus esse debuit. sed p iniq̄tatez
alius dixit hoc esse suū. alius istd̄. ⁊ sic in-
ter mortales orta ē dissensio. Deniq̄ gre
corū quidā sapiētissimus om̄ia cōmunia
esse amicorū dixit. Et sicut aer ait. aut lux
solis diuidi nō potest aut mediari. ita nec
cetera quecūq̄ cōmunia/ que data sunt oī
bus ex natura. Propter quod dn̄s ait per
pphetā. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habita
re fratres in vnū. Et apostoli cōmunē in
vnū duxerūt vitam. Qm̄ vt in eorum actib
dicit. multitudinis credentiū erat cor vnū
et aīa vna. nec quisq̄ aliquid dicebat su-
um. nec erat egens inter eos. Om̄es q̄ do
mos vel agros possidebāt/ venditis illis
offerebāt precium ante pedes apostolorum
sicut quidā vestrū cognouerūt ⁊ viderunt
nobiscū. Ananias autē vir auster⁹ ⁊ Sa-
phira vxor eius qr mentiti sunt nobis pn̄
tibus corruerūt. Seq̄tur Quapropter vo
bis cauenda mandam⁹ ⁊ vobis obedire p̄
cipim⁹ doctrinis apl'orū ⁊ exemplis vt ab
apostolicis regulis nō discedatis/ sed cō-
munē vitā ducentes adimplere satagatis
¶ Ibidē statim allegatur post. Hieroni.
ad nepotianū. Clericus interp̄tet vocabu
lum suū/ ⁊ esse nitat quod dicit Cleros gre
ce sors est latine. qr dn̄s pars ei⁹. ⁊ de sorte
dn̄i sunt Talis ergo esse debet vt possidea
tur a dn̄o ⁊ possideat ipse dn̄m. Ex si quip
piā preter dn̄m possideat pars ei⁹ non erit
dn̄s. verbi gratia si aurū. si suppellectile/
cum istis nō dignat dn̄s fieri ps ei⁹ Hinc
leuita nō accepit partē in terra sicut cete-
re trib⁹. ¶ Ambrosi⁹ consequēter de fuga
seculi. hoc in loco inducit. Cui ait portio
est deus. nihil curare debet nisi deū. ne al-
terius necessitate ⁊ solicitudine impediat
¶ August. in eodē loco Nolo ⁊c. Due res
in vobis pollere dn̄t. cōscia scz ⁊ fama Cō-
sciētia est necessaria tibi. fama primo tuo
Seq̄tur paulo post. Nulli licz in societa-
te nostra aliq̄d habere ppriū. Et si qui ha-
buerint faciūt qd̄ nō licet. Seq̄tur. Qui
habent ppriū vel habere volūt aut de pprio
viuere cōtra p̄ceptū/ nō mecū manebūt in
socialē vitam. Malo habere claudos q̄
plāgere mortuos. ¶ Ex concilio lateran̄. B
extra. c. ij. de statu monachorū Monachi
nō precio recipiant in monasterio. nec p-
mittant habere peculiū. Peculiū habere/
vt dicit magister Gerard⁹ magn⁹ in tracta
tu de pprietate monachorum non est habere
principale dominiū in re ipsa. sed vt seru⁹
sub dn̄o. sub patre fili⁹/ sub abbate mona-
chus. ex licētia ipsorum sub q̄b⁹ sunt. Et tn̄
hoc nunq̄ monachis cōcedit s̄m glo. In
no. qui est lucerna iuris. nisi p adiūcta ad
ministratōne. vt si fuerit vestiari⁹ elemosi-
narius vel thesaurari⁹/ vel hmōi cōmune
habēs officiū. deseruiens vtilitati cōmu-
ni ecclesie. vt fidelis sit ⁊ prudens dispen-
sator nō querēs que sua sunt/ sed que oīm
Qui aūt peculiū habuerit nisi ab abbate
fuerit ei pro iniūcta administratiōe pmis-
sum/ a cōmunione priuet altaris. Et qui
in extremis cū peculio fuerit inuētus. ⁊ di
gne nō penituerit. nec oblatio pro eo fiat
nec inter fratres habeat sepulturā. Quod
de vniuersis religiosis precipim⁹ obserua
ri. Abbas autē qui diligēter ista non caue

rit officij sui iacturam noverit se incursu-
rum. ¶ Consequenter Clemens tertius
paulo post super quodam canonico regu-
lari qui in articulo mortis agens/ licet a
priore suo monitus/ proprium quod ꝓtra
regulã latenter habuerat noluit resignare
ꝛ sic diem clausit/ꝛ fuit inter fratres tradi-
tus sepulture. Et infra Inquisitioni tue re-
spondem⁹ quod ille canonicus nõ tantũ fue-
rat xpiana sepultura priuãdus. verũ etiaꝫ
si sine matrimo scãdalo fieri potuit. de ipa
proꝛsus dignus est ecclesia. ¶ Item ibidẽ.
Innocẽti⁹ tertius abbati ꝛ conuẽtui sub
lateñ. Cũ ad monasteriũ. ꝛc. firmiter inhi-
bem⁹ neqs decetero monachoꝝ lineis ca-
misiis vtat. Prohibem⁹ districte sub atte
statõe diuini iudicij ne quis monachoꝝ
proprium aliqd possideat sꝫ si qs aliqd pro
prium habz totũ incõtinenti resignet. Et in
fra. Si proprietas. ꝛc. apud quencꝫ inuẽ
ta fuerit in morte. ipsa cuꝫ eo in signũ pdi
tionis extra monasteriũ in sterqlinio sub
terret. ꝟm qd beat⁹ greg. in dialogo se nar-
rat felicisse Unde si quicꝫ alicui fuerit de
stinatũ. nõ ꝓsumat illud accipere. sed ab-
bati aut priori aut cellerario assignet. Se
quit in fine. Nec estimet abbas qd sup pro
prietate posset cũ aliquo monacho dispẽ-
sare. Quia abdicatio propietatis. sicut et
custodia castitatis/ adeo sunt annexa regu
le monachali. vt circa eã nec summ⁹ pon-
tifex possit licentiã indulgere. ¶ Qꝫ autem
votũ solenne religionis indispẽsabile sit
patet Leuitici vltimo. vbi dicit qõ semel
sanctificatũ est dño nõ potest i alios vsus
cõmutari. Nec facere potest prelat⁹ quin
deo cõsecratus per votũ religionis oblige
tur ad hoc qõ vouit. ¶ Idem sentit Ber-
nar. in libro de ꝓcepto ꝛ dispẽsatõe. Quic
quid ait in spũalibus in regl'a est traditũ
in manu nõ relinquit abbatis. Et paulo
post. Necꝫ enim abbas sup regulam est cui
semel etiam ipse spontanea professione se
subiecit ꝛ devouit. ¶ Votum etiã paup-
tatis indispẽsabile ostendit sanct⁹ Tho.
scõa secũde quest. lxxxix. Grauius enim ait
est cꝫ periurium votũ fractũ. ex eo qꝫ deo so-
li votum fit ꝛ promittit. Juramentũ autẽ
deo ꝛ hominibus. Secundo quia votum
obligat ex fidelitate reddendi deo promis
sum. Juramentũ vero ex reuerentia veri-
tatis que est ipse. Grauior est autẽ infide-
litas cꝫ irreuerentia. ergo ꝛc. Et confirma
tur per eundẽ in eodem libro in materia
de voto/ vbi dicit qꝫ si votum fiat solenne
etiam de impossibilibus/ verbi gratia Pe
regrinatio egrotis/ elemosina pauperib⁹.
et huiusmõi. nihilominus debz semp ha-
beri promptitudo volũtatis. quotiẽs oc-
currit memorie/ꝛ facere quod in se est.
In his etiam que ꝓ se mala sunt ꝛ bene fie
ri nequeũt. dispensatio non cadit secũduꝫ
Bernardũ in epistola ad Eldaz monachũ
et in libro de precepto ꝛ dispensatõne. cu-
iusmodi est habere proprium monacho/ q
ad non habendũ se astrinxit per votum re
ligionis Proprium inquit possidere homi
ni seculari licitũ est. monacho autẽ purus
malum. Nam vbi proprietas ibi singula
ritas/ vt dicit Bernard⁹ ad Carthusienſ.
vbi singularitas ibi angulus. vbi angul⁹
ibi sordes. vbi sordes ibi rubigo ꝛ diuisio
¶ Benedictus. xij. Illis inquit quib⁹ in- K
cumbit onus de vestiarijs/ calciamẽtis. ꝛ
alijs corporis necessarijs prouidendi. sta
tuimus vt hoc decẽter faciant tempe con-
gruo/ iuxta suppetentiã facultatũ/ et con-
ditionẽ regionis. Et sequit modus. Et il
lud quod erit dãdum singulis canonicis
pro vestiario/ taxet in annuali. Nõ est in
telligẽda huiusmodi taxa in pecunijs dã-
dis cuilibet singillatim. sed magis ꝟm lit-
teram regule/ magistro vestiarij qui debet
ista prouidere in cõmuni pro oĩnibus il-
lis inquã quibus incumbit onus de ve-
stiarijs/ꝛ calciamentis. ꝛc. Nam distribu
ta cuilibet portione pecunie/ vt isti falso
opinãtur. sequitur qꝫ nulli incumbit on⁹
ista prouidendi in cõmuni pro singulis.
Est hoc de anathemate Jherico aliquid
cum Achor reseruare. Achor id est peruer
tens promissum votum. tria de anathema
te prohibito contra deum furatur. regulã
auream/ palliũ coccineũ/ꝛ trecentos argẽ
teos id est propriã voluntatem. carnis vo
luptatem/ et diuitias seculi Tot enim mo
dis religionis frangitur sacramentũ. Sz
non est tacenda punitio huic sceleri infli-
cta. Nox enim derelicti sunt filij israel a
domino / et prostrati ab hostibus vbis
Hay. i. a vitijs cunctis deducti in precipi
tium morũ. Cum autem fleret Josue stra
gem istam. ait dom⁹ illi Peccauit popu
lus israel. ꝛ preuaricatus est pactum meũ
tuleruntꝫ de anathemate/ et furati sunt/
ꝛ mentiti/ et abscõderũt inter vasa sua. nec

poterit stare ante hostes suos. quia pollu
tus est. Et nõ ero vltra vobiscũ/ donec cõ
teratis virũ qui huiꝰ sceleris reus est In q̃
innuit ꝙ dñs in totã ecclĩam irascit pro
pter vnũ proprietariũ/ vt dicit autor sum
me vitiorũ. propterea ꝑsequendꝰ est talis
ne propter vnũ ceteri patiant omẽs Qm̃
vt ait apl's ad Rho. i. Qui talia agũt scele
ra supple prius enũerata digni sunt mor
te. Non solũ qui faciũt sed q̃ cõsentiũt fa
ciẽtibꝫ. lxxxiij. di. dicit. Symachus papa
in decretis Nõ est grandis differẽtia an le
tum inferas vel admittas Et Innocentiꝰ
ibidẽ. Error cui nõ resistit approbat. Pi
us etiã papa. Quid ꝓdest suo errore non
pollui. qui cõsensum prestãt errãti Et am
brosius in libro de patientia inq̃t. Qui a
socio si p̃t iniuriã nõ repellit. tãtus in vi
tio est q̃ ille q̃ facit. O formidanda sentẽ
tia religioꝝ que sequit. Josue. vij Anathe
ma. i. ꝓprietas in medio israel est id est con
templatiuoꝝ. Non poteris stare corã ho
stibus tuis. donec cõterat qui cõtamina
tus est hoc scelere. ꝛc. Seq̃tur in fine ca
pituli. Et lapidauit Achor/ omĩs multi
tudo filiorũ israel. ꝛ cuncta que cõtulerat
de anathemate igne cõsumpta sunt. Po
tius ꝓprietarius in seculo cõterat lapidi
bus correctõis. ꝛ cremet facibꝫ charitatis
ꝛ zeli dei q̃ post mortẽ supplicijs dissimu
lando deputet eternis. ¶ Scribit ad pro
positũ scdo Machab. xij. q̃ cũ corpa que
ceciderãt in bello cõtra Gorgiã ydumeuz
post diẽ septimũ Judas pararet sepelire/
inuenit sub tunicis occisoruz de denarijs
idolorũ. qui apd Janiã ceperãt cõtra legẽ
ꝛ eos cõperit corruisse ob hanc cãz Si er
go iudeis viris popularibꝫ tam grauis vl
tio cõtigit pro acceptis semel ꝛ retẽtis cõ
tra legẽ eoꝝ denarijs. quid ꝑfectis viris fi
et trãsgressione votoꝝ solenniũ. nec semel
sed ꝑ totã vitam eorũ ¶ Apostasia quedã
est dicit autor summe viciorũ proprietas
monachoꝝ maior/ q̃ relinq̃re habitũ aut
exire metas ecclĩe preter p̃lati licentiã / qꝛ
pauꝑtas voluntaria magis est de substan
tia religionis q̃ habitus. Religio enĩ or
dinat ad ꝑfectõem caritatis. que est amor
dei vsq̃ ad cõtemptũ sui. Habere ergo ꝓ
priũ vt dicit sctũs Thom̃. ij. ij. q. clxxxvi.
arg. vij. repugnat ꝑfectõni religionis Vo
luntaria pauꝑtas pacis est fundamẽtũ vt
dicit aug. in li. xix. de ciuitate dei Inter fra
tres inquit cõcors ꝛ amica consonãtia ca
ritatis fraterne. cũ nihil habet vnꝰ qd̃ non
omnes. E cõtrario inter proprietarios ri
xe q̃tidiane. inuidie. susurratio. detractio.
nulla pax. nulla caritas. nulla salꝰ. opinio
nes ꝛ brige. adeo vt quicq̃d placet vni dis
plicet alteri. Hinc scissure ꝛ discordie. ine
qualitates inhabitu et victu. hic abiecte.
hic curiose induit. hic vt dñs. ille vt seruꝰ.
hic vt pater. ille vt diues incedit. hic esurit
ille ebrius est. hic aurũ cõtra votum possi
det. ille debitis multis obligat. ꝛ oĩa dila
pidat ꝛ expẽdit. Et sic fraudat intẽtio fun
datoꝝ. cõtemnit ecclesie institutio. vilipẽ
ditur euangelica instructio. negligit pro
pria salus. ꝛ lumẽ ꝑfecte religionis quon
dã in ecclĩa radians pro maiori parte mo
dernis tꝑibus prochdolor obscuratur ne
dicam extinguit. Et hec de secundo mem
bro dicta sunt.

Incipit tertia pars

Huius tractatus.

Excussis vtcũq̃ telis duobꝫ expha
retra. incultiꝰ q̃ exposceret ordo ꝛ
dignitas materie. sup est accedere ad terti
um. q̃ ꝓ viribꝫ reuellẽde sunt ꝓprietariorũ
obiectões. ¶ Prĩo siq̃dẽ loco qd̃dã palli
amẽto fallere vident. dicẽtes vestiariũ nõ
esse ꝓpriũ. sz magꝫ ꝓcuratio. qd̃ abusio est
noĩs. Nã ꝓcurare ẽ curare ꝓ alijs ꝓprieta
riꝰ autẽ ꝓ se solo curat. Itẽ ꝓcurator vestia
rij ꝑ regulã dicit eẽ cõis ꝓ oĩbꝫ. isti aũt ꝓ se
tm̃. In q̃ ꝯriant regl'e necnõ ꝛ voto pauꝑ
tatis. In deut. xxiij. ca. scribit. Cũ votũ vo
ueris dño deo nõ tardabis reddere. qꝛ re
quiret illd̃ dñs deꝰ tuꝰ. Si moratꝰ fueris
reddere imputabit tibi in pctm̃ Et paulo
post Qd̃ semel egressuz ẽ de labijs tuis ob
seruabis ꝛ facies sic ꝓmisisti dño ꝛc. Et ma
lach. i. Ad vos o sacerdotes q̃ despicitꝫ ꝛc.
Et infra. Et offertis sup altare meũ panẽ
pollutũ. Et paulo post. Non est mihi vo
luntas in vobis. dicit dñs exercituũ. ꝛ mu
nus nõ suscipiam de manu vestra. Seq̃t
in fine. Maledictus dolosus q̃ hz in gre
ge suo masculũ ꝛ votuz faciẽs immolabit
debile animal. Masculũ vouit dño regu
laris cum pauꝑta tẽ desponsauit. sed debi
le reddit/ q̃ adhuc seruat propriũ. ¶ Irri
dere ne est augustinũ patrẽ dicẽtẽ in exor
dio r gule. Hec sunt que vt obseruetis p̃
cipimꝰ. ꝛc. Et seq̃t. Et nõ dicatis aliquid

propriũ. ¶ Secũdo obijciũt consuetudi
A nẽ tanto tpe. ⁊ a psonis tam discretꝭ ⁊ eru-
ditis/ ⁊ in tot monasterijs obſuatã. Qui-
bus rñdet regula iuris dicẽs. ꝙ possessor
male fidei nullo tpe pscribit. Et augu. in
enchiridion. lxxxvi. Nostris ait tpibꝰ mul
ta mala ita in aptam cõsuetudinẽ deuene
runt. vt aut parua. aut nulla esse credãtur
que magna atq; horrenda sunt. vsq; adeo
vt nõ solũ nõ occultanda. veꝝ etiã predi-
canda ⁊ diffamãda videãtur Item idẽ sup
illud ad gal'. Timeo ne forte sine causa la-
borauerim in vobis. exclamare inqt ꝯpul
sus sum. Ue peccatis hoim. qꝛ sola ĩiusta
exhorrescimꝰ Usitata vero pro qbꝫ ablu-
endis filij dei sanguis effusus est. quãuis
tam magna sint vt oĩno claudi cõtra se re
gnũ dei faciãt. sepe videndo oĩno tolerare
O ⁊ sepe tolerãdo etiã facere cogimur ¶ Itẽ
in sermone q̃rte dñice aduẽtus. Nolite in
quit pctã contẽnere in qbꝫ forte iã ꝯsuetu
dinẽ fecistis. Omẽ eni pctm̃ cõsuetudine
vilescit. ⁊ fit hoĩ quasi nullũ. Ilico vt ob-
duruit iã dolorẽ pdidit. ⁊ putre est nec am
pliꝰ dolet. qđ autẽ nõ dolet nõ pro sano ha
bendũ est. sed magis pro mortuo cõputã
dum. Cũ vlcus pungit ⁊ dolet. aut sanuꝫ
est aut adhuc spem hꝫ sanitatis. Cũ autẽ
pungit ⁊ nõ dolet ꝑ mortuo hñdum est. ⁊
de corpe pcidendũ Dicant igit proprieta
tis defensores q̃ vouerũt paupꝛtatẽ an con
suetudo ista eos excuset. ¶ Sꝫ dicẽt forte
ꝙ papa vl' eccl'ia cũ eis sup hoc dispẽsauit
Audiãt papã Innocentiũ expresse dicẽtẽ
Abdicatio inqt propetatis. sicut ⁊ custo-
dia castitatis adeo est annexa regule mo-
nachali. vt nec summꝰ põtifex possit circa
eã dispensare. ergo a fortiori nec generale
capitulũ ordis. nec abbas pt indulgere li-
centiã. cũ papalis ptãs excedat oẽm pote
statẽ inferioꝝ post xp̃m. vt habet dis. xciij.
P ciprianꝰ ⁊. xij. nõ decꝫ ¶ Ex autẽ votũ hoc
nõ seruetur multis in locis/ a plibꝫ annis
⁊ magnis viris nõ excusat. sꝫ magꝭ aggra-
uat. Inoleuit autẽ hoc ex negligentia pla
toꝝ/ in salutis eoꝝ piculũ Nihil magꝭ dis
sonũ rõi q̃ꝫ habitũ ordinis gerere exterius
in oculis hoĩm ⁊ statũ pfectiõis simulare
interiꝰ autẽ vota saluti necessaria infringe
re. Rõnalis est cõis cõsuetudo que a iure
approbat dicit Joh. in summa cõfess. li. ij
ti. vi. Et quã romana eccl'ia seruat. aut p̃-
cipit seruandã. Irrõnabilis autẽ vel iniq̃

non pscribit Innocentiꝰ dicit. ꝙ rõnabil'
illa dicitur q̃ nõ obuiat canonicis institu
tis. aut quã ius sustinet Irratõnabilis ãt
que cõtra canonũ instituta ⁊ a iure ĩpro-
bat. cuiusmodi est propetas inter religio-
sos. Ait eni Greg. cuidã epo. Si cõsuetu
dinẽ opponis. tibi est aduertendũ. ꝙ dñs
dicit in euãgelio Joh. xiiij. Ego sum veri
tas. Nõ ait. ego sum ꝯsuetudo. Qm̃ Cip-
ani martiris sentẽtia est. ꝙ q̃libet ꝯsuetu-
do quãtauis vetustate vulgata. sp est veri-
tati postponẽda. ⁊ vsus oĩs veritati ꝯrius
abolẽdus est. Cõsuetudo q̃ꝫ sine veritate
vetustas est detestabilis erroꝝ. Frustra er
go. cũ hic abusus proprietatis. euãgelio-
rũ. canonũ ⁊ sctõꝝ patrũ autoritatibus re
probat. cõsuetudo dicit. sed magis vsitata
culpa debet vocari. q̃ obligat mentẽ pon-
dere suo vt ait greg. in quarto moraliũ. vt
nequaq̃ꝫ etiã surgere possit cuꝫ velit. et q̃t
vicibus frequẽtatõis praue astringit. q̃si
tot vinculis in mẽte sua colligat ¶ Scri
bit quoq; Hiero. ad Celantiã. Asperã in
quit ⁊ insuauẽ fecit nobis virtutũ viã lon
ga cõsuetudo peccãdi. Isid. etiã in li. soli
loquioꝝ prio Prauus inqt vite vsus abo
leri difficulter pt. ⁊ assidua cõsuetudine vi
tiũ in naturã cõuertit. Animꝰ sceleribꝫ irre
titꝰ vix diuelli pt dicit Beda. in li. de tem-
plo salomonis. Non est puꝰ labor a cõsue
tudine sese pestifera reuocare. Inanis er-
go est hec excusatio in pctis. ⁊ friuola q̃ p̃-
tendit propter cõsuetudinẽ malã. q̃si dice
ret. ꝙ abolita sunt pcepta legis/ qꝛ iã a ma
ioribꝫ ⁊ maiori pte hoĩm nõ seruant. ⁊ qꝛ
nõ ſuare ea a lõgo est cõsuetũ. ¶ Tertio Q
obijciũt propetatis defensores. ꝙ in capi
tulis eoꝝ de hmõi pprietatꝭ vsu dispensa
tũ est vsq; adeo ꝙ ãpliꝰ nõ fit timidũ Pace
salua dicẽtiũ. vt dictũ ẽ supra. ⁊ allegatuꝫ
p decretalẽ Innocẽtij. iij. extra de sta. mo.
cũ ad monasteriũ Ex votũ paupꝛtatꝭ adeo
annexũ est regl'e monachali. vt nõ estimet
abbas ꝙ sup hñda pprietate possit cũ ali
quo dispensare. ĩmo nec summꝰ pontifex.
Idem dicit sctũs Tho. in. ij. ij. q. lxxxviij.
de voto solenni/ ꝙ est indispensabile. Cõ
formiter ad decretalẽ. quoniã minꝰ est cõ
mutare votũ q̃ꝫ absoluere vel dispensare.
Sed aĩal deo votũ cõmutari nõ pt Leui.
xxvij. Sanctũ erit inqt lr̃a ⁊ ꝯmutari nõ
poterit propt' meliꝰ aut peiꝰ. Cãꝫ as[illegible]t
doctor sanctꝰ. Quoniã mox vbi vouebat

deo. sanctũ reputabat̃/ quasi diuino cul-
tui mãcipatũ. Sicut nec modo calix aut
alia res cõsecrata deo posset cõmutari in
meli⁹ aut peius. Si ergo nõ p̃t summ⁹ põ
tifex sanctificatiõem rei inaĩate tollere. vt
lapidis altaris calicis. aut vestimentorũ.
ergo multomin⁹ ab hoĩe deo sanctificato
per votũ solẽne religionis Ideo facere nõ
potest papa ꝙ q̃ religiõis ꝓfessione sctĩfi-
catus est deo. nõ teneat̃ tribus essentiali-
bus votis q̃dĩu stat in religione. ¶ Rur
sus qꝛ votũ est ꝓmissio deo facta dicit san
ctus Tho. ꝛ nõ reddere deo votũ. spẽs q̃-
dam infidelitatis est/ q̃ sub dispensatõne
nõ cadit. ¶ Et sicut nõ p̃t abbas precipe
re malũ suo monacho/ vt dicit idẽ sanct⁹
scd̃a scd̃e in materia de voto: ita bonũ deo
debitũ nõ p̃t ꝓhibere. Et in manifest̃ ma
lis dispensatio nõ excusat a culpa. Hinc
sctũs Berñ. in li. de p̃cepto ꝛ dispensatõne
dicit. In ꝑ se malis nõ cadit dispẽsatio/ ꝛ
que bñ fieri nõ ꝑñt. cuiusmõi est hr̃e pro-
priũ ei qui om̃ia abiecit in voto pauꝑtat̃
Hoc inq̃t Berñ. ad adã monachũ secula
ri ꝓpriũ possidere licitũ est. monacho vero
purũ malũ. ¶ Deniq̃ si dispensatũ est iu
re aut facto. nõ deberet hoc votũ exigi a ꝓ-
fitẽtib⁹ nec ꝑmitti in regula. Dicit quoq̃
Berñ. in li. de precepto ꝛ dispẽsatõe. ꝙ q̃c
quid in regula traditur. in manu nõ relin
quit̃ abbatis. Neq̃ abbas supra regulaꝫ
est. cui semel ipse sese spõtanea ꝓfessione
R subiecit ¶ Quarto obijciũt ꝛ dicũt ꝙ tra
ditio illa clauiũ excusat que fieri solet q̃li-
bet anno in manu supioris. Istud repu-
gnat obiectõni precedẽti. Nã si dispensa-
tũ est de hoc ꝓprietatis voto/ vt obiectio p̃
cedens p̃tendit. frustra est clauis tradẽda
abbati in signũ ꝯsensus. Est etiã ꝯtra de-
cretalẽ sepius allegatã. que votũ indispen
sabile ponit pauꝑtatis sicut ꝛ castitat̃ Er
go sicut abbas nõ posset dispẽsare de for-
nicatõne. ita neq̃ de possessione in ꝓprio
nisi dũtaxat in cõi. ratõe alicui⁹ ãministra
tõis vel officij. ꝛ nõ ꝓvestiario vel necessi-
tate singulari. Teste decretali ex ꝯcilio la
teranẽsi extra de statu monachoꝝ que ait
Monachi prece nõ recipiant̃ nec peculi-
um habere ꝑmittant̃. Peculiũ lõge min⁹
est q̃ꝫ ꝓpriũ. qꝛ ꝑm iura q̃ res hñt in pecu-
lio nõ hñt plenũ aut principale dominiũ
sibi. sꝫ suo supiori. vt seru⁹ sub dño. filius
sub parẽtib⁹. ꝛ monach⁹ sub abbate. sed ex
eoꝝ sub q̃b⁹ sunt licẽtia ꝓ tẽpe ꝯmutãdi.
vendeadi. ꝛc̃. Et hec potẽtia nõ est libera
sed limitata ꝛ subiecta. ꝛ tñ ꝯciliũ Latera
neñ. hoc ꝓhibꝫ monachis. a fortiori ergo
propriũ. Obiectio ergo p̃dicta abusus ẽ:
ꝛ irridere deũ qui tñ nõ irridet̃ vt ait apo-
stol⁹ ad Gal̃. vi. Solũ ergo licitũ est illis
ꝛ ꝑmissum claues abbati vel supiori refer
re/ qui hñt ammĩstrationẽ. vt magister ve
stiarij. thesaurari⁹. cellerari⁹. aut elemosy-
narius. in signũ subiectõis ꝛ ãministratõ
nis. ¶ Mendosa quoq̃ est. ꝛ delusoria ve
ritatis p̃tense. clauẽ abbati referre. qꝛ cla-
uem referunt. sed retinẽt opeꝛ affectu. que
sunt sub claue reclusa. Duo sunt inq̃t Hu
go de san. vict. que relinq̃re oportet ꝓpter
deũ. Facultas retinẽdi quicq̃ꝫ ꝓpriũ. ꝛ vo
luntas hñdi. Et tñ tradẽdo clauẽ neutrũ
relinq̃tur hoꝝ. Dic q̃so defensor ꝓprieta-
tatis/ qd̃ ꝑuas in cista. tuũ est an nõ? Tu
um dicere vetat regula in prĩcipio Nemo
inq̃ens dicat aliq̃d ꝓpriũ. Ergo tuũ nõ est
sed omniũ. nec tibi seruare debes/ aut in
vsum accipe qd̃ tuũ nõ est. Quid ergo cu-
stodis nõ tuũ? Repone. repone in cõi qd̃
tuũ non est sed oĩm in cõi. neq̃ clauẽ refe
ras/ q̃ clauẽ habere nõ debes. ¶ Quinto S
obijciũt defensores ꝓprietatis dicẽtes nõ
esse propriũ. ꝓ hoc ꝙ ad nutũ manꝫ abba
tis quotiẽs volet reuocare. Cõtra hos iaꝫ
in parte respõsum est supra. Prĩo qꝛ neq̃
religiosus retinere potest peculiũ/ aut ser
uare nisi pro ãministratõne officij nec ab
bas põt dispẽsare Scd̃o qꝛ nec abbas est
supra regulã que hoc ꝓhibet. sꝫ regule ob
ligatus ꝛ subditus. vt dicit Berñ. in li. de
prec̃. ꝛ dispenꝫ. Fallit̃ ergo ꝛ q̃ retinet pe
culiũ. ꝛ p̃lat⁹ q̃ cõsensit. nisi ꝓ admĩstratõe
Fera seuior est leone proꝑetas. maxime si
hypocrisi cõmisceat̃. Simulata enĩ equi
tas duplex est iniq̃tas. dicit aug. sup psal.
lxvi. Duplici gradit̃ via dicit Grego. qꝛ
corp⁹ exteri⁹ sꝫ ꝑ amorẽ glorie mũdo viuit
Et cõtra ꝓhibitionẽ Moysi induit̃ veste
cõtexta ex lino ꝛ lana. Deu. xxiij Per lanã
simplicitas. ꝑ linũ subtilitas subdola in
telligit̃. Linũ celat interi⁹. lanã exterius
oñtat. Nulla res inq̃t Chryꝫ. sup Math.
sic exterminat sicut simulatio. Nã maluꝫ
sub spẽ boni celatũ nõ cauetur dũ non co
gnoscit̃. Huiusmodi est proprietarius. q̃
propriũ excusat ꝛ palliat ꝑ abbatis licẽtiã
Non habeo inq̃t. non possideo. sꝫ abbas

meus ⁊ tamē ꝓtra abbatis voluntatem si forsan ꝓ cōmuni necessitate fratrū sciret abbatem receptuꝝ/q̄ possidet. abscōderet. Aut si bono modo nō possz. inutilit exponeret. ¶ Sexto obiciūt dicētes. ꝓpriuz nō esse aliquid custodire ꝓ necessitatibꝫ secretz ⁊ poussime infirmitatis. Quos btūs Augustinꝰ ꝓfandit in eo q̄ talibꝫ prouidere ñ neglexit in regula cum dicit. Egrotantiuz cura siue post egritudinē reficiendoꝝ /siue imbecillitate laborantiū aliqua aut febribus vni alicui debet iniungi. vt de cellario petat qđ cuiꝫ opus esse ꝓspexerit. Siue añt qui cellario siue qui vestibꝫ/aut codicibus prepōnuntur sine murmure seruiant fratibus suis. Incidis ergo in alterꝫ laq̄orum. quia vel patrē Augustinū. corrigis/ q̄si non sufficiēter prouiderit necessitatibꝫ singulorum/aut de fidelitate diffidis fratrum dubitās ne circa egrotātes faciant debitum suum. val quod verisimilꝰ de te solum cogitas/cui parū aut nihil cure est de ceteris. dūmodo tuipe prouisus es.

Audeo dicere q̄ obiectio p̄dicta officit ea parte vnde sonare putat. Quoniaz si paupertatis obseruaretur votū inter fratres lōge feruidioꝝ arderet caritas fraterna/⁊ curaqꝫ solicitudo maioꝝ esset infirmoruz/pietas intimioꝝ/⁊ visitatio cordialioꝝ/quoniam tūc vno infirmāte oēs infirmarentur. Juxta illud. ij. Corꝝ. ij. Si patit vnuz mēbrum compatiuntur ⁊c. Si propria nulla essent/nemo alium expectaret ad iuuandum ⁊ succurrendum fratri infirmāti. Ideo diceret hic qui infirmatur satis habet. vnde medicos habeat ⁊ custodes. Tunc quisqꝫ succurrendo fratri exemplum daret quomodo vellet sibi in simili casu succurri

¶ Septimo obiciunt antedicti defensores proprietatis/dicentes necessarium proprium profestiuādis ⁊ suscipiēdis amicis Respondet eis. q̄ ad hoc est in ordine Augustini hospitalitas instituta. ⁊ prouidus frater eloquens/⁊ discretus est eligendus/ qui sciat amicos ⁊ benefactores ecclesie benigne suscipere/ꝑm facultatum possibilitatem. iuxta doctrinam Pauli ad Heb. xiij. Caritas fraternitatis inquit maneat in vobis ⁊ hospitalitatis nolite obliuisci. Quia per hāc q̄dam placuerūt ⁊c. Hec multū vtilis religiosis ꝓuersatō frequēs amicoꝝ carnaliū/q̄ reliquerūt mundū. Propter quod ait Augꝰ. filijs suis in regula circa finem. Nō carnalis sed spūalis sit inter vos dilectio. Quapropt vero religioso cui mūdus crucifixus est. nō multū affectāda est carnalīū ꝓpinquoꝝ visitatio. Nā qui de terra est de terra loquit. Tractantq̄ fabrilia fabri. Que oīa vetis religiosis sunt fugienda. imo veriꝰ abominānda. Qui nō relinq̄t inq̄t xp̄s p̄rem ⁊ mrem ⁊c. nō pōt meꝰ esse discipulus. ¶ Octauo obiciūt/q̄ paucioribus expenꝝ ecclie puidetur ō vestiario/dādo cuilibz portionē pecunie q̄z in cōmuni. Hoc nō est verū. Esto tū q̄ ita sit. tū ꝓpter hoc tale cōmodū paruū/nō est frangēduz votū. Quia nō sunt facienda mala vt veniant bona. ad Romañ. iij. Preposterꝰ ordo vota postponere puo lucro. solem ⁊ mibus nocte lucentibꝫ. aurū ⁊ gemmas carbonibꝫ Añponere ditias ⁊ talia bona bonis animē absurdū est ⁊ ordinē puertere ergo ⁊c.

¶ Nono obiciūt dicentes minoꝝ occupationē fratrū esse dare vnicuiq̄z sūmaz pecunie ꝓ vestiario. Cū reuerētia dicentiuz. nō est ita. imo pautioꝝ est occupatio vniꝰ aut duoꝝ/q̄z omniū i officio vestiarij. Hoc etiam ꝓsonat dicto p̄bi. Frustra fieri per plura qđ pt ꝓ pauciora. In vnitate siq̄dē eq̄litas ē caritas. pax cōcordia. ⁊ qđ sup oē bonū est deus. In pluralitate añt singularitas. diuisio. inuidia. ira. superbia. ⁊ oīs mali fomentū. Et ꝓcesso adhuc/q̄z q̄z ita non ē q̄ occupatio maioꝝ adesset in cōi vestiario puiso ꝓ vnū aut duos/q̄z ꝓ omnes singillatim in ꝓprio. nihilominꝰ tū minꝰ malū est occupatio/q̄z voti trāsgressio/⁊ regule/cuiꝰ modi est ꝓprietas. Item nō minꝰ abiurata ē ꝓprietas in vestiario/q̄z in cellerario/ꝑ regulā. Ergo si ꝓ cellario vnus solus ipedit quare etiam vnus an duo ꝓ vestiario non sufficiūt/vt obseruet regla q̄ hoc toties iubet fieri. nā negari nō pōt q̄n occupatio vnius aut duoꝝ minoꝝ sit/q̄z omniū fratrū. Et sic retoꝝquet obiectio in confusionem obicientiū. ¶ Decimo ⁊ vltimo subdunt obiectiones ꝓtra voluntariā ꝓprietatem/quas ponit sanctus Thomas in. iij. ꝓtra gētiles. ¶ Hāc siq̄dez inuadit ꝓmo. Vigilātiꝰ heretic⁹/⁊ quida seqces sui/ñ intelligētes de q̄bꝫ loquūt neq̄z q̄ affirmant. Naturale ē inquiūt cuilibet aīali vt sibi necessaria vite puideat. vñ ñ q̄libz ps āni aptā ē fugibꝫ ⁊ puisiōi ipoꝝ. Faciūt hꝫ estate formice ⁊ apes vt ꝓgregēt vñ bieme viuāt Sz bō mltis idiget/q̄ non sp̄ inueniri pñt. ꝙ

opus est illi puisione. ¶ Secūdo qz p sub/
stantiā diuitiaꝝ esse homis cōfirmat. ergo
pauptas est cōtra legem nature. Naturaliter
enī diligit vnūquodqz pmanere/ z id quod
necessariū est ad illud. ¶ Tertio est homo
naturaliter animal sociale ciuile/ vt ī libro
politicoꝝ Aristotelis dicit. Societas anie
est in mutuo iuuamine z subsidio amicicie
q̄ paupertas implere non p̄t ergo zc. Nam
per diuitias z facultates liberam⁹ amicos
a malis. ergo bone sunt. ¶ Quarto paup/
tas est mala per se. ergo zc. Antecedēs pba
tur qz est occasio furti. adulatiōis. piurij. z
maloꝝ multorum. ¶ Quinto. nam libera
litas est virtus que danda tribuit z retinet
retinēda. Vitiū illi oppositū in mai⁹ est p
digalitas q̄ omnia largit. vitiū autē in mi/
nus est illiberalitas / que retinet q̄ danda
sunt z qat que retinēda. Est ergo pauptas
volūtaria vitiū in maius. qz omia sua lar/
gitur z nihil retinet p se. ¶ Pro solutione
dictoꝝ dicit idem sanctus Tho. qd melio/
ra z maxima bona hominis sunt/ sciētie/ z
vtutes. minima sunt bōa fortune extrinse/
ca. media sunt bona corpis Jn tantū ergo
sunt diuitie bone. inq̄tum p̄ficiunt ad v/
tutis vsum. qz que ad finē sunt/ modū acci
piunt fm exigentiā finis. Si vero per vsū
diuitiaꝝ impeditur virtutis vsus. non am
plius bona dicenda sunt sed mala. Propt̄
quod dicit/ qd bonū est habere diuitias ei q̄
vtitur ad virtutes. z malū qui p eas retra/
hitur a virtute/ nimia solicitudine vel amore
aut elatione. Hinc dicit qd contemplatiua
vita perfectior est q̄ activa. quia pauciori/
bus indiget diuitijs. activa vero pluribus
¶ Occupatur autē humana solicitudo cir
ca tria. Primo circa se. Secūdo circa per/
sonas sibi cōiunctas z familiā domumq̄.
Tertio circa res p̄curandas quib⁹ homo ī
diget ad vite sustentationē. Pauptatis er/
go voto abiicitur solicitudo rei exteriorīs/
cōsilio diuine legis Matth. xix. Si vis p
fect⁹ esse zc. Voto autem ꝓtinentie abiicit
solicitudo rei familiaris ꝓsilio scripture sctē
Lex. vij. Qui sine vxore est cogitat q̄ do/
mini sunt. Voto aūt obediētie abiicit soli/
licitudo sui/ curā ei⁹ cōmittēdo superiori De
brecx vlti. Obedite ꝓpositis vr̄is z subiace
te eis. ipi enī pervigilāt/ q̄i rōem reddituri p
aīabus vr̄is. Est ergo inq̄t scūs Thomas
ibidē pauptas laudabilis/ qz liberat a viti
is. q̄b⁹ homies p diuitias iplicant/ vt men
te deo liberi⁹ vacēt. z q̄to magis bō p pau
pertatē liberat ab impedimentis vacandi
spūalib⁹. tāto est laudabilior. Nō dicit tan
to melior q̄to maior. sed q̄to liberior ē ab
impedimētis seculi p̄repediētib⁹ vacare dō
¶ Ad p̄mam obiectionē. Vigilātij bereti 2
ci z suoꝝ seq̄ciuz dicendū est qd naturale sit
ꝓgregare necessaria ad vitā. ñ tñ oprtet om
nes circa hoc opus intendere. qz sicut apes
nō oēs eidē opi vacāt. sed q̄dā mella ꝓfici/
unt. quedā construūt edes. reges autē non
vacāt istis. Jta hominibus multa sunt neces
saria/ que ab vno fieri non possunt / sed a
multis z diuersis fm distributionē diuine
sapientie. Vita nr̄a indiget viris spūalib⁹
a tpalibus curis alienis/ qui p actuis intē
dant diuinis sacrificijs z ꝓtemplationib⁹/
ad sup̄plendū defectū secularīū/ ꝓtemplati
uoꝝ sustentationi insistentiū. Sic oculs vi
det p ceteris membris/ man⁹ defendit ocu
lū/ z laborat p sustētatōe alioꝝ mēbroꝝ. z
sic de alijs/ qm̄ multa vnū corp⁹/ dicit apl's
Loꝝ. ij. ¶ Ad scām dicendū qd monachi
relinquēdo tpalia nō subtrahūt sibi necca/
ria vite/ sz remanēt eis in cōi vita ¶ Ad ter
tiū dicendū qd nec relinq̄ntes oia faciūt cō
tra caritatē hūane societatis/ vt satis exp̄iē
tia docet. ¶ Ad q̄rtū dicendū qd diuitie nō
sunt p se bonū. Sz vt ordinant ad bonum
rōis. Vñ nihil p̄hibet pauptatē meliorem
fore/ si ad id bonū rōis ordiat p̄fect⁹/ q̄ di
uitie/ qz exteriora/ bōa nō sūt/ nisi vt ad inte
riora ordināt. Et sic vitiū ex pauptate oꝝit
male ordiata ad rōem/ sic ex diuitijs silr
¶ Ad quintū dicēdū/ qd pauptas ñ ꝓrariat
vtuti/ nec est p̄digalitas abiicere oia ꝓpter
p̄m/ cū h̄ facit religiosus debito sn̄ie rōnis
z caritatis. Nam pl⁹ est se morti exponere
p vtutē fortitudis q̄ vouere pauptatē ꝓp̄t
liberi⁹ vacādū dō. Et cū argmt̄ō pauptate
qd suadet z cogit furari zc. Uerū ē de coacta
ñ āt de volūtaria. ¶ Sileat q̄ vigilāti⁹ he/
retic⁹ cū suis cōplicib⁹ z fautoribus. Sileāt
q̄z amō ꝓprietarij/ eoꝝ qd defēsores z fauto/
res/ ꝓuertantq̄z ab errore vie sue/ z soluant
vota q̄ distinxerūt labia sua. vt tādē audiā
mereāt/ vos q̄ reliq̄stis oia zc. cētuplū acci
piet⁹/ z vitā etnā possidebit⁹/ quā nob⁹ ꝓce/
dat q̄ ꝓmisit amē.

Prima ps operis mgri Johis de gerson/ sa
crāꝝ lr̄aꝝ doctoris resolutissimi/ xp̄ianissi/
miq̄/ ꝓplectēs tractat⁹/ fidē ac ptātez eccla
stica ꝓcernētes/ finit felicit. ānо dn̄ice na/
tiuitatis. Mcccclxxxvij. Mensis vero se/
ptembris ydus quarto.